

Felicis malleoli. vulgo hem merlein: Decretorum doctoris iuri consul-tissimi. De Nobilitate et Rusticitate Dialogus. sacre Theologie: iu rium: Philosophorum et poetarum sententijs: hy storijs et facetijs refertissi-mus.

✠

Eiusdem de Srvitensium ortu: nomine: confedera-tione: moribus: et quibusdam (vtinam bene) gestis.

Eiusdem processus iudiciarius corã deo habitus: inter nobiles et Thuricenses ex vna: et Srvitenses partibus ex altera: cum sententia diffinitiua et eius executione.

Eiusdem Epistola nomine Caroli magni ad Fridericũ Tercium Romanorum regem: qua de celo eum hortatur: vt de Srvitensibus vindictam sumat.

Ad Lectorem.

Quantumcunqz leges minimũ: te lectio parua:
Vix satiet: veniam si dabis ipse stilo.

Vixit Foelix iste Malleolus circa annũ dñi. Mccccxxxxiiij.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
UNIWERSYTETU im. A. MICKIEWICZA
W POZNANIU

Z biblioteki nauczycielskiej
Państwowego Gimnazjum
im. Komeńskiego
w Lesznie
26/IX 1932 r.

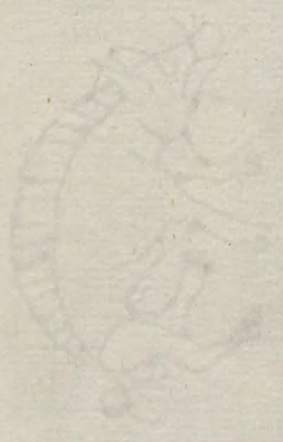

Felicis malleoli. vulgo hem merlein: Decretorum doctoris iuri consultissimi. De Nobilitate et Rusticitate Dialogus. sacre Theologie: iuris: Philosophorum et poetaꝝ sententijs: hystorijs ⁊ facetijs refertissimus.

✠

Eiusdem de Swytensium ortu: nomine: confederatione: moribus: et quibusdam (vtinam bene) gestis.

Eiusdem processus iudiciarius coꝝ deo habitus: inter nobiles et Thuricenses ex vna: et Swytenses partibus ex altera: cum sententia diffinitiua et eius executione.

Eiusdem Epistola nomine Caroli magni ad Fridericū Tercium Romanorum regem: qua de celo cum hortatur: vt de Swytensibus vindictam sumat.

Ad Lectorem.

Quantumcunqz leges minimū: te lectio parua:
Vix satiet: veniam si dabis ipse stilo.

Vixit Felix iste Malleolus circa annū dñi. M cccc xxxviij.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
w Poznaniu
Uniw. im. A. Mickiewicza

D. 1935/6.400.

De Nobilitate prologus.

Lorioso principi domino meo.

dño Alberto Illustri duci Austrie ⁊ Stirie ⁊c. Preceptori gratiosissimo Felix Prepositꝰ Solodorẽn. ⁊ Cãtor Thuricẽn. bonorũ tm̃ hominũ patientia de vniuersitatis alme Bononien. matris studiorũ gremio Decretorũ doctor minimus: ⁊ sue magnificentie humilitatis Capellanus: cum sui recõmendatione gratiam in presenti/⁊ gloriam in futuro. Cum non tm̃ per hystoriarũ et hystoriographorum et Cronicarũ series lucidissimas. Quinetiã per publice solẽnisq; fame nouerim claritatẽ/vos non tm̃ moderni Federici fratrem Christianissimi Regis Romanorũ: Immo etiam de multorũ vestrorum progenitorũ culminibus augustorum multipliciter ⁊ interpellatim propagatiõe laudabiliter processisse. Et preclarissime domũ excellentie vestre Speculum ⁊ exemplar oĩs generose nobilitatis pollituꝫ: prout hodie rutilat quasi Carbunculus inter gẽmas/ac virtutibus ⁊ signis hactenus chorruscasse. Quãobrem spe refertus puto. q̃ tam exquisitã non pigeat vtriusq; nobilitatis prepollentiã: hanc ineptam et rudem videre: immo legere/necnon dispositionis ordinatione solerter demandare. vt hec cõglutinationis massa de diuersorũ facultatũ codicibus. Ad laudem illius qui de nobilissima nasci virgine dignabat. Et ad Illustrissime domus predicte: aliorũq; clarorũ et strennuorũ virorum honorem: taliter qualiter cõpacta/concreta/conglobata/⁊ conuoluta. corrigat. emendatur. cancellet. moderetur. et corripiatur. Et hoc tam humiliter ⁊ discrete. vt ad multorũ nobiliũ virorũ qui nuper a me scire desiderabant ⁊ quid ipsi fuerant/ignorabant: videlicꝫ humanalis: aut ciuilis. siue pollicite nobilitatis: seu cuiuscũq; famose stẽme seu stẽmatis precellentis. Et insuper rudissime rusticitatis ⁊ agrestis ruralitatis ortum/originẽ/differentiã: ⁊ discretionis rationẽ proficiat informationẽ. Et ad tã torum proueniat statum huius vite declarationem. Cum alꝫ prout fateor de nobilitatis virtutum clementia. scripturaꝝ multitudine/quam dinũerare nemo poterat/tam per prophetas q̃s per poetas. Et consequenter per ecclesie totius orthodoxis voluminibus inenarrabilibus perlustrata plena sit oĩs terra. vt omissis alijs patet in oriente. qui solus iuxta Hieronymũ compilauit/exceptis epistolis Sex milia voluminũ superexcellenter tractantia de iamdicta virtutum nobilitate magnifica. immo ad virtutuꝫ nobilitatis apicem principaliter finaliter et cõclusiue per extensum tendentia A qua quidem nobilitatis radice humanale huiusmodi nobilitatis examen non dubitamus: prout infra dicetur primordialiter principale sementũ recepisse. Et hijs diebus plerũq; si rite considerauimus. simul inter ipas indissolubilis vite cõtrahitur vsus. Et heu apud aliquos huius vite peragratores hec nobilitates/quantũ distat ortus ab occidente/⁊ deus a dyabolo discohabitant remotius: ac si diceremus. q̃ nobilitatum virtutis ⁊ carnis incolatus. ⁊ idem ⁊ vnus cohabitationis locus apud nos sit rarissimus. Quãobrem altitonantis de gratia confisus/hoc presumpsi congerendũ opus: ⁊ effectualiter congessi/⁊ coacerua ui. de pluribus necessitate compulsus. Quia dum propria desunt aliena sequũtur in vsus. Secus dixit Gregoriꝰ. Concessis vtimur: aliena non querimus. Et Augustinus. Miserrimi est ingenij qui semp vitur inuentis ⁊ nõ inueniendis. Sed dicã cũ Ouidio. Collige de multis grandis aceruus erit. Grandia per multos tenuantur flumina riuos. Nam Virgilio Dum obijceretur ad inuidis. q̃ alienis vteretur versibus/ait. Magnarũ est virium clauam extorquere herculis de manibus. Et si sincere venerabiles libri decretorum ⁊ sententiarũ. Immo Thalmud iudeorũ per extensum cribrarẽt/vtiq; de diuersarum scripturarum riuulis exquisito studio collecti videntur. Et forte non aliter ipis ab ecclesia fides adhiberetur. Nam ⁊ apostoli christi. Dum rudibus ex labris rudiores apparebant. Signis et prodigijs auctoritatis probam ostendebant Gregorio testante. Et igitur ipsorum verborum sonus in omnẽ terram transibat. Sic ⁊ Paulus auctorizanter est vsus gentiliuꝫ versibus et paganorum auctoribus. Et Ouidij metris vrebatur Hieronymus. ⁊ Lucanũ resumpsit Augustinus: vt patet. xxxvj. dist. Turbat. in glo. vlt. Et conditores legũ imperialium vsi sunt dicti Virgilij doctissimi poetarũ: vt patet. ff. de rerũ di. l. intantũ. §. Lenotbabium. Similiter

Inc. 193

1392313 (m)

et dictis Hypocratis. vt in.l. vij. ff. de sta. ho. Et insuper Aresto. vt. ff. de solu. l. Si pater. Et plures pluribꝫ alijs ꝓnūc breuitatis rōne penitus nō annūerandis. Quicqd aūt nō possum tātillus pericia fm Aug⁹. supplebit in meipso de⁹. q̄ adiuuante/facio id quod possum. Et iuxta illud vltra posse meū non me lex vlla coegit: nec reor esse reum/qui totū posse peregit. Dādo p hoc causam diligenti pīsens opusculū decēter corrigendi/ampliandi/minuendi/dilatandi: necnō decurtādi. vt nobilitatis viscera viscerosius illustrenť. Et rudissime rusticitatis verrucie nodosius denudenť: vt tanq̄ duo contraria iuxta se posita magis elucendo demōstrenť Aſt pīsertim vobis excellentissimo dño meo ꝓncipi. et pluribꝫ vniuersitatis vestre wiennēn. magistris meis. Cū non sit rarū hūilitatis genus sua frequētia discipulos inexpertos videre sepe questiōis assiduitate magistrorū et doctorū suorū dissipare tepores fastidiosos. Hā legiť in. l. j. C. de vete. iuť. enu. Qui nō subtiliter factū emēdat laudabilior est eo q̄ ꝓius inuenit. Et vltra dicā: ꝓout refert imperator ibidem. Sed z hoc studiosum esse volumus. vt si quid in veteribus nō bene positum libris inueniatis. vel aliquod superfluū/vel minus perfectū: superuacua longitudine remota. Et qō imperfectū est repleatis: vt omne opus moderatū. z q̄ pulcherrimū ostendaťs. Et vigiles ad ingentia studia suos solerter anīos suos ꝓuocare. ¶ Ueruntn̄ huius lectoris tractatuli ꝓus queso ruminet q̄ increpet vel inculpet. Et ꝓiusq̄ scrutet non redarguat. xj. q. iij. Eorū. z. xxix. di. c. j. Juxta illud Ecci. xj. Ꝓriusq̄ interroges ne vituperes quē q̄. Et cū interrogaueris corripe iuste/priusq̄ audias nō respondeas verbū. Cū iuxta Greg⁹. Non facile capit intellectus qō horret affectus. Et qō quis non eligit: nec optat/profecto nō diligit. qō aūt non diligit: defacili cōtempnit. xx. q. iij. Presens clericus Est aūt mihi veritatis amica. vicz sincera simplicitas testis expertissima. Ex pluribus annorū cursibus desiderabā Huius nobilitatis materie per alios mihi magistros z doctores vidisse latius exploratione: sed nondū reperi coniunctim nec diuisim q̄ inuenire sepius optabā. Sic spe suffoltus/q̄ sepe reficit dñm: fallit z ipsa suū. Huius fortassis oneris massam mihi putabā de superis clementer fore reseruatā ad patienter sustinendā. Nam certū est Hieremiā prophetā dño respōdisse. A a a. Dñe: Nescio loqui. quia puer ego sum. Hiere. j. z. vij. q. j. in scripturis. Sed Esaias dixit imꝓterrit⁹. quē sequar misereꝺia dñi munit⁹. Et oipotenti solerter querenti quē mitterer ad ꝓdicandū vltro se offerens rndit. Dñe: ecce ego: mitte me. Esa. vj. c. Qō aūt vn⁹ expauit/alter appetijt. Et licz diuersa vox exterius ꝓphetarū ꝓdierit. nō tn a diuerso fonte dilectiōis emanauit: vt. le. z no. vij. q. j. in scriptis. Sic me sil'iter ingero/ad hui⁹ collationis nozantiā q̄ hactenus vt credo peritoꝝ cet⁹ sustinere penit⁹ recusauit plustrandā ꝓter apud ipsos fortassis materie facilis facultatē minūne pscrutandā. sz ingenio mihi trepidi⁹ inscrutabiliť deuio nullatenus plene seu clare pagrandā. ¶ Quare lati⁹ vt mētis z ꝓpositi valeā producere pactū: ꝓcedā p modū antiquoꝝ dialogoꝝ. put btūs Greg. ad Petrū monachū. z Anshel'. in libro. Cur deꝰ hō. ad fratrē Bosonē. z mgr̄ in libro de scrutinio scripturaꝝ inter Paulū z saulū: ac mgr̄m z discipulū. Et taliť lepidius clarius z lucidi⁹ decreui fore ꝓcerandū. Et h̄ sub quadā litigiose disputatiōis ꝓtentiōe: qz scriptū est Esa. xxvij. Tm̄ mō sola vexatio intellectū dabit auditui. Et Jnno. in. c. pia. de excep. li. vj. Et sic ignozātie si nō proderit amico: nec ꝓderit artś inimico: nec frōtoso: nec arrogāti: nec superbo. sed hūili q̄q̄ studioso. q̄ multa dū legent in hijs ꝓficiet emendādo. Unū Greg. moral'. li. vj. c. iij. in fi. Et sepe boc in diuīe legś eruditiōe qñq̄ studēdo intelligit. Ex p negligentiā ingeniosus nescit. Huius ḡ stulti diuitias sitiētes bibūt: dū ꝑcepta dei q̄ ingenioſi fastidiētes nesciūt ebetes amātes ꝓseq̄ntur. Jn his nimiꝝ tenebras ebetudinis illustrat oculus amorś. Hā hec tardioribꝫ sitś aperit: qō velotioribꝫ fastidiū claudit. hec ille. Et plura ad ꝓpositū nostrū faciētia ꝓpie poterś si placet ibidē colligere cōscripta notant artificioſe. et finaliť. Si tn̄ nulli nihilomin⁹ ꝓderit mihi iuxta Salustiū. in ꝓn. de Catellino bello dicētez Qui dū oēs hoīes q̄ sese studēt pstare. i. excellere ceterś anīantibꝫ brutis. summa ope niti decet: ne vitā silētio trāseant veluti pecora q̄ natura prona atq̄ ventri obediētia finxit. Unū Greg. vj. moral'. c. xvij. Jnnuit. sp laborandū. ne mens p negligentiā torpeat: ne subacta ocio ad desideria immūda frigescat: ne ipsis bonis desiderijs plus iusto inferueat. Ne sub discretiōis specie subintret pcēdo a pfectōe lāguescat Et idē sup Ezech'. li. j. O mel'. xij. sup. ỹ. ꝓphe de iudea loqn̄tis vicz. Uiderūt eā hostes z deriserūt sabatha ei⁹. hostes q̄dē vicz filiorū isrl'. sabatha deridēt qñ malign⁹ spūs ociose mēti prauas cogitatiōes injicit. vt z si q̄escat a maloꝝ opeꝝ delectatione. hec ille. Unū dixit Hiero. O ciū sine lr̄is moꝛs est. z viui hoīs sepultura. Cōcordat illud sa

Prologus.

pietis Cathonis. Nã sine doctrĩa vita est q̃si mortis imago. Itẽ cernis vt ignauũ corrũpunt ocia corp⁹. ⁊ capiũt viciũ ni moueant aq̃. vñ inq̃t Catho in libro q̃ inscpt⁹ est carmẽ de moribꝫ vita hũana vti ferrũ est. si exerceas pterit. si nõ exerceas tũ rubigo inficit Et seneca dixit. Quotidie morimur. q̃tidie dimittit aliq̃ ps vite: ridiculũ est ad mortẽ recurrere tedio vite Propterea in castro viciorꝫ in q̃ fingũt single spẽs pctorꝫ mortaliũ cũ filiabꝫ suis Huiusmodi imagies aptissime singul' vicijs coaptate ⁊ singl'as possidere mãsiões. Et scia q̃dã q̃ dñ madõna ociosa siue dña ociositas. ancilla ꝓprie est ostiaria oibꝫ hospitibꝫ supueniẽtibꝫ aperiẽs hostia, pcatrix ad uenaꝫ ⁊ incolaꝫ p cellas filiorꝫ turpitudis ptinẽtissima. Igit iacob solodoreñ. O cia dant vicia sis tot⁹ ad ocia pcus. ocia si tollas piere cupidis arc⁹. Vñ legit de Eutrapulo q̃dã nobili romão abũdãtissimo. q̃ mltas de emul' suis/q̃s alio mõ delere nõ potuit: nisi q̃ sue curie tales sibi freq̃nt ascripsit familiares. dãs eis vestes p̃ciosas vt sic delicijs ⁊ ocijs assuefacti/tãdẽ sua curia ꝓpatu deuenirẽt ad baculũ pauptat⁹. vñ dixit Orati⁹ Eutropol⁹ cuicũq̃ nocere volebat vestimẽta donabat p̃ciosa. hec ⁊ his silia ꝓuenire p ociũ sũt bacten⁹ freq̃ntata. vñ ait Aug. i li. d ciui. dei. Q̃ pl⁹ destruxit romã tps pac⁹ q̃ bellꝫ: q̃ tpe pac⁹ dedit se vicijs. ⁊ int̃ se seditiõibꝫ vsi sũt ⁊ bellis. nisi sic eueniret. q̃ ocio sctissimo frueremur: vt moyses de q̃ dt Ambr. d offi. li. ij in ꝑn. Cũ ociosus staret pliabat: nec solũ pliabat. sed etiã de hostibꝫ q̃s nõ cõtingerat triũphabat adeo ociosus: vt man⁹ eius alij sustinerẽt: nec ociosus q̃ ociosis mãibꝫ expugnabat hostẽ. quẽ nõ poterãt vincere q̃ dimicabãt. ꝙ Moyses in silẽtio loq̃bat ⁊ in ocio opabat. Hoc est ociũ de q̃ dicit Greg. in. c. Qui epatũ. viij. q. j. Nemo ꝓhibeat q̃d ad laudabile ꝓfunet. ociũ sanctuꝫ q̃rit charitas veritatis. Vñ Scipio affrican⁹ interrogat⁹ a quodã. Quid ageret dũ solus esset. ait: Nunq̃ min⁹ solus suꝫ/q̃ cũ solus suꝫ: neq̃ min⁹ ociosus/q̃ cũ sum ociosus. Preclare etenim sapiens. Et si q̃nq̃ a cetu boim sepat. cetus tũ honestarũ cogitationũ illũ comitat. Et si ab indoctis q̃nq̃ ab exterioribꝫ cessat ociari putat. Int⁹ tamẽ rõne ⁊ intellectu opat. Semp habꝫ sapiens q̃d agit: ac si diceret. Sapiẽs sapienter cũcta disponit. Cũ alis varia sint boim studia. et diuersorũ diuersa sint exercitia. Nã vt dicit Salomon. Auis nascit ad volandũ. ⁊ hõ nascit ad laborẽ. Et quidã est labor amaritudine plen⁹. Et quidã solatio refert⁹ est cui dñ. Cuneti dies eius laboribꝫ ⁊ erũpnis pleni: nec p noctẽ requiescit mens eius. Et hec nõne vanitas. Itẽ exibit hõ ad opus suũ ⁊ ad opationẽ suã vsq̃ ad vesperam. ⁊ oia implebunt bonitate: quia bta vita semp hꝫ gaudiũ. Sed q̃d eligã ignoro multis cõstare puto. Ibo quo potero: ⁊ q̃ non potero peuldubio stando vltra vires tãgere postpono. sed si q̃ tetigero: si nõ oibus p omia. sed tũ vt p les symee vel pullus nocticoracis pre cũctis mortalibꝫ pulcritudine suis placet in oculis. mihi stulte cõplacebo. Vñ poeta ipam finxit dixisse. Judicio supest oibus iste meo. Et Petrus Alfonsius ait/naturalit quisq̃ gloriat. in carmĩe suo: put gl'iabant Bauius ⁊ Meui⁹ poete leuissimi. de q̃bꝫ illud dedo dixit Virgil'. in Boc. Qui bauiũ nõ odit amat tua carmia meui At q̃ idẽ iũgat vulpes: ⁊ mulgeat hircos. Solet tũ plerisq̃ ꝑm Greg. moral'. li. xxvj. Etiã iusti laudare bona q̃ dicũt nõ q̃ ipsi suis laudibꝫ inbiat. sꝫ q̃ auditores suos ad audiẽdi sollicitudinẽ accendãt: vt dũ voce ꝓferunt ab illorꝫ cordibꝫ ardẽtiori affectu rapiant. Hec p eundẽ. Sꝫ demũ op⁹ cõmẽdat artificẽ: vt dicit lex in auc. de monach. §. Hic cogitãdũ. col. j. Et nõ mireꝫ si q̃ q̃ subscriptꝫ extra ꝓncipalẽ vagari ꝓtingit materiã. ⁊ incident aut accident corrolarie seu cõsequenter alienã videar explanare materiã Nã paul⁹ vas electiõis: vt dicit Greg. in pasto. c. xvij in padisuꝫ ducit. celiq̃ tercij secreta rimat. Attñ illa inuisibili ꝓtẽplatione suspẽsus/ad cubile carnaliũ mẽtis acie reuocat: atq̃ in oculis suis q̃liter debeãt puersari carnales dispẽsat dicens. Int̃ speculatiõis affect⁹. ꝓpter fornicatiões aũt vnusq̃sq̃ suã vxorẽ habeat. ⁊ vnaq̃q̃ virũ suũ habeat. Uxori vir debitũ reddat rẽ. Ecce iã celestꝫ secretꝫ incidẽs inserit. ⁊ p cõdescensiõis viscera carnaliũ cubile pscrutat. Jta ĩ subscriptꝫ sepe pure mũdanis deo duce inseram⁹ celestia. ⁊ interpellatim ꝓtualis ⁊ ciuil' nobilitatũ describam⁹ officia. Nõ igit ꝟ opusculũ idcirco ponẽ dũ decreui: vt sapiẽtibꝫ aut prudẽtibꝫ seu peritꝫ nccariũ fore putarẽ. ab sit: sꝫ q̃ sepe solatiosi fatui seu simplicꝫ pueri aut iuuẽis symee seu catuli visiõe doctissimi viri solicitat agilitas q̃ sepe virũ reficit iocũditas. sic plerq̃ rusticorꝫ nuptiaꝫ insolẽtie describit imẽsitas. sic ⁊ ꝓgil'. Boc. eneidaꝫ ⁊ tragediaꝫ posuit odas: vt aio curis ĩplicato gaudijs iducat legẽdo recreatõis amenitas. sic ⁊ ꝟ ope puerili cuiuslibet solertꝫ ani vtat curialitas. Nã ⁊ paul⁹ dixit ad Heb. vlt. c. Rogo aũt vos frẽs vt sufferatꝫ ꝟbũ solacij. de q̃. j. dicet clari⁹. c. ij. Et hec sufficiãt de plogo ad libri seq̃ntꝫ directiõꝫ nccria. Et ꝑter ecce rubricas ꝓ toto ꝓtinuatiõis ope regl'arit dirigẽdo.

Registrum

Capitulum Primum.

¶ Pro primo ponitur vnum thema videlicet quorundaz Nobilis Rustici contentio. de qua totius opusculi sumitur dispositio. Folio Primo.

Capitulum Secundū.

¶ De dispositione z progenie: necnon prerogatiua rusticanorū z ruralium qui fuerūt patres z propago omniū nobilium. Folio Quinto.

Capitulum Tertium.

¶ De Rusticorū z plebeorū arrogantia. Et vnde per eosdem et quare nobilibus non defertur nec exhibetur honor debitus nec reuerentia. Folio Nono.

Capitulum Quartum.

¶ De Romanoz ab antiq̄ conditione: de quib nobiles alioz gloriant descēdisse. Folio.xiij.

Capitulum Quintum.

¶ De nobilibus qui eorundē Romanorū vtuntur vel abutuntur conditionibus. Folio.xvj.

Capitulum Sextum.

¶ De nobilitate virtutum incidenter: de qua nobilitas ciuilis seu pollitica primum cepit vomentum z initium. Folio.xviij.

Capitulum Septimū.

¶ De prime videlicz Ciuilis seu pollitice nobilitatis origine. Et de vna varia huius nobilitatis descriptione. Folio.xxvj.

Capitulum Octauum.

¶ De hebreorū/grecorū/latinorū z presertim romanorū vero nobilitatis exordio. Folio.xxx.

Capitulum Nonum.

¶ De eo q̄ nobiles vidisse videnť a plebe diuisi ante christum z tempore christi z post christū Et differentialiter a rusticis semper distincti. Folio.xxxiij.

Capitulum Decimū.

¶ De Hermanie z Hallie regnorum nobilium excelkentia. et eorundem nobilium origine primeua. Folio.xxxv.

Capitulum Undecimū.

¶ De eo q̄ orientales z presertim greci. z consequenter orientales Troyani z Carthaginenses z inde Romani. Et quare alijs nationibus fuerunt nobiliores. Folio.xxxvij.

Capitulum Duodecimū.

¶ De antique gradibus nobilitatis ante translationē imperij et per leges imperiales differentialitrr distinctis. Folio.xlj.

Capitulum Decimūtertium.

¶ Hic incidenter de imperatore seu Romanorum rege tam veteris ⁊ noue nobilitatis mediatore ⁊ moderatore. Folio.xliij.

Capitulum Decimūquartū.

¶ De moderne gradib⁹ nobilitatis ꝑ septē ordines segregatim ⁊ gradatim diuisis. Folio.xlvj

Capitulum Decimūquintū.

¶ De Militibus in armata militia militantibus. Folio.lv.

Capitulum Decimūsextum.

¶ De principib⁹ ⁊ nobilib⁹ sup̄ quib⁹ Romani impe[illegible] fundat̄ potentatus. Folio.lix.

Capitulum Decimūseptimū.

¶ De plebeis vel rusticis qui nobilitari vidētur. Et nobilibus qui sublimius nobilitatis gradibus eleuantur. Folio.lix.

Capitulum Decimūoctauū.

¶ De nobilibus factis ⁊ creatis ⁊ antiquis diuitijs. Folio.lxij.

Capitulum Decimūnonū.

¶ De hijs qui nobilitate re ⁊ nomine priuantur. Et eius priuilegijs ⁊ prerogatiuis penitus denudantur. Folio.lxv.

Capitulum Vicesimum.

¶ De eo ꝙ tm̄ nobiles. Et hij quos nobilitas dotauit ⁊ fundauit bonorū tēporaliū perceptione sunt capaces et in eis durabiles. Folio.lxix.

Capitulum Vicesimūprimū.

¶ De q̄rundā hoīm ⁊ locoꝝ nobilitatis suppp̄ssione: ⁊ ipsoꝝ reuoluēda restauratiōe. Fo.lxxv.

Capitulum Vicesimūsecundū.

¶ De nobilium prerogatiua quo ad deum ⁊ quo ad homines et canones et leges experienter demonstratiua. Folio.lxxx.

Capitulum Vicesimūtertiū.

¶ De his q̄s in clero et ꝓplo p̄ncipes in terra scd̄m scripturas noīrae solemus. Folio.lxxxiiij.

Registrum.

Capitulum Vicesimūquartū.

¶ De eo quis sit melior inter principē natum: aut electū siue creatum. Folio. lxxxvij.

Capitulum Vicesimūquintū.

¶ De nobilitate pollitica siue ciuili in militanti ꝛ triumphanti ecclesia: hactenus ꝛ hodie commendata. Folio. lxxxviij.

Capitulum Vicesimūsextum.

¶ De eo ꝙ principū ꝛ nobilium excellentia pre ceteris per astra ꝛ sydera ac prodigia in celo ꝛ in terra semper fuerint presignata. Folio. lxxxix.

Capitulum Vicesimūseptimū.

¶ De nobilitate in muliebri sexu cōmendata. Folio. xcvj.

Capitulum Vicesimūoctauū.

¶ De nobilium regnis principibus ꝛ dominijs localiter distinctis. Et ipsarū distinctionum rationibus et initijs. Folio. cij.

Capitulum Vicesimūnonū.

¶ De signorū insigniorum ꝛ armorū ad imperatorem reges ꝛ principes ꝛ alios nobiles proprie pertinentiū vsu ꝛ consuetudine. Folio. cvij.

Capitulum Tricesimū.

¶ De oim regū ꝛ ꝓncipū ac nobiliū in terra militantiū finali tā tpali q̄z spūalia retributione q̄z ex iustis reguminib⁹ bellorū ꝛ bellantiū exercicijs vt plurimū ponim⁹ prouenire. Folio. cix.

Capitulum Tricesimūprimū.

¶ De nobilium modernorum abusionibus. Folio. cxvij.

Capitulum Tricesimūsecundū.

¶ De Rusticorum presentium enormitatibus. Folio. cxxiij.

Capitulum Tricesimūtertium.

¶ De gentibus istis qui Switzer siue Switenses dicuntur. Et rusticorū appellatione non comprehenduntur. Folio. cxxix.

Capitulum Tricesimūquartū.

¶ De Militis ꝛ Rustici de quibus mentio fit in Themate cōtentionis plena concordia. Et reconciliationis forma. Folio. cxlj.
¶ Processus Judiciarius habitus corā oīpotenti deo inter nobiles ꝛ Thuricenses ex vna et Switenses cum cōplicibus partibus ex altera. Folio. cxliij.

Vidam nobilis Armate milicie miles militandi causa ꝓut ꝯsueuit se de terra ꝓpria trāstulit et curias ⁊ castra pallacia quoqꝫ ꝑncipum prelia gentibꝫ cōtinuantiū sollicitauit. Unde quadā die casualiter accidit. vt relicto comitatu solꝰ cū scutifero in quodā nemoroso tenebrosoqꝫ deserto deuiaret Et erroneus quo diuerteret penitꝰ ignorauit Cōtingebat igit̄. vt a lōge sectantꝫ ligna ꝑ Cacumina montiū Echo ꝑ ipsos ꝓpellant̄ audiret̄. Et ꝓpius accelerantes. Et hominē in campis silue Siluestrū in securi et Astia laborantē inuenerūt A quo cū leta voce salutatiōe preuia vadū ꝑ quod vaderent in locū homibꝫ habitabilem ouant̄ ꝑquirerent. Qui quidē homo vix ⁊ indignant̄ eleuato dorso mōtoso Recuruoqꝫ gipposo: vultuqꝫ swalido tortuoso necnon aspectu stolido/ pariter ⁊ asinino/fronte rugose sulcuta/barba hyspida/capito pilis nodosis ⁊ Canis cirrosis comato/lippis oculꝰ Supcilio circūseptis setoso/Gutture strumoso glomelloso Corporeqꝫ grusso hyrto swaroso hyrsuto quoqꝫ piloso. mēbroꝝ cōpagatiōe improportionabilit̄ ineptoꝝ suffulto Ac vestitu tenui horrido pectore patulo Gilboso bestiali more villoso Et dū aduenas miraculose ꝯspiceret Et alloquētibꝫ quid inferrēt ꝑmeditaturꝰ morā ꝯsisteret/visum ꝯtinuo minacē curuū ⁊ ꝯniu[illegible]tē mīstrauit Et staturā ⁊ statum ac iubar falleꝝ antelaꝝ postelaꝝ in Equis splendissime fulgurantiū/Ac armoꝝ apparatū/reꝝ raritate causante mirādo ꝯsiderauit/Et anteq̄ eructaret cor suū verbū bonū labia sua pendentia plicauit Porro dentes suos raros ⁊ furuos frementer in hyando corue denudauit/⁊ ad nobilē videlicet militē insultant̄ ꝓrupit in hec ꝟba Quo sathan nulla poterit rōne venire Illic legatos ꝑcipit ire suos/Et te nō vtiqꝫ lateat ꝙ incola sum in terra Et indigena Perpēdo quoqꝫ ꝙ sis accola Et licet dicat sapientū scriptura/ꝙ inter caritatꝫ opa/nō sit minimū errantē ab erroris reuocare semita/lex itaqꝫ nature sit Et pietas insuꝑ humanitati notant̄ insita/ꝙ homo ꝓspiciens/a longe deuiantem/irrequisitꝰ accelerare solet. Et reducit per vias /constat tn̄ mihi ꝑ scripturaꝝ dispositionē sctāꝝ ꝙ inter duo mala minus malum sit eliciendū/ꝓut fecit dauid Qui potius voluit iuramentū frangere/q̄ sanguinē Nabal effundere/ vt legit̄. j. Regū. c.xv. Unde laudabilius ⁊ vtilius Et vtiqꝫ fructuosius mūdo rei quoqꝫ publice decreui ꝑpetuo te vagantem in desertū Cades Ex q̄ tibi naturalit̄ extitit increatū/vt cespitando Caballando girando girovagandoqꝫ laboriose facilles/quā ꝙ pauperes opinando ꝓut etiam alij tibi silēs facere cōsueuerunt/hoc montaniū nemorosum ⁊ Siluosum solutus exires. **Nobilis** Vel es homo vel dyabolus incarnatꝰ ꝙ tam signant̄ ꝯdcōibꝫ de statꝰ mei loqueris ꝑsentibꝫ/ꝑsenti ꝑteritoqꝫ conatibꝫ tamq̄ a domesticis meis dudum solerter fueris informatus. **Rusticus** Sum homo sicut ⁊ tu discretior tn̄ ratione/⁊ non tm̄ presentꝫ si placet ⁊ ꝑterite dicā tibi dispositionē tue vite/ymmo certiꝰ ⁊ future. **Nobilis** Dic queso festinant̄ ⁊ audiam vt hunc locum tormentoꝝ sitiens et esuriens saturaturus euadam. **Rusticus** Constat mihi iuxta senioꝝ silr̄ ⁊ poetaꝝ scripturas ymmo Conruraliū fidedignoꝝ exꝑtorūqꝫ relacōes/ꝙ non tm̄ in Exilij ꝑsentꝫ erumnoso ꝑiculosoqꝫ certamine Tu ⁊ tibi pares discurris ⁊ caliginoso Sed etiā post miserabilē huiꝰ vite callē/quēadmodum mirmidones Achillis in armis cū lemuribꝫ patenter vagarꝫ/ꝓut infra.c.xxx. lucidius in ꝓcessu nostre collaciōis diucius q̄ putas ꝓtrahende ꝓtelaudeqꝫ plenius exꝑierꝫ Et hoc illius iudicio de qno scribit̄ eccl̄iastici.xvij. vie illorum corā illo sunt semꝑ nō sunt absconsi ab oculis ipsius Ecce hec spes tua reposita in sinu tuo/et tuoꝝ cōmilitonū in circuitu tuo frequent̄ ambulantiū Cum de silibꝫ vt dicit lex vulgaris idē sit iudiciū apud vos cōmuniter allegatū. **Nobilis** Miro necnō inestimabili modo miratꝰ mirifice ꝯuolutꝰ Equū meum degradiar/vt ad cordis arbitriuꝫ tibi tam portentuose mōstruoseqꝫ natura mirante mirabili creature/nunc recentissime loquar Qm̄ ex auiditate taliter omnē estam abhomīata est anīa mea/que prius esuriendo siciendoqꝫ tabescebat Et tante vehemētie mihi motꝰ extat vt famis ⁊ sitis angustias/tamq̄ motꝰ minores penitus expellat Quis diabuloꝝ spirauit in faciē tuam rudissimā/hoc spiraculū vite/vt talis elo-

Capitulum

quentie spūs ꝼmone diuino philosophocali naturaliq; referꝝ/litteraliť ꝛ grāmatice in hmōi ꝓba ꝓpūperet Et oia soleocismi vicia Barbarismi quoq; neruos penitꝰ euitaret Et singla ꝓmendo/tam arrogant̄ dictim ꝛ audent̄ affatim ꝛ luculent̄ ꝓferre nō trepidaret. Et si tibi spūs nō inspirauit. Nec tu spūs es/quia habes carnē ꝛ ossa vt lucē c. vlt. Si aūt rusticꝰ originariꝰ Colonꝰ aūt seruus Expior te iugū ꝼuitutis abiecisse. Et furtū corporis tui ꝓmisisse. Et phoc insup Rapinā ꝓpetrasse. Et ꝓtra tui dñi voluntatē.artib; ꝛ facultatib; diuersis in dieb; inuentutis insudasse. Et p hoc grauiť leges impiales violasse/vt apparet C. de agri ꝛ censitꝭ l. origina rij. Et C. de seruis fugi. l. j. Et C. de fugitiuis colonis patrimonialib; ꝛ Emphioticꝭ vel saltuēsib;. li. xj. l. j. Et sequētib; duab; ꝛ ꝓtra vtriusq; iuris traditōes multiplicit̄ excessisse. Et ꝙ deterius est/put indubitant̄ autumo/nō naturali ꝙquisitione sed magica ꝛ notoria superstitionib; tantā diuersaꝝ facultatū periciā ꝓtra scti Augustini. ij. de doctrina christiana traditiōes acq̄suisse. De qua arte notoria Archiē. xxvj. q. ij. Qui sine Et sup Ascen li. j. c. xv. mentionē videť mirabilem fecisse. Et ꝙ estimabilius est Cum sis senex valde. Et senex ꝼm ysiō Ethi. xj. dicit sine sensu vel dicit se nescientē. Senes em̄ pre nimia etate delirāt Unde senes in quibus iam frigescit natura. Et pueri in quib; nondū calet/minus sapiunt Et ita dñt senex ꝛ antiquus. Nam antiquus dicit anteq; senescat. Ideo dicit Job. xij. In antiquis est sapiētia. Et in multo tpe prudentia Unde cū antiquitatē excesseris ꝛ extremitates vite tetigerꝭ/merito cōpungor ꝙ tanta pericia curiose fungarꝭ. **Rusticus** Ingressꝰ es vt aduena/ nunq̄d vt iudices/Ben xix ꝛ iij. q. vj leges Et igiť expedit defensionib; vti diuersis ꝛ aduersis ne videar neglexisse famā ꝛ honorē ꝛ esse crudelis. Et sunt verboꝝ intentiōes eiusdem Augustini in ꝼmone quodā de cōi vita clericoꝝ. Et attende sincerius quo poteris q̄d collegerim rēndendo de ꝑmissis. Et si de modico ꝼmonis eloquio p me plato mirabarꝭ/hoc collaciōis processu mirando ꝛ supmirando cruciarꝭ. Scis quia dixit moyses Exo. iiij. Obsecro dñe nō sum eloquens ab heri ꝛ nudius tercius. Ex quo locutꝰ es ad ꝼuū tuum impediciōris ꝛ tardioris lingue suę Et dixit dñs ad eū q̄s fecit os hois/aut quis fabricatꝰ est mutū ꝛ surdum/videntē et cecū nōne ego ꝓge erga Et ego ero in ore tuo doceboq; te quid loquerꝭ Dic queso qnis deoꝝ dñs/cum tu cōtumacit̄ dixeris/quis dyabuloꝝ Rudes piscatores recta suētes iactātes reficiētes ꝛ remulctātes frequentissime. Et hiꝰ facultatis laboribꝫ suis dieb; incessant̄ insistentes/ Ymmo ꝙ rusticos vt testat Jeronimꝰ in ꝓlogo sup Genesim/voluit loqui varijs linguis magnalia dī Act. v. c. Et dū ante reges ꝛ presides steterant nō cogitabant quō ꝛ quid loquerent̄ Dabať em̄ eis in illa hora quid loquebant̄ Mat. x. Et silr Johes piscatoꝛ indoctꝰ ꝛ rusticus vt legiť in dicto ꝓlogo. Inquit vtendo hoc ꝓfundissimo ꝛ inscrutabili ꝙbo videlicet In principio erat ꝙbum ꝛ ꝙbum erat apud deū Et deus erat ꝙbuꝫ Et si impitus ꝼmone non tū scia. Et ita ꝛ voce pueri triginta ab ortu hūs dies btūs Briccius innocens ꝓbatꝰ vt legiť in vita sua. Et habes in Canone tuo iiij. q. iij. in fine: Et ille ꝑpotens moderatoꝛ cūcta disponēs Seras labioꝝ meoꝝ qui est mirabilis ꝛ gl̄iosus in sanctis suis registrando direxit Et ecce me/sic̄ et te fecit dñs Et de eodem luce/ego quoq; formatꝰ sum/verū tamen miraculū meū non te terreat. Et eloquētia mea nō sit tibi grauis vt Job c. xxxiij. Nec p hoc arrogantiā mihi forę presumas/cꝫ notat ibi Greg. in moralib; suis li. ij. c. xij. qui dicit Habent hoc etiā arrogantes pro priū/ꝙ priusq; dicant mira se semp estimant. Et locutionē suam admirādo ꝑueniunt quia vel in accutis sensib; ipsa elatio quanta sit fatuitas ignorant. Notādum quoq; est ꝙ paulus dum mire hebreos admoueret adiunxit. Rogo aūt vos frēs vt sufferatꝭ ꝙbum solacij Eteñ ꝓ paucis scripsi vobis ad hebreos xiij. c. Et ita dt Greg. ibidem. c. sequēti. Sup dicto ꝙbo Job. per helim ꝓlato/videlicet miraculū meum non te terreat. Et eloquētia nō sit grauis Ille videlicet Paulus dicta sua ꝙba solacij hic vero eloquentiā ꝛ miraculū vocat. Ecce cꝫ distincti sapores ꝓdeunt fructū ex diuersa radice cogitationū Ille de magnis humiliť sensit/iste de minimis inaniter se erigit hec ille. Ex his mirandā dei munificentiā ꝑpende. Et itex ad ꝓpositū nostrū redeundo. Nam verisilr apciora sunt inserā mihi loquēdi/cꝫ asine/cui aperuit dñs os suum. Et locuta fuit ꝓphete Balaam/Asellanti/vt impediret a maledcōe ninivitax/vt nūeri. xxij. c. Et iuxta Greg. mora. xxvij. c. j. Cum ex visione angeli accepisse ꝙba ratiōabilia Et asinā nouerim? vt predictū est/nec mirandū ꝙ vir arrogās impleri spiritu ꝓphetico potuit videlicet helui qui vnus fuerat de amicis Job/ipsum increpando Cum etiā Saul in numero ꝓphetarū fuerit hec ille. Sic ꝓut narrat Valerius maxim? de memorialib; li. j. c. iiij. Bos humanis vocib;

extra muros vbis ꝓferendo clamitabat. Caue tibi Roma Et iminentis pericli ruinā vaticinat⁹ est. Et ad ꝓpositū Sicut impeditus fuit Balaam ꝓpheta p̄dictus a maledcōe ninuitarū Et ego si potero te ptineuter impediā a suppressione miserabiliū psonaꝝ Cum ꝓpie sis parat⁹ ad predaꝫ vt dicas Si exurgat aduersus me prelium in hoc ego sperabo Et vnus es ex illis de quib⁹ dicit ꝓpheta. Qui cogitauerūt iniq̄tates in corde Et tota die ꝓstituebant plia ps. cxxxix. Prout experienter videm⁹ / q̄ tibi in vtero matris tue ꝓcernit̄ increatū / prout Plinius phus dicit de aranea / que quantūcunq̄ modica exilis etiā multiplicata / dum primū exuerit onū et nidum matris sue / mox ad predam recia tendit Et mustulas sibi coequales ꝫ etiā maiores cōprehendit Et tanq̄ in vtero materno solerter edocta / exercere spolia sua pretēdit. Et his si suꝫ seruus fugitiu⁹ vel originarius sincere ꝑpendas / nec anteq̄ ꝓbes me. Et temptes me Et vres renes meos ꝫ cor meū / me nō reprehendas Sed vltra de hoc me excusando. si tacuero nil perdam vel acquirā Sed vt experior nō meis meritis sed salute tue ꝫ tuoꝝ ꝑmilitonū ꝓsulendo moderator bonoꝝ disposuit Et q̄ int̄ nos collatiōis aliq̄d habeam⁹ alloquiū / fructuosius ordinauit. Unde dicā cū ꝓpheta pone dñe custodiā ori meo. Et hostium circūstancie labꝫs meis Nō taliter exponit Greg. in pastorali. c. xxxviij. non em̄ poni ori suo parietē peciit ꝓpheta. Sꝫ hostiū. q̄ videlicet operit̄ Et claudit̄ / vnde ꝫ nobis caute discendū est / quatꝫ os discretū ꝫ cōgrue ipsa vox aperiat. Et rursum ꝓgruo tpe taciturnitas claudit Et ita relatiōis ꝫ replicatōis nostre collatio ꝓcedat. Tamen taliter vt si ruralis ꝓsuetudine moris ineptissime loquar per te non corripiar / q̄ nō ꝑmonis colorū quoq̄ nitorē Sed sensus sententiarūq̄ requiro rigorem Naꝫ legit̄ q̄ demon sedebat ꝫ bracam cū reste suebat / ꝫ dixit / Si nō est pulchra / tñ est ꝓsucio firma Ac si dicerem / si pulchra nō est ꝓlatiōis forma Sit tñ intellect⁹ sincer⁹ ꝫ ꝓpalatio firma. Attamen inter nos habito solēni ꝓdicto / silr pactiōis edicto vt ꝓtra me hūanis non vtarꝫ iuribus / q̄ leges ꝫ canones noīat vulgus / put iam ardenter attemptasti. Nam illis vtunt armis Gentes q̄daꝫ in humane / q̄ iuriste seu iurisperiti aut male christi vel mali christiani vocitant.

Nobilis O amore dei quid loqueris. aut quare talia tam impudenter p̄dicare p̄sumis De his vtiq̄ iuristis ꝫ legūperitis vellem clarius informari / q̄ credo tam doctos in sacris canonib⁹ ꝫ felicissimis legib⁹ / quib⁹ decorator orbis vniuersis ꝫ illoꝝ doctrina fulget eccl̄ia vt sol ꝫ luna. Non tam arrogāter in ipsoꝝ dedecus infamie macula taliter annotari. De quib⁹ etiā dicit Marcus fabius. Quintilian⁹ li. j. circa prin. Sit igit̄ orator vir talis qualis vere sapiens appellari possit / nec moribꝫ modo ꝓfect⁹. Nam id mea quidem opinione q̄q̄ sunt qui dissensiant satꝫ nō est. Sed etiā scia ꝫ omi facultate dicendi qual' adhuc fortasse nemo fuerit ꝫc. Et vtiq̄ cunctos p mūdum huiꝰ facultatꝫ peritos talib⁹ virtutū ornamentꝫ puto firmiter fore strāgulatos / p oratores em̄ denotamus iurisperitos / ꝫ causarum aduocatos.

Rusticus Audi. nō me rudem. sed experientia doctos experient cū cordis amaritudine fore locutos / ꝫ sacraꝝ scripturaꝝ armis patenter armatos hi ꝓpe videlicet iurisperiti fontes sunt sine aqua Et nebule turbinib⁹ exagitate quib⁹ caligo tenebraꝝ reseruabit̄. ij. pet̄. ij. c. Et talib⁹ dictū est p ꝓphetā / quoꝝ os maledcōne plenū est Et amaritudine Et Seneca in li. ij. de ira. Et qualit̄ oriat̄. Ex turpes lites turpiores hūt aduocatos Et. j. Inter illos quos togatos vides nulla pax est / alt̄ in alterius ꝓiciū leui cōpendio ducit̄ / nulli nisi ex alterius damno questus est felicē oderūt. infelicē ꝓtempnūt. maiore grauant̄ minori graues sunt. Diuersis stimulant̄ cupiditatib⁹ oēs ino pdita ob leuem voluptatem predam capiunt Di vno a brutis animalib⁹ differūt / quia illa mansuescunt alentib⁹. Horū rabies ipsos a quibus est nutrita depascit̄. De his etiā loquit̄ ꝓpheta Ysa. c. v. Ue qui condunt leges iniquas ꝫ scribētes iniusticiā Scripserūt vt opprimerent in iudicio pauperes ꝫ vim facerent / cause humiliū populi mei vt essent vidue preda eorū / ꝫ pupillos diripent Hec ille. Unde ꝓpie de illis dicā verbum Job. c. ij. pellem p pelle qui caprina pelle / qua libri iuris iustissime p ora principum videlicet iustinianū ꝫ alios impatores Et summos pontifices sunt digesti penitus abutunt̄ vnde pelles ipsorum in infetno vbi nulla est redemptio / p Cerdones astantib⁹ sibi more nostroꝝ cerdonum in hac vita cerberis. i. canibus infernalibus ꝫ gehennalibus discerpentur perpetuo Et ratio patebit in subscriptis.

Nobilis Mirari non cesso te rusticanum / terre fortassis nationis tue satis nouisse iurisperitorū conditiones ꝫ mores legislatorū / puto tñ q̄ in romana curia ꝑ summus pontifex. pontū ꝫ semitarum humane reformationis. diuine quoq̄ cōstitutionis ꝫ virtutū artifex / bonus pastor in populo ita placuit dño / q̄ pon-

tes ⁊ vias taliter astruat vt tante ruine periclo⁹ domus ⁊ pallacij sui/pons ⁊ via nō appareat.

Rusticus Vidi quondam dum pro indulgentijs ⁊ Curtizanos more curtizanorum discurrentes per indulgentias nec anio intentione cōquirendas in vrbe romana tam diligenter ambularē/Et insup ex aduocati ꝓcuratores ⁊ sollicitatores causarū in cadē curia pendentiū postcz in audiētia publica vel cōsistorio publico. tancz canes mordaces terribiliter inhyantes ⁊ horribiliter latrantes in p̄sentia iudicis ⁊ clientuloꝝ suorum ꝓfidentes sperantiū/verbis nudis ⁊ palliatis.aut canonū seu legū suboꝛnatiōe coloꝛatis/hostiliter pugnauerant/mox in tabernis publicis de vino purissimo impurissima cordis archana.simul in vnū diues ⁊ paup.hostis ⁊ amic⁹ refocillabant.Et omis contentiōis ꝓficte mentib⁹ nō infixe minime cogitabant. Et lucra de clientulis suis taliter acq̄rendo. Sine fide sine spe ⁊ sine caritate sub cōcertationis inuidiose patēter simulatiōe /toꝛuos act⁹ litigiosos astus. terribiles vultus/ insultos apparatus.⁊ hoꝛrendos insultus ostendebāt.De q̄ aut ib⁹ ꝓcipe.quid innuat lottarius quondam cardinalis qui romane curie moꝛes nouit medullitus sic inquiens/abusionibus huiusmodi multū passionatus/quia nō attendunt videlicet iurꝫ ministri merita causarum/sed merita ꝑsonaꝝ/nō iura sed munera/non iusticiā sed pecuniā/nō qō ratio dictat sed qō voluptas affectat/non qō lex sentit sed qō mens capit/non inclinant animū ad iusticiam sed iusticiā declinant ad animū.Unde qō nō licet hoc libeat sed vt qō libet hoc liceat.Aunc̄z in eis ita simplex est oculus vt totū coꝛpus sit lucidū Sed aliquid semp admiscent fermenti. quo totā massam coꝛrūpant/paupeꝝ causam cū moꝛa negligūt. diuitū causam cum instancia ꝓmouent in illis rigoꝛē extendunt Jn istis ex mānsuetudine dispensant illos cū difficultate respiciunt Jstos cū fauoꝛe tractant.clamat paup ⁊ nullus exaudit.loquit diues ⁊ oēs applaudunt.paup locut⁹ est ⁊ oēs tacuerūt.verbū diuitis vsc̄z ad nubes ꝓdurat. paup locut⁹ est et dicunt quis est hic Et si offendit subuertunt illū.clamat vim paciens ⁊ nullus exaudit.vociferat ⁊ nō est qui iudicet, Et si foꝛte causam paupeꝝ suscipiunt illam remisse vouent. Cum aūt causam diuitis assumūt illos ꝓtinaciter adiuuāt.pauperes despiciūt.diuites honoꝛant istis reuerenter assurgūt.illos despicaliter cōculcant.Si introierit in conuentū ipsoꝝ vir annulum habens.aureū in manu.in veste candida introierit ⁊ paup in soꝛdido habitu Et intendunt in eum qui indutus est veste p̄clara ⁊ dicūt ei.tu sede.hic bene.paupi vero dicūt.tu sta hic.aut sede sub scabello pedum meoꝝ/ nonne iudicāt apud semetipos ⁊ facti sunt iudices cogitationum iniquaꝝ/ve ipis Et ꝓta eos dicit ꝓpheta Magnificati ⁊ ditati sunt incrassati impiguati dilatati/causas pupilli non duxerūt Et iudiciū paupeꝝ non iudicauerūt Sed in lege p̄cipit nulla erit distantia ꝑsonaꝝ ita pauperē audiatis vt magnū Nec recipiatis cuiusc̄z ꝑsonā/quia dei iudiciū est. Non est em̄ ꝑsonarū acceptio apud deū Dec ille. Et vt sanius intelligas Scis q̄ dñs noster Jesus christus in cruce pendens dixit oꝛādo/ꝓ suis ꝑsecutoꝛib⁹.Pater dimitte eis non em̄ sciūt quid faciunt.lu.xxiij. Jn qua oꝛone simplices ⁊ impitos ⁊ qui nō cognouerūt litteraturam. Et qui introire poterāt in potentias dñi videl comꝓhendisse Sed ꝓ his qui fuerant legislatoꝛes legū doctoꝛes ⁊ scribe maioꝛes/nō videl oꝛasse.nec hodie oꝛat,put fuerūt Pilatus Annas Herodes ⁊ Layphas Scribe sacerdotes ⁊ ceteri iudei piciores/qui demū per romanoꝝ imꝑatoꝛem potentiā fuerunt puniti ⁊ imꝑpetuā punitionē ab inde remissi Et in suis peccatis moꝛtui. igne jebennali cruciaturi Sic ⁊ tales sunt tui iurisperiti in romana curia in consilijs generalib⁹ Et extra vndecūc̄z constituti/qui sciunt quid faciūt Et salutifera saluatoꝛis oꝛone comꝓhendi nō pñt. Nam ꝓprie sunt hi de quib⁹ dixit ꝓpheta Deus meus eripe me de manu peccatoꝝ Et de manu cō-

Nobilis Forte cōmoueris offensus cōtra singulatra legem agentis ⁊ iniqui psal.lxx. res aliquos huius facultatis p̄cie viros Quid hoc ad vniuersos Et si qui sunt taliter ꝓpellantes hoc difficulter disponūt desperati/cō tendentes/ periciores ere vel fauoꝛe coꝛrūpentes Qui demū p̄cce vel p̄cio conuicti ⁊ non facultas iure nec ratione causas irritant in p̄culo Et sic ꝓtes potius volunt diucius defendi et ꝓ exquisitos sagacitatis modos suspendi.⁊ expensarū p̄cio nō terreri. vt videant ꝓthelare defensionis adminiclo.inaduerse ꝓtis certamine metitulose.sapidam cōtentionis intricationē ⁊ extricationem mixtum habere ꝓ triumpho.

Rusticus Non caret misterio Si singalares mihi sint suspecti violēter offenso Nā impossibile foꝛet vniuersos mihi peritos lesoꝛes Sed qō frequentius fit ad oēs.vt volatus ad aues.quarū alique vident impedite Sic q̄ cōmunius ipsi videmus.indifferenter ꝓpalamus sermone Et si coꝛrupti delin-

quunt. Angariati necessitate nō ꝓcedūt Sic cū corruptoribꝫ corruunt cruciaturi ignis ꝑpetui corrosione. quia nō ꝑpenderunt dicta ꝓphete tam in cōsulendo q̄ꝫ in iudicādo psal. lvij. dicentꝫ cum cōminatione Si vere vtiq̄ꝫ iusticiā loquimi recte iudicate filij hoīm. Et eīm in corde iniquitates opamini in terra iusticias manus vestre ꝓcinnant. Alienati sunt peccatores ꝛc̄. Et ad ꝓpositū nostrū ꝓsequere totum psalmū istum vsq̄ꝫ in finē. Et hic dixit Hugo de sctō victore q̄ in hoc loco moraliter loquit ꝓpheta ꝓtra malos iudices/ꝛ ꝑlatos ꝛ iurisc̄sultos/put fuerūt iudei in ꝓdemnatiōe christi/qui iusticiā locuti sunt dicentes Magister scimus q̄ verax es. Et vtiq̄ꝫ veritatē loquebant Sed nō ita ꝓsulebant iudicādo/ qñ pecierunt Barrabam filiū mortis. Et interfecerūt christū filiū dei viuentis Unde Augustinus in codez psalmo dixit Omnibꝫ etiam tāq̄ꝫ in concione hoc est. in cōuocatione generis humani veritas clamat. Si vere vtiq̄ꝫ iusticiā loquimini filij hoīm/non sit labiorꝫ iusticia. Sed ꝛ factorꝫ in vita nostra inueniātur ꝓba/nostra in factꝫ nostris cognoscant/labia nr̄a loqui veritatē/nihil est si cor a lingua dissentiat. Si eīm aliter agis q̄ꝫ loqueris bona loqueris ꝛ mala iudicas. Et Jeroñ. sup illo recte iudicate Hoc qđ tibi nō vis fieri alteri ne facias. Et Augº ibidem/hoc quidem verbū manu formatoris nostri/in ipsis cordibꝫ nostris/veritas scripsit/anteq̄ꝫ lex daret. Unde Hugo predictus dixit/q̄ ad recte iudicandum multa nostris iudicibꝫ iurisc̄sultis ꝛ ꝑlatis sunt necessaria. Primo vt qđ ꝑcipiunt ipsi faciāt. Scđo vt ordinē iuris nō prętermittāt/hoc est vt iudicent ꝛ dicant ꝑm auctētica statuta siue iura. Tercio vt veritatē cause plene inuestigēt. Quarto vt ꝓsonam nō accipiant Sicut dñs deutro dicit p Moysen pauperē audietis sicut diuitē. Quinto vt nō decidant fauore vel clamore multorꝫ/vt Exo xxiij. Ne sequaris turbā ad faciendū malum nec in iudicio plurimorꝫ acquiesces sentētie/vt a vero deuies. Sexto vt ꝓpter timorē non declinent a rectitudine iudicij/vnde Eccl. vij. Noli querere fieri iudex nisi valeas virtute irrūpere iniq̄tates/ne forte extimescas faciē potētis Septimo vt nō plus debito cōpaciant Exo. xxiij. paupis non misereberis in iudicio. Octauo ꝛ munera nō accipiant/qñ dicit Exo. xxiij. munera subuertūt verba iustorū. Nono vt nullas ꝓces in prętudicū aduerse ꝑtis admittant. Sed possent aliqui dicere/ad quid nos ammouere ꝑsumis Nōne recte iudicam⁹/ ad qđ rñdet ꝓpheta in psal. iam dicto/non. ꝛ causam subiūgit/duꝫ dicit/etem in corde iniquitates opamini/ac si diceret/quia iniquitates q̄s cogitastis in cordibꝫ adimpletis opibꝫ. Et hoc in terra .i. terrenis adherentes. Nam ꝑm Hugonē predictū in homis corde est ꝓflictus. Et quasi cōsistoriū inter vicia ꝛ virtutes/vt puta inter castitatē ꝛ luxuriā. sobrietatē ꝛ crapulam/pauptatem et ambitionē. laborem ꝛ ocium. Sic inter iusticiā ꝛ iniquitatē ꝛ sic de alijs. Et ita cōscientia accusat voluntatē Sed sepe datur iniqua sentētia ꝓ vicio ꝓtra virtutē Sed qñ virtus expellitur ꝛ viciū eligitur/qđ ꝓsuete inter iurisperitos videt. Unde dixit Amb. put habet. xxxij. q. j. Cum renunciat improbitati statim assistit virt⁹. Egressus eīm malicie virtutis opatur ingressum eodem quoq̄ꝫ studio quo crimē excludit innocentia copulat Hec ille. Cum ꝓcor. in glo. ibidem cū dictis Archiē. Unde dixit Jacobꝫ Solodorēn in moralibꝫ suis. li. q. c. xx. post multa Dirue iuristas deus vt Sathane Citharistas Liguas venales qui dant ꝛ symoniales O deus extingues hos pingues atq̄ꝫ biligues. Frontis eīm trite sunt horrende quoq̄ꝫ vite Precipita dñe simul horū diuide linguas Ut scelus extinguas mala lingua cauerna ruine. Hi sunt fautores scelerū fraudisq̄ꝫ ministri Jezite cupidi linguā vendendo siniſtri Causas litis amant lites cū fraudibꝫ hamant Justos infamant meretrix q̄si da mihi clamāt Et insup audi Lucanum celestꝫ oraculi penit⁹ ignarꝫ/gentiliū more loquentē De curio quodā nobili romano Qui ꝑ pecunia fas ꝛ nephas ꝓmiscuit. dum dixit Audax venali cōmittat curio lingua. Item idem Curio siccamos transcēdere iussus in vrbes Item ibidē in quarto/vbi aspidi cōpat curionē aspidas vt pharios cauda solercior hostis ludit. Item in eodē momēto mutat⁹ fuit curio/rexꝫ gallorꝫ capt⁹ spoliꝫs Et cesaris auro ꝛ infra Emere omnes hic vendidit vrbē / huius occasiōe notāter notab/ q̄ iurispiti ꝓput puto ꝛ iudicialiū/ curiarꝫ siue maguntiū siue constañ vel aliarꝫ quarūcunq̄ꝫ ꝓsidentes iudices Aduocati Notarij Sollicitatores ꝛ clientuli qui in talibꝫ curijs solliciteq̄ꝫ frequēter sunt imbuti Et ꝑsertim in romana curia ab hoc nomīe videlicet curione/vel ab ipso homīe qui Curio dicebat/ꝛ nō a curia curie ꝓme declinatiōis curiones vel curiales aut curtizani. ꝑnt ꝓpter vite siue sollicitudinē ꝛ cōuersationis similitudinē. competent derīuatiue denomīari qui tam curiosi sunt. Et hoc tam curialiter disponūt/q̄ non tm̄ vocē/clamorem/artē ꝛ facultatē/vt vigilatores castrorꝫ vigilias noctꝫ obseruaātes vendunt Sed etiā

Capitulum

silentium qđ est locutionis priuatiuũ ꝑ lucro ponunt Et ita nihil ꝛ per cõsequens qđ est nullius precij carissime vendi disponunt ꝛ talia per experientiã videntur Dum alterius partis aduocati vel ꝓcuratores/aut sollicitatores corrumpũtur ꝛ taciturnitate vel dissimulatiõis adulatione cause sue ꝓduntur. De hac materia si tua legalitas voluerit sincerius informari videat quid dicat sanctus Ysidorus de summo bono li.ij.c.liij. Et octo.c.sequẽtibus/qui hos curiales ꝛ falsos iurisperitos tanq̃ pestem habuit exosos. Et quẽdam tractatulum quẽ nuper composui qui incipit Hirum celi circuui ꝛc̃.cõtra iudices iniquos Et breuiter vt de multis finaliter cõcludam/pellem ipsorũ videlicet iuristarũ ꝓut ꝓmissum est ꝑ pelle ponam. Et ipsorum exquisitas insatiabiles auaricie foragmẽ. Et ambitiões inflãmatissime pompam/ ꝛ effrenati doli culpam / ꝛ fraudentis cupidinis artem/ ꝛ machinationẽ cordis fallacem/ꝛ lingnã mendacij loquẽtem/ ꝛ multiplex odium qđ gerũt cõtra pacem/ memoriter collecti bene sensati / et multipliciter cõsulti dum lucebit titan/non cõscriberemus sup oñes pelles terre madian/que est ciuitas ꝛ terra magna iuxta mare rubrũ habũdans pecoribꝫ ꝛ ꝑ cõsequens pellibꝫ/Exo.ij. ꝛ ibidez ꝑ histor. Et Numeri.xxxj. Et tibi glo.dicit q̃ regio trans arabiam Camelis ꝛ Dromedarijs habundans ad quã fugiebat Moyses postq̃ occiderat egiptium in zabulo de qua etiã psal.lxxxij. Sed quod accidit frequentius/ꝓpter assuetudinẽ/cadit in dissuetudinẽ/ꝛ minime ꝑpendunt homies/quia de rebus ꝑ iurisperitos tales taliter acquisitis ꝓut infra dicetur.c.xx. vbi bene moueris circa fi.non gaudebũt stirpes aut legittimi successores. Unde ꝓtinenter in nostre ꝓrout peto collatiõis altricationibꝫ anolayce loquẽdo Sacre theologie vtamur diffinitionibus ꝛ philosophoꝝ traditiõibꝫ ꝛ naturalibꝫ rationibꝫ/ꝛ nõ decipiemur Cum ipsa presertim Theologia sit domina ꝛ regina scientiarũ. Et oñes alie facultates ꝛ facultatũ diffinitiones ꝛ regule dicũtur ancille sue.ꝓuer.ix. Et ꝑsertim tua vtriusq̃ iuris scientia dici potest ꝛ debet esse famula quia sup hanc ꝛ alias dignissima Tum ꝓpter certitudinẽ Tum ꝓpter materie nobilitatẽ. Et quantũ ad vtrũq̃ hec scientia alias specl'atiuas excedit/ꝛ practicas inestimationes rerũ infinitas. Qđ pulcriter ꝓsequit sanctus Tho.ꝑma ꝑte.q.j.ar.v. Et glorioſe testat. Greg.moral'.li.xx.in ꝓncipio Et quid certius breuiter dicam. Nisi q̃ iura tua saltẽ ratiõis discretiõisq̃ iudicio fulcita. De theologie ꝛ philosophie fundamentorũ viscerib in intimis receperunt radicitus exordia. **Nobilis** Et omnibꝫ dictis tuis si placeret sagax cõpetenter argueret quia rarum carũ: vt ꝛciij.di.legim⁹. Et raritas ꝑciositatẽ facit. lix.di. Si officia cum ꝓcor. q̃ si iurista ad celum ꝓficiscẽ carissimo ꝛ ꝑciosissimo precio comparabit. Et quia scribitur.omis sciẽtia ꝛ gens in se diuisa desolabit. xxv.q.ij.si ea. Et ego nunq̃ vidi scientiã ꝛ gentẽ in se tam diuisam ꝓut iuristaꝝ facultatẽ ꝛ vniuersitatẽ. Unde merito nunc ꝛ imꝑpetuũ desolarent. Et cõsequenter ipsorũ scientia tanq̃ mala non esset a deo sed a dyabulo: vt.xxxvij.di.§.hinc etiã. Unde quidem ad ꝓpositũ patenter exptus/ dum morabar inquit cum medicꝫ.fui semꝑ infirmus . Et cum sacerdotibꝫ cõuersabar peccatis intricatus/ ꝛ cum iuristis occupabat iugiter litigiosus Sed aliter hanc materiã certiori ꝑsequamur calcl'o Unde quia scriptũ est Amictus corporis ꝛ risus dẽtium/ꝛ ingressus homis annũciãt de illo quis sit Eccl'i.xix. iuxta illud quẽlibet ex studijs ignotũ nosse valebis/ iudicio mentis vultus cuiusq̃ latentis Justũ est em̃ vt ipse talis quẽ gestat ex habitu quousq̃ appareat aliud ꝑsumat qualis is esse. Cuius fert habitũ comꝓbatur.de sen.ex. Si iudex laicus .li.vj. Et talis quis ꝓsumitur qualis habitu ꝓcedit.de sen.ex.in audiẽtia Sed visus oculi decepit me.vt.xxvij. q.j.nec aliqua de frigi.fraternitatis. de ꝓba.cap.j. Ex his ꝛ alijs ꝑ te sagaciter deductis per me quoq̃ radicitus ꝑpensis/memoriter quoq̃ collectis. Saluo tuo callidissimi sermonis eloquio/ꝓbitonice latenter ꝛ miraculose labijs tuis sualidissimis/ ad oñis eloquentie normam in eptissimis diffuso. Sed monstruoso tibi spiritu qui spirat quãdoq̃ fortassis dum nõ vult distributo Inertem ꝛ infaustũ seu infronitum ymmo rudissimũ minimã litterarum ymmouerius apicꝫ iota cognitionẽ/ nõ habentem ꝛ ꝑ oñia te iudicaui/iudicia tristem. Scio tñ insup vt dicit Greg.moral'.x.c.xvij. Ex ab indiscretis opus scientie sicut a stultis sepe opes corporalis substãtie possident Sed his ꝛ alijs diuersis inutiliter platis penitus reiectis ꝛ posterg atis/vnũ aggradiamur Quia theologice facultatis scientiã Et ꝑ cõsequens eius ꝓfessores Et incidenter huius facultatis Codices ꝛ librorũ fulminatores Scribas ꝛ cõpositores Sup oñes scientias ꝛ scientiarũ exhibitores Et ꝑsertim vltra vtriusq̃ iuris traditiones sublimasti Et fateor/q̃ tibi cõsentire videtur sanctus Tho.predictus Et doctor noster famosissimus

dominus hostien̄.cardinalis in.c.firmiter.de summa trinitate Et de etate ꝛ quali.or. cum sit. Sed salua tantorū virorꝫ reuerentia,pderit tibi demōstrare quandā theoricā Cum practica/ꝛ alia opinionis tue sententiā penitus suffocātia Ac si dicerē Qꝫ licet firmiter p̄tensus videatur ꝓbare dyaleticus/multis sophisticis argumentis/qꝫ homo sit asinus Sed hoc nunqꝫ curiose disceptationis ꝓtentione aut tam gnare ꝓbatur qꝫ in veritate homo asinus aut asini species seu genus esse cōspiciat. Ecce qua radice dicimus papā sup̄ imp̄atorem Et imp̄atorem sup̄ oēz mundi potentatū temporalē.vt le.ꝛ no.in.c.solite de ma.ꝛ ob. Nisi virtute potentie ceteris dominandi mādendi p̄cipiendi necnō imperādi diuinitus sibi distribute Et respectu obediētie/ quo ad subditos sibi fideliter obediendi.Similiter ꝛ obtēperandi diuinit⁹ sibi collate.vt patꝫ j.petri.ij.c.ꝛ hoc infra patebit sincerius.c.xiij.Et licet scriptū sit/qꝫ leges nō sint allegande nisi in defectū canonū in foro spūali: vt de no.op.nunc.intellerim⁹. Attamen silr scriptū est/qꝫ leges sunt p̄ ora p̄ncipum diuinitus ꝓmulgate:vt.xvj.q.iij.nemo.Et sic potius canones diuinitus sunt diuulgati:vt no. ibidem Nunc vadamus ad practicā videlicet experientiā rerum magistrā. Nonne vides dum tota cōgregat ecclia/quā repzesentat concilīū generale/qꝫ bis diebꝫ deget in Basilea de con.di.j.Ecca.j.Et.xv.di.c.j. Non aliter nisi p̄ papā p̄incipalit vicariuꝫ dñi nr̄i Jesu chr̄i.vt de renunc.nisi Et qui oīa iura habet in scrinio pectoris sui de consti.c. j.li.vj.Ymmo oēm sufficientiā:vt no.ibidem.Et p̄ vtriusqꝫ iuris facultatē ꝛ eius ministros seu doctores hmōi concilīū Hoc est dispositiōis ordinatio tocius mūdi incipit dirigit regitur gubernatur ꝛ finit. Nec dicitur neqꝫ legit nec iure caueat/aut alij s scripturis auctētic; ꝓmulgat. Qꝫ papa habeat theologiā in aliquo mēbzo corporis sui nisi inquātuꝫ includitur in iuris sufficientia p̄dicta.Et si que in eodē concilio alibi theologi vident ꝓficere. Non aliter vel aliomō. Nisi de summe pōtificis p̄missione.hoc est.de summi canonīste spēali cōmissione aut sui ibidē cōgregate synodi specialissime.Et est p̄ rōne voluntas:vt videt.xvj.di.p totū vbi mandat canon Ne aliud volumen vel quiscūqꝫ liber p̄ theologos. Ymmo p̄ vniuersum mundū recipiat/ nisi illō vel ille vel eius auctor p̄ eccliam cui⁹ caput est papa cū canonib⁹ suis cōprobet Ymmo firmiter districte p̄cipiendo mandat summ⁹ pōtifex leo.iiij.papa/chr̄i vicarius/oīnib⁹ chr̄istifidelibus:vt patꝫ.xx.di. de libellis: vt nemo in ecclia dei quicquā vel quēquā iudicare iustificare aut aliquid discutere p̄sumat/nisi sctōꝫ conciliorū canonū ꝛ decretaliū auctoritate. Nec nobis vti licebit maximorū theologorū videlicet Gregorij.Jeronimi.Augustini aut Ambrosij. seu aliorū quorūcunqꝫ doctoꝫ theologice facultatis determinatiōe/nisi inq̄ntum papa p̄mittit aut suis canonib⁹ auctorizauerit,put hec ꝛ alia in dicto.c.Et in glo.ꝛ etiā in.c.si ille.l.di.videntur expressa.Et ita quo ad mūdi causaꝫ determinatiōes/libros sententiaꝫ Petri lombardi.sancti Thome ꝛ aliorꝫ videnꝫ penit⁹ vacātes Sic,p̄ut p̄ut dicit in arte medicine/qꝫ appotecarius est cocus medici/hoc est/quia nō aliud de suo ponit gerit aut disponit nisi inquantū medicus qui est magister coquine sue Sibi demādauerit disposuerit aut ordinauerit/vnde facultatē p̄ te taliter cōmendatā videlicꝫ theologicā veritatē non aliter quā ancillam ꝛ famulā vtriusqꝫ iuris scie ꝛ p̄sertim iuris canonici ꝛ cōsequenter theologie,pfessores/fore cocos doctorum/saltem famosorū iuris canonici/ratione auctoritatis magne,put premisi ꝛ quanto plus exaltas theologiā tanto sublimior est iuris canonici scia Et quo supat illam Et quāto magis extollis ancillā tanto maior est dña Et quāto plus cōmendas monachos tāto melior p̄sumit prelatus:vt.lxj.di.miramur/vbi dicit tanto quis melior quāto melioribꝫ preest/certum est aūt qꝫ illud qō imperat.nobilius est illo cui impat:vt de consti.ecclia sctē marie Sed canones imperant sacre theologie ꝛ theologic;:vt patet ex p̄missis ergo ꝛc̄/prout leges impiales imperant philosophie ꝛ medicine/vt nō liceant mala medicamēta fieri ꝛ cōfici.vt.ff.ad.l.aquil. Item si obstitrix.Et vt venenū cum moderatiōe preparent.ff.de ꝓtraben.emp.Qꝫ sepe.§.veneni. Et si militer artistis mādant vt non disputent de veritate fidei.ff.de sum.tri.l.ij. Item leges debent oīes scias in cōpatione sua.i.respectu legum esse vilissimas:vt in ꝓhemio.ff.ꝛc̄.Et si dicerent theologi Scientia nr̄a tractat de nobiliori ꝛc̄/leges ꝛ canones tractāt de summa trinitate ꝛ fide catholica.vt patet in p̄mis rubr;.decretaliū sexti clementinaꝫ/ꝛ codice Justiniano ꝛ summarie canones ꝛ leges tanqꝫ res publica p̄ferr̄ rei priuate: vt est Theologia ꝛ philosophia. C. de sacro sanc. Ecclesiis. Jubemus. **Rusticus** Tu es sapiens apud temetip̄m Et quia nemo tibi responsionis nec replicatiōis opponit repagulū tu credis ꝓbasse tue,p̄positionis intentū.Et mihi nō imminet solerter curādum Sed nihilomin⁹ dic de vene-

rabilis philosophie disciplina ⁊ speciebus suis/que tue discretionis sensiat industria. Nobilis De philosophie noticia per te tam eleganter cõmendata/ ⁊ per consequens alleganda/ ꝓpende quid dicat doctoris gentiũ auctoritatis intelligẽtia / videlicꝫ Pauli per totum orbem intonãda. ſ. ad Col̃. c. j. Non em̃ inquit misit me chr̃s baptizare Sed euangelizare / nõ in sapientia verbi hoc est ꝑm glosam ordinariã ibidem. videlicet sancti Ambrosiꝫ in sapientia philosophorũ/quia dicit sapiẽtia verbi/ quia verbosos facit Et ꝑ illam sapientiã Crux xp̃i. i. martis xp̃i euacuat. Et de huiusmõi ꝓbosis dicit Jero. vt habet. xxxvij. di. nõne Et inquit nõne videt vobis in vanitate sensus ⁊ obscuritate mẽtis ingredi/qui diebꝫ ⁊ noctibus in dyaletica arte torquet. Itẽ idem ibidẽ eadem dis.. vbi dicit inter cetera/ vino inebriãtur qui scripturas sanctas male intelligũt atqꝫ peruertunt Sicera inebriãtur. qui abutũtur seculari sapientia ⁊ dyaleticorũ tendiculis que nõ tam vincula sunt appellãda/ cꝫ fantasmata. i. vmbre quedam Et ymaginatiões que cito pereũt ⁊ soluũtur. Item ibidem in. c. legimus dicit Rabanus de presburis ecclesiasticis Et inter cetera allegãdo Orienẽ Qꝛ ꝑ cynifes ⁊ ranas quibꝫ egiptꝫ sunt ꝑcussi vanã dialeticorũ garrulitatẽ ⁊ sophistica argumẽta intelligit. Item idem Jero. ibidem. xxiiij. q. iij. c. transferũt Item de hereticis manifestus est sensus qui sophismatibꝫ suis et arte dyabolica. i. dyaletica sepe oppr̃imũt ecclesiasticos Item idez Jero. sup illo psal. cxv. Ego dixi in excessu meo/omis homo mendax Et in hoc ꝙ dixit omis homo mendax verum est/ ⁊ ergo ipse mentit/ ⁊ verũ dicit Inuenerũt em̃ philosophi sua deceptiõe ꝑ silogismos ꝓpria arte quomodo in eodẽ sermone ⁊ vera quis dicit ⁊ mẽtiatur/ꝓpt̃ qõ dicit apl̃us. videte ne quis vos decipiat ꝑ philosophiã ⁊ inanã fallaciã sed traditionẽ hominũ scõm elementa mundi ⁊c. Qõ ponit originaliter ad Col̃. ij. Et ibi videre poteris glosam ordinariã/que multiplicit detestat huiusmodi dialeticorꝫ vanissimã omi gloria ⁊ honore vacuã traditionẽ. Unde legim⁹ in Cronicis frãcorꝫ de quodã sacerdote videlicet valcone studiorꝫ exercitꝫ minime nutrito Sed rurali ⁊ nescio quo spiritu munito/ nam sup mirãda gessit in suo tẽporis euo. Et post multa parisius de anno dñi M. cc. Et sequẽtibꝫ publicis sermonibꝫ ⁊ clarissimis demõstrationibꝫ/ omnium dyaleticorũ ⁊ laycorꝫ facultates ⁊ studiorꝫ eorundẽ scolas/experiẽter damnauit/ ymmo ꝙ hꝫ scienter in spiritũ sanctũ peccantes ⁊ nõ penitentes dies cõsumantes ⁊ tẽpora miserabiliter perdentes ⁊ alios perdẽdo crudeliter seducẽtes tanꝯ desperãtes/nõ videant lumen ineternum/ quia de verbis ociosis nõ intenderent reddere ratiões/ facit ad hoc ꝓut dicit Grego. in pastorali. c. lvj. circa fi. nam tardius inquit peccatũ soluit qõ ⁊ per cõsilium solidat Nisi em̃ mens oñino eterna despiceret in culpa ex iudicio nõ periret Jn hoc ergo a precipitatiõe lapsis per consiliũ pereuntes differũt/ ꝙ cum a statu iusticie peccãdo concidũt plerumqꝫ simꝫ ⁊ in laqueum desperatiõis cadunt. Hinc est ꝙ per ꝓphetam dñs tam precipitationẽ prauã/cꝫ delictorum studia reprehendit dicens / ne forte egre dicit vt ignis indignatio mea ⁊ succẽdatur ⁊ nõ sit qui extinguat ꝓpter maliciã studiorũ vestrorũ Jere. xxxj. Et ꝓprie hi dyaletici semper abhominabiles facti sunt in studꝫ suis. Psal. xiij. Et ex studꝫ intelligit vir Prouer. xx. Et his et alꝫ infinitis ꝓbabilibꝫ argumẽtis se munire potuit. Et in diebꝫ suis sequelã idem valco maiorꝫ partis clericorũ. Et cõsequenter regis francorũ ⁊ aliorum p̃cipum ⁊ nobiliũ obtinuit. Et demũ in anglia similiter similia vl̃ maiora patrauit. Puto tñ siquis huiusmõi vanitates ne per vaniores circũueniatur acquirat inuanũ non laborat/sicut quidã nobilis videns filiũ suũ ludere taxillorum ludo. et animo naturaliter ⁊ ineuitabiliter fore philocaptum / vnde huiusmodi facultatꝫ magistrorũ optimos oñi fallacia plenos cõduxit ⁊ ne filius suus ab alꝫ deciperetur/ oñes eũdem deceptionis circũuentionis ⁊ subtilitatis ⁊ curialitatis cautelas/ per eosdem magistros sagaciter instruxit Et ita dum nup in cõcilio Basi. bussitas fallaces prestolabamur venturos/put venerant/ꝑ suis erroribꝫ defendendis disputaturos/ extunc in hac et in alꝫ subtilitatũ facultatibꝫ plures viros valentes vt ars arte nõ deluderet vidimus sagaciꝫ munitos nunqꝫ tñ vidimus artistis puris quantũcunqꝫ peritis locũ dari in hoc vel in alꝫ cõcilꝫ generalibꝫ sed in doctorꝫ facultatũ aliarum locati sunt. aut se locauerũt pedum scabellis aliorũ. Non tñ dubito qm̃ in huiusmõi dyaletice facultatis disciplina/ sit multe speculatiõis astucia/ que tñ sacratissimis canonibꝫ ⁊ legibus semp fuit exosa/ ymmo plerũqꝫ refutanda. vt le. ⁊ no. xxiij. q. iij. Cum sancti de iudi. dilecti. Et ibidez nouellator Nam vtimur cõi puerbio iurium ratione fulcito/ ꝙ bonus artista nunqꝫ fiat bonus iurista Et hoc igit/ quia tales artiste ꝓsueti nimiũ subtilitatibꝫ vti verbalibꝫ/ que reprobãtur oñino iure nostro. vt in dicto. c. dilecti

Et insti. de fidei commis. heredita. §. sed qr/vbi dicit ꝙ subtilitas ꝑniciosa est in legibꝫ ⁊ simplicitas amica de hoc. xxiiij. q. iij. cum sancti. in glo. ij. Et dicit Clemens. iij. ꝓut habet de iure iur. in integ. veritatis amica simplicitas / nullis verborũ fallacijs/nullis appetit ambiguitatum inuolucres obfuscari. Et Seneca epistola. xlix. veritatis simplex oratio est ⁊ ideo illam implicari nõ oportet. Et dicit. lex. j. C. si vt ab hereditate se ab. fides veritatis verbo adminicula nõ desiderat. Et. xlviij. di. c. hinc etem̃/dicit sepe in quibusdã inquisitiõibꝫ plusq̃ necesse est exercentes nimia subtilitate fallũtur. Sic tu rusticorũ sagatissime Si de theologice veritatis traditione quã te sicut ⁊ me perpendo verisimiliter ignorare volueris argumẽtari placet sic tñ ꝙ de quarumcũq̃ scientiarũ vel artium disciplinis si quas nouerimus ⁊ quilibet ꝓ parte sua poterit inducere. Et om̃is sollicitudinis ⁊ diligẽtie modos exercere Et sine cuiuscũq̃ sophisticalis fallacie ⁊ loycalis implicatione ⁊ vtinã finaliter sincera ⁊ in caritate nõ fictal frueremur veritatis legalitate. Et qui disposuit ꝓut p̃mittitur asinam rudissimã loqui cum ꝓpheta. oris tui labia in hac vel alia facultatis ꝓmulgatiõe disponit disertissima. Et clemẽter iuxta sue maiestatis nutũ dirigit collationãda. Et quãtum fieri potest. vt in nostre cõcertationis ⁊ altercationis continuatiõe scripturarũ auctenticarũ vtamur muniminibus/ qđ maxime videtur in legum ⁊ canonũ comprehendi sanctissimorũ corporibus. Quoniã erubescimus. vt dicit imperator Si loquimur sine legum auctoritatibus. Ac si diceret Si traditionibus vtimur cuiuscunq̃ doctoris nõ valebit obmissa vtriusq̃ iuris facultate. vt le. ⁊ no. in. l. illam. C. de colla. Et de sepult. de vxore Concordat dictũ Augustini. xc. di. Ego solus. xv. q. iij. §. Cum aũt. ꝟ. ne quisq̃ hoc experient videmns in apparatu decretaliũ quẽ quõdam fecit Joh. de Flisco nobilis ianueñ. qui licet expost fuerit factus summus põtifex dictus Innocentius. iiij. causam ipsius prout aliorum dicta doctoꝝ qualitercũq̃ priuatorum veniunt ⁊ non aliter alleganda / inquãtum nõ sunt iuri scripto incorporata. ¶ Item caueas ne falsorũ canonũ aut legum vtaris amminiculo aut quorũ auctor ignoratur/aut alias abrogat. alioquin crimine falsi notarij ꝓfecto ⁊ deportari merer. vt. ff. ad legem cor. de fal. l. j. Et. l. eos ⁊. l. fi. Et. l. diu⁹. C. de iusti. co. ꝯfir. §. hunc igit. Et. C. de vete. iur. enu. §. has ita. Ymmo iudex recipiens sciẽter huiusmodi falsas. vt premittitur productas leges ⁊ canones Crimẽ falsi similiter incurrit per p̃mas allegationes. Sum tamẽ contẽtus prout fieri potest. Si quibuscũq̃ iuribꝫ sine titulo ⁊ sine loco fideliter allegatis. sermo tuus fuerit fulcitus. vt patet de coha. cle. vr̃a. de spon. ad audientiam de sen. ex. Ex in dubijs ⁊c̃. cum multis cõcor. Item notabiliter ꝑpendas qđ pro te cõtra me taliter allegata Similiter cõtra te in hoc collatiõis colloquio taliter resumpta refutare nõ presumas. vt le. ⁊ no. xix. di. Si romanorũ. Nihilominus tñ iuxta sapientis doctrinã. Interpone tuis interdum gaudia curis. Quia dixit Nasonis auctoritas Si nũq̃ cesses tendere mollis erit arcus. Unde Aristotiles cõsuluit Alexandrum magnũ. vt patet in li. suo de regimine p̃ncipum. c. xviij. dum dicebat Decet imperatoriã maiestatẽ habere solacia. Anĩa em̃ hũana naturaliter in talibꝫ delectat/ quia sensus requiescũt/sollicitudo ⁊ curiositas euanescũt ⁊ totum corpus vigorat. Unde dixit predictus sapiens. interpone tuis ⁊c̃. Et subiunxit. vt possis animo quẽuis sufferre laborẽ. Et nouus Catho. Gaudia sepe tuis debes adiungere curis. Sic sperare datur tibi qđ fortuna minat. Item antiquus Catho Insipiens esto cum tempus postulat aut res.

De dispositione ⁊ progenie necnon prerogatiua rusticorum ⁊ ruralium qui fuerũt patres ⁊ ꝓpago omniũ nobilium. Capitulum secundum. Et ait rusticus ⁊c̃.

Si igitur quolibet licet vti suffragio/dicam ergo quia constat ꝙ iuri cõmuni non derogatur priuatorum pacto / vt de foro compe. Si diligẽti cum concor. Sic venerabilibus ⁊ precolendis theologie ⁊ philosophie facultatibus per inermẽ nudam rationibus ⁊ veris allegationibus carentem disputationem verbosam / non preiudicatur. Sed vt tua pretensa curialitas in nostro proposito celerius expediatur / licet

replicare possem. principalis nostra causa ꝓpendat. Et talis ꝓtestatiõis mee ꝓpalatio soleñiter ꝓmittatur / vt si quia ruralis sum per ignorantiam artis grãmatice/seu rethorice discipline/ Aliquid vicioſum ꝓferre me ꝓtingat/tua scolastica curialitas me nõ despiciat/ quia mor. vicia/magis q̃ verbor. sunt p̃cauenda/put scribit in libris tuis videlicet.xxxviij.di.§. sed licet Et duob.c.sequen. Nam magis cõsiderande sunt sentẽtie q̃ verba:vt.j.q.j.marchion cũ ꝓcor. Et potius mens ꝓsideranda est q̃ verba.xxiij.q.j.paratus Et huiusmodi verba qualitercũq; p me ruditer fuerint plata ꝓpter simplicis rusticitatis mee cõmercia/mihi quouis modo ꝓpetã non ꝓueniũt imputanda. Sed tua parcente cõtinua sagacitatis curialitate/ sint tollerabilius mitiganda.vt le.t no.in.c.qui scõm.xxiij.q.iij. Sic ad ꝓpositũ qr me rusticũ rudem t grossum predicasti rectissime/quo videlicet ad morũ ineptitudinẽ corporis qualitatẽ p̃sone cõpagacões necnon originis ꝓpagationẽ iudicasti/t totam pgeniã temporib. ab antiquis a rusticanor. germine p stirpes ꝓcessisse notasti Scias igit q. ab vtroq; parente fui ruricula/ t au⁹ meus fuit bubulcus/proauus meus agazo/Abauus meus villicus Et attauus fuit mulio Et tritauus fuit gorgicus Quartauus meus fuit calatro Quintau⁹ agricola Hermani vero subulci Et filij mei sunt agellarij Et alumni glebones Et nepotes mei sunt agricultores Et fratrueles sunt pastinatores Sobrini sunt stinarij Et cõsobrini sunt abigei Auunculi aũt sunt armentarij Et soceri sunt agrestes/patrueles vero tyri sunt t cognati sunt eroici.Et agnati sunt mandrici/ t vxor mea filia fuit opilionis Et ego verus t indubitat⁹ rusticus ab oñib. pgenitoribus meis in rure ꝓcreat⁹ Et licet aliquis iniuriarũ patenter actionẽ mouisse videbat Ex eo q̃ rustici filius n .niabat.vt.ij.q.vij. Si quis ab episcopo/mihi tũ honoris exhibitio p huiusmodi denominationẽ semp impendit Et romanam tu non cunctar̃ / omniũ nostrũ videlicet p̃sumptor. nobiliũ necnon plebeorũ ac gregaliũ cõiunctim t diuisim patres post Ade p̃mi parentis exiliũ. Ymmo p̃mos parentes in sudore vultuũ suorũ talium fuisse conditionũ t me t te filios ipsorũ/ t tu nõ dubitas/dum altitudo diuitiarũ sapientie et scientie dei/que incõprehensibilis est t inuestigabil' in vijs suis. vt ad Ro.xj. de limo terre ad ymaginẽ suam creauerit hominẽ.put legit Beñ.ij. t.iij.c.Et si quid laudabilius venerabilius cõmendabilius ymmo glorioſius nouisset agricola/ad hoc ipsum dñs cum posteritate sua/ cũ puidentia sapientie sue cõglutinasset/vnde diuinitatis sue sagacitas non militẽ nõ armigerũ/ non scutiferũ.non equestrem.nõ quiritũ.non generoſuz nobilẽ compegit Sed qr ruralis agriculture rusticitatis simplicitas/placuit in oculis suis igit eandẽ taliter cõpactam vsq; ad diluuium.ymmo post p̃seueranter cõtinuauit Et taliter ſm Bedam p duo milia ducentes t q̃draginta duos annos durauit/t vsq; modo laudabiliter t indifferẽter inter homies cõtinuata fuisset Si cupiditas ambitionis videlicet liuor dominãdi tam arroganter in filios hominũ non irruisset Et hec est illa rusticalis sinceritatis amenitas de qua dixit Boe.ij.de conſo. Felix nimium prior etas /contenta fidelib. aruis nec inerti pdita luxu faciliq; sera solebat ieiunia soluere glande. Quia vini carniumq; fruitiõe penitus carebãt.xxv.di. ab exordio simile dicitur Ecci.xxxix.in glo.ante diluuiũ/Unde dixerũt filij Jacob patriarche.fratres Joseph ad pharaonem regem diligẽter inquirentẽ/pastores ouiũ sum⁹/serui tui. Et nos t patres nostri Beñ. xlvij.c.Et si generis antiquitas stirpis lõganimitas t parẽtele lõga posteritas te vel aliquẽ facit ciuiliter aut pollicite nobilẽ/vtiq; meorũ t aliorũ genus rustico. rusticanorũ t ruraliũ cõcernitur antiquissimũ Et p ꝓsequens generoſi scemat̃ nobilissimũ/quia de p̃mis t mediis et nouissimis parentũ ꝓcessimus cognatiõib. agnationũ Et nr̃a generatio se ꝓtendet in stirpes omniũ generationũ.Et quid refert si tibi vel tuatib. videt inglorius p̃sens aut pgenitor. meorum conditiõis ab antiquo mãsionatus/nõne videt q̃ accessorũ sequi cõgruit naturas p̃rincipalium.vt dicit regula tua iur̃ in li.vj.cum suis cõcor.Et cauda a capite competenter non erit parcial'de bap.maiores.§.ceterũ.Et no.xj.di.cõsuetudinis/t audi quid tibi dicat quidã franciscus petrarcha poeta laureat⁹ in libro de remedijs vtriusq; fortune li.ij.c.v.Omnis radix obscura t sualida est vnde tñ floridi t fraudes ramiq; ꝓcedunt/nõ vndecũq; pdigerit sed quale sit querit. Nam Virgilius optimus poetarũ de se locutus est Mantua me genuit Calabri rapuere.Tenet nunc parthonope Lecini pascua rura duces Est aũt parthonope ciuitas in Apulia/que nũc dr neapolis/vnde idem Virgilius in georgicꝭ dixit/ illo virgiliũ me ip̃e dulcꝭ alebat parthonope. Et hic de rure meruit Octauiano summo terrarũ p̃rincipi familiariter associari. De quo infra capitulo p̃senti sincerius dicetur. Hinc t Socrates ac Demostenes de

humili domo ꝑ ingenij mirabiliter industriosi cucamina sua ꝓdiderũt numina Et per eximia scripturarũ suarum volumina. ipsorum ingentis legalitatis fama toti mundo preeminenter est notissima / ⁊ perspicue ponderabis Jndoctos ⁊ inutiles ptẽse nobilitatis clientulos / pallacijs principum ignorabiliter tanꝯs asinas molendinis alligatas iugiter adherentes. **Nobilis** Noui sufficienter antiquoꝝ nationes qui felicitate sua ꝓfecerũt magnalia. Dic mihi tantũmodo/tui temporis ⁊ status conditiones Et cõsequenter aliorꝝ conditiones. **Rusticus** Scias dum iuuentutis primeue floruit etas et membris bene cõpactis inherebat apparat⁹ / et fortitudis amenitas/mihi similiter ⁊ cõthorali ymmo plerisq; cõuicanijs placuit omnis mee cõuersationis agilitas/nunc plenus dierũ ymmo senex valde. hoc est octogenarius/ put dixit Benzelay Haladites ad Dauid regem. ij. Reg. xix. Et senio ꝓfractus Et heri ⁊ nudiustercius ymmo plerisq; reuolutis annorũ temporibꝫ corporis statera recuruatus/ Singulto/tussito/ sterto/ossito/sternuto/palbucio/Katharizo/mussico/pleso/gargariso/cretico/tremo/sudo tillo/digitis sepe geliso/ ⁊ insup qõd deterius est cor meũ affligit/⁊ caput excutit/languet spũs. fetet anhelitus/ caligãt oculi. ⁊ facillãt articuli/ nares cõfluunt/crines defluunt/ tremũt tact⁹ et deperit actus/ dentes putrescũt/⁊ aures surdescunt De facili ad iram ꝓnocor/difficili reuocor/cito credo /tarde discedo/Et licet hec sint vicia naturalia/⁊ quibꝫ parcendum est/ nec debent nec pñt accusari/vt ff. ꝺ dam. infec/fluminũ. §. viciũ. C. ꝺ libe. prete. ⁊ exhere. l. maximũ viciũ. Nihilominus tñ quibusdaꝫ sunt intollerabilia/nõ ꝓpendentes salutis eterne ꝑ patientiam comoda feliciter ꝓuentura/quia dicit sapiens auctoritas Maxima eteñ morum est semp patiẽtia virtus. Et hoc ex eo quia de necessitate. i. de his que necessario patimur/facit virtutem: vt no. de testi. nup. Nam Paulus inquit dñs sibi dixisse. sufficit tibi gratia mea. Nam virtus in infirmitate ꝓficit/libenter eñ gloriabor in infirmitatibꝫ vt habitet in me virtus chri ij. ad Cor. xij. Et Tullius in libro de senectute sic inquit/Etenñ cum cõplector animo. q̃ttuor reperio causas. Cur senectus misera videatur/vnã q̃ auocet a rebus gerendis. Alterã q̃ corpus facit infirmius Tercio q̃ priuet oĩbꝫ fere voluptatibꝫ Quartã q̃ habeãt ꝓcul absit a morte Et causarũ huiusmodi deductiões clare videbis ibidem Sed audi q̃ ab his oñibꝫ humane ꝓditiõis miserabilibꝫ ꝓrie passiõibꝫ senectuti ꝓcurrentibꝫ/natura tibi nõ parceret. Si a fra mea deus animã tuam liberaret Qua fortassis iuxta regimis vite tue qualitatẽ preoccupaberꝭ vt illis crucierꝭ in armis. Et hic intentas penã ꝓput factũ est cũ herode ⁊ pylato Post mortẽ tuã ꝑpetuo duraturã ꝓput ij. c. xxxj. **Nobilis** Durus est hic sermo /q̃ post presentẽ corporis afflictionẽ sequit maioris afflictionis stimulatio. Nihilomin⁹ tñ edicas qualis ⁊ q̃nta tui corporis ⁊ stat⁹ fuerit mutacõis ꝓculcatio. **Rusticus** Scio eñ q̃ nõ renouabit vt aq̃le iuuent⁹ mea. vt psal. c. ij. Nec in vno statu natura corporis manere potestt /quia semper crescit ⁊ decrescit. vt dicit Jero. allegãs ypocratem ꝺ con. di. v. c. ne tales Et oñia mutabilia sunt que sunt in celo ⁊ in terra vt dicit Boe. ij. ꝺ. con. psa. iij. Et hoc nature cursus in me dilucidat quod dicit impator in auct. ꝺ nõ alie. ⁊ muta. rebus. §. illam nãq;. col. ij. Quid eñ erit stabile inᵗ hoies ⁊ ita immortale ⁊ nullã patiamur inmutatiõz. Cũ oñis noster status sub ꝑpetuo motu ꝓsistat Et hoc apparentˢ cõstat in me ꝑ q̃nq; causas tibi necessario ꝑ extẽsũ rustico more. Attñ solacij causa dinumerãdas q̃ dixisti Jnterpone tuis. Jgit ꝓsolatõis ꝓpas recipe ⁊ retine curas Ecce ꝓmo dũ primordialibus in annis vires artubꝫ dominabãt amenis Potẽs erã in ope ꝑ reddẽdo carnis debito. Cõthorali dilectissime ꝓput tenebar ⁊ potui peccato ꝓcul omni: vt habetur. xxxiij. q. v. scõm verba Et ꝑ magistrꝝ in hystoꝝ Beñ. j. de. institutõe. cõiugij. Ast in hoc naturaliᵗ deficiscor Et ad potandũ vinũ sum factus potentior Jn quo tñ mihi vt ꝓhibet pauli snia ad Ephe. v. de. con. di. iij. in. calice. de iure iurᵗ. Et si xpũs. Nulla remanet luxurie macula quã in me ꝓhibet virtutis generatiue deficiẽtis accidia imo liberatus sum penitus ab oñi tẽptacõis libidinose concupiscẽtia. de qua de. pen. in. c. intᵗ. di. iij. Ecce quanta potẽtie talis mirifice patẽt est trãsmutatio facta Similiter ad ꝓpositum legimus Sed nõ in Vitas patrũ quod quidaꝫ monachus iuuentutis tempore multas temptationes luxurie patiebatur insultus Et in neruorum ꝓbinatione cruciat⁹. Qui tã ꝓscientia motus quã penuria pssus. Et q̃nq; minime patebat loc⁹ aut tpis vsus vt euacuaret testes ⁊ extingueret nature meatus Hic dum senex efficit. Jn abbatẽ sui monasterij ꝓficitur ⁊ more ꝓlatoꝝ religionis oñibꝫ sufficienᵗ habundãtia libertateq; munit.

Capitulum

Hinc preteritarū memor inedie ⁊ saturitatis naturalis inopie/duas pulcherrimas corporis decore nimium speciosas/ vnam a dextris/ ⁊ aliam a sinistris Nudas sibi in balnee lateraliter collocauit / corpus suum contrectando multum habiles ⁊ puellas aptissimas. Attamen senio grauante stimulus ipsum non molestauit / nec erexit cornu iuuentutis. Unde mox alta clamauit vocē/vbi sunt ait temptationes maledicte/quondam me collaphizantes/ impor tunissime Recesserūt qui fecerūt cōuertamur ad dñm/qua peccata me nō ego peccata dimiserunt Similia si viteris qđ nō puto tibi ꝓuenūt/nam expienter talia mihi ꝓnunc occurrerūt Ad nostrū ꝓpositū dicit magister in hystor.gen.iij.de esu/pomi. Cetera quidē inquit mēbra ad nutū homis stant/aut mouenť/non aūt pudenda/de quo de pen.di.iij.in salicib⁹/vbi ōt glo. ꝙ caro nō est in potestate nostra. Nūc ad ꝓpositū redeam⁹. Secūdus vero talis est mutatiōis effectus. Nam dentes quōdaz teneris in annis gessi sub cinericio pane grosso pollitos Et nive candidiores cōfricatos/⁊ ordinatim regulatos ⁊ distictim pariterqz locatos Que videlicz albedo nigredini cessit Et pilos meos olim nigerrimos vndiqz tixit Et furuedo dētes ad huc raros sine ritu tremulos interpellatim trūcatos ⁊ vermib⁹ pforatos/ vt mauros demigrauit/ Et albedo que ꝓxie dicit canicies multiplicate sunt sup capillos capitis mei. que quōdaz glia semini fuere vt puer.xx.⁊ lxxiij.di.c.fi. Tercius vero mutacōis effect⁹/naz quondā gessi virile membrū/rubeo purreto capellatū/⁊ purpureo colore ꝓpollenter ꝓnunciatū/nunc isdem rubor oculos ꝓoccupat. Et albuginis glaucitas ⁊ albor mēbrum alias elbidum ⁊ debilitatū decoru scat/vnde dico cū beato Job. Noctē pueterūt in diem ⁊ lucē in tenebras ibidem c.xvij.ō cele. miss.dolentes. Quartus quidē mutatiōis apparat⁹ est talis Nam quia quondā habui testiculos neruis bene cōpactos globosos nodosos rugosos crispatos breues ⁊ rotūdos/infra crura firmiter ad instar Apri potentis bene riteqz cōbinatos Sed ecce duz tot ⁊ tātas acquisiue rim annoz recursus/huius globositatis nodositas ⁊ rugositatis curuitas/huic loco penitus cesserūt. Et frontis/ genarū/gutturis/maxillorū ⁊ totā faciei prozā/ ⁊ cutē que nunc adheret ossibus meis penit⁹ ꝓcrisparūt/⁊ sulcatim cōplicarunt Et planicies quondā cutis ad inferiora tanqz graue decursum pelliculas neruos ⁊ loculos testiculoz ꝓtendendo deplicādo/plongā doqz deuexerūt/ vt dicā cum Greg.moral.xxxv.c.xiij.nerui testiculorū leuiathan ꝓplexi sunt Job.xl.iij.di.nerui. Quintus vero mutacōis effect⁹/ nam quondā fronte capellata pilos enutriui copiosissimos/nūc vero caluiciū sustineo Et ad posteriora fugaui pilos Necnō subteriora pudenda/caluus vbi quondā fuerā pilatať ꝓstrauit Et caluicie tandē ad anciput natura trāsformauit Nam ⁊ Samuele vt legiť.iij.Reg.ij. Qui dū ascenderat montē Bethel ꝓpter caluicie/mlt̄itudo puerorz subsannauit/ quos ꝓterea ad maledictionē ipsius ꝓphete bestia de silua ꝓstrauit. Et ita ꝓut dicit ꝓsper equitanie⁹ prosa.xlij. Mirabiliū dispositionē immutabiľ roma cōtinuauit. Consolat⁹ tū sum ꝙ legem si saltē ꝙsolacio dici mererer. C.de custo.ꝓua.l. Si quis pater vbi dicit. Qđ non deꝓditur qđ de vno loco tēpli ad alium locū templi transferť/ vnde qđ in vno corporis loco de est/in alio supest Et si nō vt ꝑdixim⁹ abbreuiabunť tibi dies Similia vel peiora fortassis sustinere non euades.

Nobilis Ecce qđ olla noua capit inueterata sapit Credebā ꝙ annorū trucia pondera/huius vanitatis sustulerint eloqa Nam talia licet vera nihilomin⁹ fozent pallanda Et corā discretis ⁊ pīsertim dominab⁹ nobilib⁹ aut popularib⁹ nūqz ꝓferenda Nunc his penitus postergatis ostendas mihi tua tuorūqz conruraliū prerogatiuas ⁊ ruralitatis ꝓuilegia.

Rusticus Que dicam tibi lucidissima Ecce rusticalitatis mee meoz quoqz conruraliū simplicitatqz puritas apud impatoriā maiestatis serenitatē/tantū meruit Et meretur/ꝙ iura scire nō tenet vt dicit lex ff.de iu.⁊ fac.igno.l.regula Attamen iurisperit⁹/ex verbis nostris argumentare iubetur vt simliter dicit.l.ff.del.iij. Si chorus.§.j. Et ideo .H.durandi in speculo iuris allegat rusticorū verba tanqz auctētica/vt dicit de pignoribꝰ.§.j.v. Et nota ꝙ creditor. Et dicit.l.ꝑdicta Si chorus/ꝙ rusticꝰ ꝑcipue senib⁹ Et in ꝑteritis antiquis creditur ymmouerius in nouis et futuris tanqz ꝓphetis/ qđ sepe videť in terze fructibus parce vel largiter ꝓuenientib⁹. Ecce Abacuc rusticus vt dañ vlt. Et inter oēs ꝓphetas vt asserit Jero.in ꝓlogo sup eundem/nullus tam audaci voce ausus est deum ad disceptationem iusticie ꝓuocare. Et ei audenter dicere Cur in reb⁹ humanis Et mundi istius pompa tanta rerum versatur iniquitas. Usqz quo domine clamabo ⁊ nonexaudies.

Nobilis Et quid est hoc dicere nisi ꝙ rusticus fuit ⁊ tocius nobilitatis culmen rusticitati pepercit / ꝓout hodie

nobilitatꝫ terzene magnificentia rusticis ꝓcere consuevit vt ff. de ven. inspi. l. j. §. vlt. de rescrip. Et ibi ꝓcor. in glo. Nam nobilis rex dauid quia tantū numerare ꝑplm suum ꝑsumpserat Et idcirco dñs de ꝑplo suo a Dan vsqꝫ Ber **Rusticus** Dñe non est ita/ naz casus sunt sabe. lxx. virorum occidebat. ij. Reg. vlt. diuersi Et idcirco diligenter diuersificandi/nam non tm̄ quia rusticus est Sed p̄ ceteris ꝓphetis de venturo christo ꝓphetizādo certius locutus est/dum diceret deus ab austro veniet Et sanctus de monte pharan/operuit celos gloria eius ꝛc̄. Ego aūt in dño gaudebo Et exultabo in deo Jesu meo/deus dñs fortitudo mea Aba. c. vlt. Similiter ꝛ Amos ꝛ Sophemas ꝓphete rustici ꝛ rusticorū filij fuerūt ꝑut scriptura testat. Et hoc p̄sertim p̄ plogos Jeronimi sup eosdem plene ꝓbat. Ecce q̄ magnalia diuinitatis misteria rusticitas sancta in veteris testamenti tempestate videt laudabiliter opata. Item ex ꝑuilegio rusticitatis licet qđ alias nō ꝓceditur Et ꝓterea rusticus a pena iurꝫ eximit ff. de iurꝫ om. Judi. l. Si quis. §. dolo. ff. siquis in ius voca. l. ij. Et insup perpende qđ scribit li. xj. C. vt rusticani ad nullum obsequiū deuocent in rubrꝫ. ꝛ nigro/ vbi dixerunt Dyoclecianus ꝛ Maximian⁹ impatores Ne quis ex rusticana plebe que extra muros posita/ capitationē suam deferat Et annonā suam ꝑstat congruā/ad nullū aliud obsequiū deuocet/ neqꝫ a ratiōali nostro mulaꝫ fiscaliū vel equoꝫ ministeriū subire cogat Hec ibi. Cōcordat. l. seqns Et exactoribꝫ rusticoꝝ penā imponit Et vide ꝓcor. in glo. ꝛ Fridericus ꝑmus impator Et ꝑ statuto ponit in li. feu. c. vlt. §. pen. in hec ꝟba Agricultores Et circa rem rusticā occupati duz villis insident/dum agros colunt securi sint/quacūqꝫ parte terzaꝫ ita q⁹ nullus inueniat tam audaꝫ vt ꝑsonas boues agroꝝ instrumēta vl̄ si qđ aliud sit Qđ ad operā rusticalē ꝑtineat invadere capere aut violenter auferre ꝑsumat. Siquis aūt statutū hmōi ausu temerario violare ꝑsumpserit in q̄druplū ablata restituat. Et infamie notā ipso iure incurrat impiali animaduersione nihilominus pu **Nobilis** Et quia de rusticoꝝ ꝛ ruraliū instrumētoꝝ exercitatione fecisti nūc mentionis collationē vt qz multa gaudent ꝑuilegiorum ꝓrogatiua/que sint ꝛ qualia queso breuiter redde descriptiones rationum

Rusticus Dicit Horacius/qđ medicorum est ꝑmittunt medici. tractant fabrilia fabri. Scribim⁹ indocti doctiq; poemata passim Sūt cui nō rectū nisi qđ placu. it sibi dicunt ꝛc̄. Et quia rustic⁹ sum ruralia mihi notescunt Nam ꝛ leges impiales ꝛ doctores desup scribentes Instrumēta rusticalia vt certius sciant/ipoꝝ ꝑuilegioꝝ munimenta/solenniter annumerauerūt vt ecce. ff. de fun. instruc. l. Instrumēta Et sunt hec Aratra/ligones/ Sarculi/falces/putatorie Bidentes/vomeres/Stina Burio/dentale/falcastrū/Sercula/ rastrū/Occodicia/fossoriū/Colindrus/Erpica/pastmatū/tribula/pala/fortile/tesseres/trapetum/Carrū ꝛ currus/q̄driga/rota/reda/carpentū/plaustrū/furca Carracutiū/ꝛ alia plura/q̄ desup ysidō. Et ibi. li. xx. c. xij. plenius enumerat. Et insup describere necnō interptari videtur/que oia ꝛ singla ad ꝑuilegia reducunt ꝓnotata. Et his ergo tanq̄ tu tuis militaribꝫ militas glorianter glorior Et ego delector quoqꝫ meis rusticare sic̄ tu militare freq̄nter in armis Item vigore dicte ꝓstitutionis non tm̄ in instrumentꝫ Sed etiā in nostris animalibꝫ videlicz mulis equis ꝛ asinis ac alijs iumentis molestari non debemus Item terrā nostrā quā colim⁹ ꝓ vsuris de iure quibuscunqꝫ obligare non possumus vt in auc. vt nullū credētem agricole coll. iij. Item tempore sacionis. i. quo seminamus terzam ad munera trahi non valemus. i. opa cōmunia cum ceteris plebeis exercenda compelli nō debemus C. de agri. ꝛ cen. l. j. Item seruādi sumus in securitate vt non capiamus ꝑ debitis ꝼm bal. ibidem Item inquantū agricole sumus/ad bella cum diuinis transire non tenemur nec de iure compellimur vt plene ꝓbat Jo. de lig. in tractatulo suo de bello ꝑte ꝓma. c. añpen. Et no. ꝙ oēs ꝑuilegioꝝ ꝓrogatiue sup descripte Consultissima patenter innitūtur ratione videlicet ne occasio detur ꝙ pereat cōmoditas celesti ꝓuisione concessa vt C. de fer. l. ij. Assignatur alia ratio ne detur causa sterilitatꝫ incedie agroꝝ ꝛ ꝓsequenter penuria fructuū ꝛ alimentoꝝ vt ff. de aqua plu. ar. l. j. §. de ope ꝛ quis dubitat quando multe ꝓrogatiue/ꝛ ꝑuilegia rusticoꝝ ꝛ rusticanorū ꝑ vtriusqꝫ iurꝫ traditiōes et ꝓsertim in speculo saxonū essent alleganda/ipsa tamen vt de principali celeriorem habeamus expeditionem breuitatis gratia videbātur omittēda Et insup laudabilem cōmendat rusticitatē vegecius in li. de elec. militū. li. j. c. iij. ꝟ. dum querit. Si fortassis ꝓtraiura p̄dicta necessitas imineret Utrū de agris an de vrbibꝫ vtilioꝝ Tyro sit reqrend⁹ in causa q̄ militari deberem? Et rñdet dicēdo de q̄ ꝑte nūqꝫ credo potuisse dubitari aptioꝝ armis rusticā plebem/

que sub dominio labore enuti itur. Solis paciens vmbre negligens balneoꝝ nescia/ deliciaꝝ ignara simplicis animi paruo ꝓtenta/ duratis ad omnē laboꝝ tollerantiā membris Cui gesta re ferzum fossam ducere/ onus ferre/ ꝓsuetudo de rure est Hec ille. Unde premissoꝝ ꝛ aliozuz bonitatʒ opeꝝ/ cōstantie firmitatū ꝛ roboris corpoꝝ occasione Canon dicit. ij. q. vij. Sanctā esse rusticitatē qō multū ꝑpende/ ꝛ hoc ꝑpter nostrā sincere simplicitatis mansuetudinē/ ꝛ ideo tanq̄ indocti surgim⁹ ꝛ rapim⁹ celum iuxta verba sancti Augustini/ dum tu ꝛ alij multū docti ꝛ presertim ꝓut predictū est iurisperiti/ cū sua mergunt in infernū curiosissime calliditatis scientia/ vnde dixit Innocentius. iij. in. c. nisi cū pridem de renūc. §. ꝑ defectu Ex impfectum scientie supplere potest pfectio caritatis/ qō multū ꝑ simplicib⁹ sacerdotib⁹ ꝓuenit allegādum/ Sumēs hoc ex ꝓbis apli q̄ dixit. j. ad Coꝛ. c. viij. Scientia inflat caritas aūt edificat. Quare ꝓuenienter alligandū est/ q̄ dixit Augustin⁹ in li. de Cathedrandis rudib⁹ Et habet. xxxviij. di. ita dicens Sedule mouendi sunt scolastici. i. periti vt humanitate induti christiana distāt non ꝓtēpnere quas cognouerūt moꝝ vicia q̄ verboꝝ amplius deuitare Sed cordi casto linguam excitatā nec ꝓferre audeant/ q̄ etiā preferre ꝓsueuerant. Per hec ꝛ alia ibidē ꝛ in. §. ꝓximo precedenti sincerius que ponūtur expressa. Et ad ꝓpositū nostrū faciunt ꝛ notanter prout scribit in hystoria tripartita li. ij. c. iiij. vt refert Sozomes/ cum em̄ venisset impator Cōstantinus ad Bisanziū. i. cōstantinopolim Adeuntes eū quidam philosophi. ꝓquerebant quasi nō dum deū coleret vt docerʒ Et circa sacra nouitates exerceret/ nouā in republica inducēdo culturam/ preterq̄ in eis maioꝛib⁹ visa sunt ꝛ grecoꝝ romanoꝝ ꝓncipib⁹ quas habuerūt ꝑ transacta secula/ vnde sup hoc volebant cum Alexandro constantinopolitano episcopo disputare/ quē philosophi predicti sciuerunt vix fore penitus rusticanū ꝛ simplicē/ ymmo de rure breuit assumptū. Et ille vere impator exercitatione verboꝝ inexptus erat/ de vite tñ hui⁹ episcopi q̄litate cōfidens/ fuit em̄ vir magnus inter philosophos ꝛ cōuersatione mirabilis. Cumq̄ certamen impatore precipiente suscepisset. Conueniss̄entq̄ philosophi/ om̄ib⁹ loqui volentib⁹/ vt vnū ex se quē vellent eligerent postulauit/ Unde Alexander episcopus predict⁹/ ceteros quicunq̄ essent silentiū habere precepit. Et tantūmodo his/ q̄ ab vtraq̄ dicerent intendere Suscipiente siquidem vno eoꝝ philosophoꝝ disputationis vniuerse negociū/ ad quē Alexander ep̄us predictus. In nomine inquit Jesu christi. impero tibi in ꝓmis ne loquaris. Et vna cum eius sermone opus impletū est. Repente nāq̄ ille pb̄us vt sermonē audiuit/ obligato ore ꝓticuit/ putas ne iustū fuit cōsiderare/ vtrū maius hoc miraculū videret vt homo ꝛ hic pb̄us sic facile officiū locutōis amitteret/ an certe vt lapis violentia. viq̄ man⁹ diuideret/ q̄d mirarʒ apō deū. nōne om̄ia possibilia sunt. Ecce quantū simplicitas nr̄a columbina. p̄ calliditate serpentina opatur apud dñm/ hec igitur miranda ꝛ alia plura forent enarranda sed sufficiūt edicta/ ꝛ ita nūc te de statu meo meoꝝ quoq̄ concuraliū ꝓdicione iuris ꝛ ꝓuilegioꝝ positione superficialiter te duxi certificādum in finē/ vt de tuc ꝓpagationis ꝓgressu necnō originis incessu penitus inciteris me clarius informandum. **Nobilis** O sancta rusticitas ꝑ te fraudulenter allegata Sed in intimis visceribꝫ tuis. ymmo verius ab vberib⁹ matris tue nunq̄ in te radicata. nec seminata nec cōplancata Sed alia repitur rusticitas/ q̄ ꝓprie dicit supbia vel arrogantia/ ꝛ tu de illa gloriarʒ/ ꝛ male ꝓut le. ꝛ no. xxiij. q. v. de liguribꝫ Sed de prima rusticitate que dicit simplicitas scribit Jeronim⁹ in ꝓmo ꝓlogo biblie tam de se q̄ de alijs monachis caste pie simpliciterq̄ viuentib⁹ Sed q̄ eadem rusticitas nihil penitus ad te/ diligenter rogito diligentius attende. Nam ipse sic inquit Sancta quippe rusticitas. i. sancta et innocens simplicitas solum sibi prodest. i. ad nullius alterius vtilitatem laborat. Et item. et quantū ex vite merito edificat ecclesiam christi. tñ nocet si destruentib⁹ non resistit ac si diceret negligere quippe cum poterit corrigere peruersos / nihil sit q̄ fouere. lxxxiij. di. error. Et ita Paulus doctor gentium altioꝛē heremitʒ innocentibus meruit diuine remunerationis adipisciq̄ culminis gradum/ quia destruentib⁹ ecclesiam viriliter verbo predicationis ꝛ effusione sanguinis in mortem duxit resistendnm. Et de predicta simplicitatis rusticitate/ fuit paulus primus here mita qui in testamento collobium suum achanasio alexandrino episcopo legauit. Tunicam vero beato Anthonio reliquit. xix. q. v. §. contra. Et fortassis in precio modici fuerunt relicta valoris. Sed in dante ꝛ recipientibus / simplex feruoꝛ diuini magnus erat fragoꝛ amoris. Concordat prout le. ꝛ no. xxiij. q. j. odi. Similiter ꝛ Paulus connominatus simplex qui quesiuit a beato Anthonio Abbate suo cum ammirationis modulo

Utrum dñs noster Jesus christus fuerit ante ꝓphetas vel post eos Ut scribit Jeronim⁹ in li. in vitas patrū. Et de eadē rusticitate dt Jero. in biblie supdicto ꝓlogo. Et declarat q̄ntū distant int̄ se iusta rusticitas/ꝛ docta iusticia/qz dauid rusticitatē in descripcōe iusti viri cū arbore vite q̄ est in ꝓadiso cōpat. Et int̄ ceteras ꝓtutes ℔ intulit in lege dñi volūtas ei⁹ ꝛ in lege dñi meditabit̄ die ac nocte Et Daniel in fine sacratissime visiōis/iustos fulgere q̄si stellas. Et intelligentes.i.doctos quasi firmamentū Ecce alij stellis/alij celo cōpar̄ q̄s iuxta hebraicā veritatē vtrūq; de eruditis possit intelligi. Ita etiā apud eos legim⁹ Sicut apud nos. qui aūt docti fuerint fulgebunt quasi splendoz firmamēti. Et qui ad iusticiā erudiunt multos quasi stelle in ꝑpetuas eternitates ꝑ hec ꝛ alia Jeronim⁹ ibidē sincerius ꝓsequit̄. Qz aūt hmōi rusticitas.i. simplicitas ꝛ impicia/put ꝓtie/ꝑ grāmaticos exponit̄ in te nō existat/de quibꝫ.j. dicet̄.c.xxxij Allegatōes ꝛ resumptiōes diuersaꝝ scripturaꝝ ꝑ te callidissime ꝓducte demōstrant/vnde in te ꝓtie Antifrasis sermo signat contraria

Rusticus Rogo mihi rustico dicas in exemplo dicto/put dicit Alexander grāmatic⁹. quis dicatur Antifrasis sermo.

Nobilis Ecce lex impialis ꝓcordat cum grāmatica nr̄a/que dicit Antifrasis est expositio ꝑ ꝓtrariū vt C.ō vete.iure enu.l.j.ff.de leg. Cū quidē ff.de inoffi.testa.l.fi. Et ysiō. Et tbi.j.c.xxxvj. Et quidā grāmatic⁹ posuit exēpla ꝑ versus videlicet/ lucus ꝛ officiū bella libitina parca. Jsta ꝑ antifrasim dicunt̄ noīa quinq; vt patet/qz lucus descendit a ꝙbo luceo. ꝛ minime lucet/qz ꝓdensitas arboꝝ vmbrosa. Et dño fuit odiosa vt.ij. Reg.xiij. Jtez officiū descendit a verbo officit.i.nocet. Sed officia nulli dñt esse nociua vt de elec. Cum non deceat li.vj.ff. quēadmodū testa app.l. Sz ꝛ siquis ff.de furtz. Fuus cōis. §. ꝙ vero cū ꝓcor. Jtē bellū dicit̄ a bellus a.um.i.pulcher. Sed in bellis sepe videm⁹ homicidia multa/ que nō sunt pulchra vel qui bellū habet cū dentata bestia in arena Et ad hec locat operas suas Et ille infamis est nisi gra virū suaꝝ exercēdaꝝ ff.de postu.l.j.§. Item Senat⁹ Item libicina dicit̄ moꝛs vel feretrū moꝛtuoꝝ/que moꝛs neminē libet/qz oīe aīal timet moꝛi ꝛ tuet̄ salutē suam Boe. iij.de conso.prosa.xj. Item parca dicit̄ furia infernalis ꝛ venit a ꝙbo parcit. Qm̄ parca nulli parcit/quia etiā potentes in ea potent̄ tormenta paciūtur. viij.q.j. illud ꝛ sap.v. Ex hoc quidem curialis rome curz/tpe Bonifacij pape.ix. sumpsit materiā dictandi/tales versus Curie iuste bonus Cantoꝛ Carreria sancta. Jsta ꝑ antifrasim dicunt̄ noīa quinq;. Qđ ita deduxit quia videbant q̄ nō ꝓgruebant/noīa rebus/ꝓtra legem iusti de dona. §. Est ꝛ aliud Nā Curie erat nomē cuiusdam cursoris/pallacij aplici Senio ꝓfracti/ꝛ decrepiti ad currendum amplius nō aptandi. Jtem iustus vocabat̄ quidam doctoꝛ deputat⁹ ꝑ papam vt esset aduocat⁹ pauperꝝ/hominū auarissim⁹ ꝛ crudelis oppressoꝛ egenoꝝ manifestus/vnde cōmune/qđ diceret ad dyabolum pauperes inuocātibꝫ eū/fertur habuisse puerbiū. Et presertim dnm viderat clericos pannosos de frigidis ꝛ male calciatz sibi ꝓpinquantes. Jtem fuit quidam noīe Bon⁹ bullarū scriptoꝛ. homo cūctis odiosus/quia tristis ꝛ malicios⁹ lr̄aꝝ aplicaꝝ falsarius Jtem Cantoꝛ eccl̄ie sancti Petri principis apl̄oꝝ raucedine vocis ꝛ arte notant̄ impedit⁹. Et ad cātandum ineptissim⁹/put legit̄ in Canone Clericos.xxj.di. circa fi. vbi dicit̄ de officio cantoris videlicet Jsti canūt vt excitēt ad ꝓpunctionē aīas audientiū/licet ꝛ quidē lectores .i. cātores ita miserabiliter ꝓnuncient/vt quosdam ad luctū/lamentationēq; cōpellant hec ibi. Unde legimus etiā de quodam prochiali sacerdote qui solebat solus in cātando tam rudem vocis rugitū emittere. Qz quedā vetula boni sui asini ꝑ lupos nup deuoꝛati/ꝓpter accentuū paritatem memoꝛ/fletus amarissimos non potuit cōtinere. Jtem Carreria sancta/que est vic⁹ infra iam dictam ecclesiam ꝛ castrum sancti angeli/qui sancta dicit̄/quoniā Petrus ꝛ Paulus apostoloꝝ ꝓncipes/ ꝛ alij sancti viri plures ꝑ illam viam ad martyriū sunt ꝓducti. Qui quidam vicus tēpoꝛe predicto lenonibus stoꝛto necnon oīi turpitudine plenus fuerat cōtinuo vnde ꝓpositto nostro/pertinēter applicando cōpetenter dico/put illi/sicut ꝛ tu rusticus.i.simplex vocaberis per antifrasim ꝛ a cōtrario Cum sis mul

Rusticus Proberbis herbas. ꝑ verbis verba/dare sole

tiplex ymmo put mille artifex oīi calliditate refert⁹.

Nobilis De tuo senio per te arrogāter allegato quid scriptum est tibi notāter notifieabo Scis quid dictum est.ij.q.vij. Paulus ꝛ Ysaac lxvj. Maledictus puer centum annoꝝ. Super quo verbo dicit sanctus Bernhardus/ maledictum caput canum/ ꝛ coꝛ vanum/ caput tremulum ꝛ coꝛ emulum/ canicies in vertice

et pnicies in mente/facies ruggosa/ꝛ lingua nugosa/cutis sicca ꝛ fides ficta/visus caligans et caritas claudicans/labiū pendens/ꝛ dens detrahens/virt⁹ debil/ꝛ vita flebilis/dies vberes ꝛ fruct⁹ steriles/Amici multi/ꝛ act⁹ stulti/hec ille. **Rusticus** Et quid dicꝫ/q̄ iurꝫ peritī nobiles ꝛ plebei de sermonib⁹ rusticoꝝ tam de p̄sentibus q̄ futuris sepe poterāt certificari. **Nobilis** Audi quid dicat sctūs Augustinus in libro de natura demonū Et habet xxvj.q.iij. Sciendū est Et idem.ibi.sup genesim/argumētare ꝛ vaticinari possum⁹ de eiulatu demonū/etiā certa p̄terita p̄sentia ꝛ futura p̄nosticantiū Ex eo videlicꝫ/q̄ licet nō ex infusiōe aut preordinatiōe diuina talia sciāt/Nouerūt tñ plura p experientiā numero diez antiquorum acquisitā Cum sint seniores oīb⁹ mūdi rusticꝫ/ꝛ ante rusticos ymmo longius.ante oēs creaturas sunt creati/vt de summo bono ⁊ ysidorus/in.li.j.c.iij. Item put le.ꝛ.no.in.c. Sciendum.xxvj.q.iij. Et sunt dicta sancti Augustini vbi oñdit quib⁹ causis demones sciūt futura Et dicit q̄ hñt p̄babiles p̄iecturas/p̄mo illa rōne/q̄ sunt subtiliori materia creati vt de pen. di.ij.c.p̄cipiū Unde subtilius p̄siderāt q̄ hoīes Item p antiquitatē multa sciūt q̄ nos p̄pter breuitatē tp̄is scire nō possum⁹ Item q̄ ipsi metu p̄sueuerūt morbos imittere Et illud ipsi p̄dicunt/q̄ aliq̄s sit habitur⁹ malū Item si medic⁹ videt aliq̄ p signa sibi nota q̄ nos nō videm⁹ sicut demones Itē ex signis q̄ precedunt ex anio hoīs p̄uident quedā futura Itē q̄ dicta p̄phetarū audiuerūt ex quib⁹ futura predicāt Itē de vniuerso mūdo astrologoꝝ astronomoꝝ ꝛ geomanticoꝝ iudicia publica ꝛ occulta ꝛcipiūt Et quantū illi/tantū ipsi futura p̄dicere possunt. Et put illi sicut ꝛ tu/videlicet quantū ad tēporis qualitatē ꝛ non aliter ꝛ futura prenosticas/ Unde dicit p̄hus.vj.etbicoꝝ. Experientiā facit tp̄is multitudo Et ita rustic⁹ inueteratus p̄pē antiquā ꝛ inueteratā frequentatā euentuū diuersoꝝ experientiā ex tp̄is qualitate p̄nosticat fertilitatē vel sterilitatē/pestem pecoris aut hominū mortalitatē Ad anni proximi futuri seu sequentis tp̄a p̄uenturā/alias tñ futura p̄scire solius est dei/qui in sua ꝛemplatiōe etiā angelos bonos ꝛ malos p̄scire facit/ꝛ hoīes/ꝛ est donū spūssancti.vt le ꝛ no. in dicto c.Sciendum Et q̄ sit donū spūssctī p̄phetizare.bene loqui.bene cātare ꝛ p̄ ceteris filijs hoīm sibi facultatuꝫ subtilitates acq̄re/infra.c.vij.reperies/vbi etiā si sint p̄tōres.sibi talia dona possunt supernaturaliter applicare. **Rusticus** Tu magnā inter spūs immortales p̄serti malos Et rusticos multiplicit annales posuisti p̄sumptiōe tua ꝛ fortassis erronea diuersoꝝ gestuū ꝛ moꝝ cōpaciones Dic vnde recepisti/q̄ tam audent milicia tua/pluribꝫ tibi ceteris cōpetentib⁹ intēta/de tali cōparatione mentionē tam largam fecisti. **Nobilis** Scias q̄ milicie causa terrarū diuersa pambulari spacia Et q̄ ne dū de peritorū relatione/ sed insup personali visione plustraui mirāda Constat em̄ mihi ꝛ vtiq̄ clarissime tibi/put vnus rustic⁹/alio calidior repit/ita p scripturas vnus spūs malign⁹ nequicior alio patent inuenit/vt patet luce.xj. Et Matt.xij. Ubi spūs malignus exiuit ab hoīe ꝛc. Et assumpsit septē alios spūs nequiciores se ꝛc. Et scire hmōi discretionē spirituū/sil'r est donum spūssctī/put dixit aplūs.j.ad Coꝛ xij. Unicuiq̄ aūt dat manifestatio spūs ad vtilitatē ꝛc Alij p̄phecie Alij discretio spirituū ꝛc Et vt de p̄missis clariori fungar intelligentia/audi quid legerim de virgilio siue Marone/q̄ idem est qui spūs hmōi sibi habuit in magna ꝛtinuatiōis aswete ꝛuersatiōis familiaritate Et inter ceteros sibi reperit p̄cellentē ꝛ vnū nimia sublimatum subtilitate A quo dū quereret artē magice Et p̄sertim de sua specie/que nigromācia dicit fundamento diligētissime/qui post multa sibi retulit/q̄ndam Salomonē/Cui patebat oīe scibile/ꝛ oīs scia libros nigromantice facultatis/lingua caldaica ꝛscriptos/in caldea/montib⁹ certis cauernosis ꝛ in spelunca p̄fundissima solerter in dieb⁹ suis absc̄ōdisse Et idem spiritus asseruit se libros ꝛ cauernas expient dudum vidisse/vnde mandato virgilij idem spūs eūdem assumpsit/ꝛ tam q̄ Abacuc p̄pheta p angelū dñi vt dañ vlt ducebat Idem virgilius breuissimo tp̄is spacio de neapolitana ciuitate/vbi cū octauiano Augusto morā traxerat/eiusdē spūs misterio hmōi libros inuenit Et artē nigromantie subtilit cū libris oib⁹ ibidem manentibus deduxit/fertur etiā q̄ cum eisdē libris quidā spūs malignissim⁹ ꝛ astutissim⁹ sigillo Salomonis in vitrio vase latebat reclusus/quē cum pacto virgilius relaxauit/vt ipsum ad legendum libros ꝛ intelligendū q̄ lingua quā non nouerat/videlicet hr̄is caldaicis fuerāt ꝛscripti/p̄fectius informaret/put fecit Et ꝛsequenter eundem spiritū vt reintraret vas vitriū subtiliter circūuenit Et dum intrauerat mox iam dicto sigillo firmiter vt p̄ius inclusit Et ipsum in spelunca

de virgilio nota vide

montis reclusum ꝑpetuo reliquit/qz spiritū eundē libere derelictū toti mūdo nouit nociturū. Et taliter cū virgilio ꝑ spiritū prīozē reducto. Ars nigramātie primū z statim ante christi natiuitatē in Europa saltē ꝑlo patebat ytalico. ꝙ aūt sit spēs artis magice/que apud persoe primum fuit inuenta. vide. xxvj. q. v. per totū. Est aūt lingua caldaica qua locutus est Abraā ꝑpe hebreā. Nam de caldeis fuit. vt Beñ. xj. de hmōi aūt characteribꝫ z adiurationibꝫ/quibꝫ Salomon demones fugauit/z ꝑstrinxit z infirmitates repulit. z de gēmis z radicibꝫ quibꝫ talia ꝑfecit. vide histoz. scholasti. **Rusticus** Constat mihi put ꝓdiximus/ꝙ Virgilius fuit rusticus z rustica nozū genere ꝓcreatus. Et qz tante facultatis subtilitatē z aliarū artiū multarū experientiā fuerat adeptus/multū delectoz audire vnde peto mihi de tāto gregaliū filio/z plenio de vita sua aliq̄d admiratione dignū breuio quo poteris ꝑpalare. **Nobilis** Scias dū idē Virgilio nigromātie disciplina reuersus sufficiēt edoctus apō Octauianū in ciuitate Neopolitana moꝝ traheret/ ꝑsiderauit ꝙ sibi domū singularē extra hoīm cōuersationē ꝑstrueret. Igit abinde ꝑ duas leucas/in Tripergula que est locus in sinu maris/montibꝫ altissimis circūseptus/moꝝ ministerio spiritū mire magnitudinis pallaciū rotundū z altissimū fundauit/qō hodie cōparet/put oculis meis vidi. Et impet foztune marꝫ vnā ei aciē ꝓnūc defastauit: z audi quod vltra fecerit. Nā in eodē territorio vigintiq̄ttuoz aq̄ꝝ venas calidarū virtutū diuersarū/colozꝝ z odozꝝ visibilit distinctozꝝ/ꝑpetuo scaturizantes ordinatim z limaliter iuxta littus maris manētes instauravit. Sed verius ꝑ demonū reuelationes qui cūcta secreta aut qualitercūq̄ terre viscera nouerant exquisiuit. Et ipse cōsequēter de cauernis intimis ad extremitates terre colauit. Et insup ꝑ rudibꝫ scripturaꝝ agnitiōe carentibꝫ posuit ad quālibet fontanā z ad aquarū receptacula/ in quibꝫ hoīes balneabant/put hodie lauant ibidē/statuas imaginū z ꝑsonarū figuras/in sui corporis parte/demōstrantes infirmitates singulas/cōtra q̄s terme z fontes q̄libet ꝑficiebāt quas ex post media grauiter odio necnō **Rusticus** Et si Virgilio aquas taliter calidas emolimēti damno cōmoti deuastarunt. inuenit z postea colauit. Dic vnde ꝑueniunt principaliter z exeunt plura/de Tripergule terra/ex gestibꝫ Virgilij tua dicat discretio/prout pri- **Nobilis** Scias ꝙ aquas calidas/ꝑmū inuenit Ana filio Sebeon cuius attēptauit. ius filiā duxit Esau/dū pasceret asinas patris sui in solitudine vt dicit magister in histoz. Beñ. xxxvj. de morte Isaac. Sed vnde fiant calide/cū naturaliter omnes aque sint frigide dicit Isidoz Ethimo. li. xiij. Sed ꝑput expertus sum non vtiq̄ vero. Sed aliter in quodā opusculo/qō dicit imago mūdi. li. j. iij. c. de diuersitate aquarū veritas apparet/cuius experientiā vidi in alpibꝫ flozētinis ꝑpe villā que dz petriola. Et in balneo de bozreto ꝑpe bononiā ad vnā dietā. qz ibidē prout z alibi/aqua naturaliter frigida per venas subterraneas penetrat loca sulphurrea in infimis viscerib terre ꝓhenniter ardētia/sicut montes Ethne in Cicilia. Et etiā quedā cauerne infra bononiā z flozētiolā igne ꝑpetuo flagrantes. vñ hmōi aqua taliter calefacta scaturiēs/solphur aut alumē secū ꝑfert/z hoibꝫ sanitatē confert/ immo in aliquibꝫ terre locis/talis aqua de certo metallo. videlz auro z argento vel ere aut alio tinctura ꝑducit/z ꝙ de tali minera ꝓcedat experiēter ostēdit/vt in dioc. Lurieñ. balneum fabarieñ. aurum protulit in vallesia/es vel cuprum. Et in lottozingia plumbū fontana producit. **Rusticus** Sufficit tantū de aquarū effectibꝫ ꝓcepisse. Sed vltra de Virgilio que cepisti non omittas adimplere. **Nobilis** Ozdinauit insuper virgilio ꝓdicto in Tripergula quoddā sudariū. i. locū vndiq̄ clausuz ad instar stufarū in almania/ artificialr ad lauandū z sudandū cōstructarū ꝓtinēter ordinatū. Et duplex est z taliter dispositū. Nā in quolibet loco/taliter manibꝫ hoīm cōstructo z testudinato/de cauernis terre calor erūpit calidus z humidus naturalissim/in quo hoīes terre. z ꝑsertim Artetici podagriti z cirograci aut vulneribꝫ neruoꝝ coagulatozū cōstricti/pristinā resumūt incolomitatē. z qz locus iste/q̄ tripergula dz/fuit electus per virgiliū: vt ab humane societatis eliminaret frequētia. qz circūseptus est ab vna parte ꝑfundo maris. Et ab alia montibꝫ saxeis excellenter ꝓminentibꝫ/vltra quos Virgilio ambulare solebat cū familia de domo sua ad palaciū imparoris in ciuitate ꝓdicta residētis. Vñ cōtingebat ꝙ ipse virgilio vnū de familia sua cubiculariū sibi specialissimū ab imparoris palacio dirigeret in suā habitationē ꝑ quodā libzo facultatis nigromantie firmiter obtestādo/ nec libzū eundē aperiret/aut signacula sua resolueret. Vñ in eodē cubiculario intantū incitabat affectū ꝓhibitio/qō alis factur nō memoz fuerat/ mirādo

concitatus attẽptabat. Et sic in pede montis quem assensurus suspirãdo laboris metu reuertendo conspexerat/quid in libro scriberet prohibito/desideranter prospiciebat. Et in loco p signaculũ signato recenter certos canones perlegit. Et mox cetus spirituũ innumerabiliũ comparentium ⁊ dicentium: Dñe quid iubes proclamauerit. Ipse autem qui hos ⁊ alios spiritus apud magistrũ suũ videre consueuerat/non abhorruit. Sed vt illico a pede mõtis istius vsq; ad latus alterius partis. Iter recto distento dyametro planũ/largũ ⁊ latum/ad mediã lentam perdurans ⁊ vltra vt ambulare possit/sine terroris impedimento/per saxeũ montem concauarent/demandauit/quod illico factũ est. prout his apparet diebus. Et tam velociter/q; eosdẽ spiritus ipse taliter laborantes sequebatur. Et cicius solito ad magistrũ suũ reuertebatur. Unde dum miraretur Uirgilius de tam subita nunciq; reuersione/rem gestam per ipsum fm ordinem narratam/perquirendo percepit. Igitur ad nutum Octauiani hoc iter submontanum illesum indies hodiernos permansit: prout ego felix dictum pallaciũ Termas ⁊ estiuarum siue sudarium. Et montis concauitatem personaliter videndo perlustraui. Item legitur dictũ Uirgilium in porta meapolis fecisse muscam Eneam qui omnes alias muscas ab vrbe repellebat. Item in eadem vrbe dicitur macellum taliter constructisse/ vt ibidem carnes non possent putrescere. Item quendam ortum legimus Uirgilium ibidem plantasse/qui per pluuiã minime tactus/nihilomin9 instructibus tanq; paradisus floruit fertilissime. Item ibidem est castrum fortissimũ prope ciuitatem in maris profundo dictum castrum oui/taliter firmatum nam in suo medio est quedam pila Enea rotunda/tanq; ouũ super calumpnas quattuor eleganter: ⁊ multum artificialiter per Uirgiliũ quondam erectum/in se continens spirtũ: quod ouum si quouismodo rumperetur. Castrũ mox in abissum maris mergeretur. Unde his diebus ouũ hmõi premissorũ occasiõe diligẽtissima custodia munitur. Unde horũ ⁊ aliorum meritorum intuitu Augustinus li. vij. de ciuitate dei. c. j. Uirgiliũ nominat virum glorioſum. Et idem in eodem lib. j. c. iij. dicit Uirgiliũ poetã preclarissimũ ⁊ optimũ quod est nota dignum.

Rusticus Sum contentus de Uirgilio rusticano tanta percepisse: ⁊ non immerito. Hec ad laudem omniũ rusticorũ memorie multũ pertinenter cõmẽdasse. vñ si placuerit his dimissis ad alia intentione tue cõpetentia poteris diligenter ꝓcedere.

De rusticorum et plebeorum arrogantia. Et vnde per eosdẽ ⁊ quare nobilibus non defertur honor debitus nec reuerentia Capitulum. iij. Et ait nobilis.

Ex multiplici tuorũ verisimiliter verborũ productione Te plura perpendo perlegisse. vel saltem ab alijs ꝓcepisse. Et q; in hoc multũ excesseris. quia nouisti me peregrinũ ⁊ acolam in hanc terrã tuã tibi notã peruenisse: vt tu tam arroganter videaris me tam humilem recepisse. Nonne legisti Troyanorum pre omnibus vrbem ciuitatibus mundi in totius terre gremio mirabili compagatione curiosissimã: imo fortissimã: ⁊ nimiũ speciose fundatã: duabus vicibus destructã. Ex illa tm̃ radice. quia rex Troyanorũ videlicet laumedon male susceptis hospites ⁊ peregrinos videlicet Jasonẽ ⁊ Herculẽ per maris fortunã littora regni sui casualiter applicãtes ⁊ in tranquillitate quasi vi compulsi pausare desiderantes. Ex his que possent tibi euenire de tam rudi/friuola/crudeliq; hospitũ susceptione/diligenter perpendi. Item ex dictis tuis tam sagaciter propositis presumo te scire: imo nõ dubitare: quod le. ⁊ no. lxv. dis. mas antiquus. Et sunt verba concilij Niceni. quia honor suus vnicuiq; iubetur exhibendus. Et Brego. dicit. Laudabile discretũ est reuerentiã ⁊ honorẽ exhibere prioribꝫ. i. omnibꝫ tibi maioribus ⁊ nobilioribꝫ ⁊ potentioribꝫ. vt. ij. q. vij. sicut inquit. Immo ambitiosus dicit. Honoris cupidus dici non meret. qui petit vt honor sibi debitus exhibeat: vt le. ⁊ no. in. c. priscam. c. dis. De quo etiã dicit Tulius in. iij. Rethorico. Dum refert q; partes potẽtiales iusticie sunt multe. De sex facit mentionẽ: videlicet de religione/pietate/gratia/vindicta/obseruãtia ⁊ veritate. Et dicunt ideo partes potẽtiales. quia cum iusticia in aliquo conueniũt. Et inter cetera dicit de obseruantia que talis est per quã hoies aliqua dignitate precellentes cultu quodã ⁊ honore dignificent. Hec ille. Et ita fm dignitatẽ cuiuscq; quilibet est honorandus vt plene le. ⁊ no. de maio. ⁊ obe. statuimus. Et plenius. C. de palatinis sacrarũ largitionũ. l. nihil. in glo. vlti. li. xij.

Unde quid tibi aut mihi cum sis de humilimo rusticanoꝝ Wagali siue Tugurio: per oēs tue nationis partes: ꝓout per te locutus es/ꝛ ab antiquo ꝓcreatus tanq̄ tibi vicino/cōuicanio/cōrurali/necnon compastorali porrigis allocutiōis respōsa/nec defers reuerētie reuerētiam digne precellēti reuerētia per nobilitatē militari dignitate dignissime conq̄sitā. Sed dicis mihi verbis illis. Cur tibi his quoq̄ sil'lia ꝓout tu ꝛ tuaces loqui solent more rusticali de Tugurijs ad ꝓ

Rusticus Nō puto multū reputari curiosum ad singula ꝓ te tam inuxima casalia. tiliter ꝓposita refricandū. Sed qꝛ inutile ꝛ nihil conuertunt vt habes in iure tuo de cle. non resi. Tue. Unde tanq̄ ꝓ non dicto. Et vtiq̄ nihil diceris. Ab omni rūsionis/replicatiōis ꝛ resumptiōis onere/me cōuenienter excludis. At tamē iuxta vsi animalis impetuosi naturā: qui ſm Plinij pħm semper vltimā vindicare solet offensam. ita ceteris dimissis ad vltimū videlicet honoris exhibitionē quantotius volo replicare. Nā scio q̄ honoꝛ nihil aliud est/q̄ quedā reuerētia in virtutis testimoniū alicui exhibita. vt patet per pħm. j. ethico. Et ita virtus sola est honoris debita causa. Aliquis tamē honorari potest non tm̄ ꝓpter ꝓpriā virtutē: sed etiā ꝓpter virtutē alterius: sicut principes ꝛ prelati honorant/etiam si sint mali inquantū gerūt personā dei: ꝛ cōmunitatis cui ꝑferunt: ꝛ q̄ꝫtum a deo habent potestatē ſm Alexandrū anglicū: ꝛ sic pontificali dignitate preditis ob reuerētiā sacri officij qđ exercent plurimū deferri conuenit ꝛ eos pre alijs honorari: ꝛ ratione cōgruit. vt de offi. dele. c. ij. li. vj. Ita sil'iter tēporali ꝑfectura dotati ꝑ ceteris meritoverbo/necnon facto rōnabiliter ꝓuenirent venerandi. Ea tamē veneratiōe qua decet hominē iuxta sui status qualitatē venerari ꝛ non in mentis aut apparatus exteriorū excessu/ꝓout aliqui quorundā abbates ꝛ abbatisse monasteriorū in Germania qui se tanq̄ principes ꝛ principissas sepe re ꝛ noie faciūt exquisita quadā curialitate ꝛ magnificētia frequēter honorificari. de quib. j. dicet pleni⁹. c. xxij. Est autem reuerentia ꝓut dicit Archiē. de imu. ecc. decet. Honoꝛ qui cum pauore exhibet. habes sil'e de cele. mis. sane. Hanc reuerētie pompā tibi fortassis voluisti per me reuerēter impendi pōderosam. Sed hic non habet locationis abundantiā: ꝛ presertim ex eo. qꝛ dicit pħs. Ethic. ij. Honoꝛ. i. reuerentia debet alicui in testimoniū virtutis. Et ita ligit Hester. vj. q̄ rex Asuerus honorificauit Mardocheū. ita sil'iter Tobiā rex honorificauit. vt Tho. j. Et hic honoꝛ sil'iter nihil ad te. Sed differt honoꝛ a reuerētia. qꝛ ex vna parte reuerētia est principiū ꝛ motiuū honoris: in quib. s. aliquis ex reuerētia quā habet ad aliquē honorat eū. Ex alia vero parte est finis honoris. s. aliquis ad hoc honorat: vt ab alijs in reuerētia habeat ſm fratrē Asteñ. lib. ij. c. xxij. Unde tibi loquar ea reuerētia ꝛ honore, ꝓut locutus est dñs ad Moysen dicens: Fac tibi duas tabulas. Num. x. Et ille dixit ad dñm. Cur afflixisti seruū tuū ibidē. ꝛ ipse est dñs cuius est terra ꝛ plenitudo eius: ꝛ reuoluas totius Biblie corpus nō reperies aliter fore locutū principib⁹ terre. Etiā per famulatus paruitatē ꝛ singularis exercitus familiaritatē. Et ita per scripturas vsq̄ modo modus est cōtinuatus. Et ita xp̄ianissimus impatoꝛ Constantin⁹ magnus in forma suoꝝ successoꝝ dicens. Et nos tenentes equi ipsius videlicet Siluestri pape frenū pro reuerētia beati Petri stratoris. i. stabularij officiū illi exhibuim⁹. xcvj. di. Constantinus. Et consequēter Otto impatoꝛ primus successoꝛ illius. ꝛ eodē ꝛ non vlteriori fungens officio. Dicit ad sūmū pontificē. Tibi dño Johāni pape. Ego rex Otto. lxiij. dis. tibi dño. Et Fredericus impatoꝛ primus de domo ducū Sueuie natus. Ad pedes Alexandri pape tertij curuatus/dixit: Nō tibi: sed Petro. Et ꝓut apparet. xcvij. di. victoꝛ. vbi pape Bonifacio pħo sic scribit per impatorē. Victoꝛ honorius inclitus triumphatoꝛ semper augustus. Et venerabili Bonifacio pape vrbis scripta beatitudinis tue debita reuerētie gratulationē suscepim⁹ ꝛ cē. Ecce imperatoꝛ de se plurali

Nobilis Audiui sufficiēter de reuerētie ꝛ honoris exhiter tibi zat sūmū pontificem. bitione/quoniā multū cōsistūt in verboꝝ prolatione. Dic/noueris. qualiter sūmi pōtifices de seipsis ꝛ alijs sunt locuti: tam per epl'as/decretales q̄ꝫ per decretoꝝ emissiones ad principes ꝛ ad alias terre prelationis dominationes.

Rusticus Tu queris a me que purius nouisti ꝛ fortassis per modū examinis talia presumpsisti. Audi nihilominus. qꝛ puto per oēs epl'as decretales papā impatori. de quo vide Jo. an. in regula: Pluralis locutio lib. vj. in fine sue glose. Reperio tm̄ in volūmine decretoꝝ per sūmos pōtifices frequēter ꝛ aliter fore ꝓcessum. Nā video q̄ Nicol⁹ papa primus vir mire deuotiōis ꝛ beatus/natione Roman⁹. Scripsit impatori Ludouico primo. vt videt. xcvj. di. vbi iam. ꝛ in. c. in scriptur̄: pluraliter singulari principi. Sed qꝛ tediosum foret

Capitulum

qualiter ceteri pontifices sūmi ꝓcesserint enarrare. Igit̄ tm̄ quid in hoc egerit sanctus Grego. papa. tibi volo superficialiter ꝑut de volumine decretorū collegi notabiliter ꝓpalare. Ecce pri mo in.c.sicut.xv.di.7.xxxj.di.c.ante triennū.7 ibidē ad quēdā subdiaconū loquit̄ de se in sin gulari.. Item.xlvij.di.multis loquit̄ de se in singulari vni epo.7.e.sequēti.eidem epo loquit̄ in plurali. Item ibidē in.c.quid aūt.loquit̄ vni epo in plurali. Item.l.di.si lapsis.7 in.c.accēdēs. loquit̄ epo in plurali.idem ibidē in.c.si quilibet. Item.lxj.dis.sacerdotali.loquit̄ regine francie in plurali. Et.e.di.c.bene.vbi sil'iter loquit̄ epo singulariter:7 de se pluraliter. Icē.lxxxj.di.in.c. archidiaconū.loquit̄ vni epo in singulari:7 de seipso in plurali. Itē.lxxxvj.dis.in.c.cū multa. scribit vni epo in plurali:7 de se in plurali.7.c.se. Cuidā seruo dei.7.c.si quid. Cuidā epo in sin gulari. Item.c.di.in.c.tanta.vbi scribit epo de seipso in singulari/7 ipsi epo in singulari. Item lxxxix.di.in.c.diaconū. Loquit̄ cuidā clemētie mulieri nobili in plurali. Item cadē.di.in.c.iu dicatū. Loquit̄ vni epo in plurali. Item.xcij.dis.in.c.sancta.ettā loquit̄ de seipso in singulari. Item.xciij.di.in.c.miratus sum.loquit̄ epo in plurali. Idē ibidē in.c.puenit.7 in.c.se. Itē.xciv. di.in.c.ecce.vbi loquit̄ patriarche in plurali:7 de se in singulari. Item.c.dis.in.c.nouit. loquit̄ epo in singulari 7 plurali. Item in eadē di.in.c.nō m'tū.7.c.se.vbi loquit̄ epo in singulari 7 plu rali..7 siliter in.c.se. Item.j.q.j.in.c.quibusdā.loquit̄ alijs epis in singulari. 7 idem ibidē in.c. latorē. Item ibedē in.c.ꝓximo se.loquit̄ abbati in plurali. Itē.j.q.vj.in.c.ego aūt. loquit̄ alijs de se in singulari. Item.j.q.vij.in.c.quotiēs.7 in.c.tanta.loquit̄ de se in singulari. Item.ij.q.ij. in.c.habet hoc ꝓtū.loquit̄ impatori in plurali. Item.c.que de causa.ibidē.loquit̄ epo in plu rali. Item.vij.q.j.in.c.scripsit mihi.loquit̄ vni diacono in singulari/7 de seipso in singulari. 7 sil'iter ibidē in.c.qualiter. Item.viij.q.j.in.c.in scripturis.loquit̄ alteri in plurali. Itē. x.q.vlti. relatū.loquit̄ de se in singulari 7 plurali. Item.xj.q.iij.rogo.vbi loquit̄ de seipso in singulari.7 idem ibidē in.c.cūctis. Itē.xij.q.ij.cum deuotissimā.loquit̄ regine de se in singulari. Item.xij. q.vlti.quia.loquit̄ epo in singulari 7 plurali. Item.xiij.q.j.conquesta.loquit̄ epo in plurali. Itē xvj.q.j.agapitus.loquit̄ epo in plurali. Item.xvij.q.ij.peruenit. loquit̄ abbati in singulari.7 de se in plurali.7 ibidā.c.dudū.loquit̄ epo in plurali:7 de se in plurali. Item.xix.q.vlti.monaste rijs loquit̄ epo i plurali. Item.xx.q.j.addidistis.loquit̄ epo in plurali. Item.xxxij. q.j.nisi.lo quit̄ de se in singulari. Item.xxj.q.vlti.c.vlti.loquit̄ de se in singulari. Item.xxij.q.iij.cū sup na.loquit̄ de se in singulari. Item ibidē in.c.si quas.loquit̄ regine in plurali. Item ibidē duo bus.c.seqētib9.scribit cuidā patritio in plurali:7 de seipso in plurali. Item.xxij.q.vij.si mor tem.loquit̄ de se in singulari:7 alteri in plurali. Item.xxv.q.ij.si ea.loquit̄ de se in singulari. Et idem ibidē in.c.ecclesiast.7.c.qō vero. Item de pen.di.ij.si sermo me9.loquit̄ de se in singulari. Itez.xxxv.q.v.c.porro.loquit̄ de se in singulari. Item ibidē.q.x.fraternitati. loquit̄ de se in sin gulari 7 alteri in plurali 7ē. Et si plura volueris colligere sint tibi per me liberaliter cōcessa. Et mihi cōstat q̄ q̄ taliter ex humilitate fiūt nō sunt ad ꝓsequētiā vlteri9 trahēda. Sed q̄d vis am plius q̄ facia tibi. Nam cōstat mihi de curialitatis modo quidē moderno/pluraliter singula ri loquēdo/nouerit cōperto 7 multū vsitato. Sed insup nouisti q̄ talis modus loquēdi nō in ducit cōsequēter ad oēs obligationē. vt patet per totū regnū vngarie saltē ad vulgarē locutiō; 7 vt no.in.c.cum venisset de insti.q̄ etiā ꝓmissio facta. ob alicuius reuerētiā non ligat ad solu tionē. vt.ff.quarū rerū ac.nō dar.l.j.§.que honorande. Unde quidā nobilis scolaris de Ger mania studij Bononien.tēpore meo. Wisit clienculū ad doctorē suū cū vasello modico vitreo qō tarrasa dicit̄ ibidē. q̄ gustare de vino suo desiderabat. Qui q̄dā doctor reuerēter respōde bat se patū:7 misit ꝓut patebat:7 honorādo nūcio supaddebat. Dic dño tuo si placet vt ꝑ tota buta.i.dolio vel vase vini cum abundātia dirigat. Unde mox scolaris ꝓdictus ad nudā clien culi relationē. Wisit familiā cū currifice/vt vas vini totū magnū 7 ponderosum inueherent ad doctor' exhibitionē/ tūc doctor allegādo predictā legē. Curialis inquit. Sermo nō induc obligationē. Et taliter grosso nobili remisit familiā/nihil nisi currū vacuū referētē. Ex his in fero. Si quis modo curiali loquit̄ tibi soli numero plurali per hoc me vel ipm nō teneas obli gatū de cetero:nisi inquātū pla cuerit ꝓ debito naturali. **Nobilis** Sat est 7 sufficiēter percepi de hoc curialitatis modo loquēdi. Sed dic vltra quare nobis no bilibus non exhibet a plebe debite verba **Rusticus** Scis q̄ scriptū est. Omne rarū ca lis 7 personalis delationis reuerentia. lum. vilescit quotidianū ꝓut le.7 no.xc.iij.di.legimus circa finē. Et dicit Aug9 in quadā Omelia super Iobannē q̄ miracula

dñi assiduitate viluere. Et in poetria noua dicit. Omne dulce bonũ nimio vilescit in vsu. Qđ sapit insipidũ vitiosa frequẽtia reddit. Et Azo dicit in sũma de offi. rectoris prouin. ex cõuersatione equali cõtentio nascit dignitatis/vbi innuit q̃ preses puincie qui apud nos baliuus dicit. Jn adeũdo facilẽ se debet prebere: sed ꝓtẽpni se non patiat: nec puincialis in vlteriorem familiaritatẽ debet admittere. De quo clarius ꝛ largi⁹. j. c. xxxij. ꝯ. pe. Ex his elicio q̃ tãta nobiliũ modernorũ inter ignobiles ꝛ plebeos cõtinuata cõuersatio tam familiariter inoleuit/q̃ magnã nobilitatis ꝓgatiuã: ꝑsertim apud cõsortes expienter deleuit. Et generosos viros penitus aborigenes fecit. Jta q̃ vtiq̃ patẽter effectus spernẽdi: imo vilipendẽdi nobiliũ mirificentiã penitus abactã resultauit. vt le. ꝛ no. lxxxvj. di. necessitas. ff. de offi. ꝑsi. obseruandũ. ff. de off. ꝓcon. l. nequaq̃. ꝛ maxime inter insipiẽtes ꝛ hoies insensatos ꝛ indiscretos. Et ibidẽ glosauit Accursi⁹. Hac aũt occasiõe vt dicit. ij. Reg. xx. Sermo dicebat in veteri ꝓuerbio. ac si dicam/q̃ ꝓuerbia quondã allegabant tanq̃ multũ auctẽtica. Unde apud nos ꝓuerbiũ dicit in sermone moderno/videlicet nimia familiaritas supponit ancillã. Et ita dñs familiariter ꝓiunctus ancille sue: ipam cũ filijs suis liberã reddit: nisi mortẽdo aliter disposuerit. xxij. q. iij. dicat. Sed si cõtraxerit simpliciter cũ eadẽ: libera est. xxxiij. di. si quis viduã. ¶ Hec ꝛ alia familiaritatis accidentia ꝓpendebat sapiẽtissimus Aristotiles dũ scripsit ad Alexandꝛ magnũ in lib. de regimine ꝓin. in. c. de cõsuetudine regis. vbi ꝓhibuit regẽ fore subditis familiarẽ seu cõmunẽ/sed singularẽ: ne ex frequẽtatõis cõsuetudinis habitus par inducerẽt ꝓportiõis. Et ecce qualiter hoc tibi deducã. Nam nobiles sua reliquerũt castra que dicebant quondã quasi casta Ex eo q̃ in eis quodãmodo castrabant oĩs libido delicate voluptatis. Uel ꝑm Jsiõ. Ethi. xv. c. ij. Castrũ antiqui dicebãt opidũ loco altissimo situ/quasi casam altam: cuius pluralis numerus castra. Et diminuta castra dicunt castella siue castellata/siue castra q̃ castrabant libidines inibi habitantiũ: ꝛ ne passim vaga hostiũ paterẽt hostia. Et hmõi castra fuerũt nobiliũ habitacula. De alijs laribꝫ cõiter sequestrata ꝓut pallaciũ impatoris qđ priuatorũ parietibꝫ nõ est coartandũ. C. de opi. pub. l. quicũq̃ vel nobiles relinquũt castra. i. castrorũ acies. i. bellaturũ armigerorũ choros exercitus ꝛ expeditiões. Et insup omniũ mirifica venationũ postponũt genera quibꝫ generosa nobilitas/naturaliter/artificiose ꝑm tẽporis ꝛ aure q̃litates ꝓquerit effect⁹ per caniculoꝫ ꝛ auiũ/ferarũq̃ diuersarũ cõditiões. Et circa multoꝫ instrumẽtoꝫ ad hoc aptãdorũ cõfectiões: refectiões ꝛ reticulatiões: necnõ iuxta montiũ ꝛ valliũ/alpiũ ꝛ nemorũ disparium frequẽti⁹ illustrandoꝫ dispositiões/dietim solatioso conamine videbãt occupata. Et plerosq̃ quos breuitatis cõmodo casus relinquo describẽdos ꝛ actus militares quos Ouidi⁹ in libro de vetula pleni⁹ enũerat eliminare penit⁹ nõ erubescũt. Et q̃ sit ꝓcessa venatio: ꝛ qbꝫ sit licitũ venari. Scis q̃ le. ꝛ no. lxxxvj. qui venatori. ꝛ. C. de vena. ferarũ. lib. xj. l. j. ꝛ. ij. ꝛ copiose ꝑ Summistas de cleri. vena. Unde ptinẽter cõtra nobiles ꝛ militares ab ordine suo ꝓut premittit apostotãtes. Nota ꝓut legit q̃ Traian⁹ impator milites suos quotiẽs vacabãt a prelijs exercuisse in cursu/in saltu/in vsu natãdi/in studio Lesim/ꝛ punctim feriẽdi/mittendiq̃ lapides manu vel funda missilia iaciẽdi/eos ad oẽs modos erudiẽs qbꝫ bellũ sustineri debeat aut inferri. Jtem de magno pompeio refert Salusti⁹ q̃ cũ aliqbꝫ saltu/cũ velocibꝫ cursu: cũ validis vecte certabat. Uerũ tñ vt idẽ refert Salu. Ex quo ipse ꝛ senat⁹ ac ꝓpl's roman⁹ Ocio ꝛ Quieti vacare ceperũt: q̃ qñq̃ in remotissimis natiõibꝫ hostiles insultus agere modico ꝓpulsabant/ Superna mẽte/cesaria ptãte religiunt ꝑsidia vrbis fortissime ꝛ in sola fuga sibi fiduciã posuere. Sed quid dicã nisi cũ Uegecij renati testimonio/q̃ inutilis est omnino militie nutrit⁹ ꝛ delicijs asuetus. Jtem idẽ ait Romana iuuẽtus videlz nobiliũ quõdã abluebat in tyberi sudorẽ quẽ cursu vel exercicijs cãpestri collegerat. Hec mi⁹ balnea q̃q̃ effeminatrices aquas sulfuri as abhorrebat. Uñ legit Judi. ij. q̃ Jeroboã siue Hedeon. vt figuralia miscita taceantur dño mãdante, ꝓhibit⁹ est in multitudine delicata atq̃ inexercitata ꝛ timida madianitis occurrere. Cũq̃ clamaret Hedeon cũctis audiẽtibꝫ q̃ formidulosus est ꝛ timidus reuertat. Recesserũ ab eo viginti ꝛ duo milia: ꝛ tñ decẽ milia cũ eo remãserũt. Sed de illis tanq̃ ad bellũ expediciores dũtaxat elegit: q̃ in siti sua tanq̃ canes lamberẽt ꝛ festinãtius aquã mitterẽt illis ꝓsus abiectis/q̃ se ad bibẽdũ flexo boblice inclinabãt. Jn tricẽtis itaq̃ facta est liberatio ppl'i quos non credendũ est inter delicatas epulas ꝛ exq̃sita cõiuia didicisse aquã lambere/quos elegit dñs. qz necessitati satisfecerũt in humilitate nature. Hunc ad ꝓpositũ redeamus. Et si q̃ nobiles sunt/qui pljs ꝛ bellis insistere q̃q̃ solebũt. Et aliq̃ necessitate cõpulsi/terras ꝛ loca ꝓ-

liorꝫ visitabũt. Ecce notanꝫ ꝗd faciũt Vulas ⁊ sommarias eorꝫ oneratas nõ armis Sed vino/silr ⁊ pulmẽtario/nõ lanceis sed caseis ⁊ sinapio/nõ ensibus sed vtrib⁹ ⁊ butiro. Nõ hastis sed verub⁹ ⁊ cacubo grauiꝫ oneranꝫ Credentes trãsire ad domũ ꝓuiuꝫ Non ad bellũ occidꝫ Arma nãꝙ clipeos deferũt deauratos. Et ab oñi ꝓtumacia ⁊ iaculo nocituro referũt illesos Et tã firmiter credũt in fugã/ꝙ hostiũ sublata formidine/tpa sint dei ꝓtectiõe tranq̃lla. Sed ꝓpende ꝗd referat Cypio affrican⁹ videlicet ꝙ nobilis parides nõ picturã put moderni nobiles non aurꝫ ⁊ lapides Sed scutũ diuulsum fractã galeam ebetem gladiũ faciẽ vulneratam Cicatricib⁹ sulcatã/ictib⁹ curuatã de bellis referebat gloriañ/pozro tñ nobiles ⁊ milites terze nr̃e/ab expeditiõe sine ruga ⁊ macula Sanis etiã ⁊ integris armis ꝑ dei gr̃am vt ouañ affirmãt reuertunꝫ. Et morꝫ cõcurrũt ad bibendi ꝓflictũ. Et in veritate cõparet O tu miles habitu militari cõparens floridissime in oñi mẽbrorꝫ tuorꝫ qualitaꝫ q̃ntitate Ac armorꝫ dispositionis integritate/ꝙ illesus eadẽ gr̃a semꝑ euaseris ab oñi mortalitaꝫ inimicorꝫ cõminatione Nunc ad ꝓpositũ redeam⁹/nã nobiles ⁊ militares maiozes ⁊ minozes heu hodie delicꝫs nutriuntur ad carnis delicias vt ecce relaxantur.

Nobilis Et quõ ꝓñt hec discerni ⁊ a cunctis expient cõprehẽdi.

Rusticus Nonne vides ꝙ continuo nobiles ad vrbes confugiunt. In opidis confluunt/vicos colunt. Et ciuitatensiũ negociationes ⁊ commercia disponunt. Et sicut corꝰus ab arcba Noe dimissus inueniens cadauer non reuersus. Nec ipsi nobiles reuertũntur. vt Beñ.viij. Et ibidem perseuerabunt. Quia vbicũꝙ fuerit corpus illic ꝯgregabunꝫ ⁊ aquile.lu.xvij. Et sic Esau ꝓpter crapulã videlicet pulmentũ rubeũ vendidit ꝑmogenita sua Beñ.xxxv. Et.vij.q.j. Quã periculosum/ita pure ꝓpter delicatas epulas ⁊ lauticias amittũt prerẽsas sue nobilitatis ꝓgatiuas. Qm̃ iugiter inꝫ glutones/gulosos/edulos/epulones/estorez/estosos/bibaces/edaces ⁊ edacꝫs/comedones ciuitatẽses/burgẽses/opidanos ⁊ vicauros/impinguatos/incrassatos/dilatatos/saginatos/farcitos ⁊ obesos/illecebres frequent/illectos habitare ꝓtra verã ⁊ antiquã/quondã nobiliũ normã ꝙuersationẽ viuendi quoꝙ regulã/non erubescũt ⁊ sunt hi ꝓrie qui ꝑm carnẽ viuere ꝓsueuerũt. Et ad talitꝫ viuendũ nobiles crapula necnõ ocium detestabile ꝓducere solebãt.

Nobilis Quid est scõz carnẽ viuere. ⁊ ocio ꝺetestabili iugitꝫ inhẽre.

Rusticus Dicit Augusꝰ.in ꝗdã ꝑmone Ille ꝑm carnẽ viuit qui ꝑm seipm̃ viuit/hoc est pgit ꝗ vult/loquitꝫ que vult. Et q̃diu vult/mãducat ⁊ bibit qñ vult ⁊ q̃ntuz vult/⁊ ridet ⁊ iocañ turpit inter ꝙs vult/⁊ qñ vult. Postremo quicquid moribꝰ suis suaue est/quicꝗd tactu blandũ est/quicꝗd oculis delectabile est/quicꝗd corꝑi iocũdum exercet/ac sequitꝫ qualitꝫ vult ⁊ qñ vult ⁊ oĩa illicita ⁊ licita carnaliter vult Delectañ in vestimentꝭ pulcherrimis/⁊ equitib⁹ ⁊ armis sic̃ vult/⁊ qñ vult Et sic nõ ꝑm deũ sed carnaliter viuit ⁊ delectañ/et oñia desideria carnis sue ꝓficit sic̃ vult ⁊ q̃ntũ vult Hec ille. Unde a talib⁹ put ꝑmittitꝫ. nobiles in castris ꝓminentib⁹. aut alias extra cõmunionẽ hoim̃ in montib⁹ rupib⁹ alpib⁹ vallib⁹ et collib⁹ locisꝙ siluestrib⁹/seu armis bellicis tãꝙ castrati clausꝰati necnõ mancipati ⁊ in mũdo Attamẽ extra mundũ manebãt sequestrati. Sed postꝙ cõtubernionib⁹ ⁊ populariũ mechanicorum ⁊ plebeorꝫ ꝙuenticulis/vbi liuor edaꝑ ꝓtinuaꝰ dominañ/se tam familiariter incõpauerunt. Ibiꝙ tunc oẽs in vnũ diues/⁊ paup/nobilis/⁊ rusticꝰ/ꝑ singulos ꝙuiuare/crapulari necnon opipare solent dies/vt Job.c.j. Et in multitudine grãdi ꝗ semꝑ displicebat Senece ꝗ dixit inimica est multorꝫ ꝙuersacio/qz in multitudine nemo est ꝗ nobis aliqꝺ viciũ aut non cõmendet/aut nõ impmat/aut nõ alleuiat aut impingat ⁊ ꝗ maioz est mltitudo cui associamur. Eo plus periculi in se habet Auarioz em̃ redeo domum de multitudine aut ambicioſioz/aut luxurioſioz/ymmo aut crudelioz ⁊ inhumanioz. Agat in mortalib⁹ dñs grates qui inter tot sectatores viciorum/qꝺ multitudo hominũ habet aliqꝺ saltem vicium discere nõ potest. Item ibidem Noli ergo esse amicꝰ multꝫ/qz plures eorꝫ sunt mali/nec inimicꝰ malus/qz sunt multi Unde quidẽ multũ deliro si cuiꝙ placere reqro O m̃ia qui potuit hac sine dote fuit Quia videlicet alij dicebãt de chzo/qz bonꝰ est Alij ꝯo dicebãt nõ. sed seducit turbas Joh.vij. Quare dixit sapientis auctoritas Conuiua raro Et Greg.moralꝭ.j.c.xv.qz celebrari ꝓuiuia sine culpa vix ꝓñt Et.j. Nulla quippe sunt vicia q̃ ꝓuiuꝫs aut separi vix ꝓñt. aut certe nequaꝙ ꝓñt/pene em̃ semꝑ epulas comitañ voluptas. Nam cũ corꝰ in refectiõis delectatiõe resoluitꝫ/corꝺ ad inane gaudiũ relaxañ/vnde scriptũ est. Sedit ꝓplus mãducare ⁊ bibere/⁊ surrexerũt ludere Exo. xxxij. Cũꝙ venter reficitꝫ lingua diffrenañ/ vnde recte diues apud inferos petere aquã descri-

Carnaliter viuere

ꝯ domo habere

Conuiuia

bitur/ꝛ refrenet linguã suam. Luce.xvj. Quia inter epulas valde diffluere solet loquacitas ex pena iudicat culpã. Cum eũ quez epulatũ quotidie splẽdide veritas dixerat in lingua plus ardere perhibebat. Unde dicit Conon.xvj.q.vij.in noua. Homines diuerse ꝓfessionis non satiabis. Sunt em̃ iuxta ꝓtensam tue cõtentionis intricationẽ inter nobiliũ gentes/ex vna ꝛ plebeozũ rusticozũ ꝛ opidanozũ Cõtuberniones partibꝫ ex altera hominũ diuerse ꝓfessiones. De hoc vide quid dicat Cipꝛianus in libꝛo de.xij.abusionibꝫ.c.vlti.ꝛ pe.vbi ꝓo vna ponit conditionis humane specialiter infelici maledictiõe. Dum dicit plebs sine disciplina. Et ꝓpꝫ sine lege:ꝓout videt in taliũ diuersozũ hominũ conglobatiõe. Et sic experiẽter vides ꝙ cũ rusticis plebeis/ꝛ popularibꝫ nobiliũ cõuersationes reddunt despectiozes. Absqz eo qõ scribit/ ꝙ vilis ꝛ mala societas qñqz bonos generat viliores. Unde dixit Aug⁹ ad Permenianũ hereticũ.vt habet.xxiij.q.iij.quisquis. Quõ inquit. Incoꝛruptus poteris permanere/qui coꝛruptis sociaris. Et Gregoꝛ.moꝛal.vij.c.xxxv.in fine. Hoc nãqz vnusquisqz ꝓpꝛiũ esse solet: vt qualis ipse fuerit/tales sibi coniũgi alios velit. Et diuersitatẽ vite refugiat/atqz hoc imitando impꝛimat qõ amat. Et idem super Ezech.lib.j.Omel.ix. Unũ ꝙo est inquit:ꝓo quo vitari societas debeat maloꝛũ/ne si fortasse coꝛrigi nõ valẽt/ad imitationẽ trahant. Et cum ipi a sua malitia nõ mutant eos ꝙ sibi cõiũcti fuerint/peruertãt/coꝛrũpũt mozes bonos colloqꝛa mala ſ.ad.Coꝛin.xv. Et sicut per Salomonẽ dicit. Noli amicus esse homini iracũdo. Nec ambules cum viro furioso:ne forte discas semitas eius/ꝛ sumas scandalũ anime tue. Pꝛouerb.xxij. Sicut ergo perfecti viri peruersos ꝓximos nõ debẽt fugere. Quia ꝛ eos sepe ad rectitudinez trahunt. Et ipsi ad peruersitatẽ nunqz trahunt/ita infirmi quicũqz societatẽ debent declinare pꝛauozũ ne mala que frequẽter aspiciũt ꝛ coꝛrigere nõ valent delectentur imitari. Sic em̃ verba ꝓximozũ audiẽdo quotidie sumimus in mente. Sicut flendo atqz respirãdo aerẽ trahim⁹ coꝛpoꝛe. Et sicut malus aer assiduo flatu tactus inficit coꝛp⁹. Ita puersa locutio assidue audita infirmantiũ inficit animũ vt tabescat delectatiõe pꝛaui opis assiduitate sermonis. Hec ille. Pꝛobat etiã multis exemplis canonico iure cõscriptis:ꝙ boni separari debent a malis. Et eos qz plurimũ euitare. ¶Primo nãqz exemplo Abdie ꝓphe qui comedit non cũ Jeroboam rege:sed in terra sua cũ alio ꝓpha cõtra mandatũ dñi. Et per leonẽ cõfractus in via. Et moꝛtuus est.vt.ſ.q.j.si quis inquit. Et.vij.q.j.deniqz.iij. Reg.xiij. ¶Secũdo exemplo apli qui dixit cibũ non sumendũ cũ illo ꝙ dãnatus exiuerit de eccl'ia.j.ad Coꝛint.v.ſ.q.j.si quis inquit.vj.q.j.alli qui.ꝛ.c.omnis.xxxv.q.iij.de his. ¶Tertio exemplo xpi qui in euãgelio dicit. Tibi sicut ethnicus ꝛ publicanus. Hab'.xviij.ꝛ.ij.q.ſ.si peccauerit.xxiij.q.iij.dixit. ¶Quarto exẽplo Moysi qui dixit. Separamini vos a tabernaculis hominũ. vt Num̃.xvj.ꝛ.ſ.q.j.ſiquis.ꝛ.xxiij.q.vj. didicimus. ¶Quinto exemplo Cypꝛiani qui separauit se a lucifero heretico.xxiij.q.j.aduocauit. ¶Sexto exemplo Policarpi martyris Smirmeozũ epi ꝙ de balneo fugiebat Coꝛinthẽũ veritatis inimicũ. vt.xxiij.q.ſ.omnis qui. ¶Septimo ꝓbatur iure Tholetani Concilij. Qõ separat christianũ a iudeis.xxviij.q.j.iudei qui. Hec dicta catholica bene sequit Cathonis auctoꝛitas multũ auctẽtica:q̃ dicit. Cum bonis ambula. Concoꝛdat Salomonis sentẽtia Pꝛouer.viij. Qui cum sapientibꝫ gradit sapiens est. Amicus stultozũ silis efficit. Et Dauid dixit Cum sancto sanctus eris. Et cum viro innocẽte innocẽs eris. Et cũ electo electus eris. Et cuz puerso peruerteꝛſ. Psal'.xvij. Qz aũt aliqñ boni cum malis possint cõuersari. Et ꝙ ex tali conuersatione boni nõ coꝛrumpant patet exemplis. Nam ꝑm magistꝛ in lib.de ꝓprietatibꝫ reruz. fons quidẽ est in mari:in supioꝛibꝫ partibꝫ Cyrensiũ ciuitatis. Qui aquis dulcissimis tãta vehementia psilire solet a ꝓfundo maris:vt quoꝛ aut tribꝫ cubitis semper saltat supꝛa mare/dũ stat in tranquillitate. Ita vt incole flasculis ꝛ vasis abundãter possint ipm exhaurire. Sic alⁱ⁹ fons in regno Armenie/qui in lapidẽ mutat omne qõd imponit. Coloꝛ tñ materie nõ permutat ꝛ sic vestimentũ in lapidẽ cõuertit. Et hoc ꝓbatũ est ꝓ nũcios Frederici primi imperatoꝛis huius occasione directos. Et sic dñs nr̃ iesus christ⁹ ꝛ viri plures sanctissimi cõuersati sunt inter peccatoꝛes:ꝛ nõ sunt cõtaminati. Sed aliq̃ ꝓ ipsos ad virtutes cõuersi. Unũ Gregoꝛ.moꝛa.ſ.c.j. Et idẽ clari⁹ ꝑm Ezech.li.j.c.xcix. Dic nõ valde laudabile est bonũ esse cũ bonis:sed bonũ esse cum malis. Sicut em̃ grauioꝛis culpe est inter bonos bonũ nõ esse. Ita immẽse est ꝓconq̃ bonũ etiã inter malos extitisse. Itẽ de cõuersatiõe maioꝛũ ad minoꝛes dicit Seneca epla.xlvij. Sic cum inferioꝛe viuas:quẽadmodũ superioꝛẽ tecũ velis viuere. Itẽ ad idẽ Seneca de quat tuoꝛ virtutibꝫ. Omnes tibi pares facias/inferioꝛes supbiendo nõ cõtẽnas. Supioꝛes recte vi

uendo nō timeas in reddēda officiositate. Neq; exactor neq; negligens appareat cunctis esto benignus. Nemini blandus paucis familiaris/omnibꝫ equꝰ: teniorcito iudicioq; sci mone. Et vita q̄; vultu clemētie cultor. Clemēs vltor seuicie detestator fame bone/neq; tue seminator neq; alieni inuidus rumoribꝫ: criminibꝫ ꝛ suspitione minime credulus. Ad ira tardus: ad misericordiā ꝓnus. in aduersis firmꝰ: in ꝓsperis cautus: occultator virtutū vane glozie ꝓceptor Nec ille. Et plura si videre volueris de malis cū bonis patiēter tolerādis. Vide. xxij. q. iij. tolerandi. xxiij. q. iij. c. di. ij. **Nobilis** Ultra tue facultatis modulū ꝓcessisti. Et de his q̄ q. j. multi. xv. q. vlti. c. vlti. ad rem non pertinēt euagādo nimiū ꝓcaciter processisti. Nam ego de rusticoꝝ arrogātia ꝓcessuꝰ allegatiōes induxi. Et tu dispari cultus cōuersatione. ac inique boneq; societatis accumulatione/irregulariter collatiōis legem diffozmasti. Sed adhuc ad ꝓpositū dicas postq̄; diuersaꝝ cōditionū ppls cōiungit. Dic rogo inq̄d. sequit.

Rusticus Ecce nisi ppls Homozrus incultus ꝛ ineptus. necnon insulsus/ebes/labilis/ꝛ insensatus: cachino cōsuefactus/scurrilitate farcitus/mero delibutus tumultuari solitus vnus almanicꝰ/alter grecus/iste latinus/hic varijs linguis imbutus. Ille sapiens: hinc alter stolidus: inter quos corpore debilitatꝰ: hic venter toztuosus: hic ad vrinandum cōpressus: hic clamore raucatus: hic ad ambulandū ineptus: hic ad ꝓmittendū ꝓnus. hic ad soluendū tardus: hic tepidus: hic frigidus: hic calidus: hic ira repletus: hic ad pugnandum auidus: hic ad minandū incensus: hic ad bellandū cupidus: ꝛ ad vnius haustus mozam mox pacificatus: ꝛ oīs iniurie minime recordatus. Extunc ambulat inflatus ꝑ plateas prostratus vxori multū ingratus. In lectū vergit cumulatꝰ vino mero farcitus. ¶ Et q̄d sequit attendamus. Et dū surrexerit tertia die ſm scripturas. Et beri ꝛ nudiusterciꝰ toto corpore manebit maleficiatꝰ. Et extūc frequētabit ad dies aliozū bibonū conuētus. Et hic est locus ꝓphetie. Isa. iij. qz ꝓtūc tumultuabit puer cōtra senē. Et ignobilis cōtra nobilē. Et nullus oppilabit os suū. Et extūc ꝓut ex nunc per totā Hermanie plagā: et fortassis ab extra circa finiū extremitates. Ritus regionū abusus operat. Ex ambitiōis arrogantie/supbie/necnon rusticoꝝ ꝛ plebeozū: qō ꝓbdolor fateri cōpellor/cōtra cōmunē nr̄oꝝ mihi cōruraliū ꝓfessionis assertionē intīm naturalit ꝛ incidēter: ꝛ accidentaliter inducit affectꝰ in effectu. Ex nobilis seu generosus q; diligēter ꝓpendebā/ꝑ plebeio rustico vel mechanico: aut alꝫ humiliter ꝓpagato in vestitu non ꝑsignat: habitu non cognoscit: amictu non distinguit: ornatu nō segregat: sessu non elicit: casu nō extollit. cultu nō ꝑcolit: incessu nō ꝑozdinat: ingressu nō ꝑferꝫ: pgressu non ꝑponitur: accessu non intuet: statu nō ꝓficit: nutu non ꝑuenerat: famulatu non magnificat: affatu non ꝑnotat. discubitu non discernit: accubitu non ꝑligit: concubitu qō peius est raro vel nunq̄; rōne sue nobilitatis ꝑdiligit. Sed ꝓe mltū generoso nisi fuerit elegātis forme: pulcher robustus bene cōpactus: rusticus aut monachus vel clericus illesus sepe per feminas: ꝛ ꝓesertim nō alligatas: sed volatu liberas expient ꝑcolitur. Audi q̄d visum est apud nos ꝑsentibus applicandū. Quidā nobilis abundās: ignobiliū habitus ꝛ forme/cū famulatu decenti ꝓgrediens: ꝛ sellā equo suo affatu solito cōparādi aīo cum quodā sellatore colloq̄a ꝓduceret/ qui cū illi nobili rustico more: exquo rusticā effigiē exhibuit/verba sibi cōpetentia patēter exhibuerit. Et continuo tanq̄; nobilē affatu nō honorificauit. Famulus eiusdē nobilis mercatorē corripiēdo curialiter increpauit. Et quare nō debitā suo domicello reuerētiā exhibueritverba demonstrauit. Mercator autē mox respondēdo sagaciter intulit. Et vellē inquit animo volenti/ sellā ꝑsentē gratis donare liberaliter petēti: vt per mundū nobiles oēs ꝛ singuli tales haberent formas ꝛ effigies: in finē ꝛ euentū. vt de his hoibꝫ debite cognoscerent. Scribit aūt Valerius maxim⁹ de pl̄bꝫ illustribꝫ virꝫ in li. suo. iij. c. vj. q; humili vestitu ꝛ exili cultu sibi licēti⁹ q̄; mos ꝑsie ꝓmittebat indulserūt. Sz q̄d dicā/ꝓba demōstrat q; cōpletū ꝓphe ꝟbū visibilr extat. Isa. iij. q; indecēter incōpetēter: ꝛ ꝑ morē sibi naturalr innatū plebei collo extēto: ꝛ nutibꝫ oculoꝝ ibant ꝛ plaudebāt: ꝛ ambulabāt pedibꝫ suis cōposito gradu incedebāt: ꝓut hodie incedūt. Et etiā vt scribit Job. c. xxv. Tetēdit eīm aduersus deū manū suā. Et ꝑ oipotētē roborat⁹ est cu currit aduersus eū erecto collo ꝛ pingui ceruice armat⁹ est/qō notabilr ad nr̄m ꝓpositū ꝓsequitur Greg. moz. xij. c. xiij. Et hmōi plebei oēs ꝛ singulos exercēt arrogātie modos: quos describit ꝓsper de vita ꝓtēplatiua. li. iij. c. viij. quos ꝫ annūerare delectarer: sed breuitatis causa ꝓtermitto. Vt autē abusus ꝓ dies indies crebrꝰ augmētant. et effectꝰ subscriptos expient opant. vt vicꝫ ad tuū ꝓpositū ꝛ motiuū principale. Subulcꝰ more rurali rusticano cuilibet singulari

numero loquiť singulari:qđ nos tibizare dicimus ⁊ ex familiari cõsuetudine pariq; ꝓuersatione:⁊ vsus ꝓductione hmõi rusticanꝰ vel sibi silꝫis. Tibizat villicũ siue ville maiorẽ qui cõsequẽter opulẽtus. Tibizat oppidanũ qui oppidanus opimus tibizat ciuẽ:qui si fuerit diues: tibizat nobilẽ. Et nobiľ supbꝫ tibizat Baronẽ. Et Baro ambitiosus tibizat comitẽ. Comes magnificꝰ ⁊ potẽs tibizat principẽ. Et sic de alijs quousq; pueniamꝰ ad excludẽdũ virũ ⁊ solũ imperatoriã:aut romanoꝝ regiã maiestatẽ:quã cũcta ꝑ mũdũ dñia tpalia merito cognoscũt dñatricẽ. Et nihilominꝰ eadẽ maiestas tibizat sũmũ põtificẽ. vt ꝓdictũ est. Et papa tibizat impatorẽ. vt. xcvj. di. duo sunt. ⁊. xcvij. dis. ecclie. vbi Bonifaciꝰ papa tibizat Honoriũ impatorẽ. Et idẽ Honoriꝰ ꝓscribẽs nomẽ suũ:⁊ tibizat Bonifaciũ sũmũ põtificẽ. vt in. c. se. Licet papa sit supra impatorẽ:sic̃ sol supꝫ lunã. vt in dicto. c. solite. de ma. ⁊ obe. Et sic auꝫ est supꝫ plumbũ:ita sacerdotiũ est supꝫ regiũ dyadema. vt. xcvj. di. §. talibꝰ institutis. Sed ħ nihil ad ꝓpositũ nr̃m. igitur ad alia cõuenit ꝓrandũ. **Nobilis** Sum cõpetenť informatꝰ de rusticoꝝ arrogãtia:⁊ de nobiliũ passa patẽter irreuerẽtia. Et si placet vacemꝰ. Nã nimis infecundi sterilis itineris quoq; ꝓlati fatigatiõe siluestris ⁊ insup sum amẽs ⁊ famelicus:⁊ sitienti corde contritus:aut velociter ad alia proceda mus.

De Romanoꝝ ab antiquo conditione de quibus nobiles alioꝝ regnoꝝ gl̃iantur descẽdisse. Capl̃m q̃rtũ. ait Rusticus.

e Tq; multũ de tue gl̃iaris ꝓtẽse ꝑsumptuoseq; nobilitatis generosa ꝓpagatõe Dic q̃so cũ te diligẽter informauerim de stirpis mee famosa ꝓtelatõis suꝑputatione:q̃ sit ⁊ vnde ꝓuenit tibi q̃s sit:quid fueris. Cuias:vbi:quis voceris ⁊ vnde. Nam inter te ⁊ me:put experior:de bis ⁊ alijs erit captiosa ꝓboꝝ collatio:⁊ grãdis scriptuaꝝ altercatio. Idcirco ꝓut Orati⁹ inq̃t. Quicq̃d edicas esto breuis vt cito dicta ꝓcipiãt:animi dociles teneantq; fideles. Nam oẽ supuacuũ plenũ de pectore manat. Quia iuxta Salustiũ. animo desiderãti nihil satꝭ festinaťq; qđq; desiderio mora est omis celeritas. Et iuxta illud poete. Mitere si vis fari q; timor absit. Et ira primũ sermonẽ turbat reliquã rationẽ. Et insup alie res sunt mihi cure ad que pellit tanq; fidelem messariũ procurãde:alende:lateq;: large ꝓlis ⁊ familie ruralis imensitas. **Nobilis** Non te sed illũ vereor qui per labia tua ruginosa: sapientũ verba quasi vi retorsit. Quia cum electis:imo ꝓelectis scripturis tanq; asinũ consonare cum philomena te concordare natura contẽpsit. Experior insuper/q; non fallax spiritus:quia robore suo non sufficeret gurdosam ⁊ gunfosam tuã flectere seu acuere linguã. Solũ ad grãmaticalis eloquẽtie disciplinã. Sed ipsius ꝓceptor qui dixit eidem. Non tẽptabis dominũ deũ tuũ: verboꝝ tuoꝝ seriem componit. vt Matth. iij. Marc. j. Et Luce. c. iij. Immo de labijs tuis multum rationabiliter rationes rationũ extorsit. Et illi domino dixit beatus Job. c. ix. in princ̃. Vere scio. quia ita sit:⁊ q; non iustificeť homo cõpositus deo. Si voluerit cõtendere cum eo nõ poterit ei respõdere vnũ pro mille:q; sapiens corde est ⁊ fortis robore. Unde hãc protestationis ꝑmittã moderatione:⁊ cetera q̃ te scire voluero subiũgã. ¶ Unde scito notanter q; de Baronũ genere qui quondã valuasores maiores in imperialis curie pallacio nominabãtur. De quibꝰ infra. c. xiij. plenius diceť. Qui ⁊ propterea valuasores nuncupabanť. quia iuxta valuas ⁊ hostia interioris triclinij maiestatis imperatorie stare deputabãtur. Ac insuper ex antiquoꝝ Romanoꝝ stirpe nobiliũ orĝinẽ traxisse palamq; per omnes tenebanť. De quibus quidẽ romanis illustrioꝝ Hermanoꝝtum nostroꝝ:ipsoꝝ quoq; stemata processisse:non sine glorie ⁊ honoris ingentis applaudatione cõmendanť. Omnes quoq; ꝓgenitoꝝ ⁊ singulariter singulos parẽtela nostra prout ꝑ gradus tuos notãter rusticanos designasti cõtribulos supꝫ. c. ij. Noueris a tãto tẽpore cuiꝰ initiũ in hominũ memoria nõ extitit. Immo q; vltra nũc viuentiũ noticiã se ꝓtẽdit:sine nota denigratõis:siue degeneratõis fuisse grãdis nobilitatꝭ stigmate ꝑsignatos Uñ Lassiodorꝰ i q̃dã epla. Laudabiľ vena suã seruat orĝinẽ:⁊ insup matrẽ dinoscor̃ habuiſ se ꝓncipissam de q̃dã generoso gallorꝝ genere ꝓpagatã. De q̃ nõ paꝝ iubarꝭ decoris militia nr̃a recepit munificentiã. Et vlteriꝰ. j. videb si placet. Et vidisti si ꝑmissa placebãt:q̃stũ in nr̃e nr̃atũq; celsitudis mirificẽtia terrigene plaudebãt. Et quãtũ inter nos ⁊ vos ⁊ tue ac tuarũ humilitatis ⁊ paruificentie status ꝺiuine humaneq; leges discretionis modulum ponere solebant.

Rusticus Vulta quidē cōsiderationū ponderās ponderaui ppēdiculo rōnis statera. Tuoꝝ verba status ꝛ nationis cōditionē cōmēdātia. cū nō ꝑ Ironiā qua ḡs minus de se dicit ꝯ sit. Sed ꝑ ei⁹ ꝓtrariū/qō est iactātia/omisso medio qō est veritas ſm sanctum Thomā, pceſſeris iubilādo. Et scies qō dicit Salomō ꝓuer. xxvij. Laudet te alienū ꝛ non os tuū. Extraneꝰ ꝛ nō labia tua. Et Seneca dicit. Bonū est laudari. Sed meliꝰ est esse laudabilē. Et psalmista de eodē. Virtutē opeꝝ suoꝝ annunciabit ppl'o suo. Et que vtilitas in sanguine meo, dū descēdero in coꝛruptionē. Psal. xxix. Et dicit Laureatꝰ poeta ꝑdictus. li. j. c. xvj. Aliena gloriari laude ridiculoſa est iactātia. Et niſi de ꝓpꝛio ſumpſeris ab alio quid expectas. Vallē vt per te alij/ꝯ tu per alios noſcereris. Nā ꝛ illi tui, pgenitoꝛes niſi aliquid egiſſent laude dignū/nunꝯ nobiles vocati fuiſſent. Unde verꝰ nobilis nō naſcit ſed fit. Et ꝺoꝛ. ff. de ope. publi. l. pecunia. §. ei quis. Qꝝ de alieno ope nullus ſibi famā vel nomē aſcribat. Cui cō coꝛdat illud apl'i ad Gal. vj. Opus inquit ſuū ꝓbet vnuſquiſq;. Et ſic in ſemetipſo tm̄ gl'iaz habebit: ꝛ nō in altero. Et idem ad Coꝛin. x. Oia in gl'iam dei facite. Et idē qui gl'iat in dño gloꝛietur. q̄ſi diceret: de coꝛpoꝛis nobilitate: aut virtute: ſeu opib⁹ bonis: aut parentū tuoꝛū nō tibi gl'iam: ſed deo tribue a quo bene cūcta ꝓcedunt. Sicut a principali agēte: tota em̄ creatura oꝛdinatur ad deū. Sicut exercitꝰ ad ducē. vt dicit phūs. vij. Metꝫ. ꝛc. Exercitus autem bñ oꝛdinatus primo ꝛ principaliter querit gl'iam ducis/que est victoꝛia. Et eodē modo oīs creatuꝛa. Et potiſſime rōnalis in oīb⁹ operib⁹ ſuis. Et primo gl'iam cōditoꝛis: hoc videmus naturaliter/qꝝ manus ſe exponit ad abciſionē ꝛ deſtructiōnē ꝛ mutilationē ꝑ cōſeruatione capitis. ꝓponēs bonū cōmune ꝛ principale, ꝓꝛio ſuo cōmodo. Et ratio aſſignat ad Coꝛint. iij. Quid inquit habes qō nō accepiſti. Quid ergo gloꝛiaris quaſi nō accepis. q. d. non est occaſio ſupbiē di: ſed magis humiliādi. Ex his cōcludo ſi pſumptuoſe te nobilē vocas/ꝛ vocitaris/ppēdas ſinceriſſime. Cur/quō ꝛ qñ recepis: ꝛ ꝓfecto nō de ꝓpꝛia: ſed aliena virtute leuaris. Unde notanter ex eo qꝝ q̄dā clericus clerici filius plus ꝑ conſoꝛtib⁹ videbat elatus/per Petrū bleſenſem curialiter coꝛreptus. Certe in filio regis inquit. ſatis intolerabile foꝛet. Superciliū qō ꝓtendis publice tamē ſcit/qꝝ non es filius regis/licet is qui te genuit fuerit coꝛonatus. Miroꝛ vnde tibi venerit pes ſuperbie vnde cōcepe

Nobilis Non apparet ſenſato qꝝ grauiter offenꝛis ſuperbiendi materiam. Hec ille. derum omnipotentis clementiā/qꝝ nobilitatis mee ꝓgenitoꝛū quoꝯ meoꝛū vltra ruſticitatis tue propagationē verbis bene ſonantibus veritatis ām̄iculo rationis quoꝯ miniſterio ſuffultis oſtenderim claritatē.

Rusticus Immo ex p̄miſſis ꝛ ſequentib⁹ patet qꝝ iactās ſe de nobilitatis ſtemate/tā arrogāter ꝓceſſiſſe: aut ſe ꝓe ceteris nobilitatis q̄dā ꝑcellentia floꝛere. Est vtiq; multū enoꝛmiter peccare. Nam dicit ꝓpheta Hiere. ix. Non gloꝛiet ſapiens in ſapientia ſua. Et nō gloꝛietur foꝛtis in foꝛtitudine ſua. Et non gloꝛiet diues in diuitijs ſuis. Sed in hoc gloꝛiet qui gloꝛiat ſcire ꝛ noſſe me. Et glo. ibidē oꝛdinaria. In hoc aufert oīs ſuperbia. qꝛ ſola ꝛ vera ꝛ precipua gloꝛiatio est ſcire deū ꝛ intelligere. Si ergo nō licet gloꝛiari ꝛ ſe extollere de ſapiētia/neq; de foꝛtitudine/neq; de diuitijs. ergo a ſimili qō est bonū argumētū in iure. vt de conſtj. tranſlato. de reſcrip. ſi qñ. xxxvij. di. relatū. cum concoꝛ. in glo. ij. Neq; de potētia/neq; de nobilitate generꝫ Nam extollēs ſe. Supbꝰ dicit. ij. ad Coꝛin. x. Ibi apl's cōtra hereticos dicit. Decernētes oēm altitudinē excellentē ſe aduerſus ſcientiā dei. i. ſupbas ſuaſiōes hereticoꝛū. Et ita excellētia ſuperbia dicit. Eccl. xxij. Excellentiā oculoꝝ meoꝝ ne dederis mihi. i. ſuperbiā. Ideo ſuperbia latens in cogitatiōe dicit excellētia Eccl. xj. Non te extollas in cogitatiōe. Et beatus Anſhelmus in. de caſu diaboli. Sicut a ſe angeli ꝛ hoīes nō niſi mihi habēt: ita a deo niſi aliquid. Et idem volūt verba Augu. xiij. de ciuit. dei. Supbia est peruerſe celſitudinis appetit⁹. Sed peruerſa celſitudo est nobilitas carnis, put. j. dicet meliꝰ. c. vj. vbi mētionē faciem⁹ de nobilitate virtutum.

Nobilis Tu nimis rigide ꝓcedis in hac nobilitatis iactātia. Et qꝝ tam grauiter aliquis peccet cōmunis doctoꝛis nō est obſeruātia. Nam ſancta Ägatha dixit ad preſidē de ſue natōis cōditiōe querentē. Non ſolū inquit. Ingenua ſum: ſed expectabilis genere: put oīs parētela mea teſtat. Et Paulus ſepe nobilitatis ſue genꝰ detexit. de qꝝ dicet. j. c. vij. Et ſic qꝝ nō poſſit ſine labe moꝛtal' pcti ſue nobilitatꝫ oꝛiginē ꝛ pgreſſiōz ꝓpalare put tenet ſtilꝰ romane curie: firmit credo cū tali moderatōe vt q̄s largioꝛē obtineat gr̄am bñficialē a ſūmo pōtifice: aut al's acceptioꝛ ſit apud q̄ſcūq; p̄ncipes in ſui affectꝰ petitiōe. Nam dicit Ualerius maxim⁹ lib. vij. c. xv. nulla tanta humilitas que dulcedine glozie non tangatur.

Et Crisost. dicit Matt. vj. q̄ inanis gloria occulte ingredit Et Jero. in epistola ad saluinā C. difficile est gloriā virtute superare Et in vita sancti Hylarionis ꝛ de eodē dicit hoc potissime verius in eo stupet/q̄ calcare potuit gl'iam ꝛ honorē. Et vidi dū p̄solabar dulcissimo studio Bononien/q̄ Martin⁹ papa vocauit ad vrbē episcopū Bonon. ordi. Cartusien. mire deuotōis cultu nitentē Et creauit in cardinalē Et ecce diligenter p̄pendebam eundē/cū q̄mi curiositatis et fastus dominꝫ pōpa cardinalat⁹ p̄eminentia uteri solita recenter reuenientē. Si ergo hui⁹ honoris cupiditati vix vel nunq̄ resisti pōt Nec ego resistā/nec gl'iaz huiusmōi diuine velim p̄ponere maiestati Et hmōi gloriacio nō repugnat caritati/q̄ ad p̄primū/nec quo ad rem/nec quo ad subiectū. Talem em̄ emulationē non spernit Jero. sup epl'a ad Galla. ij. dicens/sic fallacia sunt exēpla malorꝫ actuū ita meritoria sunt exēpla bonorꝫ. Et boni plerūq̄ put p̄dixi⸗mus gaudebūt meritis p̄genitorꝫ hanc tñ questionis plenā in iure nr̄o determinationē in doctorū meorum pos⸗nam discussionem. **Rusticus** Sum p̄tentus vt celeriorē alterius materie recipiamus expeditionē. Et punctati ad duo q̄ p̄dixisti p̄ncipaliter talem ponā luculenter discretiōis replicationē Primo q⁹ de romanorꝫ genere Scōo q⁹ de matre p̄ncipissa gloriar̄ descendisse. Ad primū nonne solitū est filios patrissare Nonne p Ypocratem arteticus podagricus cyrograc⁹ arenosus ꝛ guttosus p̄sueuerūt suas in posteros dirigere passiones. Nam sepe solet filius similis esse patri. vt le. ꝛ no. de con. di. vlt. c. fi. Et in glo. vlt. Idem ff. de edi. edic. l. q̄ si nolit. §. qui mācipia in glo. Et insup ibidē dicit text⁹ ad p̄positū nr̄m qui mancipia vendit nationē cuiusq̄ in vendicioē p̄nūciare debet/plerūq̄ em̄ nacio serui aut puocat. aut deterret emptorē Idcirco interest nostrā scire nationē Presumptū est em̄ quosdam seruos bonos esse/q⁹ nationis sunt bone Et nō infamate/quosdā malos videri qui ea natione sunt que magis infamis est Hec ibi. Hoc idem cōis hoīm opinio seruat/de equis mulis ꝛ asinis/vnde Mat. vij. non pōt arbor mala bonos fructꝰ facere Et dixit Pamphilus arbore dedulci dulcia poma cadūt/vnde dū diceret Philip⁹ Jnuenim⁹ Jesum filiū Joseph a nazareth Et dixit ei Nathanael/a nazareth potest aliq̄ boni esse Johis. i. in fine Et ysaac precepit filio Jacob ne p̄iugē accipet de genere chanaā Sed de mesopotanea syrie/p̄dittione meliori. Beñ. xxviij. Unde tpe meo. in studio Bononien quidē flammingus scolaris facultatis nostre/rector vltra mōtanorꝫ vniuersitatis fuit elect⁹/ꝛ vt tpe suo p doctores collegij liberalius p̄moueretur. Predixit pompose vestimēta p̄ciosa se datuꝝ de scarlato doctoribꝫ sibi p̄iūgendis/ꝛ apō mercatores magnos fecit vendicatiōis apparat⁹ vt de meliori tpe suo recipet. Et ecce quid factum est/dum doctorat⁹ adeptus fuerat dignitatē/clam recessit Et nec doctoribꝫ nec bidellis nudum debitū plene p̄soluit. Tunc quidā nobilis de Hermania scolaris. Dum doctores ꝛ bidelli facerent questionē credentes ipsum fuisse germanū/dixit flammingus est. Ac si diceret. sue p̄ditionis naturā secutus est/nam nacio germanica ibidem habet specialem p̄fraternitatis ab antiquo p̄sodalitatē/in capella que dicit in sacco sepe p̄uenientē ab antiquis venerabiliter certum p̄curatorē ad hoc electū laudabiliter p̄seruatā/in qua hactenus nullus de flandria natus vnq̄ fuit admissus/aut p fratre in libro dicte nationis intitulatus. Et nunc redeamus ad p̄positum. Nam vegecius renatus. li. j. c. xij. sic inquit. Omnes nationes que vicine sunt soli nimio caloze siccatas amplius quidem sapere Sed minus habere sanguis dicuntur Et p̄terea constantiā aut fiduciā non habere pugnandi quia metuūt vulnera/qui exiguū sanguinē se habere nouerūt. Et ecōtra septentrionales p̄ri remoti a solis ardoribꝫ in cōsultiores quidem Sz tñ largo sanguine redundantes sunt ad bella p̄optissimi. vt Hermani Hec ille. Hoc videm⁹ experienter in Ytalia/vbi magni cetus armigerorū horribiliter frequentare solēt hostilia bella Sed humana corpora sepe remanent illesa. Secus in alamania. vt patuit tēporibꝫ illis Et j. dicek. c. xxxiij. vbi simul se pe perierunt milia plura. **Nobilis** Quid hoc ad romanos que facta sunt in alamania alta vel bassa non video nobilitati mee derogantia. **Rusticus** Audi de romanis exemplū nota dignū. Et multū modernū Dum nup in cō filio Basilien/q⁹ de anno dñi M. cccc. xxxj. venerabilit inceperat dñs Julianus legatus cardinalis Tituli sancti angeli angelice cōuersationis vir mire p̄uidentie ꝛ laudabilis honestatis/excellentis scie/necnō eloquentie p̄stantissime p̄sidebat. ꝛ idem concilium suo consilio penitus regebat. Et dum itaq̄ laus eius p vniuersum crebresceret orbem. Et ad serenissimi p̄cipis Sigismundi romanorum tunc regis ꝛ in imperatorem postea promoti aures peruenisset. Non sine profunda gestorum et antiquarum hystoriarum reuolutionis

memoria/apparuit os suū ⁊ ait: Romanus est. ac si diceret. His nō obstantibꝫ aliq̄d profecto romanoꝝ conditiōis in ipso latet. Et forte p̄sumpsit: aut p̄hetizauit. vt Caiphas. Johā. xj. ⁊ j. q. j. dictū est. Et vtiq; exit⁹ acta p̄babāt. vt dicit lex. C. de iudi. Rem nō nouā. q; quāta gratitudine toti mundo quē p̄ tunc illa synodus rep̄sentauit erat acceptus. Et sicut dñs ihesus in die palmarū exaltatus: vt Luce. xix. ⁊c. Et consequenter tāta fuerat ingratitudine demū vt ihesus in parasaphen/⁊ nō post m̄tos dies abinde repulsus/⁊ p̄t casus. p̄nūc nō recitādos. Et put Julian⁹ quōdā impator vt simulabat a p̄aruit ecclie fautoꝝ ⁊ p̄motoꝝ chr̄ianissim⁹. Ita fact⁹ est vt idē iulianus a postata Julian⁹ secūdus offensoꝝ cōcilij: imo totius ecclie seuissimus. Et iunctus Eugenio pape/⁊ cū eo illius p̄secutoꝝ amarissim⁹. Sed qualiter Julian⁹ secundus cursum cōsūmauerit/⁊ per fines transacta p̄bauerit audiam⁹. Nam cōsequēter de Anno dñi Mccccxliij. Et de mense decēbris missus per Eugenīū p̄dictū/ p modo venerāde legationis ad vngaros/⁊ Bolonos aduersus gētes farracenoꝝ bellaturus. Quilibet ad quindecim milia per pp̄lm chr̄ianū p̄stratis impator tartaroꝝ ad centū milia fulcitus armatoꝝ irruendo vehemēter supuenit. Et mox Cardinal p̄dict⁹ partē suā ad fugā cōuertit. In qua rege Polonoꝝ interempto. Cuius gētes cū vngarijs p̄terea cardinalē fugientē insequebant. Et ipse penitus irreuerēter oībus honore/laudeq; nudatus: ⁊ plures cū eo vngarorū pontifices in quodam flumine trepidātes cōiunctim crudeliter perimebant. Nam ferūt ip̄m fuisse machinatū vt verus heres regni vngarie videlicet ⁊ filij⁹ Alberti regis romanoꝝ/puerul⁹ p tunc regno fuisset p̄riuatus. Et Polonie rex ad idē fuisset p̄motus. Et breuiter scias q; Julian⁹ impator vt puto p̄ter apostasie crimen horrendū. Et Julianus secūdus iūctis meritis remeticbantur. Et de primo Juliano legit in Tripartita histo. lib. vj. per totū. Et. xj. q. iij. Julianus. Et vtiq; Tullius de Rethorica veteri. lib. ij. §. ex p̄sona. vult experiēter hoīes tales fore p̄sumēdos quales sue regionis p̄dunt natiōes. Et nois aut cognois signāt interp̄tatiōes. vt p̄rie habet Hēñ. xxvij. Dum Esau dixit ad Jsaac patrē suū iuste vocatū est nomē eius Jacob. Supplantauit em̄ me in altera vice. primogenita mea ante tulit. Et tūc secūdo surripuit benedictionē meam. Nam ⁊ quondā politico seu municipali seruabat statuto. In oppidi multū exim̄ Erfordeñ. cōsulatus collegio/q; nullus noīe Petr⁹ vniret eorundē p̄consulū aut scabinoꝝ cōcubernio. q; cōiter huius nois cognoiales cōsueuerūt fore cōuersatiōe singulares: p̄rout Petrus p̄ceps ap̄loꝝ in negādo ⁊ cōfitēdo chr̄m tenuit exp̄iēter ritus p̄e ceteris ap̄lis exorbitantes. Unde si tu ⁊ quicūq; nobilitatis titulo signat⁹/romanoꝝ genere siue noīe se iactāt p̄cessisse. Poci⁹ infamiam ⁊ fame denigrationē/cū bonā laudis normā censent incidisse.

Nobilis Tu plura promis ⁊ modica p̄bare conaris. q; quasi sunt appocrapha que p̄ducere p̄esumis tanq̄ auctētica/⁊ oculis tuis a p̄parere vident multū curiosa. Nōne ppendis q; romani fuerūt caput mundi: necnō p̄incipatū tenuerūt nationū orbis vniuersi. vt p̄bat tex. ij. q. vij. beati. ad finē. Et dicit sanct⁹ Hieroñ. Virtutibꝫ romani p̄meruerūt imperiū. xxviij. q. j. §. Ex his itaq; ⁊ apparet. j. Matt. viij. vbi p extensum annumerant bone virtutes eoꝝ. Et intātum q; Judas machabeus p se ⁊ p̄lo israel p̄petuū cōstituit fedus cū eis q̄ scriptū fuit tabulis eneis missis in hierusalē. vt esset apud eos ibidē memoriale pacis ⁊ societatis. Item ⁊ Bracianus resumēs Jsidoꝝ de eisdē. j. dis. sic dicēs. Jus quiritū est p̄prie romanorū: quia nulli tenent nisi romani a quirino. i. romulo. Et ibidē ponit certas ipsoꝝ p̄rogatiuas/que nulli cōgruūt p̄lo nisi romano. Unde dicit magister in hystoria de morte Julij cesar⁊ q; fuerat Rome impatū a tpe Romuli vrbis eiusdē cōditoris annis ducētis sexaginta sex. Post sub cōsulibus res acta est feliciter annis. ccccxliij. Unde ⁊ titulus romanoꝝ p̄rie colligit Danielis visiōe de cima per magistrū in hystoria talis videlicet senatus pp̄lusq; romanus p vniuersum mundum inclita p̄cellētia diuulgatus. Et ibidē per eundē magist⁊ latiss⁹ me de largissima romanoꝝ ab antiquo dñatiōe narrat. Item de Anthiochio rege legit/q; in obsidione magne ciuitatis Alexandrie quā in honorē idē Alexander magn⁹ quondā ⁊ laudē sui nois edificauerat legatum romanorū accepat. Qui eundē Anthiochū ambulantē in harena reperisset. Et ip̄m ab impugnatione vrbis reuocasset/quē forte gerebat baculū in manu/terrā in circuitu eius gerebat dicens. Hec dicit senatus pp̄lusq; romanus/vt anteq; de isto circulo exeas ab vrbe populum tuū transire disponas. Quo audito perculsus rex mox obsidionem soluit. Ex his ⁊ alīs intelligimus Romanos etiā anteq; reges haberēt summoꝝ regū imperiū possedisset. Non ergo grecis monarchiā attribuamus/nisi illo tēpore dum Roma nondū ad vnā p̄sonā imperiū

contraxit. De quib romanis ꝛ ipsarū generosa nobilitatis ꝓpagatione ꝛ nobiliū actuū ꝓtinuatione latiꝰ videbis infra .c.x. si placebit in alterius materie correlatiua collatiōe. Quare boꝛ ꝛ aliorū meritoꝛ intuitu beati ꝑetri principis apl'orū: ꝛ apostolica sedes vicariatū christi tenēs fuit a deo principaliꝫ ordinata ad vrbē hmōi: ꝛ ibidē diuinitus collocata. vt patet. xxj. di. in. c. quāuis. ꝛ ꝑ alia iura. Et dic̄. c. fundamēta. de elec. li. vj. per te superiꝰ allegatū. Ex Romani sūt gens sancta/ppl'us electus/ciuitas sacerdotalis ꝛ regia per sacrā beati ꝑetri sedē caput totius orbis effecta. Concordat cū his sanctus Augꝰ in lib. de ciuitate dei assignādo rationes. Quare ipsis Romanis ꝓ aliis natiōib dñiū totiꝰ orbis a deo fuit, puisum Tibi si placet dicēdas

Rusticus Placet vt dicas ꝛ in hac me breuiter expedias ꝛc̄.

Nobilis Ecce ꝙ inter oēs reges ꝛ principes mundi ad bene regendū magis fuerūt solliciti: ꝛ hoc deus ipsis inspirauit. Unde prout ait ibidē Augꝰ. Digne meruerunt imperiū ꝓpter diuersas causas ꝛ ratiōes ibidē annumeratas/quas ad presens/ad tres principales perstringā. Nam vna fuit ex amore patrie. Alia ex zelo iusticie. Tercia zelus ciuilis beneuolētie. ¶ Prima em̄ virtus fuit satis digna dñio. quia participat quandā naturā diuinā/eo ꝙ ad cōmunitatē suus afferꝫ affectus. Uersaꝫ em̄ ad vniuersales actiones ppl'i. Sicut deus vniuersalis est causarū rerū. Unde ꝛ ꝑhus dicit in primo Ethic̄. ꝙ bonū gentis est bonū dñij Et quia regimē ꝛ quodcūq dñiū cōmunitatē importat/cōmunitatē diligens dñij cōmunitatē merek̄/vt sic ip̄m comitek̄ premiū ꝓm meriti q̄litatē. Et ℔ requirit cū dono diuine iusticie vnicuiq mercedē rependere iuxta virtutis opus. Et verbū scriptū in Appocal'. c. xxij. Impleatur in eis. opera em̄ illoꝝ sequuntur eos. Et iterū. Matt̄. xxv. scribiꝫ ꝙ dñs dedit vnicuiq ꝓm virtutem. Ampliꝰ autē amoꝛ patrie in radice charitatis fundaꝫ/que cōmunia ꝓpꝛijs nō ꝓpꝛia cōmunib anteponit. Secūda causa fuit ex zelo iusticie/quare leges candidissimas cōdiderunt pronunc per vniuersum mundū diuulgatas/per quas primū cōsulebant patrie consilio libero anariciā relegantes in dñio. Et omnē turpis lucri gr̄am/ neq̄ libidim/ neq̄ delicto obnoxij, ꝑ quib ia dictis dñia mundi dissipant. Trahebant em̄ hoies ad ipsoꝝ amorē. vt ꝓpter ipsoꝝ iustissimas leges se sponte eisdē subiecerūt. Unde ꝛ ipe apl's Paulus. Cū a iudeis nimis iniurijs vexaret coram festo preside circa partes cesarie palestine. vt habetur Actuū. xxv. Qui cum hierosolymis esset. Audierūt em̄ principes sacerdotū. Et sacerdotes postulātes aduersus Paulū damnationē mortis. Quib dictus Festus respondit tanq̄ dictis legib romanis subiectus: ꝙ non est cōsuetudo/ Romanū dānare aliquē nisi presentes habeat accusatores/locūq defendendi accipiat ad abluēda crimina/propter qđ dicit idem Augꝰ. in. xvij. lib. predicto. ꝙ deo placuit orbem terraꝝ per Romanos debellare/vt in vnā societatē rei publice legūq ꝑductione longe lateq̄ pacaret. Tertia causa fuit zelus Ciuilis beneuelētie. Quia ꝓut tradit Ualeriꝰ maxim̄ lib. v. Humanitatis dulcedo Barbaroꝝ ingenia penetrat. Et hoc experimentū habet. Unde ꝛ in Eccl'iaco dicit̄. c. vj. ꝙ verbū dulce multiplicat amicos. Et mitigat inimicos. Et eodē li. c. xv. Mollis respōsio frangit irā. Sermo durus suscitat furorem. Cuius quidē ratio sumiꝫ ex generositate animi. vt Seneca dicit/ ꝙ omnes Romani nobilissimi fuerūt ab antiquo. Quia generosus animus magis ducit q̄ trahit. vt infra dicet̄. c. vij. ꝓpter qđ ꝛ ꝑhus dicit. viij. Ethico. ꝙ beniuolentia est principiū amicicie. quantū autē in his tribus virtutib antiqui romani excellebant vniuersos multis rōnib ꝛ exemplis ꝓsequit̄ sanct̄ Thomas in lib. ij. de regimine principū ad regē Cipr̄i cōscriptū vbi si placet tue rusticitati habeto recursuꝫ.

Rusticus Sunt ne stigmata aut huius dñationis diui pūtib diebꝫ insignia vestigia vel ꝑdigia/vt tā eximij loci, put ꝑsumis quondā fuisse dignitatum ca cumina.

Nobilis Scias etiā ꝙ magnanimitatis excellētia ciuiū vrbis Rome nobilissima patenter apparet in eiusdē vrbis mira dispositiōis apparētia Nam murꝰ ciuitatis rome habet turres trecētos sexaginta vnā. Et habet castella. xlviij. ꝓpugnacula ꝛ murulos/quinq̄ milia/portas. xc. hosteriolas. xij. Et in circuitu eius sunt miliaria xxxij. ꝑter trans tyberim: ꝛ ciuitatē leoninā q̄ est porticꝰ sancti petri. Itē mōtes in vrbe habitationib eximijs ꝛ antiq̄s pallacijs ꝓminētes cū castris castellettis ꝛ casalib sunt isti. Primuꝫ ianiculꝰ q̄ dr vulgariꝫ ianuariꝰ vbi est eccl'ia sctē Sabine. Itē mons q̄ dr Aurial': qr̄ites ibi stabāt vbi ꝓnūc est eccl'ia sctī Allexij. Itē mōs Celiꝰ vbi est eccl'ia sctī stephani in celiomōte. Item mons Tarpeius vl' capitoliū vbi est pallaciū senatoꝛ. Itē mōs palatinꝰ vbi est pallaciū Daiꝰ. Itē mons q̄rinus vbi est basilica btē marie maioris. Itē mōs virgilianus vbi est eccl'ia

Romanoꝝ excellentia et que fuit

ſancte Agnetis. In quo monte Virgilius captus a Romanis inuiſibiliter a carcere trāſiuit. Item ſūt pontes āmirabilis per teſtitudines ⁊ arcus ampliſſime cōpagationis monſtruoſeq; fundati conſtructionis ſup impetuoſum fluuiū Tyberis. Primo pons Adriane qui ōr pons iudeorū. Item pons Fabiani iuxta eundē. Item pons Bracij. Item pons Senatorū. Item pons Theodoſij. Item pons Ualentini. Hinc ſunt pallacia mire magnitudinis ⁊ magnificē tie cōſolidationis. Primo pallaciū magnū in palatino monte. Item pallaciū Sauinū. Et pallaciū Claudij inter colliſeū ⁊ ſanctū Petrū ad vincula. Item pallaciū Conſtantinū in laterano. Item pallaciū ſurſurlanū ad termas. Item pallaciū voluciani ⁊ pallaciū Romuli inter ſanctam Mariā nouā ⁊ ſanctū Coſmā. Item pallaciū Trayani. Item pallaciū Saluſtij. Item pallaciū Anthonij ꝑpe ſanctū Marcū. Item pallaciū Neronis in monte iuxta ſanctū Petrū. Item pallaciū Octauiani prope Mariā rotundā. ¶ Porro ſunt arcus triūphales cōmendāde ⁊ ſuper excellentis ſpecioſitatis. Primo arcus aureus Alexandri ad ſanctū celſum. Item arcus Theodoſij Ualentini ⁊ Gratiani impatoris ad ſanctū Urſum. Item arcus Conſtantini imperatoris iuxta Coliſeū. Item arcus ſeptem lucernarū Titi ⁊ Veſpaſiani imperatoris. Item arcus Julij ceſaris ad ſanctā Maronā. Item arcus Octauiani impatoris ad ſanctum Laurentiū in piſtina. Item arcus Anthonij impatoris vbi eſt turris in rota. Et alie plures innumerabiles edificiorū ſtructure. Colūpne domus mire magnitudinis. Et cauerne longe/late ⁊ ꝑfundiſſime quibus deſcribendis nō ſufficerēt plurimū hominū nunc viuentiū intelligētie. Sed ita res exigeret: vt oculis quis hominū ſubiceret ⁊ localiter demonſtraret. vt dicit lex ff. ſi regendorū ſi irruptione. in fi. Et. C. e. ti. l. ſi quis. Ecce modo cordis interne diſcute ſecreta ⁊ diligēter ꝑpende/ quo auſu tam temerario illos glorioſos ⁊ ꝑcellentes romanorū gētes ⁊ loca vituꝑare/aut eoꝝ famam quouiſmodo ꝑſumis detractionis morſu tam rabido dilaniare.

Ruſticus Et ſi verbis tuis fidē firmā ſpemq; rectā roboris quoq; fundamēto conſtructam conſtāter adhiberē. Nūc vt mutus ⁊ ſurdus penitus tacerē. Sed nō tm̄ ego priuato loquar ingenio/qō rurales ſepe ſolent ocioſo Waditi vino cōferre frequenter eloquio. Sed antiquarū hiſtoriaꝝ armatus oraculo que fundent a fundatione primeua/ Romam per Romulū. qui ⁊ Quirinus ōr parricidā nebāndiſſimū/ ⁊ Tyrānū crudeliſſimū enarrare tēpore Achias filij Joacham regis Juda. iiij. Reg. xv. Et per Alip. xxviij. fore fundatā. Et vndecūq; paſtoꝝ prędonū ac latronū copijs: quib⁹ etiā Silū. i. templū idolorū cōſtruxit fulcitā. Et taliter ortu radicaliter horribili regnū totius orbis captādo caput initiauit. Quare dixit Juuenalis. Et cum vt longe repetas/longeq; reſoluas nomē ab infami gentis deducis aſſillo. Maiorum quiſquis primus fuit ille tuorū/aut paſtor ſiue/aut illud qō dicere nolo. Et huic Romulo ſucceſſit Numa qui cultū imo ſacrilegiū plurimorū deorū in vrbē deduxit. Et primū capitoliū a fundamētis edificauit. Tempore quo regnauit apud hebreos impijſſimus rex Manaſſe. iiij. Reg. xxj. Et per Alip. xxxij. A quo Iſaias ꝓpheta fertur ſerra lignea ſeccat⁹ vt dicit magiſter in hiſtorijs. iiij. Reg. iiij. ¶ Poſt hunc numā quinq; reges terribiliter regnauerunt ſucceſſiue videlz. Tullius/Hoſtilius. Item Ancus Marcus. Item Tarquinus priſcus. Item Seruius Tullius. Et torquinus ſuperb⁹. Qui ꝓpterea dictus eſt ſuperbus. quia quadā vice mandauit Satelliti. vt omnes principes cuiuſdā opidi trucidaret. Et dum ſibi renunciaret q; nobiliū eſſet maxima multitudo/ipſe Tarquinus ambulans cum virga in orto/ ſuo/ ⁊ ꝑ reſpōſo ꝓcuſſit papauerū capita vt nuncius per hoc ſuā recognoſceret voluntatē. Iſte Tarquinus ꝓpter violentiā Lucrecie a filio ſuo ꝓplata/eiectus ab vrbe/contulit ſe ad regem tuſſie. Et Romā impugnabat. Ecce primā Romane ciuitatis incolarū ⁊ indigenarū horrendam ⁊ ſtupendā cōditionis originē patēter execrabilē. Vñ merito ꝑ ꝓteritoꝝ pñtiū ⁊ futuroꝝ cognitorē/certificatus ⁊ inſtruct⁹ eſt Paulus doctor gentiū/q̄ de eis locut⁹ eſt. Ad Rom. j. in fine. Sic inq̄ens ⁊ in hoc ꝓprie litterali ſermōe ꝓcedēs. Et ſic nō ꝓbauerūt videlz romani deū habere in noticiā. Tradidit illos de⁹ in reprobū ſenſum vt faciāt ea q̄ nō ꝓueniūt repletos oīm iniquitate/malicia/fornicatiōe/auaricia/neq̄cia/plenos inuidia/homicidijs/cōtētiōe/dolo/ malignitate. ſuſurrones/detractores deo odibiles ꝓtētioſos ſupbos. Elatos inuētores malorū parētib⁹ nō obedientes/inſipientes/incōpoſitos/ſine affectiōe abſq; fedre ſine miſcōia. Qui cū iuſticiā dei cognouiſſent nō intellexerūt. qm̄ q̄ talia agūt digni ſunt morte. hec ille. Et ſunt ꝓba auctoritatis ingētis toti mūdo pōderoſo miſterio notiſſimo. ¶ Porro de eiſdē romanis ſcripſit Bernhardus abbas que ſecunt. Et igitur ipm ꝓplus romanus vſq; modo/tanto fuerat odio

de Tarquinio ſuperbo

persecutus/q ipse Bernhardus nulla figura seu imaginis pictura: per totā vrbem Romanā relinquis descriptus. Et vnde sic inquit in epla ad Eugenū papā de anno dñi M.cliij. Inter cetera prout recitat Johānes monachi in dicto.c.fundamēta.r super verbo per te allegato videlicet. Gens sancta ppls rē.sic inquiens. Hi videlz Romani/in deū impij/in sancta temerarij/inuicē seditiosi/in vicinos emuli/in extraneos inhumani/superioribz infideles/inferioribus importabiles/ad petendū inuerecundi/ad negandū frontosi. Hi importuni vt accipiant inquieti donec accipiāt. Ingrati vbi acceperūt/docuerūt linguā suā loqui grandia cū operentur exigua/largissimi promissores/parcissimi exhibitores/mordacissimi detractores/simplicissimi dissimulatores/malignissimi proditores. Item ibidē Bernhardus in lib.iij.de psideratōe dicit de eisdē q sit gēs insueta pacis tumultu asueta. Bēs inimis. Et nō valēs resistere.hec ille.

Nobilis Certe de Romanis hec sufficiūt/sed de Romulo siue Quirino/inquantū hanc materiā tangit dic audenter vel etiā si tāgere possunt.

Rusticus Et nō est res āmirationis exalatiōe digna put tu alligasti sup/cōtra me dicēdo qō olla noua capit inueterata sapit. Nam in viridi qd Romani per Romulū solerter incōpauerūt. In arido vt dixit dñs Luce.xxiij. vsus r mos eorū ptinuatus cōprobauit. Ecce Romulus Rome cōditor cū nouellis Romanis omni spurcicia mor r celeratissimis iniqtatibus adeo plenis r taliter apud terrigenas diuulgatis degebat. Q nationes vicine penitus ipsius r suarū cōnubys proposuerūt ppetuo carere. Et instāter petētibz romanis filios r neptes indignāter nuptui tradere renuere. Sed ecce Romulus astu subtili dolo callidet vnctus. Et incolarū videlz romanorū suor temeritate sufultus. Instituit ludos/Circēses in festo Consi qui fuit deus concilij. Et ad hos ludos omnibz vicinis cōuocatis. Et dum Sabine regiones viri cum mulieribus r virginibus suis ad spectacula prepollenter ornatis/femineo more cōuenissent auidissimis/rara videre cupientibus. Audi quid factū est Romulus r suates rapuerunt oēs violēter sabinas mlieres r virgines. Et reiectis viris sibi copulauerūt easdē in vxores Et sic quedā nobilis mulier Hersilia noie mire pbitatis dña/Romulo cessit similiter vi r dolo retenta. Quo facto Tarius rex Sabinorū indixit romanis bellū. Quo indicto/r non perpetrato sabinis mulieribus subtiliter machinantibus inter sabinos r romanos introducū est federis amicabilis iudiciū. Hi autem ludi Circenses famosi quondā Rome taliter exercitati dicuntur a nomine circus. Et erat locus r campus vbi hmōi ludi exercebātur. Vel dicūtur a circuitu vel vbi nunc mete sunt. Olim gladij ponebant circa quos currebant/quasi circa enses. Unde Virgilius in.viij. Eneidarū de armis Enee. Hec procul hinc Roma r raptas sine more sabinas/consensu caute magnis circensibus actis. De quo ludo r pluribus alijs gentium ritu peractis. Vide Jsido.ethi.lib.xviij. de spectaculis r pluribus in eodē caplis. Et ita si pondero primordiales Romanorū ausus. Tu cum Romanis progenitoribus tuis raptor r raptarū rapax rapaciter in rapina filius ab antiquo descendisti protelatus. Immo memoriter naturaliterq remanebit vsus tibi signanter paribusq nobilibus pñtibz notanter ascript⁹. Arroganter inde merito gaudebis. Si de talibus sis parentibus ab vrbe famosa productus. Sed quia tam eleganter assurgis/r tam audenter proponis/q vilis predicta videlicet Ciuitas Romona sit sacerdotalis r regia/r hoc probasti per iura tua satis competētia. imo si sincere consideras/sacerdotū r regum ac principū suorū interfectrix fuit seuissima. Et inter toti⁹ orbis vrbes innocentis sanguinis effusionis emula trucidissima. prout narrat multiplex antiquarū scripturarū r gestorū historia. Et igitur ager Alcheldemach. de quo Matth.xxvij. id est ager sanguinis potius q vrbs sancta cōpetenter prouenit appellāda. imo loquamur iuxta prophetā nec vocabitur/locus iste amplius tophet. id est amenus r delicijs plenus. Sed valis occisionis Hiere.xix. Audi quid dicant vetustorū gestorū epigrāmata/q vrbes videlicet Romana/Karthaginensis r Troya/propter sui r suorū incolarū famosam excellentiā r potētiam per regna. Stupor orbis spectacula glorie/r plenitudines felicitatis humane. Sed modo sunt totius fabula gentis mundane. vt dicam cum Boecio.ij. de con.prosa.iiij. felicem fuisse est in felicissimū genus infortunij. r non tm modo. imo tēpore Gregorij pape/qui in diebz suis locutus est de vrbe Romana. Super Ezechielem scribendo parte secūda. Et omelia.vj. videlicet de anno dñi quingentesimo.lxxxiij. destructis Troya r Chartagine. sic inquiens Ipsa autem que aliqādo mundi domina esse videbat qualis remanserit Roma conspicitis. vniuersis doloribus multipliciter actrita desolatione ciuium impressione hostium frequentia

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu UAM im. A. Mickiewicza

ruinarū/ita vt in ea impletū esse videam⁹ q̄ cōtra vrbē Samariā p̄ p̄phetā Ezechielē dicitur. Efferbuit coctio eius:discocta sunt ossa illi⁹. Ecce rogo ppende. Et si Roma cū incolis ꝛ acolis tpe Greg.pape/tanto torquebat bonoris stat⁹ ꝛ fortitudinis fameq̄ decoris detrimento. Et indices vsq̄ cōtinuatos grauata videt vlterioribꝫ diuersoq̄ discrimis corrosino periculo/ q̄d demū fiet in ea tm̄ nemo sit q̄ psolet eam pspicati ruminabis ingenio. Et hec q̄ntū de p̄mo.

Nobilis Sufficiant amore dei de Romanis ꝛ vrbe romana tantoꝝ ꝓboꝝ derogatoria. Et si de alīs collacionā re volueris/tui cordis cōple desideria. **Rusticus** Adhuc de scdo principali restat collatiōis noue noticia. Cū dixeris in tui cōmendationis iactātia te ꝓpagatū de matre p̄cipissa. Nonne dicit lex imperialis notissima.ff.de senatoribꝫ.l.liberos/q̄ videlicz nobilitas nihil imꝑmit a genere materno. Sed si mater nō est nobilis/gen⁹ ꝛ filios degenerat vt.ĵ.dicet c.xiiij. de Baronibꝫ. Item nōne tibi cōstat q̄ mulieres corruscant dignitate viroꝝ ꝛ nō ecōtra/vt ōt lex in Auc.de ꝓsulibꝫ.§. Si vero coll.iij.C.de nup.le.fi.vnde vxor regis vndecūq̄ sit genita Regina dicit. Et vxor p̄ncipis p̄ncipissa Et filia regis vxor Comitis dicit comitissa/vt visum est in scta Elizabeth/que fuit filia regis vngarie Sed dicebat p̄ncipissa Comitatus thuringie Et sic de alīs vt le.ꝛ no.ibidem. Et sic filij sequūt agnicōez patris ꝛ nō matris. Et nobilitāt radīs patrū vt de penis vbicūq̄ li.vj. Et in glo.ij. Et etiā mater p filiū si filius vult Et nurus p socrū Sed nō soror p fratrem nec filia radīs patris. Ita le.ꝛ no.in.l.vlt.C.de incolis li.x. Si aūt mulier vir minoris nobilitatis post primū sortita fuerit/prioze dignitate ꝓuata/posteriozis viri sequit ꝓdicōez. Et do/miciliū mutat vt ibidem.§.vlt. Et ita filia regis nō dicit regina. Sed filius regis rex dicit/licet regnū non habeat.xxiij.q.j.c.vlt. Et in glo.j. Et hoc fallit in casibꝫ vt.ĵ.dicet de regibꝫ terra.c.xiij. Et ibidem videbis. Et hec que dicta sunt/lege non tm̄ humana Sed etiaz euangelice veritatis norma videt vocari ꝓsona. Nonne vides dū Lucas euāgelista narrat missionē angeli ad beatissimā virginē Mariā Inquit missus est angelus Gabriel ad virginē desponsataz viro Cui nomē Joseph.de domo dauid ꝛ nomē virginis Maria Ex quo quidem textu patenter habem⁹/q̄ Joseph erat de genere Dauid. Non tm̄ ex illa lra huj⁹ euangelij habetur q̄ Maria esset de genere dauid. Non dubitam⁹ aūt quin Euangelista dixerit ad excellentiā Joseph/q̄ esset de stirpe Regia/Singularit inter oēs ptunc regias dignitates approbata. Et in scripturis valde cōmendata Et p̄m veritatē fidei Beata virgo fuit de eadem domo nobilis et paup.put hodie plures nobiles pauptatī onere grauati pacienter aut impacienter inueniunt. Et ipe christus pure de maternis visceribꝫ nobilissimis. Et nō de Joseph ꝓcessit Nihilomin⁹ tm̄ euangelista/de patre putatiuo/ꝛ nō de verissime virginis sue matris germine mencionauit. Et tue pīse nobilitatī ꝑsumptio/ multū gloriant de sue matris origine ꝓpalauit. Et fortassis silt mater tua/fuit paup nobilis ꝛ humilis/vt virgo maria/Et q̄ igit genitori tuo min⁹ nobili fuerit ꝓiuncta. Et tu forsitan paup nobilis ꝛ superbus/qō exinde ꝑsumim⁹ Cū dicat Pamphilus.alterius nō sit/qui suus esse pōt Et dum ꝓpria desunt aliena sequūtur/put dixisti in p/logo Quāobrem vagaris ꝛ discurris vagando:necnō exulando. Et non ꝓtentaris in Solo/ ꝓprio/ꝓout plures p̄sentis temporis de pīse nobilitatis contubernio.

De Nobilibus qui eorundem Romanorum

vtuntur vel abutuntur condicionibus Capitulum quintū ait nobilis.

p Rout exterior vex est.sicuti p̄mittit q̄ p vexationem intellectus accuit. Nec hacten⁹ intelligebā. Cum nullus sit bonus arbiter in causa ꝓpria vt C. ne q̄s in causa sua. In rubro ꝛ nigro.ff.de off.p̄si.l.Senat⁹/q̄ talis ignauia p̄ genitoribꝫ meis impingit p quā vt putas successori labes imputat. Et etiā si romanorum moribꝫ antiquoꝝ iuxta Rubricā p̄tem vtimur/vel abutimur/quid refert Nam p hoc nō vituperamur Cum silt in bona significatione hoc ꝓbum abutit sepe capiat/vt dicit Archid.xj.q.iij.pulegiū sup ꝓ abutit Sed scio q̄ scribit/q̄ nec p filiū iniq̄tas patris/nec ecōtra carpitur/vt Eze.xix: Et.j.q.iiij. Judi.xxiij.iij.§.bis ita Et sic culpa parentū innocentibꝫ filīs nocere nō debz.ff.de curionibꝫ.laj.§.nullū.ff.de penis.§. Crimen Nec aliquis debet alieno odio p̄grauari C.de inoffi.testa.l.Siq̄s seruo ff. de iurī patro. l.dum fratres/hinc etiā ꝓcordant iura canonica p que vna pars eligenciū nō ꝓuat imꝑ eligēdi ꝓpter culpā alterius Sed si maior pars electoꝝ delinquat ius eligendi deuoluit ad pauciores

de postu.c.ij.de elec.bone. Et hec oia cõfirmat lex dñi.Deut.xxiiij. Non occident̃ p filijs pẽs nec filij p pẽibus:sed vnusquisq; pro peccato suo moriet̃. Et ita psonalia vicia succesores nõ concomitant̃.vt no.de iudi.quia. Et dicit Aug⁹. Undecũq; hoies nascant̃:si parentũ vicia nõ sectant̃ honesti salui erunt. Semẽ eñ hois ex qualicũq; hoie dei creatura est:z eo male vtẽtib⁹ erit malũ. Nõ ipm aliqñ malũ erit.lvj.di.vndecũq;. Et dixit Johãnes Chryſ. sup Mattheũ Omelia.xij. Nũq; de vicijs erubescim⁹ parentũ. Sed vnũ illud queram⁹ semp amplectamur virtutẽ. Hec ille. De meliori aũt presumẽdũ est.vt de psump.dudũ.cũ cõcor.in glo. Et ita nos originẽ cõtraxisse nõ de peiori. Sed de illis qui quondã fuerũt bellatores illustrissimi.de quibus dicet̃ infra.c.xj.vbi plenius audire poteris de materia. Item ex alio psumendũ;est de saniori. Nam scriptũ est per ph̃m.vij. Ethico. Cõsuetudo est altera natura /qđ patet per eundez in lib.de regi.princi. Ad Alexandrũ magnũ.c.xxvij.vbi dicit de puella quadã vetustissima/q̃ ab infantia fuit veneno serpentino nutrita. Et taliter humanalis siue discretionis ingentia fuit ꝓpter asuetudinẽ in aspidũ naturã cõuersa:z erat sibi corporis vict⁹ z vita per cõtinuatiõis ꝓgressum/qđ aliũde toti⁹ humanitatis videt excidiũ:vnde si foret ita/q̃ ex aliqua qđ absit mala romanorũ radice/nos nobiles romanoꝝ ꝓples defedati cõtraxerim⁹ quarũcũq; cõtaminationis z impetiginis odos. Nos a tẽpore tãto puer ꝓpter nobiliũ germanorũ z aliorũ regnicularũ mores bene cõpositos:quib⁹ vsi sumus:z ipsis in eisdem cõmunicauim⁹/ne vos z turpit̃ per illecebras tam antiquas/vt puella p̃dicta penitus dudũ nõ amb gimus/radicitus defectos. Nam de iure scripto tenebamur nos cõformare illis:inter quos viuendũ duxim⁹.vt.viij di. Que cõtra.xlj. i.quisquis.xij.di.illa autẽ. Ubi notat̃ si fueris Romeromano viuito more. Item ex alio naz videt̃ experiẽter/q̃ nõ solũ doctrina/sed etiã disciplina põt in hoib⁹:z pser tim in iuuenib⁹ nõ tm̃ supplere/sed etiã anticipare qđ deficit nature vel etati eorũ circa rectificationẽ vite z morũ. Cuius pbatio est exemplũ:qz videmus q̃ in culturis agrorũ z in plantationib⁹ arborũ z herbarũ artis applicatio/ad naturã tria facit. Primo qz nature debilitatẽ in seminib⁹ z agris z per opera culture z pastinatõis excitat/adiuuat z cõfortat. Secũdo quia nature tarditatẽ anticipat. Tertio qz qđ natura faceret per plura:ars facit per paucioza.qz ars est cõpendiũ quoddã opis nature.de quo gaudẽt desudãtes in alchimie facultatis sciẽtia/qz per ignẽ cicius sperant pficere:cũ natura in solis ardore. Unde hec tria in romanis aduenis in Hermanorũ fines ad nature mutationẽ ipsorũ patẽter applicabis. Sic eñ doctrina Aristotelis z Demostenis suppleuit induxit/instruxit z anticipauit in Alexandro magno defectũ etatis/confortauit animũ puerilis timiditatis. Et magnificauit sensum iuuenilis instabilitatis.intm̃ vt scribit Dares/Frigi⁹/vt dũ.xx.ãnorũ Alexãder iuuẽculus existeret: aggredi bellũ cũ Dario rege Persarũ z Medorũ non formidaret. Qui ab india vsq; ad mare mediterraneũ toti⁹ orientis tũc tenuit monarchiã/quẽ audẽter Alexãder deuic̃:z ei⁹ regnũ suo regimi⁹ impio subiugauit. Ex his veraciter patet/q̃ nullũ si qđ tamẽ foret vel fuisset in nostri generis inicio tam vt presupponis rubiginosum/tam grandis protelatio/mutatio taliter dudum euulsisset.

Rusticus Est z alius stirpis alicuius mutatiõis modus/per te. Si dixero minime negandus/cũ sit hoim estimatiõe cõmuni sepe practicatus. Tu soles:z tibi pares/per maiorẽ totius anni/imo vite tue tẽporis partẽ/expeditiõib⁹ armorũ z armatoꝝ intendere animã/animũ corpus quoq; miserabiliter affligere. Et curã domus vxoribus z vxoris famulab⁹ z famulis cõmittere. Que quidẽ vxores Olimpiadis more regine nobilissime. Et mater Alexandri magni fuit. Et vxor Philippi regis Macedonũ in remotissimis Asie finib⁹ cõmorantis:de qua infra dicem⁹.c.xxvij. Et sicut illa similiter z tue minoris cõditõis vxores naturalissime. Naturalis inedie remedio famescẽtes anhelãdo carẽtes. Et lõgas noctũ moras impatiẽter sustinẽtes. Corpora quoq; nimis pulcra cibo/potuq; cõpetẽtib⁹ p optime farcita ꝓprie libidinis incẽtiua. Et si tũc ꝓpria desunt put supra diximus/aliena cõcurrũt. Et q̃d si cocus supplet opus:z nõ est execrabilis iocus:si ope suo nature totius generationis cõmutat̃ locus. Audiui nup cuidã principi/q̃ nõ filius principis:sed q̃ coci foret alũpnus p scripturas obiectũ z certis indicijs declaratũ. Sed ipse sagaciter obicienti respõdens inquit in effectum. Hec ego sicut z tu scire:qđ est rem per expientiã cognoscere poterim⁹ :licet generationi ꝓximi fuerimus:hinc cuius filij sumus/sufficit mihi possidere terminos z terrã totius principatus. Sed pmissis omnib⁹ nõ obstantib⁹ cõstat mihi:quid sup Johãnẽ. Dicit Aug⁹ z habet̃. xxxij. q.iij.recurrat:videlz q̃ p bonos nascunt̃ boni z mali z ecõuerso.z in hoc recurrat animus. Ad

Capitulum

Abraã Isaac ⁊ Jacob ibi inueniunt boni per malos nati: ⁊ per bonos ecõtra mali. Et nõ nocuit filijs Jacob malicia matris. Nec filio Abrae bonitas patris. Et vbicũq; malus est/siue intra ecclíam: vel extra de nullo desperandũ est dum viuit. Hec ibi ⁊c.

Nobilis His que dixisti nõ multũ hianter possũ obijcere. Possibilia sunt eñ cõtentionib ergo nolo ꝓpterea multũ insistere. Cõstat mihi: dum quondã hastiludijs ⁊ torneamẽtis nos ⁊ plures nobiles fuerim⁹ miserabiliter mẽbris corporis cõtriti. Cõfluebant in tẽplis vtroꝝ nostre. Et quibusdã de maritoꝝ taliter afflictorũ conquerẽtib impotẽtia. Dixit quedã nobil' matrona in effectu: laudes ⁊ grates habeat fraticellus meus de tali ludo/nõ angaratus: q̃ ꝓterea suis mẽbris oĩno remãsit illesus. Scio q̃ nos nobiles sil'r ⁊ mercatores talib pure nõ sumus imunes. Unde notãter dixisse: nouim⁹ sanctũ Bernhardũ q̃ cor nobile ⁊ altũ nõ multũ inḋrit de opib mulierũ. Sed his dimissis cũ taliũ ignorãtia viris sit iocũdior omni sciẽtia. Redeamus ad ꝓpositũ videlicet humanalis nature mutationũ. de qua dicã ꝓut plerũq; videt ꝓpba notabili cõpertũ. Nam frequẽter nobiles ⁊ aliarũ conditionũ hoies: siue magistratus disciplina vitã humanitati naturaliter decretã deducẽtes: quasi quadã ordinaria ꝓductiõe in seipsis ab adolescẽtia sua cõtinẽt mutatiõis ⁊ alterationis grad⁹: per quos mutant tanq; serpens qui ór Tyrus vel aquila/vel falco. vel ancipiter aut herodius: ⁊ alie aues ⁊ altiles qui iuxta Aristotelem de naturis aialiũ: ac Plíniũ ⁊ alios naturales per singulos annos se deplumare/⁊ replumare plumas ⁊ pẽnas renouare solẽt. Et quãto seniores/tãto sũt ameniores. Et in hoc cernis virtutẽ sui ipsorũ renouatiuã vetustatis quoq; deformitatis exterminatiuã. Et hoc per diuine potẽtie bonitatis magnificẽtiã. Immo ꝓut dicit Alber. magnus de aialibus in lib. suo. de naturis rerũ/q̃ auis que dicit hispida cum sit mortua ⁊ mũde cõseruata se deplumare ⁊ replumare: ⁊ tanq; viua videt experiẽter annuatim se recreare/necnõ renouare. Hoc etiã legit de q̃busdã aialibus. vt de ceruo ⁊ capreolo. Et ecce lupa demũ mutat naturã: ⁊ generat lincẽ. Un Phisiologus ⁊ pleriq; ferunt/q̃ si culpa lincem gignat partu postremo pariẽdi iura resignat. Et de formica dicit. Estq; fides talis q̃ dũ sibi gressus bebescit ⁊ pes lãguescit assumptis subuolat alis. Et ꝓbus dicit. v. methaphice. Mores sunt qualitates quedã possessiõis. Et habit⁹ ẽm etates vel fortunas cõsuete in actũ exire. Et nota q̃ ꝓbus hic ponit tñ duo principalia: a q̃bus possessiões ⁊ habit⁹ mox animo inascunt/videlz etates ⁊ fortunas. cũ alij ponãt ꝑter etates ⁊ fortunas/cõplexiões ⁊ naturas. Sic Tulli⁹ in Rethorica. Et Oratí⁹ in poetria. Sed tñ cõplexiones ⁊ natura reducunt ad etates vt cause causarũ vel vt cause primarie ad causas secundarias. q̃ per etates singulas singuli mores singularũ cõsequũtur etatũ diuersas naturarum cõplexiões. Unde quorundã hoĩm mores ⁊ morũ mutatiões /ac si dicerem⁹: depluma-tiones ⁊ replumatiões tangit Oratí⁹ ꝓdictus in poetria sua dum dicit. Reddere q̃ voces iam sit puer: ⁊ pede certo signat: humũ gessit paribꝰ colludere pirã. Colligit ac ponit: temere mutat in horas imberbis iuuenis: vnde custode remoto: gaudet equis canib: ⁊ aprili gramine campi Cereus in vicũ flecti monitoribꝰ asper/vtiliũ tardus/ꝓuisor/ꝓdig⁹ cocis sublimis/cupidusq;. Et amara liquore pernix/cõuersis studijs/etas/animusq; virilis. Querit opes ⁊ amicicias inseruit honori Cõmisse cauet/q̃ vox mutare laborat. Multa senẽ circũueniũt in cõmoda vel qõ querit: ⁊ inuẽtus miser abstinet ac timet vti: vel q̃ res oẽs timide gelideq; ministrat: dilator spe: longus iners/auiduscq futuri difficilis querulus laudator tpis acta: se puro castigator censo

Rusticus Audiui te metra magni viri qui dicit Oratius notabiliter porũq; minoꝝ suisse. Et rustico more me penitus non intellexisse. Igit rogo te congruenter ipsoꝝ sensum ⁊ mentẽ cla

Nobilis re ad mundialẽ practicã depingere ⁊c. Scias Oratiũ his in ꝓsib sex in homine potẽter tetigisse species cõditionum. Et supaddit adhuc vnũ inter spẽs multũ mõstruosum ⁊ septimũ: p quas quidẽ spẽs siue cõditiões sex. vt ꝑmittit annumerãdas. Si homo rite cursum tpalem cõiter hoĩb deputatum. Et regulariter constitutũ p naturã pgrauerit: ad senectã vberẽ puenire poterit. Nã primo tangit puerilẽ etatẽ iocis aptã. que ꝓpterea mutatio simenia dicit: ⁊ ꝓpterea talia nuncupat. Ex quo tanq; symea iuuenis est placabilis ludoq; diuerso non fatigat iocosa. Et quasi ad vigesimũ annũ ꝓtelat animosa. Et extũc vox mutat ⁊ effigies: ⁊ magꝭ apparet sonorosa. In hac mutatõe Pytagoras ꝓbus y litterã legit inuenisse. Et ad silitudinẽ humane vite pertinẽter applicasse. De quo sic Persius ait. Et tibi quassam⁹ deduxit littera ramos. Surgẽtẽ dextro mõstrat iter bonitate callẽ. Nam huius littere virgula subterior: primã etatẽ significat: videlicet ꝑsentẽ

mutatiõis ſymenie deſignationẽ incertã quippe. Et que adhuc nec vicijs nec virtutibꝫ firmiter adheſit. Viũ iũ autẽ qõ ſupeſt. Incipit ab adoleſcẽtia/quã ſecundã dicimus mutationẽ. Cuius dextra pars ardua dicit. Sed ad beatã vitã tendẽs/ſiniſtra facilioꝛ: ſed ad labẽ: interitũq; ducens. Et ſic initiũ ſecũde mutatiõis ꝓprie biuiũ dicimus. qꝛ aut ſuina aut angelica. Sed qꝛ raro ꝓ nunc attingim⁹ angelicã. Unde eã que frequẽtioꝛ eſt ꝓſequamur. Unde de beato Brego. Et in vita ſua ita legit in principio. Demiq; docilis adoleſcẽs dũ trãſmiſſo cõiter ſtilo ſurgẽtis infantie ad biuiũ pitagoꝛice littere/pueniſſet incunctant⁹ ſiniſtrũ ramũ cũ ſeculi voluptate relinquere. Et dextrũ cepit cũ celeſti deſiderio totis viribꝫ anbelare. Unde paup Heinric⁹ florentin⁹/abſq; laboꝛe ſequi pytagoꝛica coꝛnua cerne virtutẽ detro limite nemo põt. Eſt alia furca facilis detenſus auerni: vt docet Archiloqua voce poeta Haro nõ ſine ſudoꝛe marcia palma venit. Unde cõgrue ſequit ſecũda mutatio: z dicit ſuina/ſiue poꝛcina: que cuſtode remoto tanq; poꝛcus ſilueſtris nullo pollet diſcretiõis ſignaculo campeſtribꝫ gaudet. Et oñi diſciplina/curioſitate vacua deget. Sed qꝛ ꝓtũc ſicut cere⁹ ſi vellet adhuc flecti cõcernit: qñ etate grãdeuus apparere videt. Et indies melioꝛis cõditiõis z cõuerſatiõis de facili ꝓuocaret: qꝛ virilis etas in ipſo ſtabilit. vt le. z no. lxxvij. di. quicũq;. Et ſi ꝓuiſoꝛ erit tardus: aut nõ mutãtur beſtiales ſibi ſiliter auſus/ꝓpetuo manebit poꝛcin⁹. ¶ Tertia mutatio dici pt falconina. qꝛ foꝛtaſſis magiſtratu vel natura regiſtrat: vt ſublimis fiat curialis: z elatus capax verecũdia z honorem cõplectit. Eſt em falco qui z berodi⁹ dicit auis regia: nobiliſq; multũ/ſuꝑba audax z animoſa. Que ſm Ambro. in Exameron nulla famis anxietate cadauerũ: aut carniũ imũdaꝝ eſca cõtaminat. Sed abſtinẽdo ꝓſtulat donec de preda ſibi cõgrua ſtrenue ꝓuideat. Uñ phiſiologus nouus a capiẽdo capus: a falcato pedefalco dictus z berodius animi q; ſit velut berus. Et hmõi mutatiõis ſtatio: quaſi in q̃nquageſimoq̃nto terminabit anno. ¶ Quarta ꝓinde mutatio dicit hiricina hiricq; cupiditate fulcita. Eſt em hiricius aut hericius animal auariſſimũ. Nã ſm Pliniũ: qꝛ ſpinoſum z vndiq; ſpinoſis aculeis circũſeptũ tali ꝓuidentia naturaliter ſuffultũ/q; ſe cõglomerãdo voluẽdoq; ſub arboꝛibꝫ piꝛa pomaq; cõnectit. Et de hoc nõ contentũ: oꝛe repleto ſiliter cauernas ſuas oneratũ vltra ſaturitatẽ inſtaurãdo nõ pigreſcit Quare tunc cõuerſus ſtudijs querit. O pes q tẽpoꝛis paſſus pꝛioꝝ mutationũ negligẽtia deterſas: quã vero mutatiõis habitudinẽ ſolet ꝓfecto vſq; ad ſeptuaginta annos: vel ad finẽ vberi⁹ z auidius ſine diminutiõe ſolerter cõtinuare. Exquo iuueneſcit auaricia dũ cetera peccata ſeneſcunt. Unde dixit Oꝛati⁹. Creſcit amoꝛ nũmi quãtũ ipa pecunia creſcit. ¶ Quinta de hinc mutatio pꝛeoccupat inuitũ que canina moꝛe canis inueterati moꝛdacis z latrãtis z vllulantis nuncupat. Cui oẽs iuueniles act⁹ iniuriant. Et ſibimetipſi grauis inſidiat. Tunc videtur homo ad annos. lxxx. vel quaſi claudicãdo palpitare ac laboꝛe z doloꝛe comitibꝫ egrotãter perſeuerare. ¶ Sexta autẽ mutatiõis anxietas cattina deſignat. Et moꝛe cattoꝛũ antiquoꝛũ q̃rẽs requiẽ z non inueniẽs calores artificiales: qñ naturales defecerũt. Amplectit vt Dauid adducebant regi virgines quarũ amplexibꝫ foueret. iij. Reg. j. in ꝓin. Et iuxta ignes z fornaces eſt ꝓuerſatio ſua cõtinua. Et he due mutatões ꝓprie diligẽter ſpecificate ſunt. De q̃bus dicit ꝓpheta Pſal. lxxxix. Anni noſtri ſicut aranea meditabunt dies annoꝝ noſtroꝝ in ipſis. lxx. anni. Si autẽ in potentatibꝫ. lxxx. anni z ampli⁹ eoꝝ laboꝛ z doloꝛ: qñ ſupuenit manſuetudo videlicet in inuitũ. Et coꝛripiemur coꝛreptiõi certus nõ aſcribit finis neq; punct⁹. Sed expectatur ille quẽ ꝓterire nõ põt termin⁹ ſibi per dñm ineuitabiliter cõſtitut⁹. ¶ Septimã tamẽ incũctanter poſt ꝓmiſſas homo cõſequit mutationẽ que talpina vocat. Et ad inſtar talpe que ceca terrã ingredit. Ita homo hac mutatiõe ꝓuẽtus humo ꝓuoluit. Et in nouiſſima tuba tandem z non citius vel poſterius iuxta ſuaꝝ mutationẽ ꝓhabitaꝝ actus premia recepturus/eandẽ coꝛporaliter mutationẽ videlicet talpinã in imutabilitatis ſtatũ trãſlatã egredi. Et iuxta Auguſ. z Hieroñ. z alios pꝛout dicit in libꝛo ꝓnoſticoꝝ. c. xvj. Reſurget reſurrectiõe que omnibꝫ communis erit bonis z malis. Sed imutatio ſola dãda eſt iuſtis que vtiq; glorificationẽ inſinuat eterne beatitudinis. Mali aũt reſumpto coꝛpoꝛe trãſeunt in infernũ. Et de hmõi mutationibꝫ hos tibi cõpoſui verſus. Si mea poſt poꝛc⁹ falco nũc hericiuſq;. Hinc canis: inde cattus ꝓ talpã tundit actus. Et ſi ſincere plerũq; ꝓpendim⁹ animalia. preſertim quoq; volatilia quãto plures receperint mutationũ reuolutões: tãto pulchꝛitudinis decoꝛe parebũt eximiores. Sed ecõtra frequẽter hoies multiplicatis mutatiõibꝫ cõfringat annoꝝ ponderibꝫ. Et erũt turpioꝛes. pꝛout ſup. c. ij. Senectutis defectus annumeratos vidiſti multũ triſtioꝛes. Cum autẽ put

sepe dixim⁹ sit difficile seipm ꝓgnoscere. Et fastidit homo naturaliter etatꝫ tpa erūpnis plena ꝓpendere. Quare tu rustice supra q̄nq; notabiles insinuasti causas/videlicz. c.ij. quib⁹ suspicari valem⁹/qū floride vite delectabiles exiuerim⁹ mutatiōes sub symee suis ⁊ valconis descriptiōe cōpetent comprehensas ⁊ seq̄ntes mutacōes vite tediū/tristicie pōdus/⁊ amaritudinis onus freq̄nter sustinētes tibi suscepersꝫ approbatas. Hic si placet vere ꝑ pntiū mutationū declaratiōe mēorit replicare Ad ꝓpositū aūt pens/q̄ ad mutationē materiā sepe videm⁹/q̄ angelicus iuuenis senib⁹ satanizat in annis. Ulñ Greg. Et habet de pen. di.ij.§. multi/Dicit/ multi bene incipiūt/q̄ in malo vitā finiūt. Et glo. ibidē his dicit pōt/cepisti melius q̄ desinis vltima imis cedūt. Et etiā ecōtra. q̄ curuū se prebet qđ ad vncū crescere debz/vnde putāt quidā/q̄ qui iuxta mutationū ꝓdictaꝝ translationes se mutauerit. et cuilibz mutatiōi sua iura tribuerit. Et in iuuētutis tpe sanctitatē aut māsuetudinē nō simulauerit. Et tenerꝫ in annis angelice nō vixerit. Et mores etatꝫ sue ꝓprios ⁊ ꝓgruos ꝑ anticipationē vel ꝓrogationē non mutauerit. Et ad gestꝰ sue ꝓditiōi ꝓtrarias nō declinauerit/vt vicz/ q̄ videm⁹ iuuenes semꝑ tristes cū fm morē iuuētutis naturalē letos ⁊ hylares ꝓueniret fore tenelles ⁊ nō graues. Et aliq̄s videm⁹ immisericordes ⁊ inmites ⁊ illiberales ⁊ timidos ⁊ auaros fm morē suū. Cū fm morē etatꝫ iuuenes deberēt esse misericordes/mites/liberales/audaces ⁊ placidi ⁊ amicabiles. Hec aūt ꝓmutatio fm phos ad mores ꝓtrarios in iuuenib⁹ signū est breuitatꝫ aut lōgitudis vite. Et vl' multum ipsoꝝ aduerse vel multū ꝓspere fortune in vita sua ꝓuenture. Unde ꝓcludēdo dico q̄ ille qui cuilibz etati naturalit̄ iura naturalia tribuerit/mediū ꝑ oīa seruauerit/penultimā mutationis dispositionē vicz cattinā felicit̄ termiabit. Et post vltimū mutatiōis egressum beatitudinis locū benignissime possidebit Unde vulgaris plerūq; ꝓbata ꝓmit auctoritas Equū iuuenē sepe crura flectentē/genua quoq; freq̄nter ꝓculcantē/ ymmo ꝓtinuo caput inclinatiōis reuerētia ledentē/asserūt puerbio/hunc teneris in annis pcatib⁹ insistere/⁊ etatis termios nūq̄ feliciter attingere Sed in annoso talia caballo patimur ⁊ asino/ sine derisiōis obloq̄o/quia hm⁹ deuotiōis signa suo ꝓueniēter ꝓueniūt euo. Unde quidē/deuotum pec⁹/qđ sepe genua flectit/ Non est deuotius sed sua crimia pandit. De angelico aūt iuuene ꝓbabiliter vidim⁹ in Salomone iij. Regū. iij. de psump. c.ij. Qui dū fuerat. xij. annoꝝ iudicauit int' duas mulieres ⁊ spū dei replet⁹ vt esset sapiētior mūdi cūctis hoīb⁹ ibidē. c.iiij. Jta q̄ regina Saba venit de finib⁹ terre audire sapientiā eius ibidem. c.x. ⁊. viij. q.j. vercor Et demū senib⁹ in annis ꝓuersus est in areū brauū. Nam ꝓtra legꝫ pcepta adamauit mulieres alienigenas/ꝓpter q̄s maxīe crimīe videlicet ydolat[illegible] coinq̄nat⁹. Et ꝓpter hec ⁊ alia pctā sua ante cursum natural' vite completū/ videtur extinct⁹: vt. iij. Reg. xj. Attamē q̄ salu⁹ sit notat mgr̄ in hystoꝝ. ij. Reg. vij. de victoriis dauid. Ecce hic Salomō non ꝓtent⁹/q̄si legis ꝓmissiōe q̄ habuerat vxores q̄si reginas septingentas ac ꝓcubinas tricētas. Et nihilomin⁹ ꝓhibitis tanꝫ se immiscuit. Jtem legim⁹ de Herone q̄ tpe iuuētutꝫ sub senice sui mgr̄i disciplina ꝓstitut⁹/artiū liberaliū ⁊ multaꝝ virtutū excellēter ⁊ palā redūdabat floribꝰ/q̄ vt. j. dicet. c. xix. fact⁹ est tyrann⁹ in orbe flagitiosissim⁹/de q̄ scribit Boe. ij. de con. metro. vj. et li. iij. metro. iiij. Et de Oriene quid dicem⁹ q̄ dū iuuēculus ꝓtis sui martyrꝫ xp̄i vigilāter anhelabat affectu seq̄ vestigia. Et ꝑ matrē impedit⁹ ꝓseq̄nter sanctissime ꝓuersatōis ꝓtinuatione suis patenter studiꝭ ⁊ scripturis ornauit ecclie fundamenta. Qui sexagenari⁹ ⁊ vltra corruit dānat⁹ vt hereſiarcha Sed ecōtra legim⁹ de maria magdalēa Et egiptiaca/⁊ Augustino ⁊ Frācisco plerisq; alīs sctissimis psonis/q̄ iuuenilē etatē hūanit̄ deduxerūt. Et demū ad apicē beatitudis puenerūt. Sz Jero. ꝺt in effectu se vidisse multo plures ab adolescentia bona pseueraſſe/q̄s malos iuuenes vitam mutasse. Sed hec nihil ad nos. Sed ad ꝓpositū nostrum redeamus.

De nobilitate virtutū inter de qua nobilitas ciuilis seu pollitica primū cepit fomentū ⁊ initium Capitulum sextū ait Rusticus.

Edet animā meā vite mee/tam vana turbari garrulatiōe. Et de tam extrauagantis materie pigriter magis introductiōe. Scis q̄d ꝺt Greg. xxij. moza. c. xiij. in fine/ꝑ ostiū nisi os debem⁹ accipe/ ꝑ hoc quipe q̄si egredimur dum ꝓbis quib⁹ possum⁹ secreta nostri cordis aperim⁹. Et quales intus manem⁹ in cōscientia/tales foras egredimur/ꝑ linguā Hec ille. Constat mihi ex dict⁹

tuis. Et iuxta numerū septē numerationū p te segniter ⁊ ridiculose descriptā. Qꝝ nō ꝑcise tē-
dis ad vez nobilitatis virtutū sūme sūmarū originaliter orisontē: quā vtiqz si fuerimus ample
xi/put bīus Alexius de ptēsa policite siue ciuilis nobilitatis claritate ꝑ aulisper occuparemur
Sed est attendendū ꝙ nō priuato sermone: sed scripturis armato fluit vt ros eloquiū meum.
Adā homo primus ipsam nobilitatē virtutū fuit adeptus: ⁊ ꝓpter peccatū eiect⁹ de paradiso:
quia nobilitatē dei a se deiecit nobilitate loci priuat. vt scribit. xl. di. Adam. Immo primi patē
tes hmōi ꝓpter sua pcta humanū genus in seruitutē. i. mortē perpetuā redigerunt. qz seruitus a
morte non distat vt dicit lex in auct. de nup. coll. iij. §. si vero. Item Sem filius Noe ꝓpter sue
singularis virtutis exhibitionē in patris sue denudatione patēter ostēsam nobilioz inter fra-
tres perpetuo sibi retinuit nobilitatis famose posteritatē. Cham ꝙ deriso: pīis vicio meruit
ingratitudinis iugiter per filios ⁊ filiozū filios vsqz modo seruilem pati rusticitatē. vt Genē. ix.
Sic ⁊ filij Achaz regis isrl̄ portauerūt patris iniqtatē. iij. Reg. xxj. in fi. Et dicē lex. ij. C. de libe
ris ⁊ eozū liberis. Qꝝ filij etiā nō nati ꝓpter pīis ingratitudinē erga patronū suū/dū fuerint ꝑ-
ducti redigunt in seruitutē. Unde scriptū est. Ego sum dñs zelotes visitās peccata patrū in fi
lios vsqz in tertiā ⁊ quartā generationē. In his q̄ oderūt me. Exo. xxx. ⁊. j. q. iij. §. contra dñs.
xxiij. q. iij. §. his. de renunci. nisi cū prīdē. §. persone. Quas quidē allegatiōes omisi cōtra te fa
ciendas causa pacis supᵃ. c. ꝓtio. Unde simplr̄ dicēdo put narrasti ibidē. Iniqtatē patris filiū
nō portaturū errasti: ⁊ multū enormiter excessisti. Unde dicūt doct. Ad hec verba videlicet in
bis qui oderūt me per imitationē paterne malicie. vt. xxiiij. q. iij. §. hec itaqz. In tertiā ⁊ quartā
generationē. qz tm̄ solēt viuere patres ⁊ puniunt in filijs: ad quos exemplū male vite trāsmise-
runt. Sed his dimissis dicamus de nobilitate virtutū. de quo locutus est beatus Grego. de se
natozū vrbis Rome stirpe laudab lit̄ procreatus: nos qui psumus/nō ex locozū vl̄ generis di
gnitate: sed moz nobilitate innotescere debem⁹/nec vrbiū claritate: sed fidei puritate. ibidem. c.
nos qui. Unde sil̄iter Ambro. dicit ibidē. Illud aduerte ꝙ extra paradisum vir fact⁹ est. Mu
lier intra paradisum/vt aduertas ꝙ nō loci nec generis nobilitate: sed vnusquisqz grām cōpa
rat sibi virtute. Denigz extra paradisum. hoc est in inferiori loco: vir factus melioz inuenit. Et
illa que in meliori loco/hoc est in paradiso facta est inferioz inuenit. Unde si tu nobilis ⁊ ego
Cum dicat Boe. iij. de conso. Omne hominū gen⁹ in terris sil̄i cōsurgit ab ortu. Un⁹ eñ rex
pater est vnus cūcta ministrat. Ille dedit phebo radios dedit ⁊ cornua lune. Et ille hoies etiā
terris dedit hic clausit mēbrū anios celsa sede pentas. Mortales igit cūctos edidit nobile ger
men. Quid genus ⁊ pauus strepitis. Si ꝑmordia vestra auctoz ēqz deū spectes nullus degener
extat in vicijs peiora fouens ꝓpriū deferat ortū. Hec ille. Et hic Boeti⁹ cōmuni hominū esti-
matione: ꝑ magno nobili fuit tētus ⁊ reputatus. Et audi q̄d desup dicat tuus iurisperit⁹ Jo-
hannes de lignano diuersaz etiā facultatū mgr̄ exptissimus in. c. venerabilis. de ꝓbendis. vbi
certoz nobiliū Alamanie tangit vsus dixit. Generis nobilitas sola est que animā mozibꝰ or-
nat. Et iterū post Martinianū dixit. Nobilitas hoīs est mens deitatis imago. Nobilitas ho
minis virtutū clara ꝓpago. Nobilitas hoīs humilē releuare iacentē. Nobilitas hoīs mentem
refrenare furentē. Nobilitas hoīs nisi turpia nulla timere. Nobilitas hoīs nature iura tenere
Unde Saul depost asinas in regē assumptus. j. Reg. ix. Et Dauid depost ferātes. j. Reg. xvij
Sunt ad nobilitatis humane claritatē: vt vtamur verbis tuis assumpti. Unde dixit Tull⁹
cōtra Salustiū. Sanct⁹ est eñ me meis gestis flozere ēqz maiozū opositionū inniti. Et ita vi
uere vt sim posteris meis nobilitatis initiū ⁊ virtutis exemplū. Et Grego. in pastoz. Quis ne-
scit ꝙ in natura gēmarū carbūculus iacincto prefert. attñ cerulei colozis iacinct⁹ prefert pal-
lenti carbūculo. qz ⁊ illi ꝙ ordo nature subtrahit species colozis adūgit. Et tūc quē naturalis
ordo ptulit colozis q̄litas fedat. Hec ille. ¶ Sunt aūt. xij. genera carbunculoz ꝓput plene dicē
Isiō. Ethi. xvj. c. xiij. Et nobilioz inter illos/qui videt lucere veluti ignē effundere. Sed nō
recordoz me hoīem vidisse ꝙ veraciter dixerit se carbūculū cuiuscūqz generis ꝑspexisse: aut ho-
minē vidisse ꝙ viderit: licet dicat de duce Cleuensi/ꝙ habeat sed sophisticatū. Sed his dimis
sis ad nostꝝ redeūdo ꝓpositū/colligo de ꝑmissis/ꝙ eadē radice nobilis ⁊ degener ꝓcesserūt flos
farine ⁊ furfuris. Attñ de vno nutrunt porci. alio hoīesqz: rosa ⁊ spina ab eodē ꝓcedūt stipite.
Attñ rosa odorē suauitatis reddit. Spina ꝙ seuissime lacerat ⁊ pungit nonne vnius stipitis
poma diuersa aliud sanū: aliud putridū. Ita etiā duo fratres genitura possunt esse vn⁹ curuus
alter rectitudine florida redimit⁹. Ita Esau ⁊ Jacob de eisdē Hermani parētibꝰ vn⁹ hispidus:

alter lenis. vt Ben. c. xxvij. ¶ Primus venator ruralis in pinguedine terre: z in rore celi seruiens ppetuo fratrib⁹ suis. Secūdus eisdē videlicet Jacob bñdictiōe refectus ppetuo dñabat. De quo reges sacerdotes z ppbete: necnō nobilis stirps yesse: imo xp̄us legit ꝓcessisse; ꝓterea quicqd nobile est nobiliter ꝓcedit. nec respiciunt parentes aut parentū ꝓgenies. Omnes ergo nobiles sum⁹: qm̄ a deo oēs ꝓcessimus: qui nobilissim⁹ indubitatus. Et hoc z nō aliter si virtuose viximus. Unde dicit Malachie. ij. c. ¶ Nunqd non pater vnus omniū nostrū. Nunquid nō de⁹ vnus creauit nos. Quare ergo despicis quisq̄ vestrū Fratrē suū violans pactum patrū nostrorū. Nō tangit Paulus dū dicit. Quoniā sumus inuicē membra. Ad Eph. iiij. Et sic rusticus z nobilis sunt eorundē mēbrorū corpora: z eiusdē fabricatiōis machinamenta. Et dicit lex indifferēter. Homo est nobilissima creaturarū. vt. j. c. xv. Et ego sum homo ergo nobilis. Et ad idē cōparante dicit Seneca. Nemo nobilior alteri: nisi cui rectꝰ est ingeniū in bonis actib⁹. Itē idē dixit nobilitas animi. Est generosus sensus. Et Salustꝰ in prin. de Catellino bello. Nam diuitiarū z forme glia fluxa atq̄ fragilis est virtus/clara/eternaq̄ videt: ac si diceret: q̄ mille millenarios annorū in animarū coniunctiōe quoq̄ corporū pollebunt gaudenter actus virtutū: z punient gesta viciorū. Unde Tullꝰ. Ille nobilis inqt q̄ nulli turpitudini seruit. Nōne sumus oēs filij patris Adam. Et Adā nōne limo creatus est: ergo oēs lutei sumus. Unde dixit Augꝰ. sup Jobā. Pauper z diuites dñs de vno limo formauit: z pauper z diuites vna terra supportat. viij. di. c. j. Unde Hieroñ. in epla. Nullite vnq̄ degeneris nobilitate ꝓponas. Et nō est q̄ si aliquis degeneris nobilitate blandeat: si ex meliori parte sit seruus. ac si diceret. Si quis est apud vos nobilis: hoc tñ genere mixtus. Unde Holkot sup Ecclīasticū lectiōe. xxix. Gloriat aliq̄s de puro nobilitatis genere. Non est em̄ aliq̄d genus tam nobile: q̄n sit mixtū de liberis z de seruis: licet seruiles aliqui sint remotiores z aliqui ꝓpinq̄ores. Et illi q̄ gloriant de suo genere/de mixto genere gloriant. Ad idē Seneca epla. lxxix. approbans sententiā Platonis de generositate hominū. qui dicit sic. Plato em̄ ait neminē regū non ex seruis esse orundū/neminē seruū nō ex regib⁹ ꝓcreatū. Omnia ista longa varietas miscuit: z sursum deorsumq̄ fortuna versauit. Quis inquit est generosus ad veritatē. Bene a natura cōpositus hoc vnū intuendū est. Aliqñ vetera reuocas: nemo nō idem est a principio mūdi. In hoc tēpore ꝓduxit nos ex splēdidis sordidisq̄ alternata series. Unde Justinꝰ lib. xviij. q̄ in terra Tyri serui cōtra dños z liberos insurgētes occiderūt eosdē. Unus tñ seruus ex fideli pietatis fundamēto dñm suū Syraconē. Senē cū filio paruulo reseruauit occulte. Cunq̄ serui regē ex se vellent habere. Dixerūt dijs placatissimū fore illū regē futurū: qui solem de oriēte primus cōspiceret. Quib⁹ verbis Syraconi per suū seruū delatis dixit sibi cōsiliū vt nō cum ceteris ad orientē: sed in occidentē cōspiceret: qui in sūmo ciuitatis fastigio solis radiū primus vidit. Et sic factus est rex. Unde infert Justinꝰ q̄ hi serui liberos genuerūt: qō parētes non fuerunt. Et sic isti per maliciā z oppressionē nobiliū facti sunt liberi. De quo. j. c. viij. plenius dicet: z per cōsequēs nobiles. Ita est de alijs generib⁹ nationū: z qui liberi z nobiles: aut liberi z nō nobiles permanserūt. De quib⁹ infra dicet. c. xiij. de baronib⁹. Et dicit Brego. Nō nullos solet nobilitas generis ignobilitatē parere mētis: vt minus se in hoc mundo despiciāt: qui plus se ceteris aliquid se esse meminerint: ac si diceret. Nobilitas generis nobilioribꝰ z altioribꝰ z tutioribus nidis z casalib⁹ nutrita: tanq̄ aq̄la se demū rapinis ingerit: z raptores sibi cōiungit. Uñ ꝯcludendo de narratis dicam q̄ tñ nobilis est quem nobilitat sua virtus exterius z intrinsecus z cē.

Nobilis Tu valde superficialiter tanq̄ gallus per prunas ꝓgrediēdo/virtute/nobilitate fuisti locutus. Et licet eiusdē nr̄e principalis nō sit intētiōis conatꝰ. Attñ qz te refers refertū ebrietate scilꝫ pūs: vñ latiꝰ z altiꝰ z ꝓfundiꝰ expediret vt ꝓcederes recitaturꝰ

Rusticus Scis q̄ spūs vbi vult spirare discerniť. De quo infra. c. primo circa finem. Sed dū nō vult tanq̄ rusticꝰ potēs crapulatus a vino: raro vel nūq̄ ad spirandū compellit. Jgit vndecūq̄ veniat. Audi q̄d collegerim ex dictis Cācellarij parisien. de nobilitate scribētis: z non tñ illi⁹: sed generalit de omni tam creatorꝭ q̄ creaturarū nobilitate cōpendiose dicētis. ¶ Nobilitas est eminētia vel excellētia inter alias res sui generis habēs facultatē aliquā in illas pīertim ꝓpinquas influēdi. De quo. j. c. xj. sil'iter diceret. Nobilitas igit hic descripta cōuenit cū libertate que est dignitas aliqua suiꝑsi⁹ nō alterius gratia determinatio. Et patet primo Pollit. per exēpla multa. qm̄ in omni genere dñat aliq̄d vnū q̄d in illo genere primū est: z nobilissimū tam in aniatis q̄ in aia carētib⁹. put in dicto. c. xj. z alis. j. patebit.

Nobilitas aũt sic accepta generaliter reperit in maiori mũdo: z siliter in minori multis modis quẽadmodũ sunt hierarchie z principatus/qm̃ nõ est nobilitas sine principatu quodã. Nobilitas in primis est supereminẽter/nec extra in ipsa trinitate beata/quo ad sanũ intellectũ dicitur supcelestis hierarchia. Est em̃ in patre fontalis nobilitas seu dignitas seu auctoritas: que notificat p duas nationes istas. Innascibilitas z principiũ/de nõ principio. Silr in filio respectu spũssancti. Nec dicit ignobilitas idcirco in spũsancto: quoz declaratio theologis remittatur. Itẽ nobilitas est in angelis fm triplicẽ hierarchiã que celestis appellat/ primã/ secũdã/ tertiã. Nobilitas rursum est in eisdẽ angelis in ista qualibet triplici hierarchia fm tres ordines cõtentas in qualibet: vt in prima cherubin: seraphin z throni. Et de eorundẽ maioritate z minoritate dicet. j. c. xj. Itẽ nobilitas est in ecclĩastica hierarchia: que supcelestis dicit explata p celestẽ fm tres status ecclie/primos/medios/infimos: ad quos spectat secularẽ hierarchiã in dicta reducere per tres actꝰ hierarchicos: q̃ sunt purgare/ illuminare/ z pficere. In qua q̃dẽ seculari policia signabiles sunt tres status p tẽporaliũ regimine suo modo. In cuiꝰ supmo statu vulgarior z vsitatior nobilitas collocata principat. Nobilitas pñter large sumpta ponit a philosophãtibꝫ z theologis fm quattuor gradus creaturaꝝ: quaꝝ alique habẽt esse solũ naturale. Alia esse z viuere. Quedã esse viuere z sentire. Reliq̃ sint boies participãt in esse/viuere/z sentire: z supaddit intelligere. Nobilitas in primo triplici genere creaturarũ fm pẽminẽtiã reꝝ naturaliũ inter se fm casualitatẽ z effectũ. Sic nobiliꝰ est corpus celi q̃ꝫ elemẽta. Sic aurum z gẽme nobiliores sunt plũbo z luto. Sic sol/luna/venus/iupiter plus q̃ꝫ saturnꝰ aut mars z mercuriꝰ in vtroq̃ꝫ participat. Nihil em̃ impedit q̃n eadẽ res sit nobilis z ignobilis respectu diuersoꝝ per supiorũ z inferiorũ cõparationẽ. Sic in eadẽ hierarchia celesti: z pluribꝫ aliꝫs silibus palã cõstat distinctio de nobilitate. Perspicua est siliter solũ in viuentibꝫ: vt in arboribus z plãtis. Quarũ nobilior est q̃ z perfectior/ pser̃tim in attributõe ad virtutes opatiuas perfectiores: vel ad se vel ad alias res actuandas. Postremo in anĩalibꝫ brutis/ piscibꝫ z auibꝫ facile est nobilitate z ignobilitate variꝫs respectibꝫ intueri. De q̃ siliter infra. c. xj. Sic in demonibꝫ reponunt principatꝰ vbi rõnis abusiõe deterior z dãnatior nobilior int eos dici põt: sed veraciꝰ ignobilitas dicẽda est. Itẽ nobilitas in boie tãq̃ꝫ in minori mũdo pdictis omnibꝫ modis post deũ poterit. Si subtiliter respicias reperiri: quẽadmodũ participat iuxta deductionẽ Gregorij cũ omni creatura exponẽtis illud. pdicate euangeliũ omni creature. Dicit idcirco cõtinere omnia: z oim fines z intellectu principio Benet posito. Et ad illud. O mia subiecisti sub pedibꝫ eiꝰ ꝛc. Psal. viij. Et ad phm. ij. Phy. Et ad Moysen Deut. iiij. Nobilitas hois reperit in superiori mentis apice que creata est ad imaginẽ z silitudinẽ btissime trinitatis/fm tres potẽtias in vna essentia: videlicet/memoriã/intelligẽtiã z voluntatẽ cõformiter ad hierarchias z ordines angelorũ. Item nobilitas iterũ est in rõne fm duplicẽ portionẽ superiorẽ z inferiorẽ tanq̃ꝫ virum z mulierẽ. Est pinde respectu rõnis infiriozis nobilitas/dũ cõparat ad sensualitatẽ/tam interiorem q̃ꝫ exteriorẽ: z hoc nõ animo dissiliter ad hierarchiã ecclĩasticã: z ad tẽporalẽ fm eminẽtiã principatuũ: z excellentiã pdictaꝝ viriũ ad inuicẽ si coaptatio solerter fit. Nobilitas in boie q̃ ad partes etrogenias corporꝭ: vt sunt mẽbra principalia z officialia/caput/cor z epar. Et minus principalia/pedes/manus/intestina/viscera: z bis silia cõparant: aut iuxta triplicẽ spiritũ pcedentẽ a corde/tanq̃ꝫ imediate z principale instrumẽtũ aie. Quoꝝ vnus est naturalis: alius vitalis: alius aialis pportionabilit ad illa que dicta sunt de habẽtibꝫ esse naturale solum vel esse z viuere: vel tria pariter/esse/viuere z sentire. Nobilitates alie considerant circa boiem magis ad psequẽtiã z familiarẽ de nobilitate locationẽ attendẽdo. Una est pcernẽs bona tpalia/ z corporalia nature z fortune. Et hec iterũ tripliciter attendit. Uno modo vt habent hec bona a progenitoribꝫ auis attauis: z in sursum. Et hec est popularis acceptio/quasi sola de nobilitate carnis attendẽs: de qua vanitate tu laboras. Secũdo modo prout habent hec bona nouiter per industriã ꝓriã cum auxilio suũ psius vel quorundã amicoꝝ: super hac iactare solent se diuites in bonis mobilibꝫ z imobilibꝫ supra ceteros cõuicinos: vel remotos. Hic est illud Satirici. Et genus z mores regia pecunia donat. Et q pecunie obediũt oĩa cũ similibꝫ diuitiarũ pconijs. De quo plenius infra. c. xvij. Tertio modo ꝓut habet aliqua dignitas vel pcellentia super alios ex concessione principis videlicet imperatoris vel alterius regis vel principis qui in terra sua nobiles creare solet. De quo plenius infra. c. xvij. De illis sic per principes nobilitatis claritate decoratis, induci potest illud Hester. iij. c. Hac honore dignus est quẽ voluerit

rex honorare ⁊ sic ibidem Mardocheus nobilitatis titulo fuit eleuat⁹/⁊ hec nobilitas similiē habet gradus. De quib⁹ plene dicēt infra ꝯm antiq̄s.c.xij. Sed ꝯm modernos.c.xiij. Et hec nobilitas non edificat ad virtutes.sed potius eliminat oīes celi beatitudines. Item nobilitas būana respicies ꝑncipaliter animā vel hominē: vt homo est/magis attendit a phis iuxta illud Nobilitas sola est animū que moribꝫ ornat. Hinc ꝓterea seruit⁹ ⁊ ignobilitas tradit in scriptura de Cham filio noe ꝓpter peccatū introducta de quo.j.c.xxxij. Habet hec nobilitas grad⁹ ꝯm ampliorē vel minorē pfectionē in virtutib⁹ ⁊ sapia in bonis moribꝫ q̄ in loco phas est insequi distinctionē theologicā incipientiū/pficientiū ⁊ pfectoꝝ quā Arist. nō siluit/ sub alijs licet termis ponens inter hoies quosdā ꝓtinentes velut incipientes alios tēpatos tanq̄ pficientes Tercios heroycos tanq̄ pfectos aut diuinales/de quoꝝ nūero hector erat q̄ videbat nō hois mortalis esse filius/sed dei ꝑut gentiles deos suos colebāt de quib⁹ dicēt.j.c.xxxij. ¶ Fuit em̄ tpe Ciceronis ⁊ Salustij ꝯcertatio sup hac nobilitate quā Cicero dicebat se virtutib⁹ ⁊ meritis acq̄siuisse. Erat em̄ Arpinas ignobil⁹ vel obscur⁹:sed lumē tā ꝑdecessoribꝫ q̄ posteritati sue Salusti⁹ igit clare dicēs de Lucio catellina viro nequissimo qui in ꝓtrariū :vt.j.dicēt.c.xxxj. ꝑuersatus est. Nam fecit ⁊ tenebras decoris nigerrimi sibi ⁊ ꝓrib⁹ suisq̄ sequētib⁹. Sunt insup apd Salustiū de bello iugurtino mordacissime ⁊ acerbissime declamacōes Marij haut nobilis parentele ꝓtra ⁊ aduersus nobilitatē culmia q̄ voluūtur ⁊ deuoluūtur ⁊c.,put.j.dicēt.c. xxj.⁊ demū ōt Quid ꝑdest illi quē mores sordidāt generatio clara aut q̄d nocet illi generatio vilis q̄ mores adornāt. Prodest ꝯm Aristo.de politice nobilitatē statu q̄dammodo loq̄ntem dum dicit/q̄ nō oīno felix est ꝯm cui q̄ specie turpissim⁹ est ignobil⁹ ⁊ sine ple.Potest sil⁹ nobilitas ꝯm theologos magis euehi ⁊ plustrari vt sic vna pfectissima ꝝ opationum.hic ꝯm tres theologicas ꝓtutes militantiū. Altera in celesti felicitate ꝑpetuo regnātiū Sic em̄ deus dicit fecisse xp̄ianos genus vicz electū ⁊ regale sacerdotiū reges insup ⁊ regnū tanq̄ nobilissime regnantes/ sup oia ꝑsertim in plenissimo corporis dominio de q̄ Seneca impare sibi maximū imperiū est. Et Horatius dixit latius regnes fragilē domando spiritū. Consonat Claudianus tunc oīa pure tenebis cū poteris rex esse tui denicq̄ Salomonis auctoritas Melior est sapiens viro forti ⁊ qui dñatur anio suo expugnatore vrbiū. q̄s oīes supat xp̄i auctoritas. Qui facit peccatū ait seru⁹ est peti. Joh.viij. Et ita seru⁹ vilissime rei ymmo nihili cū nihil fiant homines cū peccant. Illud inq̄ nihil de quo Joh.j. sine ipso factū est nihil. glo.hoc est peccatū. Quid aūt ab oīi nobilitate magis Quid prorsus aduersum sorori sue libertati q̄ ignobilissimū seruitutis tale iugū q̄ esse mancipiū tam impuꝝ abhomīabile detestandū. Postremo deducendū cōbinationes ⁊ cōpationes oīm quas numerauim⁹ nobilitatū studiose meditatiōi relinquat/⁊ occasionē dedisse suffecerit. ¶ Ad cognoscendū precipue spēs sex nobilitatū in homib⁹ qne magis in cōi tradunt intellectui si dinumerant. Et sunt natural.parentalis.honestal.virtualis.heroycalis.supnalis.quarū descriptiōes sunt tales. Nobilitas naturalis est eminentia quedā notabil⁹ homī ꝓueniens ex pspicaci iudicio rōnis hec aūt p se nō est moraliter meritorie laudabilis ex electiōe liberi arbitrij Et dicit laudabilis hic/⁊ postmodū/q̄ teste pho.ij.phisi. qd modicū est p nihilo reputat de q̄ de rescrip.c.pen.in glo.j. Et nouellis de app.c.de app. Et Archid.de preben.nō potest.li.vj. Tales ⁊ si de iure nobiles sunt/serui de facto sepe fiūt. Nobilitas parentalis est ꝑeminētia quedā notabil⁹ hoī ꝓueniēs ex laude ꝓditionis parental⁹/ non quidē a ꝑmis parētib⁹ quia ꝓnes ad oīes/ sed specialit de suis ꝑgenitoribꝫ. de qua.j.c.ꝓximo sequenti. Et hec sil⁹ iuxta nr̄az intentionē non est p se moralit laudabil⁹/q̄ extrinsec⁹ venit nec ex electiōe cuius ꝓbabil⁹. Et vt ait Aristo.de bonis bonos nasci/ ⁊ hec cōsistit in armis militaribus in quib⁹ tu hic ⁊ in alio sec'lo cruciaris:ꝑut tibi dixi.c.j. Nobilitas honestat⁹ est eminētia quedā notabilis homī ꝓueniens ex beneplacito honestatis ipm vel honestantiū/seu p filialem adoptionē a ꝑncipio vl p ꝓmotionē ad dignitatē aliquā: vt fit nouiter multis modis/ hec nō est similiter moraliter laudabilis quia venit ab extrinseco/nec ex electiōe ꝓpria/sed affectiōe ꝓpria/de qua.j.dicetur.c.xvij. Hec cōfert vt homo sit caput generis subsequētis/sicut degeneres fiunt sui generis cauda.vt.j.c.xix. Hec dici posset psonalis vel aduēticia/ q̄n aduenit persone iam cōstitute/⁊ extendit ad eminentiā vnam notabilē magisq̄ nobilitas parentalis/et de illa nobilitate fuerunt plerūq̄ oīes de quib⁹ dicēt.j.c.xv. vbi dicit de antique nobilitatis gradibus cum personis vt plurimū extinctis. Nobilitas virtualis est eminentia quedā notabilis homini ꝓueniens ex assuefactiōe vel habituatiōe virtutū moraliū/hec quia venit ab extrinse-

co ⁊ ex electione de se laudabilis est. Nobilitas heroycalis est eminentia quedam notabilis homini ꝓueniens ex caritate que supnaturalis dicit gratia per quã homo fit ꝑ adoptionẽ fili⁹ dei. fit ania sponsa xp̃i/fit templũ spiritussancti sine qua nobilitates cetere nihil sunt nec ꝓficiunt/sed obsunt potius aliquãdo/quia qͦ altiũ est hominib⁹ abhomĩatio est apud deũ Remanet quoqꝫ homo filius/et vas cõtumelie apud interitũ eternũ/ideo deteriores sunt brutis cõditione. Propterea nulla nobilitas elegibilior est qꝫ esse christianũ re ⁊ nomine. **Nobilis** Rogo rem gestam ꝑpendas. contra tue virtutũ mansuetudinẽ nobilitatis non taliter ꝓut putabas exaltãdam. Ecce claruit ꝓut cronice narrant rome quõdam cum florentissimũ eius imperiũ adoleuit senatorũ ordinis. vir quidã fulgentius Felix amplissimis opibus honestate amicicijs. ciuiũ gratia. fortunisqꝫ oĩib⁹ locupletissimus. qui ex vxore Claudia genitã eximie pulcritudis Lucreciã habuit/sed nõ fuit illa que Tarquinij superbi dolo suppressa seipsam occidit. de qua. j. c. xxvij. Nam hec supᷣ prestãt⁹ forme claritudinẽ qua oĩes romanas virgines añcellebat tanta erat in ea vite moderatio/tanta vis ingenij/tanta lr̃a ꝙ eruditio/tanta morũ honestas: vt nihil sibi deesset q̃ cõposite cuiuslibet ciuismodi etatis anĩo fas est optare. huius itaqꝫ ardẽti amore sautius inter qꝫplures reliqꝫ romane iuuẽtut⁹ vehementius incalescebãt adolescẽtes duo quib⁹ par forma ⁊ etas dispares ꝙ fortuna ⁊ mores alter eñ qui publius Cornelius appellabat⁹/illustri ex familia scipionũ ort⁹ oĩib⁹ pene fortune bonis affluebat. Nam supᷣ generis claritudinẽ ingentes sibi opes erãt atqꝫ is ꝓsentanee semp amicicie clientele familie potentat⁹ huic venãdi. cantandi. psallẽdi. vniuersum pene studiũ erat. Alter vero Caius flamineus vocat⁹ remissiori genere. honestis vero parentib⁹ originẽ traxerat/opes aũt moderatas domesticã frugalitatẽ ⁊ ornatũ rei familiar⁹ mediocrit̃ habebat/nec quicqꝫ fortune humiliores viderent̃. Nihil tñ remissius agebat quando anĩo floreret claro atqꝫ illustri. Nam in officijs amicorum ⁊ patrie curiosissimus erat bello vbi opus videbatur strennuus litterarũ vero solertissimus: ita vt neqꝫ arma studijs. deessent. vite vero moderatione prudentia atqꝫ facundia pollebat supra qꝫ in adolescẽte credibile videret̃. Quib⁹ egregijs virtutib⁹ rome clarus pollens habebat̃. hij cum semel ꝓuenissent: vt alter ei cui virgo sponderet̃ cederet pariter fulgentiũ felicẽ adeunt a quo ad modũ comit̃ suscepti sunt / ⁊ ipsoꝝ quisqꝫ Lucreciam vxorem pecijt prudenter senex: vt illam nubilis etatis videt filie adolescentũ aduentus causam exponit: ac cum eius mores atqꝫ ingeniũ aniaduerteret/alterũ ex his petere illam iubet virgo primũ ꝑ honestate ⁊ pudicicia reluctãs Cum deniqꝫ diligentius pater imparet paululũ se tacitam cõtinuit deniqꝫ ad genitorẽ ꝓuersa/nobiliorẽ inquit pater ex his tibi generis facio/atqꝫ is nunc mihi spõsus inuariabilis electus sit. Quãobrem certant adolescentes cõtrouersia. quinam nobilior esset/quoniã rei nouitas miranda videbat̃. Cum magna frequẽtia ꝑl̃i contẽtio in senatũ deducit̃. vbi de nobilitate hmõi habite sunt oẽones. ⁊ ibidẽ post mlta. Pro qͤ publij Cornelij taliter est prolatũ ad senatum/quis vestrũ est patres cõscripti/qui nõ aperte intelligat iam dictum publiũ ex illustri corneliorũ sanguine genitũ huiuscemodi optionis gloriã tulisse Flemo eñ dubitat eam esse nobilitatẽ quã ex illustriũ origine maiorũ accepimus. Illi eñ eam posteris suis tanqꝫ bereditariũ munus relinquũt. Nam cum rebus clarissime gestis disciplina moribus virtute gloriaqꝫ illustrati in re publica fuerint. ⁊ clarissimũ nomen adepti/⁊ summos honores maximosqꝫ magistrat⁹ ꝓsecuti. ꝓfecto ipsi suis artib⁹ ⁊ rei publice munere nobiles facti sunt/quorũ etiam nobilitatis recordatione oĩis eoꝝ posteritas decorata est. Nam ꝙ ex sanguie mẽbris ossibus atqꝫ visceribus nostris in lucem adducimus libros/quid aliud liberi dici possunt nisi ꝓprie nostrorũ corporũ partes. Necesse est igit̃ parentũ gloriã in liberos tanqꝫ in partes suas diffundi. At pariter a liberis in oĩm deinceps posteritatẽ. hinc parẽtum ymagines in ipsis liberorũ vultib⁹ quasi insite atqꝫ ingenite tanta quidẽ aliquãdo corpor⁹ similitudine cõposite sunt: vt nihil penitus dispar censeri possit: ita vt plerũqꝫ in illis parẽtes renati videãtur. Adijciunt̃ ꝓterea nõnunqꝫ mores liberorũ simlllimũ/⁊ eadem pene ingenia et compares vite cultus adijciunt̃ insup educatiões ꝓtinue domestice cõsuetudines/⁊ assidua dictorũ factorũqꝫ ꝓuersatio. quib⁹ assuefacti aliquãdo etiam exteriorũ animi alliciũtur Quib⁹ ꝑfecto ratiõib⁹ constat maximũ robur ꝓsuetudinẽ ⁊ naturã exercere in liberos vehementerqꝫ vim suã imꝑmere. Ita vt plerũqꝫ vicia maioꝝ posteritatẽ suã q̃ daz. q. cõtagio deturpẽt ꝙ tutes ꝙ mirabili q̃ daz splẽdore decorẽt atz illustrẽt. magꝫ mihi foret copia mẽorãdi nisi me lõgi⁹ oĩo distraheret ex his q̃ ex clar⁹ parẽtib⁹ nati ꝓfecti oĩ opiniõe ipi q̃z clari noiati sunt. Quis eñ ho

Capitulum

nore furij Camilli liberos nõ clarissimos/nobilissimosve iudicauerit/qui cum patria in hostium manus incidisset. Solus vrbis excidiũ extinxit:solus reipublice incolomitatẽ repauit. Quis deinde reliquos.quos aut Fabij/aut Cachones/aut emuli genuerũt:nõ maxime dicet glorioſissimos. Quorũ virtute ppls roman⁹ tot maximis triũphis:totiẽs aut defensus est aut illustratus:Quis nõ iudicabit nostrã rem publicã eorũ maxime liberj debere/qui totiẽs p re publica benemeriti sunt:maxime illi honores ingentẽue gloriã attulerũt vtq; ingrata foret patria nisi illorũ memoriã semp vti celebrandissimã coleret:itaq; ne maiores nostri ingrati viderẽ tur publicis sanxerũt legib⁹ vt his qui domitis hostib⁹ vel frisis exercitib⁹ vel puincijs subactis victrici gloria in patriã redibãt post felices triũphos. Quib⁹.q.dij imortales honore publico offerebanꝯ. Sculpte imagines ponebanꝯ p rostris:z arcus deniq; enniphales cõstruebantur:quib⁹ eorũ noia sempiterna laude omnib⁹ deinceps posteris paterẽt:z egregijs titulis fierẽt memorãdissima. Deinde arcus illos z imagines merito institutis dieb⁹ pplus romanus venerabaꝯ. Quãobrẽ si pro iure simulacris illis tãtus debebaꝯ honor/quãtus profecto eorũ liberis debebiꝯ. Ea em̃ stulptilia ficto quodã artificio signa virorũ illustriũ assimulabãt. Jn his autẽ natura veras parẽtũ imagines ostẽdit. Jlli quidã inanimati lapides nunq; reipublice p desse possunt. Vox vero vita imitatiõe maiorũ multas afferre vtilitates multis prodesse ciuibus:multa etiã ꝓpulsare incõmoda:itaq; his merito danꝯ tribunicie cõsulatus impia dictaret: z oẽs reipublice magistrat⁹:z si qua rerũ humanarũ est cura postq; hinc exutis corporib⁹ nobilissimi spũs euolauerint. Nihil pfecto beatius aut dulci⁹ eorũ animis offerri põt/q; vt p prij liberi eox reliquie recordatiõe maiorũ in maximis reipublice muneribus/imperijsq; venerentur:videmus em̃ si quã habẽt voluptatẽ hi qui ex hac decedunt vita/totã quidẽ ad liberos esse cõuersam. Nihil aliud sapiũt aut cogitãt:nec oĩno sese mori arbitrauꝯ: si qñ illi superstites sunt:nec oĩno sese ab humanitate quãdam suã adhuc viuẽtẽ portionẽ relinquũt. Quib⁹ de reb⁹ si tãtus est in liberis parentũ amor:vt nullus maior in votis mortaliũ cogitari possit:si tãta est eox spes in vita/in morte ꝓ voluptas:atq; etiã post exitũ vite recordatio manifestũ esse ꝓstat maiox meritis:maxime eox liberis patriã debere. Jlles ꝓterea parentũ gra venerari z colere: atq; eã gratitudinẽ exercere in posteros q; nõ pfecte in parẽtes cõferre potuit. Hoc igiꝯ sũmũ est nobilitatis genus posse maiorũ suox reipublice hereditario quodã iure vendicare posse insuper sese partes ipsox corpox vacare:z clarissimas in suis vultib⁹ eox imagines ostẽdere hãc vtiq; nobilitatẽ vniuersi vocãt:quos em̃ alios nobiles appellat vulgus:nisi quos nobilissimi parẽtes genuere. Deinde qui litterarũ eruditi sunt:nõne nobiles debent generosos.q.in genere nobilitas sit. Hanc ꝓterea generis nobilitatẽ opũ affluentia. Decorat quib⁹ familie ac domestici apparatus floridiores fiunt:exteriores amicicie conseruanꝯ frequẽtia celebriori vtpote cum amicis/cognatis z exteris reliquas/qui bonis necessarijs carẽt:quibusue alieno ꝓsidio opus est suo quis arbitrio fauere z bene facere possit. Sũmũ est em̃ fastigiũ nobilitatis liberalitas quã frustra in alios quis exercere nitiꝯ:cuius necessitati sua satis nõ sunt. Necesse est igiꝯ qui vult esse nobilis/q liberalitate nobilitas claresçat:fit em̃ plurimorũ gra atq; beneficia prestantior. Alios sic vnus pulcherrimus splẽdor nobilitatis obscuraꝯ:z desunt qñq; quis nobilis videri:cũ sepe numero liberalis esse nõ possit. Quot em̃ doctissimi viri inopia rerũ despecti vilesq; habiti sunt. Quot excelsa z generosa ingenia necessitate rei familiaris pene inculta/desertaq; interiere quorũ virt⁹ lucescere nõ potuit/exposita semp ad quest⁹ vite necessarios:itaq; maximũ ꝓstat adiumentũ ad nobilitatis decorẽ affluẽtia bonox. Qua q̃dẽ exposit⁹ ad virtutẽ anim⁹ effici ꝓstãtior:z virt⁹ ipa clarior videri possit. Quib⁹ de reb⁹ si in genere atq; in operibus nobilitas est. Nemo vestrũ dubitat patres cõscripti quin maximus huius orbis splendeat in me decor nobilitatis. Quis em̃ maiorib⁹ meis fortius ꝓ hac republica pugnauit. Quis mai⁹ ex orbe terrarũ huic ditioni imperiũ subegit. Quis celerius pericula casuũ vestrorũ calamitatesq; vestras ꝓpulsauit. Alter em̃ domitis Asie regionib⁹ exteriscq; nationib⁹ subactis eternum asiatici nomẽ adeptur⁹ est. Alter ꝓ conflagrantẽ incendio z armis italiã:ac post Canensem pugiã notabilẽ nostris calamitatib⁹ vrbem hanc ipsam in gemiscentẽ incredibili virtute liberauit:atq; illud exiciale incendiũ Branthine stirpis hanibalẽ tot victorijs exultantẽ primum industria ab oris italie reuocauit: deniq; armis reuersum in patriam fudit atq; extinxit: vrbemq; illam Cartaginẽ nostri semper imperij inimicissimã:non modo ab iniuria repressit:verumetiam fortiter huic reipublice subegit. Unde postea merito Affricani nomen inde con-

secut⁹ est. Q̄ etiā Scipioni suo qui postea Cartaginē ipam iterū reluctantē deleuit. q. relict hereditariā/ptereo reliquas quoz virtute ac gloria ciuitas nostra totiēs decorata est: quoz si res clarissimas memorari velle: equidē ignorare exitū oro̅is. Illasq; ideo libētius taceo: q̄m vobis note sunt. Quis em̄ est in hac vrbe locus maiorū meoz̄ titulis vacu⁹ triumphalib⁹. Nō tēplū est q̄ hac in vrbe nō ab illis iam direptis spoliis reluceat. Que delubra que nō illoz̄ crebras: t gliosissimas imagines ostēdūt q̄ tanta sunt t talia nobilitatis mom̄ēta: quāta t qualia cuiq; mortaliū fas est optare. Est igit̄ mihi ꝓpria nobilitatis possessio derelicta/mihi quidē a maioribus meis quasi hereditarie sunt mihi in gente illoz̄ imagines/hoste illi gestabāt habit⁹ hec facies in illoz̄ virtutib⁹ relucebat. Ego illoz̄ sanguinē/illoz̄ membra/illoz̄ viscera atq; illoz̄ formas in hac cōpagine corporꝭ refero. ego ab illis ortus: t eoz̄ diu latib⁹ educatus atq; adultus moribus ac natura insitā eoz̄ habeo nobilitatē. Si quid illis iure ꝓ tot beneficijs patria debeat mihi quoq; ipsoz̄ portioni debeat necesse est. Si in honores: si mihi impia: si magistrat⁹ vltro exhibent̄: erūt ꝓpria in iure vendicata. Nihil quoq; gratius illoz̄ animis ꝓfecto celebrari potest. Denicq; ad ornatū nobilitatis opū ac diuitiarū tātus mihi est cumulus a maioribus meis derelictus quantū cuiusq; moderatus anim⁹ desiderare queat. Sunt mihi primū paterni lares: amplissimi t ornatissimi vt nec regalib⁹ cedant edificijs: t in suburbanū in Tusculano amenitate pulcherrimū: sunt in Campanie agroz̄ mihi Colonie opulentissime quib⁹ non modo vnius dom⁹ familia: sed ingens pene exercitus nutriri posset. Familiaris ꝓo apparat⁹/ ac domestice suppellectiles auro t ebure distincte: omni ꝓo pplo romano cognite. Est igit̄ ꝓcul dubio mihi tot feliciū rerū dignitas illustre quoddā ac clarissimū nobilitatis decus: vt nec in hac vrbe omniū pace dixerim forte maior inuenire possit. Sileo itaq; flāmineus: t in hoc certamine nobilitatis desinat petere Lucreciā nō modo me genere t opib⁹ inferior. Sed cui⁹ nec pene originē scimus: nec vix vbi Agellū habeat agnouit: mea igit̄ iure nobilis Lucrecia est: q̄ me flāmineo nobiliorē ac sue pulchritudinis debitū elegit. Tu vero Lucrecia dulcissima sapientia tua letare. Nō em̄ clarior tibi ac fortunatior spōsus optari poterat: q̄ me tui amātior foret: aut cum quo felicius etatē ageres: deducā te in amplissima celsaq; atria nostre domus vide bis cōiugales thoros: q̄si regias pulchritudines feres ornamenta puellarū electissima: q̄lia tu ipsa optare poteris null⁹ erit tibi ꝓlantiū exercitationū labor vitā dulci ocio ꝓduces: neq; somnum quotidiani questus dura solicitudo excitabit viuis liberalit̄ vt voles iocari/cantare/psallere/venari vniuersum tibi studiū erit: habebis comites tuarū voluptatū virgines ac possidēq̄as/que singule votis obtēperabūt: nullus tibi delectatiōis vacu⁹ dies preteribit: nocteꝭ ꝓo simul felicissimas agam⁹. Que oīa tibi frustra flāmineus cū illis careat inopia sua spōdere poterat: quinimo tibi cū illo fuisset vita omni miseria tristior. Nam ꝓ regijs edificijs angusti lares exhiberent̄ ꝓ magnificis apparatib⁹ suppellectiles populares ꝓ ocio solicitudines ꝓ quiete labor. Nullus tibi liber dies a laboribus immunisq; opeꝝ quotidianoz̄ esses. Quis igit̄ dubitat Lucrecia/q̄ me spōsum optare voluisti cū nobiliorē elegeris: vix hac tua saptētissima electiōe apti⁹ loqui poteras: etiā si Cornelū appellasses. Laute aūt t desidero t prudētie tue cōsuluisti. Nam cū p puellari honestate puderet Cornelū debere me nobiliorē vocasti: ipprudētissimū est aliud existimare. Quis em̄ crederet te ꝓ tranquillitate solicitudinē ꝓ opulētia inopiā ꝓ salute miseriā desiderasse. vos ergo patres cōscripti ꝓ magnitudine senatorie dignitatꝭ equā iam de his rebus sententiā dicite: t tu rusticoz̄ callidissime quā aliter sententiā/q̄s pro voto publ̄ Cornelū posses ꝓnūciare: nec puto fore locum flāmineo exceptionis inquirende.

Rusticus Autumas improuide me huius rei geste seriē non notare. Et sic vnius partis alterius sine querela ꝓ finalis dicta nimis edicto conaris arma ꝓpalare. Aduerte quid nam meminerim in his nuper incorporasse. Nam flāmine⁹ redolētis memorie: t opinionis mee fundamenta nitit̄ astruere: imo assertiōib⁹ meis radicitus ingenti rōne fulcit⁹ feliciter adherere/dū inquit vt fateor me nuper percepisse. Ecce magna mihi gratia est patres de senatu cōscripti: cum de nobilitate oratione habiturus sim apud vos atq; animos vestros nobilissimos dicere. Nusq; em̄ alibi tā vera tā exercitata nobilitas est itaq; hoc mihi iocū dissimū est hodie/q̄ in tāta q̄ete aiaꝝ in tāta reꝝ agnitiōe/in tāta freq̄ntia virtutis nihil iniurū expectari/nihil obscuꝝ dici/nihil denicq; inusitatū tractari ꝑt. In hac ꝓo ꝓtroversia Publi⁹ Cornelius noua quidē t insueta violātū⁹ euitādū est/q̄s in priuatis relict̄s ꝓtentionib⁹. Nō em̄ mō hoc duoz̄ ciuiū: aut vnius tm̄ diei iudiciū est: sed omni pene gentiū atq; omniū seculoz̄ quasi

expectata ꝛ eterna lex sacratissimo quidē vestro senatus cōsulto ꝓmulgabit: videtis em̄ ꝓter consuetudinē maximā hodie in hoc iudicio toti⁹ populi romani expectationē. videtis omniū ciuiū ꝛ exterorū ora in vos esse cōuersa: his nō modo periocundū est videre. Cuius iam nostꝝ Lucrecia esse debeat. Si quis nobilior videdus sit. vos igit ac nomē vestrū oro: atq; obtestor rei magnitudinē aduertite/ cū cū in omni re pariter iusticia seruāda sit. Tamē ꝓo maxime considerandū est: cum de sūmis ac spectatissimis reb⁹ agit. Mihi aūt queso publiū Corneliū acrius solito orāti ꝓter cōsuetudinē meā virtutes/ fortunasq; meas cōmemorāti ꝓ mānsuetudine ꝛ patiētia vestra indulgere. Nō em̄ vsitatū mihi officiū est de meipso ꝓdicare: aut cuiq; maledicere. Unū em̄ īmoderati est animi. Aliud in patiētis vex ad id ꝓmū me me cohibet nouū ꝑ dicendi genus. Deinde huius insolentia Cornelij parū honeste de me antea loquētis: cum modestiā meā verbis lacescere libuerit/ hoc mihi eque adiumentū dedit vt mihi fortiter impudentiam suā cōtenere liceat: audistis Publiū cor. nobilissime Lucrecie sapiētissimā oppositionem vtrū nostri nobilitatē elegit ausus est. Itaq; Cornelius vt se nobiliorē faceret in genere atq; in opib⁹ ascribere nobilitatem. Propterea maiorū suorū fortia facta ꝓdicauit: ingēteq; sibi opes a parētib⁹ suis relictas late patefecit: hoc tota eius oratio tandē continuit: de seꝓo nihil cōmemorās: qm̄ nihil cōmemoratu dignū videbat vitā moresq; suos silētio preterīt. Ego ꝓo nō in aliena gl'ia: aut in silis fortune bonis: sed in ꝓpria veraq; animi virtute hois esse virtutē existimo. Nihil em̄ aliud est nobilitas nisi excellētia quedā/ cū dignioza indignioribꝫ prestant vti. igit homo animi prestātia nobilior est reliquis animantib⁹. itaq; claritudine animi tātū homo hominē antecellit. Nā cum in optimis artib⁹ diu exercitatus anim⁹ iusticia/ pietate/ cōstātia/ magnanimitate/ moderatiōe ac prudētia claruit. Cum bene de dīs in mortalib⁹/ de parētib⁹/ de amicis/ de cognatis ac de republica meruerit: ꝛ in sanctissimis litterarū studīs educat⁹ fuerit. Cū ꝓfecto ꝓter ceteros nobilis pollēs illustris ꝛ clarus habet. Ex ꝛ Cornel⁹ ipse cū de maioribꝫ suis loqueret Paulo antea dicebat. Cōtra ꝓo cū pessimis artib⁹ corruptus ad nequiciā ac crudelitatē ad ignauiā ac secordiā ad intēperantiā atq; iusticiā se tradiderit: cui nulla fuerit rerū diuinarū cura: atq; parentū pietas: aut amicorū benuolētia vtiq; apud oēs miser ignobilis: turpis abiectusve arbitrabit. Constat igit ex sola animi virtute verā nobilitatē defluere. Non ergo diuitiarū cumulus: aut amplitudo generis dare aut eripe nobilitatē pōt. Est em̄ ꝓpria nobilitatis sedes animus quē illa imperatrix rerū omniū natura/ nō ex maiorū pecularū hereditate: sed ex fastigio illo diuinitatis ab origine quidā eque cunctis mortalib⁹ infudit: statuitq; illū. q. hois vite principē ac veluti quādā speculi lucē: cui si pulchre imagines ostēderis/ pulcherrimas quidē refert. Si vero turpes vtiq; turpissime videbunt. Sic vtiq; mortaliū animus est purus quidē ac liber: ꝛ ad suscipiēdā nobilitatē/ ignobilitatēq; dispositus: nemo in ꝑ optimo ꝛ ꝑstantissimo munere humanitatis nature largitionē accusare pōt. Equalē em̄ singulis hunc animū prebet/ neq; genus/ neq; potentiā/ neq; diuitias animaduertit. nec quisq; tam inops/ tam vilis/ aut tam abiectus est/ qui nō parē ab initio nascēdi cum regū aut imperatorꝫ filijs sortiat animū qui non illū splendore virtutis atq; nobilitatis gloria decorare possit. Nū forte in hmōi causa frequētissimis exemplis egeo. Quid dicā de his qui humili loco parentibusq; abiectis orti: confestim ipsi clari/ nobilesq; euaserunt. Quoꝝ tanta mihi vbertas affluit vt ad numerādū hec dies satis non videret. Attingā tamē ꝓ re pauciss̄ima. Et primū nostre vrbis adolescētiā ortus. Tuli hostilij nōne agreste Tuguriū habuit: cuius parētes pene cogniti sunt. Nōne illi diu pascendi pecora cura fuit. Deinde nōne tm̄ illi claruit ingeniū/ vt ad sūmū eū huius vrbis imp̄iū ꝓduxerit: hic etiā vrbē ampliauit: ꝛ venientes ꝛ fide natos patrie nr̄e inimicissimos ꝓpło romano subegit: nōne Serui⁹ quoq; Tull⁹ in seruitute nat⁹ atq; adult⁹ summū etiā hui⁹ imp̄ij fastigiū habuit. In quo tam egregie cōuersatus est: vt ꝛ sabinos subīcere ꝛ triumphū agere meritus fuerit. Marcus vero portius Catho. a quo portie gentis plebs cognomen atq; originē traxit apud Tusculanū vicū agresti quoq; Tugurio natus est huius tm̄ in hac vrbe tāta fuit dignitas atq; auctoritas: vt oēs seculi sui viros ꝑstantes añcelleret ꝓfecto clar⁹: ꝛ reipublice salutaris nō min⁹ litterarꝫ cū militie curiosissim⁹ hic in tāta ciuiū fuit veneratione vt cōsilio suo senatoriū ordinē auxit: ꝛ ipsam quoq; senat⁹ maiestatē suo splēdore decorauit. Nōne Mariū humi sup crepidi ne iacētē a parētib⁹ infimis pene sordidissimū ortū traxisse. Nouim⁹ deinde in eo tāta virtus ꝛ ꝓbitas floruit vt in bello Jugurtino primū Metelli cōsulis questor fuerit. Deinde ipse in consulatu successerit in quo tā fortiter versatus est vt Ju-

gurtã ipm ⁊ Botum mauritanie regem/qui auxiliũ iugurte attulerat/ꝑmũ victos fugauerat. Deinde multa oppida numidie cepat tandem capto iugurta ⁊ romã ante currũ ꝓducto ingenti gl'ia triũphauit. Postea cũ Cimbri copias romanoꝝ desierũt.ita vt timor rome grãdis oriret quant⁹ vir hanibalis tpe fuit/ne rursus galli vrbẽ inuaderent/iteꝝ ꝓtra cimbros marius cõsul designat⁹ est/ ⁊ ꝓfolat⁹ etiã qz id bellũ ꝓtrahebat pluries ei dilat⁹ ill'tandẽ victis ⁊ disiectis scõm rome triũphum egit Socratẽ ꝙo vnicũ humane sapie dec⁹ Cuius doctrina oẽs philosophantiũ stole illustrate sunt q̃ nemo vnq̃ mortaliũ doctior Apollinis oracl'o iudicat⁹ est mater obstetrix Et marmorarius pr̃ genuere Euripides aũt q̃ tragicũ carmen elegantissimũ ꝓdidit Ac Demostenes phor illustris ⁊ grecoꝝ oratorũ eloq̃ntissim⁹ ambo parẽtes nõ modo viles vez etiã ignotos habuerũt Quis igit̃ ingenij cõpos/tot illustriũ viroꝝ claritudinẽ sordidam aut ignobilẽ dicere ausus erit. Necesse est em̃ aut nusq̃ in mortalibꝫ esse nobilitatẽ aut illos oim fuisse nobilissimos q̃ꝝ ingenia/vires/industrie. Et oim optimaꝝ artiũ discipline/nõ mõ ꝑter ceteros floruerũt/sed pene vsq̃ ad diuinitatẽ ꝓduxerũt/neq̃ tibi licet ꝓtradicere Cornelij q̃ maiorib⁹ tuis ex his virtutib⁹ par initiũ nobilitatis dedisti. Nõ itaq̃ ꝓtrahit̃ ex genere nobilitas vez ex inserta animi ꝑtute Alias nũq̃ illi nobiles fuissent appellati q̃ꝝ ortus tã humilis tã tenuis cõptus est. Sic nec ꝓtradicere possum⁹ multi em̃ clarissimis viris genitu adeo turpiter ⁊ flagitiose vixerũt vt eos nõ modo nõ illustres vez obscurissimos vocare meritõ sit referã primũ sordidas tuoꝝ supioꝝ reliq̃as Supior̃ affricani fili⁹ Scipio nõne paternã ꝓbitatẽ ignauia sua supauit Qui ab Anthonio rege turpissime captus suplex adiunctis manibꝫ ꝑcariũ vite spm̃ rogauit/hic etiã cum a romãis ꝓl'o nõ quidẽ suo sed bñficio ciceri alias Heorti qui pris scriba fuit pretura aliq̃ impetrasset adeo ꝓpinq̃ꝝ suoꝝ fauorẽ habuit vt nihil vnq̃ dolenti⁹ audierit Et cũ vererent ne aliq̃ flagitio dignitatẽ publicã labefaceret Et Corneliorũ familiã pollueret nunq̃ illũ ius debere aut ꝓtoriã sellam in publico ponere passi sunt tantũ in eo sciebãt impudentiã atq̃ etiã publi⁹ tuus Scipio bestia cũ ꝓtra iugurtã ꝓsulatũ ageret eoq̃ rex acerbalẽ ⁊ iherusalẽ regi q̃ndã nuptipse filios amitissimos ꝓpli romani in ꝓtẽptum senat⁹ inique trucidauerit/ sic ignaue exercitũ duxit vt nũq̃ copie nr̃e miserius aut flagitiosius vixerint Deinde ꝓsul ipse a iugurta pecunia corrupt⁹ pacẽ cũ eo fedissimã fecit quã illico senat⁹ reprobauit ⁊ ex ꝓsulatu repẽte abdicat⁹ est Quid hac ignauia cornelij turpius aut detestabili⁹ inueniri põt. Quid dicã de impudẽtissimo adolescente q̃nti Fabij maximi alabroge filio/q̃ cũ vitã miserã ⁊ peculantissimã ageret Nõ sibi pfuit paterna claritas q̃n sibi q̃ntus Põpeius precoꝝ vrbani ad instar furiosi bonis loca inijceret Quid dicã ⁊ de nepote q̃nti Ortesij quidẽ in ciuitate nr̃a ⁊ auctoritate ⁊ eloq̃ntia clarissimi q̃ ad tante vite dedec⁹ luxu atq̃ libidine deduct⁹ est vt medijs in lupinaribꝫ publica pene impudẽtia ꝓfeterit putas ne cornelij hos nobiles esse appellãdos q̃ꝝ vita eo miserior fuit q̃ prestanti⁹ lumẽ nobilitatis extinxerũt Quid si hi maiorũ suoꝝ facta egregia ꝑdicarit Quid si parentũ ymaginẽ ostenderit ac domesticas educationes cõmemorauerint an putas id q̃cq̃ laudis coꝝ flagitijs afferre/aut vero cũ rectius diceres turpitudinẽ detecturos eo ꝓfecto culpabiliorẽ quo virtutis exemplũ/qđ ante oculos habebãt misere ⁊ nequiter deseruerũt. Neq̃ vllum cẽseo meritũ talibꝫ beneficijs parentũ in re publica deberi qm̃ illi ornamẽta ciuitatis erãt. hi ꝙo turpissima labes rei publice. hiq̃ vero pacẽ honorem atq̃ incolomitatẽ afferebant. Illi vero sepe dedec⁹ ac picula ciuiũ ꝙglutinabant/illi etiam variis cladibꝫ collacrimantẽ patriã aut dubijs quoq̃ piculis nutantẽ virtute atq̃ industria liberabãt. hi vero aliq̃ pacatã ac quiescentẽ scelere ac nequitia turbare atq̃ euertere nitebãtur Qualia igit̃ sunt in moderata ciuitate talium hominũ merita/num satius foret reipublice huiusmodi ciuibꝫ carere num eorũ esset parentibꝫ dultius nõ genuisse/ sed etiã ad coꝝ animas taliuꝫ liberoꝝ nomẽ gueniret. Cum maxime in vita patriã dilexerint illos quidẽ e societate mortaliũ delendas putarẽt/multi em̃ in hac re publica sceleratis filij sentẽtia patrũ variis suplitijs damnati sunt. Cuius rei exemplũ est ꝑmus vindex libertatis brut⁹/qui cõscios cõiurationis filios necari iussit Item ⁊ Cassius qui filiũ affectantẽ imperiũ ꝓpli romani ꝑ ibꝫ cesum interfici mandauit. Deinde Manli⁹ torq̃tus ciuis pr̃ clarissim⁹ / qui cũ filius eius Decius silann⁹ de pecunijs repetẽdis apũd senatũ accusaret sol⁹ cause cognit iõez suscepit. postea cõpto crimine ita de filio pnũciauit Qm̃ Sillanũ filiũ meũ inmeritũ pecuniã in puintia diripuisse cõstat/non iniuria/ paternis laribꝫ ⁊ rei publice munere ⁊ oim ciuiũ societate indignũ iudico Deniq̃ illũ a cõspectu meo cõfestim abire iubeo. Nõ est igit̃ mos optimi patris flagitiosos filios diligere

Capitulum

verũ abñcere ⁊ abhozrere. Nullũ ergo beneficiũ paternis meritis illis in patria debeť. Si quidem nulla in eis retinet paterna virtus. Sicut eñ splendoz nunq̃ in obscura seculi facie relucet. Ita nec in pniciosis ⁊ sceleratis filijs maiozũ virtus splẽdescere põt. Frustra igiť Lozneli maiozũ gloziã in posteris putas hereditariã fieri. Et nobilitatẽ q̃si speculũ relinq̃. viꝝ enim ac virtutis socia nobilitas ꝓprio labore queriť: nec cũ vicijs stare põt. Omnis igiť iactãtia ista generis alienã laudẽ predicat non suã. Et si sanguinẽ artus ⁊ viscera posteri a maioribꝫ claris accipiãt supuacuo illozũ vendicãt nobilitatẽ. Cuiꝰ ꝓpria sedes est animus. Cuius pars nulla posteris relinquiť. Superiora ẽo corpora sunt: ⁊ simul cũ vita extinguũtur. Deniq̃ si illos eruditi generosos vocãt vtiq̃ recte inquiũt si ꝑsunt: tunc eñ generi simillimã vitã agũt. Tu ẽo id ꝓteribas Lozneli. Qꝫ si ignaui sunt: aut secozdes: etiã eos eruditi degeneros dicũt. q. d. tũc a gl'ia ⁊ nobilitate generis alieni sint. Ex quo pspicuũ fiat a nobilissimis pẽꝫ ortos etiã degeneres educi posse. nec quid in hac causa sentiat ignarũ vulgus animaduertendũ reoꝛ q̃ maximos sepe in errozes labiť. Cuiusq̃ opinio raro cũ sapiẽtia cõuenit. Nunc ad nobilẽ ⁊ glozioſam pauptatẽ peruenia. Quis eñ mema agrispa paupioꝛ fuit viro quidẽ pstanti. Attamen reipublice nostre clarissimo. Cuius tamẽ publici census instituerenť. Nihil etiã patrimonio inuentũ est: qđ in errariũ deferri posset. Nõne Valerio publicole/ qui ter cõsulatũ gessit/ semp rei publice gratissim⁹ fun⁹ ex publico ꝓstitutũ est: qꝛ nullã in morte pecuniã reliquerat. Quintum luciũ Cincinatũ vitã ruri agentẽ ac serentẽ agros. Nõne ad sũmũ imperiũ ppl's Roman⁹ vocauit qui tante virtutis fuit: vt cũ prenestini ad menia vrbis castra posuissent nõ modo vrbẽ obsidione liberauerat. Sed eos in gente roboze depulsos apud flumẽ abieram sudit. Deinde octo ciuitates que p̃nestinoꝝ socie fuerũt. Atq̃ ipam p̃neste aggressus in dedicationẽ accepit que oĩa tm̃ ab ipso in. xx. dieb⁹ cõfecta sunt. Quãto deinde fuit Atilij seram gl'iosa paupertas/ quẽ etiã semẽ agro aspergentẽ ad cõsolatũ suscipiendũ senat⁹ reuocauerit. Illa depositio iam aratro tam fozte hostiũ copias deleuit vt salutẽ rei publice cõferret. Necq̃ dignitates cõsulat⁹ ne delitie ciuitatis: neq̃ adepte in bello opes eũ ꝓtinuerũt: quominus ad dulce suũ agellũ atq̃ ad rusticũ carũq̃ opus suũ rediri hos: ne igiť clarissimos viros. quozũ excelsis animis tãt⁹ splẽdoz virtutis relucebat: in pauptate atq̃ inopia viuẽtes ignobiles aut miseros dicem⁹. Erit ne quisq̃ tam expers rõnis: que nõ illos nobilissimos vocet quozũ meritis nobilitas rei publice seruata est. Patet igiť q̃ cum pauptate nobilitas: ⁊ cũ nobilitate pauptas constare possit. Nec quis putet honesti ⁊ gl'iosi paupis oĩno nullã esse libertatẽ. Quoniã viri illi clarissimi patriam tuebanť: atq̃ ei noua impia querebãt. Cũ in pulcherrimis muneribꝫ reipublice amicoꝝ opoꝛtunitatibꝫ subueniebãt. Cũ ciuiũ iniurias ꝓpulsabãt. Nõne sũmũ ꝑ liberalitatis gen⁹ videbať Qui eñ ex peculiaribꝫ comodis exercet liberalitatẽ eq̃dẽ nõ vitupandũ reoꝛ. Sed in paucꝫ põt esse liberalis. Necesse est eñ vt ad benefaciendũ tm̃ impotẽtioꝛ fuit/ q̃ntũ ex patrimonio detraxit. At q̃ in rebus publicis aut priuatis ope atq̃ officio ꝓdesse nitiť: tãto indies liberaliꝛ esse põt quãto maiozẽ in re publica auctozitatẽ. Et cum plura amicoꝝ p̃sidia frequẽtibꝫ beneficijs adeptus est. Magna ergo esse põt Lozneli clari paupis liberalitas. Necq̃ inopia quidẽ ab illo adimit nobilitatẽ. Nullũ ergo virtutis gradũ aufert modesta pauptas. Nam hoc pulcherrimũ munus homĩ eque a natura tributũ est. vt quisq̃ virtutẽ consequi possit. Cuius sedes in penetrabilibꝫ animi posita est. Non in temeritate fortune. Nec vlla soꝛs tam dura est: nec tam acerba: que quidẽ homĩ virtutẽ eripe possit. Nec vlla tam flozẽs ⁊ iocunda/ que ignauo/ aut secozdi gl'iam valeat afferre. Nam si fozтuna virtutis impiũ haberet. Vtiq̃ nõ esset virt⁹ neq̃ vllum virtutis meritum. Nõ eñ nostra fozet: sed aliena rerũ bñgerendarũ electio. Quãobrẽ desine iam Lozneli existimare vt virtutis liberalitas ac nobilitas aliqua in affluentia diuitiaꝝ oziginẽ habeat. Desineret eñ cũ eo esse nobilitas q̃ opibꝫ suis careret. Vera aũt hois claritudo nulli casui subiecta est. Itẽ viri illi excelsi q̃s sup̃ memozaui. Nũq̃ in pauptate illa nobiles fuissent q̃z tm̃ noĩa. q. oĩ seculo celebrãdissima p romanos venerabãť. Quibꝫ de rebꝫ publie Lozneli. Si clarissimi viri flagicioſos filios aliq̃ odiũt. Si exabiectis parẽtibꝫ leberi q̃nq̃ oziuntur glozioſissimi. Si in paupertate atq̃ inopia viuentibꝫ maximus nonnunq̃ refulsit virtutis splendoꝛ. Manifestũ est nullã esse diuitiarũ aut generis nobilitatẽ. Verũ animꝰ liber: ingenuus nulli flagitio/ aut turpitudini seruiens. Atq̃ in optimis artibus exercitatus profecto nobilis clar⁹ pollẽs haberi debet. Itaq̃ cũ de nobilitate agim⁹. Tota inť nos de virtute ꝓtẽto relinquiť in qua re mallẽ Lozneli aliũ per me dicentẽ añponere/ uc cũ de meis laudibꝫ loquoꝛ

viciũ pcacitatis incidisse videar: sed hoc mihi periocundũ est/q equissimos animos vestros: ⁊ mansuetissimã humanitatẽ vestrã intueor q vtriusq vitã omnes intelligatis. Vnde nec falsa vobis ꝓdicare possum: nec vera mihi quidẽ obesse debẽt. Ego igit vbi ex infantia primum adolere cepi etatẽ meã omniũ dulcissimis litterarũ studijs accõmodaui. Deinde aliqñ pubescẽtior factus magne adolescẽtie potestatẽ in pbia consumpsi. Cuius doctrina nescio qd in vita mortaliũ laudabili⁹ inueniri possit. In quo studio nõ modo legittimos ꝓceptores habui/verũ etiã Athenis illos omniũ optimarũ artiũ grecos principes audire libuit. In quorũ disciplinis inquantũ ꝓfecerim aliorũ sit iudiciũ. Ego de me hoc tm̃ sine arrogãtia differẽtie possum q vlli nũq̃ dies vacaui. nec vlle illugubrate noctes periere. Erat infusa quedã a natura sciẽtie cupiditas: vt nihil recte cognitiõi digni⁹ ingenio meo iudicaret. Affluebat mihi vndiq̃ copia ꝓceptorũ ⁊ celeberrime discipulorũ societates: inter quorũ sapientiã educatus/nullus effici poterat ignauus/aut indoctus animus. Ac tanta tunc mihi fuit doctrinarũ ⁊ beneuiuẽdi exercitatio: vt mihi nũc qõ inhonestũ sit desiderare queã. Itaq̃ vicia nature mee non mõ molesta: verumetiã cõtraria facta sunt. Dulcissime vero socie virtutes. Deinde cum intelligerẽ clariora tunc fore mortaliũ ingenia/qñ ad rem publicã accõmodarẽt. Totũ Venie patrie concessi. Nec vnq̃ postea illius salutẽ ⁊ amplitudinẽ cogitare desij nihil laboris pertimescẽtes. Nihil pertuli qõ illi gloriã aut incolomitatẽ parere posset: itaq̃ dũ ꝓme supioribꝫ annis vndiq̃ a piratis maria infestabant. Et Lucius Pompeius vti clarissim⁹ romane classis imperũ gereret. Et mihi decẽ ex rostratis nauibꝫ cõcessisset: vt cõtra oriẽtẽ cuiusdã piratarũ. Alterius inimice classem confestim dimicarẽ. Nõne illũ ingenti conatu resistentẽ cum omnibꝫ suis copijs sũma ope supaui. Nõne etiã in bello Mitridatico ciusdẽ impatoris miles totiẽs vallarẽ/totiẽs muralem/totiẽs vnicã coronã habui. Nõne aliqñ exercitus q̃stor fortissimas sepe hostiũ acies deleui. Nihil ꝓfecto adolescẽtie mee defuit q intra cõsulatũ militaris gloriã afferre põt. ⁊ tam clarus adolescẽs vixi. Et cum senescã nõ inutilis rei publice ciuis vixisse videar. Quãtus autem mihi sit amiciciarũ cultus vos dulces amici mei qui vndiq̃ hic astatis simul hactenus nouistis quorũ oportunitatibꝫ nostri q̃q̃ defui. Tũ in foro tum in hoc ordine: tum in singulis ꝓuatis ac publicis rebꝫ cui roganti assistens nulli nunq̃ hominũ meorũ beneficiorũ parcus fidei pietatis amoris affluẽtissim⁹. Quãobrem vti in cũctis amãtibꝫ animus euenire solet omniũ ingratiã beneuolẽtiãq̃ cõiunxi. Nemo est in hac orbi: quinimo etiã in orbe terrarũ/quem vnq̃ me odisse norim nisi forte hostis ꝓpli romani. Sic hec deniq̃ summa est meorũ operũ in re publica semp curiosissimus forj officiosus/domi iocundus/in studijs vigilantissim⁹/in parentẽ pius. Carus in ꝓpinquos/in amicos fidelis: in rebꝫ vero diuinis semper veneratissim⁹ fore studeo. Vis itaq̃ artibꝫ semper putaui nobilitatẽ cõsequi posse. Vis virtutibꝫ existimaui clarũ et fecisse animũ ac ꝓfectũ. Lorneli tuo clariorẽ. Quales eñ mores tui sunt: quales vite habitus: quid vnq̃ in vita meritus es: vt ante me nobilitatẽ vendicare velis. Quid vllũ vnq̃ abs te nostra res publica beneficiũ nouit. Qui hactenus ita in ea vixisti: vt in suis cõmodis non dum te natũ esse intelligat. Quis est mortaliũ qui vnq̃ tuo patrocinio sit vsus: in quẽ vnq̃ hanc quã ita tu extollis liberalitatẽ exercuisti/nisi forte in mulierculis: aut etiã in omni impudicicia ꝓfuderis. Quibꝫ semp domũ tuã illã clarissimã ⁊ familiã omnẽ tuã cõscriptã habes. Existimas tũ maxime clarus fieri cũ cubis illũ feminarũ gregẽ ducis: atq̃ in voluptatibꝫ tuis illius turbate vndiq̃ cõscriptũ vides. Cũ in honestis amplexibꝫ turpi luxu: ac fedis ebrietatibꝫ colluctaris Ac cum ita viuas maiorũ tuorũ fasta egregia ꝓdicasti: fateboꝛ equidẽ in nostra ciuitate illorũ claritudinẽ maximã: celeberrimãq̃ floruisse. Verũ hac recordatiõe: tu tuã imprudẽs ignauiã detegis. Nihil eñ detestabilius est. Nihil miserius q̃q̃ in tãto splẽdore virtutis etatẽ adeo cecã atq̃ obscurã ducere. Prebeãt eñ tibi rerũ maximarũ exemplũ. Et bene de re publica ꝓmerẽdũ veluti añ oculos illustrissimũ tibi iter ostẽdebãt vt facilimũ tibi fuerit: in tãto fulgore maiorũ claresce re. Tu ꝓo q̃si e clara luce medias in tenebris dimersus es. Deinde putas in re publica eorũ meritis nitere. cum tu illã tuis flagicijs deturpes patas illoꝝ bũficijs claritudinẽ conseq̃ cũ ipse ignauus sis putas somno quiete: ocio viuo: epulis libidine atq̃ impudicicijs gloriam querere/quã illi tot laboribꝫ/vigilijs cõtinẽtijs/fame/siti/estu/algore/casibꝫ/atq̃ periculis cõquisiere vehementer erras. Necesse est enim vt si egregijs titulis fulgere cupias. Tuipse ipsum facias illustrem frustra in bonis hereditarijs virtus queritur. Inquire maiorum tuoꝝ libellos ⁊ ratiocinia nunq̃ ibi virtutem descriptam inuenies. Dicis nihil eorum nunc/exutis

animis esse iocūdius q̄ vt te illorū sanguinē atq; amorē omnis rei dignitates colant ⁊ venerē tur. Ego vero arbitror: si te nunc ex illo fulgore luminis p̄spectarēt. nihil eorū glorioſis aſpectibus deteſtabilius eſſet/ q̄ q̄ tam diu flagicia tua/ hec claritudo patrie ſuſtinuit: a qua ſi hic viuerent te iam ipſi omnes repente vna p̄cul abieciſſent: nec pudet o dij boni q̄ cum illis educatus ſis dicere cū adeo turpiter ac ſpurciſſime vixeris vt inter goliardos vixiſſe videaris: aſſeris illorū imagines in tuo conſpectu relucere an ignaros q̄ ſecordia tua illorū gloriā vicisti. itaq; in tenebris tuis amplius eorū ſplēdor nitescere nō poteſt. Deinde ampliſſimis laribꝫ pulcherrimis ſuburbanis opulētiſſimis coloniis nobilitatē tuā hanc decoratā facis: meā vero mediocrē ſuppellectilē domū popularē: anguſtū agellū/ honeſtā paupertatē vitupas. Sed neſcis miſer quāta tibi illa de decori ſint: mea vero q̄ mihi ſunt p̄clara. Pulchrius eſt em̄ mihi in tenuiſſimis rebꝫ florere/ q̄ tibi in apparatibꝫ maximis ſordeſcere. Quā ego a publicis magiſtratibꝫ: ⁊ opere militari: maiora quidē habere potuiſſem nec volēti mihi vnq̄ honeſte p̄deſſe poterunt. Sed quia mihi ſup honeſtatē cupio dulci hac frugalitati mea cōtentus ſum. Satis eſt habere quātū cupiā. Satis cupe quantū honeſtū ſit: quicq̄d ſupra querīt luxurie cedit. Quid ampli⁹ deſiderandū eſt in vita niſi vt moderate viuam⁹. Quēcūq; aūt ad ornatū diuicie cōglutinantur. Supuacui labores ſunt/ ſic virt⁹ p̄ decore illuſtris animi. nō aūt ſupellectiles ſplēdeat egregius vir inter quecūq; viliſſima/ anim⁹ vero miſer inter ſplēdidiſſima vileſcat. Nō veretur quis ex rerū inopia virtutē amittere. Nihil eſt modicū benefacere volenti. Qui non eſt clarus ſeip̄m accuſet inique de fortuna querīt. Quibꝫ de rebꝫ deſine iam corneli in his tuis opibus gloriari que potentiorē ſecordiā tuā faciunt deſine frugalitatē meā cōtēnere/ que clariorē virtutē meā reddit deſine nobilitatē in bonis fortune ponere q̄m caduca ⁊ aliena ſunt. Eſt quedam cum virtute nobilitas: ⁊ cū nobilitate virtus collocanda. Hanc tu lucretia ſplēdidiſſima etatis noſtre verā virtutis nobilitatē noſti ac mirabili ingenio adepta es. Tibi nō ineptie puellares/ nō muliebres ornatus/ nō corrupta monilia/ nō ſplēdide veſtes/ nō feſtiui chori cātuſq; placuere. Singula quidē incitamēta luxurie ſunt verum p̄tie ac liberalibꝫ ſtudijs dedita cōtinētia/ laboribꝫ/ pudicicia/ vigilijs/ ſolicitudine vitā oī romana iuuētute celebriorē ducis hac tu ſola mihi nobilitate placuiſti/ ac ego tibi placere potuiſſe intelligo. Nihil em̄ in rebꝫ humanis copulatius eſt ⁊ amabilius/ q̄ ſiꝫ illuſtriū animorū affectus. Et par recte viuēdi cupiditas nihil infeſtius aut odibili⁹ q̄ cū alius ad clarū virtutis cuolat. Alius ad turpes viciorum voluptates dilabīt. Itaq; q̄m ego parē tuis moribꝫ. Lornelius vero diſſimilimā vitā agit p̄fecto vt me vehemēter ames. Inſipiētiā vero ipſius odias neceſſe eſt. Qualis em̄ cum eo tibi eſſe p̄tvite iocūditas: cū tu ſcelcberrimis ſtudiorū ocijs intēdere velles. Ille vo illoꝝ inimiciſſim⁹ garrulas lixarū voces/ ebrietateſq; ſuas interſtrepere/ tu demiq; pudicitia ⁊ honeſtate renitētē cōſpicere. ille vero libidine ac luxuria debachantē intuere. Tu inter eruditiſſima ſemper ingenia de mirabilibꝫ rerū cauſis/ de ſiderū motibꝫ/ de morū diſciplinis cōcionari. Ille inter ſuas mulierculariū turbas de cunctis flagitijs ac turpiſſimis actibꝫ ⁊ voluptatibꝫ: quaſi in his artibꝫ egregius orator p̄dicare. Quō igit̄ inter tam deſiderātes alias pax vnq̄ aut cōcordia eſſe poſſet Ego vero in pacificos meos lares/ cōtinentiā tuā dulcis lucrecia deducā. Que tū ⁊ ſi ſupuacuis ornatibꝫ nō pleni ſint. tamē virtute/ moribꝫ/ iocūditate/ ⁊ omni pudicitia relucent. Ibi primum confertiſſimā libroꝝ bibliothecā meā videbis/ in quā ſemp omnē ſpem meā detuli. Hic omnis meus eſt ornatus/ hi cōiugales thori/ he ſplēdide mee ſuppellectiles. Ibi quos voles/ aut grecorū/ aut latinoꝝ cōmētarios leges. Ibi ſepe ſimul de ſuaui p̄hia diſputabim⁹ repetā tibi aliq̄n q̄ mirabiles Athenenſiū p̄ceptiones audiui. quoꝝ eq̄dē dulci memoria delector/ nulla te vnq̄ ab his ocijs diſtrahere famulantiū/ familiariūq; rex ſolicitudo. Satis em̄ quotidiani victus exprobatus mihi agellus affert. Ex ſi quis illū caſus diripiet/ virtutē mihi eripe nō poterit qua mille mihi ad vitā cōmoda patebūt. Itaq; in altiſſimis tuis ſtudijs fruere ocijs q̄bꝫ voles. Neq; etiā tibi dulciſſimi ⁊ amantiſſimi amplexus deerūt/ neq; hoc pudicitiā tuā ledat. Eſt diuina quedā religio ad conſeruandū hoim genus cōiugalis cum virtute amor copulat⁹. Nulla deniq; votis tuis cōtingere felicior fortuna poſſet. Quid em̄ beatius eſt in rebꝫ humanis q̄ in tranquilliſſima iocūditate/ virtute ⁊ moribꝫ etatē agere. Quid dulcius q̄ poſſe optimis ⁊ pulcherrimis cogitationibꝫ verax ingeniū alere. Quid iocūdius q̄ cū eo viuere/ q̄ eque arte p̄clara tua deſideria delectet: ⁊ extūc ad ſenatū p̄uerſus ait. Vos aūt p̄res p̄ſcripti: in quorum ſapientiſſimis animis tāte ⁊ tam ſpectate rei iudiciū ſedet nūc tandē exp̄giſcimini. Et cō

tentionibus finē imponite Contēdim⁹ de nobilitate satis vtriusq; vita fortune studia mores vob⁹ hactenus noti/ac nūc breuiter mēorati sunt vnius tandē hic est ptrauersie exit⁹ Hodie quidē honestas cū impudicicia/ptinentia cū libidine/magnanimitas cum secordia/eruditio cum stulticia/virtus cū ignauia ptēdunt/vtra earū nobilior sit patres pscripti/in vīa est inia.

Nobilis Et que fuerat finalit senatorū dif- **Rusticus** Non tu nec ego vidi Sz finitionis mens determinatiua. puto firmit decoratū nobilitate virtutū eximia hui⁹ certamis electiōe.lucrecie tenuisse victoris brauia. Nā dixit Salomon puer.vlt. Mulierē fortē quis inueniet Et hec tal'/in qua mulieb⁹ habūdat discretionis z humilitatis disciplina Que naturalit corporis z animi diligit nobilitatē.virilis strēnuitatis viuacitate z audacis ingenij sagacitate decoratā z nō psonal'venustatis mollitia redimitā Sed ossib⁹ z neruis ptritā/acieb⁹ sulcatis/cicatricib⁹ ptaminatis z terribilib⁹ pugnis z prelijs pollutā ō qua

Nobilis Hac vice salua veritate breuitatis amore sum ptent⁹ Et in pre- dicet.j.c.xxvij. sentis capituli collatiōe mentionē feciſti de ignobilitate de q̄ placeat tibi me signā

Rusticus Prout colligit p cancellariū supradictū/ex tūc ꝓprie relul ter informare. tat eius descriptio/p virtutū nobilitatis ptrariū Et igit hec ignobilitas repit pncipaliter in puersis moribus iuxta grad⁹ mltiplices vicioꝝ. ¶Prim⁹ ignobilitatis gradus est in demonib⁹ z damnatis. Alter in bestialib⁹ z ex corruptiōe vitiosa rōnis sub animalib⁹ brutis. Sicut em̄ eleuat hoiem sup alios boies virt⁹ heroica Sic viciū hoiem infra homies deprauatū damnat. Tercius gradus est intēpatis videlicet ex habitu z electiōe. Cum circa malitiā peccāt gloriantes cū male fecerint. Quarti sunt incōtinētes q̄ z renitētes passiōib⁹ Sed nō firmo corde vel animo tandē ab eis victi succūbunt. Ex parte ꝙo corporis bonorūq; fortuitoꝝ ignobilitas psurgit tripliciter/aut ex carētia clare ꝓpagacōis/aut ex defectu ꝓprie industrie aut amicoꝝ pmotiōe/aut quia nō placet pncipib⁹ eos honorare ditare vel nobilitare. Tales dicūtur agrestes vel serui naturales obscuri vel rustici Determinat aūt pbus.j.Polit. illos boies esse naturalit seruos. Et ignobiles q̄ deficiūt in rōne/z tm̄ in corpore robur habent sed quēadmodū nobilitas existit in clara z illumīata rōne licet corpus sit debile de quo dicit. Consilio pollet cui vim natura negauit. Et nouus Catho Ne reputes viles in paruo corpore vires Jngenio plen⁹

Nobilis Quid igit colligis Sūmarie de pre- sors viribus extat egen⁹. missis ingenio meo nimiū intricatis.

Rusticus Notam⁹ signāter ex cūctis psenti capitlo ptactis quadruplex correlariū. Primū q̄ pulcritudo totius vniuersitatis psistit in ꝓportiōe nobilitatis Jta q̄ illō pulcr̄ est.qō custodit ordinē z ꝙuat naturā. Sz ecōtra turpis est pars que suo nō ꝙgruit vniuerso.viij.di.q̄ ptra mores de pscrip. Cū nō liceat de despon.impu.c.vlt. Quid aūt videri poterit ordinarius/cū maioris hui⁹ mūdi spēm p concatbenacōes duas.vicz aureā p spiritualiū causaꝝ z argenteā p corporaliū causaꝝ/sed nobilitatē influendi a superioribus ad infima p media. Et talit pax/sanitas/sal⁹/z libertas cuiuslibet pollicie residet in pseruatiōe z honoratiōe nobilitatis Ecōtra nihil magis aduersum/pietati nihil tam causatiuū scismatis z discidij cū nobilitatis vilipēsio de qua sup.c.ij̄/quia nobiles abijciūt prauis moribus z cōsilijs ꝓpriam nobilitatē de quo plenius.j.c.xix. Scōo libertas/salus z sanitas microcosmi reponit z saluat in trāquillitate nobilitatis sue dū me⁹ sup- ma pncipatur rōni sue z ratio sensualitati. Et in insensualitate partes nobilitatis suas absq; impedimēto virtutes exercēt. Sic ipse naturales/sic vitales/sic aīales/Hab3 em̄ ꝓditio nobilitatis hoc ꝓriū.vt se nitat defendere z cōicare Et se q̄dāmodo dare de quo plene le.z no.in c.j.de dona. Ex aduerso aūt z rusticitas dicit nō a rure sed ruditate satagit rapere z ad se esse Propterea recte Paul⁹ inducit esse beatius z ita nobili⁹ dare cū accipe: vt act.xx.xvj.q.j.predicator.z pinde damnatius z sic ignobilius diripe cū pdere. Tercio nulla res pōt ita degenerare qui in nobilitatē aliq̄ retineat sic z entitatē Et ita nobilitas est in demonib⁹ z damnatis qui tm̄ nō ideo dicūtur ꝓprie deteriores ex dei ptemptu Et blasphemūs ꝓportionabiliter apud viatores. blasphemos. homicidas. raptores dei/deniq; z sue legis ptemptores. Et ea ꝓpter ignobiles intelligi Sed nō est in oīb⁹ manifestū. Quarto ꝓterea nobilitas vna vel altera colit z honorat quousq; homo ille quidā nobil' q̄ in celi lōginqua abijt regnū patris accipe reuertet ad iudicandū manifestatur⁹ abscondita cordiū dum alligabit reges puaricātes in cōpedibus Et nobiles degeneres in manicis ferreis vbi sempitern⁹ horror inhabitat Nobiles ꝙo meritis z gra pditos vocabit dicēs/ veīte bñdicti pris mei pcipite regnū/qō vob patū ē ab origie mūdi.

Capitulum

Nobilis Si tua sagax rusticitatis versucia huius mgri videlicet cācellarij & aliorū peritorum parte ꝓductō dicta singillatim ꝓsperent tūc plura de iam dictis ꝓprie mea/put infra videb cōtentionis nre collatio ꝓtinēter applicabit ymmo recitabit. fateri compellor q quo vicz ad cōmendabiliū virtutū nobilitates & nobiliū actuū opationes & operū spectabiliū exercitationes rar⁹ sum plures de plebe mihi multisq ꝓgenitorib⁹ meis fuisse nobiliores sed hanc sincere limpideq plustrando p singulos dies veteris & noui doctorū legunt codices & totius orbis audiuim⁹ seu mologos & nōdum sufficiūt doctrinare ꝓcepta dñi virtutū rudimēta predicantis & auribꝫ ꝓcipe Et si oīb⁹ in arte sua peritis seu expertis credit: vt ōt ꝓbus j. Uetba. & no. de frigidis & malefi. fraternitatis/mīme tñ illis & quilibet anertit facie suā ne videāt in finē vnde colligit ex legū auctoritatibꝫ medico credit de sua medicia. C. ō testa. mili. l. semel. Item naturali credit de natura. ff. de solu. si pactū Itē fabro de fabrica in auctē. de nō ali. aut ꝓmu. §. q aūt Item doctori de disciplo & mgro militū de suo milite C. de offi. magi. officiorū. l. j. Item aduocato in causa in qua aduocat. C. de iudi. l. rem nō nouā. §. patroni circa. C. de offi. ass. l. nemo ad fi. Item seruo de facto suo. C. de questionib⁹. l. interrogari. ff. de edi. edict. l. q̄ro. in fi. Itē messori de officio suo. ff. si messor. Item tabellioni de officio suo vt patet Itē confessori de ꝓfesso. ō symo. nemo & no. de testi. testimoniū & generaliter vnicuiq in arte sua expto credendū est. l. di. vt ꝓstitueret. ¶ Et igit dixit Bernhard⁹ loqt Prusician⁹ de ꝓstructōe lrāx & creditur ei. loquit Aristotiles de dyaletica & credit ei. loquit faber de fabricatōe loricax & credit ei Loquit xp̄us de salute aniax & nō credit ei Et mīn⁹ vicarius sacerdotib⁹ & nūcijs missis ab eo O inquit Bern̄. quanta demētia est hoib⁹ qui in aruib⁹ suis eis qui fallere p̄nt credūt & infallibili nō credūt qui ōt Luc. xxj. Celum & terra transibūt. verba aūt mea nō transibunt. Hec ille.

Rusticus Experior te veritatis numen patent edixisse Sed hoc puenit exinde/q sepe vidim⁹ eccl̄iax pastores in regimis sollicitudine suis subditis tepidiores extitisse Et ita merito iuxta Greg. qui ōt Cui⁹ vita despicit restat vt eius p̄dicatio ꝓtēpnat. i. cōtemptibil' habeat. iij. q. vij. §. idez testat & in glo. nam hmōi sacerdotes dicunt preconis officiū gerentes: vt. xliij. di. c. j. Et etiā alij dicunt p̄cones vicz illi vniuersitatis nūcij q̄ ꝓsules ꝓcōsules et scabinos p reipublice tractatib⁹ in pretorij locū siue ꝓclamū ꝓuocare solēt. Et illis intrātib⁹ et in vnū ꝓueniētib⁹ hmōi precones penit⁹ excluſi remanebāt. Sic precones xp̄i. i. p̄dicantes p singulos dies ad paradisi locū ꝓclamare & preconizare & sollicitare solēt xp̄ifideles & plerūq talib⁹ intrantib⁹ & pseuerantib⁹ precones hmōi ꝓpetuo remanebūt excluſi Constat mihi dum nup pastor noster curat⁹ multū detestādo crapulam rusticorū quodā sermone publico solerter predicaret. Et bibulos & Bibones miserabiliter tractaret Ecce modico tpe medio eundem & alios ruraliū eccl̄iax plebān⁹ capitulari cōuentu reperi discūbentes & in voce exultatiōis resonabant epulātes & bibaces & ad equales & inequales haustus fecundis calicib⁹ inturgitantes et māducauerunt & saturati sunt nimis & in me psallebāt qui bibebant vinū. psal. lxviij. & aio ſm Greg. pēsare debem⁹ q sanctis ap̄lis dicit & p ap̄los vob. vos estis sal terre. Matt. v. xciij. di. sacerdotes. xxiij. q. j. qm̄ vetus Sal aūt sitim naturaliter ꝓuocat ſm ypocratē/ymmo vos est loq̄bar colūpne sal. vt vtor Loth Ben̄. xix. Et h̄ ingēs por⁹ vini meri plen⁹ mixto. psal. lxxiij. qō letificat cor hoīs. psal. ciij. ymo letificat deū & hoīes. vt iudi. ix. q. vinū i iocūditatē creatū ē Eccl̄i. xxxj. & musica & vinū letificat cor ibidē. c. xl. & ipsoꝝ anios ingēti gaudio reddit pfusos & dulces p oc̄los stillat guttas & hoc redolēt⁹ valerni ꝓcellax imper⁹ vias fauces ꝓcutiendo cō dolētib⁹ genis rubicūdis & lacrimax riuul' largiter pfusis expient demōstrat sed vn⁹ de senioribꝫ respōdebat dicens. optime dixisti q sum⁹ sal terre quare p rusticis vino sal ꝓdire debem⁹ Et nōne scis q scriptū est ꝓprie de nobis qui sum⁹ de sorte dñi. xxj. di. cleros. xij. q. ij. dñs cum concor. Inebriabunt ab vbertate dom⁹ tue & torrente voluptatis potabis eos quia apō te est fons vite & plebs tua letabit in te. Quia parat nobis mensa dñi aduersus oīes qui tribulant nos. psal. xxij. vnde dixit dñs p ꝓphetā Inebriabo aniaz sacerdotū pinguedine & ꝓplus meus bonis meis adimplebit Jere. xxxj. Item p Jeronimū & habet. xxxij. q. ij. moyses / ania certe quia spūs est/in sicco habitare nō pōt. Unde iuxta glo. ibidem in sicco. i. in corpore rudi & informi/ q vtiq corpus sine ania rude est & informe/ quia mortuū/ hoc idem in ydolo videm⁹ qō dum relinquit a spū solū manet truncus surdus & mutus. Unde auctoritate Jero. bibim⁹. vt spūs. i. ania que in sicco habitare nō pōt vt ꝓmisimus diutius in corpore humido pseuerare possit ad frugem saniorꝭ intellect⁹. Unde dixit ap̄lus. j. ad Thi. v. Noli adhuc aquā bibere

sed vino modico vtere ꝓpter stomachū tuum ⁊ frequētes tuas infirmitates ⁊ ibi dixit Augus. ꝙ in stomacho sedes est infirmitatis ⁊ ecce quomō possem deserere vinū. Judi.xx.c. Unde vinū qđ pollicitus es mitte seruis tuis dñe.ij. Paral'.ij. Et hoc Archiđ. videt notare in.c.luxuriosa.xxxvj.di. qui dicit vinū modice sumptū confert in clericū acumē ingenij. ergo a fortiori si multū sumit reddit intellectū acutissimū. Nam modicū fermenti totam massam corrūpit: vt ſ.ad Lor.v.⁊ multū vtiq; plus ⁊ in croco ꝙptime patet qui quātomagis tāto largius tingere solet glosa aūt in dicto.c. Moyses. videt idē astruere de normānis anglicis ⁊ bolonis ⁊ talis fortassis auidi ad bibendum vinū fuerunt hij de quibus dicit ꝓpheta ⁊ puellā vendiderūt ꝙ vino vt biberent. Johel.iij. videm⁹ etiā multū euidenter. ꝙ nō tantū anima quia spūs est. ymmo spiritussanctus in sicco arido sterili infecūdo paupeq; loco habitare diutius nō solebat. vt patz in cartusiensibus ⁊ ceteris religiosis ꝓter fratres minores de obseruātia q̄ spiritu dei ducti in obseruātia vite cont̄platiue. que modo dicit reformatiōis degere cōsuetis. qui vtiq; loca hacten⁹ desiderabāt in habitationē sibi. ⁊ possidebāt vt a fructu frumēti ⁊ vini multiplicati fideles in pace xp̄i requiescāt vt det pinguedinē spiritus ⁊ pinguedo spiritū Ac si dicerē. ꝙ obseruātie religionis cultores nō nisi loca victualibus habūdanter referta querebāt/ ymmo spūs inmundus dum exiret ab homīe ambulabat per loca arida ⁊ nō inuenit requiē quousq; reuerteret in locū vnde venit videlicz humidū ⁊ humanū. Matt.xij. Et licet aliqui irridebāt eos dicētes/ qz musto pleni sunt isti. videlicz quos spūs repleuerat. vt Act.c.ij. Ego aūt rustic⁹ hac moderatiōis respōsione cōtentus ⁊ nō sacerdoti meo sed illi qui tam gloriant de corporis saturitate locut⁹ est cōfidenter re-

Nobilis Quod q̄s diligit de facili credit ꝓut predictū est sed fortassis cessi creditur⁹. iste sacerdos ignorauit quia scriptū est ꝙ Jero.xxxv.di. ecce principes. Est inquit ignominiosum Jesum crucifixū pauperē esurientē farsis p̄dicare corporibus ⁊ ieiuniorū doctrinā ꝙ rubentes buccas tumētiaq; ora ꝓferre Et idem de sacerdotibus eisdē ita dicens. Si in apl'oz loco sum⁹ nō solum sermonē ipsoz imitemur sed ꝓuersationē ipsorū ⁊ abstinentiā. Hec ille. Et ꝓpheta dixit vinū non bibebat oīis sacerdos Ezech.xliij. Et cum fecerint votū cum sctificenť ⁊ se voluerit do suo ꝓsecrari/ vino ⁊ oīi qđ inebriari p̄t abstinebunt. Numeri.vj. Et his postergatis ꝓpositū nostrū ꝓsequamur/ virtutē aūt nobilitatis decorem quē totis viriū visceribus nr̄is cōmendam⁹ Non penit⁹ relinquam⁹ sed plerūq; superficialiter accidēt aliter ⁊ incident ⁊ de suis ꝓcieb⁹ put in pīmi capitl'o fecim⁹. ⁊ ita pluribus sequē tibus venerabilē ⁊ oīi laude dignissimū faciem⁹ put ꝓtinenter videb⁹ gliosam ꝓmemorationē.

De prime videlicet nullis seu pollitice nobilitatis origine ⁊ de varia hui⁹ nobilitatis descriptiōis Capitl'm septimū ait Rusticus.

s

Entio te de nobilitatis virtutū culmine nō fore crebrius solicitādum sed de cuiusdam pretense claritatis pollitice siue ciuilis curialitate/ q̄ te nobilitate prefingis statui ruralitatis ⁊ delectaris curiosius in eisdē occupari. Quare p̄coz breuius quo poteris radicit⁹ vnde ꝓuenerit. Quid sit aut vtrū humane salutis auctor/ aut mūdialis prudentie sagacitas p̄ ceteris totius stat⁹ orbis nobilitatē eādem ⁊ quō presignauerit/ ꝓtestor tñ solēniter ꝙ quicquid in his iudicauerit declarādo/ tanq; iudici in causa ꝓpria tibi leuius credulitatis fides adhibeť euidenť suspecto. ff. de offi. p̄si. l. senat⁹. C. ne quis in causa sua. l. vnica. Igit facilius inter te ⁊ me nascit ꝓtentiōis exceptiōis ⁊ replicatiōis naturalis altricatio/ ⁊ hoc nō est nouū. Nam in paradiso voluptatis ⁊ loco pacis videt exortū: vt ōt Archiđ in rosario suo sup ꝓhemio decretoz Cum em̄ Adam de inobedientia p dñm argueret/ quasi actiōi exceptionē obiciens relatione crimīnis in ꝓiugem/ ymmo in cōiugis actorē ꝓcurit dicens / mulier quā dedisti mihi socia ipsa me decepit/ ⁊ comedi sicq; litigandi vel vero vulgariť dicam⁹ placitādi forma inter ꝓmos parentes in hoc ꝓmo trāquillitatis ortl'o/ p dñm in pace ꝓstituto videt exorta. Unde cordax ⁊ intrepida sic tibi loquēdi facultas/ ⁊ mihi credēdo seu besitādo sit plenissime libertatis imunitas.

Nobilis Et si tibi fuerit credendi talis prerogatiue libertas Audi quid dixero ⁊ si rusticitas tua tepida rurali more nō annuerit/ mihi ꝓterea nullus formidinis incumbit necessitas ⁊ si tuus offendit auditus fatigabilis ad modum aspidis surde obstrue aures tuas Et nihilomin⁹ de pollitica siue ciuili aut de humanali nobilitatis culmīe/ quod cer-

tissime virtutibus initiũ credimus cepisse/ ⁊ quo nobilis differt a plebeo rustico vel opida-
no/ ⁊ per qđ nũc regitur terrarũ ambitus. ymmo qđ sydera spectãt astra mirãtur cui luna sol ⁊
oĩa seruierũt per tempora. qđ cõditoris quoq; syderũ in terris. put. j. c. xxvj. clarius dicem⁹.
⁊ pie matris eius extollebat humanitas. De eadẽ insuper nobilitatis ⁊ potentie ⁊ magnitudi-
nis ingentia. inquit Salomon Ecclesiastes ꝓmo Ecce ego Ecclesiastes fui rex in Jerusalem
locutus sum in corde meo dicẽs. Ecce magnus effectus sum ⁊ preces sapiẽtia/ oĩes qui fue-
runt ante me in Jerusalem tam scz iudeos q̃ Jebuseos ⁊ mens mea multa contẽplata est sapi-
enter. ⁊ didici ⁊ dedi cor meũ vt scirẽ ⁊c. ⁊ ibidem. c. ij. magnificaui opera mea. Edificaui mihi
domus/ plantaui vineas/ feci ortas ⁊ẽ. Item possedi seruos ⁊ ancillas multãq; habens fami
liam/ armẽta quoq; ⁊ magnos greges ouiũ vltra oĩes qui fuerunt ante me in Jerusalem/ co
acerbaui mihi argentũ ⁊ aurum ⁊ substãtias regum ⁊ prouinciarũ in quib⁹ Salomon si ceteris
extulit/ ⁊ tamẽ in istis neq; peccauit neq; deũ offendit/ sicut nec reprehensiõib⁹ in scriptur⁊ sub
iacent. Item xp̃us de eisdẽ nobilitatis ⁊ potentie sui generis magnanimitate se extollebat/ cũ
diceret. Joh. x. Oues mee vocẽ meã audiunt/ ⁊ ego vitã eternã do eis/ ⁊ non peribũt in eter-
num/ ⁊ non capiet eos quisq; de manu mea ⁊ sequit/ pater meus/ qđ dedit mihi maior oĩũb⁹
est/ ⁊ nemo potest rapere de manu patris mei/ ego ⁊ pater vnũ sumus/ ⁊ se taliter de potentie ⁊
nobilitatis culmine sui patris celestis extollẽdo/ cum vtiq; pater celestis sit nobilissim⁹ ⁊ potẽ-
tissimus/ ⁊ vtiq; nobilitas hũanalis. put ꝓmissum est infra dicẽt. pcedit de parentũ generositate
quia filius reg⁊ rex est/ ⁊ filius ꝓncipis princeps est in pollitica nobilitate/ ⁊ sic xp̃us filius
regis ore suo ꝓbat cum ipse sit veritas ne indiget alia ꝓbatiõe. Item de illa nobilitatis ingẽtia
loquitur euãgelista dum dicit Mariã matrem dñi/ ⁊ Joseph virum suũ esse de stirpe Dauid
regis/ ⁊ de stirpe regia: vt patet Matt. j. ⁊ Luc. iij. Ita ⁊ legimus beatũ apostolum fecisse/ qui
de eo q̃ natus esset ciuis romanus se extulit apud felicẽ presidem/ ⁊ natũ esse de tarso cilicie iu-
deum ⁊ in Jerusalem nutritum ⁊ educatũ in lege ad pedes Gamalielis viri famosissimi: vt patz
Act. xxij. De qua latius dicetur. j. c. xiij. §. de nobilib⁹ inferioribus. Item vt narrat Petrus lom
bardus ⁊ sacra sancta canit ecclia dum Quintian⁹ cicilie cõsularis quereret a sancta Agatha
put predixim⁹. cuius cõditionis esset quo ad generũ ꝓpagationẽ/ ipsa legit respondisse. Ño
tantũ sum ingenua. i. priuata nobilis aut libera fui/ ⁊ suz statim postquã nata fui: vt de pur. ca.
c. j. ⁊ in glo. j. velꝫ ysid. Et bi. li. ix. c. v. qui dicit Ingenui dicti quia in genere habent liber-
tatem/ nõ in facto sicut liberi/ vnde ⁊ eos greci eugenes vocant/ quia sint boni generis. ⁊ infe
rebat Agatha sed expectabilis genere ⁊ oĩs parentela mea testat. i. multũ nobilis. de qua in-
fra dicetur. Et ideo de huiusmodi nobilitatis ⁊ potentie magnificẽtia sine fastigio inquãtum
poterimus ptinẽter loqui nõ omittamus/ ⁊ taliter videlicz vt de ortu necnõ nobilitatis ⁊ mili-
tie humanarũ origine ⁊ per suos gradus gradatim sine modo scalari/ de superioribus ad inferio-
res descẽdere aut ab inferioribus ascẽdere ⁊ generose clarius stemata nobilitatisq; passus discer-
nere valeamus/ ⁊ licet tam largum ꝓpositũ ingensq; desiderũ ingenij mei modulũ trãscendere
videatur/ confisus tñ in illum qui guttur tuũ strumo glutinatiõeq; globosum cõtra true rurali-
tatis naturã/ fecit multa ꝓnunc eloquẽtia curiosaq; cõfabulatione redolere/ q̃ vtiq; psequar
intentũ qđ mihi de premissis videtur imminere. ¶ Scias ergo put ait Tulius. j. de officijs
Omnis em̃ qui de aliqua re suscipit locutio debet ad diffinitionẽ pficisci/ vt intelligat quid sit
de quo loquat ⁊ ad quid cõcordat lex. j. ff. de iusti. ⁊ iure. Et taliter vt diffinitio cõuertatur cum
suo diffinito. j. di. cõsuetudo. xiij. q. iij. c. fi. ⁊ xv. q. j. in prin. xix. q. j. in prin. de pen. di. j. Tres
sunt actiões de cõsue. c. ij. li. vj. Unde diuersorũ magistrorũ diffinitiões ⁊ descriptiones de hu
iusmodi nobilitatis pollitice siue ciuilis aut humanalis claritate siue status celsitudine recita-
bimus. Ideoq; primo videam⁹ quid sit nobilis aut nobilitas ciuilis seu pollitica/ ⁊ interpel-
latim loquamur de nobilitate virtutũ/ vt vno cognito sincerius cognoscamus ⁊ reliquũ Quia
put diximus vna sepe est generatiuũ alterius/ ⁊ ne putet rusticitas tua/ q̃ mihi sit in hoc vis
aut virũ differentia Si dicam quid sit nobilis aut quid sit nobilitas Unde scito ꝓncipali sci
tur ⁊ accessorium scito cõcreto scitur ⁊ abstractũ: vt in. c. accessoriũ. de re. iur. li. vj. ⁊ ff. e. ti. Cum
principalis. ⁊ l. nihil dolo. §. Cum ꝓncipalis. Et ad similia facilis est trãsitus. xv̄j. q. vij. Et
hec diximus. xxvij. q. j. ydolatria de transla. c. ij. de pastu. Ex parte cũ concor. ¶ Unde cõue-
nienter dicam ⁊ indifferẽter quid sit nobilis ⁊ quid sit nobilitas/ quis illustris/ quis clarissim⁹
vel super illustris seu excellentissimus aut gloriosus aut serenissimus. ¶ Unde quidam Joh⁹

anglicus in diuersarū scripturarū facultatibꝫ multū expertus. sic inqt. ¶ Nobilitas est triplex. videlicꝫ. cōmendabilis. tollerabilis. ꝫ vitupabilis. Prima est celi. scōa seculi. tercia inferni. Prima est beate viuentiū. Scōa est large donātum. Tercia est abutentiū. prima puenit ex anime sanctitate. scōa ex nature generositate. ꝫ tercia degenerat ex dyaboli prauitate. Prīa est deo acceptabilis / quia apud deū plus ornat nobilitas morū q̄ ꝓgenitorū. vt. xl. di. nos qui. Et de illa supficialiter ꝓme supra facta est mentio. Scōa est apud mundū laudabilis. de qua dicit. de dona. c. j. ꝫ illam ꝓsequi iubemur. ꝫ Tercia est apud deum dānabilis quā habuit Adam ꝑm⁹ homo Et ꝑ ipsam sibiꝫ nobis vitā ꝑdidit. vt dictū est supra. c. vj. ¶ Item antiqui dixerūt doctores. nobilitatis secūde iamdicte claritatē in tribꝫ consistere. Primo in sapientie ꝓfunditate / et spiritu ꝓphetie. vt. j. Reg. ix. vbi dictum est Saul dum quereret asinas / ecce vir dei est in ciuitate hac videlicet Samuel. vir nobilis oīe qđ loquit absqꝫ ambiguitate nouit. Scōo dixerunt nobilitatē consistere in regali maiestate. vt Ecci. x. Beata terra cuiꝰ rex est nobilis. i. de stirpe regia: ꝑut ibi dicit glo. interlinial / ac si diceret de paupere domo nunqꝫ bene nouit regem. de qua. j. dicetur. Tercio in iudicij auctoritate ꝫ iudicādi potestate. vt ꝓuer. vlt. Nobil in portis vir eius vbi ꝓtunc exercebantur iudicia sup ꝓpīm quādo sederit cum senioribꝫ terre. Unde officiū iudicis dicitur officiū nobile. Aristotiles aūt princeps pōrum in libro de bona fortuna nobilem siue politicū siue ciuilem discernens a plebeo inquens tū / tm̄ a fortuna nobilitatem huiusmodi ꝓuenire. dum dicit nobilē tamē bene fortunatū dicemus. Et ratio sua colligit ibidem. quia talis nobilitas sibi ꝓter suam cogitationē accidit. qz talis nascit / ꝫ sic stulti sicut sapientes nobiles esse possunt / sed stultus quo ad hoc est plus fortunat⁹. ratio colligit ibidem. quia sola fortuna ꝫ nō ꝓuidentia / ꝫ nō virtus ꝓtulit sibi nobilitatē. Unde dixit. vbi plurimus intellectus ꝫ ratio ibi minima fortuna / et ꝓprie ille rusticus faber factus est nobilis ex fortuna / de quo dicemus. j. c. xliij. de Baronibus in merendula. Et vtiqꝫ qui inter filios regis francie vel anglie seu hyspanie vel aliorum regum ꝫ ꝑncipum primo nascitur. aut primogenitus moritur. ꝫ ex cōsuetudine introducta ab antiquo quā approbat Joh. An. post hostꝫ. in c. licet de vota. habet ius primogeniture. ꝫ pre fratribꝰ ꝫ nepotibꝰ suis erit rex vel ꝑnceps / nonne sibi sors ꝫ fortuna contulit sibi illam excelsam nobilitatis ꝫ magnitudinis ac claritatis serenitatem / pre consortibꝰ suis qui ꝓcesserant de parentibꝰ eisdem / ꝫ ex eadē radice. vt dicatur. vnxit te deus deus tuus p̄ consortibꝰ tuis. psal. xliij. Nō obstañ. qđ le. ꝫ no. xxiij. q. j. c. vlt. videlicet q̄ filius regis rex dicat / licet regnū non habeat. vt predictū est. Unde qđ videtur dñical. bo. Similit ꝫ Jo. an. in mercurꝫ. sup regla sine culpa. li. vj. ꝫ Lardi. in. c. tanta. q̄ fi. sint legit. Et ꝓcludit ꝑ oīes / q̄ ꝑmogenit⁹ illegitim⁹ postea ꝑ ꝓtractū matrimonij cum cōcubina vicz matre ꝑmogeniti non ꝓiudicat in dignitate vel iure acq̄sito ꝑmogenito de legitimo thoro ꝓius ab initio ꝓcreato. i. qui ꝑmogenitus fuit legitim⁹ anteqꝫ alius de cōcubina natus legitimaretur / sed hoc nihil ad ꝓpositū nostrū / sed vltra ꝓcedam⁹ / ꝫ ꝓpie ꝑ nostro ꝓposito ōt exp̄tissimus Cicero qui Tulius dicit rethoric⁹ pitissim⁹ in rerū diffinitiōibꝰ exquisite diffusus / nobilis ciuili aut pollitica determinatiōe dicit insignis. generosus. honestus. celeberrim⁹. ꝑuulgatus. bono genere magnoqꝫ noīe dispsus. Item ponens differentiā inter nobilem ꝫ generosum dicens generosus nascit nobilis / sed nobilis appellat / quē opes ꝫ diuitie exaltabant / qđ est nota dignū. put. j. dicet. c. xviij. ꝑ extēsum / vel ꝑm Catholicon Generosus ōr a gen⁹ ꝫ appellatur generosus nobilis boni generis / licet eīm rustici gen⁹ habeāt / non tū dicunt generosi / soli eīm nobiles describere solent suas genealogias ex quadā curialitatis ꝫ laudis legalitate / sed rustici seu populares / qñqꝫ compulsi de iur⁹ necessitate supputāt nationes duz tractāt de partiū ꝓtrahentiū ꝓsanguinitatis ꝫ affinitatis ꝓximitate. vt le. ꝫ no. de testi. licet ex quadā. Sed ꝓpter hoc notanter nobiliū scit genus. Nam ꝫ inter animalia bruta que sunt nobiliora ad infinitū annorum numerū / ipsoꝝ cōcernitur ꝓpagatio notissima. Nam apud nos ꝫ in dyoc. Basilien. est quoddā castrꝫ Eptingen. nuncupatū / ꝫ ibidem in quibusdā rupibꝰ altissimis quo ad hoīes inaccessibilibꝰ est aquilarū nidus vbi ꝑ singulos annos extra omniū hominū memoriā produxerūt pullos suos. Unde nobiles de dicto castro de ꝓgenie in ꝓgenies / ꝫ ad plures annoꝝ centenarios ꝓout ꝓdūt hystorie ꝫ hodie aquilā ducunt in armis / sic falcones Ancipitri silr ꝫ Nisi: necnō alij plures auicule nobiles hñt loca ꝑ ꝓgenies. Ignobiliū aūt animaliū. vt sunt muscе / scabiones / ꝫ similes / que nascūtur de putredine nullus nouit origines neqꝫ notamus derivationes. Quamobrem ꝓprie nobiles soli dicūtur habere gen⁹ / ꝫ ideo plebei ab Origenes

dicũtur quasi sine origine/ vel ſm eundẽ/ nobilis deriuatur a notabilis per sincopã. Et dicit nobilis quasi notabilis qđ de facili notatur scz cuius nomẽ z genus cognoscuntur preclara. Item Lucidarius posuit differentiã inter expectabilem z nobilẽ: sic inquiens. Expectabil' in exterioribꝫ nobilis/z interioribꝫ bene natus ab expecto vel ex genere expectabili q aliqui spectant aliqui mirant laudando scz honorãdo/z ita legit: put predicit de sancta Agatha. Nobilem aũt dixit virtutibꝫ claresscere. ¶ Item Plus Polit.iiij.dixit Ingenuitas siue nobilitas est virtus/z diuitie antique. facit ad hoc lex stẽmata cũ ibi notat ff.de gradi.affi. Item Lassio dorus dixit. Nobilitas nihil aliud est q diuitie inueterate. z p gen⁹ ad posteres deriuare/ sed Laur.doctor dixit Nobilis .q. non bilis.qz ſm medicos/bilis est quedam passio.s.humor in hominis cerebro cõsistens per quẽ homo ad iracũdiam ꝓuocatur aut irascit. Unde nobiles esse debent mãsueti pre ceter z non ad elationẽ cõmoti.vt patebit.j. Sed Isid.x.Ethim.inqt. Nobilis dicit nõ vilis cuius z nomẽ z genus scit. Sed Papias dixit: put ab antiquis recepit cum sit collector auctor. Nobilitas est dignitas/splẽdor auctoritas/amplitudo z magnificentia. Hinc eximius Boe.iij.de con.psa.vj.dixit. Nobilitas est quedã laus ꝓuenies ex meritis parentũ. Et ibidem. prosa.ix.patenter innuere videt. Q potentia/sufficientia/nobilitas/ reuerentia/z iocũditas/sint vnũ z idem. de quo dicetur.j.c.xx. Unde Paulus.j. ad Cor.iiij. dixit/vos nobiles/nos aũt ignobiles/vbi dicit glo.vos nobiles.i.reuerendi/nos aũt ignobiles.i.despecti/ z ita glo.quo ad reuerentiã cõcordat cum Boetio/vnde dixit lex nobiliores. C. de cõmertijs. Q tria inducũt nobilitatẽ.natiuitas/diuitie/z honores/ꝓterea Ouidius fast. in.v. Induxit q quidã deus qui dicit honor cõcubuit cum dea reuerẽtie z ex ea genuit maiestatem/a q Maius mensis nomiat/vnde dixit donec honor placideq decens reuerentia vultu corpora legitimis cõposuere thoris. Dicimus insup aliquos viros fore vel fuisse glorioſos. quasi gloria plenos siue sint de nobili aut plebea generatiõe. Unde dicit Bern. Tria sunt que faciũt hominẽ glorioſum. scz honorabilis societas. vestiũ pulcritudo. z dignitas. z si vnũ illorum deest homo glorioſus nõ est. Nam si societas seu comitatus honorabilis est absq vestiũ ornatu nihil valet/aut si vestiũ pulcritudo est sine dignitate nihil opatur. Et sic ỏ alijs. hoc experienter videmus in mulierculis p̃cioſe vestitis nulla familia suffultꝫ. Huiusmodi aũt dignitas consistit in duobꝫ. Primo. q sua claritas ad multorũ noticiam deducat. Scõo. q ab alijs approbetur quibus claruit: vt penes illos claresscat z innotescat/z etiã innotuit p aliq̃lem commendationẽ z laudem/hoc voluit venerabilis Catho dum dixit in ꝓlogo libelli sui. vt glorioſe viuerent z honorẽ contingerent/z tales fuerũt quos Boetius.ij.de con.metro.vij. glorioſos cõmemorat/dũ dicit/summũq credit gloriã late patentis.z.j.vbi sunt. fidelis ossa fabricij manent/quid Brutus.aut Rigidus.Catho ꝛc. Est aũt gloria. vt dicit Tulius frequẽs de aliquo fama cum laude/sed Ambroſius dixit. q gloria est clara cum laude noticia. Augus. insup dicit in lib. de ciuitate dei. de gloria seculi. q gloria est iudicium hominũ bene de hominibꝫ opinantium. Et inde dicuntur glorioſi huius mundi/ qui ſm Boetium vbi supra. bis moriuntur. Primo in corpore. Secundo in fama: sed alij fuerunt glorioſi principes terre. qui quomodo in vita dilexerunt se/z per virtutes vixerunt glorioſe/z hy nihil ad ꝓpositum nostrũ: sed inclitus ſm Brittonẽ dicitur valde glorioſus/z componit ab in z cleꝰ.a.um.qđ est nobilis vel glorioſus/sed nõ est in vsu.z descẽdit a cleo cles clec cletũ. Isid.aũt Ethi.x.dicit.q sit grecum nomen. Nam clycũ grece glorioſum dicũt/vnde scribit vir inclit⁹ Mauritius/ sed fuit quidã nomie dantes Elegeri de florentia vulgarꝫ poeta laudabilis nimis qui int multa suoꝝ carminum dictamia famoſiſſima/ vnũ fecit notabiliter liricũ de nobilitate in vulgari lombardico/ et in eo recitat tres opiniones antiq̃ꝝ. Prima quaꝝ talis est/q quidã impator dixit Q nobilitas est antiqua eris seu diuitiaꝝ possessio cũ pulchris regimibꝫ z moribꝫ. Alij dixerũt. q antiq̃ boni mores hoiem fecerũt nobilẽ/z hij de dinitijs minime curare vident/sed tercij dicunt. q illi dicunt nobiles q descendũt de pre aut auo valenti/z dum has descriptiões multꝫ armaret coloribꝫ/rõnibꝫ/z argumẽtꝫ/demũ easdem reprobauit/in eodem dictamine trahens se ad nobilitatem virtutũ/cum glorioſo verborũ certamine. Porro dñs Bartholomeus de saxoferrato eximius vtriusq iuris doctor/necnon aliarũ scientiarũ floribꝫ mirabiliter laureatus/z exptus inter cetera. tres in vniuerso posuit nobilitatis differentiarũ discretiones: sic ꝓcedens dicendo. ¶ Prima nobilitas est theologica z supnalis. Scõa est naturalis. Tercia nobilitas est pollitica z ciuilis. De prima proxime supra superficialiter locuti sumus. de scõa videlicet nobili

tate naturali qua vnũquodq; animal aliud excellit dicet.j.c.xj.circa mediũ. ꝟ.percepi fatigatio ne ⁊ sequenti/ ⁊ supra tactum est.c.vj. De tercia videlicet pollitica seu ciuili nobilitate/qua nobilis ingenuus seu ingenuosus illustris.insignis.aut gloriosus distinguitur a plebeo siue rusticano.aut simplici ciuitatensi.de qua tanq̃ expertus ⁊ antiquus curialis principũ talem posuit diffinitiõis descriptionẽ pre ceteris notabilẽ/dicendo. Nobilitas est qualitas illata ꝑ ꝑncipatum tenẽtes qua quis vltra honestos plebeos acceptus ostenditur / ⁊ dum idem eximius doctor taliter nobilitatẽ cõmendaret diffiniendo:protunc coetaneus suus/videlicꝫ dominus Agapitus de columpna principum Romanorum germine procreatus / et episcopus Bononieñ. spernendo huiusmodi nobilitatis determinationem dicens sequendo Senecam epistola.xliiij. Nobilitas est in anima habitus virtuosus: aut a natura productus/ per hoc nobilitatis sue stemma polliticum vilipendendo. Seneca autem in dicta epistola mouebatur per Lucillum conquerẽtem ex eo. Ex maligne natura fortunaq; similiter ageret cum eo/ quia non erat natus nobili de domo. Et ideo non poterat eximere se de seruitutis inuide iugo ⁊ popularium familiaritate/ ⁊ causas causarum assignabat quia non habebat statuarum insigne vel arcuum decus notabile qđ maiorum ⁊ predecessorũ nobilitatis stigma signabat/ ⁊ ita quondam imperator erigebat statuam: vt videtur rome de sepultura Julij cesaris prope sanctum Petrum/ et etiam in campo Martis/ et hoc ad honorem suum vel concessit fieri in honorem alterius principis: sed non in honorem priuati pro pecunia: vt patet.C. de sta.⁊ yma.l.vlt.et penult. Et licet erigatur statua ad honorem principis / hoc tamẽ sine adorationis ambicioso fastidio faciendum est ⁊ in presentia iudicis: vt.C.e.ti.l.ij. Et olim fugiẽtes ad huiusmodi statuas reportabant immunitatẽ si iustam causam habuerunt: vt.C. de his qui ad sta. confu.l. vnica. Ex his igitur nota / ꝙ etiam post mortem nobilitas dabatur quõdam per principatũ tenentem: prout nunc videtur in vrbe / vbi plures ponũtur arcus triumphales ⁊ statue prout predictum est supra .c.iiij. Ad antiquorũ nobilium diuas cõmemorationes Seneca autem consulatus est Lucillum dicendo. Si te vis eximere vulgo / et effici nobilis viuas virtuose. et animã virtuoso habitu induendo / veritas tamẽ est prout dicit idem Seneca. lib.j.de clementia ad Neronem valde notabile verbum videlicet Ex animus illius qui ex nobilibus traxit originem facilius ad virtutem inclinatur: prout.j.dicetur. c.xxv. Ubi nobilitas pollicita inter sanctos dei cõmendatur. Ponit exemplũ de equo boni generis/quia liberius regitur freno q̃ alius. Unde dicit Archiđ.xlv.di. Cum beatus. post Senecã ⁊ etiam tactum est supra Generosus animus hominis facilius ducitur q̃ trahatur / ⁊ de se in altiora cõscendit.de elec. si religiosus.li.vj.per Jo.mo. Itẽ Seneca in ꝓuerbijs. Nobilis equus vmbra virgo regitur nec calcari ignauus cõcitari potest. Item Ouidius. Quo quisq; est maior magis est placabilis ire. Et facilis motus mens generosa capit. Item corpore magnanimo satis prostrasse leoni. Sed lupos atq; truces vrsi morientibus instant. Item Cancellarius Parisieñ. predictus inquit. Ciuilis nobilitas est preeminentia quedã notabilis homini proueniens ex laude conditionis parentalis / non quidem a primis parentibus / quia eadem cõmunis ad om̃es: sed vt ad nostrum redeamus propositum / dico ꝙ nobilis seu nobilitas sunt nomina generalia / ad omnẽ sanguinis dignitatem post plebeos / aut simplices ciues / vsq; ad imperatorẽ exclusiue / qui Augustus cesar vel serenissimus nuncupatur: prout.j.dicetur. de imperatore.c.xiij. et nomine nobiliũ non cõprehenditur / ⁊ ita rex dicitur nobilis Ecci.x.vbi.dicit. prout premittitur beata terra cuius rex est nobilis. Similiter ⁊ princeps dicitur nobilis. vt Numeri xxv. vbi dicitur ꝙ Cobse fuit filia Sur principis nobilissimi Madianitarũ / et Marchio dicitur nobilis. de testi. constitut. et Comes dicitur nobilis. de suppleñ.ne prela. grandi.lib. vj.in prin.xxiij.q.v. Circumcelliones cum superscriptiõe. de penis.c.vlt. Et vicecomes dicitur nobilis: vt li. non conte. Accedens vnde ⁊ omnes inferioris gradus cõditionum nobiles dici possunt vsq; ad ciues minores seu cõmunes exclusiue. Ex autem Adam nobilis fuerit: et nobilitatem perdiderit:supra probatum est. Post ipsum autem vsq; ad Noe non legimus aliquam quo ad nobilitatis discretionem ⁊ excellentiam ciuilis seu pollitice fuisse differentiam. Scribitur autem Geñ.c.ix.ꝙ Noe noui seculi necnon etatis secũde propagator solus ⁊ vnicus tres habuit filios: videlicet Sem Cham et Japheth Et ab illis disseminatũ est omniũ hominum genus super vniuersam terram. Hinc igitur primum: prout tu tetigisti supra. c. proximo propter virtutum merita nobilitas et vitiorum de merita videlicet rusticorum

Capitulum

ruralitas ꝛ exilissime seruitutis ignobilitas experiẽter origines fomẽtumq; receperunt ꝛ initia Nam dictũ est per Noe filio verisoris sui. Maledictus Chanaan seruus seruoꝝ erit fratrib⁹ suis. Et ꝑm magistrũ in histoꝛ. ibidẽ maledixit aũt nõ filio q̃ nominabat Cham. Sed filio filij qui dicebat Chanaan: quia sciebat in spiritu filiũ ipsum nõ seruituꝝ fratrib⁹: sed semen eius nec omnes de semine: sed eos qui de Chanaan. Et inferebat: peccata quidẽ patrũ vindicãtur in filios. de quo supra dictũ est in filijs ꝛ successoꝛib⁹ Romanoꝝ. c. iij. Unde dixit Greg. xxvj. moꝛal'. c. xv. Chanaan videlicet Cham filius fuit. Et quid est q̃ Cham peccãtis Chanan ei⁹ filius sententiã vltionis accepit. Quid est q̃ nõ in se: sed in posteritate percutit. nisi q̃ reprobo rum nequicie hic quidẽ multe proficiũt: sed in posterũ feriũtur. Hinc dixit idem Noe. Benedictus dñs deus Sem. sit Chanaan seruus eius. Poꝛro dilatet deus Japhet: ꝛ habitet in tabernaculis Sem: sitq; Chanaan seruus eius. Ecce hic notabiliter triplex hominũ status designatur. Primo nobiliũ dominantiũ. Secũdo Liuiũ vel Burgensiũ vniuersitati populoꝝ cõmunicãtiũ: qui in tabernaculis: hoc est ciuitatib⁹/vrbib⁹/castris/vicis/burgis/opidis/aut suburbijs dominantiũ habitabũt. Tertio seruoꝝ. i. rusticoꝝ ruraliũ ꝛ plebeoꝝ vulgarium in rure perpetuo moꝛantiũ: ꝛ duobus generib⁹ hominũ perpetuo seruientiũ. Cum seruitus hodiernis diebus non sit nisi inter plebeos ꝛ ignobiles: quos demonstrauit notãter Noe eisdẽ nobilib⁹ ꝛ Ciuitatẽsibus seruituros. Antevero diluuiũ dum mũdus duraueraꝛ ꝑm Isiõ. Et ibi. iij. per duo milia. cc. ꝛ. lij. annos prout predictũ est/nõ reperim⁹ in scripturis dominãtiũ hmõi discretionẽ. Et incõcussa fuit libertas/nec obsequia ab inuitis consoꝛtibus exigebaꝝ: nec fuit seruitus: vt probaꝝ. xxvj. di. sexta. Et ibidem no. Archiõ. q̃ iure diuino. i. precepto. Et in spiratione diuina primũ post diluuiũ introducta sit seruitus per Noe. Sed licet Noe diuina inspiratiõe maledixerit nepoti: ꝛ eũ addiderit seruituti. vt. xxiij. q. ij. §. sed qui. Et ita diuino iure cõtineꝝ qualiter seruitus introducaꝝ: quõ fuit humano iure cõtinuatũ. Uel dic prout no. j. di. c. ius gentiũ. Clarissime tamẽ de hmõi seruitutis materia vide per Johannẽ in sũma cõfes. lib. j. ti. viij. Et hinc vadamus ad alia: prout autẽ veteris testamenti narrat historia: similiter ꝛ Hugo de sancto victo. figuraliter ꝛ apparẽter in quadã aꝛboꝛis forma demonstrat. Et certũ ꝛ indubitatũ nobilitatis stẽma in hũc mundũ figurat. Et ita videlicet q̃ Sem genuit Arphaxat: qui genuit Caynã Sale: qui genuit Heber/qui genuit Saruch: qui genuit Nachoꝛ: qui genuit Thare/qui genuit Abraam/qui vltra genuit Ysaac ꝛc̃. Quã quidem geneologiã tibi notissimã Matheus. c. j. ꝛ Lucas. c. iij. ꝓsequũt/ꝛ ꝑm euangelicã veritatẽ/nobilis inde stirps Jesse/pater qui fuit Dauid regis Salomonisq; filij sui ꝓpago ꝓcessit/ꝛ per multos eximios viros preeminẽtis nobilitatis se direxit/vsq; ad illum de quo scribitur/ q̃ habet in vestimẽto et in femoꝛe suo scriptũ rex regum ꝛ dominus dominantiũ Apocal'. xix. qui fuit Jesus xp̃us gloꝛiosissime ꝛ nobilissime virginis filius.

Rusticus Vere miranda mihi narrasti ꝛ nobilitatis ꝛ rusticitatis verissimarũ saltem post diluuiũ tẽpoꝛa generat exoꝛdia patenter demonstrasti. Cum aũt iuxta nobilitatis vtriusq; descriptiões multe fuerint tum virtute/tum scientia/tum potentia persone multũ commẽdabiles. Dic rogito quo tẽpoꝛe seculi conuenerint illi vel tales vtriusq; nobilitatis aut ignobilitatis in mũdo copiosioꝛes.

Nobilis Dico tibi q̃ non tñ hoim/sed ꝓ oꝛbẽ vniuersoꝝ bonoꝝ ꝛ ꝓtrioꝝ cõparuẽrũt casus/cultus/ꝛ euẽt⁹ expient excessiue circa iãdicti pacifici regis aduentũ vt ecce. Nam dũ pacis odoꝛ inaudite/ꝛ super mirãde mũdo vniuerso redolebat integerrim⁹/ ac romanoꝝ senat⁹ floꝛuit clarissim⁹/ꝛ Romani imperij ꝓncipatus patuit latissimus/regnauit Octauianus Augustus impatoꝛ nobilissimus ꝛ potẽtissimus/cui per famosissimã Sybillam Tyburtinã aduentus xp̃i vaticinatus est ꝓpinquissimus/qõ firmabat carmine Virgilius protunc poetarum doctissimus/ꝛ illico violenter eternitatis templi rome ruebat murus foꝛtissimus et terremotus in Judea ingruebat immanissimus/ꝛ coꝛpoꝝ celestium mutationis apparatus cõparuit singularissimus/ꝛ fons olei erupuit in Bethlehem limpidissim⁹/ dum natus fuit ille filius cunctis gentibus desideratissimus/de quo canebat angeloꝝ choꝛus in terris rarissimus/et auditus est eoꝝdem cantus celestis gloꝛiosissimus/quẽ filium in vlnas recepit Symeon senex reuelatoꝛ luminis salutaris lucidissimus/et illum cum muneribus visitabat trium magoꝝ exercitus ab extremis terre cursu velocissimus quos duxit stelle coꝛruscantis splendoꝛ singularissimus/ꝓpter quod in Judea trucidatus est puerorum cetus martyrum candidatus innocentissimus ꝛ eũdem q̃ ita parturit venter virginalis castissi-

mus/demõstrabat digito ꝓpheta. Inter natos mulierum sanctissimus/ quẽ genuerant Elyzabeth ⁊ Zacharias sacerdos benignissimus. Et extunc contemporanei fuerũt Magdalene peccatricis animus contritissimus/ ⁊ Johannes euangelista discipulus christo dilectissimus. Et tunc floruit Valerius maximus factorũ ⁊ dictorum memorialiũ dictator largissimus. Et Oratius inter Satiricos ⁊ Lyricos poetas latinosq; ꝯm Jeronimũ grauissim⁹. ⁊ fuit magister Ouidij Nasonis. ⁊ hic fuerat versibꝰ heroicis ⁊ eligiaꝯ babũdatissimus. Et Persius satiricus amenissimus et Josephus iudeus hystoriarum scriba famosissimus. Unde merito fuit plenitudo tẽporis in qua mediũ silentiũ ꝓtinerent oĩa Et oĩpotens sermo dñi. i. filius exiliens de celo ⁊ a regalibꝰ sedibꝰ. Sap. vij. vt adimpleret oĩa exulat⁹ sub herode rege Tyranno seuissimo/venditus a Juda mercatore pessimo/ condẽnatus a Pylato iudice iniquissimo ingruente cõtra naturã eclipsis horrore per orbẽ solis grandissimo regnãte tyberio Romanorum imperatore reipublice moderatissimo athenis de gente Dyonisio areopagica astronomo subtilissimo/ cui contẽporales fuerũt philo inter iudeorũ philosophos ꝓncipalissimus. ⁊ Symon hereſiarcha in arte magica peritissim⁹ ⁊ Tulius q̃ ⁊ dr Marc⁹ Licero rethoricoꝝ elegãtissim⁹: ac Lucan⁹ punicoꝝ belloꝝ scriptor diſtissim⁹. ⁊ Athenodor⁹ tharensis stoycus ꝓfundissim⁹. et Marcus seru⁹ flaccus grãmaticorũ exq̃sitissim⁹/ q̃ꝝ tpe passus est Stephanus lapidatꝰ post xp̃m ꝓmus ⁊ his diebꝰ grauiter afflixit iudeos in iherusalem ꝓpheta falsissimus/ quẽ congressiõe fugauit felix preses ibidem austerissimus. cui successit in officio festus preses Pauli conseruator optimus / quos martyrio sequebatur Petrus apostolorum princeps pontifex misericordissimus. ⁊ Paulus archidoctor gentiũ facundissimus Cum quo floruerunt Seneca philosophus moralissimus. ⁊ collega suus videlicet Burrus rei militaris dux strennuissimus. ⁊ illos quattuor interemit/ cesar Nero eccl̃ie primus persecutor flagitiosissimus/ cuius Galienus medicus erat expertissimus ⁊ Gulus cõsul rapax versutus omniũ funestissimus. et messula corninus vrbis ꝓfectus humillim⁹/ ⁊ his diebꝰ claruerũt Lucullus discipulus Senece moraliũ virtutum inquisitor studiosissim⁹. Marcus Therentius Varro in doctoꝝ figmẽtis exq̃sitor curiosissim⁹/ ⁊ Lornelius gallus forolivien. poeta gnarissim⁹. Munatius Plautus Ciceronis sequax oratoꝝ insignissim⁹/ ⁊ Juuenalis morũ scriba feruẽtissimus/ ⁊ Quintilianus rei oratorie ꝓsaicus magister ꝓbatissim⁹/ ⁊ Oratius eusdẽ facultatis metricus amenissimus/ ⁊ his cõtemporales fuerũt Gallio accuratius ⁊ celsus ⁊ virginius ⁊ Plinius ⁊ Tutilius/ quoꝝ rethorica vt ait Quintilianus gaudebat mũdus vniuersus/ ⁊ Higidius figulus poeta ꝓsuadẽtissimus/ ⁊ tunc Pollonis attali ⁊ Fationis stoicorũ sermo intonuit ingẽtissim⁹. et horũ tpibus ⁊ sub Nerone/pene totam romã p septem dies ignis cõtinuat⁹ cõsumpsit amarissimus/quẽ Neronẽ immediate p̃cesserant ⁊ Tyberiũ sequebãtur imperatores Gaius galligula vir omniũ ante se sceleratissim⁹/ ⁊ Tyberius claudius vltor in iudeos mortꝭ xp̃i recẽtissim⁹. et eius tẽpore apostolorũ chorus diuisus est p mundũ beatissim⁹/ ⁊ euangelistaꝝ euangelicis tubis sermo p orbem altitonauit veracissim⁹/ ⁊ tũc apparuit in egypto Fenix vnicus int aues mũdi prestãtissimus/ ⁊ ea tẽpestate rome domus ineffabil' structure que dicit Colisceus erigebatur mirabilissim⁹/ ⁊ ꝓ tunc iudeorũ tu multus ad triginta milia opprimebat in Jerusalez in foribus tẽpli sedicioſissim⁹/ac romanorũ ꝓplus atrocissima fame cruciebat tristissim⁹/ ⁊ extũc Titi ⁊ Uespasiani in desolationẽ Jerusalem ⁊ iudeorũ dispsionẽ triũphus ꝓcessit glorioſissimus Et preterea in vrbe xp̃ianorum vulg⁹ in fide xp̃i fuit feruẽtissim⁹/ ⁊ ecce q̃ omniũ ⁊ singulorum circa put p̃misim⁹ aduentũ xp̃i/ ⁊ infra vnius tunc homis vite spaciũ largissime cõplebatur euẽtus supabundantissim⁹. Qd̃ eñ p babũdantiã in aliquo genere dicit vni soli cõuenit: vt hic p extẽsum. Nam ⁊ suplatiu⁹ nõ habet gradũ supra se/ ⁊ vni soli rei cõuenit: vt le. ⁊ no. ff. de ꝟ. ob. vbi aũt. j. Rj. ff. de edi. edic. Siquis venditor. §. vlt. vbi lex dicit de optio cocho pro notabili exemplo ⁊c. **Rusticus** Delectabar si saltẽ vera sunt que prõpsisti/ ⁊ maxime de tam pstantissimoꝝ fama virorũ taliter ꝓcurrentiũ p vnius vite spacium homis tẽpora/ fuit ne nostre tẽpestatis euo viuens sup terrã/ qui in tantorũ virorꝝ cetu poni meruerit aut compbendi nũero **Nobilis** Firmiter credo q̃ fuerit q̃ttuor viri tpe ꝟsi si ꝓtũc in flore viuẽtium viguerit. lij ꝓstañ. qd̃ incepit de anno dñi. M. cccc. xiij. ꝓtũc p pitioribꝰ de mũdo p̃electi/ vicz Frãcisc⁹ de zaberellis cardinal'/ ⁊ Petr⁹ de ancharano ciuis Bonoñ. in vtroq; iure pitissimi. Itẽ archiepus sarisburgen. de anglia ⁊ q̃dã epus ffmior de Dacia i theologia ꝓfundissimi. Itẽ i ꝓsilio Basilien. pñti Nicola⁹ monach⁹ ô cicilia

Capitulum

cardinalis Panormitanus ⁊ Ludowicus de roma vtriusq; iuris monarche famosissimi et non dubito si tēpore supdicto vixissent in cathalago ꝓdicto locū gl'iosuz int' illos obtinuissent. Sed nūc audi miranda/⁊ si salua grāmatical' disciplīe/ ymmo vtriusq; iuris traditiōe possemus sup suplatiuos saltem excellētissimis virꝫ vt ꝑmitit' applicatos gradus fingere suplatiui nouos/⁊ talis suplatiu⁹ hic nouis ptinēter reb⁹ recenter gestis tanq; arduo miracl'o opi non solito sup spem hominū viuentiū preteritorūq; qualitercūq; ꝓsistentiū a mirādis eueniret collocandus/vt ecce Nam nup vicz de anno dñi. M.cccc.quadragesimosexto/ipsa die scti Benedicti quidē miles in armis/noie Fernādus de cordula natiōe hyspan⁹ de regno castelle oriūdus vigintiunius annoꝝ elegantꝫ forme ⁊ ꝓgruentis statute ad locū studij vniuersitatꝫ Heydelbergen. studiose puenit ⁊ non tm̄ lr̄aꝝ/sed ꝓboꝝ ⁊ factoꝝ recentissimoꝝ testimonio ꝓbauit Et palā tam cora principe palatino/quā cora pitioribꝫ eiusdē vniuersitatis viris ꝓbatissimis edocuit/qui sub notato sue magnanimitatꝫ gesta ad diuersa mūdi climata ꝓbis ⁊ scripturꝫ notificabant/put documēto veraci demorantibꝫ in vniuersitate parisien virꝫ peritissimis testimonia digna ꝓceperant Ex hic miles nobilis genere ꝓcreat⁹ sit mgr̄ in artibꝫ in vtroq; iure doctor mgr̄ in medicinis ⁊ sacre theologie pfessor Attamē layc⁹ in oīnibꝫ exptus eque ꝓmpt⁹ in singulis bñ cōpositus multū affabil'/humil'/ ⁊ formal'/hic memoriter tenens quasi totā bibliam Nicolaū de lyra. desup⁊ dicta scti Thōe Alexādri de balis Scoti ⁊ Bonauēture/⁊ igit' istoꝝ et multoꝝ aliorꝝ scripturas luculenter allegebat Attamen leges ⁊ decretales cū glosis suis/et signāter in toto decreto/mēte menteten⁹ ubi quasi nō cōmissum oñdebat. Unde in his duabꝫ facultatibꝫ superficialiter ⁊ non tam exquisite/put in alijs sciētijs put ꝑ se fatebat'/ꝓpter textuz miram multitudinē ꝓcedebat Et insup Auicēne Galieni Ypocratis ⁊ cēt plurimoꝝ aliorū librorum in medicinis plenā hz̄e noticiā demōstrabat Et presertim in liberalibꝫ artibꝫ vix credibile fert' Aristotilē nouisse ꝑfundiora. Unde quasi scit oīnes tert⁹. oīnia scripta doctoꝝ. cōmentatorū ⁊ albagasti ⁊ aliorꝝ multoꝝ/scit totā metaphisicā/scit q̄nq; ydcomata scribere ⁊ legere/ꝑter naturale/vicz latinū. hebraicū. grecū. caldaicū. ⁊ arabicū ꝓuersatus est in ytalia ⁊ quasi rūdit publice famosiorib⁹ ꝑ oīnia ibidē vniuersitatū ⁊ facultatū studia/⁊ oīne qō legit/cēt̄uis celeriter totū intelligit/⁊ memorie firmit' cōmittit Item multū exquisite scripsit sup almagestis ptholomei ⁊ sup magnā partē biblie/⁊ latius sup Apocalipsim ⁊ plures alios libros de nouo cōposuit/scit etiā signāter musicā in practica/⁊ non solū in q̄cunq; instrumēto musicali ꝑ se ludere sed ipm etiā nouit cōponere Item in ꝑsentia regꝫ francie de arte militari/ ⁊ ad oīnia interrogata floridissime rūdebat/⁊ ad eiusdē regꝫ instantiā fecit mire pulchritudis epistolā Ad pacē exhortatoria mirāde ꝑsuasiōis cōponebat/⁊ put subiūxit mgroꝝ scripturꝫ/put videbat' auctēticа. vt paucis multa ꝓcludam. scit oīne scibile ⁊ oīne opabile. Quapropt' aliqui de vniuersitate Parisien. ipm spem bonū. aliqui ꝓ malū iudicabāt: aliqui dixerūt q; a dyabolo totū reportabat. videbat' multꝫ q; esset antixp̄us vel vnus de discipul'is suis. ⁊ discrepabāt put licuit tot et tantꝫ āmirantibꝫ sup talibꝫ mōstruosis actibꝫ Item put narratiōis ordo demōstrat clarissim⁹. Item miles ab vniuersitate parisien. anteq; agnosceret ⁊ a dñis ep̄o parisien. ⁊ parlamento put arrestat⁹ fuerat ⁊ detent⁹: sed demū ad presentiā totius vniuersitatis vniuersalit' ꝓgregate apud scti Bernhardū ꝑsentat⁹. vbi ꝑ rectorē studij multū rigorose sup quāpluribꝫ articul' sinistre per quosdam delatis fuit seriatim examinatus. sup quibꝫ ornatissime humiliter se nominādo puerum indoctū ptinentissime respōdendo fuerat reptus. ⁊ de ligato nō ligat⁹ ⁊ de nō libero liber recepta magnorū reuerētie ⁊ honoris exhibitiōe a ꝓdictis dño ep̄o ⁊ de parlamento fuerat legaliter remissus. Et vltra quot q̄les ⁊ cēt plures his simules ⁊ maiores oīni laude dignissimos ꝑfecerit actus. apud oīm facultatū viros eximiores studij Heydelbergen. quidā solēnis theologie doctor scripturis solēniter cōmendauit ⁊ euo nr̄o pre filijs hoīm tam clarus mūdo quarūlibet sciētiaꝝ monarcha cōparuit ⁊ quantū fortassis aliquos ꝑmissoꝝ tam in viridi statu prefulserit Et posterius quid sequat' tanti ꝓdigij mōstruosi signaculū. scit ille qui nouit oīa anteq; fiant

Dañ. xvj. **Rusticus** Pro certo tu refers mirāda. ⁊ si nō tam recentia rerū gestaꝝ ꝓdiceres testiōna dubitarē in fide talibꝫ ꝓdigiosis adhibēda. Sūt em̄ annotatiōe digna sed dic queso/quid tibi videt'/vtrū diuinū vel humanū vel angelicū vel dyabolicū accumulatio tātaꝝ in vna ꝑsona sit tā largiter facultatū cū dicat Greg. sup Ezech. Omel'. x. Non em̄ vni dantur oīnia videlicet virtutum munera ne in superbiā cadat elatus. Sed huic dat' q; tibi non datur/qō ei denegat'/qō exēplariter pulchre ꝓsequit'/ad vnam co-

lumpnam ibidem/ quã diuersimo de diuersis virtutes distribuũtur. **Nobilis** Dicit idem Greg. in quadã omelia: vt reb⁹ mirabilib⁹ fidẽ prestant facta mirabilioꝛa/ Nam ꝓut tu supꝛa notãter tetigisti/ rudes piscatoꝛes nõ annoꝝ curriculo Sꝫ momẽti spacio oĩnia genera linguaꝝ que sunt. lxxij. ꝓut .j. patebit. c. xxv. Et scientiaꝝ cõprehendentes loquebant magnalia dei Act. v. ⁊ vnus ⁊ idem spũs diuidẽs singulis ꝓut vult. j. ad Coꝛ. xij. qõ pulchre ꝓsequit Greg. in moral'. li. xvj. c. xvij. in prin. Et q̃ vbi vult spirat Et nescis vnde veniat aut quo vadat Joh. iij. de renunc. nisi cum prudẽ. Unde dicit Ysiõ. de summo bono li. j. c. xv. Donum sanctus spirit⁹ in mẽbris eccl'e singillati diuidit Et in singulis singla dona tribuũtur/ xp̃us aũt solum plenitudinis gr̃aꝝ habuit Alĩs aũt dans sermonẽ sapientie/ alĩs scie/ alĩs fidem ⁊c. Item dicit idem ipse eĩ ineffabilia docet/ que ꝓferre humanus sermo nõ potest/ ante aduentũ dñi/ tm̃ ꝓphete ⁊ pauci ex oĩni ꝓlo iusti/ donũ spiritus sancti merebant. Post aduentũ aũt dñi spiritus sanctus cũctis est credẽtib⁹ distribut⁹ Juxta q̃ ꝓphetã dñs loquit dicens. Et erit in nouissimis diebꝫ Effundam de spiritu meo sup omnẽ carnẽ Act. ij. Joel. ij. Luctis eĩ nunc gentib⁹ gratia sanctus spirit⁹ tradita est/ ⁊ aliquãdo non dignis/ sed reprobis dona spiritus sancti ꝓferunt sic Cayphe data est ꝓphetia/ ⁊ Balaam ⁊c. Hec ille. **Rustic⁹** Et q̃d dicꝫ de rusticis iã his diebꝫ futura pnosticantib⁹. **Nobil.** Non puto fore ꝓtra fidei sctẽ traditionẽ si rustici penitus impiti ꝓphetizare psumpserint/ ꝓut vidi ꝓphetizantes in diebꝫ nostris Et vera ꝓut exit⁹ rerũ demonstrabãt prenosticãtes Et presertim de prelio nup ꝓtra gentes Switensiũ p dominiũ ducꝫ Austrie ⁊ ciuitatenses de thurego p quattuoꝛ annos ꝓtinuato ⁊ de gestis in eo/ quia tales rustici aut ex dono spiritus sancti receperunt aut ex reuelatiõe aliorũ spirituũ bonoꝝ siue maloꝝ certã de talib⁹ experientiã antiquã habentiũ/ ꝓut supꝛa dictũ est. c. ij. ꝑ. p herbis herbas ⁊c. Nam legit. j. Reg. xviij. q̃ spũs dñi malus. i. diabolus inuasit Saul regẽ ⁊ ꝓphetabat in medio domus sue Et quis dubitat quin iste miles / quia fideles donoꝝ spũs sancti sit receptaculũ ⁊ fortassis valde mũdum in habitu militari vt Martin⁹ ⁊ Sebastian⁹ Et est homo sicut Salomõ Aristotiles ⁊ Virgilius de q̃ specialiter legit. q̃ nouerit oĩne scibile Et de Julio cesare qui moꝛ pcesserat Octauianũ supꝛa dictũ scribit/ q̃ fuerit vir incredibil' ingenij ⁊ fuerũt pagani Item de dydamo iuuenclo quõdam de grecia nato tpe Valentꝫ impatoꝛis: vt scribit Theodoꝛic⁹ in hystoꝛia tripartita. li. vij. c. viij. Qui ab infantia priuat⁹ oculis grãmaticã/ rethoꝛicã/ arismetricã/ geometriã ⁊ astronomiam/ ⁊ Silogismos aristotilis ⁊ eloquentiã platonis auditu pfectissimo didicit ⁊ vtiq̃ miles iste homo est quẽadmodũ illi/ ⁊ nõ plus nec min⁹ vt dicit pbus in p̃dicamentꝫ Et hij. vt ille facti sunt ad similitudinẽ dei de pen. di. ij. §. pncipiũ. Nam q̃ vocauit Magdalenã ad tam ingentẽ penitentiã/ ⁊ Petrũ ad lacrimã / Judam ⁊ Pilatũ ad damnationẽ ꝑpetuã/ est mirabil' in sanctis. vt ôt Job. c. xj. Si subuerterit oĩa vel in vnũ coartauerit q̃s ꝓtradicet ei vel q̃s dicet ei Cur ita facꝫ Et Job. ix. q̃ facit magna ⁊ inscrutabilia ⁊ mirabilia q̃ꝝ nõ est nũer⁹. hec ille Et qualitercũq̃ dei sum⁹ De qua materia ⁊ eius verificatiõe si pleni⁹ voluerꝫ informari/ vide Greg. sup Ezech. c. xxvj. li. j. Et pleni⁹ in libꝛo qui ôr lothariꝫ cardinal' de exhortatiõe ꝓncipũ. c. xxvij. Unde ad ꝓpositũ redeam⁹ Nam miles p̃dictus paucis diebꝫ elapsis loco cessit p̃dicto Romanoꝝ regis visitatur⁹ clementiã/ ꝓut asseruit ⁊ feliciter ineffabil'/ recepto singl'oꝝ cõmendationis brauio cũ magne legalitatis aꝑatu iter direxit cõtinuando.

De hebꝛeoꝝ. grecoꝝ. latinoꝝ. ⁊ ꝑsertim Romanoꝝ vero nobilitatis exoꝛdio Capitulum octauũ ait rusticus.

p Tacuit mihi ꝶmonis tui tepoꝛoso dormitãti frigida ꝓboꝝ ꝓtinẽtia spũ meo ꝑ lassiuia sapoꝛẽ inducẽtia. Attamẽ recognosco q̃ labores tui sunt in domo aliena Et de his que mihi ad rem extragirãdo vagarꝫ frustra Et iuxta Job. c. xxxviij. inuoluens snias ꝶmonib⁹ impiꝫ indica mihi si habes intelligentiã / q̃re fastidio pressus p̃coꝛ. vt antroꝛsuꝫ reuertamur ad ꝓmissa. Et licꝫ de nobilitatꝫ descriptiõe Et recte hui⁹ linee ꝓpagatiõis xp̃i verissime generosaq̃ ꝑ pte sue matris/ ymmo regali ex ꝓgenie nec nõ inclita nobilitate/ nunc nõ dubitẽ certificatus proceſſisse. Sed non est dubiũ/ licet idem xp̃us ex parte parentis oĩm parentũ sit ipse parens Nichilominus tm̃ in terris fuit vnicus ⁊ paup/ egenus/ desolat⁹/ derelict⁹ ⁊ inops/ pegrin⁹ ⁊ exul/ ex terris accola Exolanus/ alienigena ex terris ⁊ aduena ⁊ oꝛphan⁹ ex patria: necnõ oĩnibus

Capitulum

humanis cognationũ agnatorũ ⁊ sanguis carnaliũ contribuliũ affinitatũ compaternitatũ et posteritatũ ꝓsolatiõibꝫ penit⁹ inermis expers ⁊ nudissimus ꝑut fines gestoꝝ ꝑbabant exitus Etiam si multũ diues ⁊ habũdans fuisset et intestat⁹ decessisset ꝑ parte ꝑis. heredes successionis bonoꝝ in terra non habuisset sed tanq̃ ignotissim⁹ nobil' decessisset. Ipsius aũt nobilitatis ꝑ parte matris ⁊ putatiui ꝑis ꝓgenie satis cõpetenter cũ incidentibꝫ declarasti. Nunc ꝯo libet stat⁹ nobiliũ tam illius linee iam specificate/q̃ collateraliũ lineaꝝ gentiũ quarũcunq; pti nenter agnoscere. Unde ꝑut ferũ hebreoꝝ/grecoꝝ/latinorũ ⁊ ꝑsert m romanoꝝ ac ꝓsequent germanoꝝ necnõ multoꝝ aliorũ regniculariũq; regnoꝝ nobiles/nobiliũ generatiões ⁊ ipsoꝝ stemata/asseruntur processisse ⁊ ꝑrie possem tibi loqui Si de talibꝫ te intromiseris ꝓut dixit Moysi socer suus/ videlicet Jetro / dum de ducẽdo ꝓp'lm isr'l de egipto se intromittẽdo decreuerat. Stulto inquit laborꝫ ꝓsumerꝭ/ vltra vires tuas est negociũ solus id nõ poteris sustinere Exo. xviij. Et etiã dixit Salomõ Cũcte res difficiles nõ potest eas homo ⁊plicare Et dixit idem Eccle. vj. Fecit aũt deus hominẽ rectũ. Et ipse infinitꝭ se imiscet questionibꝫ Et sapientꝭ dixit auctoritas Nõ potes id tẽpta/operꝭ ne pondere pressus Succũbat labor ⁊ frustra temptata relinq̃s. Et Latho nouus Tractet opus secũ iuuenis sed viribꝫ equũ Defecisse vides nimio sub pondere vires Et Esopus dixit Qui plus posse putat suaq; natura mĩstrat/posse suũ separans se minus ipse potest. **Nobilis** Et si vicꝫ is sine q̃ nihil est validũ ⁊ sine quo nulluꝫ rite funditus datur exordiũ annuere dignat. Tunc ductor Moysi erit dux noꝝ me⁹/ ⁊ tunc nõ solus sed ipso dirigente antiq̃ꝫ volumĩa erunt mihi ſignãter ad hec ⁊ alia director iter ⁊ vestigia. Unde primũ notanter notab/quos latinos dicam⁹/qꝝ sunt oĩes nationũ gentes/videlicꝫ chr̃iane ꝑter grecos. vt le. ⁊ no. xiij. di. canones circa mediũ Et ascen. li. iij. ti. ix. ꝯ. vtrũ debent. Sed hebreos dicim⁹ qui ꝓcesserũt ad heber. vt Gen. x. quos ⁊ iudeos nomiam⁹. Unde titulus triũphal' xp̃i siue supscriptio in cruce/ script⁹ erat hr̃is hebraicꝭ grecꝭ et latinis. lu. xxiij. Et Joh. xix. ꝑ quas tres linguas oĩes gentes mũdi designabanꝫ cum hec lingue ⁊ ꝑ vniuersuꝫ mundũ fuerint distribute notioresq;. Unde ꝑ grecos intelligim⁹ gentiles Et ꝑ ferum oriẽtales Et licet ꝑut diximus supra. c. vj. Nobilitatẽ pollitica a virtutibꝫ ꝓmordialiter exortã Et q; Sem meruerit de sua ꝓgenie mũdi ꝓfuare dñationes/ꝑut Abraam Ysaac ⁊ Jacob meruerũt de semĩe suo regere ⁊ gubernare ꝓp'lm israel. vt le. ⁊ no. iij. Regũ. xij. circa finem Ymmo meruerũt de semine suo nasci xp̃m. vt Gen. c. penul. Attamen anteq̃ nascerẽt xp̃s tam de linea sua q̃ de semine ꝑdictoꝝ patriarchaꝝ nascebanꝫ in eadem linea mixtum boni ⁊ mali ꝑut veteris testamẽti ꝓdit hystoria. Unde post predictũ Sem vix virtuosum Et de sua ꝓpagatione legim⁹ ꝑut ꝑdixim⁹ q; nobilitas ciuilis ⁊ maxie qua nũc regit orbis/que etiã dicitur pollitica/siue carnis aut humanalis/que quadruplicẽ habuit originẽ/videlicet primã ꝑ diuinam vocationẽ. Scõa ꝑ hoĩm voluntariã electionẽ. Tercia ꝑ humanã sagacitatẽ Quarta per Tyrannidem. De ꝓma nãq; legim⁹ videlicet diuine vocatiõis nobilitate. Gen. xxvij. dum dixit dñs ꝑ ꝓphetã Jsaac ad Jacob filiũ suum. Esto dñs fratrũ tuoꝝ et incurvent ante te filij mĩs tue/hic licet ius ꝓmogeniture fraudulẽter a fratre Esau surripuerit / legim⁹ tñ/ q; ꝑpter diuine vocationis ꝓmissa dñationẽ cum semine suo sup posteritatẽ fratris sui semp obtinuerit. De q̃ quidã nobilitatis stemate/ ⁊ suo semine videlicet Jacob certissimi sum⁹ q; xp̃m regem regũ genuerit ꝑut supra. c. prorio patenter patuit. ¶ Item vocauit dñs Moysen vt esset dux ꝓp'lis aaron et' filij sui forent sacerdotes cerã eo ⁊ posterius Josue Et iudices ⁊ ꝓp'li fideles sil' prefecit de⁹ ꝓp'lo. Et ꝑ ꝓsequens ꝑ huiusmodi dominij potestatis ⁊ auctoritatis dñationẽ/ taliter assignatam/dñs ipsos nobilitauit. Et simili modo nobilitati sunt Saul ⁊ Dauid/ quos ad regale solium dñs vocauit ꝑ Samuelẽ ꝓphetã. j. Regũ. ix. ⁊. xvj. Saul eñ non erat vir melior in israel filius eñ vnius anni erat saul/cũ regnare cepisset. i. humilis tanq̃ paruulus/ ⁊ innocens vni⁹ anni fuit Et similit dauid bon⁹/ humilis ⁊ obediẽs puulus erat Et ideo inunct⁹ est in medio fratrũ suoꝝ refutato ꝓmogenito fratre suo videlicet Eliab ꝓcere stature/dicente dño ad Samuelem nõ aspicies vultũ eius/quasi diceret. ego nõ corporis pulchritudinẽ aspiciendo facio regalem sed animi virtutẽ Et ita pueri samuelis loquebanꝫ de nobilitate. j. Regũ. ix. Est in ciuitate ista ꝑut predictũ est ⁊. j. dicer̃ Et hac origine electa est tribꝫ iuda ad p̃sidendũ in ꝓp'lo isr'l vt Judi. j. vbi dicit̃ post mortẽ Josue Consuluit dñs ꝓp'lm ꝑ seruos dei dicẽdo. Quis ascẽdet ante nos ꝓtra Chananeũ ⁊ erit dux belli. Et dixit dñs Judas. Non ꝑsonã sed tribũ designans vt dicit mgr̃ in hystor̃. Et ita ꝑut legit̃ deutro. j. dixit Moyses Tuli de tribus vr̃is viros sapi

entes ⁊ nobiles ⁊ cõstitui eos principes/ ⁊ tribunos ⁊ cẽturiones ⁊ quinquagenarios ⁊ decanos qui docerẽt vos singula. Et tales taliter electi: nutu dei nobiles dicti tenti ⁊ nõiati sunt: ⁊ ꝑie fuerũt nobiles hebreorum ⁊ iudeoꝝ aut ꝑpli isrl'.

Rusticus Sum cõtentus de hac nobilitatis origine que pure ꝓcessit a dñi vocatiõe. Die rogo de secũda

Nobilis Secũda ꝙ nobilitatis ciuilis vt ꝑmittit originis ꝓuocatio fuit nobilitatis ꝓgressione. volũtarie humane humilitatis ⁊ ꝑie subiectiõis maioritatis electio: ⁊ ad statũ ꝑsidentie in se vel filijs suis ꝑfectio. Nam post mortẽ Gedeonis omes sychimite constituerũt sibi abimelech spuriũ Gedeonis in regẽ: iuxta quercũ in sichẽ: de quo ita factũ est. ¶ Postꝙ Abimelech interfecerat. lxx. filios legittimos sui patris in finẽ vt ipse liberi⁹ eligeret ad regnandũ. Et a sichimitis cõstitutus est in regẽ. Indignatus est Joathan filius legittimus Gedeonis/ qui iure regnasset post patrẽ: aut rõnabiliter. vnde Abimelech stetit in vertice mõtis Carizim: ⁊ exclamauit ad oẽs sichimitas/ q̃ conuenerãt ad diẽ festũ: ⁊ dixit paradigma ad ꝓpositũ nostrũ. Audite me viri sichem/ iuerũt ligna siluaꝝ vt vngerẽt regẽ sup̃ se. Et dixerũt Oliue impa nobis: que noluit deserere pinguedinẽ suã: qua dij vtunt ⁊ homes. Idipm dixerũt ad ficũ que noluit deserere dulcedinẽ fructꝰ sui. Idipm dixerũt ad vitẽ que noluit deserere vinum: qõ letificat deũ ⁊ homes. Dixerũtꝙ ad Ramnũ. Impera sup̃ nos. Que rñdit. Uenite ergo reqescite sub vmbra mea. Alioqn egrediat ignis ⁊ deuoret cedros libani. Tũc exposuit eis paradigma dicẽs. Interfecistis filios Jeroboã .i. gedeonis: ⁊ filiũ ancille eius. Sup̃ vos constituistis regẽ: Si recte egistis cum Jeroboã ⁊ filijs eius recte sit vobis. Si autẽ puerse egrediatur ignis de Abimelech q̃ deuoret ipm ⁊ vos. Qui cũ dixisset/ aufugit. vt patet Judic. ix. c. Qui Abimelech regnauit trib⁹ annis: ⁊ demũ interfect⁹ de manu mulieris: de qua dicet infra c. xxvij. ¶ Nec obstat q̃ Saul dicit̃ primꝰ rex in isrl' qz hoc dictũ est de rege vniuersali. Hic autẽ Abimelech tm̃ regnauit in Sichimis. Et ꝓut colligit̃ ex diuersis hist̃oriarũ sacrarũ scripturis: olim principes nõ succedebãt ex origine paterna: sed eligebant̃ a pplo ⁊ ab exercitu. ꝓut sepe vidimus impatores ⁊ reges romanorũ ⁊ alios principes infinitos: qui eligebant̃ in populo: vt etiã eligebant̃ duces/ decani/ tribuni/ ⁊ alij officiales/ sapiẽtia ꝓuidẽtia ꝙutib⁹ quoꝙ ꝓe alijs insigniti. Et talẽ electionẽ nobilitatis legit̃ fecisse Saul rex in liberatione Jobitarũ. Et tunc nõ habuit scribas/ notarios aut sigillũ regũ: sed vtrũq; bouẽ: in quo arauerat cõcidit in frustra: ⁊ misit in omnes terminos isrl' dicẽs. Qui nõ exierit post Saul ⁊ Samuelẽ: sic̃ fiet bobus eius. Et egressi sunt oẽs quasi vir vnus tricẽta milia virorũ: per quos ꝓcussit amonitas plaga magna: ⁊ Jobitas liberauit. j. Reg. xj. De omnib⁹ aũt istis post duos annos elegit sibi Saul tria milia viroꝝ elegantiorũ ad bellandũ: ⁊ duo milia erãt cũ Jonatha. Reliquũ ꝙ ppl'm ⁊ oẽs alios populares nõ abiles ad bellandũ misit ad domos suas. Unde cõuenienter credendũ est q̃ ipse magis robustos ⁊ abiliores ad bellandũ sibi secũ retinuerit. Quos extunc alij tanꝙ plebei ꝓ nobilib⁹ tenuerint. Ita legit̃ fecisse Dauid rex. vt patet in enumeratiõe robustorũ virorũ quorũ vna cũ ipso fuerũt. xxxvij. Et quoꝝ gesta sũmarie scribunt̃. ij. Regũ. xxiij. Sed ibidẽ clarius per magistrũ in hist̃oria. Siliter fecit rex Solomõ: q̃ posuit. xij. prefectos super omnẽ isrl'. Et ipse nihilominus in curia sua regali habuit seruorũ ⁊ familiariũ maximã abundantiã. vt patet ex numero principũ suorũ. iij. Reg. iij. Hoc etiã patet ex numero suarũ expensarũ quotidianarũ. Nam cibus Salomonis erat per singulos dies. xxx. chori semule: ⁊ lxx. chori farine. Itẽ. x. boues pingues. ⁊. xx. boues pascuales ⁊ centũ. excepta venatiõe ceruorum/ capr̃arũ/ bubalorũ: ⁊ auiũ que morant̃ in aere: ⁊ altiliũ que sunt in aere. vt patet. iij. Reg. iij. Et ita ꝓtũc ꝓut etiã sequẽtib⁹ tẽporib⁹ oportuit ordinare viros agiliores: fortiores ⁊ magis strẽnuos ⁊ animosiores de toto suo pplo ꝑelectos. ꝓ armis armaturis/ equitaturis/ curribus ⁊ quadrigis ꝓ defensiõe regis regni ⁊ ꝓuinciarũ ⁊ terraꝝ regie maiestatꝭ paratissimos. Et tales taliter electi: imo ꝑelecti dicebant̃ armigeri ⁊ belligeri. ⁊ postea multiplicatis bellis ꝑlijs ⁊ aduersitatib⁹: ⁊ gens cõtra gentẽ crebro consurget. Isti q̃ ꝓ armis ⁊ armigeri ꝓ defensione ppli simplicis rudis: ⁊ ineptissimi ꝓ pugna fuerũt ꝑ ceteris deputati vltra dignificabãtur: ⁊ dignitatũ titulis extollebant̃: ⁊ fiebãt nobiles ⁊ milites: Et ita Mathatias dixit filijs isrl dum persequebant̃ per Antiochũ regẽ. Uos autẽ filij cõfortamini ⁊ virilitet agite in lege. qz in ipsa glorioſi eritis. Et ecce Symon frater vester: ⁊ qui erat vnus de filijs suis. Scio q̃ vir cõsilij est ipm audite semp: ⁊ ipse vobis erit pater: ⁊ Judas machabeꝰ qui siliter erat filius suꝰ fortis viribꝰ a iuuẽtute sua. Sit vobis princeps militie: ⁊ ipse aget bellũ ppli. j. Mach. iij. Et ecce

hȳ duo viri ꝓ ceteꝛ fratribꝫ suis nobilitatis titulo sunt ꝓ hanc electionē dignificati.

Rusticus De hoc nobilitatis titulo q̄ per electionē ꝓpīi ꝙueniebat sufficit mihi tāta ꝓcepisse Hūc ō alia q̄ hūane sagacitatꝭ ingēio fuit acq̄sita me debes ꝓnter certificare.

Nobilis Tercio scias igīt tali sagacitatis astucia fuit curialiter acq̄sita nobilitas. Nā legim⁹ de ysaac q̄ decepit Esau ffrem suū: vt Gen. xxvij. Item Azabel iugulauit occulte dn̄m suū regē Syrie vt ipse exaltaret in locū suū. iij. Reg. xix. Itē put ꝛ no. in. l. vlt. ff. de reꝝ diuisi. in textu ꝛ in glo. q̄ hȳ duo ffres vicꝫ Romul⁹ ꝛ Remus q̄ romā ꝓdiderūt put sepe predictū est int̄ se habuerūt ꝓtentionē cui⁹ noīe ꝛ a q̄ inter ipsos vrbs ꝓdita noiaret. Unde Romulus obtinuit sorte ꝛ dn̄s remānīt q̄ postea fratrē occidi fecit vt liberi⁹ dominaret ꝛ causam assumpsit legitimā q̄ cōtra suū interdictū/non ꝑ portas vrbis/sed muꝝ transcēdit vnde Lucan⁹/fraterno ꝑmi manuerūt sanguīe muri. ¶ Item legīt de quibusdā nobilibꝫ viris q̄ in regē non poterāt ꝓcordari ꝓcluserūt in ꝙuentu mane cui⁹ equus ꝑus hynniret ille esset alioꝝ rex qō audiuit quidā/magus nocte fecit equam suo equo supponi/quo facto equus eius mane ꝓpter absentiā eque suppositē hynnuit/ꝛ ita rex elect⁹ fuit ꝛ ꝑmansit. Item legīt q̄ brutus prior ꝛ nō ille q̄ Julīū cesarē dolo ꝑemit/ꝛ filiū Tarquinīū ab oraclo delphici apollinis audiuerūt eius fore imperiū qui ꝑm⁹ rediens post transfretationē matrē oscularet. Unde Brut⁹ de naui egressus astute casuꝫ simulās/terrā osculat̄ ꝛ sic regnū est adept⁹ Item mortuo Philippo lucane ciuitatꝭ ꝛ comitat⁹ dn̄o superstites remānserūt tres filij sui q̄ꝝ senioꝛ ex ꝓsuetudine fact⁹ est dn̄s cui inuidebat mediocris/ipm dolose in finē vt regnaret ꝑemit. Unde iunioꝛ filius eundem tanq̄ fratricidā/ꝑ iusticie rigorē capite puniuit/ꝛ ꝓsequēter sol⁹ ꝓsentieni sibi ꝓpīo dominium obtinuit/ita ꝑ mirabiles euent⁹ machamet⁹ fact⁹ est duꝝ sarracenoꝝ de q̄ in clem. vnica de iudeis ꝛ in glo. magn̄. Item Herodes Ascolonita fact⁹ est rex cū nat⁹ esset de paruo genere/ et plures alij de quibꝫ ꝑ te videre poteris scripturaꝝ series ꝛ videb̄/q̄ dei ꝑmissione exaltati sunt humiles ꝛ viles ꝛ depositi sunt de sede potētes ꝛ hi vt supiozes cōmunit̄ nobiles dicebāt et plerūq̄ nobilitates hmōi in stirpes ꝓtelabant̄/ꝛ talit̄ ad nobilitates ꝑmoti tam apud iudeos q̄ ap̄ grecos/ꝛ etiā ap̄ romānos/ꝛ alias natiōes tenuerūt ꝓncipat⁹ ꝛ dn̄ationū potētat⁹.

Rusticus Et ita ꝓstat q̄ ꝑ dolum ꝛ fraudē que nulli deberet patrocinari plures repoꝛtarūt comodū/ꝓtra iuris determinationē Hunc de q̄rta specie dicas/qua ꝑ Tyrannidē multi tenuerunt nobilitatꝭ dn̄atiōez.

Nobilis Quarto ꝓo nobilitas q̄ ꝑ Tyrannidē recepit originem/ꝑmo ꝛ ꝓncipaliter q̄ ad humanū gen⁹ fuit int̄ oīes de q̄ me memini talit̄ legisse/ꝛ innuit mgr̄ in hystoꝛ. ꝛ ꝓtinenter incipiā a Nemroth de tribu Sem/qui fuit Gygas decē cubitoꝝ accēsus amoꝛe dn̄andi put in ipso magnanimitas opabat̄ animi ferocꝭ ꝛ generositas natural̄ ꝛ vt dominiū acq̄reret ꝛ imparet alīs/ qō ꝓpriū est nobilitatꝭ/ꝛ ꝑcipiens semꝑ nobilius obediētie ꝓditiōi: vt. xiij. q. j. qō ꝑcipit̄ ꝛ ita quasi ꝑmogenitus a superꝭ delatū necnō naturalit̄ insitū sibi auidus ad dominū anhelauit/sed ꝓfratres sui renuerūt obedire ꝛ ideo trāsiuit ad tribū Cham que acq̄euit ꝛ regnauit int̄ eos in babilone et extinde dict⁹ est de filijs Cham licet ꝓprie fuerit de filijs Sem als nō verificaret̄ hoc qō dictum est/ q̄ Chanaan fiat seru⁹ seruoꝝ fratrū suoꝝ licet als text⁹ biblie videat sonare/ ꝛ non est nouū Nam silr ōt idez text⁹ de opibꝫ distinctī sex diez/volunt tū doctoꝛes ꝛ rabini iudeoꝝ q̄ oīa dn̄s simlr creauerit Unde dixit Salomō. qui viuit ineternū oia simlr creauit ō q̄. xxxv. di. c. sexto die. de pen. di. ij. ꝓncipiū de sum. tri. firmit̄ ꝑ Bern̄. Sed vt sincer⁹ intelligas ipsius Nemroth tyrannidē/ꝑ quā scripturaꝝ scrutatoꝛes asserūt silr incepisse cōmunit̄ ciuilis nobilitatis aut generosi potētat⁹ vel glorioſi stat⁹ magnanimitatē. Nam vt ōt text⁹ ipse incepit ꝑmus potens esse in terra. ꝛ robust⁹ venatoꝛ hoim coꝛā dn̄o. i. cōtrā dn̄m: vt exponit Aug⁹. homines cū post diluuiū cum libere cepissent viuere put ante diluuiū fecerāt nullius hois dominio ꝓpediti/ iste nemroth statura coꝛporis alīs ꝓcioꝛ ꝛ viribꝫ expeditioꝛ ꝛ anio ꝓcelsioꝛ/ primū sibi ꝛ dominio suo alios subiecit hoīes/ꝛ nolentes cōpellebat. Unde Augus. xvj. ō ciuitate dei. c. iij. loco venatoꝛ ponit gigas/ꝛ in hebꝛeo habeat zayd. dicit tū q̄ erat venatoꝛ vel robustus venatoꝛ/idem violent⁹ incluſoꝛ ꝛ artatoꝛ hoim in carcere: vt in sua maneret subiectione ꝛ sic est locutio metaphoꝛica Silr venatoꝛ includit feras ꝑ laqueos ne possint euadere de isto etiā dicit Jero. in libꝛo de hebꝛaicis quēstiōibꝫ Nemroth. filius Chus arripuit insuetā ꝓmus in ꝓpīo tyrannidē regnauitq̄ in babilone/que ab eo/q̄ ibidem ꝓfule sunt lingue/ turrim edificauit Babel est appellata/tradunt hystoꝛie hunc Nemroth intantā elatiōis ꝓrupuisse vecoꝛ-

diam: vt nō vererēt iura nature temerarie: vt videlicet qz cōsortes cōditiōis z generis sui: quos ingenuos z liberos natura creauit restringeret subesse siue seruituti. Ūñ exiuit ab ea ꝓuerbiū quasi Nemroth robustus venator coꝝ dño. i. robustus: z malus quasi Nemroth contra deū forte qz tāte elationis in se extitit. vt nec recētis pene diluuij metus ipm reprimeret quin ꝺ dñm z ꝓmotorē diluuij supbiret. Et obsecta q̄ ab hoīb deo debebant sibi contumaciter vsurparet. Quia ꝓut dicit magister in hīstoria. Amore dñandi coegit hoīes ignē adorare. Et licet vt premisim⁹ dixerint Rabini sim l'ter magister in hīstoꝝ. z alij doctores q̄ fuerit de germine Sem benedicti per patrē. Dicit tñ Methodi⁹ martyr in libro de reuelatiōib vltimoꝝ tēpoꝝ factis sibi per angelū in carceribꝫ hūc Nemroth simpl'r fuisse de filijs Iron filij Sem. Quare autē primus cepit dñari ostēdit taliter dicens de quodā filio Noe. de quo nō fecit mētionē Moyses sic dicens. Centesimo anno tertie Liliadis natus est ipsi Noe fili⁹ in similitudine eius: z dixit eū ionitū. Et. ccc. anno post diluuiū dedit Noe filio suo ionita donatiōes: z dimisit eā in terram Echā. Et Jonitus intrauit vsq̄ ad mare oriētis/qđ dicit eliscoza. i. solis regio. Hic accepit a deo domū sapientie: z inuenit astronomiā/ad quā venit Nemroth gigas: z eruditus est ab eo accepit cōsiliū in q̄bus regnare posset. Et penit⁹ ille quosdā cuētus rerū futuros ꝑuidit: z maxime de ortu quattuoꝝ regnoꝝ z de occasu ipsoꝝ ꝓ successionē: ꝓut etiā plane ꝓphetauit Daniel z ꝑdixit discipulo suo Nemroth diuersa. Unde Nemroth reuersus trāsiuerit ad cōfratres suos animo dñandi: q̄ reuerit ꝓut ꝑdictū est. Sed qz vt dicūt alij q̄ filij Sem nō obediebant Nemroth: nec volebāt contra deū cum ipso edificare turrim Babylonie. Ideo fugit de terra Senaar ad aliā regionē longinquā post nō inhabitatā: quam vocauit Assiriā ex noīe asur. Et hec post mortē noe/z post diluuiū anno. ccc. lij. ¶ Dicit autē magister in hīstoꝝ. Qñ dicit gen⁹ x. de terra Senaar egressus est Asur: intelligenduꝫ est q̄ Nemroth eū expulit vi a terra illa: z terra que erat eius hereditaria iure. Et consequenter regnauit Nemroth in babilone. Et alij de semine eius post eū vsq̄ ad quartā Liliadē/per quos dixit Methodius tēpora mūdi z vitas hominū durare. Est autē Lilias ſm eū numerus mille annoꝝ: quarū prima finita est. xlij. anno vite iared. In his omnib tene qđ volueris: hoc stante q̄ a Nemroth exigētib meritis z virtutib Sem filij benedicti patris Noe ꝓut ꝑdiximus: z nō meritis Nemroth cepit prime ciuilis seu politice nobilitatis ꝓcer sagacitatē Thyrānidis origo principalis. Patet aūt scripturas scrutanti/q̄ gigantes ꝓ ꝓceritatis z audacie temeritatē in Tyrānidē bacchantes ceteros sibi debiliores subiugarūt: z dñationis typū violēter vsurpātes ceteris se potēter ꝓtulerūt. Dicebañ autē gigantes ſm Jsiō. Ethi. xj. c. penul. iuxta greci sermonis ethimologyā qui eos gegines existimāt. i. terrigenas: eo q̄ eos parēs terra immersa mole z silēs sibi genuerūt. Be enim terra appellañ: genis genus licet z terre filios vulg⁹ vocat: quorū genus incertū est. Unde dicit magister in hīstoꝝ. de causis diluuij q̄ multi angeli dei cū mulieribꝫ coeūtes ante diluuiū iniuriosos filios genuerūt. Qui ꝓpterea per confidentiā fortitudinis gigantes postea a grecis dicti sunt. ¶ Sed Methodi⁹ dixit causas diluuij ꝓsequēs/q̄ quingētesimo anno secūde Liliadis exarserūt hoīes in alterutrū coeūtes septingētesimo anno secūde Liliadis filij Seth cupierūt filias Laim: z orti sunt gigātes. Item vt idem dicit potuit etiā esse vt incubi demones genuerint gigātes a magnitudine corporis denoīatos sic dictos: z etiā īmanitate corporis corresponebat īmanitas animoꝝ. De q̄b incubis dicet infra. c. xxvij. z de succubis ibidē. Item dicē magister ibidē q̄ post diluuiū nati sūt alij gigātes in Ebron: z post fuerūt in Thaim ciuitate egypti: a quo z Thytanes dicti sunt. De quoꝝ stirpe fuit Enachim: cuius filij inhabitauerūt ebron: de quibus ortus est Holias: qui pugnauit cū dauid. vt. j. Reg. xvij. Item legit Deut. iij. q̄ Og rex Basan erat de stirpe gigantiū. Et modo mōstrat lectus eius ferre⁹ qui est in Rabath filiorū Amon/nouē cubitos habēs longitudinis ad mēsurā cubiti virilis manus. Item legit. ij. Regū. xxj. iuncta hīstoꝝ/q̄ Jesbi de Nob qui fuit de genere Arapha gigante qui fuit vir Noemi mulieris/que pepit quattuoꝝ gigātes/qui ibidē memorañ Jesbi de Nob/Sephi/Holiā supradictū: z quartū habētē senos digitos in manibꝫ z pedibꝫ. ¶ Dicit autē textus hic q̄ ꝑdict⁹ Arapha habuit hastā cuius ferrū tricētas vncias appēdebat: z accinctus erat ense nouo: z nisus est ꝑcutere dauid ꝛc. Dicebañ autē terra quā inhabitabāt gigātes vallis gigātium. vt patet. ij. Reg. xxij. Et Hebron fuit terra gigantū. Judi. ij. Fuerūt aūt hi de q̄b scribitur Baruch. iij. ibi videlicet in terra Philistinoꝝ gigātes noīati: illi qui ab initio fuerūt statura magna. sciētes bellū/nō bos elegit de⁹: neq̄ viā disciplineinuenerūt: ꝓpterea perierūt. Et qz

nō habuerūt sapientiā: interierunt ꝓpter suā insipientiā. Unde dixit Isaias ꝓpheta. c. xxvj. Et terrā gigantū detrahes in ruinā. Et hec ꝓpter ipsoꝝ maliciā: licet alīs in rebus bellicis fuerint potētes a seculo viri famosi. vt. Ben. vj. Et nō legim⁹ q fuerint gigātes tales in nouo testamēto: sed fuerūt alīs viri fortes/feroces ꝛ elegātis stature: vt fuerūt Christofer⁹/Rolādus/Karolomannus/Karolus ꝛ Theodoric/de Uerona ꝛ sibi siīes. Et in castro Tyrolis apud Achesim sunt armamēta de corio cocto Tibijs viri quondā fortissimi videlz bagonis aptata. Et siīliter in castro comitū de Brueirs Lauf. diocesis mensurā membroꝝ ꝓnūc hominū maiorū nimis excedētia. Nam eidē comites quondā quasi gigātes fuisse per antiqua legif volumina. Et vnū ex eis vidi diebꝫ meis grossissima mēbra alioꝝ hominū modulos mīlitū excedētia. ¶ Et nunc redeamus ad prosecutionē materie principalis. Clarū est aūt q siīliter sub Thare ſq fuit de linea Sem assiriorꝝ regna/ꝛ Sicciomoꝝ a siccis belo sicienijs agialio impātibꝫ orta sunt. Consequēter aūt Belus regnauit. lxv. annos in regno Assiriorū pacifice. Hinc Nin⁹ filī⁹ eius primus vt tradit: a quo primū ceperūt Olimpiades: hoc est annorū descriptiōes: vtputa ꝓnūc scribim⁹ annos ab incarnatiōe dñi ꝛc. Ita ab eodē anni descripti sunt vsqꝫ ad cōditionē vrbis romane. put infra. c. xj. sinceri⁹ videbis. Qui quidē Ninus ꝓpagādo dñationis libidine genus hominū cruētare nō metuēs: orbi bellorꝝ inquietudinē induxit: totūqꝫ pene orientem: ꝛ cōsequēter latinorꝝ terras ꝛ puincias multas imperio suo subegit. Qđ tāto liberius facere potuit quo boīes adhuc rudes ꝛ agrestes: nec armis triti: nec bellis exercitati fuerāt. Certū est aūt q de Hereb/Sem iudei ꝛ hebrei: ꝛ siīliter de Sem ꝛ de alijs duobꝫ filijs Noe gentiles ꝓcesserunt. Et q a Beli ꝛ Nini tēporibꝫ continuo que pre ceteris per arma bellica dñabant: ꝛ per vsum armoꝝ pre alijs mundi gentibꝫ gloriabant: ꝛ nullis rusticalibꝫ/ruralibꝫ/aut quibuscūqꝫ negociationibꝫ mechanicarū artiū: aut faculratū occupatiōibꝫ implicabant. Ideo per vniuersas mundi natiōes: videz vt ita loquamur hebreos/grecos ꝛ latinos reputati sunt nobiles. Et vt tales dicti tenti noiatiqꝫ vocati: put exposit successiuis tēporibꝫ/reges/principes ꝛ duces q̄bus vniuersus nō caruit orbis: q siīliter alijs plebeis fuerūt nobiliores: ꝛ sunt venerati vt tales vsqꝫ in hodiernū diē iuxta sacraꝝ historiarū traditiōes. Et vt tales de ꝓgenie in ꝓgenies processerūt ꝓut hec ꝛ alia. c. xj. posteri⁹ ponunt cōscripta. Ex aūt de genere Sem/Hebi/Persi ꝛ greci: ac omniū orientaliū potētat⁹: ꝛ exposit de Japhet latini: ꝛ pīertim romani: ꝛ remanente Chanaan in terra babilonis emanuerint: scolastica videt hostoꝝ cōprobare. Unde notabiliter dixit Otto frisien. historiograph⁹ famosissim⁹ lib. suo. v. in plogo. Omnis humana potentia ꝛ sapiētia ab oriēte oriēs in occidentē terminari cepit. Unde ꝛ ipsi oriētales ꝓut narrāt oīes antiquaꝝ historie/potētie ꝛ sapiētie fuerūt cupidissimi. De potētia aūt ꝛ nobilitate coꝝ patebit infra. Sed de sciētia ipsoꝝ dicit Isid. viij. Ethi. c. vj. Omnes fere phos a grecis fore natos. Unde dicit eos appellatiōe greca phos: qui lachrymę dicunt sciētie amatores seu zelatores: ꝛ siīliter oīm sacrarū legū cōditores. vt patebit infra de Justiniano impatore. c. xij. ꝛ alīs p legum latores. **Rusticus** Omniū que dixisti memor ero ab initio mirabiliū tuoꝝ. Psal. lxxvj. **Nobilis** Nec iota vnū: aut vnus apex ꝑteribit: put dixit christus Matth. v. A lege quā posuisti quin cōsequēter resumā: ꝛ pīertim q potētiores ꝛ fortiores terre videlz gigantes: a q̄bus princeps ꝛ terre nobiles asseris ꝓcessisse ab incubis. i. demonibꝫ originaliter ꝓcreatos asseruisti: de q̄bus nō p nunc: sed infra. c. xxxj. Dum de malis d. cā nobilibus noueris me replicationē dispositisse. Sed ad ꝓpositi cōtinuationē dic f̄m scripturarū dictamē: vtrū videlicet hmōi grecorū phi oēs **Nobilis** Non: sed diuidebant in tria genera videlz. Phitenderint ad vnū phie finē. sicos de naturis. Ethicos de moribꝫ. Loycos de naturis ꝛ vocibꝫ. Et sunt diuisi in suis heresibꝫ habētes noīa vel ex auctore: vt platonici/pitagorici: vel a locis cōuenticuloꝝ. vt Stoici Achadametici. vel a modo viuendi: vt piparetici: epicuri/cinici ꝛc. Principes aūt inter eos fuerunt Aristotiles/Auicēna/Plato ꝛ Ipocras ꝛc. Et alij inferiores quoꝝ magnus est numer⁹ annumerati per Fabulariū Thuricen. vbi si placet videre poterſ q̄ siīli **Rusticus** Constat mihi de his qui breui viderūt tēporis spacio: ter oēs greci fuerunt. q in nobilitatis ꝛ potētia ꝓgatiua nō gaudent antiquo priuilegio. sed de ipsorum sciē **Nobilis** Scias q nuper vel citra de anno domini tia dic q noueris breui colloquio. M. ccccij. suscitauit spūs forte superbus. Quoꝝdā peritioꝝ virorꝝ Grecie sciētie zelatorū recuperare desiderantiū: vel saltē imitari volētium famā ꝛ vestigia veteruz terre suoꝝ phoꝝ. Et vt dicit phus in Meth. q philosophari incē-

plt ab a mirari vehemēter amirati sunt: put legerūt in scripturis expientia cupientes edoceri. Et vt dicit pheta de dño q firmauit terrā sup aquas. Ps. cxxxv. Itē dñi est terra z plenitudo ei⁹ z orbis terrarū zc. qz sup maria fundauit eū. Ps. xxiij. Et aquā a quo sperā nō trālgredientē. vt dicit Salomō Prouer. viij. Qñ circūdabat mari terminū suū: z legē ponebat aquis ne trāsirēt fines suos: qñ appēdebat fundamēta terre zc. Et Ps. ciij. Fundasti terrā sup stabilitatē suā: videlz in aquis nō inclinabit in seculū seculi. Terminū posuisti quē nō trālgredientur nec cōuertētur opire terrā. Et put magnus Alexāder amiratiōis spū mot⁹ in psona, pria altitudinē celi p griffones. Et pfundissimū maris in vase vitrico cathenis affixo cancellis ferreis circūamicto pcūctat⁹ est. Desiderātes itaq dicti viri de bis z alijs certi⁹ per rei demōstrationē certificari puenerūt in vnū numero cētū z vltra. Unde naui fortissima cōpetēter alimētis p q drienniū duraturz referta Occeanū mare de terra Grecie seu orientali versus orientē recto trami te/seu ꝫ solis cursum: iuxta maris stelle directionē: nūc remis/nūc velis z vētis iuxta fortunā maris pgrediētes: z terrā circūtrāsire ponētes. Et p girū z maris reuolutionē redire ad terrā fixā/z attingere plagā occidētalē finib⁹ suis a ꝫrio recto dyametro z linea directa inquātū poterant correspondētē intēdentes. Et dñ puenerāt in opposito poli artici nr̄i q boreus dicit. Et viderūt polū australē: qui est infra orizontē nostrū. Et q a mortalib⁹ hui⁹ terre videlz Europe nunq̄ visus est ppēdētes p instr̄a astrologie sue: q secū attulerāt ptinētissima q plātos pedum suorū ꝑsus plātas nr̄as cōuerterāt: sperabāt mediū itineris pfecisse. Uñ dū p triēnū z q̄ttuor mēses pfecti fuissent: ptinuo portū flandrie comitat⁹ applicuerūt: de quo gaudiū magnū recepe runt: z ibidē p incolas humaniter recepti z bilarit tēti ac largit tractati: qñ tam mirandoz ad uenaz aduentū plures videre desiderabāt. Unde pauci quoq̄ facti sunt: z abinde per terrā in suas regiones ptēdēdo aliquib⁹ in francia: z ad Parisius declinātib⁹ reuertētes. Mirabilia p ipsos visa ppetuo memorie scripturis cōmēdantes. Sed hec nihil ad ꝓpositū nostrū vnde paręas. Sed intētū nostrū cōtinuādo tibi dico grecos ab antiq̄ fuisse sciētiaz oīm zelatores z generose nobilitatis inclite: z nobiliū gestoz amatores. Unde vsus armoz: regimina quoq̄ bellorū apud eorundē nobiles plus ceteris terrarū gentib⁹ plistebāt: put series scripturarū veteris nouiq̄ testamētoz grecoz romanoz z troyanorū: z pīertim Alexādri magni de Macedonia: que est pars septima grecie. de qua dicet. j. c. xj. Et gesta tempoz ad q̄ fines seculorū puenerunt palā demonstrare vident: z in iam dicto. c. clari⁹ dicent. ¶ Sed q̄d refert fuisse felicē nisi pīentis infelicitatis expientie signa demōstrare. Nam cōi puerbio grecos tm̄ Barbā z superbiam asserim⁹ residuasse. Ad q̄ quidā perit⁹ in cōcilio Basilieñ. dū de ipsoz salute tractaret: vt a scismatis labe reducerent: allegauit Alexandrū grāmaticū dicētē in. c. iiij. de generib⁹ nominū. Barbara greca gen⁹ retinēt q̄ hz̄e solebāt. ac si diceret. Barbari q̄ sunt cōfines grecorū z greci retinēt gen⁹: videlz supbie q̄ hz̄e solebāt ab origine mūdi. Unde z ambitiosi z pseq̄nt regnare cupiebāt p vniversum mūdū: q̄ ꝓpriū est nobiliū: imo nobilib⁹ increatū. Et ita ois sapientia eoz deuorata est: qua quondā per orbē gl'iabant. Insup diuitie sil'r z potētat⁹ ipoz defecerūt: put p expientie stigmata terraz z terrigenarū patēter suoz demōstrant zc.

De eo q nobiles fuisse videntur a plebe diuisi

añ xp̄m: z tpe xp̄i: z post xp̄m: z differētial'r a rustic⁹ distincti. Cap. ix. Ait Rustic⁹.

Scit Brego. moral. vij. c. xix. Ocios̄um q̄ppe verbū est q̄d a rōne iuste necessitatis: aut intētiōe pie vtilitatis caret. Si ergo rō de ocioso verbo exigit: pensandū valde est: q̄ pena illud multiloquiū sequat. In quo etiam p supbie ꝑba peccat: z tu vis vt sciaris nō vt alijs pficias: aut scias ptinuo conaris. Uñ rogo put rogaueram: z sis breuis z edicas: vtrū nobiles pretensi segregatim ab alijs plebeis cōmuniū hoīm opiniōe añ xp̄m vel tpe xp̄i: vel post xp̄m fuerint discreti tēti vel noīati: aut insigniti: vel aliq̄ honoris p̄rogatiua, put tales p ceteris cōib⁹ hoib⁹ reputati.

Nobilis Credo q mea tue rusticitati videant ociosa: talit q̄liter verba, plata: licet sūmope de ingenij mei tot⁹ conamine pfecerim p̄notata: recognosco tm̄ affne cursum felocissime gradiēti caballo cōtinuādo nō assimulari. Siccine nec potero peritorum curiositatib⁹ patēter eq̄parari: sed modicū cōfert aut aufert tue indignationis pōpositas. Unde seriatim ad materias ꝓcedam⁹ p te diligēter: licet ingratāter petitas, pbando sinceri⁹ q̄ potero p multaz crsipturaz testimonia q̄ inter nobiles z ignobiles stat⁹ conditionū in vtroq̄

testamēto:z in medio testamētoꝝ semp fuit diuersitas personarū ſm magnificentiā/magnanimitatē z paruificentiā:z discretio notoria statuū z stationū. Unde in his nobilibꝫ tam largiter loquēdo:vt cōprehendamus omniū nobiliū status. videt fore quidā magnificētie modus ſm maius aut minus notabiliter ꝑmittēdus. Est aūt magnificētia species liberalitatis per quendā modū magnitudinis supadditū liberalitati simplr. quia liberalis dicit ꝓput est ꝓpriū nobilitatis. vt no. de dona. c. j. qui mediocriter sectat. Et tenet circa donationē z acceptionē nobiliū regnantiū obiliū simplr z absolute. Magnific⁹ vero qui magn⁹ existēs liberalis est in magnis:z circa magna decēter iuxta sui stat⁹ cōditionē sumptuosus. Et qz magnificētia est virt⁹. Oīs aūt virt⁹ cōsistit in medio. Mediū aūt est qđ habet duo extrema. Ideo magnificētia est mediū inter pōpositatē z paruificētiā. Et magnific⁹ est medi⁹ inter pōpositum z paruificū. Pōpositus eñ supabundat a magnifico. qz pompositus est tam inter nobiles q̄z plebeos q̄ cū nō sit dign⁹ ptāte z honore:nec sufficiēs ad diuitias:z opes quas possidet. Attū vltra modulū stat⁹ sui conatur sumptuose se gerere:z vltra debitū expēdere. Paruific⁹ ꝙo differt a magnifico:qz paruificus dicit q̄ cū dignus sit honore z ptāte:z sufficiēs diuitijs z opibꝫ dignitati sue z diuitijs nō cōdigne se gerit z sua nō largit expendit. Expēsarū aūt noīe:etiā accipiēdo sunt impēse:quia virtus magnificētie z extrema sibi opposita:scz pompositas z paruificētie nō solū attēduntur in his que vsu trāseūt:z cōsumunt sicut circa vestes z equos z arma z victualia circa bellū z pālia. sed magis etiam in his que ꝑmanēt z expendunt sicut in edificatiōibꝫ castroꝝ/pallacioꝝ z turriū:z cōstitutiōibꝫ z cōstructionibꝫ ciuitatū z temploꝝ monasterioꝝ z similium. Et in his animus nobilis z magnific⁹ ꝓpendit:z ꝓpensus est in vtroq̄z testamēto/ſm maius z minus z qualitates hominū. Unde dixit magister in histoꝛ. j. Reg. vlti. Saul autē sciēs z prudens festinabat ad mortē:z viriliter dimicabat: Sili quippe magnanimes rerū terribiliū sunt cōtēptores hec magnanimitas maxime cōuenit regibꝫ quos z cumulo principat⁹ non solū malos nō licet esse circa subiectos:sed nec mediocriter bonos esse. Hec ille. Et ita minores ꝓpter animoꝝ z gestoꝝ mirificos actus:z actoꝝ curiositates per potētiores exaltati sunt. Et qñq̄z per partes humiles quoq̄z timidos/stupidos z metulosos ꝓpter paruificentiā suppressi z opibꝫ ruralibꝫ mechanicis:z opibꝫ debilibꝫ z vilibꝫ applicati. Et iterū de rure vel plebe sublimati sunt ꝓput videbat in Saul iam dicto:z in Dauid. Differt aūt paruificētia ab yronia. Quid autē sit paruificētia dictū est. Sed yronia est ꝓput etiā supꝛ. c. j. tactū est. Dum aliq̄s de se minus fingit vel dicit q̄z sit. sicut Amos. c. vij. dixit idē. Non sum ꝓpheta. hoc aūt dixit licet esset ꝓpheta: nisi q̄ nō erat de genere ꝓphetaꝝ. Et hoc dixit in bono:z nō peccauit. Sed aliter fit yronia. De q̄ Eccl. xiiij. vbi dicit. Est q̄ nequiter se humiliat:interiora autem eius plena sunt dolo. Et tales sunt/bighardi/lolhardi/begutte/z begine:z oēs ypocrite. de qbꝫ z eoꝝ volūtaria mēdicitate nup specialē feci tractatulū ad dñm meū dñm Heinricū epm Constañ. Item differt pompositas z iactātia q̄ cōmittit ex turpi motiuo:z appetitu lucri vel honoris:z hec opponit yronie. Sed hec nihil ad ꝓpositū nostrū:nisi inquātū ex vno homo humiliabit:z ex alio exaltabit coram deo z hoibꝫ:z exinde nobilis z ignobilis efficit:put experiēter videt de capitaneis z eam piductoribꝫ pnūc z ante tpa regnantibꝫ:de quibus tibi infra. c. xx. specialē mētionē faciemus.

Rusticus Sum contētus de hmōi magnificētia:z ceteris q̄ nobilitatē z ignobilitatem hactenus demonstrabant:tanta percepisse. nūc ad ꝓpositū principale ꝓueniēnt ꝓcede. **Nobilis** Habes rationē vt petas expeditionē z ꝓpositi nostri ꝓsecutionē. Nōne legit Num. c. j. vbi ꝓpie p dūm ad Moysen electi principes ppli dicti sunt nobilissimi:ea nobilitatis magnificētia:z magnanimitate:put pditum⁹/qua z nūc veros p mūdū nobiles laudabiliter cōmēdam⁹. Item legit Deut. c. j. vbi dixit dñs. Tuliq̄z de tribubꝫ vestris viros sapiētes z nobiles:z cōstitui eos principes z cēturiones z q̄nquagenarias ac decanos q̄ docerēt vos singula. Ecce quō p ceteris ꝑmissoꝝ occasione nobiles z sapientes electi sunt ad principat⁹ z regimina ppliꝝ. Item Num. xxij. dr de ꝓpha Balā q̄ ad ꝑmā vocationē regis moabitaꝝ noluit venire. Sed scdo misit mltoplures z nobiliores:z venit ꝓpha spū dei ductus:honorificauit nobiliū cetus. Itē. ij. Regū. xxiij. dr de Abysan principe de tribubꝫ. Et ibidē cōmēdat ex eo qz fuit nobilior inter tres q̄ portauerūt aquā Dauid de Listerna Betlee. Item. ij. Reg. vlti. qz Dauid numerari fecerat ppl'm isrl'in electiōe. Et ꝓterea dñs percusserit pestilētia. lxx. milia virorū de ppl'o Dauid. Dicit magister in histoꝛ. in Paralip. legū fere tricēta milia. Et q̄ dicūt hebrei ibidē positū numerū plebeoꝝ. Hic aūt in textu numeꝝ nobiliū qđ

conuenit pensandū. Item.ij. Paralip.xviij. Fuit Josaphat diues t inclitus: hoc est glorioſus t nobilis valde: t hoc per scripturā ibidem cōmēdatus. Itē.j. Mach.vij. scribit q rex misit Nichanorē vnū ex principibꝫ suis t cōmēdando principē ipm dixit fore de nobiliorib⁹ principibus. Itē Salomō Prouer.xxxj. dicit de laude bone mulieris: t cōmendat virū suū dū ait. Nobilis in portis vir ei⁹. i. in foro iudiciali q exercebat in portis ciuitū qn̄ sederit cū senatorib⁹ terre. Item Ezech.xxiij. Ecce ego suscitabo oēs amatores tē. filios Babylonis t vniuersos Caldeos nobiles Tyrānosqꝫ. i. reges t pncipes. Ecce hic ꝓpheta ꝓposuit nobiles regib⁹ t pncipib⁹ Itē Hiere.xxxix. vbi dr̄ q rex Babylonis occidit filios Sedechie regis: t signanter oēs nobiles Juda: quos pre alijs plebeis occisos cōmemorat. Itē.j. Macha.j. dicit de Alexādro magno/q postꝫ fuerat infirmatus decidit in lectū t cognouit q morer̄/vocauit pueros suos nobiles. i. clientulos/qui secū erāt nutriti: put hodie nobiles adolescētuli solēt nutriri tāqꝫ coetanei cum filijs regū t principū: et non filij rusticoꝝ. Item.j. Mach.ij. dixerūt qui missi fuerant ab Antiocho ad Macharīā. Tu es princeps magn⁹ t clarissim⁹. i. nobilis valde in hac ciuitate ipm per hmōi nobilitatē multū cōmendādo. Item ibidē.c.iij. vbi Anthioch⁹ rex reliquit Lysiam hominē nobilē de genere regali sup negocia regia q̄ pre ceteris nobilib⁹ tm̄ committebant. Itē.j. Mach.x. dr̄ de rege Anthiocho q cognoīatus est nobil' in augmentū sue maiestatis. de quo silr̄.ij. Mach.ij. Et vt de multis breuiter ꝓcludā de nobilib⁹ p̄ plebeis signanter segregatis legit̄. Leuit.c.xix. Item Job.c.xiij. Item Isa.c.xij. t Psal'.cl. Et nō tm̄ hi qui ꝑ vocabulo videlz nobilitatis nobiles vocati sunt. sed silr̄ oēs electi viri fortissimi nobiles fuerunt tenti et noīati: quos annumerauit et collegit Dauid t Salomō filius su⁹. De quib⁹.c.ꝰ. primo notāter mētionē fecimus. Itē legim⁹ in histor̄. romanoꝝ. Qꝫ Romulus cōditor vrbis Rome ibidē instituēs rempublicā. Et hoc erat tpe Ezechie regis pñssimi regnātis in isr̄' Romam in duas partes diuisit: scz vt in vna tm̄ nobiles: t in alia cōmunes plebei mechanici simi lesqꝫ pmanerēt: t vtrāqꝫ partē classez noīauit: nobiles t dicebāt pria classis: t ceteri scd̄a classis: serui tñ de neutra classe dicebant. ¶ Postea romani diuisi sunt in quattuor classes t totalit̄ qui dictatores sūmos habebāt honores erāt de prima classe. Sed tribuni t alij minoris honoris erāt de secūda classe. Sed illi q nullos habebāt honores erāt d̄ tertia classe. Serui ꝙo de quarta classe: tribuni autē dicebant nobiles. Itē legit̄ in eisdē gestis q tpe Auni pompilij consulis primi q fuerat post Romulū: in vrbe fuit magna discordia. Inter nobiles t plebeos p.xxx. fere annos odibiliter cōtinuata. qr ijdē plebei vtilitatē ꝓditiōis sue non inspiciētes leges per magistratos ꝓditas noluerūt obseruare. Unde creati sunt decē viri q visis diuersitatib⁹: de grecis ciuitatib⁹ leges collectas trāstulerūt in latinū: put colligit̄ silr̄. vij. di. Moyses. t.c.se. Et de hac materia pulchre videas. ff. de ori. iur. a pncipio vsqꝫ in finē. Itē dixit Hugo de sancto victore in figura veteris testamēti ciuitatē Hierusalē dū floruit fuisse distinctā in tres partes. In prima habitabāt rex t sacerdotes. In scd̄a nobiles. In tertia vulg⁹ t plebei. Nobiliū autē noīe nō dubites simul pncipes t maiores natu fore cōprehensos. In his vides expient nobiles añ aduētū xpi prerogatiua/spāli semp se a plebe segregātes. Fuit aūt mox añ xpm Julius cesar: Et q fuerit de genere nobil' Enee multipl'r cōmēdat⁹: t tpe natiuitatis xpi successor eiusdē fuit Octauian⁹ Augustꝰ sub quo regnauit in iudea. Herodes pselit⁹ q iuxta magrm in histor̄. audiens iudeos mortē suā expectātes cū gaudio. Uñ ex oī iudea nobiliores quos t int' alios nouit digniores t famosiores: t p̄sertim iuuenes collectos ꝓcludi p̄cepit in ippodromio. i. in carcere Circi p̄cipiēs Salome sorori sue vt cū aīam efflaret illos mox occidi disponeret: vt ita oīs iudea in morte ipsi⁹: t in vita plāgeret: t p ꝑ ppēde nobiles fuisse xpi tpe. Et ipe xps dixit Lu. xix. Homo q̄dā nobil' abūt in regionē longinquā accipe sibi regnū qd̄ nō cōueniebat nisi statui nobiliū. Et tpe mortis xpi fuit Tiberi⁹ imperator Rome successiuus. temporib⁹ magnā nobiliū multitudinē cōseruans. Hinc dicit euangelica veritas/q Joseph ab arimathia nobilis de curia. Mar.xv. Et Lazarus nobilis cum tota familia t sororib⁹ suis/qui t milites legitur habuisse sibi curiones. ¶ In partibus autem orientalibus fuit Hercules tēpore Moysi ſm magistrū in historia Exodi.j. Qui Priamū regem in paterno regno locauit. Cuius filius fuit Paris seu Alexander. Cuius filius fuit Tymeres qui causam dedit destructionis Troye. Item vt dicit Orosius q tempore Demetrij. De quo .j. Macch.vij. Regnauit Hanibal princeps Chartaginensis. Et crudelissimus rex Affrice/siue partium orientalium post multas strages/quas fecit populo Romano. Et Italie apud Cannas vicum apulie. Et Allyam

fluuiũ tot occidit armigeros romanoꝝ:ꝙt de nobiliũ tm̃ manibꝫ occisoꝝ tres modios anuloꝝ dicit collegisse. Ecce quãta nobilitatis exꝺsite serenitas ꝛ generosi sanguis fuit amenitas ante xpi natiuitatẽ:ꝛ anno ab vrbe cõdita.cccccc.lvj. Et ea tẽpestate tm̃ nobiles anulis vtebant:ꝛ p hoc a plebeis discernebant. Sed ꝙd hodie per anulũ designat. vide nouellatorẽ de p̃sum. illo. super v. anulos. Tẽpore Justiniani impatoris:anulus erat signũ semiplene ingenuitatꝭ. vt. ff. de iurꝭ. aureoꝝ anuloꝝ. l. vlti. Et nõ inferioris stat⁹ vtebant eodẽ:vtputa plebei vel rustici:vt no. ibidẽ. Jẽ scribit Homer⁹:ꝛ ꝓcordat Otto frisien. cũ scolasti. histor. qꝝ tertio anno Abdon ꝙ regnauit in isrl. viij. annis. vt videt Judi. xij. in fine. Et hoc erat ab impio Nini regis anno octingẽtesimo septuagesimo quo ad secũdã Troye destructionẽ:grecoꝝ reges/principes/duces ꝛ nobiles ꝓcesserũt per mille cẽtũ octuaginta sunt classes siue naues maiores tm̃ armigeris ꝛ armigeroꝝ armis:ꝛ machinis ꝑ expũgnatiõe Troyane ciuitatis onuste puenerũt. In quo ꝙ dem per annos. x. cõtinuati bello certamis de grecis octingenta octoginta tria milia. Sed de troyanis sexcẽta sexaginta sex milia occubuerũt. Et ꝓsequẽter de reliqs iuxta series historiarũ Troyanoꝝ principes oriẽtis siue grecie ꝓcesserũt. Et ꝓseqnter put. j. dicit. c. primo. ad Europe regiões puenerũt. Et primũ se ad italiã trãstulerũt ꝛ nulli satẽ poetaꝝ scripturas pscrutanti dubiũ videt ũminere:ꝙ ꝙdẽ viri multũ eximij per poetarũ ꝛ aliorũ scribaꝝ historias repi untur gl'iose determinati. Et maxime ꝑ Lucanũ/Virgiliũ ꝛ Ouidiũ:ꝙ de grecoꝝ ꝛ oĩm oriẽtaliũ copiosa nobiliũ in armis ꝓtissimoꝝ in infinitũ p̃ cũctis multitudinẽ largit latissime Lo dices inumeros scripsere:de qbꝫ tm̃ rusticoꝝ caterua nõ solebat audiẽdo seu pscrutãdo ꝶmonibus aut indaga tiõibꝫ redolere. **Rusticus** Saturat⁹ sum nimis ꝙ añ xpm ꝛ tpe xpi inter oẽs natiões isti ptẽsi nobiles viguerũt. Et post xpm nõ dubito ꝙ inter xpianos/gentiles/sarracenos ꝛ paganos magne mltitudinis copie nobiliũ floruerũt. Sed signanter de iudeis dic p̃cor/vbi nobiles ipsoꝝ post destructionẽ hierusalẽ per Titũ ꝛ Uespasianũ impatores ꝓcta ꝓmãserũt:aut hodie in mũdo nobilitatis p̃eminẽtie iudeoꝝ cõpareant: seu inesse ꝓsistãt:put se ꝑles eorũdẽ certo nobilitatꝭ titulo p̃ alijs iudeis pollere ꝓstãter affirmãt

Nobilis Ex scripturis colligi videt exp̃sse/ꝙ vt plurimũ ex gẽtiliũ ꝓpagatiõe ꝛ ꝑsertim orientalium partium:maxime nobiles totius Europe ꝛ notanter Hermanie: immo totius ꝓnunc Asie ꝛ Affrice reperiuntur ꝓcessisse. De iudeis aũt post destructionẽ ciuitatis hierusalem:immo postq̃ sceptruꝫ videtur ablatũ de Juda ꝓut ꝓphetizatũ fuit per Jacob ꝑiarchã. vt Beñ. c. penul. qõ lõge fuit añ dictã destructionẽ:imo añ passionẽ xpi nõ reperim⁹ mltos iudeos in magne nobilitatis aut p̃eminẽtie statu ꝑseuerasse:sed post dispsiones ipsoꝝ penit⁹ sublatã ipsoꝝ nobilitatẽ multis argumẽtis poterim⁹ ꝓcipe. Uñ legit de Domiciano impatore:qui cepit regnare de anno dñi. lxxxviij. dũ se fecerat adorari ꝑ deo/certo ꝓcepit vaticinio:put ipse credebat ꝓterrit⁹:qõ sonabat:stirpẽ Dauid ꝑ ipso subito regnaturã. Uñ diligentissima ꝑ ipm in orbe facta discussiõe:quos de illa stirpe posset agnoscere. Unde demũ in hyspania repti sunt duo iudei:ꝙ iuxta quoꝝdã iudeoꝝ narrationẽ de domo Dauid famabant descẽdisse:qbꝫ sibi put mãdauerat p̃sentatis/vidit impator ꝙ tã forma psonaꝝ q̃ statura effigie genere:necnõ facultatũ: rerũq̃ positura fuerãt despectissimi in terrã habitatiõis sue:inquã sui ꝓgenitores post desolationẽ p̃dictã videbant relegati trãsmisit: Cronicis tm̃ pagratꝭ ꝶitas resultat:ꝙ post vltimã dispsionẽ ꝓrime dictã:in q̃ ꝶm Josephũ in lib. de iudaico bello sunt occisi decies cẽtũ mille iudeoꝝ:absq̃ aliꝰ vicꝫ triginta miliꝫ ꝙ in seditiõe ad fores templi fuerũt oppssi. De qbꝫ. s. c. vij. Et extũc. xxx. milia ꝑ vniuersum mũdũ seruitutis iugo sũt dispsi. Et hec gesta post passionẽ dñi ad annos q̃draginta ꝑ imꝑatores put p̃mittit sunt ꝑ acta: ꝛ expost iudei bella nõ gesserũt. Nec bellis aut ꝑ duces belloꝝ ꝑficiebant:nec quoscũq̃ nobilitatis/strenuitatis seu legalitatis act⁹ pfecerũt:nisi casualit. vt. j. sequit. Sed seruili cõditiõe ingit pstiterunt:ꝛ priuilegijs aut libertatibꝫ sibi ꝑ ꝓncipes tã xpianoꝝ q̃ paganorũ cõcessis:ꝛ non aliter pmãserũt: Et p̃sertim apud fideles iuxta tolerãtiã ecclie muniti humanitatis causa degerũt: ꝛ hodie degẽt. vt le. ꝛ no. de testi. iudei. ꝛ de iudeis sicut iudei. Si ꝙ aut iudeoꝝ p̃ cereris se tollẽtes quadã nobilitatis p̃rogatiua videant ꝓpollere. Non alit credim⁹ q̃ ex antiqs diuitijs aut officijs sibi ꝑ ꝓncipes cõmissis:hmõi nobilitatis signa int ipsos estiment redolere:quã quidẽ officioꝝ assignationẽ iura phibẽt. vt le. ꝛ no. in. c. cum sit. de iudeis. ꝛ. liij. di. nulla. ꝛ. xvij. q. iij. cõstituit. ¶ Legit tm̃ in Cronicis regũ hyspanie:put colligit in libro de scrutinio scripturarũ ꝙ in regnis ꝛ dominijs regum Arrogonie/castelle/legiõis ꝛ hyspanie a magnis temporibus

suadēte diabolo/ꝛ cōcedēte principū impio. Judei pīertim diuitijs pcellētes magnorū vtebāt officijs ꝛ ministerio. Et insup plerūq; ppli christiani/pfecture:ꝛ etiā iudeoꝝ ppositure fruebāt officio:ꝛ pre nobilibꝫ nobiliū obsequijs in pallacijs regū inuoluebant exercitio:vsui tñ armorum:aut expeditiōis bellorꝫ ptūc/put exnūc/ nunq; pficiebant in prelio. De sua tñ put premittitur pfatiōe nōnulli iudeoꝝ eozundē pphetiā de sceptro Jude taliter vigere p certo dicebant. Unde de anno dñi. M.ccc.lvij. vel citra cōtingebat/q; Petrus rex hyspanie potentiorē inter iudeos incarceratū mori fecit. Et sui generis maiores interemit:ꝛ expost nullus regū eosdē taliter exaltauit. Cōsequēter etiā rex Hinricus.ij. frater eiusdē Petri antecꝫ regnaret mltas strages in iudeos cōmisit:ꝛ maxime in vrbe Toletana:qui expost defuncto fratre regnauit:ꝛ iudeos publice signa vt noscerent deferre mādauit:vt de iudeis in nōnullis consequēter rex Johānes primus filius predicti Hinrici.ij. instituit:q; iudei nulla officia gubernarēt:nec inter se iurisditionē sibi consuetā in criminalibꝫ exercerēt. Post quē Johannē regnauit Hinricus.iij. in cuius regni principio etiā etatis anno suo.xj. surrexit multitudo pplorꝫ christianorū in ciuitate hyspaleñ.ꝛ cōsequēter in alijs locis:ꝛ in numerabilē iudeorū multitudinē extinxit. Quorū gestorꝫ auctor fuerat quidā Archidyacon⁹ hyspaleñ. qui certificatus enormissimas iudeorū ꝯ canonū ꝛ legū traditiones excessus denudauit. Et ipsoꝝ contra fidē christi tyrānidē ꝓpalauit. Cui Hinrico.iij. regi hyspanorū successit Johānes filius eius modern⁹: qui regnare cepit in cunabulis:dum esset in secundo sue etatis anno:sub cuius felici regine iudeorū pompa siliter ꝛ potētia:put alꝫ per vniuersum mundū penitus videbant extincta. Sed dū pfinito tēpore. tutorū exutus gubernaculo regnare ceperat:ꝛ vsq; modo gens illa iudeoꝝ pristinā officiorū pfecturā recupabat. Unde inter ceteros quidā Abraā in opido Sozien. psidens iudeus pnūc potētissim⁹ quasi ꝓpter regis desidiam/omniū administrationū possidet monarchiā. Spes tñ regniculas reficit:quia Hinricus.iij. Moderni regis filius indicijs innuit/q; sit ꝛ fiat iudeorum psecutor seuissimus. Et q demū sub ipius dñio prouenturo cessabit iterū eozundē iudeorum potētat⁹ iniquissim⁹. Unde ad propositū redeamus/q; stirpes iudeorū in illis/aut alijs regnis existētes:qui tam potentū/superboꝝ/elevatorū/aut sublimiū hebreorū vident successores se ceteris iudeis vt pmittit:ꝛ vix aliter vel alio modo pfitent nobiliores. De paganoꝝ autem ꝛ gētiliū modernorū nobilitate ꝛ nobilitatis ordine dicet infra.c.xiij. in fine. Et de hmōi nobiliū tēporibꝫ ante vel post christū tue rusticitatis affect⁹ maneat cōpetēter quietus.

De Germanie et alioꝝ regnorū nobiliū excellentia ꝛ eozundē nobiliū origine primeua. Cap̄m decimū Ait Rusticus.

p

Ompetēter de petitis sum⁹ informati. Sed moneoꝝ murādo de quodā singulari:qđ mihi pādere breui nō postponas eloq̄o. Et sup eo videlz q; Germani qui dicunt alamāni ꝛ principalius theutonici/qui quondā vt narrat Albert⁹ magnus in Cosmographia sua:ab Affrica:ꝛ pīertim ab oriētali plaga: imo de terra grecoꝝ de quadā gente que dicit theutonia famaꝫ ꝓcessisse. put.c.ꝓximo clari⁹ infra poteris videre. Uel fm aliquos a quodā gigāte qui theutona dicebaꝫ. Sed primū rōnabili⁹ q; quidē theutonici dicunt ꝛ alamāni/ex eo qꝛ de finibꝫ suis ꝓpulsi residere primū solebāt apud Iemay fluuiū ꝓpe Danubiū. vt dicit magister in lib. de ꝓprietatibꝫ rerū. Et allegat Jsiō. ꝛ hi cū adiacētibꝫ ꝓuincijs plibꝫ put describit ibidē Jsiō. lib. xiij. Et hi. c. iij. dicunt germani:ꝛ hi sunt vt asserit vex germen vt veri nobiles. vt dicit glo. in. c. i. xxxiij. di. Et ħ indiget vtiq; solerti declaratiōe. Cū apparet si earūdē terraꝝ ꝛ ꝓunciaꝝ nobiliū originē clari⁹ describere ꝛ ꝓditōes suaꝝ nobilitatū enodare:de alioꝝ nobiliū toti⁹ orbis et pīertim Europe ꝛ Affrice plagaꝝ statibꝫ me liberi⁹ informares.

Nobilis Blorioso pnūc moneris ingenio:saltē vt fligito in ħ pfistas firmit⁹ solerti ꝓposito:ꝛ satis grāde mihi videt qđ petis inq̄ntū tñ valeo si patiēs fueris cōpetēter informaberis in ħ q̄stiōis negocio. Cū pmū notabil⁹ sciēdū q; in oriētali partiū plaga libie seu affrice qđ idē est. Et in ꝓuincia Bizācina grecie ciuitas Troyana:de q̄ sepe pdixim⁹ hodie cui⁹ inibi vident stigmata fuerat soleniter fundata:ꝛ ħ post mortē Josue. Judi.iij. Tpe iudicū Aioth:ꝛ Sangar per Troys regē. ꝛ expost ab impio Nino:de cui⁹ olimpiade dictū est. ꝑ.c.viij. āno octingētesimo octuagesimoq̄rto:ꝛ añ pditā vrbē romanā. anno.cccc.xiij. ꝛ añ natiuitatē dñi nr̄i iesu xp̄i āno M.cl.xvj. Destructa est eadē vrbs Troyana:ꝛ ei⁹ suburbia cū castris/Burgis/opidis/Colo

nūs/castellis/municipūs/vicis/pagis/gimasijs/arcubꝫ ꝛ menibꝫ suis: ꝛ hoc tēpore quo Abdon filius Ellel iudicauit in israel Judic. xij. in fine. Et ideo omnes principes ꝛ nobiles istius regni post hmōi destructionē dispersi sunt per mūdū. ꝛ ita partim cum Enea ad italiā: de quo ꝛ nobilibus secū extulātibus generosi Romanorū processerūt: ꝛ consequēter ad alia loca prout infra dicet peruenerūt. Et hic est Eneas qui cōceptus ꝛ natus ex dea venere: ꝛ Anchise viro nobilissimo/qui fuit filius Lapis filij Asarari: ꝛ cum Venere in yda silua ꝛ monte concubuit/que iuxta Symoin troye fluuiū. Eneā peperit. Sed venus conquesta Joui/ꝙ Anchises tactasset se de suo pcubitu emeruerit: vt Anchises fulminaret. Venus tamē illius miserta: alꝫ fulmen detorsit. De quo Virgilius in. iij. li. in fine. Et hic est Eneas qui vrbis Rome ꝛ romanorum reipublice factus est princeps. De cuius stirpe ille inclꝰ magnus cesar Augustus in magna felicitate processit. Hic est etiā ille de quo christianissimus imperator Justinianus antiquarū legū ꝛ nouarū instauratoꝛ ꝛ reipublice reparatoꝛ/scripsit in libro legū suarum videlicet auctenticarū in titulo vt proponat imperatoris nomen documentis ꝛc. Colī. v. sic inquiens. Post multa si quis enim respexerit ad vetustissima hominū ꝛ antiqua reipublice Eneas nobis troyanus rex reipu. princeps: ꝛ nos quidē Eneades ab illo vocamur ꝛc. Huius autem Enee successus continuus ꝛ processus/necnon ꝛ pro maiori parte gesta Virgilius predictus in suo opere Eneydorū dum vixit multa descripsit: sed morte preuētus cōplere non potuit. ¶ Quo notāter premisso/scias ꝙ Constantinus imperator magni Constantini filius xxiij. ab augusto Octauiano longe post pmissas destructionē ꝛ expulsionē: vt patet perspicēti. Et post multa pūssima per ipsum opera in Jtalie/Gallie ꝛ Hyspanie partibus tempore patris sui/ꝛ post eiusdē obitū perpetrata: solus Monarcha regnauit ꝛ ecclesiā christi in trāquillitatem constituit: ꝛ exposte de anno dñi. ccc. xj. ab vrbe romana vbi psiderat ad Bizantiā. Cōstantinopolim relictis multis curialibꝫ/curionibꝫ ꝛ nobilibꝫ in vrbe cū curie sue imperialꝫ principibꝫ feliciter se transferebat: sumptis etiā secū multis romanis nobilibꝫ ad Cōstātinopolim: quā ꝓterea nouā romā vocauit. vt le. ꝛ no. in. c. constātinopolitano. xxij. di. ꝛ ibidē. xxiij. sui regiminis annū feliciter compleuit. Et post ipm Julianus apostata: ꝛ Domicianus secūdus/ꝛ cōsequēter Valētinianus impatores in dicta ciuitate cōstātinopolitana: ꝛ partibꝫ orientalibus imperauerūt. Et eozundē tēpore vrbs romana per senatores/cōsules ꝛ pcōsules ꝛ ex cōsules/ptores ꝛ psides regebat: ꝙ protūc clarissimi dicebant. Et ex his patet ꝙ romanorū nobiles cū impatore ad grecos peruenerūt. Et greci cꝫ plures apud romanos pmanserūt. Sed qualiter nobiles grecorū ac etiā romanorū ad Hermanos deuenerūt attēde: ꝛ de Hermanoꝝ saltē potioꝝ nobilitate sil'iter ꝛ origine diligēter ppēde. ¶ Colligit ex cronica Eusebij historiographi multum eximij dicētis/ꝙ post destructionē troye: de qua supra fit mētio. Et illo tēpore quo eneas pdictus vir armoꝝ nobilissimꝰ ad italiā vt ptactū est pueniat. Quidā ex troyanis bellatoꝝ incliti vi repulsi: necnō ꝓfugi circa metades paludes se applicarūt. de quibꝫ paludinibꝫ facit mētionem Jsiō. Ethi. xij. c. v. Et dicit eas esse ad tergū pontici maris: qō habet sinū amplissimū oīm nauiū largiter capacē: ꝛ ibi psidētes terminos suos in pānoniā: ꝛ ꝑsus vngariā añ ꝛ post christi natiuitatē tpibꝫ successiuis ꝛ lōgeuis dilatauerūt: ꝛ ciuitatē Siccābriā edificantes. Vñ Siccābri primū sunt vocati. Cōsequēter abinde tpe quo Alamāni Mitodes paludes pdictas sil'r intrauerūt ꝛ romanis rebellauerūt/ꝓtunc Valētinianꝰ impatoꝝ pdictus/qui regnare cepat de anno dñi. ccc. lxvij. iuxta Cronicā Ottonis frisiēn. de quo. lxij. di. Valentinianus post multos actꝰ strēnuos edictū/ꝓtulit ꝙ vniuersum vt gēs q̄ alāmanos rebelles intrādo dictas paludes vinceret ꝙ decē annos/ꝓtimos libera esset ab omni tributo: tūc q̄dā de Siccambria q̄/ꝓut pmittit troyam de grecia fuerūt pugnauerūt ꝓtra eosdē alamānos: habita victoria eosdē eiecerūt. Et/ꝓpter hoc ꝙ decēniū facti sunt liberi a tributo: ꝛ a Valētiniano imperatore Franci qō attica lingua siue greca idē est qō feroces ꝛ fortes: ꝓut dicit dicta cronica Eusebij. Sed fm Ottonē frisiēn. dicunt franci a nobilitate. qz lingua greca franco nobil'or. Tradunt tñ q̄dā a quodā frācone Troyanoꝝ ꝓncipe q̄ iuxta Renū cōsedit frācas fore nūcupatos. Mō strantqꝫ in argumētū vrbē adhuc quā ipse ꝓstruxisse: patrieqꝫ noie Troyā fluuiūqꝫ ei⁹ q̄nctū vocasse/pfitent: q̄ postea a Sarracenis ac rursū ꝙ fideles reedificata q̄nctis vsqꝫ hodie vocat. Sed fm linguā romanā vel italicā franci idē est qō liberi: ꝛ ita ꝓpetuo sunt vocati. Vñ infra Bononiā ꝛ Modonā ciuitates lōbardie qōdā castellū est qō frācū. i. libeꝝ appellat. Expleto ꝛo decēnio pdicto dū valētinianꝰ a frācis. i. troyanis solita tributa peteret illi/ꝓut erāt feroces

Tributū ſoluere renuerūt/ꝛ miſſos ꝑ ſoluendis ꝛ colligendis tributꝫ occiderūt/fuerūt aūt inᵏ eos ꝓſūc duo ꝓncipes antiq̄ꝫ vocabuloꝫ ꝓferentes inſignia/vicꝫ/pamᵘ ꝛ anthenoꝛ/ꝛ nō illi q̄ dū troia floꝛuit regnauerūt/ꝑᵗ qđ iuſſit impatoꝛ exercitū romāoꝫ cū multis ceterꝫ gentib⁹ et exteris pugnare ꝓtra eos ꝛ pugna cōmiſſa in qua dictᵘ pamᵘ occubuit. Attamen ab vtraq̄ parte multi ſilᵗ ꝓſtrati remanſerūt tandem franci ſiue troiani tantā multitudinē ſuſtinere nō poterāt fugierūt. Egreſſa aūt de ſiccābria venerūt ꝑ vngariā ꝛ bauariā regiōis alamanie ꝛ habitare ceperūt in thuringia ſub duob⁹ ducib⁹ ſuis vicꝫ Doꝛomede filio ꝓriami ꝛ Sunnone filij Anthenoꝛis ꝓdictoꝫ/poꝛro defuncto Sunnone frāci habito ꝓſilio a Marthomede Foramundū ipſius filiū adinſtar aliaꝫ gentiū/ regem creauerūt qui ꝓmus rex francoꝫ dicᵗ Et de ipſo reges alij deſcēderūt vſq̄ in hodiernū diem/ꝛ idem Foꝛamūdus leges etiā ꝓtunc ꝑ ſuos auctoꝛes Bwiſelgaldū ꝛ Salagaſtū cōpoſitas hīe ceperūt Ab illo aūt Salagaſto lex ſalica nomē accepit/qua lege ꝑ multa tpa ſunt vſi franci ſeu troiani/ vnde ꝛ ipſi franci ſalici nūcupanᵗ/poſt hoc franci de thuringia/ regnū tranſgreſſi romanos qui eo tpe in gallia per ſuos magiſtratos vſq̄ ad ligerim fluuiū impauerūt ex inuidia quā ꝓtraxerūt ꝓpᵗ expulſionē predictam/bella agreſſi partū ipſos occiderūt partim etiā fugauerūt/ſicq̄ illatā ſibi a romanis iniuriam acriter vindicauerūt. Poſtea captis vꝛbib⁹ tornato ꝛ camerato atq̄ paulati ꝑgreſſi ꝛ regreſſi ciuitates remeñ.ſweſionā aurelianeñ ꝛ colonieñ.que tūc dicᵗ agrippa/ ꝛ ꝓplequēter treuerim poꝛroq̄ totā galliā ꝛ ſaxoniā/ꝛ inde germaniā ab aquitania vſq̄ ad bauariā/ſibi vēdicarunt ꝛ ſubijciūt/ꝛ ſe ꝓiunctim ꝛ diuiſim ꝑ oēs europe fines diſperſerunt/ ꝛ ſe quaſi ꝑ.oia ipſius regna diuiſerūt ꝛ nobiliū titulis ſe nūcupauerūt/ꝛ hij q̄ theutonicᵢ ꝑmixti ſunt ꝓprio vocabᵘlo franci ſunt noīati in ꝑmitiuo/ ſed gallici q̄ francis ꝓiuncti fuerūt francigine vſq̄ in hodiernū diem tanq̄ deriuatiuū a ꝑmitiuo/ vl abſtractū a ꝓcreto ſunt patenter vicitati. Jn ꝑmiſſis ſatᵢ ꝓcoꝛdat hyſtoꝛia francoꝫ/ꝛ cronica Gotfridi viterbieñ. quondā impialis aule capellani ꝛ notarij/ꝛ q̄ inſup ōt/troianā ꝓpaginē in duo genera regū quondā fuiſſe diuiſa.i.in Eneā ꝛ Ꝓriamū minoꝛē/ quia Eneas venit in ytaliā/a q̄ oēs romani reges ꝛ impatoꝛes exierūt. Ꝓriamᵘ vero iunioꝛ iuit in germaniā a quo oēs germani ꝛ theutonici reges nati ſunt/ iſte itaq̄ due ꝓpagines a troya venientes in vnū karolum magnū ꝓcurrunt/cum ſit theutonicᵘ patre ꝛ romanus ſiue grecᵘ a matre/Berha noīe/ ꝛ hoc ipſe notat vtinā ipſe Karolus eximioꝫ appareatq̄ germanus clariſſimᵘ ex illuſtriſſima parentꝫ ꝛ parētele qualibet nobilitate ꝓcreatus Jtem ab ipſo Karolo: vt patet ꝑ eūdem Gotfridum dicᵗ karlinga ꝓuincia/ que quondā ſandina et poſtea francigena fuit vocata/ſicᵗ a ceſare ceſaries ꝛ ab Alexandro alexandria ꝛ moderni karlingi videlicet reges francie taliter ꝓceſſerūt. Dicunᵗ aūt germani quaſi de romanoꝫ aut troianoꝛū germine oꝛtū hīntes: vt patꝫ ex ꝑmiſſis/ꝛ ſeq̄ntib⁹ qualiter romani nobiles ad germanos ꝙuenerūt/ꝛ ꝗ mouebat Johem gloſatoꝛē in ꝓdicto.c.j.xxxiij.di. Ex his cm̄ q̄ dicta ſunt ꝛ ex lege Karoli magni iā dicti que eſt canonizata.xj.q.j.§.hoc ſiquis/expreſſe apparet nobilitas germanoꝫ inclita ſeu nobilitatis germanice ꝓcellētia. Nam ita dicit/volumᵘ atq̄ ꝓcipimus: vt oēs noſtre ditioni ſubiecti tam romani/ q̄ franci/alamāni/bauari/ſaxones/thuringi/friſones/galli/burgundiones/vaſtones/bꝛitones/beneuentani/gothi/hyſpani/ceteriq̄ oēs ſubiecti ꝛc̄. De qua quidē etiā lege fit mentio in.c.nouit de iudi.ꝙ.nō igit. Ecce quō in hac lege Karoli moꝛ poſt romanos ponit francos oꝛiētales/qui intra ſe ꝓtinēt ciuitatē herbipoleñ. a quib⁹ deſcenderūt franᵢgeni/qui cōprehendunᵗ infra ſub hoc vocabulo galli Et hos francos oꝛientales ꝓponit tanq̄ nobiliоꝛes/ꝛ poſtea alamānos/bauaros/ſaxones/thurīgos/ ꝛ friſones oēs ꝛ ſingᵘli germani dicūtur Nam ex oꝛdine ſcripture arguēdo q̄ licet tam iure canonico/ q̄ ciuili: vt patꝫ.xliij.di.ſit rectoꝛ. de ꝓbeñ.mandato.ij. Reg.li.vj.ff.del.ij.cum pᵗ.§.vlt.ff.ad trebell. heredes.§.fi.cū concoꝛ. Et ꝓnunc ꝓut extunc/ſunt nobiliоꝛes ꝛ digniоꝛes ꝛ excellentioꝛes in quolibꝫ ſcripturarum oꝛdine ꝓferendi.viij.q.j.illud.lxiij.di.metropolitano. C.de offi. ꝓſi.l.j.de conſuli.l.j.li.xij.C.de ꝓpoſi.ſac̄.cubi.l.j.ꝛ ibi clare de boc/ ꝛ hoc romana curia ꝛ oīm ꝓncipum cancellarie ſtilus/ ꝑ noꝛma lege necnō regula ſeruare cōſueuerūt. Unde patet euidenter/q̄ franci/ſeu troiani quondam ꝑ germaniā: vt ꝓmittiᵗ diſpſi/ a quib⁹ etiā duces ſaxonū Marchiones ſaxonie qui Brandenburgeñ dicūtur/ac alij q̄plures ꝓncipes/ comites/ barones ꝛ nobiles/ germanie videnᵗ ꝓceſſiſſe/q̄ ſunt alijs nationib⁹ nobiliоꝛes/ꝛ ꝑſertim illi q̄ ꝓxie dicūᵗ frāci/ꝓpe fluuiū reni ab vtroq̄ latere ꝙſus oꝛientē ꝓſtituti/ de q̄b⁹ iā diximus. Jtem dicit Henricᵘ Bohic in.c.cōſtitutis de appell.nobiliоꝛes bꝛitanie/ vnde ipſe natᵘ eſt ab

alta sanguine Troyanoꝝ descẽdisse/q̃ siliter tpe p̃dicto ad illã terre plagã legunt pueniſſe. Itẽ post multa dicit hoc idẽ Otto frisien.lib.suo.v.in ꝓlogo de Hermanis. Et ꝓbat inter cetera q̃ liter a Babilonijs ad Medas ꝛ Persas ac inde ad Macedones q̃ greci sunt. Et post ad Romanos:rursumꝫ sub Romanoꝝ noīe:cõsequẽter itꝫ ad grecos videlicet Cõstantinopolitanos trãslatũ sit imperiũ:ꝛ ptãs dñandi deinde ad Francos occidẽtales:put hec ꝛ alia infernus clarius dicenk. Sed inter has oẽs gentes supradict⁹ Gotfredus viterbiẽsis licet fuerit italic⁹ pre ceteris recõmendabat Sueuoꝝ cetus dũ dixit. Acta Sueuoꝝ post hec ꝛ bella canemus Gallorũ senonũ secũ gentẽ referem⁹. Hic loquor vnde fuit gens ꝛ origo sui:que bona:que mores sibi sunt:quo gaudet honore.qua regione sedet:quo sit recolẽda decore:cur prius in bello signa vel arma mouet. Orbi Macedonio pepit natura sueuos. Tpe grandeuos ꝓceres ad ꝑlia seuos. Ingenio validos littera narrat eos. Terra sueuoꝝ prius extitit italicorũ. Mucro macedonic⁹ ppls eiecit eorũ. Marteꝫ ꝑripuit quicq̃d inhoneste fuit. Judicio celi dñank in orbe sueui. Hũc vbicũꝫ geri respublica prelia q̃rit. Ordine primus erit gladio vult prim⁹ hẽi. Horreꝫ signiferi prim⁹ in hoste ferit Corpore sunt graciles/agiles ꝛ robore magni. Actibus ancipites sunt more leonis ꝛ agni ꝛc. Prescripserũt autẽ inter oẽs mundi gẽtes vt in bellis sint priores. Sed idẽ Goffriꝺ. de Alamanis dixit. Renus ab antiquis describit esse lemãnus:indeq̃ nonnulli referũt dictos allemãnos. Si vox equiuoca noīa falsa parat: Illud ego nomen alia video rõne. Quicq̃d prisca sonat:qꝺ sensio littera promet. Lector abhinc capiat que magna apta sonãt. Alle sonat totũ Man. vir theutonica lingua. Hec duo coniũgas totũ vir littera signat l geminata satis nomina clara facit. Hec ille ꝛc.

Rusticus Intellexim⁹ hec oĩa que tetigisti de Hermanoꝝ magnificẽtia:an ne tpib⁹ multũ antiquioribꝫ ꝓfecerint aliqua que sunt narranda laude digna.

Nobilis Uticꝫ sic. Nam de Hermanorũ siue Almanorũ ingẽtia:ꝛ anteꝫ ad ipsos peruenerint Franci siue Troyani. Ita scribit suetonius valde notabilis historiographus dicẽdo q̃ ante natiuitatẽ saluatoris Octauianus augustꝰ per Claudiũ drusum ducem exercitus ciuitates videlicet augustã vindelicam in Recia. ꝛ magunciã in Gallia cõstruxisse siue instaurasse legit. Sil'iter per varũ virũ animosum:qui cũ trib⁹ legionib⁹ italicoꝝ ramano more superbe ꝛ auare erga subditos se gerens:per Hermanorũ gẽtes est deletus:quã militie romane Cladẽ intantũ egre tulisse ferk Augustꝰ vt sepissime caput parieti collideret:ac per vim doloris ꝓmeret dicẽdo. Quintili vare red de legiões. Et hoc grauissimũ italicorũ:imo ꝓmaxime Romanoꝝ cũ alamãnis bellũ. Et post Affricanũ maximũ trib⁹ annis cũ q̃ndecim legionib⁹ gestũ legimus. Unde notari põt quanti roboris p̃dicta gens germanorũ fuerit:que in auctoritate sũma Romani imperij tantã stragẽ eidẽ intulerit. Tradũt Augusteñ. hanc cedẽ ibidẽ factã:ostendũtꝫ in argumẽtũ Collẽ ex ossibus mortuorũ cõpactũ/quẽ in vulgari suo Betlech:eo q̃ legio ibidẽ perierit vocare solẽt. Et rogo rusticitatis tue benignitatẽ:vt more rurali nõ pigriteris tantorũ nobilitũ cõmendationẽ: Ecce quid factũ est vltimo videlicet de anno dñi. Mcclv. tẽpore Friderici impatoris primi:q̃ reb⁹ bñ dispositis in Hermania.ꝛ ꝑsertim in sueue ducatu. vnde fuerat natus ex oñi regni sui visceri⁹ congregato nobiliũ exercitu ꝓ italiã trãsiẽs. Et per Tusciã exercitũ ducẽs in marchiã Anchonitanã sibi rebellẽ diuertit:ꝛ Anchonã vrbẽ possedit/ꝛ gẽtib⁹ suis ꝑcinxit. Et interea Reginaldus Colonieñ.archiep⁹ cũ tricẽtis militib⁹ indulgentiaꝝ causa Romã perrexit. Et ibidẽ cũ votis soleñiter cõpletis impatorẽ accessur⁹ rediret. Ciues romani seditioso modo naturalit infecti eũdẽ Archiepm in castro Tusculano ꝑpe Romã tanꝫ pegrinũ hospitio causa pnoctãdi/priuato locatũ minime puisum cũ triginta milib⁹ armatoꝝ obsidione recludũt. Uñ impedito ꝓput ꝑmittit impatore:dñs Christian⁹ archiep⁹ Mogunt. ⁹ ab impatore secedẽs cum quingẽtis militib⁹ ad liberationẽ ꝑfati epi Colonieñ. ꝑerauit: Et post multa soluto potẽter eodẽ archiepo quindecim milia romanorũ q̃ in eadẽ arrogãter obsidione conabank archiepiscopũ p̃dictũ cũ suis militib⁹ nobilib⁹ trucidare sunt violẽter partim extincti:partim capti ꝛ partim miserabilit relegati. Cui⁹ occasiõe ꝑsentib⁹ diebꝫ Hermani fuerũt in vrbe: ꝑsertim ab antiquis romanis odio multiplici persecuti. Itẽ dicit Cronica quedã gallicana q̃ comites Sabaudie de saxonũ nobilib⁹ qui a Grecis siue Troyanis vt ꝓmittit dicũtur emanasse originem traxerũt:qui nuper bñficio principis duces creari meruerũt. Undeverificari videk:qꝺ dicitur quodã vaticinio:aut ꝓ quosdã ꝓphetie:vt ita loquamur expositores:seu interptes qꝺ papalistã ex dictis Albatis Joachim appellamus. & Martino pape quinto succedãt duo pseu

simul pontifices eodem sibi tpe ꝯcurrentes: put in expientia videmus/vnus ytalicus/ꝛ alter grecus ꝙ aũt Eugenius modernus sit venet⁹/ꝛ p ꝯñs ytalicus nõ dubitam⁹. Et ꝙ felix qui quondã dicebaꝯ Amodeus comes Sabaudin⁹ de saxonia. Et ꝓsequẽter ac originaliꝯ de grecia: vt ꝑmissum est: sic etiam satꝭ videꝯ hoc vaticiniũ/quo ad ꝓsens euentũ rei demõstrasse. ¶ Et hic ꝑpende nota dignũ/ꝙ ꝑdictus Amodeus comes in dieb⁹ suis factus est dux/postea monachus. deinde clericus ꝛ sacerdos. Et ꝓsequẽter papa. ꝛ quid vltra videam⁹. plura quidẽ ad germanoꝝ nobiliũ ꝑnunc recenter collecta dimissum⁹ ꝓscribendo/nec tediũ tedio auditui remisso tibi conculcaremus fatigato.

De eo ꝙ orientales ꝛ ꝑsertim greci ꝛ cõsequenter Troyani ꝛ Cartaginenses ꝛ inde Romani ꝛ quare alijs nationib⁹ fuerunt nobiliores. Capitulum vndecimũ Ait rusticus.

Jne fundamento sepe loqueris/ꝛ absq; structura desup ꝓstituẽda ꝑfunctorie me replicare cõpellis. Et sic simplicẽ rusticitatꝭ simplicitatẽ ꝙbis curiosis nõ plene farcitã/nec rõne nec sufficientib⁹ Canone neq; lege fulcitã/circũuenire conaris. Ecce ꝑ tue nobilitatis initio ꝓmũ ponis Eneã. cuius putabas mihi conditionẽ non fore notã. Cũctis vtiq; hystorias troianoꝝ legentib⁹ cõstat/ipsum Eneã ꝛ Anthenorẽ ꝓcues fuisse serenissimi regꝭ Priami troianorum ꝓncipis/ꝛ non tm̃ parentũ ꝛ nepotũ. Sed insup troiane ciuitatis potẽtissime/immo totius patrie ꝑditores/ꝛ ꝑꝓ honoris sui ꝓsecutores/ꝗs demũ ꝑpetrato scelere relegarũt greci ipsoꝝ corruptores/ꝛ taliter Anthenor ad exteriora regna grecie/ꝛ Eneas cũ multitudine suorum complicũ ad ytaliã ꝑfugi ꝓuenere. Unde ꝓut colligiꝯ ex Virgilio ꝛ alijs hystoriographis fuit idẽ Eneas nigromãtic⁹. vtpote qui ꝑꝓpriã vxorẽ dijs suis immolauit. Jste Troya destructa in Ydia mõte ꝛ silua. xx. nauib⁹ factis augurijs ꝛ respõsis deoꝝ monit⁹ per mare venit in Traciã vbi cõdidit ciuitatẽ noie Eneadẽ/in auspicijs ꝛ respõsis mot⁹ ad Delon insulã nauigauit/vbi Aut⁹ rex ꝛ sacerdos Apollinis erat: inde ꝑ Ciclados insulas ad Chretã vbi cõdidit ciuitatẽ Pergamũ/ꝛ post mlta ad Chumeã ꝓuenit Sibillã/quã cõsuluit cũ qua ad infernũ descendit. ꝛ mirãda ꝓscrutatus fuit. Demũ Romã peruenit: ꝛ Latini regis filiam duxit vxorẽ: ex ea genuit Siluiũ. Postea cũ quodã flumine perambulãs subito ex oculis oĩm euanuit/forte submersus. Sed ꝼm aliquos a demonib⁹ quib⁹ cõuersatus est subtract⁹. Et si dicis cũ fore filiũ dee: videlz veneris: ꝑ cõsequẽs succubi. i. spũs maligni. de quo sinceri⁹ tibi dicã in cõtinuatiõe. c. xxxj. Sed vltra ꝓcedam⁹. Equũ eĩm fuit ꝓut dicit legis auctoritas imperialis vt tãte nequicie zelus suas reportaret penas. vt. ff. de colla. bo. l. ij. §. si cum duob⁹. ff. de ca. ex. l. locũ. Quia peccata suos debẽt reuerere auctores. C. de penis. l. sancim⁹. de his ꝗ fi. a ma. par. ca. quesiuit. de sen. ex. romana. lib. vj. Et quõ qđ tam cũ malo videꝯ inchoatũ ꝓncipio: posset immo vix vel nunq̃ exitu terminari beato. vt. xlj. di. miramur. Et qđ ab initio videꝯ non valuisse quõ supueniuro tpe posset cõualescere. ff. de reg. iur. ꝙ ab initio. ꝛ l. penul. xvj. q. iij. §. potest. ꝑ. ꝙ si ꝓuatus. Jmmo initia multũ spectãda sunt. C. ad macedo. l. iij. de elec. dudũ. j. ꝛ xij. q. ij. placuit. ff. de iudi. vbi. ꝛ l. si quis postea. ꝛ cũ multis ꝓcor. Et est Brocard⁹ excix. Bar. brix. qm̃. Principiũ potissima pars est cuiuscũq; rei. ff. de ori. iur. l. j. Unde ꝛ rõ a capite. i. origine edẽda est. ff. de eden. l. argentarijs. Et dixit Virgil. A Joue ꝓncipiũ muse Jouis oĩa plena. Ecce ꝛ nõ tm̃ de Enea ꝑditore: sed de alijs in paludinib⁹ Methodis Troyanis impio rebellib⁹ cõtumaciter cõmorãtib⁹: ꝛ in familiã imperialis serenitatis occasionẽ crudelissimã cõmittẽtib⁹. Et ꝑ pterea tanq̃ crimẽ lese mꝫiestatis dãnati/ꝛ in exiliũ relegati iugiter exulãtib⁹ spem ponis ꝛ radicem tue ptẽse nobilitatis ꝛ aciem: vnde bis qm̃ intelligẽti sat est penitus dimissis. Dico tibi ꝙ quo ad ius naturale oẽs hoĩes equales sunt. vt. ff. de reg. iur. l. qđ attinet. Et quo ad ius diuinũ siliter. vt in aut. de mona. §. hinc autẽ. coll. j. Unde scriptũ est. hoc decus est famuli si sit coheres sui dñi. Unde qm̃ de orientalib⁹ ꝛ maxime de grecis: ꝛ ꝓsequẽter de romanis ortũ ꝓtense stematis quo nobilitatis originẽ oriri ꝑsumis: astruereq; conaris. Dic queso sunt ne vel fuere celsioris Ade vel Noe prolis ceteriscq; filijs Eue in hac valle lachrymarũ clariori sanguine ꝑpoliti. vel aut omni parẽs eosdẽ ꝑ alijs totius vrbis nationib⁹ aliqua plus speciosos forma ꝑ filijs hoĩm coccino tinxerit generoso. An aũt raritas hoĩm nouiter de longinquo supueniẽtiũ ꝑciosioꝝ ꝛ ꝑ cõsequẽs nobilioꝝ ꝑsumaꝯ. vt le. ꝛ no. lix. di. si officia in fine. xciij. dis. legis

mus.de priui.c.ſ. Ex quo noua placēt .vt no.in.c.quāto.de tranſact. Et omne rarū cārū. vt in dicto.c.legimus. Et rarū eñ eſt omne qđ magnū eſt.i.mirabile in oculis noſtris. vt in dicto.c. ſi officia.in fi. Unde ꝓſequēter pueniebat ꝛ taliter ꝑſumo ex ꝑmiſſis iuribꝫ ꝛ rōnibꝫ/ ꝙ rari ꝛ noui per terrā noſtrā germanoꝝ fuerūt hoſpites ceteris incolis apparebāt nobiliores ꝛ eximi ores:et taliter iudicādos decreui. O mes ethiopes ad nos etiam empticij ꝓueniētes/ ꝓut his diebꝫ quedā gentes plebei ſiue nobiles ex egypto minoꝝ dudū repulſi:put aſſerit videlz de anno dñi. M.cccc.xvij.terrā noſtrā applicātes laborioſi Hauri Fuſci Squalidi q̄ꝫ difformes vtriuſq; ſexus puſilli cū maioribꝫ totius partes Hermanie vſq; modo:ꝛ ſil'iter Halliarū regiones cū equis/mulis ꝛ aſinis miſerabilit girantes.et extra muros et habitacula ꝑ cāpos alioꝝ hominū māſiones penitus declinātes/rapiētes/furātes:ꝛ clam quicq̄d mobile repererint diripiētes ꝓſiterūt in exilio iugiter ꝓſeuerātes. Et hi iuxta tuarū rationū fundamēta ꝓſcriptarū ꝓterea:q; rari di cunt nobiliores. **Nobilis** Congrue tuus mouet animꝰ:ꝛ plurimoꝝ tibi ꝓſeuēter cōcurrit aſſenſus. Et vt declines ab erroris caligine:aperi aures tuas ꝛ dignāter attēde. Nam ſepe rem aſperā ꝛ fundit⁹ incultā dulcis labor rōne cōditus reddit planiſſimā.petiſti enim que debuiſti: ideo iocundū per hoc me reddidiſti.vt.xxxvij.q. vij.fraternitas. Scis ꝙ dicit lex.ij.imperialis Juſtiniano codice tacta in titulo que ſit longa cōſuetudo ꝛ cōmuniſſima:ſic intonās. Cōſuetudinis vſuſq; longeui nō vilis auctoritas. Idē de conſue.cū cōſuetudinis.xj.di.cōſuetudinis. Et tāto fortior ꝛ laudabilior. ex quo ſacris legibꝫ nō videt obuiare:ꝛ inſup ꝙ ſit rōnabilis ꝛ ꝓſcripta.ibidē.c.vlti. Necnō vberi⁹ q; iure cōi videtur approbata.vt.C.de re mili.per totū.ꝛ.ff.e.ti.per totū.ꝛ.xxiij.q.j.per extēſum. Qui q̄dem vſus cōmēdabilis ꝛ gl'oſus ꝛ ſuperexaltatus in ſecula per hiſtorias teſtamētoꝝ veteris ꝛ nauꝰ put.s.c.ix.tactū eſt. Immo ꝑ hiſtoriographos famoſiores mūdi probari videt. Ex nobilitas pollitica ſiue ciuilis tanꝯ hominū gen⁹ peculiare ſiue ſpeciale a plebeis fuit ſegregatū. Nam hoc primū ꝓbat per phm pollitico. liij. vbi ciuitas nō cōſtabit ex vna parte ſed ex multis:q̄ꝝ vna ſint agricole. Secūda artifices manuales. Tertia q̄ negociāt circa forū. Quarta mercenarij. Quinta ꝓpugnatores ꝛ armigeri:qui nobiles dicebant:ꝛ ita ſine principibꝫ ꝛ nobilibꝫ impoſſibile eſt eſſe ſaltē ciuitatē famoſam. Et poſtea ſubiungit. Quid eſt ingenuitas ſiue nobilitas.vnde ſup tactū eſt.c.vij. Ad idē ſup.c.ix.vbi dicit ꝙ vna pars ciuitatis bieruſalē erat ꝑ nobilibꝫ deputata. Et ſic ſil'iter ibidē de ciuitate romana. Sed in dicto.c.vij. nobilitas multiplr diffinit. Et inter alia Papias qui fuit collector auctoritatū multoꝝ peritoꝝ ꝓprie locut⁹ eſt dū dixit. Nobilitas eſt dignitas:ſplendor auctoritas:amplitudo magnificētia:que quidē ꝓprietates fuerūt in Nino rege aſſiriorū naturaliter magnifico:q̄ primū principalit armoꝝ vſu cunctis in terra viuētibꝫ ꝑfulſit. De quo ꝑdictū eſt.s.c.vij.ꝛ.j.dicet.c.xxx. Et hec vere nobilitas aut nobilitatis ſublimitas nō quieſcebat:aut ꝓſiſtere poterat in ſulconū rimatura:vel aruorū agricultura:ſeu boum/capraꝝ/ouiūq; paſtura:vel paſtoꝝ/caulaꝝ/tugurioꝝ/pergularū ſeu ouiliū cōglutinatura/aut pratorū ſeu vinearū paſtinatura:ſeu qualibet arte rudi mecbanica: vt videbat in exercitu militari/qui cōductus ſtipēdio de erario regis Antiochi ad bellandū ꝓ gentes.vt.j.Mach.ij. Sed tm ꝛ niſi ꝓ republica in bellorū gl'oſo certamine magnifica ſtrēnuitate:ꝛ ſplēdido deſup armoꝝ vſu:q̄bus ꝑ ceteris mūdi gentibꝫ ignaris gnariſſime ſtudebāt eminebant:ꝛ florebāt orientales:qui q̄rtā terre partē in ſe cōtinēt ꝛ cōtinebāt dñantes:ꝛ vltra ꝙ intelligas eiuſdē terre ꝑ ceteris ꝑeminētias. Ecce nota partē orientalē que in ſe habet famoſiſſimas ꝓuincias:videlz Perſiā/Indiā/Iſamyā/Adonis/Phenyce/Meſopotaniā/Syriā maiorē/paleſtinā/Medeā ꝛ Syriā minorē. Et he decē ꝓuincie in ſe habebāt quinquaginta diuerſitates gentiū ꝛ antiquitus ita vocatos videlz Perſas/Grecos/Scitas/Antropagas/ Yſauros/Sarracenos/Indos/Hiſquieñ/turas/Sycocamos/Dornices/Paſſicos/Anaratos:Thelenas/Lorophinas/Baſſagas/Porepafemani/Dacicanos/Cramedos/Sparcemos/Uenatos/Arogacios/Ocianos Amatroſios/Arabes/Siches/Ychenos:Amodic Ydiopiſios/Parthos/Idumeos/Piriſiones/Caniforas/Albagregos/Alaudes Scuptrenos/Lymbros/Antequinos/Lenomānos/Dycerſes/Uelbay/ꝛ Theutonios:a q̄bꝫ theutonicos veniſſe ꝑm ſcripturas putam⁹. Horū autē gentiū noia taliter per Albertū magnū in ſua coſmographia:ꝛ in itinerario Julij ceſaris cōprehēſa nouiſſimis diebꝫ ſunt ſepe mutata/ aut ex bellis/aut ex appellatiōibꝫ maioꝝ ciuitatū in ipſis aut ꝓpter nouas ipſarū ſectas ꝛ religiones/ꝛ ritus hominū vocabula ipſa ſepe reperiunt variata. Ne autē gentes inter ſe habuerit

ciuitates.lxvj. Inter quas fuerũt quattuor famosiores ⁊ principaliores: videlicet Bisantiũ q̃ Constantinopolis est Babylonia egypti/Hierusalẽ/⁊ Anthiochia/ ⁊ nouem insulas videlz Ipopodes/Tabula/Selephanie/Cheros/Cyptos/Rodas/Lycera/Tera/Lapancos: Item septẽ maria ⁊ septẽ montes ꝑeminẽtes. Et flumina famosa.xxij. quarũ omnia noia videre poteris in itinerario supdicto. Item has autẽ orientales nationes greci qui ⁊ illirici dicũtur fuerũt famosiores: ⁊ qꝫ sub se habebant septẽ regiones: imo regna: cũ ⁊ tot reges quondaꝫ habuerint/ qõ ingentis imẽsiq; nobilitatis ⁊ nobiliũ innumerabilis multitudinis fuit iudicium. Nam prima regio ab occidẽte dicit Dalmacia: inde Epyrus: inde Eladas: inde Thessalia: inde Achaya ⁊ due insule maris: videlz Crete ⁊ Cyclades que ꝑ vna regiõe manẽt: inde macedonia: in qua Philippus macedo rex ⁊ pater putatiuus Alexandri magni regnabat. ¶ Dicit autẽ grecia a greco rege qui omniũ illaꝫ prouinciarũ primꝰ ⁊ vnicꝰ fuit princepsꝰ ⁊ dñs Et sicut quondã ciues Parisien. in Gallia ita floride ꝑpollebant Troyani per greciãq; tãdẽ per alios grecos: put per extẽsum narrat Grecoꝫ. ⁊ Troyanoꝫ hystoria fuerũt expulsi per insidias ⁊ insidiarũ imensam potentiã ⁊ per multoꝫ regũ/principũ/omniũ orientaliũ partiũ armorũ ⁊ armigerorũ vim ⁊ conuentionẽ inestimabilẽ. Et ita put ꝑmissum est lõge post christi natiuitatẽ puenerũt ad Germaniã: ⁊ siliter Chartagineñ. ⁊ cõsequẽter Cõstantinopolitane ciuitatũ habitatores. De grecia siliter dixit Varro in libro grecoꝫ laudibꝫ inter cetera. Grecia est mꝫtoꝫ regnoꝫ dña/militũ nutrix: omniũ bonoꝫ inuẽtrix: ꝓhie mater: artiũ magistra: cuiꝰ gẽs fuit antiq;tus bellicosissima/legibꝫ subdita: erga extraneos pacifica: circa domesticos q̃eta: hostium iniurias ꝓpellendo nimiũ inuesta. Hec ille. Et sũmarie iuxta omniũ scripturarũ antiq;ꝫ scrutiniũ ⁊ conuolutionẽ ⁊ reuelationẽ. Omnis nobilitas ⁊ sciẽtia in grecia ⁊ apud orientales receperũt originẽ. Et consequẽter Romani per punica bella: ⁊ intãtũ q̃ Octauianus impator potẽtissimus gloriabat q̃ de Enea Troyano siue orientali ꝓcesserat. de quo infra. c.xxvj. ⁊ supꝫ. c. primo. Et taliter ab antiquo: vt patet in toto libro Machabeoꝫ. armigerorũ mores ⁊ apparatus nobiliter militãdo militiã cõtinuabãt greci ⁊ romani iam dicti: ⁊ sugeminẽter militabant: put in sup Troyanorũ hystoriarũ. ⁊ ꝑsertim Virgilij poetarũ inclyti volumina demonstrare videnť. necnon Lucanus plene descripsit iuxta Catbonis sapientis traditionẽ: q̃ non aliter nisi ꝑ armigeroꝫ mores ⁊ apparatus nobiliter militãdo militiã ornabãt. Rem itaq; publicã amplissimo quodã affectu felicissime ⁊ per orbẽ dilatabãt/mundũ gubernabãt: ⁊ omniũ dñiorũ humanoꝫ gubernacula tenebãt. prout hodie maiorẽ orbis terre partẽ tenet nobilitatis iubar: ⁊ excellẽs preeminẽtia: ac per hmõi nobilitatis exercitia: exercitus armigerorũ ⁊ belligerorũ pulchritudo/decor ⁊ indumentũ: a tãto tẽpore cuius initiũ nõ est in memoria hominum gestare ꝓsueuerũt: ac per multos annorũ centenarios/in castris ⁊ castellis ꝑminẽtibus ⁊ a plebe diuisi notabiliť nobiliꝰ resideb̃t/plebeosq; regebãt: ⁊ hmõi dñia orientaliter ꝓuenientia ab oriẽte dñando legittime ꝓscripserũt: ⁊ hodie possidẽt: put videť in regibꝫ ⁊ principibꝫ ac alijs nobilibꝫ terre: salua quadã detestatiõe. de qua dicet infra. c.xxj. ⁊. c.xxxiij. notabiliť lamẽtanda. Et ideo Salomõ dũ ad cõmendationẽ decoris dilectissime sponse sue ꝓcederet. Cañ. v. ⁊ diceret. O pulchetrima mulierũ. ⁊ mox. c. seq. subiunxit. Pulchra es amica mea terribilis vt castrorũ acies ordinata. Castrorũ eñ acies non sunt aliud nisi milites ⁊ militares ac militantes nobiles ꝑcincti fortitudine cum decoris virtute: pugnãdo cõtra suos inimicos armis coruscantibꝫ/ordine miro ordinatissime resplẽdentes. de cuius apparatu nõ tñ exultat rationalť humanitas: imo irrationabiliũ animaliũ resultat hilaritas. vt ꝑm Isiõ. lib. viij. Et hi. videtur experiẽter in generosoꝫ equoꝫ cetu: qui tripudiãdo gratulanť in armoꝫ expeditionũ ⁊ tubarum strepitu: ⁊ visibiliť victi dolent ⁊ flent ⁊ victores si fuerint cum victoribꝫ patẽter ouare solent. Unde Salomõ tam terribilẽ pulchritudinẽ cõmẽdat sup oẽm mũdi decorẽ. Uñ Hiero. ad Eliandrũ scribẽs in epla q̃ Xerxes rex potẽtissimꝰ ⁊ gentilis: qꝫ magnificẽtia sua subuertit montes/mariaq; cõstrauit de sublimi loco pallaq; sui cernebat fulgur fulgurantiũ hastaꝫ inclite generosiq; nobilitatis/mire multitudinis strenuissimis viris armorũ redimite: ꝑ gaudio terribili vt perueniam ad ꝓpositũ/dulces extillabat lachrymas flendo cordialissime: dũ mortaliũ tam imensum ⁊ clarissimũ cernebat ornatũ: ⁊ mox mẽtis archana voce ꝓstrauit: duz diceret. Ingemisco cordintime/nõ sine causa. Nam nullus illorũ post centũ annorũ spacium quos vidimus in humanis apparebit: ac si ꝓpalauerit: fleo pre gaudio videdo tantã armoꝫ ⁊ armatorũ ingentẽ pulchritudinẽ qõ naturale videť: ⁊ fleo: hoc eñ terribilissimũ q̃ post breui

flent ⁊ ouant

tēporis interuallū nullus eorū in vita nostra mouet. Item de nobilitate loquentē. Audi Gregorū inspiratione diuina suffultū: taliter duob⁹ generosis viris ꝓ defensiōe ecclie contra hereticos scribentē. vt patet. xxiij. q. iiij. sicut excellentiā: z in superscriptione. videlicet gelando patricio: z Xarxtho affrice: qui fuit princeps sexte partis vnius principat⁹ sic inquiēs. Sicut excellentiā vestrā hostilib⁹ bellis in hac vita dñs victoriarū fecit luce fulgere: ita oportet etiā inimicis ecclie eius in viuacitate mētis ac corporis obuiare: q̄tenus eius extroq; triumpho magis ac magis emulescat opinio: cum z forēsib⁹ bellis aduersarij catholice ecclie ꝓ christiano populo vehemēter obsistitis/z ecclesiastica prelia sicut bellatores dñi fortiter dimicatis. Hec ille. Ecce perpende verba sancti Gregorij in hoc loco. z etiā in. c. imediate seq. Dum esset summus pontifex z verus christi vicarius/q̄ egregie z cōmendāter de generose nobilitatis humane scripserit celsitudine. Unde dixit nobilis Uegeci⁹/renatus de electione militū. lib. j. c. ij. ꝑ Azo. in sūma de re mili. multū cōmēdatus sic inquiēs. Nulla em̄ alia re videm⁹ populū romanum orbem subegisse terrarū/nisi armorū exercitio disciplina castroꝝ atq; militie: vnde z nobilitas eorū oriebat. Hec ille. Unde Quintilian⁹ in rethorica sua lib. ij. c. ix. mature prosequit̄ talis questiōis exhortationē/an ꝑm sui quisq; docēdus sit naturā: in cui⁹ prosecutiōe plerosq; naturali lege reuolutionuꝫ reclinationes rationabiliter tricatas mentū/moꝝ/animoꝝ quoq; ponderat ausus. Finalit̄ insuper cōcludēdo patēter determinat hoīs plasmatis ꝓportionē: ꝑsertim iuuenis: in id quo vacat natura ducibilē pertinēter applicandū. Q̄m autē nobilitatis generose claritas: humanalis quoq; virētis ingenij serenitas: naturaliter ab ouo coruscāter tēdebat ad armoꝝ ornat⁹ militiā: ꝓterea nobilis ꝓpagatōis athletā nō ad alterius vsus negociationis opam: nisi ꝓuidissime prout aḋlā ad predā/ad militariū actuū decernim⁹ ipsius auctoritate videlicet Quintiliani coaptandū laudabilē disciplinā strēnuis gestib⁹ decorandā: gentem quoq; rusticā ruralib⁹ armis fore applicandā. fateor tamē sepe: prout infra dicet. c. xx. Rurales militaribus actibus ex superbis quibus **Rusticus** Audiui frequēter q̄ hoīes humanis moribus infusis mōstruose directos. no more cōmendabāt hoīes: z interdum per hoc semetipsos curialiter cōmēdantes: put vnus ex illis es: sed scio q̄ ille quē dñs cōmendat probatus est ad Lozin. c. x. Unde si quē dñs dñantiū per tales actus strēnuos cōmendauerit: aut al's signanter in his quēquā ornauerit/aut quicq̄ operat⁹ fuerit/tua sagacitas referre nō **Nobilis** Nōne constat tibi q̄ dñs ꝑ salute z ꝑsolatiōe suo populo prenosticādis nō per actus rurales z rusticales: sed mere militares ostēdebat. vt ij. Mach. v. Signa z ꝓdigia: q̄ contingebat q̄ per vniuersam patēter hierosolomytarū ciuitatē videbant̄ dieb⁹ quadraginta per aera /equites discurrētes auratas stolas habētes z hastas quasi cohortes armatas cursus equoꝝ per ordinē digestos congressiones fieri cōmunes z scutorū motus z galearū multitudinē gladijs districtis z teloꝝ iactus: z aureorū armorum splendorē: omnisq; generis loricarū: hoc igit̄ mirando omnipotētis dei p̄sagio p̄teriti z futuri omnes viri strēnui tam inter gentiles q̄ iudeos/aut grecos seu latinos qui p̄ ceteri s docebāt manus suas ad preliū: z digitos eoꝝ ad bellū/apphēderūt arma z scutū. Et exurgebant in adiutoriū oppressoꝝ: accingētes gladio suo sup femur suū potētissime: effunderūt framea z cōcluserūt aduersus eos q̄ persequebant̄ egenos z clamauerūt ad eos dicēdo. dic anime tue. Salus tua ego sum: eripiētes inopē cuiuscūq; status de manu fortioꝝ eius: z egenū z pauperem a diripiētib⁹ eū z proni semp fuerāt ad faciendū vindictā in natiōib⁹ increpatōes in populis. Ad alligandos reges eoꝝ in cōpedib⁹ z nobiles eorū in manicis ferreis: vt faciāt in eis iudicium cōscriptū. i. iusticiā: z gloria: hec est omnib⁹ sanctis eius: vel dñi cūcta potētis. Et hac figura corroborāte glorioſe militabāt in armis militares: z hmōi militiā per se ꝓ tūc put etnunc per posteros suos z filios filiorū vsq; in mille generatiōes cōtinuabāt: quemadmodū romani z greci predicti: z plures veteris z noui testamētoꝝ illustrissimi viri ꝑm maius z minus patrarunt. vt experienter patuit in Juda Machabeo filio Mathatie principis magni z clarissimi in populo isrl. vt. j. Mach. ij. Qui quidē Judas nutu pen⁹ diuio induit se lorica sicut gigas. z succinxit se arma bellica in plr̄is: z ptegebat castra gladio suo: silis factus est leoni in opibus suis ibidē. c. iij. Qui peract⁹ strēnuos meruit: vt dñs sibi ostēderit auxiliū de celo in apparatu militari bellaturo ꝓtra hostes suos ꝓut eueniebat /q̄ apparuerūt aduersarijs suis de celo viri quinq; in equis/frenis aureis decori ducatū pplo dei p̄stātes. Ex q̄b⁹ duo Machabeū mediū habētes armis suis circūseptū incolumē cōseruabāt: z interfecti sunt. xx. milia ducēti/z eq̄tes

ducēti.ij. Mach.x. Item idē Machabe⁹ bellatur⁹ anxietate pſſus meruit ꝓsolari apparatu militari p angelū dñi q̄ apparuit p̄cedēs eques ī veste cādida armis hastā vibrās. vt.ij. Mach.xj. Itē de hmōi nobilitat⁊ apparatu diuit⁹ ordinato refert Amb. de officijs li.j.c.xl. sic inq̄ens. Quā fortis iesus naue.j. Josue. vt vno plio q̄nq⁊ reges captos sterneret cū pplis suis. Deinde cū aduersus Sabonitos surgeret in plīū: ⁊ vereret⁹ donec victoria consumaret⁹ nox ipm impediret dñs sibi diē progauit. Itē Gedeon in tricētis viris de ingēti pplo ⁊ acerbo hoste reuexit triumphum. Itē Jonathas ad olescens virtutē magnā fecit in pplo: vñ illi oēs nobiles dicti noiati tenti ⁊ reputati sunt palā ⁊ publice: nō alit⁹ nec ex alio fundamēto: nisi ordinatiōe diuina actus militares dedexerūt: ⁊ armo⁊ decore: fortitudinis amore ꝓtinuata militia strēnuissime militādo pseuerauerūt. Et ex his pfecto obediēter humiliores se submiserūt: ⁊ hmōi dñant⁹ militātes sibi superiores recognouerūt: ⁊ talit⁹ obediētie virtutes p alijs pstātiores indies creuerūt/ ⁊ super hmōi obediētie virtutib⁹: ⁊ per eas stat ⁊ manet: imo fundat⁹ est ordis vniuersus. Hui⁹ q̄⁊ rōnis ordo videt⁹: vt ecce notissim⁹ ⁊ naturalissim⁹. Nā nisi obedirēt terrestria celestib⁹: ⁊ inferiora superioribus ⁊ passiua actiuis: ⁊ generalit⁹ minora maioribus/ debilia fortioribus ad sui ꝓseruationem ⁊ gubernationē īmundana ꝓtinētia vniuersi. iam dudū destruct⁹ esset totus mūdus. Ita ⁊ in moralib⁹ ⁊ in humanis reb⁹ nisi esset obediētia. de q̄ p̄dixim⁹: per quā subessent inferiores superioribus: minores maioribus/ inualidi fortioribus/ humiles dignioribus/ serui dñis/ discipuli magistris/ filij parētib⁹/ subiecti principib⁹. iam ⁊ dudū destructa esset: ⁊ quotidie destrueret⁹ oīs societas ⁊ ciuilitas hoīm ⁊ ꝓstitutio ⁊ stat⁹ ꝓncipatuū ⁊ regnoꝝ. Unde iura notabilit⁹ posuerunt titulū de maiori. ⁊ obedi. quem summiste multis ratiomb⁹ ⁊ iurium ornauerūt reuerētia. Colligit⁹ em̄ ex p̄dis Vegetij vbi sup̄ q⁹ quattuor sunt q̄ bellātib⁹ ⁊ militātib⁹ maximū inferūt impedimētū ⁊ periculū: videlz negligētia ducis/ timor/ ⁊ met⁹ hostis/ amor nimi⁹ de ꝓprijs rebus ⁊ psonis: ⁊ maxime inobediētia bellātis/ cōtra maioritatē regētis. Unde legit⁹ de Torq̄to consule principe bellor⁊ qui ꝓprīū filium licet rem bene gesserit in bello ꝓpter inobediētiā mādauit occidi: fuit hui⁹ ab origine mūdi: ⁊ pīertim post quassationē diluuij⁹ generalis illi⁹ qui in altis habitat dispositio in celo ⁊ in terra. Jn celo nāq⁊ p hierarchias. vt.j. dicet⁹ ⁊ in terra per Moysen/ ⁊ Aaron/ ⁊ Dauid/ ⁊ Saul. put predictū est sup̄.c.vij. Et dū ab alto descēderat/ ⁊ nr̄e fragilitatis carnē assumpserat: vt homo hoīem sibi superiorē vt ꝓncipē p tributa recognoscebat/ ⁊ maioritatē ⁊ obedientiā verbis ⁊ factis demonstrabat. Jn finē vt ⁊ per suos vicarios ad hoc legittime cōstituendos grad⁹ diuersos ⁊ ordines ordine differētes cōstitueret: ita vt reuerētiā minores potioribus exhiberēt: ⁊ potētiores minoribus dilectionē impenderēt. Et inde vera charitas ⁊ cōcordia resultarēt: cum nō aliter eccl'ia: imo tota mūdi cōitas: ⁊ orbis vniuersitas subsistere possent: nisi hmōi maioritatis ⁊ obediētie suos ornat⁹ ad celestiū militia⁊ exemplar instructi ꝓdirēt: vt.lxxxix.di. Ad hoc ita ex ordinatiōe diuīa ꝓbis ⁊ exemplis demōstrata spūalib⁹ ⁊ secularib⁹ ptātib⁹: vt tū deus nō offendat⁹: oīs obediat rōnabil' creatura. Quar⁊ q̄dez ptātum secularīū maioritas eximia/ maxime post diluuiū p reges ⁊ principes terre nobiliū excellētia prepollētes fuit ꝓseruata. Unde dixit apl's. Obedite prepositis vestris ⁊ subiacete eis ipsi em̄ puigilant quasi rōnem p aīab⁹ vestris reddituri. Ad Hebre. vlt. ⁊ Ambro. in Exa me. lib.ij. circa prīn. Nō mediocris inq̄t pudor est impio dei instabilia elemēta parere ⁊ boies nō obedire: quib⁹ sensus ab ipso tribut⁹ est auctore ⁊c. Et ad Rom̄. xiij. O is aīa ptātib⁹ sublimioribus subdita sit. Nō est ei ptās nisi a deo. Et idē.j. ad Titū.iij. Admone illos ꝓncipib⁹ ptātib⁹ subditos esse dicto obedire ad oē op⁹ bonū paratos esse ⁊c. Et.j. Pet.ij. Subiecti estote oī humane creature ꝓpter deū: siue regi q̄si pcellēti: siue ducib⁹ tāq⁊ ab eo missis ⁊c. de q̄ pulchre scripsit Jsi⁹. de sūmo bono. li.ij. c.xlvij. vbi fundamētaliter de illa materia te legendū remitto. Ad quod quidā ꝓpositū infinita iura forent alligāda que causa breuitatis decreuim⁹ dimittenda.

Rusticus Percepi fatigatōe pssus sat⁊ pulchra: sed q⁹ nimiū mltiplicasti ī auribus meis vilescebāt de tāta maioritat⁊ ⁊ obediētie materia: ⁊ q⁹ int⁹ mortales seruet⁹/ sūt mihi nūc sat⁊ nota. Dic p̄cor q̄lis int⁹ creaturas ⁊ spūs īmortales: ⁊ q̄nta sit dñatōis p̄eminētia

Nobilis Audi q̄d dicat Jsi⁹. de sum. bo. li.j.c.x. Inter spūs īmortales vicz angelos/ est distātia grādis ptātū: ⁊ p graduū dignitate ministeria miro ordine angelorum ipis sunt distributa: atq⁊ alij alijs pferunt tā culmine ptātis q̄s sciētia virtutis subministrāt. vt in.c. Ad ß.lxxxix.di. Jgit⁹ alij alior⁹ p̄ceptis atq⁊ obediūt iussis: vnde videt⁹ q⁹ ad ꝓphetā Zachariā angelus angelū mittit: ⁊ q̄cūq⁊ annūciare debeat p̄cipit. Zach.ij. Et angel⁹ clamabat

voce magna quattuor angelis.et imperando patēter dixit. Nolite nocere terre ⁊ mari ⁊ obedierunt Appocal. vij. Itē ⁊ p eundē Jsi. ibidē nouē ordines siue distinctiōes/aut gradus angelox annumerant ⁊ esse ꝓbant:⁊ semp vn⁹ p̄cellētior alio. Silis itaq; ferē fore p̄latio angelox malox:videlz demoniox p regimina super terrā. Et in terra distributox:put nigromātici eorūdē officia ⁊ ministeria per suox librorū traditiones notāter sibi p̄supponūt notissima. Et sanctus Tho. in prima parte. q. c. ix. art. ij. ⁊. iiij. ⁊. s. c. ij. de virgilio aliqualiter demonstrat. Et hoc totū qđ sup̄ dictū est confirmat per Paulū. put le.⁊ no. in. d. c. ad hoc. lxxxix. di. Et in glo. ⁊ mgr sniax li. iij. di. xlvij. c. vl. vbi or. Dū mūd⁹ iste durabit boies p̄sunt boib:demones demōib/angeli angel'. Cū em̄ de⁹ erit oīa ī oīb cessabit ois p̄latō nō cū ordo vl maioritas Aliqs em̄ maior erit alio.qz in domo p̄tis mei dicit dñs. Mansiōes multe sunt. Joh. xiij. et hmōi spiritū scire discretiōis est donū spūssancti. j. ad Corin. xij. c. Et igit magister sniax. ij. dis. vj. vbi de malox.⁊ di. ix. vbi de bonox angelox tractat p̄latiōe.⁊ sctūs Tho. ibidē.⁊ vide Grego. sup Ezech. li. ij. omel. iiij. c. xl. Et ordo nature est vt exinde minor seruiat maiori. vt. xxxiij. q. vlt. est ordo. xciij. di. a subdyacono. de ma.⁊ obe. statuimus. Et sic ex premissis cōstat q vnus demonum alteri p̄est:attn̄ in tante multitudinis innumerabilis cōuētu oēs demones concorditer se tenēt:⁊ in suis officijs deputati deseruiūt ⁊ excedere nō solēt. Vñ dixit Grego. lib. xxxiij. moraliū. c. iij. Sic nāq; videlz demones peruersa vnanimit sentiūt:vt nulla ꝓtra se vicissim disputatione diuidant:nulla tūc eos diuersitatis altricatio scindit. Et idcirco ꝓtra bonos vehementer p̄ualent:qz in malo se cōcorditer tenēt:ac si diceret. Quia in bono q̄litercūq; tractando q vtiq; in ipis demonib nō est/cōuenire nō studēt:sec⁹ est de filijs hoīm/qui vtiq; nisi sint electi/aut p̄electi seu p̄fecti:raro plures coniunctim collegialit vel aliunde solent fore pacifici. Et dicit cancellari⁹ parisien. de nobilitate creaturarū scribēs :q peior inter spūs malos est nobili or:vnō Lucifer rex int illos discernit. Et Aug⁹ de ciui. dei. lib. xj. c. xij. ⁊ lib. ij. c. ix. ⁊. c. xxxiij. q demonib nihil est peius:quibus boies licet mali:tamē lōge sunt minoris malicie. Hec ille.

Rusticus Contentor de rationabiliū cōpetēter audiuisse p̄o nūc p̄latione.sed similiter de irrōnabiliū rex dic nob maioritate ⁊ē **Nobilis**

Non tm̄ maioritatis:imo regalis quodāmō dignitatis in pluribus videm⁹ creaturis irrationalibus p̄cellētē magnanimitatē. Ecce in firmamēto celi fm Alfonsum solē dicim⁹ planetax regem:cuius influētia cūcta regunt inferiora per orbē. Oia em̄ corpora in celi firmamēto depicta mortua sunt ⁊ ceca/ cōtinuo faciē solis intuentia:vt luminis claritatē ab eo recipiāt qui est oculus mundi cuncta plustrās suo radio.ideo inter planetax speras positus est in medio :tres infra se:⁊ tres supra se habens:tanq̄ rex maiestate sua p̄sidens in solio. Unde Paulus. j. ad Corin. xv. dicit. Stella differt a stella in claritate. Porro dies dñicus a sole derivatus p̄ ceteris sex diebus rex est multiplici rōne. Nā primū in ipso tenebre sunt remote apparuit lux. Ben. j. Item in ipso pp̄s isrl mare rubrū trāsiuit. Exo. xiiij. Itē ipso die māna recepit. Exo. xvj. Itez Moyses ip̄m celebrari fecit. ibidē. Itē hec est dies quā fecit dñs p̄s. cxvij. Itē dñs in ipa surrexit. vt Matt. xxviij. Mar. xvj. Lu. xxiij. ⁊ Joh. xx. Item inter mēses anni Marci⁹ rex est De quo dixit Exo. xj. Mensis istevobis principiū primus erit in mensibus anni:⁊ ipse ꝓmus in mūdo cōparuit:in quo ⁊ dñs p̄missa fieri disposuit. Itē int. xij. vētos ꝓncipales duo cardinales sunt vicz: auster ⁊ septētrio: vt dicit Jsi. ethi. lib. xiij. c. xj. imo nemo dubitare p̄sumit q̄n int aīalia bruta lōge p̄stanti⁹ vnū p alijs natura dotauit. Et idcirco nobilitate precellit: vt equ⁹ asinū ⁊ mulū:herodius cuculū/draco ꝑo ceculionē:⁊ sic de alijs. Et alti tonantis ꝓuida dispositiōe vnū experiēter dñat alteri:necnō regia quadā p̄cellētia regit aliq̄:gubernatq; generis sui cetera cuncta. Unde dicit Jsi. Ethi. xij. c. ij. Qx leo grece latine rex interptat eo q̄ princeps sit omniū bestiarū. Itē ibidē. c. iiij. dicit basiliscū fore regē serpentū. Itē Plinius dicit aq̄lam regiū inter aues tenere principatū. Itē Grego. ad rusticū monachū:⁊ habet. vij. q. j. in apibus. Qx in apib ꝓceps est vn⁹:⁊ grues secūtur vnū ordine īrato. Et fm Plinium. Delphin⁹ int pisces rex est. Et Luci⁹/tyrānus siue lup⁹ marinus. Et inter ceruos dāma ꝓnceps:ac bucifalus/equ⁹ magni Alexādri vltra naturā aliorū equox incredibilis virtutis:⁊ habēs quasi q̄d dā rōnis anteriores pedes p̄ferēs dissiles eq̄s/dñm suū p̄ cūctz timēs.⁊ nō alteri⁹ obedientie parens:⁊ inter oēs alios equos sibi coetaneos:imo priores ⁊ posteriores monarchiā tenēs. occisus sub Alexādro sessore:vnde tract⁹ amore ⁊ dolore:in eodē loco condidit ciuitatē quā a bucifalo bucifaliā or nōiasse. De quo etiā. j. c. xxvj. mētionē faciemus ꝓpter causam notabilē. Item

in plātis/arthimesia oim herbaꝝ ꝓncipissa noiat. Unde mater herbaꝝ matrē dedit arthimesia nomē;puto tñ hāc herbā fore ꝓncipissam:licet nob ignotā. De q̄ scribit ꝙ Glauc⁹ piscator optim⁹ de vrbe Anthedone ꝑm quosdā filⁱ Minonis pisces in littus ꝓiecit q̄ herbarū ibidē certarū tactu reuixerūt.quo viso Glaucus credēs/ꝙ gustās has herbas fieret īmortalis gustauit. Et statim alienat⁹ in mare ꝓcipitauit:vbi fact⁹ marin⁹ de⁹:z fuit amat⁹ per Circee magaz prestātissimā. Sed ipse plus Cillā amauit:que fuit filia Pharci z Erechidis nymphe. Unō Ouiō.eplarū. Aut vos cilla vocaꝝ canib⁹ traxisset edēdos. Nam adhuc in italico mari cyllei canes latrare dicunt. Item legum⁹ ꝙ Esculapius coronides filⁱ Apollinis:ex ꝓrio noīe Peon nobilis z potēs vidit quadā die pastorē pugnātē ꝓtra basiliscū quē sciuit latentē in cauernis:z miratus valde ꝙ pastor visu basiliscⁱ nō fuit infect⁹. Postea cōsiderauit certum in capite pastoris:z abstulit illud:z statim mortu⁹ est pastor. Peon aūt singulos flores posuit in ore pastoris/donec ꝑ tactū vnius floris reuificat⁹ est pastor. Et exposit idem Peon resuscitauit Ypolitum ad preces Dyane z plures alios:z factus est deus medicine. Uñ Lucanus facit mētionem de pastore predicto dū dicit. Et inuacua regnat basiliscus harena. Item z in mineralibus aurū tenet principatū. vt. xcvj. dis. duo sunt. Est autē vnū genus auri optimū qđ obrizum ōr ꝑm Isiō. xvj. Ethi. c. xvij. qđ obradit splendorē. Est em̄ coloris optimi. De quo Grego. moza. xvij. c. ij. circa. ꝑn. Et argētū nulli⁹ valoris erat tpe Salomonis. iij. Reg. x. Itē inter gēmas carbunculus rex est iuxta pḥos. arg. ꝓtra de pe. dist. ij. §. oīs lapis. vbi sardini⁹ alijs ꝓponit. Sed Aristot. in lib. de regimine principū ad Alexandrū magnū. c. liij. circa medium de alio lapide vtiq̄ ꝓciosissimo sic inqt. Ei⁹ ꝓprietas est si accepis hūc lapidē:z posueris ipm in alio lapide z tecū portaueris nō est possibile ꝙ alīqs exercitus possit durare ꝓtra te vel tibi resistere:sed fugit ꝓcipitāter corā te. Sed ppēdēdo ꝓba Aristo. in eodē. c. circa prin. dicit. O Alexander tradere tibi volo secretoꝝ maximū secretū:z diuina potētia iuuet te ad perficiendū ꝓpositū:z ad celandum archanū. Accipe ergo lapidē vegetabilē z mineralē:q̄ nō est lapis nec habet naturā lapidis. Et iste lapis quodāmō assimilatur lapidib⁹ montiū mineraꝝ z plantarū z aialiū:z repit in quolibet loco:z in quolibet tpe:z in quolibet hoie. z inuertibilis est in quolibet colore:z in se ꝓtinet oīa aialia:z dicit minor mund⁹:z ego noīabo ipm noīe suo/quo noīat ipm vulg⁹:scz ter min⁹ oui. Hoc est dicere als vl oīum ꝓhoꝝ. Itē Raymūd⁹ lolli de ipo sic inqt. Apparet mihi in ꝓtate ꝙ ille sit lapis ꝓhoꝝ quē diuersis z mltis mūdi tpib⁹ q̄rebāt laboriosissimis z ꝑstātissimis indagatiōib⁹ alchymiste:z nihil inuenerūt:oēs viri diuitiaꝝ nisi depaupatōz ꝑ auro z argento firmiter de codē lapide ꝓhoꝝ ꝓficiēdis. Audiui tñ nup ꝑ expertū ipm lapidē certissime designatū:z multis rōnib⁹ indubitāter apud ipm demōstratū. sed hec nihil ad nos:sed parcas z prorsus ad alia ꝓcedam⁹ :z sūmarie dicā int̄ oīa genera creaturaꝝ:z spēs generū:vnū nobili⁹ z ꝓseq̄nter potēti⁹ aut ignobili⁹:z igit̄ humili⁹ alteri poteris expient̄ inuenire. De q̄ nobilitate sup̄. c. vj. repies ꝑm Lancel. Parisien. spālē nobilitatis descriptionē:gn̄aliter ad oēs res se ptēdē tēmo int̄ mēbra vni⁹ indiuidui seu singularis corpis. vnū nobili⁹ est:qz natura ꝑ ipm nobiliores repsentat act⁹. vt ptz in hoīs aut alteri⁹ aialis corpe substātiali. Et q̄re nō int̄ oēs hoies mūdi:vn⁹ esset nobilior altero **Rusticus** Sum ptēr⁹ q̄ vna creaturaꝝ sit nobilior z dignior alia: ꝓut sup̄ tactū est. c. vj. q̄ est aūt dignissima.

Nobil Tu q̄ris ꝓut sepe q̄siuisti:q̄ me sinceri⁹ nouisti. Scias ꝙ hō est dignissima creaturaꝝ:vt dic̄ lex ipiat. ff. de edi. edi. iustissime. z Insti. de iu. na. §. vl. in glo. pe. z etiā Boe. ij. de cō. pla. v. Sūt insup hoies dij z filij excelsi oēs. vt pḥs. lxxxj. Et ꝓut dicit Joh. c. x. xp̄m dixisse. Nōne scriptū est in lege vra:qz ego dixi. Dij est⁊:si illos dixi deos ad q̄s ꝑmo dei fact⁹ ē:z nō ꝓt solui scꝑtura rē. Uñ alibi Psal. dixit. De⁹ deoꝝ. i. hoiz locut⁹ ē. pḥs. xlix. Et de⁹ste tit in synagoga deoꝝ. pḥs. lxxxx. Et dij fortes terre eleuati sūt. pḥs. xlvj. Et rectores orbis terraꝝ deos putauert hoies. Sap. xvj. Aliqñ tñ dij dicūt sacerdotes. vñ scꝑtū ē. Dijs nō detrahes. i. sacerdotib⁹. Exo. xxij. Joh. xj. xj. q. j. sacerdotib⁹. ō here. cū ex iniūcto. vñ ō dignitate hoīs ꝓpe scribit Aug⁹ i epla ad comitē sic inqens. Tu vo frat̄ charissime itellige:qz ꝓsilio scte trinitat⁊ z ope maiestat⁊ diuīe creat⁹ es. Et ꝓmo ꝓditōis honore itelligas q̄stū debeas ꝓditori tuo dū tm̄ in ꝓditōe mor dignitat⁊ ꝓuliegiū ꝑstitit tibi ꝓditor et⁹ vt tāto eū ardēti⁹ amares q̄sto mirabiliorē te ab eo eē cōditū itelligeres: nec̄ solū ꝙ cōsilio scte trinitat⁊ sic excellēter a ꝓditore cōdit⁹ es:sed z iam ad imaginē z silitudinē suā ipe creator oīm te creauit:qđ nulli alij ex creaturis nisi soli hoi cōcessit. Hec ille. Nihilominus tñ vt ꝓdict⁹ ait Boeci⁹ li. xij. Prosa. ij. Nam vti ca

dauer hoēm mortuū dixeris. sed simplr verū hoiem appellare nō possis: ita vicioſos malos q̄dam esse cōcesserim: sed esse absolute neq̄ cōfiteri vñ vicia ꝛ improbitas faciūt hominē peiorē hoie: ꝛ similē bestie ignobilissime: vt ibidē li. iiij. psa. iij. Et sic ꝓut materiā pñtis capli incepimus per hec ꝓme ad ꝓposi tū nostrū redire possum⁹. **Rusticus** Et ita hoiem dicis nobilissimā creaturaꝫ: ꝛ indignioremꝫ ꝓpter criminis detestationē. Sed ꝓut supꝝ dixisti. c. iiij. Hoies frequēter ꝓpter suarū terraꝫ cōditiōes mutare mores in bonos vel peiores Sunt igit terraꝫ situs vel loco alijs in mundo nobiliores seu deteriores. **Nobilis** Quis dubitat qñ inter orbis terrarū ꝓuincias ꝛ ꝓuinciarū loca particularia. vnde p̄ cunctis dicit nobilior aut ignobilis alia. vt patet de paradiso/q̄ est terra nobilis immo nobilissima. vt. xl. di. Adam. Postq̄ sequit terra ꝓmissiōis quā dñs spopōdit Jacob ꝛ semini suo Beñ. xxv. Et ipse dñs elegit eā in habitationē sibi ꝓut ꝓstat: sed q̄ illa sit mltū ignobilior q̄ remotior ab illustratiōe solis ꝓsistit: q̄s dubitat vt est plaga finitima septētrionalis. Que p̄sertim ad oēs fructꝰ terre nobiles minus est abilis: imo quasi ꝓpter detestable frigꝰ multiplr est sterilis: ꝛ ꝓterea inhabitabilis: vt sic Norwegie/Dacie ꝛ Bottie fines ꝛ silues. sic in terrarū loca/ videlicet particularia: ꝓut sūt ciuitates ꝛ opida vnꝰ est nobilior alio: ꝓut scribit. j. Mach. vj. Q̄ rex Antiochꝰ perambulabat superiores regiones: ꝛ audiuit esse ciuitatē Elimaidē in Persside nobilissimā: ꝛ insup copiosam: in auro ꝛ argēto: in quo notabat habitātes in ea. Itē Jsi. Ethi. xiij. c. iiij. dicit. Babylon vrbs est tam nobilis: vt ipsa terra videlz Babylonia/ Caldea ꝛ Assiria ꝛ Mesopotanea in eius noīe aliqñ transierūt. Item Treueris ꝓpter ipsius antiq̄tatem. de qua dictū est supꝝ. c. viij. dicit nobilior Colonia ꝛ Roma nobilior Florentia: ꝛ sic deinceps. Sic in terra nostra dicim⁹. Oppidū impiale Solodren. Lauk. diocesis: qō sola turris interp̄tat: videlz inter Romā quōdā ꝛ Treuerim itinere recto antiq̄tus locata fuerat: ꝓut scribitur in histoꝛ. sit vtiq̄ nobili⁹ villa siue oppido Berneñ. sibi vicino. Sic siliter opidū impiale duoꝝ regū/aut in finib⁹ duoꝝ regnoꝝ antiq̄ssimis tp̄ib⁹: videlz ante cbristi natiuitatē situatum. qō hinc dicit duregū ꝛ per abusum tburegum. Metas germanie ꝛ Gallie siue Aragonie regnoꝝ ꝑ sui flumis: videlz Lindemaci hmōi fines mediātis vtiq̄ sit alijs vicinis ꝛ ꝓnūc potētioꝛib⁹ vicz opidis Ulmeñ. ꝛ Nurēbergeñ. ꝛ alijs p̄lib⁹ mltū nobili⁹: etiā si loc⁹ nou⁹ nobilioꝛib⁹ incol sit inhabitat⁹. Nā qñq̄ mltū nobiles possidēt dom⁹ in rure rusticales: actū situs hmōi semp sunt agrestes: nec ꝓpt nobiles incolas dicunt dom⁹ nobiliores. nec obstat ꝓut le. ꝛ no. in. c. statutū. de rescri. li. vj. vbi copia ꝓitoꝝ de ꝓuato nō solēni insignē fac locū. q̄ ꝫ oꝛ soluz ꝓt comodū sil litigātiū. nec obstat qō le. ꝛ no. xiij. q. ij. in Ecclīstico. §. aīa. vbi oꝛ q̄ locꝰ nō sctificat hoiez. sed homo locū: ꝫ intelligit q̄ ad xp̄iane ꝓfessiōis religionē: ꝓut locꝰ fit religiosus vbi xp̄ianꝰ est sepultꝰ. vt no. in. d. c. in ecclīastico. **Rusticus** Sed ne videaris īmemoꝛ p̄fationū q̄b⁹ de nobilitate virtutū interpellatim p̄misisti te mētionē rōnis facturū. ꝛ plerūq̄ causas ꝓstricte ꝓiūctiōis causaꝝ supꝝ posuim⁹. Et de mltaꝝ p̄latiōe creaturaꝝ immo creatoꝛis: ꝛ quō vna dñaꝫ alteri: sola q̄ꝝ homo: ꝓut p̄tactū est videl dignissima: q̄ rōnal Uñ dimissis irrōnabilib⁹ rōnabilū tm̄ ponas alq̄ p̄latiōis būane documēta. vñ ꝫm scꝑuras tibi talia sunt leuis. **Nobilis** Scias breuiter q̄ hoīb⁹ q̄ bñ p̄sunt siue sint reges/p̄ncipes aut nobiles: seu alꝫ dignitate q̄cūq̄ ꝓminētes concedit duplex p̄miū. j. ad Tim̄. v. vbi. qui bñ p̄sunt ꝛc̄. vbi oꝛ. Duplici honore digni habeant: maxime q̄ laborāt in ꝙbo ꝛ doctrina. xcv. di. ecce. xj. q. j. sacerdotib⁹. Sed q̄dā male p̄sunt q̄b⁹ p̄mittit diuinū iudiciū. Sap̄. vj. ibi durissimū iudiciū: in bis q̄ p̄sunt fiet: ꝛ pctā suoꝛū subditoꝝ eis imputant. j. q. j. Quid sanguis ipsoꝝ req̄rit de manib⁹ p̄sidētiū. de offi. oꝛ. irrefragabili. §. j. vbi ō ꝫ in glo. j. Et nota q̄ q̄dā bñ p̄sunt honoratioꝛib⁹ ꝛ simplicib⁹ ꝑ sapiētiā illuminādo. Sap̄. vj. vbi oꝛ. Diligite lumē sapiētie: q̄ p̄estis ꝓlis. Itē q̄dā debilib⁹ ꝛ infirmis: ꝓut fideliꝫ laborādo j. ad Thes. v. vbi oꝛ. Rogo vos fratres vt noueritis eos q̄ laborāt inter vos. ꝛ p̄sunt vobis in dño: ꝛ monemus vos ꝛ habemus vos super illud abundantius. Item p̄sunt quidam indigētibus necessaria procurādo. ad. Roma. xij. vbi dicitur. Qui p̄est in solitudine: qui miseret in hilaritate/dilectiōe siue simulatiōe ꝛc̄. Itē q̄dē male p̄sunt ex defectu sciētie. vt. j. ad Tim̄. iij. vbi oꝛ. Si q̄s domui sue p̄esse nescit. xxxix. di. c. vl. Et tales dicūt simplices in mala significatione. i. stulti. ꝛ illa impedit promouēdū ad regimē dignitatis. ar. lxxiij. di. epoꝝ. sed non ꝓmotum: sed dat ei coadiutoꝛ. vij. q. j. quia super. ꝛ xij. q. ij. nobis. Item quidā male p̄sunt ex defectu iusticie. Sap̄. vj. vbi dicit. Audite ergo reges: ꝛ intelligite ꝛc̄. quoniā cum essetis ministri

regni illius nō recte iudicastis neq; custodistis legē iusticie. Ideo horrēde ⁊ cito apparebit vobis iudiciū durissimiū. de quo plene le. ⁊ no. in. c. cum eterni. de re iudi. di. vj. Item quidā male p̄sunt: ex defectu bonitatis vel miscōie per cōtrariū. ad Titū vlt. vbi dicit. De his volo te cōfirmare vt curēt bonis op̄ib⁹ p̄eesse qui p̄sunt credunt deo. hec sunt bona ⁊ vtilia hoib⁹. Ita p̄fuit christ⁹ dum vidit multitudinē deficientē in via multiplicauit panes ⁊ pisces. Marc. ix. Joh. vj. Sed male p̄sunt Tyrāni. de q̄b⁹ dicet infra. c. xiij. in p̄in. Sed p̄sertim ex defectu bonitatis ⁊ miscōie. ⁊ per hoc ad p̄positū. Unde Ecci. x. Qualis est rector ciuitatis: tales ⁊ inhabitantes in ea. Unde de hmōi p̄latiōe dixit Tulli⁹ de offic. Optandū est vt qui p̄sunt reipublice leg⁹ sil̄es sint: que ad puniēdū nō iracūdia: sed eq̄tate ducunt. Ad principē ꝙ Clemētē p̄tinet istud verbū Senece. In hac tāta facultate rerū non ita me ad imparia supplicia cōpulit. Non iuuenilis impet⁹/nō temeritas hoim ⁊ cōtumacia: q̄ sepe trāquillissimis quoq; pectoribus patiētiā extorsit: clemētie est causas parcēdi querere. Item Seneca. Alterius etate p̄ma motus sum alterius vltima quotiēs nullā inueni miscōie causam mihi peperci. Item idem si deus placabilis est: ⁊ delicta potētū non statim fulminib⁹ persequit: quāto equi⁹ est hoiem hominib⁹ p̄positū miti aīo exercere impiū. Item errat si q̄s estimat tutū ibi esse regē vbi a rege nihil tutū est securitas secu-

Rusticus Tu plura retulisti de p̄sidētiū ⁊ regentiū p̄latiōis imperio vtrū nunc aut in dieb⁹ antiq̄s fuerit seuerior dñatō: ⁊ subdit⁹ strictior obedientie subiectio.

Nobilis Audisti rusticorum sagacissime/tam creatoris q̄m creaturarū tpe p̄meuo p̄latiōes puto tū cōtumacia: hominū q; nequicia crescētib⁹ omniū p̄fect⁹/siue regū/siue/p̄rincipū: saltem mundanorum deficere dñatiōes: ⁊ q̄buslibet mādatis ipsorū subiectos min⁹ obediētes. Ecce Abraā p̄o p̄riū voluit occidere filiū ad dñi mādatū. Gen. xxij. Item mādauit Pharao vt q̄cq̄d masculini sexus notū fuerat de filiab⁹ isrl/in flumē p̄icerēt. Exo. c. j. ⁊ Act. c. vij. Item de mandato Hoy si posuit vir quilibet gladiū sup femur suū trāseūdo de porta vsq; ad portā: ⁊ occidit vnusq̄sq; fratrē ⁊ amicū ⁊ p̄ximū suū. ⁊ occisi sunt in illa die. xxiij. milia hominū. Exo. xxij. Item ad mādatū regis Nabuchodonosor interficiebant omnes sapiētes babylonis: eo q; nō indicabant sibi somnū suū. Dan. ij. Item ad mādatū Herodis regis occisi sunt oēs pueri q̄ erant in Betleem Juda: ⁊ in omnib⁹ finib⁹ eius abimatu: ⁊ infra Math. ij. Item in dieb⁹ Ciri regis Babylonie septimus rex Romanor⁹ videlicet Tarq̄nus superbus: de quo p̄dixim⁹ ⁊ impator. Qui solo nutu virge quā gessit in manib⁹: occidere fecit p̄incipes ⁊ oēs nobiles vrbis p̄uicti. Et insuper oīa genera tormentor⁹ excogitauit: ⁊ p̄sertim vincula thaureas fusces lautumias: carceres cōpedes: cathenas exilia quoq; metalla. De quo magister in hist̄. de reedificatiōe templi in fine. Item ad mandatū Neronis vrbs romana p̄tūc floridissima igne succēsa septē diebus durauit inflāmata: ⁊ q̄ intolerabili credulitate seruerūt plures gentiliū reges ⁊ p̄incipes p̄tra sibi subiectos scribit Ualeri⁹ maximus lib. vj. c. iij. Et si tua tpis tpa rusticitas pensauerit: q̄s nunc mortaliū sibi talis potētatus crudelissimi dñium in filios hominū exercere: imo excogitare p̄sumpserit. In hoc p̄pendas q; hominū p̄tumacia crescēte humanū dñiū defecit: sed veritas dñi manet in eternū. p̄s. xcvj. Et sic de nobiliū p̄eminētia: ⁊ quare alij⁹ fuerint nobiliores: ⁊ de eorū p̄lationis potētia: ⁊ p̄tātis inter mundi creaturas per creatorē rite p̄dispositas: superficialiter p̄enarrata te peto fore contentū.

De antique gradibus nobilitatis ante translationem impij p̄ leges impiales differētialr distinctis Cap'lm. xij.

Ait Rusticus. Lis te sepe musical armanie p̄tinua dulcedis freq̄ntia saturatū. Sed post̄q̄ auertisti faciē/q̄d reportabas de sono dulci nisi auditū trāsuolatū. sic dū loq̄baris placuit son⁹: ⁊ dū cessaueras cessauit ꝙ effect⁹. sic p̄tinuo solet fieri de subtilissimis p̄dicatorib⁹ in sublimitate ꝙ nō ad salutē aīarū laborāti bus. Et q; earūdū ⁊ tua: eadē facultate p̄bata p̄tēnunt: q̄nta scripturarū obscuritate p̄bant. Et vt ampli⁹ tam vago sermone nō videar p̄turbari/cōpellor dictis tuis talit̄ q̄liter fundatis cōtentari. Et porro rusticitas mea petit breuius informari tā de Romanor⁹ q̄m Grecor⁹ ⁊ Hermanor⁹ ⁊ aliarū nationū nobilitatis ⁊ gdib⁹ graduū cōditōib⁹ ⁊ officijs p̄out quōdā in impiali curia: iuxta Augustor⁹ diuor⁹ suorū q; legū ⁊ p̄stitutōes/traditiones soleniter vt p̄sumitur ⁊ videbant ordinati atq; distributi p̄ efficaces rōnum rationes.

Capitulum

Nobilis Et qz cõsuetꝫ cõsuetudinarijs nõ est passio: igit rusticitati tue verba patẽter arrogãtie plena: z subsannatiõe cõsuta. Audiã patiẽter alo iocũdo: z que petisti: sunt viris in legibꝫ peritis cõmunissima. Tue aũt rusticitatis ingenio fortassis priuato multũ peregrina: z licet non multũ ad presens vtilia: sunt tñ ad cõsequẽter inducẽda: sinceriusqꝫ intelligenda: pertinẽter oportuna. Unde noueris qꝫ sacratissim⁹ princeps z dñs Justinian⁹ pm⁹. qui z Flau⁹ Alamanic⁹ Gottic⁹ Franc⁹ Germanic⁹ Atticus Uandalic⁹ Affricanus Pius Felix inclitus victor ac triũphator semp augustus: cupidus legũ: inuẽtor gl'iosissime talit inuenitur intitulat⁹: z dignissima laude nũcupatus. Hic dum ꝗnquagesim⁹ prim⁹ ab Augusto Octauiano de anno dñi ꝗngentesimo vicesimoseptimo imperiũ accepat felicissime in ciuitate Constãtinopolita. psidendo per. xxxviij. annos regnauit: et serenissime ac christianissime imperiũ quasi mortuũ resuscitauit. Rempublicã itaqꝫ labefactã plurimũ reparauit ac leges ante ipm cõditas cõfuse z inordinate per diuersoꝝ scribaꝝ volumina titulis incõgruis z ineptis dispẽdiose ꝓspersas: inordinateqꝫ cõpactas cõpẽdiauit z eadẽ cõpẽdia siue volumina iustinianos codices z libros digestoꝝ/institutoꝝ z auctẽticoꝝ noiauit. Et quẽlibet eorũdẽ ex certa z pmeditata discussiõe talit z tali denoiatiõe denotauit. Noia autẽ impatorũ: qui ante Justinianuꝫ primũ leges condiderũt. ponit Joban. an. in mercurialibꝫ sup regu. iur. nõ est sine culpa. Hic aũt Justinian⁹ magnanimitate sua cognouit ꝓut decuit: tam ꝑciosum totius mũdi primatem oĩm regũ: principũ/ducũ/z aliorũ nobiliũ status: ꝑm diuersorũ regnorũ/ꝓuinciaꝝ/z regionũ per ritus/mores z cõsuetudines: z ꝗbus gradibꝫ z graduũ vocabulis/noibusqꝫ singularit sin guli censebant. ꝗbus in suarũ dignitatũ/iuribus/priuilegijs z ꝓgatiuis liberaliter derelictꝫ: Cum viderit ipsos multiplicit vti nobiliũ gradibꝫ infra descriptis/quos z quas colligere poterimus ex veteri testamẽto post diluuiũ: z ꝑsertim a tpe Nini regis assirioꝝ vsqꝫ ad christũ/z post xꝑm vsqꝫ modo videm⁹ quasi penit⁹ cõmutatos. hoc saluo qꝫ de comitibꝫ z dignitate comitatus apud veteres: z ꝑsertim apud gẽtiles tãtus nõ fuit vsus/neqꝫ apud eosdẽ hodie hmõi dignitatis grad⁹ videt assiduat⁹. Dicunt aũt apud illos reguli/aut ꝓuinciarũ rectores. quos z dicere possum⁹ Barones siue Baliuos. ¶ Unde Justinian⁹ ꝑdictus cõsequẽter multis ꝑdecessorũ suorũ legibꝫ inherẽdo. Et insup de nouo in codice suo primo z vltimo/multo peritoꝝ suorũ vsus consilio/sanxiuit/declarauit z specificauit certas administratiões z officia. immo dignitates tñ nobilibꝫ bene meritis: z ex stemate laudabili ꝓcreatis cõmittãdas z assignãdas z nõ omnibꝫ nobilibꝫ: sed tñ illis ꝗ ꝑ republica z imperiali munificẽtia p se vel ꝓgenitores suos strẽnue magnificos z munificos z militares act⁹ legaliter ꝓfecerũt: quos extũc per dñia dñationes z officia remunerauit/ꝑmiauit z honorificauit: z ex meritis cuiuslibet inquãtũ exigebant vires exaltauit: z diue sue pallacie dñatiõis: z extra ꝓuincias z regiões mundi recturos z administraturos ꝑfecit: z eorũdẽ rectoꝝ z administratoꝝ regimina/ministeria/necnõ officia ꝓprie descripsit: z nobilitatis grad⁹ eorundẽ specificauit: z ad ꝑpetuã hui⁹ eximie discretionis memoriã suis codicibꝫ certis sub titulis describi fecit. ꝓut hodie habẽt ꝑmũ generalr: z ꝓseqnt spãlit: ꝓut. j. patebit. Et sunt tales ꝓut colligit glosa in ꝓhemio institutoꝝ: z ꝓseqnter spãliter de iurisdom. iu. Nam primi fuerũt maximi vt supillustres. Alij fuerũt magni vt illustres. Tertij fuerũt spectabiles. Quarti clarissimi: z hi fuerũt minimi: sed addabat ꝗntus ordo ꝗ infimi dicebant: z fuerũt defensores ciuitatũ. de ꝗbꝫ. C. e. ti. z tales vt dicit Spe. vbi. s. ꝓprie fuerũt ꝓ ut hodie sunt ptates sic dicti p ciuitates italie: z vsurpãt sibi mez impiũ: vicz mutilãtes mẽbra z amputãtes capita z ꝓducũt ad tps: ꝗ finito finit eoꝝ auctoritas: z expost stãt in loco per aliquot menses ad reddendũ rõnẽ de officio dimisso: z oẽs isti fuerũt in tali dignitatis differentia ꝓstituti qꝫ ab inferiori ad superiorẽ gradatim poterat appellari. vt no. glo. in aut. de appel. col. iij. in. §. vlti. circa finẽ. Sed inter priores ordinauit impator cõsules ꝗ maiori fuerũt dignitate z patricij dicebãt. z magnis ꝓuilegijs vtebant: z iõ dicebãt patricij: qz ptoria ptãte ꝑficiebant vel pres ꝓncipũ electi ad ꝓsilia. vt plene le. z no. ꝑ Archi. in sepe. d. c. fundamẽta. de elec. lib. vj. in glo. sup ꝝ. patricij. Itẽ ordiauit ꝑfectos ꝗs nos etiã paliuos appellare possum⁹ seu ꝓuiciaꝝ aut aliꝗꝫ regionũ vl locoꝝ aduocatos noiam⁹. vt paliu⁹ sueuie/elsacie vl frãconie ꝗ illustres dicebãt z tales erãt ptũc ꝑfecti p totã terrã grecoꝝ: ꝫ p diuersa locoꝝ climata ꝓstituti z ꝑ or erat ꝑfect⁹ ptorij affrice cui⁹ sedes erat ĩ ciuitate Cartagineñ. ꝫ ꝺstructa tñ manebat ibidẽ ĩ castris z suburbijs Itẽ ꝑfect⁹ vrbis Rome cui⁹ fides est ĩ ciuitate veteri: ꝫ olim ĩ vrbe fuit magne dignitatis z auctoritatis. de quo plene per Azo. lib. j. de offi. prefe. vr. Item fuit magister militũ qui

hodie capitaneus/aut Baro/aut Faluasor maior nuncupat.de quo.xxvij.q.j.si homo. Et de ipso infra dicet. Item fuit magister officior qui modo magister curie imperialis nuncupat: z hi omnes spectabiles nũcupabant. Item fuerũt comites sacrarũ largitionũ per ꝙs impator suã munificẽtiã exercebat. Itez comites priuatarũ rerũ: z hi ꝓcuratores cesaris siue priuate rõnis fuerunt constituti. Et qui priuati cõmodi z rerũ fiscaliũ habebant administrationẽ vt eas conseruarẽt: z in eis negociarent: z hi illustres fuerũt: z de hoc genere illustriũ/ex quo diuersi fuerant videre poteris in.l.ij.C.vt dig.or.seruet.li.xij.z in aut.vt ab illustrib.z ꝙ sup eos sunt.coll. v.z.ij.q.vij.anterior.§.illud.z est lex canonizata. Item fuerũt comites rei militaris. Item comites Tarcharij pallacij.i.domus principatus imperialis. Item comites ꝙ in ꝓuincijs degebant.z hi comites spectabiles dicebant. De ꝙbus in dicto.§.illud. Item fuerũt comites sacri patrimonij qui ꝓcurabãt patrimoniũ impatoris. Item comites palatini dicebant qui curã gerebãt ꝑcipuã i impatoris pallacio: vt missorũ notarior z iudicũ negligẽtia arguerent.z a ꝓuincialib tributa exigerẽt. Itẽ duces fuerũt qui z ꝑfecti dicebant: z erãt spectabiles. de quib.j.c. xiij.§.de ducib.z plenissime in.l.ij.C.de offi.prefe.ꝓeter affri. Item fuerũt senatores centum numero.vt.C.de petit.here.l.vlti.in prin. Et.no.ff.de sena.l.j.z qr senatores dicti sunt patres. C.de emẽ.iusti.codi.l.cordi nobis.in prin..C.ad le.iul.maie.l.quisquis. Prouidẽt em̃ reipublice sicut patres familie. Et ꝑm Hugo.dicit quasi senei notus vel natu. Erant em̃ senes etate vel prudẽtia.vel dicunt a sinãdo: qr nõ fiebãt magistrat⁹ nisi ꝓut illi sinebãt ꝓplo.de hoc plen⁹ vide per Archiõ:in.d.c.fundamẽta.de elec.libro.vj.ac nouellis.z Inno.ibidẽ. Item erãt ꝓtores z spectabiles dicebant. Et erãt ibidẽ ꝙ z ꝑfecti q̃si ꝓpositores ꝑm Isiõ. Fuit aũt ꝓtoris officiuz rome tm̃:z habebat ptãtẽ condendi edicta sub breuiloquio z in albo.i.in loco quodã eminenti de albato ponẽdi:z hoc dicebat albũ ꝓtoris. Et si ꝙs hoc corrupat tenebat in quingentis solidis. vt.ff.de iurisdic.om.iudi.l.si quis.de quo plenissime vide Azo.in summa.de offi.pretoris. Item erant presides qui clarissimi dicebantur. Est autem presidis nomen generale. Nam z legati cesaris z omnes prouincias regentes: licet senatores sint /presides appellantur.vt dicit .Azo.de offic̃.rectoris.prouin.z ibi plene de eodem. Sed Speculator de officio.lega.§.super est.ỹ.in summa notandũ.equipollet eos legatis a latere summi pontificis: ꝓut patet intuenti. Isiõ.autẽ dicit ꝑsides eos/qui alicuius loci tutelã ꝑsidialiter tenẽt. Item sunt tribuni Chiliarchi. Quinquagenarij decani Gregarij Emeriti veterani discretores:cõscripti obciones/expectatores. Hinc milites z Tyrones qui omnes nobiles siue clarissimi dicebant: z ascripti curie imperiali.quorũ quidẽ olim z singulor officia scire si volueris. Vide Isiõ.Ethi.ix.c.ij. Item ꝑdictus Justinian⁹ impator in lib.suo.xij.C.vt dig.or.seruet.resumpsit duas leges Theodosij primi impatoris ꝙ ante ipm de anno dñi.ccc.lxxxviij.regnare incepit:in ꝙbus ponit cert⁹ nobilitatis ordo notabiliter cõscriptus. Et qr ꝓnunc z post impij trãslationẽ apud nos in vsu non sunt vlteri⁹ de eis ne inferã tue rusticitati tediũ scribere non intẽdo/licet idẽ nobiliũ ordo post trãslationẽ predictã apud Grecos impatores tamdiu quousqz passim defecerũt in salutari suo fuerit ꝓtinuat⁹. Et demũ paulatim attenuat⁹:z pene cõsumpt⁹:cũ minima pars orientaliũ:imo grecor in ptãte sit pũtis z sui ꝑdecessoris impator multor. Sed sub ditiõe Turcor/tartarorz sarracenor: z plurũ alior gẽtiliũ ꝓncipũ z dñationũ. Sed ꝙd factũ sit ꝺ comitib z ꝙbusdã nobilib sup descriptꝫ. Sup ꝟ int̃ nos ĩ pũti capl'o corrñdet collatio ꝓut videb.

Rusticus Sum cõtẽtus vt plene referas ꝙ demũ quenerit/aut q̃lit̃ se trãstulerit tãte nobilitatis vniuersitas.

Nobilis Jam tibi superficialr inotuit q̃liter impator grecor potẽtia ꝑ minẽtiaqz succedẽtib paulatim tpib defecerit: z ꝓseq̃nter tãtorum curialiũ/curionũ z nobiliũ euidẽter multitudo desierit. Ad hui⁹ aũt clariorẽ intelligẽtiã necessario te scire ꝓuenit. Nã post̃qz romanũ ipiũ trãslatũ fuit de grecis ꝓdictꝫ ad germanos ĩ pson̄ magnifici Karoli ꝓnotati: vt ꝺr z legit̃ ĩ.c. venerabilẽ.de ele.§.vez.z de iureiu. Romãi impij in cleiñ.de ãno dñi octingẽtisimotricesimoꝑmo:z ab vrbe ꝓdita. Ꝙ.q̃ngẽtesimoq̃nq̃gesimose cundo iuxta cronicã Ottonis frisigen.ꝙ ꝙdẽ karol⁹ intitulat frãc⁹ germanic⁹: vt refert cronica Gotfridi: ꝙ habẽt de ipo posuit ꝓsiculũ Romule⁹ matre:thutonicusqz pẽ nat⁹ est in villa Ingelheim distant a ciuitate Wagũtina ꝓ duo miliaria theutonica. Et de hoc ẽ etiã publica vox z fama que ꝓbare videt saltẽ in his:quarũ memoria nõ habet. vt.ff.de ꝓba.l.si arbiter. z.ff. de aqua plu.ar.l.in sũma.§.item labor.cũ ꝓcor. Dict⁹ est autẽ franc⁹ a franconia terra.de q̃ traxit originẽ:vt ꝑdictũ est. Dictus est autẽ Romuleus ex eo ꝓut ꝑmittit̃ in cronica frãcor :fuit ꝙdã

Capitulum

Anaſpertus ex genere ſenatorū ꝑclarus vrbe Rome: qui recepit ſibi filiā lotharij regis francorum in vxorē: que vocabat Blidich. Qui Lotharij fuit de genere Faranūdi primi regis frācox. de quo dictū eſt ſuꝑ. c.x. Et idē Anaſpertus ꝓ eandē Blidich genuit Arnolfum: q̄ genuit Arnolfum iuniorē: qui genuit Anthiſum: qui genuit Pipinū ſucceſſorē in regnū francox: q̄ genuit Karolū primū: qui genuit Pipinū ſecundū: qui genuit hūc Karolū magnū. de quo prediximus. Qui poſt diuerſa gl'ioſa inclita certamina ⁊ mira geſta. put ſua declarat per extēſum longū hiſtoria vocat⁹ per Leonē papā. iiij. ad ro mā peruenerat: ⁊ eundē Leonem per Romanos nequiter cecatū: ⁊ lingua mutilatū: ⁊ per imperatorē Cōſtantino. minime defenſatū: imo penitus derelictū: ⁊ apoſtolicū culmē miſerabilit ꝓpter eiuſdē imperatoris negligentiā inuenit deſolatū. Unde ipſe Karolus illā atrociſſimā iniuriā in romanos in hoc celere grādi rep̄hen ſos glorioſe vindicauit. Et extūc ab eodē Leone papa qui nutu dei priſtine fuerat incolomitati reſtitut⁹ de anno ſuprādicto in eccl'ia ſancti Petri coronā impialē recepit: ⁊ omnib⁹ bene diſpoſitis ad Hermaniā remeauit: Et extūc multos de ſuprādictis comitib⁹/baronib⁹: ꝑfectis ⁊ ꝓtorib⁹ ⁊ alijs nobilib⁹: inſup ⁊ ciues ⁊ incolas romanos ſecū duxit: ⁊ in diuerſas ſuox regnorum regionū ⁊ alioꝝ mūdi plagas: aliquos tanq̄ obſides: aliquos vt ſtrēnuos bellatores: aliquos ꝙo legū imperialiū ⁊ iurīū ſcribas ⁊ doctores pitiſſimos: aliquos vero inſidiarū ⁊ ſeditionū in vrbe prouocandax ſuſpectas. Aliquos ꝙo ne decetero dolo vel ſiniſtris machinationib⁹ put romani ab antiquo fuerūt ꝓſueti: put p̄dictū eſt ſuꝑ. c.iij. Sedē aplicā moleſtarent/ ad alamaniā ⁊ alibi inter alios nobiles germanos de Troya put p̄mittit/ aut aliūde ꝓductas Et olim per ſenatū vrbis Rome ꝓ Gallias: put p̄ſcribit ꝓſtitutos diſtribuit ⁊ diſperſit: ⁊ ꝓpter antiq̄ ⁊ naturalis ſeditiōis increate mecū eoſdē in vno loco ſiue regiōe nō collocauit. Et alijs impiali ſue curie notabiles prudētia iugiter miniſtrātes applicauit/ quouſq̄ ſenīū aprehenderant: ⁊ extūc eoſdē in certis terre finib⁹ ſolenniter inſtituit: ⁊ taliter his ⁊ alijs iuxta merita ſiue natiōes ſuas generoſas aut illuſtres: ſeu alis notabiles principat⁹/comitat⁹/baronias/dñia/ caſtra/poſſeſſioneſq̄ terraꝝ diuerſas aſſignauit. Et aliq̄ ſiliter de p̄dictis in aptis ſibi locis domus ⁊ caſtra de nouo fundarūt. Et pauci eorūdē preſertim in vita karoli verſus italiā remearunt. Predictoꝝ autē nobiliū de ꝓgenie in ꝓgenie: ⁊ ad ꝑſens vt plurimū vſq̄ mō ꝓmanſerunt ⁊ hi ꝓpe ſunt qui de romanoꝝ genere ſe ꝓcreatos taliter iactarūt. ¶ Legim⁹ etiam plures imperatores expoſt: ⁊ p̄ſertim Fredericū primū ꝓpter ſeditiōes q̄s fecerāt in pp'lo Romano/ aut metu ſeditiōis ad rebellionē romanorū/ barones ⁊ nobiles pleroſq̄ ad germanorū fines deduxiſſe. Sciendū eſt autē q̄ plures de his comitib⁹ ⁊ baronib⁹: qui de roma cū impatorib⁹ venerāt ad alias terrarū regiones: noīa comitū ⁊ baronū ſiue comitatib⁹ ⁊ baronijs retinuerūt: Et noīa de caſtris ſuis ⁊ poſſeſſiōib⁹ cōtinuauerūt: ⁊ nihilomin⁹ comites ⁊ barones dicti fuerunt: ſic ꝓprie fecerūt comites quōdā de Habſpurg/ qui veri comites auli impialis olim rome fuerāt. Et q̄ poſſeſſio caſtri in Haſpurg ipis ꝓ impatorē fuit aſſignata/ comites de habſpurg ſunt ꝓpetuo nūcupati: ⁊ taliter obtinuerūt de noīatiōis vocabula. De quib⁹ comitib⁹ ꝓceſſerunt duo reges romanorū. Prim⁹ dictus Rudolfus elect⁹ de anno dñi. M.lxxvij. ⁊ non diu regnauit. Secūd⁹ Rudolfus romanoꝝ rex elect⁹ de anno dñi. M.cc.lxxiij. Et ꝙſequēter de illis illuſtres ⁊ incliti p̄incipes duces Auſtrie proceſſerunt.

Rusticus Dic rogito qualiter euenire poterat q̄ tā generoſus comes videlz Rudolfus vltim⁹ in Romanorū regem electus fuerat.

Nobilis Gaudeo q̄ tua ruſticitatis tepiditas tm̄ vult occupari: vt in his ad plenū taliter queri informari. Scias igit originaliter q̄ quidā Guardian⁹ fratrū minoꝝ de opido Lucerneñ. Conſtañ. dyoceſis frequētare caſtrū in Habſpurg: diſtans abinde per tres leucas/ ⁊ ꝓ multos annos audire cōfeſſiōes eiuſdē comitiſſe vxoris ⁊ familie cōſueuerat: quare his ⁊ alijs indicijs nouit comitis intima cordis. Inde conſequēter idē Guardian⁹ p̄fect⁹ eſt domui minoꝝ ſiue monaſterio. In ciuitate Baſilieñ. Et in dieb⁹ illis vacabat ep̄atus ibidē canonici eccl'ie maioris in electōe paſtoris in vnū cōuenire nō poſſent diſſidētes. Demū in eo cōcurrētes: vt mox mitterēt tres ex ipſis cum notario ⁊ teſtibus. vt vnū de fratrib⁹ minorib⁹ ꝓxime ſibi ꝓueniētē adducerēt. Et indubie ſibi talē in pontificem crearēt. Unde eiſdē iuxta cōdictū portas dom⁹ minoris predicte pulſantib⁹ importune Mox occurrebat caſualit ipſis Guardian⁹ p̄dict⁹: quē apꝑhendentes ſtupefactū/ capl'o dicte eccl'ie Baſilieñ. ⁊ iuxta determinationē ipſoꝝ ſolēniter in ep̄m p̄ficiēdū ꝓ ſentarūt. Gaudentes igit oēs ⁊ ſinguli q̄ ad fortunā tam venerabilē virū inuenerāt. Et breuiter ſeruatis ſeruandis

Buardianū sibi ꝑsulem cōcorditer sublimarunt/ qui tā laudabiliter indies ꝓfecerat ꝛ eccl̄iaꝫ suam gubernauerat: vt demū vacante eccl̄ia metropolitana videlicet Maguntina in archiepi scopum postularet/ ꝛ inde seruatis seruādis fact⁹ est vnus de electoribꝫ imperij ꝓncipibꝫ/ qui vacante romanorū imperio ꝑ mortē Richardi filij regis anglie cōclaui principum electorum collegialiter cōgregatoꝝ vnitus/ in tantū laudem ꝛ honorē dicti comitis de habspburg dilata fuit: ꝓut experienter cognouerat/ ita ꝙ totū collegiū eorūdeꝫ principū ꝓcorditer eūdem in romanorum regē elegit/ ꝛ electionē hominī predicto Rudolfo comiti ꝓtunc ciuitatē Basilieñ. obsidenti ꝓsentari fecit. Quibus ꝓsentatiōe ꝛ electiōe publicatꝫ concordiā sibi placentē cum Basilienſibꝫ ad nutū obtinuit. Et ex post ꝓmissis premittendis hmōi regiam maiestatē felicit⁹ gubernauit. Et cōsequent⁹ Austrie siue Pannonie supioꝝ marchionatū: aut orientalē: ꝓut ab antiquo dicebat marchiā sibi cōquesiuit/ ꝛ in ducatū creauit/ ꝛ magnalia ꝓra bohemos ꝑpetrauit/ ꝛ plura glorioſa gesta laude digna/ ꝙ cronicꝫ desup ꝓscriptꝫ plenissime cōprehendunt⁹ expressa ꝓfecit/ ꝙ hic ꝓuenienter breuitatis gratia duxi dimittenda. De anno aūt electiōis siue hꝫ ponūtur versus. Bis sexcentos septuagintatres noto xp̄i annos electꝰ dum rex Rudolffe fuisti. ¶ Nunc ad ꝓpositū nostrū redeam⁹ Sic similiter comites de Toggenburg de Tierstein de Sultz ꝛ summarie oīes comites ꝛ barones romani aduene ꝛ peregrini comites dici possunt qui nō vocabulo alicuius sibi inuestiti comitatus: aut Baronie hucusqꝫ ꝓsueuerūt nominare. sed de priuatis castris. villis. vicis. aut burgis. nomia ꝓtraxerunt. Sunt em̄ Toggenburg ꝛ Tierstein noia castroꝝ priuatoꝝ/ ꝛ non comitatuū / licet idem comites expost alios comitatus acquisierint sibi ꝑ impatorē inuestitos Sunt ꝛ alij comites ꝛ Barones. quia comitatibus et Baronijs/ ꝓprie quibꝫ presidebāt aut p̄sidēt. Et inuesti fuerūt ꝑ impatorē ab antiquo. Et ab eisdem sunt vocati: vt comites de Riburg de Hellenburg. de Helfenstein ꝛ similes. **Rusticus** Et quid debere p̄sumis de potentissimis tpe nostre comitibꝫ de wirtenberg. vulgariter nūcupatꝫ. Nonne ꝑpendis. ꝙ ipsi similit⁹ ꝓpagati sunt originaliter de quodam castro priuato siue rurali. de quo nomē traxerūt wirtenberg/ cōmuniter appellato/ sub se nullius comitatus vel Baronie: aut dñationis seu iurisdictiōis titulum cōprehendente/ ꝛ etiā tale fuit a tanto tpe cuius initiū non est in memoria hominū aut scripturaꝝ noticia ꝓpertum. Nunc aūt ꝑ multorum annoꝝ curricula / non tm̄ illius castri: sed multoꝝ comitatuū. baroniorū. dñoꝝ castroꝝ. opidoꝝ. vicoꝝ. villarū. ꝛ terraꝝ. possessiōes adepti potenter habūdantes conꝙsiuerunt⁹/ ꝛ licet nō sint ꝓncipes/ principibꝫ tm̄ pleriſqꝫ diuitijs ꝛ potentia ꝓpollenter lōge potiores/ ꝛ tum agnitiōe tum cognatiōe ꝛ etiā affinitate ꝑ multas quodāmodo se sublimarunt generatiōes/ ꝛ p̄sertim ꝑ illustriū ꝛ nobilissimaꝝ mulieꝝ conditiōes/ ꝛ taliter sibi fecerūt terre ꝓncipes estimatiōe cōi ꝙsi pares. Cum aūt silr̄ ꝓut ꝓnotasti comites. peregrinos. ꝛ aduenas. romanos. de roma taliter in terrā nr̄aꝫ gueniſſe/ ꝛ sibi nō de comitatibꝫ: sed de castris simplicibꝫ noia sortita fuisse. Utrū ne hꝫ comites ꝓdcōis vel parum ꝓmam⁹ extitisse. **Nobilis** Dico comites illos semper euo nr̄o magnaꝝ legalitatis. ꝓbitatꝫ. pacis. et tranquillitatꝫ. zelatores. fuisse ꝓncipum/ statū potenter obtinuisse/ ꝛ laudē largissimā apud reges ꝛ ꝓncipes terre nobiliter acqsiuisse. Et ne tangat illos tormentū malicie volubilis fallacissime Rote fatalis de qua fit infra mētio. c. xxj. Aut ne fortune fallibil' illaqueant⁹ indignacōe fortassis apud deū ꝛ hoīes felicit⁹ meruere. Hunc glie statū ꝑseuerant⁹ possidere Qua aūt nobilium stationē locem⁹ cosdē: vt nulli ꝓiudicij notā inpingam⁹/ puto nō aliter saluo iudicio saniori/ quā vt comites ꝑegrinos dictū castrū wirtenberg fundasse aut possedisse. Et ab antiquo noīe de castro ꝓdicto cōquesiuisse: aut quondā in simplici nobilitate in eodē castro meritoꝝ et virtutū intuitu de nouo ꝓncipis būficio creatos dignitatē comitatus obtinuisse: ꝓut dux caeringie de priuata nobilit⁹ tis ꝓditiōe/ ꝓncipatū ducat⁹ legit⁹ acqsiuisse. de ꝙ infra dicet⁹. c. xxij. Et hic silr̄ fato necnō fortuna clemēter annuētibꝫ/ tam ingētes passim potentatus dñationum solerter accumulasse. Humanā igit⁹ potentie magnitudinē apud ipsos tm̄ videm⁹ opari: prout j. c. xxij. lucidius si placet poterꝫ informari. ipsoꝝ quoqꝫ stat⁹ ꝛ ꝓditiōes materijs mīoꝝ: ꝓut videb⁹ capituloꝝ cōpetent⁹ potuerūt applicari. Proprius aūt loqndo de hmōi comitibꝫ. Baronibꝫ. ꝛ alijs nobilibꝫ/ ꝑ terrā distribut⁹ ꝛ disparsis videb⁹ .j. c. xiij. ¶ Dz ꝙd refert inflexibili tue rusticitati diuersa ꝓmulgare/ ꝛ ꝙ romāoꝝ aut troianoꝝ germie generosa ꝓducti dicāt⁹ ꝓpagacōe ꝛ alij ꝓ ātiqtatꝫ gaudēt ꝑeminētia/ ꝛ ꝙs melior sit aut nobilior iuxta diuersaꝝ rit⁹ puiciaꝝ. terrarūqꝫ ꝓsuetudies/ nouit ille ꝙ rex testꝫ ē/ ꝛ cordis scrutator/ ꝛ lingue auditor: vt scribit Sap. c. j.

Capitulum

Hic incidenter de impatore seu romanorũ rege

tam veteris ⁊ noue nobilitatis mediatore ⁊ moderatore. Capitulũ. xiij. Ait rusticus.

r

Usticitati mee sufficiãt tanta de nobiliũ antiquoꝝ quib ⁊ alios asseris deriuasse tã largit̃ ꝓcepisse/si saltẽ ꝓborũ tuoꝝ vmbra repit̃ fulcita ꝓtate. Hũc restat necessario vt oĩm ptensoꝝ nobiliũ modernoꝝ in limitib regnoꝝ superius de Karolo magno descriptorũ vicꝫ Romanoꝝ. francoꝝ. almanoꝝ. bauarorũ. saxonũ. thuringoꝝ ⁊c. vbicũqꝫ silr ꝓstitutoꝝ. gradus. stat⁹. ⁊ ordines atqꝫ ꝑeminẽtias describere nõ omittas. Et cũ int̃ illos impator seu romanorum rex ꝓmatũ teneat/⁊ semp de nobiliũ ꝓut asserit̃ nõ minimoꝝ immo frequẽt illustrissimorũ viriby sit ꝑfect⁹ ꝺ ipso ⁊ ipsius statu ⁊ sollicitudie ⁊ creatiõe ꝓmũ nos diligẽt intromittam⁹

Nobilis Sunt satis ingẽtia neruos intellect⁹ mei nimiũ extendentia/ ⁊ mee facultatꝭ viscera multũ extenuãtia/que petis dilatari patẽter in expientia. Nichilomin⁹ tñ ibo quo potero/fretus spũssancti gr̃a/suoqꝫ dono qꝺ venit sup omnẽ carnẽ/ nec spernit sor descentẽ in pctõ. Et ecce tue petitiõis subiũgam oraclõ/ꝙ licet impatoria maiestas/etiã ei⁹ impialis culminis serenitas sub nobilitatꝭ quantũcunqꝫ generose vocablo cõprehendi nõ sit nobis dicẽdi facultas: ꝓut nec sub clericalis dignitatis appellatiõe largissima/ summi pontificis clementiã nr̃a de iure non cõplectit̃ sagacitas. vt le. ⁊ no. in aucten. de sanc. tpis. §. presbyteros coll. ix. de offi. vicar. clicos. xj. q. j. de psona. Oĩes tñ nobilitatꝭ ⁊ clerical⁹ grad⁹ ⁊ ordines ac ordinũ vtriusqꝫ dignitates cuiuscũqꝫ sunt stat⁹ vel ꝺditiões/ab his duoby ꝓncipib recipiunt suarũ formaꝝ normas/⁊ normaꝝ moderatiões/ ⁊ bñ mouet̃ tue rusticitatꝭ calliditas: vt post antique/⁊ ante noue nobilitatũ ꝓmordiales institutionũ cãusas interponat̃ impial⁹ stat⁹ sueqꝫ serenitatis maiestas. Nam ⁊ xp̃us dei filius/rex regũ ⁊ dñs dñantiũ/genus humanũ dum venerat saluatur⁹/inter noui veteriscꝫ testamẽtoꝝ ritus mediator mundo cõparuit humilim⁹/et amboꝝ testamentoꝝ erat prim⁹ ⁊ vltim⁹/ ⁊ alius supest certus ingentꝭ ⁊ non minime rõnis modulus/videlicet vt ordo regularꝭ nobiliũ ꝑ mundi ꝓncipes ⁊ scripturaꝝ ꝓpagatores cõstitutus. vt infra ꝓximo. c. patebit curialiter ꝓueniat declarãdus/immo tñ principẽ ꝓpter sue clemẽtie magnitudinẽ/merito tanqꝫ virtutis mediatricꝭ interpretẽ interponam⁹/veteris ⁊ noue nobilitatis moderatorem/quẽ tñ nouim⁹ vtriusqꝫ motorẽ ꝓncipalem ⁊ termiatorem finalem.

Rusticus Dic mihi de tãto ꝓncipe primũ vtrũ dicat̃ dñs: ꝓut alios ꝓncipes terre nomiare sepe solem⁹. **Nobilis** Scias qꝫ nominando tantã ⁊ talem ꝓncipis claritatẽ/sibi ꝓponere ꝙsueuim⁹/vnũ specialẽ sue sublimitatꝭ titulũ vt clarius radiare videam⁹ ipsius ꝓpollentie culmẽ ⁊ sue maiestatis impial⁹/excellentissimã dignitatẽ/⁊ est eadez dcõ/dñs vl̃ diuus. Unde Leo papa quart⁹ mũdi ꝓncipes ex xp̃i vicarius scripsit impatori Ludowico filio Karoli magni/dñs/vt patet. lxiij. di. nob dñs/ licet ꝑm aliã cronicã fuerit Leo ãnt⁹ natiõe roman⁹ cuius festũ agit̃. xvj. Kal. Auguſti / qꝫ canonizatus. Item Greg. magn⁹ scripsit de Mauricio impatori dñs noster. vt patz. xj. q. j. sacerdotib. Itẽ pres in concilio. iij. Toletano. scripserũt impatori dñi nr̃i gl̃iosissimi. vt patz. xij. q. j. eccliarum Item ꝓdict⁹ Greg. scripsit ad Lonstantiã reginã gallie deuotissimã videlicet dominã. vt patet xij. q. iij. deuotissimã. Diuos aũt tñ impatores dicim⁹ ⁊ nõ alios. vt patet. ff. de feriis. l. diuus Troyanus ⁊. l. eadem. ibidẽ. ⁊ in infinitꝭ alijs legib. vt patet ꝑ oĩes libros legum. Non autẽ vt forte putas/ dños dicim⁹ tñ impatores. sed etiã quoslibet in terris large sumpto vocabulo ꝓncipes tpales ⁊ illustres ꝙs ⁊ heros noiam⁹: ꝓut tenet. stilus. ⁊ vsus. ⁊ ꝙsuetudo cuiuslibꝫ famose cãcellarie ꝑ germaniã ꝙstitute. Duplicam⁹ aũt hanc dictionẽ dñs in ꝓncipib maioribꝫ/ quib scripturas dirigim⁹/ ⁊ talit̃ excellentiã eoꝝ ꝓnotam⁹: ꝓut fit etiã inter spũalis dñatiõis potentat⁹. vt sunt papa. cardinales. pẽiarche. ꝓmates. archiepi. ⁊ archimãdrie/licet large sumpto vocablo iuxta Jsiõ. Etbi. x. qlibꝫ q̃ domui ꝓeest ꝑ derivationẽ dñs dicat̃. ⁊ dominia possidenẽ ꝑ eosdẽ/ ⁊ al⁹ merũ ⁊ mixtũ imperiũ possidentes. de q̃ Azo in summa. C. de iure emphit. circa finẽ. de q̃ nihil ad nos. sed h̃ capit̃ ꝓut quis dominio ꝓeest: aut fuit q̃ndã. vt comes vel Baro destitut⁹ relegat⁹ aut depaupat⁹. ꝓut. j. dicet̃ de comitib ⁊ Baronib/⁊ ita dñs impator est dñs mũdi. vt le. ⁊ no. xxiij. q. vlt̃. cõuenior. ⁊ qlibꝫ ꝓnceps dñs est sui ꝓncipat⁹. ⁊ comes comitat⁹ ⁊ Baro baronie. sed Barones ꝓprie hñt dominia ad differentiã comitũ. q̃ hñt comitat⁹ Unde Baronias dicit herschafften/⁊ hoc ꝑ totã germaniã vsus cõsuetudine tanqꝫ legib vi-

detur firmatū ꝛ inuiolabilit obſeruatū. Unde ꝓut dicit comes haſſie vel flandrie aut alterius comitat⁹ ita dicit ſimplr de Barone dñs mōtis peſſulani. vt q̄ fi. ſunt leg. ꝑ venerabilē in ſup-ſcriptiōe/ꝛ ita quondā dñi de verona/dñi de padua ꝛc. de quib⁹ dicebat dñi. ſunt etiā quidā nobiles qui nō merent dici illuſtres/ ꝛ interdū inferiores/q̄ ex ꝓſuetudine quadā domi nꝰ ꝑſunt ꝛ vſu ꝓbatū/ ꝛ tm̄ ꝓprie dñs. vt ōt Greg. nomē poteſtatis eſt ꝛ equitatis iuxta illud Juſtus em̄ dñs/ꝛ iuſticias dilexit. equitatē vidit vult⁹ eius. pſal. x. ſed dū abſolute dicit dñs/ quid intelligat dicent inferi⁹. c. xxiij. Attamen milites iam armate militie dignificatos dños di cere ꝛ ſcribere ſolem⁹. Legim⁹ de Octauiano. q̄ licet totius orbis eſſet ꝓnceps/ ꝓpter eximiā tm̄ ſuę mānſuetudis habundantiā/noluit vocari dñs/de ꝗ forte tuus mouebat animꝰ. de q̄ di-cebat. j. c. xxvj. ꝛ ibidē de his ꝛ alijs videb⁹ vberius ꝛc. **Ruſticus** Sum de ꝗ ſufficient informat⁹. Nunc ꝓſeqūter iuxta premiſſa ad impatoris ſeu romanoꝝ regis materie ꝓditio-nem ꝓcedam⁹. **Nobilis** Placet/ Scias igit q̄ impator dicit ex eo/ q̄ impat alijs. vt no. glo. in ꝓhemio libri feudoꝝ. ſed iuxta Iſid. Ethi. ix. c. ij. ōr Impatoris nomē apud romanos tm̄ ꝑus fuit/apud quos ſumma rei militarꝭ cōſisteret/ꝛ ita ipſoꝝ dominiū dicit imperiū/ſeu imperitas aut impialis maieſtas. ſed dū expoſt duces diu ti-tulis impatoris fungerent cenſuit senat⁹. vt Auguſti ceſarꝭ hoc nomē tm̄ foret/eo q̄ diſtingue retur a ceteris gentiū regib⁹ qō ꝛ ſeq̄ntes ceſares bacten⁹ vſurparūt/largo tm̄ vocabło/q̄cunq; aſſerit hīc aliquā ſupiorit atē imperiū hīc ōr. vt le. ꝛ no. in. c. ſolite. §. verū. de ma. ꝛ ob. Ceſaris aūt nomen a Julio/ante xpi natiuitatē incepit q̄ Julius bello ciuili comat⁹ prim⁹ romanoꝝ ſingłarē obtinuit principatū. Ceſar aūt dict⁹/ eo q̄ a ceſo mortue matrꝭ vtero plat⁹ eductuſq; fuerit/vel q̄ cū ceſarie nat⁹ ſit/a quo ꝛ impatores ſeq̄ntes ceſares dicti/eo q̄ comati eſſent Au guſti inſup ab Octauiano auguſto ꝑdicto/q̄ rempublicā laudabilit augēdo ꝑ vniuerſum mū-dum tributa recepit. vt Luc. c. ij. vel verius ſm̄ Ottonē friſien. Ex anno ab vrbe cōdita ſeptin genteſimo triceſimo octnto Ceſar Octauian⁹ alexandrinoꝝ potitus victoria/totaq; ſubiugata Aſia ciuilibuſq; ad plenū etiā ſedatꝭ mal'ipſo ꝛ lucio pelagio/q̄nquies ꝓſulib⁹. viij. Idus Ja-nuarij/ab oriente victor rediens vrbem cū triplici triūpho ingredit: ipſamq; portas claudens Auguſti noīe ab oīb⁹ ꝓſulat/qō nomē cunctis vſq; ad illō tēpus inauditū ſeculis apicē de-clarans imperij ſolis romanoꝝ debeť regib⁹. de quo vide ſi placet in l. inſtitutoꝝ in ꝑn. in glo. ij. ꝛ in glo. ſup ꝟ. Auguſtus. ibidē. Nunc aūt impator totius orbis tenet vel tenere debet mo-narchiā. lxij. di. Adrian⁹/ ꝛ ex hoc approbat dñs totius mūdi. put predictū eſt/ ꝛ in. l. deputa-tio. ff. ad legē rodiā. ō iac. ꝛ hoc eſt vex de iure cōi. put fuit Octauian⁹ ꝑdict⁹ tpe xpi/ꝛ Alexā der magn⁹ ante xpm̄/ꝛ senat⁹ ꝓplus roman⁹ tpe Julij ceſarꝭ iamdicti/ꝛ bij diui dicebanť. put nos dños coſdez ꝛ ſereniſſimos ꝛ ſeq̄ntes impatores dicere ſolem⁹. put predictū eſt/ ꝛ antiqui bos ꝓprie diuos dixerūt/ꝛ alios impatores reges ꝛ magnificos viros/q̄ ſua generoſa magna nimitate rempublicā nobilit recte legaliterq; gubernabāt. Quos ꝓpterea senat⁹ romanus deifi cabat/ꝛ diuos ꝑconizabat. put dicit de Marco ꝛ Troiano impatoribus. ff. de forꝭ. l. eadē rōne et. l. diuo ꝑdictꝭ. Et ad ꝓpoſitū nr̄m attēde de quodā notabili niſi incidunť occurrenti. ſcribūt vnū vaticiniū Cyrillus ꝛ abbas Joachim ſincer animū ꝛ ꝓſtantē viꝝ nō offendens. Ex poſt ꝓſumationē diex antichr̄i q̄ iuxta ſcripturas eorūdem hodie vicz de anno. M. cccc. xliij. mū-do ōr cōparuiſſe/ ꝛ extūc erūt duo capita tm̄ in mūdo vicz papa ꝛ impator/ q̄ toti⁹ mūdi ſm̄ ꝑordinationē xpi ꝑ duoꝝ gladioꝝ myſteriū imminentꝭ paſſionis ſue tpe deſignatorū pacifice tenebūt ꝓncipatū/ꝛ tūc erit vn⁹ paſtor/ꝛ vnū ouile. Joh. x. de bap. c. vlt. de pen. di. iij. §. hanc penitentiā/licet hodie videat ꝓtra-riū de facto. put infrą dicet. ꝛ male. **Ruſticus** Utrū dñs nr̄ Jeſus xpus dū erat in ter-ris ꝛ ſuberat oīb⁹ hūane ꝓditiōib⁹ fra gilitatis. An ne recognouerit aut ho-norificauerit maieſtatē imperatoris. **Nobilis** Non dubites qn̄ idem dñs nr̄ creator oīm ꝛ rex regū ſacrū honorificauerit/ꝛ honorificādo. recognouerit imperiū romanū/ꝛ ꝗ mox dū nat⁹ eſt ꝛ apparuit dū cenſui ceſaris ſe ſubmiſit in dieb⁹ pfeſſiōis dū ſinguli tranſibāt in ciuitates ſuas. Luc. ij. Item expoſt hono rificauit imperiū dum dedit cēſum ceſari ꝑ ſe ꝛ petro. vt Mat. xvij. Item honorificauit impe-rium. dū precepit dari cēſum ceſari dū dixit/ reddite ceſari q̄ ſunt ceſarꝭ. Mat. xvj. de cle. piu. c. pen. Item approbauit ꝛ honorificauit ſacrū imperiū romanū ꝑ ꝗ dū diſcipł dicētib⁹. Ecce gladij duo hic. dñs dixit/ſatis eſt ſatꝭ eſt/tanq; diceret ſm̄ doctores. Luc. xxij. ſufficiūt ſacer-dotalis ꝛ impiał gladij/ꝛ ex his patꝭ ſacrū imperiū ab oīb⁹ merito regib⁹ ꝛ ꝓncipib⁹ terre/

et cõsequenter ab oñi genere humano fore venerabilit iuxta dominicũ saluatoris exemplũ qꝫ dedit nobis iugiter honorificandũ/etiã a iudeis qui sub ipso sunt. vt. C. de iude. l. iudei. Cum ꝓterea sit ipsoꝝ defensor/licet put narrat mgr in libro de scrutinio scripturaꝝ/q talia nouit/qz in diebꝫ suis / z añcz baptisma gracz suscepit archisinagogꝰ fuerat ita dicat. Qz iudei quottidie orant ꝓ destructiõe romani imperij/ z pserti ꝓ destructiõe ecclie chri nazareni z discipulorꝝ eꝰ vt ptz ꝑ quandã orationẽ/ que ꝑ singlos dies ꝑ eos freqntat in qua int quedã alia expsse dicit. oñes heretici subito pereat/ que ꝓba rabi Samuel z rabi moyses z ceteri doctores ipsoꝝ ita exponũt/isti heretici sunt discipuli nazareni/z oñes sui sequaces. sed hec nihil ad nos. qz deꝰ pctores nõ exaudit. Joh. ix. de hereticis aũt Judeoꝝ/z qs hereticos estimãt scribit Isid. Ethi. lib. viij. c. iij. z fuerunt saduceι. essenei. geneseι. meristeri. samarite. Jmerobaptiste. z nazarei z. Sed hec nihil ad ꝓpositum nostrũ. **Rusticus** Uez dicꝫ Sz ad alia vadam⁹/z dic qt ipia tpibꝫ antiqs habuerim⁹ int mõi regimina. **Nobil** Scis qꝫ quondã qncz ꝑ mundũ fuerũt impia. Nam primũ fuit imperiũ orientale. scz babilonicũ. scõm fuit imperiũ pſaꝝ z medoꝝ. terciũ fuit imperiũ grecoꝝ. quartũ fuit imperiũ romanoꝝ. quintũ z vltimũ aduenιente xpo istud romanũ imperiũ xp̃i fore cepit imperiũ. z igit apõ papam xp̃i. vicz vicariũ. Est vtercz gladius scz tpalis z spũal. vt de Judi. nouit. z ibidẽ in glo. ſ. z ꝑ doc. ibidẽ scribeñ. z de hmõi gladijs notat Daniel. iij. c. z Bar. in suo tractatlo q sint reges z c. Fuit aũt Juli⁹ Philippus ꝓmus xp̃ianoꝝ impator. de Anno dñi. ccxlvij. z fuit. xviij. ab Augusto cui succ- **Rusticus** Contẽtor de hac narracõe brevi platiõe. Sz mic discessit deci⁹ impator. cas de ipsius electõe/q quidẽ licet peritis pariter sit notissima/rara tñ in nr̃e **Nobilis** Flouerſ. qꝫ quondã eligebat impator ꝑ exercitũ. vt ꝓbat ruralitatis noticia. xciij. di. legim⁹. sed hodie de ꝓsuetudine q ꝑ iura patenter approbat electio impatoris spectat ad certos ꝓncipes alamanie. quoꝝ tres sunt de clero/ z sũt cancellarij impatoris vicz Archiepus Maguntin⁹. q est cancellarius germanie/z Colonieñ. archiepus cancellarius italie / z archiepus treuereñ. cancellarius gallie. Et quattuor sunt de secl'ari potẽtatu ꝓncipes/videlicz comes reni/q alꝫ dicit palatin⁹ a pallatio magno treuereñ. Unde illa ꝓgenies primũ quondã originẽ traxit que modo defecit / z alia loco sui succedit. vt ſ. patebit. Item dux saxonie. Item Marchio Brandenburgeñ./q q̃ndã comes saxonie dicebat. Itẽ dux bohemie. q mõ rex dr. vt hec oĩa notat. i. c. ad aplice. de re iu. li. vj. z nõ sine causa. **Rusticus** Dic g causam q̃re ꝑ ceteris mũdi ꝓncipibꝫ aut diuinit⁹ vel humanitus/bij sunt electi ad huiusmõi ẽminẽtie potẽtat⁹. **Nobilis** Diligent ꝑpendas. Qz bij q̃ttuor ꝓncipes secl'ares/ꝑ ceterꝫ mũdi ꝓncipibꝫ ꝑ illustrissimã potẽtatus sagacitatẽ germanoꝝ sunt ordinati. Nam nobiliori altioricz sanguine ꝓmordialit ipoꝝ ꝓdecessores legũtur ꝓcessisse. Nam comes q̃ndaz palatin⁹ de antiqssimo pallatio treucrorum Jmmo de trebeta filio Nini regꝫ/z tpe Abraam ad europã veniẽte. put predictũ est primũ traxit originẽ. a q etiã pallatio olim maiores dom⁹ dicebanť. a q̃ dignitate ꝓgenitores Karoli magni radicaliter legunť ꝓcessisse. ¶ Alij ꝓ de troianoꝝ z romanoꝝ ꝓncipibꝫ q primũ saxoniã thuringiã. bohemiã. z franconiã inhabitare ceperũt. gubernabãt. z rexerũt. a tpe ꝓmoꝝ regũz francie. put supꝛ. c. xj. extitit declaratũ gliosissime flozuerũt / z fidem catholicã ad cõmissionem magni Karoli/ in iamdictꝫ germanie finibꝫ ꝑ alijs terre ꝓncipibꝫ/in virga ferrea manu tenuerunt/ z ꝓterea sanguinẽ snũ ꝑ diriſſimabella cũ rebellibꝫ saxonibꝫ/z alijs sibi finitimis regionibus strẽnuisse fuderũt/z multoꝝ annoꝝ lapsu/ꝑ se z successoꝝ sue generatiõis tam strẽnuos actus ꝓtinuauerũt. Alij aũt tres eccl'iastici ꝓncipes. qz tpe Karoli magni ꝓ vniuersal ecclie/z sacri imperij negotijs freqnter z diligent expediendis magnalia pfeceriñ. z ꝓtinuo potenter et magnifice sibi fuerunt ꝓximioꝝ/z alꝫ qz ꝑ alijs germanie ꝑtibꝫ in corde z visceribꝫ alamanie videnť interioribꝫ cũ suis ecclesijs eximioꝝ/ideo primũ ꝑ Karolum magnũ tancz collaterales/immo potentioꝝ z diuitijs z facultatibꝫ tpalibꝫ potioꝝ sibi coadiutoꝝ/ z deinde tpe Ottonis tercij imperatoris ad huiusmõi dignitatũ apices per germanie ꝓncipes diuinitus vt credit laudabiliter destinati dispositoꝝ. Unde sunt versus. Maguntinus. treuerẽsis. Colonieñ. quilibet imperij sunt cancellarius horũ. Inde palatin⁹ dapifer dux portitor ensis/ marchio ꝓpositus camere pincerna bohem⁹/bij statuũt dñm cunctꝫ ꝑ scla summũ. Hec aũt ordinatio. vt premissum est legit facta ꝑ Ottonẽ. iij. post xp̃i natiuitatẽ. Anno millesimo in finẽ/ ne imperiũ ꝑ successionẽ hereditariã videreť adipisci. qz ꝑ tres Ottones duces saxonũ successiue

regebatur imperiū. Dicunt tñ cronice Gotfridi ⁊ Ottonis frisi. Q̄ illā ordinatio nō per tercium Ottonē cū non fuerit fidelis p̄ses imperij. sed ipsius demeritis exigentibꝫ p̄ncipes germanie fuerit facta hmōi transformatiōis ordi=

Rusticus Dic ergo formā electiōis ipsius

natiō/⁊ electionis dispositio q̄ magꝭ credo.

Nobilis Forma aūt electiōis hmōi est talis. put p legum doctores tradit/⁊ in iureperitꝭ cōmunissima. sed ruralibꝫ penitus incognitā.

Rusticus Sum cōtentus re=

tue rusticitati fortassis put apparet mltū rara/⁊ ecce. nā primū hmōi electores p̄ncipes pueniunt ad modū collegij siue canonicoꝝ sibi volentiū ep̄m eligere siue prelatū. in villa quadam ꝑpe. renū/reinē dicta/treuereñ. dioc. ad statuendū diez electiōis cōir faciēde p ipsos seu p maiorem partē eoꝝ in oppido franckfordeñ. maguntiñ. dioc. fundata quondā a veris francꝭ. i. troianis de quibꝫ supradictū est. c. x. ⁊ ibidē pueniūt in eccl'ia sctī Bartholomei apl'i. q̄ sol⁹ cū paulo inter apl'os nobilis erat/⁊ valebit electio ipsoꝝ facta a maiore parte p̄dictoꝝ electorū/sicut vera est in alijs collegijs. put hoc declarat Jo. an. in addi. spe. in tit'o de rescrip. p̄sentatione. §. fi. ℣. item q̄ impator. Sc̄o put dicūt doc. nr̄i postq̄ facta est electio debet ipsa p̄sentari cum decreto dño pape. Tercio debet ipsa electio ⁊ psona electi examinari canonice p papā/ q̄ approbata assumit elect⁹ in regē. Quarto p̄nūciat assumend⁹ in impatorē. Quinto inungit in eccl'ia Aquisgrani leodineñ. dioc. p archiep̄m colonieñ. ⁊ nō in capite. sed in hūero armo vl' brachio in quo p̄ncipat⁹ eius cōgrue designat iuxta qd̄ legit fact⁹ est p̄ncipat⁹ sup humeꝝ eius Jsa. ix de sacro vnc. c. vno. ⁊ quō vngant alij reges dicet. j. c. primo. Sexto p̄secrat p eūdem/⁊ tñ per eandem p̄secrationē aut vnctionē non dicit hīe sacrū ordinē. sed sacrā maiestatē. vt ōt spe. in ti. de lega. §. nunc ostendendū. ℣. xxxix. Septimo in impatorē coronat p summū pontificem in eccl'ia sctī Petri ad altare sctī Mauritij. hec q̄si omia notāt in. c. venerabilē. de elec. ⁊ in clem. romana. de iure iur. in textu ⁊ p doc. ibidē. ¶ Post primā aūt electionē mox regni habet administrationē/⁊ est sup oēs

Rusticus Secus apparet mihi seruatū de regibꝫ francie. anglie. ⁊ hispanie. q̄ superiorē in terris nolunt in tpalibus reco

reges terre. vt. j. dicet.

Nobilis Licet rex francie fortassis ⁊ alij nō recognoscāt impatorē aut regez romanoꝝ suū in tpalibꝫ fore superiorē. put tñ xp̄us dei filius rex regū ⁊ dñs dñantiuꝫ fecerat. put predictū est/hoc est de facto ⁊ nō de iure nec p̄scriptiōe se tueri possunt. vt le. ⁊ no. in. c. p venerabilē. q̄ fi. sunt le. ⁊ p vtriusq̄ iurꝭ doctores. ibidē. hoc idē. xij. q. j. in apibꝫ. in glo. ⁊ tractat. in li. feu. de pace iur. fir. Sed in hac materia ꝑfundius loquēdo et dicendo ꝓtra illos qui nō recognoscūt impatorē ⁊c. put pretactū est. sed audi q̄d dicat host. sic videlicꝫ/ q̄ quilibꝫ recognoscere debꝫ impatorē in tpalibꝫ p dño suo. lxiij. di. adrian⁹. qz dei vicarius est in eisdē/ ⁊ deus ip̄m misit. vt legē animatā in terris. vt in auten. de consulibꝫ. §. fi. coll'. iij. ⁊ ex hoc videt q̄ reges francie ⁊ ceteri nō recognoscētes impatorē in tpalibꝫ peccent mortalit'. xj. q. iij. q̄ resistit/⁊ ꝓtra subiectionē hmōi nō videt posse p̄scribi p ℔ qd̄ no. de p̄scrip. cum nō liceat. ⁊. c. cū ex officij. sed itez dicit host. q̄ forsan quousq̄ ab eis nō exigit talis recognitio excusant. Ut dicit de decimis nō petitis in multꝭ terris. vt in lombardia. thuringia. ⁊c. de deci. p̄uenit. Ego credo. put dicit Card. in dicto. c. p venerabilē/ quicquid sit de iuris subtilitate sufficit q̄ ex cōi obseruantia sic receptū est/q̄ minime sunt mutanda. ff. de legi. l. minime de ꝓsuetudīe ꝓsuetudīs/ ⁊ sic etiā si ipator exigit obedientiā a p̄dictꝭ regibꝫ/⁊ nō p̄stēt nō peccēt. ⁊c.

deamus ad ꝓpositū.

Nobilis Sed q̄ ipse electus rex post electionez ⁊ ante pape ꝓfirmationē sit ver⁹ impator. dicit glo. in dic. c. legim⁹. xciij. di. ⁊ p doc. ibidem. put quondā impatores dicebant p exercitū electi. sed nō est in vsu ipsum impatorē. sed regē romanoꝝ noīari/quousq̄ p papā coronet. potest tñ oīa iura imperialia exercere. put predictū est/⁊ le. ⁊ no. in. l. fi. C. de quadri. p̄scrip. ⁊ spe. de p̄scrip. p̄ntatione. §. rōne aūt. ℣. item q̄ est obtentū. ⁊ ibidē p Jo. an. in additiōe magna. Jmpator aūt creatus ⁊ ꝓfirmat⁹ non pōt electores p̄dictos ꝓuare hmōi sua potestate eligendi. vt le. ⁊ no. in dic. c. venerabilē. ⁊ in clem. romana p̄dictis. Coronat aūt impator tribꝫ coronis ℔ iura ⁊ doc. nr̄os. ¶ Prima est ferrea/quā recipit ab archiep̄o colonieñ. licet Fridericꝰ modernꝰ de domo austrie natus corona aurea ⁊ p̄ciosissima vicꝫ Karoli quondā magni impatoris fuerit in loco vbi supra laudabilit' coronat⁹. de anno dñi. M. cccc. xlij. sub qua quidē corona mox diebꝫ sequentibꝫ feuda ꝓtulerint singul' p̄ncipibꝫ electoribꝫ / excepto bohemoꝝ regi /, quē ipse ꝓtunc p se ratione patrui sui / pueri/veri regis repsentabat/ hinc pluribꝫ alijs vtriusq̄ status

principib⁹. Assignat aũt rõ de corona ferrea, put dicit Dañ. iij. Ferrũ ꝓminuit ꝛ domat oĩa. et Jsid. x. Ethi. c. xx. sed domat oĩa ferrũ. ꝛ ista signat fortitudinẽ ꝑ quã vincere debet rebelles et infideles conculcare. **Rusticus** Sed miror quare tot ꝛ quãta circa mũdi ꝓncipem misteria / et misterioꝝ solẽnitates / nõ in metropolitano ibidez cõpetenter locato. sed in oppido solent expediri ꝑuato. **Nobilis** Pro certo bene moueris. ꝙ impatorie ꝛ regales maiestates. immo ꝓncipes cũcti ꝑ germaniã ꝓstituti: eccl'iaz collegiatam huius oppidi ꝑuati vicz aquisgrani. ꝙ ꝓma romanorũ regis deputauerint ꝛ preelegerint corona pcipienda. ꝛ tam venerãde metropolitane/cꝫ cathedrales eccl'ie in climatib⁹ illi⁹ germanie ꝑ hac intronizatiõe fuerint eximiores. Scias ꝓut legit in gestis Karoli magni/qui ad locũ qui aquis ab aquaꝝ calidarũ adoptatione traxit vocabulũ solito more venandi causa congressus. sed ꝑplexione siluaꝝ errore quoꝫ viaꝝ a socijs sequestrat⁹ inuenit termas calidorum fontiũ/ꝛ pallatia inibi reperit. que quondã granus vnus de romanis ꝓncipib⁹ frater Neronis impatoris ꝛ agrippe a ꝓncipio cõstruxerat/ q̃ longa vetustate deserta/ ꝛ demollita fructectis quoꝫ ꝛ febrib⁹ occupata renouauit. ꝛ aquisgrani a dicto Grano ꝓncipe denominauit. et ibidem eccl'iam ad honorẽ beatissime virginis digne fundauit. ꝛ ad votoꝝ suorũ desideria ꝓsumauit/ꝛ glorioſissimis sctõꝝ reliquijs que de ꝓstantinopolitana eccl'ia ꝛ alijs terre regnis attulerat insigniuit/ꝛ ꝑ leonẽ papam cũ innumerabilib⁹ sctẽ romane eccl'ie cardinalib⁹. patriarchis. ꝓmatib⁹. archiepis. ꝛ epis. ꝛ prelatis. Necnõ maioribꝫ terre ꝓncipib⁹ ꝛ nobilib⁹ ibidẽ ꝑsentib⁹ dictã eccl'iaz dedicari fecit. ꝛ insuꝑ idez Karolus sanccíuit statuit ꝛ ordiauit. vt in eodem tẽplo regia sedes collocaret/ ꝛ locus regalis ꝛ caput gallie transalpes haberet: ac in ipsa sede reges successores sibi primũ ibidem coronarent. qõ quidẽ statutũ ꝑ leonẽ papam ibidem seruatis seruãdis solẽnitatib⁹ fuit ꝓfirmatũ ꝛ extunc eccl'iam ꝛ locũ aquisgrani in summi pontificis ꝛ alioꝝ reuerendissimoꝝ patrũ prelatoꝝ ꝛ principũ ꝑsentia magnis ꝛ immensis ꝓuilegijs ꝛ ꝓrogatiuis ꝓpetuis dotauit. ꝓut hec ꝛ alia in cronica gestoꝝ Karoli plenius ponũtur expressa vnde ꝑpendis quare hmõi eccl'ia ꝑ ceteris ad hmõi prime coronationis preeminentiã extitit deputata pariter ꝛ ordiata. **Rusticus** Venerabilis audiui nũc huius loci miram magnificentiã. Nunc ꝓcedas ad scõe ꝛ tercie coronaꝝ mirificentiã ꝛ alioꝝ sibi ministerioꝝ impensoꝝ designatiõez. **Nobilis** Scõa corona est argentea quã ingrediendo italiam recipit ab archiepiscopo mediolanẽn. in villa modicẽn. eiusdem dioc̃/ꝛ argentũ signat mundiciã ꝛ claritatẽ. tercia est de puro auro. quã recipit rome vt predictũ est. Auꝝ aũt ꝓut est excellentius purius ꝛ ceteris nobilius metallũ. ita excellentior est oĩb⁹ regib⁹ mũdi. ꝓut predictũ est. ꝓut aũt aliqui asseruerũt vrbis prefectũ hmõi terciã coronationẽ debere. ꝓut premittit ꝑficere hic penit⁹ improbat. Postꝫ autẽ impator coronat⁹ est ꝙ papam nõ potest renũciare imperio in manib⁹ electoꝝ. sed in manib⁹ pape qui etiã potest eũ ex causa destituere inuitũ. ꝓut etiã fit in renũciatione bñficioꝝ/que solũ fit in manus summi põtificis. aut loci ordinarij. vt in clem̃. vnica de renunc̃. ꝛ glo. ibidẽ. ꝛ Jnno. in. c. qõ in dubijs. de renunc̃. sed re integra vicz postꝫ elect⁹ est potest electiõi nõ ꝑsentire. ar. in. l. Pomponi⁹ scribit ff. de nego. gest. Signa aũt impialia. ꝓut dicit mgr̃ in scolast. histo. ij. Mach. vlt. Sũt vestes purpurea corona aurea in capite ꝑciosa. Sceptrũ in manu dextra: ꝛ pila rotũda in manu sinistra. Et purpur est rubicũda designat caritatẽ ꝛ dilectionẽ quã debz hẽ impator ad deũ ꝛ ꝓximũ/ꝛ ad totius imperij ꝓpl'm/corona aurea signat ipm impatorẽ gl'ia ꝛ honore ꝑ cũctis dyadematizatũ/sceptrũ signat impatorẽ pietate ꝛ clemẽtia in ꝑcipiendo radiantẽ/ pila rotũda signat cunctꝫ ꝑ mũdum dominantẽ. de his si purius volueris informari vide in libro statoꝝ. in ꝓncipio de rege. **Rusticus** Utꝝ aũt nobilitas generꝫ reqrat in ꝓsona ad tantũ preficienda culmẽ maiestatꝫ. **Nobil.** Dico tibi. ꝓut. j. c. xxij. ij. sed quid vltra/notabiliter duxi declarãdum iuxta sacroꝝ canonũ legum ꝛ aliarum scripturaꝝ determinatiões. Ex in spũalib⁹ ꝓncipatib⁹. vicz. patriarchis/archiepiscopis/ꝛ inferioribus / nobilitas ꝓsertim cui potentia videt adiuncta frequenter iniurũ eccl'iaꝝ ꝓseruatiõe preficit. ꝓut experienter visum est in Martino papa qnto/ꝛ Felice papa quarto/hoc idẽ ꝛ potius dicere valem⁹ in ꝓsona ꝙ romano imperio ꝑeligenda. vt imperij iura/ꝛ rempublicã potentius vouere prevaleat cum al's. vt tñ nobil'/ꝛ nõ inferior preficiat iure nõ reperit exꝑssum solerter tñ ꝓspiciendo cronicas antiquas ꝛ cathalagũ romanorũ regum ꝛ impatorum ꝓsertim a tẽpore. quo electores imperij predicti leguntur ordinati. ꝓut predictũ est vidim⁹ firmit

obseruatū.immo p consuetudinē legittime prescriptū/t laudabiliter introductū.vt tantū illustres videlicz Barones t comites t superiores/ad hmōi regiā serenitatē cernebātur assumpti nec legim⁹ q ante tēpus electorū principum dummodo reges t impatores eligebātur ab exercitu alīj ꝫ magnifici t generosi viri fuerint exquisiti/excepto foca.q de humili domo fact⁹ est cuiusdam patricij romani strator/hoc est equoꝝ puisor/t equis prefuit stramenta t strata faciēdo.vt.C.de stratoribꝫ sup Rubr.in glo.t postea miles/ t inde in seditiōe militari creat⁹ est impator/ t dum multa scelera necnō cedes in spectabiles viros ppetraret cū fuerit de mala et ignobili radice ab Eradio exachj ptor patricij Affrice filio vocat⁹/ pristi patricij generi sui octauo imperij sui anno/t a natiuitate dñi sexcentesimo vndecimo primi.Dicit tm Beda in li. de ratione tempoꝝ. Q ipse petente Bonifacio papa .iij. statuit sedem romane t aplice ecclie caput esse oim ecclīaꝝ.quia ecclia cōstantinopolitana primā se oim ecclīaꝝ scribebat ptra decretum cōstantini magni impatoris.de quo.xcvj.di. Cōstantin⁹.t est palea t etiā iussit pantheon.i.templū omniū deorum vel ydolorū rotūdum/in honorē beate virginis/t omniū sanctorum cōsecrari / t alia mira gesta laude digna inter actus crudeles crassator pegit ibidē annumerata.sed quia nihil ad ꝓpositū vadam⁹ ad alia/t p hec que dicta sunt de impatoris/t romanorū regis statu tibi sufficiant. Nam cōstat iurisperitis q plura forent dicenda que copiosissime alibi sunt conscripta q̄ breuitatis gra (q̄ gaudent moderni) hic dimittunt expmenda.

Cp constat utrum Pharo. Non. Euol: Caput aliud?

De moderne gradibus nobilitatis per septē

ordines segregatim diuisis. Capitulum decimūquartum. Ait rusticus.

Sat est amore deorū sunt quidā quottidiana que dixisti fastidiū quoq mee generant simplicissime rusticitati ꝓuocor tñ impensius vltra perscrutari. de aliorū regum t inferioꝝ principum terre:necnon plerūq nobiliū/illustrium et spectabiliū quos nimirum prefers clara ꝓditiōe. **Nobilis** Scio q fastidiētis stomachi fm Senecam est multa degustare/t cito solet fastidire quilibet qō nō appetit amare.vt le.t.no.in.c. pens.xx.q.iij. circa mediū/t qō natura negat nemo felicit audet. vt dicit Esopus Nibilomin⁹ saluo sanioꝝ mgrorum meorū iudicio. qō petere psumpsisti taliter qualiter adimplebo. Scis forte q ōt Augustinus in li.confessionū. Inordinata inquieta sunt.ordinata vero quiescūt.t idez de ciuitate dei multū notabile ad ꝓpositū nostrum reducendū. ordo est pariū dispariūq rerū sua cuiq loca tribuens debita dispositione.vnde iuxta Tuliū erit cōmendabile.vt dispositis notatis q rebꝰ ordinem verboꝝ aut hominū aut sententiarū quilibet complectat/ t ideo q rite nobiliū ordo tangat naturaliter t artificialiter ꝓnunc mens nostra vigilanter versatur. Sumus em certi q nobili nobilius inuenitur.sicut bono quolibz melius reperitur.vt.ff. de ꝓ.ob. l.vbi aūt/t sicut bono meli⁹/ t optimū meliori/sicut nobili nobilius/ t nobiliori nobilissimū semp est preferendū.lxiij.di.metropolitano.in auten.de mana.§.ordinationē.t ar.ad idem.ff. de ꝓ.ob.l.vbi aūt non apparet. Vnde restat vt valentiorē inter generose ciuilis ordinēq nobilitatis queram⁹ dispositionē. vnde ꝓstat q scribit in.q.li.feudoꝝ.c.x.in rubro. post impatorez certus nobiliū ordo qui talis est. Nam primo ponit dux.scō marchio.tercio comes. q̄rto capitaneus vel valuasor qui Baro dicit apud nos. Item alius ordo ponit.e.li.c.xxxvij. de pace seruanda in textu Friderici impatoris primi qui fuit de domo ducuz sweuie.de quo.j. dicet.c. xix. vbi post duces ponit marchio.hinc comes/capitaneus.valuasores/locoꝝ rectores/ t vrbium primates. Item alius ordo ponit.ibidem.lib.j.c.xij. vbi marchio ꝓponitur duci/t insuper alius nobilitatis ordo. in.c.clerīc.de immu.eccle.li.vj. vbi de marchione nō fit mentio. Item alius ordo ꝓponitur p Greg.vij.in priui.ordi.cluniacen. Vbi post reges ponit duces et ꝓsequent marchiones ꝓncipes t comites. Item alius ordo ponit p Greg.x.de sen.ex.quicūq li.vj. vbi primū ponit reges. scō ꝓncipes.tercio baroues.quarto nobiles. t q̄nto baliuos. sed insup ali⁹ nobiliū ordo ponit p Guilh.durandi in suo speculo iur.de statu.mo.ꝓ.xj. vbi primū ponit rex.scō dux. tercio marchio.quarto comes. Item alius ordo siue nobilitatis ordinatio ponit p sanctū Thomā comitē natū de aquino.de regno neapulie.in li.suo.ō regimine ꝓncipū ad regē cipri ꝓscripto.q post reges ponit ꝓncipes.deinde comites.duces.marchiones.barones.castellanos.satrapas.optīaces.mgrātos. t tribunos.ꝛc.put.s.c.xij. vidi⁹ annūcratos.

ordo aut nobiles

Capitulum

Sed cancellarius ꝑarisien. in suo tractatulo de nobilitate tales posuit gradus/dicens ab inferiori ad superius est clara. ꝑclara. inclita. generosa. spectabilis. ingenua. egregia. insignis. illustris. regia. ⁊ imꝑialis. sed ad huc quidã ꝓeeminentior ponit nobilitatis ordo ꝑ dñm Nicolaum. iij. summũ pontificẽ exquisitus de cõmuniori mũdi statu/siue cursu ꝓnunc ꝓut extũc/ videlicet de anno dñi. M.cc.xcviij. qui ꝓxie habebat̃ur. c. fundamẽta. de elec. li. vj. in quo. c. de senatoris vrbis rome tractat creatiõe/ ⁊ licꝫ ibidẽꝫ ꝓmũ ponat imꝑator siue rex romanoꝝ/ h̃ tñ non est in gradibꝫ aut ordinibꝫ dignitatis humane siue ciuilis aut pollitice nobilitatis ponendus/cum ipse sit hmõi dignitatũ culmen qõ nõ ab hoĩe aut hũanali terreneq; nobilitatꝫ apice sed ex solo deo videt ꝓcessisse. vt. xxij. q. iij. quesitũ. qui fi. sunt le. cansam. ij. in glo. ij. hoc idem dicit Jo. an. de eꝑatus culmĩe in. c. ij. de ꝓeben. li. vj. in glo. ij. Unde imꝑialis ꝓeminentia tñ in eccl̃ia ⁊ non extra eccl̃iam dei est/quõlibꝫ saltẽ de iure diuino vel hũano ponenda. xxiij. q. j. §. sed illud. Attamen imperiũ regnũ mundi ꝺr qõ gentiles. iudeos. barbaros q; cõprehendit/ qõ translatũ est ad theutonicos de con. di. v. in dic. de quo plene supra. c. x. ⁊ imperiũ ⁊ sacerdotium eodem ꝓncipio ꝓdierunt/in auten. quõ oporteat epos in ꝑn. coll. ij. ⁊ olim pontifices dicebant̃. xxj. di. cleros. ⁊ his ⁊ alijs. j. tibi dicẽdis ⁊ allegandis ꝓsiderare poteris/q; dñm imꝑatorem aut romanoꝝ regẽ vocabl̃o nobilitatꝫ illustriũ aut sup illustriũ comꝑhendendo/ nõ notabis. ꝓut sup̃. c. ꝓxime satis est dictũ/ ⁊ ita ꝓxie ꝓut imꝑator ꝓter sue magnitudis sublimitatem/ ⁊ rurales siue plebei ꝓter statꝰ sui vilitatẽ noĩe nobiliũ nõ includuntur/ita nec papa ꝓter sue potestatis plenitudinẽ/ ⁊ monachi ⁊ ꝓsequnter religiosoꝝ ⁊ religionũ fratres ꝓt̃ sui statꝰ exilitatẽ noĩe clericoꝝ non cõprehendũt̃. vt le. ⁊ no. ꝑ Archiõ. de biga. c. j. li. vj. in glo. vlt̃. Nam ordo clericoꝝ multum dignior est ordine monachoꝝ/ ⁊ magna est distantia inter eos/ tam in habitu q; in tonsura/ ⁊ in diuersis noĩbꝫ. vt no. ibidẽꝫ. vnde vir bonus monachus facẽ bonũ clericũ. xvj. q. j. legi. sed hec nihil ad nos. sed redeamus ad ꝓpositũ ⁊ dignitatũ pollicite nobilitatis gradus quantũ in nob̃ est curialiter describam⁹/ ⁊ qꝫ in dicta decretali/ vicꝫ. fundamenta multũ eximia septẽ ponũtur. vt ecce nobilitatis statꝰ siue dignitatꝫ. aut potentie tpal̃ gradus/diligenti maturitate notãdos. Nam in ꝓmo gradu ponit imꝑatores q̃s tangit in eodem dicit aut alius imꝑator cũ verbi geminatio semꝑ aliq̃d opet̃. vt. xxij. q. j. in ꝓin. Nam nõ est dubiũ si imꝑator grecoꝝ seu kathaicaꝝ q̃ int̃ paganos magnꝰ Cham ꝺr ad fidẽ ꝓuerterẽt vel ꝓsarum. vel indoꝝ. turcoꝝ. aut egiptioꝝ. aut tartaroꝝ. ꝓut possibile est. ꝓterea nõ ꝓuarent̃ noĩbꝫ nec dominijs/ nec imperijs suis saluo iure romanoꝝ imꝑatoꝝ. ¶ ꝓxie tñ illi nõ dicunt̃ imꝑatores cum imperiũ non sit extra eccl̃iam. ꝓut ꝓdictũ est. sed large ⁊ in gradu ꝓmo vicꝫ regũ t̃re ꝓhendi cẽsent̃/ in scõo ꝙo gẽdu notabiliter ponit ꝓncipes/ ꝓncipatũ singl̃arium ꝓncipales. in tercio gradu ponit marchiones. in quarto gradu ponit duces. in q̃nto gradu ponit comites. in sexto gradu ponit barones. in septimo gradu ponit nobiles/ vel q̃scunq; nobilitatis ꝑeminentie potentie seu potestatꝫ excellẽtie vel dignitatꝫ viros/ sub veroꝝ baronũ aut liberoꝝ stẽmate cõprehensos/ attñ sup ciuiũ ⁊ popularium statꝰ notabiles/ hunc aũt si placet septenũ ordinẽ ꝓsequmur q̃ ꝑ mũdi ꝓncipẽ meritꝫ electũ/ virtutibꝫ p̃sulatũ/ ⁊ lr̃aꝝ scia nouimꝰ sublimatũ. immo de principum generose domꝰ vrsineꝰ vrb̃ rome vero stipite ꝓcreatũ. de vtriusq; nobilitatꝫ semita graduũ ⁊ alioꝝ statuũ ꝓditiõibꝫ expienter naturalit̃ ⁊ artificialit̃ imbutum/ ⁊ q̃ anteq; crearet̃ in summũ pontificẽ Johes de vrsinis noiatꝰ in vaticinio suo talem meruit hẽre titulũ/ vicꝫ stellas cõgregabit. vt luceant in firmamẽto celi/ quã quidẽ decretalem ⁊ eꝰ nobilitatꝫ ordinationẽ Bonifacius papa octauus sine decisionis diminutiõe posuit ꝓsultissime in sue cõpilatiõis volumĩe. de q̃ sil̃r Bonifacio dicit Dinꝰ sup regl̃as iurꝫ in exordio. lib. vj. q; fuerit lux mũdi regl̃a moꝝ/ eccl̃ie doctor/ p̃te honor ⁊ iurꝫ illuminatio/ ⁊ ꝓus dicebatur benedictꝰ de anania alꝫ gaietanꝰ/ ⁊ alꝫ mlta ꝓsideratiõe magno suoꝝ ꝓfratrũ ⁊ alioꝝ mundi peritoꝝ ꝓsilio repit̃ ꝑsignatꝰ/ ac clarior/ ⁊ vsu ꝓsuetudineq; modernior int̃ alios p̃notatos discernit̃ ꝓelectꝰ/ hunc sil̃r nobilitatꝫ ordinẽ Urbanꝰ. v. natiõe gallicꝰ. de anno dñi. M.ccc. lxij. tenuit in quadã extrauaganti/ q̃ incipit/ qꝝ sic̃ displicent̃ subdant. rome. iij. Idus decẽbris põtificatus sui. anno. vj. que edita fuit ꝓtra ꝓncipes ⁊ inferiores ex quacunq; causa clericos aut religiosos proscribentes vel relegantes. Est autẽ supra plene probatum/ videlicet. c. x. ⁊ hic. q; ordo scripture dat ꝑeminentie gradum/ et q; iuris ⁊ rationis dictamine humilius defert digniori/ ⁊ dignius humiliori semꝑ refert ꝓponẽdum/ ⁊ si sepe de facto contrarium seruatur vt dum quondam domino Mediolanen̄. marchio montis ferrati. ꝓnceps obsequebatur.

Per hoc tñ legib⁹ impialib⁹ nõ derogaꝛ quibus caueꝛ. q̃ minor cedat maiori ⁊ nobiliori. ff. de au. ⁊ ar. lega. l. ij. §. si ꝓbo. §. ꝓmomam⁹ / ⁊ gradati descẽdendo in maiori min⁹ ꝓtinuo cõplecten dum videꝛ. vt insti. de bo. poss. §. aliã ꝓbo. xvj. di. Jsiõ. ⁊ taliꝛ ꝓcessit egregius mgꝛ Gratianus omes describẽdo dignitaꝫ eccle grad⁹ / incipiẽdo a summo põtifice ⁊ gdatim descẽdendo vsq; ad minimũ vicz hostiariũ. xxiij. di. p totũ. sed a Jrio ꝓcedit mgꝛ sñiaꝫ. li. iij. di. ij. Et quẽadmodũ stat⁹ eccliastic⁹ sic in societaꝫ hũane potestatib⁹ maior potẽtat⁹ minori ꝓcerniꝛ ad obediendũ ꝓposit⁹ / ⁊ deus omnib⁹. vt. vij. di. que ꝓtra in fi. Jn cui⁹ celesti pallatio sunt dignitatũ ⁊ administrationũ maioritatũ ⁊ minoritatũ grad⁹. de quib⁹ dictũ est supꝛ. c. xj.

Rustic⁹ Utiq; aũt in ꝓuincie seculares status post imperatoꝛẽ videanꝛ habere dignitates.

Nobil⁹ Non est dubiũ. vt apparet. xxiij. q. v. administratores / ⁊ ita decurionat⁹ dicit dignitas. vt. l. pen. ff. ad. l. coꝛ. de sicca / ⁊ comitat⁹. vt. C. de ma. ꝓn. l. vnica. de q̃b supꝛ dictũ est. c. xij. ⁊ p ꝓseq̃ns oẽs nobiles ⁊ nobilitaꝫ gdus gradib⁹ tãdictis altioꝛes. ar. a foꝛtioꝛi. vt le. ⁊ no. in. c. cum in cunctꝫ de elec. Unde Nicolaus papa scripsit cuidã ꝓncipi / quõ miserit nobilissimũ virꝫ atq; strennuũ. put videꝛ. xcvij. di. nobilissim⁹ / ⁊ ita militia silr dicit dignitas. vt. xxiij. q. j. Militare put clarius. j. diceꝛ. c. xv.

Rusticus. Quid mouit pontificẽ summũ. vt poneret grad⁹ nobilitatis p numeꝛ ⁊ reduceret ad septenum.

Nobilis. Credo p cũcta potentẽ: ante mũdi ꝓstitutionẽ taliꝛ ordinatũ fuisse. ⁊ in fines seculoꝛ ita foꝛe disponendũ. Nam dixit apl⁹ ad Ro. xiij. O mis aĩa potestatibus sublimioꝛib⁹ subdita sit / nõ est eĩ potestas nisi a deo / q̃ aũt sunt a deo ordinata sũt itaq; q̃ resistit potestati dei ordinatiõi resistit / ⁊ dixit ꝓpheta ordinatiõe tua ꝓseuerãt dies. psal. cxviij. et dixit sapia. Ab eterno ordinata sum ꝓuer. viij. ⁊ qꝛ ôt Salomõ. O ia in mẽsura ⁊ in nũero et põdere ꝓsistũt Sap. xj. Ad hoc nimiꝛ nobilitaꝫ gdus se curialiter ꝓtẽdunt. vt in certa mẽsura nũero ⁊ pondere. i. gdu quiescãt. Unde ôt Jsiõ. Ethi. iij. c. v. tolle numeꝛ in reb⁹ oĩbus et oĩa pereũt / adime secl'o cõputatũ ⁊ cuncta ignoꝛãtia ceca cõplectit / de q̃ quidẽ nũerabili calculo / tam exq̃site ꝑelecto / hunc septenũ numeꝛ dñs papa Nicolaus. put ꝑmittit in mũdo in bis nobilitaꝫ gradib⁹ reptũ / ⁊ nec supꝛ nec infra duxit elegãter eligẽduꝫ / ⁊ eminenter elicitẽduꝫ quia ipm septenũ numeꝛ p mltos venerabiles scripturaꝛ zelatoꝛes ꝑ ceteꝛ nũeroꝛ vocabul'. et innumerabilib⁹ dcõnib⁹ repim⁹ gl'iose mirifice mõstruoseq; dedicatũ. put pleni⁹ videb⁹ in fine. c. hui⁹. ĩmo put dicit mgꝛ in histoꝛ. Beñ. v. q̃ Enoch fuit optim⁹ ⁊ trãstulit eũ dñs in paradisum voluptaꝫ / ⁊ rõnem dicunt iudei. qꝛ fuit septim⁹ ⁊ pñcipalissim⁹ in generatiõe Chann ⁊ potiꝰ tribuũt causam septenario q̃ sanctitati. qꝛ plures sanctioꝛes quoꝛ nullus trãslat⁹ est / intantũ eĩ aũt deũ oĩa sub septenario dispositisse / q̃ ôt etiã dicũt eũ septẽ celos creasse / ⁊ vnicuiq; nomen suum datũ / ⁊ septẽ terras q̃s Dauid fundamẽta montiũ vocat. Jtem ꝓseq̃nter dicũt doctoꝛes / ⁊ expienter apparet p Beñ. glosatoꝛẽ. in. c. j. de cele. miss. q̃ ab vno siue ab vnitate vsq; ad numeꝛ infinitũ septeno nũero nõ dicit cõmunioꝛ ⁊ elegãtioꝛ / ⁊ p oĩm facultatũ scripturas in vsu freq̃ntioꝛ. Nam sctũs Greg. sup Ezech. li. ij. omel'. v. hunc septenũ numeꝛ ôt foꝛe pfectũ q̃ ꝓbat soleñiter multꝫ rõnib⁹ q̃ infra aliq̃liter tangent / ⁊ nõ est nouũ. Nam ⁊ sctũs Beñ. ab bas in certoꝛũ numeroꝛ cõmendatione ꝑ ceteꝛ cõmendando laboꝛabat. vt videt in cõpendio de floꝛib⁹ suis / vbi signãter in. vij. viij. ix. ⁊. x. libꝛ. nũeros duplicẽ. triplicẽ. ⁊ q̃druplicẽ / ⁊ demũ septenũ mirifice glorificauit / ⁊ innumerabilib⁹ scripturaꝛ vernãtib⁹ rosis vestiuit / ⁊ moralium virtutũ frondib⁹ circũamictans decoꝛauit. Jtem Augus. de ciuitate dei. li. xj. c. xxxj. hunc septenũ numeꝛ laudabiliꝛ cõmendãdo ôt / q̃ sit pfect⁹ / qꝛ tot⁹ inq̃t impar est ꝓm⁹ ternarius ⁊ tot⁹ par q̃ternus / ex q̃b⁹ duob⁹ ꝓstat septimarius / ideo ꝓ vniuerso sepe ponit ⁊ explicat in multis / ⁊ quare donis spiritussancti applicet. ibidẽ ratio p eundem venerabiliꝛ demõstrat.

Rusticus Non amentatis curiositate ꝑsentꝫ materie cum sit plerũq; cõmunis. sed vt ad alia ꝓcedamus mẽtem tediosam cõpelloꝛ cõcitare cum tam inutiliter tẽpus tñ ꝓsumpseris. volo cõtentus de huiusmõi generali nobiliũ distinctiõis ordine competẽter permanere. ita tamẽ vt post tam generaliter premissa specialius ꝓcedere nõ omittas. ⁊ de nobiliũ gradib⁹ singulariter de singul' taliter editas. vt me pure ꝓtentũ reficias. ⁊ primũ prin cipaliter de regalis dignitatis culmine sub quo tyranноꝛ status cõplectit. q̃nto curiosius decz describendo. vt facilius gradatim inferioris nobilitatis grad⁹ plustrare valeas. O missis nunc penit⁹ ipatoꝛ q̃ foris sunt. i. extra eccliaz ꝓdictõib⁹. qꝛ nihil ad nos. vt. j. ad Coꝛ. v. ⁊ de diuoꝛ. gaudem⁹. de alijs tñ gentiliũ nobilib⁹ si q̃d diceres in fine foꝛtassis solacij causa ꝓpẽderemus.

Capitulum

Nobilis Rusticoꝝ antiquo more te lassum video patenter ossitare: qui etiã dñi raro die festo euangelico ꝑmone dulcissimo pascunt sibi nimis acerbo/ vt interim cra pule viniꝫ careãt in gurgitacõe inerti tedio corporis mora tãti tpis oppido ḡuant ⁊ nõ immerito si ꝑmone meo grauar inculto ꝓ hoc vegetare naturales tui mores vident/ ⁊ qꝛ cõpetẽtes ꝓnũc sunt tuaꝫ q̃stionũ motiões scire debes. ꝓmo de regib ⁊ tyrãnis. ⁊ ꝓsequenter ꝓcedam⁹ ad alioꝫ nobiliũ specialr gradus ⁊ graduũ ordinãtiões. ¶ Unde reges olim dicebant: immo fuerunt sacerdotes ⁊ põtifices. xxj. di. cleros. Habebant em̃ a dño simr ⁊ eodẽ tpe p̃clarã suarum dignitatũ institutionẽ. Nam cũ testamentũ bñdictiõis ⁊ maledictiõis vnicuiq; scꝫ ꝑ vite merito ꝓiarcha Jacob. xij. filiis suis ꝓphetando cõderet tribui Juda ꝑ ceteris fratrũ suoꝝ regnã di assignauit sceptrũ/ tribui quoq; leui iuge immolãdi sacerdotiũ. vt Deu. xlix. qõ vtiq; moyses ꝑcipiente dño in sequẽtib ꝓfirmans Haason ducẽ in tribu iuda post Josue statuit. Numeri. vij. Aaron quoq; ⁊ filios eius de tribu leui sacerdotes inungendo ꝓmouit. Leui. viij. A quo etiã acceperũt in mãdato. vt a sacerdotib ⁊ ꝓphetis vncti oleo sctificato reges ꝓmouerent. In regno porro sacerdotes a regib tabernaculũ ⁊ vtensilia eoꝝ nihilominus summa ꝓtegerent quiete a turbine puersoꝝ. put hodie tenent. vt le. ⁊ no. xxiij. q. iij. maximian⁹. xj. q. j. xꝑianis. xcvj. di. c. vlt. suple. ne. ꝑla. grãdi. li. vj. xxiij. q. ij. ꝓncipes. ⁊ c. regũ. ⁊ c. admistratores. ¶ Et ita ꝝm Jsiõ. Ethi. ix. c. ij. reges appellam⁹: eo q; regere debẽt rem ꝑlĩ/ ⁊ salutẽ ob banc causam ꝝm grecos reges basilei dicunt q; tanq; bases coronas hñt. Quãta em̃ quisq; magis ꝑponit tanta ampli⁹ põdere laboꝝ grauat/ ⁊ cui plura cõmittũtur ab eo plura exigunt. C. de epi. ⁊ cle. l. presbyteri. Unde ꝝm Jsiõ. ibidẽ Regnũ õr a rege ⁊ nõ rex a regno. et rex õr vel a regẽdo vl a regnãdo. qꝛ vtrũq; ptinet ad regẽ. scꝫ regere ⁊ regre. Dña tñ est magꝭ intr regere ⁊ regre. qꝛ regere dicit ꝓuidentia gubernãtis/ regnare ꝙo fastũ dominãtis. Quidam aũt regum intẽdunt regere ꝓpter regnare/ siue male/ siue bene regant. ⁊ tales dicũtur simplr reges mali. qꝛ intẽdunt solum fastũ dominantis/ ⁊ nõ ꝓuidentiã gubernãtis. Quidam ꝙo intendũt regnare ꝓpt regere/ ⁊ isti dicũtur reges boni simplr ⁊ felices. qꝛ intẽdunt ꝓuidentiã gubernãtis ⁊ nõ factum dominãtis. Quidã aũt intẽdunt regere bene ⁊ recte quidẽ. sed ꝓpter solũ istud qõ est regnare/ et illi dicunt reges esse mediocriꝫ ⁊ mixti boni ⁊ mali. qꝛ studeant assequi bona media nõ bonũ finẽ/ ⁊ plus intẽdunt fastũ dominãtis q̃ꝫ ꝓuidentiã gubernãtis/ ⁊ plus vanitatẽ laudis ⁊ mũdane glie q̃ꝫ virtutẽ ⁊ veritatẽ ꝓsciẽtie/ ⁊ q; circa istas tres dñas dictum est de regib/ idem de ꝓncipib est tenendũ/ qm̃ excepta regalis dignitatis noie mlti alij ꝓncipes in diuitijs ⁊ potentia aliquib regib sũt maiores. Unde dñ Samuel ꝓpheta a ꝑplo isrl sepe sollicitat⁹. vt dñs sibi regem daret/ ⁊ Samuel ius regꝭ ⁊ fastũ potentat⁹ eius solerter ꝑdicaret/ ⁊ ꝑnosticaret ⁊ ꝑplus nõ aduerteret/ ecce demũ Saulũ virtutib refertũ/ ipsi ꝑplo in regẽ vnxit ⁊ ꝑfecit/ q; ꝓprie iuxta ꝑdictas primũ ⁊ scõm modos finaliꝫ in bono regimĩe defecit. vt. j. Reg. xj. ⁊ seqntib/ ⁊ illes fuerunt Sardanapellus rex ⁊ Baius ⁊ Nero Domician⁹ Silla ⁊ Cornelius impatores ⁊ silles vltimis tpib plures impatores ⁊ romanoꝝ reges/ fuer tñ aliqui sectatores vere virtutiꝫ iuxta modũ scõm veritatis quoq; silr ⁊ iusticie ꝓmotores. vt Cõstantin⁹ Theodosius Justinian⁹ Karolus quoq; magn⁹ ⁊ sibi pares. ¶ De regib aũt attẽde qd õt Jeronim⁹ sup Jeremiã vicꝫ Regum est ꝓpriũ facere iudiciũ atꝫ iusticiã/ ⁊ liberare de manu calũniantiũ vi oppressos. xxiij. q. j. regũ est. Et de regũ magnificentia sollicitudie ibidẽ vsq; ad finẽ. c. Qm̃ regiaꝫ ipsoꝝ regũ infinit⁹ est numerus. vt patꝫ ꝑ Arist. in libro de secretis secretoꝝ ad Alexandrũ magnũ/ ⁊ per sanctum Ciprianũ in li. de abusionib. in. c. ix. Item ꝑ sctm̃ Thomã ad regẽ cipr in suo li. de regimĩe ꝓncipũ. Item ꝑ Egidiũ in lib. de regimĩe ꝓncipũ/ ⁊ ꝑ Hugonẽ cardi. ad impatorem Henricũ de exhortatiõe ꝓncipũ/ ⁊ ꝑ Jsiõ. õ summo bono. li. iij. c. xlviij. de plat/ ⁊ seqntib. c. pluribꝫ/ sed copiosissime videas q̃ndã nouã compilationẽ mgri Catbonis sacri iuriscõsulti/ q; regem bene regentẽ dicit semideũ partim mortalez ⁊ immortalẽ dñs ⁊ homib cõmunicantẽ. et hunc magistrũ solacio sissime ꝑpendas per dyalogos duoꝝ libroꝝ compendio subtilissime peragrantem. et infinitis legum ⁊ canonũ ⁊ aliorum doctorum voluminib: vbi si placet videbis ꝑ extẽsuꝫ. qꝛ ꝓnũc tñ interest nr̃i ponere õ. **Rustic⁹** Tyrãnoꝝ nũc volo scire ꝓdcões ⁊ q̃ sit dña inter ipsos ⁊ reges.

Nobilis Inter reges aũt ⁊ tyrannoꝝ quondaꝫ potentatus dñationes/ apud veteres non patebãt differẽtiaꝫ distinctiões. Nunc aũt in abusum accidit. Nam reges vocare solem⁹ modestos ⁊ tẽperatos. vt erant David. Salomon. Ezechias ⁊c. Et q̃ndã

reges fortes tyrānos noiauim⁹. Flam ꝛ Tyro fortis dicit/ꝛ inde dñs dixit. Prouer. viij. p me reges regnāt/ꝛ tyrāni p me tenent terrā. Unde legit de Alexandro magno. j. Mach. j. Et obtinuit regiones gentiū ꝛ tyrannos. i. reges. Et facti sunt illi in tributū Expost aūt in vsum accidit fm Jsiō. vbi sup tyrānos vocari pessimos: ac improbos reges luxuriose dñationis cupiditate/ꝛ crudelissima dñatione in ꝓlo seuientes. vt fuerūt Nero. Diocletian⁹. Alexander. Hyrcani ꝛ hmōi. Unde dicit cicilia nutrix tyrannoꝝ ab antiquo p Ottonē frīc. li. j. c. xix. Uñ Greg. moral. xxj. c. xij. ꝓprie tyrān⁹ est qui in cōi republica nō iure ꝓncipat. sed sciendū est. quia oīs supbꝫ iuxta modulū ꝓpriū tyrānidē exercet. Nā q nōnunq̄ alius in republica h̄ p acceptā dignitatis potentiā/alius in puincia/alius in ciuitate/alius in domo ꝓpria/alius p latentē nec̄ tiam/hoc exercet apud se in cogitatiōe sua/nec intuet dñs q̄ntū quisq̄ male valeat facere. sed q̄ntū vult/ꝛ cū deest potestas fortis apō se tyrann⁹ est cui iniq̄tas dñat int⁹. quia si exteri⁹ non affligit ꝓtios. intrinsec⁹ tñ potestatē h̄e appetit. vt affligat/ꝛ qz oīm potens deus corda pēsat. iam in eius ocul' impius fecit qō cogitauit. Hec ille. **Rusticus** Dic mihi aliquoꝝ tyrannoꝝ nomiatim conditiones/ꝛ quare tales fuerint per rationes.

Nobilis Dicā tibi de duobꝫ tm̄. put apparet mihi famosioribꝫ ꝓprie fuit int⁹ ꝛ extra Tyrannus. Dionisius rex cicilie/q̄ oīm genera tormētoꝝ inuenit/ꝛ suis successoribꝫ tyrānis cicilie reliq̄t/de q̄ dixit Orati⁹ Jnuidia sicli nō inuenere tyrāni tormentū mai⁹ ꝛē Unde legit de ipso. q q̄dā faber volens Dionisio cōplacere/fecit vnū bouē creum int⁹ ꝓcauū in quē ponerent dānandi/ꝛ clauderent/ꝛ ardentes prune ab extra apponerent/ꝛ eoꝝdem dānatoꝝ de ore ꝛ naribꝫ ipsius bouis mirabiles erūperent voces. vt q̄si bos ipse mugire videret. quē fabrū primū ipse Dionisius fecit in ipm bouē reponi. vt primū ꝓbaret opꝰ mirādi/qō ex cogitauerat experimentū/ꝛ idē tyrān⁹ ab oīb timebat/ꝛ ipse timuit oēs. Uñ barbam ꝛ pylos abhorruit supponere rallo/vel ferro scindēti/ q̄s oportunitate captata stipite remouit ardenti. Jtē int⁹ regales suas delitias asseruit se sp h̄e tale gaudiū/ q̄le pōt h̄e q̄ sup caput suū sp h̄et nisi tenui filo pendentē gladiū bis acutuz. Jtē fuit alius Theodoric⁹ de Uerona vir mire ferocitat̄. statura ꝓcellent̄/fortitudine corporis ēminent̄/ꝛ tyrān⁹ immense crudelitat̄. de quo taliter legit in histoꝝ. tpe q̄ Zeno impator cū rege gottoꝝ pacis fed⁹ inierat/ꝓterea Theodoricū filiū suū de q̄ fecim⁹ mentionē/eidē impatori/in obsidē donauerat. ꝛ ꝓseq̄nter impator rei publice ꝓspiciens Theodoricū predictū cum gente gottoꝝ misit ad italiā dum. xviij. annos etatis sue cōpleuerat/vñ dum p pulgariā ꝛ pannoniā ad metas italie pueniset/ꝛ post labores ꝓpe ciuitatez aquiligeñ. in vberrimis pascuis se ꝛ suos recrearet Odacer ptūc regnū italie tenens. de cui⁹ finib⁹ totius viribꝫ collect̄ idē ipm inuadens succubuit. Uñ Theodoricus post illā victoriā lombardiā intrauit/ꝛ patent in ea seuiādo/ꝛ de anno dñi. cccciij. ꝛ ꝓseq̄nter p totam italiā regnauit/ꝛ primū ciuitatē Ueroneñ. cū castro/ꝛ totū marchionatū ibidē possedit. et in ciuitate pallatiū mire magnitudis qō hodie cōparet edificauit. Unde vulg⁹ ipm Theodoricū de verona noiauit. Hic est Theodoric⁹ de q̄ legit q̄ tāt̄ sepe rabido furore succēsus/et iracūdie feruoribꝫ inflāmat⁹ flagrabat. vt adinstar. put legit. ij. Reg. xxij. q ascēdit fum⁹ de naribꝫ ei⁹/ꝛ ignis de ore ei⁹ forauit/ꝛ a facie ei⁹ ignis est accēsus/ꝛ carbones succēsi sunt ab eo. psal. xvij. ꝛ de leuiatā ꝫpentē dixit Job. c. xl. Sternutatio ei⁹ splēdor ignis/ꝛ oculi ei⁹. vt palpebre diluculi. de ore ei⁹ lāpades ꝓcedunt. Sic̄ tede ignis accēse de naribꝫ ei⁹ ꝓcedit fum⁹. sicut olle succēse atq̄ feruēt̄ alit⁹ ei⁹ prunas ardere fac̄/ꝛ flāma de ore ei⁹ egredit̄/ qō ita intelligēdū puto. put legit Numeri. xxj. vbi dñs īmisit in ꝓlm serpētes ignitos/q̄ fm mgrm in histoꝝ. dicebant igniti. vt Salamādra. q̄ tactu venenoso inflāmabant ad tumorē ꝛ ruborē igneū/ita idē Theodoric⁹ bellādo calefact⁹ flatu q̄s tetigit talit̄ inficit maleficiatos Nā ꝛ boues vulcani flabant ignē/ꝛ hercules abauxit thauꝝ spirantē naribꝫ ignē vrbes ꝛ agros cretēses deuastantē/ quē postea thes⁹ occidit in montē Marchone. de q̄ Ouidi⁹ maxim⁹ in. vij. te. maxie. testem mirata est marachē cretci sanguie thauri. Hic est Theodoric⁹ de Uerona/q̄ apō wormaceñ. ciuitatē in rosario int⁹ athletas mōi fortior duella dirissima/ꝛ monarchiā singlarē cū q̄dā viro Sifrido noīe mire magnitudis ferī pegisse. Fuit ꝛ Flophandus oppressor lombardie ac deuastator romane ecclie ꝛ sectator ac defensor heresis arriane. ꝛ per rabiē iniquitat̄ p annos. xxx. iuxta cronicā Ottonis frīc. li. v. c. iij. īmanissime regnādo seuisset/immo vi imperiū occupasset quia in impatoris catbalogo nō ponitur Subita morte rapīt. de quo Greg. in dyalogo. li. iij. facit mentionē dicēs/q quidā bō dei viderit spūs malignos ipm theodoricū in mōtib⁹ Ecbne

Jpse misit tyrannos

Capitulum

Jn cicilia qui ꝑpetuo ardent in ignē ꝑſcientes. Hic etiā eſt Theodoricus. qui int̄ multa crudelia que patrauerat Boetiū ꝓhm in exiliū de roma tranſtulit/ꝛ in ciuitate Papien. fecit incarcerari. vbi libꝝ de ꝓſolatione ꝓhie cōſcripſit. Hic eſt qui ſymachū patriciū ꝛ ipm Boetium ꝛ Johannē papā primū ꝛ multos generoſos ꝛ ſapientes viros crudeliter necauit. de quo Theodorico le. ꝛ no. de con. di.). eccl̄ias arriano ꝝ in ſupſcriptiōe. ꝛ ibidē in textu. ꝛ xix. di. Anaſtaſius. xvij. di. §. hinc etiā. ꝛ ibidē in glo. ſup. ꝟ. precepiſſet. Jn his ꝓcordat Cronica o. frik. lib. v. c. j. Jnſup ꝛ cronica Martini. ꝛ eſt iſte de quo dicit fabularius thuricen. Theodoricus de Uerona equo ſedens cū canib⁹ venando ceruū viuus in infernū ingrediēdo fugant. Dicebat aūt rex gottoꝝ de gottia inſula que quondā reges habuit ab aquilone habens Norwegiam ꝛ Daciam ꝛ alias lateribꝫ mari occeano ſtrīgit̄ dicta a Magag filio Japhet Ben. x. Unde vetere nationes illos magis Getheos q̄ Gothos dixerūt/ꝛ eoꝝ ſoboles ſunt dicti Jotuli in affrica a quib⁹ amazones in Aſia ꝓceſſerūt: ſed Albertū magnū. fuit aūt gottoꝝ gens ferociſſima de quib⁹. xxiij. q. iij. cōnioꝝ. et plenius ibidem ꝑ Archid. ꝛ ſupra in lege Karoli canonizata/ Jnter oēs igit̄ mūdi tyrānos hos duos putaui famoſiores: put ipſoꝝ famoſiſſime ꝓdūt hyſtorie: ſed ſi placet tu dic ſi noſti int̄ chriſtianos crudeliores ꝛc. **Ruſticus** Dic que ſunt tyrānorū ꝓprietates. **Nobilis** Colligit̄ ꝑ ꝓhm. v Politicoꝝ. q̄ ſunt decē ꝓprietates eoꝝ. ¶ Prio tyrānus excellentes ꝛ maiores oppꝛimere ꝛ interdum occidere ſolet. quia ipſe nō ꝓcurat niſi bonū ꝓprium/ ꝛ timet ne tales inſurgant cōtra eum/ꝛ non ſolū excellentes: ſed etiā nimia familiaritati ꝓiūctos: ſicut aliq̄ ꝓprios frēs: vt fecit Romulus/ecōtra facit rex bonus qui excellentes honorat. xj. q. iij. qui reſiſtit. ¶ Scō. q̄ ſapientes deſtruit. quia dum vident eum cōtra rationē machinantē hinc timet ne ſapientes eius mala opera arguāt/ꝛ ꝑ'm ꝓtra eū ꝓuocent: vt fecit Nero ecōtra facit rex bonus qui ſapiētes extollit. viij. q. j. vereor. ¶ Tercio nō ꝑmittit ſtudia lr̄aꝝ. q̄ ꝑ ſtudia ꝓuenit̄ ad ſapientiā. vellēt aūt ſubditos ſuos ſore freqnēter ignaros Qm̄ qui malefacit odit lucē: vt fecit Julianus apoſtata Theodoricus de gottia qui relegauit Boetiū. Econtra eſt de bono rege qui ſtudia ꝓmouet. vt de Magi ſup ſpecula. ¶ Quarto nō ꝑmittit ſodalitates/nec ſocietates/q̄ ſocij de ſe cōfidunt ꝛ noticia facit fidē ꝛ tunc poſſent inſurgere cōtra eū: vt factū eſt de Tarquino ſupbo/ecōtra bon⁹ rex vellet frēs habitare in vnū: vt. lxxxix. di. ad hoc. ¶ Quinto vult habere explorato res: vt ſciat quicquid a ciuib⁹ agit̄: vt nō poſſint contra eū machinari/qđ cum lateat/q̄ oēs timet: vt Dionyſius tyrannus ꝑdict⁹: ſed bonus rex odit romanos. de quo ꝓprie. vj. q. j. ex merito. ¶ Sexto vult oēs ciuitates tenere diuiſos/ꝛ oēs ciues eſſe diuiſos ad hoc q̄ tm̄ laborent diſiunctim: vt min⁹ cōgregati reſultent: vt fecit Gaius galligula: ſed bon⁹ rex diligit ſubiectoꝝ plenā ꝓcordiā: vt in ꝓhemio decretaliū. ¶ Septimo vult ſubditos circa neceſſaria ſore freqnēter occupatos: vt min⁹ inſultent cogitādo ꝓtra ſuos potētatus: vt fecit Domicianus ſed bonus rex intantū diligit ſuos q̄ non dubitat ipſos ſibi ſore cordialiter ꝓnexos: vt. j. di. in prin. ꝛ Matt. vij. ¶ Octauo vult mouere bella ad extraneos: vt ſubditi iugiter occupent̄ circa remotos: vt hanibal. ſed bonus rex ſuos ſibi pacifice vult ſore ꝓiunctos. xj. q. iij. inter. ¶ Nono vult cuſtodiri ꝑ extraneos in quos plus cōfidit q̄ ꝑ domeſticos: vt herodes: ſed bonus rex diligit familiares. xlvij. di. §. neceſſe. xxxiij. q. iij. duo iſta. ¶ Decimo vult fouere partes ꝛ vnaꝝ iuuare contra aliā: vt fecit Dioclecianus: ſed bon⁹ rex ſi fideliter interponit: vt diſſidentes cōponat. xc. di. diſcordantes et. v. q. ij. ſi primates. **Ruſticus** Quot aūt modis tyranni vocant̄ aut tyrānides apō antiq̄s deſcribebātur. **Nobil.** dico tibi ſm̄ ſcīm Tho. in lib. de regimīe prin. c. ij. Qꝛ q̄nq̄ mōis. Primo ſi iniuſtū regimē fiat non ꝑ vnū ſed ꝑ plures. Scō ſi ꝑ paucos iniuſtū regimē fiat ꝛ obgarchia vocat̄. i. ꝓncipat⁹ paucoꝝ. Tercio vero q̄n pauci ꝓpter diuitias oppꝛimūt plebē ſola pl..ralitate a tyranno diſſerentes. Quarto ſi iniquū regimē exerceat̄ ꝑ multos democracia vocat̄. i. potentatus populi. Quinto ſcz q̄n ꝓplus plebeoꝝ ꝑ potentiā multitudinis oppꝛimit diuites: ſic em̄ ꝛ ꝓplus totus erit quaſi vnus tyrannus: ſimiliter aūt ꝛ iuſtū regimē diſtinguit̄ ꝑ aliquā multitudinē cōmuni nomīe pollicia vocat̄: vtputa dum multitudo bellatoꝝ in ciuitate vel ꝓuincia dominatur. Si vero adminiſtrat̄ ꝑ paucos virtuoſos tunc hmōi regimen ariſtocratia vocat̄. i. potentatus optim⁹ vel optimoꝝ qui ꝓpterea obtimaces vocant̄. Si ꝙo iuſtū regimē ad vnū tantū ꝑtineat ille ꝓprie rex vocatur. vnde dominus per Ezech. xxxvij. dixit. Seruus meus Dauid rex ſup oēs erit/et paſtor vnus omniū erit eoꝝ/ꝛ hec de regibus ꝛ tirannis in generali ſufficiant.

Rusticus Dico rogito si noueris regū aut regnorū nomia/ nunc vel quondam ꝓstituto ꝙ terrarū climata. **Nobilis** Colligere possumus ex Cosmographia Julij impatoris/ et ex descriptiõe Octauiani Augusti. tpe xp̃i cõpleta/ et ex dictis Solini phi/ ꝙ sunt plura regna/ quondã vel ꝓnunc ꝓuis suis regib ꝓuisa/ aliqua vnita/ aliqua plura ꝙ vnũ regem gubernata fuit ꝓncipalius et antiquius regnũ Jerusalez. Item regnũ cipri. item regnũ frãcie. item regnũ anglie. item regnũ hispanie. item regnũ castelle. item regnũ legionũ. item regnũ portugalie. item regnũ nouarrie. item regnũ arrogonie. item regnũ Britãnie. item regnũ neapulie. item regnũ cecilie. item regnũ dacie. item regnũ bohemie. item regnũ armonie. item regnũ cordubie. item regnũ sardinie. item regnũ hynnãcie. item regnũ vlconie. item regnũ nauarchie. cuius rex dicit Catholicus. item regnũ colonie. item regnũ cugania. item regnũ maioricarũ. item regnũ gottie. item regnũ scotie. item regnũ polonie. itẽ regnũ vngarie. item regnũ dalmacie. item in Asia maiori sunt regnũ cathagie. itẽ regnũ cumane. item regnũ indie. item regnũ tarsie. item regnũ torquestũ. item regnũ curasine. item regnũ persorum item regnũ medor. itẽ regnũ baracbie. item regnũ gorge. item regnũ caldeorum. item regnum mesoporanie. item regnũ torquie. item regnũ syrie. item regnũ capadocie. item regnũ bithimie item regnũ ethiopie. item regnũ libie. item regnũ egipti. item regnũ arabie. itẽ regnũ iudee. item regnũ tessalie. item regnũ macedonie. item regnũ nouidie. Et horũ regnor reges oẽs cõpetenter dicunt illustres: vt pbat in. c. inter alia de immu. ecc̃. et. c. nouit de iudi. in prin. de iure iur̃. Quanto in supscriptiõe/ et in oẽi loco vbi ponit. c. nouit. Et etiã magnifici dicunt: vt patz ibidem. Credo tñ hos minimos fore titulos aut simpliciores. Nam et excellentissimi dicunt: vt patet. xj. q. iij. excellẽtissim⁹ vbi loquit text⁹ de Karolo minori rege francie: sed ꝓnunc reges frãcie se xp̃ianissimos ꝓmittunt intitulari/ nescio quo fundamẽto/ nisi essent reges vel impatores romanorũ qui sua dominia sibi tm̃ diuinit⁹ ꝓfitent fore collata/ et in terris et in tpalib xp̃i sunt vicarij ꝓut predictũ est. Nam saluator noster domin⁹ Jesus dicit tm̃ xp̃s. i. vnctus: sed forte quia rex francie bis vnct⁹ videlicet in baptismate et sua coronatiõe/ non tñ plus xp̃ianus q̃ sanctus Petrus q̃ fuit rustic⁹ natus/ aut quilibz alius sacerdos/ q̃ silr̃ bis est vnctus/ vnde dixit Cancellarius Parisien. nulla nobilitas eligibilior est/ et nulla dignior q̃ esse xp̃ianum rex et noie/ et ita p̃clarissim⁹ in rege francor titulus est. ꝙ xp̃ianissim⁹ describat: sed apparet mihi ꝙ ratio sua multis claudicat rõnib: vt illi ꝓncipi sit tam singularis titulus/ et ꝓserti de ꝓsenti Cum ipse rex Karolus sit adulter public⁹ / et etiam quia alias cancellarius ipse collaudando dñm suũ sit multũ suspect⁹. Nam primũ oẽs fideles fuerũt dicti discipli vel fratres: sed postq̃ apli feceruut ꝓciliũ anthiocenũ dicti sunt xp̃iani/ licet a xp̃o summo sacerdote fuerit vncti/ et ab oẽib fuerũt talit nomiati: sed ꝓprie quid sit xp̃ianus vide Augus. in li. de vita xp̃iana. Et Archid. de imu. ecc̃. decet. sup. ꝑ. Jesu xp̃i. puto ꝙ sufficeret approbante canone predicto ꝙ rex frãcie diceret excellẽtissim⁹: aut iuxta stilum modernũ illustrissim⁹ aut serenissim⁹ aut gloriosus. vt. xxiij. q. vij. vt pridẽ: put rex anglie aut hyspanie cõit occurrit nominãdus. Qr aũt impator vel romanorũ rex possit noiari xp̃ianissim⁹ patet. xcvij. dis. ecclie. Ubi Bonifacius papa primus natione roman⁹ tali ter scripsit honorio augusto. **Rusticus** Int̃ reges aũt ꝓnotatos habem⁹ ne aliqs ꝙ iura canõica ꝺscriptos. **Nobil'** Utiqz sic. Nam ꝑter impatores et romanor reges noueris ꝙ me collectos. Nam ꝓmo de rege francor. j. q. j. fertur. et. ij. q. j. scelus. xj. q. vlt. excellentissimus. lxiij. di. porro. et. c. se. xiij. q. antecessor. xx. q. iij. presens in superscriptione de Judi. nouit / et ibidem rex francie nomiatur illustris. de app. nouit. de falsi. ad audientiam. Item de rege francie et anglie. de iure iur̃. peruenit. ij. et de regina francie. xxiij. q. iij. si quos in superscriptione. et. ij. q. v. Penna in supscriptione. Item et in. c. per venerabilem/ qui fi. sunt le. et de regina Gallie. xij. q. ij. cum deuotissima. Item de rege anglie. de his q̃ vi. me. ad audientiã/ et de in integ. resti. auditis. et in ꝓdict. c. nouit. Item in. c. causam. ij. qui fi. sunt le. et. lix. di. si gens: vt patet in supscript. Itẽ de rege anglie siue Britãnie fit mentio. in. c. non est nobis de spon. Itẽ de Salomone rege britonũ. iij. q. vij. hec q̃ppe Item de rege vngarie habet in. c. licet. et in. c. non est dicendũ. de vo. et vo. redemp. et in. c. intellecta. de iure iur̃. Item de rege Steffano vngarie de Symo. et si qões Item de rege gottor supdicto videlicet Theodorico de Uerona dictũ est sup̃ sufficienter. Item de rege Scotie habet de quer. ꝓiu. carissim⁹. et no. in. c. venerabil'. de elec. de rege castelle siue hispanie. in. c. quanto. de iure iur̃. et in. c. significasti de elec. Item in. c. Abbate sane de re. iudi. li. vj. Itẽ de rege nouarrie

habeť in.c.ad audientiã supdicto. Item de rege portugalie.ō supp.neg.pla.c.ij.lib.vj. Item de rege Apulie ꝛ cicilie habeť in.c. ꝑitaꝯ.de iure iur. Item de rege croacie habeť in.c.inter alia.de immu.ecle.item de rege dalmacie.lxxxj.di.siquis amodo in supscriptiõe/ꝛ si plures text⁹ iurꝯ canonici de regib⁹ terre loq̃ntes inuenerꝯ rogo p̃sentib⁹ recent applicab⁹/ꝛ nõ mirerꝯ q⁹ talia po fuerim. Nam ꝛ Jo.an. oĩes text⁹ iuris de appellatiõis ꝓtentiose coꝛrosione loquẽtes collegit in nouella sup Rubrꝯ.de app. **Rusticus** Qui sunt aũt int̃ hos ꝛ alios terre reges opiniõe tua nobiliores aut excellẽtiores. **Nobil** Unicꝯ qui coronanť ꝛ vngunť alĩs regib⁹ sunt celsiores. Nam impator Cõstantinopolitan⁹ coꝛonať coꝛona aurea/ꝛ inungiť de quo de ma.ꝛ ob.solite. Item rex Jerosolomitan⁹ q̃ nunc rex cipri dicitť coꝛonať ꝛ vngiť. Item Rex francoꝝ coꝛonatur ꝛ vnguur. Item rex Cicilie coꝛonatur ꝛ vngitur/ꝛ huiusmõi reges vncti psonã laici meri obtinere non videntur.sed alios excedere diꝛnoscũtur.ita no. Jo.mo.de ꝓeben.c.ij.li.vj.in glo.ꝯ.pontificẽ. sed quõ vngant dictũ est sup̃.c. ꝓmo de vnctiõe regis romanoꝝ. Oĩes aũt alij reges terre nec vngunť nec coꝛonať/ꝛ extũc illis minoꝛes cẽsenť/ꝛ coꝛonã agnatã sibi foꝛe ꝓtenť: aut si fuerint electi, put in dieb⁹ nostris Daci sibi eligerũt regẽ de domo banarie ducẽ/qui regis dacie defuncti filiã ꝓterea sibi ꝓ ipsi⁹ filie voluntatẽ accepit vxoꝛẽ/non tñ vn⁹ alteri taliter nobilioꝛ videť. vt exinde alius nobilitatis gradus oꝛiať. put.j.dicem⁹. de comitib⁹/ baronib⁹/ꝛ nobilib⁹ inter quos reperies certos elegantie status. **Rusticus** Sum ꝓtent⁹ vt expeditis ill̃ q̃ sunt in ꝓmo ḡdu nobilitatꝯ de ḡdu seq̃nti te intromittere festinab⁹. **Nobilis.**

Rinceps in ordine decretal̃ ꝑdicte mox post reges tanq̃ dignioꝛ ꝓtimũ videť hẽ locũ ꝛ singularit̃ ꝓnũciat⁹,ꝛ illius nomẽ q̃ certi ꝓncipat⁹ dominiũ possidet: ac de eodẽ est inuestit⁹ vt dux de ducatu/ꝛ comes de comitatu/ꝛ absolute dicũť ꝓncipes. et cõiť nõ habentes aliud nomẽ.vt vicꝫ ꝓnceps tarẽti. ꝓpe calabriã. Item princeps pedimontium in lombardia. Item ꝓnceps salerni in apulia. item ꝓnceps orioni in gallia/et ꝓnceps bituricen.quondã in frãcia/ꝛ etiã quondã dicebať ꝓnceps i bohemia.vt i.c.ꝓstitutis ij.de testi. Itẽ ꝓnceps achaie.de q̃ in clem̃.vnica.de bap.in glo. Est aũt achaya ab aebeo rege vrbs ꝛ puincia appellata.hec pene insula est.ꝛ est pars grecie in europa.ꝛ vrbs carintbus caput eius.ꝛ gretie dec⁹ ſm Jsiõ. Etbi.li.xiij.c.iij.vnde hmõi ꝓncipat⁹ sunt notabiles potentat⁹ merito cõparandi regie dignitati.ꝛ eximioꝛi nobilitati/qõ expienter ꝓsiderandũ est.ꝛ le.ꝛ no.in sepedicta decretali.fundamenta in fi. ꝛ Jo.an.in dicta clem̃/licet plerũq̃ Marchiones apud duces ꝛ etiã comites his ꝓncipib⁹ singlaribus videanť reb⁹ tpalib⁹ potentioꝛes. Generaliter aũt non tm̃ ille ꝓnceps. sed etiã alij terre ꝓncipes. de quib⁹ in dicta Clem̃.ſm Jsiõ. Etbi. ix.c.iij.dicitť a ꝓncipatu.ꝛ est nomẽ dignitatꝯ significatiuũ.vel ſm Jo.an.vbi.s. ꝓnceps a capiẽdo significationẽ accepit.eo q⁹ prim⁹ capiat locũ.sic municeps ab eo q⁹ munia capiat.i. munera/ officia vel tributa.ꝛ est nomẽ oꝛdis. sic est illõ virgilianũ/ ꝓnceps ardentẽ ꝓiecit lampada termis. Unde etiã dicitť Monarcha q̃ singularẽ habet ꝓncipatũ.qual̃ fuit Alexander apũd grecos ꝛ Julius apud romanos. Unde romanoꝝ principes dicunť monarche q̃ toti⁹ oꝛbis monarchiã tenẽt. vt.xij.q.ij.futurã.ō q̃.j.multũ clari⁹.c.xxiij. Et hinc monarchia ōr a monos q⁹ est singlare ꝛ archa ꝓncipat⁹.vñ tetrarche sũt q̃ quartã partẽ ꝓncipat⁹ vel regni tenuerunt qual̃ fuit apũd iudeã philipp⁹. ꝛ exarchus ōr ꝓnceps q̃ babꝫ vnã sextã partẽ principat⁹. de quo xxiij.q.iij.sic excellentiã i supscriptiõe. Est etiã ꝓnceps nomẽ generale ad oẽs reges ꝛ ꝓncipes terre.de q̃b⁹.j.dicek.c.xxiij. Sꝫ ad nr̃m ꝓpositũ tm̃ debere volum⁹,pnũc de his q̃ dicũtur ꝓncipes principatuũ singulares. vt prenotati sunt. ꝛ vt sic ſm gradũ inclite nobilitatꝯ obuncbũť.

Archio ponik in ordine dicte decretal̃.ꝛ in ḡdu tercio.ꝛ est ꝓnceps de marchionatu specialit̃ ꝓ principẽ summũ vicꝫ impatoꝛẽ inuestit⁹. vt e't marchio stensis et al's ferrarien.mlsneñ.noꝛanien.ꝛc̃. Unde,put Frideric⁹ prim⁹ impator in lib.feu. in titulo quis dicatur dux marchio ꝛc̃. determiat ōr/ꝓrie marchio ōr q̃ de ꝓncipatu marchionatus extitit inuestitus. Marcha enim ſm Catholicon dicitur magnus comitatus alicuius terre. vt est comitat⁹ saxonie qui ōr marchionat⁹ brandenburgen. Dicitť aũt marchia qꝛ cara id ẽ collocata.ꝛ iuxta mare plerũq̃ sit posita. vt marchia anchonitana.ꝛ ita le.ꝛ no.in dicto.c.fundamẽta. Oĩs em̃ iuxta Jsiõ.aquaꝝ general̃ cõgregatio siue salsa siue dulcꝫ abusiue mare nũcupať,put est mare thyberiedis.ꝛ fuit similit̃ mare moꝛtuũ vbi Sodoma ꝛ Gomoꝛra perierũt. Et dicit̃. Heñ.c.j.ꝛ cõgregationes aquaꝝ vocauit maria vnde iuxta mare thu

riceñ. siue lacū. ⁊ in capite ponit quedā puinciola cōiter marchia re ⁊ noie taliter appellata. sed sctūs Thomas in lib. de regimine ꝓncipū dixit. q marchio est nomē dignitatis dekuiens impatoribꝫ ⁊ regibꝫ/ q̄ comitatui eq̄pollet/ ⁊ ꝫ nomē sortit̄a seueritate. Dicit̄ em̄ marchio. i. marcha qđ est singl̄are diuitū pond⁹ ꝑ qđ significat recta ⁊ rigida iustitia. Item ōt marchionatū fore in mōtibꝫ ⁊ locis asprimis recognoscēdo q sunt plerisq; marchiones sine marchionatu, put duces sine ducatu: aut comites sine comitatu/ ⁊ sic accidit ꝓgenitoribꝫ dñi mei Ottonis q̄ndaz epi cōstañ. iuxta cronicaz seriē. Nam dñs Fridric⁹ ꝑm⁹ impator de domo ducū swenie nat⁹. ꝓrie supdict⁹ ꝑ italiā ab vrbe ꝓgrediēs. vnū de filijs marchionat⁹ veroneñ. de genere vrsino rum vrb̄ rome ꝓncipū ꝓcreati. obsidē secū duxit in finē. vt ad italiā sibi ꝑ vallē tridentinā ⁊ ꝑ sui marchionat⁹ munitōes ⁊ ꝑserti ꝑ clausurā q̄ hodie clausa veroneñ ōr firmissimā altissimis mōtibꝫ/ ⁊ fluuio achasis circūseptā in ipsius marchionis dominio ꝓstitutā liber pateret regressus/ ⁊ idē impator eundē marchionis filiū in castrū hochberg. vñ nomen acq̄siuit ⁊ arma solēniter collocauit/ q̄ successu tpis/ sine herede defunct⁹. vnde nobiles ⁊ incole terre sue ꝓ alio dicti marchionis nepote. vt dominiū hochberg hereditario iure possideret ad veronā legatos transmiserūt/ ⁊ abinde eiusdē generis marchionē reduxerūt/ ⁊ dñiuz hochberg solēniter assignarūt. de q̄ ꝓsequnter marchiones de Baden ꝓcesserūt. sed nomē marchionis nō de Badē q̄ ꝓtūc marchionat⁹ nō fuerat sed comitat⁹. sed de verona ⁊ orienalit̄ de romanis originē cōtraxerūt. in cui⁹ testimoniū. ego Felix cōpilator hui⁹ libri vidi nup in curia dñi marchionis Badeñ. quendā militē ⁊ lr̄am quā rōne cuiusdā feudi ꝓduxit de ānō dñi. M. ccvij. ꝓscriptā/ cui⁹ epigma sigilli ꝓrie sup arma dicti marchiōis circūferentialit̄ in hec verba sigillū Johis marchionis veroneñ. Sunt aūt marchiones ⁊ comites ꝓrie capitanei imperatoris siue romanorū regis: aut aliox regū. vt in dicto. c. q̄s sit dux. ⁊ in glo. ibidē. De marchionib⁹ aūt ⁊ eorūdem feudis in plerisq; locis tractat̄. in lib. feudox. vbi videre poterīs/ nec multū refert/ si qñ duces: aut comites vel barones marchionibꝫ sint vsu cōi: aut comites ducibꝫ potentia felicioribꝫ diuicijs radicata famosiores/ ⁊ fama nobiliores/ ⁊ ꝓterea depingunt ingētiores. Philomi nus tñ pl⁹ valz q̄ in ꝓpitate agit̄ q̄s qđ simulate ꝓcipit̄. C. e. ti. in rubro ⁊ nigro/ ⁊ q̄ fi. sūt le. ꝑ tuas. rōnē aūt q̄re marchio ḡdu pcedat ducē/ ⁊ sic nobilior mox api aures tuas ⁊ plene ꝓcipias.

b Ux iuxta ordinē decretal' iādicte vicz fūdamēta in q̄rto ḡdu ponit̄/ ⁊ post marchionatus dignitatē collocat̄/ ⁊ papa mouet̄. ibidē ꝑ causaz. vt patet ⁊ puto multū applicabilē Nam marchio post ꝓmeue sue dignitatis institutionē/ magno semꝑ ꝓsignatus fuerat nobilitatis stemate/ ⁊ ꝓtendebat sua nobilitas ad successores sanguīe. sed dux fm Catholicon dicit̄ a duco ducis/ ⁊ est cōis generis/ ⁊ signat dignitatē ⁊ officiū. sed in veteri testamēto/ ⁊ hodie/ si mentes legū ꝓspexerim⁹ nomē officij fuerat/ ⁊ q̄ndā ad posteros pārētele se nō ꝓtelabat. vt ptz in moyse/ ⁊ etiā in themar. omar. sephna. chore. gatham. ⁊ abymelech/ q̄ fuerūt duces Esau filij Ysaac. Ben. xxvj. ⁊ ibidē plures duces horrorū annumerātur/ q̄ impauerī in terra Seir/ ⁊ etiā ptz in tribꝫ ducibꝫ/ q̄s filij Noe in diebꝫ suis habuerūt sup se de q̄bꝫ dicit̄. j. c. xxviij. ⁊ sic de omnibꝫ veteris testamēti ducibꝫ vbi ꝓsone legalitatis industria ꝓferebat omnib⁹. put hodie videt̄ in ianuēsium venetiax ⁊ candie ꝓncipib⁹ q̄ duces dicunt̄/ ⁊ solū ꝓferunt̄ comitibꝫ ⁊ baronibꝫ/ licet im ꝓrie reges olim dicerent̄ duces/ ⁊ ecōtra/ ⁊ etiā impatores. vt pdictū est/ ⁊ infra dicet̄ sincerius. Nunc aūt ꝓrie. put q̄ndā duces. capitanei. ⁊ exercitus doctores appellant̄. Multis aūt modis ꝑ scripturas duces designa⁹. Ponit̄ em̄ ꝓ xp̄o vel messia tam apd nos q̄s apud iudeos Michee. v. ⁊ Mat. ij. vbi dr̄ Bethlehem nō es mīma in ꝓncipib⁹ iuda ꝛc. ex te em̄ exiet dux/ q̄ reget pl'm meū isrl'. i. xp̄us vel messias. Itē sīgt capitaneū ita sumit̄. Ben. xxvj. Itez regalē significat dignitatē ⁊ excellentiā. vt le. ij. Reg. vj. in fi. vbi Dauid rex dixit ad Michol vxorē suā q̄ fuerat filia Saul regis/ viuit dñs qz ludā ante dñz/ q̄ elegit me potius q̄s ꝓrez tuū ⁊ q̄s oēz domū ei⁹/ ⁊ ꝓcepit mihi q esse dux sup pl'm meū isrl'. i. rex/ ꝫ idē dr̄. ij. Reg. j. de Salomone quē pat̄ ꝓstituit ducē. i. regē. sed alit̄ sumit̄. iij. Reg. xvj. vicz ꝑ dignitate ꝓria post regalē. Itē. ij. Paral'. xj. ꝫ idē videt̄ Judi. xx. vbi q̄situit pl'us isrl'a dño q̄s erit in exercitu ꝓnceps certamis ꝓtra filios Beniamin/ rñdit dñs/ Judas sit dux vr. Item Judi. iij. in pn. legit̄ q̄ sysarā erat dux exercit⁹ regis Jabin. Item Numeri. xiij. dixit pl'us isrl'. ꝓstituim⁹ nob ducē/ ⁊ reuertamur ad egiptū. Item. ij. Mach. xiij. q̄ Antiochus rex honorificauit Judam machabeū/ ⁊ fecit eum ducē ⁊ ꝓncipē. Item Lappaneus fuit vn⁹ de septē ducibꝫ/ q̄ thebeas obsiderūt gigantanee ꝓceritatis ⁊ virtutis. vñ Ouidius de ponto. Noti-

BIBLIOTEKA SEJMOWA w Poznaniu

or est factus cappaneus a fulmīs ictu. In his itaq; scripturis videm⁹ duces fuisse mox post regalem dignitatē/ꝛ fuerūt notati ꝓncipes seu electi sed nō nati. sed ꝓpter virtutes ꝓfecti/ꝛ mox te cessauit dignitas/nec trāsiuit ad successores. Item Act. ij. dixerūt iudei Paulū mercuriū. qz erat dux verbi. i. ꝓdicator. Itē Mat. xv. dixit dñs Sinite ceci sunt ꝛ duces cecoꝝ. i. seductores. xj. q. iij. Inter verba. de renunc. nisi. §. ꝓ grauī. de voto magne. In nouo aūt testamēto fm Isid. Dux dicit ductor ꝓnceps/hoc idem papias: eo qꝛ sit ductor exercit⁹. Hā hoc nomē exprimit in plio ducentē. sed ꝓprie ad ꝓpositū nr̄m scribit. in. li. feudoꝝ. ij. titulo. Quis sit dux/ꝛ ibidem caue. qꝛ dux dicit ꝓnceps de ducatu aliquo inuestit⁹/ꝛ dux solito more vocat. sed ille liber nouus est/ꝛ tpe Friderici ꝓmi impatoris cōposit⁹. sed antiqua lex dicit. qꝛ dux inter milites cōpute. vt. ff. de testa. mili. l. j. §. j. in fi. ꝛ qꝛ nō possit quis esse dux/nisi ꝓus fuerit Tyro. et miles. lix. di. si officia. si ibidē capit ꝓ capitaneo. sed illi ꝓprie dicebant duces belli q̄s capitaneos appellam⁹. put fuerunt duces veteꝛ testamenti. de quib⁹ predictū est. ad hoc ꝓprie habetur. in. l. ij. C. de offi. ꝓfecti ꝓtoꝛ affrice. vbi Justinian⁹ impator ꝓ diuersas affrice regiones ordinauit ꝓfectos. quos nos dicim⁹ capitaneos aut palinos: quos noīauit duces/ꝛ erant milites cū ita dixerit in eadē. l. ꝛ nunc animū nr̄m referentes/ꝛ armatas militias/ꝛ duces militu ordinare disposuim⁹. sanctius itaq;. vt dux limitꝭ tripolicañ. puincie in liptimageñ. ciuitate sedes interim habeat. Dux ꝯo Bizancie ꝓuincie in capsazte lepte ciuitatꝭ interim sedebit ꝛē. Et sic cōsequent ducib⁹ inuidie ꝛ mauritanie ꝛ sardinie loca residentie resignauit/ꝛ finalit duceꝭ stipendioꝝ ordinauit/ q̄s quidē duces impator in eadē. l. spectabiles vocabat/ꝛ ꝓfectos dixit magnificos/nec ꝓtunc erant ꝓncipes. sed impatoris officiales. Et nunc redeam⁹ ad ꝓpositū Nam de pñti impator certos terre ꝓncipes habet officiales. put ptz. ē. c. ꝓrio/ꝛ vltra/ad ducem aūt belli fm leges ptinet militib⁹ parcissime comeatū dare hoc est remuneratiōeꝭ. Itē eq̄s militares extra puinciā duci nō ꝓmittere/milites in castris retinere ad armoꝝ exercitationem ꝓducere ad opus ꝓuatum piscaturā venatū non mittere/claues portaꝝ suscipe/vigilias circuire. frumenta tōib⁹ ꝓmilitonū interesse. frumentū ꝓbare/mēsure fraudē cohercere. delicta castigare/querelas cōmilitonū audire/ valitudinarios inspicere/hec habent in. l. officium. ff. de re mili. Ad eius etiā ptinet officiū apō virentes flumis ripas legionē ponere/ꝛ qꝛ null⁹ oīno aq̄s flumis polluat. vt equi mūdius bibāt. C. de re mili. l. cū sup̄. Ad ipsius etiā officiū ptinet castra ponere/vbi lignoꝝ pabuli ꝛ aque copia habeat/ꝛ plura si scire volueris q̄ ptinent ad officiuꝭ eius/vide Vegetiū. de re mili. lib. j. c. xx. Sed q̄ ad ꝓpositū nr̄m. Duces q̄ modo ꝓncipes sūt ꝓprie a ducib⁹ belloꝝ nomē ꝛ officiū atq; dignitatē receperūt. put ōt Joh̄s. de lig. in tractatꝰ suo de bello. Unde dixit sctūs Tho. in lib. iij. de regimīe ꝓncipū. c. xxj. Duces a ducatu ꝓli dicunt. sed precipue in castris. Est em̄ eoꝝ officiū exercitū dirigere/ipm in pugna preire/ꝛ ponit exemplū de filijs isrl̄ qui petiuerūt ducē a dño ꝓtra cananeos/ꝛ hmōi ducat⁹ officiū non trāsit ad successores. Fateor tm̄ duces iuxta p̄sentiū tpm dispositiōes inq̄ntuꝭ sunt ꝓncipes. prout alij nobiles pati ꝓpter ꝯditiones linee materne: aut ꝓpter demeritoꝝ causas/ ꝛ casus infelices. de q̄b⁹. j. dicit. c. xix. suaꝝ dignitatū degeneratiōes. vt ꝓprie visuꝫ est in duob⁹ fratrib⁹ nobilissimis principib⁹. de spoleto ducib⁹. q̄ tpe Conradi. ij. impatoris de sweuia ducꝭ/ ꝓ romanoꝝ sibi vicinoꝝ potentiā de spoletano ducatu repulsi ad germaniā puenerūt/ q̄ꝝ vn⁹ in sweuia ꝓpe Rotwilam castrū/vicꝭ Urslingen. qꝛ de pgenie fuerat vrslinoꝝ de roma fūdauit/ꝛ dux de vrslingen/ꝛ demū dux de schilcach cōir fuerat appellat⁹/alter aūt frater alsaciā applicuit/ꝛ ꝓpe galliā quandā baroniā de Rapoltzstein solerter acq̄siuit/ꝛ dimisso noīe ducali/ꝛ dignitate ducatus Baronē de sua baronia ppetuo de pgenie in pgenies se noīauit. Attamē alter alterius fratris arma apparatu sil̄i ꝯstanter ꝓ stirpes ducēdo vsq; modo nō variauit. Hodernus autē Baro/vicꝭ Maximinus de Rapeltzstein matura ꝯsideratiōe/cū fuerit annoꝝ⁹ ꝛ duoꝝ filioꝝ solatio ꝓ quandā solutā ignobilē puisus sagaciter ꝓcessit. Nam timens futuros irrefrenabiles euentus in fecunditate senectutis suspectos. Si nobilē sue ꝯditiōis aut maioris sibi copularet vxorē/ tercius elegit ꝛ impatoris/vicꝭ Sigismūdi beneficio humilit impetrato/ de subiectoꝝ sibi terrigenaꝝ beneplacito/ q̄ gaudebant de sanguis pagatiōe dñio/matrē cum liberꝭ suo generoso stēmate nobilitari solenniter obtinuit/ꝛ eosdem filios indubitatos barones illustres ꝛ liberos iuxta sue ꝯditiōis formā. put. j. dicit. c. vij. ab oīb⁹ teneri firmiter vsq; modo ꝓtinuauit/ ꝛ suam pgeniem ꝓgauit/ꝛ put in eodem. c. videbis plerosq; maioris ꝛ minoris nobilitatis progenies fortuna variauit.

Omes ꝙo post ducalē in q̄nto gradu in decretali sup̄dicta rite ponit dignitatem. Sunt aūt isti ꝑm Friderici ꝓmi impatoris. in lib. feudoꝝ determinationē. in. c. ꝛ.
c qui a comitatu aliquo ꝙ impatorē sunt inuestiti. ⁊ isti sunt illi veri comites. de q̄b s̄. dixim⁹. c. xij. in fine. q̄ ꝙ noīa ⁊ vocabl'a sui comitat⁹ dominiū assecuti sunt. vt comites Sabaudie. Flandrie. Burgundie supiorꝫ ⁊c. Alio mō dicūtur comites q̄ comitiuā ꝓmi ordinis merebant in impatoris pallatio. vt ōt text⁹ in. l. vnica. C. ō comi. ⁊ archi. sacri palla. et. l. j. ⁊. ij. C. de comi. rei mili. vel ꝑm sctm̄ Tho. vbi. s̄. Comites dicunt a comitādo. qz ipsorum officiū est p̄cipuū impatores ⁊ reges sequi in reb⁹ bellicꝫ. vl' quacūq; re militari ⁊ in alijs quibuscūq; gerendis ꝙ regni totius vtilitate. Unde singl'a ꝑpendendo repim⁹. q; hui⁹ dignitatꝫ vicz comitat⁹ triplex est ordo. vicz maiorū. minorū. ⁊ minimoꝝ. Maiores itaq; q̄ puincijs aut regionib⁹ p̄sunt. comites dicunt. ⁊ nūero ꝓncipū ꝓtinent. vt iamdicti comites ⁊ insup hassie. thuringie. thyrolis. ⁊ hmōi. Alij minores q̄ ꝓncipes nō sunt. sed vno vel pluribꝫ comitatibus inuestiti ab antiquo. vt comites de Kiburg. de Helfenstein. Hellenburg. ⁊ Hassaw. de q̄ Jo. an. in addi. spe. de sacra vnc. ⁊ de hmōi comitib⁹ infinit⁹ est numer⁹. q̄s speculatoꝛ clarissimos noīat de iurisd. om. iudi. ꝙ. Et nota q; p̄fectus. Minimi aūt comites sunt. de q̄b predictū est. qz impatores q̄ndā nobiles ⁊ glorioſos viros magnis meritis suis exigentib⁹ de nouo comites creauerūt/ ⁊ oēs posteritate sua/ in stirpes tales esse voluerunt/ quousq; seipsos. put. j. dicet. c. xix. degenerare meruerūt/ ⁊ facili⁹ alijs comitib⁹/ cum dominia comitatuū non haberēt/ sup q̄b fundamētalit̄ instituti fuerint hmōi dignitate nudari potuerūt/ al's tñ ꝓuilegio ⁊ noīe comitū gaudebant. put hodie gaudent inquantū se nō degenerauerūt. sed dominia comitat⁹ carent/ ⁊ sunt in terra nr̄a pegrini. vt plurimū. de q̄b ōt glo. xxiij. q. j. c. vlt. vbi no. argu. ꝙ comitib⁹ theutonie ⁊ italie. Nam em̄ dñs est: ⁊ sola admīstratio deest/ ⁊ allegat glo. ff. deli. ⁊ postu. l. esse⁹. de his ꝙrie prenarratū est. quō cum Karolo magno ⁊ cū alijs impatorib⁹ ab vrbe romana ꝙpter causas ibidē expressas. vicz. c. xij. iuxta fi. ad diuersa mūdi climata ꝙuenerūt. put sunt comites terre nostre. vicz de Toggenburg. de Tierstein. de Sultz. ⁊ q̄ndaz de habsburg qui modo duces sunt/ q̄s speculatoꝛ vbi. s̄. spectabiles vocat. Quid aūt dicendū putam⁹ de generosis comitib⁹ de wirtenberg dictū est. s̄. c. xij. circa finē. ¶ Porro sunt comites q̄ quondaz minores aut minimi dicebant. qz puincijs non p̄fuerunt q̄ ꝙr̄ virtutū merita strenuitatis insup act⁹ mirificos apō ip̄ial' maiestatꝫ serenitatē meruer̄t ducib⁹ eq̄pari ⁊ ꝓncipes ꝙrie cū sua posteritate noīari. vt in dicta. l. vnica. de comi. ⁊ arch. vt sunt comites de Hēnenberg. de cleuis de schwartzburg. zilie. gortzeñ. ⁊ hmōi. ¶ Sunt tñ minimi inter terre ꝓncipes/ ꝓncipū tñ priuilegio gaudentes/ ⁊ nō sum⁹ imemores. q; alij sunt comites ꝑm antiq̄ꝝ legū dispositiōes. de q̄b dictū est. s̄. c. xij. q̄ pnūc in vsu nr̄o nō sunt/ nec in p̄dicte decretal' ordine sub noīe comitū cōprehendi credunt. sed si q̄ tales put videm⁹ comites palatinos ꝙ impatorē vel regē romanorum creari/ ⁊ creant vltra iudices. notarios publicos. ⁊ legittimāt bastardos. ⁊ alios illegittime natos iuxta suoꝝ officioꝝ dignitates. cum illustrib⁹ vel infra vel sup. possent curialit̄ sine alioꝝ p̄iudicio collocari erigendo de stercore pauperes/ ⁊ hec si nobilitas dici meretur. taliter tantū ad vitam nobilitati liberos non cōtingendo durare solet.

Arones aūt in sexto g̃du nobilitatꝫ ꝓnūc dicte decretal' ordo cōplectit̄/ ⁊ post comi
b tes ꝓstituūt̄ licz in decretali grādi. de supplen. ne p̄la. in supscriptiōe. li. vj. Barones regni portugalie scribant̄ ante comites/ ⁊ forte iuxta ꝓsuetudinē regni illi⁹ merito dinoscūt̄ g̃du singl'ari p̄pollētes/ vel ꝑm sctm̄ Tho. vbi. s̄. hoc nomē Baro oīb⁹ ꝓncipib⁹ ⁊ comitib⁹ sub regali dignitate degētib⁹ est cōe ꝙrie militia/ ⁊ rō sua est. qz baro ōr a labore. put p̄dictū est/ ꝫ aūt ꝙrie est ꝓncipiū. vt ꝓtinuis sint in gymnasijs: aut venatiōib⁹: aut torneamētꝫ/ ⁊ ꝙterea dix⁹ Uege. de re mili. qz oportz ip̄os vicz barones esse ꝓmos ad bellandum ꝙ subditꝫ/ ⁊ assuetudīe efficiūt̄ audaces. Uñ ipse subdit ibidē. q; null⁹ attēptare dubitat q̄ō se bene didicisse ꝓfidit. vel put ōt Catholicon. q̄d noīs interp̄tatoꝛ largissim⁹. Baro dicit̄ a bari⁹ vel a barratu q̄ est clamoꝛ elephantiū. Uaz elephas cetera animalia magnitudīe supat/ ita baro alios p̄cellit hoīes. vel q; meli⁹. ⁊ dicit̄ a bari. qz grauis ⁊ fortis homo dicit̄ baro/ ⁊ denotat nobilitatē ⁊ fortitudīez. q̄ñq; fortitudinē solā. Uñ in grecismo ⁊ bari fortis baroq; mōstrat ibidē/ ⁊ inde baronissa vxor vel filia baronis. Greco aūt noīe dicti sunt: eo q; fuerint fortes in laboribꝫ. sed ꝓnūc ꝙrie dicunt barones illi qui quōdam dicebant̄ valuasores magni siue capitanei. put. s̄. c. xij. notabiliter tāgebam⁹/ ⁊ hij a ꝓncipe vel potestate alic̄ vel de plebe vel plebe

parte p feudū ad aliquid dominiū siue baroniā fuernut inuestiti. vt le. ⁊ no. in dic. lib. feu. ij. c. x. habet eñ. ꝓprie hoc lex saxonū. q̄ tales barones dicunt capitanei vulgo Banerherren/ h̄ est panerij heri vl'her⁹: aut vexilliferi. vel ꝑmipularij. ſm accurs. seu ꝑmipuli. Aliter tñ ꝑmipulus dicit. C. de primi. lib. xij. seu signiferi vel antesignarij aut manipulares. vl' manipularij: aut dñi vexilli. q̄ vtimur in bello vel plio. vt gentes sciant ⁊ cognoscant signū qđ sequi debeant. vt Judas machabeus q̄ vexillū cum leonis effigie in pl'o suo gerebat. vt. j. dicit. c. xxix. Inferiores aūt baronib⁹ panerijs vti nō ꝓsueuerūt. labacē aūt hoc est imꝑiale vexillū ad mandatū impatoris vel romanoꝝ regū minare solebāt. Notū est aūt q̄ antiq̄ores romani ciues nobiles h̄ nobilitatis vocabl'o spēaliter p̄signati. q̄ barones dicebant/ ⁊ baronias suas siue dominia habebant infra mures vrb̄ rome distributas p. xij. regiones in vrbe localit̄ distictas. vt vicz vsinenses in regiōe pontis in mōte iordano. zabelleñ. in regiōe montiū in pallacio zabellino. colūpnieñ. in pallacio iuxta colūpnā maiorē. ⁊ sic de alijs. Adinstar cardinaliū q̄ ab antiquo. prout hodie vbicūq; locoꝝ terre sunt ꝓstituti h̄nt parrochiaꝝ suarū titulos dñalit̄ distinctos in vrbe. put dicit. j. c. xxij. v. cardinales aūt. Plures aūt de p̄dictis baronib⁹ nobilib⁹. de roma quenerūt ad alamaniā. put p̄missus est cum romanis imꝑatorib⁹ post translationē imp̄ij. vt fuerūt barones de metsch. Lurieñ. dioc̄. q̄ ꝓprie dicūtur de metsch. idem de matzone qđ est colūpna/ ⁊ ideo fūt officiales certi in curia pape q̄ macerij dicunt. qz argenteā matzā. i. bastonē siue baculū ad modum colūpne in pallacio summi p̄ontificis solent deferre. Nam lingua italica dicit sustentatio siue colūpna/ ⁊ hij barones vel modo comites sunt de genere colūpnieñ. de quib⁹ fuit silr Martinus papa q̄nt⁹/ ꝓsueuerūt aūt q̄ndaz oēs barones esse liberi. sed nō ecōtra. Nam triplices sūt liberi/ vicz maiores. minores. ⁊ minimi. Maiores q̄ vulgo dicti sunt semp frigen. ꝓprie barones vel valuasores maiores dicūtur/ ⁊ de baronia aut dominio baronie inuestiti sunt vel fuerunt ab antiquo. vt sunt barones de hewen in ſweuia. de Limpurg in franconia. de Rapoltzstein in alsacia. ⁊ de Regenstein in saxonia/ ⁊ sic de silib⁹/ ⁊ hij q̄ taliter baronijs inuestiti sūt et baronijs p̄sunt vl' fuerūt ꝓprie illustres dicūtur. put comites in comitatib⁹ dominātes/ ⁊ hij in suis baronijs ⁊ dominijs sic̄ comites h̄nt mer ⁊ mixtū imperiū ⁊ tribunalib⁹ p̄sunt ⁊ sñias ꝑferūt p se vel p alios/ ⁊ ad mēbroꝝ aut capitis amputationē ꝓcedūt/ ⁊ h̄ priuilegiū est illustriū put eꝑoꝝ. q̄ suas sñias p alios recitare p̄nt. vt de re iudi. ⁊ si sñia. li. vj. C. de sen. expi. recitā. li. ij. et in auc̄. de illust. ⁊ q̄ sup eos sunt. §. sanccim⁹. ⁊ in h̄ equipant eꝑis. de q̄ꝝ excellentia dicit. j. c. xxij. ⁊ bene ꝑpende. q̄ hij barones liberi. Et illustres sunt ꝓprie illi. de q̄b⁹ dixit text⁹. c. fundamenta. ⁊ tales h̄nt priuilegiū. de quo sup. qz Bonifatius octau⁹ ꝑditor dicte decretal' ⁊ put legū fuit post Nicolaū. iij. trib⁹ summis p̄tificib⁹ mediātib⁹/ vicz Martino. iij. Nicolao. iij. et Celestino. v. ad. xij. annos ⁊ vltra/ ⁊ hec decretal' post illā fundamēta fuit ꝑdita. anno. xv. in q̄ videt mihi. q̄ h̄ priuilegiū nō de antiq̄s illustrib⁹. de quib⁹ leges faciūt mētionē loq̄tur. ꝓ nunc. qz nō sunt. sed ad modernos referam⁹/ ⁊ tm̄ ad illos qui h̄nt baronias seu comitatus vel supiores dignitates/ in quib⁹ exercent mer ⁊ mixtū imperiū. Alij aūt minores liberi simplicit̄ liberi dicūtur ⁊ barones nō sunt. sed valuasores minores. qz de baronia nō h̄nt nec; hr̄e ꝓsueuerunt inuestiturā/ ⁊ hij etiā ꝓceres dici p̄nt/ ⁊ tales nō aliter ortū ⁊ originē habere videntur nisi dum liber rusticus. de quo infra dicet. per imꝑatoris benignitatē fuit nobilitatus/ ⁊ mox dicebatur illustris. put oñes supiores gradus/ vsq; ad imꝑatorē exclusiue vel regem romanorum. Unde reges prout predictū est illustres dicūtur. de illustrib⁹ aūt nobilib⁹ ꝓprie loquit̄ c. venerabilis. de prebeñ. qui iuxta consuetudinē eccl'ie argentineñ. possunt ibidem esse canonici et nō minores aut inferiores nobiles. de quib⁹ dicet. j. c. xxij. Hos aūt miores immo minimos illustres/ ⁊ qui tribunalib⁹ nō p̄sunt autoritate ꝓpria. quia dominia nō habent. sed p alios superiores illustres substitui possunt ꝓprie puto fore tales. de quib⁹ in auc̄. coll'. v. dicit in rubro vicz vt ab illustrib⁹/ ⁊ qui sup eam dignitatē sunt omino sup pecuniarijs causis. sed ⁊ iniuriarum causis vel criminalib⁹ p ꝓcuratorē possunt ⁊ p se litigare. sed quia ibidē dicit qui sup eam dignitatē sunt. ibidē habet p text. ⁊ glo. q̄ sunt supillustres ⁊ magnificētissimi. sed in nostro ꝓposito sunt barones ⁊ ip̄is maiores. vt sunt comites. duces ⁊c̄. Item nota ex illo rubro in auc̄. q̄ illustres sunt in dignitate cōstituti. Sunt aūt illustriū multa genera ⁊ multe dñe inter ipos que videt p. l. ij. C. vt dignitatū ordo seruet. lib. xij. ⁊ in lege Justiniani imꝑatoris canonizati. ij. q. vj. anterioꝝ. §. illo videlicz. ⁊. s̄. c. xij. locuti sum⁹ de eisdem. ⁊ maxime collegim⁹ p Azonē de offi. prefecti orientis. Et dicitur offi. prefec. pretoris affrice. ⁊ sequētib⁹ titulis vbi videre po-

teris. sed quia pronunc in vsu non sunt apud nos / nec tēporibus istis. Unde de illis scribere prętermisimus. Tercij videlicz minimi liberi qui quōdam ab oīi munere ꝛ onere fuerūt immunes siue fuissent rustici siue rurales/et puto ꝙ illi rustici qui taliter liberi dicūtur. ꝑut premissum est proprius vocarētur libertini qui ex iusta seruitute manumissi sunt. de quib dicūt leges/ꝛ habetur Insti.de libertinis.§.j.ꝛ.§.libertinorū.vbi dicitur. Nam qui manumittebā tur/videlicet ꝑpter merita vel virtutes modo maiorē ꝛ iustam libertatē consequebant/et fiebāt ciues Romani. ꝓut oīes subiecti imperio. vt dicit glo.in.l.iij.ff. de his qui sui vel alie.iurꝭ sunt/et tales rustici ꝓut premittitur benemeriti/taliter priuilegiari ꝛ libertate donari.vt alijs hominib qui alꝭ oīes preter serui liberi dicūtur.vt insti.de iure ꝓsonarū.in prin.essent ex beneficio ꝑncipis liberiores. vnde ibidem.§.vlt.dicitur.in liberis multe differentie sunt: aut eīi ingenui:aut libertini.ꝛ glo.ibidem dicit de quattuor speciebꝫ liberorū videlicz. quia sunt ingenui ꝛ liberti ꝛ latini.ꝛ dedicij. sed doctores alios apponūt dicendo de ascripticijs.colonis ꝛ cēsitis. sed hij nihil ad nobilitatis discretionē. sed vide ibidem de illis si placet. ꝓut autē legit in cronicis.ꝙ in monasterio scī Galli.constañ.dioc.de quo le.et no.in.c. cum dilectis. de pur. ca.fuerūt ante tēpora simul cōiunctim tricenti monachi ꝛ vltra. baronū ꝛ liberorum. ac superiorum illustriū genere procreati.qō verū puto taliter. videlicz ꝙ ibidem fuerūt comites.barones.vel superiores.necnō ingenni. camilli.ꝛ liberi.siue fuerint nobiles vel rurales. ꝓut predictū est cum de huiusmōi liberis rusticis plures in dioc. Constañ.ꝛ Augustēn.ꝛ presertim in dioc Basilien.in quodā territorio dicto frigenberg notabiliter sunt cōstituti. qui exquisita canere solent diligētia/ne per cōnubia mulierū non liberarū/libertatis priuilegia perdāt successores. Unde iuxta statuta ꝛ priuilegia vetustissima monaste.sctōrum felicis ꝛ regule abbatie thuricen.dicte cōstañ.dioc.vbi tantū comitisse ꝛ baronisse necnō libere nobiles ꝛ illustres mulieres instituūtur prebendande.sua nō credunt priuilegia violasse si liberi rustici liberā filiam sibi sumerent in sororē conuentualē.idem fuit in multis monasteriꝭ alamanie superioris Itē huiusmodi liberi rustici solent in vice comites creari ꝛ tribunalib comitatuū seu baroniarū presidere. de ꝗbus vicecomitib dicitur in.c.clericis.ne cle.vel mo.ꝛ spe.de vicecomite in pte.j. et insuper vsus ꝛ obseruantia p̄sertim in germania tenet.ꝙ quēadmodum liberi rustici sic comites.barones.ꝛ nobiles.liberi.ꝛ illustres.per vxores ꝛ matres nō sue libertatis. sed viliaruꝫ et minoris nobilitatis suas cōditiones ꝛ suarū successorum in infinitū faciunt experienter viliores.et ita le.ꝛ no.in.l.neꝙ natales.C.de proba.vbi etiā dicitur.ꝙ si probaui me ingenuū.i.liberum.per hoc filia mea nō est probata libera.quia posset esse nata ex ancilla. ꝛ perpetuo et in posteros caret libertatis seu ingenuitatis p̄rogatiua.sed Jo.an.in.c.venerabilis.de preben. in glo.ij.dicit.ꝙ ꝑm vulgare theutonicorū liberi dicūtur qui alicui dño non sunt obnoxij ad seruitia ex debito exhibēda.ꝛ ille taliter cōprehendere volebat oīes liberos vicz tam nobiles q̄ rurales.quia vtiꝙ ꝑpie tales ab antiquo dicebātur liberi.qui nullius dominij fuerūt obnoxij Uñ legimꝰ ꝙ quidā baro de Krenkingen dñs oppidi Tungen. Constañ.dioc. impatori vicz Friderico ꝑmo suū oppidū pambulāti immobilit in sede collocatꝰ studiose nolebat assurgere. sed tm̄ dum apparebat sibi capellū suum mouēdo curialitatis q̄ndaz reuerentiā nitebat ostendere/ꝛ dum impator ꝙreret quisnā esset talis qui taliter ꝑpe viaz situatus qui sue maiestati venerationem debitam non exhiberet responsum accepit.quia idez baro.tam in bonis. tam rebus.tam possessionib ꝛ corpore.tam verus liber esset.ꝙ nedum ab impatore.nec ab alio quocunqꝫ ꝑncipe vsuz seu beneficiū rei feudal' ꝛceiperet aut possideret. igit impatorē ꝑ dño suo ꝓut etiam episcopus ꝛ clericus impatorē recognoscit ꝑ dño.licet beneficiū non habeat ab ipso sed non rerum suarū recognosceret. Unde predictus impator magne legalitatis animū ipsius baronis hilariter aspexit/ꝛ ꝙ in dicto suo oppido seruatis seruādis monetā siue nūmisma caragmate.i.imagine vel effigie vel facie cesaris designatā per nūmismas ad hoc deputatos perpetuo cudere posset sibi ꝛ suis successorib in feudū siue beneficiū ab imperio liberalit concessit

Rustic⁹ Tu plura dixisti de baronib ꝛ liberꝭ ꝛ illustrribꝫ noiatꝭ/ꝛ apparet mihi ꝓnūc.ꝙ pautiores sint mō tpib ꝓteritꝭ.q̄re dic/nōne de nouo dñs impator creat nobiles mltos de genere huiꝰ li-

Nobil' Et licz ipatoria maiestas.pūt.j.dicēt.c.xvij. reges ꝛ rebere ꝛ illustrꝭ ꝙditionis. gna ꝛ oēs inferiorꝭ nobilitatꝭ gd⁹ statꝰ ꝛ statuū statiōes babitis debuꝭ respectib creare possit.būc tm̄ nobilē. vt sil' fiat vicz baro liber ꝛ illustrꝭ: aut liber ꝛ illustrꝭ:aut lib tm̄ iuxta notata i dic.c.venerabil'. ō ꝑbēn.hucusqꝫ de nouo creare nō ꝓsueuit.

nisi creandus sit de illis nobilib⁹. qui quondã aut sui ꝓgenitores. de quib⁹ ꝓcesserãt ꝑ parte patris: aut linea paterna fuerint liberi aut illustres/ꝛ se ꝑ vxores aut matres non sue ꝓditiõis degenerauerũt/ꝛ talẽ nobilẽ reformat ꝛ reillustrabit/ꝛ itez ꝑ put sui ꝓgenitores fuerũt baronem ꝛ libez ꝛ illustrẽ facit/alꝫ ꝓ nequaq̃/ꝛ forte mouet dñs impator rõne. Nam talꝫ degenerat⁹ vicio materno/est tanq̃ degdatus clericus vel sacerdos/ q̃ quondã habuit sacros ordines/ꝛ modo solẽniter eisdẽ ꝓuat⁹/successiuis actib⁹ ꝑ put fuit ordinat⁹. ꝑ tc. ꝛ no. in. c. degradatio. li. vj. de penis/ꝛ talꝫ ꝑ papã vnico ꝓtextu restituit/ꝛ singli ordines q̃b⁹ ꝓuat⁹ fuerat singulariter ꝛ successiue nõ redonant/ꝛ taliꝫ pur⁹ layc⁹ q̃ sacros ordines nunq̃ habuit simꝫ ꝛ semel ꝛ vnico ꝙbo nõ gradat/nec in sacerdotẽ vel ep̃m creat. vt hec videre poter ̄ in spe. de lega. §. nũc oñendum. ꝙ. nouo restituit: vel aliter põt dici. qõ hoc est speciale ꝓuilegiũ seu ꝓrogatiua illoz nobiliũ in germania q̃ soli fuerũt vsi ꝫ nobilitatis stẽmate. vicz vt sint barones ꝛ liberi ꝛ illustres/ꝛ nõ alie natiões/ꝛ qõ alij ad eãdez nõ sumant nisi ꝑ put ꝓdictũ est/ꝛ vt talis sit tent⁹ et habit⁹ exquisitũ ꝛ strictissimũ exigit examen in eccl'ia argentineñ. ꝛ colonieñ. ꝛ pluribus alijs in alamania/ꝛ taliꝫ vicz. qz primũ talis instituend⁹ canonicus monachus vel monial' habuit ꝓbare ꝑ ydoneos testes diligent' req̃sitos. ꝙ quattuoz aui sui ꝓncipales hoc est pater ꝛ mater patris sui/ꝛ pater ꝛ mater matris sue ad min⁹ fuerint liberi ꝛ illustres/ꝛ ꝑ talib⁹ fuerint tenti et reputati/palã ꝛ publice/ꝛ ꝑ hanc ꝓbationẽ habilitauit ꝓsonã suam nec sufficiebat. ꝙ ꝓdicti quattuoz aui fuerũt marchiones. duces. comites. aut barones. qz potuit esse. ꝙ vn⁹ de q̃ttuoz ꝓdictis nõ fuerit liber: ea li-

Rusticus Et q̃d de baronib⁹ vltromõtanis/ vicz lõbardis. italicis. tuscis. aut neapolitanis ꝛ hmõi. aut quales sint hꝫ q̃ de istis ꝓuinciꝫs

Nobilis Dico tibi iudicio meo ꝙ q̃ndaz potẽtissimi baronũ stẽmate fungant' nobilitatis. me dominantes sup terras aut ciuitates italie seu lombardie. put quondã fuerũt mediolaneñ. modo dux Mantuan⁹: pnũc marchio/ necnõ veroneñ. paduan⁹ cremoneñ. parmeñ. vincentin⁹ ymolensis. Lucan⁹ merendule ꝛ sibi sil'es. ꝓtunc dici nõ meruerũt ꝓncipes aut comites. sed ꝓrie dñi vel barones ꝛ illustres. cũ aliqui ipsoz sint vicarij ꝛ officiales impij romani/ꝛ hoc iuxta declarationẽ superi⁹ expeditã/ vbi dixim⁹. ꝙ a ꝓncipe vel potestate aliqua vel de plebe vel plebis parte ad hmõi baronias ꝛ dñationes fuerũt inuestiti: aut aliũde ꝑ longã ꝓsuetudinis ꝓtinuationẽ introduxerũt/ ꝛ bñt merũ et mixtũ imperiũ ꝑ extensum. de q̃ spe. de iurꝫ. o. iudi. ꝙ. notandũ quoq̃/ vt aũt hmõi barones et illustres sint liberi tam exq̃site siẽ germani. ꝓut predictũ est/ hoc idẽ tam signãter ꝓpendere nõ ꝓsueuerũt. Nam sufficit eisdẽ vt obtineant ꝛ possideant loca cũ emolimẽtis/a quib⁹ sue nobilitatis stẽma foreq̃ generosum ab antiquo potent' vsi sunt obtinere ꝛ põsidere ꝛ hmõi dñioz siue locoz dñi dicũtur. vt puta. dñs

Rusticus Sunt ne de ꝓdictꝫ baronib⁹ qui radicaliter nobiles ꝓcesserint ab antiq̃s tẽporib⁹. qz mihi bene cõstat aliq̃s ꝑ potentiã fortuna corroborata ꝓcessisse: ac de plebe potẽtes etiã violent'

Nobilis Vere nõ ꝓstat mihi ꝑ certo de aliqua genealogia/ nisi tantũ de baronib⁹. de merendula. de quib⁹ in pallatio dom⁹ ipoz talis depigitur hist'oria. qõ est in castro merendule situ infra banoniã ꝛ veronã/ꝛ idez se asserũt barones de ꝓgenie magni cõstantini ꝓcessisse ꝛ talit'. Nam dñs Constantin⁹ chr̃ianissim⁹ impator magnus Siluestro pape ꝓriã terre reliquerit portionẽ/ad bizanciã que nunc constantinopolis appellat' remearet/ꝛ filiũ suum cum vxore ꝛ liberis vicz Constantinũ iuniorẽ. de q̃. s. fit mẽtio. c. iij. ad Gallias impatorẽ delegaret/q̃ dum ꝑ lombardiã cum exercitu magno ꝓgraret/ post bononiã ꝓueniens ad paludinosum nemus vbi ꝓnũc merendule castellũ cum suo dño situm cõcernitur/ꝛ dum in eodem deserto merendine refectiõis ꝛ etiã quozũdam curruũ suoruz restauratiõis causa recũberet. vna de filiab⁹ suis itinere fatigata q̃rens vmbrã. secedens ad partẽ inter frutices obdormiuit dulciꝫ densissimas/ꝛ cunctis loco cedẽtib⁹ impatrix estimãs ipsam filiã/nutricis vehiculo coaptatã/ꝛ nutrix credens ipsam matris quadriga collocatã/ ꝛ taliter ꝓperantes vltra fluuiũ vicz padum cũ comitatu ꝓcessit. Nobilis autẽ famella ꝓdicta inclinato iam sole leuiter exprecta se circũspiciendo solam cognouit/ꝛ ꝓ timoze ferarum ambulantiũ in circuitu/ violenter perterrita vehemẽter eiulabat cõsternata. quia vidit se teneris in annis terribili terroze nemoroso loco cum angoze spũs derelictã. vnde casualiter quidam incola terre/ videlicet rusticus. faber. causa cõficiendi carbones facultati sue necessarias ꝓambulabat loca ꝓdicta/planct⁹ stridoze virgis ꝓdicte auriꝫ ꝓcipiẽs ꝓcul⁹ accessit q̃ gaudio magno ꝓplexa cõ-

plosis manib⁹ virū amplexata/tanc̄ extricata de mortis ergastulo humanitatis ne periret sibi petiuit impt̄ri solacia/qui quidē faber licet ruralis tñ placibilis iuuenis ⁊ corpore bene compactus/ipam nobilē inclitā iuuenculam pulchrā nimis/vestitā deaurato/ circūdatam varietate stragulatā:capillis redimitā/facie formaq; venustissimā/letus ⁊ ouanter duxit in interiora deserti/⁊ in tugurīū siue casulam frondib⁹ ⁊ ramis arborū nouiter p̄textā/⁊ ibidem sol⁹ cum sola/cibocq; potuc̄q; cōpetenter refecti/conticiniū noctis solacioſos / natura dictante conatus p̄fecerūt/⁊ intantū vt ipa iuuēcla cū suo,put inquit liberatore/de letaliū piculoꝝ caligine ppetuo decreuit se p̄mansurā/factū est aūt cū p̄nceps cū gentib⁹ suis,put p̄mittit circa noctē tenebras padum fluuiū p̄meauerit/⁊ pl⁹ nobiliū armatorūq; ⁊ totus comitat⁹ in vnū p̄uenirēt filia p̄dicta p matrē/vicz impatricē cum nutrice,put putauerat req̄sita. sed nō inuenta nimiuz parentū viscerib⁹ ⁊ tota contiōe lugubria p̄trit̄ ⁊ cōmotis remissi sunt equites velocissimi/ad locū p̄istine refectiōis ⁊ filia impatoris repta nō extitit/qui reuertētes post dies tanc̄ deuorata a fera pessima lamentātes ⁊ mestissimis apparatib⁹ filiam p̄ditā demonstrātes. Post vero dum decē annis vel quasi pact̄ impatore p̄dicto de gallia ꝓfus romā reuertente/ desertū p̄dictum pambulando ⁊ lachrymali voce filie piclitare/ Baronib⁹ ⁊ militib⁹ suis dampna denudaret. p̄tingebat fabrū p̄dictum/iuxta publicā nemoris illius viā/cum vxore sua ⁊ ple multi plicata/tugurīū artib⁹ suis aptū/ ⁊ aceruos piras roges ⁊ busta carbonū sagaciter compegisse cui dum impator ignot⁹/sibi tanc̄ terrigine desiderant alloq̄ndo cunctanter indagaret hui⁹ deserti p̄missoꝝ occasiōe p̄ditionē/ecce vxor fabri/vicz impatoris filia/veste pilosa ruralit circūdata/corpore decora ⁊ speciosa valde/anniculū gerens in lacert̄/⁊ alteꝝ infantulum manu p̄ducens/seq̄ntib⁹ trib⁹ alijs astanti sibi filio septenni effigie generosa fulcit̄/genitoris p̄gnouit illico vocē ⁊ faciē:ac ploratu hilaritate mirabili mixto ruens ante pedes equi ipsius impatoris dicens. Dñe p̄nceps ecce neptes ⁊ nepotes tuos rurali felicitate gaudent̄ habūdantes. Impator aūt ingenti refocillatiōe pfusus obmutuit/⁊ demū filiā cum ple benignissime suscipiens: equū degradiens/amplexando innūerabiles amoris gest⁹ ꝓpalauit significādo.q; potius eam rustico p̄iunctā ⁊ viuentē eligeret videre/c̄ feris deuoratā ⁊ defunctā,put putauerat ipsius p̄sentia carere/⁊ post multa breuitatis causa penit⁹ omittenda/ totā illam terrā ꝓprietatis titulo tradidit genero siue filiastro/⁊ posteris suis ꝓpetuo possidendā/⁊ in loco vbi q̄ndaz merendinādo filiā p̄diderat/castellum firmissimū qō hodiernis apparet diebꝫ in paludinibus fundatū merendulam noīauit/⁊ ipm filiastrū nobilem valuasorē sui pallacij q mō dicit baro ꝓut p̄dictū est cū posteris creauit/⁊ licet hec modicū ad ꝓpositū ad nobilitatis tñ generose laudez. put mihi retulit capellan⁹ dicti baronis hic annotaui/ ⁊ si placz applicari pōt hec materia sup̄ ad. vij. c. vbi dicit nobilitatē p fortunā p̄uenisse. Nam vtiq; hanc domicellā illustrissimā ⁊ hunc rusticū casu fortuitu.immo penitus ex fortuna pensem⁹ p̄uenisse. Ponderabim⁹ g̃ clari⁹ comitū sup̄ barones excellentiā.q; sepe barones ⁊ baronie plures.ſ. vni⁹ comitat⁹ ponūtur cō tinentiam.put plures nobiles ⁊ nobiliū possessiones spectant ad vnā baroniā.sed sub baronia non reperiemus quantūcunc̄q; larga veri comitis ⁊ comitatus dominia.

n Obiliū aūt qui in septimo gradu ponūtur/⁊ iuxta dicte decretalis ordinē in vltio loco disponūtur/⁊ sub illa clam vicz vel alterius nobilitatis p̄eminentie potentie seu potestatis excellētie vel dignitatis existat. ⁊ c̄.cōprehendi pñt statū ⁊ p̄ditiones. Nūc restat declarare/⁊ p̄mo p̄ncipaliter notandū. q; si foret in vsu tunc oēs illos quos sup̄ spectabiles aut clarissimos rōne dignitatū: aut officioꝝ sibi coherentiū noīauimus rōnabiliter possent includi/⁊ generalit oēs nobiles/q̄ non merent illustres noīari. Item ⁊ satrape si q̄ sunt aut fuerūt ⁊ dicebant q̄ndam sapientes/⁊ erant duces p̄fecti,puinciaꝝ ⁊ iudices et dicebat satrapa q̄si sat̄ sapiens vel potens.de q̄ in dic.c.fundamenta.⁊ in glo. ⁊ ōt Archiē. ibidem.q; satrape p̄fecti p̄sarū p̄ncipes dicebant p̄saꝝ sapientes. Item includim⁹ heros q̄ dicunt nobiles genere.nobiles animo ⁊ virtute. Dicit etiā heros in auctoribꝫ gentiliū/ qui ex vno parente mortali.⁊ ex altero nascit immortali.sic Achilles q̄ dicebat heros.quia ex patre peleo mortali/⁊ quadā dea dicta Thedide matre īmortali. Itē apō gentiles heres appellat qui ꝓpt̄ suam ꝓbitatē fingit deificat⁹ vel meret deificari.vt Hector ⁊ Hercules Julius ⁊ Octauian⁹ Item cōphendunt p̄mates qui p sapientiby ⁊ maioribꝫ ciuitatū sumunt quoꝝ cōsilio ceteri regūtur. vt.ff.de condic. ⁊ demon.l. Municibꝫ.vel p̄mates capiunt p doctoribꝫ potentioribꝫ ciuitatis, vt.C.de p̄t.cur.l.pen.⁊ nobiles dicuntur. vt.lxxix,dis.si q̄s sacerdotibus.⁊ in glo.ſ.

Item optiates q̄ meliores ⁊ ditiores de ꝓl'o dicunt. vt in dicto.c.fundamēta. ⁊ in glo. hȳ etiā magnates ⁊ ꝓmores dici pñt. Item cōprehendunt mgr̄at⁹ q̄ dicunt a p̄eminētia ꝓsilij ⁊ doctrine in regimīe/quō ⁊ maiores curie regȝ frācie sic vocant q̄si maiores statu. Nam steron grece dicit latine stat⁹. Itē ⁊ marestall⁹ ⁊ seneschall⁹ q̄ ꝓprie rectores ad vniuersa negocia regiōis sunt ꝓstituti/⁊ ꝑ vtrūq; nomē importat. vt marestall⁹ id est dñs labox/marȝ em̄ grece syriace dña vl' dñs latine. Callus em̄ laborē insinuat. seneschall⁹ aūt a senes ꝓpter maturitatē regimīs/ ⁊ call⁹ calli. In tali em̄ officio nō dñt exponi nisi hoies magne expientie/ ⁊ laborȝ assidui. Apō hyspanos aūt oēs p̄ncipes sub rege diuites hoies appellant/ ⁊ p̄cipue in regno castelle/ cui⁹ est rō qz rex ꝓuidit in pecunijs singul'baronib⁹ p̄m merita sua vel cōplacentiā hos dep̄mit/hos exaltat/sunt ibi alij q̄ dicunt infantes/alij infansones/q̄x p̄mi sunt de genere regali/q̄ filij vl' ne potes sic dicti ab innocētia ꝓpij q̄ nullū debent ledere. sed ꝓseruare: ac in iusticia fauere ⁊ regere: sic infantes in oīb⁹ obedire. qō his dieb⁹ ꝓut ꝓcepi bene fuat ibidē. scōi ꝑo vicz infansones ⁊ sunt nobiles q̄ plus hñt virtutȝ q̄s simplex miles ⁊ aliq̄x castrox ⁊ villax dñi/q̄ ⁊ al's castellani dicūt. Attamen null⁹ p̄dictox rōne dicte dñationis āministratiōis vl' officij comes vl' baro noīatur. sed comiti vel baroni pñt interdū talia cōmitti. Item sunt maiores natu/ ⁊ illi dicunt seniores in ꝓl'o ⁊ honoratiores. Item cōprehendi pñt q̄ vicē regȝ agebāt ⁊ dicebant: ac cōmentarijs/⁊ est nomē indeclinabile vtriusq; nūeri/⁊ eox iudicio leges scribebāt. ita ōt glo. ij. Reg. vij. Dicit etiā scriptor gestox tp̄is vel cācellarius. vt Isa. xxxv. in glo. Silr ⁊ agda qui portabāt ensem ante p̄ncipē. Item sub clausula p̄dicta cōprehendunt oēs nobiles q̄ sub baronib⁹ illustrib⁹ ꝓstituūt/q̄ al's ꝓuati nobiles dicūt. qz simpl'r nobiles/⁊ desup nō militia aut aliqua dignitate p̄diti. vt le. ⁊ no. in.c. q̄ contra. xxiij. q. j.

Rusticus Tu multos mihi dinūcrasti nobiles/⁊ exterox nobiliū spēs ⁊ speciex ꝓditiōes/ q̄x i germania nō habent notiones vocabula neq; dcōnes/⁊ ꝓstat mihi. q⁹ in italia ditiores ⁊ potētiores dicunt nobiliores. sed nihil ad nos q̄ foris sunt. sed germanox tm̄ volo scire q̄ sub illustrib⁹ sūt conditiones ⁊ ꝓditionum rationes.

Nobilis Ecce post barones ⁊ illustres nobiliū in germania/tres sūt ,gradus vel ꝓditiōes/⁊ illi nihilomin⁹ quantūq; potentes p̄dictos illustres si saltē liberi sūt recognoscūt sibi supiores. de ꝓmo g̃du dicunt ,pceres/⁊ ,ꝓprie vasalli vel valuasini dici pñt/⁊ feuda hñt/⁊ hȝe pñt ab imp̄atore regib⁹ ⁊ p̄ncipib⁹/⁊ alios nobiles in vasallos hȝe ꝓsueuerūt / ⁊ q̄ ipsos ,ꝓt ꝑ in dños recognoscūt tales sūt plures in Austria Ungaria ⁊ Bohemia/⁊ apō nos sunt dicti nobiles. de battstadt. de andelaw. de balwill et sil'es de quib⁹ in li. feu. ij. c. x. vel al's. vt tales sunt habiti tenti ⁊ noīati. Minores aūt nobiles qui in gradu scō ꝓstituti sunt dici pñt/qui vasallos sub se hȝe non ꝓsueuerūt. ⁊ ipsi vsuz feudox habuerūt/⁊ ab antiquo castris ⁊ castell' ,pmīētib⁹ p̄fuerūt/⁊ ab eis noīa traxerūt/⁊ quēadmodū oēs nobiles supiores cū troianis aut romanis ꝑegrinis in imp̄atox aut aliox p̄ncipum comitatu ad germanos p̄uenerūt/⁊ hȳ etiā militares dici ꝓsueuerūt ⁊ militia digni/⁊ se p talib⁹ tenuerūt/⁊ ꝓnubijs ciuiū aut plebeox se nō immiscerūt. sed sp nobiliū germīe ab vtroq; parente ,pcesserūt. Minimi nobiles aūt ⁊ de g̃du tercio/sunt illi/q̄ ab antiquo nullā feudi cōsuetudinē hȝe ꝓsuerūt/⁊ in ciuitatib⁹. aut vill'. seu oppidis. aut burgis. seu vitis resider̄t. his et ciues antiq̄s mag̃x ciuitatū cōpam⁹/ ⁊ hos q̄s imp̄ial' maiestas de nouo nobiles creauit adequam⁹. de q̄b⁹. j. c. xvij. nouā collatiōis relationē faciem⁹. Qx aūt ciues dici possint nobiles. le. ⁊ no. in. c. series. de testi. De romanis aūt siue troianis cōstantinopolitanis ⁊ cartaginēsib⁹ ciuib⁹ q̄nta nobilitatȝ p̄eminentia ceterȝ p̄fulserint. sup̄ plene dictū est/ cū ipsox aliqui barones ⁊ illustres fuerint tenti ⁊ noīati. vñ ⁊ Clemēs papa scripsit ad neapolī ciuitatē. vt pt̄z. xxxix. di. petrus. in supscriptiōe / nobilib⁹ inq̄t ciuib⁹ neapolim vel ciuitatȝ neapolitane. vñ dixit Blesēn. Nam q̄d refert int' hos vicz ciues/⁊ illō vicz nobiles/q̄ aut sui ,pgenitores p tanta tp̄a q̄rum initiū non est in hoīm mēoria in castris aut castell' morabant'/ seu in hac regia ciuitate p̄mat⁹ optimat⁹. magnat⁹. mgr̄atus. seu ꝓsulat⁹. vel ,pcōsulat⁹ p̄cellentia/silr p tāta tp̄a legaliter ⁊ feliciter vtebant'. sed dū sincere ꝑpendiculam⁹ q̄ūcunq; p ciuitates ⁊ oppida morantiū nobilium. immo ciuiū ⁊ oppidanox vniuersitatū conditiōes / plerumq; vident' circūdati: ꝑplexi. cōuoluti. cōtricati. ⁊ intricati p̄incipum ⁊ aliorum nobilium castris ⁊ munitionib⁹. q⁹ tanq; iudei inter cristianos ⁊ sine cristianis / sic hmōi vniuersitates sine nobilib⁹ subsistere nō pñt. Nam nō i vrbib⁹ alimēta crescūt. sz alimētox deuoratores i eis q̄escūt/⁊ illa nobiliū regiōes ꝓducūt. Sic ⁊ Paulus fuit ciuis roman⁹. vt le. ⁊ no. x. di. si in aditoriū. ⁊ nobil' genere. vt ōt glo. ij. ad

Paulus apls Ciuis Rom. anus quā dr

Thi. vlt. ⁊ hoc in hūc modū vicz penula de q̄ dicit ꝓpaul⁹ in.c. iamdicto fuit data patri pauli insigne a romanis qñ suscept⁹ est in sociū ⁊ ciuē romanū. Unde ⁊ ꝓpaulus se ciuē romanū appellat/penula em̄ erat vestis cōsularis q̄ induebant cōsules romani ingredientes in curiā. De q̄ si quer̄. vnde apl'o acciderit/rn̄detur romani hāc ꝓsuetudinez habuerūt qñ monarchiā totius orbis sibi acq̄rebant. vt quecūq; gens cū pace ⁊ coronis eis occurrisset darent eis libertatē in tantū. vt frēs illoz dicerent ⁊ ciues romani appellarent. dabantq; potestatē edificādi curiam et habendi cōsules. sic ⁊ ipsi habebāt. Pater igit̄ pauli de gistalo opido iudee vbi nat⁹ fuerat translat⁹ in tarsum ciliciē/⁊ quodā tpe venientib⁹ romanis p ciciliā occurrit eis ipse cum alijs tarsensib⁹ vtpote nobilis exceperūtq; eos cū pace / tunc romani ꝓcesserunt eis predicta/ibiq; pater pauli penulā accepit / post cuius mortē ob recordationē eius hanc vestem ꝓpaulus sibi retinuit memorialem.

Rusticꝰ Quid autē refers de Basthardis nobiliuz filijs aut filiabꝫ/ an ne ꝓterea generose sint seu viliozis ꝓditiōis.

Nobilꝰ Filius Basthardus quātumcūq; de nobilib⁹ parentib⁹ fuerit ꝓcreatus/ꝓterea nō dicit de domo/ nec de familia/nec de agnatione patris. vt no. Bal. in.l. generalit̄. C. de insti. ⁊ sub. ⁊ Bar. in.l.fi.C.de ꝑ.sig. sed nihilomin⁹ si pater fuit nobilis basthardus similiter dicit nobilis. vt no. Bar. ibidem. sed q̄ ad nobilitatē Bal. dixit ꝯtrariū in.l. legitime. ff. de sta. ho. ⁊ ꝟ refert Antho. in.c. venerabilē. qui fi. sunt le. xxviij. col. sed si pōderas ꝓba Bar. nō ꝓtradicit. quia nō dicit q̄ filius basthardus nō sit nobilis. sed q̄ nō est nat⁹ de patre nobili/⁊ sic nō est nobilis/ sec⁹ si de nobili dicit etiā de parentela esse ⁊ de sanguīe patris. vt no. Bar. in.l. pnūciatio. §. familie. ff. e. ri. vide plene p eū. in.l. tutelas in ꝓin. de capi. dimi. ff. Et qđ dicit de Basthardo. idem in legitimis de basthardo nat⁹. vt no. Bal. in dicta.l.fi.C.de ꝑ.sig. secus de illegittimis de eodē natis.

¶ Aduerte tñ. q̄ licet basthardus dicat esse de genere ⁊ sanguīe improbato. put. j. dicet. c. xix. et hanc habet qualitatē in se qualitercūq; nat⁹. put etiā no. Jo. an. in. c. statutū. ij. de here. li. vj. in notula sup̄ glo. ⁊ in cle. j. de bap. super ꝑ. liberi. sed tñ videt q̄ basthardus nō dicat de genere patris. quia gen⁹ sumit̄ p agnatiōe. vt no. p glo. Bar. ⁊ ange. l. j. ff. de. pba. ⁊ sicut genus et agnatio sunt noia ciuilia que nō cadunt in basthardis. no. Bar. in loc⁹ sup̄ alle. ⁊. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad trebell'. vbi etiā Ange. hec dicit ibi. ⁊ Bal. in.l. generalit̄. §. fi. C. de insti. et sub. Item Bal. dicit q̄ bastardus non est de casata legitimoz/ nec de illoz domo / nec pōt aptare arma ipsoz nisi ei ꝓcedant̄. vt ipse no. in.l. filiū. ff. de bis qui sunt sui vl' alie. iur⁹. de quo j. dicet. c. xxix. in fi. sed dñs Antho. de bu. p̄dict⁹ Qz ex cōi vsu seruat̄ ꝓriū licet stricte dicat filiꝰ quē nuptie demōstrāt. vt no. in dicto. c. p venerabilē. xxviij. col'. ⁊ est tal' mos ꝟuat⁹ p̄sertim in gallia vbi filij regū ⁊ ꝓncipū ⁊ alioz nobiliū saltē maioz dicunt nobiles. ¶ Immo videt in italia. q̄ filij marchionis asceñ. siue ferrarieñ. dicūt̄ illustres ⁊ generosi ⁊ legitimati dicūt̄ ꝓncipes non em̄ ex opiniōib⁹ singloz / sz ex cōi vsu noia exaudiri debēt. ff. de suppel. lega. l. labeo. ⁊ cōsuetudo est optia legū interpres de ꝓsue. cū dilect⁹. ⁊ plus stat̄ vsui q̄z significatiōi voc⁹. ff. dele. ij. l. nō alit̄/imo vsui stat̄ ꝯ naturā voc⁹. ff. del. ij. l. vxori in pn. ꝺ hac materia m'ta ar. no. xij. di. illō. Sūt ḡ basthardi nobiles iuxta singlaz regionū ꝓsuetudies. ⁊ ꝟ ꝓtēdit sil' ad m'lieres ⁊ ē.

Rusticus Sū ꝓtent⁹/sed dixisti. §. vicz. c. ix. de nobilitate iudeoz q̄ pollebāt tpe xpi et añ xpm ⁊ de generatiōe ꝓsentū. sed nūc mirari possuz q̄ nobilitaꝫ ordie gētiles/ siue pagani/barbari/turci/sarraceni

Nobilis vel tartari / suas distinguāt generatiōes. Cōstat. q̄ pagani de magno regno Granati qđ est vltra hispaniā in plaga occidētali ꝓtēdēte se ad fines marꝫ occeani/q̄si iuxta ritū hispanoz suas ponūt post regē iuū nobilitaꝫ dñas. In regnis aūt oriētalib⁹ ⁊ q̄si p affricē ⁊ asie regiōes. put narrāt p libros suos Johs de mandauilla. Anglic⁹. Marc⁹ de venetijs/⁊ Odoric⁹ fr mior in lib. de mūdi mirabilib⁹/dictaz terraz pagratores/nō aliū nisi nobilitaꝫ illū discrecōis ordinē/quē in veteri testamēto ī libꝛ gētiliū poetaz ⁊ historia troiāoz/⁊ pluribꝫ alijs repi discretionatū/vicz reges q̄z se aliq̄ gētiliū noīant ipatores/vl' soldanū/vl' ꝑsbyteꝝ Johez de india: aut magnū Cham q̄ tñ ꝓre reges sūt/licz noia ꝓgēies habeāt ꝓpetua. vt pharōes/reges egipti/ptolomei/reges alexādrie vl' egipti occidētal'/candaces ethiopū regīe. hīc duces q̄ apd eos dicūt̄ ꝓncipes. hīc regli q̄ apd nos dicūt̄ cōites. hīc sub regli. put legit̄ de Abdō ⁊ sennē q̄ fuer̄t tpe Decij imperatoꝛ et cathenis argēteis ducebāt̄ victi martyrizādi/qđ signū fuit sue nobilitaꝫ/⁊ hi ꝓnūc dicūt̄ vice cōites/hīc ⁊ capitanei q̄ apd nos dicūt̄ barōes vl' valuasores/⁊ sūt regionū rectores/q̄ large dicūt̄ ꝓuicias ꝓncipes. sz iferiores nobiles q̄ curiales freq̄nt̄ noiant̄ exq̄sita se gerūt q̄dā curialitate

vt malitie vacent/ ⁊ negociatiōibꝫ plebeoꝝ vel ciuitatensium apud quos cōmuniter magne et ꝑciosissime vigent mercātie se metu degeneratiōis nō occupent. Milites aūt ipsoꝝ/ sic̄ nostrates diuersi ꝑ sunt ꝓditionū/ ⁊ gēmis ⁊ auro ꝑsignati fulgere solent. Dr̄nt aūt pagani. gentiles. ethnici. ⁊ sarraceni. barbari. ⁊ thartari. vt patz ꝑ Jsiō. Ethi. vij. c. x. Oēs tū illi ⁊ alij q̄ extra romanū imperiū sunt barbari dicuntur. vt no. glo. in ꝓlogo institutorum. **Rusticus** Ex quo aūt modernoꝝ. et ꝑsertim in germania nobiliū gradus ad septimum nō sagacitate ꝓpria. sed summi pōtificis norma numeꝝ patenter reduxisti. put. j. c. xxxij. septē genera rusticoꝝ sic̄r descripsisti/ ⁊ numeꝝ eūdem diuersis diligenter supra rōnibꝫ studiose cōmendasti. Nunc aūt ꝓut premissum est. aliquas scripturaꝝ traditiōes quas ad numeri predicti celebritatē septeni collegisti nō obstante rusticitatis mee lassitudine nō omittas per extensum annumerare. **Nobilis** Placet mihi tant⁹ tue rusticitatis affect⁹ tanta legalitate cōcitatus Unde ꝑcipe auribꝫ Dum cōditor alme sydeꝝ machine magnific⁹ et mundi fabricator cuncta creauerat/ ⁊ septiformis munere dextre dei digit⁹ rite septē dies ꝑ opere ⁊ quiete ꝑmos illumīauerat/ ⁊ inter hos septimū quietis diem in sc̄a sc̄oꝝ celebrem celebrari solēnizauerat/ ⁊ septē planetas his septē diebꝫ applicauerat/ ⁊ septē plyades stellaꝝ illis ꝓiunxerat. Extunc septē mundi etates dispposuit ac septē mutatiōis hoīs de quibꝫ sup̄. c. v. illis applicauit. Uoluit ꝓsequēter q̄ septem essent ꝑcepta scōe table decalogi. xxxij. q. vij. Qui est in oīibꝫ. in glo. ⁊ septē oꝛonis dominice petitiones. Luc̄. xj. ⁊. vj. septē dona spūssancti Jsai. xj. ⁊. xxx. q. j. puenit. ⁊ septē beatitudies de quibꝫ cōiunctim. Luc̄. vj. Matt. v. ⁊ septē virtutes et septē vitia ipsis oppposita q̄ colligunt Luc̄. vij. septē annis xp̄us fuit in egypto Matt. ij. ⁊ septē fuerunt ꝙba xp̄i in cruce/ ⁊ septē verba beate virginis q̄ colligit magister in ratiōali diuinoꝝ sup oꝛone dñica. septē vicibꝫ in die laudē dixit Dauid dño. psal. cxviij. septē sunt psalmi eiusdē penitētionales. vt patet. ⁊ septē sacramenta eccl̄ie. j. q. j. qō q̄dē ꝓcoꝝ. septē ꝑm ordines clericorum ꝑm theologos. vt no. Jo. an. in ꝓhe. li. vj. septē annoꝝ puer pōt ordinari ad ordines minores/ ⁊ septē annoꝝ puer potest habere beneficiū sine cura. vt le. ⁊ no. in. c. ex eo. de rescrip. li. vj. ¶ Septē testes requirunt in testamēto ꝑm leges. C. de testa. l. hac cōsultissima. Septē ꝓp̄ti qui terrā ꝓmissam habebant Deutro. vij. septies in die cadit iust⁹. de pen. di. iij. cadit iustus. puer. xxiij. septē sunt stelle ⁊ septē corone ⁊ septē ecc̄lie in Asia quibꝫ scripsit Johes. ⁊ septē spiritibꝫ qui in ꝓspectu troni sunt Apoc̄. j. septem boues ⁊ septē spice ⁊ septē anni fertilitatis/ ⁊ septē sterilitatis Ben̄. xlj. et seq̄ntibꝫ. septē colūnas excidit sibi sapiētia. puer. ix. septē egipti flumia Apoc̄. xvij. septē filij Job. Job. j. Item septē sacerdotes portabāt archam federis ante Jericho. ⁊ septē diebꝫ circuibāt ciuitatē. ⁊ septē buccine portabant/ ⁊ hoc ꝑ septē sacerdotes ⁊ septio die buccinabant septē sacerdotes Josue. v. septē agnos immaculatos obtulerūt filij israel/ ⁊ septē diebꝫ vescebant azimis/ ⁊ septē agnis ⁊ hyrco expzobzabat peccatū/ ⁊ septē diebꝫ in tomitē ignis/ et septim⁹ dies erat celeberrim⁹ ⁊ sanctus Numeri. xxiij. ⁊ septimi mēsis prim⁹ dies erat venerabilis ⁊ sancta Numeri. xxix. septimi mensis q̄ndecima erat venerabilis ibidē. ⁊ septimo die Moyses cessabat oꝛare. Exo. xxiij. ⁊ septimo die sabbatū est ⁊ requies sc̄ta dño. ⁊ septimo die ab opere quieuit dñs. Exo. xxxj. septena ⁊ septena ex oīibꝫ animantibꝫ mundis tulit Noe in archā/ ⁊ septena ⁊ septena de volatilibꝫ celi sic̄r tulit noe/ ⁊ post dies septē pluit dñs sup terram xl. diebꝫ ⁊. xl. noctibꝫ/ ⁊ septē dies cum transissent aque diluuij inundauerūt sup terrā/ ⁊ septio die rupti sunt oīes fontes abissi. Ben̄. vij. septio die erit solēnitas dñi. Exo. xij. septimo anno egredi⁊ liber seruus qui seruierūt sex annis. Exo. xxj. septē diebꝫ bos ⁊ ouis sit cuꝫ matre sua. Exo. xxj. septimo anno dimittas requiescere terrā quā seminasti sex annis. Exo. xxiij. septim⁹ dies erit vobis sanct⁹ sabbatū ⁊ requies. Exo. xxxv. septim⁹ dies quia sabbati est vocabit⁊ sanctus. Exo. xxiij. septimus erit celebrior ⁊ sanctior. Leuit. xxiij. septimo mense ꝓma die mēsis erit vobis sabathū memoriale ibidē. septē diebꝫ offertis holocausta dño ibidē. septē diebꝫ celebrabitis ferias dñi ibidē. septē diebꝫ ꝑ annū legitimū sempiternū erit in generibꝫ vestris ibidē septimo mēse festa celebrabit⁊ ⁊ habitabit⁊ in vmbracul̄ septē diebꝫ ibidē septem vicibꝫ ⁊ in septima vice/ ecce dixit Helyas nubecl̄a parua. iij. Reg. xviij. septē diebꝫ filij isr̄l dirigebāt acies septima die ꝓmissū est bellū. iij. Reg. xx. septim⁹ filiꝰ erat Dauid pr̄is sui/ ⁊ iunior. j. Paral. ij. septē annis fames fuerat ꝓminata ꝑ ꝓphetā ipsi Dauid ꝓpter peccatū vicz murmuratiōnē ꝓp̄ti ij. Reg. vlt. ⁊ septē annis abbessam regnauit in isr̄l. Judi. xij. septē diebꝫ fecit nuptias Samson/ ⁊ septia die Samson vxori exposuit ꝓbleuma. Judi. xiiij. septē finibꝫ neruiceis ligat⁹ est

Sampſon/ꝛ ſeptẽ criniby capitꝫ ſui ꝓplexus fuit licio cũ clauo. Judi.xvj. ſeptimus ab Adã fuit Lamech ꝑm⁹ adulter ꝛ peſſim⁹. Beñ.iij.ꝛ hiſtoꝛ.ibidẽ.ſeptim⁹ aũt ꝛ pꝭſſim⁹ fuit enoch ab Adam ꝛ optim⁹. vt hiſtoꝛ.ibidẽ.ſeptẽ hoꝛis Adam ꝛ Eua fuerũt in gadiſo. Beñ.iij.ꝓ doc. ſeptimo mẽſe cõpleuerat aceruos fundamẽtoꝝ.ij. Paral.xxxj.ſeptim⁹ menſis ſcenopleꝛie ſub Eſdra Nũe.viij.ſepties aſpget coꝛam dño qui tinxerit digitũ in ſanguine. Leui.iij.ſepties q̃ mũdat⁹ eſt a lepꝛa tinget in ſanguĩe paſſerꝭ. Leuit.xiij.ſeptẽ dies vir q̃ fluxũ ſanguĩs patit lauetur aq̃s viuentiby. Leuit.xv.ſepties aſpget digito in ſanguĩe vituli. Leuit.xvj. ſeptimo non tanget te malũ. Job.vj.ſeptimo die venit Nabochodonoſoꝛ.vt lugeret danielẽ. Dañ.xiij.ſeptem hebdomodas annoꝝ id eſt.ſepties ter hebdomodas annoꝝ.i.ſeptẽ ſepties q̃ ſimł faciũt annos.xlix.ꝛ ſeptimo mẽſe clanges buccina.ſeptimo anno ſi nõ ſeruierim⁹ nec colligerim⁹ fruges noſtras q̃d comedem⁹.ſeptẽ ꝓſiliarij Artaxerxis regis miſerũt Eſdre ad Judeã ꝛ Jeruſalem.j.Eſdre.vij.ſeptim⁹ menſis ſcenopheie ſub eſdra erat dũ filij iſrł erant in ciuitatiby ꝛ ſeptimi menſis.j.eſdra ſacerdos legit leges ꝓphi.ij.eſd.viij.Leui.xxv.ſepties ꝑ curiã vos ꝓpt pctm̃ Leuit.xxv.ſepties oſſitauit puer reſuſcitat⁹ ꝑ Heliſeũ.iij. Reg.iij.ſeptuplũ ꝓbat argentum pſal.xj.ſeptuplũ redde vicinis nr̃is in ſinu ipſoꝝ.pſal.lxxviij. ſeptima hoꝛa reliq̃t febꝛis filiũ reguli Joh.iij. Jtẽ ſeptẽ vitulos offerebat die ſeptima. Nũeri.xxix.ſeptẽ annis ſeruiuit Jacob ꝓ Lya/ꝛ ſeptẽ annis ꝓ Rachel. Beñ.xxix.ſeptẽ annis oppreſſi ſunt filij iſrł ꝑ regẽ Madian. Judi.vj.ſeptẽ ſigilla ꝛ ſeptẽ ſignacula.ſeptez coꝛnua. ꝛ ſeptẽ ocłi/ꝛ ſeptẽ ſpũs dei Apoc.v.ſeptem angeli cũ ſeptẽ tubis Apoc.viij. ſeptẽ coꝛnua ꝺꝛaconis. ſeptẽ capita ꝺꝛaconis. que ſeptẽ habebãt ꝺyademata. Apoc.xij.ſeptẽ fuerũt plage. Apoc.viij.ſeptẽ phyalas habuit vn⁹ de ſeptem angeł.ꝛ ſeptẽ capita erãt beſtie coccinee.ꝛ ſeptẽ mõtes ꝛ ſeptẽ reges ſedent ſup eos Apoc. xvij.ſeptẽ agnas Abꝛaam dedit abymelech. Beñ.xxj.ſeptẽ egipti flumĩa Apoc.xvj. ſeptẽ viri loquẽtes ſnĩas. Pꝛouer.xxvj.ſeptẽ circũſpectoꝛes ei⁹. Ecci.xxxvij.ſeptẽ ꝺyaconi.ꝛ ſeptẽ candelabꝛa. Apoc.j.xciij.di.ꝺyaconi. ſeptẽ epłe canonice. vt ptz ſeptẽ hoꝛe canonice. de cele.miſſ.c.j. ſeptẽ gradus ſapiẽtie. Jaco.iij.ſeptẽ grad⁹ virtutũ Pet.j.ſeptẽ ſpoꝛte fragmẽtoꝝ. Mat.xv.ſeptem mulieres vix vnũ apꝛehẽdent. Jſa.iij.ꝛ ſeptẽ viri crucifixi ſunt ſił in dieby meſſis ꝑmej. Reg.xxj.ꝛ ſeptẽ filios pepit mater q̃ infirmata eſt ꝛ defecit aĩa eius. Jere.xv. ſeptem fratres vxoꝛem vnã hñtes. Mat.xxij.ſeptẽ viros Sara filia Raguel ſibi apoſuit. Thob.viij. ſeptẽ ſunt ve.q̃ dñs ypocratꝫ germinauit. Matt.xxiij.ſeptẽ ſunt oculi inſipientꝫ. Ecci.xx.ſeptẽ viriby incendit fornax nabochodonoſoꝛ Dañ.iij.ſeptẽ mentes mulierũ cõcupiſcẽtie. Jere.v.ſeptem aras erexit Balaam. Numeri.xxiij.ſeptim⁹ annus remiſſiõis. Deut.xv. ſeptẽ lotioniby mundat Naaman ꝑ Heliſeũ.iij. Reg.v.ſeptẽ demones neq̃tioꝛes ſe aſſumpſit expulſus ab homie Luc.xj. Mat.xij.ſeptẽ demonia eĳciunt de Magdalena. Luc.viij.ſeptẽ ſunt q̃ odit ꝛ deteſtat dñs. Pꝛouer.vj.ſeptẽ dieby ꝛ ſeptẽ noctiby ſedebãt amici Job cũ eo in terra. Job.ij.ſeptẽ dieby merens ꝓpheta ꝓmãſit. Ezech.iij.ſeptima generatiõe abolitũ fuit pctm̃ Chain. Beñ.iij. ſeptuplum punietur Chayn.i.vſq̃ ad ſeptimũ punitio fiet de eo dũ viuit.ibidẽ ꝑ hiſtoꝛ. Jtẽ ſeptẽ vindictas exoluet q̃ occiderit Chayn ꝺt dñs ꝑ hiſtoꝛ.ibidez.ꝛ ſeptẽ Chayn cõmiſit pctã q̃ annumerat ibidẽ hiſtoꝛ. ſeptẽ ꝺiaconi ꝺñt eſſe in ciuitate. Act.vj.ꝛ.xxj.di.ꝺiaconi.ij. ſeptio menſe occiſus eſt Hodolias.iij. Reg.vlt.lxxxvj.di.ieiunĩ. ſeptẽ lucerne.ꝛ ſeptẽ infuſoꝛia erãt ſup caput candelabꝛi. Zach.iij.ſeptẽ oculi diſcurꝛũt in vniuerſam terrã.ibidẽ. ſeptẽ oculi ſup vnũ lapidem. Zach.iij.ſeptẽ tonitrua locuta ſunt voces ſuas. Apoc.x. ſeptẽ lucerne candelabꝛarũ in auſtrali ꝑte erigunt. Deut.viij.ſeptimi diei ieiuniũ ꝓtect in gaudiũ. Zach.viij.ſeptẽ dieby Maria ſoꝛoꝛ Aaron lepꝛoſa egredietur extra caſtra. Nũeri.xij.ꝛ.xxxij.q.ij.Ĥ ipm.ſeptẽ dieby fuit immundus q̃ tetigit cadauer. Numeri.xix.de conſe.di.iij.nequaq̃.ſeptem dieby populus iſrael luxit Jacob. Beñ.lxiij.q.ij. quia alij. ſeptima ꝛ triceſima dies pꝛo defunctis ſeruẽtur ꝛ quare in iamdicto.c.qꝛ alij. ſeptem ſapientes fuerũt tpe Jere.ꝓphete.ꝛ ſeptẽ paſtoꝛes ſuſcitati ſũt ſup aſſirios. Mich.v.ſeptẽ dieby ardebat roma igne ꝓſumpta.vt le.de Nerone. ꝑ ſeptẽ reges martyꝛizati ſunt decẽ milia martyꝝ. vt in ipoꝝ hiſtoꝛ. ſeptẽ leones erant in lacu. Dañ.vlt. ſeptẽ vltiones de Chain. Beñ.iij.ſeptẽ tpa mutant ſup nabochodonoſoꝛ. Dañ.iij.ſeptẽ diſcipuli dñi piſcantes. Joh.vlt.ſeptẽ diſcipuli electi ꝑ apłos. Act.vj.ſeptẽ panes ꝑ dñm diſtribute. Matt. viij.ſeptẽ eunuchi regꝫ ꝓſaꝝ. Heſter.j. Jtez ſeptẽ viciby ſalutat ſacerdos ꝓp̃m in miſſa. vt dicit Rõnale diuinoꝝ.ſeptẽ ſunt impedimẽta in mãdatis Berñ. in ſermone de.lxx. ſeptẽ ſunt miſericoꝛdie dñi.ibidẽ in floriby.ſeptẽ ſunt fragmẽta miſcõie.ibidẽ. ſeptẽ ſũt nequitie in coꝛde ini-

mici. Prouer.xxvj.septem fuerũt dormientes. vt patz. septẽ sunt rome ecclie ꝓncipales/ꝛ septẽ sunt montes ibidẽ. vt patz. septẽ sunt artes liberales. Beñ.xj.g hist̃. septem artes mechanice Hugo de dydascol'. septem sunt artes ꝓhibite q̃ colligunt'. xxvj.q.v. magi. ꝛ.§. seq̃ntib̃. septem colores. vt ptz. Item septẽ genera metallo. Isi. Ethi. xvj. septẽ sunt bella ciuilia. de quib̃. j.c. xxx. septẽ foramina in capite bois ꝑm Auicennã/ꝛ septẽ paria neruo. q̃ se diffundũt ad totuz corpus Galien⁹ in anathamia sua. septẽ electores impij. de quib̃. s.c. xij. ꝛ septẽ sunt actuũ solẽnitates q̃ impendunt' in impatorẽ ꝓficiendo. vt notat' ibidẽ. Item septẽ sunt pene ciuiles q̃b corrñdent septẽ pene canonice. vt no. Inno. de accu. qual'. ij. Item septẽ sunt bella ciuilia iusta vel iniusta. de quib̃. j. dicet'. c. xxx. septẽ fuerunt viri ꝙ angelũ prenũciati anteq̃ nascerent'/ vicz Ysaac. Ysmael. Sampson. Jeremias. Johs baptista. Jacob⁹ frater dñi. ꝛ xpus. septẽ ꝓstruxit Greg. monasteria. septẽ sctã felicitas pepit filios. Item fuert septuaginta interptes scripturaz. iij. Reg. vlt'. ꝙ hist̃. ꝛ septuaginta seniores isrl' tpe moysi. Nũeri. xj. de pen. di. ij. §. opponit'. et septuaginta alios discipl'os designauit dñs/ꝛ misit illos binos ꝛ binos. Luc'. x. Itẽ septuaginta niceni cõcilij capitla. Itẽ septuagita tot⁹ orbis terraz sũt linguagie. xvj. di. septuagita. Item ꝙ septuaginta ãnos ignis sacrificij babilonie captiuitatẽ sub aqua vixerat. ij. Bach. j. et. ij. j. q. j. sic eunuchus. Item ꝙ septuaginta annos ꝑdixerat Jeremias templi destructionẽ. Jere. xxv. ꝛ. xxix. de pen. di. j. ꝑdixerat. Itez septuaginta annis durauit captiuitas babilonica. ij. Paral'. vlt'. Item septuaginta annis cõplebat' desolatio Jerusalẽ. Dañ. ix. Item septuaginta palme erant in loco vbi filij isrl' castrametati sunt. Numeri. xxxiij. Itẽ septuaginta aniab⁹ descenderũt pres in egiptũ. Deut'. x. Item septuaginta reges amputatis manuũ ꝛ peduz summitatibus colligebant cibum sub mensa iude. Judi. j. Item septuaginta filij egressi sunt de femore Joas. Judi. viij. Item septuaginta viri omnes filij Jeroboal. Judi. ix. Item septuaginta pondera argenti dabantur abymelech. ibidem. c. eodem. Item septuaginta viros occidit abymelech super lapidem vnũ ibidez. Item septuaginta filios ꝛ nepotes habuit Abdon qui ascẽdebant super septuaginta pullos asinaz. Judi. xij. in fi. Item septuaginta milia virorum erãt Salomoni q̃ onera portabant. iij. Reg. v. Item septuagita filij Achab regis in Samaria decapitati sũt. iij. Reg. x. Itẽ septuaginta viri de domo isrl' erant seniores Ezech. viij. Itẽ septuaginta anni annoz etatis nre. psal. lxxix. Item nõ solum septies. sed septuagies septies pctã donant' delinquẽti. Math. xviij. de iure iur'. quẽadmodum. Itẽ septuagies septies iudicatũ est de Lamech adulteriũ. Beñ. iij. ꝛ. xv. q. j. §. vt itaq̃. ꝛ plura si voluerit reqrere rusticitatis tue solertia ad hunc nũez septenũ solẽnius dedicandũ ptinẽtia ꝙ se reqrat sue sagacitatis industria. zẽ.

De Militibus in armata militia militantib⁹.

Capitulum Decimũquintum. Ait Rusticus.

Entib⁹ orizo ore singulto/ꝛ frequẽtius a gemitu cordis mei rugiebã ꝛ ossito de tantoz inutiliũ ꝓboz eloquio/ꝛ ꝓtentor de tantoz nobiliũ discretiõis sermone nimiz tedioso. sed vltra restat diligentius ꝙpendo/ quẽadmodũ oñes nobilitatis titl'o redimiti. imo nobilitatis ꝓncipes. ꝛ insup reges/ militie clerica li ꝙueniẽt' pñt ascribi. put expient' vidim⁹ in sctõ Jodoco/ꝛ sctõ Ludowico sacerdotib⁹ de stirpe regali ꝓcreatis. sic sil'r hmõi cuiuscũq̃ stat⁹ fulgentes nobilitate militia ꝓsigti ꝓsueuert armate/ꝛ insup in signũ militie talit' adepte balthco gẽmis ꝛ auro sup ꝑstinã nobilitatis elegãtiã si q̃ est signãter decorati. Quare de hmõi militie ac militũ lege norma statuq̃ regla vellẽ vber⁹ certificari/ ex q̃ tu te militẽ signis reb⁹ ꝛ armis ꝛ nõie repsenta re nõ vereris. imo ꝙpterea q̃ d ãstat⁹ eminẽtia gloriaris. **Nobilis** Dilitũ seu militonũ aut tyronũ armate militie statũ penit⁹ pcũctari. adinstar difficile pensam⁹/ quẽadmodũ clerical' imo celestis Jerarchie militias pscrutari. ꝙ tantoz itaq̃ difficultatis inhauribilis ꝛ subtilitatis expedicõe innumerabiliũ scripturaz codices expediret plustrare. sed egestos ingenij ptuli cohibet de modico multũ ꝓtentari. sed nihilomin⁹. vt de pelago tantaz paginaz videamur aliq̃d sorbilasse/ diligẽt' rustico more ignotã tibi materiã ꝙpende. Nõ em̃ dubitam⁹ clericos fore milites celestis militie. vt le. ꝛ no. in. c. ij. de pe. li. vj. ꝛ militari dicũt' deo. ij. ad Thi. ij. ꝛ. xxj. q. iij. c. j. cũ ꝓcor. ꝛ dicũt' etiã dignitatẽ hze. sic ꝛ milites. iij. di. deniq̃. dicũt' etiã militare. de cle. egro. c. j. sic ꝛ angelos milites dicim⁹. vt no. Greg. moral'. xvij. c. viij. ꝛ nato rege celesti. Subito facta est cũ angelo mlt'itudo militie celestis Luc'. ij. ꝛ eccl'ia canit cũ oñi militia celestis

exercit⁹. Sz his dimissis vadam⁹ ad nr̄i ꝓpositi votū. Dicit autē militia nr̄a ſm Catholicon/ a miles. vel dicit a mult⁹ q̄si multicia. q̄ negotiū multoꝝ est. vel a mole reꝝ ꝺr q̄si molecia et est militia officiū militis. vnde cum vnus miles pcutit vel suppzimit aliū in bello vel in duello dicit militiā facere/ z militia dicit expeditio/ z etiā dicit quidē loc⁹ rome sic vocat⁹. vbi olim milites post militiā ſolebant reqeſcere/ z ſub domeſtice cure ꝓcuratiōis hūane largit⁹ ꝓuiſi ꝓmanere. Itē habem⁹ ꝓbū qꝺ est milito. as. z nō tm̄ ptinet ad militē armate militie vl̄ legiby decozate. sz etiā ad amantē. q̄libz tñ eoꝝ exercet militiā. licet iſte nocturnā. z ille nocturnā. z vtriq; incumbit castrū expugnandū. vnde Ouidius Militat oīs amās. z habet ſua castra cupido.

Kusticus Quottuplex est ergo militia. **Nobilis** Scias doctozes nr̄os deſcripturaꝝ angul⁹ collegiſſe q̄druplicē vicz/ virtualē/ ſpūalem votiualē/ z humanalē. ꝓria ad ꝓlatos z ꝓdicatozes ptinet. de q̄ ꝺr Paul⁹. ij. ad Thi. ij. labora sicē bon⁹ miles xp̄i vicz ꝺ hereticos z hoſtes fidei/ z q̄ ſint arma q̄by armat⁹ miles xp̄i pulchriter glo. ponit. j. ad Loꝝ. xiij. Sup ꝓbo oīa ſuffert ſuppl⁹. caritas z c̄. Scꝺa militia q̄ ꝺr ſpūal⁹ que est aduerſus carnē z ſanguinē. de q̄ ad Ephe. vj. z Job. vij. vbi dicit. militia est vita hois ſuper terrā. Tercia militia est votiual⁹ in qua ſūt frēs ſcti Johis Jeroſolomitani hoſpital⁹ z brē ꝓgis de alamania. de quib⁹ infra dicet/ z q̄ndaz tēplarij ordinati ꝺ hoſtes fidei catholice. de qb⁹. de pui. cū z plantare. §. q⁹ ſi. Qui p vniuerſuz mundū vno z eodē die xp̄i q̄ndaz occultā int̄ ſe nutritā hereticē prauitatis abhominationē/ papa z impatoze clam ſubornatib⁹ fuerunt peint⁹ cū ſuis habitatiōib⁹ vna z eodē die deleti. Quarta militia dici pōt hūanal⁹ seu armata de qua ꝓtactū est. ſed ꝺns Azo in ſumma ſup inſtitutoꝝ lib. circa ꝓn. dicit. Est ergo militia alia armata alia inermis z literata. vt. C. de ꝓximis ſacroꝝ ſcrinioꝝ. l. ꝓximos ſacroꝝ. Ista ergo duo. vicz arma z leges debent eſſe in ꝓncipe/ z altez ſemꝑ eguit alterius auxilio/ z tam militaris res legib⁹ est tam in tuto collocata/ z ipſe leges armoꝝ podio ſeruate ſunt. vt. C. ꝺ inſti. co. ꝓfir. l. vnica. z tanta gaudent ſiℓitudinē pariť z ſplendēt vtilitate. vt nomen armoꝝ z noīa eoꝝ. q̄ ita exercenť. in armis accomodenť legib⁹ z legiſt⁹. leges igiť dicunť arma. z impator legib⁹ dicit armari. vt in ꝓin. lib. inſtitutoꝝ. z milites dicūtur aduocati. vnde dicit impator/ nec em̄ ſolos nr̄o imꝑio militare credim⁹ illos q̄ gladiꝭ z thoracib⁹ vtunť. ſed etiā milites vicz patroni cauſarū q̄ gl̄ioſe voc⁹ ꝓ ſiſi munimine laborantiū ſpem vitā z poſteros defendunt. vt. C. aduo. diuer. iu di. l. aduocati. sz his poſtpoſit⁹ militiā armatā aggrediamur/ z de illa copioſe loq̄ndū foret cū ꝑſertī leges z canones de nl̄o dignitat⁹ honoris aut nobilitat⁹ ornatu poſt reges z ꝓncipes q̄ntū de militia vicz armata poſuer̄t normaꝝ z diffinitionū diſcretiōes cū nulites armate militie nō ſint ꝓuate ꝑſone nec ꝓuati nobiles. ſed quēadmodū doctozes ſm maι⁹ z min⁹ in clero ita milites int̄ nobiles ſūt in gēti prozatiꝭ ꝓualētes. vt le. z no. vj. q. j. §. ſi q̄s de militib⁹. z xxiij. q. j §. q culpať. z infra clari⁹ patebit. z hmōi militia dignitas est. vt ibidē. c. militare. xxiij. q. j. q cōtra. z etiā diſciplina. vñ dicim⁹ q⁹ pietas ſuadet diſciplinā militarē vicz armatā. z eodē mō ſcolaſticā z clericalē. put le. z no. in. l. diu⁹ traian⁹. ff. ꝺ forj. q̄ndaz tñ dīña erat int̄ milites q̄ z eq̄tes rōani dicebanť. vt. C. de equeſt. dig. l. vnica. li. xij. q. aliq̄ erāt alīs p̄ſidentes/ z ptūc ſimplex militia nō erat dignitas. vt. C. q̄ mili. pñt. l. vlt. in pu. z ꝺr Bal. in ꝓhemio digeſtoꝝ ſup rubrj. ad finē. q⁹ miles ꝓhonorāꝺ⁹ est in ſedēdo vel in incedēdo ſup doctorē ſimplicē/ quē doctorellū vocat/ q̄ꝝ vn⁹ ego ſuz/ vicz hui⁹ tractatl⁹ p̄co/ ſec⁹ ſi ſit p̄cellētia p̄dotat⁹. vt tpe nr̄o fuit Bartholome⁹ de ſaliſeto. Johs de ymola Petr⁹ de anchozano Anthoni⁹ de butrio z Florian⁹ de ſctō Petro ciues Bononieñ. q̄s in dieb⁹ nr̄is vidim⁹ gl̄ie z honorj magnificētia ceterj p̄eminētiores/ z ꝺr rōnez/ qm̄ magj est honorāꝺ⁹ q̄ ſua ꝓtute pollet. vt no. in. l. ſi q̄d bella. ff. ꝺ cap. z poſt. lib. reuerť. z ℔ vidi ibidē ꝓuari dū erā in ſtudio Bononieñ. de āno dñi. M. cccc. xx. z ſeq̄ntib⁹ q̄ rector ibidē erat vniuerſitat⁹ vltra mōtanoꝝ generoſus baro. dñs Albertus de Limpurg. ſacri imꝑij pincerna hereditari⁹ Waguntineñ. z Herbipoleñ. eccl̄iaꝝ canonic⁹/ z ibidē doctorat⁹ dignitate laudabiliť inſignit⁹ Ozi. vltra. Dict⁹ est aūt miles a militia ſm Azo. in ſumma. de re mili. Est aūt militia. idē q⁹ duritia/ q̄s ꝓ nob ſuſtinet miles vel a mlt̄itudie: aut a malo. qꝺ ſolent vel ſaltē deberēt arcere ſeu a nūero mille forte. q⁹ de mille vn⁹ ꝑcipuus z ſtrēnuus eligebať in militū q̄ milleſin⁹ dict⁹ est. **Kusticus** Dic rogo q̄n primū fuerūt milites armoꝝ. diff. de teſta. mili. l. j. §. milites. ſciplia militātes a ꝓlaribus ſegregati/ z admilitandū inſtituti: aut tuendam ad rēpublicā ordinati. **Nobil⁹** Legim⁹ ꝓ Uegetiū de electiōe militū gl̄ioſe ſcribentē/ z etiā in alīs cronicis romāoꝝ q̄ndā romulū vꝛb

Templarij

conditorē ꝓpter rempublicā manutenendā ⁊ ꝓseruandā/primū milites ꝓstituisse/erat aūt idē Romulus tpe Ezechie regis in isrl' ⁊ Osee.āno impij Nini. M.ccc. de quib' legit'.iij. Reg. xvij. ⁊ milis seqntib'/⁊.ij. Paral'.iij. Attn̄ legim⁹ vsuz miltādi fuisse ꝑus. vicz tpe Nemrot gigantis ⁊ Beli/⁊ Nini regū. put.j. dicet. Item legēdo scripturas scrutamur. q̄ duduz ante tpa Romuli/vicz/tpe Ysaac pīarche filij Abrae. ⁊ Abymelech regis/q̄ habuit milites/⁊ ducem militū. vt ptz. Beñ. xxvj. Item tpe Achab q̄ regnauit in isrl'/⁊ tpe Helie Michee ⁊ Abdie prophetaꝝ fuisse milites. vt ptz. iij. Reg. xx. Item legim⁹ Athaliā matrē Othozie regnasse super terrā/⁊ cēturiones ⁊ milites habuisse/⁊ ipsos introduxisse ad templū dñi. vt. iij. Reg. xj. Item legim⁹ Josaphat filiū Aza tpe Achab p̄dicti/⁊ regnantē in iuda ꝓstituisse nūeꝝ militū in cūctis vrbib' iuda. q. Paral'. xvij. de q̄ Josaphat. iij. Reg. xv. q̄ oēs iuxta cronicas ⁊ ꝓcordantias scripturaꝝ p̄cesserūt Romulū ⁊ Remū frēm suū. sed sincerius ꝑpendēdo scripturas. put etiā dicit Otto frisigeñ. lib. ij. c. vj. Ex mille iuuenes electos de plebe milites/ ⁊ centū seniores ipse Romul⁹ senatores appellauit/⁊ exhinc militaris ordo siue ordinis militū disciplina/senatoria quoq; dignitas exordiū sumpsere. Patet aūt q̄ milites ante tēpus Romuli/⁊ p̄sertim apō hebreos nō fuerūt tam exq̄site ꝓlecti ꝑ act⁹ strēnuos. put p̄mittit'/sic̄ post tēpus Romuli apō latinos ⁊ grecos. Nam apud illos milites athlete primū dicebant' q̄ pugnabāt in colluctacōe et habebāt immunitatem si tria interuenerūt. Primū q̄ in tenera etate fuerūt in arte periti pugnādi. Scō q̄ habuerint tres cozonas victozie/⁊ ad min⁹ vnā in altera roma/hoc est vel in cōstantinopolitana ciuitate/in grecia aut in vrbe romana/ q̄ est in italia. Tercio q̄ habuerint aduersarijs incozruptis. Jta no. Archiō. de reli. ⁊ ven. sanc. c. j. lib. vj. ⁊ latius ibidē ꝑ nouell'. et sincere ꝑpendas. q̄ nō omis q̄ militat/miles est. sed omis miles militat/aut militabat. vt miles efficeret/nisi miles fiat ex causa ꝑ p̄ncipis beneficiū. vt infra dicet'/⁊ militaris dicit' nobil' ex generis stemate/in quo milites rite viribz ⁊ virtute redimiti foze ⁊ ꝓcreari ꝓsueuerūt. Milicia aūt dicit' turba cōuentus aut exercit⁹ vel exercitiū militantiū/seu militariū vel militū vl' dignitas ipsa militaris/q̄ ⁊ strocia dicit' a straga grece/qō est exercit⁹ latine/ de hmōi aūt militibus/⁊ alijs quos ꝓsequēter imꝑatozes/reges/⁊ p̄ncipes legim⁹ ⁊ vidimus vsq; modo cōstituisse ⁊ cōtinuasse/⁊ non tm̄ milites/sed etiā mgros militū ordinasse/⁊ hmōi ordinationē/ seu militū creationē ꝓtinuasse. vt ptz. C. de offi. mili. l. miles. ⁊ multis seqntib'. Dicti sunt etiā milites executozes vltime iusticie/q̄ ⁊ spiculatozes dicebant': aut tozmozes/⁊ tales etiā chm̄ cruci fixerūt. de quib' Johis. xv. ⁊. xvij. q. v. miles. ⁊. c. nō frustra/⁊ hodie tales in italia dicūtur caualieri. i. milites. q̄ occidūt vel dāpnatos ducūt ad occisionē de mādato potestatis vel iudicis/ et illi etiā apparitozes dicunt' ꝑm Hugo. sed aliter dicūtur apparitozes. C. de appari. ꝑ ꝓto. lib. xj. et in rubzo seqntī. sed de illis nihil ad nostri ꝓpositi dispositionē. solent etiā iuxta legem saxonum quā p̄firmat vsus regnoꝝ oim̄ p̄dictoꝝ sacro impio subiectoꝝ p̄ncipes ⁊ duces ⁊ capitanei. silr ⁊ mgri militū: aut rectozis exercit⁹ in apparatib' belluz siue pugnā prelioꝝ immediate indubitant' quoq; p̄cedentib': aut in belloꝝ siue pugnaꝝ acieb' viros strēnuosq; bellatozes fide ꝓbitateq; ꝓbatos in milites indubitāter solēniter creare ⁊ insignire/⁊ creatos seu insignatos docta quadā verboꝝ forma publice patēter altaq; voce ꝓnūciare/⁊ tales ꝓrie tyrones dicunt' tanq; ignari noui milites nouit' electi ꝑm Jsiō. de. q̄ vide. C. de tyro. l. vlt'. in. glo. j. Et licz verū militē eccl'iastice militie/vicz/in sacris ordinib' militādo ꝓstituēdus nullus creare possit nisi ꝑ se sit miles eiusdē ꝓfessiōis/⁊ p̄nceps militie siue/vicz/epūs. vt le. ⁊ no. ō oz. ab epō. q̄ renū. epi. c. j. cū ꝓcor. nec hmōi p̄ncipez militū alius creare possit nisi ꝑ se hmōi p̄ncipat⁹ sit p̄nceps. immo epūs elect⁹ in archiepm̄ ante palei susceptionē aliū epm̄ ꝓsecrare nō pōt. vt de elec. suffraganeis: nec sacerdotē vel laicū q̄s ligare vel absoluere pōt: nisi ꝑ se sit sacerdos. vt de peni. dis. j. verbū dei. cū ꝓcor. Nihilomin⁹ tñ hmōi armate militie milites: aliuꝰ quicūq; licet miles non sit creare pōt: ⁊ creatū ꝓnūciare dūmodo sit de p̄ncipis militie vel belli cōmissione. Nā ⁊ laicus in foro bellicioso siue ꝓtencioso de mādato p̄ncipis pōt absoluere ⁊ ligare clericos ⁊ laicos. vt le. ⁊ no. de iudi. decernim⁹. de sen. ex. porro ꝑ Boff. ⁊ Joh. in sūma ꝓsen'. lib. ij. c. xxxiij. q. xxxvj. ⁊ silr̄ militē legib' armatū quis creare pōt licet non sit eiusdē facultatis miles siue doctoz aut mgr̄. put facere ꝓsueuit Archiō. Bononien. de quo le. ⁊ no. de offi. oz. c. vlt'. ⁊ in glo. dūmodo. conmilitonū. i. doctoꝝ vniuersitatis ⁊ facultat⁹ rigoze examis bellantiū ⁊ ꝓcertantiū assens⁹ accedat. vt le. ⁊ no. doc. i Clem̄. ij. de magi. ⁊ ita pōt q̄s dare qō nō hz. ō q̄ ō supplen. neg. ꝑlato. c. j. ⁊ i glo. q̄. ⁊ etiā p̄t q̄s ꝓmittere alijs. q̄ ꝑ se nō p̄t facere. vt. ō. dic. c. suffraganeis. ō elec.

Q aūt epiſcopi ſint ꝓncipes ⁊ ipſis ſupiores ⁊ nō illis inferiores ꝓlati.dicēt.j.c.xxiij. ⁊ q abbates poſſint dare primā tonſurā clericat⁹ patz de ꝓui.abbates.lib.vj.in fi. ⁊ etiā monachis alterius monaſterij ⁊ quō patet.lxix.diſ. qm̄.in glo.ſed hec nihil ad nos.ſed in ꝓpoſito noſtro ꝓcedamus. dum aūt militia decorādus huius dignitatis ſiue ꝓfeſſionis accepit diſciplinā/ ⁊ ꝓ vibrati donatiōis gladij penit⁹ denudati de manu ꝓncipis: aut alterius: vel potius ꝑm antiquos poſt bellorū pugnā in bellatoꝝ preſentia.de manu ſacerdotis:aut de altari.put.j.dicetur patenter recepit inueſtiturā/magna quidē reuerentia ſibi,put quondā refert intimāduz.immo collatiōis clare altiſonantis more ſibi ceteriſq; ſuis cōmilitonib⁹ ꝓueniebat ꝓnunciādum digniſſime quoq; referēduz lucidiſſime demōſtrationis exemplū mōſtruoſi miniſterij.ij. Mach. xvj.c.deſcriptū. vbi Jeremias ꝓpheta dñi viſus eſt/extēdiſſime dexterā ſuā ⁊ ſtrēnuo militi. vi delicz Jude machabeo dediſſe gladiū aureū ⁊ dixiſſe. Accipe ſctm̄ gladiū munus a deo i quo cōcides aduerſarios ꝓpli mei iſrl̄/ꝓ boc igit̄ diuino reuelatiōis verba informat armate milite miles q̄b⁹ vt illi machabeo cōpetit tpalis gladij dignitas quā vt efficaciter accipiāt videt̄ virtute huius verbi accipe in quo oñditur ꝓſone idoneitas. Scō cū dicit̄ ſctm̄ gladiū/ demōſtrat̄ officij ſerenitas. Tercio cū dicit̄ munus a deo/videt̄ cōmiſſionis ſolēnitas. Quarto cum dicit̄ in quo cōcides cōcernit̄,ꝓſecutiōis ſagacitas. Quinto cū dicit aduerſarios ⁊c̄.in quo ꝓpendit̄ finalis executiōis amenitas/ ⁊ in qua cōſiſtit eterne remuneratiōis felicitas/cuj⁹ plene deſcribit̄.j.c.xxx. fertilitatz vtilitas/ dignitas igit̄ tpal̄ ꝓprie que cōpetit huiuſmōi militib⁹ in gladio ſignificat̄. Luc̄.xxij. Ecce duo gladij hic/ ⁊ hic duplex poteſtas/vicz/ ſecularis milicie in laicz. ⁊ ſpūalis militie in clericz deſignat̄. de clericz ꝓnūc nihil ad ꝓpoſitū.ſed alius gladius. put ꝓmittit̄ de manu ꝓncipis nomīe eccl̄ie accipit̄ ſiniſtro latere gerit̄ dextra manu extrahit̄ qua regulariter re infigit̄. Primo igit̄ de manu ꝓncipis accipit̄ ꝓ verba Ezech̄.c.v. vbi ꝓ eūdez dicit dñs/fili hoīs ſume tibi gladiū acutū radentē pilos.i.oēs eccl̄iaz occupatores ⁊ clericoꝝ offensores.put colligit̄.xxiij.q.j.ꝓ totū. Scō ſiniſtro latere gerit̄.quo cordis archana latent/ q̄ inſup fideliter fide nō ficta eccl̄ie ſuiſq; mēbris aſſiſtere iubet̄. Tercio dextra manu extrahit̄. vt iuſte rite ⁊ legittie certet̄/ ⁊ nil ſiniſtri ꝑficiat̄. Quarto regulariter infigit̄.i.q; poſt militiā fideliter executā requies vtraq; felicit̄ adipiſcit̄.de q̄.j.c.xxx.ſincerius dicet̄.

Rusticus Utrū aūt militare ſit peccatū ⁊ intantum.q; proueniat penitus euitandum.

Nobilis Hec queſtio larga.q; non tm̄ militib⁹ ornatu armate milicie redimitz. ſed cūctis militantib⁹ hoc eſt armis ad bella ꝑlia quoq; pugnaꝝ exercitia frequēter vſitātib⁹ etiā non nobilib⁹ ꝓgrue videt̄ applicanda. Sciendū eſt igit̄ ꝑm Augustinū in libro.de verbis dñi tractatu.xix. qui dicit.q; militare nō eſt peccatū.ſed ꝓpter predā pctm̄ eſt hmōi militiam tractare/nec criminoſuz eſt rempublicā gerere.ſed ideo a gere rempublicā. vt diuitias augeat videt̄ eſſe dampnabile. Propterea em̄ quadā ꝓuidentia militib⁹ ⁊ militātib⁹ ſunt ſtipendia ꝓſtituta/ne dū ſumpt⁹ querit̄ predo craſſet̄.xxij.q.ij.militare. Unde Greg.ſcripſit vniuerſ militib⁹ neapolitanis dicendo.ſumma milicie laus eſt inter alia bona merita obedientiā reipublice vtilitatib⁹ exhibere. Quicūd ſibi vtilit̄ impatū fuerit obtēpare.ibidē.in.c.ſūma. vñ ex his et alioꝝ patrū dictz cōcludit Gratian⁹.q; militare nō ſit pctm̄,put etiā militabāt Martin⁹ gēma ſacerdotū/ ⁊ Sebaſtianus dei cultor/quē occultabat militarz habit⁹ ⁊ ab oñib⁹ amabat̄ Unde miles pōt ad ſacros ordines ꝓmoueri/ ⁊ ꝑſertim ille q̄ ꝑ ꝓncipem creat⁹ ꝓpter merita extra bellū exercitata. vt ſepe videm⁹ doctores legū tali dignificari militia. ſed ille qui irregularitatē in ſua ꝓtraxit militia ⁊ ſena exercuerit/ ⁊ bella ſepe frequētauerit/ ⁊ ꝑ eum nō ſteterit q̄n occiderit.licet non interfecerit quēquā.vt le.⁊ no.lj.di.ſi quis tamen,ꝓpter ambiguitatē duplicatis.i.mortal̄ pctī talem nō admitterē dicit Johs ibidē.

Rusticus Quot aūt creandus armoꝝ preelecte ſeu ornate milicie/ ⁊ q̄les in ſe miles debet habere ꝓditiōes.

Nobilis Dico tibi.q; in ſe debet hāre ſex ꝓditiōes ſibi legaliter aſcribēdas. Prio q; ſit de genere militarū.vt.C.de nego.geſt.l.nemi. Scō q; examinēt̄ exercitio militari.vt.C.q̄ mili.pōt vel nō.l.j. Tercio q; ꝑſtet iuramentū ſe nō euitatuꝝ mortē ꝓpt̄ ſalutē reipublice.vt.ff.de manu miſſ.l.publica. ⁊ ff.de his q̄ no.in fa.l.miles. Qui aūt vitio fuge militiā deſerūt deſertores dicūt̄.vt le.⁊ no.xxij.q.vij.quēadmodū. Quarto q; enſe cingat̄.vt.ff.de re mili. l.pen. Quīto q; ſtigma ei inſcribat̄.i.nota vel ſignum publicū brachijs ſuis imponat̄.vt.C.de fabricen.i.ſtigma ſed hoc modo eſt abolitū.ſed condictū eſt.vt in calciamētis.baltheo ⁊ calcaribus cognoſcat̄. Sexto q; in numero ac in matricula alioꝝ militū ꝓſcribat̄.Unde ſunt ꝓſus

Talib⁹ ornatus sit miles iure vocatus. Cingat mucro latus sit nobil' atq; ꝓbat⁹. Script⁹ inratus sit stigmate nobilitatus. Et addit' septimū. vt septenus numer⁹ in hoc similit' glorificet. q; sit mente et corpore ad arma ꝑmptus. Unde miles in rei signū ꝓhibet' ne agrū emat in terra vel ꝓuincia in q̄ debet opa bellica pagere/ne studio culture a militia reuocet'. ff. de re mili. l. milites. sed ego reperi octauū z optimū. vt nō careat amboꝫ testiculis. sed q; ad min⁹ habeat vnū. vt. ff. de re mili. l. qui cū vno/z no. lv. dis. p̄cepta in glo. ij. Item nono. q; non sit dubius de statu suo. i. sub litis p̄tētiōe. vtrū sit seru⁹ liber vel ingenuus. ff. de re mili. l. qui stat⁹. ff. de li. ca. l. qui ex libertate. Item decimo qui ab hostib⁹ redēptus est anteqū se luat ad militiū non ꝑmoueat'. vt in dic. l. qui stat⁹ in fi. Quicūq; aūt spretis hmōi ꝓditiōib⁹ aliū de p milite sū gesserit punitur pena falsi siue falsarij/ z maxie si facit. vt officia publica valeat exercere. vt. l. cos. ff. de falsa'. z vidi quēdam clericū corporis vicio claudū/z eius occasiōe apud nos mendicū/qui cōsequēter ꝓgrediens in aliene terre māsiones/ cū al's fuerit elegāt' forme suas multū astruebat generosas ꝓditiones/ z q; in terra bohemoꝝ bellis z preliꝭ plagarū z vulneꝝ liuore se mēbris viciatū/z reb⁹ bonis z possessiōib⁹ ibidē ꝺepredatū/z inibi militiā multis cōmilitonib⁹ p̄sentib⁹ laudabilit' ornatū asseruit/ z se p tali nostratib⁹ videntib⁹ in ciuitate Colonien. z in curia marchionis Brandenburgen. z aliꝭ locis tenuit z reputauit/z hoīm cōis opinio p mlta tpa ꝓtinuauit/hic enī quia militiā simulauit p iura p̄dicta crimē falsi cōmisit cū eo. q; al's multū veritate curialit' abusus fuit/ z nūc nescio qualit' statū terminauerit/ hinc notabis bene meritus p̄missis ꝓditiōib⁹ sibi nō obstātib⁹/etiā si sit rustic⁹ vel plebeus nat⁹ p ꝓncipem miles fieri pōt indubitat⁹. vt ꝓbat'. lib. feu. in. c. de pace tenēda/ z etiā serui pñt aspirare ad vtrāq; militiā de armata. patz. C. qui mili. nō pñt. lib. xij. in rubr. z. l. vlt'. ibidē de celesti siue clericali ptz de suis non ordi. p totū. Item puer habz fieri miles bñficio ꝓncipis ad parentū magnoꝝ/vicz nobilium baronū z alioꝝ qō ꝓbatur in. l. sed z miles in. §. iam aūt. ff. de excu. tutoꝝ. C. de filijs offi. mili. q in bello moriūtur. l. j. Qō videbat' fecisse Sigismūd⁹ imꝑator in ciuitate senaꝝ q̄ infantulum in cunabulis ꝓpter merita p̄ris in bello strēnuissime z glorioſissime ꝓtunc certantis et extincti militē creauit/ z tal'cō sequēter ab oīnib⁹ tentus fuit.

Rusticus Qui sunt aūt effect⁹ vere militie z tales. vt in eis negligent' agētes rōnabilit' peripiāt q̄scūq; talit' ipsos acriter increpantes.

Nobilis Dicit Policrat⁹. lib. vj. c. vij. Ex sint octo tales effect⁹/ ꝑim⁹ ordinate eccl'iaz defendere. Scōus p fidiā impugnare. Tercius sacerdotū venerari. Quart⁹ pauperū iniurias ꝓpulsare. Quint⁹ ꝓuinciā pacare. Sext⁹ p suis cōmilitonib⁹. vt sui sacrāmēti docet descriptio sanguinē fundere/z si opus est aniaz pro eisdem ponere. Septim⁹ alienū non p̄dare vel rape. Octau⁹ in instū bellum nō inferre. sed vt udiciū faciat ꝓscriptū ad exercendū officiū suuz. sed iudicij rōnalis eq̄tatem. z ꝓtra predictos militiaꝝ effect⁹ faciētes antiquit⁹ pena duplici puniebant' p reductionē ad ordinē peditū sicut ponit exemplū Ualerius. lib. iij. c. ij. De Aurelio magnifico viro qui filiū suū virgis cesuz militie munere priuatū int' pedicos officio fungi coegit/eo q; ei⁹ culpa castra fuerūt ablata. Secundo puniebat' pena mortis, put narrat Uegetius. de elec. mili. lib. iiij. c. j. solent etiā milites cōtra effect⁹ predictos excedētes degradari quēadmodū milites ecclīastici ꝓpter excessus vicz vt militie sibi detrahant' insignia/ z a militia talit' remot⁹ a castris rejcit' ꝓuatus cōsortio z ꝓuilegio militari. vt ōt lex. ff. de his q̄ no. infa. l. ij. §. ignomie. causa. z talis est infamis. vt ibidez ad idem. ff. ō re mili. l. iij. §. pena. in auc'. vt clerici apō suos ꝓrios episcopus cōueni. §. vltio aūt. et le. z no. in. c. ij. de penis. lib. vj. Item si miles deliquit in milita taliter q; sibi solēnis penitētia iuxta ritū eccl'ie indicitur ad militiā non reuertet'. vt le. z no. c. ꝓtrariū. de peni. dis. vj. z c.

Rusticus Habet ne aūt p ceteris natione sibi paribus ꝓuilegiū miles. vt sue conditiones dinoscantur vberiores.

Nobilis Priuilegia militum fideliter sue dignitatis officia iuxta suarū regulaꝝ normas exercentiū fm antiquos fuerunt plura. Nam ab oīnib⁹ angarijs z pangarijs z sordib⁹ muneribus in quocūq; loco degētes erant immunes/z q; iura licenter ignorabant/z licet fuerint in patria potestate in castrensi peculio testari poterāt/ z q; ex publico fisco nō ꝓmittebātur egere/hec Uegetius/z hodie talit' debz seruari. vt. C. de veteranis. l. j. z. ij. z insup vtroꝝ militū gaudent ꝓuilegijs maritoꝝ suoꝝ dum absentes sunt mariti causa reipublice. C. de vt. mili. l. ij. de hmōi priuilegijs militū vide. put dicit dñs Azo in summa de testa. militū. li. vj. ff. hūc mili-

Rustic⁹ Habent ne milites. z qñ milites amittūt hmōi sua ꝓuilegia vide ibidē. §. vlt'. aliquaz iuramenti

formā cū supra dixeris de ipsoꝝ iuramento p quā z ipsoꝝ dignitas z dignitatis fidelitas z fi-

delitatis legalitas determinatā recipiat disciplinitatis ꝛ curialitatis normam. **Nobilis** Utiqꝫ militū dignitas ꝛ fidei sinceritas ꝑdunt iuramenti forma/ꝛ forme verborū veritas. Nam ꝑm Vegetiū iurant vt primū deo fides debita. deinde ꝓncipi ꝛ reipublice ꝙuek incolomis Tenenꝫ ꝯ eccl̄ie obnoxij sacramēto tacito vel expresso/licet eīm forte iuramēti solēnitas nō sit ad oīes milites expresse ꝑlata/ tū ad eius obseruantiā eos coartat ꝛ inuitat officij necessitas ꝛ fidei sinceritas. immo sue militaris dignitatis extrinseca ꝛ intrinseca qualitas/ꝛ in dicta seu iniuncta cōsuetudinaria ꝓbitas/ Milites eīm sunt manꝰ reipublice sicut eīm in corpore humano ꝛ naturali manꝰ officiū sit adimplēda nociua/ꝛ ad pcutiēda infestantia et ad attrahenda necessaria/ꝛ ad ꝓseruādum oīa alia mēbra: ac etiā defendendū mēbrorum aliorū officia/sic milites de iure publicā ad custodiā ꝛ tutelam ꝓncipis qui est caput iure diuino ꝛ hūano sunt solēniter ab antiquo. ꝑut patet ex ꝑmissis ordinati. Unde saluator. Matt. x. Estote prudentes sicut serpētes. sup quo Augus. in. de doctrina chr̄iana. c. v. Prudentia serpētis est. ꝙ corpus ꝑ capite exponit. scz in modū scuti rotūdi ipm caput defendēdo. de huiusmōi reipublice manib⁹, ait psalmista. Qui docet manꝰ meas ad prelia ꝛ digitos meos ad bellum. psal. cxxxiij. ꝛ Jacob patriarcha duz bñdixit filio suo Jude dicit. manꝰ tue in ceruicib⁹ inimicorum tuorū. qz nouit eum forte bellatorē inclitū. vt Beñ. xlix. in domꝰ sue stirpes generationū Aboleuit eīm ꝓsuetudo que q̄ndam cū magna seruabaꝫ solēnitate/vicz/qm̄ ea die qua q̄s militari cingulo decorabaꝫ: aut in bello miles ꝑclamabaꝫ eccl̄iaz gloriantꝫ adibat gladioqꝫ sup altari posito ꝛ oblato quasi celebri ꝑfessione seīpm obsequio altaris deuouebat/ꝛ gladij. i. officij sui iugem deo spōdebat famulatū/nec necesse est. vt hoc ꝙbo ꝑficiaꝫ firmiter indicta. vt filio nato mox tutela ꝑ paternū naturalem affectū sibi fertur iniūcta. cū naturaliter paternꝰ affectꝰ vincat oēm affectū. vt. C. de cura furiosi. l. vlt. in ꝑn. in hoīe eīm illiterato/ꝛ qui magis arma nosscere debet q̄z lr̄as non oportet semp. vt dictū est. ꝙ ꝑfessiōis exigaꝫ litteralis solēnitas. sed hominib⁹ potius ꝙuenit lr̄atis. ꝑut sepe vidi. ꝑut ꝑmittiꝫ doctores leguz: aut vtriusqꝫ iuris valētissimos ꝑ principem milites creari/ꝛ hmōi militia legaliter vti. Unde de militib⁹ ꝑrie dixit Jsiō. ꝛ habeꝫ. j. di. vbi. sic post eū ōt Bratianꝰ ius militare est belli inferēdi solēnitates federꝫ faciēdi noxi⁹ signo dato egressio in hostē vel cōmissio pugne. Jtē signo dato recessio. Jtē flagicij militaris disciplina si locus deseraꝫ. Jtem stipendiorū modus dignitatū gradꝰ premiorū honor veluti cū corona vel torques donātur. Jtem prede decisio ꝛ ꝑ psonarū qualitatib⁹ ꝛ laboribus iusta diuisio ac ꝓncipis portio. Hec ibi. Unde inter cōmilitones debet esse societaꝫ ꝑpetuas/ex quo inter eos plena fulgore cōueniat honestas/cum in honestarū rerum nulla sit societas. ff. ꝑ socio. l. ꝑtermittendū. quare ꝛ multū opatur militaris necnō scolastica noticia talib⁹ vt ꝑmittiꝫ uersatiōib⁹ fidelib⁹ cōtracta. ff. de castren. pecu. l. miles. ij. ꝛ. l. si forte. in fi. ꝛ le. ꝛ no. in. c. inno= **Rusticus** Et q̄d de milite depaupato dicis cui ꝑ impatorē ꝓncipis vel tuit. de elec. vniuersitatis fiscum non est ꝓuisum q̄ aliquādo concernis.

Nobilis Credo si miles fuerit depauperatus/ꝛ taliter ꝑut dicis nō fuerit ꝓuisus ꝛ penuria pressus/ꝛ si deficit pastus quēadmodū miles chr̄i cui stipēdia nō sufficiūt ecclīastica ex artificio victū q̄rat. vt. xcj. di. cleric⁹ victū. Nam ꝛ Paul⁹ nobil' ꝛ miles chr̄i officio clericali q̄ in ꝑdicādo ꝓsulit cōstitut⁹ ꝑ victu manib⁹ laborabat. vt. x. q. iij. cauēdū. xvj q. j. ꝑdicator. de con. cū apl̄us Act. xviij. ꝛ ibidē clari⁹ ꝑ mgr̄m in histor. Maior eīm est ceterꝫ paribꝫ miles chr̄i aut militia chr̄i q̄z militia secl̄ari. de cle. ꝓiu. c. fi. ꝑ ost. Unde legim⁹ Octauianū imperatorē mūdi q̄z ꝓncipē filios ꝛ filias ꝑ rore variabil' ict⁹ ꝛ fortune mutabil' ꝛ fallacꝫ impetū volubilē diuerꝫ artib⁹ tenerꝫ in annis diligenter armasse. Non tū licez militi secl̄ari. ꝑut nec militi chr̄i quismō mercari. sz magꝫ agriculturꝫ occupari. vt ī dic. c. cleric⁹ victū. ar. C. epi. ꝛ cle. l. ij. sz si laborare nō pōt extūc libere sibi mēdicare. ꝑut cuilibz ꝙuis licebit appellare. vt. lxxxij. di. c. j. cū ꝓcor. ꝛ tūc potiꝰ sibi q̄z ignobilib⁹ dabiꝫ elemosina. ꝑut plene le. ꝛ no. ī. c. nō satꝫ. lxxxvj dis. ante **Rusticus** Sed qz supꝝ nō sine causa de militib⁹ tetigisti religiosa ꝑfessiōe coruscantib⁹ mihi videꝫ mōstr̄z in natura loq ꝑnūc de militia religiosa/ tāq̄z de deuocōe lupia seu ꝓtēplacōe vulpina: aut hūilitate leonina vl' curialitate porcina adinstar dū citharā ꝓcordare cū **Nobil'** Forte nō multū offēdis rōnū molimina. scio ꝙ religi voce ꝓmēdamus asinina. osi cisterceñ. ꝑterea suis barbatꝫ monasterioꝝ ꝙuerꝫ nulli⁹ venerāde solēt cōmittere negociatōis misteria in finē ne ꝑsone q̄si rudes ipīe ꝛ laicales dñarenꝫ demū ꝑ abusiōis ꝓmertū sup sacerdotal' venerāde dignitatꝫ monarchia. Nā patēter ꝙ ī dictꝫ. vt ita loq̄mur militaribꝫ ordinibꝫ/vicz johānitaꝝ ꝛ albaꝝ crucigeroꝝ ꝙuersi barbati/q̄s

milites vocant dignissime clericalis. immo sacerdotalis prelatiõi preferunt/ & ꝙ iste sacri ordi nes his ꝓphanis militib⁹ subordinãt/ & tanq̃ dñs seruo/ & discipulus mgro supponunt/ & hu ius efficacia signaculoꝝ monstra patẽter ꝓcernunt. Nã sicut in alijs religiosorũ monasterijs eccl'ia videt ꝓter ipsius dignitatẽ & sui diuini frequẽter celebritatẽ signãter eminẽtior loc⁹. sed eccl'ie siue capelle tanq̃ indignior habitatio i dictoꝝ cruciferorũ monasterijs domib⁹ siue mã sionib⁹. & hoc ꝓter pallatia curialitatis amore magnifica nimiũ prepollentia eccl'ie nõ nitent nõ apparent. sed quasi sub alijs domũculis suffocant despecta/ insup videm⁹ plerũq̃. ꝙ excel lenter eorũdem religiosoꝝ habitacl'a: aut coqnine: seu promptuaria maiori pollent ornat⁹ pul chritudine/ & sinceriori frequẽtant⁹ conat⁹ sollicitudine/ q̃ ipsoꝝ eccl'ie vel capelle in quib⁹ in dulgentiarũ thesauri vident residere. O rudis nobilitas & crudelis ruditas & pestifera ruditatis immanitas/ ꝑ quã celestis militie dignitat̃ suppeditat serenitas. vt exaltet insensata scurrilitas/ & si hmõi milites se ꝓter humane nobilitat̃ excellentiã que tñ put predixim⁹ ꝑ religionẽ penitus ob fugat se ꝓponere presbyter̃ ꝓtendũt/ & nõ nouerũt. ꝙ ꝑ obseruantiã regule scti Augustini nobilitati/ si quã hũt patenter renũciarunt. vt le. & no. de pur. ca. c. f. & in glo. vlt'. sed esto ꝙ sint multũ nobiles/ videam⁹ quantũ toti mũdo seu eccl'ie ꝓficiant ꝓnũc militãtes v t ecce/ hij Johannite modicã terze portiunculã/ vicz insulam Rodianã ab infidelib⁹. vt asserũt vocã do custodiũt/ & panẽ paupeꝝ deuorare nõ erubescũt/ & ꝓrie fratres hospitalis Jerosolomitani scti Johis se ꝓtinue noiare ꝓsueuerũt. qui tñ Johes elemosinari⁹ patriarcha Jerosolomitan⁹ ꝓrie dictus hunc ordinẽ in volũtaria pauptate & ꝓrij abdicatiõe/ & in ciuitatis Jerusalem & peregrinoꝝ illic venientiũ defensione & ꝓductiõe. put in dieb⁹ suis ꝓsequẽter sibi successores ꝑ tpa strictissime tenuerũt feliciter fundauit. sed ad quid als eccl'ie ꝓficiũt notãter videm⁹. Nam eccl'ie vniuersalis fruct⁹/ & particulariũ eccl'iaꝝ redditus & puent⁹ inutilit̃ quoq̃ ꝓhane deo et homib⁹ odiosa inflatiõe pomposa religione quoq̃ supba omis deuotiõis apparatu denuda ta penit⁹ indignãter ꝓsumũt. Quid aliud q̃ndam de tẽplarijs quereloſe terraꝝ voces ꝓncipuꝝ ad summos põtifices retulerũt/ nisi ꝙ inaniter & infructuose terrã sterilem occuparũt/ sic albi cruciferi Prussiam ꝓtra infideles put asserit̃ custodiũt & milites dicũtur/ q̃ nec paganos nec gentiles/ nec sarracenos/ nec hostes fidei catholice aspectu tñ ꝓsequũtur/ & ꝓter hmõi inutiles apparat⁹ multoꝝ pauperũ cibos/ & multoꝝ fruct⁹ eccl'iaꝝ decimas quoq̃ reddit⁹ & puer⁹ crudeliter in aniaꝝ periculũ suaꝝ ocio vacãtes inq̃namentis delectantes curiose ꝓsumunt: ac si dicerem⁹ de cuiuslibz istoꝝ ordinis fratrib⁹. ꝙ vtiq̃ milites dicunt & crucifixi stipẽdio militaribus baltheis/ & armate militie potẽter ornamẽtis vtunt. sed maior eoꝝ pars est/ & oẽs quasi/ qui nequaq̃ alicui⁹ militie strẽnuitatis actus exercuerũt. immo vulnera bellatorũ hostilit̃ inflicta/ nec cruorẽ humanũ misi dum solaciꝰ gr̃a peculant minutiõe sanguis delicioſe frueren̄t videre meruerũt. sed qõ salubrius est sincere ꝓpendas. ꝙ hui⁹ religiõis habitualitas sit paupeꝝ nobiliũ hospitalitas q̃ fodere neq̃unt/ & mendicare patẽter erubescũt/ & igit̃ in hmõi domoꝝ tabernacula se clemẽter transponũt/ & inibi ꝑ lanceas ferreas verub⁹ verutat̃ ꝓformes gallis gallinis gallinacijs/ capponib⁹/ pauonib⁹/ ꝓdicib⁹/ anseribus/ anetis/ aucis/ altilib⁹/ palumbis/ colũbis/ & alijs carnib⁹ ferinis inquilinis delicioſissime rustit̃ frixatis & politis/ ne fastidiat odoratus/ gustus/ tactus/ visus/ & auditus/ diligent̃ cõtendunt/ & hmõi lanceas talit̃ sarcitas et laureatas: ac amictas virilit̃ agendo coꝝ ꝓfortando pugnare ꝑliare. sil'r & bellare ꝓbis vbi fo ret opus facto audent̃ se ꝓoccupare ꝓsumunt̃. sed hec. ꝙ nihil ad nos lati⁹ ꝓsequi/ licet posse mus ꝓnũc nõ intendim⁹. ꝛc̃.

Rusticus Suꝝ ꝓtent⁹ de hmõi militie. vt ita loq̃mur religioſe conatib⁹ sed dic rogito de militia ꝑ maris fretũ: aut sepulcri dñici visitationẽ: aut als ꝑ itineris spacioſi terre reuolutionẽ mnltz̃ sumptib⁹ laboribus & expẽsis acq̃sita.

Nobilis Vos putam⁹ verisimilit̃ censendos tãq̃ doctores bullatos ꝑ principẽ ꝓmotos illoꝝ respectu q̃s nouim⁹ ꝑ examis rigorẽ laureatos/ vidi tñ nup salua pace ex studijs lombardie supuenientes recent̃ tepido rigore/ & frigido sapore ꝓmotos. Nihilominus tñ illos milites/ & hos doctores disparib⁹ meritis arbitramur venerãdos. Naz q̃d laudis putas hũane hmõi nobiles reportare/ nunq̃d & vetulas videm⁹ maris vndas transmeare sed si vltra de militib⁹ & militũ disciplina norma regulaq̃ videre volueris/ vide Pollieratũ et Vegetiũ renatũ de electiõe militũ. Item Valeriũ maximũ. lib. ij. c. ij. Item Bernhardũ ad milites tẽpli/ & Johannẽ de lignano in tractat'o suo de duplici bello/ & largissime cõmendatoꝝ Cathonis in ꝓhemio. ij. §. xv. Item. C. de comitib⁹ rei militar̃. li. xij. Item. C. e. lib. de ꝓui. coꝝ

qui in sacro pallatio militant. Item. C. qui militare pñt vel non: ꝛ de fuis ad militā vel dignitatē conspirātibꝫ. e. libꝫ. Item. C. de re mili. e. libꝫ. ꝛ. ff. de re mili. Item. C. de castrensi testamēto militū. e. libꝫ. Item. C. de erogatiōe ꝛ transactiōe militū. e. libꝫ. Item. C. de militari veste. e. libꝫ. Itē. C. de comeatu. i. remuneratiōe que dat militibꝫ in exercitu. e. libꝫ. Item. C. de tyronibꝫ. Item. C. de filiꝫ officialiū militū qui in bello moriūtur. e. libꝫ. Item. ff. de castrensi peculio. Item. ff. de veteranis. Item. ff. de testamēto militari. Item insti. e. ti. Item. C. de testamēto militari. ꝛ ibidē. e. ti. Azonē ꝑ extensum. Item in libro feudoꝝ ꝑmo. quo tpe milites inuestituꝝ petere debēt. Itē de vasallo milite qui arma bellica deposuit. e. libꝫ. Item de milite vasallo qui cōtumax est. e. ti. Itē. xxiij. q. j. ꝑ totū ꝛ ibidez. ꝛ in oñibꝫ ꝑdictis legibꝫ legere poteris si placet de militibꝫ ꝛ iure militari ad mētē affectꝫ / ꝛ ne rurali tabescas tedio de militibꝫ vltra placitare penitꝫ postpono.

De ꝓncipibus ꝛ nobilibus super quibus romani imperij fundatur potentatus. Capitulū decimūsextum Au. Rusticus.

Um competenter informatꝫ de quorūdam cōditione nobiliū sub imperio romano militantiū licet frequēter frustra locutꝫ fueris ꝛ aperuerīs os tuū / ꝛ absq; fundamento verba mltiplicaueris, put dixerūt ad Job. amici sui dū de vicio ipsum accusauerint loquacitatis. Unde Greg. ibidē moral. xxvj. c. xv. sed q̄z esse ꝓpriū arrogantiū solet viciū. vt ꝛ pauca credāt / que ipsi multa dixerunt / et multa credant que ipsis pauca dicunt. quia em̄ sua semp dicere volunt. aliena audire nō possunt. vim se pati existimāt. si ea que moderate sentiūt immoderatius nō effundant. Hec ille. Sed quicq̄d sit quia sup illustriū necnon illustriū spectabiliū ꝛ clarissimoꝝ ordo sub Justiniani chr̄ianissimi romanorū imꝑatorū maiestate / quondā multa ꝓuidentia cōstituꝫ ꝓnunc videt abolitꝫ / modo scire delectat ꝓncipum / ꝛ aliorꝝ nobiliū ꝛ ꝑsonarꝝ ordinē et regulā sup quibꝫ romani imperij maiestas ad ꝑsens tāq̄z sup Bases ꝛ colūpnas suas fertur fore fundata similit ꝛ firmata. **Nobilis** Dignāter attēde. q̄ increpatiōis tue verba rustico more ꝓposito nobilit in patientia possuꝫ sufferre / patientiā ꝓ silī quodam breuis relatiōis eloquio citius q̄ poteris tue solutionē qtōnis ꝑpende. Nam iuxta Karoli q̄rti romanorꝝ imꝑatoris ꝓstitutionē / q̄ karolina dicit̄ p̄incipū ꝛ nobiliū in germania ꝓstitutorū certꝫ multū notabil repit̄ ordo descriptꝫ curialibꝫ antiq̄s notissimꝫ vbi dicit̄ inter cetera. q̄ quattuor generosi sunt ꝓncipes inclite ꝓsapie sanguinis alte ab euo longo ꝓducti clarissime / ꝛ ꝓnunc magnificentia fuere singlari apō augustos / ꝛ rempublicā ꝓncipales ꝓncipalissime sup quibꝫ romanū digne ꝓstituit̄ imperiū. immo notant̄ rite describit̄ fore fundatū. Primꝫ itaq̄z ꝓnceps est comes palatinꝫ Reni de magno pallatio Treuereñ. de quo. s. dictū est. Palatinus aūt dicit̄ vicarius publicus imꝑatoris. quia quodāmodo gerit vices ꝓncipis ꝛ sumit̄ ꝑ eodem. ita no. in glo. j. C. de palatinis sacrarꝝ largitionū. l. j. Unde aūt moderni ꝓncipes palatini receperit ortū ꝛ originē plene videb̄. j. c. xx. ꝑ. Item legimꝫ in libro qui dicit̄ viridariū ꝛc̄. Scōus ꝓnceps est dux Brunswiceñ. in saxonia. de cui⁹ origine simīlit ibidē. Tercꝫ dux Lotaringie in gallia. Quartus ꝓnceps dux Sueuie in germania cuius domꝫ penitꝫ defecit. vt. c. xix. dicet. j. ¶ Item sunt quattuor marchiones ꝓncipales ꝑ ceteris marchiōibꝫ mundi precellentiores. Primꝫ marchio Hoxauieñ. Scōus marchio Wisneñ. Tercius marchio Brandēburgeñ. Et quartꝫ marchio Lutringeñ. ¶ Item sunt q̄ttuor comites ꝑuinciales qui ꝛ Lantgrauij vulgo seu impꝛopꝛie nūcupant̄ inter alios spectabiliores. Primꝫ lantgrauius Thurigie. Scōus lātgrauius Hassie. Tercius lantgrauius Alsatie. Quartus lantgrauius Luchtēburgeñ. ¶ Itē sunt quattuor comites castrenses ꝓncipales / qui ꝑ ceteris videtur notabiliores qui vulgo burggrauij dicūtur / ꝛ qui olim palatini dicebātur / ꝛ nunc ad differentiā palatini comitis Reni supradicti Burggrauij nuncupantur / ꝛ est nomen fictū a theutonicorum ydiomate / sicut sepe fingimus nomia a gallicorū vulgari. vt de vi. ꝛ ho. cle. c. j. lib. vj. Et hoc licet. prout similiter a Tuscorum ꝛ Lombardorū ꝑlatione. vt no. Archiē. ibidem. cum h̄ terminus Burggrauius non sit in grāmaticorū norma positiua cōscriptus: aut aliquibꝫ legibus designatus. ꝛ ꝓpꝛie dicuntur palatini. vt. C. de castreñ. peculio omniū palatinorum. l. vnica. et. C. de ꝓpriis eorū qui in sacro pallatio militāt q̄si ꝑ totū q̄ ꝛ aulici dicebant̄ tpibꝫ Gelasij pape ꝛ Anastasij ꝛ Justini imꝑatoris ꝛ tpe quo Boetius in italia claruit / ꝛ put legitur in histor.

Capitulum

Friderici ꝑmi imꝑatoris. de palatinis de Thubingē in sueuia. ⁊ de witilikbach in Frāconia qui ꝓprie ab imꝑatoris pallatio/cui quondā adherebant noīa dicunt traxisse/ cū eorūdez castra ꝑ ceteris castris pallatia nō fuerint aut habuerīt. De palatīs ꝙo sacraꝝ largitionū ⁊ reꝝ ꝑuataꝝ vide. C. e. ti. lib. xij. qui ꝓnunc nō sunt in vsu nr̄o. vnde de ipsis nihil dicem⁹. sed de modernis loq̄mur. Prim⁹ igit̄ Palatin⁹ siue Burggrauius dr Flurenburgē. Scōus burggrauius Hagdaburgē. Tercius Burggraui⁹ Strauburgē. Quart⁹ burggraui⁹ de Ryneck. Item sunt quattuor comites maiores/ ⁊ minimi int̄ ꝓncipes/ cū vtiq; ꝓncipes sint tenti ⁊ nominati. ꝓut oēs iā ꝓdicti supiores/ ⁊ est ꝑm⁹ comes Cleuēsis. Scōus comes Schwartzburgensis. Tercius comes Lilie/ Et quart⁹ comes Sabaudie. ¶ Itē sunt quattuor barones ꝑ ceteris legaliores/ ⁊ hȳ ⁊ inferiores nō sunt ꝓncipes Prim⁹ baro de Limpurg. de q̄ in. c. ꝓxie s. de baronib⁹ fecim⁹ mentionē. Scōus baro de Dosis. Terci⁹ baro de westerburg. Quart⁹ baro de Alwald. ¶ Item sunt quattuor milites aut militares ꝓncipales. Prim⁹ miles de Andelo. Scōus miles de Strongendoch. Terci⁹ miles de Weldingē. Quart⁹ miles Freudenberg. ¶ Item sacrū imperiū est fundatū sup quattuor ciuitates. vicz. ꝑmo ciuitatē Augustēn. Scōo sup ciuitatē Wetēsem. Tercio sup ciuitatē seu oppidū impiale Aq̄sgrani. Quarto sup ciuitatē Lubicen. ¶ Item fundatū est imperiū sup quattuor villis. q̄ꝝ Prima est villa Babēburgē. Scōa villa Schletstaten. Tercia villa Hagnawen. Quarta villa Ulmen. Item fundatū est imperiū sup q̄ttuor rusticos/ q̄ꝝ Prim⁹ est rustic⁹ Colonien. Scōus rustic⁹ Ratisponen. Tercius ꝙo rustic⁹ Constantien. Quartus aūt Saltzburgē. dioc. Sūt ⁊ plures alij comites ⁊ barones. ac nobiles sacri romani imp̄ij ꝓpetui ⁊ ꝑsonales in stirpes ⁊ successores suos officiales: aut officialiū ꝓncipaliū substituti in certas nobiliū ꝓgenies ordinati. quoꝝ ministeria que diuersa sunt scire volueris supradicta Karoli quarti statuta perlegere poteris. et hic ꝑquiescendū deliberauim⁹/ ne tabescentis animi tꝛpore crucieris.

De plebeis qui nobilitari vident̄ ⁊ nobilibus

qui sublimius nobilitatis gradib⁹ eleuant̄ Capitulū decimūseptimū. Ait Rustic⁹.

n

Unc q̄ dixisti plerūq; cōia/ ⁊ freq̄nt̄ vt didici vilescūt sicuti q̄ttidiana igit̄ an trorsum vadam⁹ ad alia Dic q̄so an ne iure scripto vel ꝙ suetudine rustic⁹ vel plebe⁹: aut ciuis vel burgensis vel vrban⁹ possit nobilitari/ seu nobilitaꝛ titulo de nouo decorari: aut nobil̄ q̄cūq; ḡdib⁹ eminētioribꝫ nobilitaꝛ insigniri.

Nobilis Bono mouer⁊ desiderio. sed tenui q̄ quer⁊ talit̄ expediri non ꝑnt̄ ꝰmōis curricl'o. Un̄ primū decz decent̄ certo ꝑscrutare ꝑ loquio. vicz. q̄s sit rustic⁹. q̄s plebeus siue gregal'. ⁊ q̄s ciuis siue burgensis. oppidan⁹. aut vrbanus. siue vicaneus. ⁊ rustic⁹. q̄s sit ꝓprie tue ꝑsonalitaꝛ ꝓportiōe. ⁊ tui ⁊ tuoꝝ ꝓgenitoꝝ descriptiōe notant̄ demōstrasti. Dr̄ em̄ rusticitas ꝰm cancellar⁊. Parit̄. nō a rure sed ruditate. sed ꝰm Isiō. rustic⁹ rus colens. ⁊ rusticitas moꝝ est oper⁊ rusticatio. ⁊ Hrecism⁹ dixit rusticus a rure. qm̄ rus est sibi cure. ⁊ oīnis rustic⁹ rural' apolidis. i. extra ciuitatē vel fine ciuitate dici pōt. et insup plebe⁹ est. ⁊ nō ecōtra. q⁊ sup ꝫ plebe⁹ est q̄libꝫ cuiuscūq; ꝙditiōis hō carēs dignitate. vn̄ ꝰm eūdez Isiō. ⁊ etiā Papiā gregal' dr nō tm̄ rustic⁹. sed vil' q̄libꝫ ꝓpar⁊. vn̄ ⁊ Bressuti dicūt pedestres castra nobiliū seq̄ntes/ ⁊ hȳ ꝓprie nō ꝑnt̄ dici ignobiles. sed tm̄ ille q̄ est ignot⁹ ⁊ vilis. ⁊ obscuri gener' cui⁹ nec nomē q̄dē scit̄. vt dr Isiō. Ethi. x. Un̄ nō seq̄t̄. q⁊ ille q̄ nō est nobilis. q⁊ ꝓterea sit ignobil'. sic nec seq̄t̄. ille nō est alb⁹. q̄ est niger. cū ambo possint eē alteri⁹ ꝙditōis. de q̄ pleni⁹ scriptū est. s. c. vj. Popular⁊ aūt dr q̄ est de ꝓl'o. ꝫ nō de oī ꝓl'o. q⁊ ꝓlus sumit̄ mlt̄j modis. q⁊ aliq̄n dr mlt̄itudo hoim ī vna villa cōmorantiū vel ciuitate. vt Tre. j. sola ciuitas plena ꝓl'o. ⁊ Act̄. xviij. ꝓlus est mihi mlt⁹ in ciuitate hac. Itē dr turba viciox iuxta illō. Audi filia et vide obliuiscere ꝓl'm tuū. psal. xliij. Aliq̄n dr ꝙuēt⁹ angelox. vn̄ legit̄ de abraā. Hen. xxv. q⁊ moriēs ꝙgregat⁹ est ad ꝓl'm suū. i. adiūct⁹ ꝙsortio angeloꝝ. vt ibi dr glo. Aliq̄n dr ꝙuēt⁹ iudeorū q̄ respectu gentiū q̄ irrōnabiles erāt ꝑ idolatriā dei dicti sūt ꝓlus. q⁊ magꝭ sūt rōnabiles ꝓpē cultū vn⁹ dei. vt Ruth. c. j. Popul⁹ etiā dr a pol'. q⁊ est ciuitas in q̄ hoies sūt. q̄ in eodē iure politico regunt̄. vnde psal. ij. Quare fremuerūt gentes ⁊ ꝓpl'i ⁊c. Aliq̄n dicit̄ ꝙuentus fideliuꝫ qui magis rationabilis q̄s synagoga. Unde ⁊ ecclesia solet dici respectu ꝙuentus iudeorū qui synagoga dicitur. vt Matt̄. j. vbi dicitur ipse videlicz dñs. saluū faciet ꝓl'm suū vicz cristianum.

Aliqñ ꝑlus ꝺr collectio nobiliū ⁊ ignobiliū ſil'. vt ꝺt Jo.an.in dic.c.fundamēta.de elec. Sed plebs eſt ignobiliū tm̃ collectio. ⁊ dicit a pluralitate. q̄ plures ſūt ignobiles q̄ nobiles. vt Jo. an. ibidē. ⁊ inde plebeus ꝓut prędictum eſt. Legit tm̃ ⁊ no. inſti. de iur̄. naturali. §. plebs. vbi ꝺr Plebs aūt a ꝑplo eo differt q̄ ſpēs a genere. Nā ⁊ appellatiōe ꝑpli vniuerſi ciues ſignificant cōnumerat̄ etiā patricijs ⁊ ſenatoribꝫ. Appellatiōe aūt pleb ceteri ciues ſine patricijs ⁊ ſenatoribus ſignificant. Unde plebeus hō dict⁹ ſine dignitate. vt dictū eſt. s. alit tm̃ ꝙ Archiē. xlv. diſ. ſed illē. ⁊ plenius de ꝑben. q̄s. j. li. vj. in ꝟ. cathedrali. Itē de ꝓceſ. prę. poſt electionē ꝙ Bern̄. Et ita popular̄ ꝺr diuerſis mōis ,put ꝑplus diuerſimode ſumit. Sed ad ꝓpoſitū nr̄m ꝺr qui nō ē nobil'. ſed de plebe. tene qē voluer̄. ſed q̄ noie ꝑpli nō cōprehendat cler⁹. ⁊ q̄ cler⁹ ⁊ ꝑplus ſint diuerſi. imo aduerſi. Uidē. clem̃. in pleriſq;. de elec. in glo. iij. ⁊. lxxxiij. di. nihil in ꝓn. Huc redeam⁹ ad ꝓpoſitū. Ciues aūt dicunt q̄ originē in ciuitate duxerūt/ ⁊ ꝺt lex. C. de incol'. Ciues ⁊ vxores ipoꝝ ſi'r ciues ſūt. licz ſint accole. vt ibidē. l. mulieres. Et ciues vocati ſunt q̄ in vnū coeuntes viuāt. vtq; vita cōis ⁊ ornatior fiat: atq; tutior. vñ ciuitas nō ſaxa. ſed habitatores dicunt de reſcrip. ſtatutū. de ſen. ex. ſi ciuitas cū ꝓcor. ,put eccl'ia dicit fideliū ꝙgregatio/ ⁊ nō murorū ambit⁹. vt in Can̄. ſctā. de con. di. j. ⁊ Act. ix. ¶ Ciuitas aūt inq̄ntū eſt muroꝝ ambit⁹ cōſti. non pōt ſine ꝓncipis aut regis auctoritate. vt no. Antho. in. l. q̄ ,puincia. C. de edifi. ꝓuatis. Imo ciuitatē. vel vrbē. vel oppidū. vel burgū. quis facere vel reficere nō pōt ſine auctoritate ꝓncipis. vel p̄ſidis. vel vniuerſitatis cui ſubeſt loc⁹. de q̄ vide tex. ⁊ glo. ff. de rer. diui. l. ſacra loca. §. pen. Qui autem ciues ſint nobiles dictū eſt. s. c. xiij. circa finē. de nobilib⁹ ꝓuat̄. Itē burgen. dicit a burgo qē eſt caſtellū aut ſuburbiū caſtri. vt Rome burgū ſcti Petri. Item Urban⁹ ꝺr ab vrbe. ,put eſt nomē ſubſtātiuū. vrbs aūt ab vrbo vrbas appellata. vrbare eſt aūt aratro diffinire/ ⁊ vrbiū vrbij appellari pōt curuatrū aratri qē in vrbe cōdenda adhiberi ſolet. vt. ff. de ꝟ. ſig. l. vrbs. Unde ꝙ inductionē aratri denuo vrbs ceſſat. ⁊ Jo. mo. in. c. ſi ciuitas. de ſen. ex. li. vj in glo. ij. Urbis aūt noie ſimpl'r roma intelligit. de pe. ⁊ re. ſignificauit. ⁊. j. dicet. c. xxiij. vberi⁹ tm̃ ſi videre volueris q̄d ſit vrbs vide Iſiē. Ethi. li. xv. c. ij. Item caſtrū dictū a caſtrando ,put s. dictū eſt. c. iij. Nam ſm Jo. mo. vbi. s. in caſtris caſtrat licentia habitantiū/ ne eis vagari liceat ne pateāt hoſtib⁹ ꝓtra ꝑceptū mgr̄i militū/ al's ſi rem ꝑperā agerent ex q̄ facerent ꝓtra ꝑceptū mgr̄i capit̄ pena puniret. ff. de re mili. l. iij. §. in libello. vel dic caſtrū caſa alta vel caſa ſtricta. q̄ habitatio caſtri nō debz eſſe diffuſa. vt tanta cuſtodia nō egeat. Inde dicit caſtellan⁹ incola caſtri. Item q̄ri pōt. vtrū liceat noua caſtra facere cū iniuria ⁊ emulatiōe alteri⁹ vel incaſtellare vetera. ⁊ q̄ poſſent ſe ꝓtra ꝟ opponere. videt ſm Inno. ꝺ reſti. ſpo. c. piſanis. q̄ nec noua facere/ licet cū iniuria vel emulatiōe alterius/ nec in caſtellare vetera/ q̄ non ꝑpand habitata. C. de edi. ꝑ. l. iij. ⁊ ad ꝟ pōt agere epūs. vt deſtruant innouata caſtra vel in ꝑſtinā formā reducātur et ꝟ ꝺditione ex diuerſis legib⁹ q̄ loquūtur de ꝟ vel officio iudicū. ar. ad ꝟ. de Judi. ꝓſuluit/ et eſt etiā actio ꝑplaris ⁊ ciuilib⁹ ꝓuenit ꝙuato p caſtrū nouū. vt hoſt. in dic. c. piſanis. Conſtat. q̄ ꝓnceps/ vicz Comes haſſie. de anno dñi. M. cccc. iij. Nouū in terra ſua caſtrū noie ludwigſtein fundauit/ ⁊ p tenebras vnius noct̄ erexit/ ⁊ hoc ex aduerſo caſtri nobiliū de hanſtein et in finē q̄ p ꝟ rapinas ſolitas eoꝝdez nobiliū ab antiquo freq̄ntatas ſedauit/ ⁊ p vim hacteu⁹ obtinuit. Item oppidan⁹ dicit ab oppido. q̄ dicit ab ope. i. auxilio/ ⁊ ei⁹ cauſa menia habere ſolet. vt ſint in auxiliū habitātib⁹ in eo. vt. ff. de. ꝟ. ſig. §. oppidū. ⁊ in glo. ⁊ inſup vide Iſiē. vbi. s. Uicaneus aūt dicit a vico qē ſm mgr̄m in hiſtoꝝ. dicit a vicinia ciuitatis/ ⁊ allegat ad ꝟ Rabanū/ ⁊ ꝑprie dicūtur vici vicinia rura ciuitati. vel ſm Iſiē. vbi. s. vici dicūtur caſtella ⁊ pagi qui nulla dignitate ciuitatis ornātur. ſed vulgari hominū conuentu incoluntur ⁊ ꝑpter paruitatem ſui maioribꝫ ciuitatib⁹ attribuūtur. Uicus autē dict⁹ ab ipis tm̃ habitatiōib⁹. vel q̄ vias tm̃ habeat ſine mur̄. Eſt aūt ſine munitiōe muroꝝ/ vel dicunt ipe habitatiōes vrbē dict⁹ aūt vicus. q̄ ſic vice ciuitatis. Unde Conuicanei dicūtur eiuſdē vici cōſortes. vt legit in vita ſcti Nicolai. Uilla aūt a valle dicta. q̄ non mutatiōe vt caſtrū. ſed vallis. i. palis eſt munita ſeu vallata/ ⁊ inde villicus ⁊ villan⁹. de quo Jo. mo. in. c. ſi ciuitas. de ſen. ex. li. vj. Nunc redeam⁹ ad ꝓpoſitum nr̄m. Qui aūt impator aut rex romanoꝝ de ruſticis aut ciuib⁹ ⁊ ceteris ꝑprie deſcriptis nobilē: aut de nobili nobiliorē. vt puta de plebeo clariſſimū. de clariſſimo ſpectabilē. de ſpectabili illuſtrē. Et ꝙſequēter ſup illuſtrē creare poſſit ,pbat lex. ff. de muneribꝫ ⁊ oneri. l. honorē. et lex vt gradatim. ⁊. §. gerendoꝝ. ⁊ p leges Juſtiniani. s. allegatas. ⁊ de miori ad altiorem. xciij. di. legim⁹. in fi. eo excepto/ q̄ de nouo nō faciat libex ⁊ illuſtrē ſimł. ,put ſupradictū eſt. c. xiij.

de Baronib⁹. vnde notant dixim⁹ gradati. Nam in nobilitate virtutū nemo repēte fit summ⁹. sed gradati fit ascensus. vt de peni. di. ij. §. hec que de caritate. de q̄ pulchre p Greg. sup Ezech. li. ij. Omel. iij. vel. c. xxiij.

Rusticus Rogo mihi dicas vex euidēt gestax aliqō exemplū. vt sciamus aliquē talit t quō fore nobilitatis titulo sublimatum.

Nobilis Ecce quondā Fridric⁹ pmus impator dux de sweuia natus t elect⁹. Anno dñi. M. cliij. nobilem viz Bertholdū de zaringen. de quib⁹ amboꝫ fit mētio in. c. venerabilē. de elec. creauit ducem t pncipē. de q̄ in supscriptiōe iamdicte decretal scripta. p Inno. iij. vt patet ibidē. Qui Bertholdus expost defuncto Henrico impatore. v. successore ipsius Fridrici/t filio p pncipes electores in regē romanox elect⁹/t videns se quasi cōpulsum in Maguntia recessit t renuit acceptare/q̄ pseq̄nter tpe Fridrici. ij. de dicta domo ducū sweuie in vicariū imperij extitit pstitut⁹. vt patet in integra dicte decretalis. q̄ Berthold⁹ vir magni psilij excellentj prudentie Cōstantissim⁹ defunct⁹ est/post multa laude digna de ipso si pueniret dicēda. vt dixit quidā. ℣. Dū bis sexcētenis ter senus iūgit ann⁹. In Friburg mozit Bertholdus dux alamānus. ℟ est. M. cc. xvij. Et impij Fridrici. ij. Anno septio. de q̄ quidē duce dict⁹ dñs meus Otto. de q̄ sup p pte matris traxit originē. Sile exemplū vide. §. c. xiij. de rustico in baronē vehementer eleuato.

Rusticus Dic rogo qualiter meruit predictus Bertholdus. q̄ tam eleganter fuit principatus titulo sublimatus.

Nobilis Scias fortunā. de q̄ dixit phūs nobilitatē puenire in ℟ fore mltiplicit coopatam. Ecce quondā Fridric⁹ impator pdictus indignāter reliqt principes vite sue pter causas in ciuitate Magūtina clam insidiantes. Unde corā oīnib⁹ suis curialib⁹ simulans se diutius pmansux/ t cū trib⁹ nobilib⁹ tm̄ sibi fidelit adherentib⁹/t exptis habitu pegrino ambulabat velocissime versus sweuiā/t dum pe friburgū in Brisgaudia/cū abhozruerit opidū intrare/pnoctaret in villa. vbi dict⁹ Bertholdus sub castro suo zaringen habuit bene refertā possessionē/t dum ibi nō esset alius hospes/demū dicti nobiles pegrini cōfident intrauerūt. qui Berth. benignissime recepit t tractauit gaudent eosdē/t quasi p vim retimuit eos mltū fatigatos/t equis lassatos p dies plurimos poptime refocillatos. ptinuo nescions aduenax pditiōes/nisi qz vidit psonas fore multū venerabiles. vnde dū plene hospites fuerūt liberalit t sine pcio remuneratiōis spe gratāter magna bñficentia de viax fastidio recreati/t mō put sperabāt securi Berthold⁹ benigne reqsit⁹/deduxit eos p vias rectas t sinistras/p nemox t siluax densitates sibi notissimas/℣ sus opidū vilingen/extra nem⁹ pstitutum. de q̄ ad rotwilam hospites pmiserūt/vnū de suis q̄ repit ibidē ex quadā predispposita dispositiōe maiorē partē pncipū/t curialiū impatoris ignorantiū sui dñi mansionē/q̄ certificati de aduētu tam primo pncipis gauisi sunt gaudio magno/ t obuiauerūt dño habitu. put pmittit supuenienti pegrino/t dñ magna. put decuit solēnitate in latere ipsius Bertholdi cōtinuo nescient⁹. sed eū minimū de comitatu credent⁹ acceptaret. ac impialib⁹ pompa t glia t bonore pclamaret/t ptinuo pncipib⁹ t curialib⁹ impatoris in terrā pstratis magnifice salutaretur. ipe Bertholdus de equo suo plapsus in terrā ammiratiōe plen⁹ petiuit grām/t sibi postulauit hūiliter indulgeri / si tam inclito viro nō ministrauerit operā decentē cesarie maiestati Unde dict⁹ impator/videns ipsius Bertholdi mirificā legalitatis magnanimitatē /quā t animi sui cognouerat nobilitat⁹ magnificētia decoratā/t insup habūdantia auri t argēti fulcitā/ipm Bertholdū sibi retinuit curialē in cōsilio puidissimū/t his t alijs pcurrentib⁹ demū t gradatim creauit in ducē t pncipē oi laude dignissimū/t nūc ad positū nr̄m redeā⁹/t de dubūs nō inuoluas/qz ipatoria maiestas ne dū nobiles/sed etiā barones/comites/t pncipes/t etiā regem creare pōt. vt visum est in duce quondā bohemie/qui t pnceps bohemox quondaz dicebatur. vt predictū est/t ptz in. c. pstitutis. t olim pnceps t comes de Lutzelburg/ q̄ modo rex est indubitat⁹/t p Fridricū primū impatorē. de anno dñi. M. clx. coronat⁹. Ex aūt nobil cuiuscūq; pditiōis aut stat⁹/illustris/t supillustris/t gradati ad altiores grad⁹ nobilitatis p regē et impatorē/t psequent in regē romanox p electores impij possit eligi/ t elect⁹ rex mox postquā electionē acceptauerat pncipes. vt pmittit toti⁹ orb fuat⁹ fuādis efficiat/ nō dubitam⁹. vt ℟ t. §. c. xij. t q̄ idē alios pncipes creare possit ℟ mānifeste claret/t tua rusticitas min⁹ mirari pssumat de pmissis expient. Nōne vides p singlos ānos t dies apō tuaces q̄ rusticox filij/ doctrine pericia t vice mozūq; puidētia coopantib⁹ p epos militia clericali dignificāt/t extūc p totā villā tuam p tuos cōrurales. dñe dñe q̄ q̄ndaz Johs. t Heinrice fuerāt pclamati multū

reuerēter vociferādo nūcupanť: ꝛ tales ita clerici qñq magnis dignitatiby suffragātiby meritis ꝛ fortuna coaptanť: ꝛ qñq vsq ad ꝓncipat⁹ culmē videlz eꝑat⁹ eleuanť: ꝛ taliť ꝛ multū dispariter hoīes fato fauēte ꝛ principis auctoritate rotanť. Uisum est aūt sepe ꝙ quis sua virtute aut ꝓuidētia seu sagacitate vel humana sollicitudine ceteris ꝓficiť: ꝛ de humili aut paupcula ꝓgenie ꝓcreatus nobiliby dñať. Et expient videť in capitaneis ꝛ pleriſq tyrannis italie/q̄ꝝ frequēter memoria perit cum sonitu. De qbus ꝓxie dicet infra. c. xx. De his aūt ꝓxie q̄ gradiby nobilitatis dignificanť: ꝛ de plebeis aut populariby elenanť dicit. l. municeps. ff. ad munici. taliter inquiēs. Municeps esse desinit senatoꝝ adeptus dignitatē. hoc autē quantū ad munera quātū ꝯo ad honorē ptinere crediť originē retinet. Hec ibi. Unde nō dubitam⁹ senatorē nobilem ꝛ illustrē. ꝓut dictū est supᵒ. c. xij. Quid sit aūt municeps. dicit. l. ff. de. ꝯ. sig. municeps. Intelligēdi sunt: ꝛ q̄ in eodē municipio nati sunt. ꝛ ſm Hu. ōr ꝙ municeps ꝛ municipales: ꝛ municipartj oēs in eodē sensu capiunť: ꝛ dicebanť castellani/q̄ in municipio. i. castello tali nati ꝛ ꝑmanētes: ꝛ milites stipēdiartj q̄ ꝓ custodia municipij munera capiūt: ꝛ nō sunt nobiles/ fuerunt etiā q̄dā de genere q̄rūdā romanoꝝ ciuū q̄ municipes dicebanť. de qbꝫ fuit Paulus vt dic̄ glo. Act.

Rusticus An ne secluſa dict⁹ enobilitatꝫ creatōe huma c. xxj. na dñia de supis ꝛ supoꝝ ꝓferanť infusiōe.

Nobilis Dicūt nobis phi: ꝛ ꝑcsertim Mathematici ꝛ cōcordāt Astronomi ꝛ Astrologi: ꝛ insup Geomātici multū mirifici. Ex ex influētia superioꝝ infantis cōceptiōe: seu natiuitate cansenť hoīs ad altiora vel inferiora naturalis quedā inclinatio: ꝛ talia qñq cognoscunť per vagitus infantie: mores apparatus in hoīs tenerrima iuuētute. Nā taliter vaticinatū est de Ambro. dum adhuc in cunabulis vagiret. ꝛ Joh. an. dum infantiby exiguis in annis primū cognitiōe litterarū insisteret: ꝓut de se dicit in addi. Spec. de fi. ꝓrel byť. sup rubro ꝓgreditur⁹ in virū magnū fuit certꝫ indicijs ꝓnosticat⁹. Nam legiť in histoꝝ. Alexādri magni/ ꝙ natancby phus de regali genere ꝓductus videns certaꝝ planetaꝝ ꝛ aliaꝝ stellarū cōfluentiā: in qua si puer cōciperet quasi necessario toti terraꝝ orbi dñatur⁹ institueret. Igiť accessit olim Phiadē vxorē Philippi regꝫ Macedonū absentis/recluſam in quadā turri ꝓeminēti/asserēs se fore vnū ex dijs gentiū: qr venerat per aerem volatu quasi angelico per fenestrā. ꝛ ipsa cōsentiēte sibi cōcubuit. et Alexandꝝ magnū: ꝛ exposť totius mundi dñatorē ꝓcreauit. Quē rex Philipp⁹ ꝓ filio suo gratulādo nutriuit. Siliter factū legim⁹ de Romulo ꝛ remo quos mater infantulos exponi fecit in deserto morituros/quos lupina nutriuit: ꝛ iuxta vaticinia phoꝝ demū Romā cōdētes impabāt in teris: ꝛ taliter vaticinātes de hoꝝ natiuitatis aut cōceptiōis/ alicui⁹ hominis horologi vel horonostici dicunť. iuxta illud fatū nascētis pandens natalibꝫ horꝫ dicit a grecis horoscop⁹ atq latinis. vel dicunť Genethalici ꝓpter natalicioꝝ ꝓsideratōes dierū. Geneses eñ hoīm ꝑ. xij. celi signa describūt: siderū cursus nascentiū mores/act⁹ ꝛ euētus ꝑdicere conanť. id est q̄s qualisigno fuerit natus: aut quē effectū habeat vite qui nascit ꝑsumptuose interptanť. Hi sunt qui vulgo mathematici dicunť/cui⁹ supstitiōis genus cōstellatiōes latini vocant. i. notatōes siderū quō se habeāt cum q̄s nascit. de quo plene: ꝛ de horoscopis vide. xxvj. q. iij. §. Genethalici. ꝛ seq. Et licet fides fidelib⁹ in his sit interdicta. tamē experienter sepe videm⁹ principatū seu dñiū: dñationē/aut domū ꝓuatā sub vnius hoīs regimine potēter exaltari: ꝛ hmōi status sub alterius hoīs ditione nulla felicitate ꝓsperari. Item plebeū/gloria ꝛ honore terrenarū affluit: ꝓut legim⁹ de Foco impatore supᵒ. c. xij. Et nobilē ac sanguine generosum omnib⁹ maledictōe nec non in felicitate suffocari: ꝛ mirꝫ dictu. Nam Karolus. iij. post Karolū magnū imperator inter omnes reges francoꝝ maior ꝛ potēttor in breui ad tantā tenuitatē deveniſſe cernit ꝙ ad locū suū Arnulfus karolomāni filius ad Romanoꝝ regnū traberet. a quo karolus ꝑdictus egēs panis stipēdia miserabiliter exigebat: ꝛ ab ipso paucos fiscos in Alamania gratāter suscipiebat. Uide rerū humanarū miserrimū statū dicit Otto frisꝫ rex iſte qui in diuiſiōe orietalis regni inter fratres nō minimā partē acceperat. Ad tantā postremo ꝓut ꝓmittit deiectionē pueriť. vt dicere hic cum Job poterat. Eleuasti me sup nubē: ꝛ allisisti valide. Et cū Psal. Eleuasti me. Hic cum suis in diebꝫ fuerit princeps ꝓbiſſimus ad ꝓbā dilexit⁹ deuexit eū dñs. Et demū in monasterio Augie maioris ꝓpe Lonitan. de anno octingētesimo. lxxxvij. in pace sepultus. Et quid vltra dicem⁹: vir sepe sapiēs dñať astris: ꝛ virū videmus astroꝝ ministerio sapientissimū produci. Sed cōtra hoc videť loqui Brego. in omil. epiphanie dñi: ita videlicet: Quis dubitat ꝙ multi sup eodē puncto nascunť hoies in hoc mūdo: quoꝝ quidā sunt reges ꝛ

diuites/ꝛ alij̄ sunt hūiles ꝛ pauperes. Ad hoc rñdent naturales dicentes. Q̄ punctus ꝓstellationis transit in pūcto oc̄li vel ictu palpebre. Unde nō possunt simul plures in tam modico puncto nasci/nunc ḡ ꝓpendo q̄ Esau cum Jacob nascebat/vnus tñ aliū in partu morose sequebat. de quib⁹ sup. c. vij. ꝛ q̄ diuersos immo aduersos vite ꝛ successionis habuerit ꝓgressus nouit orbis vniuersus. Item Greg. nazāzen⁹ ōt/esto q̄ ita sit q̄ punct⁹ natiuitatis ita cito trā sit/natiuitas hois est morosa/itaq̄ multa pūcta trāsire pñt/ḡ oportet dicere. q̄ homo habz tot fata q̄t pūcta transierūt in natiuitate sua. qō est derisorij̄ ad dicēdum/ꝓterea si cōstellatio infert homi necessitatē/esset homo excusabil' de pctō coꝝ deo dicēs dñe creator dedist̄ tali planete talē virtutē/vnde nō possum vincere pctm̄/ꝛ pctm̄ vt ōt Aug⁹. Adeo est voluntariū. qō si nō est voluntariū. non est pctm̄. xxxij̄. q. v. sic em̄/ego credo phos loq̄ vez/etiā si in vno puncto plures diuersaꝝ ꝯditionū generarent hoies aut nascerent/ꝛ ratio/q̄ sepe ꝯsuetudo alterat naturā. vt dictū est. s. c. v. ꝛ etiā bonū regimē hois variat dispositionē primeuā. Item freq̄nter corporis elegātia venusta seq̄ ꝑsone morū grauitas: aut alia notabil' hoim q̄litas ꝓmouēt aliquē ad altiora. vt videbat in hester muliere/q̄ erat pulchra nimis/ꝛ ꝓterea facta regia ꝛ vxor assueri reg̃/hester. ij̄. Item Saul vir electus ꝛ bonus ab humero sursum eminabat sup oēm ꝓl'm ꝑ Samuelē vnct⁹ est in regē. j. Reg. ix. ꝛ x. Item animositas ꝛ audacitas Dauid fecit eū ꝯsequenter successorē eiusdem. j. Reg. xvij̄. ꝛ se. Item sapiētia Salomonis ipm ꝓmouit in regem. ij̄. Reg. ij̄. Item q̄ Jepte galadites vir fuit fortissim⁹ atq̄ pugnator optim⁹/ꝛ licet fuerit filius mulier̄ meretricis nat⁹ de viro Galaad/ꝛ electus ꝓterea ꝑ fratres suos. Nihilomin⁹ ꝓpē elegantiā suā elect⁹ est ꝑnceps a filijs isrl' ꝯtra filios Amon/ꝛ rexit p annos sex. ꝛ mortuus est vt Judi. xj. ꝛ. c. se. Et inter sctōs dei ꝯnumerat⁹ est. vt dicit apl'us ad Heb. xj. lvj. dis. nasci. Et Moyses natus occultat⁹ est mensib⁹ trib⁹ a parentib⁹ suis/eo q̄ vidissent elegantē infantē/ꝛ nō timuerūt reg̃ edictū. sed factus est dux ꝓpli isrl'/ꝛ in cathalogo sctōr̄ scriptus est ad Heb. xj. ꝛ Exo. ij̄. Quia negauit esse filiū filie pharaonis reg̃: mallens affligi cū fratrib⁹/q̄s ꝓfrui tocūditate tpalis pallacij̄. de pen. di. ij̄. §. opponit. Item eloq̄ntia Tulij̄ ipm direxit in cōsulē/sic affabilitas ꝛ benignitaꝝ liberalitas Bertholdū ꝑdictū ꝓuexit ad ꝑncipat⁹ magnificētiā. Et iterū reuertēdo ad ꝓpositū nr̄m. Posito q̄ regis francie filius in suo pallatio/ꝛ rusticani filius in suburio suo/pūcto sil'ꝛ vno nascerent/impossibile credit eosdē paribus passib⁹ posse ꝓficere crescere siml'ꝛ decrescere/ꝛ ita vt ocurrāt siml' ꝯditiōes in duob⁹ vel trib⁹ hoib⁹ eodē puncto procreatis est rarissimū. Unde si rex vel ꝑnceps planete filius bellicosi/vicz martis/prelios⁹ facillime credit/ꝛ pauperc̄le nat⁹ eiusdē planete filius int' ouiū capraꝝ ꝛ iumentoꝝ armenta nutritus/talit' eniteat in bellis ꝛ pugnis/nō ꝓmittit mūdi. immo nature cursus Quare ceterj̄ cōcurrentib⁹ stellaꝝ influentiā multū opari ac creaturis dñari/ plerosq̄ firmiter credere nō dubitam⁹. De hac aūt materia videb. j. c. xxvj. supficialit' enarrando/plenissime tñ ꝑ Ualerū maximū. li. ij̄. c. vij. tractatur de humillimo loco nat⁹ ꝛ exili/ qui demū claruerunt illustrissimi.

Rusticus Salua sacraꝝ legum ꝛ suarū ꝯditoꝝ clemētia. Nam credo. put le. ꝛ no. C. de generali abolitiōe. l. vlt. Q̄ illegittim⁹/ꝛ papa sequit̄ in ℔ imperatorē. q̄ vult q̄ de sua illegitimatiōe ꝛ nataliū defectu/ꝛ defectus ꝯditiōe teneat facere mentionē in cuiuslibz impetratiōis ad summū pontificē beneficial' petitiōe/ꝛ hic est stil⁹ romane curie q̄ legem ꝛ ius facit. vt le. ꝛ no. de consti. ex lr̄is cū ꝯcor. ita qualitercūq̄s rustic⁹ ciuis vel plebeus ꝑ principem vt ꝑmittit̄ nobilitat⁹ ꝛ illustrat⁹. Nihilomin⁹ remanet naturalis sue ꝓmordialis ꝯditiōis status sibi p parentū ꝓpagationē in intimis visceribus matris increat⁹/ꝛ licet sit habilitat⁹/ꝛ pertus. put legitimat⁹ ad clerical' dignitatis beneficia. Ita ille ad nobilitatis ꝯdicōis officia. Nā sacerdos vel cleric⁹ deḡdat⁹. vt no. de penis. c. ij̄. li. vj. q̄litercūq̄s degradat⁹/ nihilomi⁹ in ipso manet ꝑstin⁹ ordinatiōis caracter inuiolat⁹/taliter vt ipm violent' ꝑcutiens sit excōicat⁹. vt le. et no. l. di. accedens in glo. ij̄. ꝛ sic in infamia facti aboleri solius dei est. ff. de obse. a liberis ꝛ libertis pa. ꝛ pa. ꝑstandis. l. ij̄. sic puto rusticitatē tam violent' ꝛ penitus abstergere sic nobilitatis genus in speciē ꝛ genꝛ stēma ꝯtra naturā inducere/posito aūt vt fictiōe iurj̄ nobil' penit⁹ taliter fiat Cōmunē tñ opinionis conseruationē humane rōnis recuruat. Uñ licet Bertholdus dux predictus ꝑ principē fuerit magna nobilitate redemit⁹ alioꝝ tñ nobiliū qui parj̄ quondā fuerant ꝯdicōis Animus sepe fuit offensus/ꝑ tam violentam sui status mutationem in altius vnde prole sua venustissima nobilium machinatione sedicios⁹ in vita sua fuit orbatus.

Nobilis Satis formaliť te dictis meis opposuisti: teneat aūt quilibet qđ voluerit. Nā tu patēter vidisti: ꝙ quondā plebei vel ciues taliter nobilitati ab alīs nobilibus nunc̄ vere nobiles fuerāt tenti vel notati: nisi nimia bonoꝝ tpaliū copia/cōiūcta mere liberalitatis clemētia sint expienter dotati. vnde nuper etiā quidā abundantissimus incola ville Berneñ. taliter nobilitatꝰ: ꝛ etiā suis diebꝫ violēter ditatꝰ: cuidā viro nobili ab antiquo irreuerenter allocutus: ꝛ ipm tanc̄ conuicaniū suū tibizauit: quē nobilis curialiter increpās. cur intulit videlz ipm taliť tanc̄ parē tibizare psumpserit. Unde nobilitatus habeo inquit litteras multū patētes ꝛ valētes/nobilitatē meā firmātes: ꝛ mentionē nobilitatis mee per extensum faciētes. Sed nobilis replicādo respondit: ꝛ tu nobilioꝝ es me. nā litteras nō habeo de mee nobilitatis probatiōe siue creatione: nec ꝑ litteras possem pbare. Et sic dictꝰ nobilitatꝰ Berneñ. passus fuit subsannatiōis circūstātiā ruine: sed nobl'iā dictꝰ volēs alīs eiusdē nouit nobilitati arrogātie conditōes ꝓpalare: cum in veritate vir verꝰ nobilis carere pōt litteris: que non de feudoꝝ aliquorū beneficiīs: aut beneficiorū institutionibꝫ ꝛ inuestituris nobilibꝫ tm̄ applicandis faciant relationis mētionē: ꝛ per ꝓsequēs ꝑbēt stematis sue nobilitatē: ꝛ sui generis antiq̄tatē: q̄ multū astruit nobilitatī declarationē. de q̄. c. ꝓxio seq̄nti faciemꝰ vberiorē narratōis ꝓlationē.

De nobilibus factis et creatis ex antiquis diuitijs. Capitulū. xviij. Ait Rusticus.

Lana tenuis ꝛ ingens clamor ferť dixisse quidā demon: dū cuiusdā porci fuisset tonsor/multa p̄mittēdo ꝓfers: ꝛ modica confers. Et dū adhuc multa forent dicenda curiose reponēdo siles: vadamꝰ ergo solerter ad alia. Scriptū est em̄ ꝑ ꝑhm. vij. Ebi. Fama quā oēs famāt nō oīno depdiť. vñ cōiter famať ꝙ ꝑ antiq̄ꝝ diuitiaꝝ ꝓtinuatā ꝓseruationē: nobilitas ꝑa ꝓducať. vñ referas: rogo imo declarare nō postponas: q̄d de ꝟ p̄itoꝝ aut alīs exp̄toꝝ cōiť opinīōe fer-

Nobilis Patiēter sustineo tue ruralitatī arrogātiā: put p̄dixi tibi naturaliť ꝛ radicaliť increatā. ꝛ ꝑ ꝟ generose nobilitatī radicalisq̄ strēnuitatī oīndo naturā. Nā talē offensaꝫ rustic⁹ nūc̄ dimitteret inultā. Et igiť obediēter iudicio meo saluo tm̄ saniori: taliter q̄liter edicā/ꝙ iuxta ꝑhm politicoꝝ. iij. c. vij. vt p̄tactū est. s. c. vij. Nobilitas ē virtꝰ ꝛ diuitie antiq̄: sup quo dicit sctūs Tho. Unū annexū est duobꝫ: scz virtuti ꝛ diuitijs. Nobilitas est em̄ virtus generis: hoc est inclinatio ad virtutē descēdēs a parētibꝫ in filios: ꝛ in parētes ab alīs ꝓnibꝫ. Et sic ſm quādā antiq̄tatē sil'iter nobilitas est diuitie antiq̄te/nō ꝙ diuitie sint rōne nobilitatis. Possibile em̄ est ꝙ in paupibꝫ sit inclinatio ad virtutem orta ex parētibꝫ: ꝛ ſm quandā radicalē antiquitatē: sed ꝑ tanto ōr nobilitas diuitie antique: q̄ sunt necessarie ad virtutem. Hec ille. Et sic dū ꝑgenies ab antiquo diuitias cōtinuabat dicebať nobilis. Unde lex dicit antiquitati ꝑgenici: attribuiť nobilitas. ff. de gradi. affi. l. stema. cum ibi no. ꝛ hoc. ꝯ. melꝰ patebit. Item ex alio multū notabili videre meo antique diuitie designāt nobilitatis verū examen. Nā est argumētū: ac si diceret: q̄ res cū virtutibꝫ acq̄site semp sunt durabiles. Et virtuosos diuitiaꝝ suoꝝ ꝑgenitoꝝ ꝙ longeuos ostēdūt ꝓseruatores: ꝛ nō egētes: nō nephādis lucris inhiantes. Sed paupibꝫ erogātes: ꝛ alioꝝ bonoꝝ operū exercitia cōtinuātes: quia de male q̄situs non gaudet tertiꝰ heres. De quo infra dicet. c. xx. Immo ꝓsone cū rebꝫ ꝛ noibꝫ rerū ꝛ ꝓsonarū. ꝛ per ꝓsequēs nec ꝑgenies sunt durabiles. Un̄ diuitie antiq̄ sunt virtutis signa ꝛ ꝑdūt ꝑgenies longeuas fuisse ꝑ tpa multa. Sed ad satisfaciendū tue rusticitatis petitioni: aliter introducā: vt ecce: nam iuxta ꝑhos: ꝑ ꝑsertim Albertū magnū: omnis res naturaliter tēdit ad nobilius: ꝛ natura semp desiderat id qđ est melꝰ: vt dicit ꝑhus. ꝯ. de generatōe: qđ in minerꝫ terre videt expientiꝰ. Nā plūb.. qđ est argentū leprosum: vt argētū sanū fiat: ꝛ es: qđ est aurū scabiosum: vt auri mundi sanitatē acq̄rat: ad hoc in intimis visceribꝫ terre virtute solis conanť. Sic conceptꝰ in vtero cōtendit in oibꝫ aialibꝫ naturaliť ꝛ laborat: vt nobiliꝰ vicz effigiē ꝛ formā maris assumat: ꝛ nature defectꝰ fere dinoscit: si ꝑ ipsi⁹ ritū ignobiliꝰ qđ est femella ꝓducit. Nōne vides eris metallū argēto cōmixtū: insup argētū auro tinctū nobilitari. Et hoc primo ponas imo scribas ꝑ fundamēto notabiliť angulari. Secūdo prout dicit Salomon Prouerb. xix. Multi colunt personā potētis ꝛ amici sunt dona tribuēti. Itē ibidē diuitie addūt amicos plurimos. a paupe autē ꝛ his quos habēt separā nť. Et. deo dixit pauper Heinricꝰ florētinꝰ. Dū zephirus flabat nimis numerabar amicis: nunc oīs aquilo turbine flante fugit. oīs in aduersis

rebus amicus abest. vnde diuitie in veteri testamēto in plurib⁹ patriarchis ⁊ ꝓphetis ⁊ sanctis viris sunt cōmēdati: vt legit de Abraā Isaac Jacob ⁊ Job ⁊ Joseph ⁊c. Et pauptates detestate sunt: put infra ꝓcipies. Ūñ refert hīstoria romanoꝝ Dñ quendā romani principatū obtinentes ꝓsueuerūt deificare aut diuos noiare ⁊ ꝓconizare illustrissimos viros: q̄ magnanimitate mirabili rempublicā mūdi quoq; latitudinē/ꝓdigñs ⁊ signis strēnuissimis decorabant vt fuerūt Hercules/Athlas/Achilles/Eneas/Jul⁹ Octauian⁹/Marc⁹ ⁊ Troyan⁹ vt. ff. de fer. l. eodē. ⁊. l. diu⁹ troyan⁹: ꝓut nos canonizam⁹ aut canonizatos ꝓnūciamus martyres: ⁊ alios sanctos in eccl̄ia: vt le. ⁊ no. in. c. vnico. de reli. ⁊ vene. sanc. c. vj. Unde q̄dā orator famosus surgēs in senatorū conuētu: ⁊ gl̄iosa miracula ⁊ mira mirabiliū gesta de Jesu nazareno in fine ⁊ euentū: vt siliter ad instar aliorꝝ diuorꝝ ⁊ illustrissimorꝝ virorū deificaret in publicum ꝓpalabat: ⁊ senatus ꝑstantissimo more singula signāter et exq̄site laudabat. sed dum ordo narrationis iesu paupertatē: ⁊ suā cū pauperib⁹ cōuersationē: ⁊ status humilitatē ꝑstringeret: Et in sup q̄ honores humanos ⁊ mūdanos refugeret: ⁊ rex in terris erigi recusaret. vt ꝓz Job ā. c. vj. Hor referēti silentū ponētes: ⁊ opportia pauptatis ⁊ incdia meruit p romanos/diuorum ac deificatorꝝ cathalogo nō cōscribi: cum ipsi paupertatē indubitāter verā infelicitatē cō sueuerint memorari. Unde ad ꝓpositū nostrū romani non pauptatē: sed diuitias estimabant felicitatē: ⁊ diu conseruatā verā nobilitatē.

Rusticus De huius deificationis materia dic precor q̄ñ q̄lit̄ ve fuerit exorta

Nobilis Extraua gari ꝓuenit: vt in his instruaris: licet paulisp ꝓficit. Fuerūt vtiq; dū gētiū/quos im ortales asseruerūt: ⁊ vt tales venerādo reuerēter adorauerūt. ⁊ ꝓ vniuscuiusq; viri glorioſi aut illustris mulieris merito post mortē venerari: honore diuino fecerūt: quos denotauit Anthiochus dictus Eupater iniquissimi Anthenoris fil⁹. ij. Mach. xj. dicēs: patre nostro inter deos trāslato ⁊c. Sic Romani Quirinū. i. romulū vrbis fundatorē ꝓ deo coluerūt. Egyptij Isim ꝓ dea tenuerūt. Itē apud cretā iupiter: apud mauros iuba: apud latinos faunus: apud athenas minerua mulier: apud samū iuno: cui Solomon edificauerat templū in excelsis circa hierusalē: que etiā astherce dea sydonioꝝ dicebat: vt dicit mḡr in hīstor. ij. Regū. xj. Item apud paphos venus: apud lemnos vulcanus: apud naxos liber: ⁊ apud delos appollo ꝓ dīs firmiter tenti ⁊ noiati fuerūt. Stoici tñ dixerūt nō esse nisi tm̄ vnū deū ⁊ vnā deā. Legim⁹ etiā q̄ndaz suasum romanis per Ambro. vt patet in Exame. lib. v. q̄ potu⁹ sacrificarēt: anseribꝰ q̄z deo ioni: ⁊ hoc ideo: q̄z dīs ⁊ custodib⁹ muroꝝ vrbis dormiētib⁹: anseres vigilarūt: ⁊ seditionē gallorū ad capiendū capitoliū suo clangore ꝓdiderūt: ⁊ romanos a diris periculoꝝ piaculis emerunt. Nullum em̄ aial ita odorē hois sentit: vt anser. vt dicit Jsid. Ethi. lib. xj. c. vj. de quo plenius per Joh. an. in clem. si dñm. de reli. ⁊ vene. san. in glo. sup ꝟ. oim̄ sanctoꝝ. Et solatiosum foret singulorꝝ deorū describere cōditiones: put poete in suis vanitatib⁹ firmiter crediderūt. Sed tue rusticitatis segnicia: ⁊ mea tibi cōplacēdi patiētia ad vlteriora ꝓcedendū decreuerūt: de aliquib⁹ tñ infra dicet incidēter. c. xxvj. ⁊ redeam⁹ ad ꝓpositū nostrū.

Rusticus Sum cōtentus q̄ vltra loquamur de diuitijs quib⁹ ꝓtendis stema ꝓcessisse nobilitatē: ⁊ quō hmōi diuitie quōdā ꝓcesse rint liberalit̄ ex merito virtutis.

Nobilis Legimus in scripturis dīm sanctis viris ꝓpter tria diuitias tpales accumulasse. ¶ Primo ꝓpter magnitudinē fidei: ⁊ deuotiōis ad deū: vt patet in Abrahā fidelissimo. De quo scribitur Gen. xiij. Erat aūt diues valde in possessiōe auri ⁊ argenti. Siliter in patriarcha Jsaac de quo ꝛ Gen. xxvj. Seuit aūt Jsaac in terra illa: ⁊ inuenit in illo anno centuplū. Bñdixit ei dñs: ⁊ locupletatus est homo: ⁊ ibat ꝓficiēs atq; succrescēs donec magnus vehemēter effectus esset habuit possessiōes ouiū ⁊ armētoꝝ ⁊ familie plurimū. Item de Jacob legit quasi siliter. vt Gen. xxxij. Erant autē isti tres patriarche ꝓcipui in fide ⁊ deuotiōe ad deū. ¶ Secūdo ꝓpter mansuetudinē cōpassionis in ꝓximū. vt patet in Tobia. de cuius cōpassione scribit Tobie. ij. q̄ diuidebat de facultatib⁹ suis: put porat: vt esurientes alebat: nudisq; vestimēta ꝑbebat: ⁊ mortuos atq; ociosos sepeliebat. Unde ꝓpter hec ⁊ silia remunerationē a deo habuit maximā. Unde ꝛ ibidē. c. xij. Bonis oib⁹ videlz per illū angelū deū repleti sum⁹. ¶ Tertio ꝓpter multitudinē alicui⁹ tribulatiōis: vt patet in Job. nā ꝓpter ablationē rerū /mortēq; filiorū ⁊ liuorem vlcerū/que oia sustinuit patienter. Addidit sibi dñs oia que erāt ei ablata duplicit̄. vt scribitur Job. xlij. Unde Salomō notabilit̄ dixit. Benedictio dñi diuites facit. Prouerb. x. Nō vilum est in Tobia, vt ꝓz in Tobia ꝓdicto. ⁊ ibidē, c. vlt̄. Ex his colligē q̄ sancti viri possides-

bant diuitias cū magna virtutis opatiõe: ⁊ non est pctm̃ opes possidere: si ex ipsis fiunt bona opa. vt le. ⁊ no. in. c. cleric⁹ q. xij. q. j. Qđ pulcherrime ꝓsequit Greg. moral. xiij. c. v. Ũ vos ⁊ nos q̃ talit ditati sum⁹. cũ ꝓpheta Zach. xj. gaudẽter dicere possum⁹. Bñdict⁹ dñs diuites facti sum⁹. Et q̃s dubitat q̃n hmõi diuitie sint durabiles ⁊ virtualit hoies faciũt p̃ ceteris nobiles: dũ durãt per multas de ꝓgenie ⁊ in generationẽ ꝓgenies: put sup̃ tactũ est. ⁊ infra dicetur sinceri⁹. c. xx. Unde put p̃notauim⁹ ptinẽter ad ꝓpositũ reducam⁹. Ecce plebeus vel rustican⁹ diuitijs iustis excessiue fulcit⁹ sine bñficio. principijs nunq̃ ciuiliter vel pollitico erit nobilis q̃ al's ipm nobilẽ facere posset: put p̃dictũ est. c. primo. s. nisi tali moderamine vt sequit. Nam si plebeus abundãs/aut ciuis priuatus opim⁹ ambit res heriles ⁊ faustũ vel fastos ⁊ honores tales ⁊ ambitiões p̃ occupatiõe cõuolutus/tẽdit vt p̃dixim⁹ de mineralib⁹ ⁊ materialib⁹ naturaliter ad nobili⁹. Unde crebro dapsilis munific⁹ ⁊ frugalis: nõ tñ notatus vicio prodigalitatis que se sepe mentit virtutẽ largitatis. xlj. di. sepe. Et sic dona tribuit/amicos acquirit ⁊ nobiliũ germine se tingere nõ desinit. i. ad nobiles per cõnubia se cõnectit. vnde ꝑ se ⁊ posteros ad sublimiora tẽdens exaltabit/sicut cedrus libani. Regularit em̃ ois homo videt ad crescendũ inclinat⁹. ar. lxxiij. di. gesta. ⁊ oẽs hoies appetũt honores. vt dicit ph̃us. vj. Topic. Cũ maximũ bonoꝝ exterioꝝ sit honor. idem. iij. Ethic. ⁊ ꝓtra naturã est decrescere. Immo descensus hois semp p̃sumit vicios⁹. Unde dicit. l. maioribꝫ honoribꝫ functo nõ licet descẽdere ad minores. C. quẽadmodũ ciuilia munera inducant. l. ij. li. x. ar. ad idẽ. xciij. di. legimus. in fi. ⁊ de transla. c. j. ⁊. c. licet. e. ti. Itẽ munificẽtia siliter ⁊ largitas ac liberalitas sunt amica nature. Cõtrariũ ꝙo cõcernit inimicũ ⁊ odiosum omni creature. Unde dicit Boe. ij. de con. psa. v. Auaricia semp odiosos largitas claros facit: imo clarissimas. i. vere nobiles: cũ sit semp ꝓpriũ nobilitatis ipsa liberalitas. vt. le. ⁊ no. in. c. j. de dona. Unde tale tinctũ videlz: cõnubiũ ad nobiles additũ mere nobilitati: extunc per hmõi nobiliũ cõtinuã tinctură: videlz agnationẽ successiuã successu tpis plebe⁹ vel rustican⁹ vel ciuis simplex erit nobilis indubitat⁹: ⁊ ita per hmõi nobilium tinctură. i. agnationẽ tinct⁹ est Dauid ruralis. Unde dixit ad Saul regẽ. Quis ego sum aut que est vita mea/aut cognatio patris mei in isrl'/vt fiam gener regis: accipiẽdo videlz Michol filiã regis in vxorẽ. j. Reg. xviij. Unde Dauid fact⁹ est nobilis: imo verius ex his ⁊ suis virtutibꝫ factus est princeps nobiliũ: ⁊ rex in isrl'. Unde in sũma notãdũ q̃ antique diuitie etiã si durauerint per annos mille: ⁊ q̃litercũq̃ diuinit⁹ obtẽte nõ faciũt hoiem nobilẽ sine bñficio principis: nisi se tingat ꝓtinuo: put p̃missum est per nobiliũ agnationẽ: aut per ꝓnubia genero se stematis/seu illustris ꝓditionis. Uidi aũt ruraliũ ꝓgenies multũ abundãtes: ⁊ ruraliter in bis diuitijs extra memoriã hominũ pseuerãtes: ⁊ se non aliter q̃ ruralibꝫ cõnubijs tingentes ⁊ rustici sunt ⁊ fuerũt ⁊ taliter in diuitijs suis si sors dederit perpetuo pmanebũt.

Rusticus

Habem⁹ ne aliq̃s p̃missaꝝ videlicet nobilitatis ⁊ diuitiaꝝ occasione ꝓpriũ gendo cõnubio ꝓditões ꝑbentib⁹ cõsiderãdas.

Nobilis

Quesitũ est a ph̃o. vt ptz. ij. Ethi. Qualẽ vxorẽ sapiens q̃rere debet vel traducere. Et rñdebat q̃ ipsa traducenda sit: q̃ exterioribꝫ p̃dita fulget moribꝫ. Scõo q̃ interioribꝫ sit ornata virtutibꝫ. ⁊ dũ talem inuenerit: ꝓspiciat sapiẽs q̃ insup̃ sit nobilis genere ꝓpter amicoꝝ potẽtiã quã p̃sumpsit in esse nobilib⁹: ⁊ abũdãs ꝓpter onerꝫ matrimonij sustentationẽ. Ecce quõ ph̃us ptulit nobilitatis ⁊ diuitiaꝝ claritatẽ. De mulieribꝫ aũt videt inuere Jsiõ. Ethi. ix. c. vlt. circa finẽ. vbi etiam dicit ad mulieres/q̃ in eligẽdo marito q̃ttuor debẽt expectari: scz virt⁹/gen⁹/pulchritudo ⁊ sapientia. Et hec q̃ttuor refert Virgili⁹ fuisse in Enea. Ũ Dydo mulierꝫ nobilissima q̃ fundauerat Cbartaginẽ. vt. j. dicet. c. xxj. exarsit in ei⁹ amorẽ. Per gen⁹ aũt vt p̃mittit intelligim⁹ nobilitatẽ. Unde ptinẽter dicũt iura/q̃ magis dignũ trabit ad se min⁹ dignũ. vt. xiij. q. ij. non extimemur. de cõse. ec. vel al. q̃ in dubijs. ⁊ ibidẽ sunt argumẽta ꝑ ⁊ ⁊. ⁊ ita nobilitas ꝓiuncta plebeitati vl' rusticitati/aut popularitati: q̃ put p̃dixim⁹ obfuscat: ⁊ tanq̃ nobili⁹ ⁊ digni⁹ ipa nobilitas trabit ad se min⁹ dignũ/qđ est min⁹ nobile ⁊ claricat. Ecõtra si mera nobilitas fedatur rusticitate/vix reflorebit. vt infra dicet. Tales aũt nobiles videlz q̃ antiq̃s diuitijs ꝓout p̃mittit nobilitank iuxta sacrarũ legũ dispositionẽ. nõ possunt attingere illũ nobilitatis gradũ: quẽ habent valuasini. i. nobiles maiores: q̃ ⁊ ꝓceres non liberi dicunt: sine beneficio principis nisi antiquata cõsuetudo extra memoriã hominũ introducat sibi tantũ nobilitatis ornatum. Euenit tamẽ ꝓh dolor tales interdũ vti feudorũ beneficio veris nobilib⁹ attribuẽdo vel conferendo. Ex p̃missis em̃ habem⁹ q̃ ex antiquis diuitijs mlta bona ꝓueniũt possessori probo.

Rusticus Audiui q̄ diuitie ad nobilitatis pollitice multū ꝓficiūt acq̄sitionē an nō ꝓua leant ad vtriusq̄ videlicet virtualis ⁊ ciuilis nobilitatis illustrationem.

Nobilis Sufficiēter audiuisti de nobilitate ciuili. Sed q̄d dicā m'tis etiā poteris modis ꝓcipe de virtuali. Dicit ꝓpheta ꝓpie de diuitib⁹: ita videlz. ps. cxliij. Quoꝝ filij sicut nouelle/plātatōes in iuuentute sua. Filij eoꝝ cōpolite circūornate: vt sil'itudo templi: Prōptuaria eoꝝ plena eructātia ex hoc in illud. Oues eoꝝ fetose abūdātes in gressib⁹ suis: boues eoꝝ crasse. Nō est ruina macerie/neq̄ trāsit⁹/neq̄ clamor in plateis eoꝝ. Beatū dixerunt pl'm cui hec sunt. ac si diceret. Noles dixerūt beatū pl'm cui hec bona tpalia sunt. ⁊ ꝓpie hec fuerūt in Abraā/Jacob ⁊ Jsaac: qui sancti fuerūt. licet textus hic videat loqui de his quoꝝ os locutū est vanitatē: ⁊ dextera eoꝝ dextera iniquitatis. Unde Prouer. xiij. Redēptio anime viri diuitie sue: qui autē paup est increpationē nō sustinet. Unde magister sniaꝝ lib. iij. di. xlv. c. de duob⁹. eque bonis videlz diuite ⁊ paupe defunctis: ⁊ post multa, ꝑbat diuitē citius liberari de purgatorij penis: ꝓpter multaꝝ elemosynaꝝ ⁊ opeꝝ pietatis sibi post mortē de suis bonis iuste quesitis ⁊ relictis impēsarū liberalē donationē: sed paupe ꝓ tardi⁹ ꝓpter suā ⁊ successorū inopiam rōne sue paupertatis sibi nil post mortē salubr̄iter cōicātiū. Hec est vtiq̄ fides nostra/q̄ elemosynarū distributio sit animaꝝ egentiū redēptio. vt Tobie. iij. cū ꝓcor. vel aliter. Paupes beneficio diuitib⁹ post mortē impēso vna cū diuitib⁹ citi⁹ liberant a penis purgatorij. sed diuites paupeꝝ inopia miseroꝝ calamitate egentiū/clade deficiētiū/erumna ⁊ mēdicātiū apporia imo ipsoꝝ largitate/liberalitate vel elemosyna deficiēte/effectuū causa: nūq̄ vl'raro ꝓsolabūt.

Rusticus Nōne obstat tibi diligēter sensato: ea que dicunt: ⁊ legunt. Matt. xix. Luce xviij. Q̄ facili⁹ sit camelū p foramē acus trāsire q̄ diuitē in regnū celoꝝ. Et Prouer. xj. vbi dr. Diuitie nō ꝑderūt in die vltiōis. ⁊ Ecci. vj. Nō em̄ ꝑderūt videlz diuitie in die vindicte: ⁊ obduxionis. i. mortis: ⁊ melius est modicū iusto sup diuitias pctōꝝ multas. ps. xxxvj. Et diuitie si affluūt nolite cor apponere: ⁊ q̄ cōfidit in diuitijs corruet. Prouer. xj. Et melius est nomē bonū q̄ diuitie multe. Prouer. xxiij. Uel he sunt scpture vel cyfre/vel cōsonātes vl' mutevl' si has euāgelicas tubas ⁊ sapiētissimi Salomōis odas: tua fallacia restringas in fauillas.

Nobilis Non me sed audi Greg. moza. xiij. c. v. q̄ talit inq̄t. Et ꝑfatas ⁊ alias scripturaꝝ normas ꝑmultis: ⁊ etiā vltra tue rusticitatis audaciā notant abū dantius intellexit. sepe etiñ ꝓtulit quosdā diuites: videmus q̄ opes ⁊ gl'iam habere sine culpa potuissent. Si hec habere cū humilitate voluissent: sicut Abraā/Jsaac/Jacob: ⁊ plures veteris testamēti pr̄iarche /ꝓphete/pr̄es/reges ⁊ principes. Hec ille. Et p̄sentis tpis infinite nobiliū dñationes q̄ de pluribus auri milionibus nō tot exercent/incōgruētes sibi pompaꝝ apparatus: sicut plebe⁹ ad modicū ferri vel eris aut argēti pondus: imo plerūq̄ plus gloriat rustic⁹ dū iuxta casale suum bestiarū fimi tumulus creuerit largus ⁊ altus/q̄ nobilis de castro qō elicit mons altissim⁹: ⁊ hic experiens est totius orbis apparatus.

Rusticus Sunt ne aliqua ꝓrogatiue vel priuilegia rōnabiliter diuitib⁹ p̄ paupib⁹ a iure distributa.

Nobilis Utiq̄ sic. ⁊ per Archi. xxx. di. §. hoc aūt notabiliter collecta. Prosunt em̄ inq̄t diuitie in honorib⁹ adipiscēdis. ff. de mu. ⁊ ho. §. de honorib⁹. ff. de tuto. da. ab his qui dandi ha. po. l. scire oportet. §. cū dereliq̄s. Item ꝓsunt in pena corporali vitāda in casibus. ff. de iurisd̄. om. iu. l. si id qr ꝓpetuo. §. ij. C. de ser. fugi. l. q̄cūq̄s. Itē ꝓsunt in satisdatiōe nō ꝓstāda in casib⁹. C. de cura. furi. l. vlti. C. de epi. audi. l. de cautiōib⁹. ff. q̄ satisda. co. l. si fideiussor. ⁊. l. vlti. Itē ꝓsunt in adoptiōib⁹. ff. de adopt. l. nec ei ꝓmittit. Itē ꝓsunt ne tutor facilit habeat suspect⁹. insti. de suscepto tutore. §. vlti. Itē ꝓsnnt in dote nō exigēda ꝓstante matrimonio. ff. de iur. do. l. in reb⁹. ff. so. mat. l. si cōstāte. Itē ꝓsunt in testimonio reddēdo. ff. de testi. l. iij. Itē ꝓsūt ne debitor habeat suspect⁹. ff. de ꝓui. credi. l. si creditores. Itē ꝓsunt in voto redimēdo. de vo. ⁊ vo. redē. c. qō sup his. ⁊. c. ex mlta. Itē ꝓsunt donare volēti ne ꝓsumat symonia de symo. ⁊ si q̄stiones. Item ꝓsunt pupillo: vt donare possit ⁊ necessarijs personis alimēta pstare possit. ff. de admini. tu. l. cū plures. Item ꝓsunt pupillo in alimētis discernēdis. ff. vbi pu. educ. de. l. ij. ⁊ iij. Item prosunt in dote cōstituenda filie. ff. de iu. dot. l. quero. Item ꝓsunt in alimētis statuēdis vbi sunt determinata. ff. de ali. lega. l. pe. in prin. Itē ꝓsunt in legato indeterminate de relicto. ff. de lega. iij. l. quidē. Item ꝓsunt in trāslatione alimentorū. ff. de transac. l. cum hi. §. ꝓsonarum. Et hec per Archi. ⁊ ego non dubito vltra casus iam descriptos: qr ꝓsunt prout hactenus experiēter ꝓfuerūt ꝑ milicie nobilitatisq̄ decore per ruralē aut plebeū natū originaliter cōqui

rendo: vt dictū est sup̄. imo videm⁹ q̄ inter nobiles diuitie tātū opantur q̄ nobilis nobilitatis gradib⁹ ingentior p̄ ceteris gradu sibi paribꝫ estimatōe cōi: ꝛ plus honoris ꝛ gl'ie statu p̄pollēt pensat, put. s. c. xij. circa. fi. de comitib⁹ ō ꝛ vurtēberg mētionat. Itē q̄ diues int' plebeoꝝ cōitates: ciuiūq̄ turmas ad p̄fectiōis ꝛ platōis p̄sidentiā: ac cōsulat⁹/pconsulat⁹/tribunat⁹ aut sca binatus p̄eminētiā: ꝛ ad alios p̄fecture tpalis honorificētie stat⁹ p̄ paupe crebr⁹ modificatur.

Rustitus Patet ꝛ tangit̄ per fratrē Asten. lib. ij. c. xiij. sic dicentē. Si q̄s solo intuitu diuitiarū honorat: scz ꝛ credat melior: q̄ ditior ꝑm Augu. est peccatū acceptationis personaꝝ. Unde ōr in glo. Jaco. ij. Quicūq̄ diuitē ꝓpter diuitias honorat peccat. Credo tñ si diues honoret: vt scādalū ei⁹ ꝛ alioꝝ euitet: ita tñ q̄ paup nō ꝓtēnat: nec diues in pctō suo foueat ꝑm Alexā. de halis: non sit grande peccatū. sed vltra vellē audire cōmoda diuitiaꝝ.

Nobilis Quidā siliter diuitū: diuitiarūq̄ cōmoda que multū consistūt in nūmoꝝ ꝛ denariorū copia descripsit: vt ecce p curiosa versiculorū metra. In terris sūm⁹. est hoc tpe nūmus. Nūmū mirantur reges: ꝛ ei famulant. Nūmo venalis fauet ordo pontificalis. Nūmus in abbatū cameris retinet dñatū. Nūmū nigroꝝ venerat turba prioꝝ. Nūm⁹ magnoꝝ iudex est ꝛ consiliorū. Nūmus bella gerit ꝛ pacis federa querit. Nūmus agit lites: q̄ vult deponere dites. Nūmus adulat: nūmus post blāda minat. Nūmus mentit nūmus verax repit. Nūm⁹ piuros/miseros facit ꝛ perituros. Nūm⁹ auaroꝝ de⁹ est ꝛ spes cupidoꝝ. Nūmus in errorē mulieꝝ ducit amorē. Nūm⁹ venales dñas facit impiales. Nūm⁹ raptores ipos facit nobiliores. Nūm⁹ habet plures q̄s celi sydera fures. Nūm⁹ secur⁹ placitat q̄ vult habi turus. Nūmus iter celi claudit reseratq̄ fideli. Nūm⁹ emit villas: destruit vrbes/ꝓstruit illas Nūmus donatus dat honorē pontificat⁹. Nūmus q̄erse decreta sua facit per se. Si nūm⁹ loquit̄ paup tacet: hoc bene scit. Nūmus merores reprimit: releuatq̄ labores. Nūmus corda necat sapientū limina cecat. Nūmus vt est certū stultū facit esse desertū. Nūmus habet medicos fictos acq̄rit amicos. In nūmi mēsa sunt splendida fercula densa. Nūm⁹ laudatos pisces comedit piperatos. Francoꝝ vinū nūm⁹ bibit atq̄ marinū. Nūm⁹ famosas vestes gerit ꝛ preciosas. Nūmus splēdores dat vestib⁹ exteriores. Nūmus reꝑstat lapides quos india gestat Nūm⁹ dulce putat q̄ eū gens tota salutat. Vile facit carū q̄ dulce reddit amarū. Et facit audire surdū claudūq̄ salire. De nūmo quedā maiora prioꝝ edā. Vidi cantantē nūmū missam celebrantē. Nūmus cantabat: nūmusq̄ responsa parabat. Vidi q̄ flebat dum sermonē faciebat. Et subridebat populū quē decipiebat. Nūm⁹ honorat̄ sine nūmo nullus amat̄. Quē gēs infamat nūmus p̄b⁹ est homo clamat. Ecce patet cuiq̄ q̄ nūmus regnat vbiq̄. Sed q̄ ꝓsumi poterit cito gl'ia mūdi. Ex hoc est scola nō vult sapiētia sola. Paupis ex archa ꝓcedūt munera pauca. Hec ille. Et dū quondā tpe Martini pape fuerāt rome: ꝛ videre in eccl'ia rotūda beate marie audiētiā causaꝝ in vigore: ꝛ vltra mille ꝓtētionis causas coram auditoꝝ tribunalib⁹ pendentes: ꝛ curtizanos/ꝓcuratores ꝛ sollicitatores causaꝝ tanq̄s scintille in arūdineto discurrētes: ꝛ demoniace ptātis mores repsentātes: ꝛ hūc tristē ꝛ hūc letū: ꝛ hūc indifferēter ambulantes/ꝛ demū singulas sentētias vni gaudiū: alteri mesticiā ingētes generātes: ꝛ iuxta p̄b⁹m corruptiones vnius essent generatōes: imo alteri⁹ recreatiōes. Ecce quidā homo sagax o sanctissima inquit pecunia. Si velles bas amarissimas intricationū reuolutōes penit⁹ enodares: ac si diceret. Diues pecunia redimeret vexatiōes. put no. Jnno. i. c. ad aures de symo. ꝛ Arch. in. c. q̄uis ō ele. li. vj. Et dixit Amb. vt h̄. xlvij. di. sic̄ hi. q̄ pecunia ē absolutio ꝛ redēptio miseroꝝ. Hec oia p̄missa ō pecūia dicta ꝓfirmat Eccs Solo sapiētissim⁹. c. x. di. Pecūie obedīūt oia. ꝛ glo. interl. dic̄. Pecūie mortificāt alias q̄ nō morūt: ꝛ viuificāt corpa q̄ nō viuūt. ꝛ no. q̄ dic̄ oia q̄ p̄ nihil excludit. ō pe. di. j. nemo p̄t. ꝛ xix. di. si romanoꝝ. ꝛ ibidē p Joh. ꝛ Arch. Uñ q̄ dic̄ Amor vincit oia. Fallit. q̄ pecunia nō dic̄ ita: ac si diceret expiēt. Pecunia vincit amor⁹ vincla pecunie aūt appellatiōe rē significari procul⁹ ait. ff. de v. sig. l. pecūie appellatōe. rei aūt appellatio latior est ibidē. l. se. ꝛ etiā res mobiles ꝛ īmobiles signat pecūia: ꝛ oia q̄ dari ꝛ recipi p̄nt vt. e. ti. l. pecunie noīe: ꝛ talr mlta diuitū ꝓpēdis cōmoda: ꝛ p ꝓ̄s paupeꝝ cōmodo ꝓ̄ria. de q̄b⁹ expt⁹ inq̄t mgr Ecc̄. xxvij. Propter inopiā mlti deliq̄rūt. ꝛ in paradoxis Stoicoꝝ ōr. Sol⁹ sapiēs diues est. Uñ videm⁹ regularit̄ vberiorē honestat⁹ discretionē: prudētie ꝫtutē tēperātie decorē rōnis nitorē/pbitat⁹ ꝓstātiā/ꝫitat⁹ pseuerātiā/ꝛ fidei firmitatē: imo generalit̄ oia tā diuini cultus q̄s pietatis fructus in diuitib⁹ magis redolere q̄s vides/aut nouer⁹ paupeꝝ in oib⁹ turbas innūerabiles opib⁹ suis exercere. ꝛ fortassis paupeꝝ hmōi demeruerūt ꝓgenitores. put discipl'i

dñi dixerũt Joh.ix. De ceco nato rabi quis peccauit hic: aut parẽtes eiꝰ vt cecꝰ naſcerek. ꝛ videlicet vt ꝓſeq̃nter mẽdicãdo nutriret. Jdeo dixit ꝓpheta ad dñm. Benef ac dñe bonis ꝛ rectis corde. Pſ. cxxiiij. Cui reſpõſum eſt nunq̃ vidi iuſtũ derelictũ: nec ſemẽ eius querens panem. pſ. xxxvj. Nec affligit dñs aĩam iuſti. ꝛ bñdictio dñi ſup caput iuſti. Jtẽ egeſtas a dño in domo impij tabernacla iuſtoꝝ bñdicẽt. Prouer. x. Jtem vita nequã hoſpitari de domo in domũ Eccl. xxix. ꝛ glo. or. ibidẽ. Tu q̃ alieno delectaris hoſpitio redi ad ꝓpria. ꝛ ibidẽ. c. xij. Dñe bñfac iuſto: videlz dando ei mercedẽ eternã ꝛ tpalem. Nec eſt inopia timẽtibꝫ eũ: qz oculi dñi ſup iuſtos: nec minuet omni bono. dedit eis regiones gẽtiũ ꝛ labores ꝓpłoꝝ poſſiderũt. vt cuſtodiant iuſtificatiões eius ꝛ legẽ eiꝰ exq̃rant. Et ħ pulcherrime ꝓſequit Brego. in paſtoꝝ. c. q̃nq̃geſimo: dũ dicit. Ammonẽdi ſunt q̃ in ħ mũdo ꝓſpant: vt ſolert ꝓſideret q ꝓſentis vite ꝓſpitas: idcirco aliq̃n dat vt ad meliorẽ vitã ꝓuocet. Hinc ẽ ei q plebi iſraelitice Chanaan terra ꝓmittitur: vt q̃cq̃ ad eterna ſperãdo ꝓuocet ꝛc. Ex his ꝓpendat tue ruſticitatis ſagacitas q terrenorum abũdantia ex virtutibꝫ ꝓuenerit. ſiliter ꝛ nobilitas: ꝛ oĩm diuitiarũ felicitas: ꝛ econtra: ex opũ fertilitatis accumulãtia freq̃nter ꝓcedit laudabilis opationũ pietas. Et hoc interdũ fallit: vt ibidẽ bñ determinat ꝑdicti Breg. ij. benignitas. in ħ ẏbo videlz: deiecisti eos dũ alleuarẽtur. pſ. lxxij. Uñ ꝓt laudabilẽ pecunie ꝓut ꝑmittit cõmoditatẽ: lex impial' nõ ꝑſumit ſtudioſũ ꝛ diligẽtẽ: ĩmo incredibile putat indebite ſuas pecunias effundẽtẽ. vt. ff. de ꝓba. l. cũ de idebito.

Ruſticus Et vnde ꝓuenit dic rogo illa videlz cunctis odioſa maledicta pauptatis calamitatiſq̃ miſeria. cum dicat Ambro. in Exame. in tractatu primi diei. ꝛ habetur. xv. q. j. illa. q paupertatis/ignobilitatis/egritudinis et mortis onera non ſicut de ſorte malorũ annumerãda. **Nobilis** Scriptũ eſt patres comederũt vuã acerbã ꝛ dentes filiorũ obſtupuerũt. Eze. xviij. Et iuxta illud Exo. xxij. Qui reddis iniquitatem patrũ filijs ac nepotibꝫ. ꝛ habek de pe. di. iij. qui reddis. §. fi. Et iuxta illud in memoriã redeat iniquitas patris eius. pſ. cviij. de pe. di. iij. in prin. Unde dicit ſapiẽtis auctoritas. Melius eſt mori q̃ indigere: etiã ꝓtimo ſuo pauꝑ odioſus erit. O mẽs dies paupis mali. Fratres hois paupis oderũt eũ. inſup ꝛ amici ꝓcul receſſerũt ab eo. Juxta illud. Cũ fueris felix multos numerabis amicos. Tpa ſi fuerit nubila ſolus erit: ac ſi diceret. Prochdolor ħm fortunã eſtimak ꝓſona: cũ potiꝰ ħm ꝓſonã ſit eſtimãda fortuna. Et ſic ħm multoꝝ certas ĩmo ſepe probatas opinionũ detricatiões: filij ꝛ nepotes ꝓpter ꝓgenitoꝝ ſuoꝝ iniq̃tates: in erumna ſua q̃runt panẽ. Quoꝝ aliquales ꝓpende mores. Ecce hmõi crũnioſos in pauptatis calamitate miſerrima ante fores temploꝝ eccl'iarumq̃ cauſa ſue mẽdicitatis explẽde conuerſantes: ꝛ ſe non tm occupãtes: vt dei corpus ꝛ hois mirandũ ſaluatoriſq̃ noſtri ieſu chriſti dñicũ qđ multi reges ꝛ ꝓphete deſiderabãt videre ħ: aut in alio ſeculo cernere deſiderẽt: aut conenk/ꝛ firmi ſtãtes in eiuſdẽ eleuatõe/ne loco ꝑ aliũ mẽdicũ ꝓuenk: vñ raro ꝓſitenk: rariꝰ orare niſi ſimulate ꝛ rariſſime ieiunare ꝓcernunk: frigꝰ volũtariũ ꝫ nature humanalis modulũ: vt vix mortẽ excludãt cuꝫ ſtridore letali patiunk: ꝛ infirmitatibꝫ ꝛ defectibꝫ/ diuerſiſq̃ cruciatibꝫ in ſe cõfictis fatigãtur. Plurimi ebrioſi temulẽti/vinoſi: ꝛ mero ſupabundãti abuti ꝓſpiciunk q̃ diuites. quoꝝ ꝓmptu aria plena ſunt eructãtia ex hoc in illud: vt ꝑdiximus redũdare videnk. Unde ſi videro de miſerrimis pleroſq̃ nõ omnes: q famẽ patienk vt canes ꝛ circuibũt ciuitatẽ/me miſeret ipſorũ humanitatẽ: ꝛ tenco ꝛ de ſubueniẽdo. iuxta diſtinctionẽ q̃ ponik. xlij. qui eſcamus. ꝛ in glo. licꝫ dicat lex. ff. de bono. poſſ. bona fides: q male meriti debẽt publica egeſtate laborare: ꝛ forte ratione munita q humanitati q̃ famẽ patik nõ tm miſerek. Hã veritas eſt put dicit Boe. ij. de cõſo. proſa. v. Et idem lib. iij. proſa. iij. in fine. Paucis ꝛ minimis natura contẽta eſt. cuius ſocietatem ſi ſuperfluis vigere velis: aut eſt iocundũ q infunderis fiet aut noxiũ. Et idem ibidẽ in proſa. iiij. dicit. Morbi ꝛ dolores corporis proueniũt: vt plurimũ ex voluptatibꝫ. Item Eccl. xxxvij. propter crapulã multi perierũt. Item noli auidus eſſe in omni epulatione: ꝛ non effundas te ſuper oẽs eſcas: in multis eĩ eſcis erit infirmitas: ꝛ appoplexia appropinq̃bit vſq̃ ad colerã: de quo ſi volueris videre pulchra: vide quid ſcribat Johãnes os aureũ. Et habetur de con. di. v. nihil. ꝛ Hieroñ. in. c. ibidẽ. Ne tales qui allegat tibi Ypocratẽ. ꝛ ita ſi diligenter ꝓpẽdis: plus cruciat diutem repentina colica paſſio /aut podagre/ſeu cirogre ferentis inflatio: ꝛ multiplex aliorum malorum ſuperfluitatis humorum corruptio: que frequẽter exabundantium ingurgitationum proueniunt diluuio/ q̃ maxima fames affligere poſſit egentes/quia raro vel nunq̃ ꝓſpicimus homines penuria: ſed crebro refertos ingluuie /deficientes probam

nobis ostentāt: ergastulati quos panxillū dietim panis ⁊ aq̄ tenuis sustētare videm⁹ pluribus annis. Unde laureat⁹ poeta: de remedijs vtriusq; fortune lib̄ .j. c. ix. respondebat conquerenti: quē tenuis extenuabat vict⁹ inq̄t. Malles ne igit tumefieri: hec tenuitas podagrā pellit/tuis e finib⁹ dolorē capitis aufert/celibriq; vertiginē: vomitūq; ⁊ ructū ⁊ nausiam ⁊ sudorē ⁊ tedīū ⁊ fastidiū tui ipsi⁹ pallorē/alternū ⁊ ruborē/odorē quoq; ⁊ oris ⁊ corpis: tibi atq; alijs importunū restrin **Rusticus** An ne frustra videamur dixisse christū Luc. vj. ⁊ Matt. v. q̄ paupes est regnū celorum. **Nobilis** git. Dec ille. Multū bene dixit christ⁹/put diuitū est pecuniarū fiscus: sed p certo diuites ab eis vniuersaliter ⁊ particularit per largā elemosynarū distributionē intātū taliter emere ⁊ cōparare ⁊ vendicare consueuerūt/q̄ forte pauperes hmōi in celis nil iuris ⁊ ꝓprietatis obtinebūt: ⁊ ab eis penitus exules: ⁊ miserabilit extorres/excluſi ꝑpetuo permanebūt: put nunc in terris terrenas domus pauper diuites frequēter acq̄sierūt: sic q̄ pauper vtraq; domo carebant. Cū vendere sit rē penitus abdicare. vt. ff. de emp. ⁊ ven. l. ij. §. sine. ⁊ l. nec emptio. et ꝓcordat Ezech. vij. vbi dr. Qui vendidit ad id qđ vēdidit nō reuertetur ⁊c. **Rusticus** Tu multiplir ingenio ꝓprio de pauperū dixisti maledictionis obprobrio sunt ne ipsorum incomoda spāliter designati legib⁹ aut tuo iure canonico. **Nobilis** Audi notāter q̄d de hoc dicat Archi. xj. q. iij. pauper. q̄ paup habet incōmoda p diuitib⁹ multa. Naz paupertas facit debitorē q̄nq; suspectū. ff. de priui. l. creditores. Itē facit testē nimis abilē. ff. de testi. l. iij. Itē facit aliquē venire personalit/qđ alⁱs nō foret. ff. de iurisd. om. iu. l. si id qđ ꝑpetuē §. ij. ff. de pe. l. j. in fi. ⁊ l. in seruoꝝ. §. pe. Itē pro pena cogit quis satisdare: qđ alⁱs nō fieret. C. de epi. audi. l. de curationib⁹. ff. qui satisda. co. item sciēdū. Item facit arrestari fructus suos quod alⁱs nō fieret. C. de epi. audi. l. si fideiussor. §. vlti. Item nocet in adoptionib⁹ faciēdis. ff. de ado. l. nec pmittit. §. j. Item nocet in trāsactiōe alimentoꝝ. ff. de transac. l. cum hi. §. sed ⁊ personaꝝ. Itē nocet in actiōe de dolo ꝓponēdo. ff. de dolo. l. nō debet. Item nocet in actiōib⁹. ff. de accu. l. alij. ⁊ l. nōnulli. ⁊ l. se. Obtētu tñ pauptatis nō debet q̄s turpē vitā agere. ff. de ritu nup. l. palā. Et sūmarie put pfert particularit diuitū cōmoditas quā cōuerte simplr/⁊ resultat pauperum cala **Rusticus** Miserabilit oīm annumerasti pauperū pseudo ꝓditiones. Et qđ deteritas mitas est: ex eis nō pueniūt nobiles/aut humane felicitatis magnanimitates: habēt ne tñ in noīe diaboli aliquoꝝ de iure scripto progatiue vel priuilegij vel alicui⁹ emolimēti collationes ⁊c. **Nobilis** Utiq; sic: put ex eodē rosario colligit. naz ꝓpter pauptatis on⁹ nō cogit q̄s restituere istud qđ nō habet vel non pōt. de restit. spo. olim. Itē ꝓpter eā excusat. de testi. ei q̄ testimonij. Itē ꝓpter penuriā excusat ouis a restitutione vsuraꝝ. de vsu. cū tu. §. pe. Itē excōicat⁹ ꝓpter pauptatē nō cogit ire ad sedē aplicā p absolutiōe. de sen. ex. c. qđ de bis. Itē excusat q̄s ꝓpter pauptatē de appellādo ⁊ psecutiōe appellationis. de pcu. c. pe. Itē ꝓpter eā dant alimēta: q̄ alⁱs nō pstarent. ff. de inoff. testa. l. si instituta. §. de inofficioso. Itē datio tutoꝝ pmittit ꝓpter inopiā iudicis: alⁱs nō pmitteret. instit. de excu. tu. §. pe. Itē ꝓpt eā excusat aliq̄s a tutela: q̄ alⁱs nō excusaret. ff. de excu. tu. l. post suscepta. §. pauptas. Itē ꝓpt eā excusat mr̄ a tutela filioꝝ q̄ alⁱs nō excusaret. ff. ad tertul. l. j. §. mr̄. Itē ꝓpt eā cōpellit q̄s emere opas a patrono q̄ alⁱs nō cōpellaret. C. de ado. li. l. j. Itē remittit pena collatōis alicui ꝓpt pauptatē q̄ ꝓferre nō pt. ff. de coll. l. j. §. cū duob⁹. Itē remittit pena pecuniaria alicui paupi q̄ alⁱs nō remitteret si paup nō esset. ff. de offi. pst. l. illicitas. §. pe. Itē ꝓpt eā remittit satisdatio: q̄ alⁱs nō remitteret. ff. ei cui plus q̄s p. l. fal. l. nō facile. Itē ꝓpt eā remittūt expēse q̄ alⁱs nō remittere tur. ff. de rei vē. in fundo. Itē solutio dot⁹ ⁊ exactio q̄ fuit ꝓpt penā in casu q̄ alⁱs nō fieret. ff. sol. ma. l. si ꝓstāte. ⁊ l. cuius. de iu. do. l. mut⁹. §. si manēte. ⁊ l. cuius. Itē fac valere legatū qđ alⁱs non valeret. C. de epi. ⁊ cle. q̄ pupib⁹. Itē benigna interptatōi dat pupilloꝝ loco vl ecclie: de q̄ non fuerit cogitatū. C. de epi. ⁊ cle. si q̄s ad declinādā. Multa etiā sūt sup cibarijs ⁊ alimētis in fauorem pauperū introducta. de q̄b⁹. le. ff. de ali. pstā. l. j. ⁊ q̄si p totū de pbē. cū fm aplm. Itē successio liberti remittit ꝓpt pauptatē. insti. de succes. li. in pn. Itē ꝓpt eā differt solutio ⁊ pstat absolutio de solu. odard⁹. Itē ꝓpt eā ꝓcedūt expēse ad causē psecutiōez q̄ alⁱs nō daret. de accu. ex pte. ⁊ c. olim. Itē absoluit q̄s a voto adimplēdo ꝓpt pauptatē: qđ alⁱs nō fieret. de vo. ⁊ vo. re. c. sup bis ⁊ c. ex mlta. Itē dat actio ꝓpt eā q̄ alⁱs nō daret. ff. de do. l. idēq; ⁊ l. se. Itē ꝓpter eā fuit cessiōis bñficiū introductū. C. de concel. bo. l. j. ff. qui bo. ce. pos. q. per totū. Itē bona clericoꝝ pauperū sunt. C. de epi. ⁊ cle. l. ij. Sed ego credo q̄ nō intantū ipsoꝝ sunt q̄ ipsis cōpetat actio ꝓpria abū

dantē clericū: vt patet in practica. sed tñ gloria ep̄i est paupes opib⁹ ꝓuidere: z sacrilegiū est accipere qđ pauperib⁹ erogat. xij. q. ij. gloria ep̄i. Et hec de ꝓrogatiuis pauperū z ipsoꝝ priuilegijs: quas tñ pauci diuitū ꝑoptāt nunc in nostra terra viuentiū. Puto tamē sil'iter fore speciale priuilegiū a iure cōcessum z naturaliter introductū q paup spoliat⁹ nō possit exui iam nudatus. vt de restit. spo. c. j. lib. vj. §. pe. Juxta illud Juuenalis. Cantabat vacu⁹ coram latrone viator. de quo. j. c. xxxj. ꝑ. dico tibi. Et qz nec nudi cōtēdere/nec inermes inimicis nos debem⁹ opponere. ij. q.

Rusticus Sunt autē quidā firmiter asserētes: imo nō dubitātes dñm nostrum iesum christū tam paupē fuisse: z pauptatis onus in terris in tantū sustinuisse. Et igit stipem mēdicādo congsuisse: z pre nimia paupertatis inedia victum per mēdicatiōis publice surratōes pro se z suis vsurpasse.

Nobilis Paupertatē cōcedimus/z q paupertatē docuerit z opib⁹ impleuerit nō dubitamus: sed q ꝓterea mēdicauerit: z hoc opus detestabile dieb⁹ suis nunq̄ ꝓpetrauerit affirmātes/ab vtero locuti sunt falsa: z mētita est inquitas sibi Unde put p̄dictū est sup̄ de priui. paupe. qz nō coguntur trāsire ad sedē aplicā pro absolutiōe/ꝓpter violentā manuū iniectionē in clericū. de sent. excō. qđ de his: z hoc in illū finē ne deterius inde ꝓtingat: videlz ne mēdicatōis opprobriū paup quouismodo cōmittat. de hoc nup plene scripsi in quadā collatiōe ꝓtra validos mēdicātes: videlz beghardos/lolhardos z beguttas talia ꝑstāter asserētes ad dñm meū dñm Heinricū ep̄m Lō

Rusticus Possent ne nobiles fore paupes/miseri vel inopes vel egeni vel stantieñ egētes: z hec z hoꝝ terminoꝝ dicas mihi differētiaꝝ discretōes.

Nobilis Immo possunt nobiles: z vtiq̄ sunt: z esse possunt paupes/miseri vel inopes. Et extūc iuxta cōe ꝓuerbiū: put sacerdotes z iudei sunt rusticis oīnib⁹ queq̄ creaturis infelicib⁹ infeliciores: ꝑsertim dū laborare nō possunt z mendicare frequēter erubescunt. Pro hoꝝ aūt intelligentia scias q paup ſm Archid. viij. di. in. c. quoiure. dr quasi parū potēs. z sic p̄t sumi. xj. q. iij. pauper. vel quasi parū imperās: sicut paru⁹ dr quasi paꝝ valēs. Et ſm Papi. Paup est qui habet aliqđ: sed parū. Sed inops dicitur qui nihil habet. Miser autē ſm Boe. ij. de cōso. psa. iiij. solū ille qui se putat miserū esse. Unde Prosper aquitanic⁹ ꝑsa. lxiij. dicit. Omnes beati siue habeāt qđ volūt siue nō habeāt: ꝓtinuo sunt beati. Ecōtra aūt miseri siue non habeāt q volunt siue id habeāt qđ recte volūt: cōtinuo miseri sunt. Et ita sepe nobiles diuites miserrimi dici possunt. Et ita paup/miser z inops in magna mozū rerū z conditionū differētia cōsistūt. Et vltra p̄missa dicit Prosper equitanic⁹ in ꝑsa sequēti. Magna est miseria cū illo nō esse sine quo nō p̄t esse: in quo videlz deo: si quis est sine dubio: sine illo non est: z tamē si eius nō meminerit: cūq̄ non intelligit: neq̄ diligit cū illo nō est. Et hec sil'iter miseria est ꝓiugatoꝝ/qui vna caro discernunt miserrime discrepantiū. Et ꝑut mihi videt: miseria cū aceto multū corrisiuo dicit. Dū paupertas extrema cum inopia: z cū cunctis miserie conditionib⁹ in impatientia: in vn⁹ hois manet habitaculo. Egenū aūt dicim⁹ ſm Jsid. Ethi. x. q egens genu flectit ad petēdū munera. Nam olim nō voce sed genuflexiōe petebat elemosyna. Nec obstat p̄missis: qz ꝓpheta dixit in forma xp̄i. Egen⁹ z paup sum ego. ps. lxix. Nā z idē dixit in eadē forma. Uermis sum z nō homo. ps. xxj. Cū in ꝑfitate fuerit de⁹ z homo. vt le. z no. in hoc ꝓbo. tu es sacerdos in eternū ſm ordinē melchisedech. ps. cix. Et mihi notāter constat beatū Greg. multipl'r diuitias z diuitiaꝝ abundantiā/cecitatē z feditatē appellasse: z ipsarum accumulationē vilipēdēdo despexisse: z pauptatis incōmoda cōmēdasse. vt ꝑz in lib. suo moraliū. xij. c. xv. z in infinitis locis eiusdē volumīs sum ꝓtēt⁹ de ꝑbis spretis operib⁹ paupertatis. Nam si ipse tantas patrimonij marcas nō habuisset tanta diuini cultus comoda nūq̄ perfecisset: sed hec nihil ad nos: sed ad propositū nostrū redeamus.

De his qui nobilitate re et nomine priuantur

z eius priuilegijs z ꝓrogatiuis penit⁹ denudant. Cap'm. xix. Ait Rusticus.

U pauperes nimiū persequeris odio: quos tamen dñs elegit in hoc mundo vt de preben. c. venerabilis. z Jaco. ij. Et licet te multis possem increpare scripturis: sed quia nihil ad nostrū edificat p̄tense ꝓpositū nobilitatis. aut astruit ad materiā caduce generositatis. Ideo pertinēter ad alia diffusius perquirēda per indirectū me compellis. Nouerat hoc experimēto: qui dixit. Deposuit potētes de sede. z exaltauit humiles: quia vidit tot vel plures potētes de sedē

depositos/q̄ cognouerit de plebeis humiles exaltatos: an ne nobiles antiq̄ ꝓut ꝛ nouiter nobiles facti seu creati degenerare ꝛ perdere. ꝛ quomō possint nobilitatē imitari: aut renūciare volentes acquisi te nobilitati. **Nobilis** Multipharie multisq̄ modis olim deus loquens patribꝫ in ꝓphetis ad Heb.c.j. ꝛ nunc cōstat non in enigmate. sed simplici veritate. q̄ dominus retribuet habūdanter facientibꝫ superbiā. quia supbia eorū qui cum oderunt ascendit semp. igitur superbi inique agebāt vsquequaq̄ ꝛ excelsi statura succidetur. sublimis quoq̄ humiliabit. Isa.x. ꝛ recipient alieni diuitias suas. ꝛ sepulchra eorū domus eorum ineternū. psal.xlviij. ꝛ superborū nomine sacra scriptura diuites demōstrat/qui ꝛ potentes dicuntur. qō Greg.moral.x.c.xx. clare ꝓbat dum dicit/quid nomīe diuitū nisi elatio superborū qui venturi iudicis respectū non habent. dum supbis apud se cogitatiōibus timent. quia sunt nonnulli qui dum se terrenis opibꝫ habūdare ꝓspiciunt veras dei diuitias nō requirunt atq̄ eternā patriam non amant. qui hoc sibi sufficere q̄ rebus tpalibꝫ fulciūtur putant ꝛc̄. Constat igitur q̄ dñs plerisq̄ formis extinaniuit nobiles ꝛ potētes ꝛ maxie ꝓpter vicia etiā subuertebat domus ꝛ ꝓgenies ꝛ aliquos oīm potentia ꝛ nobilitate nudos fecit ꝛ inermes/ꝛ qualit̄ deducam tibi clarius ꝛ auribꝫ ꝓcipies / ecce rerum euentu hactenus continuo demōstrabat̄. taliter videlicet ex oīs res ꝑ quascūq̄ causas nascebat̄/ ꝑ easdem deuastabat̄. vt de re.iur̄.c.j. Qō declarat glo. ibidem dicens. Qō em̄ consensu cōtrahitur ꝓtraria volūtate dissoluit̄. C.q̄ licet ab emp.discē.l.j. Ac si dicere: qō virtutibꝫ acquirit̄ malicia depdit̄/ ꝛ oīs virtus detrimentum ab vno vicio patit̄. de pen.di.v. dolēdum. Nam visus est ꝑ premissa. qō per virtutē creuit orienaliter vtraq̄ nobilitas modificata/ ꝛ per vicia plerūq̄ videt̄ fore violenter vilificata. vt patuit in Adam nobilissimo viro. de quo dictū est. s̄.c.ix. qui ꝓpter peccatū nobilitate ꝓuat⁹ ꝓpetim exulauit/ ꝛ ruri ruralibꝫ opibus ꝛ agriculturis fuit coaptat⁹. xl.di. Adam ꝛ Beñ.ij. itē in Saul rege.j. Reg.xxij. ꝛ iij.q.vij.§. item in euāgelio. Unde ꝛ Nabochodonosor ꝓpter vicia sua in bestiā ex homine cōmutatus est. atq̄ de regno suo ꝓfugus recedens. venū vt bos cō medebat. Dañ.iij. ꝛ xvij.q.iij. miror. ꝛ xxiij.q.v.§. hinc notādum. de peni.di.j.§. deniq̄. ꝛ.c. quāobrem. vnde scripsit Greg. vt habet̄. xxvij.q.j. si homo. Luidā nobili viro sergio patrie defensori inter cetera. Si homo esses inq̄t aut discretionē aliquā habuisses ꝛ c̄. ac si diceret. put le. ꝛ no. ibidem. Quia per stulticiā negligens fuisti in cōmissis. tu homo nō es homo q̄ non est homo qui ratione caret/ ꝛ per ꝓsequēs nō nobil̄ homo / ꝛ allegat̄ ad hoc ꝑ glo. p̄dict⁹. §. hinc aūt. vbi fit mētio de Nabochodonosor. vñ q̄ mal⁹ est videt̄ nō esse. ō pen.di.j. scindite. Et q̄ inhabil̄ est ad agendū nō esse videt̄. vt.ff. cuiuscūq̄ vniuerso no.l.j.§. pen. sic ꝛ mal⁹ sacerdos nō est sacerdos. vt.xlj.di. mlti. ꝛ mal⁹ epūs nō est epūs. vt.ij.q.vij. nō oēs. ꝛ ita vicia vilificāt ꝛ ānihilāt boes. ita vicia ꝓuertūt boes i bestias. put fec̄ illa famosissima maga Circee arte sua magica. ō q̄. xxvj. q.v. nec mirū. ꝛ j. dicet̄. c.xxxij. Itē int̄ filios Noe ꝓtinus vicia ꝛ ꝓtutes fecerī nobilitatē ꝛ ignobilitatē ꝗduū ꝓdicōes his diebꝫ ꝓminētes. vt. s̄.c.vij. ꝛ xj. sinceri⁹ declarari videnī discrepātes. Itē de pharaone Exo.x. ꝛ filij isrl̄ frequēter dum deū offenderent peccādo fuerūt per ipsum in degenerationē flagellati/ ꝛ deserta est nobilis Jerusalem/ ꝛ oīs vrbs iuda. ꝛ habitatores eius ꝓpter malicia quā fecerunt. put dicit ꝓpheta Jere.xliij. ꝛ q̄s miserabiliter demū omnis ornatus generose nobilitatis tribuū iudā omniūq̄ iudeorum ꝓpter peccata tam violenter videbatur penitus obfuscat⁹. dictum est. s̄.c.ix. in fine. Item visum est in Hero de tiranno crudelissimo. qui cum occideret pueros innocentes annis binos inter ceteros ꝛ filium suum bimū. i. duorum annorū fecit occidi. Preceperat autē Herodes ꝑm legem iudeorum. vt nemo occideret aliquē porcum nec manducaret. Qō cum relatū fuerat augusto octauiano dixit notabile verbum. Melius est ergo porcum Herodis esse q̄s filiuz ex quo occidit filios/ ꝛ reseruat porcos/ ꝛ q̄s miserabiliter interierit demū mḡr in histor. describit dicens post multa. Hinc varijs affligebat̄ languoribꝫ. Nam febris non mediocris erat ꝓrigo intolerabilis in omni corporis superficie assiduis vexabatur coli tormentis/pedes intercute: vitia timuerunt/putredo testiculorum vermes generabat/creber anhelitus/ ꝛ inter rupta suspiria que ad vindictam dei ab oīmbus referebantur. Ipse vero iordanem transiens apud callirozem aquis calidis vtebat̄. cumq̄ corpus eius foueri oleo calidiori medicis placuisset in archā plenam demersum ita dissolutū est. vt etiā lumina quasi mortuus resoluta torquerent / ꝛ inde ad clamorē astantiū respicere visus est/ ꝛ demū cruciatu ꝓuict⁹ seipm̄ gladio attēptauit interimi desinebat ipet⁹/ ꝛ extūc bestialr ad mlt̄oꝝ exultacōez ē defūct⁹. Itē de nerone luxuria ꝛ inmū-

de Herode Nerone Domitiano

dicia turpissimo legit. qui nec matri/nec sororib⁹/nec viris/nec mulierib⁹ pepercit: matrē inter fecit: ⁊ ventrē eius aperiri iussit/vt videret locū: in quo cōceptus ⁊ natus esset. Unde dū a senatu hostis ꝓnunciatus esset ⁊ iudicatus: nō tamē reipublice: sed etiā rōnis ⁊ nature inimic⁹: ⁊ fugiens latitaret. dixit cuidā qui secū fugerat vt ipm interficeret: anteq̄ romanis ꝑsequētib⁹ ludibriū fieret. Cū autē ille nollet. eū interficere inq̄t. Ego nec habeo amicū aliquē qui me viuere: nec inimicū qui me mori velit. Jam itaq̄ turpiter vixi: ⁊ turpius moriar. ⁊ sic acuens lignum cū dentib⁹: ⁊ irruit in ipsum: ⁊ se cōfodit dicēs. Uidetis qualis artifex nequicie morit. Itē de Domiciano legit. cuius auaricie ⁊ rapine nemo poterat cōparari: qui fratres suos ferro ⁊ sorores veneno interfecit: vt eoꝝ bona diriperet ⁊ dissiparet: quē tandē plus semp intentū auaricie/⁊ negligentē militie: ⁊ pietatis inimicū ⁊ crudelitatis amicum senatus interfecit. De ignauia sardanapelli legit qui ex viro factus mulier: ⁊ nō inter arma viros: sed inter filamina ⁊ feminas. qui per romanos de medio mundi ⁊ regno ꝑiectus est. Item legit q̄ factus Germanus Altisidorēn. epūs gratia diuina suffultus: regē Britanie videns culmine tante serenitatis indignū. Egredere inquit: ⁊ meliori dimitte: ⁊ ipm cūctis stupētib⁹ potēter deposuit. ⁊ bubulcū eius ad regendū instituit: a quo cōsequēter regalis dignitatis ꝑsapia genti Britonū interpretationis feliciter ꝑcessit.

Sardanapell

Rusticus Sum cōtentus de Tyrānoꝝ gestis antiquorū tanta ꝑcepisse. Dic queso de ꝑtib⁹ nob modernioribus q̄ noueris ac cidisse.

Nobilis Scias q̄ Innocētius papa. iiij. de anno dñi. M. ccl v. Fridericū. ij. impatorem crudelib⁹ suis demeritis exigētib⁹ deposuit: ⁊ priuauit ⁊ vasallos suos a iuramēto fidelitatis absoluit: ⁊ fauētes sibi vinculo excōicationis cōstrinxit: ⁊ electoribus impij licentiā vt aliū eligerēt regē romanoꝝ ꝓcessit. put le. ⁊ no. in. c. ij. de re iudi. lib. vj. Item Zacharias papa regem francorū nō tam pro suis iniquitatib⁹/q̄s ꝑ eo q̄ tanti ptāti erat inutilis: a regno deposuit: ⁊ Pipinū karolū impatoris patrē in eius locū substituit. Odesq̄ francigenas a iuramento fidelitatis absoluit. vt. xv. q. vj. alius. Item eueniebat de anno dñi M. cc. xxxj. ⁊ circa. Exierūt de domo ducū Sueuie sine interpellatiōe: ⁊ successiuo tēpore q̄tuor impatores: videlz Cōradus. ij. Hinc Fridericꝰ primꝰ. Deinde Heinricus quintus. Et vltimo Fridericus secūdus. De quo ꝓxime mentionē fecimus. Et licet in libro qui dicit Uiridariū impatoris. Hi quattuor cesares sint p̄ ceteris mundi principib⁹ ineffabiliter laude honoris ⁊ glorie pleni/mira quoq̄ narratiōe/florido q̄ sermone virtutib⁹ redimito cōmēdati: ⁊ p̄sertim Fridericus. ij. qui in diebus suis sepulchrū dñicū: totāq̄ terrā sanctā sua patēter impiali auctoritate corporali p̄sentia recupauit: ⁊ se cū soldano ⁊ alijs Asie p̄ncipib⁹ illi terre vicinis tranquilla cōcordia pacificauit. Et demū p auctorē dicti libri Epithauio tali titulari meruit: vt videlicet. si pbitas sensus/virtutes/gloria census: nobilitas orti possent resistere morti: nō foret extinctus Fredericus qui iacet intus. Nihilomin⁹ tamē oim p̄dictoꝝ impatoꝝ abominabilis fit mētio per Innoc. iij. in. c. venerabilē. de elec. Et plenius in integra siue in parte decisa pe. ⁊ re. Et quō facti sunt in desolationē subito defecerūt/⁊ perierūt ꝓpter iniquitatē suā cū tota domo sua: ⁊ nō remāsit vngula. Immo q̄d deterius est per ipsos quodāmō maleficiata fuerat rolum. iiij. impatorē: videlz Bohemoꝝ regē inclusiue: qui regnare cepat de anno dñi. M. ccc. xlvij. Uenter terre Germanoꝝ fecūdissimus non germinauit impatorē. Reges tamē romanorum: vt ita loquamur genuit tanq̄ abortiuos: q̄ videlicet maiestatis culmē impialis non attigerunt: ⁊ ad annos vberos: videlz veri p̄ncipat⁹ nō peruenerūt: sed ad hoc tanq̄ sterilis tāti culminis per annos. lix. caruit fertilitate. Et saluo q̄ Heinric⁹. vij. comes de Luczelburg electus seruatis seruādis: dum Rome per tres cardinales per papā ad hoc ordinatos impialem coronā suscepat per quendā fratrē Bernardū ordinis p̄dicatorū per ciues Seneñ ad hoc sa-

Heinricus vij. electus &c

de anno dñi. M. ccc. xij. ⁊ italiā nō exiuit. Et q̄ Ludouic⁹ dux⁹ natus de Bauaria: electꝰ post Heinricū predictū coronā imperialē: licet Rome fuerit a Johāne. xxij. recipe recusauit: ⁊ in despectū eius se ꝑ impatore gessit: ⁊ noiari fecit: licet non fuerit. Et per Johānē papā excōicatus decesserit: q̄ pro sua ꝓtumacia etiā Benedictus papa. xij. successor Johānis ipm absoluere recusauit. Item Ladislaus rex Neapulie infinitis per ipm pestiferis execrabilib⁹ perpetratis crimīnibus demū Johānem papā. xxiij. ⁊ totā vrbem Romanā cum curialib⁹ pape cōtra pacta

violēter inuasit: ꝛ ipsos ab vrbe retorsit: ꝛ intētissimis estiualibꝫ caloribꝫ: plures viros honorā
dos ambulātes in fuga ꝓsumpsit: ꝛ oīm bona surripuit ꝛ dum denuo papa p̄dicto cū curia sua
Bononia permanēte similē inuasionē facere disponeret: iusto dei iudicio igne persico in pudi
bundis vehemēter accēsus/crudelissima morte dū nauigaret in mari in cōsolationē totius ro
mane curie vitā infeliciter terminauit: ꝛ regni successorē solā filiā videlz Johannā reliquit: que
demū sine prole infelicissimis successibꝫ regnū paternū in se terminauit. Itē ꝓstat q̄ reges Bo
hemorū ꝛ p̄sertim vltim⁹ Sigismūdus romanorū imperator/errori abhominabilū hereticorū
videlz hussitarū in Bohemia ꝓut debuit ꝛ potuit non resistebat: ꝛ per hoc approbasse videtur:
ꝛ veritatē minime defensabat/q̄ per hoc oppressisse decernit. vt. lxxxiij. di. error. Ideo regimē he
reditariū regnorū Bohemie ꝛ hūgarie per ipm deficere iusto iudicio dei iudicabat: ꝛ ad domū
ducū austrie reuolutū ꝓcernit. Itē de illustribꝫ ducibꝫ de dekko: ꝛ p̄sertim vltim⁹ vicz Ulric⁹
pariter cōstat/q̄ postq̄ Augustēn. ꝛ alias eccl'ias Lastris/burgis/vicis/ꝛ possessionibꝫ vi de
predauerat: cecus factus est ꝛ sine herede defunct⁹. Item legim⁹ de generosis cominibꝫ de Ki
burg alamanie superioris q̄ postq̄ vnus germanorū alterū in castro Linus interemerat: ꝛ illu
stres Barones de rvolhusen patrē carnalē occiderāt: ꝛ infinitus magne nobilitatis virorū cu
mulus nephāda ꝓpetrauerat. Contra quos intulit ad dñm ꝓpheta dicēs. Uidebo q̄n nō de⁹
volens iniquitatē tu es/neq̄ habitabit iuxta te malign⁹/neq̄ permanebūt iniusti ante oculos
tuos. Odisti oēs qui opant iniquitatē: perdes oēs qui loquunt mēdaciū. Uirū sanguinū ꝛ do
losum abhominabit dñs ꝛc̄. Expelle eos q̄n irritauerūt te dñe. ps. v. Quare trāsierūt in ꝓfun
dum: vt lapides: ꝛ vtinā ꝓstaret si ꝓmiseratorē ꝛ misericordē dñm ipis daret requies: qz scptū
est q̄ ꝓpter peccata mali per dñm de medio tollunt ne peccata eorū augeant. xij. q. j. c. ij. Et ideo
Datan ꝛ abiron terra absorbuit viuos. Num. xvj. ꝛ vij. q. j. denicq̄. Et ad instar illorū multos
per italiā/lombardiā ꝛ tuscaniā: ꝛ etiā per ciciliā cum semine suo tyrānos tam nobiles q̄ de ple
beis exaltatos legim⁹ vehemēter obfuscatos: qz dū in honore essent nō intellexerūt: cōparati sūt
iumētis insipientibꝫ: ꝛ sil'es facti sunt illis. ps. xlviij. Et tanq̄ viri sanguinū ꝛ dolosi nō dimidia
bunt dies suos. ps. xlv. Et dñs minorauit dies tpis eorū: ꝛ perfudit eos cōfusiōe. ps. lxxxviij.
Et defecerūt in vanitate dies eorū: ꝛ anni eorū in festinatione ps. lxxvij. Et viri iniqui sublati
sunt añ tēpus ipsorū. Job. xij. Et nomē impiorū putrescet: ꝛ quasi tēpestas transiēs nō erit im
pius: ꝛ ān impiorū abbreuiabunt pauor bis qui opant malū: impij aūt nō habitāt super terrā.
ꝛ lingua prauorū pibit ꝓuer. x. Et ita clarissime vidistis q̄ vicia corrūpunt bois statū ꝛ na
turā: qō sil'iter attestatus est Paulus dū ait ad Rom. j. Quia euanuerūt in cogitationibꝫ suis
obstructū est cor insipiēs eorū: ꝓpter qō tradidit illos deus in desideria cordis eorū ꝛ in mundi
ciā vt cōtumelijs afficeret corpa eorū ꝛc̄. Et sic nō ꝓbauerūt deū habere/i noticia tradidit illos
deos in reprobū sensū: vt faciāt ea q̄ nō expediūt. Sed q̄d sequit ex his plures. vt dicit Aug⁹
ꝛ habet de pe. di. iij. §. auctoritas. Qui int' flagella duriores ꝛ deteriores facti sunt: sicut pha
rao p̄dictus: qz flagellatus a dño durior est factus p̄sentibꝫ eterna cōnectūt: vt tēporale supplī
cium sit eis eterne dānatiōis initiū vel iudiciū ꝛc̄. De his ꝛ plurib⁹ alijs nobiliū gestorū actib⁹
q̄b⁹ degenerant apud deū ꝛ hoīes videbis. j. c. xxxj. vbi tractabit de malorū nobiliū excessib⁹.

Rusticus Audiui sufficiēter q̄ generose nobilitatis: imo supillustris stema iudicio dei
tollit: ipsorūq̄ fama suffocat. imo generatiōis ꝓgenici parētele cognatiōis ꝛ
stirpis nomē ꝛ agnomē ꝛ cognomē radicitus obfuscat. Nunc q̄ro an ne canonis aut legis au
ctoritate ab inuito

Nobilis Audi sup hoc vtriusq̄ iuris latores ꝓnēter loquētes. Et
qz dicūt terre nobiles christiane legis normā abiciūt: ꝛ sta
tuta eccl'iastica cōtēnunt: sil'iter fures sacrilegos ꝛ omnib⁹ capitalibꝫ criminibꝫ intricatos sibi
familiares colligūt: ꝛ nequicijs eorū participāt ꝛ hmōi nequicias per se ꝓpetrate nō formidāt:
ꝛ insuper incestuosi/adulteri/homicidi/periuri/necnon raptores/spoliatores/ꝛ p̄dones tam
in clerū q̄ in ꝓplm crudelirer seuientes/de bello fugientes/facultates ecclesie iniuste auferentes/
fratres calūniātes/accusantes ꝛ non ꝓbantes. Item cōtra innocētes principū animos in ira
cundiā ꝓuocātes. vnde ꝓ his ꝛ alijs suis celeribꝫ se infames/ꝛ fama idē honore ꝓuatos' ostē
dunt. vt le. ꝛ no. vj. q. j. infames. cū cōcor. in glo. Unde sacratissimarū legū vigore capitis dimi
nutionē maiorē ꝛ mediā tales pati merent. vt. ff. de va. ꝛ extraor. cogni. l. pe. §. extimatio. Et ꝓ
bas diminutiones duas infa
mia irrogat sed nō per minimā.

Rusticus Dicas rusticitati mee de
hmōi capitis ꝺiminutiōe

Nobilis.

Capitulum

Sunt tria genera capitis diminutiões: scz maxima/media ⁊ minima. Tria autē sunt q̄ habemus: scz libertatē/ciuitatē ⁊ familiā. Igit̄ dum oīa illa amittim⁹: hoc est libertatē/⁊ ciuitatē ⁊ familiā maximā esse capitis diminutionē. Cū ꝙo amittimus ciuitatē/libertatē retinem⁹. Sed mediā esse capit⁹ diminutionē: cū ⁊ libertas ⁊ ciuitas retinet̄. sed cū familia tm̄ mutat̄ minimā esse capitis diminutionē ꝓstat. ff. de capi. dimi. l. vl. pleni⁹ vide Hosti. e. ti. §. j. ⁊ seq̄ntib⁹. Et dicit glo. in. d. §. j. Nō ergo accipit̄ hic ad litterā: vt dicat̄ capite diminut⁹ q̄ caput abscidit̄ur. sed q̄ stat⁹ mutat̄ vt caput status dicat̄: ⁊ ita infamis p̄missoꝝ occasiõe: put p̄dictū ē: ꝓprie dicitur capite diminut⁹: hoc est statu honoris: ⁊ nobilitatis priuat⁹: vnde ꝓprie infamia iuris vel facti tollit nobilitatē ciuilē siue politicā. vt le. ⁊ no. C. de secū. nup. l. si qua femina. ff. de rit. nu. l. senatoris filia. Quia vtilitas vite dignas legū obseruatiões nō credidit. C. ad le. iul'. de adul. l. que adulteris. Irrogat̄ autem infamia q̄ ex genere delicti put p̄dictū est dūmodo notoriū est. q̄nq; ex genere pene ⁊ delicti. que omnia vide exēplificata in. §. postro. iij. q. vij. Hi autē taliter denobilitati ꝓprie degeneres dicunt̄. vt dicit Jsiō. Ethi. ⁊. Quia de optimo genere nati sunt: ⁊ inhoneste viuūt. vt le. ⁊ no. lvj. di'. si gens. ⁊ hi etiā degeneres dicunt̄ ꝼm Papiā. quia degens est qui de nobilitate generis natus sua mala vita genus suū dehonestat. De quib⁹ infra. xxxj. c. clarius videbis. Multis autē modis ꝓtrahit̄ infamia: quas collectas videre poteris per reꝓtoriū. H. durā

Rusticus Deponunt̄ aut degradant̄ ne nobiles inuiti: sicut ⁊ milites ⁊c.

Nobilis Ita ⁊ h ꝓprie practicatū est de anno dñi. M. cccc. xlij. per Fredericū regē romanoꝝ in quendā Johannē Erhardū de Zessingē quondā militē quo ad militiā ⁊ ad nobilitatē suis exigētib⁹ de meritis penitus factū inermē. Nam militia faciliter potuit tolli. cum non sit character anime impressus/vt sacer ordo. vt no. Archiē. j. q. j. qō quidā. ⁊ per Hosti. de sacra. non iterā. c. vlti. ⁊ his iuribꝫ p̄batur nobilitatis titulū penitus posse subleuari. ⁊ ecōtra p̄incipē potest restituī: put ille miles fuit restitutus fame ⁊ honoribꝫ: ⁊ omnib⁹ alijs quib⁹ fuit priuatus. vt. ff. de postu. l. j. §. de qua ff. de adop. l. j. ⁊. ij. ⁊ patet in eo qō le. ⁊ no. de re iudi. cum re. qui fi. sint le. per venerabilē. Nam h verbū restituere plenā habet significationē: ⁊ verbo restitutiōis oīs vtilitas ꝓtinet nisi ꝓnceps aliter limitaret. ff. de vsu. l. videam⁹. §. in fauiana. vide de h Archi. de elec. qz. sepe in glo. pe. li. vj.

Rusticus Est ne modus vt sine crimine volūtarius aut inuitus perdat sue nobilitatis ornat⁹.

Nobilis Breuis est tue q̄stiōis elocutio. sed modico nō potest expediri collationis colloquio. Audi primū put clericalis dignitas per bigamiam sine crimine tollit̄. vt de biga. c. j. cum concordan. Sic nobilis homo perdit nobilitatem/dum monachatus ordinē profitet̄. vt. xxvij. q. ij. presens clericus. Si autē hmōi nobilis factus monachus: ⁊ si ꝓpterea perdit nobilitatē quid si filius regis Marchionis vel ducis aut comitis vel Baronis erit monachus: ⁊ pater moriet̄ sine alio herede. Nōne monasteriū loco sui monachi succedit in dñio. Dixit Alan⁹ q̄ sic Sed Spec. de statu mona. ꝑ. xj. dicit hoc nō seruari. Cōcordat Jo. an. tacēdo in addi. Spec. qz nihil apponit: alⁱs tm̄ monasteriū succedit loco monachi sui/ac si esset in seculo. vt ibidē. ꝑ. x. Sed si monachus quātū in ipso est nō vult adire hereditatē. hoc tractat ibidē. ꝑ. viij. ⁊ pleni⁹ in additiõe. sed hec nihil ad nos. Jtē ad ꝓpositū dum nobilis cuiuscūq; gradus ignobiliū mulierum illuit̄ cōnubio: put predictū est. supᵖ. c. xiij. de baronib⁹ ⁊ liberis psonis illustrib⁹. Unde senator si ꝓtrahit cum libertina dignitatē amittit. ff. de ritu nup. l. si quis in senatorio. imo phibetur ne ꝓtrahat cum illa cuius pater vel mater artē ludicrā fecit: tamē potest illā ducere: cui⁹ auus vel auia hoc fecit. vt no. lvj. dis. c. j. Jtē ꝼm aliquos dū nobilis aut stirps generosa successu tēporis ad egestatē puenerit/nobilitatē perdere cōsueuit. Juxta A. isto. pollit̄. v. prout predictū est supᵖ. c. vij. vbi dixit. Nobilitas est virtus: ⁊ diuitie antique que vt p̄mittit̄ cessare videntur: aduentāte detestabili ⁊ miserabili: necnō semp odiosa pauptate. vt Prouer. xxx. ⁊ Boe. ij. de conso. metro. iij. ⁊ hoc videt̄ Ambro. innuere in. c. non satis. lxxxvij. di. vbi dicit potius elemosynam fore dandā nobili depaupato: in quo verecundia ingenuos perdit natales: ac si diceret: paupertatē intantū derogare nobilitati: vt rubori verecūdie taliter humiliato ⁊ egestate suppresso sit plus ceteris cōpatiendū: cum paupertas in plebeo nō sit āmiranda: nec multū detestanda quia cōsuetis nō est passio. vt dicit laureatus poeta de luso ꝝ mutabilitate. Uñ legit̄ Luc. xvj. de villico diuitis hoīs negociationis officio seruili cōstituto: qui dixit. Mendicare erubesco.

Nonnulli putant nobilitate imo et clerum

Jtem iuxta Aristo. vt sup̄ pollit. v. Dum nobilis artē vel negociationē vilissimā: aut al's iuxta terre ꝓsuetudinē nobilitati nō cōpetentē cōtrectauerit. Quā etiā rex Dauid videlicet negociationē detestabat. dū dixit ps. vij. Quoniā nō cognoui negociatiōes introibo ad potētias dñi. & alia littera habet litteraturā. Et ꝓpterea introiuit in potētias dñi. i. virtutes dñi eas cognoscendo & docēdo: vel melio⁹ in potētias dñi. i. ad regimē potētatus dñi. Jtem eandē Hieron. in clerico detestabilit vilipendit. dū dicit: negociatorē clericū: ex inope diuitē: & ex ignobili glorioſū: quasi quandā pestē fuge. lxxxvij. di. negociatorē. Jtē idē. xij. q. ij. Elia dicit. Jgnauia sacerdotibus est studere ꝓprijs diuitijs. Jtē ibidē Hieron. loquēs in ꝓpria ꝓsona in detestationē hmōi clericoꝝ dicēs. Ego nat⁹ in paupe domo: & in tugurio rusticano: qui vix milio & cibario pane rugientē. i. esurientē ventrē saturare poterā: nūc simula & melle fastidio. Tales nāq; rusticanorum filios plures in romana curia vidi ꝓmotos: quos papa per lr̄as suas patētes filios ac vita & morū honestate: alijsq; laudabilibꝫ ꝓbitatis & virtutū meritis fidedignos: quos tū nunq; vidit cōmēdatos asseruit: & illos solū coquine/seu tabernaꝝ negociatio ꝓmouit. sed hoc nihil ad nos. Sed ad ꝓpositū redeam⁹: & rusticitas tua senectutis ope cognouit/q; quondā nobiles cōsueuerūt apud Hermanos īmunes fore ab oī artū mechanicaꝝ occupatiōe: excepta militia vel armatura seu venatiōe: sed ꝓueniebat possessiōibꝫ paternis inherere: & act⁹ militares exercere.

Rusticus Que sunt aūt artes mechanice exquo dicis nobiles eisdē aliq̄bus exceptis non posse ꝓueniēter vacare.

Nobilis. Sunt artes mechanice/put liberales septeno numero comprehēse/quas Hugo de san. vict. tali cōprehēdit dictamine. Et de prima dicit. Fā prestat lanificiū: cuius est officiū pelles extractare. De secūda armatura malleo vtit cū dolabro debinc p̄lustrare. De tertia sistit nauigatio: cuius pspicatio pelago versat. De quarta agricultura resīdēs ceteros trāsilīēs tellus operatur De quinta: rursus q̄pe sistit venatio que dirigit mūdanis delicata. De sexta nempe tenet locum sacrificans corpusculū: medicina dicta. De septimo postremo loco residet/qui ludis presidet: theatrica vocata. Ad has igit artes omnes humani rediguntꝫ manuū labores & negociationū opationes. De quibꝫ ꝓprie dicit. l. j. & ij. C. de excu. artificū. l. x. & clarius in glo. ibidē. Vñ dicit impator. Nobiliores natalibꝫ & bonoꝝ luce cōspicuo: & patrimonio ditiores/pnitiosius vtibꝫ mercimoniū exercere ꝓhibem⁹. C. de cōmer. & mercat. l. nobiliores tē. ac si diceret. Jmperator q; nobiles de mercātijs sint īmunes. Facit ad hoc. C. de loca. & ꝓdu. l. milites. & C. de rescin. ven. l. si. ff. de excu. tu. l. v. §. pe. Jtem ꝓprie facit ad hoc. l. vnica. C. ne nego. mili. lib. xij. vide licet armata milīa in rubro & in nigro. Vñ dicit tex. Eos q; in hac alma vbe vel in prouincijs cuidā ergasterio idem stationi quasi negociatōi fm Accur. p̄sunt militare de cetero ꝓhibem⁹. Jtem glo. ibidē. Hoc nō defectu nobilitatis: nā & libert⁹ militat tē. Exceptis argēti distractoribus q; in hac alma vbe negocianꝫ. hos eñ vtpote vtiles omniū ꝓtractibꝫ: & infra illis qui ad armoꝝ extructionē suā ꝓfessionē cōtulerūt minime ꝓhibemus. i. fm glo. qui arma faciunt vel vsui coaptanꝫ. & allegat ad hoc plures leges. Dicunꝫ aut argenti distractores argētarij qui dici possunt numularij: quasi hoc nō sit vile officiū: qui aurū & argentū tractāt. Dicit etiā argentarius qui custodit argentū vl laborat in argēto fm Papi. Jtē licet ex statutoꝝ quorūdā ꝓpriū constitutiōe: aut alicui⁹ vniuersitatis vel ciuitatis ad comodū eorundē ne nobilis sit de magistratibꝫ: & ad hmōi mḡatus nobilis nō p̄ficit. & si p̄ficit ꝓpterea nō perdit naturalē nobilitatem ff. de adop. l. p adoptionē. & ibidē p Baldū. Jtē est quarūdā puinciarū cōtinuatiōis obseruātia cōis. & p̄sertim germanice natiōis/q; ꝓncipes/comites/barones & alij nobiles in castroꝝ burgoꝝ/vicoꝝ/munitionibꝫ more cōsueto morātes: solēt ciuilegia vel oppidonia/aut iura/vel ꝓgatuas/ciuiū alicuius ꝑeminētis potētis/aut famose ciuitatis vel oppidi sibi vicine aut cōmodius ꝓiuncte certis pactis & cōditōibꝫ cōparare/vēdicare/aut certis meritis & obsequijs acq̄rere: & insup onera & munera & iura municipalia subire. Ac ꝓpterea eorūdē ciuiū & oppidanoꝝ aut vicanioꝝ priuilegijs & ꝓgatiuis & auxilijs & iuuaminibꝫ opportunitatis tpe gaudere. Unde quidā eosdem nobiles putāt sue nobilitatis statui derogasse. Propterea dicūt leges hmōi cōtionis ꝓtract⁹ cū dictis gentibꝫ put p̄mittit initos: priuilegio seu ꝓgatiuis sue nobilitatis nō obesse. vt ꝓbat. ff. de sena. l. senatoꝝ. per Archid. Et insup licet q; ex statuto efficiatur ciuis ad comodū suū/per hoc nō perdunt prima nobilitatis priuilegia forensium. ff. de adop. l. per adoptionē. Attamē cōiter tales nobiles talit ciuibꝫ astricti: ciues illorū locorū appellanꝫ. & nihilomin⁹ impatorie maiestatis iure semper saluo: & asserētes illos nobiles fore ciues suos

not. biliter mouenk per. l. vnicã. C. de priui. ter. vbis rome. Nam ꝛ tales nobiles incorpantur vniuersitati ciuitatis illi⁹. ꝛ talit Paulus fuit ciuis roman⁹. put. ſ. dictũ eſt. c. xiij. de nobilib⁹ Item ad ꝓpoſitũ noſtrũ redeũdo dicũt alij. Ex nobilitas nõ durabit vltra niſi q̃diu ꝑ ꝓgenies ꝛ ſtema ꝓgenici principat⁹ vel dñiũ ſeu caſtrũ aut burgũ poſſidet. de quo nobilitatis nomẽ ab antiquo conq̃ſiuit: ꝛ poſtq̃ illo carebit nobilitati tacite aut expſſe renunciabit. Juxta illõ. Si re priueris/nec nomẽ habere mereris. lxviij. di. cor epi. vij. q. j. factus eſt. C. de fer. a nulla. xxxv. q. vij. quid eſt. Alij dixerũt, put ſeruat ꝓſuetudo germanoꝝ: que pro lege ſeruat. vt. j. di. ꝓſuetudo talit videlicet: q̃ ſaluo illo: put p̃dictũ eſt ſup̃ de baronib⁹ ꝛ liberꝭ germanie/qui ꝓpter vilioris matris cõditionẽ ꝓdunt illuſtrũ nobilitatẽ ꝛ nobilitatis ꝓrogatiuã. De alijs autẽ vtputa de principib⁹/q̃diu vna ꝓgenies/aut vn⁹ de ꝓgenie tenet principat⁹ dignitatẽ ꝛ poſſeſſionem aut comes vnus vel plures comitat⁹ dñationẽ/ipſoꝝ filij ꝛ nepotes ꝛ vltra: ꝛ vſq̃ in infinitũ dignitatũ ſuarũ retinebũt dñationẽ: etiã ſi ꝓncipatus aut dñij poſſeſſionẽ habere non videat Et poſtea derelinquãt/niſi vt p̃miſſum eſt/nimis humiliũ cõnubio ſe degradare dinoſcantur vt viſum eſt de comitib⁹ quondã de Landaꝛv ſueuie partiũ: qui ad ſimpliciũ ordinẽ nobilium declinaſſe videnk: ꝛ ꝓſequẽter vltra poſſent ad plebeoꝝ ſtatũ ꝑ modos ſuptactos peruenire.

Kulticus Dicunt nobis hiſtoꝛ. Pragenſ. ꝛ audiui Sigiſmundũ imꝑatorẽ ex cauſa recitaſſe: q̃ quondã vnic⁹ princeps Bohemoꝝ. de quo ſup̃ fecim⁹ mentionẽ. c. xvij. De cuiuſdã lotricis filie mulieris iuuẽcule nimis ſpecioſe languebat amore: tanq̃ Dauid cum Berſabe. ij. Reg. xj. Et poſt multa ferk ipm principẽ matrimonij fedus: ex pure dilectiõis intẽtiſſime vinculo indiſſolubilit cũ eadẽ ꝓtraxiſſe: ꝛ genus ſuũ per eandẽ reſuſcitaſſe an ne principatus: ꝛ oẽs nobilitatis generoſe ꝓpagationẽ videat fedaſſe. imo radicitus denigraſſe: ꝛ intãtum q̃ canonici argentinenſ. filiũ ſuũ de eadẽ muliere ꝓcreatũ in cõfratrẽ iuxta ſtatuta ſua/nõ voluiſſet recepiſſe **Nobilis** Scõm hacten⁹ ſeruata dictoꝝ canonicoꝝ ſtatuta libertas liberoꝝ illuſtrũ fuit expienter violata. ſed alꝭ puto in tam illuſtriſſime dom⁹ reflorationis atteſtationẽ: ꝛ macule taliter ꝓtracte detorſionẽ tam ingẽtẽ ꝛ inclitã principatus excellentiã but⁹ mulieris paruitatẽ humilitatis tanq̃ ignis ſupabũdãs modica aque ſperſionẽ penitus abſumpſiſſe: ꝛ nullũ neuũ ignobilitatis poſt ſe reliq̃ſſe. Quia dicit lex. Mulieres coruſcant dignitate viroꝝ: put p̃dictũ eſt. c. iij. Et hoc viſum eſt in dicta Berſabe ſapẽtiſſimi/ditiſſimi: ꝛ nobiliſſimi regis Salomonis matre. Dixi aũt abſumik ꝓprie: qz aqua abſumik ꝑ ignẽ: vt dicit mgr in hiſtoꝛ. vt cib⁹ ſumpt⁹ per chriſtũ poſt ſuã reſurrectionẽ. Nam dicit Greg. moꝛ. v. c. ix. Sepe aliq̃ a maioꝛib⁹ diſpẽſatorie agik: q̃ a minoꝛib⁹ erroꝛ putatur: ac ſi diceret. Magnanimitas in ſe diſpẽſat/q̃ puſillus ac ſi erraret nõ attẽptat. Non autẽ dubitam⁹ quin talis cõnubij nubecula alicui⁹ exilis aut priuati nobil' obtenebraſſet nobilitatis veſtigiũ: put tenuis lymphe perfuſio ignẽ vocat extinguũ. Unde q̃dã Tubicẽ heroldus q̃ nobiliũ dicit ꝑco oẽs nobiles indifferẽter tibizare ſolebat. Qui dũ quendã ſimplicẽ nobilẽ tibizaret, nobilis inſtanter inquit: rogito ne me taliter ꝑſumas tibizare: qz de leui nobilitatis mee genus poſſes talit obfuſcare. ſed tibiza maioꝛes nobiles: put ſunt comites/barones ꝛ ꝓceres: quoꝝ nobilitatũ ingẽtie ꝑ tua curialitatis verba q̃litercũq̃ ſonãtia nõ poteris derogare. de quo tibizatiõis colloq̃o dictum eſt ſup̃. c. iij. Vel aliter poſſem⁹ dicere ꝑ dicte dom⁹ generoſe dedecoꝛis refocillatõe: nõ modicũ dicit reſpectu magni. vt le. ꝛ no. de ſymo. ꝛ ſi q̃ſtiones. vbi patet q̃ equ⁹ donat⁹ cardinali aplice ſedis legato ab archiepo nõ induxit ſymoniã: qz quo ad tãtas ꝓſonas modicũ fuit mun⁹. Sed ſi ſimplex clericꝰ alteri clerico rõne obtinẽdi beneficij aſinũ dediſſet/ſymoniã induxiſſet. Hũc ad ꝓpoſitũ: qz hmõi paucitas videlz mulieris lotricis adiecta tãte magnanimitati nõ viciat gen⁹ tãti dñij. Hã ſcriptũ eſt. modicũ non viciat videlicet in multo: ſed modicũ viciaret in modico/, put ꝓtactũ eſt. ꝛ no. in. d. c. ꝛ ſi q̃ſtiones. Hã certũ eſt q̃ omne modicũ adiectũ tanto magno: ita q̃ nõ augeat: ita etiã nõ minuat: ꝛ ꝑ nõ adiecto haberi debet/nec viciat ꝯctũ ſiue actionẽ: nec parit exceptionẽ. ff. loca. l. habitatoꝛes. ff. cõmo. l. in rebꝰ. §. poſſunt. ff. ꝺ impẽ. in re. do. fac. l. oino. ff. de dona. inter. vi. ꝛ vxo. l. ſi quid. §. ſi quas. Multa quidẽ exempla notabiliter notãda: vbi modicũ nõ viciat videre poteris. de reſcrip. c. pc. in glo. j. ꝛ nouell. de appel. c. de appellatiõib⁹. ꝛ Archiꝺ. de ꝑben. nõ põt. lib. vj. nec obſtat ille rigoꝛ ſingularis de nobilib⁹ illuſtrib⁹ ꝛ liberis in alama **Kulticus** Nõne ꝓpiſſime ſanct⁹ Ambroſius eſt contra te nia ſeruatus cũ ſit localis. in omelia ſup illud Lu. xij. ꝛ originalit habet. j. ad Lorin. v. Attẽdite vobis a fermẽto phariſeoꝝ. vbi dicit. Hã ſic̃ modicũ fermẽtũ totã faris

ne cui inicit massam corrūpit: vniuersamq; psperſionē ſuo ſapore cōmaculat ꝛc. Uñ illud modicū fermentū illius ruſticalis mulieris totam maſſam generoſe ꝓgenici merito diſtēperauit: ⁊ aliū videlicet ruralitatis ſaporē introduxit.

Nobilis Habes rōnē argumētādi. Sed duplicit habeo modū tibi breuit reſpōdēdi. Nā dicimus. ſ. c. ij. q; nō cōuenit allegare ſanctoꝝ quorūcūq; doctoꝝ ſcripturas: extra corp⁹ iuris vagātes ꝑ rōnū determinationes iam ſcriptis iuribꝫ incorporatas, vt le. ⁊ no. xx. di. de libellis. l. di. ſi ille. Item ſecūdo hic Ambro. loquit de fermēto veteri videlz malicie ⁊ nequicie que etiam modica ſumpta maculat aiam ſincerā. in hoc iudicio vbi iuſt⁹ vix ſaluabit. ſ. Per. iij. de quo Grego. moza. v. c. ix. imo penitus mortificat oēs virtutes, put le. ⁊ no. in regula. defleat pctōr: qz in vno reus omniū eſt re⁹. ſed hic loquimur de vicio tēporali tpaliter cōmiſſo: qō iuxta tēpoꝝ qualitates abolet/ vt infamia per principē: qui ⁊ deſtitutos fama honore ⁊ patria in integrū reſtituere cū affectu videtur vt. C. de ſent. paſ. l. j. ⁊ vlti. ij. q. iij. §. fi. circa fi. Et ſic de hmōi nobilitatis generoſe renūciationis ꝓuationis/ſuppſſionis/degeneratōis ⁊ ꝓditionis volūtarie: aut nolūtarie materia ſpecial' ponitur rubrica ꝑ Ualerū maximū lib. iij. c. v. ⁊ idē lib. ſuo. vj. c. iij. ⁊ vbi ſingulos illuſtriū q; de claris ꝓceſſerūt ⁊ ſe degenerauerūt ponit noīa ꝓpria.

Ruſticus Tu mirāda de degeneratōis ꝓtuliſti materia. qs aūt ꝓbat vl' iuſtificat hui⁹ denigratōis incōmoda

Nobilis Audi ptinētiſſime de hui⁹ rectificatōis ꝓba/ q; ꝓueniūt notāda: ptinenter ad ꝓmiſſa ⁊ ꝓſertim q. ſ. c. xiij. ⁊ ſequētibꝫ vſq; mō vident expreſſa: ſinceri⁹ intelligenda. Scito q; nobilitatis ſtemata ꝓbant tanq; aurū in fornace. ⁊ quēadmodū ꝓbauit dñs ſctōs ſuos. vt Sap. iij. Et ita per alamanie/francie/necnō anglie regna: nō nullarūq; puincia rum aliaꝝ partes int' nobiles eſt qōdā vere ꝓbatiōis exercitij certamis examē: ꝑ qō ned ū q; fame aut honoris patiunt denigratiōis maculā. ſed etiā q; ſtematis/aut generis antiq ꝑ cōnubiū denigrationē ſue nobilitatis ⁊ ꝓditiōis ſuā deteriorē fecerūt notationē: ⁊ tales in hoc ꝓbamic patient' ſi demeruerūt retributiōis: correctiōis/increpatiōis/accuſatiōis/emēdatiōis ⁊ taliōis penā: imo ꝑ hui⁹ ingētis ꝓbatiōis: examē ꝓprie ſcit: qui ſimpl'r ſine labe vere nobiliū ſeruabant normā ⁊ rigoris moderamē: ⁊ nulli parcit a nobilib⁹ ꝓuatis ſurſum vſq; ad regales dignitates incluſiue. ſi ſaltē hui⁹ magnificētie culmina ſe ſubmiſerint: ⁊ intrādo talit humiliauerint/ſeu ſe liberalit' expoſuerint: ⁊ talis ꝓbatiōis legē legaliter aſſumpſerint. Eſt autē tale put ꝓmittitur op⁹ exercicij in iure canonico torneamētū cōiter appellatū. ⁊ licet ꝑ hmōi iuris latores. vt patet de torneamētis ꝑ totū/repiat improbatū. Per leges tñ impiales hoc ⁊ alia virū oſtētatiōis exercicia nō vident eliminata. vt videlz haſtā: vel pilā iaciēdo: vel currēdo: vel ſaliēdo: vel pugnādo/dimicādo, haſtiludēdo ⁊ his ſilia. ⁊ in his etiā caſibꝫ ex lege ticia publicia ⁊ cornelia ſponſiones facere licet. vt. ff. de aleat. l. ſolēt. ⁊. l. ſe. Et ſi q; in tali colluctatōis exercitio: vel in tal' publici certamis cōdicto: put eſt torneamētū dānū dederit: ſi ſaltē regulis ſuis ⁊ legib⁹ ⁊ nō aliter vſus fuerit nō tenet lege aq̄lia: ⁊ etiā cauſa virtutis aut glie: ⁊ nō aīo iniuriādi ſit factū. vt. ff. ad le. aquil'. qua actiōe. §. ſi q; in colluctatiōe. Nec tales infames ſunt. vt. ff. de his q; no. infa. athletas. Secus aut ſi q; talia faceret auaricie cauſa: videlz opas ſuas locādo. tūc em̄ ſiue pugnauerit ſiue nō infamis efficit. vt. ff. de poſtu. l. j. §. beſtias. Sūt aūt torneamēta. vt le. ⁊ no. vbi. ſ. Fundine ſiue ferie: in q; nobiles milites ⁊ militares cuiuſcūq; cōditōis aut ꝓminētie fuerint ex cōdicto vel cōducto aut edicto: ex principū vel alioꝝ nobiliū decreto/cōſilio ſeu cōuentione certo loco ⁊ tpe in vnū/in eq̄ria vel mirica/aut paleſtra /agro/prato/vel terra plana/machinamētis ⁊ trabib⁹ cancellatis firmit' circūſepta/croacijs ⁊ laminis armati. ⁊ galiati ac criſtati tanq; hoſtilit' pugnaturi: exceptis oīb⁹ armis offenſiōis: niſi q; tyronib⁹ ſiue q; primū hoc certamē inierint ſpada detrūcata: ſed alijs oīb⁹ clava lignea/ſiue baculus ligne⁹ ad determinatū pond⁹ ⁊ mēſurā ꝓcedit' aptata corruſcātib⁹ armamētis ⁊ armatoꝝ per duas diſtinctas turmas equeſtres ꝓueniūt: ⁊ extūc vicioſos ꝓut ꝓmittit' diriſſimis ictib⁹ afficiūt: ⁊ demeritos ſepe ſeminuos/aut penit⁹ extinctos derelinquūt: put iuxta meritoꝝ q̄litatē campiones ſiue rectores hui⁹ ludi: q; reges dicunt cuilibet imputādū fore decernit. Ueritas tñ eſt q; hi nobiles q; ſe taliter ſciūt vicioſos/aut quoꝝ patres vel ꝓgenitores huic certamini intereſſe nō ꝓcurarūt penitus abeſſe pñt. Uidi aūt inſup ꝓput. j. dicit. c. xxij. potētiores potētia cōmilitonū/ſociorūq; aut cōſanguineoꝝ de paribꝫ armis ⁊ inſignijs incendentiū ꝓualere ⁊ vicioſos defendi: virtuoſos quoq; bravio victorie minime decorari. Nolo tñ te latere q; dñs Johānes papa. xxij. natione ꝓuincialis nobilis de Canturio: ⁊ prim⁹ epc̄s Auionen. pōtificat⁹ ſui anno primo de ſuoꝝ fra-

trum cõsilio in ciuitate Lugduneñ.certã edidit extrauagantẽ decretalẽ:que incipit:qz infuturorum sic inquiẽs in effectu :qz Clemẽs papa p̃decessor suus ꝓpter generale passagiũ in ꝓsilio vyeneñ.p terre sancte subsidiũ salubriter ordinatũ per torneamẽta z hastiludia nobiliũ in regnis Francie/Anglie z Alamanie multiplicit fuerit impeditũ. Unde in personas hmõi torneamẽta z hastiludia exercẽtes excõicationis:z in terras exercitũ illius interdicti sentẽtias ꝓmulgauerat. Unde idem dñs Johãnes papa ꝑ hmõi sentẽtias sensit animab ꝑicula ꝓuenire:z pro eo maxime:q nõnulli nobiles a militari cingulo abstinebãt:z q ꝓpter hoc idoneos z volũtarios ad terre sancte ꝑdicte p̃sidiũ in regnis p̃dictis cõtingit pauciores solito repiri:ac si diceret. qz per hmõi torneamẽtoꝝ:z hastiludioꝝ frequẽtationẽ nobiles fiebãt abiliores ad omnẽ certaminis ornatũ. Unde subiunxit idẽ dñs Johãnes papa. Nos ad dicti filij nobilis viri videlicet Porphirij clare memorie regis francie z Nouarrie regẽtis:z aliorũ de domo regia:necnõ vt plurimũ magnatũ z nobiliũ in regno francie q̃ aliũde considerantiũ p̃missa discrimina referre supplicationis instantiã:sententiã excõicatiõis z interdicti p̃fatas p̃missoꝝ supplicationibus inclinati z inducti zc. de fratrũ nostroꝝ cõsilio reuocam9 zc. Hec ille. Unde verisimilit puto torneamenta ꝓut hastiludia nobiliũ:ꝓout premittit vtilissima:terris z regnis in ꝑnoiatis ad cribrãdũ nobiles:z cribratos magna diligẽtia notãdos fuerũt/sunt/z erunt cribra quorumlibet neuorũ/vitiorũq; patẽter expiatiua:z excellẽter necessaria:nec obstabũt in ꝓriũ edita.

De eo q tũ nobiles z hi quos nobilitas dotauit z fundauit bonoꝝ tẽporaliũ copia sunt capaces:z in eis durabiles. Lapo. xx.

Ait Rusticus.

b Ac ad p̃sens sum instructõe placat9:z de nobiliũ quorũdã subuersiõis z suppressionis causa sufficialit certificat9. Hã restat scire de plebeis/seu ignobilibus:quos vltra nobiles pleroscz sepe reperim9 ditatos:z bonis tpalibꝫ:ꝓut Abraã/Isaac z Jacob p̃iaribꝰ:z ceteri p̃tacti:necnõ plures sctos viros veteris z noui testamẽti ꝓbatos. Quicz rurales z agricultores z pastores fuerũt vehemẽter abundãtia terrenaꝝ copiose legim9 rerũ fulcitos :z intãtũ vt gẽtes indignate malegerẽtes:z vt Abimelech rex diceret ad Isaac p̃iarchã z rusticũ. Recede a nobis qm̃ potẽtior nob factus es valde. Heñ.xxvj. Uñ multũ ꝓsitõis tue ꝓcept9 apparet intolerabilis:imo ꝑ certo sensato nõ credibil quẽ verũ tã audẽter p̃supponis. Hã videt iuris z rõnis armatura dignũ:q earũdẽ felicitatis z vbertatis z fertilitatis z frugalitatis p̃rogatiua moderni/rurales/plebei/cultores/gregarij/necnõ pastinatores ex bone ꝓsequẽtie merito/quavsi fuerũt veteres. Et multoꝝ ꝓbãt ꝑ legũ z canonũ scripturas rite ꝓcordãtes. Qꝝ ab exẽplis sctõrum patrũ peroptime sant argumẽtationes. vt de re iudi.cũ eterni.iij.q.v.qz suspecti.C. de edi. ꝓua.l.an in totũ.ff.de lega.nam imperator.cũ ꝓcor.z plene de elec.venerabilẽ.§.q aũt.in glo.hoc est exẽplum. **Nobilis** Scriptũ est in paradoxa stoicoꝝ in principio:qõ nihil est tam incredibile qõ non dicẽdo fiat ꝓbabile:nihil tam horridũ:z tam inculti /qõ non splẽdescat ornãe. Nam rõnũ per te nobilit allegataꝝ apparet p̃riũ.in.l.nemo.C.de sen.z interlocu.oĩm iudi.z.ij.q.vij.non statim. Unde licet cõcedã tibi q illa exempla q̃ pietatẽ ꝓtinẽt sunt sequenda:z q cum illis possum9 argumẽtari.ad hoc arg.de con.di.iij.sanctũ est. Uel cum aliqõ recte factũ inuenit.ff.de manumiss.vin.l.an apud se. Als secus.xiij.q.v.dixit. Tamẽ scribitur ad Hal.v.z.xix.q.ij.due.cum cõcor.que spũ dei visibilit agunt legibꝰ humanis nõ subdũtur. Nec facta sanctoꝝ ad ꝓsequẽtiã semꝑ trahunt.vt legit de Marco qui abscidit sibi pollicẽ qõ z silia alijs non ꝑmittunt.vt le.di.si quis abscident.z ppl'us isrl'spoliauit egyptios argento z auro.vt Exo.iij.z.xij.z.xxxvij.di.§.huic etiã. Et Sampson oppressit se z alios. Judic.xvj. z xxiij.q.v.si non licet.z multa his silia:vel maiora veteris testamẽti testimonio licere videbant. que his diebꝰ iura nostra patẽter detestant.vt ptz de multis vxoribꝰ z ꝓcubinis habẽdis. vt legitur de Salomone.j.Reg.xj.z insup nec oia q̃ licẽt expediũt.ff.de iudi.l.nõ q̃cq̃d.de pe.dil.j. aliud. Nec oẽ qõ licet honestũ est.ff.de ri.nup.l.semp. Immo z a licitis sepe abstinẽdũ est: si eoꝝ occasiõe ꝓuenit ad illicita.lxxxj.di.volum9.z sic diuitys plures sancti viri carere voluerũt:vt satisfacerẽt euangelio:q̃ dr.q difficile est diuitẽ intrare in regnũ celoꝝ.vt Matt.xix.Lu.xviij. Et etiã q̃dã pagani ꝓut socrates q̃ iuxta Greg.Auri põd9 ꝓiecit in mari:qz nõ putauit se posse

ꝛ virtutes ꝛ diuitias simul possidere.xij.q.ij.socrates. Uñ legit de fabricio nobili romano: q̄ verus fuit ꝓtēptor diuitiaꝝ detestās auariciā/gl'ians de pauptate/legatis de Samnia venientib⁹ ꝛ aurū offerentib⁹ rñdit: Romanos auꝝ ꝛ diuitias nō desiderare: sed velle auꝝ possidētib⁹ impare. Uñ Virgil'.in.vj.Eneidaꝝ. Aut geminas duo fulmina belli cipiades cladē/libieq; ꝓnoq; potētem fabriciū. **Rusticus** Hūc autē de romanis ꝙuerte simpl'r ꝛ repies ꝓut dictū est.ē.c.iij. Romani tū pōtifices si sint fabricij/sectatores cū suis curialibus: tūc q̄re fremuerūt gētes ꝓrimū suū.imo pfectū detrabēdo pſeq̄ntes: q̄ cū ꝑbis antiqs viderūt q; in diuitijs nō ꝓsistit hoīm btitudo/nec felicitas. Nō clare ꝓbat sctūs Tho.ꝑma.ij.q.ij.ar.j. Itē ꝺ gētiles.li.iij.c.xxvij. Et q̄cq̄d sit de ꝟ fundamētal'r theologos fatigari iubemur: ꝛ ad ꝓ positum ꝓcedes. **Nobilis** Sup dictū est.c.xix.ꝟ.breuis est. Et nūc ꝓrie ad nr̄m ꝓpositū clari⁹ ꝓducendū. Ā dixit Hieroñ.ꝛ habet'.lxxxviij.di.c.negociatore clericū: ꝛ ex inope diuitē: ꝛ ex ignobili gl'iosum.i.supbū: q̄si q̄sdā pestes fuge. Itē ꝑdictū est ꝑ Grego.moza.xij.c.v. Sepe eīm quosdā diuites videm⁹ q̄ opes ꝛ gl'iam sine culpa hꝫe potuissent. si hec hꝫe cū humilitate voluissent.vnde paupes: vt sunt plebei: siue ciues simplices: q̄ de suis ꝓgenitoribꝫ diuitias hꝫe nō ꝓsueuerūt rebꝫ extollunt' facultatibꝫ nouis inflāt: ꝛ honoribꝫ mox dedignant' ceteros: ꝛ oēm vite sue fiduciā in ipsa abūdātia ponūt. Et hi ꝓrie dicunt' corrogare q; diuitias sibi indebitas ꝛ incōpetētes suo statui ꝓgregarūt: ꝛ sibi silibꝫ ex natiōe apparēt dignitates facit decorari. vt ē.c.xv. Et ꝑdicti corrogātes dicūt cū ꝓpheta. Ego dixi in abundantia mea nō mouebor in eternū: dñe in volūtate tua pstitisti decori meo: habes mlta bona in ānos plurimos q̄esce comode/bibe/epulare. Lu.xiij.sup q̄ dicit Greg.moz.xxij.c.ij. Sed hūc supna vox increpat dicēs. Stulte hac nocte aīam tuā repetūt a te. Que aūt ꝑparasti/cui⁹ erūt eadem nocte sublat⁹ est: q̄ in rem sibi abūdātia mlta tpa fuerat pstolat⁹. vt sc̄z q̄ in longū sibi subsidia colligēdo ꝓspiceret: subsequētē diē/vel vnū minime videret. quasi in aquis.n.defluētibus fundamētū ponere: est in rebꝫ labētibꝫ spes fiduciā velle solidare. Stāte eīm in ꝓpetuū deo trāseunt oīa. Hec ille. Quas cogitatōes ꝑm Greg.eundū supn⁹ iudex aspicit: ꝛ eū de ipa hac sua fiducia euellit: ꝛ radicit⁹ tollit: ita q; homo suū ꝓsi⁹ nō sit memor amplius. Uñ ꝛ apte seq̄t ꝟbū Job Euellat' de tabernaculo suo fiducia ei⁹: ꝛ calcet sup eū q̄si rex interit⁹. Job.xviij. O q̄s expient ꝟ visum est añ mūdi ꝓstitutionē in rōne ꝓncipali. Quare Lucifer cū sibi coherentibꝫ ceciderit de celo: q̄ noluit manere in diuine ꝓordinatiōis dispositiōe: ꝛ stat⁹ sui locatōe. sed se voluit deo simlare. ꝛ iō dixit illud Esa.xiiij.: Ponā sedē meā ab aq̄lone s.l'is ero altissimo. Et ecce non petiuit q; eēt de⁹. sciuit eīm ꝟ fore sibi nō possibile: sed vt subditos hꝫet: vt de⁹: ꝛ ipe nulli foret subditus. Uñ dictū est sibi. Uerūtū in īfernū traberis ꝛ in ꝓfundū laci. ibidē. Et nō credas īmemorē me fore ꝟbox.ē.c.xvij. De diuitibꝫ magna pmeditatōe q̄ntū sinebat intellectus meus largiter dicto- rū ꝛē. **Rusticus** Cōstat vtiq; q; diuites.ē.c.xvij. nimiū exaltasti: ꝛ ne declines ꝛ q̄s erigere solebas irritare nō presumas. **Nobilis** Bñ monuerīs. q̄re nūc eorūdē: vicz diuitū ꝛ alioꝝ ponā certe rōnis determiateq; discretōis modulū. ꝛ aio. Ex nobil' cuiuscūq; stat⁹ ꝛ potētat⁹: ꝛ ignobil' etiā ꝛ q̄liscūq; plebe⁹: clamitare pōt supplicit' ꝛ depcari ad cūcta potētis clemētiā. dñe dicēdo. Mēdicitatē ꝛ diuitias ne dederīs mihi: sed tribue tm̄ victui meo necessaria ꝓuer.xxx.ꝛ.xxxvj.di.ecce. Et hec fuit depcatio ditissimi Salomōis exēplar vex hīane cōpagatiōis: ꝛ hui⁹ erit forme modul⁹ cuiuslibet directōis ita vicz vt paup nobil' adhuc ditior sit: aut abūdātior abūdāti plebeo: ꝓut dicūt ꝑhi: q; vir frigidissim⁹ ꝓportionabil'r iuxta nature legē sit adhuc calidior calidissima muliere. ꝛ talit' ꝓportionabilit' paup Baro sit nobili simplici ditior: ꝛ comes inops sit baroni abūdāti abūdātior: ꝛ sic de ceteris. Et q̄libet in q̄libet statu iuxta modulū a dño sibi ꝓstitutū rōnabil'r degat: ꝛ suoꝝ terminoꝝ metas nō excedat. ꝓut.j.clari⁹ dicet'. ne forte satiat⁹ illiciat' ad negandū. ꝛ dicat. Quis est dñs vel egestate cōpulsus furore repleat' ꝛ ꝓiuret nomē dei: vt ibidē: vel ne nimiū emūgauit ꝛ eliciat sanguinē. de renūci. nisi. §. ꝓt' malicia. Uñ Aug.ait in lib.de doctrina xp̄iana. Ex igit' locis ꝛ tpi ꝛ psonis ꝙuēiat diligēt' attēdēdū ē: ne temere flagitia repbēdam⁹. ꝛ ponit exēplū. Fieri eīm ꝑt q; sine oi vicio cupidis/aut voracitatis/ꝑciosissimoq; cibo sapiēs vtat: ꝓut nobil' ad ꝟ apt⁹ sine pctō vti ꝑt diuitijs: ꝛ magnaꝝ opū comodo. Et insipiēs fedissima gule flāma in vilissimū inardescat ol⁹ ꝓut ignobil' in bonis tpalibꝫ. Uñ ꝓrie mediū tenuere beati. q̄ in eo ꝓsistit virt⁹. vt dicit Boe.iij.de cōso.ꝑsa.vij.ꝛ pbus Pollit'.iij.dic. Quāto aliq̄d magis tēdit ad me-

dium tanto est melius. Quantū aūt distat a medio tāto est peius. Unde Jacob Solodoren. Omne qō est nimiū vicium generat bonitati. Est via per mediū: mediū tenuere beati. Uñ put ptactū est palestini inuidētes Jsaac dū morabat apud ipsos/tanq̄ ruralis aduena t alienige na: t pastor t ruralis fuerat: t respectu regis sui nimiū abundabat. Quare notabil'r dicit canō suis terminis quisq̄ cōtentus sit. Nec sup mēsuras iuris sui affectet augeri. vij.q.j. si q̄s epūs. Et Orac. dixit. Et gen⁹ t formā regina pecunia dona. paruū parua decēt. Paup enī nō est cui rer̄ suppetit vsus. ecce q̄liter affectū ante opis cōsūmationē phibere videt. Et dixit dñs Deut. v. Non cōcupisces vxorē pximi tui/nō domū/nō agrū/nō seruū/nō ancillā/nō bouē: nec asi num: t vniuersa que illi⁹ sunt. t ibidē. c. xix. Ne trāsgrediaris terminos quos posuerūt patres tui. ix. q. ij. c. j. facit ad hoc. xxiij. q. iij. trāsferūt. de sepul. c. j. Et bene scriptū est. Js qui assumit qō nō accepit in pbabili temeritate laborat. xxv. q. ij. sic decet. Jgit quilibet pxiā tenere debet mensurā. xciij. di. dyaconos. xciij. di. c. vlti. Et ideo ptinēter dixit Salomō Ecci. iij. Altiora te ne reqūres t fortiora te ne scrutatus fueris. Sed q̄ pcipit deus tibi cogita semper. Et aplus ad Rom. xj. Tu autē fide stas noli altū sapere. t glo. Augu. ibidem dicit. Tu autē fide stas. q. qō stas beneficiū dei est/nō tuū meritū. Et ideo noli altū sape. i. supbire: ne t tu frangaris p supbiā Unde cōgrue pphet de talib⁹ vltra modulū pgenitorū suor̄ diuitijs t opib⁹ dilatatis. Jsa. v. Ue qui coniūgitis domū ad domū: t agrū agro copulatis vsq̄ ad extremū loci. ac si diceret p ut pmissum est. qz iuxta mēsurā patrū vestror̄ exceditis potentatus t apparat⁹ t terminos. Et plus solito cōiungitis domū ad domū faciēdo pallacia nobiliū vobis naturalit nec artificialit incidēter nec quemēter cōgruētia: cū sint ad instar ornatissimi solij regū t principū redimita. Jdeo ve vobis: hoc est luct⁹ etern⁹ sit vobis. put exponit Brego. sup Ezech. omel. ix. vel. Ue vobis id ē eterna dānatio. vel peribitis eternalit: put exponit mgr̄ in histor. de notatiōe prodi toris christi. t sequit p pphetā pdictū. Propterea dilatauit infernus aiam suā: t aperuit os suū absq̄ vllo termino: t descēdēt fortes ei⁹ t ppl's eius: t sublimes gl'iosiq̄ ei⁹ ad eū: t incuruabit homo: t humiliabit vir: t oculi sublimiū deprimēt: videlz eor̄ q̄ vt pmittit vltra mēsuras sui iuris affectabāt augeri: t aucti vident. Unde Salo. Prouerb. xxiij. Noli laborare vt diteris: Sed prudentie tue pone modū ne erigas oculos tuos ad opes quas nō potes habere: hoc est retinere. dicit glo. Quia faciūt sibi pēnas quasi aquile: t volabunt in celū. id est aerem/sicut vi detur de frumēto vltra debitū in Roma retēto q̄ sepe ex auaritia reponentis assumit alas: t vt musca dispergit in auras. Hoc pxie visum est: dum quōdā nobiles: videlz Anglici. Britones Bicardi/Hoti/Scoti/t gentes numerabiles. de pxijs pxie non cōtenti per turmas armato rum violēter regnātes terras francor̄/burgundor̄ t lutringor̄ molestarēt: t per decennium hmōi perturbatiōes extra terminos suos dilatarēt. Demū de anno dñi. M. ccclxxv. de mense decembris alamaniā superiorē intrantes: t vna noctiū videlicet sancti Nicolai per incolas vil le Berneñ. in quodā monasterio monialiū fontis Marie Lōstañ. diocesis collecti gladio: sed plus amarissime crudelitatis igne in dicto monasterio cōclauati t recluſi penitus sunt extincti Sed his dimissis: ne pigriteris solita rusticitate prior̄sum pcedamus: t intentū nostrū resu mamus: qō est mundi cursus ab illo puisus: imo dispositus: cuius puidētia in sui dispositiōe non fallit/neq̄ fallit. xxiij. q. iij. deus. de conse. dis. ij. panē. de sen. excō. a nobis. Et iuxta ordi natissimā dispositionē personarū/tēporū t factorū doctrinā humano generi tribuunt t salutē de sum. trini. c. j. Et qui aliter disponeret: si profuturū animarū saluti vniuersoq̄ mūdo vide ret. Et si in sua sibi maiestate diuina placeret: cum ipse sit qui dixit. Et facta sunt ipe mandauit t creata sunt vniuersa: imo fuit antiquor̄ put videbis phorū assensus. Et modernis vidisti: necnō experiēter audiuisti seruari tēporib⁹ plebeos/rusticos/aut gregales in rure ditatos t p per diuitias rus excutiētes. t se ciuitatibus incorporātes. Jtem ciues t oppidanos pter inso litas opes loca nationis relinquētes: t sibi castra quondā nobiliū habitacula conquirētes: im mo nobiles t generosos/aut illustres/aut plurimū exaltatos/ t ditatos vehemēter vltra suorū progenitorū/aut exnunc cognatorū/agnatorū consanguineorū t coetaneorū modulationez: t insuper aliquos populares/t ciues successu tēporis nobilitatos/aut nobilitatis ingentiā sur ripuisse: t nobiles vel illustres principatus dignitatē acquisiuisse. Et ecce palam perpende iam dictas opes /aut nobilitatis apparentiā principatus fastigiū taliter vt pmittit iportune conq̄ sitos: immo potentatus huiusmodi nobiliū insolitos rarissime/vel nunq̄ fuisse /vel fore du rabiles. Sed tanquā inimici domini mox vt honorificati fuerint t exaltati deficiētes quem-

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

modū fumus deficiēt.ps.xxxvj.Et diligēter ruminabis ppēdēdo multoz indies pteritos eui dentiā gestoz.vt patuit in Alexandro magno.de quo sepe.s.z.j.c.xxvj.faciemus mētionē ni mium exaltato.subito quoq cū sonitu depresso.Item dixim⁹.s.c.xvij.de duce Zeringie viro vtiq naturalit nobilissimo:z laude mlta dignissimo.put ibidē pz:q̄si violēter germine suo pe nitus extincto.Itē legim⁹ in lib.q̄ dicit Uuridiarū impatoruz.de Friderico impatore primo duce Sueuoz supdicto dū obsideret vrbē Wediolanen:z princeps Bermanie plures patent videtes horribilē resistentiā cōtumacit continuatā per loci ciues: vnde passim abierūt. Inter quos fuit ille potētissim⁹ Heinric⁹ cognoiat⁹ supbo/dux Saxonie:z in dieb⁹ suis ad ducatum Bauarie:z ad palatinatū Reni siue comitatū pallacij Treuerē.violenter q̄si ascēdēdo,pmo tus.Cōtra quē impator pdict⁹ victis mediolanen.occasionē de fuga reqrens per nouē annos cōtinuo varia cōmittēdo pugna victoriis resultauit:z ipm Heinricū supbū qui fuit gener re gis Anglie:z pater Ottonis quarti Augusti a finib⁹ germanie radicit⁹ extulauit. Quē demū rex anglie viscerib⁹ motis pietatis collegit:z in Halliā trāstulit:z Pictauien.z ciuitates alias si bi cōtulit:vbi cū vxore/liberisq pōdus exilij min⁹ patiēter sustinuit.Et hinc impator pfat⁹ du catū Bauarie:z comitatū palatinat⁹ cōtulit marchonib⁹ de Franconia vnde moderni palati ni/ducesq Bauarie,pcesserūt insup terras z oppida q̄ pdictus Heinricus supbo habuerat/in zvestfalia dedit ecclie Colonien.z terras archiepo maguntino:vicinas cōtulit ecclie Magun tine:ducatum po saxonie cū electionis imperialis titulo assignat principib⁹ de Anhalt in Sa xonia residētib⁹.Item ciuitatē Lubicen.impio suo p vim obtētā incorporauit.z his impator non cōtētus Heinricū supbū suis armis z insignijs:videlz albo equo in clipeo rubeo psignatz priuauit z ipm talit denobilitauit:z nobilitate priuauit.Et dictis nouis ducib⁹ Saxonie im perator ipse arma sua:videlz duos leones vel leopardos glaucos in clipeo rubeo/q̄bus hodie vtiq vident duces de Brunzvig participauit:z taliter hūc Heinricū superbū tanq̄ tarq̄nū superbū/is q colla supboz humiliat z cornua peccatoz cōfringit:iusto iudicio vltiōis diuine potēter suppzimebat.Hinc modernoz practicas antiq̄ssime theozice cōpēsatas requiramus. z nouas historias veteribus gestis nutu dei cōcordātes breui stilo tāgam⁹.Ecce capitaneos gē tium armoz potētissimos:put fuerūt tpib⁹ nostris.Paulus de Ursinis Basthardus/Pfortz dūs Paruſij/Bratsch capitaneus regine Neapulie/Bertholdus comes creatus de Lornio lo:z Otto de Bon Tertz dūs in ciuitate Barmen.z alios plures per italiā/Neapolim/Tus sciam/Ciciliā/Calabriā z Lombardiā possim cōstitutos:vt plurimū de rusticanoz,pagatōe: z solū industrioso sagacitatis ingenio/necnō ambitiōis cuiusdā natural'instinctu:ac insatiabi lis auaricie cultu concurrētib⁹ pfectos:z inestimabilib⁹ repentini auri pōderib⁹ z argēti refer tos:z q̄libz ciuitatū/castroz/castellaz/terrarūq possessionib⁹ pmonitos:prout modernis tem poribus/Nicolaus pistilin⁹ ducis Wediolanen.expeditiōis z exercitus campiductor famosis simus de carnificū genere,pcreat⁹.Et hi oēs quasi frequēter per casus minaces z tristes in ne ces corū nois z fame repentinos cruces reportarūt interritus.Et nō est lex equior vlla:q̄ necis artifices morte perire sua.Unde legimus q̄ Marius fuit quidā ignobilis/tractuq quoq tē pore brevissimi factus ppotēs Romanus inaudite crudelitatis.cuius fortuna se taliter varia uit.quia quondā fuerat sūme infelix:z factus est sūme felix:z iterū infelicissimus. De quo dixit Lucanus. Ille fuit vite Mario modus omnia posse. Que peior fortuna potest/atq omnib⁹ vso.Quo melior rē.Et hic Mario dum fuerat felix vicit Jugurtā regem numidarū:z in bello punico nominatissimū:z bellatorē famosissimū Sille procōsulis consilio z auxilio mediātib⁹. Et exinde maxima z intestino bello secuta est Rome clades Mario z Silla auctoribus. Qua clade per decē annos protracta centū quinquaginta milia romanoz cesa fuisse legunt.z illud dictū fuit bellū Jugurtinū.Et prout idem Marius dolose iugurtā regē Numidorū supprefe rat infelicissimo fine vitā finiebat.Unde pertinēter ad hos z ad alios de quib⁹ premisim⁹ di cit Salomon. Non sine ministerij grandis signaculo:qui festinat ditari: z alij inuidet:igno rat q egestas superueniet ei.Prouerb.xiij.Et Brego. in pastor.c.xliij.Profecto em̄ qui opes augere amauit vitare peccatum negligit. Et more auium captus cum escam terrenarum re rum auidus conspicit quo stranguletur peccati laqueo non agnoscit. Audiant quid scriptum est hereditas/ad quam festinatur in principio:z in nouissimo benedictione carebit:z diuitias quas deuorauit euomet:z de ventre eius extrahet eos deus caput aspidū suget z occidat eum lingua vipere. Job.xx. Et eleuati sunt ad modicum z non subsistent z humiliabuntur /sicut

omnia:z auferenť:z ſicut ſũmitas ſpicaꝝ cõterenť ibidẽ.c.xxũj. Et ſi multiplicati fuerint filij eius in gladio erũt:z nepotes eius nõ ſaturabunť pane.ibidẽ.c.xxvij. Et hec humana cõditio eſt/qõ hodie eſt:cras nõ eſt:nec diu durare põt.qz nihil lõgũ eſt qõ finẽ habet.z oĩa q̃ fine clauduntur ꝑ trãſactis habẽda ſunt.vt dicit Aug⁹.z eſt glo.pſ.lxxxix. Et oĩa ſincere ꝑpende verba ꝓme põſcripta:tũc oĩa ſ̃m doct⁹.intelligẽda ſunt de hoĩb⁹ nõ aptis z natis ad diuitias/opes z potẽtat⁹ q̃s poſſidẽt/nec ſui ꝓgenitores tales ꝓſueuerũt poſſidere:ſiue ſint plebei vel nobiles. Sed repẽtine ditati:z vltra ſuũ modulũ eleuatis breui tpe:z apud q̃s in genere ſuo nõ ſolebãt tales ſtatus z fortuna reſidere:z hoc ita ꝑpende. Nam ꝓme ſi decẽ vel.xx.aut.xxx.vel.xl. milia aureoꝝ valores ꝑ plebeũ ſunt coaceruati:dicunť diuitie:z inſup exceſſus diuitiaꝝ. ſed apõ nobilem illustrẽ vel generoſum virũ tãtũ aurũ eſſet ſine hoĩm quorũlibet ãmiratiõe. Vñ ad ꝓpoſitũ n̄ſm dicẽ Salo.Eccẽs.v.ꝓpũſſime iuxta glo.ordi.ibidẽ poſitã. Saturitas diuitis non ſinit eũ dormire:ſcz ꝓpter inſuetudinẽ tã crapule q̃s rerũ nouiť acq̃ſitaꝝ.ſic repentina deſolatio diuitis infert ſibi ſolert inquietudinẽ mẽtis. Et dicit glo.ibidẽ.ordi.ſup ꝑ.dulcis eſt ſomn⁹.ꝓme ꝓcedenti:diuitẽ auaꝝ quẽ deſcꝑſerat Salomõ. Lõparat operanti q̃ ſine cura dormit.qz ſuis terminis eſt cõtẽt⁹:nõ diſtẽtus in nimietate cibi.cui poſt laborẽ grat⁹ eſt ſomn⁹:z cib⁹ ſimplex z modic⁹ minus onerosus:z cito digerit. Diues aũt epulis diſtẽtus:curis anxius/aut vix aut ſomno nũq̃ quieto fruit. Hec ibi. Et ſequit in textu. Et alia infirmitas peſſima/quã vide ſub ſole. Diuitie ꝓſeruare in malũ dñi ſui/videlz poſſeſſoris.pereũt em̃ in afflictiõe peſſima. Genẽrauit filiũ qui in ſũma egeſtate erit. Sicut egreſſus eſt nud⁹ de vtero mr̄is ſue:ſic reuertet.z nihil aufert ſecũ de laborẽ ſuo. Miſerabilis ꝓſus infirmitas quõ venit ſic reuertet. Quid enim ꝓdeſt ei q̃ laborauit in ventũ:z aliud malũ qõ vidi ſub ſole. Et quidẽ frequẽs apud homines vir cui dedit dñs diuitias z ſubſtantiã z honorẽ:z nihil deeſt aĩe ſue ex oĩb⁹ q̃ deſiderat:nec tribuit ei ptãtẽ deus vt comedat ex eo.ſed homo extran⁹ vorabit illud:ſcz q̃ congregat/hec vanitas z miſeria magna eſt.ibidẽ.c.vj.in prin. Item Prouer.xiij. Eſt quaſi diues cũ nihil habeat:z eſt quaſi paup cũ multis diuitijs.z ibidẽ Prouer.xxviij.qõ deterius ſonat.qz ſapiens ſibi videť diues.paup autẽ prudẽs ſcrutabiť eũ. Et ptinenter ad hoc dicit Boe.ij.de con.proſa.v. Diuitie quantũcũq̃ magne nõ felicitãt hominẽ:z idem o p̃clara opũ mortaliũ beatitudo quã cũ adeptus fueris ſecur⁹ eſſe deſiſtis.z hoc ꝓuenienter idẽ z ibidẽ.lib.ij.proſa.ix. Q̃ potẽtia ſufficientia/nobilitas/reuerẽtia z iocũditas ſunt vnũ z idem. Vñ cõpetẽter ille cõmẽtator egregius ſup Eathone metro.xl.parte prima.z euidẽtia per ſingulos clara ꝓbat dies ſic declarãs. Qõ diuitie ſi nõ cõmittenť eas nobilitas z potentatus non faciũt hoĩem felicẽ ſed infelicem. Idem infortunatũ:z allegat ꝑh̃m qui vocat diuitẽ ignobilẽ fortunatũ inſenſatũ vel inſenſatũ felicem. Hec ille. Unde ex hiis q̃ dicta ſunt rõnabiliter poſſum inferre:ſic videlicet.nã ſicut inſenſatus q̃ amens dicit ſenſus habet. Sed mobiles z incõſtantes:z in vno ſtatu nõ ꝑmanẽtes. Ita ignobilis ſiue plebeꝰ qualitercũq̃ ditatus vehemẽter z exaltat⁹.qz ſibi nõ ſuffragantur ſ̃m Boe.prout ꝓdictũ eſt:videlicet/potẽtia/nobilitas/reuerẽtia ꝛc.tanq̃ inſufficiẽs z incõpletũ opus z violẽter cõtuſſum nõ erit ꝑpetuũ:imo nõ ꝑ tempus notabile duraturꝝ.vt dicit ꝑh̃s.j. celi. Et videť exemplũ in domo decora/magna/larga/z lata:nec nõ altiſſima p̃cipitãter erecta debitis carẽs circũſtãtijs ꝑ firmo vtroq̃ fundamẽto ponendis/que mox minať ruinã.z poſt minas ruet radicit⁹ breuiſſimis diebꝫ:qz ꝫ naturã eſſet q̃ in tali ſtatu perſiſteret. Vñ ꝓut dicit ꝑh̃s.iij.celi. Q̃ violẽtia z ꝑter naturã idẽ ſunt:concordat de cõdi.di.v.quicq̃d.de re.iu.qõ latẽter.z ratio qz ab initio mundi nõ fuit diſpoſit⁹ fundamẽtaliter:vt ipſm videlz plebeũ vel ruſticum/aut ſup ipſo/ſeu ꝑ eũ opes z diuitie manere dignarenť:vt dictũ eſt de Chanaan qui fuit nepos Noe:vt eſſet ſeru⁹ ſeruoꝝ Gen̄.ix. Si ergo diuitie ſunt res ad ignobiles naturaliter vel artificialiter nõ ptinẽtes.extũc tanq̃ de male q̃ſitis nõ gaudet tertius heres:z labiť exiguo qõ partũ eſt tpe longo. Et Ambro.dicit. Et cito turpẽ ſequit lepra mercedẽ:z pecunia male acq̃ſita. Corpus animamq̃ cõmaculat:vides qz facto auctoris ſucceſſio dãnať heredis.z vindicta gr̃e celeſtis trãſit in poſteros. Deniq̃ moabite z ceteri nõ intrabũt eccl̃iam dei vſq̃ in tertiam z quartã generationẽ/tam diu vt ſimplicius videlicet interp̃temur/donec culpã auctoris multiplicis ſucceſſio generatõis aboleret ꝛc.j.q.j.cito.z no.glo.ibidẽ arg. Culpã vel dolũ purgari ꝑ ceſſu tpis.ar.ij.q.j.in ꝑmis.xxxv.q.viij.de gradib⁹.cũ ꝓcor.ſed glo.in fi.dic̃ ar.ꝫ.j.q.j.vẽtũ.z ff de poſtu.l.j,§.ſi rẽ.ff.de ꝓdi.fur.l.q̃ furtũ.z.l.vl.z tũc infert dicẽdo. Sed rei ꝟitas ẽ q̃ lz crimẽ videlicet ſymonie nõ poſſit purgari ꝓceſſu tẽporis:purgať tñ ꝑ diſpenſationẽ eccl̃ie. Allegat

ad hoc.j.q.j.cõsuluit.xxiij.q.iiij.ipsa pietas. Sed in alijs criminib ad ꝓcessum tpis nõ posse aboleri. Allegat versus positos in glo. de ꝓsue. Quanto per Martinũ camoneñ. videlz cõposito late fetẽti queso ciba te. Qui putas exclusum crimẽ ꝑ tpis vsum. ac si diceret. Tu qui putas crimẽ ꝑ tpis vsum aboleri. Ciba te cõposito fetẽti ꝓpter antiquitatẽ: qõ cõpositũ fuit de caulib oleribꝫ/radicibꝫ/rapulis ⁊ rapis putrescẽtibꝫ: vnde ad taliter ditatos possum⁹ dicere: cum lege quãtũ quis merek: nõ quãtũ dare sufficit estimek. C. de opti. l. si quẽquã. Et ad ꝓpositũ qui taliter vicioſe de male quesitis/cito leuak. iuxta ꝓphetã thesaurizat: ⁊ nescit cui cõgregabit ea: diripiant alieni labores eius. pſ. cviij. Et ideo q̃ sperat in multitudine diuitiaꝝ suaꝝ ⁊ ꝓualuit in vanitate sua. Et ſm Bernñ. Dum vigilat augmẽtũ diuitiaꝝ suaꝝ cogitat: dũ dormit latronem somniat: in die sollicitus: ⁊ in nocte pauidus: ⁊ sic semꝑ mẽdicus. Ad omniũ autẽ premissorꝫ euidentiã euidenti⁹ ꝓpende q̃d dicat Aug⁹. vt habek in. c. eũciẽs. lxxxvij. dis. ⁊ palea est. Nam vult q̃ substãtia ⁊ diuitie collecte de negociatoꝝ/⁊ mercatoꝝ ⁊ vsuratorũ: ⁊ ꝑter raptorum scribaꝝ/notarioꝝ/cancellarioꝝ/iuristaꝝ ⁊ oratoꝝ solertia. ⁊ ꝑsertim illoꝝ qui exiguo laborũ ⁊ more cõpẽdio multiplicãt bona ex capitali nullo vel modico. Et sũmarie ex omnib iniquis actionib collecte ⁊ cõgregate quos sepe videmus magna ĩmensitate breui tpe coaceruatos stabiles esse non possint: ⁊ rõnem assignat tanq̃s exptus: qz ad bonũ nõ proficit: qõ de malo ꝓgregatur. Quẽadmodũ em̃ si triticũ aut aliq̃d tale cernas in cribro: dũ huc ⁊ illuc iactak: oĩa grana paulatim deorsum cadũt: ⁊ tandẽ in cribro nihil remanet nisi stercus. Sic de substãtia negociatorũ ⁊ alioꝝ predictoꝝ nouissime nil remanet nisi solũ peccatũ. Hec ille. Et hic tex. cũ duobus. c. seq̃ntib multũ videk fore ꝓtra mercatores ⁊ negociatores quoscũq̃s ꝑdictos. Hã ſm Jsid. ꝛ. Et bi. Negociũ dicik negãs ociũ. Et est nomẽ generale ad omne cooperationis humane cõmerciũ. ⁊ ꝑsertim tpalis operationis solaciũ. Et finaliter Aug⁹ ꝑdictus cõmendat agricultores Hec ob stat: qz dicit lex. Licitũ est cõtrahẽtib se mutuo decipere. ff. de mino. in cause. §. in ꝑcio vsq̃ ad dimidiã: ⁊ non vltra. C. de rescin. ven. l. vj. de emp. ⁊ ven. cum dilecti. Et hoc est verũ videlicet: qz in foro ptẽtioso nõ rescindik talis emptio: sed i foro pñie oĩs deceptio, phibek. Et dicetur: non dimittit peccatũ ⁊c. de re. iu. lib. vj. De quo Archi. de appel. c. j. lib. vj. in glo. vlti. de quo dicit Ambro. ⁊ babek. j. q. j. Cito turpem sequit lepra mercedẽ: ⁊ pecunia male quesita corpus maculat ⁊ animã. Vides qz facto auctoris successio dãnatur ⁊c. ⁊ ibidẽ. §. se. Ergo oĩes cupidi/oẽs auari Bezi spũalem leprã cum diuitijs suis possidẽt ⁊ male quesita mercede nõ patrimoniũ facultatẽ/q̃s thesaurũ criminũ ꝓgregarũt eterno supplicio ⁊ breui fructu. et Job. xxv. de hmõi hominũ ꝓditõibꝫ ꝓprie loquẽs dicẽs. Finaliter nõ habitabit nec pseuerabit substãtia eius/nec mittet in terra radicẽ suã: qõ ad nostrũ ꝓpositũ ibidẽ pulcherrime ꝓsequit Grego. moraliũ. li. xij. c. xv. Nunc ad ꝓpositũ nr̃m legim⁹ de quodã romano noĩe Lytin⁹: q̃ de hũili ⁊ vilissimo genere ꝓcreat⁹. ⁊ ad plurimas inestimabiles diuitias ⁊ honores exaltat⁹ ꝑ sepultura finiuit oĩa. Vñ Marcial' coc⁹ dixit. Marmoreo cumulo Lycin⁹ iacet: ⁊ Latho paruo ꝓpei⁹ nullo q̃s credim⁹ esse deos. Hec ille. Vñ Salo. Eccs. ꝛ. Est malũ qõ vidi sub sole q̃si per errorẽ egredies a facie ꝓncipis positũ stultũ in dignitate sublimi: ⁊ diuites sedere deorsum: vidi seruos in eqs: ⁊ ꝓnces ambulare sup̃ terrã. Hã ⁊ poeta dixit. Vidi ecu dños famulos q̃tare supbos: vt famulos dños vidi peditare supbos. Vult⁹ aũt dñi sup̃ faciẽtes mala vt pdat de terra memoriã ipsoꝝ: vicz q̃ ad famã bonã: vt ꝛ de ꝓlato: de q̃ sepe in malo fit memorabil' mẽtiõis trãsumptio. ⁊ notabilit dictũ est sup̃ diuitias ⁊ rerũ tpaliũ abũdãtias: iuxta modulũ cuiuslibet hoĩs plebei siue nobil' fore solerter ponderãdas: ita vicz vt rex sit potẽtior ⁊ ditior ꝓncipe ⁊c. Ne in quolibet hoĩm genere incõsuet⁹ vite successus: dissuetos arrogãtie generet astus ⁊ inflationis ꝓducat infelicitatis act⁹: qui ex diuitijs ꝓprie put. j. patebit. c. primo in rote q̃dã figura videk suffectus: put dicit in fili. ⁊ le. ⁊ no. xxiij. q. ij. Nõ mechabeus: vt clerici respectu laicoꝝ sint meliores ⁊ castiores: ⁊ ꝓlati respectu clericoꝝ aut monachoꝝ suoꝝ: ⁊ mgr̃ respectu discipuloꝝ: pater respectu filij: ⁊ marit⁹ respectu vxoris ꝓportionabil'r ꝓtutib sint fecũdiores.

Capitulum

Rusticus Audiui nimis fastidiose q̄ abūdātia siue diuitie in ineptis ⁊ in inconsuetis non sint durabiles. Quid de gloria sil'iter ⁊ superbia/que radicaliter exci cue rant ex eisdē:⁊ que nouisti rōnabiliter decernenda. **Nobilis** Scias hmōi gl'iam pomposam ⁊ honorē fastuosū naturali rōne non fore durabiles.⁊ hoc sic. Nam oē qđ violēter sursum ascēdit.si dimittat naturaliter deorsum descēdit:⁊ tātovelocius mouet q̄n tum ad locū suū magis appropinquare videt. Sicut apparet de lapide.nam lapis sursum iact⁹ per violētiā naturaliter descēdit deorsum:⁊ tanto fortius quātū terre magis appropinquat:rō est:q⁊ terra est loc⁹ suus ꝓprius:⁊ omniū grauiū. Sic reuera accidit de diuite superbo/qui vi olenter vult sursum ascēdere:expedit vt naturaliter descendat deorsum. Ex aūt diues superbus per violētiā ascendat patet:q⁊ qđ eleuat vltra suę nature terminos per violentiā eleuat:sed ple beus diues superbus est hmōi:ergo ⁊c. Nam ſm ph̄m omniū in mūdo consistentiū determinat⁹ est magnitudinis ⁊ augmēti. Terminus autē bōis est sup naturalia terrestria ⁊ volatilia .iuxta illud Hen.j. Dominamini inquit deus piscib⁹ maris⁊ volatilib⁹ celi:⁊ est infra angelos:q⁊ na tura humana ſm doctores est vltima in genere intelligibilū. Sed diues superb⁹ suos termi nos transcēdit:q⁊ nō solū cōtēt⁹ est dñio rerū qui sub celo sunt:sed trāscēdit celestia ⁊ angelos. immo qđ deterius est/dēs coequari desiderat ⁊ affectat:hoc autē in primis nostris parentib⁹ clare demonstrat. Cum audiuerūt:eritis sicut dī:sciētes bonū ⁊ malum:si de pomo ederitis. Statim comedit mulier ⁊ dedit viro suo. Hoc etiā Boeci⁹.j.de cōso. Sub specie illius vene rabilis domine quā vidit:per quā humanā naturā intelligi posse manifeste declarat. Dicit em̄ q⁊ eā vidit nunc ad cōis bois staturā rōne originis. Et postea addidit. Q⁊ nūc celum trāscēdere videbat. Et ideo oportet q⁊ tales naturalit descēdāt:⁊ tāto fort⁹ quāto magis ad terrā appro pinquant. Hoc peroptime ꝓuidit Psal.cū dicebat. Vidi impiū superexaltatū supleⁿ vltra termi nos suę nature. Sequit:transiui:⁊ ecce non erat:⁊ que est causa:q⁊ descendit in ꝓfundū quasi lapis:⁊ nō est inuētus locus eius:⁊ si diligēter ruminās:⁊ vt memoriā gestoꝝ ab antiquo resu mas:quot vidisti dieb⁹ tuis plebeoꝝ personas taliter sub ⁊ supra rotatas. Nam ego iunior fui ⁊ senui:⁊ tamē non senior te:ac vidi ciues:oppidanos/vrbanos/⁊ plebeos/comitū ⁊ baronū more dñari quoq⁊ qualitate pariter ⁊ paritate.⁊ aliquos sup illos supersbūdāti tēporaliū frui felicitate. Et ecce quorūdā oculis mōstruosum/q⁊ cōsequēter eorundē liberos in egestate:⁊ no men ⁊ res obfuscatas p⁊ pendebā penitus deficere. **Rusticus** Tuoꝝ nempe dictoꝝ sagaciter ꝓut tibi videris p latorum vidi fallaciā per experiētie patētis appa rentiā. Ecce quosdā terre principes/heros seu nobiles/sil'iter ⁊ inferiores nō rite iuxta suę na turalis primeueq⁊ seu originalis stematis/cōditiōes ſm maius aut minus honorificatos:sed iuxta sue dñationis/potētatus diuinarū magnanimitates:⁊ magnificētie qualitates per mun dum vniuersum pensatos/tētos/noiatos/⁊ oneroſe ponderatos:ꝓut excellēter quondā visuꝝ est. Dū floruit mirifica potētia dñs Johānes Galiatz qui dicebat vicecomes/aut comes vir tutū. Et dñs vrbiū Mediolanen.Papien.⁊ Pergami.ac aliaꝝ multarū vniuersitatū ditōi sue subiectarū:licet comitū dignitate aut supiori non fuerit insignit⁹:imo nec merus illustris fuit nec baro/nec liber:ꝓut germanoꝝ discutit generoſe nobilitatis ꝓpagalitas :sed fortassis baro. q⁊ baroniā regebat mediolan.nihilomin⁹ tamē in dieb⁹ suis ꝓut sibi parentela successores te nuerūt sibi principes/marchiones/duces/comites/barones ⁊ nobiles inter exercitus ⁊ expe ditōes armigeroꝝ suoꝝ stipēdio diligēter cōstituto ꝓstant astrictos ⁊ inūctabiles:⁊ curie dña tionis sue iugiter alligatos ⁊ imobiles:⁊ pīsertim inclitos:germanoꝝ soboles/quorū arma pa riter ⁊ insignia pīsentib⁹ dieb⁹ in antiqs ibidē dñorū pallacqs discrete coloribus aptis vident depicta ꝓ perpetua rerū gestaꝝ memoria. Hodernis aūt tēporib⁹ dū mediolanēsiū dñs duca tus ⁊ principatus titulo imperatoris largo beneficio cōcernit illustrat⁹.s:nō nobilis/aut gene roſos:sed rusticos rusticanos ⁊ plebeos saltē sagaces sibi pfecit curiones ⁊ curiales ⁊ capita neos ⁊ cāpiductores ꝓut pdiximus. Et ꝓnūc est Nicola⁹ pistilin⁹ ⁊ sibi pares. Et qđ infers ecce quāti tēporis curriculo:hic dñs mediolanen.⁊ sui ꝓgenitores nō generoſa ꝓpagatiōe pere atos regnauerūt ⁊ dñati sunt sup illustres :⁊ illustri⁹ potiores:⁊ regebāt virga ferrea potenter super generoſos ⁊ ge neroſis nobiliores. **Nobilis** Supra notāter tibi de Saul:⁊ pīsertim de dauid recor dor me dixisse/q⁊ ꝓpter corporis audacissimi virtutis vi res facti sunt de postfetātib⁹ ⁊ pastorib⁹ reges pīpotētes:⁊ dñantiū dñatores. Immo dauid ꝓt monachatū cum golya cōmissum factus est gener regis;⁊ cōsequenter rex:⁊ multos de semore

suo reges ꝓnenerũt ⁊ ꝓncipes: ⁊ christũ regẽ regũ ſucceſſores. Sed q; Saul gl'iose nihil fa me dignũ ꝓfecit in ſucceſſores ſui generis ſtigma regalis dignitatis aut nobilitatis minime di rexit. ſed q; de dño Johãne galiatz exẽplarit induxiſti. audi quid quondã dum defunct⁹ eſt de anno dñi. M.cccc̃y. die octobris viceſimo/gl'ioſa collatiõe ꝓtulit in ſuis exequijs. Quidã ma giſter ꝑetrus de Caſtelleto ordinis heremitaꝝ ſancti Auguſtini cũ ipm dñm Johãnẽ gali atz protũc ſcripſerit vice comitẽ/ducẽ mediolanũ/papie virtutũq; comitẽ atq; Bononie piſa rum ſenarũ: ⁊ ꝑeruſij dñm: ⁊ poſt multa laudũ ꝓconia voluit: vt pateret eius gl'ioſa numis ge nealogya/ſic inquiẽs. Angl⁹ ergo fili⁹ Aſcanij filij Enee filij Anchiſe ex venere iunione filia Jouis venit ad has lygurie partes: ⁊ edificauit ciuitatẽ Anglerie cũ Caſtelleto. a qua hic no ſter inclit⁹ dux nouellus appellat Johãnes/maria/anglus. que edificata primũ ſibi impoſuit dyadema. ⁊ dict⁹ eſt prim⁹ rex Anglerie a quo deſcẽdit Anglus iunior rex Anglerie: ⁊ Mediolaneñ: a quo deſcẽdit Aſcani⁹ iunior rex anglerie ⁊ mediolani: a quo Abida rex anglerie ⁊ me diolaneñ: a quo Siſoch rex anglerie ⁊ mediolañ: a quo Albanic⁹ rex anglerie: ⁊ mediolaneñ. a quo deſcendit Aſtantius iunior rex Anglerie/⁊ Mediolani: a quo Abida rex Anglerie ⁊ Mediolaneñ. a quo Siſoch rex Anglerie ⁊ Mediol'. a q̃ Albanicus rex anglerie ⁊ Mediol'. tempore cui⁹ Romulus edificauit Romã: a quo Aſcaci⁹ rex anglerie ⁊ mediolaneñ. cuius tẽ pore numa ꝑpilius rome regnauit. a quo Falaramũd⁹ rex anglerie ⁊ mediolaneñ. ⁊ Tuſſie: a quo Rechi⁹ rex anglerie ⁊ mediolaneñ. ⁊ tuſſie: a quo Beloneſus rex totus italie: a quo Bru niſendus rex anglerie: ⁊ modio. q̃ debellauit Hallicos: a quo Agathos rex anglerie ⁊ medio. a quo Rutilaus rex anglerie ⁊ medio. hic Romã debellauit: a quo alter Falaramũdus rex an glerie ⁊ mediol'. a quo Bridomar⁹ rex anglerie ⁊ mediol'. a quo Lucius rex anglerie ⁊ mediol' Lui⁹ tpe magn⁹ Pompei⁹: ⁊ Julius ceſar magnũ cõflictũ iniere ſimul. Hic ceſſauit regnũ dia dema per aliqꝫ tps. Poſt de eadẽ anglerie domo ſurrexit Ubertus vicecomes: qui extra por tam nouã mediolaneñ. vbi nũc ſita eſt eccleſia ſancti Dionyſij magnũ draconẽ infeſtũ vbi in ſingulari certamine claua peremit. A quo Maximian⁹ rex anglerie ⁊ mediol'. ⁊ totius Lygu rie hic miſſus a Belaſio papa ꝓtra Theodoricũ regẽ Barbaꝝ atq; Arrianũ totã infeſtantẽ ita liam. de ipſo victoriã obtinuit: atq; ab eodẽ põtifice ꝑ ſe ſuiſq; multas dignitat⁹ adept⁹ eſt: a q̃ deſcendit Hillo rex anglerie: ⁊ mediol'. a quo Rolãdus rex anglerie ⁊ mediol'. hic edificauit arcẽ anglerie cũ puteo mirabili: qui vſq; hodie dr puteus Rolãdus. a quo alter Hillo rex An glerie ⁊ mediol'. a quo Alian⁹ rex anglerie ⁊ mediol'. Hunc Albani⁹ ꝓmus rex Lõgabardoꝝ in aduẽtu ſuo priuauit regio dyademate. Hã tũc tpis mediolanũ deſtructũ fuerat a Theodo rico regẽ Gothoꝝ. exquo dict⁹ Alianus nõdũ reparatis menibus ciuitatis ſe defendere neq; uit. remãſit aũt comes anglerie. a quo Salmane⁹ comes anglerie: a quo Parideus rex angle rie ⁊ mediol'. hic publica ⁊ priuata contra ⁊vannos feliciter geſſit: a quo Rachus rex longabar dorũ a quo rex Agiſculphus rex longabardoꝝ q̃ familiaritatẽ maximã habuit cũ Pipino re ge francorũ. de quo Deſiderius nouiſſimus rex longabardoꝝ qui claruit anno dñi ſeptingẽte ſimo ſexto victoriaꝝ feliciſſim⁹: inter quos de. ccc. milib⁹ ſarracenoꝝ in Roma ⁊ caſtro de vico in quo Adrian⁹: ⁊ rex Karolus magn⁹ dicti regis cognat⁹ obſeſſi erãt/gl'ioſum duxit triũphũ captis ex eis vigintiduob⁹ regib⁹ cũ ducẽtib⁹ milib⁹ armatoꝝ: ⁊ eoꝝ ſeptuaginta milib⁹ occiſis A quo Bernher⁹ comes anglerie: a quo Guido comes Anglus: a quo Berengari⁹ impator totius italie: cuius extant priuilegia pulcherrima q̃buſdã monaſterijs Papie elargita /q̃ vidi ⁊ legi a quo Hugo impator toti⁹ italie a quo alter Berengari⁹ toti⁹ italie impator: a quo Adel bertus eius filius impator totius italie: a quo Otto comes anglerie ⁊ Leuci: a quo Fulc⁹ co mes anglerie. a quo Opico comes anglerie. q̃ fuit marſchalc⁹ primi Ottonis impatoris du cis Saxonie: ⁊ monaſt. de Arona fundauit: a quo Facius comes anglerie: a quo Heripran dus vicecomes ex comitib⁹ anglerie/qui dictus eſt miles millenari⁹: eo q; ſub ſe mille milites habuit. Hic etiã ſingulari certamine Baneriũ nepotẽ Cõradi impatoris mediolanũ obſidẽ tis deuicit: ⁊ amputato capite in dedec⁹ patrui ſui illũ ſuſpẽdi fecit ꝑ pedes in arcu triũphali: q̃ tunc erat extra portã romanã mediolani: a quo Ottovicecomes: q̃ cum Gotfredo Bruylon ad terrã ſanctã acq̃rendã ꝓperauit: ⁊ quẽdã regẽ ſarracenoꝝ viperã cum hoie excoriato ſup galeã geſtantẽ/ſingulari certamine deuicit: illiuſq; galeã capiti ſuo impoſuit: ⁊ ad ꝑpetuã rei memo riam toti ſue poſteritati portandã tradidit: a quo Andreas rex anglerie: a q̃ Saluian⁹ comes Anglerie ⁊ Mediol'. hic a ſuis ꝓditus fuit manib⁹: manibuſq; Fridericiꝑmi impatoris Bar

berusse ducis Sueuie tradit⁹:qui ꝛ Mediolanū destruxit:ꝛ hūc Saluaniū cum .xxij. comitibus anglerie:ꝛ alijs pluribꝫ nobilibus de Mediolano vt predictā domū funditus destrueret secū in Alamaniā ad ꝓpetuū exiliū duxit/ipsosqꝫ regio dyademate ꝛ comitatu priuauit. Et ab inde vsqꝫ in hodiernū diē dicunt vicecomites. ꝛ hec domus anglerie maximū passa est dispēdium. ex quibꝫ reliquijs interpolatis tpibus:postqꝫ surrexit Ubert⁹ vicecomes de Horio p̄dicta domo anglerie a quo descēderūt Opito ꝛ Otto archiep̄s ꝛ dñs Mediolanēn. a q̄ Opitone Theobaldus vicecomes in armis vir strēnu⁹/a quo magn⁹ Matthe⁹ dñs mediolanēn. ꝛ multarū vrbiū lombardie:a quo plures filij:ꝛ quidē eorū dñi fuere mediolani:scz Galiatz ꝛ Johānes archiep̄s:ꝛ dñs mediolanēn. Luchin⁹ Marcus ꝛ Stephan⁹:a quo Stephano galiatz dñs mediolanēn. qui Galiatz cum comite Reynoldo hierusalē prexit:ibiqꝫ ab eo baltheo militari succinct⁹. Deinde in Galileā veniēs in singulari certamine quēdā militē vicit: ac eius exuuias in signū victorie deportauit leonē cū pedibꝫ tenentē baculū in igne cū duabꝫ seglis/siue vrceolis pendētibꝫ:a quo noster inclit⁹ dux Johānes galiatz:de quo nūc memoria agit: ꝛ a quo idem Johānes Maria Anglus nūc dux nouissim⁹:ꝛ Philippus comes Papie: ꝛ hec vt maneāt nobis memoria locali ex eoꝝ annalibꝫ elicui. ¶ Nunc aūt de parētibꝫ ꝛ affinibꝫ dicamus. Nam hic dux nono etatis sue anno dñam Elizabeth illustrissimi regis francorū Johānis filiā in vxorē duxit:que erat neptis karoli impatoris filij Johānis regis bohemie ꝛ marchionis Horauie:que fuit soror regis francoꝝ Karoli/ꝛ ducis Andagauie ducis Biturie ꝛ ducis Burgundie:que fuit auūcula nunc regis ꝛ ducis Aurelianēn. in matrimonio copulauit:ex qua extant pulcherrima germina filioꝝ. Item cōsanguine⁹ erat in quarto gradu consanguinitatis cū impatore cōstātinopolitano. Hā mater dicti impatoris fuit soror comitis Sabaudie patris dñe Blauce:hui⁹ nostri ducis genitricis. Erat insup ꝓsanguine⁹ regis hyspanie ex quadā consanguinea de domo Sabaudie illi cōiugio copulata. Itē cū rege Anglie. nā filius su⁹ dñs Leonet⁹ dux Clarētie dñam Uiolātā eius sororē duxit in vxorē. Itē cū rege Lipri:cui vnā ex cōsanguineis suis dñam Angleziā consortio dedit. Item cum ducibꝫ Austrie Bauarie ꝛ marchionibꝫ Hisneñ. parētelas habebat ex cōsanguineis suis sub matrimonio traditis. Cum ceteris aūt marchionibꝫ/comitibꝫ ꝛ principibꝫ parētelas multas fecit. de quibus nimis longū esset enarrandū. Nam mihi si lingue centū forēt:oraqꝫ centū vt ait Virgili⁹. Tu as non possem inclita domus magnitudines ꝓfundere. Gaude igit in hoc vrbs Mediolani: qz plus glorie tibi dux tu⁹ in recupatiōe antique tue dignitatis attulit/q̄ qui tuoꝝ menū primum posuere fundamentū:iamqꝫ totū illi obsequiosam prebe:ꝛ q̄ nō potes in patre saltē in filio tuas gratitudines repensa:duce videlz Johāne nostro Maria Anglo:ꝛ tu nobilissima Papia olim regū longobardoꝝ sedes magnifica. gaude nō q̄ tuū spōsum ac comitē ꝓdideris ꝑm q̄ brachio suo ad antiquā tuā libertatē redacta es:cui⁹ libertatis tibi successorē reliqt magnificū Philippū comitē quē tuo sinu foue:ꝛ maxima diligētia serua. Dicā ergo duci nr̄o istud p̄s. vij. Elevata est magnificētia tua o pater patrie sup celos dicamus. Item de patre ꝛ filijs ꝛ oibus viris de domo vicecomitū illud qđ scribit Eccl. xlvij. Isti sunt viri quoꝝ pietates non defuerūt: ꝛ cū semine ipsoꝝ perseverat bona hereditas nepotū eorū. semē eorū. glia eorū. nō derelinquet. Hec de collatiōe p̄dicta sufficiūt ꝑ p̄dicti ducis mediolanēn. recōmendatiōe. Est autem ciuitas ꝛ comitatus Anglerie. de q̄bus etiā dñs Philippus supradicti Johānis galiatz filius. vltimo sine ꝓle legittima defunct⁹ se comitē intitulauit versus alpes ianuēses infra Alexandriā ꝛ Thaurinā ciuitates:ꝛ ad maritimas se ꝓtingit extremitates.

Rusticus Sum valde contētus:ꝛ si nō habes rite fundatā rōnem ponas ꝑ rōne voluntatē Sed prout sup dixisti q̄ nobilitatis nitor ad diuitiarū cōmoda sit ruralitate patēter abilior. Et bi quos nobilitas fundauit:dic queso qui sunt autē illi quos tali⁹ er sil'i mō fortuna beauit.

Nobilis Sunt autē hi quos fundauit nobilitatis benignitas:aut nobiliū superiorītas: videlicet clerus ꝛ religio seu clericoꝝ ꝛ religiosorū loca:videlz solēnes ecclesie ꝛ monasteria:cenobia vel zenodochia diuersoꝝ ordinū per mūdū ꝓstituta:quoꝝ fundatores: vt videm⁹ fuerūt numero plures impatores christianissimi:ꝛ reges/p̄ncipes ꝛ nobiles:ꝛ in veritate raro vel nunqꝫ plebei vel ppares. Hā expient apud hmōi loca hacten⁹ opes ꝛ tpalium rex strues ꝑmanere ꝓsueuerūt:ꝛ ꝑ multaꝝ generationū stemata:ꝛ vltra rusticoꝝ ꝛ rusticanorū domicilia ꝛ familias eoꝝ ꝓtinuauerūt:ꝛ licet put etiā p̄ncipū ꝛ iferioꝝ nobiliū potētat⁹ eccle siaꝝ ꝛ monasterioꝝ:insup interdū stat⁹ rotent ꝛ voluant:ꝛ ꝓcellosas sepe surſuz/deorsum/in-

trorsum/antrorsum/z sub z supra more trietis in fluctibꝫ maris saltāter/notāter z fluctuāter/ plane/vel violēter natātis/insultos/infestos patiēter/aut impatiēter patiant. Tamē vt nauicula petri fluctuāt: z nunq̄ perit⁹ submergi videnť. vt Matt. xiiij. nisi vt p̄missum est p̄uilegium diuinū z naturale mereanť amittere: qz sibi concessa temeris exactibꝫ abutunť felicitate. de p̄riui. tuaꝫ. de regula. li cet. de sen. excō. contingit. **Rusticus** Forte ħ̄ puenit tā ex religiosoꝝ z clericoꝝ q̄ ex nobiliū parcitate. **Nobilis** In clericoꝝ z religiosorū collegiꝭ multū operať talis ꝓuidētie sedulitas: q̄ multorū consilio conseruať. Sed de nobilibꝫ attēdat vnū mōstruosum ꝓdigiū tue ruralitatis. vt ecce ꝓuida sagacitas: licet plebei vel populares: z p̄sertim repentine ditati: z vehemēter eleuati videanť multum z ineffabiliter p̄m statū suū opes possidere: z magnarū diuitiaꝝ mercibꝫ redolere. Ecce q̄ nō tm̄ experiēter solēt in manibꝫ suis fructificare: z expēsas supportare. put apud nobiles taliť videlz vt possint impensas z sumptos ꝓsuetos nobiliū multo minoris facultatis cōtinuare. iuxta illud ꝑphili. De modico pulchrā ducit solertia vitā. que quidē solertio sumptuū z expēsarum fertilitas pensionū: ac vbertas rerū vtēdarū naturaliť ineſſe nobilibꝫ: z nō plebeis vl̄ popularibꝫ. z hoc mira dispēsatiōe illi⁹ q̄ dat iumētis escā ipsoꝝ z pullis corui⁹ vulteribꝫ z aquilis voracissimis: vt paricibꝫ/passeribꝫ/z auibꝫ minutissimis/victu tenuissimo ꝓtētis largiť p̄uidebit. Audiam⁹ exemplū. nam ego vidi notāter comitē generosum decē equis cū familia decenti peroptime fulcitis cōtinuo nobiliť z liberaliť p̄seuerātē: z legalissime militātē. quē sciui veridica ꝑ ce⁊to: imo relatiōe sua: de redditibꝫ annuis suarū pēsionē p̄dꝫs z determinatis vltra tricētos aureos: aut eorūdē valorē nullo mō possidentē. Vidi insup plebeū z ciuē vltra q̄dragentoꝝ florenoꝝ reddit⁹ p̄cipiētē: z difficulter vnū equū z asinū cū parcissima familia pascentē z post ml̄toꝝ annoꝝ lapsus nihil residuātē. Et qđ honori sepe subtrahebať turpitudini patēter cōseruabať: qz fiscus tollit qđ nō capit christus. vj. q. vij. Maiores. z dedit impio militi: qđ noluit dare sacerdoti. xvj. q. j. decime. Ratio autē p̄missoꝝ sumiť a lege. ff. de pac. si vnus. §. pactus. z facit de censi. venerabil̄. de excep̄. cū venerabil̄. z Beda de naturis rerꝫ videlz. q̄ facile res reuertiť ad naturā suā: vt lupus aut lepus seu vrsus domat⁹: seu māsuefactus ad ferocitatꝫ vertiginē. Sic leuiter rustic⁹ vel popularis ditatus aut nobilitat⁹ ad ruralitatis tēperiem/aut plebe⁹ exaltatus z dilatatus faciliť flectiť ad plebeorū becillitatē. Et ad hoc ꝓpendim⁹ omniū astroꝝ acies miras sideꝝ machinas z planetaꝝ infulgētias suā dirigere notāter inclinationē ac multoꝝ frequēter gesta, pbabāt: si saltē ꝓpendis q̄ plebeoꝝ z pl̄ariū fortunate veloces superueniētes diuitie in tertiā z vltra: imo vix p̄ scōam p̄tēdere se nō solebāt generationē. Et de illis p̄rie dixit paup Heinric⁹ florētin⁹. O felix q̄ nō est vsus p̄speritate. nam venit ex sola p̄speritate dolor: ac si diceret. Ex diuitiaꝝ p̄speritas q̄ puenit in ꝓsuetis z ineptis ex fortuna generat dolorē p̄ter amissionē rerū supuenientē. Principes aūt z illustres ac nobiles in tot stirpes vidim⁹ ac eoꝝ opes ꝓtelatos fuisse: q̄ vltra singuloꝝ hoīm memoriā cōtinuo censenť p̄cessisse: vt euētus rei vide tur demonstrare. **Rusticus** Ponas ergo per exēploꝝ ostensum q̄ nobilitas tā lōge ꝓtelatū habuerit p̄gressū. **Nobilis** Ecce genealogyas regū/principū z aliorꝝ inferiorū nobiliū: quoꝝ p̄mordia seu dñatōis initia nō sunt in hoīm: imo vix in scripturarū memoria: vtpote sunt reges Francie/Anglie z Hyspanie ꝛc. Marchiōes Misnen. Astē. Montisferrati/duces Austrie/Burgūdie/Bauarie ꝛc. Comites Sabaudie/Vallie/Thuringie ꝛc. Barones Herven. Lintburgē. z Hohenlocen. ꝛc. Et alī nobiles z generose stirpes inumerabiles. ita q̄ laudabilis vena p̄m Lassiod. in epl̄a suā seruat originē. **Rusticus** Et quid dicis ad rusticanorū aut popularū ꝓgeniem. **Nobilis** Dico tibi ciues plebeos/rusticos z populares ambitiōe nō maleficiatos: z statu suo ꝓsuetudinario/sibiq̄ cōpetenti cōtentos: z patrū suoꝝ nō excedētes terminos quēadmodū nobiles expient suas q̄si generatiōes p̄cepisse: q̄si in infinitū ꝓtelātes: z tale vidi piscatoꝝ gen⁹ vt asserit in imp̄iali oppido Thurs a tpe Diocletiani impatoris ꝓtinuo sue **Rusticus** Utrū autē basthardi ad nobili⁹ tendant qui nobiliū facultati vacantes. ꝓpagatiōe sunt ꝓcreati z sequelā ad digni⁹ ponant: z nobiliora ad se min⁹ dignū trahāt: put le. z no. xiij. q. ij. nō extimem⁹. cū ꝓcor. z in illū finem vt bonoꝝ tpaliū: put asseruisti ve- **Nobilis** Scis q̄ mul⁹ adulterina cōmixtiōe cōceptus tanq̄ basthard⁹: vicz de equo generoso: z asino rustica̅ p̄m Aristo. xvj. de naturalibꝫ. Sterilis est z plē nō facit in stirpes gñatiōes. sed indi

gni⁹ sequit. vt ō iurepa. ex ffris. ⁊. c. cū seculū. ⁊ peiorē vicz mris sequit ꝓditionē. vt videm⁹ in ser mtute. vt de ser. or. c. vl. cū ꝓcor. in glo. Et tāqz mlieres in posteros nō dirigit nomē: nec stigma nobilitatis. vt ꝑdictū est. ō. c. iij. Uñ ꝓpie ad lram dicit Salo. Sap. iij. in. fi. Filij aūt adultero rum in cōsumatiōe erūt: ⁊ ab iniq̄ thoro: hoc est fornicario semē execrabit: ⁊ si q̄dem longe vice erūt/in nihilū cōputabunt: ⁊ si celeri⁹ defuncti fuerint nō habebūt spem: nec in die agnitōis allocutionē. Nationes em̄ iniq̄ dire sunt cōsumatiōis. Itē ibidē. c. iij. Posteqz bonā ⁊ generosam geneologiā cōmēdauerat dicēdo. O q̄z pulchra est casta generatio. cū claritate subiūxit. Adul terine plātationes nō dabūt radices altas: nec stabile firmamētū tolerabūt. Et si in ramis ī tpe germinauerint infirmit̄ posite a vēto cōmouebunt. Hec ibi. Et hec nō dubitam⁹ Salomōis fuisse ꝓba: nō obstāte q⁹ scribit̄ i li. q̄ ō⁹ de q̄stiōib⁹ hebraicis ī pte. ij. soffemij/eusebij/hieronymi salomonē dixisse ad dñz. Fecisti cū pze meo miscōiaz magnā ⁊ ꝓstituisti me regē ꝓ eo q⁹ fm le gē ꝓhibitū erat me q̄ de alteri⁹ vtoze liberat⁹ sū introire eccl̄iaz dei. hec ibi. ⁊. iij. Re. j. dixit bersa be ad dō. Dū appropinq̄bat mori. Scio cū dormierit dñs me⁹ rex cū ꝑib⁹ suis. ego ⁊ fili⁹ me⁹ vicz Salomō erim⁹ pcōres. i. iudicabimur fm mgrm in histoz. morte digni. Ego vt adultera: ille vt adult̄ filij. Posteritatē aūt Salomōis vidisti ꝓtelatā vsqz ad xpm: imo xpm fm euāgeli cā veritatē de stirpe suo ꝓcreatū. Hāc tm̄ singularē ip⁹ a dño sibi ⁊ posterꝫ cōcessam ꝓogatiuā ꝓpter fidelis Dauid pzis sui merita: in ꝓñam nō arbitramur vlteri⁹ foze trabenda. De pmissa autē adulterina ꝓpagatiōe vidim⁹ exꝑient̄ in duob⁹ filijs Loth incestuose cōceptis q̄s p filias suas inebriat⁹ genuerat vicz Moab ⁊ Amon. vt Beñ. xix. in fi. q̄b⁹ cū generatiōib⁹ suis maledī xit Dauid ps. lxxxij. cū dixit. Moab ⁊ Agarē Gebal ⁊ Amon ⁊c. Fac illis sic̄ Madian ⁊ Si sare: ⁊ sicut Jabin: qui oēs pierūt in torrēte Cyson. ⁊ Judic. iiij. Hā Moab exlex vel sine lege interꝑtat̄: ⁊ significat luxuriosos. Et Amon ꝑplis turbid⁹ interꝑtat̄ ⁊ sīgat iracundos. Unde Deut. xxiij. Amonites ⁊ Moabites eā post decimā generationē nō intrabunt eccl̄iam dñi in eternū ⁊c. De q̄. j. q. j. cito turpe. ⁊ in glo. verbi. de hoc. hoc idē vīsum est de Abimelech qui fuit spuri⁹ Gedeonis: als Jeroboal. q̄ Abimelech interfecit. lxx. frēs suos legittimos in fine: vt ipe dñaret̄ ꝓplo isrl̄ sub pzis dñio dū viueret ꝓstituto: ⁊ regnauit trib⁹ annis. ⁊ mortu⁹ est de manu femine. De q̄ Judi. ix. ⁊ de eo supꝫ dictū est. c. xij. ⁊. j. c. xxvij. Et plura de his exēpla repire pote ris si placet: que ꝓnūc brevitatis gr̄a dimittā. Uñ Sap. iij. Adulteroꝝ filij sunt abbominatio deo. xxxij. q. iij. dicat aliq̄s. lix. di. §. q⁹ aūt. ar. ꝫ ibidē. c. nasci: ⁊ indecori dicunt̄. vt le. ⁊ no. īn. c. p venerabilē. q̄ fi. sunt. legi. Cōtrariū tm̄ vidi de filiab⁹ cuiusdā sacerdotis oī pulchritudine re dimitis. Et ꝓterea dū floruit etas amabiles erāt dilectissime cūctis. Sed dixit laureat⁹ poeta q⁹ durū est custodire q⁹ plures diligūt ⁊c. Sed reuertamur ad ꝓpositū: ⁊ iudicio meo sanioꝛi laluo: ꝓut exꝑti narrabāt: quo ad bona tpalia: plebeoꝝ fortunā: ⁊ gliam illegittime natoꝝ/ca sib⁹ decreuim⁹ p oia penit⁹ foze cōparādas. Et vt plurimū si bñ cōsideraueris vidisti gñatiōes ipsoꝝ abbreuiatas: ⁊ nō in mltas stirpes cū diuitijs ꝓtelatas. De hmōi autē illegittimoꝝ suc cessione vide Azo. li. v. ti. xxvij. de natu. libe. Et si nati de nobilib⁹ viris sint nobiles. vide. ō. c. xiij. §. nobilū autē. ⁊ de ipsoꝝ armis vide. j. c. xxix. circa fi.

Sumi epi spuriouel

Hostiensis Si bñ recordor dicit Joh. an. in addi. Spe. de fi. ꝑsby. supꝫ rub. sibi cōstare multos sacer dotes de suis filijs in sacerdotio genitis hz̄e spem vbertatis diuine gr̄e ⁊ honoꝝ. Hoc multū cōparuit de filijs sacerdotū: q̄ facti sunt sūmi pōtifices: vt fuerūt Felix. iij. natione romanus: ⁊ patre Felice ꝑsbytero nat⁹. Itē Belasius papa natione affer ex pze Valerio epo natus. Item Agapitus natiōe roman⁹ ex pze Bozdiano ꝑsbytero ꝓcreat⁹. vt. lxv. di. §. j. ⁊. c. seq. dicit textus. O sius papa fili⁹ Steffani subdyaconi Bonifacij papa fili⁹ iocūdi ꝑsbyteri Felix papa fili⁹ Felicis ꝑsbyteri de titulo falcide. Agapit⁹ papa fili⁹ Bozdiani ꝑsbyteri. Theodoz⁹ papa fili⁹ Theoderi epi de ciuitate hierosolyma Silueri⁹ papa fili⁹ Silueri epi rome. Item dicit tex ibidē q̄ plures ⁊ alij inueniunt̄ q⁹ de

Nobilis Est verū q⁹ filij fuerūt sacerdotū: sed nō in sacerdotib⁹ nati aplice sedi ꝑ fuerūt. sacerdotio geniti fuerūt: put ōz ibidē. c. di. §. cū ḡ. Hā ⁊ Jo. an. in dicta additōe dicē seip̄m fuisse filiū sacerdotis: sed nō in sacerdotio ꝓcre atū. Sed dū pz su⁹ fuerit sacrista eccl̄ie parochial̄ ⁊ laic⁹: ⁊ ex tūc ciusdē eccl̄ie fact⁹ est curatus fateoz tm̄ illegitime natos in statu spūali multū ꝓfecisse: ⁊ ad eximios grad⁹ meritis virtutū pro motos. imo pīnt̄ dieb⁹ aliq̄s eoz̄dē in cardinalat⁹ ⁊ cpat⁹ culmina ꝓpter eximiā eoꝝ pitiam ⁊ moꝝ ḡuitatē ⁊ vite honesta tē: videm⁹ patēter sublimatos.

Hostiensis Et illud est q⁹ volo: q⁹ nō tm̄ illegittimi na ti: sed aliūde ruraliū ꝓbariū: ⁊ plebeoꝝ filij:

siliter violēter de stercore erigunt paupes. z put ꝓtinuo discrepasti mecū expienter video cleri cos de nibilo: vel hūillima ꝓgenie ꝓductos diuitiaꝝ z potētat⁹ pōpa repētim z violēter farci tos. z hi sunt de qbꝫ ꝓrie dicit Hieroñ. put supꝫ allegasti: q̄ nati de paupe domo z tugurio rusti cano ꝛc. xij. q. ij. e gl'ia epi. Et moꝝ iuxta eundē Hieronymū q̄ loquit de eccl'iaꝝ z monasterio rū plātis vl' alis mltis būficijs z stipēdijs eccl'iasticis mlt aꝝ ꝑsonaꝝ puisiōibꝫ fulcitis. Hi dic delitijs affluūt spaciosis domibꝫ lautisqꝫ ꝓuisijs z mlto labore epul' q̄sitis deducūt dies suos. vt. xxxv. di. eccl'ie principes. z hoc expient videm⁹ in sūmis pontificibꝫ: vt modern⁹ Eugeni⁹ q̄ntus natiōe venet⁹ de loco heremitico humillima ꝓpagatiōe passim ad tātā dignitatū culmis maiestatē vehemēter sublimat⁹. Itē Alexāder papa q̄ntus genere penit⁹ cūctis ignot⁹. Petr⁹ de Lādia frater minor q̄ndā noīat⁹ ad tātū eccl'iastice dignitatis fastigiū repentim ꝓuect⁹: sic Dionysi⁹ papa de monacho cūctis ignoto ꝑ romanū clerū cathedratus: z hi z inferiores illis sunt tales. de qbꝫ ꝓrie dicit Bern. lib. iij. de ꝓsideratiōe. Quid sibi vult inq̄t q̄ clerici aliud esse aliud videri volūt: nēpe habitu milites q̄stu clericos. actu neutrū exhibēt. nā neq̄ pugnāt vt mi lites: neq̄ vt clerici euāgeliz āt cui⁹ ordinis sunt: cū vtriusq̄ esse cupiūt: vtrūq̄ deserūt: vtrūq̄ cō fundunt. Unusq̄sq̄ inq̄t in ordine suo resurget. Isti in quo/aut q̄ sine ordine peccauerint/ sine ordine pibūt. vereor nō alit ordinādos q̄s vbi nullus ordo: z sempitern⁹ horror inhabitat. Et si de his z alijs clericoꝝ talit violēter erectoꝝ excessibꝫ z vbusiōibꝫ vltra volueꝛ informari cau sa breuitatis videas libellū q̄ dr de flo ribꝫ sancti Bernhardi lib. iij. per totū. **Nobilis** Pro certo bñ moueris: q̄ plerūq̄ re pentin⁹ eorūdē ascensus mirāda mira biliter opat in illis. Sed breuit ꝓcedēdo nosti fortassis q̄ epi z supiores/ z oēs religiosi/ z re ligiosorū plati nō sunt suaꝝ eccl'iaꝝ z monasterioꝝ dñi: sed ꝓcuratores a dño in sollicitudineꝫ ꝓstituti. put le. z no. in. c. edoceri. de rescrip. de dona. c. ij. cū cōcor. Et sic ꝓrie tales ꝑsonalit nō dicunt ditati: sed oneribꝫ/ curis z laboribꝫ ꝓtinuis grauati. Et si excesserint ꝑ Bern. ꝓdictū vl' ei⁹ dicta: z alis ꝑ diuersaꝝ scripturaꝝ traditiōes execrabil'r z miserabil'r eterne dānationis filij sunt notāter notati. De alijs q̄dē clericis: sil'iter ꝑ eundē Bern. z alis multipl'r correptis: tā vio lenter erectis: vides expient quēadmodū dixim⁹ de plebeis vehemēter ditatis: q̄ earūdē cleri coꝝ subita pōpositatis magnificētia/ moꝝ arrogātia: z diuitiarū substātia/ pateter maledicit: expient maleficiat: inutilit cōsumit: z inanit euacuat: semp apud illos q̄ clericoꝝ extra eccl'iaꝫ sunt successores: nec hmōi clericoꝝ bona/ eccl'ia spreta q̄ de iure succederet: nunq̄ sibi firmant fid elit fundamēta: sed insup intoxicāt z inficiūt adherētia: z ea bona qbꝫ ꝓiūgūt etiā legitume parta. z hec oīa z singula sunt expientia talit fulminata: q̄ nō sunt aliq̄ ꝓbatiōis delatiōe necessaria. z nup patuit in q̄dā castro vicꝫ Rinfeldē ꝑpe Basileā in Reni gurgitibꝫ firmissime saxeis fundamētis locato. Et de anno dñi. Mcccclv. ꝑ seruitēses cū cōpliciby suis radicit⁹ destru cto: qō quidē miles exq̄sita diligētia de auro z argēto ꝓt asserit ꝑ quēdā ꝓpositū Basilien. an tiquū curtizanū derelictis fundit⁹ instaurauerat z restauraverat: z expolitis edificijs ornaue rat. Uñ cōis fama ꝓuerbio generali firmata refert maledictas supdicti clerici res fuisse patent huius destructōis causam. Sed quid de hoc nouit ille q̄ interrogat opa z cogitatōes scrutat Sap. j. c. Et vt oēs ꝑsentis capli materias sinceri⁹ intelligas expedit vt ꝓsā sequētis materie hinc annectendo per extēsum rite perpendas.

De quorūdā hominū et locorum nobilitatis

ꝓfessione z ipsoꝝ reuoluēda restauratiōe. Capl'm. xxj. Ait Rusticus.

t

Unimis insultāter nobiles z tue ꝓfessiōis ꝓsodales tanq̄ fraticelli minores Frācisci gl'ie z honoris celsitudie sblimasti: z plebeos aut ꝓl'ares abūdāti refertos iuppsturos. de qbꝫ nō mlto recalcitro: talit plerūq̄ ꝓtigisse: imo ꝓuica neosmeos recordor exaltatos: z ut̄ humiliatos i se z liberi suis reuenisse retor q̄tos. si q̄ ō nobilib⁹ tā gl'iāt tua ꝓdicat stoliditas z q̄ ipabolice: h ē incredibile impoti⁹ ipossibile tua z tuoꝝ ꝓtesa ꝓsumit credulitas/ oim puriaꝝ z terraꝝ z districtuū dispositōe clarissima demōstrat. z palā publiceq̄ notat. ecce mōtiū cacumia q̄ndā nobiliū castris z domibꝫ z castell' z edibꝫ z menibꝫ/ murisq̄ turribꝫ alij redimita: nūc iacēt nūc ruūt z stigmata plerūq̄ vix vident: z quēadmodū nobiles nūc int plebeos imparit degent: ita lares z māsiones antiq̄ nobiliū cū **Nobilis** Sentio te dictis meis aliqual'r passionatuꝫ. nemoribꝫ z alpibꝫ se coeq̄re solēt. sed vt reuocilleꝫ aliū bui⁹ mūdi ꝓpēdas mo

Capitulum

bilitatꝫ ⁊ instabilitatꝫ apparatū: ⁊ si nō rara seu nouella tñ fortassis apparebūt tue rusticitati ꝓpē cās incidēter introducēdas aliq̄lit solacīosa. Peritis tñ vt fateor mltū tedīosa. Nā sepe vidisti veteres posuisse fortune rotā q̄tuor figurꝫ signāter descptā: ⁊ bis ꝑsicul' ānotatā Regno descē do iaceo sup ardua tēdo. Sum fortunat⁹/fleo/spero/fio btūs. Hic iacet/h scādit/h sedet iste cadit. Regno regnabo regnaui sum sine regno. Hec nāq; rota fortune variabil'/vt rota lune. Cresc̄it ⁊ decresc̄it in eodē sistere nescit. De q̄ rōnabil'r ⁊ ei⁹ volubilitate scribit Boe. ij. de cō. p sa. ij. vbi dic̄ inter cetera. Jn forma fortune generis hūani gl'iam deludētis: hec nr̄a vis est hūc ꝓtinuū ludū ludim⁹ rotā volubili orbe. ꝑsam⁹ in forma sūmis sūma informis mutare gaude mus. ascēde si placet: sz ea lege ne vti ludrici mei rō posset descēdere iniuriā putas an tu mores ignorabas meos. ⁊. j. Quid tragediarū clamor aliud deflet nisi indiscrete ictu fortunā regna felicia vertētē. Hec ille. De q̄ silir Latho inq̄t. Si fueris felix: h̄ est fortunat⁹ vel diues: q̄ sunt aduersa caueto. nō eodē cursu rūdēt vltima ꝓmis. Et dic̄ Jsid. viij. etbi. c. xj. Fortunā a fortu tus nomē hꝫe dicūt q̄si deā quādā res būanas varijs casib⁹ ⁊ fortuitis intēdētē. vñ ⁊ rotā appel lant/eo q̄ passim in q̄slibet incurrens sine vllo examine meritoꝝ: ⁊ ad bonos ⁊ ad malos ve nit. Vñ dixit Sene. Jnfelicissimū est fuisse fortunatū: ⁊ maximū infortuniū recordari ꝓterite felicitatꝫ. De qua q̄dē fortuna seu cufortuna plene videas Aristo. in li. de bona fortuna p exte sum. Differt aūt fatū a fortuna. nā fatū q̄stū ad ꝓpositū nr̄m ꝑm fr̄em Asten. li. j. ti. xij. ōr dispo sitio siue ordinatio causaꝝ scōaꝝ ad ꝓducēdos effect⁹ diuinit⁹ ꝓuisos: ⁊ h̄ mō fatū nō est nihil put aliq̄ dicūt. vt Bre. in omel. in epiphania dñi: si aliq̄d est. ꝓuidētia em̄ diuina p cās medias exequit suos effect⁹. pōt g̃ ipsa effectuū ordinatio dupl'r ꝓsiderari. Uno mō ꝑm q̄ est in deo. ⁊ sic ōr ꝓuidētia. Alio mō ꝑm q̄ō est in causis medijs ordinatis a deo ad aliq̄s effect⁹ producēdos ⁊ sic hꝫ rōnē fati. ⁊ h̄ mō Boeti⁹ loq̄ns de fato. iij. de cō. psa. vj. dic̄. q̄ fatū est reb⁹ mobilib⁹ in herens dispositio per quā ꝓuidētia suis q̄z nectit ordinib⁹. Sed tñ sciī doctores h̄ noīe vti re cusauerūt; ꝓt eos q̄ illud ad vim positiōis sidexꝝ retorq̄bant. Vñ Aug⁹. v. de ciui. dei dic̄. Si ꝓterea q̄sq̄z res būanas fato tribuit: q̄ ipam dei voluntatē vel ptātē fatū vocat sentētiā teneat linguā corrigat. Cū aūt fato oīa subdant' inq̄tū est ordinatio causaꝝ ad effect⁹ diuinit⁹ ꝓuisos Vñ ex ꝓmissis sapiētes estimo ꝓmeditatos fuisse aliā: nō tñ fortune: sed fati rotā: quā in simpli citate mea puto mōstruosam/mirāde volubilitatis inopinate mutabilitatis: ⁊ inspirate casuali tatis rotulatā: ⁊ ad fatales euēt⁹ vocaliꝫ applicādā: ⁊ oī regno/oī ꝓincie/cuilibet ꝓncipatui/ dñationi/comitatui/vniuersitati/ciuitati/oppido/castro/burgo/vico/ville/domui ꝓuate: im mo ꝓgeniei ⁊ familie cōpetēter ꝓformidādā ⁊ coaptādā. ⁊ vbicūq; plēs in vnū fuerint ꝓgre gati/put in monasterijs/cenobijs/collegijs/vel eccl'ijs cōem aut singularē vsum vitēdi ducē tes. huic rote fatali eorūdē cursus ⁊ cursuū ꝓditōes iudicio meo/saluo fanioꝝ cōpetēter ascri bendā: nisi ille in manu cui⁹ sunt oēs fines terre: qui ⁊ sentētiā subuersiōis Niniue magne ci uitatis ad lachrymas ppli miscōit' imutauit: impetū rote volubil' hui⁹ impediat: ⁊ miserationes nutu: aliꝫ disponit. vt Jone. iij. de pe. di. j. §. ex his itaq;. alios ꝙ q̄si necessario hmōi videnꝫ fa tales euēt⁹ euenire. Et h̄ idē Bre. mor. x. ca. xx. patēter notat q̄ sacra scriptura oēs diuites/tu midos ⁊ supbos vocat: ⁊ q̄ tumor diuitū in corde semp remāserat. Et idē lib. xxiij. c. xiij. Ob staculū ꝙ ꝓvitatis est tumor mētis: q̄ dū inflat obnubilat. Qui ⁊ si aliq̄n sciētiā videnꝫ adipi sci. q̄si de q̄dā rex cortice/⁊ nō de secrete dulcedis medulla pascunꝫ: micātib⁹ ingenijs sepe ex teriora tñ mō attingant: sed interni gustū saporis ignorāt: vicz foris acuti: sed intus ceci sunt: ⁊ idē. lib. xv. c. xx. Sic em̄ ex abūdāti cibo: itaq; ex abūdātes rex supbia nascit: q̄ impīguat mētē diuitijs: dū elevaꝫ anim⁹ supbiētes. supbia q̄ppe cordis q̄si q̄dā pinguedo est crassitudis. Vñ q̄ plerisq; ex abūdātia mala ꝑpetrāt p ꝓpham: dū ōr ꝓdijt quasi ex adipe iniq̄tas eoꝝ. Vñ Ja cob ⁊ Esau: q̄ deuites erāt valde: ⁊ simul habitare nō poterāt. Gen. xxxvj. Hec sunt em̄ mota na volubilitatē rote fatal' freq̄nt' incitanta. Ad cui⁹ etiā rote formā ⁊ forme dispositionē dixit Boe. vbi. s. Nā vt orbiū circa eundē cardinē sese ꝓtētiū q̄ est intim⁹ ad simplicitatē medietatis accedit. Ceteroꝝq; extra locatoꝝ veluti cardo quidā: circa quē versent' exīstit. Extim⁹ ꝙ ma ioꝝ ambitu rotat⁹: quāto a pūcti medio in diuiditate discedit: tāto ampliorib⁹ spacijs explica tur: sed cū ipse ⁊ plures de pristinis circa hui⁹ reuolutōis ⁊ inuolutōis rotalis extricationē fue rint obscuri. Arbitror transeundū ad lucē. Cōstat vtiq; hmōi rotā ad modū circuli rotundā: ⁊ in sua rotūditate sex alis seu angul' designatā. Et put in circulo iuxta Enclidis diffinitionē ro tundo nō ponit' finis neq; principiū: sed extremitates. sic nec in hac rota initiū/ neq; terminū/

neqꝫ termini finē distribuam⁹:sed vbicūqꝫ statū vel stationē regni vel vniuersitatis vel cōitatꝫ vtpote nobiliū ciuiū aut plebeoꝝ:seu cuiuscūqꝫ ꝓditiōis hominū vt ꝑmittit videris ꝓxie cōꝑhēdi:illic hac vice alā/angulū aut stationē ipsi⁹ rote siue semisse apphēde:ꝛ inde reuolutionē rote diligēter ꝑsequere:ꝛ exēplū clarꝫ in ꝑsentis tue q̄stiōis materia poteris reperire.

Rusticus Cū hui⁹ fatal' rote rara sit mihi notitia placeat vt patet ipam ꝓponas ꝓ exē

Nobilis Ecce nōne in regno francie fuit olim desiderabiliū plenitu dinis copia ꝛ pla. eminentiū diuitiarū vt apparuit inhauribil' ꝑpollētia.De qbꝫ dic̄ Greg. li.j.mor.Solet em̄ rex abūdātia tātomagꝫ a diuino amore mētē solucre q̄to magis erigit hūc diuersa cogitare.¶ Scōo igit̄ q̄uenīēter ex eisdē diuitijs secuta est in frācia ꝛ inter regniculas inestimabil' supbia/q̄ ꝑm Salu.cōe nobilitatis est malū.de q̄ dicit Greg.sup Eze.li.ij.c.xxij. Initiū oīs pcti supbia.Quis g̃ erit añ deū fructꝰ boni opis:si ex radice putruit elatōis.ꝛ idem mora.x.c.xx.notabil'r notat de hui⁹ vicij malicia.Et Salo.inqt.Int̄ supbos semp sunt iurgia.ꝓuer.xxx.Uñ poterāt dicere cū eodē.ꝓuer.v.c.Quid vob ꝑfuit supbia aliqd diuitiarū iactātia ꝓtulit nob trāsierūt oīa illa q̄si vmbra nūci⁹ pcurrēs:ꝛ tāqꝫ nauis ptrāsit fluctuātē aquā.vñ ille q̄ oculos supboꝝ hūiliabat/hūiliauit eos ꝑ talē modū vt seq̄t.¶ Tertio vicz q̄ ex supbia illi⁹ regni intolerabil' guerraꝝ ꝛ ꝑlioꝝ intricatio:ꝛ intestinoꝝ belloꝝ freq̄ntatio seq̄bantur.iuxta illud ꝓphe.Tu hūiliasti:sic vulneratū supbū in brachio virtutꝫ tue. ps.lxxxviij. Ex bis em̄ ꝓxie fructū eoꝝ de terra ꝑdes:ꝛ semē eoꝝ a filijs hoim.ps.xx.Fic⁹ em̄ nō florebit:ꝛ nō erit germē in vinciis mētiet̄ op⁹ olive ꝛ arua nō afferēt cibū.abscidet̄ de ouili pec⁹:ꝛ nō erit armētū in ꝑsepib⁹.Abacuc.iij.vñ ꝓfūdissime discernit̄ q̄d necessario seq̄bat.¶ Quarto igit̄ q̄ō est de paupatio:q̄ est regularit̄ hūana tribulatio.De qua dic̄ Aug⁹.Hoc tribulatiōis flagellū interi⁹ ꝛ exteri⁹ glificat creatorē:cōpellit nolētē:erudit ignorātē/custodit virtutē/ptegit infirmitatem excitat torporē:hūiliat supbiētē:vñ cōgrue sequit̄.¶ Quinto vicz hūiliatio.De qua dicit ꝓpha. Quia tribulauerūt eos inimici eoꝝ:ꝛ hūiliati sūt sub mānib⁹ eoꝝ.ps.cv. Et hūiliatū est i laboribus cor eoꝝ.ps.c.vj.Quā q̄dē hūilitatē necessario aliō seq̄bat.¶ Sexto q̄ est pax ꝛ trāq̄llitas Uñ dixit Aug⁹ ad Bonifacū.Pacē h̄e volūtatis est vt liberet te de⁹ a necessitate:ꝛ ꝑseuet in pace.Nō em̄ pax q̄rit̄ vt bellū exerceat:sed bellū q̄rit̄:vt pax acq̄rat̄.xxiij.q.j.noli.Et q̄s in h̄ facillare ꝑsumit:qm̄ ex tranq̄llitate talit̄ acq̄sita sequunt̄ abūdantes diuitie:ac oīa rerū vbertas abundātissime:q̄ terra dabit fruct⁹ suos:ꝛ valles abūdabūt frumēto:ꝛ cāpi replebunt̄ vbertate pinguescūt ꝑciosa deserti:ꝛ exultatiōe colles accingēt̄ q̄s pri⁹ ex inq̄linoꝝ ꝛ incolaꝝ ꝛ terrigenaꝝ agricolaꝝ ꝛ regniculoꝝ oīm inq̄etudis ꝛ ipatiētie vidim⁹ onere q̄uatos.Et si ex diuitijs reuoluta fatali rota itez oriat̄ ambitiose supbie omniū malorū radicis insania. Et ꝓnter itez guerrarū ꝛ litiū ꝓliorūqꝫ ruina:q̄ ꝑducit necessario pauptatis incōmoda:ꝛ sic ad alias alas fit regularit̄ ꝓcessus:ꝛ rote volubilitas nō conq̄escat impetuosa.Et q̄s non q̄uenīēter notaret hmōi mysteria.Nā put naturalit̄ axim rote girādo/seu puncti circuli circulo cū circino circū ferēdo rote minoris ꝓmptior est reuolutio:ꝛ magne rote ꝓpter cursus amplitudīe est tardior cōbinatio.ꝛ ita maiora req̄runt̄ tēporis ꝛ spacij patēter interualla:sic regnū magnū ꝛ largū dominium:ꝛ vniuersitas lata in huiusmodi girationis examine plus ẽꝫ villa vel domus requirit in omni reuolutionū qualitate.Hec em̄ reuolutionis ꝓpagatio facta videt̄ in imperiali oppido Thuricen.sit in valle Swytensi:imo in omni terra ꝛ terrarū loca hmōi Swytensibꝫ confederata.Et vtiqꝫ in Bohemoꝝ ꝛ Hūgaroꝝ regnis videbat̄ in practica.Sed vltra ad hmōi reuolutionis fatalis noticiā vident̄ singulariter notanda. Nam per reuolutionē naturalē quercus ꝑducit glandē:ꝛ glans iterū ꝓducit arborē:ꝛ citius modicā ꝛ tardius grandē.ꝛ magna iterū ꝑducit glandē.ꝛ sic de inceps.Dixerūt autē aliqui hmōi ꝓuentuū sil'iter ꝛ euentuū seu casuum ordinatores:non c̄ fati:put ꝑmittit dispositione:sed aliunde quasi quodāmodo necessitate prouenire:ꝛ naturali quodā cursu vnum ex alia scaturitate/prout ymbrosum tēpus quantumcūqꝫ durabile:sequunt̄ dies serenissimi:ꝛ rursum post tenebras lucem poterimus sperare vt Job.xviij.Sed q̄ volueris cōstanter poteris tenere.Attū ꝑmanēte variabil' rote cursu sine diminutōis ꝓpagatōe:in certis tū casib⁹ in fine hui⁹ capli videbim⁹ regule traditōes variare

Rustic⁹ Et q̄re nō septē alas posuisti put septeni nūeri dispositionē.s.c. xviij.in fi.tā gliant cōmēdasti:aut minorē alaꝝ nūer⁹ ꝓstituisti. **Nobilis** Licet septen⁹ numer⁹ cōiter sit in scripturis:hic tū senari⁹ elegātior ꝛ eximior apparet in scripturarum figuris:ꝛ in oīb⁹ videt̄ solus fore ꝑfect⁹ in numeralib⁹ cōpositis. Uñ dixit Bonifaci⁹

Capitulum

papa in phemio sexti libri decretaliū. Sextū hūc libꝝ cēsuim⁹ nūcupari. vt idē volumie Senariū: q̄ numer⁹ est pfect⁹ libꝝ illo adiūcto nūerū cōphēdēs pfectā in rebꝫ agēdis formā tribuat: ꝛ in moribꝫ disciplinā. ꝓcor. xxxv. q. iij. c. j. vbi ꝺr q̄ sex etatibꝫ mūdi gñatio ꝛ bois stat⁹ finiť. hoc etiā ꝓfirmat mgr̄ in histoꝛ. stolas. sup Beñ. in pn. c. igiť pfecti sunt celi ꝛ terra. Cōclusio est h̄ opeꝝ: sic q̄ creati/dispositi ꝛ ornati: igiť pfecti. Et q̄ in senario facti q̄ pm⁹ pfect⁹ in nūeralibꝫ occurrit: q̄ ex ptibꝫ suis aggregatis reddit eādē sūmā qꝺ in monadibꝫ numeris nō inuenies: nisi in isto: sed nec in decadibꝫ. Itē dixit Isiꝺ. etbi. li. iij. c. vj. Rō nūeroꝝ ꝓtēnāda nō est. in multis em̄ sctāꝝ scripturaꝝ locis q̄tū mysteriū habēt elucet. Nō em̄ frustra in laudibus dei dictū est. Q ia in mēsura ꝛ in nūero ꝛ pōdere feciſti: Senari⁹ nāq̄ q̄ in ptibꝫ suis pfect⁹ est pfectionē mūdi quadā numeri sui significatiōe declarat. Un̄ dn̄s cūcta q̄ fecerat in sex diebus erāt valde bona. ꝛ factū ē vespe ꝛ mane dies sext⁹. Beñ. c. j. Et dixit Moyses ad pl'm isrl'. Sex diebꝫ colligite māna. i die aūt septima sabbatū est dño. idcirco nō inueniet Exo. xvj. Itē dixit dn̄s ad Moysen. Sex annis seminab terrā tuā ꝛ ꝓgregabis fruges ei⁹. Anno aūt septimo dimittas eā q̄escere facias vt comedāt pauꝑes ppli tui. Exo. xxiij. Itē sex diebꝫ opaberis ꝛ in septimo die cessabis ibidē. Itē dixit dn̄s. Facies ꝛ cādelabrū ꝛc̄. Et sex calami egredienť de lateribus ei⁹ Exo. xxv. Itē dixit dn̄s ad moysen. Si emeris seruū hebreū ꝛc̄. Sex annis seruiet tibi Exo. xxj. Itē cū habitaret moyses cū dño in mōte tegebat ip̄m nubes sex diebꝫ. Exo. xxiiij. Itē dū cōpleuerat Moyses tabernaculū: ꝓncipes obtulerūt sex plaustra tecta cū. xij. bobꝫ. Num̄e. vij. Itē dixit dn̄s. cū tibi vēdit⁹ fuerit frat hebre⁹ aut hebrea: ꝛ sex annis seruiet tibi in septimo anno dimittas cū liberis Deut. xv. Itē dixit dn̄s ad Josue vt trāsitur⁹ in hiericho circuiret eā sex diebꝫ Jos. vj. c. Itē iudicauit Jepte galadites sex annis ꝛ mortu⁹ est. Jud. xij. Item fecit Salomō sex gd⁹ in trono suo. iij. Reg. x. Itē dixit dn̄s ad Job. In sex tribulatiōibꝫ liberauit te: ꝛ in septimo nō tāget te malū Job. v. Itē dixit Salo. Sex sunt q̄ odit dn̄s: ꝛ septimū detestať aīa ei⁹ ꝛc̄. Prouer. vj. Itē babilonici offerebāt bel sex āphoꝛas vini. Dañ. xiiij. Itē dixit dn̄s. Dabo bn̄dictionē in anno sexto. Leui. xxv. Itē sext⁹ angel⁹ tuba cecinit. Apoc. ix. Et sextus angel⁹ effudit phialā. ibidē. c. xvj. Et sex erāt ydrie in cana galilee. Joh. ij. Et sex sunt opa miscōie q̄bꝫ p̄ ceteꝛ saluabimur aut dānabimur i extremo die Matť. xxv. Et de hmōi senario nūero. multiplř adhuc si placet repies in sacraꝝ scpturarū eloq̄o. pre ceteris aūt venerabil' Beda in lib. de rōne tēpoꝝ. ij. c. xxxix. vbi de mēsura tractat Cremēti bisextilis: ꝛ loquiť post Aureliū Augustinū in. iij. de sctā trinitate libello: vbi de senarij numeri: in q̄ mund⁹ fact⁹ est: pfectione disserēs. imo ꝛ eū vt dicit señariū numeꝝ certi mysteriꝫ gra ꝓ oīpotētē cōditoꝛis sapiētiā puisum factūq̄ docere nō omisit. Unū em̄ inq̄t: ꝛ duo ꝛ tria sex sunt. Qui numer⁹ ꝓterea pfectus ꝺr: q̄ partibꝫ suis cōpleť. Habet em̄ eas tres/sextā/tertiā ꝛ dimidiā: nec vlla ps alia q̄ dici possit q̄ta sit inueniť i eo. Sexta g̃ ei⁹ vnū ē: tertia duo: dimidia tria. vnū aūt ꝛ duo ꝛ tria cōsumāt eūdē señariū: cui⁹ pfectionē nob scriptura sctā cōmēdat. in eo maxime q̄ de⁹ sex diebꝫ q̄ fecit opa sua: ꝛ sexto die fact⁹ est homo ad imaginē dei: ꝛ sexta etate generis humani filius dei venit: ꝛ fact⁹ est filij⁹ hois vt nos reformaret ad imaginē dei. Ann⁹ etiā vn⁹ si. xij. mēses integri ꝓsiderenť q̄s triceni dies cōplēt: talē q̄ppe mēsem veteres obseruauerūt: quē circuit⁹ lunar⁹ ostēdit senario numero pollet. Ex em̄ valēt sex in primo ordine nūeroꝝ q̄ ꝓstat ex vnis vt ꝓueniatur ad decē. hoc valēt. lx. In scꝺo ordine q̄ ꝓstat ex denis: vt ꝓueniať ad cētū. Sexagenari⁹ g̃ numer⁹ dieꝝ: sexta pars anni est: ꝛ paulopost ꝓinde inquit p senariū primi versus multiplicatur: ꝛ fiūt sexies sexageni. ccc. ꝛ. lx. dies qui sunt integri. xij. mēses ꝛc̄. Et vltra quō ex his resultat bisextus/aut annus bisextilis. **Rustitus** Sum plusq̄ contētus de numero ꝓ nūc p Bedā ibidē cōpetenter videbis. senario tam multipliciter sublimato. ꝛ rone cuiusdā molimine per alas figuraliter differētiato. Sed constat mihi sinceri⁹ q̄ res cognoscitur clari⁹ que supponiť oculo: vt le. ꝛ no. de pscrip. q̄ iudicante ꝓterea veteres posuere figuras amboꝝ cōsanguinitatis ꝛ affinitatis ꝓ impressione fluctuātis memorie firmiter duraturas: vt patet per Hoff. in sūma. ꝛ Specu. eo. ti. Et legiste ad arboꝛē actionū ponūt signoꝝ curuaturas. vt insti. de actionibꝫ per omnes paragraphos. Et dyaletici posuerūt figurā arboꝛis sigilismoꝝ. vt patet per Petrū hispanū: ꝛ astronimi posuerūt figuras sperarū ꝛ celoꝝ. vt patet per Alfontiū. ꝛ magi constiparūt figuras characterū in arte sua ꝓpēdiaculandoꝝ. de q̄bus sanctus Tho. cōtra gētiles lib. iij. c. iij. ꝛ in. ij. ij. q. xcvj. ꝛ ar. xx. Et ita rōnabiliter in pscnti materia dictoꝝ ꝛ dicendoꝝ designādo figurā notabiliter arbitroꝛ foꝛe consequēter opoꝛtunū.

Nobilis Multa q̄dē felicit̄ vteris rōne. Et igit̄ nō sub enigmate: sed figurā tibi sumas oī pollētē claritate: ⁊ pingam⁹ rotā: vt vox tonitrui dñi sit in rota. ps̄. lxxvj. ⁊ ꝓcedat de rotis ꝓphe Ezech̄. c. j. in q̄b⁹ erat spūs vite: q̄ cū eūtib⁹ ibāt ⁊ cū stātib⁹ stabāt: ⁊ cū eleuatis a terra parit̄ eleuabant̄. Et ipse ꝓpha ibidē. c. x. easdē rotas vocauit volubiles: ꝓut in ꝟitate variādo mirabil̄r sunt mutabiles. ⁊ assumamus sex alas largit̄ extētas de ꝓpha Esa. c. vj. Et porro videb̄ q̄ aīa rotādaꝝ rotabit̄ q̄si in impetu ⁊ circulo funde: vt dixit ml̄ier sapiētissima vicz Abigail vxor Nabal viri pessimi ad dauid regnatuꝝ in ꝓmissiōis terra. vt. j. Re. xxv Qui ꝓpterea clamauit ad dñm dicēs. De⁹ me⁹ pone illos vt rotā: ⁊ sic̄ stipulā añ faciē vēti. ps̄. lxxxij. In cui⁹ regno si pōderas sepe vidimus hui⁹ rote variabil̄ recuruaturas: ꝓut his p̄ntib⁹ dieb⁹ ⁊ p̄terit̄ ⁊ verisil̄iter futuris videbis dispositurās: ⁊ hoc per suos angulos ⁊ alas ⁊ alaꝝ differentias ⁊ differentiarū discretiones patenter discretas ⁊ more naturali seu ordine litterali versus dexterā legēdo siue ꝓnūciādo ꝓportionabiliter procedas.

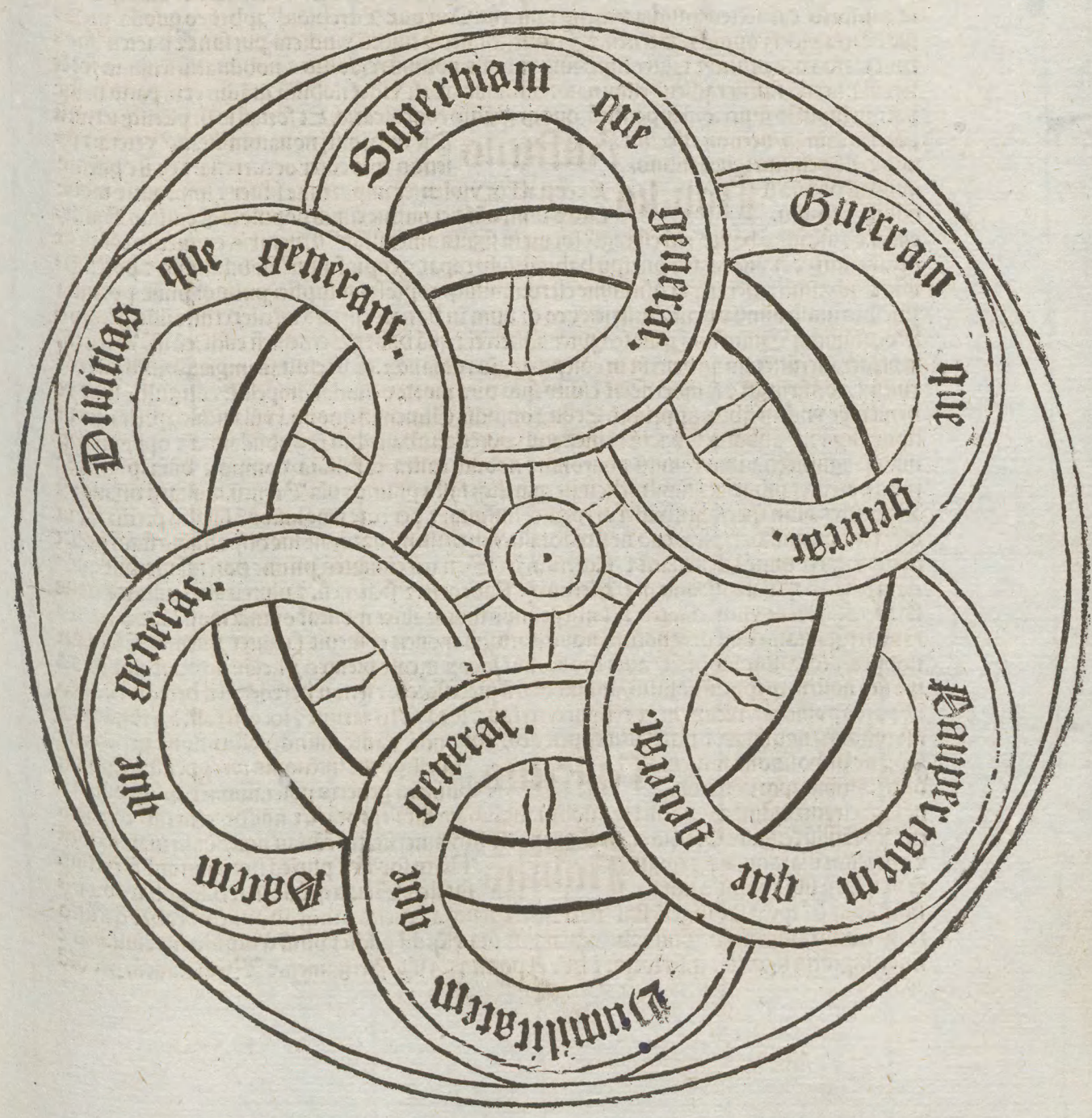

Capitulum

Ua quidē rota ſagaciter perpenſa ad nobiles: ⁊ ad potentatus ſtatus ⁊ cōditiones
q omniū nobiliū quarūcūq; terrarū/aut prouincie ſingularis ꝓnūc oppreſſorū di-
rigīt applicāda. Legimus eīm in hiſtoria karoli magni regni ſui anno. xxiiij. ex oīs
nobilitas hunoꝝ in vno bello fuit ſuppreſſa/que expoſt in ipſoꝝ regno annorum
modice reuolutiōis ſpacio fuit reſtaurata. videt ſimilit nobilitatis ſuppreſſio in Burgūdia mi
nori: alīs Argouia/que ex ingenti burgoꝝ/caſtroꝝ ⁊ caſtelloꝝ multitudine: que habitationes
nobiliū fuerūt/ dicta eſt Burgūdia: ⁊ in vulgari burgunden. Conſtañ. dioceſis in capite bur
gundie maioris: que copioſa nobiliū multitudine cum ſuarū manſionū aſuetudine feliciter vi
detur referta. Sed ecōtra burgūdia minor: vt caſtrorū ⁊ burgorū demōſtrant veſtigia ſiue ru-
ptorū ibidē/aut integroꝝ nobiliū demonſtrāt fuiſſe multitudo copioſiſſima: per duo potētiſſi-
ma ꝓnūc oppida: videlz. Friburgēn. ⁊ Berneñ. Lauſaneñ. dioceſis: a tpe vltimi Friderici im-
peratoris: ⁊ a tpe Bertholdi ducis Zaringie. de quo ſuꝑ fit mētio. c. xvij. fuit eliminata. ⁊ fo-
taſſis iuſto dei iudicio: qꝝ prout dicūt cronice. Nobiles illius terre ꝓut ſupra tactū eſt. Super
bia nimiū exceſſerūt ⁊ abuſione: ⁊ inter cetera duos filios iam dicti ducis Bertholdi ipſi⁹ ter
re ꝓuiſoris caleſcētes inuidia veneno ꝑimerūt. Qui dux Berchtold⁹ ꝓphetico quodā preſa-
gio ꝓtacta videlz oppida. Berneñ. ⁊ Friburgēn. necis filiorū vindicta ꝓut ſunt ⁊ bacten⁹ fue-
runt clara voce ꝓtulit: ⁊ taliter fundauit: vt illius nobiliū regionis ⁊ nobilitatis ſeminis foret
ſarcula: necnō raſtra radicit⁹ eliminatoria: ſimilis quaſi videt nobiliū grādis extirpatio in ſue
uorum limitib⁹ ſuperiorū ſuperſtitū quoq; grādis conculcatio. Et fortaſſis in pleriſq; terrarū
partib⁹ cauſas/necnon effectus

Ruſticus Dic mihi aliq; noua: dimittam⁹ vetera: ⁊ ꝑ-
nobis nō penitus ignorātibus. ſentus tpis cōfer occurrētia: ⁊ ex ūe pueniē
mus ad ꝓterita ſi

Nobilis Ecce palā ēq; violenter impor tune ſiſ'iter ⁊ improuiſe mode
militer ⁊ futura. rator ſūmi dñi dei nutu: eximia populoſaq; ciuitas Baſili-
enſis. ab antiquo baſile⁹: id eſt regi⁹ locus in ſignis ameniſſim⁹ ſtructuris eminētib⁹ cōſiq; ge
neralis nup ⁊ ex nūc regū ⁊ ꝓncipū habitatiōib⁹ capax ⁊ copioſiſſim⁹. nobiliſſimis ⁊ potētiſſi-
mis ciuib⁹: imo reuerēter exq̄ſitiſſime clero: multūq; copioſe multiplici ꝓuiſus: ꝓnūc potentia
ꝓncipis illuſtriſſimi ducis Auſtrie: ex eo qꝝ dum in honore eſſet nō intellexerūt: ⁊ illis gētibus
ferociſſimis: q̄ Suiteñ. nō ꝓpter ſed ꝓpter adherētiā quā habēt Berneñ. cū eiſdē: cū iſtis Berneñ.
ſe ꝓfederauerūt: et eis adheſerūt in cōtēptū regis romanoꝝ. cū ſit ciuitas impialis/affligīt/cō-
cutitur/conſtringīt ⁊ fame cruciat ciuib⁹ ſuis dira morte denudat/impellit: ⁊ anguſtie ſunt ve
hementer vndiq; q̄bus oppꝛimit. Ecōtra oppidū Ulmenſiū quondā villa titulo ꝓprietatis di
tioni nup vni⁹ abbatis ſubactū iā ineffabili potētia: inauribili rer⁹ abūdantia ⁊ oppidanorū
mira magnificētia: īmo comitū ⁊ baronū: ⁊ nobiliū caſtra/caſtellata/domus ⁊ dñia ipſis vide
mus potenter ſubacta: ⁊ ſimili felicitate/pariliq; faſtu ꝓnunc villa Berneñ. multarū dñationū
ad illuſtres olim ſpectantiū videt arrogāter ſuffulta: ⁊ per rote reuolutionē fatalis predicte oīa
dicta loca: ⁊ quilibet ipſoꝝ euo noſtro rotaliter in priſtinū naturalē ſue diſpoſitiōis ſtatū poſſet
euenire. Ecce nunc Uenetiarū ⁊ Flozentinā: ⁊ Senarū ciuitates ꝓnunc potētiſſime: ꝓut quō-
dam feliciter Piſarū/ Paduana/Ueroneñ. Rauēneñ. ⁊ Parmeñ. ⁊ plures alie ciuitates italie
flozuerūt/flozent vniuerſitates. Et niſi primus motor aliter mouea⁹ omnia mouēda ad natu-
ralis frugalitatis omen: vt natura nouit/fortuna moueri cōſueuit faciliter ꝓueniēt. Et ſi non
nobiles ⁊ loca/ſiue mobilia/ aut ruralia/aut locoꝝ incole p̄ſentes ꝓficiāt: ſufficiat nobis ad
ꝓpoſitū noſtrū/q̄ ipſorū nobiliū/aut incolarū ſucceſſores: ⁊ ſi non heredes: ſed heredū cōditio
ne pares poſſideāt/recupent/ ⁊ reſtaurēt terras ⁊ loca ac terrarum ⁊ locorū caſtra/ciuitates ⁊
munitiones nobilitati ⁊ potētatui cōpetētib⁹/ ⁊ quondā ⁊ ante mundi cōſtitutionē per eterne
ſapiētie diſpoſitionē funiculo

Ruſticus Intelligo tue intētionis fore ꝓpenſum: nō tm̄
diſtributiōis ꝓportionatos. humani generis potētatus: ſed inſup huma-
ne ſagacitatis induſtria/ hoīm loca nobil'r ſublimata fatalit rotari. ⁊ nūc de venetijs ⁊ veneto
rū fato tātillū tetigiſti. Dic q̄ſo cū in Europa nō ſit vniuerſitatis cōitas potētior in mari terraq;
⁊ opulētior illa: ⁊ qualis ⁊ quan

Nobilis Nō tu ſol⁹: ſed plures horū mirant ſucceſſus
ta ſit ipſarū tibi conditio nota. fatales. Scias q̄ q̄dē Rich. lōgobardoꝝ hi-
ſtoriograph⁹ ipoꝝ fac ingētē ſtat⁹ narratōz. Uenetia venetiaꝝ inq̄t ab antiq̄ vocabat q̄ a litto
re maris adriatici. in cui⁹ ſinu vrbs venetia eſt ſita vſq; ad padū fluuiū q̄ diuidit int' ciuitates ⁊
fines ſupiorīs ligurie ⁊ inferiorīs: ⁊ hoc exponit vicz int' Pergameñ. ⁊ Mediolaneñ. Itē dic

Venetia italie est puincia: que multaꝝ terraꝝ dñiū habuit ab antiquo in mari ⁊ in terra: cuius ptās hodie ꝑ lōgissimos maris tractꝰ vsqꝫ in Gretiā se ꝓtēdit: germanoꝝ fines vsqꝫ ad Aquileiam tangit: Dalmaticoꝝ ⁊ Sclauoꝝ/ Turretaꝝ p̄dā Tyrānicā rep̄mit: ⁊ cōpescit insulas/ portus ⁊ pmūctoria maris ⁊ sinus: ab eis dñio dependentes iustissime regit: subditos defendit ab hostib⁹ republicā ⁊ ciuilē iustis legib⁹ subiicit: nullā sectā diuinis ꝟiā institutis intra suos terminos manere dissimulat/ aut pmittit: huiꝰ gentis referre singulas ꝓbitates supfluū estimo: cū de gentis Venetoꝝ virtute/ potētia/ puida vnitate/ cōcordia ⁊ clemētia oīb⁹ fere natiōib⁹ iā sit notū. Hec ille. Hoc idē recitat mgr̄ de ꝓprietatib⁹ rer̄. lib. xv. circa finē. Sed ꝓpēde meā diligēter in iā dictis opinionib⁹: qz dixit Richarꝺ. int̄ cetera: qꝺ nullā sectā diuinis ꝟiā: ⁊ cōis fama quā oēs famāt: ⁊ nō est vilis auctoritatis: vt dicē phus. vij. Ethi. Famat ꝟia/ q̄ talis est. Dum vilissimā diligentiā quarūcūqꝫ curialiter subsannare voluerimus exprimere. Dicim⁹ cōiter nr̄o vulgari ⁊ in effectu. illi se tm̄ ⁊ taliter occupāt in hac negociatiōis dispositiōe: sicut occupari veneti solent in catholice fidei firmitate. Sed ad toti⁹ hystoriographi videlz Rich. dicta breuit̄ respōdēdo: qz fuit lombard⁹. Et dicit Salo. Prouer. xxvij. Laudet te alien⁹ ⁊ nō os tuū. Unde quid dixit Jsiꝺ. Ethi. xiiij. ⁊. xv. ⁊ historias suas finiuit: ⁊ floruit tpe Heraclij impatoris q̄ regnare cepit de anno dñi. septēcētesimo duodecimo ꝑm Ottonē frisiēn. vl̄ ꝑm cronicā ip̄i⁹ Jsiꝺori de anno dñi octingētesimo. xxxvj. Et dū famosiora loca/ ciuitates ⁊ oppida totius italie: put etiā aliarū puinciaꝝ descripserit: ⁊ de Roma/ Capua/ Neapuli/ Mantua/ Mediolano/ Pergama/ Uerona/ Rauēna ⁊ Aquilegia: ⁊ plurib⁹ alijs ciuitatib⁹ ⁊ ipsoꝝ ortū originē fundationē ⁊ fundatores declarauerit. De venetiaꝝ loco tangꝫ ꝑ tūc nō famoso/ aut int̄ famosas ciuitates nō reputato/ nullā mētionē fecit: ⁊ siliter de iam dictis ciuitatib⁹ ab antiquo famosis itinerariū Julij cesaris. de quo. s. c. xiij. mētionauit. ⁊ de venetijs penit⁹ nihil enarrauit. Scribitur tm̄ in libro qui ꝺr imago mūdi. qui tm̄ nouell⁹ est: qꝺ venetia dicit̄ a Veneto rege/ pri⁹ abenetia dicta. deinde venetia. Sed qua iuris reuerētia sibi nuper multaꝝ ciuitatū ⁊ terraꝝ in italia cōquisiuerit dñia incolis his diebꝫ res gesta videt̄ notissima. Unde ꝑsumendū videt̄ quin locus iste pre ceteris mūdi cōitatib⁹ aut ciuitatib⁹ in europa: sic his diebꝫ potētior ⁊ ditissimus ⁊ taliter passim creuerit: de loco priuato violēter nō multis lapsis tpib⁹: ⁊ ille cūcta potēs dñs: qui romanoꝝ dū floruit potētat⁹: ꝑnūc siliter dñantiū dñs ⁊ fatalis rote laque⁹: ⁊ triplex funiculus nōdū ipsi⁹ sit ꝓrit⁹: possibile tm̄ multo fortioris exēplo potētat⁹ rotari posset cōterendus: cū pateat sui primeui status multū vehemēter ingēs excessus. Et patet qꝺ hec nō est essentia naturalis: sed casualitas fatalis: ⁊ qꝺ Veneti habeāt ep̄m ⁊ nō p̄iarchā: put aliq̄ putāt. le. ⁊ no. lxxx. diſ. c. ij. Et hec nō tm̄ ꝓpter venetos: sed venetoꝝ inflatu pretēso/ fato fortuna/ dñioqꝫ aut dñationis fastu/ pomposo ritu p̄sumptuoso pares ꝑnūc in germania firmiter putādo regētes noueris me posuisse ⁊ tibi fortassis rurali more tedios⁹ scripturarum series recitasse.

Rusticus Quid putas sacrarū scripturarū rōnis ritus ad fataliū reuolutiones ⁊ cōuolutōes ptēdat exit⁹. **Nobilis** ꝓprie de fastu rerū ad se nō ptinētiū ptinacit̄ possidētiū. Audi iudicio meo ꝓphetā ptinēt̄ loq̄ntē. Oēs ꝑncipes eoꝝ in q̄t vicz gētiliū q̄ dixerūt: hereditate possideam⁹ sctāriū dei: ⁊ qꝺ ad ipos nllo iure ptinebat: ꝑ uit nec ducat⁹/ comitat⁹/ baronie seu dñatōes ad ꝓpr̄es: put ē cōitas venetoꝝ q̄ multos possidēt ꝑncipat⁹ ⁊ gētes seruitēsiū cū suis ꝓfederatis: ⁊ Ulmeñ. Nurēbergēsesqꝫ ꝓpr̄e rurales comitat⁹ baronias ⁊ dñatiōes sibi retinēt potēter obsequio seruili subiectos. Et seq̄t. De⁹ me⁹ pone illos vt rotā. de q̄. s. dixim⁹: volubilē ⁊ instabilit̄ manētē: ⁊ sic stipulā añ faciē vēti. ⁊ sic ignis q̄ cōburit siluā: ⁊ sic flāma cōburēs mōtes: ꝟ est ornatū in nemoribꝫ/ frōdibꝫ/ ⁊ arboribꝫ ꝓsistentē: ita ꝑsequeris illos in tēpestate tua: ⁊ in ira tua turbabis eos: imple facies eoꝝ ignominia: ⁊ q̄rēt nomen tuū dñe: vicz dū bun. iliati fuerint nimis: qz dū in honore essent: vicz ab origine mūdi naturaliter cōpetēti nō intellexerūt. sed dixerūt. Uenite dispdam⁹ eos de gēte. videlz q̄ naturaliē ⁊ legittime possidebāt dñia: put sunt generoso nobiliū stemate: ⁊ nō memorē nomē eorū vltra in finē: vt ipsi possiderēt, put nūc possidēt. videlz de anno dñi. M. cccc xlvj. ⁊ p cētū ānos vl̄ q̄si hmōi dñia ⁊ dñationū terras ⁊ castra occupatōe violēti: imo penit⁹ incōpetēti possidebāt: ⁊ put diē lōbardoꝝ cōe ꝓuerbiū. Qui hz terrā/ hz guerrā: vñ talia loca ruralia naturaliē q̄ quōdā in trāq̄llitat̄ sinceritate manebāt: nūc ꝓpē terras sibi natural̄r nō cōpetētes ⁊ tal̄r acq̄sitas. sp̄ hūt guerras: ⁊ magne rōnis ꝟ dictat cōmoditas. Nāvt diē Hu. de san. vi. Nō dñs i p̄ia quē odit gēs ꝓpa: nec dñator reputat̄ q̄ a suis ñ amat̄ vñ talia ꝑ rusticos vl̄ plebeos aut ꝓpr̄es talia vio

lenter aut potēter adepta gentiū terrarū q̄z dñia: quoꝝ hoīes naturaliter sub nobilitatis gene
rose radicitus regimine fuerāt educati dñioꝝ affectiōes naturaliū interne retinēt inclinatiōis
scintillā/que faciliter vt res ad n̄aturā suā reuertit ad faullā: ꝛ ad nobiliū amoris ignem arde
scit flagrantē ꝛ humidā vel humilē plebeoꝝ massam fastidit in maioritatē: ꝛ vix vel nunq̄z cor
dialiter radicitus sibi recognoscit in dñantē: qz nō istū p̄ter illū/nec illū p̄ter istū pplexitatis
tumor resultat in anxietatē. Et qz nemo pōt duobꝰ dñis seruire. aut em̄ vnū odio habebit: ꝛ al
terū diligit. aut vnū sustinebit: ꝛ alterū cōtēnet. Nō potestis deo seruire ꝛ māmone. Matt. vj.
c. Et hoc dñice vocis oraculū rite sequit impialis auctoritatis organū. ff. cōmo. l. si vt certe. §. si
duobꝰ. vbi dicit. Duoꝝ quidē insolidū dñū vel possessionē esse nō posse: nec quēq̄z partis cor
poris dñm esse: sed totius corporis p̄ indiuiso p̄ parte dñiū habere. Hec ibi. Ac si diceret iuxta
glo. ibidē. Qꝝ duo nō possunt esse dñi insolidū/nec totius/nec partis rei. Vñ naturalit int gen
tes terraꝝ per dñia sibi nō cōpetētia cōquestus Jebuseus ille latet antiquꝰ habitatoꝝ ciuitatis
Hierusalē: nec filij Juda ip̄m poterāt penitꝰ extirpare q̄n visus fuerit cū ipsis habitare. vt Jo
sue. xv. ꝛ. ij. Reg. v. ꝛ. xj. q. iij. noli. j. Per iebuseū intelligit p̄l's naturalit ad nobilitatis p̄paga
tionem inclinatꝰ: qui licet p potētiā ruraliū violēter p̄stringat. Affectꝰ tñ cordialē extirpari non
poterit q̄n latēter clam vel palā diligat plus patrē q̄z priuignū. Vñ poeta. Aspera sors populis
hic impat/ille minat. Dixit em̄ Hugo de san. vic. p̄dictꝰ. Sup illo pone illos vt rotā. que dum
ex vna parte eleuat in p̄speris cadit ex alia: p qđ significat varietas penarū quas sustinebūt in
solenter se talit eleuātes. Quia nō tm̄ terrenā videlicet penā: sed etiā eternā iusto iudicio dei: in
quo iustꝰ vix saluabit; p̄ter solitas ꝛ impudicos ipsoꝝ superbiā/auaritiā ꝛ ambitionē insatia
biles patebūt sustinētes. Ex his ꝛ sup illis considera dei iudicia: mūdiq̄z volubilitatē. ad quā
etiā iuxta p̄sentis rote varietatē nolētes cōpellimur. Ecce em̄ in modū celi qđ ab oriēte in occi
dentem vertit simul cū tēpore res mūdanas/rerūq̄z ptātes volui cōcernimus. Attamē dñs fec
hec omnia. Nam pauperē facit ꝛ ditat/humiliat ꝛ sublimat. Suscitās de puluere egenum ꝛ
de stercore erigēs pauperē vt sedeat cū

Rusticus Et dixisti notāter locoꝝ nobiliū mu
tabilitatē. sed qñ venient dies seculi ꝛ
tales vt Hierusalē/Babylonia/Troya/Roma cū Chartagine: necnō incole sue aut incolarū
coꝝ dē successores: iuxta rote p̄dicte reuolutionē resumāt floridā p̄stini statꝰ p sumpti dñatiōꝝ.

Nobilis De his mirāda forēt dicēda iudiciū meū supeminētia: sz recipe tm̄ de mei ibe
cillitatis intellectꝰ portiūcula. Dico de hierusalē ciuitate sancta iuxta abbatꝭ
Joachim in iure reprehensi: ꝛ Cirilli ꝛ aliorꝝ fatidicia vel saltē sacrarū scripturarū ipsoꝝ inter
pretationis documēta: q̄ postq̄z Antechristus q̄ p̄sentialit vna cum Friderico romanorū rege
moderno mūdo dicit cōparuisse: ꝛ in hierusalē ptās eius iuxta p̄phetias antiq̄s solitū suū loca
bit: reedificabit muros hierusalē. ꝛ edificabunt turres eius: ꝛ venient ad eā oēs gētes. Quo mor
tuo mundus stabit p annos mille ꝛ vltra: licet Greg. moral. xxxiij. c. vj. dicat q̄ post antechri
stum sit iudiciū ꝛ finis mūdi. Itē dicit idē Cirillus q̄ extūc erit vnus pastor ꝛ vnū ouile. Joh.
x. Et extūc illa ciuitas sancta reflorebit. Et erit tāta pax in terris ꝛ trāq̄llitas: ꝛ cōcordia p mū
dum vniuersum: ꝛ vnitas/q̄ oīs forus iudicialis ꝛ cōtētiosus euanescit. Sed de roma tibi di
co q̄ sua felicitas cum impio romano ad germanos trāslato rotat: ꝛ incole sue p mundū disp
si cōtinuo reuoluunt. Aut alit respōderi pōt. qz roma toti mūdo dñabat/q̄ dñatio latissima ꝛ
largissime ac amplissime fatali rote possit applicari. Sed ad talis rote reuolutionē tpa seculi/q̄
finē in die illa die calamitatis ꝛ miserie p certo recipiūt forte sufficere vix vident. Idcirco prio
ris ipsius vrbis felicitatē cito p̄uēturā nō speramꝰ. Alia ꝥo tria loca videlz Babilonia Tro
ya cum Chartagine/radicitꝰ cuulsa/imo veriꝰ ānullata: ꝛ extincta/tanq̄z mortuū nō restauran
tur. ar. de pe. di. iij. c. piū. ꝛ seq. Et qđ nullū aut nihil est reformari/restaurari/cōfirmari vel in
formari nō pōt. ar. de elec. auditis. Et vide p̄ro ꝛ p̄tra de p̄scr. vti. vel inuti. c. j. p nouell. Et vbi
nulla est obligatio: nulla est liberatio. ff. de ꝥbo. obli. l. decē stipulatus. Nihilominꝰ tñ nobiles
ꝛ incole locoꝝ eorundē p vniuersum mundū singularit disperſi rotant vt p̄missum est: nisi lo
co reformarent ꝛ restaurarent seu resuscitarent vt Lazarꝰ. extūc puto p̄out mortuꝰ homo re
suscitatꝰ/nō honores ꝛ dignitates: sed terrā/res ꝛ bona si que forēt recuparent: ꝛ hoīes locorū
sil'iter resuscitati si quos habuissent ordines sacros ꝛ baptisma nō recitarēt. Quia p̄ characte
rem impssi sunt aīe. vxores tm̄ ꝛ būficia ꝛ dignitates p iuris rigorē repetere nō p̄nt: ex gr̄a tamē
si placet vxori reiterāt cōtractū; ꝛ resumūt beneficia ꝛ dignitates si cōsentit collatoꝝ. ita ł. ꝛ no.

xxxij.q.vij.licite. ⁊ Carō.in c.q̄uis. de frigid.⁊ malefi. **Rusticus** Sepe de his tribꝫ locis mētionē recordor te mirandā fecisse:refer q̄so.qualiter quōq̄ fuerint ortа/quāta fuerit ipsorū potētia/qualiter quoq̄ destructa:qz ipsoꝝ potētat⁹/fast⁹/status/fortuna/fatū ⁊ ornatus:presentibꝫ diebus ad exemplar sunt trahēdi:exemplaria quoq̄ notificād'. **Nobilis** De Troya sufficienter est dictū.s.c.x. Sed de Babylonia q̄ cūctis nūc vrbibꝫ in mundo cōstitutis fuit fortior ⁊ ditior cū dñꝫ sui potētia. De qua.c.xiij.dixit Isaias,pba. Et erit Babylon illa gl'iosa in regnis inclita in supbia caldeoꝝ:sicut subuerit deus sodomā ⁊ gomorrā nō habitabit vsq̄ in finē ⁊ nō fundabit vsq̄ in generationē ⁊ gnationem. Unde factū est q̄ ille magnus Monarcha in orīēte Cyrus vicz rex Persaꝝ Babyloniā vsq̄ ad solū destruxit.⁊ occiso Balthasar rege radicit⁹ euertit.⁊ hoc post fundationē ei⁹ anno M.cccc. De cuius tā situ q̄ subuersiōe scribit Orosi⁹ sic inq̄ens.⁊ etiā tāgit.xxxij.q.ij.§.hinc notandū. Lepitq̄ vbē vicz Nabuchodonosor quā vel humano ope extrui:vel humana virtute destrui posse.vtrū q̄ pene incredibile apud mortales erat.⁊.ſ. Quicq̄ est ope ⁊ manufactū labi ⁊ cōsumi vetustate Babylon capta cōfirmat. De situ ei⁹ quoq̄ sic inq̄t. Hec campi planicie vndiq̄ ꝓspicua/natura loci latissima:castrorū facie menibꝫ paribꝫ p q̄drū disposita. Murorꝝ eius vix credibilis relatu firmitas ⁊ magnitudo/idē latitudo cubitorū quinq̄ginta:altitudine q̄ter tātū:ceterū ambit⁹ ei⁹.ccccl.xxx.stadijs circūuenit. Murus tacto latere atq̄ interfuso bitumine cū pact⁹ fossa extrinsec⁹ late patēs vici amnis interfluit a frōte murorū. Lētū porte eree. Ipsa aūt latitudo in ꝓsūmatiōe primarū vtroq̄ latere habitaculis defensoꝝ eque dispositis. Media int' capedine vicenas q̄drigas capit dom⁹ intrinsec⁹ q̄ter gemine habitatiōis minaci ꝓceritate mirabiles. Hec ille. Ecce q̄ ꝑ nutū dñi nihil est oīs potētat⁹ ⁊ conatus seculi. De Chartagine siliter scribit Orosi⁹/q̄ cōdita fuit a muliere nobilissima dicta dydo Elissa añ vrbis Rome conditionē p annos.lxxij. Et tpe Dauid regis.vt dicit mgr̄ in histor.ij.Regū.ij. Uel a Tyro videt duxisse poti⁹ originē q̄ fuit pat' Dydonis. Uñ ipa Chartago totius Affrice caput reges potētissimos habuit.qui vsq̄ adeo impiū dilatauit: vt etiā int' quattuor ꝓncipalia regna a q̄busdā poneret. Unō demū a romanis quos sepe expugnauerat: ⁊ virtute bellorū suppeditauerat a ꝓditiōe sua anno septingētesimo ⁊ āno sub vrbe ꝓdita sexcētesimo tertio funditus destruit'. Fuit aūt ei⁹ fm p̄dictū Orosiū.xxx.milibꝫ passuū muro amplexa :tota pene mari cingebat:ac f.ontib. q̄ tribꝫ milibꝫ passuū aperiebant. Is loc⁹ mur.xxx.pedes latum habuit.saxo quadr.n altitu. dine cubitoꝝ.xl.arx cuius birse nomē erat paulo amplex⁹ q̄s duo milia passuū tenebat.ex vna ꝑte mur⁹ cōis fuerat vrbis.⁊ birse īminēs mari q̄ mare stagnū vo- **Rusticus** Tu dicis Chartaginē fundit⁹ destructā.q̄d est q̄ō le.⁊ no.xvj.di.§. prīcā. ma ani. otatio. vbi videt Chartagineñ.synodū septimā tpibꝫ Honorij Augusti celebratā:post chart. gis destructionē:⁊ post natiuitatē dñi anno.cccc.vj.vel circa:cuius auctor fuerit Aureli⁹ epūs Chartagineñ. Et legit etiā q̄ interfuerit Augustin⁹ epūs Ipponensis cū.cc.xxvj.patribꝫ:⁊ illos.xxiij.canones condidisse.⁊ in pluribꝫ locis colligit de consilij chartagineñ. **Nobilis** Puto ,put colligit in lib.de,ꝓphetatibꝫ rex/q̄ romani post ipsi⁹ ꝓgregatiōe. destructionē ad instar Hierusalē ciuitatis moderni partē loci vrbis priorꝫ ꝓstrinxerunt:⁊ particulares muros ⁊ munitiones antiq̄s reformauerint:⁊ taliter chartaginē nouā inhabitādo restaurauerint. Sed q̄ potētatus ⁊ nobilitatis magnificētia:pores reuiuiscāt situs terre ⁊ terrigenarū egestas:⁊ incolaꝝ egestat⁹ īmēsitas naturaliꝫ nō adoptāt **Rusticus** Utrū aūt cūcta ,put p̄notasti rotaliter ,pueniāt/aut nobilū ,/aut populariū status fatali reuolutione tā punctatim euo nostro vel futuro procedant. **Nobilis** Audi de ōsentis ⁊ ,prime ꝑteriti caplo⁹ materia vnū sūmariū in certe recapitulationis notare poteris forma in finē vt nō credat necessario/aut inexitabiliter euenire cūcta rimatim q̄ supi⁹ sunt annotata. Nam ⁊ iuris diffinitio q̄ntūcūq̄ bñ digesta patit exceptiōis obstaculo. vt.ff.de re.iu.oīs diffinitio. Uñ qz dixim⁹ de volubilibꝫ fati:necnō fortune rotis p modū giri vel rotal' circuli circa certū pūctū vel axim q̄ vertex ōz īmobilem ad instar artici vel antartici poli rotalit' circūuoluētis:in q̄bꝫ rotis mūdial' stat⁹ ⁊ cursus describitur orbis. Sed q̄d per medū pūctū vel axim p quē nimirū rota cardinal' ⁊ rotal' curialit' intelligatur attēde. Scis q̄ dicit lex qui nō militabat.§.lucia.ff.de here.instit. Ex extrema ,pbāt medium.sicut ignis ,pbat argētū ⁊ aur.⁊ p extrema colligit' mediū ⁊ reꝓbat.ar.xxx.di.ab exordio.de cō.di.v.in die. Et q̄ mediū sapiat naturā extremorū le.⁊ n' .in.c.sepe.xl.di.⁊ ibidē cla-

n'

rius per Archi. Tñ taliter mediũ teneat: ꝓut dicit Bre. sup Eze. lib. ij. omel. j. Qꝫ mira dei dispẽ satiõe homo liberet: vt neqꝫ in bonis superbiat: neqꝫ in malis cadat. ⁊ inter ꝓspera ⁊ aduersa: inter dona ⁊ tẽptationes: inter sũma ⁊ infima/sensum in humilitate custodiat. Hec ille. Et hi non per rotã rotant: sed quẽad modũ axis: aut vertex ⁊ punctus in rota circulari feliciter tenue re mediũ: ⁊ imobiliter ꝓseuerãt ⁊ cõstanter per girũ nõ cardinant. Et hi sunt de quib⁹ dic̃ Boe. ij. de con. metro. iiij. Mediũ tenẽs securior est qꝫ qui in altũ tendẽs: vt alta dom⁹ vel turris. Vñ pbus. iiij. pollit. Quãto magis aliquis cedit ad mediũ tanto melius est. Quãto aũt magis distat a medio/tanto peius est. de quo pleni⁹ sup. c. primo. Vñ colligit ex iam dictis in mũdo ꝺ variabilis ictus inuidos rote fatalis nõ fore securiores/qꝫ qui mediũ axis tenuerint: vt sui ꝓgenitores vel ab antiquo ꝓdecessores. Sed q̃ taliter axim in rotarũ curru cum plaustris ⁊ põderibus humanis sibi ꝓout ꝓmittit nõ cõpetentib⁹ grauare ꝓsumpserit axim: aut penitus cõfringet: aut taliter rotabit ꝙ longeue ꝓficere nõ poterit. Et sic securius homo media via /vite statũ cuiuslibet cõditionis feliciter ⁊ longeue continuabit. Unde ꝓout sup tactũ est frequẽter vidimus populares exaltatos ⁊ eleuatos: ⁊ qñqꝫ feliciter in tertiã generationẽ dilatatos. Et ex tunc vt dicit ꝓpheta Hiere. xxiij. Conuertã eos in rura sua: ꝓut plerosqꝫ tales in dieb⁹ nostris ad rus vel nihilũ penitus pendebã redactos. Unde ꝓnẽter dixit ꝓpheta. Ascẽdunt mõtes ⁊ descẽdunt campi in loco quẽ fundasti eis. ps. ciij. sup quo dicit Gregoꝛ. moꝛ. xxxiij. c. ij. Per montes secular iũ ptãtũ tumoꝛ exprimit: ꝓut alibi dicit ꝓpheta. Mõtes sicut cera fluxerũt a facie dñi: qꝛ multi qui aliqñ alta rigiditate tumuerũt: veniẽte dño magno timoꝛe liquefacti sunt. Sed qui montes ascendũt per tumoꝛẽ potẽtie: tamẽ campi descẽdunt: videlicet facti ꝑ cognitionẽ culpe: vel ꝓpter culpã in locũ quẽ fundasti eis dñe videlicet naturalẽ: vnde rustic⁹ natus ad ritũ vel locũ ruralẽ reuertit. Unde recte sequit in ps. ꝓdicto. Terminũ posuisti quem non trãsgrediunt/neqꝫ conuertent operire terrã: videlz timoꝛe suo ꝓsumpto. Sed declinẽt alta de alto ⁊ vltra perseuerabũt in passo: ꝓut prioꝛes de germine suo sequit. Unde largiter in ꝓmissis potẽtatus dñationũ ⁊ dñantiũ inestimabiliter fore rotaliter mutatos tue notificam⁹ rustici tati: q̃ incõpabiliter eximioꝛi/fortioꝛi/ditioꝛi/eligantioꝛi/largioꝛiqꝫ ꝓsentib⁹ mundi statib⁹ re sistebant maiestati: vt principaliter apparebat in ꝓdictoꝝ Troyanoꝝ/Babylonioꝝ ⁊ Cbarta ginẽñ. imo romanoꝝ ꝓsentiũ/aut suoꝝ ꝓgenitoꝝ ⁊ multoꝝ singulariũ terre principũ mirifica potẽtia/dñij latissimi magnificẽtia: subditoꝝ quoqꝫ paritionis obediẽtia timidissima. Unde si ꝓuter ꝓsentialiter dñantes ruine ꝓut possibile videt quocũqꝫ parerẽt: ⁊ in pristini stat⁹ natiue conditionis modulo cõpletionati recidiuãtes degerẽt: vt cinis in cinerẽ: ⁊ puluis in terre pul uerem. Uñ erat reuertent vt Ecc̃l. xij. Substãtie formã violẽter nõ imutarẽt: ⁊ vt facilit ꝓut ꝓdixim⁹. Res in naturã suã reuerse remearẽt/fati/fortuneqꝫ iura iuxta Boetiũ. Cur inculsarẽt cũ cõtinuo signis ⁊ ꝓdigijs naturã inclinatiõis sue ꝓdicarẽt. Nam ⁊ sapiẽs lupũ domatũ nõ redarguit: si multũ domesticos agnellos dilaniãdo disrupit. Uñ ꝓcludẽdo de ꝓmissis: puto ꝙ hi ꝑ ceteris mũdi sui stat⁹ ꝓseuerãtia sunt securiores: q̃ de ꝓprie sue ꝓditõis formula ꝓtẽti: ⁊ fortune fraudib⁹: ⁊ fati felicitatis repẽtine nõ recepti: in potẽtatib⁹ diuitijqꝫ tumoꝛe: põparũqꝫ sub limitate non excesserũt suoꝝ ꝓgenitorũ seu anteceſſoꝝ qualitates. Nã ego nondũ põdere ipo rum grauat⁹: talit diuersorũ statuũ vidi tã generose nobilitatis: ⁊ insup inferioꝝ ꝓditionũ ho mines: ⁊ etiã cõitates ac ciuiũ ciuitatũ ⁊ oppidanoꝝ siliter ⁊ vniuersitates. De ꝓgenie in ꝓroge nies vidim⁹ expienter: ꝓut ꝓditim⁹ sup. c. primo feliciter felicitates/suas solitas longeue ꝓte lãtes. ⁊ ecõtra talit vt ꝓmittit exce dẽtes infra ꝓdeceſſoꝝ modulũ miserabilit ꝓcipitãtes. Hoc expient agnouim⁹ in dñi pape Martini. v. de calũna duob⁹ nepotib⁹. Quorũ vnus illico per eundẽ papã ꝓnceps principat⁹ salernitani: ⁊ alit siliter princeps ⁊ comes Beneuentan⁹: vbi quondã fuerat ducatus vehemẽter creati: ⁊ in enarrabilib⁹ auri ⁊ argenti ponderib⁹ ꝓditati. Qui mox mortuo papa ad terrã vñ erãt vix reuersi: ⁊ infra pristine sue cõditiõis status descẽdẽ do dignitatib⁹ ⁊ facultatib⁹ spoliati violẽter sunt oppssi. Et ceteri de eadẽ parẽtela ꝓut ꝓseue runt in solito sui stat⁹ modulo nobilit ꝓseuerauerũt: ⁊ vltra de rotali/fatalicꝫ rota variabili cõ tentari: licet plura tue ruralitati fastidio deꝓresse naturali: de libꝛo Ualerij maximi. vij. c. j. ⁊ se quentib⁹ ad ꝓpositum faciẽtia possem notabilit enarrare.

De nobilũ ꝓrogatiua quo ad deũ ⁊ quo ad

boies/canones ⁊ leges expient demonstratiua Cap'm. xxij. Ait Rusticus.

Lerūq; iubes ⁊ vis. put dicit Juuenal'. Et volūtatē ꝓ rōne ponis: ⁊ ni si q̄dā experirer ꝓ gressu quotidiano tua vana segniter ꝓtelata multū occu parer
p garrulatōe: sed q⁊ conaris astruere rusticos ad rura: plebeos ad pl'm. Ad nobilitatis autē apicē/nobilesq; nō forte suis meritis: sed rusticoꝝ: ⁊ inuꝫsorū actoꝝ ⁊ violētoꝝ de meritis: sed sub ⁊ sup̄/talit' qualit'/rotaliter reuersuros. ⁊ ad verificādā materiā p̄cedētis capl'i. multis ⁊ diuersis vsus es mēdicatis suffragijs. de quib⁹ dicit lex. ff. de pala. sa. lar. li. xij. scrineis. Et vt non cōphēdaris iuxta. l. C. de testa. testa. ꝟ. abūdare. Supabūdantib⁹ vsus es cautelis: quā legez ferk allegasse q̄dā canis antiquus/multis ⁊ diuersis ligatus porcinis farciminib⁹. Supabūdās inquit cautela nō nocet. Rogo subiūxit ad astātes: vt cauti⁹ p̄cedatis: ex quo oīa ossa mea ꝓstrinxistis per orificiū meū q̄ plus acutissimis ⁊ nociuis armak dētib⁹/vt nō obsit: sil'iter farcimē longū/largū ⁊ bñ farcitū ponere. ⁊ me taliter ferocitate mea refrenare/nō obmittatis vt ad cautelā futuroꝝ aliquid semp faciatis. vt le. ⁊ no. de elec. licet. de tēpo. or. ad aures. ⁊ in glo. pe. Et ne quicq̄ q̄ ad cautelam ptinet veniat obmittēdū. lxiij. di. quāto. Et vsum te talib⁹ sincere ꝑpēdo cautelis ⁊ suffragijs: ⁊ ꝙ taliter ⁊ al'r nō ꝓcesseris ore tuo iudicaberis. Hūc horꝝ ꝟ penitus repudiato loquamur ex alijs: vtrū ne q̄stū ad deū: apud quē vt ferk p̄sonarū acceptio non reperit'/insup̄ q̄stū ad boīes iuxta iuris traditionē hmōi p̄tēsa nobilitatis arrogātia alicui⁹ p̄rogatiue p̄dñek armatura. Nam ꝓstat dñm voluisse indistinctā boīm cōionē semp fore. vt patet Ack'. x. de accu. qualiter. xxxij. q. iij. sicut cū ꝓcor. Ūñ fūmi pōtifices/vicarij xp̄i ⁊ locū suū in mūdo tenētes. Nobilem p̄ ignobili noluerint p̄signari: imo visibil'r ipos voluerūt eq̄parari. vt ex p̄sse le. ⁊ no. in. c. venerabilis. de p̄ben. Et p̄sertim de q̄busdā canonicis argentineñ. q̄ ꝓsuetudinē allegantes antiquā inuiolabil'r obseruatā: ⁊ put asseruerūt p̄scriptā: iuxta quā nisi nobilē liberū /⁊ illustrē ab vtroq; parēte ꝓcreatū in suā ꝓfraternitatē/hactenus admittere ꝓsueuerūt. ⁊ ipsi apud papam nō poterāt ꝓficere. quin tanq̄ vice dñs ⁊ vicari⁹ vestigijs dñi sui: videlz xp̄i voluerit inherere. ⁊ ipsoꝝ vanis p̄sumptiōib⁹ noluit cōsentire. Hoc idē videk imperator velle. vt patet in. l. j. ff. de bono. pos. ex re mili. in qua ptinek. q̄ illi q̄ in bello cū militib⁹ eadē picula expiunk/licet milites non sint: sed plebei ⁊ boīes alteri⁹ ꝓditiōis: tñ eisdē iuribus ⁊ ꝓuilegijs gaudebūt: q⁊ vbi eadē rō idem ius. de transla. inter corpalia. Sic etiā q̄ in hoc mūdo/siue sint nobiles/siue pl'ares/pse cutionē patiunk ꝓpter iusticiā in noīe xp̄i indifferēter saluabunk: dicēte apl'o Tim. ij. Si sustinemus: ⁊ cōregnabim⁹. ⁊ idem. j. ad Corin. j. Sicut socij estis passionū in p̄senti: ita eritis ⁊ cōsolatiōis in futuro. Ūñ bis ⁊ multis rōnib⁹ alijs si foret opus allegādis apparet experiēter. ꝙ militares ⁊ nobiles etiā vtriusq; sexus in ecclesijs ⁊ monasterijs existētes: ea q̄ xp̄i sunt: ⁊ ei⁹ eccl'iam talit' custodiētes: put quōdā resurgente dño milites custodiebāt xp̄m in sepulcro iacētem. ⁊ sicut in xp̄m sibi cōmissum ꝑdiderūt/⁊ lapides custodierūt: sic nobiles tam clerici q̄ religiosi: vt ita loquamur: qui nobiles fuerūt xp̄m penit⁹ relinquūt: ⁊ lapides muroꝝ/castrorū ⁊ oppidoꝝ diligēter custodiūt. Itē vidim⁹ ꝙ dñs ex pastoribus ⁊ bubulcis elegit reges ⁊ nobiliuꝫ principes: vt Saul ⁊ Dauid: nūc eorūdē filios quātūcūq; ꝓcitos nobiles p̄dicti dedignant' recipere sibi tales in ꝓfratres. Pro ꝓfirmatiōis fundamāto p̄missoꝝ dicit Paulus. j. ad Corin. j. Uidete em̄ inq̄t vocationē vr̄am fratres: q⁊ nō multi sapiētes k̄m carnē/nō multi potētes/nō multi nobiles: sed q̄ stulta sunt mūdi elegit de⁹ ꝑ filiū suū: videlz xp̄m: vt cōfundat sapientes: ⁊ infima mundi elegit deus: vt confundat fortia: ⁊ ignobilia mūdi ⁊ contemptibilia elegit deus/ ⁊ ea q̄ nō sunt: vt ea q̄ sunt destrueret. vt nō gl'iek oīs caro in ꝓspectu ei⁹. Hec ille. Ūñ Ambro. in glo. ibidē sup̄ ꝟ. nō multi potētes. subiūgit lata dñatiōe/nō multi nobiles generis claritudine. Primo nulli tales fuerūt int' doctores xp̄iane fidei: q̄ñ. xij. apl'i sunt electi: videlz ꝑ xp̄m vel nō multi dicit. nō ait nulli. forsan per se vicz paulo: q̄ solus int' apl'os secularū litteraꝝ peritus: ⁊ terrenarū opeꝝ diues romane dignitatis parētela ꝓspicu⁹ fuit: qui tñ hoc nihili pendit nec vsus est eis. His oīb⁹ ⁊ singulis luculēter ꝑpensis mihi ꝓstāter apparet: nō obstātib⁹ oīb⁹ ⁊ singulis superi⁹ qualitercūq; deductis/allegatis ⁊ probatis/nobiles nō debere plebeis gregarijs/rusticis/vel pl'aribus: ⁊ notāter ceteris paribus apud deū ⁊ boīes rōne nobilitatis pollitice seu ciuilis q̄is q̄sito co
loꝛe seu ingenio ꝓferri. **Nobilis** Et bñ si pōderas: si nō sufficiunt ꝟba op⁹ est facto expiētia rei: ⁊ demōstratiōe scripturarū patēter p bato. Hūc em̄ tue sagacitat; calliditas: ⁊ inertis rusticitatis pōpositas: ponit expiatiū ꝑemptorie ꝓpositiōis: ⁊ quādā p̄tēse rūsiōis ꝓlatiōez: toti⁹ q⁊ bacteu⁹ rite ꝓstruxim⁹/si sic foret ex-

terminatiuã. Nã si nobilitatis ingẽtiã apud deũ ⁊ hoies in re nec in spe: putchymerã somnia mus sub vmbra/nulla fuisset frustra tãtis aerẽ lingua nr̃a sermonib⁹ varijs nob⁹ gratũ ꝓberas set. igit̃ vt te ruinose fundatũ valeam⁹ restabilire/leua in circuitu oculos tuos ⁊ vide: ⁊ primo q̃dẽ ad inferi⁹: vt facili⁹ gradatim ad supius: ⁊ scalatim ꝓcedere valeam⁹ ad alti⁹: ⁊ mixtim di uinum iudiciũ ⁊ humanũ tangam⁹. Ad decretalẽ igit̃ q̃ incipit. venerabil̃. de ꝓbẽ. tanq̃ ad humanũ. ⁊ expost ad oĩpotẽtis iudicia q̃ ꝓ Pauli ⁊ aliaꝝ scripturarũ vicz sacraꝝ sentẽtias enodasti ꝓperare nõ expedit: qr̃ ꝓ se patebũt. ⁊ al's qr̃ miles sum i armis: ad archana dei desideria mea fundamẽtalit̃ nõ ꝓcedunt. sed ꝓbatiões mee multũ in expiẽtia reꝝ mgr̃a: ⁊ insuper in plerisq̃ sctis scripturarũ rõnib⁹ ꝓsistũt. Nõne vides q̃ canonici ꝓ te allegati: vicz Argentineñ. ⁊ multarum ꝓ germaniã eccl'iaꝝ: necnõ monasterioꝝ ⁊ collegioꝝ cõffres ⁊ cõsorores tue sunt adhuc in libertatis ⁊ cõsuetudinis possessiõe: ⁊ possessionũ ꝓseruãt obseruatiões. nec ꝑ eos ꝑualere poterant ꝓp'lares: aut min⁹ nobiles auẽte canonũ ⁊ iurũ parte allegatoꝝ ius hr̃e ꝑsumẽtes. Scis eñ q̃ ius hr̃e/⁊ ius nõ ꝓseq̃: nõ aliud est q̃ ius nõ hr̃e. vt le. ⁊ no. in cleñ. si appellationẽ. de appel. vtpote: si q̃s ꝓ sui iuris defensiõe puocat. ⁊ puocationẽ suã nõ ꝓsequit̃ in nullo ius q̃ hr̃e ptẽdebat sibi ꝓficere videt̃. Uñ Paul⁹ q̃ ptinẽter appellauit impatorẽ dũ erat grauat⁹ ꝓ festũ iudicẽ in hierusalẽ: ⁊ ad curiã romanã: vicz cesaris Neronis accessit ꝓsequẽdo suã appellatõez. vt Act. xxv. c. ⁊ le. ⁊ no. lxxx. di. c. j. Et ideo bonũ bñficiũ: vicz vicariã ꝓpetuã in celis: imo veriꝰ epatũ: put Mathias acq̃sierat: quẽ alter vicz Judas amiserat. iuxta ꝓphãm. ps. cviij. solẽniter acceptauit: ⁊ possessionẽ actualẽ ⁊ realẽ obtinuit: put nũc tenet. Et vn⁹ de gliosis prin cipib⁹ terre ꝓstitut⁹ est: put a sũmo põtifice: h̃ est xp̃o ꝓpria in ꝓsona supplicãdo ꝓstratus in terra suppliciter impetrauit. Et ita ad ꝓpositũ. Si appellationẽ ⁊ iusticiã sibi cõpetentẽ ꝓsecutus nõ fuisset: gr̃a in ipso vacua mansisset: ⁊ nil iur̃ ĩ epatu suo retinuisset. **Rusticus** Et q̃d hoc ad ꝓpositũ nostrũ **Nobilis** Sufficit q̃ plures vtriusq̃ iuris doctores/⁊ alij periti ⁊ nobiles ꝑsertim illustrib⁹ minores/dictos canonicos ⁊ alios in sue ꝓsuetudinis obseruãtia/dicũt ius ⁊ rõnis iusticiã nõ hr̃e. Sed adhuc nõ vidi q̃sq̃ cũq̃ ꝑ illos ꝓcedẽdo clamitãtes in curia romana vel extra ꝓficere. sed audi q̃d dicã paup eloquio/nõ vt timidus iurisꝑitus: sed militari mõ tam audẽter vltra iuris apices velũ extẽdẽdo. Nam expiẽter video q̃ q̃s vtriusq̃ iuris: imo veri⁹ ministrorũ eiusdẽ tantos habet auctoritatis ꝑsidiũ/iuuamis tuitionẽ/⁊ iusticie/iurisq̃ fauorẽ/quãtos potẽter poterit ⁊ nõ vltra defensare. Aut audacia ꝓpria/seu accõmodata/audent̃ sibi clam vel palã auctorizare. quare formidulose tremẽdo pudẽter: sic̃ oculi seruoꝝ in manib⁹ dñoꝝ suoꝝ ⁊ sicut oculi ancille in manib⁹ dñe sue: ita oculi legũ impialiũ ⁊ canonũ: imo ipsi⁹ impatoris lachrymãtur ꝓ q̃rendo ꝓclamãtes q̃ potẽtioribꝫ pares eẽ nõ possum⁹. vt le. ⁊ no. ff. de alie. iu. mu. cau. fa. l. q̃ etiã. cũ ꝓcor. in glo. q̃ narrat insup q̃dã sapiẽtẽ dixisse. Cõtra maiorẽ nemini ꝓstãt honorẽ: vicz leges a canones. cõcor. de ma. ⁊ obe. cum inferior. Quia honorãt potentẽ in eo q̃ potẽs est: ⁊ despiciũt pauperẽ. vt le. ⁊ no. xlix. di. sacerdotes. Et Petr⁹ bleseñ. dicit in ꝓlogo epl'arũ suaꝝ/q̃ndã suũ mgr̃m dixisse Est orare ducũ spẽs violẽta iubẽdi: ⁊ q̃si nudato supplicat ense potẽs. concor. xj. q. iij. rogo. cũ notatis in glo. j. ⁊ Eccs. vj. c. Et scit̃ q̃ hõ fit: ⁊ nõ possit cõtra fortiorẽ se in iudicio contendere. Uñ q̃dã sagax nobil⁹ ⁊ expert⁹ retulit mihi in effectũ. Credebã inq̃t quõdã firmit̃ iusticiã in oĩ iudicio semp victricẽ: sed nũc scio vere potẽtiã seu iudicis fauorẽ ꝓ oĩa vincentẽ. Metu cuius vt puto: impator Diocletian⁹ licz gentilis: ⁊ xp̃ianoꝝ ꝑsecutor: in quo credebat obsequiũ ꝑstare deo/leges cõdidit: quas Justinan⁹ impator suo codice conscripsit. ⁊ taliter lib. suo. ij. intitulauit: videlz ne liceat potẽtioribꝫ patrociniũ litigãtib⁹ ꝑstare vel actiões in se trãsferre. Que q̃dẽ rubrica videt̃ auctẽtica: put no. Spec. de dispu. §. vlti. circa fi. ⁊ sinceri⁹ ibidẽ ꝓ additionẽ. Dicẽ autẽ Azo. e. ti. Est autẽ hic sciendũ: q̃ hic nõ loquit̃ de quibusdã potẽtioribꝫ aduersarijs. cõtra quẽ prestat patrociniũ: sed de eo q̃ terribilis est: ⁊ minacẽ feruorẽ ꝑstare põt. Itẽ dicit Azo ibidẽ. Punit̃ aũt h̃ q̃ sibi aduocauit patrociniũ potẽtis: in terrorẽ aduersarij: etiã si potẽtior sit clarissim⁹ sub ꝑside/de h̃ crimine ꝓuenit̃: ⁊ seuera sentẽtia/quã intelligo ꝓ motu iudicis dãnetur: de q̃ plene vide ibidẽ. Ad idẽ facit lex vlt̃. C. de litigiosis. vbi cauet̃ ne potẽtior/aut iudex emat rem litigiosam sub pena amissiõis pcij: qõ applicabit̃ fisco ⁊ rẽ restituet. Sed q̃d dicãt leges aut canones/videam⁹ put exptus sum ne potẽtiorẽ ledam⁹ aut offendam⁹. Uñ Catho prudenter intulit. Cede locũ lesus fortune: cede potenti. Cedere q̃ poterit aliq̃ ꝑdesse valebit: quasi velit innuere. Ex si potẽtior te offendit/patiẽter offensam sustinere debes. Juxta illõ Ouidij. Dere

medio amoris: dū victor est in cursu currēti cede furori difficiles addit⁹ impet⁹ois habet. Nā qui ledere potuit interdū poterit ꝓdesse. Unde Auinian⁹ induxit fabulā de quercu eradicata q̄ voluit stare ꝑ impetū venti seuissime flātis. Sed arūdo debilis cedebat vētis ⁊ permānsit. vñ ꝙ. Cōtra vētorū rabies ⁊ fulguris ictus. Plus quercus stabili leuius arūdo pōt. Uñ saluator noster furori iudeorū cessit/dū lapides tulissent ⁊ iacerēt in ipm. Joha. viij. Et fugiebat a facie Herodis in egyptū. Matt. ij. ⁊ idē dñs noster dixit. Matt. x. ad discipulos suos. Si vos p̄secuti fuerint in vna ciuitate/fugite in aliā. Uñ legit⁹ q̄ cū August⁹ Octauian⁹ ꝑ Asinīū pollionē carmina q̄dā iocādo ꝓscripsisset/⁊ ab eo sepe repeteret: q̄re ꝑ se scriptis nō rūderet: illo se ornatu cōmutatōis excusauit dicēs. Nō est facile ꝑ eū scribere q̄ pōt ꝓscribere. Et plura alia poteris exempla colligere si placet: q̄ breuitatis gr̄a hic vltra ponere ꝓpter tui rusticalis tedij torpore nō decet. Uñ romana curia vetus ferē habuisse ꝓuerbiū vicz. Cause perdunt. q̄ mēdicādo regunt. hoc est q̄ cause impotēter ⁊ misere ꝓsequūtur. Uñ ptinēter dixit Eccl'iastic⁹. c. iij. No li resistere ꝑ faciē potētis: nec coneris ꝑ ictū fluuij. Itē nō litiges ꝑ hoiem potētē/ne forte incidas in man⁹ illi⁹. Ibidē. c. viij. Nō distinguēdo vtrū habeas ius vel nō ius. Et sil'iter de potētia hmōi scribit Inno. in. c. dilecto filio. de sen. excō. lib. vj. in prin. p̄ casus positionē. Uñ lib. j. Semidei Chatonis dr Prudētia hoꝝ tēpoꝝ est curare vt potēs q̄sq̄ sic vel potētiori adhereat. Et igit⁹ Greg. lib. mor. xij. c. xv. vbi sil'iter loquit⁹ de diuitib⁹ ⁊ terre potētib⁹: ⁊ finaliter dic. Quib⁹ tm̄ nec ℞ solū sufficit vt ipsi supbiant: nisi ⁊ hi q̄ eis ꝑiūcti sunt de eoꝝ pinguedine etiā ipsi glient. nā sunt nōnulli q̄ patronis maioribus adiūcti supbiūt. ⁊ de eoꝝ potētia ꝑ inopes extollun tur. **Rusticus** Da exē plum. **Nobilis** Scribit Dañ. vlti. c. q̄ ciues de Babylonia cōgregati sunt aduersus regē ⁊ dñatorē suuz: vicz Nabuchodonosor: imo aduersus legē diuinā. vt. j. Pet. ij. ⁊. xj. q. iij. q̄ resistit. cū cōcor. Et dixerunt. Trade nobis Danielē: alioq̄n interficiem⁹ te ⁊ domū tuā: ⁊ rex cōpulsus p̄ subiectos cōpleuit desideriū ipsoꝝ: ⁊ missus est Daniel iustus in lacū leonū: ⁊ nō est deuorat⁹ ab eis. hoc viso miraculo: rex fact⁹ est potētior ciuib⁹ suis: ⁊ iura subueniebāt sibi: ⁊ extraxit Danielē de lacu: ⁊ illos q̄ ꝓditōis causa fuerāt vicz Danielis intromisit ⁊ deuorati sunt in momēto corā eo. Et ita iuxta iuris dispositionē reddebat de latoribus iniq̄ssimis debitā talionis penā. ō q̄ le. ⁊ no. de ꝓcu. tue serenitatis. ⁊ itez̄ suates coluerūt p̄sonā potētis. Prouer. xix. Qui si est malicios⁹. iuxta Boeciū. ij. de cō. p̄sa. vj. est pniciosissim⁹. Arbitror em̄ in effectu: q̄ principū statuta/mādata siue p̄cepta quātūcūq̄ penalia p̄ q̄ etiā cōphēdunt sūmoꝝ pōtificū ⁊ imperatoꝝ leges ⁊ decreta. Sed adinstar araneaꝝ tela: que muscas/bibiones/cinifes papilionis conuoluit minutos. i. paupes/inopes/hūiles/⁊ imbecilles: sed scabiones/scarabei/culices/vespe/bruciq̄ maiores insultāter penetrāt hāc telaꝝ intricationē penit⁹ imunes: p̄ quos brucos maiores ꝓfecto magnates intelligim⁹ in mūdo potētiores. Hoc idē videt not. Arch. xliij. di. cōmessatiōes. in fi. vbi dicit de rege siue principe tpali: q̄ plerūq̄ disponūt de reb⁹ eccl'ie maioribus seu minoribus: ⁊ ꝑlatus dissilat tāq̄ ꝓstitut⁹ sub Tyrānis aut defensoribus: ⁊ etiā tacet: nō ꝓpter scādalū: sed ꝓpē mai⁹ periculū ⁊ malū: qđ posset eccl'ie sue ꝓuenire de ꝓpe futuris: vbi ꝑ pauperē vel ip̄otētē ꝑlatus licite: imo ꝓuenienter in casu posset seuere ex̄tūcūq̄ duꝝ. Itē Aug⁹ sup̄ ps. lxxxv. dic̄ notabile ℞. O bsecro inq̄t ne nō sis egen⁹ ⁊ inops si nō fueris: hoc est/nō exponas te pauperē cū nō sis. Quare qr nō exaudieris q̄cūq̄ est circa te vel in te. vñ posses p̄sumere: abij̄ce a te: ⁊ tota p̄sumptio tua de⁹ sit: illi⁹ indigēs esto: vt ipe implearis. Quicq̄d em̄ aliud habuer⁹ sine ipo lati⁹ manis es: ac si diceret. Maledict⁹ est q̄ caret gr̄a humana ⁊ diuina. Parū est autē iura cōdere/nisi sit q̄ ea executiōi debite possit demādare. de statu regul'. piculose. §. et qm̄. l. vj. Unde lz scriptū sit vigilātib⁹ ⁊ nō dormiētib⁹ iura subueniūt. vt. iij. q. ix. §. j. ⁊ seq. ⁊. ff. de his q̄ in frau. cre. l. p. pillus. in fi. Hoc vez̄ sepe videt: si dormiētes vigilātib⁹ nō sunt potētiores. alioq̄n potētia dormiēs vincit: vt ꝑmissum est ml'tū solert vigilātes. Uñ ptz ad ꝓpositū q̄ canonici Argentinen. ⁊ Colonien. vbi tm̄ illustres ⁊ liberi ab vtroq̄ parēte: ⁊ nō sufficiūt spectabiles vel clarissimi. de q̄b⁹. ij. q. vj. anteriorꝝ. Hecnō Maguñ. Treuerēn. Herbipolen. ⁊ Babēbergen. ecclesiarū. vbi tm̄ nobiles accipiunt ab vtroq̄ parēte in cōfrēs canonicoꝝ sint potētiores canonib⁹: ⁊ canonum ꝓditori- **Rusticus** Sunt ne dñarū in monasteriis moniales aut canonice tali ꝑbus potiores sumptuosa ꝓrogatiua gaudētes q̄lit' sil'it' scire vellē ꝓditōes. **Nobilis** Sunt vtriq̄ sil'iter in alamania/q̄ sil'ia ꝑsumūt bze sic canonici sup̄dicti ꝓuilegia. de q̄b⁹ fit mētio in. c. dilecta. de ma. ⁊ obe. ⁊. ij. viij. q. ij. gnitiosuz. de sta. mo.

attẽdentes.in cleñ.z canonice nũcupanť/nõ ꝓfitenť/ꝓuꝫs vtunť/z matrimonio si placet copulanť. Et puto ꝙ hmõi monasteria sunt quasi nobiliũ paupeꝝ iuuẽculaꝝ hospitalia.originaliter tñ ꝑsumo ꝙ fundãtiũ hmõi monasterioꝝ principũ fuerint intẽtiõis volũtas primeua.nã adinstar btẽ virginis:z aliaꝝ virginũ in tẽplo dñi ꝑsoualiť oblatarũ:z ibidẽ expectãtiũ q̃ liꝫ nuptui traderenť.sic z ille nobiles virgines hmõi monasteriꝫs coaptanť:z sepe nuptui tradunť aut al's impellunť. Et ita seruať in monasterio Quedleburgeñ.de q̃ in.d.c.dilecta.in supscriptione/qõ est in Saxonia in monasterio Seconieñ.Buchnaceñ.Cõstañ.diocesť.z apud sanctum Stephanũ Argentiñ.de q̃ scribit sctũs Greg.vt legiť in vita sua.li.j.c.xlix. Et lz vero de uotiõis feruoꝛe primũ fuerint instituta:sed nũc vergit in abusum. Nã Jo.an.in.c.indẽnitatiby.de elec.lib.vj.recitat in nouella.de quadã abbatissa ordinis illi9/q̃ cũ principi q̃renti de numero ꝑsonaꝝ sui collegij rñdit se hꝫe.xl.canonicas:z.xx.canonicos. Et princeps dixit:numerus deberet esse conuersus:ita vicꝫ vt essent.xx.canonice:z.xl.canonici.qz cõpetẽti9 sufficiebãt.xx.canonice.p.xl.canonicis:q̃ ecõuerso. Sed abbatissa rñdit salua reuerẽtia.Optime nr̃m ordinatum est collegiũ.nã.p.xx.canonicis sunt.xx.canonice:z reliq̃.xx.sunt ꝓ hospitiby. Quo rñso letatus est princeps:z ꝓcessit sibi gr̃am quã hũiliter impetrãdo petebat. Sunt autẽ vt pluriũ ꝑdicta monasteria canonicoꝝ vbiq̃ de canonicis z dñaby mobiliby duplicata.sed hec nõ multum ad ꝓpositũ:parcat mihi rusticitas tua zc. **Rusticus** Et sic videť ꝙ canonici z canonice ꝑdicti auẽte ꝓmia eliminatis canoniby z legiby z ipsoꝝ rõniby ꝑlibata gaudeãt ꝓgatiua violẽter ꝑsumpta **Nobilis** Non iudicio meo:sed magne videnť armati rõnis z iuris ãminiculo:si saltẽ bñ ꝓpẽdo. Ecce Greg. papa.ix. cõditoꝛ z auctoꝛ eiusdẽ decretal' vicꝫ.venerabil'.de ꝑbẽ.fuit de anno. M. cc.xxxij. z vsq̃ ad tẽp9 pñs qõ se ꝑtẽdit ad annos.cc. z vltra dicti canonici Argẽtiñ. z alij clerici z religiosi dicta ꝓgatiua gaudẽtes fuerũt z hodie sunt in sue ꝓmeue roboꝛis z firmitat; ĩmobil' intẽtiõis fũdamẽto:qõ sil'r apparet in duoby.Prio vt videť in.d.c.veneral'.ꝙ ptũc ex defecto ꝑsonarum illustriũ z liberoꝝ fecerũt vacare ꝑbẽdas ꝓut hodie faciũt. Nã his dicby q̃ttuoꝛ ꝑsone ibidẽ instituẽde defecerũt. Jtẽ scdo ꝓut tꝑe ꝑdicti Greg.ꝓut apparet in.c.supinoꝛdinata.de ꝑbẽ. Canonici argentiñ.in defectũ abiliũ sibi ꝑsonaꝝ recipiebãt pueros septẽnes z sil'r hodie videm9 tales ibidẽ instituꝫtos.z in ꝟ patẽter suaꝝ ꝑsuetudinũ ꝓseruãt rigoꝛes inuiolatos. Ecce q̃stũ opari videť ꝑ ipis potẽtat9 ꝑeminẽtia z potẽtie magnificẽtia.z insup inducãt.c.cũ ꝑsuetudis: z.c.vl.de ꝑsue. z doc.sup.eo scribẽ.Q̃n aũt hec vel alia cõsuetudo vincat legẽ diuersimode scribũt doctoꝛ. Sed breuissime ꝓpẽde q̃d dicat Arch.in.c.ꝑsuetudis.xj.di.z ꝓcludit in sũma.vbi ꝑsuetudo obuiat oĩ iuri:ita ꝙ ipa ꝑsuetudo nõ tolerať ab aliq̃ iure:tũc indistincte succũbit ꝑsuetudo.z ꝟ ꝓpt bonum obedientie.allegat.xij.di.c.ij.in prin. Et ꝙ decreta romanoꝝ põtificũ nõ sunt in aliq̃ violanda. z ꝟ ponit sub statuto.lxj.di.statuim9.in ꝓn. Et ꝓriũ faciẽs peccat ġuiter. vt ptz.lxiij.di. qz p. Sed nõ sic vbi ꝓcordať seu tolerať ab aliq̃ iure:sic in pñti ꝓtẽtiõis materia :q̃uis aliꝫs in ribꝫ ꝑdicere videať.qz mlta fiere nõ debẽt:facta tñ tenẽt.de regu.ad apl'icã.ij.q.vj.biduũ. Et papa scit z tolerat:z ipsi9 tolerãtia patẽter approbat.z insup auctẽtica rõnabili rõne.de q̃ dic̃ heinric9 Bohic.vt.j.videb. z insup legittima ꝑscriptõe.ꝓut dic̃ lex.C.de ꝑscrip.xxx.vl'.xl. an.vicꝫ ꝙ oĩs exceptio/z oĩ ius/z oĩs actio extinguiť z tolliť spacio.xl.ãnoꝝ. Ecce ꝙ nedũ auẽte ꝓmia qõ potiꝰ est in istis locis:sed etiã de iure ꝓut ptẽdũt ꝑscripserũt/cõtra oẽs plebeos z ciues z alios priuatos nobiles. z ꝟ maxime qz p potẽtiã poterãt defensare:ꝓut hodie pñt. Alioq̃n forte p iura canonica ipoꝝ priuilegia tepescerẽt:z ipoꝝ ꝑsuetudo fuisset inualidata. Sic ꝓmie ôz de regiby Frãcie/Anglie/z Hyspanie q̃ rõne subiectiõis aduersus matestatẽ imp'ialem/z oẽs leges z canones ꝑscribũt ꝓut supdictũ est.c.xiij. **Rusticus** Ualeãt tãtũ quãtũ valere nñt tuaꝝ rõnũ z iurũ allegationes.vellẽ tñ audire/quales ꝓtra decretalẽ illaꝝ vicꝫ.venerabil'.de ꝑbẽ.hꝫe posset ꝫ dictionũ ꝑsumptiões/aut vt te intromittas ad sacrarũ scripturarũ seu sctoꝝ iuriuꝫ **Nobilis** Scio ꝙ expedit iura iuribꝫ ꝓcordare:z ipsorũ correctam violẽter correctões. ctiones penit9 euitare.vt de elect'.cũ expediat.lib'.vj. ipsorũ tñ iurũ obscuritates p̃ singulos dies videm9 enodari p toti9 mũdi doctoꝛes. Uñ saluo iudicio sanioꝛi/poteris audire ꝑsumptas fatuitatis mee declaratões q̃ ad dictã decretalẽ multũ p nobilitate militãtes.vt ecce.nã dicit papa in eodẽ.c.si bñ ꝓpẽdo vnã rõnẽ:sup q̃ textũ suũ videť euidẽter fundare:z etiã rõnẽ suã/si q̃ est notãter firmare ex ẏbis Pauli.j.ad Lozin.j.vbi dicit. Uidete eñ vocationẽ ... am frẽs:qz nõ multi sapiẽtes ſm carnẽ/nõ multi potẽtes/nõ mlti

nobiles ⁊c. Et dicit Ambro. ibidē sup ꝟbo. nō multi nobiles. i. generis claritudine. Jtez dicit idem. nō multi: nō ait nulli forsan ꝓ se vicz ꝓaulus q̄ solus int̄ apl̄os secularīū lr̄arū ꝑitus: ⁊ terrenaꝝ opū diues: ⁊ rōne dignitatis potētia ꝓspicuus fuit. Et ita vult papa vicz: q̄ xp̄s non mlt̄os ꝑm carnē nobiles siue generosos elegerit: sed ignobiles ⁊ paupes: ⁊ glosa P̄ē. volēs fortificare textū iuris/dicit sup ꝟ. non multos/hoc dicit ꝓpter ꝓaulū ⁊ Bartholomeū: q̄ nobiles fuerūt. Alīꝫ ꝟo ignobiles ⁊c. Sed quō ꝓaulus nobil̄ fuerit vide plene. ē. c. xiiij. circa fi. Hunc ꝓstat q̄ multū est ꝓsiderāda rō ⁊ mēs legislatoris. vt vbi possit colligi hmōi mēs ⁊ rō: qō idem est/ab ea est ꝓcludēdū. vt. ff. de iurepa. l. adigere. §. q̄uis. ⁊. ff. de re mi. l. miles. in prin. vbi autē nō p̄ōt obtinere de mēte/obtinet lex. Cōcordat illud. Littera occidit: sp̄us autē viuificat. ij. ad Corin. iij. Vadam⁹ ꝙ ad mētē scripturaꝝ eiusdē. c. q̄ iuxta Bedā in quadā omel̄. put ꝑmo dñi aromatū more q̄ subtili⁹ quasi terēdo ⁊ cernēdo discutit̄ eo maiorē eterne sue virtutis flagrantiam reddit. Ex qua nota primo q̄ papa ponit ꝓsonaꝝ discretionē/vicz int̄ nobiles ⁊ nō nobiles/tāq̄ diuersoꝝ hoim ꝓfessiōes. Jtē no. ex tex. ⁊ glo. Ex Petr⁹/Andreas Jacobꝫ ⁊ alīꝫ fuerūt plebei vel ꝓlares. ⁊ nō nobiles: imo rustici/⁊ rusticoꝝ vocabulo noīati. vt dictū est ꝓprie ē. c. ij. ꝓ Hieron̄. in plogo sup Ben̄. c. iiij. Jtē nota q̄ dicit/paucos: ⁊ Paul⁹ p te allegat⁹ dixit: nō multos/q̄s glosator dicti. c. venerabil̄. duoꝝ nūero describit ꝓtētos: dū dicit. ꝓaulū ⁊ Bartholomeū. dū alīs duo plures dici p̄nt. vt dicit regula iuris. lib. vj. Plural̄ locutio duoꝝ numero est ꝓtēta. cū ꝓcor. in glo. imo duo multi dicunt̄: vt. xxxiij. di. vidua. ⁊ idē no. Arch. in. c. si q̄s multis. xxxij. q. vij. ⁊ idē in. c. statutū. de elec. lib. vj. circa fi. Jtē ⁊. xiij. pauca dicunt̄. ne cler̄. vel mo. c. j. ⁊ ꝟ respectu magne pluralitatis. vt ibidē. Jtē no. q̄ decē dicunt̄ multi q̄ ad illū tex. Qui alīs respectiue dicunt̄ pauci. Jtē nota q̄ decē respectiue ad oēs hoies mūdi dicerent̄ pauci: ⁊ dū multo pauciores hoies erāt in mūdo q̄s mō sint/aut tpe xp̄i/seu tpe cōpilatiōis iā dicte decretalis. Octo q̄ ad oēs hoies ab archa Noe exclusos ⁊ absorptos dicebant̄ pauci. vt dicit petr⁹ apl̄us in canonica sua. l. c. iij. sic inquiēs. In diebꝫ Noe cū fabricaret̄ archa in qua pauci: hoc est octo anime salue facte sunt per aquā. Vñ sincere ⁊ sagaciter cōsiderando: tūc xp̄s respectiue ad oēs hoies mūdi/multo plures hoies nobiles elegit q̄s ignobiles. exēpli gr̄a. Si papa ꝑ cōsilio generali ꝓgregādo doctores discernerēt cōuocādos eximiores ꝑ honore ⁊ statu toti⁹ vniuersalis eccl̄ie. De oīb⁹ ordinibꝫ ⁊ ꝓfessiōibꝫ mūdi. ⁊ si decē eligeret ⁊ vocaret de ordine sancti Benedicti: ⁊ duos de ordine Carmelitaꝝ incūctanter ordo Carmelitaꝝ nō posset cōqueri de ꝓtēptu. q̄ iuxta ratā ⁊ ꝓportionē ꝓsonaꝝ ⁊ monasteriorꝝ vtriusq̄ ordis carmelite sunt vltra ordinē Benedicti mlt̄ū honorificati: etiā si vnū tm̄ de ipsoꝝ elegisset ordine. sic ad ꝓpositū iuxta ꝑportionē hoim toti⁹ mūdi/nobiliū/⁊ alioꝝ nō nobiliū videt̄ xp̄s ꝑhonorificasse nobiles: etiā si xp̄s cētū discipulos plebeos cū illis duobꝫ nobilibꝫ accepisset. Jtē sincere ꝓpēde: q̄ iuxta Petrū lōbardū mgr̄m in eccl̄ia. Et eccl̄ia sacra canit ⁊ tenet/q̄ Mathias apl̄s de tribu Juda: ciuitate Bethleē ex nobilibꝫ parētibꝫ ⁊ illustri ꝓsapia ꝓcreat⁹ in locū Jude ꝓditoris diuīa dispositione. imo ante mundi cōstitutionē dñi ꝓ ordinatiōe ꝓordinatus sortitus est locū: ⁊ annumeratus est cum vndecim apl̄is. vt legit̄ Act̄. c. j. in fi. Et q̄ sorte ad hoc diuinitus fuerit ordinatus ⁊ elect⁹ habet̄ ibidē. ⁊. xxj. di. cle. vos. in prin. xxvj. q. ij. §. j. ꝟ. Matthias ꝟo. ⁊ añ ꝓauli conuersionē. ⁊ sui apl̄at⁹ applicationē: vt apparet ibidē. vicz Act̄. c. x. Et hoc est notabile: ⁊ taliter ante orbis creationē tres in numero nobiles reperimus inter apl̄os xp̄i/glorioso⁊q̄ ꝓncipes terre ꝑelectos ⁊ ꝑdestinatos. Jtem ꝑmissoꝝ actione sincerius ꝓpēde. vt dicit Archiē. post sanctum Bernhardū sup illo: multitudinis credentiū erat cor vnū ⁊c. vij. di. in prin. ⁊. xij. q. j. §. de rebus. ⁊. c. dilectissim⁹. ⁊. c. scimus. et Aut̄. iiij. Nō mireris inquit: si in tāta multitudine vocatorum sit tam parua quantitas simile puriozis: ac si diceret/prout est veritas/q̄ mille milia electorum/pauci sunt respectu vocatoꝝ omniū mūdi hoim p̄sentiū/ꝑteritoꝝ et futuroꝝ. Jtē no. de multitudinis credentiū: q̄ tñ ꝑ tūc modica sint respectu non credentiū. Sed ꝓpendendū est q̄ vnius cordis erat tanta multitudo: ⁊ hoc erat mirandū: q̄ prout supra diximus. c. ij. Angeli ⁊ demones semper sunt concordes ⁊ vnius intētionis: videlicet angeli inter se: ⁊ demones inter se. Homines ꝟo inter se concordes sunt rarissime: ⁊ maxime in multitudinis cōfusione. Non autē dubito q̄ in materia contētiosa: vt videlicet. si querit̄ de diffamato apud plures vel paucos: ⁊ q̄ in hoc loco dicerent̄ pauci vl̄ plures hmōi iudiciū sit arbitrariū: ⁊ officio iudicis discutiendū. vt. p̄z. ff. de iurisd̄. om. iu. l. j. ⁊ no. Hosti. in. c. cū appareat. de accu. ⁊ Heinric⁹ bobic. c. ti. in. c. inq̄sitiōis. §. ij. Et si plen⁹ volueris vide nonell̄. de app. ⁊c. de appellatōibꝫ. ⁊ ꝑ Arch.

de ꝓben.nō pōt.lib.vj.z ibidē in glo.iij.z per eundē in.c.q̄uis.j.e.ti.de reſcrip.c.pe.in glo.j.

Rusticus Q̄ xp̄s elegerit nobiles iuribꝫ tuis z iurisꝫ rōnibꝫ mihi ſemp ſuſpectis m̄tū corroboraſti: z aliq̄ interpellatim ſcripturarū ſacrarū fucis coloribꝫ tinxiſti/habes ne aliqua de ſcriptis clariora ſupꝫ ꝑlectōe nobiliū q̄ ad xp̄m exēpla lucidi⁹ planiora.

Nobilis Utiq; ſic: z ſi placeret hꝫes ꝓgruēter in memoria memoriē ꝓſiderāda legim⁹ xp̄m in humanis ꝓſtitutū/tm̄ quattuor reſuſcitaſſe mortuos:ſed ſi ſunt plures nō ꝓſtat mihi referēdū:z q̄ int̄ illos quattuor tres fuerint nobiles nō eſt dubitādū. Primo Lazarus.vt Joh.xj.de pe.di.j.§.hinc z lazar⁹:imo nō priuat⁹ nobil⁹:ſed de ſtirpe regia z generoſi ſtematis habuit inſignia:nā cū ſororibꝫ ſuis magnā hieroſolomytaꝫ partem:z caſtra vicꝫ Bethaniā z Magdalū caſtellū ſoror ſua Maria.de q̄ dicebat Magdalena poſſidebat:z milites plures habuit familiariē ſibi curiones.vt dicit mgr̄ in lombardica:z credulitate certa ꝓfirmat eccl'ia. Itē ſecūd⁹ erat quē xp̄s reſuſcitauerat filiꝰ Reguli/q̄ infirmabaī capharnaū. Joh.iij. Matt.viij.Luc.vij.Qui q̄dē regul⁹ apud nos ꝺr̄ ꝑſes vel comes,put.j.dicēt.c.xxviij.z nobilitatis titulo fuerat inſignit⁹. Itē tertiꝰ erat filia Layri principis ſynagoge.q̄ z archiſynagog⁹ ꝺr̄:z ſi nō expreſſe legit nobil'/ꝑſumit̄ tū ex dignitatis officio magne ꝑeminētie:z nō plebeus: aut ruſtic⁹ fuiſſe.vt Luc.viij.Marc.ix.Mar.v.Qu art⁹ erat filiꝰ vnic⁹ matris ſue z vidue.z dum mortu⁹ efferebaī turba multa cū illa trāſibat.vt Lu.vij.Ex q̄ ꝑſumo ſilit̄ eūdē fuiſſe nobilem z potētē.vt de re.iu.eſtote.cū ꝓcor. Juxta illud .Dū morit̄ diues/cōcurrūt vndiq; cūes. Dum paup morit̄ vix vn⁹ adeſſe videt̄.Et hec eſt practica mūdi:z ex illo eundū nō plebeū/aut ruralē ꝑſumo fuiſſe. Juxta dictū Salo.Diuitie addūt amicos plurimos.z multi colūt ꝑſonā potētis.Prouer.xix.z amici diuitū multi.ibidē.c.xiij.z p ea q̄ dicta ſunt.s.c.xx.ſ.ex hoc cōuenienter tē.Et iuxta illud.Munific⁹ multos inuētat diues amicos.Et q̄b⁹ eſt ort⁹ papcul⁹ eſt odioſus.Ecce ſi ille poſt mortē intātū venerabaī in m̄titudine ꝑſ̄ōlis fuerit/in vita veriſil'r pōt ꝓpendi.Hoc idē vidim⁹ de Joſeph:cū fuerit princeps oīs poſſeſſiōis regis Pharaonis.vt Beñ.xlij. Unde defuncto Jacob patre ſuo in egypto:quē dum ſepelire voluit in terra Chanaan trāſiuerūt cum eo oēs ſenes dom⁹ Pharaonis:z cuncti maiores natu terre egypti.dom⁹ Joſeph cū patribꝫ ſuis.Habuit quoq; in comitatu currus z equites:z facta eſt turba nō modica tē.vt Beñ.c.vl.Et ſi paup z ignobilis extitiſſet quiſputas cum eo trāſiuiſſet/aut exēplas illius ꝓſecutus fuiſſet. Inſup legim⁹ q̄ Petrus apl'us in noīe xp̄i reſuſcitauit Tabitā qui dicebatur Tozobas diſcipulā ſuā mulierē plenā opibꝫ bonis:z elemoſynis.vt Act.ix.c.tit̄.j.q.j. teneamus.z.xxiij.q.viij.petrus.Ex quo p̄ſumit̄ vt prius.q̄ ex abūdātia nō ſterili burſa fecerit elemoſynas z opera bona multa Uñ z nobilis fuit mulier z famoſa.Item idē Petrus in noīe xp̄i reſuſcitauit adoleſcētulū nobilē:z vtiq; nobilē cum fuerit cognat⁹ Neronis impatoris quē Symon magus reſuſcitare non potuit. Item in nomīe chriſti pincernā Neronis impatoris iam dicti qui dormitādo ceciderat de feneſtra reſuſcitauit Paulus in ſermone ſuo.Fuit autem pincerna magne dignitatis miniſterio notatus Nam rex Bohemoꝝ corā impatore tali fingit officij dignitate.Alis quoq; plures apl'oꝝ legimus in noīe chriſti reſuſcitaſſe defunctos:q̄ qua ſi omnes.vt patet intuēti nobilitatis claritate magnates quoq; videbant̄ fuiſſe.prout hec z alia ſcribit mgr̄ Petrus lombardus ſegregatim in codice de vitis ſanctoꝝ.z cōmuniter canit laudabilis toti⁹ eccleſie clericoꝝ cetus.Und mgr̄ in biſtoꝝ.frater eiuſdē:vt ferī Act.v.ſ.p man⁹ apl'oꝝ:ſic inqens. Petrus priuilegiat⁹ eſt in miraculis:z maiora legit feciſſe q̄ chriſt⁹.Ex his omnibꝫ p̄dictis poteris argumētare ſi placet. Nobiles apud chriſtū dei filiū:et q̄ deus eſt p̄ ceteris popularibꝫ magna p̄

Rusticus De noui teſtamēti ſcripturis ſufficiēter de xp̄o virogatiua fuiſſe p̄ſignatos. dimus nobiles taliter qualit̄ ꝑlectos fuiſſe. Sed quid de veteri ꝓſpexeris teſtamēto:precor breuiter oſtēde.

Nobilis Amore dei nōne conſ'deraſti que ſup̄.c.ix.diligentia mihi taliter decenti notabiliter collegi/de nobilibꝫ p dōm multipliciter añ tpa xp̄i venerabiliť bonorificat⁹.Et ſi nō es memor iteꝝ rumi nabis.Et inſup q̄ dixit dōs Exo.xxij.z.xxiij.q.j.parat⁹.Principi p̄ſ̄ tui ne maledices:z Bratificabat Petr⁹ dū dixit.Deū timete:regē bonorificate.vt.j.Pe.ij.z viij.di.§.itē relegāt.z Paul⁹ ꝓfortabat/dū dixit ad Thitū.c.iij.Amoue illos ſb̄ditos eē p̄ncipib⁹.i.regibꝫ z ducibꝫ z ptātibꝫ miorib⁹ ſb̄ditos eē: z dicto obedire. Itē ḡdiēdo ad ſcpturaꝝ antiq̄ꝝ ſeries.vt le.ij.Re.xxiij.q̄ dō peccauerat nūerādo p̄ſ̄m vēit Bad xp̄ha:tres ſupplicij ꝓditiōes portās:z ait ad eū.aut.vij. annis vēiet tibi fames ī regr̄ tuo:aut tribꝫ diebꝫ erit peſtilētia ī p̄ſ̄o tuo :aut tribꝫ diebꝫ fugies

aduersarios tuos. Et ait Dauid. Coarto⁊ nimis.q.d.si famē eligo paupe⁊ erit suppliciū ⁊ nō diuitū:si victoriā hostiū suppliciū erit exercit⁹ ⁊ nō meū/q̄ circūuallabo⁊ fortissimis. Eligā ꝯo plagā cōem regi ⁊ plebi. Heli⁹ est em̄ vt incidā in manu dñi misericordis/q̄ in manus hois. Misit g̃ dñs pestilētiā in isr̄l:de mane vsq̄ ad tp̄us sacrificij vespertini:⁊ mortui sunt de pp̄lo extra hier̄lm.lxx.milia:⁊ in Parali p̄.legit.ccc.milia. Porro cū extēdisset angelus p̄cussor manum suā ad hier̄lm vt dispderet eā ꝑpter pctā Dauid. Vidit eū dauid stantē gladio euaginato ⁊ clamauit. Ego sum q̄ peccaui:isti q̄ oues sunt q̄d fecerūt/vertat obsecro man⁹ tua ꝫ me:⁊ ꝫ domū p̄ris mei. Et misert⁹ dñs ait ad angelū. Sufficit ꝓtine manū tuā. Et ecce dñs regi pepcit ⁊ pctā sua tāto pp̄lo⁊ excidio puniuit. Itē ꝑm scripturas antiq̄s audi Salomonē q̄si voce diuina de pena⁊ ꝓfunda cordis p̄meditatiōe loq̄ntē. Sap̄.c.xvij. Post mlta potētib⁹ nobilib⁹ ⁊ paupib⁹ infligēda⁊:sic inq̄ens. Subitane⁹ em̄ illis:h̄ est nobilib⁹.de q̄b⁹ plocut⁹ fuerat potentib⁹:⁊ insperat⁹ timo⁊ supueniat. Deinde si q̄s ex illis decedisset custodiebat⁹ in carcere sine ferro recluſa. Si em̄ rustic⁹ q̄ erat aut pastor/aut agri labo⁊ opari⁹ p̄occupat⁹ esset ineffugibilez sustinebat necessitatē. Una em̄ cathena tenebra⁊ oēs erāt colligati. Hec ille. Item glo.sup illo Matt.xiij.de zizanijs dicūt serui:vis im⁹ rē. Ad antiq̄⁊ scriptura⁊ corroboratiōnē. Non est inq̄t excōicāda multitudo/neq̄ princeps pp̄li. Ecce facit cōparationē de mlt̄itudine pp̄lo⁊:put. j.dicet.c.xxvj.ad vnū ꝓncipē. Et h̄ hodie tenet stil⁹ roma. curie:q̄ legē fac̄. vt de cri.fal.c.licz. taliter vicz:q̄ lz pp̄s interdicat:⁊ oēs⁊ singuli de plebe excōicent/ꝓnceps tñ non tangit:nisi in causa fidei/aut al's excessus ꝓncipis fo⁊et eno⁊mis:put de Frederico.ij.impato⁊e le.⁊ no.de rebus iudi.c.ij.lib.vj.⁊ in extrauagāti Jn Rusticus Breuitatis causa sum ꝓtētus de nobiliū no.iiij.q̄ incipit. Cum in frederici. q̄ ad deū p̄rogatiua talit̄ q̄lit̄ exp̄ssata:sed dic q̄ ad leges ⁊ canones/q̄b⁹ ꝓnūc insistūt p̄sumpte mūdi ptātes⁊ dñia:ac de ip̄o⁊ elegātia.

Nobilis Multiplr sup̄.c.p̄senti ⁊ p̄cedētib⁹ leges ⁊ canones interpellatim introduxi p nobiliū magnificētia:⁊ nihilomin⁹ auri⁹ pcipe hmōi iura ad nr̄e intētiōis ꝓpositū sinceri⁹ ꝓtinuāda:videt enidēter ꝑ eligēdis i spūalib⁹ xp̄i vicarijs:vicz papa p̄triarchis primatib⁹/archiep̄is ⁊ ep̄is:q̄ nobilitas p̄sertim cui potētia videt cōuicta:freqnti⁹ p vniuersū mūdū ꝓcernit fo⁊e p̄fecta ⁊ p̄ficiēda:⁊ h̄ de q̄dā necessitatis oportunitate:vt tale additū tali/facit ip̄m magis tale. vt dicit phs. j. Topic̄.⁊ in aut̄.multomagis.de sa.san.ec. ita vicz vt potētia addita potētie ip̄e p̄lat⁹ sit magis potēs ad regēdā ⁊ ꝓtegendā plebē sibi cōmissam:imo totā ecclesiā sibi subactā. Sunt em̄ parua vtilitas ⁊ necessitas.de rescrip.statutū.lib.vj.§.insup.ad idē de p̄bē.exposuisti. Et necessitas frangit legē si q̄ esset. de accepta.persona.vitan.de consue.quāta cū concor. Un̄ necessitas ⁊ vtilitas disponūt de nobili peligēdo. Hoc idem videt cōcludere Heinric⁹ bohic in.c.p̄dicto.venerabil'.vbi notāter dicit. Si nobilis ⁊ ignobil'eq̄lib⁹ meritis⁊ scientia ꝓcurrāt:p̄fert nobilis.q⁊ gradū addicit:sic in psonatu vel dignitate ꝓstitut⁹.vt de elect. dudū.j.ad h̄.ff.de edi.edi.q⁊ si nolit.§.q̄ mācipia.⁊ de p̄ben.de multa.in fi. Hoc idem tenet stilus ⁊ cancellaria roma.curie que vtiq̄ ius facit:vt p̄dictū est.⁊ p̄sertim in gratijs expectatiuis. vt nobiles p vniuersum ignobilib⁹ ⁊ ceteris paribus p̄ferant. Itē in pluralitate bñficio⁊ obtinē do⁊ius eq̄parat nobiles cū lr̄atis psonis.vt de p̄ben.de multa.⁊ in extrauagāti Joh.xxij.vicz execrabil'.papa facit cōparationē inter cardinales vndecūq̄ sint nati:⁊ filios regū quo ad pluralitatē incōpatibiliū bñficio⁊ obtinēdo⁊.vult insup iuris auctas q⁊ in electiōib⁹ tā spūaliuz q̄ tpaliū ꝓncipū/potētia singularis p̄sone q̄ maxime his diebꝫ ꝓsistit in nobilib⁹/est p̄dinānda.⁊ rō nobilitatis est habēda.vt.xcvij.dis.nobilissim⁹.xlj.di.nō cogant.xxiij.q.j.q̄ ꝫ pacē.de p̄ben.de multa.⁊.ff.de custo.⁊ exhi.reo.l.j.ff.fami.hercis.si que sunt.ff.de fide instru.l.vlti.⁊.C. q̄ bo.cede.pos.l.vlti.⁊ de ap Rusticus Sed mihi videt notari ꝫriū.xxiij.q.j.qm̄ vetus pel.cōstitutis.vbi de hoc. in glo .q̄ dicit. Cum duo certarēt de electione: ⁊ vnus allegaret nobilitatē aliteri⁹. Alius ex aduerso rn̄dit. Piscatori Petro fabri filio successorem q̄rim⁹. Non Augusto nobilitas fausti⁹ faust⁹ litē parat. Armat lis odiū capiunt hec tria mortē iter. Nobilis Fortassis expiēt int̄ illos fuit dispositō loci⁊ trāquillitas tp̄is/securitas statōis ⁊ tuitio ꝓncipis ⁊ pbitas regētis/⁊ obseruātia religiōis:q̄ p̄iūcta mlt̄ū opant̄ ad tue ꝓpositū intētōis. Audi q̄d factū est dū q̄dā p̄bēdat⁹ in eccl'ia vbi tm̄ nobiles videbat̄ instituti ꝑ sue defensiōis munimince diceret.habem⁹ mlt̄a tpalia:sine q̄b⁹ spūalia sub sistere non possunt tanq̄ corpus sine aīa.vt.j.q.iij.si q̄s abiecerit:q̄ defensiōe indigēt tpali. nec habem⁹ regē:nec alteri⁹ ꝓncipis secularis p̄sidiū vt tuamur in u ibꝫ nr̄is:⁊ ita canonicorum

nobiliū potētia ab oīb⁹ munimur aduersis: cui rñsuz est p iurisperitū: sic ecclīa vža hz tpalia: sic etiā spūalia: q̄ tpalib⁹ in infinitū sunt p̄ciosiora. de ma. z obe. illud. Uñ si oportet aliq̄s nobiles canonicos fieri ad temporalium defensionē. multo fortius oportet aliq̄s lr̄atos z deuotos viros ibidē p̄bendari ad spūaliū obseruationē: ad hoc nobilis. z q̄s est h̄ z laudabim⁹ eū. Ecc̄i. xxxj. Et p̄sertim inter vtriusq̄ iurisperitos. de quor̄ p̄ditōib⁹ tua rusticitas largā sup̄. c. ij. fecit mor̄ z vite descriptionē: ad quā breuitatis amore decreuim⁹ te remittendū: sed priori materie fortius insistendū. Audi q̄d dicat Heinricus Bohic in hac materia distinguēdo. nam si qualitas bñficij vel p̄lature seu sit⁹ loc alis: videlz locus p̄lature sic bellicios⁹: tūc nobilitatis dep̄ sapia p̄creat⁹ p̄fert. vt de accu. c. p̄lator̄. z. x. q. ij. hoc ius porrectū. Nā in talib⁹ qualitas bñficij z situs loci attēdendi sunt: sic in tota Hermania p̄nunc eccl̄ie maiores generose nobilitatis sub velamine p̄stitute videnť securiores. Et si p̄terea aliquā reportauerit emolimēti portionē ste-matis serenitas/dignū z iustū discernik: cū ipsa nobilitas maioribꝫ portionū eccl̄ias exp̄iēt p̄tulerit dotes. vt p eccl̄ias p̄stat registra lr̄as z cirogr̄phos donationū munera z munera p̄ditōes in se cōp hēdētes.

Rusticus Et q̄d de tpalib⁹ dignitatib⁹ an nobilitatis stat⁹ sit siliter p̄sideraď.

Nobilis Immo z est lucē clarius q̄ a tāto tpe cui⁹ nō est initiū apud memoriā humanarū p̄ditionū: z vltra put antiq̄ssimor̄ libror̄ historie siliter z cronice narrare p̄cernunť: q̄ z fidē faciūt. vt de pba. cū causam. de p̄scrip. ad audientiā. Et p̄sertim a diuersis auctoribꝫ cōpilate: put sūt cronice Uincētij Ottonis frisigen. z tripartita ꝛc. Ex impiis put. s. dictū est. in. c. xiij. Et romanor̄ regnū p electionē tā exercu⁹ q̄s p̄n cipū elector̄: aut alij electiui p̄ncipat⁹ semp in p̄sonas illustres inclitas z nobiles p̄sapia gl'iosa pollētes studiosissime sunt trāslati. Et si q̄ vniuersitas vt quondā romani: z nūc veneti z ianuenses ac florētini aut senēses tenēt p̄ncipat⁹/ducat⁹ z terra⁹ seu p̄uincia⁹ dñia: tñ ad hmōi regiminis gubernacula nō plebeos: sed insigniores nobilitate/aut p̄eminēti sciēria/doctorat⁹ dignitate decoros/aut si deficiūt: illi tūc milites z nobiles creare solēt auēte sua/aut creari p̄curāt p̄ncipis benignitate vt p̄stantiores sint p̄sone regētes: z acceptabiliores his qui regunť ab eis. Unde dixit p̄hus. iij. pollit. Principari nesciunt qui sunt nimis egeni z viles ꝛc.

Rusticus Nūc de alijs dic si q̄s habēt p̄rogatiuas ab auctoribꝫ vtriusq̄ iuris radicalit̄ fundatas.

Nobilis Scias q̄ inter cetera disponūt canones z iura ciuilia: q̄ q̄cūq̄ machinať in mortē p̄ncipis cuiuscūq̄ tpalis: si mors sequit⁹ vl' nō incurrit crimē lese maiestatis. vt plene no. Arch. in. c. felicis. de penis. lib. vj. z plen⁹ ad legem iul'. maie. in sūma dñi Azonis. Et h̄ idē p̄uilegiū solus int' eccl̄ie p̄latos hz Ro. ec. cardinalis. vt in. d. c. felicis. Itē nobiles a lege h̄nt p̄rogatiuā: q̄ ignobil' nobilē p̄uocare nō p̄t ad pugnam duellū. q̄ hmōi pugna dz fieri int' eq̄les. vt no. glo. in li. feu. in. c. de pace tenēda. Qui aūt nobilitatē allegat: ipam p̄bare tenet. ad q̄ fac q̄ no. glo. q̄ solet allegari p̄ singulari. in. l. si p̄o. in. §. q̄ p̄ rei. ff. q̄ sa. da. co. Si aūt nobil' vel etiā miles vult renūciare huic p̄uilegio interpellat⁹ a rustico p̄t pugnare p̄sonal'r cū eo. ar. in. l. si miles. ff. de testi. mili. z facit regula gñalis in. l. si q̄s in scribēdo. C. de pactis. al's miles vel nobil' si vult dabit cāpionē eq̄lē. vt ibidē p̄ doct. Itē iura canonica p̄ferūt nobilē plebeo si ad egestatē sine vicio suo puenerit vt eiq⁹ sibi subueniat. vt. lxxxvj. di. nō satis. z sūt p̄ba scti Ambrosij. Itē si q̄ pena canonis eēt alicui infligēda pl⁹ peit nobili q̄s ignobili. de pe. c. vl. xxiij. q. iij. l. q̄ ꝯ pacē. vbi ter. clar⁹ ita loq̄t. Qui ꝯ pacē eccl̄ie sūt si dignitatē aut cingulū militie hñt nudēt eis. Si aūt p̄uati siq̄dē nobiles sunt: suar̄ subar̄ p̄scriptiōz patiāt. si aūt ignobil'es nō solū in corpe p̄berēt: sed exilio ꝑpetuo castigēt. p̄cor. xlj. di. nō cogāt. xij. q. ij. de reb. xxij. q. v. c. j. z. xxvj. q. v. ꝯ idolor̄. Itē in pena corpali deferť nobilitati pl⁹ q̄s rusticitati. xij. q. ij. f̄rnitas. z etiā ad idē dic. l. impiaľ. ff. de iu. om. iu. l. si q̄s idē. §. in seruū. z ff. de in iusvo. l. vl. Uñ Paul⁹ q̄ nobil' digniori morti vicz capitis trū. atiōe dānat⁹: z Petr⁹ q̄ plebe⁹ turpissima morte sic x̄ps: vicz crucis fuit interēpt⁹. Itē nobil' de iure canonico priuilegiatus est vt pl⁹ defendať in iudicio q̄s p̄ plebe⁹. Et q̄ de facili nō p̄ueniať. vt dic Spec. de reo. §. Itē nobil' allegat. xxj. q. j. frater. z. vj. q. j. §. verū. xxxij. q. v. p̄ceptū. Itē hz nobil' p̄rogatiuā a iure q̄ iudicat vsus z stil⁹ roma. curie. q̄ p papā cū gñoso z illustri viro subdyaconat⁹ ordine sig to q̄ mr̄imoniū ꝯbat plerūq̄ videť dispēsatū: q̄ ignobili/aut plebeo hactenus fuit denegatū. vt le. z no. xxxij. di. de illo. in glo. j. z Cardi. qui cle. vel vo. super rubrica. Item idē vsus z stilus q̄ inter nobiles z illustres papa dispensat in gradu p̄hibito p̄sanguinitatis vl' affinitatis de matrimo. cōtrahen. vel cōtracto ¿ in tāto q̄ al's plebei refutať supplicatio. vt le. z not. xxx v. q. viij.

in prin. ꝛ plene de spon. impu. accessit in integra. vbi spālis fit mentio de q̄bus dā nobilibus q̄ cōtraxerūt in gradu ꝓhibito. Possum⁹ aūt allegare partē decisam: put supᵖ dictū est. ꝛ ħ facit glo xxiij. q. iij. Hilarꝺ⁹. Itē p nobilū psumit in his q̄ spectāt ad nobilitatē. vt le. ꝛ no. in. c. illud. xl. di. Itē nobilitati tm̄ defert vt sacrū baptisma q̄ aliūde tm̄ in ecclesijs ꝓferat ad honorē nobilitatis in pallacijs ꝛ domibus priuatis ꝓncipū ministrat. vt in cle. vnica ꝺe bap. Itē digne notandū q̄ Greg. scripsit Ballox patricio in nobilitatis generose p̄conio, p. natural' innate magnificētie donꝺ. vt hī de dona. c. j. Hāc sibi quodāmō nobilitas inq̄t: legē ꝑponit: vt debere se q̄ō spōte tribuit extimet: ꝛ nisi in bñficijs suis creuerit nihil se ꝓfuisse putet: ꝛ apud nobilē mentes semp enū bonū videt q̄ sine adiectiōe relinquit. Hec ibi. Nobilū aūt liberalitas tāgit. j. e. xxij. Dū de nobil' aq̄le natura spālis fit nobilitatis generose sil'itudo siue figura: ꝛ p̄rogatiue virtutis q̄ris auctoritatibꝫ corroborare forēt ad nobilitatis reuerētiā, pmulgādo: que tū breuitatis comodo: q̄ gaudes etiā in sermone dñicali vident omittēde: ꝛ ꝓcludēdo dicā. Memento dierū antiquox/cogita generatiōes singulas/interroga patrē tuū ꝛ annūciabit tibi: qñ diuidebat altissim⁹ gētes: qñ separabat filios Adā ꝛ Noe tūc distinxit gētes in dños ꝛ seruos. Sz q̄ de seruis nō ꝓcesserit nobiles: supius ꝓbatū est. c. vij. Ergo nobiles posuit dñs ad orbis terrarū dñationes. Itē qñ dñs ꝓstituit terminos pl'ox iuxta numerū filiox isrl' nobilitas in tribu Juꝺa ꝓmatū tenuit: ꝛ maiestas sceptri ac imp̄ū fuit in manibꝫ suis. Heñ. c. pe. de q̄ in lib. j. de seru. scrip. di. iij. c. ij. ꝛ hystorie, pbāt: q̄ int' nobiles fuerūt oīa regna mūdi: ꝛ ꝓncipat⁹ attributi terrarū hūane ꝓditiōi. hi sunt q̄bꝫ dñs p Hoysen, pmisit ꝓncipatū pl'i sui. vij. q. j. si g. Hi sūt q̄bꝫ dñs cōmisit eccl'ie p̄cioso sanguine suo redēpte defensionē: ꝛ plato⁹ eiusdē. vt. xcv. di. c. fi. ꝛ. lxiij. di. valētinian⁹. in fi. de q̄ de sup. ne. pla. c. ij. lib. vj. ꝛ in glo. ỿ. defensionē. Hi sunt de q̄bꝫ dicit Isiō. sepe noīat⁹. de sūmo bo. lib. iij. c. liij. Qō est canonisatū. xxiij. q. v. princeps. sic inq̄ens. Principes seculi nōnunq̄ intra eccl'iam ptātis adepta culmina tenēt: vt p eandē ptātē disciplinā eccl'iasticā muniāt. Leteq̄ intra eccl'iam ptātes necessarie nō essent nisi vt qō nō pualēt sacerdotes efficere p sermonē doctrine: ne ptātes ħ impent p disciplineterroꝛē: sepe p regnū terre nr̄e celeste regnū, pficit: vt q̄ intra eccl'iam positi ꝑ fidē ꝛ disciplinā: quā eccl'ie vtilitas exercere nō pualet ceruicibꝫ superboq̄ ptās principalis imponat: ꝛ vt veneratione mereaī virtutē ptātis impciaī: cognoscāt ꝓncipes seculi deo se debere reddituros rōnē ꝓpter eccl'iam quam a xp̄o tuēdā suscipiūt. Hā siue augeaī pax ꝛ disciplina eccl'ie, ꝓpt fideles ꝓncipes: siue soluaī ille rōnē ab eis exigit/q̄ eoq̄ ptāti suā eccl'iaz credidit ꝓmittēdā. ꝛ glo. j. diē ħ q̄ hec q̄ttuoꝛ capl'a ad ħ inducūt. vt ꝓncipes eccl'ias defēdāt: ꝛ reos nō viuere pmittāt. Ecce q̄ gl'iose diuīe delegatōis officio ꝓncipat⁹ nobiliū tā laudabil'r sibi cōmisso vtī ꝛ vti debebit in vniuerso mūdo. Et ecce q̄ seruitutis obsequo in tue ruralitatis ꝓtubernio ꝓpetue laborioſa manet obligatio. vt scribī. j. Paral. xxvij. Hā dauid officioq̄ in regali suo pallacio distribuēs āministratōes ordinauit ad officia digniora nobiliores ꝛ ad viliora ꝓnter hūiliores: dū disposuerat q̄ Jonathas filiꝰ Asie p̄sideret thesauꝛ: ꝛ sic de alijs pl'ibꝫ. Opi aūt rustico ꝛ agricol' q̄ exercebāt terrā ꝑat Ezri filius Cheb Lub rusticani vineaq̄ q̄z cultoribꝫ Seneas Romathites rē. ꝛ sic de pl'ibꝫ alijs ibidē ad op⁹ rurale iuxta sue ꝓditiōis statū ꝓportionatuz. Hūc ecce palā: ꝛ si qñq̄z dño pmittēte ignobilis plebeꝰ vel pl'aris euētu rarissimo extollebat in altū cornu suū: ꝛ locut⁹ est aduersus deū iniq̄tatē. Hō ꝓpēdens q̄ neq̄z ab oriēte/neq̄z ab occidente/neq̄z a desertis montibꝫ qñ deꝰ iudex est: ꝛ hūc humiliat/ꝛ hūc exaltat. ps. lxxiij. Et momentaneū est ꝛ fuit ꝛ breui finiebat tpe vt dixit Job. xxiij. Eleuati sunt ad modicū nō subsistūt. Et sic sūmitas spicarū cōterent: ꝛ ita tanq̄ violentū nō fuit/nec est permansurū. vt. ē. dictū est. c. xx. per extensum.

De his quos in clerico ꝛ pp̄o ꝓncipes in ter-

ra ꝑm scꝓturas noīare solem⁹. Capl'm. xxiij. Ait Rustic⁹ rē. vt sequit.

> Dimitauit aīa mea p̄ tedio: ꝛ offensionis obstacula posuisti patēter auditui meo in talit' ꝛ qualit' ꝓbato apud deū ꝛ hoīes nobiles fuisse p̄fectos Et insuper in p̄latura ꝛ alioq̄ beneficioq̄ maioq̄ ꝛ minoq̄ acq̄sitione ꝛ adeptiōe ꝛ cōquisitiōe ꝑferendos. Et vt talia ꝓbares recuruare nō verebaris sacras ad tuā scripturas volūtatē: etiā mltū inflectibiles. De quo dicit Hiero. sup Esa. Uino inebriāt q̄ scꝓturas sctās male intelligūt atq̄ puertūt. ꝛ infra ꝑm Tropologiā: hoc est moralē intellectū: pseudoꝓphas eos debemus ac. ipe q̄ aliter scripturarū ỿba

d

accipiũt ꝯ ſpũſſctũs: ⁊ diuinos eos q̃ ꝓiectura mẽtis ſue incerta futurorũ quaſi vera ꝓnunc̃ ant: abſq; diuina auctoritate ꝓbozũ. Item q̃cũq; ſcripturas nõ ita intelligũt: vt rei ꝓitas ha bet vnã acerbã comedũt. xxxvij. di. vino. Sed qz mihi de ꝫ modicũ reſultat ad vtilitatis vtri uſq; vite ſalutẽ: ꝓmittã vt ſis ſapiẽs apud temetiꝑm: ⁊ anim⁹ tu⁹ iocũde credat q̃ oĩno lateat tãta ſapiẽtia in tui ꝓpoſitiõe ſermonis: quãta ꝓſiſtebat in lumbaribꝫ ſiue braca ſapiẽtiſſimi Sa lomonis. Sed vltra ꝓcedam⁹ vt ſcire q̃mus: qz ꝓmiſſis nõ ꝓtẽtus. inſup aſſeruiſti terre ꝓnci patus in nobiliũ manibꝫ freq̃nt̃ foze ꝓſtitutos: eſt vl̃ fuit ne in ꝓuincia tal̃ ꝓfectiõis ꝓlatiõiſq; in clericoz põpis: aut poſt impatorẽ in ſtat⁹ nobilitat⁹: aut aliũde ꝑminẽtia: vt ꝓncip⁹ dici me ream in terris. **Nobilis.** Utinã frigid⁹ eſſes aut calid⁹. ſed qz tepidus es. vt Apc̃. iij. Toz poze cito demulceris. Quis dubitat q̃ arrogãtia ruſticoz ⁊ ſubſan nationis ipſoz frequẽtatio tepeſcẽdo lateãt. ꝓut dicit Proſper de vita ꝓẽplatiua. i. iij. c. viij. Et ſuo ſenſu ꝓſumat q̃ hũana iura/diuinaq; ꝓfundat ⁊ honoribꝫ intumeſcat/⁊ paſſim cuncta diripiat: ſed cũ ſolida patiẽtia mea ſermonẽ ꝙincã vẽtoſum. ⁊ dicã ꝓut nõ dubitas. Pontificẽ ſũmũ foze ꝓncipẽ degẽte quacũq; ꝓcreatũ. vt de ꝓſe. diſ. j. coꝛpe. ⁊ inſup ſctm̃. vt. xl. di. nõ vos. Immo ſctiſſimũ: vt tenet ſtilus romane curie: ⁊ oĩm ꝓcilioz. gñaliũ q̃ in hoc facit fidẽ. vide cri mi. fal. c. licet. ⁊. c. ꝯ graui. Et impatoꝛ in aut̃. coll̃. ix. nõ tm̃ de ſũmo: ſed aliꝫs terre pontificibꝫ ſcripſit rubꝛ. de ſanctiſſimis inꝺt epis ⁊ deo amabilibꝫ. ſed igit̃ papam dicim⁹ ſctiſſimũ: ⁊ me rito cũ ſit vicari⁹ xpi. de trãſa. int̃. Et q̃ ei⁹ auctoritate fit/auẽte deo fit. vt no. ibidẽ. ⁊ ipe hꝫ ple nitudinẽ ptãtis. de pe. ⁊ re. cũ ex eo. cũ ꝓcoꝛ. Et ipe nõ puri hoĩs: ſed veri dei vices gerit ĩ terris de trãſa. quãto. Et celeſte hꝫ arbitriũ. qz in his q̃ vult eſt ei ꝓ rõne volũtas. Hec eſt q̃ dicat ei. cur ita facis: ⁊ põt ſup ius diſpẽſare: ⁊ de iuſticia põt facere iniuſticiã coꝛrigẽdo iura ⁊ mutãda vt no. ibidẽ in glo. Et de multiplici ei⁹ ptãte vide ꝓ extẽſum ſi placet Spec. de leg. §. nũc oñdẽ dũ eſt. Et tal̃ ꝓnceps erat dũ papa fuerat de filiꝫ ſacerdotũ. vt. lvj. di. §. ſ. quoz plẽs fuerũt. de q̃bꝫ. ẽ. dixim⁹. c. xx. ⁊ hi ſũmi põtifices maieſtat⁹ imp̃ial̃ ſerenitate: ⁊ oĩbꝫ mũdi ꝓncipibꝫ fuerũt maioꝛes ⁊ ſupioꝛes: ꝓut ibi ꝓbatũ eſt. ⁊ le. ⁊ no. in. c. nouit. de iudi. ⁊ in. c. ſolite. de ma. ⁊ obe. cũ ꝓcoꝛ. Et vtiq; ꝫ dicim⁹ de epis: q̃ ſ. liter vndecũq; nati ſunt dicunt̃ ꝓncipes. de ma. ⁊ obe. ſi q̃s.

Ruſticus Et ſi epi ꝓncipes ſunt. dic q̃ſo ꝓncipat⁹ eoz ꝓditiões ipſaz q̃q; dignitatũ determinatões ⁊ vñ ꝓcedunt ⁊c. **Nobilis** Au di nã epus nõ tm̃ dignitas: ſed dignitatis culmẽ. de ꝓbẽ. venerabil̃. ⁊. c. cũ olim. Et oꝛ tronus paſto ralis. de elec. inotuit. Et eſt maioꝛ oĩ regali dignitate. de ſac. vnc. c. vno. ꝑ. refert. Et epi iudicãt impatorẽ. xlij. di. Ualẽtinian⁹. Et epi excõicãt impatorẽ. xcvj. di. duo. Et dicunt̃ ſctiſſimi xpi legati ſpuales pẽs cõfratres pape ac coepi: ⁊ colũne eccl̃ie. vt in cle. j. de penis. vltra medũ. ver. epi eñ. Et nõ eſt maioꝛẽ ſiue ſupioꝛẽ ordinẽ epali inuenire. de ſen. excõ. qz piculoſum. ⁊ in gloſa pe. lib. vj. Unde papa ſe ſcribit epm̃. ⁊ eſt par apl̃ico. vt le. ⁊ no. xxj. di. in noua. Et ipi tenẽt locũ apl̃oz. xij. q. j. videres. Itẽ dicunt̃ pupilla oculi dei: ⁊ etiã dicunt̃ ſũmi ſacerdotes: ⁊ habẽt pſo nam xpi: ⁊ ſunt ideo plus ceteris honoꝛãdi ob reuerẽtiã ſacri officij: ita no. Archiꝺ. in. c. vlti. de re iudi. lib. vj. Imꝑatoꝛ eñ inclinabit caput ſuũ epis. lxij. di. Ualentinian⁹. Et imꝑatoꝛ excõi catur ab vno epo. xlviij. di. Quoniã quidẽ. ⁊. xcvj. di. duo. §. talibꝫ inſtitutis. Itẽ qz dicunt̃ hãc pſonã xpi. ⁊ iõ vicarij xpi. xxxij. q. v. mulier. Itẽ dicunt̃ duces. lix. diſ. c. j. ⁊. ij. Et dicũt pẽs cle ricoz. de reſt. ſpo. q̃rẽte. de cẽſi. cũ apl̃s. de excel. ꝓla. c. j. ⁊. xvj. q. j. ꝓdicatoꝛ. viij. q. j. clemẽs. cum ꝓcoꝛ. Et ipoz dignitas oꝛ faſtigiũ. c. di. ordinatiões. lxj. diſ. miramur. j. Reg. Et dic faſtigiũ. i. magnitudo vel altitudo vl̃ latitudo. vt. C. de. no. co. fa. l. j. iuxta ꝑn. vbi ſic exponit̃: ⁊ de multiplici ptãte epoz. vide Spe. de leg. §. nũc de epoz. **Ruſtic⁹** Et titulares epi q̃z epat⁹ vltra mare: ⁊ tra ſarraceno rũ ſunt ꝓſtituti: ⁊ q̃ alioz epoꝛ in põtificalibꝫ ſũt ſubſtitu ti locũ tenẽtes ſeu vicarij: an ſil̃r ꝓncipes ſint dicẽdi: ⁊ tãtaz dignitatũ titul̃ put ꝑmittit̃ ſint di gnifi cãdi. **Nobilis** Nõ dubites q̃n q̃ ad dignitatis ꝑmiuẽtiã ſint oĩno tales. ⁊ habẽt noia ſiue titulos de locis ſuarũ eccl̃iaz: quas nec viſitare/nec ꝓcurare/nec re formare ꝑſumũt. nã ⁊ comites ⁊ barones de ſuis dñꝫs exules: vt ille noia ſine admiſtratõe re poꝛtare ſolebunt. de quibus dictũ eſt. ẽ. c. xiij. de comitibꝫ. De his autem epiſcopis cõmuniter per papã de religioſoꝛũ gremio. ⁊ vt plurimũ de ordinis mendicantiũ collegio creatis attende: et veriſimiliter vicioſe: quia non gratis ab eo qui gratis dare teneretur accipiunt. vt. j. q. j. pla cuit. cum concoꝛdan. Nec in ſi gratis dare curabunt. ergo eſt erroꝛ in ꝓncipio. ⁊ maximus vi detur in fine: ⁊ malo incho co ꝓncipio vix bono exitu peraguntur. lxj. diſ. mirantur. ⁊ quod

ab initio fuit vitiosum quõ tractu tpis valebit. vt. ff. de re. iur. ab initio. & l. pen. xvj. q. iij. §. põt ꝑ. q. si ꝑuat⁹. de elec. audiũ. vt ecce dicit Jo. an. tales vicz religiosos subtilem modũ apostatizandi repꝛ̃sse. qz talit a supioris obediẽtia dicũt absolute recepisse. vt le. & no. ĩ. c. de monachis. xvj. q. j. vt dicãt Laqueus ꝓtritus est/ & nos liberati sum⁹. vt psal. cxxiij. & hec est forma ꝑ quã dñs suscitat de terra inopẽ/ & de stercore erigit pauperẽ. vt collocet eũ cum ꝓncipib⁹/ cũ ꝓncipibus ꝓpꝛ̃i sui. psal. cxij. & j. Reg. ij. suscitans de puluere egenũ/ & de stercore erigens pauperẽ. vt sedeat cũ principib⁹ & soliũ glie teneat/ & vtiqz talis est obseruãtia in ꝓsilioꝝ generaliũ sessoribus. vt hij iuxta ordinẽ ordinatiõis sue/ vicz cõputando creatiõis annos ipsi ꝓcedũt vel sequñt alios epos/ hij tñ epi/ vicz titulares ad regularũ suarũ obseruantiã & habitus delationẽ tenent. ꝓut le. & no. in dic. c. de monachis. & xvj. q. vij. in vno. sed quid sequit audiam⁹. Nam moꝝ tales titulares regula tanqz vxore legittia/ a qua de iure separi nõ põt repudiata/ cũ curiosa dña vicz symonia in adulterio ꝑpetuũ fedus ꝓtrabũt/ sibiqz turpiter cohabitare in domo socri sui vicz Simonis magi nõ erubescũt/ & cohabitãdo huic effronite meretrici/ vicz simoniace ꝓuitati vna cũ ea/ vnũ corpus efficiũt. xxij. q. iij. in eo. & erũt duo in carne vna. Beñ. ij. q. est lepra nimis: ea lepra qua fuerat infecta ꝑ Giezi discipulũ Helisei ꝓphete. j. q. j. iudices. & iij. Reg. v. que est morbꝰ tam ꝓtagiosus siẽ pestis/ q oẽs sibi ꝓuersantes inficit/ ideo simonia pestꝫ dicit de simo. siẽ. & etiã dicit rabies. e. ti. si dñs/ ꝑ quã siẽ canis rabid⁹ qs tetigerit vt putat bñdicẽdo letalit inficit. vt verificẽt in ipis hec mala. c. ij. maledicã bñdictiõib⁹ vris/ hoc est/ quicqd a vobis bñdicet/ ꝑ me erit maledictũ. ita exponit. j. q. j. maledicã/ & aliter exponit ibidẽ. c. multi seculariũ/ ꝓdictã aũt rabiẽ a Juda scarioth ꝓtraxerũt qui dũ dñm vendiderat seipm rabid⁹ suspendit. Mat. xxvij. & j. q. j. qui studet. xxiij. q. v. si nõ licet. Sed qd sequit postqz hmõi pontifices sine ponte in inuio & nõ in via veritatis/ ꝑ qs pestiferos ꝓtagiosos morbos irremediabiliter tacti fuerit/ ita q carnes ꝓsciẽtie penit⁹ ꝓrigine putredinis tabefacte incisionẽ pnie ferro ꝓtritiõis nec igne caritatis desperãtes nõ sentiũt/ extunc põposa nuptiaꝝ festa/ de donatiõibus ꝑpt nuptias illius frõtose meretricis/ vicz simonie ꝓquisitis celebrare multũ babũdanter nõ cessabũt/ & vsqz ad inferni nouissima cũ infernoꝝ suoꝝ compncipib⁹ stridore ꝑpetuo in frãgore buccine ꝑ nimio dolore de igne ad ignẽ saltabũt. sz rogo rusticitatẽ tuã qten⁹ hec incidẽtia accide nõ repellas / etiam si nr̃o ꝓposito non ꝓficere plene ꝓspicias. Nam in veritate delectarer. ꝓut exptus suz ꝓptime ipoꝝ exq̃sitos clericoꝝ & laicoꝝ auꝝ & argentũ/ & oia metallorum genera/ & insup infinitas vtensiliũ dom⁹ rerũ materias/ modos acq̃rendi describere/ et qꝫ bonũ foꝝ faciũt tanqz Judas mercator pessim⁹/ dandũ maximũ bñdictiõis munꝰ/ respectiue ꝑ vilissimo subaꝝ pcio. sed breuitatis gr̃a dimittam⁹/ & in ꝓposito ꝓcedam⁹. Porro ꝓsideranꝺum est. q in eccl̃ia dei sunt post summũ pontificẽ/ legati/ pr̃iarche/ ꝑmates/ metropolitani/ et archimãdrite / inter qs epi sunt minores. de q spe. de iurisd. oĩm iudi. ij. ꝓm canones / oẽs tñ largo vocabl̃o dicunt epi ꝓout papa. vt ꝓdictũ est. **Rusticus** Cardinales aũt an sint ꝓncipes: aut ꝓncipũ dñatorum sibi frequẽter tanqz dñs immortalib⁹ diuis cũ honorib⁹ diuinit⁹ exhibitaꝝ/ ordinũ prẽdestinatiões/ ego & cõrurales mei penitus intriti vellent fore certiores. **Nobilis** Et si de cardialib⁹ nõ fecisses mentionẽ ꝑ me ceterꝫ intricat⁹ recordat⁹ non fuissem. Scias igit. q cardinal psbyter aut diacon⁹ minor est epo. vt le. & no. ij. q. vij. quãqz. & ibidem Archid. idem tenet supaddens nisi sit delegat⁹ aut legat⁹ a latere dñi pape. idez de pbeñ. dilectus ꝑ host. Unde cũ papa permixtũ loquit de cardinalib⁹ oẽs appellat frẽs. vt de elec. innotuit ꝓpꝛ̃ie tñ cardinales epos frẽs vocat. de crimi. fal. qꝫ graui. sed nõ epos vocat filios/ & fere sũt patricij scripti in diademate ꝓncipis/ & pars eius eidẽ corpori sunt in cõsistorio assistẽtes/ & pũt dici senatores. de quo ✱ de Archid. de offi. lega. c. j. lib. vj. Constat tñ. q scts Siluester ꝑm⁹ qui ministros dñi pape collaterales appellauit cardinales. ij. q. iij. presul. & Marcell⁹ papa fecit ꝑmo qndecim cardinales ꝓpter baptisma & sepulturas hoĩm mortuoꝝ. ꝓut no. Archid. in. c. vbi periclim. de cle. lib. vj. in glo. isti fuerũt. Item idez fecit duos diacones cardinales/ vicz Sisinniũ & Ciriacũ. qui portabãt elemosinas captiuis chr̃ianis & paupib⁹. vt habet in legenda ipsius Marcelli. Item Fabian⁹ papa creat⁹. de anno dñi ducẽtesimo. xiij. q in dieb⁹ suis fecit septẽ diacones cardinales qui ꝑssent septẽ notarijs/ & gesta martyꝝ fideliter ꝓscriberẽt. vt legitur in ipsius legẽda/ & ꝓpꝛ̃ie sunt plebani aut curiati eccl̃iaꝝ prochialiũ in vrbe q ipsi titulos bñt/ nec sine hmõi titulo quisquã cardinaliũ creat. ó q ꝑ Jo. an. in addi. spe. in q̃rta ꝑte q̃lit.

libelli ꝓcipiant̃.§.iam nũc videndũ. vñ Anastasius ꝑs bꝫ cardinal̃.qz eccl̃iam suã prochialẽ vicz titli bti Marcelli/ꝑ ānos ⁊ plures.vt vniuersali eccl̃ie ꝓficeret deseruit/depositus est.vt de cle.nõ resi.c.ij. Nõ est aũt cert⁹ numer⁹ cardinaliũ/⁊ ita duo sufficerent ꝑ vniuersali eccl̃ia.vt ꝺt Archiꝺ.de elec. vbi gl̃z.li.vj.sed mihi videt̃ si null⁹ esset dignũ ⁊ iustũ sozet/⁊ pl⁹ vniuersali eccl̃ie ꝓficeret Nã cause cessant ꝓpt̃ q̃s ꝓncipaliꝫ fuert introducti.put ptz.ꝑ effect⁹ ⁊ ipsoꝝ cẽntia penit⁹ posset cessare.vt de de spõ.impu.accessit de spon.ad audientiã.j.q.vij.q̃ pre medio cũ ꝓcoz. Nã vtiq; dissimulandũ esset si nõ ꝓdessent simpl̃r sic arboz infructuosa/q̃ frustra terrã occupat. Mat.xvij.de deci.q̃uis/⁊ vtinã etiã si non nocerẽt.sed ꝙ noceãt ⁊ non ꝓsint. videam⁹ ex infrascripꝯ. Dicit em̃ regl̃a iurꝯ.lib.vj.ꝙ vtile nõ debz ꝓinutile viciari:ac si diceret⁹.ꝙ eccl̃ia romana q̃ est mũdissima ꝑ inutilia mẽbza nõ debz coinq̃nari.vñ ꝺt Din⁹ ĩ eadem regl̃a.ꝙ si vtile ab inutili separi põt viciat/alꝫ nõ.sed ħ separi põt ꝑ ⁊c.ꝓbat p.l.j.§. Item q̃rit̃.ff.de aq̃ q̃t. ⁊ esti. ⁊ no.ff.de vsurꝯ.l.pecunie fenebrꝯ/⁊ ꝺ cõ.fur.l.seru⁹.§.bone.⁊.C.de agri. ⁊ cẽ.l.quẽadmodũ / vbi determiat̃.ꝙ ꝑ ꝑte indiuidui irritatũ totũ irritat̃ mltũ subtilit̃. Jo.an. in mercuriali hui⁹ regl̃e tractat vnã qtõnez/ex q̃ ꝑ ⁊ ꝯ plura,puenirẽt,pducẽda. sz omissis mltꝯ subtilitatiꝫ. Videt̃ em̃ exꝑsse.ꝙ in duoꝫ q̃ꝝ vnũ nocet/⁊ aliud ꝓdest inspicit̃ ⁊ ꝓpendit̃ plus qꝺ nocet.ff.ex q̃ꝫ ca.in poss.eat̃.l.fulcin⁹.§.qz ⁊ ad silꝫ/⁊ merito/ne sub ꝓtextu liciti gueniat̃ ad illicita.ff.de offi.ꝑsi.l.illicitas.§.illicita.cũ silꝫ ibidẽ notatis. Jtẽ ꝓpt̃ difficilẽ sepationẽ liciti ab illicito ꝓhibet̃ q̃s a toto.ff.de aqua q̃t. ⁊ esti.l.j.§. Jtẽ querit̃.ff.de aqua plu.ar.l.j.§. Jtẽ sciendũ.in fi. ⁊.§.si vicin⁹.⁊.l.iij.§.fi.imo a licitꝯ abstinendũ est /si cozũ occasiõe gueniat̃ ad illicita.lxxxj.di.legit̃ cũ ꝓcoz.in glo.j.sed ħ multũ deteri⁹ est. Nã ꝙ nõ ꝓsint eccl̃ie videt̃ expient̃. Quia sine ipsis eccl̃ia possit subsistere.qz subsistebat dũ ipsi nõ fuerãt/⁊ ꝑsertĩ ex eo/ cũ nõ sint colũpne eccl̃ie sic ep̃i,put ꝓdictũ est. Jtẽ ꝙ sine ipsis possit creari papa/sic olim factũ est/ duz cler⁹ elegit oẽs sũmos põtifices q̃ fuert ante ꝓdictũ Marcellũ papã q̃ fuerat triceſimusquart⁹ post Petrũ.de q̃.xxj.dis. Nunc aũt/vel q̃ fuerũt ante tẽpus Nicolai.ij.q̃ de anno dñi. M.l.instituit ꝓmo.vt Card̃.eligerent summũ pontificẽ.vt.xxiij.di.in noie dñi. Nam Martin⁹ papa q̃ntus ꝑ cardinales ⁊ cler⁹ ꝓuncti creat⁹ est in ꝓcilio Constantien̄.de anno dñi. M.cccc.xvij. ipa die Martini ep̃i. sic silr Felix quartus in cõcilio Basilien̄.de anno dñi. M.ccccxxix.die xxiij. Junij. Est tñ laudabiliꝫ seruatũ dum ardua tractant̃ ꝑ papã cardinales tanq̃s cõsiliarij sibi sint collaterales. vt dicit Jo.mo.in.c.sup eo.de here.li.vj.⁊ Archiꝺ.e.lib.in.c.q̃uis de offi. oz. Quis aũt dubitat/q̃n ꝓtiozes ipsis ⁊ sapiẽtiozes in mũdo sint multo plures/cũ papa tpibus nr̃is nõ tales ꝓcise. sed alꝫ nepotes ⁊ amicos/⁊ nepotũ ⁊ amicoꝝ ꝓtimiozes vel nobiles vel potentes elegerit sibi cardinales.sed ꝙ noceãt eccl̃ie ⁊ nimiũ grauent eandẽ/ videm⁹ patenter in eccleſ̃ys monaster̃ys/ cenobi3s/zenodochi3s/hospitaliꝫ eisdẽ cardinaliꝫ ꝑ summũ pontificẽ cõmendatis.de q̃ꝫ de elec.nemo.libꝫ.vj. Et dico notant̃ cõmendatꝯ:ac si papa simpl̃r deponeret. M.⁊ A.lr̃as. Et diceret lautissime comedatꝯ:qz talit̃ sibi loca cõmendata comedũt deuozãt/⁊ deglutiũt/sumũt/assumunt/⁊ absumũt/ingerũt/digerũt/⁊ egerunt/⁊ nõ tm̃ fruct⁹ reddit⁹ ⁊ ꝓuent⁹.sed fructuũ reddituũ ⁊ ꝓuentuũ aut obuẽtionũ possessiões/⁊ vtinã in ħ cẽnt ꝓtenti/nequaq̃/qz ⁊ insup adinstar auis auidissime/vicz struthionis g̃diꝫ multis ꝓpt̃ multos inutiles deo ⁊ hoiꝫ stomachos q̃s nutriunt mltiplicit̃ excedũt. qz non tm̃ ferrũ. sed auꝝ ⁊ argentũ/es ⁊ plũbuz/stannũ ⁊ auricalcũ/⁊ vltra audiam⁹ amoze dei/muros/lapides/ligna/lateres/tectũ/⁊ tegulas/ lares ⁊ habitacl̃a monasterioꝝ ⁊ eccl̃iaꝝ taliter in cõmendis comedũt. ꝙ in ipsis locis cõmendatꝯ/nec clerici/nec monachi/nec religioſoꝝ ꝓuẽt⁹/aut collegiũ locũ habitationis inueniũt. imo si bñ ꝓsideras.put fuerãt primũ deputati/ad sepeliendum mozt̃uos. vnde non mozt̃uos sepeliunt/sed vt̃uos deuozant et deglutire non erubescunt. vt dicit prophe ta.psal.liij.deuozant plebem meam vt cibũ panis/ deum non inuocauer̃t illic trepidauerũt timoze vbi nõ fuit tumoz qz decimãt mentã anetũ ⁊ ciminũ/⁊ reliquũt q̃ sũt gꝛauiora leges iudiciũ ⁊ miſcdiaz/⁊ fidẽ excolando culicẽ/ camelũ aũt deglutire nõ formidãt. Mat.xxiij. ⁊ de hmõi deuozatiõe ꝓploꝝ iterũ ꝺt ꝓpha.psal.lxxviij. Et comederũt Jacob ⁊ locũ ei⁹ desolauerũt/ħ est dicere.qz caldei siue babilonici ꝓmo/⁊ Antiochus rex scdo. ⁊ romanoꝝ potestas.tertio comederũt Jacob /ħ est ꝓplm ilr̃l'descẽdentẽ de Jacob/⁊ ꝑm Nicolaũ de lyra talit̃ dicũt comediſſe. eo ꝙ bona diripuerũt ⁊ ꝓsupserũt/⁊ ipm ad extremã miseriã deduxer̃t/⁊ sic cardiales ꝓprie dicũtur comedere religiosos/ ⁊ ipsoꝝ loca desolare. Et silr tyrãn⁹ ꝺt comedere subditos suos ꝑm eundẽ/⁊ q̃ talit̃ ꝓsumũt pñt dicere cũ Job.c.xxx.q̃ me comedũt nõ dormiũt/vl'locũ ei⁹ desola

uerūt /vicz cardīales/ea desolatiōe/q̄ pulcherria ciuitas Jerusalē ⁊ tēplū ei⁹/⁊ ois ornat⁹ ei⁹ impia dñatiōe gētiliū q̄ nō fuert ꝓfessiōis habitātiū de iure i tēplo dñi racidit⁹ demū deuasta bant. sic loca religiosa supdicta expulſ vers incol'regl'aribꝫ put gētes Jerosolimā deuastarunt et collectꝫ fructibꝫ de ẽra relinq̄t vix vmbraculū in vinea ⁊ tuguriū in cucumerario. Esa.c.j. Hanc deuorationē ꝑdie.vt p̄mittit specificatā in rebꝫ ⁊ psonis vidim⁹ i vrbe romana in mltis ecclesijs ⁊ monasterijs ꝓficatā: ⁊ pserti in monasterio scti Gregorij.vt apparēt vestigia:magn⁹ quōdaz fuit ꝓuēt⁹.vidi q̄ vacabat ⁊ clausuz:⁊ nō fuit monach⁹: ⁊ p cardiales tot⁹ ꝓuēt⁹ more p̄misso fuit deorat⁹/ ⁊ nō tm̄ in vrbe.sz p galliā ⁊ italiā ⁊ plura mūdi regna sincere ꝑpendētes. qō ⁊ plures deuoti suspirādo pspiciūt: ⁊ ꝓstat mihi de q̄dā ꝓratu Bisuntine dioc̄. q̄ ōr mor= tua aq̄ q̄ añ.xxx.ānoꝝ spaciū silr fuerat i manibꝫ cardinaliū tlr cōmest⁹.nūc hz platū ꝑriū ⁊ tā q̄s padisus cultu diuio ⁊ hūano ⁊ psonaꝝ ⁊ reꝝ remanet habūdantia refert⁹: ⁊ hec sufficiāt de cardinalibꝫ. licz adhuc mire relacōis p̄mo de ipis foret formād⁹: ⁊ ꝑdie ꝓcludēdo ꝓncipes nō sunt inq̄ntū cardinales/nisi fuerūt epi/ aut epoꝝ supiores/licet ipsi se fore vix recognoscāt ho mines.sz dijs imortalibꝫ esse volūt coeq̄les. Pre oibꝫ tm̄ mūdi platis hñt ꝓrogatias/⁊ imunita= tes/ō capiētes/aut molestātes eos: **Rusticus** Sufficit ꝑ certo de cardialibꝫ q̄ dixisti:⁊ dē. vt ptz de penis.c.felicis.lib.vj. **Rusticus** forte p ignorātiaz sūt excusati sic ꝑ sim= plicitatē nos rustici al's in rusticitate mea ipsoꝝ ꝓscias excusare nō merui.sed dic vltra.q̄ noui q̄ ꝑplus isrl'habuit sacerdotes ⁊ sacerdotū ꝓncipes:an ne gentiliū p̄sules in sua religiōe habe ant in tli dignita= **Nobilis** Utiqz sic. Nā ꝑdie ipoꝝ pōtifices dicebanꝫ ⁊ hodie dicūt te preeminentes. **Nobilis** ꝓncipes:⁊ int se habuerī gduū discretiōes.q̄ fuerūt flamī= nes/archiflamies/⁊ pthiflamies/⁊ residebāt in maioribꝫ ciuitatibꝫ.vbi nūc nri ꝓmates/ pri= arche:⁊ metropolitani residere solebāt.vt.l.xxx.di.i ill'.xxj.di.§.j.⁊.c.cleros.⁊ ibi videre poterꝫ. **Rusticus** An ne abbates/ꝓres/decani/vl' ꝓpositi aliq̄ꝝ **Nobil'** Scias ꝑdie monasterioꝝ vel eccl'iarū possint dici ꝓncipes. q̄ oēs prelati minores epis ꝓncipes dici nō p̄nt/licet Greg.papa scripserit Hermāno epo Wetēsi.put ha= bet'.xcvij.di.q̄s dubitat.sic inq̄ens.q̄s dubitat sacerdotes chri regū ⁊ ꝓncipū:oimqz fideliū pa tres ⁊ mgros cēseri:ac si diceret nēo dubitat/sacerdotes fore sup̄ reges ⁊ ꝓncipes. q̄ sunt ꝓnci= pes:⁊ pl⁹ q̄s ꝓncipes.sz h̄ sumit' large:⁊ in foro pnie:⁊ in q̄ papa ꝓnceps mūdi subest illi.cui cō fitēdo caput supponit. vt le.⁊ no.in.c.sane.de offi.dele.⁊ insup aliq̄ putāt abbates insulatas: et pserti aliquoꝝ monasterioꝝ in alamania supiori ꝓstitutos in dioc̄.Constañ.⁊ Basilieñ.de q̄bꝫ le.⁊ no.in.c.vt aplice.de ꝓui.li.vj.fore ꝓncipes.⁊ certas abbatissas fore ꝓncipissas.Q̄ nec ꝓui legio: aut indulto spēali:seu aliquo iure vel lege vident' ꝓbare.sed est supbia in abusione/licet Jo.an.dicat in addi.spe.de arbi.§.sequit'.ꝑ.Sz q̄ro diligent' ⁊ c̄. vbertū dixisse.q̄rendo:⁊ q̄s in germania est maior ꝓnceps abbate scti Galli.q̄ est in dioc̄. Constañ.de q̄ abbate in.c.dilect' fi lijs.de pur.can.⁊ forte illudēdo locut⁹ est.put inq̄t Egipt⁹ ad Woysen:⁊ q̄s ꝓstituit te ꝓnci= pem sup nos. Exo.ij. vel forte.q̄ idē abbas ꝓsuevit vasallos/vicz/comites/⁊ barones/genero sos/illustres/⁊ nobiles/ac homagia magnifica hre tanq̄ ꝓnceps. ideo ꝓncipem eū nolauit. imo abbas campidoneñ.augusteñ.dioc̄.⁊ abbas morbaceñ.Basilieñ.dioc̄.ducibꝫ austrie his diebꝫ solēt feuda ꝓferre.sed ꝑitas est.q̄ abbates ab antiq̄ fuert laici.vt narrat Jero.in vita spa= trū.⁊ Jo.an.in addi.spe.de ꝓui.sup rubr'. Nā h̄ pñtibꝫ seruat' tribꝫ in medio eccl'ie. h̄ est in ꝓsi lijs generalibꝫ.vbi abbates stati post epos.⁊ iuxta suas etates.h̄ est p̄m annos sue ꝓsecrationis collocabunt'.⁊ q̄ senior fuerat in ꝓsecratiōe.habz altiorē locū. put int' epos seruat'. vt ꝑdie le.et no.xvij.di.epos.⁊ vide rones ibidē in glo.nisi fuerīt abbates ordinū ꝓncipales.vt Cluniacen. Cistercien.ꝓmonstraten c̄. q̄ sue ꝓfessiōis singlos abbates p̄cedere solēt. Attū principes nō sunt:⁊ largo sūpto vocabl'o.oēs abbates indiffēter dicunt' ꝓncipes. put etiā pastores habuerī ꝓncipes. put.j.dicet'. ⁊ put dictū est.s̄.c.xiij.de ꝓncipibꝫ.de quo vide Clem.j. de bap.in glo. magna. vberior tm̄ debet' honor ⁊ reuerētia abbati q̄s alijs clericis/licz sint ꝓpositi/ decani/ aut al's dignitates in ecclesijs metropolitañ.aut cathedralibꝫ post pōtificalē hñtes.ar.de eta.⁊ q̄li. c.j.de ꝓui.abbates.li.vj. ⁊ ita fuit in ꝓsistorio pape.⁊ in generalibꝫ ꝓsilijs:⁊ in romana curia cui⁹ vsus ritus ⁊ ꝓsuetudo ius facit:⁊ ab alijs seruari debz.vt plene le. ⁊ no.de tem.or.c.j. ⁊ in glo.j.vñ.tpe Silvestri pape:abbates nō erāt clerici.sz laici.xvj.q.j.generalit'.xciij.di.a sub dia= cono. Itē Jo.an.in dic.decretali.vt aplice.de ꝓui.lib.vj.notat dictos abbates insulatos.asinos coronatos/ ⁊ idez ōr ibidē.q̄ hmōi abbates.q̄ tlibꝫ vtunt' insul'⁊ ornamētis pōtificalibꝫ nō ꝑpte

rea pñt id qđ pōtificāl' ordis est exercere. sic nec illa olim cur epi exercebāt. lxviij. dis. q̄uis. z ista ỹgines nō possent ꝓsecrare sua ꝓpria auctoritate. Item dixit q' hec signa pōtificalia in ulis ꝑla tis tantū opant' q̄ntū in mulis genitalia: ac si diceret. muli testiculos z alia virilitatis hñt signa z nō generāt. ita t'les abbates coronas z diademata pontificū portāt: z pōtificali dignitate non fructificāt: z hostien. in. c. fi. ō trāsla. dixit. galli gallinarū dicūt mitrati q̄ nō sunt in epos ꝓfecti ac si diceret hmōi abbates tāq̄ galli vel epi sunt cristati fertilitatis cū dignitate sic capones qui neq̄ cātant neq̄ generāt/penit⁹ sunt castrati: z btūs Bern. ō t'les q̄ mlto p̄cio magnoq̄ labore q̄runt pōtificalū insignia p̄ ꝑilegia papalia sic ōt: si attēdit rex dignitas hāc monachi abhorret pfessio. si mysterū sol'liqt ꝓgruere pōtificib⁹ pfecto esse deliderāt q̄ videri gestūt: meritoq̄ ill' subiecti esse nequnt q̄b⁹ iā ipso desiderio cōpāt. q̄d si z nomē eis ꝓferre ꝑilegioꝝ posſz autoritas: q̄nto putas auro redimerēt vt appellarent' pōtifices q̄ ista est. o monachi vbi tior mētis. vbi rubor frōtis. Quis vnq̄ ꝓbatoꝝ monachoꝝ h̄ ỹbo docuit aut exēplo mōstrauit hec et alia vide in specu. bi

Rusticus Sū ꝓtent⁹ de inspūali statu p̄ncipū. sz q̄ sint p̄ncipes scl'ares volo scire: z insup de q̄busc̄uq̄ statib⁹ q̄s p̄nceps fuerit

Nobilis dicendus. De p̄ncipib⁹ scl'aribus aliq̄lit dictū ē. s. c. xiij. ō q̄b⁹ etiā le. z no. xviij q. v. p̄nceps: z ī Clem. vnica. de bap. vñ scias vltra p̄missa. q⁹ multiplices fuerūt p̄ncipes ſm scripturaꝝ veteris z noui testamētoꝝ series: z insup ſm canonū z legū imp'aliū dispositiōes: z nō dubitas. q⁹ deus sit p̄nceps. vt Esa. ix. z p̄nceps pacis. Esa. ix. Itē p̄nceps ſmonū pacis fuit Alexāder Matt. x. Porro angel⁹ q̄ de se dixit Josue. v. Ego sum p̄nceps exercit⁹. Itē Michael magn⁹ p̄nceps āgeloꝝ. Dan. xij. Itē p̄nceps ōi dicebat' Abraā. Ben. xiij. Itē petr⁹ p̄nceps ap'oꝝ. xix. di. ita dñs. xxi. di. i nouo. lxxx di. in illis. xviij. q. i. loqt'. licet se dicat p̄s bytez. vt le. z no. xciij. di. legim⁹. Itē papa vicari⁹ Petri z successor ōr p̄nceps: z oēs epi dicūt p̄ncipes ꝑut p̄dictū est. Itē imperator ōr p̄nceps de re iudi. ad aplice in p̄n. ūmo dicit' p̄nceps mūdi z dñs. ff. ad. l. Rod. de ꝓtoris: z merito cū sit sup oēs reges mūdi. vij. q. i. in apib⁹: z oēs natiōes sub eo sunt. xi. q. i. §. si qs. ỹ. volum⁹: z iudei sub eo sunt. C. ō iud. l. iudei. z oēs ꝑuicie. lxij. di. Adrian⁹. z oia sunt in īperator. ptāte. lxxx. di. q̄ iure xxij. q. viij. cōuenior. q̄ z monarchiā tot⁹ terre ōr hāt. xij. q. i. futurā/hinc rex dicit' p̄nceps. de sac. vnc. c. vno. ỹ. vñ in veteri de actu veniēs de elec. innotuit ō bap. maiores circa fi. xlv. di. de iudeis. Item septē dicunt' p̄ncipes. q̄ dicunt' electores imp'ij de elec. venerabilē. in p̄n. de q̄b⁹. s dictū est. c. xij. Itē quicūq̄ al⁹ alīs p̄ncipans in aliq̄ loco. de iuō. iudi. z. c. se. z oēs p̄ncipes scl'ares. de q̄b⁹. s. dictū est ꝓ ordinē. c. xiij. Itē p̄cipal' in q̄libz iudicio ōr p̄nceps. ff. de ser. corr. l. i. §. iu. h̄ iuditio. Itē iudices eccl'iastici dicūt p̄ncipes. xvij. q. iij. diffiniuit ī fi. Itē q̄libz plat⁹ eccl'ie ōr p̄nceps: z p̄ncipes eccl'iaꝝ dicūt plati. xxxv. di. eccl'ie p̄ncipes. Itē dicebant' p̄ncipes militie. vt Naam. iij. Reg. v. z Olofernes Judi. ij. Itē dicebāt p̄ncipes sacerdotū Mat. xxvi. Luc. xxij. Itē p̄ncipes sinagoge Luc. viij. Itē p̄ncipes phariseoꝝ. Luc. xiij. Itē p̄nceps publicanoꝝ. vt Zacheus. Luc. xix. Itē princeps iudeoꝝ. vt Nicodem⁹. Joh. iij. Itē princeps in pl'o isrl'. Nūeri. j. Itē principes fuerūt in singul' tribub⁹ isrl' ordinati. Nūeri. ij. Itē princeps fuit Joseph oīs possessiōis regis pharaonis. Ben. xlij. Itē fuerūt principes filioꝝ Amon. ij. Paral'. xix. Itē p̄ncipes Edom. Exo. xv. Itē p̄ncipes exercit⁹. iij. Reg. ix. Itē principes exercitus dñi Josue. v. Itē principes tantoꝝ p̄ familias leuitaꝝ. j. Paral'. xvij. Itē principes familie leuitaꝝ. j. Paral'. xiij. Itē princeps principū leuitaꝝ. Nūeri. iij. Itē princeps familiaꝝ tribuū. j. Paral'. xiij. Itē p̄ceps ꝑuiciaꝝ. Hester. xij. Itē princeps ciuitatū. j. Paral'. xxix. Itē p̄nceps tributoꝝ. j. Mach. j. Itez princeps Juda Zabulon z neptalim. psal. lxvij. z Numeri. vij. Itē princeps filioꝝ Ruben Simeon z Gad Effraim Manasse Beniamin Dan z Aser Nūeri. vij. Itē principes patrū de Juda z Beniamin Esdre. j. Itē principes Moab Judi. v. Itē p̄cipes sodomoꝝ. Esa. j. Itē principes gentiū Mat. x. Itē p̄cipes belli. ij. Paral'. xxxij. Itē principes multitudis. Exo. xxxj. Itē principes bellatorū. j. Paral'. xxxij. Itē principes ꝑ sapia ſmōis sui. Eccl. ix. Itē principes ꝑl'oꝝ. psal. xlvj. Itez principes seculi. j. ad Ebr. ij. Itē principes eunuchoꝝ. Dan. j. Itē princeps sapiētissim⁹ int' tres fuit Dauid. ij. Reg. xxiij. Itē princeps ad ꝓfitēduz dño. j. Paral'. xxj. Itē p̄ceps sube Dauid reg. j. Paral'. xxvij. Itē princeps impi⁹ sup ꝑl'm paupere. Prouerb. xviij. Itē principes negociatores. Esa. xxiij. Itez princeps insipiēs. Esa. xxxij. Itē principes latronū. ij. Reg. iij. Itē principes pastoꝝ. j. Per. v. Itē princeps cocoꝝ Nabusardan. iij. Reg. vlt. xlvij. di. in prin. Itez princeps carcer. Beñ.

xxxix. Itē beelzebub ꝓnceps demoniū. Mat.xij. Luc.xj. Itē ꝓnceps spirituū ptātis aeree. ad Ephe.ij. Itē ꝓnceps infernoꝝ. psal.xxiij. Itē ꝓnceps viciaꝝ. de pen. di.ij. §. ꝓnceps. Et ꝓnceps mūdi dr idē Joh.xiiij.t.xxiij.q.viij.§.ſz notādū Itē ꝓncipes t ptātes t mūdi rectores tenebrā rū. ad Ephe.vj. Itē oīs ꝓncipās ꝑlo generaliť dr ꝓnceps.t etiā in collegio. de ma.t ob.oīs. Exo.xxij. Itē ꝓnceps est int apes t grues.vij.q.j.ī apibꝫ. Proprie tñ t ꝯgrue solū summū pō tificē t impatorē ꝓncipes dicī?. dū ꝓncipē absolute noiam?. Et tles legibꝫ sūt soluti: t qđ ipis placuit legſ hz vigorē. Insti. de.e.đ iu.na.gen.t ci.§.qđ principi. Hoc aūt ita ꝓtīgit. nā duz absolute dicim? dñm nisi xpm: t dū apl'm nisi paulū: t dū ph'm nisi Aristotelē: t dū vbē nisi romā: t ħ anthonomasice ꝓpť excellentissimā excellentiā denotam?. vt le.t no. de pen.t re. significauit.t ī glo.j.t Isid. Ethi.li.j.c.xxxvj. de tropis.ſz ꝑter demōstratiue aut relatiē specificādo oēs t singl'os eꝑos t sibi supiores/necnō reges t ꝓncipes ꝓncipatuū specialiū singl'ares. ꝑut sunt marchiones. duces. t comites maiores appellam?. ꝓncipes. ꝑut ꝑdictū est. §.c.xiij.§. ꝓncipes ꝑ extēsuz: t oēs ꝓprie tenēť ad defensionē eccl'iaꝝ. xxiij.q.v. ꝓncipes. t.c. Regū. t.c. āmini stratores: t ꝺ eos cōmittiť crimē lese maiestaſ tāq̄ ꝺ impatorē. vt ptz.ij.q.j. in ꝓmis. t Archiđ. de penis felicis. lib. vj. sup. ꝛ. lese maiestatis. Ūn precor his denotatiōibꝫ sis modo cōtentus.

De eo quis sit melior inter principem natum electum siue creatum. Capitulum vicesimūquartum. Ait Rusticus.

c Onstat mihi qđ m'ta semiaueris t tenue metis. vñ te nec alios reficis. sed putas te satis egisse. q̄ de ꝓncipū ꝓditiōe referēdo diligentiā feceris. vt le. t no. de medico. ff. de offi. pſi. l. illicitas. §. sicuti. sz ne vacem?. qz largā de ꝓncipibꝫ mētionē feciſti int q̄s q̄d apparet: vicz electos v'l natos: t q̄les in dignitatis v'l bonitatis estimatiōe cre **Robiť.** Questio valde cōis t ꝑitoꝝ ꝓtiōi q̄si q̄ttidis precellentiores. diana. sz tuoꝝ ꝓruraliū ꝓtubernio fortaſsis. vt decet satis pegrina. cū nō sit de exercitatiōe vīa. Nā Egidi? in li. de regimine ꝓncipū in scđa ꝑte. ťcij libri. c.v. cū pluribꝫ alijs videť opiniōi mee ꝛrius. cui adherere poteris si placz: t nihilomin? ꝓpēde. q̄ t qual'sit intentiōis mee relatio. Tu nosti. q̄ in spūalibꝫ dignitatibꝫ t ecclesiasticis bñficijs successio hereditaria penit? refutať. vt ī. c. trāsmissa. de fi. pſ by. cū ꝯcor. Ūn ꝓncipes t ꝑlati clericoꝝ ꝑ electōis scrutiniū aut cōꝓmissuz in electores crebro ꝑficiūť. vt le. et no. ī. c. q̄ ꝓpť de elec. cū ꝯcor. ꝑut etiā q̄dā ꝓnceps ꝑl'oꝝ/vicz senatores romanoꝝ. de q̄ in. c. fundamēta. de elec. li. vj. t duces venetoꝝ. ianuēsiuz. t alioꝝ ī italia ciuitatū ptātes. sil'r t Soldan? ꝓnceps paganoꝝ. alij sūt ꝓncipes nati t ꝑ successionē suos ꝓncipat? t dñationē potētatus sūt adepti. vt reges regnoꝝ: t ꝓncipes ꝓncipatuū. §. descriptoꝝ in. c. xiij. vbi tñ si successio deficeret regnicl'e t ꝑl'us sibi pñt eligere regē vel ꝓncipē. vt. §. e. c. pbatū est. His ꝑhabitis sciās doctores in dicte tue qtōnis materia multū discrepātes. Naz dicūt aliq̄ ꝓncipē electū cōiter meliorē. nā qñ dignitas q̄ncuq̄ min? exponiť fortūe: t casui tāto est melior. sed dignitas q̄ vēit ꝑ electionē exponiť min? fortūe t casui: ğ est melior: qđ patz. qz q̄ nasciť ex ꝓncipe pōt aliq̄n esse fatu? t infelix: t sine ꝓuidētia ꝓcreať t nasciť. t fortune exponiť successibꝫ. vñ scribiť. Ue tre cuius rex puer est: t cui? ꝓncipes mane comedūt. Eccl'iastes. x. t isti sunt vtiq̄ ꝓncipes inutiles ħ visuz est in Roboam filio Salomonis q̄ nō feť bonū coꝛā dño/ nec secut? fuit ꝓsilia sacerdotū suoꝝ: t ꝑdit regnū. iij. Reg. xj. t. xvj. q. j. eccl'ia. t ħ in pluribꝫ t infinitis filijs ꝓncipū videť approbatū. elect? aūt. vt oīa iura ꝯcordāt maġ maturitate sinceris volūtatibꝫ t iusto đi iuditio/ ꝑ cūctis vn? ꝑficiť t creať. sz ꝺ ħ q̄druplicit ꝓcludit Phus. q̄ melior ē dignitas/ q̄ solet euenire ꝑ successionē hereditariā q̄ꝫ ꝑ electiōez. Prio nāq̄ ꝑ ꝑte ipi?. Nā ťm ph'm. ij. Pol. Ine narrabile ē q̄nta ē delectatio aliq̄d ꝓprium possidere ꝓpť ħ hō efficiť ad istđ qđ ē sibi ꝓprium. Item illđ qđ ē naturale nō est oꝛ.osū. si igiť hō aliquā possessionē ꝑ hereditatē v'l successionē possidet q̄ est natural'q̄ itez ꝙueniret ad filios suos quos naturaliť diligit: t quos sūmo honore t amore ꝓcitať: t tūc magis regnū amabit: t meli? reget illđ. qz illđ regnū magis est ex amore: ergo meli? ꝑ hereditatē q̄ꝫ ꝑ electiōez. Itē scđo ex ꝑte filij succedēť. nā sic mores hoīm ditatoꝝ sunt peiores moribꝫ alioꝝ sic mores hoīz nup electoꝝ seu eleuatoꝝ ad altū statū sūt peiores moribꝫ alioꝝ. qz tles nesciūt bñ ferre fortunas ideo supbiūt: t fiūt elati t plerūq̄ tirāni. vt visum est in ipatoribꝫ electſ de plebe vel ꝓncipibꝫ q̄ꝫ pluribꝫ. vt in Nerone Diocletiano Maximiano. t ē. Tercio ex ꝑte ꝑl'i obediēť. qz ťm ph'm. cōsuetudo est altera natura. vij. Ethi. ideo qñ ꝙsueuit ꝑl'us obedire alicui ꝑ hereditatē q̄si est ei naturale: t qz illa q̄ sūt naturalia magſ sūt volūtaria

et ad illa magʒ inclinãt. vñ nõ sũt ḡuia nec onerosa. ideo ꝑplus libent obedit. vt expient visum est. iij. Reg. xj. vbi ꝺr de Joas puero lactãte ⁊ abscõdito. cũ fuerit de semie regio p septẽ annos ne Attalia regia ipm occideret/ q̃ alʒ oẽs de semie regio ꝓmerat. q̃ Joas p⁹ septennũ ꝓductⁿ et gaudebat totⁿ ꝑplus isrl' de dño naturali ⁊ hereditario: ⁊ attalia interfecta p ꝑplm: ⁊ positⁿ est Joas puer septẽnis sup thronũ regiũ: ⁊ incepit regre: ⁊ ꝓtinuauit p ãnos. xl. ⁊ fec rectũ coꝝ deo et hoibꝫ Quarto insup meliⁿ est hre ꝓncipes p successionẽ geniture ꝓme q̃ʒ p electionẽ ⁊ ꝓncipuʒ volũtatẽ. sepe em̃ ꝓnceps diuerʒ causis intuenientibꝫ discordes fiũt: ⁊ dissidentibꝫ volũtatibꝫ ncce est: aut electionẽ tardari: aut ꝑsonis vtilitatibꝫ attẽdentes plone ꝓncipis in electionẽ nõ meliozẽ aut dignioꝛẽ eligere. ſʒ vtilioꝛẽ ꝑsonis comodis affectare. q̃ ꝙ p ordinẽ ꝓmi gẽiture ad dignitatẽ ꝓncipat⁹ ascẽdũt ncce est educatos eẽ bõitate ⁊ moꝛibꝫ ac iustʒ actibꝫ. vt q̃bꝫ regebat genitoꝛ informãt: ⁊ ncce est ꝓncipes timere maiores discordias in ꝓncipatu dũ videt viuẽte ꝓncipe natũ ꝓmogenitũ regtuꝝ: ⁊ naturale est imo naturalissimũ gẽtes diligere dñm ex successione naturalẽ. vñ ꝓhibuit dñs. Deut. xvij. nõ poterʒ alteri⁹ gẽtʒ hoiez regẽ facere: ⁊ ꝑha. ps. xliij. Nati sũt tibi filij ꝓstitues eos ꝓncipes. ⁊ Eccl. xlix. natⁿ est hõ ꝓnceps frm firmamentũ gentʒ rectoꝛ frm stabilimẽtuʒ ꝑplũ. ⁊ ꝓbus. j. Ycono. rex dicit eẽ de genere illoꝝ q̃bꝫ ꝓncipat. ⁊ dixit Salomõ Eccl. iij. Bꝛia em̃ hois est honoꝛ pris sui. ⁊ dedecⁿ filij pr̃ sine honoꝛe. vñ tã letabũ de magi ab oriẽte venert Jerosolimã dicẽtes. vbi est q̃ natⁿ est rex iudeoꝝ. vidimⁿ em̃ stellã eiⁿ in oriẽte: ⁊ venimⁿ adorare eũ. Mat. ij. ⁊ ita omꝑs dñs voluit nasci rex: ⁊ nõ eligi. put natⁿ ẽ in bethlehem juda in diebꝫ herodis regʒ. vt le. ibidẽ. vt adiplereť ꝑphetia Mich. v. ⁊ tu bethlehez effrata: ex te mihi egredieť q̃ sit dñator in isrl' ⁊c. Sũt aũt q̃ dicũt ꝓncipes electos generalr fore meliozes p ea. que no. de elec. innotuit. lxj. dis. miramur. j. q. j. ꝓncipat⁹. q̃bꝫ obstat. qꝺ ꝺr Leo papa. xlv. di. licz em̃ honoꝛ inflat supbiã: ⁊ qꝺ ꝓuisũ est ad ꝙcordiã tẽdit ad notã. hec ille. Ubi ꝑplr loq̃t de ꝑlatʒ electis. q̃bꝫ ꝺr. Honoꝛes mutãt moꝛes: ⁊ raro ad meliozes: ⁊ Boe. iij. de cõmetro. iij. honoꝛes nõ faciũt hoiez btm̃. ⁊ j. in ꝑsa. xv. Honoꝛes ⁊ dignitates officioꝝ pure electiui nõ faciũt hoiez plene reuerendũ. vñ ꝺr cõmentatoꝛ Lathõis. q̃ honoꝛ p electionẽ acq̃sitⁿ q̃ ⁊ mũdⁿ dici põt spẽaliť q̃ttuoꝛ mala ītroducere ꝙsueuit. ꝓmo inducit obliuionẽ Jtẽ le. Ben. xl. qꝛ pcerna eleuatⁿ ad ꝑspa oblitⁿ est Joseph interptʒ sui in carceribꝫ. sic̃ no. j. q. j. ꝑphetauit Saul i glo. de scolaribꝫ eleuatʒ ad ꝑspa erga socios. Secõ iducit elationẽ. iõoq̃ plerũq̃ sic̃s ad regimis culmẽ accipiť in ꝓteruã ꝓtinⁿ trãsmutať. vñ Saul q̃ indignũ se cõsideras fugerat vt. j. Reg. x. moꝛ dũ regni tabernaculũ possedit intumuit. vt. j. Reg. xiij. ⁊ seq̃ntibꝫ. c. Tercio inducit moꝛ mutationẽ. vt ꝓdictũ est. q̃ em̃ ꝓus habuit moꝛes mãsuetos incipit hre põposos/ ℔ freq̃nter vidimⁿ de facto ꝙstare. ideo nõ indiget ꝓbatiõe. ff. de ferʒ. li. ij. in fi. ff. de minoꝛ. l. minoꝛ. et ꝑsertim dũ plebⁿ ꝑficiť. qꝛ put ꝺr Boe. ij. de cõ. psa. j. Qis subita mutatio rex nõ sine q̃daꝝ q̃ssi ꝙflictu ꝓrigit aiaꝝ. ⁊ ꝺr lex Qis repẽtina mutatio picl'osa in auẽ. de mona. col. j. §. j. Dũ aũt ꝑferť generosⁿ. q̃si sibi videť innatũ. vt sit dñs: ⁊ tũc tal' motⁿ nõ videť tã violẽtⁿ. Quarto inducit ꝓpassiõis diminutiõez. vñ Amos. c. vj. Ue q̃ opulẽti estis in syõ: ⁊ ꝙfiditis in mẽte samarie optiates capita ꝑplꝝ ingredientes põpacie domũ isrl' nihil ꝓpatientes sup ꝓteritionẽ domⁿ Joseph. vñ ꝓprie de hmõi ꝑlatʒ electʒ ꝓncipibꝫ ꝺr Greg. i omel. sup illo euãgelio. ecce ego mitto vos Mat. x. Olli cũ regimnis iura iuscipiũt ad lacerãdos subditos inardescũt terroꝛe ptãtis exhibent: ⁊ q̃bꝫ ꝑdesse debuerãt nocẽt: ⁊ qꝛ caritatis viscera nõ hñt dñi videre appetũt. pres se esse minimi recognoscũt hũilitatʒ locũ in elatiõe dñatiõis imutant. ⁊ si q̃ extrinsecⁿ blandiũt interiⁿ seuiũt. Jtẽ ꝺr Tho. in. li. iij. de reg. ꝓn. c. xx. post ꝑhm. mouẽdo qtõnez. vtꝝ ad ꝓncipatũ. sp dicues eligi debeat. qꝛ dať in ℔ materia. vt hoies sint amatui pecuniaꝝ q̃cũq̃ mõ: eo q̃ natura humana appetitiua est honoris. vt scribit Ualeriⁿ maxiⁿ. ad q̃ narrat ꝑhm mlta dicere cõparans obligarriã ad aristocratiã. de q̃bꝫ. §. ꝺr. c. xiij. de regibꝫ ⁊ tiranis. qꝛ fm ꝓmũ ꝓncipatũ eligiť dicues. ſʒ iuxta scõm sp eligiť ꝓtuosⁿ. siue ḡ paup siue diues. dummõ viuat fm virtutẽ assumẽdus est in ꝓa policia. ſʒ minⁿ picl'm est de diuite. qꝛ instrumẽta sibi assũt hũane vite. p q̃ honeste põt suũ exequi officiũ. salua tñ instrumẽta subditoꝝ: ⁊ nota. q̃ ꝺr minⁿ picl'm est de diuite. cũ dicat Aris. in alio li. de vili loco sũpti ad ꝓncipatũ. vt plurimũ ledũt policiã: ⁊ leserť aliq̃n nobilissimã ciuitatʒ calcedonen. vniuersitatẽ. iuxta illꝺ poete. Asperⁿ nihil est hũili cũ surgit i altũ. Unde Esa. iij. Apprehẽdet em̃ vir frẽz suuz domesticũ pris sui: ⁊ dicet vestimẽtuz tibi est. ꝓnceps nr̃ esto. rñdit in domo mea nõ est panis: neq̃ vestimẽtum: nolite me ꝓstituere ꝓncipẽ ppl'o: ac si diceret. paup ego sum ꝓncipare nõ possum. Jtez in eccl'iastico scribiť. c. x. quasi hoc sit in magnũ

detrimētuz ꝑncipis electi. Est inq̄t aliud malū qđ vidi sub sole: z q̄si ꝑ errorē egrediens a facie principis stultū positū in statu sublimi: z diuites sedere deorsuz: vidi seruos in equis z principes ambl'are q̄si seruos sup terrā. vnde expient videm⁹ mendicos, vix saturari panib⁹: z dum copiaz euent⁹ dederit sortis. recordāt ꝓris egestatis, vñ timēt pauptatē z sp in pauptate viuūt: iuxta Bern̄. q̄ talit describit miserabil'i auari statū/ cui visuz est expient in dño O done. de colūpna. de ꝑncipū romanoꝝ germie, ꝓpagato. q̄ in cardinalat⁹ dignitate sp egebat: z dū ad apl'atū summi dignitatē fuerat assumpt⁹: z Martin⁹. v. noiat⁹: z in ipsa ꝑ q̄ndecī annos ꝓseuerauerat. immo q̄uscz spm̄ exalauit: auro saturari nō poterat. qđ in āmirationē tot⁹ mūdi copiosissime ꝓgesserat: z nepotib⁹ iam ꝑ ipm ad ꝑncipat⁹ certoꝝ principatuū ꝓuectis. pluscz eccl'ie romane ꝓseruauerat: z ecce mira dei dispositiōe nepotes idez tanc̄ de male q̄sitis de cui ineſtiabili thesauro post biennīū mūme gaudebāt. imo de ꝓpriis cū eodez ꝑ neapolitanos miserabilit exacciōati: rebus z possessiōib⁹ eiulabāt depdati. ¶ Sz ad ꝓpositū ꝑncipale fert. q⁹ dū q̄ndaz q̄dam duꝝ austrie transfretatur⁹ ad terrā sctāz. venetias applicauerit. duꝝ venetoꝝ gl'ianter obuiādo: z ꝓsequēter ad eccl'iaz sctī Marci ꝓduxerit: z duz ꝑ locū strictū vbi ābo⁹ parit ingress⁹ nō erat ambulare uerint. duꝝ venetoꝝ australē ꝓtulit nō inq̄t idē fiat istō. dignior est ꝑtuosa ꝓbitas ad ꝑncipatū electa. sed alt'/ vicz duꝝ venetoꝝ dignior est inq̄t illustrissima ꝓsapia ex se ad principatū ꝑfecta. Unde post m'lta incola detulit accole ꝓsueto more: z nll'i ꝑ cui videbat derogatū i sue dignitatis honore. **Rusticus** In cui m'to⁹ m'tiplicit opiniōes z fortassis alique ꝑ te ꝓfictas audiui ꝓbacōes dic finalit tue fatuitatis tradicōes. vt celeri⁹ ꝓpositi habeam⁹ expedi- **Nobilis.** Non est dubiū quī firmaueri argumēta ꝑ z ō. sed saluo iudicio sanctiōnes. ri. audi q̄ sit intētio mea solite temeritatis tue ꝑtinatia facilit fortassis reprobāda. z tal'. q licet ꝑnceps nati tollerabiliores z pl⁹ accepti ac magis ḡti sunt: z sp fuerint omi ꝓpo. vt supius tactū est: z bis diebus ꝓba videt exptissima ꝑ certi dominū ꝓpm ꝑ switēses et cōplices suos violent oppressuz: z sibi suppressuz. q̄ cordintimis ad natural' dominū ꝑlationem/ vicz ducis austrie viscerib⁹ reduci gauderet. etiā si ḡuioris sustinētie pōdera supportaret. ꝑncipat⁹ em̄ vix oñdit. ita ōt Phūs. iij. Ethi. sed q̄lit z quō videam⁹. vt ꝯclusiue dicam⁹. Nā in ꝓbitatis sinceritate principes vniuersitatū aut regionū cōit electi hucusq̄ melioris. sanctiōis. felicioris. beatioris. ꝓstātioris. z fortioris repti sūt ꝓseuerātie ꝓtinuatiōis vsq̄ in finē. in q̄libet ope bono: z q̄ aiaz suā posuert ꝑ ouib⁹ suis: z ꝑ ꝓpl'o suo sanguinē suū intrepide fuderūt. Haz vt videm⁹ cronicaꝝ antiq̄ꝝ series. q⁹ post electionē petri principis apl'oꝝ z summi pōtificis usq̄ ad Siluestꝝ primū electū de āno dñi. cccxxij. z q̄ fuit tpe Cōstantini ipatoris chr̄ianissimi electi de anno dñi z pr̄i successit. cccxl. oēs sūmi pōtifices q̄ꝝ. xxxj. fuert in nūero sctissime ꝓuersatōis et vite: z ꝑ il'ib⁹ ꝑfecti: z demū ꝑ fide chr̄i ꝓstant martyrio fuert coronati. hīc ꝑdict⁹ Siluester et plures alij sūmi/ necnō ꝑ orbē vniuersuz/ eccl'iaꝝ pōtifices. vt sctoꝝ demōstrat cathalogus q̄ꝝ ifinit⁹ ē nūer⁹ gl'iosis meritis suis exigētib⁹ laudabilit ꝑ eccl'iaz sūt canonizati: z sil'r rōanoꝝ plures serenissimos ipatores z reges tā electos ꝑ exercituū vl' ꝑncipes ꝓpēdere poterit ꝑ historiaꝝ ꝓtinuatores q̄s gl'iose suis ꝑtutū meritis i magnimitate maiestatis plerūq̄ sūt ꝓmēdati: z si aliq̄n. sz rarissime tre ꝑncipes nati scl'ares sctoꝝ nūero videt registrati. vñ resultat ꝑitas. q⁹ m'to plures meliores sunt inuēti ꝑncipes creati vl' electi. q̄s naturalit iure natiuitatis introducti. vel ꝑ successiōis ꝓtelationē pene ꝓpagatiōis ꝓcreati. ꝑ q̄s oēs post ipatorē vl' regē romanoꝝ mūdi ꝑncipes volū⁹ intelligi. de q̄b⁹ ꝓprie locut⁹ ē ille venerabil'is Boe. oī phia refert⁹. iij. ō cō. ꝓsa. v. O ꝑclara inq̄t potētia q̄ nec ad ꝓseruatōez q̄dez sui satis efficax inuenit. q⁹ si ꝑ regnoꝝ ptās bītudis auctor ē. nōne si q̄ pte defuerit felicitatē minuat: miseriā iportat. sz q̄uis late hūana tēdāt ipia. plures ncce ē gētes relīq̄ q̄b⁹ regū q̄scz nō ipet. q̄ ꝑo pte btōs faciēs desinit ptās. hac ipotētia subtrahit q̄ miseros facit. ꝑ igit mō maiorē regib⁹ inesse ncce ē miserie portionē ꝛc. z. j. q̄ ē igit ptās q̄ sollicitudinū moꝝ⁹ expellere: q̄ formidinū aculeos vitare neq̄t z. j. q̄ ē igit ista poña quā pertimescunt hūtes. quā nec tū hre vel'tut⁹ sis: z cū deponere cupias vitare nō possis. hec ille. Item idem lib. iiij. metro. ij. quos vides sedere celso solij culmine reges purpura claros nitere: ac si diceret. Nullo modo videmus ꝓcipes beatos. sed quomodo. vt sequitur ibidem septos tristibus armis ore torno cōminantes rabie cordis anhelos/ vicz in penis infernalibus. et ratio ꝓut dicit dominus⁹ O ste. viij. c. quia ipi regnauerūt z non ex me ꝑncipes extiterunt et non cognoui. vnde tolle dicit dñs cūctos ꝑncipes ꝓpl'i z suspēde eos ō solē in patibulū Hūeri. xxviij. c. Constat tñ ꝑncipes m'tos veterū testū ꝑ ꝓpm electos fuisse maiores/ tñ post tpa Da-

uid ꝛ Saul.p ſucceſſionē regnaſſe.ſed q̄d dicā in dieb⁹ nr̄is ad quos fines ſecl̄ puenerūt.ſ. ad Lhoꝛ.x.xxiij.q.iij.q̄s ignoꝛet an p̄incipes nati vel creati ſint meliores: nouit ille cuius oculi oīa vident circūſpiciētes oīes vias hoim:ꝛ cui anteq̄ꝫ crearet oīa ſunt cognita Eccl̄i.xv.c.

De nobilitate politica ſiue ciuili in militanti

et triūphāti eccl̄ia hacten⁹ ꝛ hodie cōmendata Capitl'm viceſimūq̄ntū. Ait ruſtic⁹.

s At eſt audiuiſſe electos p̄ncipes opiniōe tua facilit̄ repudiāda/plerūq̄ natis fuiſſe meliores aut feliciores.ſed vt expediamur p̄cedam⁹ celeriores/nūc ſcire delectat:an ne in eccl̄ia militāti nobiles ſint vel fuerint aliquo laudis p̄conio aut cōmendatiōis tripudio p̄ſtantiores cū incūctant⁹ in triūphanti nō ſit dn̄s acceptoꝛ p̄ſonaꝝ/nec apō ipm inibi nobi **Nobilis** Tu q̄ris ꝛ ſagacit̄ conaris vt cōpetenti⁹ valeā rn̄dere.cum tn̄ in his nullā penit⁹ tibi p̄ſumā ambiguitaꝫ ſcrupulū īmine re. Ecce vitas ſctōꝝ p antiq̄s hyſtoꝛiogr̄phoꝝ choꝛos: ꝛ p̄ſertim p mgr̄m Petrū lombarduꝫ et alios doctoꝛū cuneos diligēt̄ deſcriptas:ꝛ p eas q̄s ſac̄ canit eccl̄ia laudabilit̄ odas/quā p̄me ditatim mlt̄aq̄ꝫ puidētia.qō cōmendabili⁹ eſt ille cui⁹ celebrē celebram⁹ memoriā/p magne ſapientie ſollicitudinē in exoꝛdijs p̄palare nō poſtponūt: ꝛ in h̄ ppendo.q̄ ōt Tulius in rethoꝛica veteri lib.iij.q̄ exoꝛdiū ponat̄ talit̄.vt ſtati audientꝫ anim⁹ noꝫ reddat̄ ydoneus ad audiendū idita ſumat̄.vt auctēticos .vt dociles.vt beniuolos auditoꝛes hr̄e poſſim⁹. hec ille. Et ecce ſi q̄d gl'ioſius.ſi q̄d cōmendabili⁹.ſi q̄d venerabili⁹.ſi q̄d honoꝛabilius.ſi q̄d dulci⁹.ſi q̄d acceptius:ꝛ ſi q̄d delectabilius fuiſſet generoſe nobilitaꝫ politice claritatis ingentia ad auditoꝛes p̄feſſoꝛes ꝛ p̄feſſoꝛes in eccl̄ia dei p̄ficiētes/hij hyſtoꝛiogr̄phi:aut hyſtoꝛiaꝝ dictatoꝛes:ꝛ ſctōꝛum geſtoꝝ ſcriptoꝛes in illius cōmendatiōe. de quo p̄tunc colim⁹ feſtū.cui⁹ inclita facta p̄palamus ſincerius p̄miſiſſent ꝛ ſolēnius p̄oꝛdinaſſent:ac ſi dicerent.oīe qō eſt nobile facilius ad virtutaꝫ nitoꝛē flectit̄:ꝛ iuxta Senecā generoſus equus vmbꝛa ꝑge regit̄ auꝝ p̄ ceteraꝫ metalloꝝ generib⁹ dulci⁹ malleabat̄.ſic hoim natura nobiliū freq̄ntius ad virtutū culmina hacten⁹ diꝛigebat̄/nūc o ruſticoꝝ ſagaciſſime. Api oc'os tuos ꝛ vide ꝛ inclina aurē tuā ꝛ ppende. ſi qō fuit impiat̄ aut regal'ſeu p̄ncipiat̄ oꝛigis ſtema:ꝛ ſi q̄ generoſe nobilitaꝫ p̄ſapia/quā benigne/quā p̄clare dulciteꝝ p̄moꝛdialit̄/tanq̄ꝫ excellētius ꝛ p̄cellentius p̄dicatū p̄poni nō omittit̄:et expoſt alia virtutū merita gl'ioſaq̄ certamia Martyrūq̄ p̄conia: ꝛ opa magnifica q̄ntūcunq̄ laureata ſequūtur tāq̄ min⁹ p̄ncipalia:vt p̄mū apparet excepto xp̄o declariſſima/nobiliſſima/generoſiſſima/ꝛ inclitiſſima ꝑgine Maria.q̄ nata ſit ex ſemīe Abꝛae oꝛta de tribu Juda clara exſtirpe Dauid regali ex p̄genie oꝛta ſtella ex Jacob ī laudib⁹ ſuis deuotiſſime tota ꝛ vniuerſal'ꝛ p̄ticular'ſ̄ p̄clamat eccl'ia: ꝛ q̄ gl'ioſe p̄ceſſerit fili⁹ ſuus. dictū eſt.s̄.c.vij.ecce Lucā euāgeliſtā.c.j.ad nobilitaꝫ cōmendationē p̄curſoꝛis dn̄i p̄cedēdo fuit in dieb⁹ Herodis inq̄t regꝫ iudee ſacerdos quidā noīe Zacharias de vice abia: ꝛ vxoꝛ illi de filiab⁹ Aaron:ꝛ nomē ei⁹ Elizabet.ſup q̄ ōt venerabil' Beda p̄ſ byt̄ de ſacerdotali p̄ſapia ſtirps nobil' p̄genies: ꝛ generatio q̄ p̄cul ſtipat̄ ꝛ ſpargit̄ vſq̄ ī poſteros:excellebat em̄ olim p̄ſapia ſacerdotal' ſtirpē regiā.vt ptz de ma.ꝛ ob.ſolite.in.§.potuiſſes.vbi ōt papa Innocētius ad illuſtrē Cōſtantinopolitanū impatoꝛē in hec ꝓba.Potuiſſes aūt p̄rogatiuā ſacerdotij ex eo ītelligere poti⁹ qō eſt dictū nō a q̄libet ſupple hoīe.ſz a deo nō regi ſz ſacerdoti.nec de regia ſtirpe.ſz de ſacerdotali p̄ſapia deſcēdēti ō ſacerdotib⁹:vicz q̄ erāt monarche.ecce p̄ſtitui te ſup gētes ꝛ reg̃.vt euellas.ꝛ diſſipes.edifices et plātes.ſeq̄t in integra dīs nō detrahes.i.ſacerdotib⁹ ꝛ p̄ncipib⁹ p̄pli tui nō maledices:ecce q̄ ſacerdotes regib⁹ aūponēs iſtos deos:ꝛ alios p̄ncipes appellauit: ꝛ h̄ ōt hoſtꝫ.ī glo.ſua.oli fuit honoꝛabile naſci de p̄ſapia ſacerdotū.ſz hodie ignominoſū. Jtē ōt Beda vbi.s̄.ſi em̄ fraternita ꝛ vꝛaz audire delectat q̄s ſit Abia.de cui⁹ vice Zacharias gen⁹ duxꝛ.ſe p̄hibet:h tpib⁹ dauid ſūm⁹ erat ſacerdos:ꝛ ſic ibidē p̄pagatio generꝫ eiuſdē p̄curſoꝛꝫ penit⁹ p eūdez deſcribit̄ Antiq̄ em̄ tpe ꝛ maioꝝ erat p̄ſuetudo.vt rex eēt ꝛ p̄tifex ꝛ ſacerdos.vñ ꝛ romāoꝝ impatoꝛes dicebāt̄ p̄tifices.vt.xxj.di.cleros.x.di.de capitl'is.vñ.ſ.Pet̄.ij.vos eſtis gen⁹ electū regale ſacerdotiū. de ſac̄ vnc.c.vno.§.quia vero:ꝛ in dieb⁹ cōceptionis ſaluatoꝛꝫ ꝛ p̄curſoꝛis ſacerdotalis trib⁹ et regia erant p̄mixte.vt dicit mgr̄ in hiſtoꝛ.de cōceptione ſaluatoꝛis: ꝛ oīes de iſtis trib⁹ nobiles dicti ſunt ꝛ noīati:ꝛ ita cōiter dicere poſſum⁹ de mlt̄ſ ſctis. vt ibidē de Nicolao Jodoco Katherina Cecilia Barbara ꝛc̄.ac alīj⁹ innūerabilib⁹ athleꝫ fideiq̄ triūphatoꝛib⁹. ō q̄ꝝ mlti plici geſtoꝝ hiſtoꝛia p̄te tua di..uſi⁹ ſi placz occupet̄ ſagacitaꝫ mēoꝛia.ī hoc aūt.q̄ dixiſti.q̄ in

ecclia triūphanti nō sit psonaꝝ acceptio distincta. quo ad ꝑ nō multū psisto. hoc nouit ille cuius ocli indiligētes sc: z sup timētes eū Eccī. xxxiij. qz illic reddit cuilibz iuxta opa sua. z si inq̄tes obꝛuauerūt nobiles z potētes tormēta potent patient. vt ōt Iero. vij. q. j. illō. z scribitur. Sap. vj. z predictū est. s. c. ij. Et si pōtifex ꝑ est sacerdos maxim⁹ int frēs suos sup caput. cui⁹ fulsū est vnctiōis oleū deliq̄rit acrius puniet. vt Leuit. xxj. z sup oēm supbū z excelsuz: et sup oēz arrogātē exaltabit dñs: z curuabit sublimitas hoiz: z hūiliabit fortitudo viroꝝ Esa. ij.

Rusticus Et vnde hoc scis. **Nobil.** Nōne freqnter audisti de diuite sepulto in inferno Luc. xvj. De cui⁹ cruciat⁹ stimulo z situs inextinguibilis lamēto hodie ppetueq̄ duraturo nulli chīanoꝝ/licet dubitare de psenti seculo: z insup scribit de Tātalo Xione z Tycio p Boe. iij. de cō. metro. xij. Nā Tantal⁹ rex Thorinthioruz fuit numen deoꝝ: q̄s inuitauerat volēs expiri epul deficiētibz Pelopē filiū suū eis apponit comedendū. sed cūctz abstinētibz Ceres q̄ fuit filia Junonis z Jouis. humeꝝ eius excidit quē cū dū p mercuriū ad supos reuocare vellēt eburneus est ei humer⁹ restitut⁹. Tātal⁹ aūt p tāto cōmisso apō inferos talit punit. vt in medijs vndis: z in medijs copijs pomoꝝ: z vict⁹ siti z fame deficere videat. qz vñ z vict⁹ fugiūt apprehendere cupientē. Unde Orosius in sermonibz Tantale q̄d rides mutato noīe de te fabla narrat. sz Ytion prim⁹ in grecia gliaz regni affectās sibi centū eq̄tes prim⁹ hoīm acq̄siuit. vñ Centaur⁹ dict⁹: z idem cū filie sue vxori Yponei dotē daret inuit⁹ socerꝝ suū fraudulent inuitauit: z misit in foueā igne repletā: z desup cinere tectā et qz socerꝝ suū talit extinxit pfid⁹ ignib⁹ infernalib⁹ ppetuo tradit cruciād⁹. sed Tycius filius terre ex corporis magnitudie nouē iugera occupās iacēdo Latonē nobilē mulierē ꝓcabat. vñ Apollo filius Latone ipm sagittis interfecit: z nihilomin⁹ apō inferos sic est ꝓdempnat⁹. vt vultur fibris semp renascētibz iecur eius comedat. vñ Ouidius de pontz. sic in ꝓsumptū Tityū semꝑq̄ renascēs nō perit. vt possit sepe pire iecur. his addere poterz Theodoricū de verona qui silr visus est in igne je **Rusticus** Et tu dixisti de q̄rundā maloꝝ penis inquantū tibi p bēnali. de q̄. s. c. xiij. scripturas constare poterit: z q̄d dicis de bonoꝝ gaudijs aut munere sempiterne retributionis **Nobilis** Nō est de foro facultatz nr̄e. de ꝑ mltiplicit loquēdo. sz q̄ ōt Bonifaci⁹. viij. in. c. gliosus. de reli. z vene. sanct. li. vj. Qz dñs cūctos mīstros suos magnifice altz decorat honoribz: z celestz efficit celestis bītudis possessiōes. Jll tñ vt dignis digna repēda potioribz accolit insignijs dignitatū z ꝓmioꝝ vberiori retributiōe ꝓsequit q̄s digniores: z cōmendat ingentior excellentia meritorū. hec ibi. sed q̄ z qual sit illa excellētia apō illū q̄ dixit. In domo ꝑis mei mās̄iōes plures sūt Joh. xiij. et ipe nouit. p̄scrutāti tñ ꝓstat. q⁹ hunc textū Bonifacij cler⁹ mime pensat: z sctoꝝ merita taliter p̄ sua festa declarat. vt q̄ pinguior est in distributiōe q̄tidiana vel macrior. hunc hūiliat z hūc exaltat: z talit vidi. q⁹ quedā ecclia sctm Franciscū frēz rusticanū maiori int natos mulieꝝ festinādo coegre solebat. qz in pūctijs plus soluebat. sz q̄d de ꝑ nup q̄ndā cōposui collationē. in qua ꝓ z cōtra rationes z rationū videbis altercationem.

De eo q⁹ principes et nobiles p̄ ceteris p̄ astra z sidera ac ꝓdigia ī celo z i terra fuerint p̄signi. Capitl'm vicesimūsextū Ait rustic⁹.

b Ene cōtentoꝝ gta ꝓcepisse colloq̄a q̄d de nobilib⁹ z nobilitatz ꝓditiōe vtraq̄ tenet eccla. Nunc cōpelloꝝ āmiratiōe tanta talit. vt querā. ex q̄ sup dixisti nobiles apud deū z hoīes fore p̄signitos: z insup. q⁹ ipis sol z luna ceteraq̄ sidera mirādo mīstrauit in q̄ nouim⁹ si foret ita tles mirabilit ꝓnotatos. Utrū altissim⁹ nature monarcha. Necnō ipa mirāte natura nobiles p̄ pl'aribz. in q̄busdā ꝓdigijs z signis mōstruosis: aut ammiratiōe dignis p̄signauerit in terr: aut i astrorum figuris. **Nobilis** Sane Plinius inq̄t phus ad Corneliū asianū/prauū ac maluz est hoiem nō āmirari āmiratiōe dignissimū. Unde si hanc āmirationis questionē in mediū non ꝓduxisses oēs phoꝝ p te traditiōes hactenꝰ introductoruz quoꝝ ꝓprium est āmirari in te mīme radicatas oñdisses. Unde ꝓtinent si saltē sagacitas tue rusticitatis ꝓpenderit mōstruosa p̄cipies z boc p sacraꝝ historiarū seu poetaꝝ autores z scribas aut expietiaꝝ exptaꝝ rex demōstratiōes intantū q⁹ patebit cuilibz scripturas p̄scrutāti. q⁹ structura ſdeꝝ astroꝝ machia: totaq̄ tre massa in psonaꝝ magtū ꝓmotiōe singl'arū talit videt cō moueri tāq̄ in vniuersitatz; aut imensoꝝ mltitudis ꝓl'oꝝ desolatiōe: aut euectōe cernūt treri.

Capitulum

Ac si diceremus. q̄ de vno solo principe: quo ad vnā: z de vnius ꝓuincie seu regni: aut infinite multitudis ꝓplozuz: quo ad alias ptes: q̄ntū ad hmōi pdigia eādez facim⁹ ꝓpoztōis cōpationē et idem discretiōis iudiciū. de his pariter ꝟuari volum⁹ quo ad signoꝝ. z ꝓdigioꝝ demōstrationē. z ꝓut p̄misum⁹. s̄. c. vij. dū dixim⁹. quē sidera spectāt astra mirant ꝛc. hic pleni⁹ ꝓsequamur. z ꝓꝛūissime subiūgaz: salua tñ semp cōditoris almi sideꝝ. cui⁹ magnitudis nō est finis ineffabili magnificētia: z tā euident ad creatoꝛ z sue creature tñ laudis pulchꝛitudinē. de sepedicte generose nobilitatis loq̄r ingētia dicēdo. Cui⁹ fozti potētie genu curuant oia celestia terre stria nutu fatent subdita. Occasuz sol custodiēs lunā pallozē retinens cādoꝛ in astris relucēs certos obꝟuat limites. vt ecce videb⁹ ꝓ histoziaꝝ ꝓtinuatiōes: q̄s si nō posuerim⁹ p̄cise iuxta tp̄m etates. applicationē tñ ordinauī ꝟm materiaꝝ silitudies. aut psonaꝝ magnimitates. de q̄ sis mēoꝛ ne nos repbendas ꝓpt̄ tp̄m trāspositiōes: ecce nobil⁹ iste Abꝛaā de vxoꝛe sterili Sara habuit filiū cui⁹ nomē erat Ysaac. cui⁹ vxoꝛ Rebecca silr̄ infecūda. vt Beñ. xxv. Demū nutu diuino portabat gemios ī vtero frēs añ ozt⁹ ꝓncipia bellatoꝛes certātes filios. mr̄ aūt ꝓus sentit q̄s nouit. añ patr̄ q̄s videt. añ sustinet q̄s agnoscit/ licuit filioꝝ bella sentire. q̄s nōdū licuit genera re. certamē inr̄ frēs ī vtero gerr̄ bellū inr̄ innatos ꝓmittr̄. mr̄na viscera q̄tiunt. nec ad ozt⁹ ꝓncipia ꝓperat. sz añ ꝓncipia certamīa celebꝛant. vt q̄d ista certamīa ō sigūerūt adultꝫ fribꝰ vox patꝛna ꝓphetizādo demōstrauit. dū diceret ad vnū de illꝫ/ vicz Jacob/ post genitū duz būdictionē ꝓmogēiture furtiue abstulerat: z frēz Esau decepat post mlta: z ꝟuēt tibi ꝓplī z adozēt te tribꝰ. esto dñs frīm tuoꝝ. z ꝛc. Beñ. xxvij. z. s̄. dictū est. c. viij. put factū est. q̄ ꝓdixerat dñs ad Rebeccā duo ī vtero tuo sunt ꝓplī: z due gētes de vētre tuo diuidēr: z ꝓplus ꝓplm supabit: z maioꝛ ꝟuet miozi. hec nimis mirāda. sz historie freq̄ntate repetitio freq̄ntantibꝰ mira nō reddit ꝓpendēda. Itē put legr̄. j. Mach. j. z ibidē p mgr̄m in histoꝛ. z ꝓprie ī li. de alexādro magno. q̄ dū. xij. cēt annoꝝ videret bucifalū equū in cācell⁹ ferreis ꝓstrictū. vinos boīes laniantē z deuozantē/ et p̄ mira sue crudelitat⁹ ferocitate q̄buslibz in accessibilē moꝛ ip̄m in oīm gentiū āmiratione apprehendit: z p man⁹ suas sellatū. frenatū z capistratū sibi mansuetissimū arbitrio suo plene domatū applicauit. quē z bucifal⁹ nutu mōstruoso tanq̄ dñm p ceteris q̄buscūq̄z z mgr̄m obedienter recognouit. de quo q̄dez bucifalo dixim⁹. s̄. c. xj. Itē put narrat supdict⁹ mgr̄ in histoꝛ. Rem cōmendatiōe cōmemoratiōis mōstruose ꝓdignā. Ex eidē nobilissimo alexādro magno lo q̄bant arboꝛes sol⁹ z lune sibiq̄z sue mozt⁹ tēpus p̄nosticātes vicine. q̄ ꝓseq̄nter ingruēte subito facta fuerūt tonitrua z fulgura/ necnō terremot⁹ magn⁹: z intantū. q̄ p vniuersū mūdū ꝓmulgat⁹ est tāti magnifici viri mūdi potētioꝛ⁹ interrit⁹: z moꝛ p̄cesserat eius obitū pretentuosuz signū/ vicz ꝟm Jsid. Ethi. xj. c. iij. q̄ ex muliere natū est mōstruz. q̄ supioꝛes ptes boīs. sz moztuam z inferiozes diuersaꝝ bestiaꝝ. sed viuētes significasse repentinā regs̄. vt p̄mittr̄ interfectionē. Fuerūt aūt arboꝛes sol⁹ z lune p̄notate in india maioꝛi: z dū sol oriebat ꝟm mgr̄z p̄dictū. et splendoꝛ summitatē arboꝝ tāgebat vsq̄z ad radices ꝓcutiebant: z tūc resp̄sa petētibꝰ dabant Unde scribr̄ in histoꝛ. supdicti Alexandri dum ambulabat p silnā q̄ndaz⁹ seoꝛsuz segregat⁹ a ꝓplo suo dixit q̄dez senex. q̄ duxit eū. Alexander inq̄t respice surs̄um: z q̄cunq̄z scire volueris in coꝛde tuo reuolue. sed palam noli aliq̄d reuelare. Erāt aūt ipsi arboꝛes excelse valde. Arboꝛ aūt solis habebat folia vt auꝝ purissimū rubicūda z fulgida. Arboꝛ vero lune habebat folia alba vt argentū clarissima. Dictū est aūt p senem Alexandro. q̄ arboꝛ solis indico ꝟmone resp̄sionem reciperet: z greco termīaret. alter vero greco inchoaret: z indica resp̄sione cessaret. put factū est: z sic prima arboꝛ Alexandrū in terra sua nō reuersuꝝ asseruit: z secūa ꝓtulit. de quo cōfidis mozt⁹ pocula dabit: z euētus rerum veraciter singula taliter ꝓuenisse demōstrauit. Itē Fenix auis vnica toti mūdo rarissima se ꝓspectibꝰ Alexandri benigne rep̄sentauit amenissima. Itē ꝟm Jsid. p̄dictū. lib. q̄. s̄. Xerxen potētissimi regs̄ grecoꝝ tpe vultꝰ is ex equa creabatur subito solui regnū eiusdem ꝓtendit. Item Mauricij impatoꝛis tempoꝛe: z in diebus Greg. pape quedā mulier apud Dacinū peperit infantē sine oculis/ sine bꝛachijs/ sine manibꝰ/ z infra lumbos dirigebatur in caudā piscis: z subito imperatoꝛ predictus vir vtiq̄z constans qui per annoꝝ viginti rexerat oīm laude dignus: a Foca milite suo cōcernit interempt⁹. q̄ quidē miles in ipio sibi fuit substitut⁹. de q̄. s̄. c. xvij. mentionē fecim⁹. Itē tpe Cōstantini. vj. impatoꝛs q̄ regnerat p ānos decē potētissime: z sol ē obcecat⁹. xvij. dieb⁹: z tñ moꝛ ipatoꝛ videbat vita fūct⁹. Itē tpe Lotharij. ij. impatoꝛs fact⁹ ē sol sic̄ sanguis z cedes boīm seq̄bat innūerabiliū hoꝛribil. Item tpe Henrici. iij. impatoꝛis q̄ rexerat magnifice. xlix. annis z circa fines tp̄m suoꝝ porca

quedā enixa est porcellū facīē hoīs habentē. ⁊ gallina ꝓcreauit pullū ꝯttuor pedib⁹ ꝓgredientem. ⁊ quidā nobil⁹ potens curial⁹ ciusdē impatoris in q̄daz ꝯuiuio innūerabili. vicz. gliriuz et muriū multitudie fuit circūuallat⁹. Demū post multas vexatiões ad mare ꝑ classem ꝓductus nō ꝓfecit. sed muriū mlt̄itudo sequentiū nauē corrodendo nautas piclitare cepit. Unde dum desperātes ad terrā reuersi fuerāt. ipse nobil⁹ a muribꝫ deuorat⁹ occubuit. ⁊ ꝟ anno impator regnū vita funct⁹ finiuit. Itē Lotharij impatoris tpe. q̄ fuerat dux saxonie. quedā mulier ꝓtulit partū nimis mōstruosuz. qz spēs hoīs ⁊ canis ītegrie corpib⁹ pūctꝫ dorso ꝯnexis. ⁊ dorsi spina solidissime ꝯglutiatꝫ. ⁊ mox seq̄bat⁹ mos impatoris. Hūc reuertamur ad hīstoriaz antiq̄z notandā recitationē. ⁊ pñtib⁹ applicandā. Hā miranda: necnō stupēda de Boyse duce nobili electo ꝑ dūm. vt dictū est. ℣. c. vij. Ostensa sunt in celo ⁊ in terra indurato regi Pharaoni signa ꝓdigiaq̄ mōstruosa. put ptz. Exo. c. v. ⁊ sequētib⁹. Itez tpe ciusdē Boysi florit Hercles. put dicit mgr̄ in hīstoz. de q̄ viro nobilissimo scribit int̄ cetera Boe. de cō. iij. circa finē mōstruosū ꝓdigiū duz ōt. Ultim⁹ celū labor inflexo sustulit collo ⁊ ē. Ex ita factū fore narrāt poete. Quidam gigas noīe Athlas sustinuit celū ex pte occidētis ne rueret. ⁊ interdū fessus herculē posuit loco sui. vt sustineret tantā poli machinā. Unde Ouidius ep̄la. Ex te latuz est celū prius ipse tulisti. Hercli supposito sidera fulsit athlas. sed hui⁹ verū intellectū vide ꝑ Isiō. Ethi. xiiij c. vlt. ℣. caleps mons. Item Hercules vicit Antheū regē libie. hic etiā cerbez canē infernalez habentē tria capita ꝑ crura traxit ab inferno Item ydrā serpentē in lerna palude grecie vno capite truncauit. ⁊ mox duo succreuer̄t. Item duos leones occidit. ⁊ vno spiramīe ꝑcurrebat stadium qō erat. c. xxv. pedū. Itē duz idē hercules puerul⁹ iaceret in cunabul̄ Juno filia Saturni oēs filios Jouis. ꝓter Mercuriū odio habuit. vnde Herculē mozi desiderauit. ⁊ duos serpētes ad cunabulū hercul̄ transmisit/ q̄s puer manib⁹ suis mox interemit. ex cui⁹ vagitu solliciudo parentū excitata serpentes iugulatos manib⁹ pueri virilit̄ cōstrictos inuenit. hos ⁊ alios in vita sua plures act⁹ miracl̄osos pfecit. q̄s Boet⁹ sūmarie loco p̄dicto ꝑ metra pstringit. Item de Enea viro nobili pioq̄ fortissimo narrat Virgilius. ad laudē Octauiani augusti. q̄ de genere suo fert descēdisse. q̄ int̄ mlta mirāda miracl̄oz gesta cumeā psuluit Sibillā. cū q̄ vi uus abijt ad iferos. ibidēq̄ latētia cūcta plustrauit. ⁊ reuertēs retulit. deinde tādē in italiā. pue uiēs. hostiū tyberīs ingress⁹ latini reg⁹ filiā duxit vxorē. ⁊ ex ea Siluiā genuit: ac mlta passim magīa ꝑpetrauit. Itē ōt Orosius. q̄ āno ab vrbe ꝓdita q̄ngētesimo. xlvj. dū scipio secūdū punicū bellū ꝓmiserat cū hanibale duce kartaginēse. q̄ de sol̄ciuib⁹ suis centū vigīti milia. ⁊ exterozū gentib⁹ innūerabilib⁹ q̄z p̄nceps fuerat cesis amiserat. ita q̄ cū quattuor milib⁹ vix euaserit. q̄ ꝟ bellū dira p̄cesserūt. pdigia. qz sol vis⁹ est minor parma. i. scuto breuissimo. Itē solem pugnasse cū lūa ⁊ lunas duas sil̄ortas. ⁊ duo scuta sanguiez sudasse. ⁊ cruētas spicas i corbes cecidisse. Itē put refert Ualerius maxim⁹ memorabiliū. li. j. c. iiij. q̄ Atho rex lacedemoniorz bel latur⁹ cum grecꝫ ꝓgregatis suis gētib⁹ refectiõe grādi pata cūctꝫ suis armigerꝫ discūbentibus. in eiusdē regis mēsa spēali patenter vinū semel. sed iterū ⁊ tercio ꝯuersum est in sanguinē/ vniuersis stupentib⁹ occasione cuius regem periclitarum. put dolenter in eodem bello dire mortis iaculo succubuit cōiectores mox vaticinati sunt. sic similiter. vt refert Sigibertus in cronicis suis fluuius Tholose ciuitatis visibiliter mutatus est in sanguinem. ⁊ subsequēter eadez ciuitas passa cōcernitur miserabilis subuersionis desolationem sic prope castrum Wellingen quondam ducis Austrie. nunc sub dominio gentis switensiū in flumine Rusa de prope vidēbant incole. his diebꝫ erumpentē violenter cruoris riuulū segregatim in altum horroze pterriti scaturizantem. Item refert idem Ualerius. lib. vij. c. j. de nobilissima virgine Tussia nomie regis Lachaicarū filia/ que ꝑ sibi criminis illati purgatiõe publica aquā cribro de sue habita tionis māsure sine diminutiõis effusiõe detulit ad p̄ncipis tentoria. Item idem Ualerius. lib. j. c. j. similiter narrat de nobili virgie Emilia regis filia Tessalie. que ꝑ sue virginitatis inuiolate clara demonstratiõe carbasum. hoc est velum nauis manu percussit. ⁊ ignis flammā lucu lenter extorsit. Item Acrisius nobilis rex argiuorū. vt scribit Therentius accepto per deos suos respōso. q̄ per prolem filie Danes esset destruendus. ipsam filiā in Enea Turci hominū et canū apposita custodia cōcludebat. sed Iupiter cōuersus est in aureū imbrē: per tegularum rimas in sinū Danes filie sue dimisit impluendo. ⁊ ipam impregnauit. quo cōperto per patrez extra archā ꝯcluſit. ⁊ in mari p̄cipitauit. ⁊ ad italiā casu delata ꝑ piscatorē repta pepit filiū Perseū noīe. ⁊ extūc Italo rege fuit oblata. q̄ nutriuit Perseū elegantissime ꝓfectū. q̄ tādē iuxta vati

Capitulum

cintum acrisiũ auum suum destruxit. sed vt narrat poeta ꝙ fictio ꝑseus missus a ꝑolidente rege interfectis gorgonibꝫ auum suũ Acrisiũ obiecto sibi capite gorgonis in saxũ ꝟuertit Ũ Genealogia supꝫ fablas poetarũ dicit ex Joue ꝯcipies Ephaphũ parit ỹnachis yo. nascit ex Ephapho belus cognoie ꝑseus / ex belo dones egiscus ꝑinus abalsꝫ. Itẽ in dieby Aiothꝫ filiꝫ Bera gemini ꝙ vtraꝫ manu ꝑ dextra vtebat. Judi. iij. floruerũt nobilissime gorgones et tres fuerũ sorores pulchre nimis / vicz stẽnio Euriale ⁊ ꝑedusa filie ꝑhorci regis ⁊ Cretꝫ dis ꝑimphe vno tñ ocl̃o inuicẽ vtentes / quicq̃d viderũt in lapidẽ ꝟterũt: patre mortuo Medusa regnũ possedit / q̃ licet a pluribꝫ ꝑcarek ꝑeptunꝰ tñ prim⁹ cũ ea in tẽplo ꝯcubuit minerue / que ꝑter hoc crimẽ ⁊ forme iactantiã crines eius in serpẽtes mutauit / ⁊ p eas bmõi deformitas absterneret: hanc ꝑerseus filius Jouis ⁊ Dane a ꝑoledecte rege filio magnetis missus volens in aere vitreo clipeo a minerua recepto ne a Gorgone posset videri inceptoq̃ in ꝑmis fortinidũ lumĩe interfecit. de cui⁹ sanguĩe diuersi serpentes sunt creati. Unde Lucanꝰ. lib. ix. Swalebant late phorcinidos arna medusse / de vtero etiã ꝑedusse ꝑegasus exiuit. q̃ Homo mõte Boetie vngula ꝓduxit fontẽ castaliũ seu pegasum seu Elyconiũ apollini / ⁊ musis cõsecratũ. de q̃ poete musarũ sacerdotes bibere memorant. Dicebant aũt gorgones. qꝫ insula gorgonidis de finibꝫ hispanie fuerãt exorte. Item Admethus rex grecie filius fereti alcesteã petijt vxorẽ cui⁹ pater edictũ ꝓposuerat vt hanc haberet. si ꝙs duas feras dispares suo currui ꝯiuga ret. Ũ Admet⁹ Apollinis ⁊ hercul' auxilio currui aprũ ⁊ leonẽ iungens ipsaꝫ accepit in vxorem / ⁊ cũ ad methodies mortẽ eueniret / rñsuꝫ accepit a dijs suis. qꝫ adhuc victur⁹ esset si ꝙs ꝓ eo mori vellet sciẽter ⁊ libenter q̃ audito acesta ꝑdicta ꝑ ipso viro suo mortẽ sustinuit. de q̃ tñ ad methus doleret ꝟercules dum cerberũ canem infernalẽ ab inferis. put ꝓdictuꝫ est traheret etiã alcestã reddit marito. Unde Ouidius de arte amãdi / fata ferstiade ꝯiũx pegasta redemit. Item ꝟida rex pecijt ab apolline. vt oñe qꝫ tangeret auꝝ fieret / q̃ ꝯcesso cibũ sumere nõ potuit q̃n in auꝝ mutaret. Unde anxius metu mortẽ impetrauit ꝑcibꝫ ab apolline tale rñsum. vt si ter ĩpactulũ fluuiũ mergeret caput suũ a pena libereret. q̃ facto fluui⁹ ide ferk aureas arenas hꝫe. Unde Ouidius magn⁹ in. xj. ac silen⁹ abest titubãs armisqꝫ meroqꝫ. Itẽ Romul⁹ nobil vrb rome ꝯditor hastã suaꝫ in auẽtino seu palentino mõte sursuꝫ terre ꝓfixit q̃ in arborẽ / vicz cornũ legit creuisse ⁊ frõduisse. Ũ Ouidius maxim⁹ in vlt. vt ve palatinis herẽtibꝫ collibus olim cũ subita vidit frõdescere ꝟomul⁹ hastã / hoc idẽ legit de ꝟarolo magno tãqꝫ chꝛiani mo ꝓncipe diuinit⁹ oñsum / ⁊ ℔ tam mirabile in oculꝭ nr̃is apparet pactũ. put fuit in illo tirano seuissimo mõstruose ꝑpensatũ. Item coroneus nobil⁹ ⁊ clar⁹ tellure habuit filiã pulcherrimã / quẽ ꝑeptun⁹ ꝓnceps filius Saturni regꝫ italie stuꝛare voluit. sed ipsa supis inuocatis mutata est in cornicẽ / ⁊ posita in tutelã minerue. Ũ Ouidius maxim⁹ in. q. pulchrior in toraqꝫ lacissea coronis nõ fuit emonia. Itẽ in eodẽ enebor ⁊ data sũ comes in culpata minerue. Itẽ Acheon nepos cathini seu filius filie sue q̃ fuit fundator thebee ciuitatꝫ in grecia / ⁊ thebe in egipto q̃ Acheon nobil' iuuenis venatũ ambulans dianã illustrẽ virginẽ sine veste balneantẽ casualiter videbat. Unde ab ipsa pfusus aqua in ceruũ mutat⁹ / ⁊ mox a suis canibꝫ fuit dilaceratꝰ. Ũ Ouidi⁹ maxim⁹ in. iij. Acheon ego sum dñm cognoscite vr̃m. Item duꝫ plebus sue uitatẽ grecie / ab inferis emisisset Lorebus ꝓnceps ꝑstanti magnanimitate occidit eñ serpentẽ in porta ciuitatꝫ. Ũ phebus aere corrupto pestẽ argis inuisit donec Lorebꝫ ab eo veniã impetrauit. Unde Ouidus in ibicꝫ inqꝫ tuos ea pestis eat / oꝫ dextra Lorebi vicit. Item Saturnus rex ttalie / cum phillera nobili muliebre cõcubens / et presentiã Lybeles vxoris sue ⁊ regine supueniẽtis timens ỹsus est in equũ. vnde natus est Lhyron ⁊mbomo / ⁊ semiequus qui in pelio thesalie mõte nutrit⁹ / ⁊ euersus in homĩs effigiẽ ⁊ regnauit elegant. Jstius festa discunk saturnalia in qbꝫ homĩes iocũde ꝯiuabank ⁊ voluptuose dicebãt ⁊ faciebant oĩa ꝑ suam volũtate sub isto etiã saturno rege. qꝛ homĩes naturalẽ modũ viuẽdi paꝝ. vel nihil excesserunt dice nll'o / ⁊ paulo post postoꝫ saturno tenebꝛa in tartara misso sub Joue mũd⁹ erat. Itẽ scribit Dares historiogꝛphus de bello troianoꝝ. qꝫ in eodẽ exercitu ꝯ grecos erat sagittari⁹ ab vmbliso sursum. vt hõ / ⁊ inferi⁹ erat equus / tot⁹ tñ eq̃na pelle cooꝛat⁹ / faciẽ hũs. q. humanã totaliter igniti colozis rubeã. vocẽ hinnibilẽ. ocl̃os vt ignis ardens. nullo vestit⁹ armoꝝ tutela. arcũ gerens ⁊ ꝑharatrã ⁊ ante ⁊ retro ⁊ vndicũqꝫ sagittꝫ hostes afflixit acerrie ⁊ vno bello multitudinẽ

grecoꝝ ꝑstrauit quē finalit diomedes rex celidonie supauit. Item Lypius dux romanꝰ bellatoꝛ illustrissimꝰ/dum rediret victoꝛ ab hostibꝫ sensit faciē suam coꝛnutā. put legimꝰ de Moyse Exo.xxxiij. Unde romanꝰ ꝓplus ⁊ ꝓceres de ꝫ multū stupefacti: ⁊ fecerūt sibi honoꝛabile munus. put dicit Ouidius maximꝰ in.xv. Ruris honoꝛati tantū tibi cipe dederūt / q̄ntū depsso subiectis bobus aratro cōplecti posses ⁊c. Item hermofroditꝰ Mercurij ⁊ Ueneris filius nobilis ⁊ pulcherrimꝰ. quē Hayades ydeis enutriuere sub antris factꝰ.xv. annoꝝ cepit ꝑ diuersa loca vagari: ⁊ veniē s ad vbē licie Larras noīe visꝰ fuit ⁊ amatꝰ a Hayde q̄ dicta est Salmacis ꝓncipissa eiusdē loci/q̄ dū videret pulchꝛitudinē coꝛpoꝛis sui in fonte quodā vbi nudꝰ balneabat ipm quasi amēs facta ꝑ amoꝛe repētino cū ipso luctari cepit: ipso aūt reluctāte ⁊ nō ꝓsentiente/tandē nutu deoꝝ mixta duoꝝ coꝛpoꝛa ūgunt. faciesq̄ ill' inducit vna: ⁊ sic nec vir nec femīa. sed vtrūq̄ ⁊ hermofrodito petēte factū est. vt q̄squis in hos fontes vir venerit exeat semiuir. Uñ Ouidꝰ maximꝰ in q̄rto. vñ sic infamis quare malescētibꝫ vndis Salmacꝫ eueruet. Item idē in vlt. Cui nō audita est obscene salmacis vnda. Ab ill' hactenus hermofrodite sunt denoīati. de qbꝫ dicit. iij.q.ij.§. Itē hermofroditꝰ/⁊ an ꝫhant cū viro vel muliere. vel cō sequēter cū ambobꝫ/⁊ an possint oꝛdinari ibidē/⁊ inter infames ponit/⁊ aduocat esse nō pōt ij.q.vij.§. in digestꝫ. Itē testis in testamēto ꝑm leges esse non pōt. sed in iudicio. insti. ō testa.§. testes.xv.q.iij. de crimie. Sed hec nihil ad ꝓpositū. Itē Ligdus fuit quidā nobil' ⁊ illustris vrb Lreceñ. incola: ⁊ diues valde q̄ vxoꝛi sue thelethuse ḡuide optauit. vt masculū pareret ꝓcipiēs. vt necaret feminā q̄uismō ꝓcreatā/⁊ isti vxoꝛi dea ysis de nocte cū magꝝ pompa numinū apparens suadet. vt quicq̄d pateat nutriat. Uñ pepit femellā/quā fingit esse masculū ꝓscia nutrice/⁊ ista de aui noīe Yphys noiat. cui in.xij. anno pat gaudens/pulcherrimā despōsauit famellā Janchen noie filiā thelestꝫ creteñ. ciuis tandē yphis ardent amās Janchen suā spōsaꝫ dolens se foꝛe famellā. sed fauoꝛe ysidis dee implorate de tēplo rediens de femīa fit vir indubitatus/sic nuptie celebrant potitq̄ sua puer yphys yaniche vxoꝛe. Uñ Ouidius maximꝰ i.ix. ꝓxima gnosiaco Ham quondā phestia regno ꝓgenuit tellꝰ ignotū noie Ligdū. Itē legimus q̄ Messapus calaber rex apulie Neptuni regis filiꝰ tantā a dijs immortalibꝫ. vt ferē meruit grām. q̄ nō potuit sterni ferro vel igne cremari etiā trucidissimo. Uñ virgiliꝰ in.vij. eneidarū. ac messapus equū domit neptunia ꝓles/quē neq̄ fas igni cuiq̄ nec sternere ferro. Itē Orion tādicti neptuni regis filius cui ꝓcessuꝫ fuit a superꝫ. vt sup fluctꝰ maris curreret/⁊ in terra sicut piclus vel piclo sup aristes segetū sine lesione aut culmoꝝ recuruatiōe currebat. de q̄ Lucanꝰ fac mentionē dū ōt Terre auxilia perijt immisso scoꝛpione/quē iupit translatū fec signū tēpestatis. Itē Mucius nobilissimꝰ romanꝰ cū qbusdā sibi coherētibꝫ iurauerat se regē ꝑ semīa q̄ romā potent obsederat/⁊ castris suis cinxerat infectuꝝ. sed dū castra regis violent intrauerat captꝰ ꝑ viros armoꝝ strēnuissimos/⁊ duꝫ votū suum adimplere nō poterat. put ꝓposuerat requisitꝰ a rege qd ptenderit. vñ ꝑ rñsione manū in pūtia regis ignibꝫ imposuit/⁊ sine tremoꝛe q̄usq̄ penitꝰ fuerat ꝓcremata firmit ꝓtinuit dicēs ad regē En scias quē vixꝝ effugerꝫ. Idē triceti viri nobiles rōani iurauim int quos ego sū solꝰ inclite potētie tue pūtatꝰ. igit Prosenna rex tanti viri patiētia motꝰ eundē abire fec/⁊ penitꝰ illico ab vrb obsidiōe recessit. Itē Pandion rex athenaꝝ duas habuit filias/mire pulchꝛitudine redimitas/vicz prognen ⁊ philomenā sed Terꝰ rex tracū terre Prognen accepit in vxoꝛē ⁊ impetrauit vt soꝛoꝛ sua Philomena veniret in domū suā visura soꝛoꝛis sue gliaꝫ ⁊ honoꝛē quā in itinere ꝓducēdo coꝛrupit ⁊ linguā ei abscidit ne factū indicaret. sed philomena factū i veste scripsit ⁊ acu depinxit: ⁊ soꝛoꝛi trālmisit. soꝛoꝛ itaq̄ irata suū filiū/vicz Itin occidit/⁊ terreo marito comedendū apponit/itaq̄ ꝑ hmōi facinoꝛe terreus in vꝑupā ⁊ Itis filius in phasionē/⁊ progne in arundinē/⁊ philomena in aquē sui noīs transmutant. Uñ Ouidius de ponto cū bene sit clause Lanea pandione nate ⁊c. Itē Vulcanꝰ magnificoꝝ opeꝝ exercitatoꝛ Junonis regine filius/sine viri semīe degenitalibus sue mris ꝓductꝰ fuerat/tñ deformis fuscus claudꝰ ⁊ in lempno insula absinthco nutritꝰ et rectoꝛ ciclopū/⁊ ipse est vulcanꝰ q̄ ad placitū Jouis fulmīa fabricauit/⁊ mineruā in vxoꝛez sibi ꝑ Jouē oblatā reluctauit ⁊ mirāda ꝓfecit/q̄ nihil ad ꝓpositū nr̄m. de quo Ouidius maximus in.ij. vltra mediū. Uñ scribit in Genealogia deoꝝ vulcani flāma fit cresia coꝛniclata ⁊c. Itē illustris Eolus rex a dijs immortalibꝫ obtinuit ⁊ esset dñs ventoꝝ/⁊ ipse fuit ypote regis filius/⁊ proauꝰ vlixis cui ꝑ nepoti suo vlixi a Troia reduniti ventos aduersos sibi qualitercunq̄ ꝓuenturos dedit in vtribꝫ absc̄oditos/⁊ cum sine impedimēto ꝓpe patere littoꝛa pue-

nisset cõmilitones ꝛ socij visis hmõi plenius vtrib⁹ putauerũt pecuniã fore reconditã. Ũñ dor miente vlixe dissoluerũt vteros/ ꝛ mox importune venti penit⁹ cernebãtur aduersi/ ꝛ carbasis inflatis egressi naues amouerũt eosq; p transuersuꝫ vsq; ad regna anthipat⁹ lanij regis listri gonũ compulerũt/missis itaq; quattuor nuptijs ad eũdez regem ab vlixe qui hospitũ implo rarent duo ab eodẽ rege deuorati sunt: sed duo reuersi tante cladis nũcij fugã vlixi suaserũt: et iam anthipates collectis suis ciuib⁹ aderat a q̃b⁹ nauis vlixis ceteris oĩb⁹ submersis euasit. vñ Ouidius in ibidẽ. vt quos dimisit vastã poliphem⁹ in aliũ. vt lestrigonias q̃ subire naues ꝛc̃. Item Hennon rex ethiopũ tpe obsidionis troie veniẽs in adiutoriũ regis vrbis eiusdẽ cũ ar mis vulcani hostilit⁹ inuadẽs achillem p̃ncipez mirmidonũ a quo demũ occisus extra muros troianoꝝ sepult⁹: ꝛ ecce de regno suo/ vicz ab extremis ethiopie aues venire ꝓsueuerãt p ãnos multos visitare sepulcrũ die quo fuerat sepult⁹ ꝛ defunctus: q̃ aues de eius noĩe Henonides appellauit popu lus vniuersus. **Rusticus** Scis que sup̃ dixim⁹ in nr̃a collacõis origine. q̃ oĩe dul ce bonũ nimio vilescit in ore: ꝛ insup̃ q̃ nõ in exẽplis. sed sa croꝝ legũ sanctiõib⁹ conuenit ꝓcertare. vt. xxiij. q. iij. §. Hedicto/ fastidit⁹ nimiũ degentiliũ gesto rum confictiõe. dic si que nosti nostris sacris de scripturis digna p tui ꝓpositi ꝓpalatione.

Nobilis O q̃s pulchra si tuo rustico more nõ tepesceres auribꝫ iuuenũ forent ad predi ctam materiã ad huc nr̃am ꝓpie ꝓportionãda ꝛ miranda. sed vt tibi compla ceam ad alia ꝓcedam: ecce dum nobilissimus rex Dauid peccauerat numerãdo ꝓplm isrl dñs irat⁹ est: ꝛ nihilomin⁹ nobilitati sue pepercit ꝛ p pctõ regis nõ regere. sed ꝓplm regis puniuit: ꝛ de ipo Adon vsq; Berlabee septuaginta milia viroꝝ occidit. vt ptz. ij. Reg. vlt. ꝛ q̃s est q̃ dicat dño. cur ita fecisti. de quo. s. c. ij. Item ecce q̃s inhauribilẽ toti mũdo mirandã infudit dñs no bili iuuẽculo Salomoni iãdicti Dauid regis filio sapientiã; ꝛ insup̃ put narrat mgr̃ in histoꝛ. iij. Reg. iij. Qꝛ anno sue etatis pendente vndecimo duxit vxorẽ ꝓpharaonis regis egipti filiã: et ex ea genuit filiũ/ vicz Roboam quasi ꝓtra natural' dispositiõis ꝓpagationẽ. Item de nobilissi mo rege Josya. le. in histoꝛ. iij. Reg. xxiij. Qui dũ occisus fuerat p pharaonẽ regẽ egipti ꝓpe fontẽ ꝛ iuxta arborẽ que stati aruit in ꝓspectu oĩm ꝓlꝛ. Item q̃s mõstruosam ꝛ ꝓtentuosam dñs in nabuchodonosoꝛ rege babilonis superbissimo fecerit nature commutationem. vt ipsum ad penitentiã reduceret: ꝛ dũ homo ad bestiã ꝛ bestia ad humanã naturã reduceret: nõduz ple ne ꝓficeret. de quo Dañ. j. ꝛ seq̃ntib⁹. ꝛ. xxiij. q. iij. nabuchodonosoꝛ. Item dño disponẽte in fi lio dicti nabochodonosoꝛ/ vicz Balthasar rege sublimissimo dũ sederet in solio patris ꝓcinct⁹ maiestatis fortitudine. miracl'ose cõparuerũt sibi digiti quasi man⁹ scribentis in superficie pariе tis aule regie demõstrantes repentinã ei mortẽ: ac ciuitatis babilonis. de qua. s. dixim⁹. c. xxj. circa finẽ: ꝛ regni caldeoꝝ desolationẽ. put Daniel interꝓtat⁹ est visionẽ hmõi subito ꝓuenien tes. put eadẽ nocte interfect⁹ est: ꝛ Darius medus succesit in regnũ. vt le. Dañ. v. sic visa ma nus est scribẽs in parietẽ eccl'ie lateraneñ. hec ꝓba hodie venenũ infusur⁹ est eccl'ie: ꝛ h illa die dum Constantinus magn⁹ impator in psonã Siluestri pape tradidit eccl'ie romane pallaciũ lataraneñ. vrbẽ romanã: ꝛ italie ꝛ occidentaliũ regionũ ꝓuincias. vt ptz. xcvj. dis. Cõstantin⁹ et est palea: ꝛ tunc primũ catholicj homib⁹ pmittebat. vt ecce eoꝝ predijs ditarent: et presertim eccl'iastice psone viuerent. si de mũdo hec duo ꝓba meũ ꝛ tuũ sublata forent. vt no. xij. q. j. c. ij. in glo. ij. sed hec nihil ad nos. sed vltra ꝓcedam⁹ ad intentũ. Item de Hedeone nobilissimo vi riũ ꝛ virtutũ bellatoꝛe. de quo. c. xj. fecim⁹ mentionẽ. cui angel⁹ dixit. dñs tecũ viroꝝ fortissime qui de roꝛe celi deuiãte natura duplicato miracl'o grandi p velleris madificationẽ signa victo rie ꝓtra suos inimicos expient⁹ suscipe meruit. vt Judi. c. vj. Item solem ꝛ lunã stetisse tpe no bilis Josue ꝓtra nature dispositionẽ qu ouisq; se de suis vindicaret inimicis. vt legit' expresse. Josue. c. x. Itẽ q̃ sol reuertebat' decẽ lineis ꝓpius orientẽ in signũ recor. ualescẽtie nobil' Ezechie regis mũda naturaq; mirãtib⁹. vt scribit'. iij. Reg. xx. Item sol stetit in dieb⁹ Elimelech ꝛ ruth ad terrendos trãsgressoꝛes legis. sed qꝛ nõ timuerũt deũ tanta fames inualuit. vt potioꝛ in tri bu Juda fugeret cũ vxore ꝛ liberis: ꝛ hec pono ꝓpter mlitudis transgressionẽ ad vni⁹ ꝓncipis cõpationẽ. Itẽ equus terribil' bñs sessoꝛẽ optis apiment; adornat⁹ apparuit in aere beliodero armigero nobili Seleuci regis asie: ꝛ ipm p h remouit a spoliatiõe tẽpli Jerosolomitani. vt. ij. Mach. iij. Itẽ ad pces ꝛ psolationẽ nobilissimi Jude machabei apparuerũt aduersarijs de ce lo viri q̃nq; in eq̃s frenis aureis. ꝛc̃. put pdictũ est. s. c. xj. ꝛ habes. ij. Mach. x. Itẽ q̃ eidẽ ma chabeo apparuit quidẽ eques in veste cãdida armis aureis hastã vibrans signũ oĩdens gl'o-

sissime victorie, put p̄dictū est. s. c. xj. ꝛ habeť. ij. Wach. xj. Itez in dieb⁹ Thola de ysachar filij Phua patrui Abymelech. Judi. x. ꝛ tpe Woysi minothaur⁹ bachide nobilissime vxor⁹ Minois regis Crete filius. de quo legiť ita fore gestū cū eadem regina in absentia regis mariti sui diutius amore langueret. vidēs iuxta castrū quendā thaur⁹ plene pastu refertū vnā signanter vaccā freq̄nter ascendentē coitu thauri flagrari cepit: ꝛ p̄ industriā cuiusdā artificis noie Dedali ligneā adinstar vacce viuētis p̄tacte abint⁹ cōcauā: ꝛ pelle eiusdē vacce cooptā fieri disposuit: ꝛ se clausam ꝛ cōclusam in eadē in nemoribus thauro supposuit ꝓtra id. q⁹ le. ꝛ no. xvj. q. j. mulier. Concepit dolorē ꝛ pepit iniq̄tatē/vicz/minothaur⁹ caput thauri hūtez: ꝛ corp⁹ humanū et tal' in eodē creuit ferocitatis mordacitas. vt tm̄ carnib⁹ vesceret hūanis. put Antropofagi facere ꝓsueuerūt: ꝛ demū Laborintho ꝓclusus. vt narrat ysiō. Ethi. xv. c. ij.

Rusticus Dic rogo q̄d est Laborinthus ꝛ ortus eius cū sepe scripturis occurrat nominādus/ꝛ extūc p̄

Nobilis Laborinthus est structura grandi speculatiōe ꝛ mira machinatiōe pplexis parietib⁹ ꝓuoluta ī qua q̄s introierit sine gloriose lini seu fili exitū inuenire nequit. cui⁹ edificij tal' est situs. vt aperiētib⁹ fores tonitruū intus terribilius audiat. Quattuor aūt fuerūt laborinthi. p̄mus egiptius. sc̄ōus creticus. de quo iam dictū est. tercius in lemino. quart⁹ in italia. ꝛ p̄nūc vt ferť marchio Mantuan⁹ in lōbardia laborinthū facere conať. Ūñ notabiliť dicit. xxix. di. c. j. in errorib⁹ laborinthū nōnulli intrādo impīgunť. cū ante iudicant q̄z intelligant: ante inculpant q̄z iterando lecta p̄ḡrant: ꝛ hic p̄ Archiō. silr de dispositiōe laborinthi narrať: ꝛ nūc redeam⁹ ad ꝓpositū. Itē de Astrages rege legim⁹ p mgr̄m in histor. cū vnicā haberet filiā ꝛ vidit sompniū. q⁹ ex genitalib⁹ filie oriebať vitis que totā occupabat asyam: ꝛ accepit a ꝓiectoribus se habitur⁹ Nepotē ex filia q̄ dñs esset asie et ip̄m deiiceret de regno. vnde filiā suaz dedit vxorē plebeo: ne filius nasceret ex ea nobil' ꝛ potens: ꝛ dū filia fuit impḡnata ascuit ꝛ natū ex ea filiū cuidaz p̄ticipi archanorū suor⁹ tradidit occidendū: q̄ credens regnū transitur⁹ ad filiā: filiuz eius verit⁹ est occidere: ꝛ vni de pastoribus regis tradidit puuluz exponēduz in nemore. q̄ cū exposuisset eū: ꝛ indicasset vxori q̄ in diebus illis peperat. supplicauit ei mulier. vt puulū deferret ei ad alenduz: ꝛ ꝓmiū. p eo exponeret. cūq̄z rediisset pastor ad puer⁹ inuenit mira dei dispositione caniculā p̄bentē ei vbera: ꝛ a feris ꝛ auibus defendentē. cūq̄z tulisset eū ad vxorē allusit ei tanq̄z diu nate. vocauitq̄z puer⁹ spartacū hoc est catulū Spoztoff em̄ p̄sice canem sonat. cunq̄z esset grandiuscul⁹ a pueris ludentib⁹ factus est rex eor⁹: ꝛ ꝓtumaces ꝛ inobediētes sibi grauiť affligebat. q⁹ grauiť ferētes: patres eor⁹ verbum detulerūt ad regē de filio pastoris. quē cuz aduocasset rex ꝛ argueret eū. q⁹ pueros plagasset ille intrepidus se: q⁹ regē fecissent rūdit. ꝛ āmirat⁹ rex: ꝛ quedā signa generis sui in eo deprehendens. accito pastore secretius rei veritatē agnouit. verūtamen timor eius de nepote mitigatus est estimās. q⁹ verbū ꝓiector⁹ impletū esset in regno puer⁹ ꝛ eidē/vicz secretario: cui p̄us cōmiserat occidenduz: cōmisit alendū: non tm̄ indicans nisi pastoris filiū: ꝛ filiū quidē eiusdem secretarij sui clanc'o dedit p̄i ad comedendū. q⁹ nō obedierat ori eius: ꝛ post idip̄m indicauit ei. Factū est aūt. vt Astrages rex traderet exercitū illi secretario ad hostes expugnādos: ipe ꝓ resedit in media vrbe sic dicta. Porro ille secretarius nō immemor maleficij regis psuasit exercitui. vt spartacū persidis sibi eligeret. q⁹ magnific⁹ esset. put p̄us naturali quodā instinctu fuerat inter pueros: ꝛ cognomīauit eum Cyr⁹. q⁹ interp̄tať heres q̄si diceret: licz reluctet rex astrages. h̄ est heres. q̄ facto timēs astrages darij/consobrinū adoptauit in filiū: ꝛ collecto exercitu ꝓgressus est ꝓ sus cyrū: ꝛ fugierūt perse/vicz gentes Darij. Uxores aūt eor⁹ ꝛ mīres egresse sunt ad eos: ꝛ detectis posterioribus suis aiebat vultis ne introire in vteros matrū ꝛ renasci. h̄ pudore excitati perse acriter redierūt in hostes: ꝛ vict⁹ est rex astrages. Cyrus aūt magn̄ exhibuit se illi nepotē. put fuit q̄z victorē: ꝛ successu modico tp̄is spacio vniuersuz regnū asie. put fuerat ꝓiecturatū obtinuit: ꝛ ille est cyr⁹. de quo scribiť Esdre. c. j. ij. ꝛ iij: ꝛ q̄ pl'o captiuitatis babilonice redeundi licentiā: ꝛ ree-

Rusticus Tu multū refers gloriant⁹. q⁹ Astrages rex somnien. viderit ꝛ cōstat. q⁹ sapientis autoritas ꝛ pi

dificandi templū concessit. torū vniuersitas sompnia vilipenderit. cū scriptū sit Sompnia ne cures: ꝛ ratio assignať ibidē dū dicit. Raz mens hūana. q⁹ optat dū vigilat sperat p̄ sompnū cernit idip̄m: ac si diceret. ne cures sompnia. q̄ hūana gens cernit illā ꝛ eandē rem p̄ somniū q⁹ optat dū vigilat vel sperat dū vigilat: ꝛ dixit Salomō Eccl. xxxiij. multos errare fecerūt sompnia ꝓcordat Greg. moral. viij. c. xvij. dū dicit. sed numirū: cū sompnia tot rerū qualitatib⁹ alternent tanto eis credi difficili

lius debet/quãto z ex quo impulsu veniant facilius nõ elucet sepe nãq; malign⁹ spũs his q̃s amore vite p̃sentis vigilãtes intercipit/pspa etiã dormientib⁹ ꝓmittit:z quos formidare aduersa ꝓsiderat eis hec duri⁹ somniũ imaginib⁹ intẽtat.q̃ten⁹ indiscretã mentẽ diuersa q̃litate afficiat:eãq; aut spe sublenans.aut depmens timore ꝓfundat:z hoc ad ipm ibidẽ. Greg.in codẽ.c. multiplicit confirmat. Nobilis Tu me patent.imo ꝓtumaciter de regularis ꝓpositi tramite facis ꝓ tuas intricatiõis ꝓpositiões deuiare:z si cõmentatorẽ cathonis et Greg.in locis iãdictis plene pspexeris:tue ꝓtradictõis clare solutiõis diiuculũ videb:z post multa doctoꝝ dicta ptz.q̃ somniorũ quedã hñt causam determinatã:z ꝑ in somniãte.aliqua vero nõ hñt causam determinatã.sed sunt casualia:z huic distinctiõi ꝓcordat Auicẽna.vj.natural.lib.iiij.c.v. vbi dicit q̃ somnia quedã sunt naturalia: z hoc subdiuidit in duo mõ supdicto. Quedã sunt voluntaria:z sub his cõprehendi pñt illa que causam hñt voluntariã extra somniantẽ:z illa q̃ sunt a casu ptz etiã ex dictis Auicenne.q̃ somniorũ aliqua sunt signa scz precedentiũ motuũ: vel etiã aliquoꝝ futuroꝝ. Aliqua sunt cause scz sine quib⁹ nõ fierent aliq̃ futura. Aliqua sunt accidẽtia:z huic distinctiõi ꝓcor. Aris.lib.ij.de som.z vigi. Et dicit idem ꝑhus.q̃ somnia nõ debem⁹ oĩno ꝓtẽpnere/nec oĩno de eis curare:eo q̃ sic dicit Auicenna. vj.natura.lib.iiij.c.iiij. nõ oĩa somnia sunt vera. sed ꝓ frẽm Asceñ. lib.j.c.xiij. z Archiẽ.xxvj. q.v. sorte ꝓclude.siq̃s vtiq̃ somnijs ad p̃cognoscẽda futura.dũ somnia ꝓcedũt ex reuelatiõe diuina. vel ex naturali causa intrinseca vl̃ extrinseca:q̃ntuz põt se extendere talis virt⁹ nõ erit illicita diuinatio. Si aũt hmõi diuinatio causet ex reuelatiõe demonũ. cuz quib⁹ habeñt pacta vel expressa.q̃ ad ꝑ inuocañt vel tacita.q̃ hui⁹ diuinatio extendit ad illõ ad q̃ se nõ põt extẽdere erit de manifesto superstitiosa z illicita: z ꝑ ꝓcordat sctũs Thomas. Unde dixit Aristo.in ꝓblematib⁹ suis. Heliozes videt meliora somnia.put fatuus fatue loquit.xciij.di.legim⁹ in prin.sic si sincere scripturas scrutati fuerim⁹ senes vñi.put dixit dñs ꝓ ꝓphetã somnia sõpniabũt. Johe.ij.ꝑ est dicere.q̃ sapiẽtes magnates z illustres ministeriosa somnia videbũt.sed fatui/rustici/plebei/z psone leues leuissima somnia ꝓsumpunt. siẽ cyrus p̃dict⁹ ꝓdigiosum habuit somniũ. q̃ regni subuersionẽ fuit significatiuũ. sic Jacob filius Ysaac ꝓphe. de cui⁹ ꝓgenie nat⁹ est chr̃s: z ꝑ vidit in somnis scalã stantẽ sup terrã:z cacumẽ illi⁹ tangens celũ. vt Beñ.xxxvij. z ille nobil̃ virtute moribusq̃ magnific⁹ Joseph fili⁹ eiusdẽ Jacob vidit in somnis frẽs suos manipulos ligãtes z suũ manipulũ adorantes: z euentũ rei ministeriose demonstrãtes.vt Beñ.xxxvij. Itẽ Pharao rex potẽtissim⁹ somniauit:z vidit septẽ boues crassos nimis.z alios septẽ macie ꝓfectos iuxta iãdicti Joseph interptationẽ annoꝝ sterilitatẽ z fertilitatẽ in toti⁹ regni sui cõmotionẽ demonstratiõis. Beñ.xlj. Itẽ Nabuchodonosor rex famosissimus vidit somniũ toti mũdo mõstruosum / vicz statuã grandẽ z magnã z statura sublimen. cui⁹ caput erat ex auro optio:pect⁹ z brachia de argẽto:vent⁹ z femora ex ere. Tibie aũt ferree:et pedes quedã ps erat ferrea:z quedã fictilis:z in toti⁹ orb̃ ãmirationẽ z ipsius reg̃ stuporẽ z regnoꝝ translationẽ ꝓ Danielẽ interptatũ. vt Dañ.ij. Itẽ Mardocheus iudaici generis. scꝰ a rege Asuero z magn⁹ apũd iudeos somniũ vidit fontz z flumĩs: z lucz ĩ solẽ ouersoꝝ. Et quõ ꝓ ꝑ Hester vxor reg̃ p̃dicti liberatrix ꝓpli suj iudeaci significabat. habeñ Hester. vij.z viij.c. Itẽ Zacharias ꝓpha vidit somniũ/vicz/candelabrũ aureũ totũ:z lampadẽ sup caput ipsius et septẽ lucernas:z septẽ infusoria:z duas oliuas:vnã a dextris:aliã a sinistris ingẽti miracl̃o ꝓ angelũ dñi interptatũ. Itẽ mirãda nimis vide somnia ꝓncipib⁹ terre demõstrata ꝓ Valeriũ maximũ lib.j.c.v.ꝑ breuitatz gr̃a penit⁹ dimittẽda. Pincerna aũt z pistor Pharaonis incarcerati/vicz plebei videñt somnia.sed nõ suis meritz mõstruosa. sed vt dñs Joseph iustũ oñderet nõ derelinquendũ. sic ꝓ eũdẽ fuerñt interptata. vt Beñ.xl. Sic magn⁹ Cõstantin⁹ impator bellator⁹ z crudelissimi Maxencij thirannidẽ demoniaco ꝑsidio suffultꝰ. de suoꝝ nobiliũ pnicione tremebũd⁹ suspirãs/nocte depssus sopore ad orãtz ptes signũ crucz igneo fulgore ĩ celo coruscare videt.quirens aũt q̃d eẽt angelos sibi dicẽtes audit Cõstantine toitwincka q̃ est. in ꝑ vinces/mane exꝓgefact⁹ milites chr̃ianos ad se vocat cognitoq; q̃ ꝑ chr̃iane fidei sig̃culum fozet/let⁹ ac secur⁹ de visiõe frontẽ signo crucz muniuit Cristianũq; se futurũ si ꝓspa successerint,pmittit.sic dñs disponit.vt Tirann⁹/vicz Maxentius sol⁹ aqua suffocat⁹ perijt:z sine sanguis suoꝝ effusione triũphauit:z ꝑ est q̃ volo. q̃ dñs gentili ꝓncipi tã monstruose signa victorie demõstrauit:z sic ad ꝓpositũ. Nam extũc,put exnunc magnanimes magnifica somnia videñt speculãtes; z pusillanimes silr leues; z nũc ad ꝓpositũ redeam⁹. Itez iuxta mgr̃m in

hiſtoꝝ.ꝑlus romanꝰ in honorē Julij ceſaris ſtatuerat calumpnā in foro lapideā ſolidam in cu ius ſummitate nomē ceſaris erat ꝓſcriptū.vñ die cētesima ante mortē eius fulmē cecidit iuxta ſtatuā:ꝛ de noīe eiꝰ ſupſcripto L lr̄am Capitalē abrupit. Item nocte p̄cedente diem obitꝰ ſe neſtre thalami eiꝰ cū tanto ſtrepitu apte ſunt.vt exiliens de ſtratu ruiturā donū exiſtiaret:ꝛ eo dem die cū in capitoliū iret date ſunt ei lr̄e iudices mortis imminentꝭ:q̄ duꝫ referet occiſus i ma nu eiꝰ inuēte ſunt nōduꝫ ſolute:ꝛ dū talit dolo bruti ꝛ Caſſeñ. cōſulū vīb rome ipſe Juliꝰ eſſet occiſus.q̄ p trienniū menſeſq; ſeptē tenuiſſet ꝓncipatū.die ſeq̄nti tres apparuerūt ſoles in oriē te q̄ paulatī in vnū corꝑ ſolare redacti ſunt. Itē de Auguſto octauiano q̄ ſequebat Juliū ꝺt Euſebiꝰ in cronica.q̄ bos in ſuburbio rome de anno ꝓmo impij ſui dixit ad arantē fruſtra ſe vrgeri.nō em̄ frumēta ſed hoīes breui defūctores.qꝺ eſt factū impatore diſponēte binc poſtq; idez impatoꝛ totū mundū p mira geſta in pace ſibi tributariū ꝓſtituerat a romanoꝝ ſenatu di uis conatibꝫ anbelat. vt tanq; deus coleret:ꝛ adoꝛaret noluerat ꝓſentire. imo nec dñs a quoq; licet totius terre dñatoꝛ exiſteret vocari voluit. hac hūilitate moꝝ antechr̄i aduentū meruit ſic tactū eſt.s.c.vj. vt Sibilla tyburtina veniēs romā:ꝛ ſibi ſurſuz oñdens ſtellā virgis itacte ba iulātis infantulū figurā in ſe ꝓtinentē. dicēdo de celo veniet iudex in ſcla futurꝰ ad cuiꝰ ſignū tellꝰ ſudoꝛe rubeſcit:ꝛ h̄ dei filius viſibilit demōſtrat.q̄ ſtatī credidit in terrā coꝛruēs adoꝛauit vnde hodie locꝰ ille dictꝰ eſt in vrbe ara celi:ꝛ hīc in diebꝫ ipi. Octauiani rege celoꝝ nato rue bat violent templū eternitatis iuxta Sibille vaticiniū in vrbe.q̄ ineſtimabili ſtructura fuerat put hodie cōparet foꝛtiſſimū:ꝛ de h̄ tactū eſt.s.c.vij.in fine. Itē ſtella noua magis apparuit in oriēte. Mat.ij.de qua dicit Fulgentius ꝑm mgr̄m in hiſtoꝛ.ſtellā iſtaꝫ tunc creatā notabilez ꝛ diſcretā ab alijs ꝛ in ſplēdoꝛe quē luꝝ diurna nō impediuit: ꝛ in loco.qꝛ neq; in firmamēto cū ſtellis minoꝛibꝫ erat:nec in ethere cū planetꝭ.ſed in aere vicinas terre habeb at vias:ꝛ in motu linealit recto tramite:ꝛ nō modo circulari ꝓcedebat.qꝛ pꝛius imobil ſup Judā magis ſignū dedit veniēdi in iudeā q̄ ex deliberatiōe ſua Jeruſalē tanq; caput videre adierūt. q̄bꝫ egreſſis. tūc pꝛio motu narrabili p̄ceſſit eos q̄ pacto officio moꝝ eſſe deſijt: reuertēs in p̄iacentē materiā vñ ſūpta fuerat: tñ quidā tradūt Bedā voluiſſe.q̄ in puteū bethlehemitaꝝ ceciderit:ꝛ poſt in diebꝫ Paule ꝛ Euſtachij q̄ſdā ꝗgies deo dicatas eā miracloſe vidiſſe.qꝺ qꝛ fabloſuz exiſtiarūt.

Rufticus Tu facꝭ incidentē mentionē de tribꝫ magꝭ ad chr̄m p ſtellā deductꝭ / p̄coꝛ dic clariꝰ vñ ꝙuenerit q̄lit oꝛtū habuerīt:ꝛ hinc ad ꝓpoſitū ſi poterꝭ q̄lit res alie ammiratiōis di gne ſe geſſerit.ꝛc. **Nobilis** Bene moueris:ꝛ licz huiꝰ extricatio qtōnis nō ſit ꝓ p̄ſentꝭ ꝓpoſito ſpecłatiōis. Nihilomiꝰ noueꝭ.q̄ magi iuxta mgr̄m p̄dictū ſucceſſoꝛes fuerīt doctrine Balaam ꝓphe famoſiſſimi.de q̄ Nūeri.xxiij. ꝛ erat tēpoꝛe Noyſi q̄ ſtellā eiꝰ vaticinio nouerūt:ꝛ a magnitudie ſcie magi nūcupati quos em̄ greci pꝓhos ſed p ſe magos apellāt.de quo.xxvj.q.vij.§.genet biliaci.ſed hec duplicit ſi placꝫ ad nr̄m videt reducēda ꝓpoſitū. Pꝛio.qꝛ ſtella viſa eſt p magos q̄ fuerūt ſtirpe regia nobiles illuſtriſſimi.imo reges.vt filij regū.put tota canit eccłia:ꝛ magnifico venerūt apparatu.in comitiua quoq; ſpec tabili cōparuerūt in tra iuda tanq; reges:ꝛ vt tales ſcriptura laicali q̄ dicit pictura depīgunt in eccłia vniuerſali:ꝛ eccłia ſcit ꝛ tollerat ꝛ facē fidē:ꝛ h̄ notat mgr̄ in hiſtoꝛ.in.c.de oꝛtu ſalua toꝛis:circa finē. Ad cuiꝰ euidentiā notādū put p̄miſſuz eſt.q̄ iſti tres magi ſiue reges fuerīt ſuc ceſſoꝛes:ꝛ de ſtirpe Balaam ꝓphe q̄ locutꝰ eſt. Nūeri.xxiij. Oriet ſtella ex Jacob:ꝛ exurget vir ga de iſrł:ꝛ percutiet duces Moab vaſtabitq; oēs filios Seth ꝛc. Vñ Johs Criſoſt. ſcribēs ſup Matheū ꝺt.q̄ filij Balaam. de ꝓgenie in ꝓgeniē oī anno ſemel ibāt ſup montē victoria lē:ꝛ tribꝫ diebꝫ ibidē moꝝātes lauabāt ſe:ꝛ oꝛabāt deū: vt eis ſtellā oñderet quā Balaā paꝛ ipoꝝ p̄dixerat.q̄dā ꝙo vice ſcz in die natiuitatꝭ dñi.dū ſic ibidē manerēt venit ad eos ſup montē ſtel la q̄dā hñs pulcherrimi puꝛi formā ſup cuiꝰ caput cruꝝ ſplēdebat/q̄ magꝭ allocuta fuit dixit. ite velotius in terrā iuda: ꝛ ibi regē quē q̄ritꝭ natū inuenietꝭ.tunc illi ꝓtinuo venire ceperūt ſtel la duce:ꝛ venerūt in.xij.diebꝫ młta milia miliariū terraꝝ.vtpote de oriētis finibꝫ in medituliū terre.qꝺ eſt in Jeruſalē:nec h̄ incōueniens eſt.qꝛ ꝑm remigiū puer ad quē ꝓperabāt in tā breui ſpacio potuit eos pducere.ſic aliq̄n Abacuc in momēto poſuit ī caldeā in foueā leonū. Dañ.c. vlt.babebāt etiā.vt ꝺt Jeronimꝰ dromedarios q̄ tm̄ vadūt in vno die:q̄ntū vadit equꝰ in tribꝫ Dicit em̄ Dromedarius velociſſimus a dromos curſus:ꝛ aros virtꝰ ꝑm Triſto.ꝛ dicit Iſiꝺ. Ethi.xij.c.j.q̄ per centū miliaria ꝛ amplius currere videtur per vnū diem. Nam mihi cōſtat. q̄ bonus equus centū miliaria italica tranſeat in tribꝫ diebus ꝛ vltra:ꝛ hec de natiuitatis chr̄i

regis ⁊ principis ꝓdigꝯs ⁊ signis pluribꝫ insup̄ dimissis. quoꝝ. xv. videnť in nūero que ꝑte vi debis. sed ꝓpositū redeūdo audi in chr̄i mortis articl'o solem ꝓtra nature cursum obscurari ce lum terrāq; moueri. Mar. xxv. Mat. xxvij. ⁊ Luc. xxiij. hoc idē ꝑconizat eccl'ia in afflictione nobiliū decem miliū militū martyꝝ euidenť euenisse. Jtez cōstat de ꝓPaulo nobili ciue romano gentili: ⁊ eccl'ie ꝓsecutore seuissimo. quē dñs militantē ꝓstrauit ⁊ rapuit in terciū celum: ⁊ audi uit archana ꝗba que nō licet hoī loqui. ij. ad Chor. xij. ⁊ Act. ix. sed ꝙ nobil' fuerit dictū est. ꝯ. c. xiij. in fine. Jtē Traian⁹ impator clemētissim⁹ ⁊ gentil' meruit in vita ꝑ iustū iudiciū ꝙ gesse rat/licz post Neronē seuissimā/vicz terciā exercuerit ꝓsecutionē in qua cū nesciret q̄d faceret. sed ꝙ obsequiū ꝓstaret deo p̄cib⁹ ⁊ fletu sctissimi Gregorij pape de cruciatib⁹ inferni/licz aīa eius in eo pmāserit fuerat liberat⁹. vt le. in vita sctī Greg. li. ij. c. xlv. Jtē dicit Socrates. vt ha beť in histor. tripita. lib. viij. c. xj. ꝙ ille nobil' iudex noīe Justus ꝓconsul pycerni tpib⁹ Con stantij impatoris q̄ regnauit cū Constātino minori: ⁊ idē ꝓcōsul vidit in sompnis/ qm̄ ex de tro femore impialē purpurā genuisset. cuiq; viso ꝑ mlt̄os recitaret ad Cōstantij impatoris iam dicti ꝓuenit: ⁊ ille ꝓsideras sompnū tanq; impator ex eo nasceret. q̄ ipm repelleret ab impio. vnde feē clam occidi ꝓconsulē predictū qui post se reliqt filiā orphanā: vicz Justinā: quā seue ra vxor impatoris sibi collegit: ⁊ ipaz ꝓpt̄ pudicicią ⁊ pulchritudinē quā ꝓspexit. dū secū bal neareť nimiū obligata dilexit: ⁊ postea dixit impatori. ꝙ ipsa Justina taz ꝑciosa foret virgo. vt etiā licz esset mulier eius tū amore sic capta. vex impator eius ꝓmone ꝓcepto Justinā duce re tractabat vxorē nō tñ seuerā abicere: ex qua Gratian⁹ tractu tpis fuerat nat⁹ quē paulo añ firmarat impatorē. legere itaq; ꝓtulit publice ꝑ ciuitates p̄positā sanctientē. vt liceret volētib⁹ ducere duas vxores. cuiq; posita lex haberet Justine ꝙgini ipse nūctus est: ex qua nat⁹ est Va lentinian⁹ iunior q̄ postea impauit cū Gratiano fratre suo iādicto: ⁊ ita sompnū illius nobilis viri ꝓcōsul' effectualit̄ claruit. Jtē de Merlino scribit̄ in britonū historia. ꝑ hunc modum tpe Uortegirini regis Britonū nobilissima virgo: ⁊ filia regis vrbis Demecie claustral' mo nasterij sctī Petri ibidē ꝑ quoddā demonū de genere incuborū impgnata genuit Merlinū qui diligē ter in āmirationē ꝓpl'oꝝ morantiū in circuitu regniculaꝝ summe fact⁹ est ingeniosus. magus et vates. mlta de futuris mō ꝑ ambages. mō certis ꝗbis p̄dicebat: ⁊ certissime ꝓut experientia cla ruit de frācie ⁊ bohemie regnoꝝ pnitiōis ꝓturbatiōe varicinando mōstrabat. Floruit em̄ tpe Zenonis impatoris. de anno dñi. cccl xxiij. ⁊ sua diua ꝓuidētia disposuit arthurū gl'iosissimū totius nobilitatis in orbe monarcham ⁊ regē chr̄ianissimū ⁊ pacificū regni britanie. de q̄ mi randa: ac ꝑeminentia ⁊ ꝑ regnoꝝ mundi climata scribunť gesta generosa ꝓcreari.

Rusticus An aūt sit in re: ⁊ si mulieres talit̄ cognite per incubos ꝓuentur sue virginita-

Nobilis ri ꝓplexūq; girare coneris: ⁊ silr mouebať sctūs Thomas sup. iiij. Sentētia. di. xxxiij. c. vlť. vbi tractať de virgitate mētis: ⁊ frať Asceñ. li. ij. ti. xlv. ar. ij. ⁊ cōclu dunt ꝙ tles mulieres ꝑ incubos. i. angelos malos. imo ꝑ angelos bonos. vt le. ⁊ no. Beñ. vj. et ibidē plen⁹ ꝑ mgrm in histor. de causis diluuij. de q̄b gigantes ꝓcesserūt: ⁊ talit̄ cognite nō ꝑ dant virgitatis aureolā. si saltē q̄ntuz ꝓñt mente renitanť. qz in ꝓcipiēdo nō corrūpunť. sed in pariēd o medicoꝝ aut obstetricū solertia ꝓtinēter aptanť. vñ silr sūt succubi/ vicz spūs. q̄ a virꝫ cognoscunť ⁊ in spēb⁹ femīaꝝ patent apparebūt ⁊ impregnanť. vñ in aurora de gigātib⁹ dicit exp̄sse vel de spiritib⁹ īmundis dicta notem⁹. q̄ cū feminea carne coire solēt: ⁊ qñ ⁊ vñ ꝓcesse rint gigātes ante ⁊ post diluuiū: ⁊ vsq; ad Goliā vide ibidē ꝑ p̄dictū mgrm in histor. ⁊. ē. c. viij. ꝙ. quarto ꝙ nobilitas clari⁹ ꝑ me collecta: ac ꝙ horribil' gens/vicz hunoꝝ ꝓcesserit ab incu bis. succubis. ⁊ meretricib⁹. refert iordanis scriba: ⁊ Otto frif. li. iij. c. xvj. Jsiō. āt Ethi. viij. c. vlť. in fi. dicit illos esse pilosos q̄s nos dicim⁹ incubos siue inuū[illegible]ineūdo passim cū aīalib⁹ Uñ ⁊ incubi dicunť ab incubēdo ꝙ est stuprando. sepe em̄ improbi exist̄ etiā mulierib⁹ ⁊ ca ꝑ pagūt ꝓcubitū. q̄s demones Gallidusias greci nūcupant. qz assidue hāc pagūt in mūdiciā. quē aūt vl'go incubonē vocāt hūc romani fatuū vocariū dicunt: ⁊ put. j. dicet. silr Jero. de incubis faē mentionē. ad quē Horatius ōt. faune nimphaꝝ fugientiū amatoꝝ ꝑ meos fines ⁊ aprica ru ra leuis incedas. quāobrem ꝙgruent̄ inducim⁹ dicēdo. erubescat iudeus infelix. q̄ dicit xp̄m de semie Joseph: ⁊ nō de spūsctō fore ꝓceptū. Nam libri sui ꝓprie dicūt de succubis ⁊ incubis et angelis bonis ⁊ malis. vbi sup. mulieres. put p̄mittit impgnantib⁹: ⁊ si creatura spūsctī talia ꝑficeret ⁊ quare nō a fortiori ipe creator/videlicz spūsctūs talia ꝑficeret in vtero ꝙginali: ex bis

oñibus infertur ꝓprie ꝑ put legit in histoꝛ. Tuscanoꝝ. q̄ inter vrbes Senaꝝ ⁊ Parusieñ. put sepe vidi ꝑcernitur montaniū alpibus altissimis ⁊ vallibus ꝑcliuissimis complicatū. Et dicit cōmuniter mons Sibille cōiunctus ciuitati Vrsie ⁊ castello montisfortin: ⁊ his diebus per hominū transgressus ad eoꝛundē montiū iuga generat illico. ꝑ. j. similit dicet. c. xxxij. grandinū ventoꝛum ⁊ tempestatū insultus nimiū vicinis locis importunus: ⁊ vltra vt ꝓpositū continuemus ꝑ put vidi patēter ⁊ audiui signāter expertos. q̄ in eisdem mōtibus sunt cauernarū et speluncarū: ⁊ vsq̄ ad interioꝛa montiū ꝓtuse cōcauitates ⁊ trāsitus meabiles: ⁊ intantum q̄ ille dicit cōmuniter mons veneris: ex eo. quia ꝑ put fertur Venus vxoꝛ vulcani venereū officiū non sine caloꝛe ꝑpetuo ibidē ꝑficiat: ⁊ hoc nō aliter ꝓuenire ꝓpendim⁹. nisi q̄ in hoc loco ꝓnunc incubi sint ⁊ succubi. i. spūs muliebꝛis spēi pulchꝛitudinē simulātes viros vndecunq̄ venerint largit indagātes: ⁊ tpe Johis pape. xxij. cum sua curia bononie degētis vidi hoiez simplicianū de terra switensiuz ꝑ pnia illic ꝓuenientē q̄ firmiter. qꝛ in dictis mōtib⁹ ⁊ apud succubas / vicz mulieres ⁊ famellas veneris ꝑ annū libidine saturat⁹ ꝑmansꝛat cōfitebat: ⁊ ꝓtunc pnia duct⁹ ⁊ ꝑtritus absolutiōis bñficiū in ecclia scti Petronij ꝑ certū pape pniariū me disponente recepit gratissimū: ⁊ ibidez inter alia retulit simplici sermonū ꝓlatiōe req̄situs. q̄ postq̄z cum duobꝫ socijs sibi cōiunctis de alamania cauernas mōtium intrauerat reperit amenissimi sereniss imiq̄ loci planicie: ac si foꝛet quadriptitus angularis ambit⁹ alicuius ecclie maximus duodeci ianuis tergoten⁹ distincti. ad quālibz partē tribꝫ pulchꝛiter oꝛnat⁹. ꝑ quas ad tempeꝛiem duodeci mensiū totius anni ꝑ hoꝛas libito cōtinuus fuit liber meat⁹: ⁊ qꝛ tpe martis montem intrauerat cū socijs: aperuit hostiū de mense septēbꝛis oñi fertilitate referti: ⁊ fuit fructuosissime saturatus. Itē q̄ moꝛ post ingressum ad exq̄sitaꝝ famellarū spēs sibi copiose cōtinuus fuerat solatiosus accessus: ⁊ oīm solacioꝝ hūani ꝓditioni saltē iuuenili placitoꝝ ibidem fuera cōpar aggressus: ⁊ sūmarie ꝓclusit oīm ibidē foꝛe voluptatū vite mundial' libidiose delicate floꝛideq̄z redolētis oꝛnat⁹. retulit insup q̄ postq̄z cum socijs ꝑ priozes meatus fuerat ingressus ꝑ quē senem fideliter ꝑ put apparuit ne vltra p̄sentis anni cursum ꝑmaneret fuit auisat⁹. alꝫ ꝑpetuo p̄peditus sibi liber nō pateret egressus: ⁊ itez anno finito idē senex. hos accolas āmonuit. qui ꝑterriti: ⁊ q̄ vix ꝑ mēsem solatia tenuerīt ipsis firmit apparuit. vñ socijs suis ꝑ miras narrationū suasiones feminarū ꝙuictis. ibidē ꝑmanentib⁹ ipse solus euasit. Item q̄ in eadem loca multas diuersarū terraꝝ ⁊ p̄sertim de anglia desperatas viderit ꝑsonas ꝑpetuo ꝑmansuras: et inter ceteros quendā virum antiquū: ⁊ suuz filiū non aliozū moze gaudētes. Simplician⁹ aūt p̄dict⁹ / vicz switensis grauissimū in ℞ cognouit suuz reatū. qꝛ dolent ꝓfitendo retulit. q̄ introitus sui tpe vna cū socijs. dmie gr̄e dei q̄z misēdie renunciauerit: ac adiutoꝝiū b̄tissime virgis et oīm sctoꝝ abdicauerit: ⁊ hec leuatis manib⁹ ꝑmissiōe firmauit: ⁊ finalit coꝛde ꝓtritus in ecclia p̄dicta absolutōis gr̄az obtinuit. de hmōi aūt succubis spiritib⁹ in forma mulier̄ se viris supponentib⁹ scribit ꝓprie Beda sup Lucā ⁊ Hugo in sua postilla sup histoꝛ. scolast. Beñ. vj. ⁊ Origenes sup nūeri. xxv. ⁊ dij ímoꝛtales. de q̄bꝫ scribūt poete ꝑ put p̄mittit q̄ fuer̄t parētes aliquoꝝ hoīm. vt vicz vulcani inuenis ⁊ c. nō alij vident fuisse nisi tles spūs. Hūc pcas de tāte dilatōis ꝓgressiōe. Hā de quodā alio viro si liceret delectarer enarrare ꝓ pmissoꝝ ꝓfirmatiōe. sed si sagacit scti Patricij ꝓpendis histoꝛiā hui⁹ mōtis introit⁹ ⁊ exitus q̄z ꝑsonaꝝ vtriusq̄z sexus ipa ꝓbat apparentiā. sed ꝑ ꝑncipal' materie festinem⁹ expeditiōe. audiam⁹ de magno Karolo. de q̄ supꝫ sepe fecim⁹ mentiōis seriē ꝓcedam⁹: ⁊ nūc sub breui replicatiōis oꝛacl'o. nā postq̄z hostiles aspectu suo muri meniaq̄z ciuitaꝫ pōpilionis ruebāt: ⁊ haste fideliū suoꝝ terris infixe miracu loſe floꝛebāt. petre ꝓtra solitū nature vndas emittebāt: ⁊ elemēta futuros sibi casus p̄destinabant: ⁊ auis domestica allocutiōis ꝓba sibi dabat: ⁊ angel⁹ auxiliū ⁊ ꝑsiliū ꝓtra inimicos diuinitus sibi submīstrabat. ⁊ spinea dñi coꝛona in sui pūcta flores ꝓducebat. vt sue ⁊ frācoꝝ hist-rie plen⁹ demōstrabāt. hinc de āno dñi. lxxxij. ⁊ a sue natiuitatis. anno. lxxij. ⁊ sibi. xxvij. die mensis Januarij imminēte mortis articulo sol obscuratus est: ⁊ luna recepit pallozem: ac terre motus apparuit grādis: ⁊ mirifica ꝓdigia videbant in terris. igit de ipso canit ecclia euāgelice melodie cantica / vicz sol defectu. luna tenebꝛ. fuscato mūdi lumie. terremotu. celū latebꝛ. aer hoꝛrēdo turbine. pādunt luct⁹. casuz funebꝛis. ꝓfuso reꝝ oꝛdie. Itē legim⁹ q̄ tpe Friderici imꝑatoꝛ ꝑmi. q̄ electus de anno dñi. Mclij. ⁊ reḡuit ꝑ annos. xxxvij. ⁊ ante ꝓciliū Lateraneñ. qđ incepit de anno dñi. Mclxxix. ⁊ quo tpe floꝛuit petrus lōbard⁹: ⁊ petr⁹ cōmestoꝛ. tres lune sit ⁊ sel' vise sūt in celo. bñtes ꝓprie signū crucis in medio: ⁊ paumo post tres soles exꝑient in nfo

vsi sunt emisperio: ⁊ ꝓseq̃nter illo post Adriani pape.iiij.mortẽ duo summi põtifices in cardi
naliũ eligunt collegio orto ginde scismate ꝑ orbẽ horridissimo.qõ predict⁹ Fridericus sedauit
in ciuitate Papien̄.in generali ꝓcilio.ꝑ ipm cõuocato ad ꝑpositũ facit. Haz de anno dñi. M.
ccclxxij.ꝑma die menſ Junij fact⁹ est terribil terre mot⁹ in alamania supiori: ⁊ porro die q̃nta
menſ eiusdẽ visus est circul⁹ rubeus circa sol orbẽ: ⁊ de ꝑpe cõparuerunt due cruces notanter
eminẽtes: ⁊ eodẽ anno ꝑ cũctas sueuie ciuitates impiales/ignis vorago seuissime sil ⁊ aquarũ
mlta⁊ inundatio: ⁊ homicidia ⁊ latrocinia: ⁊ seditiões curiũ incola⁊ eiusdẽ terre lamẽtabiliter
pueniebãt. Item de anno. M.ccl.xxx. ad ꝑlm ꝑdicante plebano ecclie Thuricen̄. apꝰ tũbas
marty⁊ ibidẽ patrono⁊ lapis violent nullo mouẽte ꝓfract⁹.talẽ legit fecisse adinstar tonitrui
frangore terribili corusc̃atis sonitũ. q̃ ois ꝑlus frendore ꝓcussus cõtremuerit: ac si testudinis
arcus eccl̃ie corruerint: ⁊ eodẽ anno.iij.octobris maior ꝑs eiusdẽ opidi vehemẽtis ignis fora-
gine cõtrita: ⁊ insup dissensiõibꝫ ciuiũ seditione ꝑlí irruẽtibꝫ cẽsuris eccl̃iasticis: ⁊ bãnis impia
libus miserabilit cruciata ruine patuit quasi sil̃is cõcussionis clangor audit⁹ est circa mediuꝫ
noctis.die.xij.menſ septẽbris.anno. M.cccc.xl.in dicti tẽpli dedicatiõe: ⁊ ꝓseq̃nter tribl̃atiõis
insult⁹.de quibꝫ dicet.j.c.xxxiij.patẽter ꝑuenere. Item de anno dñi. M.ccl.xxxvj. quidã frater
minor vir magne peritie ⁊ sermologus largissime fame ipa die circũcisionis dñi.in ꝑdicto im-
piali opido thuricen̄.publico ſmone ꝑtulit se ꝑ astrorũ motus cognouisse viꝝ nudũ cũ armi-
gero horrende pugnasse⁊ demũ armatũ succubuisse: ⁊ ꝑ hoc illico demõstrans.nona die menſ
Junij ꝑxime futuri ꝓncipem terre potentẽ ꝑ paup̃culam gentẽ vincendus. ꝑut eueniebat. nã
ille ꝑlus zelestus de quo fit mẽtio.j.c.penult.cũ suis cõpliciꝫ.illustrissimũ pncipẽ Leopol-
dum ducẽ austrie ꝑpe castrũ suũ Sempach crudelit in bello in solo ꝑprio ⁊ rõne ꝑprij: ⁊ ꝑ suos
hoies ꝑprios cũ mira mltitudine comitũ.baronũ. ⁊ nobiliũ die ꝓnosticato perimerũt.nunc au
di mirandũ. naz anno reuoluto eodẽ in loco quo ꝓnceps occisus est.quidã flos mõstruose pul
chritudis: ⁊ largissime magnitudis: ⁊ pegrine dispositiõis sil̃itudo.cui⁹ ꝑ filios boim non est
visa.ꝑut forma deinde cõpacta: ⁊ his diebꝫ ꝑprie demõstrare videt figurata ⁊ materialit ꝓficta
in rei ꝑpetuã memoriã apud quandã capellã ibidẽ ꝓseruata.ꝑut legit. q̃ Ebolidees q̃ iacinct⁹
dicit cuiusdã nobilissimi regꝫ fili⁹ in q̃daz interempt⁹ ꝓato sanguĩe.de cui⁹ flos mirãde nasce
bat singl̃aritatꝫ: ⁊ singul folijs sillaba ꝓma/vicz ja.ja.signãter videbat inscripta. vñ Ouidius
maxim⁹ in.x.dura repcusso subiecit in aera tellus in vult⁹ iacẽte viuos ⁊c. Itẽ legit in li.de mi
rabilibꝫ mũdi. q̃ i India supiori est ciuitas maior totius orb̃ noie kansay.i.ciuitas celi: ⁊ girat
in circuitu.c. miliaria magni Cham ꝓncipis paganoꝝ: ⁊ ibi morant frẽs miores ⁊ mlti ꝑsia
ni: ⁊ extra eãdez ciuitatẽ est q̃ddaz collegiũ sacerdotũ ydolatraꝝ qui flamines dicunt.vt.xxj.di.
cler⁹.de qbꝫ etiã dictũ est.s̃.c.xxiij. ⁊ ꝑ vestitũ tanq̃z religiosi sũt ab alijs distincti apꝰ q̃s est q̃d-
dam montaniũ: ⁊ ꝑ singl̃os dies vn⁹ de sacerdotibꝫ ist pulsat cimbalũ. ⁊ pueniũt greges innũe
rabiliũ anialiũ diuersoꝝ generũ/q̃ ibidẽ modico cibo reficiunt. ⁊ ad tactũ cimbali ad loca sua
refertunt: ⁊ oẽs gentes ibidẽ saltẽ gentiles firmit credũt. q̃ ista anialia sint anie nobiliũ defũ-
ctoꝝ.ſz plebeoꝝ ⁊ rusticoꝝ anias dicũt fore vilissimas bestias ibidẽ non cõpentes. Itẽ in mor
te Katherine regine dacie mulieris adinstar Semiramidis vxoris Nini regꝫ crudelissime ce
lo sereno natura mirabil impabat vẽtus. q̃ ꝟ mare magnũ ⁊ spaciosuꝫ.qõ insulã dacie circuire
ꝓcernit in piculũ mlto⁊ insolitas nauigantiũ ꝑduxit insult⁹: ⁊ tonitrua tremẽdo frãgore latrã
tia fulgurãtiaq̃z grandibꝫ ⁊ inundatiõibꝫ vltraq̃z vnq̃z visuꝫ aut auditũ sit incol regniculisq̃z tẽ
pestates corusc̃abãt.ita q̃ ꝑ mirabiles elatiões marꝫ mirabil in altꝫ dñs testionia credibilia de
ipsi⁹ mlierꝫ crudelitate demõstrabat. Itẽ scribit Marc⁹ venet⁹ i itinerario suo q̃ post annũ dñi
M.ccl.pambl̃abat plagã asianã.ꝑ ãnos.xlv. ⁊ post mlta regnũ corzanoꝝ plustrauit.cui⁹ reges
licz sint mõ sub ipatore tartaroꝝ se tñ nobiliores p̃ alijs regibꝫ ẽre nõ dubitãt ex eo. q̃ dñ nas-
cunt signũ aq̃le nigre sup hũeros suos ab vtero mris ꝑducere: ⁊ ꝑ dies vite tenere videt. Rex
aũt siue ipator tartaroꝝ ꝑdict⁹ illo. ⁊ mltꝫ alijs regibꝫ est potẽtior añ tñ tpa nõ mlta vn⁹ de suis
ꝑgenitoribꝫ.rex ꝑm⁹ ꝑ regnicolas a plebe fuit elect⁹. Itẽ legi⁹ in cronicꝫ.q̃ comites de habꝰ-
burg.de q̃ꝝ domo ꝓcessert duces austrie.ꝑut ꝑdictũ ẽ tãtuz donũ ꝺi ꝓhibẽt habuisse.q̃ q̃cũq̃z
strumoſ⁹ aut gutture globoſ⁹ de mãu cuiuslibz eoꝝ biberet mox sanũ aptũ ⁊ ẽcile gutt reporꝛ-
taret.q̃ sepe visũ est i valle Albrechtztal in alsacia supiori.q̃ dñ sub eozũdẽ comitũ dñio degeret
vbi ꝑlus naturalr pl⁹ ceterꝫ ꝓtũc ꝑut exnũc strumoſ⁹ videbat ⁊ solitã libacõez mõ ꝓnotato re-
cipet. ¶ Est aũt publicũ ⁊ notoriũ: ⁊ his diebꝫ laudabilit freq̃ntatũ. q̃ nõ tñ iãdicti duces au-

strie.sed ceteri chr̄iano⁹ generosi ꝓncipes scl'ares/ꝫ spēali pſignanť amene p dn̄m mōstruoso et mirādo p̄ ceteris filijs hoim dei dono q̄ linguas balbutientiū faē diſertas. vt.iij.q.iij.in fine/vicz/dū puer naturali vicio lingue plus debito seu vltra tpa vsui loq̄ndo ꝓcessa vī ipedit⁹. et p vnū ꝓncipē de p̄missis sine alio q̄cūq; suffragio simpl'r osculat⁹ officiū loq̄ndi diſertissime etati sue ꝓgruū mox patent obtinebit. Jtē put colligit ex cronicis francoꝝ. q dū clodoneo eorundē regi vexillū mutatis trib⁹ bufonib⁹ vexilli ꝓris in triū liliorꝝ formā cū olei ampula diuinit⁹ de celo fuerat trāsmissus. put ꝓprie ꝓcernit in monast.scti Remigij ciuitatis Remeñ. vñ dū ꝓpetuis tpib⁹ regis frācie ꝓmogenit⁹ puenit coronād⁹ z inungēdus ampla ista q̄ vacua cūctis ꝓtib⁹ z posteriorib⁹ videt dieb⁹ vnctiōis tpe ꝓcernit oleo plena: z dū talit rex ver⁹ punct⁹ fuerit:liq; illico cessabit: z dū nup rex anglie possessionē ciuitatis Parisieñ. z q̄si totī⁹ regni p vim possederat: z pungi more regali ibidē solēnitate q̄ potuit z debuit se dispoſuerat nulli⁹ olei liq; in ampla predicta ꝓspici poterat: z sic ipm vex regē puentu; suates desperabāt/hic aliud est sincere ꝓpendendū notabile signū. Flaz ꝓtia post vnctiōis die quicunq; vtriusq; sexus hoim strumoſus aut collo glomelloſus. p rege francie talit punctū tact⁹ manu fuerit sanū graci le collū indubitanť obtinebat. Jtem vnū tñ insigne ocul'oim sincere ꝓpendentiū tue rusticitatis sagacitas signaculū diligenť notabit. q hoim ꝓnunc viuentiū mēoria nō aprehēdit. q tāto; sic modo z duob⁹ annis ꝓtie p̄teritis copioſa mlt'itudo fera;/ceruo;/ceruaz/capolo;/bimlorū/lepor̄: z oim genera nobiliū aialiuz ferina; in singul'mōtib⁹/vallib⁹/cāpis/z nemoribus/in terra nr̄a: z p̄sertim in ergowia. ꝓnūc p ꝓfederatos p̄dictos occupata parueriť. vñ q̄dē vaticinū in breui supuenientiū z reuertentiū ac reuenientiū q̄ndaz relegato; z expulsorū generoſe nobilitatis ſtematū ꝓnunciauerūt z p̄nosticauerūt q̄si certissimū: z ho; aīaliuz greges fore p̄cursores nobiliū. ¶ Jtē notandū duz impator Sigismūd⁹ de anno dñi. Mcccc;xxvij. sueno; terrā gambulauerat: z duz opidū Ulmeñ. impio nūc subiectū q̄ danubij fluui⁹ nauigabilis intentat:cū ea q̄ decuit solēnitate patent intrauerat:ecce eadē die q̄ddā gen⁹ piſciū copioſissime de regni finib⁹ vngarie: z vbi nascūtur illic.tū penit⁹ incognitū p piſcatores ibidē recēter illico p̄ensuz: z ad impatoris p̄sentiā delatū apparebat. q impator nō sine grandis āmiratione mysteriū ꝓspiciebat. hij sunt inq̄ens in effectu nobil'vngarie regni veri regnicole nobis obuiando cateruati occurrētes: z nos in regnū nr̄m reuersu; req̄rendo nūciantes. Eam⁹ igit visuri terrā nr̄am remeātes. Jgit ipsius recedēte magnificētia/pisces hmōi diſparuerūt. z eadē ꝓtinuatiōe p morauiā ꝓgrediens.eodē āno die lune nona menſ decēbris: z inibi in opido Snayme Olmaceñ.dioc.defunct⁹: z ad vngariā delat⁹ alios reges vngarie in ciuitate wardin vltra Budam in tumba p ipm duduz fundata feliciter req̄euit: z si libet videre copioſissime de pleriſq; ꝓdigijs: z hoib⁹ miracl'oſe mōstruoſeq; cōſcriptis: z p̄sertim viris illustrib⁹ z nobilib⁹ ante chr̄i tpa gentilib⁹ ibidem noīatim ostensis. vide q̄ scripſerit eximius ille Ualerius maxim⁹ in ꝓmo libro suo.c.iij.z.iij.z.vj.q̄ Octauiani z Tyberij tpib⁹ impato; floruit ꝓgruissime p̄missis applicandū: z breuitatis amore hic omiſum⁹ cōſcribendum. Jtem de futuro legit antichr̄o de stirpe regia nasciturο:vel fortaſſis ſm aliq; ꝓnūc nato: z ſm Greg.xxix.moral'.c. iij. Dn̄s ꝓcutiet extrema terre,ꝓt immaniſſimā ꝓsecutiōis execution antichr̄i / quā faciet in chr̄i fideles: z ſm eūdez ibidē.li.xxxiij.c.vij.q dū ille leuiatā de medio rapiet: z iuſto dei iudicio dire mortis angelica potestate perimet cruciatu: oīa elemēta quatient: z ex oīb⁹ p̄dictis colligimus solerter ammiratiōe pensandum: z congrue post premiſſa nota digne notandum. quia dicit Jſid. Ethi.iij. dum ſtella comis siue cometa per astra comparet tanq; p̄cursor regni cōmutationē fertur ostendere: que quidē cōmutatio nō aliter videt euenire: niſi p principis mortē seu alterationē / hoc idem videt dicere venerabilis Beda de rōne tpm lib.j.c.xiij. et supaddendo scribit aut p̄stilentiā vel bella ſignificare:ecce Bedam vnū ꝓncipem ad multorum z innumerabiliū hoim compationē notabiliter pensantē z ponderantē, put dixit xp'us ad Dauid regem.ij. Reg.xvij. Non exibis/videlicz cōtra absolonem filium tuū:z eius exercitum.qui tu vnus/vicz rex p decē milib⁹ computaris. Melius est em vt sis nobis in vrbe p̄sidio. Jtem.ij. Reg.xxj.tunc iurauerūt viri Dauid volentis trāsire cum eis ad bellū dicentes. iam non egredieris nobiscū in bellum ne extinguas lucernā in isrl:z ita Dauid per suos compulsus remānsit. Jtē anno ab incarnatiōe dn̄i. Mlxvj.ſm Otton̄ frif.lib.vj.c.xxxv.stella q̄ cometes dicit visa effectu nō caruit. eodē em anno Guilh.normanie comes britaniā maiorē que nunc anglia dicit.occiso rege ei⁹ Heraldo expugnauit Totaq; in ſuitutē redacta:ac normā-

nis ibi positis ipe in illo regnit. anno seqnti rex romanoꝝ Bertam Ottonis italici marchiõis filiã vxorẽ accipiens nuptias apõ tyburias celebrauit. ⁊c. Hic romanoꝝ rex fuit Henricꝰ .iij. quẽ romãꝰ põtifex/vicz Greg. vij. sepe vocatũ excõicauit nõ ꝓparentẽ: ⁊ deposuit: ⁊ Rudolffus almanoꝝ dux: a q̃busdaz ꝓncipibꝫ rex creat ⁊ mox in bello publico occidit. cui Lotharie princeps/vicz Hermãnus substituit. q̃ statiꝫ a fidelibꝫ ꝓris regꝫ etiã interimit: ⁊ hec oĩa breuissimo tpe post dictã cometã pacta videnꝫ. Item ⁊ hmõi cometa visa est tanꝫ ignis colũpna de celo cadens: ⁊ in mometo reascẽdens: ⁊ eclipses solꝭ ⁊ lune. de anno dñi. M.ccc.ij. ⁊ codẽ tpe: paulopost Alberthus rex romanoꝝ. de domo ducũ austrie. ꝑ frẽs sui filiũ/vicz Johez ducem austrie. imo ꝑ nobiles armigeros: ⁊ familiã ipsius ducꝭ. cũ ad huc puer fuerit. xij. annoꝝ: in tra sua pẽna/vicz ergowia. vbi ꝓnũc est Monast. scti Clare dictũ ĩ cãpo regꝭ: ⁊ in loco vbi ꝓnũc summũ ponit altare miserabilit. imo latrocinalit sub absẽso mãtelli sui fuit interemptꝰ: ⁊ illico hmõi latrocinio ꝑpetrato: ⁊ ꝓsilio diaboli ꝓsumato/reliqui in se sperãtes q̃ fugã recipiẽtes. Johez ducẽ puerulũ solũ relinq̃ntes abierũt. q̃ videns se ab hoĩbꝫ derelictũ assumens astantẽ sibi paris forme iuuenculũ velocit abijt: ⁊ ꝑ dies vite remãsit exul: ⁊ incognitꝰ ⁊ in terris alienoꝝ. sed exposit ad septuagita vel circa spaciũ annoꝝ venit quidã. vt aspectꝰ docebat de lõginq̃ grandeuꝰ ⁊ venerabil'homo: ⁊ ibidẽ ad duas leucas remãsit in quodã heremitario: ⁊ qui sepe ꝑt vite honestatꝭ ꝙuersationẽ ꝑ moniales dicti monaste. vocatꝰ ⁊ reꝺsitꝰ retulit in effectu ꝑdictam hist oriã: ⁊ regꝭ romanoꝝ infectionẽ. Hoĩa q̃z sil'r ⁊ cognoĩa singl'oꝝ ꝓsentiẽtiũ: ⁊ causã q̃ tal'erat. qꝫ iadicta terra/vicz ergowia ꝓprietatꝭ titl'o patꝛno successore: eidẽ iuuencl'o duci que mit possidenda: ⁊ nũc ꝑ regꝭ potentiã/vicz patrui sui retẽta. vñ familia dicti iuuẽculi dñari desiderans in eadẽ terra ad occidendũ regẽ miserabilit ⁊ fraudulent iuuencl'o ad ꝓsentienduz inducto fuit machinata: ⁊ dũ hec ⁊ insup ipsius ducꝭ Johis successus ⁊ tẽpus: certiꝰ q̃z vite cõuersationẽ heremita p̃dictꝰ tam notant recitaret: ⁊ reliq̃ terre p̃dicte veteranoꝝ gesta tam luculent enudaret: ⁊ effigies corꝑis ⁊ statute legalitas tantã in ipso senectutꝭ formã oñderet: ⁊ nomen Johes sibi foret scrutatꝰ scrutinio sepe subtilissimo: an ipe idez dux Johes exul existeret. et dũ freq̃nter curialit dissimularet demũ senex ⁊ plenꝰ diez senio deficiẽs: ⁊ in heremitario solus hũano subsidio carẽs egrotare cepit: ⁊ moniales p̃dicte habitaculum sibi infra septa monasterij ꝓstituerũt: ⁊ ipm ꝑ tpa vite solert ⁊ hũanit ꝓtractari fecerũt: ⁊ dũ moritur ꝰ diu decũbet: ⁊ transiturũ se videret ꝑ suũ ꝓfessorem diligẽter requisitꝰ: rñdit illico: ⁊ anteq̃ agonizaret. q̃ ipse talis esset dux Johes: ⁊ postq̃ obmutuit: ⁊ tñ alloq̃ntes eũ intellexit se forte talẽ signo et nutu patent demõstrauit: ⁊ p̃dicti sceleris auctores mox post ꝑpetrati crimis actũ cum fautoribus ꝓtim iudicialit occisi. Ceteri quoq̃ ꝑmãserunt exules ⁊ ꝓfugi: ⁊ suoꝝ castroꝝ ⁊ domoꝝ oñdunt stigmata desolatoꝝ rem gestã. posterꝭ ꝑ ruinã tpe ꝑpetuo ꝓnitiosam. Hunc ꝓcas te rogo de tãte vacationis oracl'o: ⁊ loquamur de p̃sentꝭ capitli materie ꝓposito: ⁊ vtiq̃ talis cometa ꝓut p̃dictuz est cõparuit de anno dñi. M.cccc.ij. ⁊ multũ excellens. ⁊ recordor me vidisse ꝓsus occidentẽ. mox inclinato iam sole. vltra nr̃m orizontẽ. ⁊ anno sequẽti ꝑpende quid sequebatur olim eñ tiranoꝝ crassatoꝝ crudelissimꝰ/vicz Tamerlinꝰ rex Tibisunde/regnãs sub impatore catthaginorũ seuit in ꝑtibꝫ orientalibꝫ. ⁊ in turcoꝝ ⁊ sarracenoꝝ vtriusq̃ sexus hoies talẽ cõmisit inhomãabilẽ cedem. q̃ de solis capitibꝫ fieri fecit macerĩã tanꝫ murũ: ⁊ montẽ mirande et miserabilis in terra plana: ⁊ in ꝑpetuã rei memoriã magnitudis eminẽtes. vnde etiã Lucanꝰ dixit de cometa in diebus suis ⁊ terris mutãtur regna comitẽ/ ⁊ prudentius aũt tristis cometa intercidit: et Damasus lib. ij. c. vj. dicit. cõstituuntur multotiens comete signa quedam mortis regum. ⁊c. ¶ Et notãter cõsiderabis de compatiõe maioris vniuersitatis ad culmẽ vnius terre principis. Unde cõstat. q̃ annis nouẽ ꝓxime refluxis miranda ꝓdigia signoꝝ quoq̃ signacula patẽter in gentiũ/ vicz switensiũ habitatiõis terra suoꝝ quoq̃ ꝙfederatoꝝ sunt exptissime visa/que hic ꝓxie ꝙuenirent declarãda: sed ꝓpter causam non sine causa inferius. c. xxxij. signãter dicendã cozũdez recitationẽ ab hinc ⁊ istinc duximꝰ transferendã: ⁊ hic cũ p̃sentibus. nihilominus replicandam. **Rusticus** In supioribꝫ quidẽ multas recitare videris fabulas poetarũ: et veritatis forte norma carentiũ. Rogo quid de talibꝫ sit mihi colligendũ breuit edicas. qꝫ pluries vtimur eisdẽ in scrutinio scripturaꝝ. **Nobil'** Scias ꝓxie. q̃ fabl'e q̃nq̃ dicũt: q̃ ꝑ sctos dis. legimꝰ. q̃ etiã in mẽsa clericoꝝ obmitti: ⁊ verba sacre lectiõis recitari p̃cipiunt. vt. xxxvij. dis. cõuiuia. ⁊. c. se. ⁊ ĩ. c. ꝓ reuerẽtia. quia oblectamẽta fabl'aꝝ nimiũ excitant ad incẽtiua libidinis.

et ideo ꝓhibent̄ legere figmēta poetaꝝ cb̄ianis. vt. xxxvij. dis. ideo. sed hec oīa vera si q̄s legit ea causa delectatiōis: ꝛ nō edificatiōis. vt no. in dic. c. legim⁹. de q̄b⁹ ꝓprie facit mentionē Jsiō. Etbi. lib. c. xxxviij. ꝛ dr̄as ponit inter fabl'as Esopicas ꝛ libisticas. scribit etiā Beda de huiusmōi fabul' sup euāgelio. ibat Jesus in ciuitatē ꝛc. Luc. vij. sed ponere fabl'as ad vtilitatē. vt hic ꝓsumo me posuisse: nō est reprehendendū. Nam de ℔ dicit ꝓbus. xj. metaꝓ. Fabula scribit̄ ad correctionē hoīm: ꝛ ita Nathan ꝓpheta dixit fabulā regi Dauid de vnica ouicla pauperis. ij. Reg. xij. Jtē ꝓbus vbi sup̄ dicit Vulta q̄ nob⁹ fabulant̄ si vere intelligunt̄ vera sunt. vt corpora celestia esse deas aut deos: ꝛ immortales ꝓcipe ꝛ parere. ꝓut dixim⁹ de incubis ꝛ succubis. de quib⁹ gigātes. immo maiores terre ꝓncipes originaliter dicūt̄ ꝓcreati. ꝓut colligit̄ ex ꝓmissis. Unde norandū. fabl'a venit a for faris. ꝛ ideo nō dicunt̄ fabule. q⁹ oīa sint ꝓficta: q̄ dicunt̄ ꝓ fabul'. immo oīa q̄ ℔ ponunt̄ aut ꝑm integumentū: aut ꝑm historiā veritate fulciunt̄ Fabula em̄ q̄q̄ dicit̄ histor. q̄q̄ res ficta: ꝛ de vtroq̄ habet̄ in legēda Joℏis euāgeliste/ vicz audi fabulā ꝛ nō fabulā/ ℔ est audi historiā ꝛ nō figmentū. Jtem fabula q̄q̄ dicit̄ ꝑmo. Un̄ Horatius in sermonib⁹ Tantale q̄d rides mutato noīe de te fabl'a narrat̄. Jtem q̄q̄ dicit̄ derisio. vnde idē Horatius in ep̄lis Asineq̄ paternū cognomē vertas in risum ꝛ fabula fias. Q̄q̄ dicit̄ historia figmēta ꝓmixta. vn̄ idē Horati⁹ Fabula qua paridis ꝓpt̄/ narrat̄ amorē grecia ꝛc Un̄ Virgili⁹ Est vex̄ fictū ꝑmo derisio factū. Et nūc redeam⁹ ad ꝓpositū: ꝛ nullū tibi formab⁹ ambiguitatis obstaculū. quin virt⁹ celestiū corpoꝝ ad immutationē inferioꝝ se cōmutet: ꝛ ecō tra ꝓut ait Aug⁹. v. de ciuitate dei/ videlicz nul q̄ absurde dici pōt ad solas corpoꝝ dr̄as afflatus quosdā sidereas puenire. Et Aristo. de ꝓprietatib⁹ elementoꝝ dicit. q⁹ regna vacua facta sunt: ꝛ terre depopulate apd̄ ꝓiunctionē Jouis ꝛ Saturni. ¶ Ueritas tn̄ est ꝑm frēm Asceñ. q⁹ maior effect⁹ est ingentē ꝛ vniuersitatē q̄ in singularē ꝓsonā: q̄ si est. sapiens dn̄abitur astris. vt dixit Ptolomeus in alma gest̄. Un̄ dict⁹ Aristo. in lib⁹. de regimīe ꝓncipū. c. xxviij. ꝛ penult̄. Vulta ꝓuidentia sollicitare videbat̄ Alexandrū magnū. vt in oīb⁹ agendis: ꝛ preserti in vsu bellandi sagaciter ꝛ magna ꝓuidentia ꝓspicacit̄ aspect⁹/ astroꝝ/ ꝛ planetarū/ ꝛ stellaꝝ dispositio ꝓsiderent̄. sub quoꝝ munimine ꝛ regimīe nobilū cet⁹ ꝛ castroꝝ acies ab oñi tuerent̄ aduerso supcelestiū domus ꝛ ꝓiūctiones dn̄antium ꝛ ascendentiū opationes ad ℔ aptas curiosissime de-

Rusticus Contēto⁹ quantū de fabul'. sed q⁹ ꝓ fabl'as demōstruosis ꝛ ꝓtensignanda. tuosis fecisti relationē mirabilit̄ in auris meis sonantē creatur̄ vicz de minothauro ꝛ simil⁹

Nobilis Cōpetent̄ queris: ꝛ de minothauro ꝓcepisti cui de q̄b⁹ me sincerius informab⁹ ius fuerit dispositiōis est ꝛ ypocenthaur⁹ ꝛ est homo mixt⁹ equo. vt dicit Jsiō. Etbi. j. c. xxxviij. ꝛ vt dicem⁹. j. c. pen. de vitulo boīs capite ꝑsignato: ꝛ sūt boies in libia q̄ dicūt̄ egipanes. q̄ būt rit⁹ effozas ꝛ inbūanos ꝑm alios sūt q̄dā aiata q̄ in partē humanā in gte p̄ferūt formā bestialē. ꝑm alios sunt mōstruosa numina de genere incuboꝝ. vt refert Solin⁹ de libia. Jtem Amachonyades q̄ alio noie ꝓbetides: q̄ a dea/ vicz venere mutate fuerūt in boues. vn̄ Ouid⁹. maxi⁹ in. x. Ac si forte reges fecūdaz amathunca metall'. Angenius se velit ꝓpediteq̄ ꝛ plures alias in scriptur̄ repim⁹ creaturas q̄ parti boies: ꝛ parti bestie sūt q̄ndā inuēte. sz q̄rere posses: vtrū quēadmodū boies habeāt spēs: aut alias imoꝝ tales: ꝛ videt̄ q⁹ sic. ꝓut narrat Jero. ī vitas patrū de Anthonio. q̄ dcuiās ī loco dert̄o mōstruz vicz tale cui⁹ supior ps erat boīs: ꝛ iferior/ vicz sub vmblico fuerat equi: q̄ttuor pedib⁹ gdictis q̄ ad sui petitionē dextra manu vīa sibi p quā ad interioza dert̄i disposuerat ābulare demōstrabat. binc vidit homūcl'm aduncī naribꝰ frōte cornib⁹ aspsa. cui⁹ extrema ps corpis ī capꝝ pedes desinebat: ꝛ q̄s nā cēt interrogabat Anthoni⁹: ꝛ rndit mortal' ego sū: ꝛ vn⁹ ex accol'heremi. q̄s vario errore delusa gētilitas faunos. i. deos siluestres satirosq̄ ꝛ icubas colit legatiōe fungor greg̃ mei: ꝓcamurq̄ v⁹ ꝓ nob⁹ cōez deū depcer̄ salutē mūdi oli venisse ꝓgnouim⁹: ꝛ in vniuersaz t̄rā exiuit son⁹ ei⁹. de q̄ rnsiōe ꝛ paganoꝝ errore lachrimabat Anthoni⁹: ꝛ ipm aīal nec dū ꝛba cōpleuerat: ꝛ q̄si pemugero volatu ꝓcul aufugit. Jtē Jero. ibidē subiūxit. ℔ ne ad icredulitatē scrupulū moueat sub rege Cōstantino vniuersō mūdo teste pādit̄. Nā cū alexandriā ustiulsmōi hō ꝓduct⁹ ē viu⁹ magnū ꝓpo ꝑbuit spectaculū: ꝛ p⁹ ℔ cadauer exaie ne calore estat̄ dissiparet̄ sale infusū ad anthiopiā. vt ab ipatore videret̄ allatū ē. Jtē ī dacia pulcherrie mlier̄ imago sup̄ vmblicū: ꝛ iferi⁹ pticz viua fuit regi pntata: ꝛ dū extra marī vndas videbat̄ ōficere p⁹ copiosā vniuers̄ oñtationē remittebat̄ ad aq̄s: ꝛ clamabat q̄dā eps. o ōs mirabil' in opib⁹ suis: et mox illa creatura in lībtatē r̄stituta se reuoluit cū capite gras egit: ꝛ alta voce ꝛ mirabiliora

sunt inquit in pfundo maris/ꝛ ita gaudens risum oñdens ouãter in ꝓfundũ maris se mergẽ do disparuit. Item vt ôt glo. Esa. xxiij. lomia dei ôr creatura mõstruosa hñs pedes eq̃nos cetera mẽbra sic femia/ꝛ crudelior est fetib⁹ suis alijs bestijs. q̃ catulos suos laniare ferẽ/ꝛ macrobij dicunẽ hoies quidã hñtes. xij. pedes/ex his ꝯcludiẽ p doctores hmõi ptentuosas creaturas fore mortales aĩas quoq; siue spũs immortales hñtes/ꝛ nunc redeam⁹ ad ꝓpositũ. q̃ ex his ꝛ mltis q̃ breuitatis causa decreuim⁹ dimittẽda. q̃ deus nature ꝛ ipa mirabil' natura ꝓdigia ponũt in celo ꝛ in terra segregãdo nobilitatis ingentẽ sublimitatẽ ꝛ excellentiã a plebeo ꝙ subacta pusillanimitatis hũilitate/nec signa/nec ꝓdigia legunt hmõi aut multũ minora/vnd̃ post vb̃ creationẽ mũdo cõparuisse rõne aut occasiõe cuiuscũq; singularis hois plebei ꝓlar̃ aut rustical' ꝓsone. sed tm̃ si facta sunt de generose nobilitat̃ agmine legim⁹ ꝓcessisse/ꝛ si q̃ ꝓdigiosa legim⁹ q̃nq; mirabilit̃ hoib⁹ ꝙuenisse. nõ tũ certificati vtrũ nobiles fuerit vl' plebei. ꝓsumam⁹ in partẽ meliorẽ ꝓmissoꝝ occasiõe. vt in regla iur̃. estote. ꝛ ex quo iuxta ꝓbitatẽ euãgelicã in ore duoꝝ stat oñe ꝓbũ. vt Mat. xviij. de testi. licz vniuerk. cũ ꝓcor. quãto magis in ore tot ꝛ tãtoꝝ veter̃ ꝛ noui testamẽtorũ venerabiliũ fidedignoꝝ viroꝝ lucescit ꝓbitas rubr. pñt̃. c. miracl'osa. put sagaciter tua ꝓpendebat rusticitas trepidando formidolosa. **Rusticus** Dixisti de ꝓdigijs ꝛ signis occasione nobilitatis mirabilit̃ oñsis: s̃z q̃d tibi videt̃ in his tam nobilib⁹ q̃ alijs freq̃nter occurrentib⁹: ꝛ ꝓspera vite pagende vel aduersa vaticinatib⁹ ad exit⁹ itineris lõgi ꝓcedentib⁹. vtputa q̃ trepidãter occursuz lepozis timẽt qui mulier̃ sparsis crinib⁹/q̃ hoiez orbatis oculk: aut mutilatũ pede: aut cucullatũ obuiã hze formidulosius detestank/ꝛ ecõtra q̃ de iocũdo gliank euẽtu si eis ꝑmũ lup⁹ occursauerit: aut colũba vl' si a sinistra in dexterã auis sctĩ Martini volauerit aut leprosꝰ/vl' fetа meretrix cutuscũq; ꝓditiõis aduersus egredientem egressus direxerit. **Nobilis** Fateoꝝ q̃ plures in his ꝛ alijs euẽtib⁹ vaticinari nõ desistũt/ꝛ aliq̃ multũ expient in ꝓbitate ꝓsistũt. sed iura nr̃a detestank. vt ptz. xxvj. q. ij. ꝛ. q. iij. ꝓ totũ/ꝛ singlariť ꝓut ꝑmittiť Petrus bleseñ. in epla lxv. hmõi rez̃ fidẽ multũ detestak. dum ôr ne homo taliť erroze circũuent⁹ inuoluak. sed vt in oib⁹ euentib⁹ q̃litercũq; ꝙuenientib⁹ sincer⁹ sane mẽtis homo singla ꝓ meliori ꝓfidenť interꝑtatur. Nam legim⁹ de Julio cesare. viro mirabil' industrie q̃ nunq̃ villa supstitiõe aut augurio deterreri potuit ab inceptis. duz in affricã ꝓficisceret in ingressu nauis ꝓlapsus est. sed ad meliora omine cõmutato / teneo te inq̃t affricã eãq; obtinuit/rex etiã anglie Guilbelm⁹ acq̃sitoꝝ primus terre ingressu equũ quẽ ascenderat excitauit ad cursum qui cũ equo lapsus ꝛ ꝓstratus in terrã/ terra inquit mea est/qõ euentus impleuit.

De nobilitate in muliebri sexu cõmendata

Capitulum vicesimũ septimũ. Ait rusticus. ꝛc̃.

m Mirabile testimoniũ tuũ ꝙ me nõ perit⁹ valde credendũ cum ꝓut exptus sum curialiter mẽtiri nõ sit vez̃: nec ꝓuocabunt me qualitercũq; cõmouendũ. Nã curialiũ rõane curie fida relacõe mea rusticitas ꝙpetent̃ istruiť. q̃ ex pur̃ bac calar̃ nibil sequiť: ac si diceret. q̃ ex solis de se mltũ ꝑsumẽtib⁹. vt sunt studioꝝ baccalar̃ij/ꝛ in effectu apõ ꝓitos in ꝓctica nibil ꝙcludẽtib⁹/ꝛ vmbrã ꝓ ꝓbitate ꝓclamãtib⁹ nũl vtilitat̃ inducit. q̃d putas ô poetaꝝ figmẽt̃/ꝛ alijs supstitiosis pte inanit̃ introductis apud vtriusq; iurisꝑitos: vel theologos firmũ vt ratũ ꝙstruit. sufficit mihi ꝙ ħ q̃z nõ offendoz. q̃ ô ꝓncipũ ꝛ viroꝝ nobiliũ ꝛ illustriũ. imo supillustriũ largã fecisti mihi saltẽ tediosa supbabundãter colloq̃a. sed q̃d de mulieꝝ sexu sil' reuelabũt exordia an ne dij ꝛ hoies earundẽ laudẽ ꝛ decorẽ obfuscare voluerit/in nobilitatis materia. vt mihi videt̃ ne ꝓuenirẽt ad pñt̃ ꝙ te generose nobilitatis ornamẽta. Nã ꝓstat ꝓ generalit̃ oĉs mulieres viris cũctis sunt ꝓditiõe viliores. vt ptz. ff. ô sta. ho. l. in mltis. imo ignobiliores ꝓut notãter tu tetigisti. s̃. c. xviij. in ꝑn. dũ de metall' ꝛ ꝓceptu ꝙ vtez̃ mr̃is fecisti relatiõis silitudies. Itẽ ꝓstat q̃ ab oib⁹ publicis officijs sint remotiores. vt de arbitris dilectus. iij. q. vij. §. tria. ꝛ. xxxij. q. v mulierẽ. ꝛ primũ videt̃ in postulãdo ħ est in iudicio: ꝛ corã ꝓtore desiderũ alteri⁹ ꝓponẽdo. licz ore sp splenduerit facũ dissimo. vt. ff. de postu. l. j. §. sexũ. cui causaz dedit edicto femia q̃daz iur̃ pitissima cloq̃ntie famosissima/noie calphurnia/q̃ nimis impudent̃ in ꝓsistorio ꝓuocata postulabat/ꝛ mgr̃atũ inq̃etans denudans posterioza: ꝛ oñdit ꝑtori nates ꝛ culisteria. put le. ꝛ notabilit̃ notak in dic. §. sexũ. Itẽq̃ mulieres apõ mgr̃at⁹ ꝙ se aut ꝙ alijs causas egerũt ꝛ multi-

Calphurnia

pliciter reposita verecundie ⁊ naturalis muliebris⁊ pudicicie stola. mores cohibere non valebant noiatim annūerat Ualerius maxim⁹. lib. vij. c. iij. Itez repellunt in iurisdictiōe. Item in arbitrio. Item in adoptiōe. Item in intercessiōe. Itē in testamētaria ⁊ criminali canta testificatione. Itē in ꝓcuratiōe. Itē in tutele ⁊ cure susceptiōe. Item in clauiū spūaliuz assumptiōe Itē in sacroz ordinū receptiōe. Item in verbi dei seminatiōe: ⁊ in pluribz alijs casibz innūeratis. ꝑ Speculatorē. de ꝓcuratore. lib. j. Et fortassis illa vtilitas pueit ex eo. q⁹ mlieres nō sūt facte ad imaginē dei sic̄ viri. vt ꝓbat. xxxij. q. v. hec imago. Sic imago ⁊ glia dei ē. j. ad Coz. xj. ⁊ etiā q⁹ dixit q̄dā sapiēs. vt narrat sctūs Greg. in moral. li. xj. c. xix. sic inq̄ens. Weliorē inq̄tas viri. q̄z benefaciens mulier. vñ ⁊ Salomō dixit de mulieribz. Prouerb. ij. Inclīata est ad mortē dom⁹ eius: ⁊ ad inferos semite illius. oīs q̄ ingredit ad eā non reuertet. Itē idem Prouerb. v. lōge fac ab ea viam tuā: ⁊ nō appropinques finibz dom⁹ eius. Item ibidē. c. vij. vie inferi dom⁹ ei⁹ penetrātes ad interiora mortis. Item q̄ applicabit ei descēdet ad inferos. Hā q̄ abscesserit ab ea saluabit. Itē Ecc̄i. xxv. Leuis oīs malicia sup maliciā mulier⁊ q̄ tenet illā quasi q̄ apprehēdit scorpionē. ⁊ ꝓpositū meū legas. c. nonū ibidē ꝑ extēsuz. ¶ Uñ ex his ⁊ alijs ꝓtra mulie⁊ famā tendētibz mirabant discipli dñi. q⁹ cū mulibre loq̄bat ad fontē in Samaria. Johis. iiij. c. et Mat. xv. sup illo loco Egressus Jesus secessit ⁊c̄. De muliere Cananea dr Johs Crisō. i omelia sua. Ecce mulier caput pctī. arma diaboli. expulsio gadisi. delicti mr. corruptio legis antique bis ⁊ alijs ꝑ me mot⁹ Woyses. Nūeri. xxxj. ira ꝓuocat⁹ sup ꝓncipes exercit⁹ tribunos ⁊ centuriones q̄ venerūt de bello dicēs. cur femias reseruastis. nōne iste sunt q̄ deceperūt filios israel ad suggestionē ⁊ puaricari fecerūt vos in dño sup pctō phagor. vñ ipsas q̄ nouerāt viros iugulari fec̄. Itē ꝑpenderūt. q⁹ feia primū parentē in toti⁹ hūani generis maledictionē decepit. put expost ꝓncipem apl̄oz. imo toti⁹ ecclie pastorē ad negationē chīi seduxit. vñ cōmentator Lathonis dixit sup ꝓsa. xlix. Feia res fragil. res lubrica. res pueril. Coz rapit ⁊ tollit: ⁊ ferrea pectora mollit. Amor mulie⁊ annullauit potentiā Sampsonis. infatuauit sapientiā Salomonis. fedauit sctimoniaz Dauid regis. Uñ Jero. in epl̄a. xxxiij. Salomone nemo sapiētior. nec Dauid sanctior. Attñ vt q̄z a muliere est decept⁹: ⁊ ℔ voluit Paul⁹ in epl̄a dñi dixit. j. ad Chor. j. Que stulta sunt mūdi elegit de⁹. vt ꝓfundat sapiētes. ⁊ infirma mūdi elegit deus. vt ꝓfundat fortia ⁊c̄. vt nō gliet oīs caro in ꝓspectu ei⁹. Uñ ꝓtinent dicat mulier ad virū si te vel me ꝓfundi oporteat poti⁹ eligā te ꝓfundi. vt scripsit Jnno. iij. ad quendā cardinalē apl̄ice sedis legatuz de vsu pal. c. nisi. vñ mulieres īpatoz⁊ auctoritate sibi pñt ꝓsulere cū dāpno alteri⁹. ff. ad. l. aeql. q̄z firmo in fi. Dixit eñ impator Justinian⁹ amarissimū gen⁹ hoīm sunt mulieres in dando C. de dona. añ nup. l. si a spōso. §. q⁹ si a sponsa. ff. de dona. int vi. ⁊ vx. §. si stipulata. in fi. sed q̄le gen⁹ sint mulieres recipiēdo ꝓstat vniuersalit toti mūdo. de q̄bz vide glo. notabilē. ff. ad velle. l. sed si ego. vñ bis ⁊ alijs ꝑpēsis: ⁊ si placet iuribz ⁊ iurū rōnibz cōpetent allegandis in me cōdictionē pretense nobilitat⁹ saltē vberiorē minorauit sexus mulieb⁊is: ex q̄ virtut⁹ radices nō germinabāt originalit. put ꝑmissuz est. nec florē ingenuitat⁹ ⁊ breuit ꝓcludēdo. Scis q̄d scribit. q⁹ filius ꝓdictionē deteriorē/ vicz matrē sequit: ⁊ ℔ in. l. lōbardoz. ꝑ mlt⁹ regiōes obseruata ⁊ nō sine causa dixit deteriorē. q⁹ vult muliebrē sexū fore peiorē. viroz ꝙ meliorē: ⁊ ℔ patent ap paret. q⁹ si mater est ancilla fili⁹ eius nō p̄is nobil vl liberi aut ingenui fiore aut honore. sz matris calamitate notat: ac si diceret. tā malignant⁹ sunt nature mulieres tā⁹ negatiua. q⁹ quicq̄d post se inuenit ℔ totū destruit: ⁊ ei⁹ ꝓtiuz inducit. vt ecce. q⁹ sua seruili ꝓdictiōe filiū vl filiā partum in partu ⁊ post partū. q̄ vel q̄ al's esset liber vel libera solet inficere. de q̄ le. ⁊ no. xxxij. q. iij. libere. de ser. nō oz. c. vlt. Nō obstat. vt no. ibidē de lege romanoz: ⁊ etiā q⁹ exponit ibidē deteriorē partē sequit. i. debiliorē. f. femineā. Hā sexus femineus debil est. Hā in ꝓpitate q⁹ debili⁹ et infirmius etiā ꝓius est: nō est bonū q̄litercūq⁹ curialit expositū est: ⁊ in. c. licz de cōsu. ser. de ꝓsuetudine ꝓuincialiū. Hā vt dicūt intelligētes. q⁹ vbicūq⁹ talit put ꝑmittit. pnūc videt obseruandū: ⁊ put dr Phus. iij. de aialibz q⁹. generalit in oīb aialibz masculi sunt calidiores. ⁊ fortiores. ⁊ animosiores. ⁊ prudētiores: ⁊ in labore ꝓmptiores: ⁊ vita diurniores q̄z feie. ꝓterq̄z pasferem. hec ille. Et vez est silr ꝟm Arist. in Pol. q⁹ in fer⁊ bestijs ꝓtīgit ⁊ auibz armat⁹. vt ferotio res feie plerūq⁹ maribz habeant vt ancipitres ⁊ aquile: ⁊ similes. **Nobilis** A floze iuuētut⁹. imo discretiōis exordio creb⁊ius q̄dam quasi motu naturali tibi ꝓt tue rudissime rusticitat⁹ ignauiā ꝓtio singl⁊iter in prestantissimaz dñaz virginū ⁊ viduaz: ꝑsertim generose stemat⁹ figura votarū: ⁊ insup humillimaz mulieb⁊is sexus vndecūq⁹ ꝓuenien-

tium humaniter occupabar obsequio declinabar ingenio: ⁊ ad succurrendū solerti studio frequentabar fidissimo. vt dicerem. quia delectasti me dñe in factura tua: ⁊ in opib⁹ manuū tuarū exultabo. psal. xcj. et notāter merito. Haz paris caritatis ⁊ dilectiōis stimulo fungimur aut intuitu fouemur mutuo. tanq̄ regulis. ⁊ normis. ⁊ disciplinis. ⁊ legib⁹ ad pares passus. silib⁹ quoq̄ gradib⁹ diligim⁹ deū. ⁊ fauore sincerissimo cōiungimur omipotenti deo. quo patēter vnimur amore reuerēter humano. Nam ꝓmo qui amat affectuose nititur videre ꝓsonā quā amat Unde Holofernes captus est in oculis suis aspectu ꝑclarissime mulieris. Judith. ix. vicz amore corporali. A simili dixit ꝓpheta captus amore diuino Oculi mei semp ad dñm. psal. xxiiij. et Magdalena p vim amoris cōstricta. q̄ semel viderat ad sepulchrū dñi iterum videre desiderabat. Scōo amans attente loquit̄ de ꝓsona dilecta. vnde Salomon. Anīa mea liquefacta est vt dilectus locut⁹ est mihi. i. postq̄ locutus est mihi. Cañ. v. Adinstar dixit ꝓpheta de dilectione diuina. Exaltabo te deus meus rex: ⁊ benedicā nomini tuo in seculū seculi. per singlos dies benedicā tibi ⁊c. vsq̄ ad finē huius psalmi. psal. xliij. Tercio diligit amans audire de ꝓsona quā amat. de quo dixit Salomon Sonet vox tua in auribꝫ meis vox em̄ tua dulcis: et facies tua decora. Cañ. ij. A simili dixit aplūs ad Heb. iiij. Un⁹ est em̄ sermo dei ⁊ efficax. ⁊ penetrabilior omi gladio ancipiti. ⁊ ꝓtingens vsq̄ ad diuisionē anime ⁊ spūs ⁊c. ⁊ hoc ꝓpt̄ dilectionem dulcedinis dei. Quarto saporosus est odor dilecti. de quo Salomō: ⁊ odores oris tui sic̄ malor. guttur tuū sicut vinū optimū. Cañ. vij. adinstar dixit Paul⁹ chr̄i Bon⁹ odor sumus deo. ij. ad Ephor. ij. Quinto gustu delectat̄ amati. vnde Salomon sub vmbra illius quā desideraueram sedi. ⁊ fruct⁹ eius dulcis gutturi meo. Cañ. ij. A simili dicit Dauid Gustate ⁊ videte q̄m suauis est dñs. psal. xxxiij. Sexto qui amat tactu fouet̄ amati. vnde Salomō de sua dilectissima dixit. Dilect⁹ meus misit manū suā p foramē: ⁊ venter me⁹ intremuit ad tactū ei⁹. Cañ. v. sic Maria Magdalena nō cessauit osculari pedes dñi. Luc. vij. Septimo languet amans interne cogitatiōis stimulo memorans amātis. vñ Salomon Stipite me malis. quia amore langueo/vicz corporali. Cañ. ij. Silr̄ dicit Dauid Infirm⁹ sum: sana me dñe q̄m ꝓturbata sunt oia ossa mea: ⁊ aīa mea turbata est valde. psal. vj. Octauo mittit nūcios desiderio magno ſp amato. vnde Salomō Adiuro vos filie Jerusalē. si inueneritʒ dilectū meū. vt nūcietʒ ei. q̄ amore lāgueo Cañ. vj. ℔ lāguore languebat dñs cū diligeret gen⁹ hūanū. vt diceret discipul⁹ suis. Ēūtes in mūdū vniuersū ꝑdicate euangeliū omi creature/vicz hūane. Mar. xvj. Novo iocūde recipit amās nūcios amati. vnde Salomō Prouerb. xxv. Aqua frigida anīo sitiēti nūctius bon⁹ de terra lōginqua. adinstar dixit chr̄s. Dico vob gaudiū erit corā angel⁹ sup vno pcōre pnīaz agente. Luc. xv. Decimo q̄ amat cūcta cōmunicat amato. vnde Salomon Sap. vij. sine fictiōe didici: ⁊ sine inuidia cōmunico: ⁊ honestatē illi⁹ non abscōdo. sic int̄ chr̄i discipulos erat cor vnū ⁊ aīa vna nec q̄sq̄ eor̄ possidebat aliq̄d ꝓ suū esse dicebat. sed erāt illis oia cōia. Act̄. iiij. Undecimo delectat̄ amās in muneribꝫ amati. vt Thamar a Juda recepit anulū armillā ⁊ baculū. Gen. xxxviij. ⁊ ita dixit ꝓpheta dño. ⁊ filij tui in muneribꝫ vultū tuū deprecabūt̄. psal. xliiij. Duodecimo sollicit⁹ est amās de re q̄ amat. vt dicit aplūs. j. ad Ephor. vij. Qui cū vxore est sollicit⁹ est q̄ sunt mūdi quō placeat vxori a silr̄ ꝓut legit̄ ibidē. ⁊ mulier ⁊ virgo innupta cogitat q̄ dñi sunt. vt sit sct̄a ⁊ corpore ⁊ spū. j. Ephor. vij. Et hec tibi sufficiāt de dilectiōis vtriusq̄/vicz spūalis ⁊ corporalis cōpatione/q̄ non pficit̄ sine mulieris ⁊ maris virtuosa cognitione. ⁊ vtīnā tibi rustico superficialiter querēti ꝓut me diligenter loquente solacios⁹ labor solatium laboris videret̄ in consolatiōe. cum diligenti. ꝓut pretactū est nihil sit difficile. Nam vt dicit Jsidorus de summo bono. lib. j. c. iiij. qō ex creaturarū pulchritudie agnoscatur deus atq̄ ex pulchritudine factorū effectorum operum cognoscitur. ⁊ sicut ars in artificē retorqnet laudem. ita rerum creator per creaturam suam laudatur. sic ex pulchritudine circūscripte creature pulchritudinē suam que cōscribi nequit facit deus intelligi. ita vt quia per amorē pulchritudinis creature a creatoris forma se abstulit. rursum per creature decorē ad creatoris pulchritudinem reuertat̄: ⁊ dicit lex imperialis in auc̄. de monach. coll̄. j. §. hinc cogitandū. q̄ opus cōmendat artificē. ⁊ non tm̄ artificis summi. sed cuiuslibet opera testimoniū ꝓhibent veritati. de sta. mo. q̄ dei. Un̄ scriptū est Sic lux vr̄a luceat corā hoib⁹. vt videant opa vr̄a bona. ⁊si mihi non creditis opib⁹ meis credite. de q̄ pulchre scribit August⁹ in psal. cxliij. ⁊ int̄ mlta ponit moderatiōez. sunt mḡt tm̄ q̄dē eloq̄ntes laudātes creatūrā obliuiscētes creatorē. sz scti boni fideles viri laudatores nō ingti gr̄e. cū laudāt opa dei ꝓpendūt. q̄ ipe fecē q̄ sic ꝓstituit. q̄ tlia donauit

Et si Salomon muliebris sexus fragilitatē vituperando denigrauit. cōstat luce clarius. q̄ sil̄r amidissime eūdem sexū collaudando gloriant cōmendauit. Sunt aūt ꝓtraria laus ⁊ vituperiū et in eodē subiecto subsistere non pñt. vnde de meliori p̄sumam⁹. vt dicit regla iuris. Estote: et salua sue celsitudis magnificētia debere possum⁹ cū apl̄o. vir duplex animo inconstans est in oib⁹ vijs suis. Jaco.j. ⁊ ipse Salomō dixit ꝓuerb. viij. ⁊ os bilingue detestor. ⁊ ibidem. c. xviij. ꝟba biliguis quasi simplicia: ⁊ ipsa pueniūt vsq̄ ad interiora vētris: ⁊ ibidē. c. xxviij. Susurro ⁊ biliguis maledict⁹ multos em̄ turbabit pacē hūtes: ⁊ apl̄us. j. ad Thi. iij. Āmonuit fideles nō esse biligues: ⁊ ꝓprie quid sit susurro ⁊ biliguis scribit frater Astēn. li. ij. ti. xvj. ⁊ ibidez si placet p̄ extensum videb: ⁊ vtiq̄ Salomō duas linguas habuit dū mel ex ore eius: ⁊ fel draconum insanibili ꝓtra muliebris sex⁹ ꝑditionē patent effluxit: ⁊ rite credam⁹ ipm Salomonē in vituperando sensib⁹ alienatū memorie priuatū: ⁊ cogitationū distempatū fuisse: ⁊ incollandā-do sane mentis capacitatē diligent colligisse. Haz dicit sapiētis auctoritas. parce lauda. parti⁹ vitupa: ⁊ cū diuersaꝝ viri ⁊ mulieres sint ꝑditionū. imputet ergo sibi q̄ talē eligit q̄ nocebat sibi cū habuerit arbitriū penit⁹ abstinēdi aut ab initio meliorē eligendi. ij. q. vj. arbitrariū: ⁊ frequent ex eo. q̄ nubēdi plus reꝝ substantiā q̄ bone indol̄ p̄sonā req̄siuit: ⁊ hic vitiū est nō materie sed artificis cui merito venit imputādum. ff. loca. l. item queri. §. sed gemmā. ff. ad. l. aq̄l. iī seru⁹. §. si calicē. ⁊ q̄d multis maribus dicendū refert. q̄re nō p̄stantes p̄mālerūt in tēptatiōibus suis: vt Paul⁹ Anthonius ⁊ Onofrius ⁊ plures scī patres in egipto castissime p̄seuerātes. de quib⁹ infra sincerius dicā. ⁊ tu rustico ꝝ antiq̄ssime cū sis impotens ⁊ inualid⁹ ad mulierū declinas odiū multū facilius Salomon dū locut⁹ est tanq̄ amic⁹ ad amicā quā sibi magna voluit amplecti gl̄ia laudis ⁊ honoris excellētia p̄ copula ꝑpetua dixit. Sap̄. c. viij. generositatē illius gl̄ificat ꝓtuberniū hūs dei. sed ⁊ oīm dñs dilexit eā. vnde Holkot sup̄ eodē loco lectiōe cv. dicit Salomō plenitudis spōse sue declarare volens p̄conū. vt amor suus ꝑfect nō ex leuitate vel surreptiōe. sed ex districta electiōe suborti⁹. extollendo ergo carissimā a copia gr̄arum septē ei p̄rogatiuas attribuit iubar excitātes amoris p̄ncipalit̄: vicz generositatē ꝓpagatiōis. celebritatē bone opiniōis. ⁊ curialitatē educationis. opulentiā in diuicijs. expientiā in artificijs. sincer̄ moderamē in moralib⁹. ⁊ ver̄ examen in scientialib⁹: ⁊ ꝟm istas p̄rogatiuas amice sue p̄tactā lr̄az ⁊ ꝟba Salomonis diuisit in septē ptes: ⁊ primā ꝓsequit̄ talit̄ cū dicit Prima ergo p̄rogatiua q̄ in ipsius spōse p̄conio ponit̄. est generositas ꝓpagatiōis vitare em̄ debent nobiles ne cū vili vel degeneri sanguine copulent̄: ⁊ q̄ntū ad hoc dicit Salomō generositatē illi⁹ gl̄ificat ꝓtuberniū hūs dei: quasi diceret. si degener̄ claritate mētio mihi fiat nō solū ipsa est generosa. imo generositas sua est famosa. Multi em̄ sunt nobiles. sed de nobilitate ipsoꝝ apō multos nō est fama. sed ipius amice mee tāta est generositas: ⁊ generositatis fama ⁊ noticia. vt ab oīb⁹ nobilib⁹ testimoniū habeat claritatis. q̄ oīs p̄sona ꝓtuberniū hūs dei gl̄ificat generositatem illius Contuberniū em̄ est societas manens sil̄ ad tēpus. ⁊ dicit ꝓtuberniū. quasi ꝓtubernium a taberna. q̄ illi qui in taberna pueniūt ad tēpus ꝑmanent in vna societate: ⁊ vna simul vnam famā p̄sequūt̄: ⁊ vltra q̄ntū ex Salomonis puerbijs ⁊ canticis mulieris laudes dilatant̄ inferius di **Kultic** centur ⁊c̄. **Dic** nob de mulier̄ p̄rogatis aut ꝓulegio. si q̄ sunt de cō suetudie vel scripturis auctenticis: aut de iure scripto ⁊c̄. **Nobil̄**

Licet in q̄busdā ipe mulieb⁹ venerabil̄ sexus sit leuioris q̄ virorꝝ ꝑditionis habituat⁹. est tm̄ in multis casib⁹ paris. imo q̄z in multis potioris ⁊ eximioris stat⁹. vt specl̄ator in loco p̄dicto videtur notāter annotare: ⁊ insup in generib⁹ nature ⁊ iuris dotib⁹ impiali auctoritate p̄signit⁹. ꝑut Azo in sūma in titulo ad senat⁹ cōsul. velleyanū. ⁊ doc. ibidē vident̄ specificare: ⁊ in addi spe. de renūci. ⁊ pclu. ꝟ. Et Jo. an. ⁊ allegat vber. de bob. vt ad ligandū mulierē intercedentē necessaria sunt fortia vincla: ⁊ que vicz. vt petura vt renūciat velleyano ⁊ oīm iuris auxilio. Jtē legi antique. Jtem renūciat vt obliget. licet pecunia nō sit versa in eius vtilitatē. Jtē q̄ iuret dicat eā de quolibz p̄dictoꝝ certificatā: ⁊ in instrumēto h̄ specificandū: ⁊ ad h̄ allegat ibidez iura copiosissima. Jtē circa dotes mirificas hūt p̄rogatiuas. de quib⁹ de pig. ex l̄ris. ⁊ in glo. Jtem pactū factū a muliere dū p̄ez nuptui tradit̄ q̄ dote ꝓtēta nullū habeat ad p̄na bona regressum: ⁊ si p̄miserit habebit nihilomin⁹ regressuz. sed si iurauerit neq̄q̄. vt de pact̄. c. ij. li. vj. ⁊ est lex decretata. vt ptz. C. de coll̄. l. pactū dotali. ad idē. C. de pact̄. l. pactū qō dotali. ⁊ int̄ cetera. si mulier est honeste vite ⁊ fame p̄o debitis carcerari nō potest. imo iudex pena capitis punit̄ si ipsam taliter mancipauerit. vt in. l. j. C. de offi. diui. iudi. et in auc̄. sed nouo iure que ponit̄. C. de

custo. ꝛ ex hircoꝝ. si aũt sumpserit tutelam filioꝝ ꝛ renũciasset velleyano. ꝛ oĩibꝫ alĩs exceptionibꝫ sibi cõpetentibꝫ tunc in casu p̃missso posset incarcerari. illud tenet Bar. ff. de testa. tu. l. siqs sub ꝓditione. Si aũt mulier alꝫ est infamis. vt est meretrix põt incarcerari ꝑ debito ciuili. vt no. Cynus in auĕ. p̃dicta. sed si mulier honeste ꝓuersacõis est suspecta de delicto. extũc in monasteriũ tradat: aut mulieribꝫ incarceranda cõmittat. vt in dicta auĕ. in fine. ꝛ in hoc est meliozis cõditionis cꝫ vir. Item etiã in eo. quia in adulterio vir morte punit̃ ꝑm leges impiales. vt. C. de adultꝫ. l. quãuis adulterij. sed mulier adulterata in monasterio retrudit̃. non tñ monachoꝝ cetui ꝓiungit̃. sed monialibꝫ ꝑberata coaptat̃. vt in auĕ. vt nonnulli iudi. §. manifesta. colł. ix. ꝛ ponit̃. C. de adultꝫ. l. sed hodie. Licet nup Barchio Esteñ. alꝫ Ferrarieñ. ꝛ dux Mediolaneñ. moderni vxores suas legittias in adulterio. put asseruerũt cõprehensas. Nescio quo iure fecerint decollari. seu pena capitis publice puniri. misi forte lege lõbarda vel certa municipali voluerint expiri. sed nõ obstantibꝫ oĩibꝫ ꝛ singulis ꝑ te ꝓtra mulieriũ conditionẽ dignitates allegatis. si saltẽ ꝑpendis ꝛ ꝓspicere volueris aduertendo videb. q ꝗlitercunqꝫ ꝓducta sunt exilissime fertilitatis. vnde primũ scias nobiles ꝛ ꝑcellẽtes. vt sunt regine. ꝓncipisse. ꝛ illustres mulieres. rõne sue nobilitatis magna ꝓrogatiua fore suffultas. qꝫ iurisdictionẽ assumere põt. et de ꝓsuetudine iudicare ꝛ arbitrari. vt le. ꝛ no. in dic. c. dilect⁹. de arbi. Item põt hẽre vasallos et fideles taneꝫ dña feudi. quẽadmoduꝫ dñs. ꝛ inter eosdẽ quid iuris discerne. vt le. ꝛ no. in lib. feu. c. ꝑ quos fiat inuestitura. §. femĩa. facit lex. iij. §. j. ff. de peculio. vbi dicit̃. q femĩa põt habere seruos peculiares. sic̃ ꝛ masculus. Item de lege Conradi. e. lib. §. j. ꝛ hoc idẽtenet Bal. Ex his etiã patet. q femina põt feudũ dare inuestire ꝛ inuestiri iuxta naturã feudi. de quo supꝝ dictũ est. Itẽ ex delegatiõe ꝓncipis silr iudicare põt inter extraneos. vt. ij. q. v. Hennam. xxxiij. q. ij. cũ deuotissima. Non est aũt nouũ. mulieres iudicia exercuisse publica. ꝛ mire virtutꝫ mõstruose legalitatꝫ ꝓpetrasse gesta dictu magnifica. **Rusticus** Rogo dic ꝑ exẽpla nob notioza vt sincerius intelligam⁹ ꝓmissa. **Nobilis** Ecce legim⁹. Judi. iiij. c. q Delbora mulier ꝓphetissa vxoꝝ Labidoch iudicabat ꝓplm. ꝛ sedebant sup palmã q noĩe illius vocabat̃ inter Tabama ꝛ Ragel in mõte Effraim. ascẽdebantqꝫ ad eam filij isrl̃ in oĩe iudiciũ. hoc idem tangit̃. xv. q. j. §. ꝛ in glo. Item Attalia regina legit̃ regnasse ꝛ iudicasse ꝑ septẽ annos in Jerusalẽ. iiij. Reg. xj. Itẽ Semiramis post mortẽ Nini regis iudicabat ꝛ regebat ꝑ. xl. annos. de qua. ꝯ. fit mẽtio. c. viij. ꝛ oẽs regine candaces ethiopie. Itẽ legim⁹ de alĩs illustrissimis mulieribꝫ mirifica ꝓficientibꝫ. vt Judith que Holoferni ꝓncipis militie caput amputauit ꝓ liberatiõe ꝓpli isrl̃. Judi. xij. xvij. q. ij. §. fi. ꝑ Bwilh. Unde Jero. in ꝓlogo super libꝝ Judith sic inquit. accipite Judith viduã castitatis exemplũ. ꝛ triumphali laude ꝓpetuus eam ꝓconijs declarare. hanc eĩ non solũ feminis. sed ꝛ viris imitabilem dedit qui castitatis eius remuneratoꝝ virtutẽ talez tribuit. vt inuictũ oĩibus hominibꝫ vinceret. ꝛ insupabilem superaret. hec ille. Cui cõtemperanea fuit nobilis Lucretia. Adinstar Judith mulier castissima/que ꝓpter adulteriũ qõ vi oppressa cõmiserat manibꝫ suis ꝓprijs fuit extincta. de qua. xxxij. q. v. ꝓposito. Item Jabel mulier sagacissima/q malleo pcussit clauũ per caput Sizare dormientis in tabernaculo suo. Judi. iiij. de q dicet̃. j. c. xxx. Item femina q̃daꝫ iaciens fragmentũ mole alisit capiti Abymelech ꝛ confregit cerebꝝ eius executrix vidicte dei super Abymelech. quia fecerat malũ ꝓtra patrẽ suum. ꝛ interfectis ꝑ eũ. lxx. fratribꝫ suis super vno lapide. Judi. ix. Item femina sapiens vocauit Joab. ꝛ dedit in manus suas caput Sibe inimici Dauid. vt cõseruaret Abelam ciuitatẽ que erat mater ciuitatũ in isrl̃. ij. Reg. xx. Item Hester formosa valde ꝛ incredibili pulchritudine omnũqꝫ oculis gracio sa ꝛ amabilis videbatur. Unde vxoꝝ facta Asueri regis. ꝛ regina liberauit ꝓplm suũ isrl̃a crudelissima morte. et ꝯummo refocillauit honore Hester. c. ij. ꝛ sequẽti. Quapropter Salomõ forte immemoꝝ ꝓborum per te ꝑm ipm supꝝ allegatoꝝ dixit Prouerb. vlt. ad lram. Mulierẽ fortẽ quis inuenietꝛĕ. quasi vsqꝫ ad finem istius capituli. Item idem vbi nõ est mulier ingemiscit eger. Eccl. xxxvj. Unde horum ꝛ alioꝝ meritoꝝ intuitu statuit impator Justinian⁹ in. l. ꝓnceps. ff. de legi. ita dicens. Princeps hoc est impatoꝝ legibꝫ est solutus. Augusta aũt que est vxoꝝ impatoris/licet legibꝫ soluta nõ est. princeps tñ eadem illi priuilegia cõtulit que ꝛ ipse habet. Item dicit lex finalis. C. de nup. q vxoꝝ cozuscat merito in honore. vt sentiat eius fulgorem. vt inquantũ vir in altum tollatur tantũ ꝛ cõiunx eius. ita vicz vt vxoꝝ senatoris de nouo facti. ꝛ illustris ipsa vxoꝝ sit senatrix et illustris sicut ꝛ vxoꝝ impatoris dicit̃ impatrix vel augusta. ꝛ vxoꝝ regis regina

et vxor principis principissa ꝛc. vndecūqꝫ sit nata. vt. s. dictū est. c. iij. Itē Bersabee vxor pau perculi/vicz Urie facta est vxor Dauid regis ꝛ regina cui Salomon filius eius posuit thro num reginalē ad dexterā suā. iij. Reg. iij. Legitur etiā in cronicis antiqs: ꝛ repitur in vetustissi mis ꝓuilegijs ecclie Lunen. in capite reni fluuij. qꝫ vxor epi quondam eiusdem eccl'ie venera biliter et cōiuncta. ꝛ in exordio lr̄arum sibi noīatum ascripta/vicz/ et .n. antistita seu episcopa Lunen. licet fortassis sacros ordines nō habuerit, put legit' de diaconissa. cuius officiū hodie non est in eccl'ia/licet olim fuerit. xxj. q. j. §. ꝑsona. cum glo. Bwilh. vel dicebat' mulier que mi nistrabat epō vel sacerdoti. de qua loquit' lex. C. de sacro sanc. eccl̄. l. generali. que ꝛ presbytera di cebatur. xxxij. dis. c. peñ. ꝛ vlt'. que ꝛ matercuria dicitur. vt ibidem. c. vlt'. ꝛ plenius in glo. antiq et de diaconissa vide. xxvij. q. j. diaconissam. ꝛ. c. siqs rapuerit. in fi. ꝛ forte illa episcopa fuit in dieb' illis. qū sctūs Seuerus archiepus Rauennateñ. laudabilit' ordinauit. ꝛ vxorē suam et filiā secum in eadē tumba sepeliri mādauit. xij. q. ij. §. item beat⁹. Itē visum est de anno octin gentesimo ꝙnquagesimo. dum post Leonē quintū papam vacaret summa sedes aplica clerus roman⁹ elegit quendā Johem de Waguntia educatū in anglia magna scia ꝓuidentia ꝑditus et eloquētia: ꝛ hoc ꝓpter suorū vite ꝛ morū honestat⁹ paramēta. q̄ sic lux lucebant coꝝ hominb' et videbant' opa sua bona: ꝛ in ꝓspectu gentū laudabil' sue ꝙuersationis videbātur iudicia. vñ post sibi debitas consecrationē. intronizationē. ꝛ solēnitatē impensas regebat cōmendabiliter ꝑ annos duos. mēses ꝙnqꝫ. ꝛ dies tres. ꝛ rei ꝑitate compta femia fuit. ꝛ in papatu ꝑ suū capel lanum impregnata. ꝛ ipsa trāsire volente de basilica scti Petri ad lateranā in via ꝑsus Coliseū ꝓpe scī Clementis eccl'iaꝫ enixa pepit. put elegerat in remissionē pctōrum suorū. ꝛ mortua fuit et ibidem sepulta. ꝛ in nūero cathalogi summoꝝ pontificū non ponit' ꝓpter femineū sexum in quo nō potuit recipe sacros ordines. vt in dic. c. diaconissam. al's Johs non⁹ fuisset noiat⁹. cui successerat Benedict⁹ tercius natiōe roman⁹. qui in rei memoriā certam cathedrā apō Johez lateraneñ. ꝑtusaꝫ erexit. que cōparet vsqꝫ in hodiernā diem ad hoc coaptatā. vt elect⁹ summus pontifex ibidē collocaret'. ꝛ ꝑ duos de clero fidedignos eius testicl'i tanqꝫ testes testimoniuꝫ de suo sexu virili ꝑbentes debite tāgerent'. ꝛ dū inuenirent' illesi. clamabāt tangētes alta voce dicē tes. Testicl'os hz. ꝛ reclamabāt cler⁹ ꝛ ꝓplus. deo grās Et deiñ ad electi ꝓsecrationē gaudēter ꝓcedebāt. Hic aūt vsus q̄dammō ꝓtunc videbat' ꝑ multa tpa cōtinuat⁹. tū in dieb' illis cler⁹, et ꝑsertim ad tante vl' inferiorꝫ eccl'iastice dignitatis apicē eligend⁹. tam castā pudicā ꝛ virgina lem duxerit vitā. qꝫ sexus in moribꝫ a virgīali statu. ꝛ ꝑsertī in iuenib' vir discernebat' discre tus. nunc aūt abijt retrorsuꝫ cū ꝑ ꝓdigia sil'r ꝛ signa qñqꝫ sup terrā gradiētia sexus discretionē demōstrantia hui⁹ expientiā cognoscam⁹ cuidentē. etiā si testicl'i nō ꝑ clex. sed aliūde palpitati tractarent'. sed ꝓcas de bis vtiqꝫ nihil ad nos. Sed ad ꝓpositū nr̄m redeam⁹. ꝛ de illustrib' mu lieribꝫ adhuc aliqua laude digna dicam⁹. Naꝫ tpe Jacob ꝑiarche. ꝛ in dieb' illis dū Zelpha vxor sua pepit Gad ꝛ Aser. Beñ. xxv. fuit quedā virgo nobilissima dicta Minerua seu Pallas vel Athenas dea virginū: ac armorū ꝛ bellorꝫ lanificiorꝫ ꝛ oīm artiū mechanicaꝝ ꝛ laborantiū in ciuitē. Item dea carminū ꝛ oīnis sapiētie de ꝑtice Jouis nata sine coitu. cuius pallatiū mire magnitudinis hodie videt' in vrbe ꝓminēter in honore beatissime virgis dedicatū. Item fuit quedam nobilissima mulierꝫ dicta Circe filia solis ꝛ talis noīata. eo q̄ singulari floruerit pul chritudine in arte magica ꝑitissima: que suis carmīb' nautas ꝛ socios Ulixis cōuertit in besti as. ꝛ ꝙ famosa fuerit dicit August. in lib. de ciuitate dei. ꝛ habet' xxvj. q. v. nec mirū. ꝛ Jsiō. viij. Ethi. c. ij. ꝛ Boe. iij. de cōso. metro. iij. Item Almathea alioqꝫ nomine Deiphebes virgo fuit inclita ꝛ annis lōgeua referētib' poetis sua virgītate diuinitatē obtinuit vaticinata pluria scri psit in barone iuxta lacū vbi dicunt suū fuisse oraculū. qō vsqꝫ in hodiernū diez intuentib' in ducit admirationē. de hac referē. qꝫ ꝑ mlta secla vixerit. ꝛ Torquino priſco nouē libros ꝙs edi derat attulit. de quib' tres cōbussit. ꝛ sex residuos romani cū magna diligētia reseruarūt. Item Opis que alio noīe ops femia fuit q̄ sua prudētia Neptunū atqꝫ Plutonē suos filios vna cū Saturno cōtra hostes seuissimos a morte liberauit. ꝛ inde adepta fuit tā grande notū. vt ipsa diceret' mater deorū. vnde publica tēpla sibi cōsecta fuerūt. Item Dydo mulierū nobilissima Beli scdi regis Assiriorū filia: que tpe Dauid condidit vrbem cartagineñ. ꝑ hunc modū dum fugeret mortuo viro suo veniens in affricā a Hyarba rege Maurorū emit tantam terrā q̄ntā corio bouis posset circūdare. vnde vnam extremitatē corrigine ꝛ subtiliter per circumferētias prosciditꝫ: ꝛ iñ ꝓlongauit. qꝫ vnam extremitatē per paxillū terre infigens per aliam extremitatē

quasi circinando terram circũducens occupauit.xxij.stadia. ⁊ ibi elegit vrbem cõdendam. et dum primũ fodere ceperat locũ vbi construẽde caput bouis inuenit. displicuit: qz bos est subiugo ⁊ labore: ⁊ aliuz locũ effodit: ⁊ caput inuenit equi: ⁊ hoc placuit. quia bellis equus aptꝰ fuit: ⁊ ibidem templũ Junoni primũ ⁊ postea ciuitatẽ carthagineñ. potentissimã ⁊ regiam in eodem loco fundauit.de qua dictũ est sup.c.xxj. vbi fit mẽtio de babilonia ⁊ troia. Item a cassandra priami troianorũ regis filia honestate virginea ⁊ liberaliũ artium cacumine prẽ cũctis coetaneis in orbe suo tẽpore prepollebat que licet gentilis. ⁊ apud deos immortales venerabilis nescio quo spiritu fixa futurorũ presagio certa. que tũc inter cetera vbis troiane indicibilibus fortitudine venustateqz radiantis desolationẽ. quinqz etiam filiozum regislegittimorũ et triginta naturaliũ eiusdem ⁊ sui patris/matris/⁊ duarũ sororum suarũ ⁊ multorũ nobiliũ Troianorũ ciuium bello futuro lamentabili fletu ꝓdixit vaticinando tanqz ꝓphetes excidium Item fuit quedam nobilisqz generosa Juno filia Saturni regis latini tercij soror ⁊ vxor Jouis.que iuxta dicta poetarũ eandem sibi nuptã aureis cathenis indissolubiliter allegauit. velato capite. ⁊ cum Sceptro regina deorũ dea regnorũ. diuitiarum ⁊ nuptiarũ nomiata est. atqz portus humane locũditatis. Item quedam pulcherrima feminarũ Onphalon dicta.⁊ regina Lydie herculi virorũ prestantissimo.de quo dictũ est.s̃.c.xxvj.intantũ adamata. ipsumqz suo amore taliter infatuauit dulcissimo.qꝰ penitus immemor suorũ gestoꝝ toti mundo mirandorum inter puellas ⁊ famellas ipsius regine filauit: ⁊ alia queqz mulierꝛia ꝓfecit. ⁊ quẽ cerberus canis infernalis: aut humanalis: aut bestialis ferocitas ꝓsternere non potuit ipsa regina Lydie impio suo subiugauit. Item fuit quedã camilla bellatrix nobilissima: ⁊ virgo dignissima mire crudelitatis ⁊ velocitatis ⁊ vastorũ regina.de qua Virgilius in septio eneiõ.de quibꝰ predictis ⁊ pluribꝰ alijs nobilissimis dñabus. ⁊ ipsarũ mira gesta ꝓ extensum videre poteris. in libro cuiusdã Johis Bocatij scripto ad Johannã reginam Jerusalẽ ⁊ Cicilie intitulato de illustrissimis mulieribꝰ.quarũ quinquagitaquattuor fuerũt in nũero.post ⁊ ante chr̃i natiuitatem florentes. De regina quoqz nobilissimaꝝ mulierũ Amazonũ non oñino silentio vacem⁹. que pugnaturas se obtulerũt Alexandro magno cũ decies denis miliũ super sonipedes accincte armis bellicis post se relinquẽtes magnã multitudinẽ mulierũ insulam suam custodientes Unde Alexander de triumpho erga femineũ sexum non sperã laudem reportare: ⁊ ipso succubente cum euẽtus belli semp sit dubius. vt.ij.Reg.xj.ꝓpetuã abhorruit ignomiã patrat⁹ dona nobilia grata suscepit. ⁊ aduersus Porũ regem indoꝝ bellatur⁹ diuertit. ⁊ quõ eedem mulieres ꝓ mensem in anno viris vltra mare cõnubere: ⁊ famellas quas pariũt cõseruare: ⁊ mares ad patres relegaret ⁊ mammã sinistrã ꝓ clipeo strictius applicãdo amputare solent hoc idẽ in historia Alexandri magni: ⁊ p Jsiõ.Ethi.ix.c.ij.degentiũ vocabulis sincerius ⁊ infra videntur ex **Rusticus** Dic precor.vnde primũ iste mulieres q̃s pressa. dicꝰ Amazones habuerit suas origies. **Nobilis** Erant duo regũ iuuenes/vicz Scolopecius ⁊ Persius.frater eius de Sicbia repulsi cum ingẽti multitudine in Ponti ⁊ Capadocij borꝛis iuxta Terdo montẽ amne cõsedere.⁊ put dicit Otto frisi.li.j.c.xxiij.vbi dum vicina queqz populãtur insidijs finitimorũ trucidant. horum vxores exilio simul ac viduitate ꝓmote femineoqz fragilitatis oblite.maribꝰ q̃ supfuerant occisis arma sumpsere. Petitisqz a vicinis cõnubijs masculos necabãt. femias reseruabãt. ex his amazonũ genus traductũ est.q̃ intantũ mirabile dictu inualuere mulieres. vt pene toti Asie imparent. hec dicũtur illo tpe Ephesum cõdidisse: ac Dyanem tanqz dee belli templũ multis debinc seculis famosum fabricasse. Porro ex eo qꝰ dexteras ne ictũ sagittarũ impedirẽt adurebant mãmillas et his tẽporibꝰ referũtur oñes delete.tempore tñ Arturi regis.put in..ra dicetur legũtur fuisse. Feritatem aũt ipsarum primũ domuit.vt fertur hercules.⁊ cõsequenter Achilles.sed hoc potius fuit ꝓ amicitiã q̃s ꝓ vires.sicut in gestis Bottorũ ⁊ Amozonũ continetur. Dicit aũt Jsiõ. qꝰ per Alexandrum magnũ fuerit domate. sed historia Alexandri magni hoc nõ dicit. sed innuitur qꝰ Alexandro ab Amazonũ regina postulanti tributa qꝰ ipsa rescripserit. de tua inquit prudentia est mirãdum.qꝰ cum feminis cõfligere statuisti. ⁊ si fauente nobis fortuna succumbere te contingat.merito es cõfusus.cum a mulieribꝰ sis conuictus.qꝰ si iratis nobis dijs non deuiceris parũ tibi poterit cedere ad honorẽ. qꝰ de mulieribꝰ triumphasti.super cuius responsione in ammirationẽ ductus rex generosus inqnit. Debemus certe nõ per gladiũ ⁊ furorem mulieres cõuincere.sed ꝓ amorẽ ꝓpter qꝰ libertatẽ eis concessit. ⁊ ipsas nõ violentia. sed bene-

uolentia suo subiugauit imperio. Et adinstar illarum mulierū oīes femine ꝛ famelle in insula que dicitur Lempne occiderūt mares ꝛ masculos in finem vt sole dominarētur ibidem. excepta vna muliere. que dicebatur Ysipilem filia regis lempnēsiuꝫ. ꝛ huius insule que patri suo Thoanti pepercit ꝓpter senīū. quoniā amplius resilire non potuerit. Unde alie mulieres eandem in exilium relegarūt. ꝛ venit ad Lygurgū regem Tracie de qua fecit mentionē Ouidius epistolarū dicens. Lempniadesqꝫ viros nimūqꝫ quoqꝫ vincere nouerunt. et adinstar Amazonū cuiusdam mulieris iuuēcule cōmuniter dicte virgo de francia nomīe Johanna te non lateant gesta nouiter pacta. que de anno domini. M. cccc.xxviij. de tugurio rusticali spiritu dei. prout creditur patiēter inducta regem francie modernū in quasi totius regni sui regiminis potentia per anglicos violent destitutū accessit. ꝛ in psona ꝓpria assumptis armis ꝛ armorū vsu corpore suo femineo viriliter cum vexillo. ꝛ partē aduersam ꝛ castra vicos ꝛ oppida p ipsaꝫ gentem anglicanā potenter occupata in acie acriter ꝓcessit. ꝛ inter oīes principaliter prima strēnuissimos actus eques ꝛ pedes ꝓpetrauit. ꝛ multarū pugnaꝝ prelioꝝ ꝛ bellorum victorias patēter obtinuit. ꝛ q multa breuib cōcludam ipsius mōstruoso misterio diuinit⁹. vt credit sibi ꝓcesso ferocissimā anglicoꝝ turbam pstrauit exterminauit ꝛ fugauit. ꝛ regē francie. quasi desolatum restaurauit. ꝛ sibi regnū recupauit qui cum suatib suis sibi fidelit credendo ꝓpetuo benedixit. et hmōi prelioꝝ bella p duos annos ꝛ vltra ꝓtinuauit. ꝛ demū fortassis. q rex suiqꝫ cum famella laudē non dño. sed suis meritis sibi firmius attribuit in bello demū publico ꝓuicta. ꝛ p anglicos retenta. quoꝝ seueritas. ipsam tanqꝫ magam aut strigā ꝛ magicꝭ artib cuncta ꝓpetrasse igne dirissimo ꝓsumauit. sed ipsa publice fuit ꝓfessa in mortꝭ articlo. q nil arte maledicta. sed dei nutu tanti ꝓncipis tam inique ꝓtriti suppressiōis miserta. ꝛ angeloꝝ demeritis exigentib talia pfecerit. qō pie credendū est. put. j. dicet. c. xxxij. de Assur rege tiranno. q fuit virga furorꝭ dñi. ꝛ ꝓpm isrl dño rebellem pstrauit. ꝛ dñs sepe in manu feie. put. s. dictū est. mirāda patrauit Et iteꝝ redeam⁹ ad ꝓpositū. ꝛ nō sis immemor oīm ethiopie q dicebant candaces regiōis reginaꝝ ꝛ feie fuerūt potentissime cum magnimitate regnantiū. de quib Act. c. viij. de quib si placeret historialit ex libro Josephi mirabilit foret enarrandū. ꝛ non est ꝓtereundū. q fuerūt excellentissime feie. cōiter Sibille apud antiqs noiate. int quas decē p Jsiō. Ethi. viij. c. vij. fuerūt famosissime diuinā voluntatē hoib interptari solite. ꝛ ꝓphetias eloqo diuino pnūciare Quaꝝ prima de persis fuit. Scōa libica. Tercia delphica in tēplo delphia apollonis gēita. q aut troiana bella publice fuit vaticinata. cui⁹ plurios ꝓpsus opi suo Homer⁹ inseruit. Quarta chimeria in italia. Quīta Eritrea noie Euro filia in babilone orta: q grecꝭ yliuꝫ petētib vaticī nata est peritura esse troiam. ꝛ Homeꝝ mendacia scriptuꝝ. dicta aūt Eriteria q in eadē insula eius inuēta sunt carmia. Sexta Samia q foemo note dicta est a samo insula vnde fuit cognoiata. de qua notabilit ōt mgr in histoꝝ. iij. Reg. xxij. de morte Manasse in incidēn. Septia Cumana noie Emeltea/ que nouē libros attulit Tarquino prisco in quib erāt decreta romana descripta. ipsa est ꝛ cymea. de q Virgilius dixit vltia cymei venit iam carmis etas. dicta aūt cumana a ciuitate cumas q est in cāpania cuius sepulcrū in cicilia adhuc manet. Octaua Elles pontica in agro troiano nata/ q scribit solonis: ꝛ Lyciri fuisse tpib. Nona frigia q vaticinata est antire. Decia Tiburtim noie albunea cui⁹ pallaciū apparet hodie ꝓpe ciuitatē tyburtinā ab ipso denoiatam. qꝝ oīm carmia efferunt. in quib de deo. ꝛ de chro ꝛ gentib milta scripsisse manifestissime cōprobatur. celebrior autē inter ceteras ac nobilior fuit Eritrea in ordine quinta.

Rusticus Tu plura pmpsisti de mulierculaꝝ laude: ꝛ ꝓmendacōes gentiliū munimie aut apocraphis scripturaꝝ caracteribꝫ debilit corroborate. dic qso si q sint digna ꝓmendatiōe traditiōe quoqꝫ tales. vt sacraꝝ aut auctentica fundamētis scripturarū videantur venera biliter fulcite.

Nobilis Immo te latere non volo. quali tripudio sacre pagine sctārum muliexꝝ in fidei cōstantia gratulat cōmertio. ꝛ de tante spei fiducia totius ecclie catholice figura corroborāmur in gremio: ecce quō Paulus apostolus ad Heb. xj. sterilis Sare fidem cōmendauit. ex qua virtutē in cōceptionem semia accepit. et ꝓter tempus etatis/ quoniā fidelem eum qui repromiserat largit credidit. a qua fide fidelit demū fidei fundamentū qō est chrs ꝓcessit. Item Raab fideliter credidit ꝛ cū incredulis nō perijt suscipiens nūcios pli isrl exploratores. vt Josue. vj. ꝛ in pace ꝙquit. Itē ꝓmendat fides in Ruth muliere q dixit socrui suc. ꝓplus tuus ꝓplus me⁹. vt habet Ruth. c. j. ꝛ deus tu⁹ deus meus. Itē Zacharias redarguit ab angelo de incredulitate: ꝛ igit obmutuit. Sed illa venera-

bilis Elyzabeth commendatur de fide. quia fideliter exclamabat. quia si fecit mihi dominus in diebus senectutis mee quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines. Luc. j. & eadem Elyzabeth. vt patet in eodez. c. cõmendabat beatissimã virginem Mariam de fide sua. Unde dixit. Beata que credidisti. quoniam ea que dicta sunt tibi a domino. Item Anna prophetissa post Symeonis antiqui reuelationẽ confitebatur deum. & loquebatur de illo omnibus volentibꝫ audire. qui expectabant redemptionẽ populi isrl'. Luc. ij. Item mulier Samaritana. de qua dixisti superius cõfessa est fidem dicens ad Jesum. Scio qꝙ Messias venit. qui dicitur Christus. Cum ergo venerit ille vobis annũciabit oñia. Johis. iiij. c. put hodie iudei expectant. quẽ firmiter credimus ꝑ ipsos crucifixũ. Item cõfessio Marthe mulieris in fide similis erat cõfessioni Petri qui dixit. Ego credidi. quia tu es chꝰ filius dei. qui in hunc mundũ venisti. Johis. xj. & de marie Magdalene vera fide tremẽtibus cũctis aplis & ceteris discipulis toti mũdo notissima. cum fuerit pre alijs cõstantissima nõ refert te certius certificare Perpendas insup ꝗso sapiẽtissimi Salomonis edicta ꝑ vniuersum mũdum siue terroris ambiguitate laudabiliter auctẽtice ꝓducenda. quid dicat omissis rerum misticis interpretatiõibꝫ nobis penitus ignotis. sed ad litterã rotundam in libro canticorũ per extẽsum. nec aliud nisi taliter et palam in eximiũ cõmendabilem continuãcꝫ feminei sexus recõmendationẽ. & inter creaturarum terre mortaliũ facturã mulierꝭ sexu nõ elegit sibi cum effectu prestantiorẽ. cum sepe dixerit. O pulcherrima inter mulieres ostende mihi faciẽ tuam. sonat vox tua in auribꝫ meis. Vox em̃ tua dulcis: & facies tua decora foztis est vt mors dilectio tua. & plura laude digna de mulierũ generosa cõditione. ꝓut ꝑmissimus cõmendabiliter recitata. & si qñcꝫ loqui videatur. ꝓout per tuam inuidiose rusticitatis arrogantiã superius allegatur. ꝑ qõ mulierꝭ sexus generose cõditioni derogatur. & si quarũdam: & non tñ omniũ status per hoc detestaꝫ. put malorum virorũ similiter ꝑ libros suos multiplicit infinitus est numerus acerrime corripiꝫ. Quãobrem tñ illustrissimarũ mulierum statui. de quo ꝑmissimus mime iniuriaꝫ. nec ipsarum fama quomodolibꝫ ꝑ hoc denigratur. ecce Moysen oñis legalitatis nitore fruentẽ postcꝫ occiderat egiptiũ pegrinus venerat ad ciuitatẽ Madian. & sedit iuxta puteũ. & sacerdotis ibidẽ cognominati Jetro filie septẽ venerunt vt haurirent aquã gregibꝫ suis: quas pastorũ multitudo inqetauit. Unde Moyses ꝓpter hui⁹ sex⁹ amenitatẽ. miser⁹ & solus se opposuit. & virginũ voluntati affectiõe sincera cõplacuit. vt Exo. ij. Et nunc ad ꝓpositũ. cum nihil sit verius. & patz exꝑientia quin virorũ iniquoꝝ multitudo in oñibꝫ gentibꝫ mulierũ si que fuit excesserit malitiã. de quo planius infra in ꝑsentis collatiõis ꝓcessu tibi dicam.

Rusticus Et si de mulierũ speciebꝫ tã vniuersaliter et specialiter intantũ occuparis. quid de Syrenis mulierꝭ sexu similitudie circũscriptis dic queso de ipsarũ ritus dispositiõe si que certius nouisti describi pturis.

Nobilis Et iudicio meo leuiter forte reprobãdo cõparet. put stelliferi cõditorꝭ orbis ꝓpetuo nixus solio. celum mũdi regina virgine ꝑclara & terrã figura feminea. ꝓut patet decorauit. & silr' & mare magnũ & spacioſuz. ꝓut scribit Jsiõ. Ethi. xj. c. vlt'. ꝑ syrenos in effigie mulierꝭ. imo virginea ad equoris vnde decorẽ se frequent repsentantes ornauit. De his itaqꝫ dicit Jsiõ. ibidem Syrenos tres fuisse ex parte virgines ex parte volucres habẽtes alas & vngulas quarũ vna voce altera tibijs tercia lyra canebat: que illectas nauigantes sub cantu suo naufragio plicitabant. & similit qñ apparuerint facit mentionẽ mgr in histoz. Judi. xvij. in incideñ. de quibꝫ etiã. xxxij. q. v. si paulus in fi. Licet aliqui tanꝫ Ethimeram de qua infra dicet. dicant forte cõfictas. sed taliter loquẽtes scripturas tantorũ virorum non ꝑpenderũt. Legit etiã qꝙ Ulixes vir nobilis post Troie destructionẽ annis multis girãdo terre mariscꝫ limina. & tẽpore quodã errando passus est in equore picula cum socio Diomede transeũdo ꝑ loca syrenarũ. & ipse cõmilitonibꝫ & socijs singulis. aures cum cera diligẽter obstruxerit. se vero patentibꝫ auribꝫ fecit ad arborẽ nauis ligari. vt cantus syrenaꝝ impune posset ad saturitatẽ ꝑ ipsum audiri dulcissim⁹. Hora aũt ꝓpter ventorũ concussionẽ & maris fortunam picula ꝛminantes nõ patebat. vnde tali dulcedine repleri nõ potuit. & nautis sollicitatibꝫ ad altiora maris prexit. De hmõi quoqꝫ Syrenis scribit phisiologus nou⁹. qui ꝓterea vidit Aristotilem ad Alexandrũ magnum scribentẽ. Hinc Huguitionẽ Papiam & Pliniũ phisiologum antiquũ. & post illos de his tales posuit ꝓpositiones. O m̃e maris monstrũ. qõ dicit esse biforme desinit in piscem veluti duplicis nota forme. in syrenibꝫ est que virginie spẽi vsqꝫ superciliũ. sed caudam piscis habentes atro gaudentes ameno tpe flentes in meliori statu rerum

peiore timentes. sed peiore statu spem de meliori gerentes nautas allectas mira dulcedine cantus deceptosq; necant mēbratim dilaniando. Hec ille. Unde quidē p versus. mulierū fautor addebat ꝓsum/ vicz. Ergo p has dices designari meretrices. sed nō credam⁹. Unde Syrene put predixim⁹. Canebant z gaudebant dum Ulixes tēpestate valida patiebat̄ pericula maris. z dum euaserat ille se adeo victas doluerūt. z de rupibꝫ vbi morabant̄ iterū ad fluctus marꝭ se ꝓcipitarūt. De Chimera aūt dicit mgr̄ in libro. q̄ dicit̄ imago mūdi. q̄ sit bestia cū capite leonino. z in medio sit capra cū cauda draconis quā interfecit Ellofron. z fuit translata inter sydera. Sed Homer⁹ dixit z post eū Conrad⁹ thuriceñ. Chimera mōstrū Chironis latronis et Echimeni filia. pte leo ꝑma. media caper. anguis in ima. horrendū stridens flāmis armata. terras Sicie iuxta Garganū montē. q̄ est in apulia plana iuxta mare depopulans occiditur a bellorofonte clauci filio. z infert. qz fuit hospitat⁹ a rege arguiorz. z regine Scenobee turpitudini noluit ꝓsentire apud regē de stupro accusat⁹ q̄ negans. z vt eius pudicicia ꝓbaret̄ ꝑ purgatione missus ad ꝓmendam chimerā. eo tpe agros Lycie vastantē. qui equū ascēdens victoriam obtinuit. innocentiā pandit. z de his sufficit de ꝓsenti ne tepitudinē tuam rusticalē ducamus ad ossitatio

Rusticus Quasi oīa q̄ facillando narrasti sub dissimulatione q̄daz nis frangorem. nō refricando dereliqui. sed vnū est notabile. de quo nōduz rūdisti. quia mulieres ad imaginē dei nō fore creatas ad muliebris sexus detestationem valde notanter

Nobilis Ex arrogans arroganter tua rusticitas me recordor audiuisse audēter talia ꝓduxerit q̄d cōfert seu rogo q̄ntū refert: aut rōne differt. Aū allegauī. dicit Isiō. de summo bono. liō. j. c. xj. vir ad imaginē dei fact⁹ est. mulier ad imaginē viri forma ta est. Item vir ꝓpter semetipm fact⁹ est. mulier ob adiutoriū viri creata est. Item ꝓut dicit mgr̄ in histor. Heñ. v. vixit Adam. cxxx. annos z genuit Seth ad imaginē z similitudinē suā. ipse ad imaginē dei. reliqui ad imaginē eius qō fere idē est. Item simplicit̄ dicit text⁹. Heñ. ix. ad imaginem dei quippe fact⁹ est homo. i. vir z mulier. cū sit generꝭ cōis. Itē dicit aplus. j. ad Chor. xj. vir imago dei est. mulier aūt gl'ia viri est. z intantū q̄ vnū sine altero ꝓsistere nō pōt. imo tollemulierē. z vir in mūdo nō est. vñ narrauit nup cardinal' Placētin⁹ in Basilieñ. cōsilio in sue deputatiōis loco. z in finē vt firmaret. q̄ eccl'ia sine cardinalibꝫ diutius nō subsisteret. sed iudicio meo nil ꝓbauit. vt. s. c. xxiij. nostra collatio sincerius recitauit. sed extra suū presens ꝓpositū nostrum potius armauit. manus inquit z pedes cōcertabant ꝓtendendo. cū stomacho. qm̄ ipse labores eoꝝ penitus denorauerat. vnde puenerūt in vnū aduersus eundez. vt decetero in ipsius contemptū penitus quiescerēt. z stomachū inanē dimitterent. qua cōtumelia modico tpe cōtinuata stomachus fame defecit. z grauit̄ infirmauit. z non tm̄ pedes. sed z man⁹ z caput. imo totū corpus debilitauit. z ad interitionē quasi ꝓduxit. vñ videntes man⁹ z pedes p defectū stomachi talit̄ debilitari mox laborare ceperūt. z stomachū in ꝓtis roboris firmitatē restaurare rūt. sic vos viri. q̄ estis vnū corp⁹ cū muliere. z si idē, sic corp⁹ vīm diligendo nō affectiōe virtuali nutriueritꝭ. de-

Rusticus Oz bene fuz ꝓtent⁹. z insup dixi. q̄ melior mū penit⁹ deficietꝭ. sit iniquitas viri q̄s benefaciens mulier.

Nobil. De hoc dissimulassem credens te nō habuisse replicatiōis aut resumptiōis cogitationē. sed scias. q̄ Greg. in moral'. z in eodem loco huic obiectiōi solutionis dat declarationē. Mulierꝭ em̄ inquit nomē ꝑ infirmitate sumit̄. put etiā dicit Job. c. xiiij. homo nat⁹ de muliere. vt sic aptius dicat̄ ꝗrendo q̄d in se hz fortitudis q̄ nat⁹ est ex infirmitate breui viuēs tpe replet̄ mlt̄z miseriꝭ.

Rusticus Sed q̄ mulieres deceperit in mūdo viros eximiores.

Nobilis In quo pro certo si bene cōsideras diligenter allegas decepto-rum. immo potius effemina-torum ꝓpria turpitudinis vitia. quia reuera viliores coram ui-dice cuncta cernentis comparuerunt. si p fragilioris sexus creaturam conuicti perstiterunt. et inconstantis ebitudinem mentis toti mundo prodiderunt. vt visum est in Dauid. z Ersabe. ij. Reg. xj. ac cum Oloferne z Judith. Judi. xij. Item in Hercule virorum strēnuissimo. et Onpholon regine militie. de quo supra in presenti capitulo. z de pluribus alijs viris p mulieres infatuatis. Unde ceteris paribus: aut in eodez genere peccati plus peccat vir q̄s mulier plus clericus q̄s laicus. z plus ꝓlatus q̄s simplex clericus. vt le. z no. de iure iur. cū quidā. z. xl. dis. homo chr̄ian⁹. z si que de femineo sexu fuerint tales. ꝓut parte ꝓduntur. non mulieres. sed muliercule dici merent̄. de quibꝫ le. z no. in. c. peñ. de coha. cle. et extūc dixit de ill' quidē Que sūt mobilia p se fiūt manifesta. z insup an si tl'es peiores aut meliores sint rustic⁹ ꝓsentibꝫ

Membra & stomachus

Capitulum

aut futuris.j.c.xxxij.patenter videbis.sed breuius sumādo.quis sane mētis nō nouerit te ina-niter locutū fuisse de mulier fragilitate.nōne scriptū est.Ut se cognascat vicini crimia poscat. Nōne viri et viror mgri:t mgror discipli viri:t mulier filij fuerūt.qui ptra muliebris leni-tatis increatā benignitatē cōuicia scriptis sculpe psumpserūt:t p ħ sue fraudis archana cōcul carunt.putas ne si muliebris sexus sagacitati scribēdo tancz viris fuisset a dño: aut legislato-ribus attributa facultas.Nōne de viror ferocitatis seuicia multa nimis indicibilicz malicia. ipsarū scripsitasset natural'increata sibi curialitas:t si viri veter traditionū scribe.de vna tyrā-na muliere.vt fuit Semiramis vxor Nini regis.de q̄.s.sepe dixim⁹ intimarūt.nouerūt mu-lieres: q tirānor catbalogus est infinit⁹:t si de vna raptrice dicim⁹ muliere.vt fuit vxor regis Pharaonis.q̄ palliū Joseph vi rapuit.vt Beñ.xxxix.t plenius in testamēto pziarchar t rap-tor innumerus est cōputus:t si de vna virginitatis insidiatrice legim⁹.vt fuit illa/vicz vxor regis castitatis virginū violator tot⁹ mūdus est replet⁹:t si de vna feia latrone pscrutati fueri mus.vt fuit Jabel q̄ pcussit clauū in caput Sysare dormientis.vt Judi.iiij.Uiror latronū tu mult⁹ est innūerosus.imo tpe Dauid ipsi habuerūt pncipes sue multitudis flagicioſissimos. ij.Reg.iiij.t si de vna fure muliere,pferi⁹.vt fuit Rachel q̄ furata fuit ydola pzis.vt Beñ.xxxj. furiū viror nō est numer⁹.vt ptz.ij.Reg.xix.circa fi.t Josue.vij.t si de vna iusticiā puertente legerim⁹ muliere.vt fuit vxor Herodis in necem Johis baptiste.vt le.t no.xxvj.dis.§.Johs. O quāti sunt iusticie violatores int' vtriusq̄ iurisperitos:t ipsor ministros aīas t corpora piclitātes.de quib⁹ dictū est.s.sufficient.c.ij.t si de vna muliere q̄ ptra naturā nature iura per-uerterit.dixerim⁹ vt fuit Bachides mater minotbauri.de qua.s.c.xxvj.Contra naturā agen tium.vt patuit virorū in Sodoma t Gomorra manentiū inexplicabil'est excess⁹.vt Beñ.xviij et Alanus in libro de planctu nature flebili plāgit eloquio.t si de vna muliere legim⁹ sil' duos viros habēte.vt fuit Bersabe vxor Urie.vt.ij.Reg.xj.t vltra me nō recordor legisse in Biblie totius corpore.nisi mulierē semp legaliter pollicite seu ciuiliter vni⁹ thori viro mrimonialit cō iuncto ptentā fuisse.t nunc̄ duos maritos sibi piūctos habuisse.sed q viri plerūq̄ singlares piūctum legis pmissiōe:aut als peculantisq̄ voluptuose flagrantis temeritate plures pcubinas habuerint t vxores sup ħ in infinitū testamēti veteris videm⁹ traditiōes:t ptz de Saul rege. ij.Reg.iiij.Item de Dauid.vt.j.Reg.xviij.t.ij.Reg.iij.t.xij.t.xvj.t.xx.t.xxv.Item de Salo-mone q̄ solus habuit vxores q̄si reginas septingētas t pcubinas trecētas.iij.Reg.xj.Item de Lamech pmo bigamo añ diluuiū.Beñ.iiij.Itē de Abraam.Beñ.xvj.Itē de Esau.Beñ.xxvj. t.xxxvj.Itē de Jacob fratre suo.Beñ.xxix.Itē de Joseph eiusdē filio.Beñ.xlvj.Itē de Moy se.Exo.ij.t p mgrm in histor.ibidē.Itez de Melchana.j.Reg.j.Itē de Asur.j.Paral'.iiij.Itē de Roboam.ij.Paral'.xj.Itē de Abia ibidē.c.xiij.Itē de Caleph.j.Paral'.ij.Itē de Asuero. Hester.ij.t sic de pluribz alijs p te si placet diligent colligēdis.hinc sincere dicem⁹.q̄ si mulie res repulsa naturalis discretiōis industria:ac increati pudoris clemētia p sel'or tpa viros sibi piūctum copulassent plures,put viri veteris testamēti plures,put pdixim⁹ singlares singlarit multas habuerūt vxores vis sacri mrimonij.qō dñs in padiso ostituit.vt Beñ.j.t.xxxij.q.ij. §.ħ ita.de devero.cū pcor.penit⁹ euanuisset:t Socratis t Platonis auctoritas.de cōibz vxo-ribus hñdis p bona pollicia,pcessisset.t Aristo.ꝓriū dicentis lex succubuisset.vt ptz.Pol'.x.t ħ dicet.j.c.,prio.t mouebat idem pbus.qz natural'amicicia p pgenies fidē non firmasset.t co-gnati p parte parentis se nō mutuo cognouisset:t dilectio pzis ad filiū q̄ supat oēm affectionē nō paruisset discretōes inter nobiles t ignobiles nō clarescerēt.t deficientib⁹ matrib⁹ orphani perirent:t parētes eosdē nō fouerēt:t hmōi detestatiōis infinitorū malor enormitates patēter generarēt.Uñ mulieres de quib⁹ etiā predixim⁹ q̄ntūcunq̄ magnanimitatis excellēta.diuitia rum copia.t regimis magnificētia fuerit ppotentes.in ħ tñ viror sexui fuerāt pstantia castita tis t pnētie potissime sublimiores.Naz t Amazonū regina seu q̄libet sibi subiecta famella vno viro,put sup dixim⁹ semel i anno quousq̄ cōciperet t pareret t ablactaret fuit ptenta:t nō citius alteri viro fuerat piūcta:t hec,put alie mulieres Amazonū cateruatim cū sua pncipissa extra suā insulam,puecte transfretarūt:t ad portus aliar regionū viris singlariter singulis de mense May:nisi bellis t prelijs fuissent impediti nobilius t tñ elegantib⁹ psonis de diuersis regnorū climatib⁹ studiose cōuenientib⁹.t ibidem ,pterea morā solacij facientibus se cōiunxe runt.t mense lapso se cōcepisse gaudentes in sue regionis plagas relictis viris redierunt.t sic annis sequētibus singulis reuenientes t regina ac quelibz mulier repudiato viro priori se sin-

gulis alijs maribus copularunt. hinc liberis suis. videlicet masculis ad triennium educatis penitus se exonerauerunt. ⁊ patribus aut alijs aude petentibus extoris assignarūt. famellas autem vsq; ad annum decimūquintum amputa māmilla sinistra ad concubitus virorum secum ducentes. vt quēadmodum ꝓficerent. sicut ipse ꝓfecerant cum certe solēnitatis tripudio conduxerunt. sed ad tanti precellentis castimonij a mūdi conditione feliciter vsq; modo continuati corroborationem refert tue rusticitati cuusdam exemplaris referre rei geste narratio nem. Colligitur ex histor. Regis Arturi principis Britānie totius humane nobilitatis monarche. quia de predictarum regine suarumq; feminarū multa perceperat legalitatis magnanimitate. Propterea quendam glorioſe strēnuitatis direxit totius quoq; militie laude dignissimum Tyronem mire pulchritudinis nomine Bawinū. ad dictarum Amazonū annal' congregationis cōmertū. qui casualit' regine fuerat illo mense cōbinatus que cōcepit ⁊ suo tpe peperit iuuenculū. cuius pulchritudo iuxta parentis formā precellebat spēm quorūcunq; priorq; quē regina ꝓpter hoc latenter tanq; puellā nutriuit ad annū q̄ndecimū. ⁊ extūc ꝓpter māmille sibi recidende defectū curialit' ab insula sue regionis dolenter relegauit. ⁊ sibi patris mansionē apud regis Arturi dūationem sagaciter demōstrauit. qui solus eques pstantissime ꝓgrediens dictiq; ꝓncipis curiā accessit quē primū genitor inopinato casu more pdicte curie lancea nobiliter ⁊ armis cōgruentibꝫ hastiludijs in equiria pallacij regalis inuasit. ⁊ ille patrē mox pstrauit. ⁊ sic viriliter iura curie psoluit. ⁊ demū patris agnitionē obtinuit. ⁊ quā laudabilit' pſeq̄nter se gesserit nimis foret solacioſus dilucidare. sed nihil ad ꝓpositū. ꝓposite ꝓterea materie serie pſequamur. ⁊ summarie dicam⁹. si de quibusuis viciorū ponderibꝫ humana legerim⁹ aut scripserimus grauata fore corpora. cōpatiue tamen ⁊ ꝓportionabiliter ꝓpendiculando. q̄ virorum vicia generaliter vel specialiter exquirenda sint multū in excessu pensantes quoq; deficient. et defecerunt scrutantes scrutinio: ⁊ finaliter cōcludendo bee sunt in quibus nunc fides catholica. et frequētata pietatis opera pre cūctis mortalibus fulgent expertissima. et sicut virorum tumultus ad locorū cateruatim confluit poculorū crapularumq;. necnon ingurgitationū conuenticula. ita pudicus muliebris sexus ad omniū diuinorum actuum quorumcunq; decenter concurrit officia. et sicut virorum ad immunda terribilia quoq; maledictiōis ⁊ iuriorum conuitia videtur nimiū effrenata loquacitas. in his penitus immunis videtur venerabilis mulierum humilitas: et sicut eximiorū interest virorum gratulanter speculādo mulieris pudice timoroſe quoq; cōuersationis incessum. ⁊ odio persequi impudice frōtoſeq; mulieris aggressum Siccine mulier illustrium egregie sensatarū est increata maturitas. vt sincerissime diligatur. strennui similiter intrepidi audacis quoq; viri: et preferatur animo viuacitatis. ⁊ vt timidi fore miduloſiq; repellatur effeminatas tanq; eunuchi nulli bonitati cōscripta sterilitas. huius em̄ plene fuerat regis Dauid predicti benignitas. vt dicit magister in histor. ij. Reg. xxiij. in sapientia humilitate et fortitudine commendata. comparabatur em̄ verniculo ligni qui terdo vel terebella dicitur: que mollis durum lignum perforat: et dum tangitur nil mollius illo: quādo tangit nihil durius. et sic Dauid in pressuris ⁊ domi circa familiam et vxores ⁊ subiectos mansuetior fuit ceteris. et cōtra hostes nullus audatior. et vtiq; talis vir mulieribꝫ amabilior.

Rusticus Et si supra mulierū prouidētiam castimonij quoq; virtutum merita prepollenter examinasti. et de pulchritudinis decore qui quondam floribus primeue tempestatis complacuit: ⁊ sterilitatis algore nunc̄ displicuit. et vt fertur patres nostros infatuauerit tam parce seminasti. ⁊ tu sis vnus ex illis. qui talibus complacuisti. miror q̄ vsq; modo siluisti.

Nobilis. Scias. q̄ prout supra muliebris speciei pulchritudinē omnimodo potentis fore facturam notāter tetigi. ⁊ q̄ plerosq; violenter infatuauerit. prout vinum dei creatura multos impudenter inebriauerit sufficienter declaraui. et cuius sit vitium. prout legitur ⁊ notatur de iure iuſ. et si christus curialiter notaui. et si tu siluisses de mulierum pulchritudine. putasne quietum ad presens me cognouisses. ⁊ q̄ principalissime sacratissimarū series scripturarum pre ceteris creaturarum facturis quantūcunq; florentissimis. q̄ venerabilis muliebris sexus forma sit ⁊ fuerit cunctis mortalibus placibillima probare videantur testimonia luce meridiana notanter clarissima. audiat tue ruralitatis tepiditas. pronunc nescio quo spiritu prouocata et forte de quibusdam /videlicet maribus. vt fuit Absolon. et pater et frater eius legerimus. q̄ fuerint ceteris pulchriores.

Capitulum

vt.j. Reg.xvj.t.ij. Reg.xiiij.t.iij. Reg.j.t de Moyse Exo.ij.et paucis alijs.iterum audi quid de multarum et diuersarum mulierum claritudine scriptura dicat auctentica per te non prophananda t de cõmendande pulchritudis earundẽ serenitate. Haz refert Josephus hebreorum scriba disertissimis matrẽ nr̃am/vicz Euã p̃mi parentz vxorẽ indicibili pulchritudine in oñi corporis ꝓportione mirifice redimitã :t nimirũ cum summ⁹ artifex artificiose vt placeret viro suo formauerit eã. imo optime cõplexionatã in signũ q hois bene cõpacta spẽs semp re p̃sentat saniorẽ mentz t corporis compagationẽ. Item legit de btissima virgine Maria.q fuerit bruneta ꝓportiõe muliebri floridissima aspectu castissima: t put declarat scti Luce euãgeliste pictura in diuersis vrbe rome tẽplis ad ipsius virginis laudẽ formata: fuit vtiq; p̃ filiabus hoim excellentz forme. muliebriscq; speciosissima cõspectibz viroz plene nunq; repsentata. Itẽ pulchritudo mulierũ cõmendat. Beñ.c.vj. vbi scribit videntes filij dei.i. filij qs deus creauit filias hoim q essent pulchre p̃ pulchritudie viroz acceperũt vxores sibi ex oibz quas elegerãt Item legim⁹ de Abraam. Beñ.xij.c.q cognouerit.q Sara vxor sua fuerit pulchra p̃ alijs tre mulieribz.imo pulcherria. Item legit Deutro.xxj.q p̃missuz est filijs isrl. vt pulchrã mulierem et amabilẽ eligere possent de captiuis in cõiugem. Itẽ legim⁹ q Abigail vxor Nabal viri pessimi t diuitis manẽtis in solitudine carmeli. ipsa aũt prudentissima t speciosa. vel vt dicit mgr̃ in hystoria speciosa. ꝓterea retinuit vitã res t facultates viri sui cõtra furorẽ Dauid. q dixit ei Uade pacifice in domũ tuam:ecce audiui vocẽ tuã:t honorificaui faciẽ tuã: hoc est pulchritudinem tuã .ꝓt qd eadẽ Abigail mortuo viro suo facta est vna de vxoribz Dauid.j. Reg.xxv Item Thamar sozor Absolonis virgo speciosissima quã ꝓterea adamauit Aman filius Dauid.ij. Reg.xiij . Item q Bersabe fuerat mulier pulchra valde: t ꝓterea post mortẽ viri/vicz Urie demũ dotata reginali dignitate. vt legit.ij. Reg.xj. Item Abysac Sunamitz puella pulchra nimis t ꝓterea fuit preelecta. vt dormiret cũ Dauid dum senuerat: t ip̃m calefaciebat:et eam nõ cognouit.sed multũ honorificari fecit. q post mortẽ eius tenta est quasi regina:t potẽs vt pz.iij. Regj.t.ij.t p mgr̃m in hystoz. Item rex Asuerus cunctis p̃cipibz t ꝓuincie oñdebat regine Uasti miram pulchritudinẽ.vt Hester.c.j.sed Hester iuuẽcula hebrea p Mardocheũ nutrita sup illã erat pulchra nimis t decora facie. t incredibili pulchritudine redimita p̃ cunctis filiabz terre.ibidẽ. c.ij. Item cõmendat Susanna q fuerat pulchra nimis: t deinde q timuerit deum. Itẽ de eadez scribit.q fuerit delicata nimis t pulchra specie.vt Dañ.xiij.c. Itẽ seru⁹ Abrae vidit Rebeccã puellam hñs ydriam in scapula q̃ erat decora nimis. virgoq; pulcherrima t incognita viro:dixit intra se. hec est q̃ p̃parauit dñs filio Abrae.vicz ysaac.vt legit Beñ.xxiiij. Itẽ legim⁹ de Judith muliere castissima in q̃ dñs pulchritudinẽ ãpliauit. vt incõparabili decore oĩm oculi appareret. ita q videntes eã stupẽtes mirati sunt nimis pulchritudinẽ eius. Judi.c.x. Item dũ dñs beato Job post suaz tribulationũ finẽ dedisset oĩm bonoz tpalium largissimã retributionẽ. tunc p̃cipue dedit sibi tres filias: t vt dicit text⁹ ibidẽ:t non sunt inuẽte mulieres tam speciose in vniuersa terra. Haz igit pulchritudies eximias in tribulationum suã felsissimã remunerationẽ in terris fuisse legim⁹ p scripturas. Unde Salomon post multaz scripturarũ ordines in sue dilectissime mulierz ꝓmulgatos cõmendationẽ dixit int cetera Quã pulchra es amica mea t decora. Cañ.iiij. Item ibidẽ de eadẽ. Tota pulchra es amica mea t macula nõ est in te. Item o pulcherrima mulierz Cañ.j. Itẽ quãpulchra es t decora carissima.ibidẽ.c.vij.t in pluribz alijs locis p te si placet reqrendis.t qualit demũ tam amenter vilipendẽdo tam inclite muliebris serenitatẽ sexus errauerit nr̃a collatio plene p̃misit. t tua caliditas in p̃ncipio hui⁹ capitli ꝓtra feminei cultus nitorẽ ꝓstanter allegauit. Item vere speculantes ꝓpendãt sctaz virginũ martyrũq; legendas. quẽ titulũ recõmendationis sue p̃ ceteris post nobilitatis claritatẽ retinuerint. Nam q̃ mire pulchritudis t sp̃ciosissime forma p̃ alijs filiabz hoim fuerint moz post generose stematz descriptionẽ p cunctas mũdi canimus ecclias: et insup eximioza poetaz dictamĩa si saltẽ tempus t loca paterent de innũerabilibz laude dignissimisq; mulieribz sup excellenti pulchritudis dispositiõe celebrit cõmendatz ꝓuenirent recitanda.sed breuitatis quo gaudes sola cio ꝓnunc arbitramur posterganda.

Rusticus Tu muliebris sexus mire pulchritudinem mihi rurali ruraliter a iuuentutis tempore ꝓducto semper placibilẽ: t al's de ipsarum nobilitatis laudibus fecisti p̃sentis collationis ordine superhabuudãtem relationis recõmendationem. Hunc restat concludendo inter viri t mulieris conditionem sententialiter ingenio tuo discernere patent nobiliorem.

Nobilis Quis dubitat oīs nobilitatis ꝓpagationē ⁊ ꝓpagatiōis ꝺditionē a nobilioris ⁊ ab antiquio⁹ris radicis stemate recepisse nobilitatis examinationē. put sūp crebrius fecim⁹ recitatiōis relationē. sed vt de mulier⁹ ꝑmeua nobilitatis creatiōe certificari poteris ꝓpensius ꝓpende primā mulieris radicalē plantatiōis ꝓductionē: ⁊ ꝙ tam patenter cōcernim⁹ ipam nobiliori loco/vicz in paradiso: ⁊ nobiliori materia/ vicz oss.by ⁊ neruis viri ꝓpagatā. viz. vero extra paradisuz in agro rurali lutoso de ignobili globo: ⁊ gleba terre cōglobatū ⁊ ꝓglutinatū. vt ptz Beñ.c.j.⁊.xl.di.c.illud aūt. ⁊ dicūt ꝓstāter hebrei Adam creatū fuisse in hebron q̄ est abrahe vbi sepult⁹ est ꝓpt̄ id ꝙ ei a dño dictū est: donec reuertaris in terrā qua sumpt⁹ es. vt le. ⁊ no.xl.dis.sicut ⁊ viri ꝑ glosaz antiquā. dic queso nōne nobilitatis hūane cōditionē stat⁹ ⁊ originē: hacten⁹ ingētia gener⁹ eximiores iudicam⁹. q̄ parente loco quoq; ꝓcesserunt nobilioribꝫ: ⁊ ignobiliorē humiliorē ⁊ inferiorē indicium⁹ parentelā: q̄ de loco ⁊ stirpe descendit despectioribꝫ. vt tu tuā ⁊ tuarū rusticanoꝝ ꝓgeniē ꝓcessisse de tugurijs ⁊ casalibꝫ ⁊ pgulis ⁊ laribꝫ vilissimis. s̄. c.q̄. ꝓrie declarasti luce lucidius: ex his cōsiderab si placuerit siue non mulieris ⁊ viri ꝓpagationē: ⁊ si saltē rōnis discretiōe fruaris talit̄ disertissime iudicab statera iusticie ꝓpter nr̄e mr̄is Eue nobilitatis inclite seu muliebrē viroꝝ nobilitate nobilitatis decore ꝓpollent eximiorē: ac si summarie dicerem⁹. nobilior est q̄ de stirpe/vicz femore nobil Ade ⁊ castro siue pallatio regali. vicz paradisiaco ꝓueniebat quā is q̄ de limo terre ⁊ magali rustica no ⁊ gleba rurali ⁊ aruo rusticali. qō maledictū in sudore vult⁹ fui postea sibi fuit aplicatū. vt Beñ.c.ij. rudissime ꝓcesserat: ⁊ sic ⁊ nō aliter antiquoꝝ nobiliū ꝓgenies ⁊ stemata. vt.s. dixim⁹: ⁊ signāter de palatinis pallacij Treuereñ. antiquissimi ⁊ m̄toꝝ alioꝝ comitū ⁊ baronū et nobiliū priuatoꝝ nobilitates ex parentibꝫ ⁊ loc⁹ nobilioribꝫ duxim⁹ notabilit̄ cōpensanda.

Rusticus Et forte nō recordaris eoꝝ q̄. s̄. dixisti. c.xvij. ꝙ femineus sexus ꝓtendit. vt maris ꝺditiōe tingat̄ ⁊ erigat̄. in visceribꝫ matris ⁊ in intimis terre. vt nobilius/vicz masculus ꝓducator.

Nobilis Bene moueris. Nam ibidē generalit̄ ⁊ regularit̄ locuti sumus. de oīm creaturaꝝ discretiōe ⁊ femineī sexus vtentiū in sua specie generibꝫ: ⁊ genere gignentiū. hic aūt solū tractātes de mr̄is nr̄e pulcherrimis filiabꝫ Eue: ⁊ ipsius ꝑmordiali ꝓductione. ex quibꝫ arguit̄ ꝓpriissime. ꝙ muliebris stirps inclita virorum genus excedit in infinitū in ꝑmordialis ꝓcreationis ⁊ essentie generosa nobilitate.

De nobilium principatibus ⁊ dominijs localiter distinctis: ⁊ ipaꝝ distinctionū rōnibꝫ ⁊ inicijs Capitl̄m. xxviij.

Rusticus Audiui segnicia pressus. q̄ nō gaudet mod⁹ moza morosa. sed breuitate modernus. iuxta illō Jacobi soloō. iā noua curta placēt: ⁊ ouāt breuitate moderni. materia varia q̄ñq; breuis volo cerni: ⁊ no. in glo. ff. ꝙ me. ca. l. j. vñ q̄ ⁊ q̄ndā psonalē oīm q̄ fuerūt: ⁊ q̄ principū ⁊ nobiliū vocabul'ß euo nr̄o notari cōsueuerūt talit̄ q̄liter fundatā fecisti descriptiōis narrationē. Nunc aūt cognouit ani sensus q̄daz cōpetent ămiratōis spūs realē stirpe realit̄ ⁊ cū effectu certoꝝ regnoꝝ ꝓuintiaꝝ dñioꝝ ⁊ districtuū discretionē: ⁊ vñ regna regū ꝑncipat⁹ ꝑncipū Marchionat⁹ marchionū: ⁊ sic de alijs dominijs dñantiuz sup terrā hz̄e primū ceperint ortū in finē vt valeā ꝑ te dicta facili⁹ ⁊ clari⁹ ꝓcipe. cū iuxta dialeticū sint correlatiua/ vicz vt sic̄ pat̄ dicit rōne filij. sic rex respectu regni: ⁊ sic de alijs mūdi dignitatibꝫ: ⁊ quelibz psona ex origine tāq; a digniori iugit̄ sibi nomina solebāt applicare.

Nobilis Tu cōpetent ĩmo ꝓuenient plentē induc⁹ indagationis qōnez. talē igit̄ ⁊ q̄lez velocit̄ habeto ne cōmoueris ꝓposse solutiōis relationē. Scis in p̄missis aliqualit̄ fore tactū. ꝙ post generalē diluuij catecliſmū inhabitabil' terra sibi nō prefecit gentes aut ꝑncipes gentiū. sed gentes diuiserūt sibi terrā ⁊ possiderūt: ⁊ eandē mltiplicati repleuerūt: ⁊ diuise sunt insule gentū in regionibꝫ suis. vnusq̄sq; ſm linguā suaz: ⁊ familias in natiōibꝫ. vt Beñ.x. ⁊ put ait Philo: q̄ fuit iude⁹ ⁊ p̄m⁹ inter pheoꝝ ꝑmos. ⁊ mlta p̄clara scripsit opa. de quo dictū est. s̄. c. vij. in fi. ⁊ inter cetera in libro qōnuz sup Genesim. ꝙ ex tribꝫ filijs Noe adhuc ipso viuēte sunt nati vigintiq̄ttuor milia virorum ⁊ centū extra mulieres ⁊ paruulos hūtes sup se tres duces/vicz Jetrā sup filios Sem. Suffones super filios Japhet. ⁊ Nemrot sup filios Cham. Ecce recenter tria terrarū regna vel dominia. qui quidē duces naturali quadā sagacitate. immo singl'ari magnanimitate sibi superioris infusione patenter innata preeminētioꝝ statu ⁊ conditionē regnare decreuerunt: et

gentes cetere subdi legibus ⁊ ditionib⁹ eorūdem regi ⁊ gubernari non renuerūt. vel fortassis pusillanimitatis nature naturaliter instigante non potuerūt: ⁊ ita cōsequenter sortes terrarū: ⁊ p eosdem occupatas termis limitibus ⁊ mōtibus collib⁹ vallibus marib⁹ ⁊ flumib⁹ discretas regna vocaucrūt. Hinc p Nemroth turris Babel cōstruit ⁊ linguaꝝ confusiōe dño disponente palam impedit. vt Beñ. xj. c. Extunc mox ab Assur regnū assiriorū est egressum. qō tpe Sarug ꝑaui Abrae legit exortū. sed Babilonie regnū habuerūt quidā de semine Nemroth. vsq; ad quartā cycladem ⁊ ad vltimū cosmidē interim vero obtinuerūt egiptios ⁊ assyrios. ita in dieb⁹ Sarug Belus Nemrothides rex Babilonis. qⁱ fuit alter Belus rex grecie intrauit assyriā. sed parū obtinuit eam. quo mortuo Ninus totā obtinuit assyriā: ⁊ ciuitatē in qua caput regni erat. nomine trium dierū ampliauit: ⁊ a suo noīe Ninive nūcupauit. Inde ꝓuenit. ꝙ quedā hīstorie dicunt regnū assyrioꝝ cepisse tūc ab antiquo Belo. qō vex est q̄ntū ad initium. Ninus aūt vicit Cham. qui adhuc viuebat ⁊ regnauit in Bradia: ⁊ dicebat Zoroastes inuentor artis magice. Ninus ꝓ libros eius cōbussit: ⁊ ꝓsequēter mortuo Belo patre suo in solatiū doloris imaginē p̄is sibi fecit. vnde ydola ceperūt. Ninus itaq; regnauit: ⁊ terra subiecta suo regimini regnū Nini fuit appellatū: ⁊ dum sui regni quadragesimū sc̄m annū compleret ortus est Abraam in Chaldea multaꝝ gētiū pater. porro diuersarū linguaꝝ hoīes tanq; ꝓtrarie ꝓfessiones se nō poterant mutuo sustinere ꝓuersantes in diuersas mūdi plagas segregati p cateruas quelib⁹ linguaꝝ cōmunicatio se disp̄sit. ⁊ ita ab initio fuerūt tot gentes quot lingue. de inde plures gentes q̄ lingue. put. j. dicet. quia ex vna lingua plures gētes: ⁊ ex linguis gentes nō ex gentib⁹ lingue exorte sunt. vt dicit Jsiō. Ethi. ix. c. j. ⁊ videt experienter in alamania in qua sunt gētes Saxonū Bauaroꝝ ⁊ Suenoꝝ. ⁊c. Et taliter hodie p regna ꝓuincias. mōtes. flumia. et maria remanēt discreta tāq; nationes singulares realiter distincte. ⁊ sibi ꝓut natura docet in brutis animalib⁹ ꝑncipes p̄fecerūt: aut p̄ ceteris viri magnifici. magnanimi. ⁊ elegātes: ac ambitiosi ad ꝑncipat⁹ sup eisdē se violenter ingesserūt. legit etiā de Semiramide relicta Nini. de q̄ supra sepe fecim⁹ mentionē mulier viro multū ītaniori: ⁊ illa vt regnare posset post virū suuꝫ ꝓprio filio suo quē susceperat ex Nino nupsit: ⁊ ex eo filiū genuit. q̄ ⁊ babiloniā ampliauit āno Abrae lxxv. vt dicit mg̃r in hīstor. Beñ. xxv. in incideñ. ⁊ illa semiramidis sil'r post mortē viri sui per xlij. annos regnauit: ⁊ ethiopiā: ⁊ indiam ferro domauit: ⁊ totā partē orientalē suo subegit imperio. de qua dixit poeta. ista nouerca semiramis. armipotēs. animosa. bracas inuenit/mulier nimis ambiciosa: necnō Trebetam filiū Nini suūq; ꝓuignū de regno p̄is eiecit. q̄ veniēs in europā tpe p̄dicti Abrae: ⁊ fluuiū reni sibi placentē petiuit: ac demū aliū collateralē repiēs fluuiū dictū Hosellā cum q̄ in valle venustissima gallie ꝓsedit: ibiq; florentissimā opib⁹q; cōferentissimā vrbez adhuc Abraam viuēte fundauit. quā Treueri iuxta nomen suū appellauit. ibiq; adinstar ciuitatis Babilonis muroꝝ mire magnitudinis pallaciū hodie cōparens euidenter cōstruxit. vnde comites palatini de reno. put p̄dixim⁹ originē ferunt traxisse. sed nō p̄sentes. put dictū est. ū. c. xx. de Heinrj. supbo: ecce eundē trebetā sua magnificētia galloꝝ regnū nō ex successione paterna. sed quadaꝝ cordialis ⁊ interne nobilitatis increate radicis industria: ⁊ animi magnifici potētia q̄ntuꝫ potuit auctorizauit: ⁊ magnā terre plagā occidentalis suo sibi subiugauit regimi: ⁊ ꝓterea candē taliter acquisitā terrā regnū vocauit: ⁊ ipsam exposit regū dñatio in tres partes diuisit. vnde ỹ. Gallia si scriptū seq̄mur vterūq; relata Diceris eē triplex bracata comata cogata. Et haruꝫ partiū vrbes plene descripsit francorū cronica: sic cōsequenter aliaꝝ linguarū ꝓfessores singulariū per tres mūdi partes disp̄sit: aut regem: aut p̄cipem sibi p̄fecerunt: aut vi per sagacissimos viros domati: necnō gubernati fuerūt. ita apud orientales grecia magna ſm Jsiō. Ethi. xiij. c. iij. quōdam regnū dicebatur: ⁊ a ꝑlo grecorū fuit occupata. deinde Saturnus rex ipsam sibi subiugabat: ⁊ Saturniā vocauit. n. ot ⁊ latiū dicta: eo q̄ idem Saturnus a Joue sedibus suis pulsus ibidē latuerit. ¶ Postremo ab italo Syclorū rege ibidem regnāte italia nūcupata est. quā Eneas profugus intrauit: ⁊ regnū vocauit: ⁊ hodie regnū italie dicitur cōtinens in se Tusciam Sardiniā ⁊ Siciliam: ⁊ multas alias ꝓuinciarū terras vt no. Archiō. de tēp. or. c. lib. vj. in glo. antepenult. sic mūdi regna per orbem ⁊ regnorū regiones. ducatus. ⁊ comitatus. ⁊ dominia. ciuitates. ⁊ loca diuersis ex causis sunt exorta ꝓseq̄nter nomīata/que describēda mihi forent solaciosa. tue aūt rusticitatis accidie rustico tepore torpenti radicitus tediosa: ⁊ igitur omittēda. sed si placuerit. vide Jsiō. Ethi. lib. predicto. c. xiij. et Albertum magnū in libro de ꝓprietatibus rerum. ⁊ etiam legamus Aristotelem quondam

mundi fecisse descriptionē.in lib̄.qui dicit de longitudis ⁊ latitudinis locorū disposītione. Et hoc tpe Alexandri magni ⁊ ad ipsius honorē cōpilato Qui ad nos integre nō puenit ex his et pluribꝫ alijs regnorū hystorijs gloriosam si placet continuationē videbis. Sed ex cronica Ottonis frisi.alius ytalie regū colligit ordo. Nam primū ponit ytal⁹ rex ytalie.deinde Janus et extunc Saturnus. Picus. Faunus.in laurento latinus a quo oēs sequētes latini reges dicebant. Inde Eneas Siluius latinus Siluius alba Siluius egipt⁹ Siluius capis Siluius Amulius Siluius in lacio vel alba regnauerūt. Deinde vrbe sub numicore cōdita Remus ⁊ Romul⁹ vrbis cōditores ⁊ Rehe Siluie filij Numa Tulius hostilius Ancus Marcus Tarquinus priscus Seruius ⁊ Tarquinus superbus regnauerūt in vrbe. Exhinc fuerūt cōsules vsq; ad tēpus Julij Cesaris inclusiue. qui bisextilis rōnis inuentor diuinisq; hūanis rebus singulariter plus ceteris imbut⁹ ⁊ naturali magnificētia decorat⁹.⁊ senatoris vrbis cōsultus senatus cēsuit oēm orbē iam romani nois imperio parentē p prudentissimos viros.Et omni phie munere redimitos cōscribi.⁊ ita tpe suo laudabiliter incepit ⁊ post mortē suā Octauianus Augustus diligenter cōsumauit. Ita vt ducentis dimessoribꝫ eis orbis terre p annos xxxij. peragrat⁹ est. Et de oīni eius cōtinentia placū est ad Octauianū ⁊ senatū p̄dictos. Qui quidē Augustus ex eorundem dimesso⁊ fidelis relationis ⁊ descriptionis pnunciatiōe emisit edictū. vt describeret vniuersis orbis. Et hec descriptio prima facta est a presidie Sirie Cirino Luc.c.ij.ne traderent oblīuioni tam miro ⁊ inestimabili conatu cōquesita. vnde non tm̄ loca.sed loco⁊ habitatores scire volētes. Et iuxta dictā euangelicā veritatē ibant oēs vt pfiterēt singuli in suā ciuitatē. Unde p predictos pagatores. ⁊ inter tres pncipales mūdi plagas cōscripta fuerunt noiatim primū. Maria quorū.xxx.fuerūt in nūero. Itē insule.lxxij. Item mōtes pminentes.xl. Item prouintie.lxxviij.que hodie manēt.⁊ mutate nō sunt.de qua puincia rum diuisiōe dicit.xcix.di.puincie. Nec obstat q̄ legit Hest.c.xiij. vbi dicit de rege Artaxerse qui dñs fuit ab jndia vsq; Ethiopiā Qui scripsit.c.xxvij.puincia⁊ pncipibꝫ siue regul. Que quidē puincie fuerūt territoria regiones ⁊ district⁹ qui modo comitatus aut b.ronie dicunt. Quorū plures p vnam puintiā pstituūtur. put experient videm⁹ in puintia Magūtina. aut Treuerensi:ac pluribꝫ alijs terrarū puincijs. Regio etiā fm̄ Papiam dicit puintia cui⁹ preses regulus dicebat. vel put dicit Jo. An. in Clem. j. de sta.mo. dicit patria que a rege regitur et habet diminutiuū regnicula quasi parua regio. Unde legit Ben.xlj. Et Joseph circuuit oēs regiones terre egipti que erat regnū regis Pharaonis. De his aūt sincerius loquit Jsi. Etbim.xiij.c.v.q̄ patria sit cōis his qui in ea nati sunt Terras aūt siue loca dicim⁹ terrarum spacia fore ⁊ noīe terre non solum regnū vel prouintiā intelligi volum⁹. verū etiā villā ⁊ castrū magnū. ⁊ parū. Unde terrā dicim⁹ put le.⁊ no.de ỹ.sig. Cum in partib⁹ Affricam vl' ytaliā aut aliam terrā que in se multas cōtinet puincias.sed regiōes sunt puinciarū partes quas vulgus cōuentus vocauit: ⁊ nos comitat⁹ sicut in frigia est Troia in Galitia cantabria.austuria. in Germania est Hassia Thuringia. Partes aūt dicimus loca singularia vel diuisa vel plura vnius regni vel prouintie.vt p̄z in dic.c.Cum in partibꝫ in p̄n. Cum supscriptiōe.Sed Pelagius papa dixit.vj.q.iij. Scitote terrā esse,puintiā:que habet.x.vel.xj.ciuitates: ⁊ vnū regē et totidē minores potestates sub se:⁊ vnū Metropolitanū alios suffraganeos.x.vel.xj.Epos Judices.⁊c. Sed impator in.l.ij.ff.de ari.iur.§. Capta dicit Sardiniā Siciliā Hispaniā ⁊ Narbonensem districtū puintias fore:que tm̄ sub se multas hnt metropolitanas ecclias. Sz Catholicon dixit puincia a pro vel pcul ⁊ vict⁹ cōponit quasi pcul posita ⁊ deuicta. Cum em̄ romani olim vincendo totū orbē in suum ius redigerent.pcul positas regiones,puincias appellauerunt. Dicit insuper.q̄ puincia dicitur regio subiugata ⁊ tributaria facta. Unde puincialis dicitur tributarius Jnde preses prouincie.de quo.ff.de.off.presi.quasi per totum. Item Archid. in.c. Eos.de tem.or.in glo.super ỹ. prochie. Dicit q̄ regio aliquando ponitur pro dioc. Et dioc.aliquando pro prouintia Aliquando etiam pro prochia. Sed hec in vsu non sunt. Sed primo dicto standum est.nec obstat q̄ in libro prouinciali qui cōtinet nomina omnium metropolitanarū ⁊ episcopalium ecclīarum tam vltra q̄z citra mare mediterraneum: aut insulis maris qualitercunq; consistentium reperiūtur octuaginta vl' vltra metropolitani siue sint patriarche:aut primates: vl'archiepiscopi. Sed illius ratio videtur. quia alique prouincie huiusmodi metropolitanarū diuise sunt post tempora predicta.vt videtur de prouincijs Maguntina ⁊ Pragen.que quondam fuerunt vna. Item de januensi Archiepiscopo.qui quondaz

BIBLIOTEKA SŁOWNA w Poznaniu Uniw. Im. A. Mickiewicza

fuit Episcopus ꝛ Suffraganeus Mediolanen. erectus ꝑ Inno.ij. Sic ꝛ Metensis eccl'ia quondam fuit Metropolitana ꝛ nunc est sub eccl'ia Cantuarien.in anglia.vt no.glo.j.de testi.cum olim Et sic de pluribꝫ alijs translatiõibꝫ si placet videre poteris ꝑ corpus iuris. Nunc ad ꝓpositum redeamus. Item inuenerũt dicti paragratores ciuitates. ꝛ oppida elegantiores. ccc.lxx. Item inuenerũt flumina famosiora.lvij. Item gentes centũ nonagĩta.de quibꝫ alique annumerate sunt in actibꝫ apostolorũ.c.ij. Ubi dicitur Erant aũt in Jerusalem habitãtes iu dei viri religiosi ex oĩi natione que sub celo est. hoc est.ex oĩibus gentibus. vt dicunt doctores. parthi.medi.elamites ꝛc. put sequit ibidem. Et hec oĩia vicz maria.insule.mõtes. prouincie.ciuitates.oppida.flumina.Et gentes singulariter singuli ꝛ singule.ꝓꝓꝛ nomiꝫ sunt in itinerario vbis rome notabiliter cõscripta. put diligenter vidi ꝛ pspexi. Etiã cum leucis ꝛ miliaribus distantiarũ de locorum locis ꝓꝓꝛ̃ssime designata. Et licet tẽporibꝫ Julij ꝛ Octauiani Augusti impatoris tot fuerint gentes ꝑ orbem terrarũ multiplicate. Sed non est dubium quin post diluuiũ generale ꝑ ꝓcreationẽ trium filiorũ Noe. Aliter ꝑ Jsiõ.reperiuntur discrete:ꝛ per mundi plagas distribute.vt ecce. Nam de Japbet.xv. Et de Cham.xxx.ꝛ vna. Et de Sem.xxvij.gentes ꝓcesserunt.que faciunt.lxxij. vel potius.vt ratio declarat.lxxij. Totidem lingue que ꝑ terras esse ceperũt. atq; crescendo ꝓuincias ꝛ insulas impleuerũt. Harum quoq; gentiũ vocabula.tibi sigillatim.put ponit Jsiõ.Et hi.lib.ix.c.ij.delectarer denomĩari Si mirandam hmõi tanto rusticitatẽ tuam cõsuetudinario tedio viciatã non scirem ꝑ hoc generari Unde si placet de illis in eodẽ libro poteris satiari. Hinc notandũ.q; impator Augustus.videlicet Octauianus ꝛ Senatus Roman⁹.gentiũ terras regna vocari decreuerũt. Et plerũq; vni regno multas gentes assignauerũt:aut assignatas inuenerũt ꝛ corroborauerũt. Hinc ꝛ regna ꝑ regiones ꝛ ꝓuincias ꝛ Marchionatus ꝛ ducatus distinxerũt aut distinctas approbauerunt. De hiꝫ regnis ꝛ regnorũ regibꝫ nomĩatim distinctis. vide supꝝ.c.xiij. vbi tractatur de terre regibꝫ. Et hee gentes ꝛ regna taliter ꝛ tanta sunt sapientiũ ꝓuidentia discussa. Ex nulli⁹ gentis:aut gentiũ terrule siue districtus oblũio surriperet obumbrationẽ.quin ꝑ principes regum substitutos aut principũ vicarios cuncta subessent ordinatim romanorũ ditioni. Hinc hec cõtinuata post mortẽ Octauiani ꝑ senatũ ꝛ impatores Tyberium Gaium Claudium et Neronẽ. Et ꝓter respublica ꝑ hmõi romanoꝝ impatores feliciter ꝛ sagaciter magĩ sunt gesta solertie ꝓuidẽtia . Et cõsequenter ꝑ successores eorũdem impatorũ cõtinuo potentatus eorũdem creuit ꝛ decreuit:ꝛ in vno statu nõ ꝑmansit vsq; ad tẽpora Ualeriani impatoris.qui fuerat vicesimusseptimus ab Augusto Sub quo Dionisius papa de anno dñi.cclxx. ꝓuincias ꝓdictas ꝑ dyoceses diuisit.vt le.ꝛ no.in dic.c.ꝓuintie.xcix.di.ꝛ in glo.j.ac.xiij.q.j.c.j.Et hꝰ ex sanctiꝫspiritus inspiratiõe pie credit ꝓfecisse Cum tm̃ ꝑ duos annos tres menses ꝛ xij.dies legitur ecclĩaz rexisse:ꝛ multas gloriosas legit ordinatiões cõstituisse:ꝛ monachus erat:ꝛ vñ fuerit oriũdus non cõstat. Hec reperim⁹ hystorographos in Catbalogo summorũ pontificũ cõscripsisse. Unde dicit Johs de deo in dic.c.ꝓuintie.q; ꝓuintie ante aduentũ xꝑi fuerũt diuise ꝑ magna parte: ꝛ vbi erant olim primates gentiliũ : ibi sunt modo patriarche ꝛ primates In alijs aũt minoribꝫ ciuitatibꝫ sunt modo metropolitani:ꝛ q; nullus archiepus vocet ꝓmas. nisi habeat primã sedem:ꝛ null⁹ de nouo fiat ꝓmas nisi de nouo gens ad fidem veniat.vt ibidem in.c. Nulli. ¶Unde Saxonibꝫ ad fidẽ cõuersis Magdeburgen.presul fact⁹ est primas put hodie est. Porro Justinianus impator de anno dñi quingẽtesimo vicesimo octauo. Aliũ ꝓtunc dominantiũ ꝛ dominationũ instituit ordinẽ.de quo predictũ est.s̃.c.xij.ꝛ ꝑ eũdem ꝛ alios reges terre sibi subiectos oĩes fines mundi cõstrinxit. Et iuxta ordinẽ ipsius Justiniani cõsequenter idem:ꝛ alij subsequẽtes reges ꝛ ꝓncipes terre suas diuiserũt dñationes terras ac districtus. Similiter ꝑ Principatus. Marchionat⁹. Comitatus. Baronias ꝛ Dominia singularia:ꝛ hũ qui ꝓfecti fuerũt hmõi dominꝫ mox iuxta eorũdem nuncupatiões ꝛ vocabula nacti sunt:ꝛ acquisiuerũt sibi nomĩa ꝑpetua.vtputa.qui de ꝓncipatu inuestit⁹ fuit ꝓnceps dicerek.qui de marchionatu Marchio.qui de ducatu Dux ꝛc. put.s̃.c.xiij.extitit declaratum Prouintie aũt ꝛ dyoceses que fuerũt districtus de sorte dñi ꝑ clerũ ꝛ ꝓncipes clericoꝝ. bucusq; diuisum singulariter apud singulos suos ꝓncipes ꝛ prelatos ꝑsiterũt:ꝛ sua dominia spiritualia non mutauerũt. Sed regna ꝛ principatus sepe reperiũtur mutata ꝛ variata. imo penitus abolita. Nam vt narrat Greg.super Ezech.lib.ij.in principio. Lombardia fuit regnũ et habuit regem Agelulfum cuius sedes erat in papia. vbi nunc est sedes comitatus : et inde

Karolus magnus. desideriū regem lombardie eiusdem Agelulffi successorem per vim de meritis suis exigentibꝫ expulit: ꝛ ipsum ꝛ liberos ꝛ vxorem relegauit. de quo le. ꝛ no. in. c. Adrianus. lxiij. dist. ꝛ regnū lombardie suppressit. Item regnum Francorū olim ad Reni fluuiū se ꝓtendebat: ꝛ vrbes videlicz Agrippinā Coloniā ꝛ Treuerēn. in se cōcludebat. vt le. ꝛ no j. q. j. Porro. Sic etiam regna Burgundorum Thuringiorum Hermanorum ꝛ plurimū aliorum. que aliorum regum ꝛ principū potentia deleuit Sic ꝛ ducatus ſweuie penitꝰ euanuit: ꝛ alia plura dominia potētatus potentiorū: aut infelicitas successorū suppressit: ꝛ nouꝰ noua potenter euexit: ꝛ ita termios ꝛ singulares terras insulas ꝛ alia loca priuata. videmꝰ sub impatoris aut alterius dominio taliter manētes. ꝙ nō est pedis passus qui possessore careat. Nam de iure scripto. oīa principis sunt videlicz summi pontificis: aut impatoris. Proprie aūt quo ad iurisdictionē. vt. s. pbatū est. ꝛ le. ꝛ no. de ma. ꝛ ob. Solite. Et de papa non est dubiū in domi nio sibi tradito in ꝑsona sancti Siluestri pape ꝙ Constantinū impatorem. xij. q. j. Futurā: et xcvj. dis. Constantinus. ꝛ palea est. Jn alijs aūt dicit de impatore qui est sup oīes reges. vij. q. j. in apibꝫ. ꝛ oīes nationes sub eo sunt. xj. q. j. §. Si quis. ꝑ. Nolumꝰ ꝛc. De quo. s. dictū est c. xiij. ꝛ xxiij. Unde dixit Ambrosius sup Jobez. xxxvij. c. ꝛ habet. viij. di. Quo iure dicens inter cetera. Nam iure diuino Dñi est terra ꝛ plenitudo eius. pauperes ꝛ diuites dñs vnꝰ limo fecit: ꝛ pauperes ꝛ diuites vna terra supportat Jure igit humano dicit hec villa mea. hic seruus meus est. Jura aūt humana iura impatoris sunt. Quare. quia ipsa iura humana ꝙ imperatores ꝛ reges seculi deus distribuit generi humano. Hec ille. Et put papa diuidit episcopatus ꝛ duos epatus vnit ꝛ cōiungit. Et sicut episcopus diuidit ꝛ vnit ꝛ incorporat ecclias. vt de excess. prela. sicut vnire. Sic impator diuidit ꝓuintias ꝛ vnit. vt dicit lex. ff. de offi. assess. l. Si eadem. Attamen si taliter diuiserit nō erunt duo metropoles. Sed vna manebit. qz hoc non erit in potestate sua. vt le. ꝛ no. x. dis. l. impatorū. Et sic tantū tpalia impatoris sunt vel fuerunt siue sint nota vel ignota. Et ita insule q̄ ꝓcul sunt impatoris sunt et ā que in noticia sua non sunt. Saluo tū in premissis recto moderamīe. put le. ꝛ no. insti. de rerū diui. §. j. ꝛ sequentibus. quorū diffinitiōes presentis speculatiōis cōcernunt sepe moderatiōes: ꝛ ꝙ me generalit platorum: put videre poteris si placet ponūt determinatiōes. Sed quia nihil vel modicū faciunt ad principalia. Unde competenter ꝓcedamus ad aliorum gestorum rudimenta.

Rusticus. Situi quia miranda ꝓtulisti: ꝛ que euidentibꝫ scripturis fulcisti auribus meis luculentius inculcasti. Sed quia dicis imperatorē fore terrarū ꝛ locorum sibi nō notorū fore dominatorē. Placeat si que fuerint ab antiquo paragratoribus supradictis incognita. que per romanos principes aut senatum ꝓterea non fuerint annotata.

Nobilis. Immo talia sunt ammiratiōe digna. Scias ꝙ scribit in lib. qui dicit ymago mūdi. ꝙ quedā occeani insula dicta pdita omniū rerum amenitate p̄ cunctis terrarū longe legitur prestātissima homibus incognita: ꝛ aliquādo casu comperta postea quesita ꝛ non est inuēta: ꝛ ideo dicit pdita Ad quā fertur Brandanus monachus gueniſſe. et tēpore Julij cesaris: ꝛ cōsequenter Octauiani Augusti in itinerario vbis Rome nō conscripta. quia nōdum repta. Sunt ꝛ quedā insule viuentiū nuncupate. de quibꝫ scribit mgr in histoꝛ. Beñ. iij. in quibꝫ nullus moꝛit. Et si tales homibꝫ foꝛēt note quis dubitat quin ꝓuenirent frequētande. Etiā sunt quedā insule in ꝓtibꝫ occidentalibꝫ nouiter vicz. de anno dñi M. ccc. lxx. vel quasi mirabilit ꝛ casualit repte. put mihi retulit epus Tartuseñ. pnunc cardinalis generosus Aroganēsis. Nec hmōi insule in aliquo antiquoꝝ historiographoꝝ lib. repiuntur ꝓscripte: ꝛ nō legimꝰ ipsas nec eius habitatoꝛes ab origine mundi dominiū sup se ab aliquo recognouisse. Nō ita comptū est. Cū pyrate quandā galeā siue classem regis Aroganū hostilit insequerent. naute velo ꝙ extēso ꝙ altitudinē maris occeani ꝑsus occidentē terrā fixaz vicz regnū arrogonie dc. seten⁹ relinquētes subsolano validissimo vento. q̄ sub solis ortu nascitur certāti: necnō insultant insequēti: ꝙ nouē infoꝛtuna maris dies ꝛ noctes vehemētissime sine spe nolētes ꝓfecti sunt: ꝛ tandē die decima mane oꝛto iam sole videtes mōtes Adriaticos cuiusdā insule ꝓminentes. quos solis radij ꝓpellebāt remittētes: ꝛ dum appꝛopinquassent. viderunt boies vtriusq; sexus pellibꝫ crudis anialiuz cinctos: ꝛ circūuolutos: ꝛ moꝛe caniculoꝝ latrantes: suatim tū se mutuo disertim ꝓcipientes: ꝛ symas facies tāq; symee cōir bñtes. hinc nauigātes fame cōpulsi letantes. ꝓmētoꝛijs appꝛopinquerūt. Incoli aūt videntes euentū rei et ꝙ pacific⁹ erat ipsoꝝ ingressus āmirantes de nouitatis raritate gestoꝝ. cū tales vl' accolas ꝛ

aduenas ipſi nec progenitores ipſorū in veritate nunq̄ viderint. Nec vſum nauiū habuerint nec cognouerint. Nihilominus aduenticios humaniter ſubacti receptarūt. qui cum nutu et eulatu ſe famelicos oſtenderūt: z mox beniuolentiā terrigenarū humaniter impetrarūt. Unde Boues z oues z aues incole ꝓduxerūt. quibꝫ ipſi crude veſti ſolebant. ꝑut hodie faciūt clicio pedes z agriofagite in India. de quibꝫ Iſiō. Ethi.xj.c.vlt. z ꝑut quōdam winuli z hungari vt dicit Boff. Uiterbieñ. in cronica. quas videlicz carnes crudas mox aduene ſuis caldarijs. vaſis z inſtrumētis que ſecum attulerāt ſolerter ſale cōditas igne decoxerūt z frixerunt: z huiuſmodi cibum bene cōditum comedentes incolis z indigenis cōmunicabant. qui tam odori fero cibo bene decocto guſtantes ouabant. Unde pegrini huiuſmōi per plures dies eiſdem cōuerſantes: z expoſt ad tres alias inſulas finitimas ꝓminētiores/ aſſumptis ſecū quibuſdā ex illis incolis: z in eiſdem ſimiliter bene ſunt recepti. licet gentes cuiuſlibꝫ inſule ſpecialē et diſtinctū loquendi modū ab alijs habuerint. ¶ Porro q̄ntam inſulam a lōge ſcopoloſam verſus occidentē ꝑ incolarū deſignationē eorundem ꝑſpicientes. cuius terrigene ferocitatis tante fuere. q̄ per nullū euentum aduenientes approp̄inquare ſibi ꝑmiſerūt: z taliter abacti primā inſulam aduentātes: z mores beſtiales omniū ꝓpendentes: z preſertim in vſu ciborū z etiam in oñi loco publico mares z famelle coitu tñ naturali cōmiſcentes conuenerūt. z q̄ mulieres cōmunes fuerūt vniuerſis certis viris vſe nō fuerūt. Et ꝑplem ꝑut alia aīalia bruta nutriuerūt. ſicut dicit lex.ij.C.de in dicta viduitate. videlicz q̄ mulieres ad hoc natura genuit. vt part⁹ ederent. Unde z Ouidius ꝑut narrat in lib. triſtium ꝑ Auguſtum Octauianū fuit relegatus: et in exiliū deputatus. in Scichia vbi homines beſtiali z crudeli modo viuētes ab oīm hominū conuerſatiōe penitus diſcrepātes. his z alijs ꝑ accolas p̄dictos plene plustratis. Aſſumptis ſibi quibuſdam paribꝫ videlicz virorū z famellarū de gentibꝫ iſtis: z nutu ſignātes ſe reuerſuros: z magna beniuolentia eoſdem relinquētes in terrā ſuam ꝑ vnius menſis ſpaciuꝫ z vltra trāſeūdo vix remeātes ꝓuenerunt: z geſta per ipſos viſa per regem Aroganū ad paralamētum regis franc[illegible]: z vniuerſitatē ſtudij Pariſieñ. detulerūt. de quorū conſilio ſacerdotes plures de ordine minorū. ſimiliter z agricolas: z omniū artium mechanicarū ad humanū vſum congruenter ꝓportunaq̄ artifices in p̄fatas inſulas referētes Qui tantū dei miſcōia ſagaciter opati ſunt. q̄ ꝑſentibꝫ diebus ad aſſuetorū hominū manſuetudinē z ritū humanalem z ad fidem catholicā: z iuuenes eorum ad litterā cognitionē experiēter ſunt redacti. Inſula vero q̄nta in ſua beſtiali feritate relicta: z qui nullius inter ſe nec alios ꝓfitebātur dominiū ꝓnūc regem recognoſcūt Aroganū principem z dominū ſuum. Hec autē illarū inſularū gentes ꝓut interim comptū eſt. inter ſe non habebāt rerum dominia quouiſmodo diſtincta. ſed oīa ꝓut in ſtatu innocētie erant cōmunia. de quo ſtatu dicit Scotus ſup. iiij. ſentētia q̄. diſ. xv. Immo ſm legem nature viuebant. vt ꝓz inſti. de rerū diui. §. ſ. viij. diſ. in ꝓin. z Plato ꝑhus ita reſpō diſſe inuenit. vt ibidē: z ſm legem diuinā. vt. viij. diſ. Quo iure. Sed in hac cōmunione nimiū excedebāt. q̄z ſimiliter mulieres cōmunes cōiter ꝓut p̄dictū eſt habebāt. ſed nūc z poſt reformationē p̄dictā q̄libꝫ habꝫ ſuā vxorē. z q̄libꝫ habꝫ ſuū virū ꝓpter fornicationē. ſ. ad Coꝛ. vij. xiij. diſ. Aerui. et. xxxij. q. ij. §. his ita. z in alijs reb⁹ viuūt ꝓut boies poſt lapſuꝫ ꝓſueuerūt ꝓpter duo ꝓncipalit. Prima. q̄z cōmunitas eſt ꝓtra pacificā ꝙuerſationē: z ſemp parit diſcordiā. ff. de. l. ij. l. Cum pater. §. dilectiſſimus. Scōa. quia naturale vitiū eſt negligi. q̄ cōiter poſſideſ. C. q̄ñ z a quibꝫ quarta pars petitur. l. ij. z diligentius tractanſ res ꝓprie q̄ cōes. xlvij. diſt. §. Neceſſe.

Ruſticus. Et quādo z qualiter putas illas gentes illic peruenisse. **Nobilis.** Opinātur quidē illas inſulas cum gentibꝫ ſuis in Lachiclisimo diluuij generalis ꝓmanſiſſe z abſortas nō fuiſſe cum etiā dicat mgr in hiſtoꝛ. poſt Jeronimū: z Danaſſen Damaſcenū. q̄ ſup numidiā ciuitatē excelſus mons eſt in armenia. qui Baris appellat. in quo multos cōfugiētes ſermo eſt diluuij tēpo. e liberatos. licet text⁹ dicere videat omnē carnem foꝛe conſumptā. Beñ. c. vij. ſed hoc nō eſt veriſimile. q̄z ante diluuiū generale oīes homines vnam linguā videnſ videlicz hebraicā cōmuniſ habuiſſe. ſed iſte gētes nō hebraica. ſed alijs linguis vtunſ nobis ignotꝫ. Aut vtrū ſint de ſeptuaginta duabꝫ linguis auditui noſtro non eſt diuulgatū. Sed ego p uto bmōi inſulas z gentes poſt linguaq̄ ꝓfuſiones ꝑ diluuiū aliqō ꝓticulare de maſſa terre nr̄e forte ſegregatas. ſic z hyberniā z Norwegiā et alias plures inſulas in occeano mari de gleba terre noſtre videm⁹ longe diſtinctas: z ſic foꝛtaſſis ſunt de illis ſex gētibꝫ cum ſex linguis ſpecialibꝫ taliter ſublatis. vt ipſaq̄ noticia ꝑ Iſiō.

et tēpore suo ⁊ ante tēpora sua cunctis fuerit incognita: ⁊ quia hic dicit de quattuor in sul' ānta derelicta ad fidem ⁊ humanitatē congruā redactā. adhuc fortassis sexta latet remotius aut aliorsuz nob penit⁹ icognita: ⁊ añ̄ venat dñs viuos ⁊ mortuos iudicatur⁹ clare mānifestāda

Rusticus. Questionis aūt dignū dinoscitur vtrū gentes in insula quinta: aut patres et ꝓgenitores gentiū in iamdictis quattuor insulis sint excusati. quia non crediderūt Ex quo ꝑ certo illorū eos quoꝝ in omnē terrā exiuit sonus. ⁊ in fines orbis terrarum verba scribunt̄ pueniſſe. predicatio non ꝓtingebat: nec ꝑ vicarios apl'orum pueniebat.

Nobilis. Et licet huius questionis materia ad ꝓncipalis nostri ꝓpositi cognitionē: et ad mei militaris status ꝓditionē sit mime ꝓportionanda. sed quia taliter incidenter quesiuisti ipsius solutio inquātum potero nō sit tibi deneganda. Nam durū est dicere. ad dñm Effunde irā tuam in gentes que te non nouerūt. ꝑs. lxxxviij. sed adaptat̄. put le. ⁊ no. xxvij. dis. c. ideo phibet̄: ⁊ in glo. vlt̄. ⁊ hec materia largissime tractat̄ in libello mgri Engelberti Abbatis admonensis de iusticia dampnatiōis: ⁊ grā saluationis vbi cōcluditur de eorundē dampnatione: ⁊ ibidem post solēnes scripturarū ⁊ rationū allegationes idem mgr̄ ponit exm̄ in effectu in quo videt̄. q̄ iuste ꝓpter culpam originalis pcti ꝓtractā ꝑ ꝓmos parentes sine fide nemo saluari pōt dicens. Quidē rex potentissim⁹ ⁊ liberalissim⁹ ac etiā iustissimus quendam suum militē quasi de nihilo erexit: ⁊ vt sibi liberius ⁊ cōstantius seruire posset castrū ⁊ ciuitatē q̄ndā sibi ⁊ filijs suis hereditario iure cōcessit in ꝑpetuū tali ꝓditiōe. vt q̄diu ipse miles ipsi regi dño suo fideliter seruiret illud castrū: ⁊ illam ciuitatē libere possideret. Sinaūt vt sine ꝓtradictione castro cum ciuitate ꝓuari posset. Unde miles habita possessione pacifica dictorū castri ⁊ ciuitatis ꝑ tēpora certa: ⁊ expost dñm regem suum nō seruiendo tpe necessitatis grauiter offendebat. Quare dñs rex ipm militē dicta possessione priuauit. Dic queso quo iure. filij aūt successores militis qui taliter excesserat regem predictū de suo dāno taliter ipsis illato habent increpare. Dis sincere ꝓpensis solutionē qtōnis. Nam rex est dñs oñipotēs. qui Ade cōmisit castrū paradisi: ⁊ offendebat dñm. Unde ipm Adam cū posteritate sua possessiōe castri ꝓuauit: ⁊ nos exiles filij Eue in insulis que ꝓcul sunt: ⁊ etiā ad quos fides nō pueni't rōne dicte electiōis ꝓpter inobedientiā ꝓuatos gaudijs celestibꝫ fore decreuit. Et nunc redeam⁹ ad ꝓpositum nostrū: ⁊ si cunctoꝝ ꝑ mundū noīa regū ⁊ regnoꝝ. put quondā in dicto vbis itinerario tpe Julij ⁊ Octauiani cesaris fuerunt compta plenissime posuimus supā. c. xiij. ꝓxie ⁊ nomibꝫ ꝓprijs ꝓscripta. Et huic capitlo notabiliter applicāda imo post p̄missa si placet diligent̄ recitāda

Rusticus. Et si de gentibꝫ ⁊ gentiū regnis ⁊ dominijs largā fecisti mentionē. Et huiusmodi gentes in se nō dubito. put supā tetigisti linguarū ⁊ ideomatū habuerint discretionem. de qua discretione rogo fac competentem specificationem.

Nobilis. Congruent̄ banc moues curialitat̄. imo ꝑ nostri ꝓpositi ꝓsecutionis declaratiōe quasi necessitatis questionē. Et scias q̄ supradicte gentes ⁊ regna inter se dīna liter discretas habuisse phibent̄ ꝓdictas septuaginta duas linguas. put quondā apd turrim Babel cōfuse fuerūt. vt Gen. xj. c. Que turris. vt dicit Sibilla edificata ⁊ erecta fuit in campo Sennaar in regione Babilonis. Et ām mgr̄m in histor. ibidez hoc factū est post mortē Noe qui post diluuiū vixit. ccclij. annis: ⁊ pantea quingentis annis vixerat. Item ām mgr̄m ibidem in hac diuisione linguaꝝ nihil noui fecit deus. quia voces eedem fuerūt. put hodie sunt apud oñes gentes. Sed dicendi modos ⁊ formas diuersis generibꝫ diuisit. vt vicz vna gens specialis speciali lingua vel due vel plures gentes vna lingua ꝓrent̄. vt videt̄ inter gētes ytalie ⁊ alamanie. Unde ꝓncipalis ⁊ ꝓma lingua fuit hebraica. Qua adam ⁊ Eua ⁊ ꝓsequenter oñis ꝓpago sua vsqꝫ ad confusionē predictā cōiter fuit vsa. Et deinde. ij. Assiria de Asur. iij. Caldaica de Coldeis. iiij. ꝑsica de persis. v. Marisica de Matiz. vj. Elematica de Elemanch vij. Arabica de Arbis. viij. Scitica de Scitis. ix. Paresica de Paresis. x. Caldita de Caldit xj. waspurganica de waspurgis. xij. Nesipiaca de Nesep. xiij. Keniaca de Kenia. xiiij. Harsistaniaca de Harsistania. xv. Samaricana de Samaria. xvj. Ethiopiaca de Ethiopia. xvij. Alanica de Alon. xviij. Amozonica de Amazonia. xix. Zelethica de Zelech. xx. Masturica ō tepegyaca ō tepegia. xxiij. Apabamastbur. xxj. Ochica ō och. xxij. Trechica ō trech. xxiij. Grecica ō grecia. xxvij. virica ō viric. xxviij. armenica ō armēia. xxix. alanātica ō aleuāt. xxx. frācigena ō frācia. xxxj. britanica ō britania. xxxij. Aqtanica ō Aqtania. xxxiij. Hyspanica de Hyspania. xxxiij. Scotica ō Scotia. xxxv.

lxxvij linguæ

Betinatica de Bezinach. xxxvj. Rustiaca de Rustia. xxxvij. Bulgarica de Bulgaria. xxxviij. Ungarica de Ungaria. xxxix. Lypoziaca de Lypozia. xl. Indiaca de India. xlj. Almidiaca de Almidia. xlij. Saluiaca de Saluia. xliij. Saxonica de Saxonia ꝑ Alamanica. xliij. Artinonica de Artinonia. xlv. Pacracionica de pacracioni. xlvj. Carcerionica de carceriõi. xlvij. ysmabelitica de ysmabelitꝫ. xlviij. Partiaca de partia. xlix. Seuoztiaca de seuoztia. l. Halatiaca de Halatia. lj. Vastonica de vastonia. lij. Bricciaca de Briccia. liij. Papiliaca de papilia. liij. Hurbatiaca de Hubartia. lv. Tanamaca de Thananea. lvj. Sydonica de Sydonia. lvij. Sadochiaca de Sadoch. lviij. Hecedonica de Hecedonia. lix. Arachtonica de Arachtonia. lx. Bretica de Brectis. lxj. Epiphanica de Epiphania. lxij. Tarsyaca de Tharsis. lxiij. Pomponica de pomponia. lxiij. Abusiaca de Abusia. lxv. Sansusiacha de Sansuchia. lxvj. Arcanũciaca de Archamitia. lxvij. Parcaniaca de Parcanica. lxviij. Hesopotanica de Hesopotania. lxix. Taroniaca de Tozonia. lxx. Disponiata de Disponia. lxxj. Parcreuanciaca de Pacremantia. lxxij. Syra de Syris: ⁊ hec oĩa ⁊ singla ydiomata sunt collecta de itinerario vbis Rome. fatenť tñ ibidem paragratozes. put etiã. s. dixit Jsiõ. q̃ nõ gentes de singulis linguis. sed loca gentiũ: ⁊ reliquias dispsoꝝ pl'ozũ inuenerunt. Marcus etiã venetus de his que sunt in Affrica ⁊ Asia maiozi quas cũ socijs suis pambulauerat multum concozdat. Unde dicit Jsiõ. Ethi. ix. c. ij. Dum gentes linguarũ: aut gentium linguas deseriberet Sex gentes de tribu Chanaan ignote sunt. que a bello Eciophico subuerse vsq̃ ad obliuionẽ preteritoꝝ nominũ puenerũt. Hec ille. Ecce verisimile videť q̃ tot gentes impatozum tpibꝫ p̃dictoꝝ tam gnare vix poterant obfuscari quin mulieres cum paruulis que post bella solẽt frequẽter residuari aliq̃ ꝓpagatiõe cũ naturali linguagio videnť resuscitari: aut alit put pretactũ est. q̃ gentes in sulaꝝ. de q̃bꝫ sup̃ fecim⁹ mentionẽ. de ill' sublatꝫ gẽtibꝫ puenerũt.

Rusticus. Est ne aliud linguagiũ vel idioma preter illa ꝓnũc annumerata.

alia idiomata

Nobilis. Utiq̃ sic. Et nobilissimũ loq̃ndi gen⁹: ⁊ tã q̃ auri minera p̃ ceteꝝ metallis ꝑ totã Europã ⁊ ꝑ plures Affrice ⁊ Asie regiões p̃libatũ. q̃õ q̃n dam Romani dum rempublicã laudabilit̃ ꝑ vniuersum gubernabãt mũdum. Artificialit̃ de greco ⁊ latino cõponi decreuerũt ⁊ statuerũt: ⁊ nõ de oĩ greco q̃ õ est quadruplex. sed tñ de regulato. q̃õ atticũ siue attica lingua dicebať. de quo infra diceť. quo antiqui pĥi vicz Aristoteles Plato ⁊ Ypocras ⁊ oĩes Phisici Ethnici Loici ⁊ Stoici cõir vsi fuerũt. ⁊ nõ de oĩ latino cõi. q̃ multiplex est. Et quo ꝓnunc vtũtur Romani Ytalici Lombardi Gallici ⁊ alij plures natiões. q̃ oẽs quondã latini dicebanť: ⁊ maxĩe tpibꝫ latinoꝝ regũ ante Rome conditionẽ et post vsq̃ ad tempus Julij cesaris. de quo Wgr̃ in histoꝛ Judi. xvj. in incidentijs. Sed de illo latino. de quo dicit Jsiõ. Ethim̃. lib. ix. c. j. q̃õ quadruplex fuit. videlicz Primũ prisciũ. Secundũ latinũ Tertiũ romanũ. Quartũ mixtũ. Priscum fuit quo vetustissimi ytalie sub Jano et Saturno sunt vsi. Sed latinũ q̃õ sub latino: ⁊ regibꝫ Tusci: ⁊ ceteri in latino sunt locuti. Exquo fuerũt. xij. tabule scripte. sed romanũ. q̃õ post reges exactos a pl'o romano ceptum est Q̃õ Nevius Planc⁹ Ennuius ⁊ Virgilius poete. ⁊ ex oratoribꝫ Gracus ⁊ Catho ⁊ Cicero. ⁊ ceteri effuderũ. ¶ Unde Azo de latina libertate tollẽda loquẽs exponit latina hoc est romana cum certis silitudinibꝫ. put ibidẽ in summa sua ꝑ extensum. Sed mixtũ q̃ post imperiũ latius ꝓmotũ simul cum moribꝫ ⁊ homibꝫ in ciuitatẽ: omanã irrupit integritatẽ verbi. ꝑ Solocismos ⁊ Barbarismos corrũpens. ¶ Largo ꝛ. sumpto vocabulo oĩes dicũtur latini. q̃ in Europa ⁊ extra grecos sunt cõstituti. vt le. ⁊ no. in. c. Canones. xl. dist. circa mediũ vel melius q̃ oĩes dicũtur latini qui chr̃iano nomine ꝓfitentur. Exceptis grecis qui scismatici sunt. vt in Clem̃. j. de magi. in glo. super ℣. hebraice. Nobile aũt dictum ydioma. videlicet latinũ romani grãmaticã dixerunt. siue latinũ regulatum vocauerũt. licet ꝓprie loquendo oĩis regulatus modus loquẽdi. in ydiomate quocũq̃ vulgari grãmatica dici possit ꝑm Jsiõ. Unde Bonus hebraicus regulariter loquẽs dicitur grãmaticus. similiter ⁊ grecus lombardus: aut alamanus: aut quiscunq̃ alius. Unde ꝑm mgr̃m in histoꝛ. de turri Babel. in incidencijs. Heñ. c. xj. Dicit q̃ Cham filius Noe legitur scripsisse septem artes liberales in quattuoꝛdecim columpnis. Septem videlicz eneis: ⁊ septem laterinis contra vtrũq̃ diluuium: ⁊ hoc post linguarum confusionẽ: ⁊ ante vbis rome conditionẽ collocabatur: ⁊ verissima cõsistebat in lingua hebraica. Et ꝓsequenť in oĩibꝫ alijs. Js aũt qui ℔ vtiť mõ apõ latinos. i. ytalicos dr̃ lr̃aliter loqui: ⁊ nos latinice. put Greg. hoc linguagiũ regulatum dixit latinum. in libꝛo vltimo

Moral.c.xviij. Ubi dicit in lib. Job de Arabica lingua ad latinũ translatum.qõ Jeronimus dicit grammaticam super epistolam ad Tytum.vt.xxxvij. dist. Siquis grãmaticam. Et hoc idem Gratianus.xxxviij.dis.§. Sed licet. Et etiã habetur in.c.fi.de eta.t quali.or. Et similiter Greg. Grãmaticam dixit scientiã auctoris.qui fabl'as Jouis aut Mercurij seu Saturni recitabant.vt le.t no.lxxxvj.dis. Cum multa. Sed puto dicendum.q licet in omnẽ linguam. Et oñe ydeoma ipsa scientia videlicz grãmatica.suarũ traditionũ dirigat documenta. put colligitur ex premissis. habũdantius tamẽ t principalius in hoc reglato linguagio. quo frequentius vsi sunt. tam veteres quã noui doctores t magistri. Et pserum vtriusq; iuris: et hinc eccl'iastici dogmatis scriptores. Unde Athomatice. put p apostolum intelligitur Paulus:t per principem papa vel impator t ẽ. put predictum est supra.c.xviij. vt hic modus apud nos loquendi Grãmatica dicatur rationabiliter est introductus. Habemus etiã loquelam digitorum.de qua Beda in lib.ij.de ratione temporũ.c.j.habemus etiam notas vel signa digitorum.de quib; Jsiõ Ethi.j.c.xix. Sed hec nihil ad nos. Et nota ẽm Jsiõ. vbi supra.q oẽs orientis gentes in gutture lingua t verba collidunt.sicut Hebrei t Siri t oñes mediterranee gentes in balato sermones feriunt.sicut Greci t Asiani.t oñes occidentis gẽtes verba in dentibus frangunt.sicut Italici t Hispani:t q sit speciale donũ dei scire multas linguas.nõ. glo.j. ad Coz. xij. sup ẏba.genera linguaq;.

Rusticus. Qua aũt lĩgua loquebatur deus ante mũdi t post mũdi creationẽ.

Nobilis. Tu extra nostrum ꝓpositum me nimiũ cogis vagãdum. Attamen scias.q dicit Jsiõ.q difficile est scire. cuiusmodi lingua locutus est deus in principio mundi dũ dixit fiat lux. quia nõdum erant lingue. Item qua lingua insonuit postea exterioribus hominũ auribus. maxime ad primũ hominẽ loquẽs. Et ad ꝓphetas vel dum corporaliter insonuit dicens. Tu es filius meus dilectus.vbi a quibusdam creditur.illa lingua vna t sola que fuit anteq; esset linguarũ diuersitas. videlicet hebraica Jn diuersis quipe gentib; creditur q eadem lingua illis deus loquatur.qua ipsi homines vtũtur vt ab eis intelligatur.loquitur aũt deus hominibus:nõ per substantiã inuisibilem scz per creaturã corporalem per quã etiam t hominib; apparere voluit. quãdo locutus est:et quia aplius dixit Si linguis hominũ loquar t angelorũ.j.ad Choz.xiij vbi queritur qua lingua angeli loquãtur.non q angelorũ alique lingue sint. Item qua lingua homines in futuro loquãtur. Nunq; ẽm Jsiõ reperitur. Nam dicit apostolus Siue lingue cessabunt.j.ad Choz.xiij. Et glo.Augustini ibidem cessabũt videlicet in futuro.quid eñ alicui dicetur.vbi oñes eadem intelligẽt. Sed quomodo loquatur deus ad angelos:t angeli ad deum:t deus ad sanctorũ animas:t sanctoꝝ anime ad deum:t deus ad diabolũ:t diabolus ad deum. Vide Greg.moral.ij.c.iiij.circa fi. Et plenius sequẽtib; duobus capitulis.

Rusticus. Que sunt aũt lingue principales: et per mundum magis vsuales.

Nobilis. Tres videlicz Hebrea t Greca t Latina.que toto orbe maxime excellũt. His eñ trib; linguis sup crucem dñi a Pilato fuit causa eius scripta. Unde t ꝓpter obscuritatem sanctarũ scripturarũ cognitio trium harum linguarũ necessaria est. vt ad alterã recurrat. Dum si quã dubitationẽ nomis vel interpretatiõis sermo vnius lingue attulerit. Greca aũt lingua inter ceteras gentiũ clarior habet. Est eñ latinis t oñibus linguis sonãtior. cuius varietas in q̃nq; partibus discernit. Quarũ prima dicit Coenodo id est mixta siue cõmunis:qua oñes greci vtuntur. Scõa attica videlicz Atteniensis qua vsi sunt oñes grecie auctores. Tercia dorica quã habent Egiptij t Siri. Quarta lonica. Quinta theolica qua se theologi locutos dixerũt. Sed quia tua rusticitas bene mouebat de linguis gentium. quia put predictũ est Gentes ex linguis t non ex gentibus lingue exorte sunt. Jgit linguarũ discretiones multum ad ꝓpositum nostrum profuerunt.

Greci linguae quae sunt

Capitulum

De signorum insigniorũ ⁊ armorũ ad imperatorẽ

reges ⁊ ꝓncipes ⁊ alios nobiles ꝑtinẽtiũ vsu ⁊ ꝓsuetudie. Caplm. xxix. Ait rustic⁹. Onstruosa sunt que refers Et auditui necnon appetitui meis delectabilẽ ad vltra querendũ quandam curialitatis questionẽ inducis huic quoq; materie cõgrue cozrñdentẽ. Nam qz nõ vidi tam experienter ruralib⁹ ꝓtinuo ꝓpedit⁹ tamen ꝓuenienter audiui oĩs nobilitatis stat⁹: ⁊ gradus ⁊ graduũ dña: ⁊ insup loca necnõ vniuersitates ꝑ'los ⁊ gentes ⁊ regna. de quib⁹ ꝓtie supza posuisti descriptionũ documenta vti signãter signis ⁊ armis ⁊ in suis reb⁹ Scutis Barinis Clipeis ⁊ egidib⁹ velis vexill' ⁊ paneriꝭ ꝑferentes. Et preserti nobiles ⁊ magnanimitate ꝓpollentes: ac in ingentiũ suaꝝ sublimitatis ⁊ nobilitatis ꝓtensaꝝ iactãtia in bellis preliꝭs. pugnis. duellis. ⁊ torniamẽtis pallaciꝭs curiꝭs curtib⁹ ⁊ dominib⁹ portis ꝭanuis ⁊ hostiꝭs ac valuis ꝑsignantes. Unde notãter de his quid dicat vtriusq; iuris: aut ꝑscripte cõsuetudis auctozitas ꝓcipere desidero ad

m

Robil'. ꝓgruentẽ: ⁊ vsuz talẽ foze laudabilẽ: ac ꝓ re publica rite cõmendabilẽ. Nam ꝑ eadẽ arma vel insignia vnius legionis exercit⁹ in cãpo mirifico. vnius ꝓncipis vel ducis scire poterit mẽtis excitationẽ. Et insup quẽ cur quõ aut qñ. sequat̃ expeditiõis turbã dirigentẽ. vt nũeri. c. ij. in ꝓin. vbi dixit dñs ad Moysen ⁊ Aaron. singuli ꝑ turmas signa atq; vexilla castramitabunt̃. Et Jere. vj. c. Clangite buccina Et super Bechecarẽ leuate vexillũ Et Ysa. xj. Et leuabit signũ in nationib⁹ ⁊ ꝓgregabit ꝑfugos isrl'. ⁊ dispsas inda colliget. Et Jere. iiij. Congregamĩ ⁊ ingrediamur ciuitates munitas leuate signũ ⁊c. Et Jere. l: Rex medoꝝ cõtra Babilonẽ suscitabit̃ leuate signum auge te custodiã ⁊c. Hinc dum in tumult⁹ ꝑcinctu bellandi galeis tegunt̃ facies insignis. tristis. ⁊ armis. intim⁹. feraꝝ. latens ⁊ ꝓstans cognoscat̃ ani⁹ gl'iose certantis. Signoꝝ aũt hmõi delatio. ꝓut his nõ erat cõis quondã tpib⁹. vt patenter apparet in vbe romana. qz ꝓpendo ꝑspicaciter. pallatia veteris. picturas statuas. celaturas anaglyffas. structuras. arcus. tumbas. busta. sozones. marmoreas ⁊ lapideas. Ex vtiq; signa seu polimina vel arma romanoꝝ antiquoꝝ nõ reperiunt̃ in sculpta Sed si q̃ sunt nouissimis tp⁹ib⁹ apparent polimita Nec videm⁹ ꝑ ytaliã antiquioza signacula q̃ꝫ in turrib⁹. muris. ⁊ menib⁹. ciuitatis Mediolanẽ. effigiẽ tortuose serpentis cõtinẽtia. Perpẽdam⁹ igitur dum refulsit sol in clipeos aureos: ⁊ resplenduerũt mõtes ab eis. ꝭ. Mach. vj. Et Salomon fecerat tricenta scuta aurea tricentoꝝ aureozum quibus tegebantur scuta singl'a. ij. Paral'. ix. Et clipeos aureos quos postea fecit Eneos. ij. Paral'. xij. Et Holias ereo clipeo cogebatur. j. Reg. xvij. Ex quib⁹ ⁊ pluribꝫ aliꝭs scripturis apparebat q; bellatoꝝ scuta. ⁊ etiam nobiliũ qui auro decozabatur vnicolozes erant. Sed prout predicitur principes tantum populoꝝ aut populus seu vniuersitas vt dom⁹ Juda. Primũ de qua legit̃. Beñ. xlix. c. Catulus leonis vexillis signatis figuraliter discoloratis. Et signaculis ꝓcellẽtib⁹ insignitis vti videbãtur. Unde scribitur in lib. de scrutinio scripturarum. lib. j. dis. viij. q; tribus vicz domus Juda extende minabat in vexillo leonem. Et etiam ex eo qua predictus Judas. ꝓut legitur in testamento duodecim patriarcharum de seipso dixit. inter fortitudinis sue mira gesta leonem inquit interfeci: ⁊ eripiebam edum de oze eius. Nam ex eo Hercules qui leonem ꝑstrauerat accinctus belle leonis ciusdem. ⁊ eius effigiẽ pro signo bellico vexillis ingiter ⁊ scutis ⁊ armis infigendo deferebat. Unde cõsequenter. iij. Reg. vij. legitur q; in fabricatiõe templi Sculptũ est in tabulatis illis que erãt ex eris metallo Cherubin ⁊ leones ⁊ illi leones representabant illam tribum in qua sceptrũ remansit quousq; mittebatur qui mittẽdus erat. vt dic. c. xlix. Legim⁹ etiã Josue in scuto ⁊ vexillo duxisse draconẽ Et Judã Machabeũ leonẽ hũano capite ꝓpollentẽ. Itẽ Dauid Regẽ vexillũ ⁊ clipeũ distinctis coloribꝫ triptitũ ⁊ Alexandrũ magnũ tres cãpanas ⁊ hectozẽ Troianũ sereniss̃imũ ymagines triũ leonũ in clipeo deaurato depictos legunt̃ minasse. de his aũt signis armoꝝ armigeroꝝ ⁊ bellatoꝝ ꝑ vexilla seu toq; signat̃ Dicit Jsiõ. Ethi. li. xviij. c. iij. Signa belloꝝ ꝓncipalia sunt Aquile dracones ⁊ pile aq̃le ideo q; eadẽ auis iouis ĩ armis auspicio fuerit. Pã duz idẽ Jouis aduersus tytanos ꝑficiscerẽt aquilã sibi ĩ auspicio apparuisse ferũt quã ille ꝑ iudicõ victorie acceptã tutele sue aspiciat⁹ ea legiõi signũ dedit. q̃ factũ est vt deiceps militũ signis cõmitterẽt. Cui⁹ memit Lucan⁹ dicẽs. Signa ptes aq̃las ⁊ pilas minantia pilis draconũ sig̃ ab apollinis Marce pbiconis

inchoata sunt. debinc a grecis ⁊ romanis in bello gestare ceperunt. Item Pilam in signo cō=
stituisse fertur Augustus Octauian⁹ ꝓpter natiões sibi in toto orbe subiectas: que prius in scu
to tria capita boum ꝓ pmittitur fertur ꝓtulisse. sub romolo aūt milites pro vexillo fasciculos
feni per eūdem Isiō. legūtur erexisse. hinc ⁊ manipuli milites sunt appellati. Manipulos eñ
dicim⁹ fasciculos feni. q manū impleat. Vexillum eñ signū bellicū tractū nomē habens a veli
diminutiõe quasi velum exile. Vexillum etiã dicitur velum in se continēs signū imperatoris vl'
alterius potentis. de quo dicitur. C. vt nemo ꝓuatus titulos pdijs suis vel alienis imponat. vel
vela regia suspendat. de quo sincerius vide Azo. e. ti. ⁊ de huiusmõi velo vel vexillo ponit. ꝓvj.
q. vj. consuetudo. ⁊ in glo. ij. sed hec nihil ad nos. sed ad ꝓpositum nostrū dicit mgr in histoꝛ. de
herodianis. q Herodes rex posuit aquilam auream sup speciosam portam templi immensi pon=
deris in honore senatus romanorū qui protūc vt aquila que cunctis dñatur auibus: ita roma
ni sub Augusto cesare totu terrarū circulo patenter domiari videbãtur. qō quidam signū / vicz
aquile coloris nigri. clipeo aureo ptense sacrū sibi prefert imperium romanū. deinceps appro
priare Unde Clipearius dixit rex romanorū siquid veri mea prefert vox aquilã nigro forme
croceo clipeo fert: ⁊ sic plura diuersa magnatū poteris colligere signa que quēadmodū alie res
et possessiones p legittima tẽpora vni pgeniei ⁊ per vnam domū. seu stema. seu hominū genus
aut ꝓpagationē prescribũtur: ⁊ intantū. q huiusmõi signis alicui cuiuscūq; conditiõis uti vel
talit' vsurpare nõ licebit. sed siquis fecerit p pncipem ad eius petitionē. cuius interest ad renū
ciandum ⁊ deponẽdum cõpellet. ar. C. de iudeis. l. iudeos. de ex. prela. c. cū dilecta. ⁊ ꝓprie. C.
de his q̃ potẽtioris noīa titulis prediorū ascribũt. l. j. ⁊ no. ī auẽ. de mandatis pnīn. §. penū. Uñ
dicit Bartholus in tractatulo suo de armis. q quidã nobilis alamãnus inuenit rome curia=
lem similia deferentē arma quēadmodū ip se cõsueuerat deferre. sed illum iudicialiter conuen=
tum cõuincere nõ poterat ad deponendū ꝓpter distantiã locoꝝ: ⁊ fortassis non cõstabat de po=
ritatis potioritate. sic' habet' de magnis artificib' qui opibus suis ⁊ instrumẽtis signa ⁊ stig=
mata solent impmere. vt gladiorū fabri. ⁊ siquis minoris artis aut facultatis talia fabricaret.
et sua signaret instrumẽta aut notarius public⁹. siue scriba. vel cãcellarius alterius notarij do=
lose signuz suis cartis apponeret. tenet'. l. cornelia. de falsi. vt in. l. cos. ff. de falsi. ⁊. C. de accessoꝛ.
l. nemo. ꝑ. sed necq; talis. ⁊ ī auẽ. de instru. cau. ⁊ ij. §. sed si instrumẽta. ⁊. §. oportet. cū ibi notaꝛ.

Rusticus Sum cõtentus de pmissis. sed quia quorūdaz antiquorū dominantiū desi=
gnasti terre pncipum notabilit' arma placeat modernorū si quo noueris regū
aut regnorū describere signa. vt p=
mittit' vexillis vel clipeis pferēda. **Nobilis** Tu scis q olim habere memoriã nõ est hu
manitatis. vt. C. de veri. iure enucle. l. j. igit'
humanit' agis ãmouendo ⁊ pfertim in his: ⁊ que fortassis oblitioni cõmitterẽ solerter hortaꝛ
Unde scias quendã exptissimū: vicz mgrm Conradū cantorẽ Thuriceñ. quondã cõplicasse li
bellum / quẽ noīat clipeariū. in quo talit' sibi nota regū arma versib⁹ optimis duxit depingen=
dum. vt ecce. Nam de armis imperatoris predictū est. sed de rege frãcie dixit. Francus rex in la=
surio flores liliorū ex auro pfert id hñs insigne decoꝝ. Item de rege hispanie. Rex hispanie du
os giluo tibi nigro leones. In niueoq; duas vrbes rubeas ibi pones. Item de rege vngarie.
Albus equus rubeo clipeo regis solet esse vngarici. Nec equo frenū nec sella deesse. Itẽ de re=
ge Bohemie. Dumq; Bohemie tibi rubeū clipeū fore ponam. Hic alb⁹ leo vult antepferre co
ronã. Item de rege Anglie. Anglice rex clipeus tuus alb⁹ habet' ibiq;. Crux trãsit rubea spes
ronã. Item de rege Russie. Pileus in niueo clipeo rubet estq; ruthen. Regis gens cui⁹
pcul est a littore reni. Item de rege Marrochi. Vult marrochi rex in auris dominãs truculẽ
tis. In croceo rochos tres forme ferre rubẽtis. Item de rege Jerusalẽ. Regi Jerusalem diuer=
sa pericula ferentis. In clipeo niueo crucis extat forma rubentis. Item de rege Dacie. Nigro
rex dacus aquilam sibi dimidiare. Ex rubro curruscq; rotã vult ptiguare. Itẽ de rege Swecie
In fulna rex swesionū vult ferre gemellas. Ex viridi pictas sub cõplexu domicellas. Item de
rege Norwegie. Ecce tuus Norwegia rex Danis bene notus. Fert clipeū cuius color est ni=
ger vtputo totus. Item de rege Prussie. Prussia rex tuus in niueo tria fertur. Habere mauro=
rum capita si ve=
rū nescio de re. **Rusticus** Credo q aliqua de predictis armis dieb⁹ istis sint varia=
ta. sed nihil refert. dic de ducibus terre principibus si que
tibi sint nota nobis si=
militer notificanda. **Nobilis** Possibile puto. q similiter in ducibus terre aliquorum
arma regies trãsposita. Nihilomin⁹ ꝓpẽde sua scripta.

Clemencia regis et pingnum

et ꝑmo de ducib⁹ auſtrie. Dux tuus auſtria vult clipeū ꝑferre rubentē. Cui ps fert media zonam candore nitentē. Itē de duce Sueuor. Sueuorū ducis eſt giluus color hunc ita ponis Ut ſup hūc nigri pingat forma leonis. Itē de duce Brabancie Dux Brabante tuus clipeus rubet hūc ita pingā. Albū qꝫ caput hic auri diademate cingā. Itez de duce Herantino. Dux Herantinus aquilā clipeo gerit albā Blaueo nec in ℔ linguā reputo mihi balbā Itē de duce Lotharingie. Lotharingus habet giluū clipeū. ſed oportet. ꝙ tres zona rubeus albas aꝗlas ibi portet. Itē de duce carinthie Albo carinthi duo nigri ſtare leones. Sz giluā zonā medio rubei fore pones. Itē de duce bauarie Bauarici ducis eſt in nigro ferre leonē. Biluū ſicꝫ ſui ſigni dare cognitionē. Itē de duce tekko. Dux de tekken vult albū nigro mediare. Obliq̄ſcꝫ modis quaſi tract⁹ reticlare. Itē de duce Schleſie. Albo dux ſchleſie tres pauones hz ex his Hic viret. ℔ blauet. hūc nigro corpore texis. Itē de duce Stetineñ. Stetinenſis ducis eſt. ꝙ porta notat apta Tractu nāꝫ ſuo maris ℔ hz boſtia certa. Itē de duce Pomerie. Ducis eſt niueo cerū⁹ niger iſti frōte Rubrā ſtellā dic anrea cornua ſiſti. Itē ō duce barnhem. Fert dux de Barnhem glaucū veltrē canē idez Stat cattus in rubeo ſpacio niſi falſa tibi dem. Itē de duce Alliſie. Alliſie ducis eſt auri draco q̄ dat ab ore flāmaz. Sz ſpacio croceo depingo colore.

Ruſticus Sū ꝓtent⁹ arma ꝓcepiſſe de tot germanie ducib⁹ Conſtat tibi quicꝫ de comitibus. **Nobilis** Scias ꝙ idē clipeari⁹ de alamannie comitib⁹ ſil'r poſuit notabiles ꝑſus vt ecce. ¶ Fert aꝗlam Tyrolis clipeū preſtante rubore
Que nigri pedis eſt alias albente colore'.
Thuringen Clipeo nigro ſtat forma leonis
Cuius pollem variam rubeo niueocꝫ reponis
Nurenberg clipeus album rubeumcꝫ ferendo
Lineat oblique quaſi ſonas ſex faciendo
Ecce Subaudinus comes in rubeo peribetur
Ferre crucer cuius albus color eſſe videtur
In Baden comiti clipeū pingit color auri
Linea ſed rubea medium ſecat iſtius auri
Habſburg in giluo rubei ſtat forma leonis
Que velut ad predam diſtento corpore ponis
Rapreſwile roſas tres fert preſtante rubore
Dicꝫ ꝙ hic comes eſt noſtre concernimus bore
Kiburg in nigro giluam tabulam fore ponis
Obliquanſcꝫ duos giluos ſecet illa leones
Burgow zonas oblique ſex dare noris
Quarum tres rubei tres albi pone coloris
Toggenburg cum torque canis viloſus habetur
Biluo pro preda qui ſemper hyare videtur
Tierſtein ſit giluus clipei color z bene cerua
Que ſupra lapidem vult ſtare ibi cerua
Marggrauio cui Stiria dat germen honoris
Alba ſtat clipeo varij panthera colorıs
Nurenburg quadripartiti preſigne priore
Album preponens ſed nigrum ſubtetiore
Ecce palatini reni ſtat forma leonis
Ex auro nigrū tamen huic campum fore ponis
Stat Juliacenſi ſuper album forma leonis
Nigra ſupercꝫ caput auri diadema reponis
De Rugen domino qui debet iure preeſſe
Dic auri clipeo nigrum bubali caput eſſe
Lantgrauius ſwerinenſis duo ferre bouina
Alba ſolet capita ſed adeſt ibi linea bina
Monfort ſi verum put expedit aſſero de re
Vexillum paſcale rubeus cenſetur habere

Rotenburg blauius color est a posteritate.
Fert tamen vrbs rubea giluū pro parte priore
Virtenberg ceruina tria nigra cornua defert
In clipeo qui tincturam croceā tibi profert
Veringen giluo cerui tria cornua nigra
Pretendit nec in hoc/tibi sit mens credere pigra
Montispilgardi Comes ex auro prohibetur
Ferre duos pisces clipeo qui rufus habetur
Pirreti Comitem clepeo giluo scito pisces
Ferre duos ⁊ vt arbitror hos rubeos fore disces
Orlens ⁊ vilhelmi clipeo qui blauus habetur
Aut de lasurio nitet aurea stella videtur
De Friburg aquila rubet in giluo sed oportet
Ex per circuitū quedam variamina portetur
De Froburg aquila varie fert pellis amictum
In clipeo quem de giluo dicam fore pictum
Liningen blauiū clipeum gerit atq; coloris
Albi tres aquilas in eodem ponere noris
Helfenstein in rubeum clipeum gerit ac elephantē
Album ponit ibi pre grandi corpore stantem
Zolren stat niueo rufus leo margine lato
Siluis atq; nigris octo spacijs variato
Hohenlo duo stant nigri tacti super albo
Sic niger hoc clipeo color est contrarius albi
Ferre Vigenensis auri clipeo memoratur
Delphinum cuius blauus color esse notatur
De Salmen comite comiti duo salmones fore debent
In nigra niueam tamē hi formam tibi prebent
Tubingen giluum vexillum fertur habere
In clipeo quem pro reliqua parte scio rubere
Eberstein niueo flos quinq; nitet foliorum
In medio blauus: ⁊ sic noto quemlibet horum
Oetingen viret ⁊ giluo rubeoq; repingit
Limbum quos niuea cācellans linea stringit
Indomiti comitis niger ac albus fore scitur
Quattuor in spacijs velut in fascis reperitur
Hirsuti clipeus diuisus parte priore
Album sed rubeum prefert in posteriore
Honberg diuidis in niueum rubeumq; colorem
Sed niueo partem clipei das subteriorem
Lichtenberg niueum prefert clipeum sed eidem
Dic tres esse globos rubeos vt vera tibi dem
Hennenberg rubet ⁊ candet niueo quoq; detur
Nigra biceps aquila que dimidiata notetur
Nurvenburg gilue zone tres atq; due sunt
Albe ne niueis rubei tractus sibi desunt
Calrven fert giluum clipeum sed rufus in illo
Vult leo stare super petre terreve pusillo
De Castelen clipeus rubet at niueus reperitur
Quattuor in spacijs velut in fascis fore scitur
Hirtzberg in giluo ceruus niger est sed eidem
Cornua sunt rubea si vis vt vera tibi dem
Diligen clipeum de lasuro fore pones.

Obliquans tabulam geminosq; leones
Bonlanden clipeo quē deferro fore censis
Armatus miles stat ⁊ huic dextera micat ensis.
Bechburg tres clipeo fert zonas fit quoq; prima
Horum nigra sit alba sequens: sed rubea sit ima.

Rusticus Cōtētor ꝺ tātoꝝ armoꝝ descriptōe. Et nūc expedit si q̄s arma nō hubuerit cui⁹ est auctoritas in taliū armorū collatōe. **Nobilis** Hoc videmus ꝑ singulos dies ꝙ papa vel impator/aut rex romanorū alicui nō habēti ꝓut ꝯferūt nobilitatē sicuti p̄dictū est signū armoꝝ/aut arma tāq̄ bn̄merito solēniter ꝯferre. ⁊ desup lr̄as patētes ꝯsueto munimine fulcitas assignare in finē vt hmōi signa seu arma sint maioris efficacie nobilitatis figura. Sic in testamēto facto corā principe. vt. C. de testa. l. omniū. Et etiā scdo: qꝛ nō pōt ꝓhiberi ab aliq̄ vt p̄ferat aut ꝓducat illa signa. C. de iurisdi. om. iu. l. ij. ⁊. ff. de minori. l. minor. Tertio si duo assumpsissent eadē arma/vt insignia: nec de prioritate vel posteritate pōt apparere p̄ferr̄ ille q̄ ꝑ principē recepit. vt. ff. de excu. tuto. l. duas. Al's prior tpe potior est in iure. vt de reg. iu. q̄ prior. lib. vj. Quarto qꝛ si essent in exercitu vel in alio loco. Et q̄reretur cuius arma deberēt in ordine p̄cedere ceteris paribꝫ illi⁹ arma cui a principe fuerūt concessa. vt. ff. de aboli. l. fi. de maio. ⁊ obe. per tuas. ⁊ notāter ꝺr ceteris paribꝫ: scꝫ qꝛ q̄ habēt eadē arma: ⁊ sunt imparis dignitatꝫ: p̄ferr̄ ille q̄ est in maiori dignitate ꝯstitut⁹. ar. de albo. sunt. l. j. ⁊ C. de censi. l. j. lib. xij. Est tn̄ cōmēdabile si q̄s a ꝓgenitoribꝫ suis habuerit arma. ⁊ a tanto tpe ꝙ nō est in hoīm memoria de hmōi armorū collatiōe ꝓut dictū est supius de nobilitatis stematis antiquitate. **Rusticus** Et si q̄s auctoritate ꝓpria assumpserit signū armoꝝ/aut alioꝝ signoꝝ stigmata. **Nobilis** Dicūt doctores fore ꝑmissum: qꝛ nō reperir̄ ꝓhibitū. de q̄. ij. q. v. cōsuluisti. in glo. ij. ⁊ de transa. inter. in glo. ꝟ. nō inuenitur. ⁊ talibꝫ vti pōt in bello/aut alio quocūq; loco. ⁊ ꝓut artifices sculpturas/aut effigies possunt eligere suis structurꝫ roborādo cōfectis/aut cōficiēdis: ꝓut etiā noīa ꝓpria ꝑ singulos dies ꝑ hoīes assumunt̄ dūmō nulli fiat p̄iudiciū: vt p̄dictū est. Sic em̄ noīa inuenta sunt ⁊ assumpta. sil'iter ⁊ cognoīa ⁊ agnoīa ad recognoscēdū hoīes: vt. C. de inge. manumis. l. ad cognoscendos. ⁊. ff. de fal. l. falsi. in prin. Et hmōi signa ⁊ insignia seu stigmata cuilibet licet ꝓferre/p̄ferre ⁊ deferre/ac sculpere/depingere vel stigmare in re sua tm̄: ⁊ nō in aliena. vt. C. ne lice. sig. sal. l. ij. ⁊ ibi no. facit de conces. p̄ben. c. dilecta. cū ibi notatis. Itē vt sūm⁹ pōtifex ⁊ oēs inferiores/p̄lati/insup romana eccl'ia: ⁊ alie eccl'ie/ ⁊ monasteria/collegia/cōuēt⁹/ac q̄libet vniuersitas oppido priuilegiato/aut principis bn̄ficio incorporato hr̄e pn̄t sibi sigulariter signa/insignia seu arma vl' sigilla. ⁊ ꝙ vtant̄ eisdē nullo iure ꝓhibet̄: īmo vsus ⁊ ꝯsuetudo h̄ seruat ꝑ vniuersum: veritas tn̄ est: ꝙ vbi sunt singulares ꝑsone: vt capellani/vicarij seu curati alicuius ecclesie cathedralis: aut collegiate sigillū de iure hr̄e nō pn̄t. vt de exces. p̄la. dilecta. cū ibi notatis. **Rusticus** Transeunt ne arma ⁊ signa hmōi ad successores vni⁹ dom⁹ ⁊ agnitiōis descendentes. **Nobilis** Utiq; sic/ siue sint heredes patris vel aui ꝑ masculinū sexū: nec per diuisionē vni pn̄t assignari ⁊ alteri surripi. arg. C. de reli. ⁊ sump. func. l. ius familiariū. Et si q̄s hereditati renūciauerit paterne ꝓpter debita /aut bonorū cōfiscationē paternaꝝ: vel aliā causam armis ⁊ signis: necnō iurispatronat⁹ renunciare nō videtur. vt le. ⁊ no. ꝑ Arch. de iurepa. c. j. lib. vj. Immo spoliari denudari/aut priuari nō p̄t eisdē. per Hosti. q̄ al's in iusto bello tollere nō pōt corp⁹ ⁊ rerū substātiā. ꝓut. j. dicet̄. c. ꝓximo. Basthardi aūt ⁊ spurij in armis ⁊ signis nō succedūt. qꝛ nō sunt de familia vel agnitiōe. vt. l. ꝓnunciatio. ff. de ver. sig. Salua cōsuetudine p̄scripta quarūdā terrarū in Tussia cui stare videt̄ cōmunis doctoꝝ opinio per tollerātiā principū approbata.

De omniū regū ⁊ principū ac nobiliū in terra militantiū finali/tam tēporali q̄ꝫ spūali retributione quā ex iustis regiminibꝫ ⁊ bellorū ⁊ bellantiū exercitijs ponim⁹ ꝓuenire. Capl'm. xxx. Ait Rusticus.

Innuit ambe aures mee p̄ nimia tua nō tm̄ p̄sentis: sed longe materiarū p̄cedentiū vana cōuolutione: ⁊ inpertinentiū rerū introductarū occupatione. Et vtiq; de multa ꝓuidentia pertinēter ex plerisq; p̄missis. possum elicere omnes reges ⁊ principes terre: necnō nobilitatis vocabulo tinctos ꝓ tpe ac per orbē

militātes/sed suas gradus trāsitorias reportasse laudes: ⁊ hodie nō aliud inferētes: atq; p ꝫ talentū sibi creditū/nec aliud mercedis/aut salutis remediū pferētes. Et sit p laborē terribil' exercicij ꝓtinuatū ꝓtinacit' post ꝑsentis tēpestatis pruinā ipsos ymbrē ⁊ niues sequētes. vt Job c.vj. Et sic̄ p Haro: qz flagellatus a dño crudelis induratiōis ꝓtinacior est fact⁹: pñaq; eterna ꝓnectētes: vt tpale suppliciū sit eis eterne dānatōis initiū. de pe. di. ij. §. auctoritas. Sed in his cōpetēter respōdēdi/declarādi seu determinādi cessat tue facultatis sagacitas: ⁊ tāq; empirico de libroꝝ Auicēne: vel Ypocratis traditōibꝫ argumētād⁹ subtilit' tibi sit indicta taciturnitas.

Nobilis Simplici de corde colūbino interne sinceritatis districtiōe ꝓcincto talia non ꝓponis: sed serpentini morsus infectiōe stema generose nobilitatis letali q̄dam cōpunctiōe penit⁹ deficere ꝓtēdis. Unde dixit Horati⁹. Nunq̄z te fallāt animi sub vulpe latentes. Constat mihi quosdā nobiles siliter ⁊ rusticos tale ꝓput plumis talentū imbursare: tñ plerūq; nobilitatis opices p boni regimīs sui feliciter ꝓtinuati ꝑseuerātiā: ⁊ ꝑfidelis nobiliter militātis militiā: ⁊ gl'iosi certaminis laudabilit' certātis tolerantiā /ac p fidei iusticiā in bellorꝝ/prelioꝝ ⁊ pugnaꝝ ꝓtinuatiōibꝫ fideliter ꝑseruatā/sibi solent incūctanter aceruare ne dū tpalis: īmo celestis retributio-

Rusticus Forte de tpalis tibi ꝑstat ꝓdonatiōis peritu nis sempiternā remunerationē. ro numeris retributiōe. de quo p̄cor ad saturitatis modulū lo

Nobilis Nō tm̄ de tpali: sed mixtim de vtraq; ptinēter loq̄mur: refu q̄ris copiosissime. sione: qz plerūq; put Job pñtis ⁊ futuri tpis meruit felicitates possidere. Sic nobiles fideles hic ⁊ in alio seculo videbis brūu dinis bñficio felicit' gaudere. Unde dicit dñs de bñ regēdo militātibꝫ. Luc. xxij. Et ego dispono vobis: sicut disposuit mihi pr̄ regnū: vt edatis ⁊ bibatis: sic̄ dispositi mihi pr̄ me⁹ regnū. Et alibi dic̄. Regnū aūt meū nō est de ꝫ mūdo. Joh. xviij. g̈ loq̄mur de sempiterno. ⁊ de ꝑseuerātia dicit. Qui ꝑseuerauerit vsq; in finē salu⁹ erit. Matt. x. Et ita Salomō regebat cū sapientia. Et veneri ūt sibi oīa bona pariter cū illa: ⁊ nō tm̄ spūalia: sed etiā tpalia. quia dixit. Et supgressus sum opibꝫ oēs q̄ añ me fuerūt in Hierusalē. Eccs. ij. Sed mixtim itaq; de vtraq; retributiōe ptinēter loq̄mur: ex quo vna felicitas vicz: terrena ad eternā dirigi videt: ⁊ nūc ad tpalē ꝓuertamur. Uñ absq; eo put p singulos ꝓcernim⁹ dies/⁊ per antiq̄s docemur scripturarū pgratores: q̄ viri bñ meriti gl'iose sunt renumerati p terre principes. Insup put hmōi fideles inclīti/bellatores/armigeri/nobiles: ⁊ strēnui plerūq; mlt'oꝝ pōderibꝫ annoꝝ grauati a laboribꝫ suis reqescere natura iubēte cōpellunt: suoꝝ idcirco meritorū intuitu/dudū in ꝑpetuā rei memoriā p impatorē Cōstātinū: tales vt p̄mittit' veterani nūcupant'. vt patet. C. de veteranis. l. j. lib. xij. Et p ipm eisdē p eandez legē siue epl'am sequētē magne benignitatis: ⁊ benevolētie p̄riuilegia ꝓcedunt'. vt vicz hmōi veterani in vllo munere ciuili: neq; in opibꝫ publicis ꝓueniant': neq; in vlla collatiōe: neq; a magistratibꝫ: neq; vectigalibꝫ in q̄buscūq; nūdinis interfuerint: nullā ad inuētionē ꝓponēdā dare debebunt. hoc est fm̄ glo. vt nō aliq̄d dent p loco vbi tenēt pergulā/siue tugurij stationē. Item vt q̄ete post laborez suos ꝓhennniter ꝑfruant': fisco quoq; impali nō inquietent': sed liceat eis emere/vendere optimis negocijs pecuniā tractare: ⁊ mercimonia agitare: vt integra bñficia eorū sub impatoris ocio ⁊ pace ꝑfruant': ⁊ etiā in nullo munere ciuili: hoc est corporali/siue ꝑsonali vel deportitorio onere efficiant'. Itē voluit impator ibidē in .l.ij. q̄ hmōi veterani: q̄ honores varios p suis meritis cōsecuti sunt in cōgruis nō pulsent' iniurijs. Et si quis vicz ꝫ crimē ipis iniuriādo fuerit deꝑhēsus rectores ꝓuinciaꝝ p iurisdictiōe sua examinēt factū: ⁊ p sui qualitate coherceāt. Hec ibi. Et nō tm̄ in vita remunerant hmōi veterani militares: ⁊ fideles bellatores: sed etiā filij hmōi bene meritoꝝ post mortē parētū talit' in bello succūbētiū/in eorundē militiā filij vocare debēt. vt. C. de fi. offi. mili. l. j. lib. xij. Itē filij primipiliarioꝝ: hoc est illoꝝ qui portauerūt vexillū in bell parentū sequi oportet ꝓditionē. ibidē. l. ij. Et ideo etiā filij in cunabulis vagiētes bñ meritoꝝ in bello virilit' occubentiū militari dignitate p principē decorātur de quo dictū est su-

Rusticus Exquo nobiles per bella multū sperās percepturos beneficia dic queso de bellorū discretionis differentia p. c. xv. de militib.

Nobilis Reperimus in scripturis septuplū bellū iuxta fratrem Astēn. lib. j. c. xxix. Primū qđ est inter fideles ⁊ infideles: ⁊ pōt dici romanū: qz mater fidei nostre est Roma: ⁊ hoc est iustū. Secundū est inter fideles pugnātes auctoritate iudicis: ⁊ pōt dici iudiciale: ⁊ est iustū. Tertiū est qđ faciūt fideles: q̄ iudici sunt ꝓtumaces: ⁊ est iniustū: ⁊ pōt dici presumptuosum. Quartū est qđ faciūt fideles auēte iuris: ⁊ pōt dici licitū. Quintū est qđ faciūt

hoies cõtra auctoritatẽ iuris: ⁊ hoc est iniustũ: ⁊ põt dici temerariũ. Sextũ est qđ faciũt fideles auc̃te ꝓpria alias ipugnãtes: ⁊ hoc est iniustũ: ⁊ põt dici volũtariũ. Septmũ est qđ faciũt fideles auc̃te iuris se defendẽtes ꝺ eos q̃ volũtarie impugnãt: ⁊ hoc quo ad defendẽtes iustũ. ⁊ põt dici necessariũ. de quib⁹ pleni⁹ si scire volueris: vide nouell. de homi. c. j. lib. vj. sup. ꝯ. diffidat⁹. ⁊ vide. xxiij. q. ij. in sũma. Nõ aũt dubito q̃n in ꝑsumptuoso vero temerario ⁊ volũtario bello siue certamine q̃ etiã q̃s teneãt ad restitutionẽ ablatorũ: ⁊ si succũbat vtrãq; vitã perdat: ⁊ ꝑsertim principales bella regẽtes. Nã aliq̃s fortassis ignorãtia ⁊ obediẽtia excusat. de quo sin cerius vide bis infra.

Rusticus Sed si prelũ ꝓcedit solẽnis diffidatio: nõne ꝑsumẽdũ est q̃ ad motorẽ de bello rõnabil⁹ iustissimo

Nobil. Dicit Jo. an. notabil⁹ post Hosti. in iam. d. c. de homi. lib. vj. q̃ q̃dã princeps hoc ipso q̃ aliquos diffidarũt: credũt eos postea sine calũnia impugnare. sed certũ est q̃ diffidatio sua non tollit ius cognatõis q̃ firmatũ est ꝓcepto dñi dicẽtis Mat. xxij. ad fi. Diliges ꝓximũ tuũ ⁊c. Et sic ꝑ pactũ tolli nõ põt/nec renũciari. ff. de pactis. ius agnitiõis. C. de pat. pote. abdicatio. nec ciuilis rõ naturalia iura pimere põt. v. di. §. j. ff. de capi. dimi. l. eos obligatiões. Nõ valet etiã ꝓsuetudo ꝺ ria vel iuramentũ. de ꝓsue. c. fi. de iureiur. c. j. lib. vj. Tales em̃ latrunculi sunt ⁊ tenent ad restitutionẽ oim ablatoꝝ. ff. de cap. ⁊ post. reuer. l. hostes. Nec dimittitur pctm̃ nisi restituat ablatũ. vt de re. iu. pctm̃. lib. vj. Nec excusat illos diffidatio nisi bellũ sit iustũ ⁊ licitum: vt ꝓdictũ est: extũc diffidatio solẽnis dolo ⁊ fraude semoꝺ ꝓcedere debz. Dol⁹ aũt ⁊ fraus cõmittit: imo per ꝓdicta latrociniũ ⁊ rapina dũ diffidatio ⁊ inuasio simł aut paulo post ꝓcurrere videtur.

Rusticus Et si bellũ est iustũ põt ne vasall⁹ ꝑmissa diffidatiõe bellũ pugnare vł ꝑlia ꝺ dñm suũ mouere.

Nobilis Siue bellum sit iustũ vel iniustũ nõ repio q̃ vasallus possit esse ꝺ dñm suũ impune: sed si fuerit ꝺ eũ priuabitur feudi seu bñficij possessione. vt colligit ꝑ Jacobũ de Uerona in libello suo de feud. c. xv. quib⁹ mo. amit. feu. circa prin. Et per eundẽ ibidẽ. c. xxiij. q̃b⁹ ex causis vasallus feu. amit. circa prin. Et ꝓpria auc̃te dñs põt feudũ inuadere: ⁊ aliũ de eodẽ inuestire. de quo Spe. e. ti. §. ij. ꝯ. decimooctauo ĝrit. Si aũt dñs vasalli sit ꝺ regẽ vel principẽ suũ: q̃ siliter est dñs vasalli. extũc vasallus iterũ nõ sit ꝺ dñm suũ: nec etiã teneãt iuuare dñm suũ ꝺ regẽ vel principem vtriusq;. vt no. ibidẽ Spe. ꝯ. xv. querit. Et minus iuuabit vasallus dñm si fuerit ꝺ imperatorẽ vel romanorũ regẽ. vt colligit ibidẽ: cũ ille sit princeps mũdi ⁊ dñs. put supꝛ. c. xiij. sufficiẽter dictũ est. vel si dñs vasalli sit beretic⁹: ⁊ fidei catholice ꝓsecutor. in hoc casu vasallus dño nõ teneãt ꝑstare fidẽ vel seruitia: vel dum sũmus põtifex ex causa vasallos ⁊ fideles absoluit ab omni fidelitatis iuramẽto ⁊c. put le. ⁊ no. in. c. ij. de re iudi. lib. vj. ⁊. xj. q. iij. Julian⁹. in glo. j. Et licet generaliter vasallus iuret dño. scz q̃ in oĩb⁹ causis iuuabit ipm: ⁊ ꝺ quẽlibet: tñ ꝺ ꝓpriã patriã nõ iuuabit ipm. ff. de reli. ⁊ sumpt. fu. l. minime. Nec ꝓtra papã. de iureiur. veniẽtes. de q̃. xxij. q. v. de forma fidelitatis. in glo. j. Ex ꝑdictis aũt no. q̃ aliud est dñm nõ iuuare: ⁊ oĩno q̃escere. ⁊ aliud est ꝺ dñm suũ se opponere/⁊ ipm ipugnare. Sed in oĩb⁹ his cõsuetudo q̃ est optima legũ interpres legittimo ꝑscripta per singula regna regiones principatus/aut comitatus suos cõseruabit ritus ⁊ vsus: put ꝑdictũ est supꝛ. c. xij. Legittime aũt dico ꝓut ibidem distinctio clare ponit. de cõsuetudine: ⁊ de feudis, ⁊ vasallis sufficiẽter videb⁹ si placet in locis preallegatis.

Rusticus Et q̃d de epis/ꝑlatis/aut clericis: inquãtũ clerici q̃d rite seu legittie facere põt ĩ bellorꝝ aut ꝑliorꝝ aut pugnarꝝ exercitꝫ.

Nobilis Postposito bello semp iniusto: bellũ iustũ tãte virtutis fore dinoscit: q̃ nõ obstante qđ scriptũ est lachrymę ⁊ orões clericorꝝ sunt arma. vt. xxij. q. viij. §. j. in fi. cum ibidẽ notatis. Quia ꝛepe nõ sufficiũt verba vbi op⁹ est facto. lxxxvj. di. non satis. vbi de hoc. nihilominus bellis ⁊ ꝑlijs ꝓpter causas iminẽtes tam ꝑlati q̃s clerici defendẽdo põt multipl⁹. decenter interesse: ⁊ in eis multos ⁊ diuersos act⁹ exercere. vt puta nauẽ gabernare/ac alios ad pugnã defensiõis ⁊ offensionis incitare: ⁊ intãtũ hostes: vt ab offensione recedãt audẽter cõfligere. Itẽ põt balistas i tali bello iusto: ⁊ sagittas balistario ad sui defensionẽ ministrare. Et si q̃s ꝓterea pimit ꝑter suaꝝ voluntatẽ irregulares nõ efficiunt. Item si q̃s clericus ꝑpositꝰ fuerit in bello iusto: ⁊ in suo exercitu sumpt⁹ faciat: ⁊ cũcta ꝑ custodia ciuitatis/aut castri/vel murorꝝ disponat. vel si hortat alios ad inuadendũ hostes/q̃ bona nr̃a tollere conant. ⁊ si q̃s occidit sibi nõ imputat: probat hec Spe. de lega. §. iuxta. ꝯ. sed nũq̃d clerici. ⁊ seq̃ntib⁹. Itẽ in iusto bello cleric⁹ de ꝓsensu dñi. cui⁹ est bellũ/aut capitanei seu ducis belli: rapit ⁊ rapta sua facit. vt dic̃ Asten. lib. j. tit. xxix. ꝯ.

q̄d si cleric⁹ Itē tenenť clerici. Itē tenenť cleri ci ad muro⁹ custodiā castri vel ciuitatis in q̄bus morant. vt le. ⁊ no. in. c. ij. de īmu. ec. ⁊ p̄sertim p Hosti. ⁊ Inno. ibidē. Vñ puto exp̄ dū aliq̄d alicui p̄cedit ei⁹ coherēs p̄cessum sibi videť. j. q. j. si xp̄s. cū p̄cor. in glo. Vñ necessaria coherentia videnť custodire/defendere ⁊ offendere. igit custodes arma offensiua solēt hz̄e. Vñ si clericus custos muro⁹ videt p menia violēter volētē intrare pa⁹ custodia valeret si nō man⁹ apponeret: ⁊ intrare volētē silr vi repelleret: ⁊ violēter eiceret: ⁊ si ꝑ nō p̄cederet: aut si firmit inhibere tur: tūc īpune p menia hostis subrepet. q⁹ q⁹ nō letalit offendent in acie clericis deputata si bi p certo p̄staret. Vñ si cleric⁹ talē violētū de muro remouerit: ⁊ in aerem agitauerit: ⁊ in aere pēdēs nō remanēdo natauerit: sed ī sua maledictōe ad terrā ceciderit ⁊ expirauerit. Credo q⁹ irregularitatis nota clericū nequaq̄ tāgere poterit. Plus est aūt q⁹ hmōi custodia clericis demandat: q̄ q⁹ si simplicit p̄cedent. ar. xxiij. q. j. qō p̄cipit. de ver. sig. in his. Vide de ꝑ put le. ⁊ no. in. c. ō his clerici. l. di. ⁊ Hein. boic. in. c. ita q̄rūdā. de iudeis. Quib⁹ aūt armis liceat clericis vti in bellis vel extra. vide. xxiij. q. viij. §. j. in glo. sed plenius p Inno. in. c. dilecto filio. de sen. excō. lib. vj. in glo. sup ver bo decano. ⁊ p nouell. ibidē.

Rusticus Quid credis q⁹ fiat aut q̄liter illos p̄mia sequūť q̄ q⁹ p iusticia in iusto bello vl̄ plio moriūť.

Nobilis Pro certo q̄stiōe dignū videť: ⁊ bñ mouet tue mētis affect⁹. Dicit Nicola⁹ papa p̄m⁹ natiōe roman⁹ vir sctissim⁹ sctō Gregorio pape ꝓm cronicas merito meritis cōparādus exercitui franco⁹ p hec ꝓba ad iusta bello⁹ exercitia ꝓgredi tēdētiū vicz: oīm vestrū nosse volum⁹ charitatē/q⁹ q̄q̄s qō nō optātes dicim⁹. Jn ꝑ belli certamine fideli⁹ mortu⁹ fuerit: regna illi celestia minime negabunť. vt. xxiij. q. v. oīm p̄cordat Cypria⁹ ibi dez in. c. rex. Et Aug⁹. ibidē in. c. si homicidiū. e. q. Itē Leo papa. iij. ibidē. q. viij. Omni timore ⁊ terrore depositō. cōtra inimicos sctē fidei ⁊ aduersarios oīm religionū viriliter agere studete. Nouit em̄ oīpotēs de⁹. si q̄libet vī⁹ mori⁹ p ꝓbitate fidei ⁊ saluatiōe p̄ie/ac defensiōe xp̄iano⁹ mortu⁹ est: ⁊ iō ab eo celeste regnū p̄sequeť. Et nota multū notāter: q⁹ dicit p saluatiōe patrie: ⁊ ꝑ q⁹ sequit. Hā dicit lex p saluatiōe p̄ie ⁊ defensiōe. p̄ occidēs filiū excusat. vt. ff. de re. ⁊ sump. fu. l. minime. ⁊ pot⁹ rōne fidei. Itē Amb. lib. j. de officijs dicit. Fortitudo q̄ bello tueť a barbaris p̄iam vel domi defendit infirmos: vel a latronib⁹ socios plena iusticia est. xxiij. q. iij. fortitudo. Itē legit in somno Cipionis de ornatu reipublice talit vicz: sed q̄ sis Affricane alacrior ad tutādā rēpublicā: sic habeto oīb⁹ q̄ p̄iam p̄seruauerint/adiuuerint/auxerint. Certum esse in celo diffinitū locū. vbi bti euo sempiterno fruanť. Hec ibi. Et hec oīa p̄firmat sapiēs tis auctas Ecci. iij. dicētis. p iusticia agonizare p aīa tua ⁊ vsq̄ ad mortē: certa p iusticia: ⁊ deus expugnabit p te inimicos tuos. Ex his colligē fideli⁹ militātes: ⁊ in bello iusto morientes: tāq̄ xp̄i martyres mox celeste regnū etiā sine purgatorio p̄cipiētes. Nec obstat si volūtas repugnat nature q̄ respuit mori. Sed volūtas p iustitia vult pati mortē si ꝓuenit: ⁊ ita exstat ꝓm naturā humanā abhorruit mori dū dixit. Abba trāsfer a me calicē istū. Sed demū dixit. Fiat volūtas tua. Et hec voluntas gl̄osos martyres fecit. ita no. mgr̄ in hist⁹. de trina oratiōe dñi. Et Boe. iij. de cō. p̄sa. xj. Prehabita tū pnia cū correctis p pctis incztū fieri poterit: q̄ tū nō sufficit/nisi tales res ablatas male sciēter retinuerit: ⁊ restituere si p̄t recusauerint: aut ad min⁹ restituere nō ꝓposuerint: ⁊ restitutionē p se vel alios nō ordinauerint. Extūc gr̄a p̄dicta q̄liter cūcz p̄tritis ⁊ interēptis/aut aliūde mortuis nō valebit. vt le. ⁊ not. in regula iuris lib. vj. Nō dimittit pctū. ⁊ sunt ꝓba Augu. Et licz baptism⁹ tollat oē pctū. vt de peni. dis. viij. null⁹. cum p̄cor. nō tū ꝓderit nisi restitutio: put p̄mittit diligēt facta fuerit. Et hec est rō quare iudeis baptizandis nō relinquūtur sua bona: cū p vsurā male sint acq̄sita. Sed in Roma vbi iudei vsuras nō exercēt. ⁊ iustis l⁹ horib⁹ res acq̄runt sine dimissiōe rerū suaz baptizāť. Sic silr ingressus religiōis tollit oē pctū. vt. xxxiij. q. ij. §. nō em̄. ⁊ in glo. ⁊ p̄cie Joh. in sūma p̄fes. lib. iij. tit. xxviij. q. viij. sic ⁊ vltimū supplicū patiēter toleratū. vt ꝓbat idē Joh. li. iij. ti. xxxiij. q. clxij. cū p̄dicta moderatōe. de detractōe vicz honoris ⁊ fame. q⁹ silr teneať ad restitutionē illi cui abstulit. ꝓbat Hein. boic in. c. cū tu. de vsu. §. iij. circa medū.

Rusticus Et tu mltū. s. notāter dixisti: q⁹ silr ꝑ p̄ie solerť fit pugnādū salute. ⁊ moriēdū p ipsi⁹ p̄seruatiōe ⁊ de ꝑ informatiōis vellē largiter clarā collationē videre.

Nobilis Nōne scis q⁹ dicit sapiētis auctas nobilissima multū legalit vicz. Pugna p p̄ia. Et est p̄ceptū impatiuū iusticie tenēs in se cōplemētū. nā put tenemur ex p̄cepto dñi ad amorē parētū. Exo. x. ⁊ Ecci. iij. qualis ꝑ totū. xxx. di. si q̄ filij. Quia fuerūt nr̄e ꝓpagatiōis initiū. sic p̄ia nr̄e p̄seruа

Clerici tenentur ad defensionem muroz̄ ciuitatis and castri

tionis: ꝛ educatiõis debitũ est ꝓncipiũ: ꝛ sic odiũ ꝑie graue videꝫ fore viciũ: sic amor ꝑie fi
delis hoïs ꝛ ꝑstãtis dinoscit iudiciũ. Unde notãdũ ꝙ q̃nq; sunt q̃ mouere debẽt ad ꝑie dile
ctionẽ/ꝓseruationẽ ꝛ defensionem. Primũ est vetꝰ auc̃tas inductiua. Secũdũ rõnabilitas
approbata. Tertiũ vtriusq; iuris traditio verissima. Quartum ipsius ꝑie vtilitas notissima.
Quintũ est exemplorꝫ mira magnificẽtia. De primo dicit Tullius lib. j. de officijs. c. xvij. Ex
oĩm societatũ nulla est charior/nulla gratior/q̃ ea q̃ est cũ republica. Uñ vniuersi nr̃m chari
sunt parẽtes: sed oĩm charitatũ vincit charitas ꝑie: ꝓ q̃ q̃s bonꝰ nõ dubitat mortẽ appetere: si
ei sit ꝓficua: ĩmo ponit ꝑ ut expient videm⁹ aĩam cũ corpe: ĩ ĩminẽtis mortis ꝑiculũ ĩmortalis
hostis certamẽ mortifer/ꝓ ꝑie aut pr̃ie sue dñi salute. De scõdo rõne demõstrari põt. Hã quã
to bonũ aliq̃ generaliꝰ est ꝛ vtiliꝰ. tãto magis illud bonũ est eligẽdũ/agẽdũ ꝛ ꝓseruãdũ. Sz
cõe bonũ ꝑie excedit oĩa bona singularia: qꝛ ꝓpter bonũ ꝛ potẽtiã cõitatis ꝛ reipublice: singu
laribꝫ ciuibꝫ de iusticia ꝑuidet. Et ꝓpter tale bonũ oẽs singulariꝫ ꝛ spãliꝰ a violẽtijs: ꝛ offensi
onibꝫ honestiꝰ ꝓseruant. Qõ siq̃dẽ ex spãli bono particulari: ꝛ ꝑiuato ꝓtingere non valeret. ꝛ
sic in bono cõi ꝑie ꝓcludit: ꝛ ꝓseruaꝫ oĩs vtilitas singularis. Et ꝓterea dicit Tulliꝰ vbi sup̃.
Omnes oĩm charitates vna charitas ꝑie cõplexa est. Cũ aũt vnusq̃sq; ꝓpter suũ spãle bonũ
rõnabiliꝫ ꝑmouẽdũ. ꝛ ꝓpter ꝓseruationẽ sui ꝓpsi⁹ teneaꝫ fatigari: ac etiã suã exponere vitã: ꝛ in
ꝟ nõ dicit mortis euitare ꝑiculũ ad ꝑmotionẽ ꝛ ꝓseruationẽ erit licita expositio hoïs vite. ꝛ in
ꝟ mortis nõ fugiẽdꝰ euẽt⁹ agẽdo ꝑ bonũ ordinẽ rõnabiliꝫ vsus. Hoc aũt qđ scribit Tulliꝰ i sua
veteri rethorica. ita vicz: necnõ nr̃i cõis cõmodi causa laborisvitã amittẽdã existimo. ꝛ ibidem
lib. iiij. rethor. noue. Nullũ est ꝑiculũ qđ sapiẽs ꝑ salute ꝑie sue arbitretur vitãdũ. Hoc autez
approbãs: ꝛ cõmẽdãs phs. iij. Ethic. dicit. Principaliꝫ ór fortis q̃ ꝓ bonã mortẽ erit ĩpauidꝰ:
supple ꝑ defensiõe ꝑie: vel alia causa rõnabili. De tertio videam⁹ vicz: vtriusq; iuris traditiõe.
Hã sup̃ vidisti q̃ntũ de canonico iure. ꝛ insup̃ q̃d dic̃ lex impiaꝫ. ff. de reli. ꝛ sump. fu. l. minime
vbi le. ꝛ no. ꝙ p̃ia honorãda ꝛ diligẽda est: ĩmo q̃ cã odit infam⁹ est: ꝛ ꝑ defensiõe ꝑie pr̃ ipu
ne occidit filiũ. ꝛ etiã ecõtra. vt plene. no. ibidẽ. ꝛ notabiliꝫ dic̃ tex. ĩ. d. l. minime. ꝙ illi q̃ occidũt
taliꝫ pẽz vel filiũ ꝓmio sint afficiẽdi. Et ꝟ dic̃ tex. glo. ibidẽ in defendẽdo ꝑiaz: alꝫ tenereꝫ. l.
pompeia. de patricidis. vt. ff. ad le. põpe. de patri. l. j. ꝛ de ꝑie defensiõis recõmẽdatiõe. not. in
l. vlti. C. de aduo. diuer. iudi. De quarto vicz: vtilitate ꝓbam⁹ ex ipsi⁹ noïs interꝑtatiõe. Pẽia
aũt ór parãs tria vicz: cõmoda: qꝛ primo parit necessaria ad sustẽtationẽ vite corpalis: scz ali
mẽta q̃bꝫ hoïes in ꝑia pascunt indumẽta q̃bꝫ tegunt habitacula: q̃bꝫ a pluuia/vẽto/frigore/
estu pruina ꝛ tẽpestatibꝫ q̃buscũq; ꝓseruant. Secũdo parit delectabilia: nã in ꝑie hoïes cre
scunt successiue ꝛ multiplicabunt: q̃ multiplicatio cõseruat genus humanũ. Juxta id qđ dixit
dñs Heñ. j. c. Crescite ꝛ multiplicamini. Quia nulliꝰ boni sine socio iocũda est possessio. vt di
cit Seneca. Tertio parit moralia ad instructionẽ vite naturalis ꝛ humanalis oportuna. hoc
videꝫ in iudiciũ rectoꝝ ꝛ doctoꝝ ꝛ dñantiũ munificẽtia. vt in bonis moribꝫ informemur a vi
tijs refrenemur/in errorib⁹ certificemur. ꝛ vt obediẽtia ꝛ disciplina regulemur. Sed de q̃nto
principali vicz: vt nos ad ꝑie dilectionẽ moueat exemplorꝫ magnificẽtia. Ecce Dauid tãtũ di
lexit ꝑiam suã quã vidit ꝑ philisteos oppr̃imẽdã. Ex vitã corꝓ ꝛ aĩam solꝰ exposuit: ꝛ aduer
sus gigantẽ vicz supbissimũ Goliã. vt. j. Reg. xvij. Itẽ eleazarꝰ fraꝛ Jude Machabei ꝓ ꝑie ꝛ
plebis sue vicz: isrl liberatiõe vidit vnũ elephantẽ in pplo Antiochi regis ceteris eminẽtiorẽ: ꝛ ar
bitrãs i ea fore regẽ: cucurrit ꝑ hostes ꝛ solꝰ subijt elephãtez: ꝛ effodit eũ in vmbliq; vt caderet. ꝛ
oppr̃imi voluit solꝰ: vt taliꝫ pplm suũ ꝑ mortẽ suã liberaret. vt. j. Mach. vj. Itẽ legim⁹ de Lo
dro rege grecoꝝ. q̃ ꝓ ciuibꝫ suis liberãdis spõte mortẽ acceptauit. vt ecce: nã ciuitas Athenen
siũ ꝑ latonas fuerat obsessa: ꝛ ꝑ nulliꝰ subuentionẽ liberari poterat. ꝛ put idẽ rex Apollinẽ: ꝛ
alios deos suos ꝓsuluerat: rñsuz accepit ciuitatẽ nõ posse liberari: nisi q̃ opteret ipm̃ pr̃ius ab
hostibꝫ suis violẽter occidi: qui tãtũ dilexit ꝑiam rẽpublicã: ꝛ ciuiũ suoꝝ libertatẽ vbẽ exiuit
ꝛ corꝓ ꝛ aĩam hostibꝫ obtulit: q̃ sciẽtes deoꝝ ꝓsilia sibi nõ nocuerũt: ꝛ taliꝫ ciuitatẽ reintrauit.
Hã cupiẽtes potiꝰ ciuitatẽ q̃s ipsi⁹ hẽ mortẽ. q̃ altera vice vilibꝫ vestimẽtꝫ induẽs: itez ciuitatꝫ
portas exiuit ꝛ statim ab hostibꝫ ipe solꝰ ꝑ ꝑie liberatoꝝ mortẽ sustinuit: ꝛ dũ regẽ mortuũ vide
runt: ex deoꝝ suoꝝ relatu/de victoria nõ sperãtes ab ipugnatiõe penitꝰ ipsi⁹ ciuitatꝫ cessantes
ad ꝑia redierũt. Uñ Virgiliꝰ. in buccol. Si q̃s aut althonis habes laudes aut iurgia codria
Itẽ. s. c. xxvj. dixim⁹ de Mucio romano q̃ ꝓ vrbis liberatiõe se morti exposuit: ꝛ ꝑ semie regẽ
ibidẽ Castramẽtãtẽ interfectur⁹ solꝰ ipsi⁹ exercitũ intrauit: ꝛ dũ aliũ in loco regis sedẽtẽ occi

derat capt⁹ manū ad ignē poſuit firmit⁹:z īmobil⁹ tenuit:q̄ſq; ꝓcremata marcuerit dicēs ad regē. En q̄l⁹ viz effugerſ. Itē Cletia ꝟgo nobil⁹ ō roma obſes clā ō caſtrſ ſuis plapſa⁹ p torrētſ Tyberis vndas trāſnatauit:z ad vrbē remeauit. Ūñ rex ꝑdict⁹ tāti viri patiētia z ꝟgis audacia mot⁹ ab vrbe receſſit. Itē marc⁹ curci⁹ nobil⁹ roman⁹ dilectōe reipu. mlt⁹ cōmēdād⁹ vidit rome ſpecū ī medio fori cāpi Marcis ignē exalētē:quā dīs ꝓſultus:z rñdētib⁹ niſi hoīs viuētſ introitu poſſe patēt obtui. igit armat⁹ z eques ille ſe ꝑcipitauit:z morte ſua vorag̃is ognē hor rēde talit obſtruēdo Romā de ꝑiculo violēt iminēti liberauit. Poſt igit oīpotēs dei benignitatē:quā ex toto corde z ex tota mēte: z ex tota aīa:z ex totis viſceribus diligere iubemur. Deut. vj. Matt. xxij. Lu. x. de pe. di. ij. charitas. cū ꝓcor. Quadruplicē in ſcripturſ g̃dū ꝑpoletis repim⁹ dilectōis. Primo q̄ liberi diligūt parētes ex diuīe maieſtatſ ꝑcepto. vt. Exo. x. z. xx xiij. z Deut. v. Scōo q̄ parētes diligūt liberos ea dilectōe:q̄ dic. l. C. de cu. fur. l. vl. ī pn. q̄ pater⁹ affect⁹ vincit oēm effectū. Tertio q̄ ꝓiunges ſe diligūt mutuo ea dilectōe. de q̄ dr. Relinq̄t hō pr̄em z mr̄em z ſequit eā. Ben. ij. Quarto eſt dilectio reipublice. de q̄ plene ꝑdixim⁹: q̄ dilectōe hō diligit pr̄iam z dīm pr̄ie ſue naturalem:ꝑt q̄ hō nō tm̄ liberos pr̄em z matrē. ſz ꝓiugem. Et inſup nō verek amariſſime mortis inuadere penā:imo,ꝑt bmōi dilectiōis excellētiā pr̄ filiū:z frat fratrē/cognat⁹ cognatū occidere legſ auc̄te demādat. vt no. ex ꝑdictis. z ō bmōi pr̄ie dilectiōe :z reipu. ꝓſeruatōe in fortiū viroꝝ exercitatiōe. vide Valeriū maxi. de mēoralibꝫ li. v. c. iij. z ſctm̄ Tho. de regi. ꝑn. ad regē Lypri. li. ij. c. iij. Et q̄ poſt multa veteres cōmēdat romanos in bm⁹ certa Rufinus Tu notāter de pr̄e dixiſti dilectiōe z legal⁹ honoris mīs exāmie ꝓſignatos ipſi⁹ cū mira defenſiōe:an ne tali bellātiū conamine liceat vti q̄libet ꝯ ſolēnit diffidatū ituitū dolivl fraudis vl iſidiarū aut falſitatſ tuuamīs arte. Robit Queſtio larga ſtricto nō porit ſolui moderamine. Sz q̄d dicā clari⁹:z quā diuulgare valeā ꝑpēſi⁹ attēde. ſcis q̄ bella/pliaq; fieri ꝓſueuerūt aduerſus inimicoꝝ z hoſtiū machinamēta. de q̄bꝫ leges impiales ꝓſumūt oīa mala. vt. ff. de qōibꝫ. l. ſ. ī. fi. de inimico rec̄ociliato. vt Ecc̄. xij. Dicūt aūt hoſtes,ꝑie hi q̄ nob/aut q̄bꝫ nos publice bella decreuim⁹ Ceteri latrones aut ꝑdones dicūt. ff. de ꝟ. ſig. hoſtes. Latro aūt:vt dic glo. ibidē ō z a latitādo q̄z latet ī ſpelūcſ aut latebris ſeu cauernis. Et ꝑie ad ꝓpoſitū nr̄m ſub habitu ſepe diſſimlato vicz heremitaꝝ pigrinoꝝ z religioſoꝝ aut amicoꝝ ſeu ſocioꝝ. Ūñ notab q̄ iura ꝑmittūt inē hoſtes dolū fraudē z inſidias:ſed nō falſitatē. vt no. Joh. ī ſū. lib. ij. ti. v. c. xlvij. z hz. xxij. q. ij. vtilē. z. iij. Reg. x. vbi tāgit q̄ Jeu rex iſrl finxit ſe idolū Baal velle colere ī finē vt ſibi ꝑderēt oēs idolatre. z. xxiij. q. ij. dīs nr̄. z Joſue. c. viij. vbi Joſue ō mādato dñi dolū z iſidias exercuit ꝯ ſuos hoſtes dū finxit ſe fugere:z hoſtes ipm iſeq̄bāt extra ciuitatē latēt habebat inſidias q̄ intrauerēt ciuitatē z obtīuerūt eādē. Itē legit ō ꝑma deſtructōe troye herculē z iaſonē ꝓceſſiſſe z lamedonē regē troyanoꝝ ꝑ bmōi dolū occidiſſe:z ꝟ op⁹ fortitudis ꝓlegalitatſ ꝓceritate tēꝑ fuiſſe. Nos igit licite poſſum⁹ arguere ab exēpl gētiliū. vt le. z no. xxxvij. di. ſi q̄dveri. z i glo. z ꝟ fuit dol⁹ bon⁹ a iure pmiſſus. vt le. z no. de ꝓuer. ꝓiu. c. pe. xx. q. iij. ꝓſiſtit. z ibidē ī glo. Ab bis aūt q̄bꝫ inſidijs licite poſſum⁹ nocere:res z vitā tollere poſſum⁹:ſil⁹ vſuras extorq̄re. vt le. z no. xiij. q. iij. ab ill. ſz ꝑter vſuras ſil⁹ z violētā rex z corꝑoꝝ ablatōz. nā z aduocat⁹ ꝓfeſſorial⁹ ſi hz iuſtā cām ī ꝟ ſuo belloꝝ cōmercio licite ꝑt aduerſariū decipe. ar. ij. q. iij. c. ſ. z no. xxiij. q. ij dīs in glo. ſ. Nō tm̄ īducēdo falſū:ꝟ ē falſā legē vl canonē. xxij. q. ij. bis aūt. nec tenet aduocat⁹ dicere ſuas iſidias:ꝟ eſt iurſ aut iuriū doctoꝝ iacula q̄ faciūt,p aduerſario. vt no. glo. iij. q. iij. c. ſ. Et notāt poſui ꝑ exēplo de aduocatoꝝ bello:de q̄ tā curialr,loq̄t. l. vl. C. de aduo. di. iu. talit intonās. Aduocati q̄ ambigua diruūt facta cāꝝ ſuccꝝ defēſiōis iuribꝫ ī rebꝫ ſepe publicis ac ꝑuatis lapſa erigūt fatigata reparāt. nō min⁹ puidēt hūano gñi q̄ſ ſi ꝑlijs atq; vulneribꝫ pr̄iaz parēteſq; ſaluarēt. nec em̄ ſolos militare credi⁹ nr̄o ipio illas q̄ gladijs clipeis z coracibꝫ nitūt ſed etiā aduocatos militāt nāq; cāꝝ patroni q̄ gl'oſevocis ꝓfiſi munimīe laborātiū ſpez vitā z poſteros defendūt. Hec ibi. Ūñ notabilē imo cōmēdabilē de hoſtiū z aduocatoꝝ/diuerſaꝝ aut diuerſaꝝ cāꝝ facio largit ꝓpatōz vt vni liceat/q̄d alti ꝓueniat q̄ ad fidē z iuſticiā oī poſtpoſito falſitatſ āminiclo. Dic tm̄ lex q̄ fraus dolo ineſt. z oīs dol⁹ ē fraus:ſz nō ꝓuertit: vt. ff. ō pac. l. iuriſgētiū. §. dolo. z ſic ſumit ō reſcri. cetez. z gre. xxj. mor. ponit fraudē eē filiā auaricie z q̄s ſit dol⁹ bon⁹ z dol⁹ mal⁹ ōr ꝑ gof. ī ſū. ō do. z ꝓtu. circa ꝑn. Sz hīſ dimiſſis vadā⁹ ad ꝓpoſitū Eſt āt iuſticia z etiā fides ſuāda int hoſtes etiā mortales z diffidatos. ō iuſticia dic amb. ō offi. li. j. c. xxix, ſufficiēt z ꝓbat ꝑ exēplaveteranoꝝ q̄ ꝓtinēt ī ſe fidē q̄ ſuāda ē Hoſti. vt le. z no. xxiij.

q.j.noli.xpij.q.iij.innocẽs. Et dicit lex.C.de ac. ꝛ obli.nõ minozẽ.q̃ nihil ita ꝯgruit fidei humane/q̃s seruare pacta. Vñ pactũ ꝛ quẽtio idẽ sunt.de elec.vbi piculũ.§.cetez.lib.vj. de pact̃.c.vl.C.de pac.ex quẽtiõe.ꝛ.l.se. Et inde ozꝛ fides pactõis.de spõ.duo.c.j.ꝛ etiã ozꝛ pactum quẽtiõis.vt.C.de pac.l.debitozi. Et ois pactio est quẽtio.ff.de pac.l.j.§.ij. Vñ ꝯgrue seq̃tur ex p̃missis:q̃ iusticia ꝛ fides pactiõis ꝛ quẽtiõis seruãde sunt hosti tã explicite q̃s implicite Explicite vt int̃ hostes q̃scũq̃s/diffidatiões/treuge/ꝯduct9 salui:sil'r ꝛ pacta ꝛ hmõi cũ suis solẽnitatib9 fidel' seruen̄t implicite:h̃ est q̃ de iure vel ꝯsuetudine p̃rie subintelligunt̄.ita vicz vt res sacre ꝛ cler9 nõ molestent̄:ꝛ signa discretionũ int̃ hostẽ ꝛ hostẽ inuiolabilr a q̃libet ꝑte p̃ferant̄:que oĩa ꝛ singula clari9 ab infra denudant̄. Vñ nr̃m ad p̃positũ dic̃ Bre.vt habeť in.c. parat9.xpij.q.j.sic inq̃ens. Agẽda sunt etiã m'ta:etiã cũ inimicis quadã benigna aspitate plectẽtis:q̃ ꝑ pot9 vtilitati ꝯsulẽdũ est q̃s volũtati.ꝛ.j. Ac p h̃ si terrena ista respublica: h̃ est aliq̃s gerẽs rẽpublicã/xp̃iana p̃cepta custodit:ꝛ ipa bella sine beniuolẽtia nõ gerunt̄. Sz vbi ad pietatis/iusticieq̃ societatẽ victis facili9 ꝯsulaŕ.nã cui licẽtia iniq̃tatis eripiť vtilius ꝓuincť.qm̃ n ihil est infelici9 felicitate peccãtiũ.hec ille. Vñ p̃rie fidẽ iusticie foze p hostes seruãdã innuit Tulli9 in lib.de offi.dũ mẽtionẽ facit de Marco Regulo romano ꝑ ꝯsule q̃ in Affrica per Chartha gineñ.ex insidijs capt9 et vinculat9 demũ fide p̃stita p ipm.de reuertẽdo missus ẽ ad senatũ:in finẽ vt nobiles Chartagineñ. strẽnui bellatozes p romanos capti p ipm liberarent̄: qõ si nõ pficeret in carceres redeũdo mãciparet̄. Is dũ Romã venisset vtilitatis spem videbat ꝛ reipublice sue ꝓuate vtilitatẽ p̃poni decreuit.ꝛ reddi captiuos foztes bellatozes eẽ vtile negauit.sed pot9 iã se ꝯfectũ esse senectute:ꝛ in bellis deficere. Vñ idẽ Marc9 Regul9 satiffacien do iusticie fidei:q̃ hostib9 fuerat obligat9 Chartaginẽ redit:neq̃ cũ charitas p̃rie obtinuit:nec amoz vxoris ꝛ liberoꝝ:nec ꝯsularis dignitatis grad9 reflexerunt: sed ad crudelissimũ hostẽ:ꝛ ad exq̃sita supplicia p̃ficisti:ꝛ ad iurisiurãdi iusticiã hosti ꝯseruãdã decreuit:vñ dũ iugulatus necareť inq̃t. Delioz est mihi causa quã si domi senex captiu9 p̃iur9 ꝯsularis pmãsissem. Itez Tulli9 in alio loco iusticie fidẽ hosti p eũdẽ Marcũ ꝯseruatã taliter cõmẽdant dicẽs Nec ego Marcũ regulũ erũnosum/nec infelicẽ/nec vnq̃s miserũ putaui. Nõ em̃ magnitudo animi ei9 cruciabať a penis/nõ q̃uitas/nõ fides/nõ ꝯstãtia/nõ vlla virt9/nõ deniq̃ anim9 ipe q̃ tot virtutũ p̃sidio:tãtoq̃ comitatu:cũ coꝛp9 eius carpareť.:carpi certe ipe nõ potuit. Ecce qz Tulli9 huic testimonio dignissim9 virũ gẽtilẽ tãta virtute pollẽtem/tã gl'ose cõmemozat. Nimiꝝ xp̃ia ne religiõis p̃fessum stricti9 ad oẽm fidei iusticiã hosti plus obnoxiũ foze cõpẽsat. Vis sincere ꝑpensis/patebit vt dicã fm ap'm ad Hal'.v.Qꝛ nõ quẽcũq̃ vultis illa faciatj/neq̃ licebit:ꝛ ita nec hosti ꝙ hostẽ licet facere oĩa q̃ põt.sed tm̃ illa q̃ honeste p̃t.vt.xpij.q.ij.faciat.cũ ꝯcoꝛ. Unó iura volũt seruare iusticiã ꝛ fidẽ q̃ ꝯsistũt in multis casib9.Primo vt ptz ex p̃missis q̃ licz hostj hosti possit tollere vitã/res ꝛ bona:tñ vxoꝛẽ legittimã tollere nõ p̃t.vt.le.ꝛ no.in.l.j.ꝛ vl'.C.ne vx.p ma.ꝛ no.Card.de spõ.nõ est.q.j. Itẽ vt hostilitatj tpe ꝛ int̃ hostiũ terras plena libertas ꝛ emunitas eccl'iaꝝ ꝛ monasterioꝝ in ꝯsonis ꝛ reb9 ad eas ptinẽtib9 large seruet̄:ita vt null9 ecclesias vl' monasteria violẽter inuadat.ꝛ maxime ne ignis vozagine ꝯsumat: aut al's deuastare p̃sumat:aut fugiẽtes ad eas surripiat/aut ledat.vt de ẽmu.ec.cũ eccl'ia.ꝛ.c.eccl'e.xij.q.ij.nl'a.cũ ꝯcoꝛ. Nisi eccl'ia fuerit incastellata. h̃ est admodũ castelli munita ꝛ ĩhabitata ad offẽdẽdũ qõ nõ licet:sed ad h̃ vt illic fugiãt ꝛ defendãt xp̃iani vl' al's boni a mal'satis licite credit̃ incastellatari:cũ ꝛ al's igruẽte necessitate p̃nt ibidẽ hoĩes hospitari. Ita no.Inno.i.d.c.cũ eccl'ia.ꝛ pleni9 ibidẽ p Hein.bo. Itẽ vt hostilitate q̃litercũq̃ manẽte plbyteri:monachi/ꝙuersi/pegrini/mercatozes/rustici eũtes ꝛ redeũtes: ꝛ ĩ agricultura existẽtes. Itẽ aialia q̃ arãt:ꝛ q̃ semina pozrãt ad agrũ perpetua debẽt treuga gaudere.de treu.ꝛ pa.c.ij. Et nõ tm̃ rustici:sed etiã oĩa aialia q̃ ad operã rusticalẽ ptinẽt eadẽ gaudẽt libertate.vt in lib.feu.c.vlti.§.pe.ꝛ supdictũ est.c.ij. Sz si hec seruant̄/nõ dũ patẽt auditui meo. Itẽ q̃ ius patronat9 hosti p hostẽ nõ auferať.vt le.ꝛ no.in clem̃.pastoꝝ.de re iudi.xvj.q.vij.filijs.ꝛ ard'.xvj.q.j.in sacris. Itẽ vt sepulchra vel ius sepulture hosti p hostẽ nõ tollať/aut sepulchꝝ cuiuscũq̃ violeť.vt no.novell'.de pac.c.j.lib.vj. Itẽ vt treuge:h̃ est paꝛ inter hostes facta ad tp̃s:ꝛ saluus ꝯduct9 nõ ledant̄.vt de treu.ꝛ pa.c.j. cũ ꝯcoꝛ.de pac.c.qualit̄. Etiã si ab alia parte treuge nõ sint seruate.vt infra dicet̄. Itẽ si q̃d hosti p̃missum est ab hoste tenet̄:nec hostilitas tollit obligationẽ.vt in.d.c.noli.de iureiur̄. debitozes.cũ ꝯcoꝛ. Itẽ vt insignia siue arma:que scutis/clipeis/vmbonibib/antilibb/peltis/scetj pozmis aut panerijs inpingunt̄/aut galeis p cristã p̃ponũt̄:p hostẽ ab hoste nõ vsurpẽt.vt le.

ꝛ no.in.l.si qꝭ nr̄m.ff.de re.iu.de appel.significauit. Itē vt nullꝰ hostē suū ꝑ assisinos vl̄ ꝑ homines q̄ ꝑ p̄cio/aut traditorie clā occidere solēt:inuadere p̄sumat.de hōi.c.j.li.vj. Vñ dū magnus Alexāder Darīū regē suū pseq̄ret inimicū:illos traditores ꝛ famulos :q̄ eundē suū dn̄m ad cōplacēdū Alexādro:put putabāt occiderāt/suspēdi fecit ad furcas:qꝛ nō ꝑ tradimēta :sed strēnuos actꝰ militares suos ꝓuincere nitebat inimicos. Itē vt hostis hostē non inuadat nisi diffidauerit eū cū debitis intersticijs dieꝫ:ꝛ p̄sertim int̄ xp̄ianos:vt ꝓbat nouelletor in.d.c.j.ō homi.lib.vj. Itē vt hostis hostē veneno non inficiat/aut infici ꝓcuret ꝑ modos quoscūq; .vt C.de malefi.ꝛ male.lib.j. Et q̄d veneni noīe ꝓtineꝯ.vide plene.ff.de ꝑ.sig.q̄ venenū.ꝛ glo.ibidē Licz Aristo.tāq; gētilis in lib.de re.p̄in.c.pe.aliter ꝓsuluerit Alexādrū magnū. Itē vt hostꝭ ꝺ hostē libellū famosū nō scribat aut scribi ꝓcuret.vt le.ꝛ no.v.q.j.c.j.ꝛ.c.bi q̄.ꝛ.c.se. Itē vt tpe guerraꝝ ꝛ p̄lioꝝ mꝫieres:ꝛ oēs q̄ mulieꝝ noīe cōphendunt;put sunt virgines nupte ꝛ vidue, vt.ff.ō ꝑ.sig.mꝫieres.ī p̄n. Et q̄ alꝫ in ius vocari nō p̄nt ꝓsonaliꝫ inuite. vt ō iudi.mꝫieres.li.vj. Et tales in corpe ꝛ reb; sibi adherētib; molestari seu ꝓturbari nō dn̄t:īmo nec repssalie in ipas nō p̄nt retorq̄ri.hoc ꝓcludit Jo.de lig.in suo tractatulo.de bello. Fuit etiā obseruatū int̄ gꝫios bellatores in veteri ꝛ nouo testamēto. Itē q̄ nec pueri/nec impubes/nec furiosi/nec naturaliter stulti/nec amētes nati vel casualiter effectu:q̄ etiā alꝫ in ius vocari nō p̄nt ꝓsonaliꝫ.vt.ff. de in ius vo.l.j.ij.ꝛ.iij. Tpe guerraꝝ molestari p̄nt/neq; debēt ;put ꝓsuetudo fuit.vt.s.ꝛ ħ Jo. de lig.ꝓcludit ibidē. Itēvt hostis hostē dormiētē q̄ furioso cōparat nō occidat;put legit de dauid/q̄ repit Saul dormiētē:ꝛ postea egerentē in spelūca:ꝛ abscidit ora clamidis Saul:ꝛ sibi pepcit.vt.j.Reg.xiij. Item sil̄r dauid repit saul cū exercitu suo:ꝛ sopor dn̄i irruerat sup eos: ꝛ tulit hastā ꝛ ciphū aq̄ ad caput Saul:ꝛ eū nō interfecit.vt.j.Reg.xvj.ꝓcor.ff.de acq̄.vl̄ admit.pos.l.j.§.adipiscimur aūt. Secꝰ aūt fecit Jabel mꝫier q̄ malleo pcussit clauū ꝑ caput ducꝭ exercit⁹;vicz Sysare dormiētis:q̄ ꝓfideter in suū tabernaculū ꝓfugerat ne incideret manus hostis ipm pseq̄tis.vt Judi.iij. Licz alꝫ dorseten⁹ ꝛ improuisum inuadere valeat. vt le.ꝛ no.xxiij.q.viij.vt p̄idē. Itē vt hostis ꝺ hostē q̄libet genere sagittaꝝ vel balistaꝝ ī nō vtaꝯ.ꝛ p̄sertim xp̄ian⁹ ꝺ xp̄ianū.vt de sagit.c.vno. Sed ꝺ sarracenos vti possum⁹:ꝛ ꝺ ptumaces dū iustū bellū gerim⁹.vt ibidē in glo.qꝛ ꝑ tūc q̄libet armoꝝ genere est vtendū. Vñ Dauid ꝑcepit ppl̄o suo:vt doceret filios isrl̄ arcū.i. artē sagittādi.ij. Reg.j. Et ħ ꝺ incircūcisos ꝛ gētiles ꝛ sue ꝓfessionis extorres. Itē vt hostis hostē hostiliter nō inuadit.ꝛ hoc statim ꝛ imediate /aut morꝫ:post q̄ secū bibit aut comedebat. Quia hec sunt ꝑa dissimulatiōis ꝛ amicicie signa:ꝑ q̄ omīs iniuria ꝛ hostilitas videt abolita.insti.de iniu.§.fi. Vñ Jsmahel ꝑpetuo ꝓditoris infamia notatus.vt Hiere.xij.qꝛ Godoliā interfecit cū q̄ cibo fuerat refect⁹ ꝛ Judas scarioth post buccellā panis a dño sūptā ipm tradidit. Traditor ꝑpetuo videt signat⁹.vt Joh.xiij. Quātū autē tpis spaciū dicat statim morꝫ vel incōtinēti. vide de elec.q̄ꝑopter.in glo.sup ꝑ.morꝫ.ij.q.vj. nō solet in glo.ij.ꝛ Arch.j.q.j.ꝓstat. Credo tū in ħ arbitriuꝫ boni viri forе spectādū .put ōr de pl⁹ vel min⁹.vt.s.dictū est.c.xxij. Tuti⁹ tū puto q̄ post hmōi cōmessationē ipm diffidat in forma cōsueta: put p̄mittit/aut saltē ꝑbo aut facto sibi notificet:vt ad armoꝝ aut fuge p̄sidiū ꝓuerti valeat. Itē vt hostꝭ hostē in forma pacis nō accedat/nisi firmit̄ pacē hz̄ꝓponat. Hā paꝝ treuga dei ōr.xxiij.q.vlti.illi q̄.ꝛ fm ħ paꝝ est discordie finis.vt dicit Arch.de offi.lega .c.j.lib.vj. Vñ qꝛ Trifon:simulata pace Jonathā cōphēdit/quē cū suis interfecit ꝓpetuo ꝓditorē ꝛ latronē/ipm;ꝓterea scꝑtura ꝓdit.j. Mach.xij. Vñ ōr in sili. Simulata eq̄tas est duplex iniq̄tas.vt notat Jo. mo.in.c.auaricie.de elec.lib.vj. Hoc est q̄ lamentat ꝓpha dū dicit. Heu heu heu.dn̄e deus Ergo ne decipisti ppl̄m istū ꝛ hierl̄m:dicēs.Paꝝ erit vobis.ꝛ ecce puenit gladius vsq; ad aīam. Hiere.iij. Pōt autē hmōi pacis simulatio fieri ꝑbo ꝛ facto. Verbo si dixerit se alicuius amicū forе. Facto dū assumit amicoꝝ signa:q̄ multiplicit fiūt. Vñ inter castrametantes ꝛ obsessos/aut obsides sunt certa signa:dū hostes mutuo volūt sermonib; vti pacificis ꝛ est tanq; treuga:ꝛ taliter pacē signātes occidūt vel occidunt/latrociniū cōmittit .vt ex p̄missis colligit. Itē vt hostis nō vsurpet alterius partis signa/quib; vtit in bello vel p̄lio:in finē vt partes se mutuo cognoscāt.ꝛ vt hostis hostē/ꝛ nō amic⁹ amicū offendat. Et hec est reipublice sūma legalitas:sed eius vsus extrema falsitatis iniquitas. Nam ꝛ Judas scarioth dū cum gentib; armoꝝ xp̄m traditurus accesserat.ꝛ christi euasionē trepidarat: duob; veris vsus est signis inuiolate pacis videlicet salutatiōe dū dixit. Aue Rabbi: ꝛ osculo cordintime dilectiōis. Est aūt salutatio vt dicit glo,ad Heb,vlti,circa finē,salutis optatio. Secūdo osculū dare/est

signū pacis ⁊ veri amicabilis cōsensus facta repsentare. vt de cōse. di. ij. pacē. His autē signis Judas vsus est peruersissime. igit falsitatem ⁊ latrocinū crudelit videt perpetrasse. vt Matth. xxvij. Ita siliter fecit Joab q̄ tenuit mētū amase dextra: quasi osculatur⁹ eū pacifice: ⁊ sinistra percussit eū in latere: ⁊ effudit eius intestina: ⁊ mortu⁹ est. ij. Reg. xx. Qui expost p bis ⁊ alios suis demeritis occisus est de mandato Salomonis. iij. Reg. ij. Siliter ⁊ Aioth portās munera Eglon regi Moab: que sunt signa amicicie: ⁊ facto ⁊ verbo fingens se amicū dicēs. Verbum secretū habeo ad te o rex: ipm solū accessit: ⁊ tulit siccā de dextro femore suo infixit in ventrem eius: ⁊ occidit eū. Judi. iij. Et hi ppie latrones fuerūt. vt le. ⁊ no. in supdicta .l. hostes. ff. de ver. sig. Signa ppterea amicicie ⁊ inter amicos: ⁊ signa inimicicie inter inimicos fidissime ⁊ fidelissime: ⁊ legalissime seruāda. Et hec est etiā cōsuetudo firmiter tēta in vniuerso mūdo: ⁊ etiā inter ethnicos/gētiles/paganos/sarracenos/hereticos/⁊ hussitos/qui al's fidē xpi nō seruant. Est etiā reipuplice mirifica solēnitas ⁊ ingens legalitatis imensitas: vt viriliter bellātes intrepide se mutuo cognoscāt. Si q̄ vo secus fecerint absq; falsitate: de qua p̄mittit animi timidissimi/turpissimi/trepissimi/tristissimi/pusillanimis ⁊ incōstātissimi/nulla viuacitat; audētia/nec pbitate/nec animositate/nec audacia/nec magnanimitate/nec magnificētia pdunt armati. Vñ Virgili⁹ Eneida x. iij. Degeneres aios timor arguit/nus q̄ tuta fides: improbus amor: q̄d nō mor

Rusticus Sufficiēter audiui desidia pssus debellato x bellantalia pectora cogis ⁊c. tiū: plia q̄q; ducētiū fidei/iusticieq; fideli p seruatōe: ⁊ violatox earūdē detestatōe: nūc delectat de p̄missis q̄rūdā informari certox exēplox plana de descri-

Nobilis ptione. Scis q magnific⁹ Dauid dū repit Saul put p̄mittit hostē suū mortalē in spelunca egerētē dormiētē nō interfecit put potuisset: sed ozā clamidis sibi pcidit/⁊ dormēti pepercit. vt. j. Reg. xxiiij. Hec est magnanimitas: que circa magnos honores versat: ⁊ nō deficit: sicut pusillanimis/⁊ nō supabūdat: sicut psumptuosus: ⁊ de center se habet: ⁊ dr magnanimus fm Jsiō. ethi. x. vel magnanimis ab eo q̄ sit magni animi ⁊ magne virtutis: cui p̄rius est pusillanimis. Magnific⁹ aūt fm eundē a magna faciēdo vocabulū traxit. vt iuxta Cathonis doctrinā gloriose viuat: ⁊ honorē cōtingere valeat. Nā honorē cōtingere fm phm. j. ⁊. viij. ethi. Nihil aliud est q̄ testimoniū hr̄e de bonor excellentia: qō quis in se habet/siue tale bonū sit virtutis vt sciētia/siue sit tpale: vt diuitie ⁊ potentia. Unde ⁊ vt plurimū videm⁹ q̄ q̄ cupiūt honorari testimoniū sue excelllēti eq̄rūt: vt lux cox luceat corā hoibus: vt videank opa sua bona Matt. v. Et tales vt Dauid nollēt inimicos vincere: nisi p certamina fortitudinis gl'iosa put ipse vicebat Goliā. j. Reg. xvij. Et oī falsitatis machinatiōe semota/iusticia fideiq; seruata: ac vt p̄misimus doli ⁊ insidiarū curialitate diligēter cōpensata. Vñ legit in histor. Troyanox q̄ Achilles vir virtute mirāda mirificus decē ⁊ octo bellis añ Troyanox vrbē intrerat: oī cōmēdatiōe dignissim⁹. suis em̄ sol⁹ in armis ml'tos reges ⁊ principes ⁊ nobiles inūerabiles pstrauerat: sed qz in octauo bello Hectorē: ⁊ in decimonono Troyolū/Hermanos ⁊ regis Priami p̄ncipis Troyanorū filios viros bellatores toti mūdo ppeti infama pstātissimos/nō ausu cōmēdabili: sz pditorie eosdē deuicit: qz Herculē improuisuz scuto antrorsum pēdēte pectore nudo fraudulēter inuasit. Troylo vo iā galea p Mirmidones vicz gētes Achill' spoliato supueniēs caput ense secauit. ⁊ insup cadauer suū gnosum cauda eq̄ sui p̄strictū p turbas grecox suox turpit⁹ puexit: ⁊ taliter exq̄sitissimos viros p orbē bellatores nobilissimos inermes pstrauit. quare bellox pdictox historiogph⁹ attēdas inq̄t. O miser omere q̄ Achilles nūq̄ virū strēnuū nisi pditorie pemit: vñ merito laude videt dign⁹: si pditio laudis est titul⁹. Hec igit omero singularit obiciunt: qz nimiū laudis sue pconia p scripturas suas extollunt. Sed quid secutū fuerit attēde. nam idem Achilles paulopost eiusdē obsidionis tpe per Paridē pdictorū Hectoris ⁊ Troyli fratrē Helene raptorē di sponēte: regina Hecuba .nris earūdē pendētib⁹ treugis in Apollinis tēplo siliter traditorie Uitalionis fuit interept⁹ q̄ Paris p sequēter belle ptimo sequenti p Aiacē regē in eadē obsidione iā infectū telo venenato: vt viuere nō posset certamine publico fuit pstrat⁹: ⁊ mox ipsi⁹ interfector vicz Aiax remānsit extinctus

Rusticus Tu dixisti de Telo venenato q̄ rex Aiax legit interm pt⁹ q̄re tal' act⁹ int' alios q̄s p̄cernit detestād⁹: ⁊ nihilomin⁹ extūc exēplox fiat p̄tinuatiōis p̄cessus

Nobilis Duplici de causa talis armox ictus merito venit vituperandus: Primo quia vsus veneni qualitercūq; put p̄mittit horrēde detestat. ⁊ arcus sagittari⁹ iure canonico put p̄dictū est/magna rōne p̄hibet: ⁊ inter actus strēnue legalitatis penit⁹ repudia-

tur: ⁊ insuper deo: necnō hoibꝫ ⁊ scripturis odiosus designat. Unde iuxta Grego. xxj. moral. Per arcū sagittariorꝫ in sacro eloquio insidie figurant: sicut per ꝓsal. dicit. Intēderūt arcū rē amarā: vt sagittēt in occultis imaculatū. pō. lxiij. Et parauerūt sagittas suas in pharetra vt sagittet in obscuro rectos corde. pō. x. Ita Salomon ꝓuer. xxvj. cōcordat dicēdo. Sicut nocius est q̄ mittit lanceas ⁊ sagittas in mortē alteri⁹: ita vir qui fraudulēter nocet amico suo. Et cū fuerit deprehensus dicit ludens feci. de ꝓsump. c. j. Item in mala parte sumit Dauid dum dicit arcū suū tetendit ⁊ parauit illū. ⁊ in eo parauit vasa mortis sagittas ardētibꝫ effecit. pō. vij. Item sagitte potētes acute cū carbonibꝫ desolatorꝫ. pō. cxix. Et si Dauid funda ⁊ lapide ꝓualuit aduersus philisteū. vt. j. Reg. xvij. Quibꝫ adinstar sagittarū clam offendere nō debem⁹ quia Dolias sciuit ⁊ vidit: ⁊ ipm ꝓterea subsanādo derisit. Unde ꝓ hoc ipsi Dauid nemo falsitatis actū impingit. vt le. ⁊ no. in. c. sciēti. de reg. iur. lib. vj. C. de trāsla. l. cum donatiōis. cū cō cor. Et q̄ Abimelech de quo supꝫ. c. xxvj. coram dño malū fecerat. igit dño volēte duplici ꝓteritione succubuerat. Primo q̄ de manu femine/ qđ rubore ꝓpetim sibi flagitioso videt inhe rere. Secūdo q̄ nō hasta militari: aut hostilibꝫ armis: sed iactu fragmēti mole/ tanꝫ in fortuito casuali ⁊ fato viliter infelici/ qđ sibi iugit in viciū videt ascribi. Nam nimirū vt mulierum tepitudo viroꝝ cōuincat viuacitatis calorē: nō aliter q̄ꝫ turpis machinatōis instinctu: semoto legalitatis officio/ animi trepidātis infectio parat. Un̄ tales actus ꝓbitatis colore fucati: medullitus autē falsitatis virus plene suffulti. Ambro. detestat in lib. de offi. c. xix. vbi loquit inter cetera de bene cōposito viro/ flagitans vt nil femineū agēs/ neq̄ sonans qualit multi grauitatis speciē simulare ꝓsueuerūt: sed formā qđē ⁊ regulā ⁊ succū virilē reseruet. Et dixit Salomō Sap. xvij. Cum sit em̄ timida nequicia/ data est in omniū dānationē: semp em̄ presumit seua pturbata cōsciētia. Nihil em̄ est timor nisi presumptiōis adiutoriū/ pditio cogitatiōis auxiliorum. Unde licet Pantasilea Amasonū regina cum mille puellis in bello Troyano ꝓtra Grecos ꝓ Troyanis glorioſos ⁊ strēnuos. vt legit/ insultus fecerit ⁊ grecos fugauerit/ ⁊ Mirmidones occiderit: ⁊ innumerabiles gentes ꝓstrauerit. Que demū per Pirū regē nimia multitudine supata laude ꝓterea nō redimitū: cum pluribꝫ suis famellis cōuicta defecit. De qbꝫ multi eribꝫ. s. c. xxvij. collatio nostra mētionē inseruit. Et Isid. lib. ix. ethim. c. ij. de eisdē scribere non omisit. Sed hic cedit natura miraculo: ⁊ virt⁹ supꝫ cōsuetudinē opat. vt de cele. mis. cū marthe. Unde ad ꝓsequntiā hmōi gestū nō ꝓtrabat. vt. ij. q. vij. §. item cū balaā. post mediū. ⁊. iiij. q. iij. §. fi. Ad oīa p̄missa audi que dicat Isid. ethi. lib. xviij. c. ij. multū ptinenter applicāda: sic inq̄ens Omne regnū seculi huius bellis querit/ victoriꝫ ꝓpagat. victoria dicta qđ vi: hoc est virtute adipiscat. Hoc est em̄ ius gentiū/ vim vi expellere. vt de resti. spo. olim. j. Nam turpis est dolo quesita victoria. Certa aūt victoria est vel occisio hostis vel expoliatio: vt fit in italia vl̄ vtrūq̄ Nō est autē iocūda victoria que ꝓ imensa detrimēta cōtingit. Et hoc est qđ laudat Salusti⁹. Duces victoriā in cruēto exercitu deportasse. precedit aūt victoria pompam. Ideo q̄ iturus ad certamē: primū est victorie motū Tropheū dictū a potes trophes: hoc est a cōuersione hostis ⁊ fuga. Nam ab eo q̄ hostē quis fugasset merebat tropheū/ q̄ occidisset triūphū. plene em̄ victorie triumphus debet semiplene tropheū: q̄ nondū plena est victoria cōsecutus: non em̄ obtinuit sed fugauit exercitū. duobꝫ autē generibꝫ debet exercit⁹/ aut internitione/ aut dispersione. Unde Salu. inq̄t. Hostes oppressi aut dilapsi fugerunt. sic ⁊ vtrūq̄ Virgili⁹. Interuētiōe subuersaq̄ obrue pupes dispsiōe/ aut age diuersos: ⁊ discite corpora ponto.

Rusticus Sufficiēter imbutus de iusticie ⁊ fidei bellatorꝫ dictamīe: sunt ne de modernis q̄ defecerint ⁊ errauerint in hui⁹ determinate discipline felicisq̄ moderamine.

Nobilis Et licet execrabiles ꝫ bellatorꝫ leges descripserim⁹ act⁹: mltū tñ execrabiliores aduersus iusticie ⁊ fidei ꝓdictorꝫ normā vt ꝑmittit iuris tramite: ⁊ rōnis dictamīe rimatā cōmiserūt falsitates. Quidā comes burgelin⁹ de ⁊verdēberg capitaneus oppidanorꝫ de ⁊vinterthur. de āno dñi. M. ccc. xij. nā dū ciues Thuricēses obsederēt oppidū iā dictū. sciēs capitane⁹ ꝓdict⁹ epm Cōstañ. cū mltis armorꝫ gētibꝫ subuētu ꝝ Thuriceñ. ꝓdictꝫ quē ipe ꝑuenit ⁊ cū ꝓplo suo clā exiēs oppidū signa Cōstañ. epi vexill' ⁊ panerꝫ suis ꝑinxit: ⁊ exercitū Thuriceñ. tāq̄ amic⁹ ad amicos accessit: q̄ gaudētes panē ⁊vinū leuatꝫ manibꝫ dimissis armis occurrētes obtulerūt: qs ip̄rouisos ⁊ inermes ad mille viros ⁊ vltra comes sua falsitate ꝓstrauit: ⁊ reliq̄s demū falsitatꝫ exptos fugauit: fere deteri⁹ pegit gēs rustica qđā appēceller aut appēcelleses nūcupata sub abbatꝫ sctī galli Cōstañ. diocesꝫ ditōe q̄ndā ꝓstituta. ⁊ dū ad abbatꝫ ꝟuocatōꝫ no

biles ꝛ ciuitatenſes bellis ꝛ prelijs: vt ruſtici hmõi ad obediẽtie diſciplinã redigerent/nobilis inſiſterẽt: eidẽ ruſtici ſigna nobiliũ differẽtialia/clam falſe ꝓtra ſuos hoſtes bellãdo ſumpſerũt ꝛ falſiſſime plures de nobilib⁹ occiderũt. Et demũ talionis talentũ. prout infra dicet. c. pe. turpiter reportarũt: quaſi ſimilia ĩmo execrabiliora gens Szvitẽſiũ nup verſus p̃dictos Thuricenſes perpetrauit maleficia q̃ ꝓnter. ſ. c. pe. ꝟ. ſunt horrẽde. ꝛ ſe. ptinẽter puenient explicanda.

Ruſticus Et quid ſi comes p̃dict⁹ aut gẽtes Appenzelleñ. aut Szvitẽſiũ negarent ſe talia ꝓpetraſſe: ꝛ cõſtat mihi hoſtẽ cõtra hoſtẽ teſtimonia ferre legittima non poſſe. vt de teſti. quotiẽs. cũ ꝓcor.

Nobilis Scias q̃ de hoc eſt publica vox ꝛ fama. Et quãtã hec facit fidẽ. vide Spe. de noto. crimi. §. vt autẽ. ꝛ ſeq. Et ſup hoc in p̃ſenti caſu/hoſtis cõtra hoſtẽ teſtis eſſe poteſt. vt le. ꝛ no. in. c. veniens. ij. de teſti. in fi. vbi notat q̃ ea que in domo vel caſtro fiũt: per eos q̃ p̃ſentes fuerũt legittime ꝓbant. Nã ꝛ platus monachi ꝛ canonici in caſu eccl'ie ſue teſtes eſſe poſſunt. de iureiur. ꝛ ſi xp̃s: ꝛ de teſti. inſup. vbi de h̃ per doct. Et ꝓcurator poteſt eſſe teſtis in cauſa quã gerit. vt. ff. de teſti. l. vlti. in glo. quã approbat Jo. an. in mercurialib⁹ ſup regula. Cũ q̃d ex vna. lib. vj. Nam nullũ eſt dubiũ quin q̃libet de vniuerſitate admittat ad teſtimoniũ pro vniuerſitate. vt de teſti. cum nũci⁹. ꝛ c. inſup. xiij. q. ij. ſuper prudẽtia. xij. q. ij. q̃ manu mittit. ff. de reg. diui. intñ. §. iuſti. de lega. §. legatarius. Et ratio iuriũ predictor̃ eſt. qr qui in cauſa vniuerſitatis fert teſtimoniũ: p nullo de vniuerſitate fert. nec pro ſe: quia de re cõmuni nullus recte dicere poteſt. hoc meũ eſt. xij. q. j. §. vlt. ꝛ q. ij. qui amittit. ꝛ arg. ff. de ſeruit. vr. l. ſi parietẽ. fa

Ruſticus Eſto q̃ talia q̃ ꝓponis cõtra ſuos hoſtes conuincant perfeciſſe: ꝛ cit ad h̃ de prebẽ. cũ in illis. lib. vj. in fi. quid inde ſequit/aut quo crimĩs auſo vident deliquiſſe.

Nobilis Clare conſiderãti patebit q̃ non ſimplici: ſed q̃ druplici crimĩe deteſtabili comitẽ p̃dictũ: ſilr ꝛ gẽtes Appẽzellẽſes ꝛ Szvitẽſiũ. put infra videb. diſpoſitio iur̃ ꝛ rõnis rõnabilit declarabit. ¶ Primo qr ſigna ſibi minime cõpetẽtia fraudulẽter aſſumpſerũt: per hoc crimẽ falſi crudelit cõmiſerũt: put dicit de notarijs qui doloſe ſignũ alterius notarij famoſioris: aut ſi quis ſigillum alterius ipſo neſciẽte furtim ſubtraxerit. vt le. ꝛ not. ff. qui teſta. face. poſ. l. ad teſtiũ. §. ſi q̃s ex teſtib⁹. ꝛ l. pe. de appel. ſignificauit. ꝛ Spe. de inſtru. edi. §. poſtremo. ꝟ. item q̃ ſigillo. ¶ Secundo ſi ſub tali ſigno falſo: quẽq̃ occiderũt latrociniũ cõmiſerũt. vt patet ex p̃miſſis. ¶ Tertio ſi ſub tali ſigno falſo poſuerũt ignẽ incẽdiarij fuerũt. ¶ Quarto ſi ſub tali ſigno falſo rapuerunt/raptores fuerũt. De primo crimine cõmiſſo fm leges eſt ignis amariſſimi pena: ꝛ h̃ iuxta terre conſuetudinẽ: quã approbãt leges. vt patet per Azo. in ſũma de penis. ꝟ. item furta. ꝛ habet vim legis. de conſue. cum dilectus. Alis tñ vbi nõ eſſet cõſuetudo talis /leges infligunt deportationẽ ꝛ bonor̃ publicationẽ: in ſeruos autẽ eſt pena vltimi ſupplicij. vt. ff. de penis. l. j. §. vl. ꝛ inſti. de publi. iu. §. item lex cornelia. De ſcõo vicz latrocinij crimine iuxta dictã terre conſuetudinẽ taliter approbatã vt p̃mittit eſt pena omniũ membror̃ videlz extremor̃ ꝛ dorſiſpine p rotã curris cõfractio. ꝛ eorundẽ membror̃ in rotã eandẽ cõflixio: ꝛ eiuſdẽ ad modũ crucꝭ vel furce exaltatio: quã conſuetudinẽ ſilit approbat Azo vbi. s. De tertio videlicet incẽdiarij eſt ignis pena iuxta cõſuetudinẽ p̃dictã. De quarto eſt pena capitis. alis tñ vbi pene nõ ſunt in iure signãter deſcripte/iudicis arbitriũ habet locũ. ꝛ ſiliter vbi nõ apparet de alia conſuetudine. vt de offi. dele. de cauſis. de accu. ſup his. ff. de iure delib. l. j. De pena tñ famoſi latronis dicit lex vt ad furcas ſuſpendat. vt. ff. de pe. capitaliũ. §. famoſos. Et ſeptẽ penarũ genera fm leges ciuiles: ꝛ ſeptem fm canones deſcribit Jnno. in. c. qualiter. ij. de accu. in glo. magna. ꝛ etiã diuerſa penarũ genera deſcribit Azo vbi ſup.

Ruſticus Sed ſi quis tale crimen non cõmiſerit: ſed de belli plij vel certaminis publico cõfugerit ꝓflictu q̃d refert ĩmunis ſi penitus cuaſerit.

Nobilis Nã talis ſi fuerit public⁹ fugiẽs ex eo infamis eſt fm canones vt. xvj. q. j. infamis. ꝛ fm leges impiales capite punit. vt. ff. de re milit. l. omne. §. q̃ in acie. Unde put narrat magiſter in hiſto. iij. Reg. vl. de Cyro rege. q̃ aſtraies exercitu collecto/congreſſus eſt aduerſus Cyrũ: ꝛ fugierũt viri perſe egreferẽtes autẽ vxores ꝛ matres eorundẽ egreſſe ſunt extra portas ip̃ſos accedẽdo. Et detectis poſterioribus ſuis clamabãt alta voce. Vultis ne intrare in ventres matrũ ꝛ renaſci. Hoc grandi perſe moti ſunt pudore acriter redierũt in hoſtes. ꝛ victus eſt Aſtraies.

Ruſticus Quid ſi pars per falſitatẽ: put p̃mittit cõuicta nõ fugiebat: ſed aduerſus falſarios q̃ ſignis falſis vtebant: ſiliter eandẽ falſitatẽ exercebat: an ne iuxta iuris rigorẽ penis ꝛ maledictiõib⁹ p̃miſſis vt patẽter legẽ

quā tulisti sub= **Nobilis** Videt q̄ nō: put le. ⁊ no. in regula iuris. lib. vj. que dicit. Fru
iacere debebat. stra fidē quis postulat ab eo seruari. cui fidē a se p̄stitā seruare
recusat. Et ꝓpie glosator videlicet Jo. an. ponit exemplū de hostib⁹: q̄b⁹ licet sit seruāda fides:
put p̄dictū est in iusticia siue falsitate in eo cū quo nob fidē pactiōis ⁊ iusticiā nō seruarūt: ipsis
in vim talionis ⁊ recōpēsatiōis fidē ⁊ iusticiā bellatorūz seruare nō tenemur. Iuxta illud Frā
genti fidē fides frāgit eidē. vt le. ⁊ no. de elec. cū inter. xxviij. q. ij. si infidelis. de symo. dilecto.
ff. de inoffi. testa. l. si instituta. in p̄in. C. de pactis. cū ꝓponat. C. de transa. l. si diuersa. ⁊ l. si quis
maior. de iureiu. queit. ij. vbi de hoc in glo. ij. ⁊ sup eadē p nouell'. ⁊ Heinr. bohic ⁊ Jo. mona.
in dicta regula frustra dicit: ⁊ intellige regulā circa idē factā: nō circa diuersa. ac si diceret: vt ea
dem falsitas cōmittat in eadē p̄lij vel belli ꝓtinuatiōe allegat. ff. de lega. ij. l. an pater. §. plane. ff.
de his q̄b⁹ vt indi. l. rescriptū. Et est rō: put in q̄t hui⁹ regule. Iste q̄ nō seruat legē p̄uētōis: sed
ex parte sua impugnat ex ea sentire cōmodū nō debet. arg. de con. cum olim. Unde quidā Fal
lere fallētē nō est fraus fraude carēti. Et dixit sapiētis aurēas. Qui sil'at ꝑbis nec corde est fi
dus amicus. Tu quoq; fac sile: sic ars deludit arte. Et Hoff. in sūma. de sagittarijs dixit. Nil
refert armis cōtingat palma dolis ve. Item idē dolus an virtus q̄s in hoste reḡrat. concordat
lex. si filiū. C. de lib. cau. q̄ dicit. Nil dolosus dolosō. ac si diceret. dolosus dolosō in nullo tenet.
Uñ dolus cum dolo: ⁊ culpa cū culpa cōpēsari p̄nt. ff. de dolo. si duo. ff. de cōpen. l. si ambo. ⁊
le. ⁊ no. de a dul. c. penul. ⁊ vlti. Cōcordat illud euāgelicū. Primo ejice de oculo tu trabem: po
stea festucā ejice de oculo fratris tui. Matt. vij. Luc. vj. ⁊. xxxij. q. vj. in princ. iij. q. vij. §. tria.
Ex his colligе male meritos nulla debere/quo de premissis iusticia ⁊ fide bellatorꝫ gaudere.

Rusticus. Et sic mihi videt similiter de illo dicendū: qui iusticiā ⁊ fidem de treuga cō
dicta solēniter frangit seruāda. q̄ illi taliter treuga sit violāda: ⁊ nullo modo
tenenda per iura p̄allegata. facit ad **Nobilis** Scias notāter q̄ Jo. an. in. d. c. quenit. ij.
hoc. l. die Sabathi. C. de iudeis ⁊c. de iureiu. ⁊ in addi. Spe. sup rub. de treu.
⁊ pa. concludit post multa/q̄ licet treugis etiā solēniter cōdictis mihi des dānū: ego vsq; ad tē
pus treugaꝝ te dānificare nō debeo: nec in alijs treugis ꝓpter partē aduerse detestabilē fractio
nem. Et est rō: q⁹ sine treugis ⁊ salutis ꝓductis/partes aduerse de pace ⁊ ꝓcordia litis tractan=
tes nunq̄ ꝓuenire possunt: aut auderēt placitātes. Idē videt notari. xj. q. iij. inter ꝑba in glo.
vlti. Sed aliud est de pace q̄ de treuga. nam pax simpliciter facta semp est tenēda: sed si violat
fides de pace facta/fides vt p̄mittit nō est si placet seruāda. ita cōcludit p Jo. an. in mercuriali
bus sup dicta regula frustra. ⁊ ibidē in. d. c. quenit. multi colligunt casus p doctores: vbi fides
etiā fidē nō seruāti seruāda est. sed hoc nihil ad ꝓpositū. sed p̄dictas firmiter puto seruari sentē
tias p illos qui in hoc seculo studēt vt glorioſe viuāt/ ⁊ honorē humanā ꝓtingāt: secus puto
faciendū per perfectos. vt dicit aplūs ad Rom. xij. Nulli malū p malo reddētes. ⁊ ibidē. No
li vinci a malo: sed vince in bono malū. Et sic in patiētia vestra possidebitis animas vestras.
Lu. xxv. Sz hec his dictis duces p̄liorꝫ nō aduertūt: nec nos aduertim⁹ igit ad alia ꝓcedam⁹

Rusticus Et quid sequit illos tam inique bella gerētes **Nobilis** Constat tibi
pseuerātes/aut p̄lio maligno succumbentes. nisi penitētiā
peregerint/dignā ꝓsequūtur maledictiōis penā sempiternā. Et insup audi aliud genꝰ tormen
torū miserabilib⁹ cruciatib⁹ fulcitū. Ecce put inīq bellatores in armis ambulabāt: dū vixerūt
ita post mortē: siliter in terris cum lemuribus: imo ipsi lemures dicent/ ⁊ cum eis discurrūt put
plures experti viderūt. Et in principio collatiōis nostre tue replicatiōis increpatiōes ꝓtra no
biles de talib⁹ mētionē fecerūt. Et scribit Ouid. de Romulo Romi cōditore: quē innuit longe
post mortē: ⁊ manes innumerabiles cū eo per armoꝝ strepitū: quo quondā vsu fuerūt in hu=
manis insultāter arua perambulasse. Unde dixit Romulus. exequit lucēq; lemuria duxit. vl'
aliter vt ecce: dū Romulus fratrē suū Remū ꝓpter transgressionē mandati publici tumulasset
occisum. Faustulus quidā vir infelix: ⁊ sparsis acta capillis/more romanoꝝ his dieb⁹ existen=
tium spergebant lachrymis ossa perusta suis: tunc vmbra Remi ipsis de nocte apparuit/ con
querens de scelere q̄ ipm occiderat. excusans fratrē de paricidio: ⁊ monēs vt Romulus Re=
mo celebrē signet honore diē. Rumulus itaq; illaz diem dixit inuria quasi remuria a Remo.
Unde Ouid⁹ Fast. in maio. Aspa mutata est in lenē tpe lōgo. Lra q̄ toto noie q̄ prima fuit.
Hoc etiā lemures animas dicere silentiū/ lemurū/ etiā apparatus se plerūq; dieb⁹ istis ob
curis hoīm horrēde ⁊ tremebūde repsentāt. Silia volētes in hystoz. ⁊ vigileri militis si placet

perlegant. Scribit etiã in hiſtor. Rudolfi regis romanor. de quo. ꝫ. c. xij. plenior̃ fecim⁹ mẽ tionẽ. Qui dũ regẽ Bohemor: vicz O dacerũ cũ gentib⁹ ſuis publico bello ꝓſtrauerat/in lo co certaminis ꝓnoctabat. ꝛ ꝓ lemures horribiliter ingruẽtes/clamoribꝫ ꝛ clangoribꝫ per tur mas tremorẽ timoroſum medie noctis in ſilẽtio violẽter incutiẽtes/piculoſos patiebat inſult⁹. Et qꝛ demũ euanuerũt ſicut fum⁹ lemures. i. mortuor ſpũs fuiſſe/ꝓp'ls enarrabat expert⁹. Et de hoc bello tales ponunt ꝟſus. Bis ſexcẽtenos ſeptingẽtos octoqꝫ dem⁹. Annos cũ nr̃i regꝭ cadit enſe bohem⁹. Et hec de lemuribꝫ geſta ſunt expliẽter viſa ꝛ audita. añ ꝛ poſt bellũ ꝓpe ciuitatẽ Baſilien. inter nobiles ex vna. ꝛ gẽtes Suitẽſiũ partib⁹ ex alt̃a ꝓpetratũ. de q̃ capl'o pe nultimo clarius ex pedit mẽtionãdũ. **Ruſticus** Vultã de bellor ꝛ ꝑlior ꝛ pugnor ꝛ duellorum feciſti mẽtiõis intricationẽ: q̃ꝛ tñ nõdũ dix iſti diſcretiõis/ aut notabilis differẽ tie deſcriptionẽ. **Nobilis** Verũ dicis: ꝛ vticꝫ ꝓ hmõi reꝛ ꝛ ꝟborꝛ determinationẽ iuſti cie ꝛ fidei fidelit̃ bellãtiũ plaꝑiorẽ habebis: vt ecce diſcepta tionis declarationẽ. Nã dicit Iſiõ. etbi. xvij. c. j. q. differũt bellũ/pugna/ꝑliũ ꝛ duellũ. Nam bellũ vniuerſum dr: vt punicũ hui⁹ partes ſunt pugne. vt Laneñ. Tremeñ. Treuereñ. Rurſũ in vna pugna multa ſunt ꝑlia. Aliud em̃ in carnib⁹: aliud in media: aliud in extrema acie geri tur. Bellũ igit̃ eſt totũ. pugna vni⁹ diei. ꝑliũ pars pugne: ꝛ bellũ quondã fuit duellũ: eo q̃ due eſſent partes dimicantiũ: vel qõ alterũ faciat victorẽ/alterũ victũ. Nunc duellũ ꝛ duorũ bellũ qõ ꝛ monachiã dicimus: ꝛ a iure ꝓhibitũ. vt. ij. q. v. monachiã. Niſi in caſu quẽ tãgit glo. ibi dem: vicz ſe defendẽdo: vicz iuxta leges aliquaꝫ prouinciaꝫ. vt in Sueuia. Si q̃s accuſat̃ de crimine. ꝛ accuſans nõ habet aliã ꝓbationẽ: niſi ꝓ duellũ: qõ offert ſe facturũ cũ accuſato. Qõ ſi accuſatus recuſauerit: moꝛ reus eſt mortis. Vñ Inter duo mala min⁹ elegit. vt. xxij. q. iij. nõ ſolũ. Quia in duellãdo ſpes eſt vincẽdi. In recuſando ꝟo ſpes nulla fit euadẽdi. Ita ꝛ Da uid ſperauit duellãdo: victoriã quoqꝫ retinuit. vt. j. Regũ. xvij. Offerẽs autẽ ſponte duellũ per doctores nõ dubito foꝛe grãde pctm̃. Ad qõ duellũ vicz iuſtũ fort⁹ aſtruẽdũ: imo quorũcũqꝫ belloꝛ certaminũ/ꝑlioꝛ/pugnaꝫ/litiũ ꝛ guerraꝫ exercitia legalit̃ cõtinuãda/ſincerius ꝓſe quẽda: fortiuſqꝫ hoſtib⁹ reſiſtendũ: ꝛ aſtut⁹ obuiãdũ/ꝛ caut⁹ aggrediendũ/ꝛ ſecur⁹ eligẽdũ ac piculoſ⁹ euitandũ. Artẽ curioſam ſagacitas reperit humana: ſolert⁹ artificialit̃ dimicãdũ Dimicat autẽ vnus ꝫ vnuz: ꝛ monachia dr: put ꝑdictũ eſt. Itẽ vnus ꝫ plures. vt Jud. x. in fi. vbi dixerunt principes Galaad ſinguli ad proximos ſuos. Qui primus ex vobis contra filꝫ os Aman ceperit dimicare erit dux ꝓp'li Galaad. Itẽ dimicãt plures ꝓtra plures/vt filij Ru ben ꝛ Gad viri bellatores ſcuta portãtes ꝛ gladios ꝛ tendentes arcũ eruditi: hoc eſt artificia liter edocti: ꝛ dimicauerũt ꝫ Agarenos. vt. j. Paralip. v. Hãc autẽ artẽ dimicãdi Dauid igno rauit. Dũ funde lapidiſqꝫ ꝑſidiũ: armis ꝛ omni ferro ꝑfecit. Sed expoſt eãdẽ cũ muſca ꝛ per muſice artis exercitationẽ dimicãdi colluſionẽ multipll'r multiplicatis exercicijs vigilãter ac ꝙſiuit. Nam ꝛ quadã naturali fuit inclinatiõe bellator: ꝛ Heloycus. vt no. j. Reg. xvj. He au tem deinceps ambe facultates/per filios hoim/per dies in dies paribꝫ paſſib⁹/aſtutiſſimis ge ſtibus/ſubtiliſſimis tactib⁹/exq̃ſitis ictib⁹/peregrinis modulatiõib⁹/cancelloſis apparatib⁹ ꝛ nouiſſimis cautionibus/ad extremitatis acies/cribate ꝙerſe/aduerſe/peruerſe/ꝛ diminute ſunt/tam acute: q̃ humanũ ingeniũ deficit: vt vltra normas modernas alti⁹/ꝑfundius accli uius ꝛ decliui⁹ eſtimet poſſibile foꝛe ꝓperandũ: put dicit Beda de rõne tẽpor. lib. ij. c. iij. de mi nutiſſimis tẽpor ſpacijs: que dicunt̃ nũc momẽtũ/nũc punctũ/nunc athomũ: ꝛ in ictu oculi ꝓcludunt̃: ꝛ tanq̃ puluis in vmbra ſolis apparẽs diminuti⁹: nõ patit̃ diminutiõis fragmẽtũ. Unde rogo ne ruſticali ſegnitia pigriteris. ſi ꝑnũc incidẽter ad alia me declinare videbis. cũ de bello ꝛ ꝑlio ꝛ pugna: ꝛ etiã duello ſufficiẽter ſcripſerint tã antiq̃ ꝫ moderni docto. Sed de hmõi dimicatiõis facultate ad ꝑmiſſas expliẽter ꝛ ſingulas cõicatã: ꝛ ei⁹ naturali ꝓpagatione ſil'iter ꝛ arte nõdũ vidi ſcribẽtes. igit̃ taliter duxi palpitãdũ. Ex autẽ dixi muſicã ꝛ dimicatiõis diſciplinã: paribꝫ paſſib⁹ ꝓportionãdas talit̃ tibi deducã. Nam ꝓut ars dimicãdi: ꝛ eſt certuz genus ad oẽm modũ bellãdi: ꝛ ſine infinitis bellicis armis: que in⁹ feri⁹ annumerant̃ ꝑfici non põt. Ita in muſica ſunt inſtrumẽta m'tipl'r deſcripta ꝓ Iſiõ. etbi. iij. Exceptis illis q̃ de nouo reperiunt̃ inſtructa. Itẽ ſic̃ ſine muſica nulla diſciplina. i. ars põt eſſe ꝑfecta ꝛm Iſiõ. ibidez. ꝛ ꝙntilian⁹ lib. j. c. viij. Ita perfectũ ſine diſciplina dimicãdi nullũ põt eẽ bellũ/ꝑliũ ſiue duel lum. Itẽ ſicut muſica diuidit̃ in multas ſpecies: ſicut ꝛ illa: ꝛ minus q̃ꝫ duo in vtraqꝫ nihil ꝑ ficiunt ꝛ pluralitatẽ ꝑſonaꝫ/muſicũ ꝛ inſtrumẽtũ ei⁹ oratores ꝑſupponunt. ſed plures q̃ꝫ duo

vsq; ad infinitū in vtraq; facultate regulariter ꝓcedūt. Itē dimissis multis diuisiōibꝫ sanctus Grego. tradidit ecclie octo modulatiões principales. de qbꝫ musica gregoriana denoiat: quas nos octo tonos dicim⁹: ꝑ quos omnez artis musice disciplinā siue cāticū ecclīasticū modificamus. Et si qs vltra repit ꝺr pegrin⁹. Et ista sunt octo fundamēta radicalit fundata/ꝛ principalia differēcialiter distincta. Ita in disciplina dimicādi sunt octo modulatiōis apparat⁹ ꝑncipales discretissimi diuersi. Et si q̄ sunt vltra illos dicunt pegrini/siue extraordinarij: ꝛ ī ambabꝫ facultatibꝫ isti octo reducunt ad quattuoꝛ fundamētales: ꝛ in vtraq; facultate modulationum forme diuidunt ꝛ subdiuidunt: ꝛ ad certū ꝛ indubitatū numerū: ꝛ nō vltra iuxta traditiōis sue spēs normaꝝ. Et nūc vltimo put oīs ars ꝑ exercitiū recipit incremētū. vt dicit lex. ff. de leg. iij. l. seru⁹ legatus a matricibꝫ. De facultates nouter/ꝛ fortassis extremū cacumis tetigerūt arcē. Nam sic in musica quondā monarche: vicz Johānes de muris/Philippus de vitriaco/Heinric⁹ de helene: ꝛ q̄dā alij eozundē coetanei Parisi⁹ ꝑsidētes: in eadē disciplina precellēter: vt putabāt subtiliozes modulatiōis odas dulcissime in mūdo descripserūt: q̄ mō q̄dāmodo vetustate ꝓsumpte disparuerūt: ꝛ si q̄ cōparent tanq; despecte vilescētes reꝛiciunt. Et alius mod⁹ exq̄sitōis amenissime a ꝺrio repit induct⁹ q̄ ꝺr ꝓūct⁹: qz ꝑ ipm a ꝺrio tenoꝛ in discātum vertēdo quasi modulū Greg. quōdā diligēter traditū videt dulcissimis fracturis cribratus: ꝛ in antiqua manuali practica qua ꝑ particulos digitoꝝ quondā oīs indubitāter cantādi registrabat modulus ꝓnūc nō eiusdē reperit stationis locus cōgrue collocādus: sed extroꝛsum penitus ordinādus. Sic in disciplina dimicādi mod⁹ ꝑ veteres tradit⁹ q̄ naturaliter a dextrꝫ versus sinistrū radicaliter ꝓcessit. nūc in eodē ꝺ pūcto/a sinistris ꝓsus dextrū ꝑ ict⁹/tact⁹ ꝛ apparatus exq̄sitos/ꝛ pegrinos iuxta veteres rarissimos repit nouit artificialit cōpertus. Itē q; in ambabꝫ facultatibꝫ/dimissis fundamētis antiq;ꝝ penit⁹ ꝓficere nō possum⁹: sed radicalit ab ipsis modernas modulatiões quātūcūq; sagaces ꝓtelam⁹. Sed q; musica ante diluuiū per filiū Lamech adhuc Adā viuēte: vt Hoyses testat. Ben. iij. sit inuēta nō dubitam⁹. Et q; fr̄ suus vicz Tubalchain fm mgr̄m in histoꝛ. Res bellicas ꝑ artē ferrareā prim⁹ ꝛ eodē tpe reperit ꝛ artes ambe simul ab vno parēte: ꝛ ab vno exercitio sint introducte nō ambigim⁹. imo dū Tubalchain instra bellica fabricauit Tubal frater su⁹ sono metalloꝝ delectat⁹ ex pōderibus coꝝ ꝓꝓoꝛtiões ꝓponēs: ꝛ cōsonātes coꝝ q̄ ex eis nascūt excogitauit. Et quō ꝓbēniter in sydeꝛ motu sit musica/modulatōe naturali dulcissima. Uide in somno Scipiōis: ꝛ ī cōmēto Macrobij desup ostēsionē notissimo. Sed hanc disciplinā dimicādi radicalit: ꝛ ꝑsertim illā quā ꝺr ꝓūctū noiauim⁹: ita put puto nouerꝫ exortā. Legim⁹ Judi. iij. q; post mortē Josue iudicauit ppl'm Othoniel/cui⁹ tpe erat Aioth dict⁹ saluatoꝛ ppli isrl': qz vir erat bellicioſus: ꝛ terribilit a cunctis tentus ꝛ reputatus. Et rō erat: qz vtraq; manu ꝑ dextera dimicās vtebat: vñ fortioꝛ ꝛ cunctis horribiliꝛ. Et hec est radix istius vltime diciplineq; ꝺr ꝓūctus ꝺr. qz nō est aliud nisi ꝺ morē solitū a sinistris versus dextrū dimicare: ꝛ sinistrā ꝺ naturalē ꝓsuetudīs inductionem dextris meatibꝫ ꝛ motibꝫ applicare. Uñ ꝑ hoc aduersoꝛ decipit/dū aliunde q̄ naturalis vsus nouerat ictus inculcat. Itē legit Judi. xx. q; erāt viri septingēti habitatoꝛes Gabaa fortissimi. Et ratio qz sinistra vt dextra pliātes vti videbant. Et parcas vt preꝛ de hac bellorū preliorū/pugnarū/ꝛ dimicatōis ad nobiles ꝓprie pertinentiū materia talit q̄liter introducta.

Rusticus Sum inq̄etissim⁹ imo fastioſe fatigatōis tedio: ꝛ de his ꝑsertim q̄ ad rē nō ꝑtinent inculcatiōe cōuolut⁹. Sed qz multa de bellis. iudicio tuo narrasti: specialia/generaliter aliqua de bello dicēdi nō sunt ꝑtermittēda.

Nobilis Et q̄s sufficiēs tibi videt ad hmōi pficienda Nō ego: sed si placuerit lucanū ꝺ punico bello. Et insup si volueris exq̄sitā videre multoꝝq; glosā celebrē quoq; doctrinā Suetonēsem de bello romano: nec cnō ꝛ troyanoꝝ legere nō dedigneris historiā: in q̄ reperies inter cetera q; Agamenon rex ꝛ cāpiductoꝛ omniū regū ꝛ principū grecoꝝ vrbem Troyanoꝝ secundario debellare volentiū: ꝛ ad nutū suū in dicto silētio armatoꝝ ad cētū milia glomeroſe ꝓpe Troyā ꝓgregatoꝝ q̄s his allocut⁹ est verbis. Amici scitis q; vniuerse mūdi partes nre potētie ꝛ fortitudinis ꝑdicāt magnitudinē ꝑ dētes: q; grata silr̄ ꝛ accepta ꝺijs immortalibꝫ est illa potētia q̄ superbia caret: ꝛ elatiōis crimiꝺose vicia nō cognouit. Notū est oīb quāta mala his vicijs ꝑuenere superbis. Unde in ꝑsenti nob imminētis obsidionis negocio timem⁹: vt sola rectitudis ꝛ iusticie linea nr̄a ꝑfulgeāt facta. Scitis troyanos hz̄e ciuitatē potētē/potēter vndiq; munitā. ꝛ ꝑ hos q̄ ad nos vires suas duplicasse. Insup notate q; magna ꝺr ꝓrogatiua ꝑualere: q̄ ī suo

hospitio inter suos cognitos ⁊ amicos: vel in sua ꝓuincia se defendit. Nõne cornix suo q̃escit in nido: licz sit ipsa viribꝫ debilior falcone: quõ diris impugnat ictibꝫ/ne capiat ab ipso/q̃ sepe vulnerat⁹ ⁊ vict⁹ abibit. Sane g̃ int' nos nõ ꝑba ꝓpono: vt dubitabile nob sit Troyanos nos nõ posse ꝓfundere: ⁊ vbẽ eoꝝ quãtũcũq; fortẽ nõ posse destruere. ⁊ oẽs Troyanos finali exitio ꝓsumare. sed qꝝ laude mⁱta merebimur cõmẽdari: si oia q̃ sum⁹ de ℔ negocio facturi discretõe ductrice victoria q; superbia moliamur. hec ille. Et hec nõ tibi aut rustico ꝓtubernio: sz ꝓtubernũ plebeoꝝ rectoribꝫ: ℔ est nobiliũ cetibꝫ/bella ducẽtibꝫ cõmẽdã enarrari. Prim⁹ aũt in tulit bella: put dicit Jsiõ. ethi. xviij. c. j. Nin⁹ assyriorũ rex. ipse eñ finibꝫ suis nequaq; ꝓtẽtus humane societatis fedus irrũpẽs/exercit⁹ ducere/aliena vastare/liberos ꝓpꝫos aut trucidare aut subiicere cepit vniuersam Asiã vsq; ad libie fines/noua seruitute ꝓdomuit. hinc etiã studuit orbis in mutuo sanguine alterna cede crassare. Quattuor aũt agunt in bello: vicz pugna fuga/victoria ⁊ pax/⁊ pacis vocabu

Rusticus Lontẽtor de ꝑmissis. sed dic q̃so q̃ sũt nobilitatis arma: vicz bellica: q̃ veteribus ⁊ modernis videbant plꝰ ⁊ pugnis oportuna. Nã scis qꝝ tibi. s. c. ij. notaũ enarrauī req̃ sit⁹ rusticoꝝ ⁊ ruraliũ arma: ⁊ q̃s gl'iosa iuxta legũ ipialiũ traditões tenẽt imunitatꝫ ꝓulegia.

Nobilis Et qꝝ req̃ris quasi cõpũgor ad petita fauere vt reddã vices. alꝫs huius fine pu tassem materie cõpetẽter elucere. Scias Aristot. in lib. de principũ regimine. c. penul. armoꝝ offensiõis ⁊ defensionis genera diuersa cõscripsisse. et aliq̃ de hmõi. ꝫ. Bach. c. vj. sil'iter enumerata fuisse. Sed Justinian⁹ imperator in auct'. de armis. coll'. vj. §. pe. ⁊ etiã ibidem in glo. ꝓcernit' curialit' aliqua specificasse. sed vberi⁹ ⁊ magis clare Jsiõ. ethi. xviij. videt ꝓcessisse. Et si tãtoꝝ viroꝝ sagacitas. ũmo magnanimitas poterat in talibꝫ occupari. ⁊ ego per ipsos collecta disparsim nõ dedignor diligẽter ꝓbinãdi delectãter imitare. vt ecce. Nã primũ vt sint signa/q̃ nos dicim⁹ paneria/siue vexilla/diuersis coloribꝫ aut imaginibꝫ ꝑlata ẽm militarem ꝓsuetudinẽ: per q̃ exercit⁹ sequelã agnoscat: put. s. dixim⁹. c. primo. de armis ⁊ armoꝝ ũ vsu. Hinc tube/buccine/neomenia. Hinc gladi⁹/capulus/mucro/macera/framea/spata/semispata/biceps/anceps ⁊ ensis. Hinc macera/splendena/romphea/pugio/celidonicus/sica: securis ⁊ Hesa. Hinc hasta/hastile/spatus/cõtus/trudes/amentũ/venabula/lancea/clauа/caccia/gallicciteli/fallarica/pila. Hinc telũ/cuspis/scaptus/cifraciliũ/funda/balista/sagitta/machina/mango/bombarda/pharetra/corticicolic⁹/arc⁹. Hinc vagina/dolones/op⁹ ronchee/iaculũ/missilis/spiculũ/catha/bulta/tribaccus/cratis/glandes/manipuli/scorpio quadrupes/arietes/plutei/musculi/cattus. Hinc clipe⁹/vmbo/fornix/antile/pelta/scetra/parma/scutũ/egides/ancia/testudo. Hinc thoraꝝ/serzena/lozica/loraꝝ/squama/cassis/galea/galerus/apex/crista/con⁹/croace/cortus/monocapia/pectoralia/pleta/colũbarica/cornicia/tentoriũ ⁊ phala. Et licz aliqua de ꝑmissis tibi videant multũ synonima/seu eq̃uoca. tñ iuxta Ciceronẽ/Jsidex ⁊ Papiã sunt diuersa ꝓsideratiõe suis significatiõibꝫ originali derivatione differẽtialit' multa discussiõe distincta: put hec ⁊ alia ꝑ auctoꝝ iam dictoꝝ poteris videre volumina: q̃ sil'iter ꝓscribẽdo breuitatis causa: licz pulchra duxim⁹ dimittẽda. Legit' etiam Judi. iiij. c. Ex Sysara duxit exercit⁹ ꝯ Barach cõgregauerit nõgẽtus falcatos curr⁹: ⁊ Lananei vsi sũt curribꝫ ferreis ꝯ filios isr'l. Josue. xviij. Et philistijm ꝓgregati ꝯ filios isr'l habuerunt. xxx. milia curruũ. Quos apud nos bellatoꝝ nõ tenet vsus. Sunt insup apud Bohemorum gentes quadrige ferramẽtis offensiuis armate: ⁊ dũ refert cõcathenãde ⁊ versus hostes/tanq; castroꝝ muri seu menia mirabil'r hostiles insultus sufferẽtes: ⁊ ingenti defensiõis munimine ꝓpollẽtes: q̃ꝫ Bohemi in diebꝫ nr̃is vsi fuerãt ꝯ fideles. ⁊ forte tales fuerũt/de q̃bꝫ legit' ij. Paral'. viij. Quia Salomõ fecit vrbes quadrigaꝝ: sed ꝑ cũctis tã scriptis vnũ op⁹ est omniũ phoꝝ post mũdi creationẽ scrutinio latẽs/admiratione dignissimũ/bello bellicosissimũ/hostipiculosilissimũ/ꝑlio cõtissimũ/pugna inuictissimũ/veteribꝫ bellatoribꝫ ignotũ/antiq; ꝑliãtibꝫ/bello pugnantibꝫ inscitum. ⁊ sapiẽtissimis belloꝝ ducibꝫ penitus incognitũ. Et igit' nec greca/nec latina/nec hebraica voce repit' descriptũ. vt dicã ꝓxie cũ lege. qꝝ plura sunt negocia q̃ vocabula. ff. de ꝓscri. ver. l. natura: ũmo tpe quo positores vocabuloꝝ floruerũt. nõdũ hoc negociationis exercitiũ fuerat ꝓsuetudinis vel artis cõmertio cõpertũ. Fictũ est autẽ sibi nomẽ vicz: pixis: qꝝ quẽadmodũ pixis medici bene clausa: dũ apit' emittit sonũ: vel quẽadmodũ huiusmodi pixis rotũda lõga ⁊ ꝓcaua. hec est qõdã dispositõis negociũ: nec hodie sibi poterim⁹ dare rite significatiõis vocabulũ. sed fictũ ⁊ accõmodatũ: ⁊ de ei⁹ inuẽtiõe legim⁹. qꝝ q̃dã Ber

tholdus niger alchiamista subtilis cōiter nūcupat⁹/ptēdēs Mercuriū:quē nos dicim⁹ argē tuz viuū coagulare ꝛ incorporare ac mortificare/ꝛ mallabilē/tractabilē ꝛ ducibilē:adinstar argenti puri firmiter pducere. Sed qz spūs est ꝛ inimicus igni:quē p ipm persecutus aufugit:ꝛ euanescere p fumū solet a facie ignis.quare ptēdebat ipm penit⁹ mortificare:ꝛ in massaz immobilē reducere.vñ primū mercuriū visui viuētis basiliscī q̄ cūcta viuēta visu gumit. Et dicit Jsiō.ethi.xij.c.uij.curiose ꝓposuit.Qui p ℔ defecit ꝛ mercuriū ne care nequit. Vñ cōmot⁹ Berth.pdict⁹:ꝛ basiliscū cū habitaclo suo i pulueres igne cremauit. De q̄ primū puerbiū pmeauit vulgo nr̄o:vicz vnkenbrenner.put alchimiste p alamaniā pstituti cōiter sunt nūcupati. Cōsequnter psideras Berth.pdict⁹ ingenio p℞ico q naturalit ꝛ̄ia ꝛ̄ijs apposita se nō patiuntur:vt le.ꝛ no.de pe.di.j.§.cū ergo.ꝛ.xxxij.q.j.cū renūciaſſ.viij.q.j.sciēdū.cū ꝓcor. Et ita p pendens frigidū ꝛ calidū in extremis sūmū fore ꝛ̄rū:vt apparet p stridorē ꝛ frangorū:dū aq̄s frigidissimis applicaſſ candēs:aut calidissima ferrameti massa.vñ nō dubitās ignē fore calorz apicē:ꝛ sulphuris manerie pre ceteris creaturaz ignis capacē:hinc salpetrā frigiditatis sūme gradū tenētē.vnde mercuriū cū sulphure:salpetraq̄ firmit in olla enea supi⁹ obstructa:cōstipataq̄ pūxit:ꝛ ignib⁹ vehemētissimis applicauit.Et dū sulphur incēderet ab intra cōtrariū cū ꝛ̄rio manere nō potuit:sed vas creū pfregit.Vñ vides hec Berth.pdict⁹. Hinc fortiora de mūq̄ fortissima vasa metallina:ferrameti sq̄ strictissimis pflicta cōprobauit:ꝛ nullū tāti roboris firmari poterat:vt tātā vim sustinere valuerit:imo disrupit:ꝛ sua violētia repagulū p parietes fortissimas cū frāgoris impetuosa pcussiōis:ꝛ terribilis collisiōis corruscatiōe trāsfixit Videns hec Berth.pdict⁹:sua sagacitate vasa q̄ nūc pixides improprie vocam⁹:casualit ꝓueniētia cūctis stupentib⁹ artificialit dilatauit:ꝛ artē hmōi sagacitas p dies in dies subtilizando ꝓtinuauit:ꝛ expiēter vides:q ℔ bellicios um negociatōis exercitiū excedit oīa veterū instīa bellatoz:ꝛ infra spaciū ducētoz elicit p scripturas annoz primit⁹ cōpertū. An autē ars alchamie sic exercitādo licita.vide Jo.an.in addi. Spe.de cri.fal.sup rubro. Et de hmōi alchimistis vide laureatū poetā de remedijs lib.v.c.xj. Ex eo aūt q̄ dixim⁹ ꝛ̄ria simul manere nō posse.Puto p ℔ rusticoz fidē firmādā existere Nā dū corpus excōicati hois:aut sibi mortē inferētis:aut alīs maledicti:bñdicte terre: vicz cimiterio:sacrateq̄ sepulture traditi:cōtraria vicz sctīm ꝛ maledictū:imo maledictissimū simul pmanere natura nō patit. Et p hui⁹ incōpatibilis cōiunctare spērū ꝛglutinationē:aer cōmoueſſ:ꝛ tēpestatis intēperies ꝓuocaſſ. Vñ rustici eadē fide firmati hmōi corp⁹ maledictū de bñdicta terra frequēter effodiūt:ꝛ p ℔ vtputāt aeris tranquillitatē reducūt. Sed arg.ꝛ̄.xxxij.q.j. Nō est culpand⁹ vbi no. q bonū additū malo facit ipm bonū. Sed dū nimis abūdat vnū obfuscat aliud:vt mai⁹ lumē minus:ꝛ nimia aq̄ optimum vinū:vel vnū in spūalibus intelligit ꝛ aliud in corporalib⁹.sed hec nihil ad nos sed intentum nostrū pſequamur. Et sic de bellorz ꝛ bellatorū materia te peto fore ꝓtētū.

De nobilium modernorum abusiōibus.Capitulum.xxxj. Ait Rusticus.

f

Astidiosa numirū afficioz materia:ꝛ crudissima freq̄nter hucusq̄ pturbabar vētosoz turbinis inutilitū q̄ ꝓboz maceria.Maceria q̄dē mur⁹ est ſm Jsiō. siccis lapidib⁹ sine cemētoz humiditatisq̄ pinguedine ꝓfect⁹/ plationū tua ruz strues macerrima/sue sacrarū scripturarū dulcedinis ꝓcedūt munimie ꝛ si quodā diuino videris vti dictamine inani:tū glia quā Paulus loquēdo detestaſſ iugit eleuaris in mēte:vt adulterando ꝓbū dei:nō sicut ex deo coram deo in xp̄o loquaris ex sinceritate.vt.ij.ad Corin.iiij.Adulterari nāq̄ videt ꝓbū dei ſm Bre. moral'.xxij.c.xv.Aut aliter sentire de illo q̄ est: aut ex eo non spūales fructus:sed adulterinos fetus q̄rere laudis humane Sed ex sinceritate ꝓ loq̄ est. Nil in eloq̄o extra q̄ oporteat acq̄rere. Hec ille. Et insup qō deter⁹ est.Sepe gliaris in simplicis mee rusticitatz detestatiōe garrulando quoq̄ vocē exaltas:in magnalia ꝛ magniloqu⁹ ꝓcedis in quadā ptēse nobilitatis iactantia. Et si premis ima repēdis:vertent in luctū:cithara in vocē flētiū organa tua. Job.xxx Constat tibi q̄ dicit Salomō q̄ figul⁹ mollē terrā pmēs fingit ad vsum nostz de eodem luto vasa honoris ꝛ turpitudinis. Sap.xiij. Nunq̄d gliabit serra ꝛ̄ eū q̄ serrat in ea. Aut nūquid exaltabit securis ꝛ̄ eū q̄ secat in ea. Jsa.x.ꝛ.xxiij.q.v.§.fi. Tu ex massa scripturarū cōpegisti videlicet hominē nobilē.put placuit in oculis tuis:ꝛ maxime per legū ꝛ canonū recuruationes

contra naturã significatiõis verboꝝ cancellatas: ꝛ poeticoꝝ figmentoꝝ fricationes al's inuanum in hoc aceruo laborasses: ꝛ sic ferza ꝛ securi curialiũ sermonũ qui nõ inducũt obligationem seu firmitatẽ in iure. vt no. de Instit. cũ venissent. multis signoꝝ pdigꝭs decorasti fictã nobilitatis claritatẽ. sed humillime rusticitatꝭ hũanitati. vt qui canẽ vult occidere ꝙsuisti causaꝫ et imposuisti sibi rabiem. vt no. ij. q. j. notum. ꝛ tam arrogant tibi ꝙsi tanꝯ maiestatꝭ officiũ dei surripiendo diceres. Faciam⁹ hominẽ ad imaginẽ nr̃am. vt Beñ. c. j. ꝛ vt talis talit ꝓsumares multas ꝛ inutiles ad rem mime faciẽtes: ꝛ extra materiã vagantes. diuersaꝝ apocrifarũ ꝛ pꝛ te ꝓfectoꝝ ꝓduxisti scripturarũ allegatiões. ꝛ h̃ pure ꝓtra tuozũ canonũ determinatiões. put le. ct no. dis. xxiij. tales. in glo. j. ꝛ qꝛ tam pompose in ꝓsentꝭ tue collatiõis exordio ꝓmisisti. immo ꝙsi ꝓmisisti magĩa factur⁹ mihi multũ humiliato. ꝛ quã laute ꝓfecerꝭ nũc ꝓstat expient informato. ꝛ ꝓterea occurrit mihi quedã fabl'a: quã quidẽ exim⁹ sacre theologie ꝓfessoꝛ in die sctõrum Symonis ꝛ Jude. de anno dñi. M. cccc. xxxv. ꝓtulit in collatiõe quadã ad ꝓsidẽtes in cõsilio Basilieñ. de magna pompa rep̃hendens inqt. Mons quidã ingens ꝛ alt⁹, ꝛ vt asseruit impgnatiõis onere grauat⁹ parturiẽdo dolebat. vnde rugitus/mugit⁹/ ꝛ eiulatus/horribiles p̃ stupore doloris imminẽtis emittebat. ꝛ ois natio vicina. ꝛ cetus vicinoꝝ vicin⁹ ꝓdolenẽ audiebat. ꝛ postꝯ multaꝝ multitudo gentiũ tam horribil' clamoris occasione cõfluxerat ꝓspiciens a lõge cũ tremore. quot ꝛ q̃ntos mõtes nouellos. mons antiqu⁹ ꝓturiendo ꝓduceret. ꝛ q̃ ꝓductos demũ sine totius terre ꝑiculo ꝛ habitantiũ in ea collocaret. ꝛ dũ talia tantoꝝ ꝓploꝛuꝫ timoroſa turba ꝓsultatiõe ꝓuida accurati tractaret. ꝛ ingentis part⁹ eductione mirabiliꝫ expectaret. ecce mons tant⁹. tanta fatigatiõe in multoꝝ occupatione cõmot⁹ se aꝓparuit. ꝛ de visceribus ventris sui vnũ murẽ modicũ pepit. ꝛ sic ois importunitatis infestatio clamoris silẽtio firmo cessauit. ꝛ indignat⁹ est oĩm indigenaꝝ cohoꝛs cõtra tante magnitudis montẽ. eo ꝙ tot clamoroſis insultatiõibꝫ in oĩm gentiũ ammiratione tã vilis ꝛ modic⁹ inaniter ꝓcesserit ꝓtus et hanc fabulã de Scilio Basilieñ. locut⁹ est doctoꝛ p̃dict⁹ ꝓsequent auisatur⁹. ne clamoroſi cõciliũ principiũ silenti fine ꝓcedat ostensur⁹. sic tu silr̃ de nobilitatꝭ collatiõe pompoſa cõpabis fructũ ꝓductur⁹. ꝛ finaliꝫ artificẽ ostẽdit opus. vt in auẽ. de mona. §. hĩc cogitandum. coll. j.

Nobilis Patere legẽ quã ipse tuleris dicit sapientꝭ auctoritas. de cõsti. cũ oẽs. cũ ꝓcoꝛ. et multoꝝ inutiliũ verboꝝ ꝓte notant correptoꝝ ꝓpendat qualitas. ꝛ pari morbo laboras. ꝛ rogo ꝙ facere vis fac citius. ꝛ finẽ diligent disponas. **Rusticus** Oꝛ bene. talẽ igiꝫ expeditiõis mꝫta q̃dez expientia radiantis traditionẽ diligent assumas q̃liter sup̃ ꝓsertũ. c. viij. ex ꝓxia pharetra agilitas tua ꝓduxerit sagacitas. ita vicz. ꝙ ante diluuiũ ꝑ duo milia ãnoꝝ ꝛ vltra sub rurali statu steterit hoim cunctoꝝ equalitas. ꝛ tm̃. vt le. Beñ. iij. h̃ euo vnius homicidij rea fuit ois vniuersitas. ꝛ licet mgr̃ in histoꝛ. post Josephũ dicat. ꝙ postꝯ Chain occiderat frẽz suũ ipse casualiꝫ fuerit occis⁹ ꝑ Lamech cecũ ꝛ bigamũ q̃ irat⁹ sup̃ iuuenẽ qui dirigebat eũ ꝛ sagittã suã cum arcu ad mortẽ silr̃ ꝓberauit eũ. Item ꝺt idem mgr̃ ibidẽ. ꝙ Chain vbẽ ꝓdidit ꝛ rapinis ꝛ violẽtia opes ꝓgregans suos ad latrocinia inuitabat. sed iuxta vez̃ textũ nec ꝓtũc dñabat p̃sumpte nobilitatꝭ ꝓteruitas. ꝛ igiꝫ sincere cũcta ꝑ mundũ pacis ꝛ ꝓcordie floꝛebat tranq̃llitas. sed exquo post diluuiũ, put fateꝭ p̃tense nobilitatꝭ põpa regnare cepit. bellorꝝ ꝑliorꝝ letiũ guerrarũ ꝓtentionũ pugnaꝝ q̃z ꝓtinuatio seuit. ꝛ ois zizanie maledictio patent succreuit. ꝛ q̃t cedes/strages/ ꝛ excidia posteri⁹ ꝛ nõ aliter nisi ꝑ nobiliũ tenorẽ ꝓpessa fuerit hũanitas nulli⁹ sufficit supputãdo facultas. etiã si solũmõ legerꝭ aliꝰ dimissis troianoꝝ. imo grecoꝝ ꝛ latioꝝ historias. scis isup. ꝙ p̃sumiꝫ ex pñti circa ꝑterita. xxiij q. ij. cũ ꝑ bellicã. ꝛ ex pñti circa futura. l. di. sicꝺs. diacon⁹ circa fi. vñ postꝯ tibi nobiliũ ꝛ militariũ ꝓditiões. pnũc i alamania de gentiũ declarãdo. p̃sumendũ est q̃les fuerꝭ ꝛ erũt i futuro. cũ ois etas ꝓna sit ꝛ fuerit ad malũ. vt. xij. q. j. ois etas. Scis igiꝫ ꝙ moꝺnoꝝ nobiliũ vicia decalogo tãꝯ decẽ ꝑceptoꝝ modulatiõis accidẽtia ꝓsistũt in nũero. q̃bꝫ videt obscurari ꝑ singl'os dies sui p̃sumpti generosi sanguis si q̃ fuerit vel est generatio põposa. q̃ quidẽ vicia cõmentatoꝛ Cathonis diligent annũerat in sui volumis exordio. Primo eꝝ inqt. qꝛ limites cernũtur excedere sectãtes vitiosa. Scõo obicẽ catholice impediunt ecclie linq̃ntes ꝑciosa. Tercio postponẽtes celicũ preceptũꝯ dominicũ spernunt genitoꝛes. Quarto plerũꝯ diuĩa vsurpant ꝛ clericos ꝓoccupant sunt hoꝛũ deuastoꝛes. Quinto horrẽda iam impietas meiscꝫ crudelitas clemẽtia oꝛbauit. Sexto mulcens heu blanditia bona spernens regia ꝓceres ꝑstrauit. Septimo penitus cõdonata celitus ꝛ possessa lõgius vtunt abusiue. Octauo corrũpunt vite regulã

colunt in temperantiã plurime cunctiue. Nono guerras mouent rabidas deuastantes patrias simul desidentes Decimo inanem zelant gl'iam. p gl'ia sumunt scoriam dementẽ elegẽtes. ⁊ hec dilatando siue declarãdo multo sermone necnõ indigerent ruminatiõe. sed tu cribrabis ⁊ vide bis. q̃ singula nõ carent mĩsterio verba/moderno statui/ptensorũ nobilitatis titulo signatoꝝ signãter applicanda. ⁊ p ipsis vtamur antiquorũ puerbio. qõ de molitorũ molendinis insistẽtium emanauit cõtubernio/vicꝫ/q̃ iunior in ipso sit melior. vt loq̃mur improprie. sed potius minoris improbitatis repitur in cõis furti vitio. sic iunior nobilis ꝓpter ãnoꝝ teneritatẽ. put iunior lupus minoris rapine ceterisꝫ malitie maculis cõcernit inuolutus. ⁊ cõsequenter q̃nto senior tanto magis in ipso crescunt lupinoꝝ actuũ violentarũ manuũ crudelitatis ⁊ seueritatꝭ insultus. vt ꝓprie dicam⁹ quãto senior tanto peior. quãto peior tanto nobilior. Nam vt. s. dictum est. c. xj. inter spũs malos. lucifer peior. ⁊ ꝓterea rex ⁊ nobilior. ⁊ put Jacob patriarcha moriturus valedixit Beniamin filio suo iuniori. eris inquit lupus rapax mane comedes predam. ⁊ vespe diuidis spolia. Gen. xlix. Hoc vobis nobilib⁹ erit in testamẽtũ sempiternũ. ⁊ put sup. c. vj. recitat. q̃ Salustius dum ꝓprie cuiusdaꝫ tiranni nobilis modico moꝛes pstrinxerat sermone tali ptulit moderamine Lucius catellina nobili genere nat⁹ fuit. magna vi ⁊ animi et corporis. sed ingenio prauo maloq̃. huic ab adolescẽtia bella intestina cedes rapine discordia ciuilis grata fuere. ibiq̃ iuuentutẽ suam exercuit corpus patiens inedie algoris vigilie supra qõ cuiq̃ credibile est anim⁹. audax. subdolus. varius cuiuslibet rei simulator: ac dissimulator alieni appetens sui ꝓfusus ardens in cupiditatib⁹ satis eloquentie pax scie. vastus animus im moderata incredibilia nimis alta semp cupiebat. Hec ille. Unde magna cõsideratione saltem mihi possibili huius tiranni cõditiones punctati ꝓiunctim aut diuisim pretensis nobilib⁹ pusillis cum maioribꝫ. hoc est cũctis nobilib⁹ ⁊ nobiliũ ꝓncipib⁹ ꝓportionabiliꝫ hincinde decreui describẽdas. vnde multũ notant de his scribit Hugo cardinalis ad Heinricũ impatorẽ in libro de exhortatiõe ꝓncipũ. c. xlj. de oppressoribꝫ paupeꝝ sic inq̃ens int' cetera apõ chr̃ianos non q̃ patit. sed q̃ facit ꝓtumeliã miser est. in futuro nãq̃ iudicio ꝓturbandi ⁊ puniendi erunt a chr̃o. qui hic angustiauerũt egenos. ⁊ in fine oĩes qui vitam fideliũ psequũtur/calent/ ⁊ siũt/quia agẽdo crudelia ferociores fiũt. ⁊ impietatis sue meritis cecati eo ambiũt grauiora facere. sed in finẽ retribuet dñs in hostes corũ vindictã ⁊ paupeꝝ suorum miserebit. Hec ille. Et intantũ q̃ ꝓter miseriã inopũ ⁊ clamorẽ paupeꝝ nũc exurgam dicit dñs ad retribuendum retributionẽ supbis. ⁊ taliter desideriũ paupeꝝ exaudiuit dñs. ⁊ desideria cordis eoꝝ audiuit auris sua cum p̃ nimia crudelitatis ⁊ seueritatis potẽtia potentũ impotẽtes impotẽtiores facti clamare nõ valeant. Unde iuxta Greg. moral'. li. xxij. c. xvij. Desiderio clamãtes tacent ⁊ cum ore conticescent tacentes clamãtes. ergo intus est in desiderio clamor secret⁹ qui ad humanas aures non puenit. ⁊ tñ aures cõditoris replet. de quib⁹ paupeꝝ oppressoribꝫ vide Jsiõ. de summo bono. lib. ij. c. lvj. ⁊ sequẽti lacrimabili ꝓsa. lamentabiliꝫ scribens clarius. vnde hic intelligi volum⁹ paupes/inopes/ ⁊ egenos oppressos. tam nobiles q̃s ignobiles. p principes aut tirannos singl'ares: aut plures cõiunctim/que trynanidis obgarchya. hoc est ꝓncipatus/ tirannosus paucorũ vel democracia q̃ vocatur tirãnidis ꝓpũ magni. de quib⁹ sup dixisti. c. xiij. ỹ. quot autẽ modis. et hee sunt vniuersitates ciuitatũ/vĩllarum/ vicorum/ vallium/aut mõtium/ inique dominantiũ. Et notanter dixi de paupibus nobilibus quos alijs paupibus plebeis noui pauperiores: ⁊ quanto nobilior pressus egestate deget/ tanto plus videtur egenior iuxta Boetium libro. de ꝓso. ij. prosa. iiij. qui dicit. Inter oĩes aduersitates fortune infelicissimũ genus infortunij est fuisse felicem. quia presupponit nobiles fuisse felices/ hoc est habũdantes Unde puto siquis felicissimus fuit Dum fortũa perit declinus altior erit. vnde de pauptatis nobilib⁹ similiter ⁊ diuitib⁹. si sine vicio suo destruũtur leges ⁊ canones ipsis cõpatiuntur. put le. ⁊ no. lxxxvij. dist. nõ satis. Nõ obstante q̃ dicit Arist. ad Alexandrum magnũ Caue ⁊ precaue ab homie infortunato ⁊ diminuto. in aliquo mẽbrorum. sicut tibi cauẽdum est ab inimico. vt patꝫ in libro suo de regimine principũ. c. lxij. Nam puto. q̃ infortunato sit ꝓpatiendum non tñ familiarit' nimiũ ꝓuersandũ. ⁊ q̃ hoc nõ sit ꝓtra Aristotel' intentiõis nutũ. Porro ꝓtra tã iniq̃s nobiles Greg. scribit in Pastor. c. xxxix. in fi. sic inq̃ens. Plerũq̃ aũt citi⁹ raptorũ auaricia corrigit. si in ꝓbis ãmonentꝭ q̃s fugitiua sic pens vita mõstrat. si eoꝝ ad mediũ mẽoria deducat' q̃ ⁊ ditari i hoc mũdo diu rapinis conati sũt. Attũ in adeptꝭ diuitijs diu manere nequnt. q̃b⁹ festia moꝛs repẽte ⁊ sil' abstulit q̃q̃d eoꝝ neq̃tia. nec sil' necrepẽte hoc est successiue ꝓgregauit

Capitulum

Hi vtiq; hic rapta relinquũt:sed secũ ad iudiciũ causas rapine deferre nõ postponũt. Unde ꝓrie dixit Aug⁹.in epla ad comitẽ. Cõtra vos nobiles paupeꝝ oppssores:omne gen⁹ humanum cũ scriptura diuina cõmẽdat pauperẽ ꝛ pupillũ oipotẽti deo:dicẽs. Tibi derelict⁹ est pauper pupillo:tu eris adiutor:cõtere brachiũ pctõris ꝛ maligni:assit dñs noster Jesus christus pius ꝛ misericors:q̃ aliquã miscõiam huic pupillo ꝛ pauperi exhibebat. Hec ille. Ecce hos nobilitas offendere nõ metuit:q̃s tanta diligẽtia vltioni diuini recõmẽdatos agnouit. Unde idẽ Aug⁹ in quodã sermone sup illo Matt.xxv. Esuriui ꝛ nõ dedistis mihi mãducare ꝛc. Ite in ignẽ eternũ ꝛc. In hac sentẽtia dñi possum⁹ euidẽter agnoscere:qua pena dãnãdi sunt illi qui male agũt qũ illi in ignẽ mittunt:q̃ bona nõ faciũt. si ergo cũ diabolo dãnant q̃ pauperib⁹ non dedit panẽ suũ:vbi dãnandus est q̃ tulit alienũ. si in ignẽ mittit q̃ nudũ nõ vestiuit: vbi putas mittẽdus est q̃ vestitũ expoliauit. Si in infernũ mittit q̃ peregrinũ nõ suscepit in domũ suã: vbi putas mittẽdus est vel dãnãdus q̃ tulit domũ alienã. Hec ille. ac si diceret. Que pena erit tibi raptori. Et ꝓ vos nobiles est q̃ excellit penã ignis ifernal: vtiq; illa erit amaritudo amarissi- ma. **Nobilis** Credo nobiles aliq̃s:sed nõ oẽs hmõi Tyrãnoꝝ mores frequẽter exercentes. sunt tñ plebeorũ ꝓlariũ:ꝛ etiã rusticanoꝝ vniuersitates. de q̃bus sup̃ dixisti:imo pleroscq; de clero iuxta sui stat⁹ ꝓportiões terribiliores. ꝛ vtiq; si possent exectabiliores act⁹ ꝓti- nuo frequẽtantes. **Rusticus** Dico tibi si vniuersitates /aut vniuersitatũ singulariu potẽtia:dei timore postposito repiunt silia ꝓpetrãtes. Is q̃ disponũt potẽtes de sede:potẽtes potẽter tormenta pati disponit impatiẽtes. Sed de clero nota ꝟbũ qđ scribit in ꝯcilio Tolitano.xcij.q.ij. Et si illi q̃ nlla ex rebꝰ suis pauperib⁹ xpi distribuũt eterni iudicis voce ꝯdẽnabunt in futuro:quãto magis hi q̃ auferũt pauperib⁹:qđ nõ dederũt. Et h ec reducit ad eꝑos ꝛ clericos in hũc modũ vicz. Quapropt eꝑi ꝛ alij clerici q̃ nihil ex suo ꝓrio ecclie xpi cõpẽsauerũt. hãc diuinã sentẽtiã metuãt:ꝛ liberos ex famulis eccl'ie ad condemnationẽ sibi facere nõ ꝓsumũt. Impiũ est em vt q̃ res suas ecclie xpi nõ cõtulit /dãnũ inferat:ꝛ ius eccl'ie alienare ꝓtẽtat ꝛc.. Hec ibi. Quia bona ecclia ꝝ salte q̃ clericis supsunt pauperꝝ sunt.xvj.q.j.qm̃ q̃cq;.xij.q.vij.qđ autẽ.ꝛ.q.vij.cõuenior.circa princ. Et ideo pauperũ sunt: qr tpe necessitatis /ipsis cõicanda sunt.xlvij.dis.sicut hi.xij.q.j.c.ij.de quo multa scripsi in q̃dã tractatulo ꝯ validos mẽdicãtes:vicz lolhardos ꝛ beghardos nup cõpilato. Sed hec nihil ad ꝓpositũ nr̃m.sed parcas si forte tãgebã p ꝟ clericũ tibi nepotẽ:vl' fratruelẽ:aut aliũ sanguĩe tibi ꝓiũctũ.nam vos nobiles filioꝝ numero grauati:partim nõ ꝓpter iesum tñ reducitis volentes aut inuitos ad clericatũ /aut monachatũ:ꝛ sepe seclusis pauperib⁹ ab ipsis surripitis pastũ rob oportunũ. Attñ de his clericis ꝛ etiã nobilib⁹ siliter scribit Greg.in pastoꝝ.c.xliij. Postq̃ ãnumerauit opa miscõie /hoĩb⁹ pauperib⁹ non impẽsa:iuxta xpi euãgelice veritatis dogmata dicẽs. Hinc ergo colligẽdũ est quãta dãnatiõe plectẽdi sunt q̃ aliena rapiũt. si tãta aduersione feriũtur:q̃ sua indiscrete tenuerũt:ꝓpendãt eos q̃ obliget reatu res rapta/si tali subiecit pene nõ tradita/ꝓpendãt qđ merek in iusticia illata:si tãta ꝓcussiõe digna est dignitas nõ impẽsa. Cũ alienа rape intẽdũt:audiãt quid scriptũ est. Ue ei q̃ multiplicat nõ sua vsq; q̃ exãgerat cõtra se dẽsum lutũ. Et hic ꝓrie tãgit clerũ accumulantẽ de bonis eccl'ie vltra q̃s sibi sit necessariũ :ꝛ nõ pauperib⁹:nõ eccl'ie:vñ recipit:sed alienis ab ecclia ꝛ successione tali/nõ dignis in maledictionẽ aie sue nisi fuerint pauꝑes miserabilit derelinquit. Hũc ad ꝓpositũ reuertamur. vt de nobilib⁹ ꝑdonib⁹ sinceri⁹ informemur. Nam ꝓrie nobiles tales sunt illi de q̃b⁹ dicit ꝓpha. Bladiũ euaginauerũt:pctõres intẽderũt arcũ suũ vt diripiãt pauperẽ vt trucidãt rectos corde. Bladi⁹ coꝝ intret in corda ipoꝝ:ꝛ arcus eoꝝ ꝯfringat. ps.xxxvj. Et ipm ꝓsequere ad nostrũ ꝓpositũ vsq; in finem suũ. Unde Grego.in moral'.lib.xj.c.j. Qõ ergo predo iniuste appetijt hoc equissim⁹ iudex iuste fieri permisit. Et ille recipiet quod iniuste fecerat. Et iste grauius quãdoq; feriat: p cuius nequissimã voluntatẽ /culpã omnipotens deus in alterũ iuste vindicauit. Ille purgatur qui opprimitur:ꝛ in isto reatus auget:qui opprimit vt de profundo nequicie quãdoq; ad penitentiã redeat:vel nõ reuertẽs tanto grauius eterna dãnatione ferrat. Cum illo igit miseri corditer agit vt peccatũ finiat. Cum isto districte vt multiplicet nisi ad penitentiã recurrat. In illo mala purgãt dũ vim sustinet. In isto cumulãtur dũ facit. Uñ dicit dñs p ꝓphã Esa.xxxiij.in ꝑn. Ue q̃ ꝑdatis:nõne ꝛ ipe ꝑdaberis.ꝛ q̃ spnis.nõne ꝛ ipe sperneris cũ cõsumaueris de predationẽ dãnaberis. Cũ fatigatus desieris cõtẽnere cõtẽneris. Hec ibi. Et quid ve dictum est.s.c.xx. vbi bene moueris. O q̃s experienter vidi banc per predones in predonib⁹ nobilib⁹

ꝓphetiã verificari. Uñ sacra scriptura raptores hmõi q̃ z abanctores dicunt silles lupo fingit: dñ ꝺr Sopho. iij. Judices ei⁹ lupi: qñq̃ leones z vsi dicunt. vt Prouer. xxviij. Leo rugiẽs z vrsus esuriẽs ꝓncipes ipi⁹ sup ꝓlm pauperẽ. Uñ dñs puniet eos ꝑ maledictionẽ pupillorũ: z viduarꝝ/spoliatorꝝ. vt Eccl. xxxv. Nõ despicies ꝓces pupilli nec vidue. sed effundat loquelã gemit⁹. Nõne lachrymę vidue ad maxillã descẽdũt z exclamatio sup deducẽtẽ eas: ꝫ est sup eũ q̃ cogit lachrymari. A maxilla eñ ascẽdũt vsq̃ ad celũ. z de⁹ exauditor non delectabit in illis: immo irascit. Ecce q̃ mira machinatiõe inestimabili structura Nemroth turrim vt celos tangeret: diluuiũ siliter euaderet/edificare ꝓsumpsit: z nõ ꝓfecit. Ecce q̃ modica lachrymarũ sagitta vidue celos penetrare nõ desinit. Et ad ꝓpositũ nr̃m scribit Luc. xviij. de vidua z iudice iniq̃: z in fine ꝓcludit. De⁹ aũt faciet vindictã electorꝝ suorꝝ ad se clamantiũ die ac nocte. z pati entiã habebit in illis. Tenẽdũ est igit q̃ sic vox sanguis Abel occisi clamauit ad dñm de terra vsq̃ ad celos. vt Gen. iij. Qõ exponit mgr̃ ibidẽ in histor. j. notoriũ est qõ tu Cayn fecisti: qz effusio sanguis ꝫ iudicat: nec eget accusatore: qz ineuidẽti est. Et infert inde est qõ i eccl'ia mos est: q̃ si nemo accuset ꝑ sanguis effusiõe: suspecti trabunt in causam: qz sanguis clamat: q̃ si ne gauerint iudicio dei examinent: ꝫ est dicere. Dñ int plures vn⁹ homo fuerit occisus: z nescit q̃s sit re⁹ vocabunt oẽs suspecti: z singulariter singuli tangũt occisi vuln⁹. Et dñ verus occisor man⁹ apposuerit vulnus illico cruẽtare cõcipit. z sic iust⁹ iudex vindicte Abel: z hic vindex apparebit. z sic ad ꝓpositũ. Q ꝫs pauper violator cũ Cayn latrone penã sanguis inocẽtis reportabit: z cũ alijs desperatis raptoribꝫ de ꝓpria salute nõ gaudebit: qz forti⁹ clamãt lachrymę viduarũ z pupillorꝝ ꝑdatorũ ꝫ eos: q̃s ꝑces ꝑsũ vel sanctorꝝ ꝑ eis facte ꝓm Augu. sup illud ps. Auribꝫ ꝓcipio lachrymas meas. Uñ Eccl. xxxiij. Qui aufert sacrificiũ ex suba pauꝑis qua si q̃ victimat filiũ in ꝓspectu ꝑris. Uñ dixit ꝓphe Hugo carꝺ. ꝑdict⁹. c. xxxij. in fi. Certe ipa veritas q̃ pauꝑibꝫ suis dicit. Qui vos recipit me recipit. ipe in sequẽtibꝫ ait. Et q̃ vos spernit me spernit. Qui dicit. Quicũq̃ dederit calicẽ aq̃ frigide tm̃ in noie discipuli. Ame dico vob nõ ꝑdet mercedẽ suã. Ipse est q̃ ait. Quicũq̃ scãdalizauerit vnũ de pupillis istis q̃ in me credũt. Expedit ei vt suspẽdat mola asinaria in collo eius. z demergat in ꝓfundũ maris. Nam si vera sũt que electis a xp̃o ꝓmittunt ꝫa sunt: z q̃ reprobis ipsis minat. Hec ille. Porro ꝓphe dicit Bre. in pastor. c. xlvij. Qualiter ãmouẽdi sunt q̃ z ea q̃ habẽt tribuũt: z aliena rape nõ desistũt. vt facẽ aq̃la mordax: ne dñ valde munifici videri appetũt. z de boni specie deteriores fiũt. Hi eñ ꝓphia indiscrete tribuẽtes ad impatiẽtie murmurationẽ pruũt: sed cogẽte se inopia vsq̃ ad auariciam deuoluunt. Quid ꝫo ipsorꝝ mẽte infelici⁹ q̃ de largitate/auaricia nascit: z pcõꝝ seges quasi ex virtute seminat. Hec ille. Uñ dixit Prosp eq̃tanic⁹ psa. viij. Dilectio dei z ꝓximi propria z spãlis virt⁹ pioꝝ atq̃ sctõꝝ est. cũ cetere virtutes: z bonis z malis pñt eẽ cões. Ecce q̃ ꝑ tinenter hec ꝑnotatata sunt ꝫ nobiliũ mores modernorꝝ: z maxime illorꝝ: q̃ vt ꝓximorꝝ fidelitũ bona surripiãt: captis in bello: vel vt frequẽti⁹: extra bellũ tormẽta/cruciatusq̃s q̃ndã torꝛores z spiculatores tyrãnorꝝ/Neronis z Diocletiani/Maximiani/Domiciani: z aliorꝝ fidei catholice ꝓsecutorꝝ xp̃ifidelibꝫ: z eorꝝ ꝓfessoribꝫ inflixert/tãq̃ tornissimi pugiles suis i fide cõfratribꝫ tã nobilibꝫ q̃ ignobilibꝫ/captuatis z in cippatis in ergastulo mortis caligine tenebroso mãcipatꝰ/incarceratꝰ: z tãtũ ꝑ rebꝫ exactionãdo: necnõ mulctãdo pituris acq̃rẽdis: z plerũq̃ causa nõ exãte ꝑ forma: sed post factũ. i. post captur̃ ꝓsonarꝝ diligẽter fingẽda: aut falla citer inq̃rẽda/trucibusq̃ manibꝫ/seuis mẽtibꝫ oĩ miseratiõe semota: tãq̃ canes infernales fide iũ mẽbra ꝑ eculeos extẽdere/caput reprimere/dorsuꝫ recuruare/neruos ꝓcutere/ossa ꝓfringere: tibias ꝓtricare/crura plicare/man⁹ ꝓclauare/pedes igne cremare/z ti ũco ꝓgelare/z vires corꝑis penit⁹ q̃ssare: z suꝫ oĩa penarꝝ genera ꝑ Dionysiũ Ciclũ olim excogitãt excogitata ꝑ ex torq̃nda pecunia: z eꝫ vicissim si patebit oportunitas crudeli⁹ nõ formidãt inculcare: z quãto ditior q̃ prẽdit/tãto maior sibi cruciat⁹ infligit. ſz oĩno paup si sistit ab oĩ malo liberat. Et ꝑ hec q̃ntuꝫ offenderint oĩpotẽtis z iudicis cũcta cernẽtis clemẽtiã nõ dubito q̃n ꝑ te ꝓpendisti. z q̃ oĩs ꝓscripti cruciat⁹ in fictionũ penas recipies igne ꝓpetuo miserabiliorẽ nimis talionẽ: z ꝫ ꝑ illũ. q̃ de celo in terrã aspexit: vt videret gemitus cõpeditorꝝ z solueret filios interemptorꝝ. fortassis ꝓsideraſti: sed q̃ntũ terreni iudicꝭ examẽ incurrere videt mime puidisti. Ecce dic ipe rialis legꝭ auctas. q̃ hmõi nobiles q̃ istꝭ ꝓuatꝭ vtut carceribꝫ. q̃ vtiq̃ ꝓuati dicũt. qz nullo iure fulciũt: z iuribꝫ abutũt: qz solũ reipublice pmittũt. vt. C. de ꝓua. car. l. exq̃. Uñ si q̃s aliꝰ aliquẽ tenuerit captũ vtra. xx. horas ꝺr hẽ ꝓuatũ carcerẽ. vt in. l. iã dicta. vñ nobiles hmõi talr vt ꝑ

mittit incarcerãtes:tangꝫ ipsi⁹ mgrat⁹ violatores vltimo supplicio ꝓcellunt:ꝛ put rei lese maiestatis crimĩe puniant.vt.C.de ꝑua.ca.l.j.de ꝓcu.accedẽs.p Hosti.Et licet effractor carcer̃ ꝛ effugiẽs capite puniat vt.ff.de re mi.l.milites.Cũ hmõi carceres priuatos ꝓfringẽs aut effugiens nullã iuris penã incurrit.vt le.ꝛ no.ff.q.cau.ma.l.succurrit.Et insup qđ deteri⁹ est dom⁹ dei:necnõ clerũ/clericos ꝛ religiosos:q̃ mlto legũ impialiũ ꝛ canonũ ꝓuilegio sũt magna maturitate ꝑdotati.vt apparet in auct.de san.epi.ꝛ deo amabilibꝫ:ꝛ reuerẽdissimis clericis ꝛ monachis.coll.ix.vbi gliosissim⁹ imperator iustinian⁹ ꝓ se ꝛ suis in imperio successoribꝫ hmõi dom⁹ dei clericos ꝛ monachos magnis muniuit priuilegijs libertatibꝫ ꝛ ꝓrogatiuis in corporibꝫ ꝛ rebus,put etiã in plibꝫ alijs legibꝫ i autẽtico ꝗ volumĩe ꝛ alijs codicibꝫ solẽnit cõphẽsis.hic breuitatis cõmodo nõ recitãdis poterit apparere.Quaꝝ occasiõe nobilitas eisdẽ antiq̃/gñosaq̃ stemata:veteꝝ q̃z malicia laudabilr pepcerũt:ꝛ hũanit imunitate sua largit gaudere pmisert.Et ꝓ nũc nr̃i tpis nobiles ꝛ militares eosdẽ clericos:ꝛ pertim illos q̃s sui ꝓgenitores fundarunt in rebꝫ ꝛ corporibꝫ/domibꝫ/muris ꝛ emunitatibꝫ diffidare:ꝛ ignobilr offendere nõ erubescũt:ꝛ iã nouissimis diebꝫ vicz:de ãno dñi.M.cccc.xlvj.ꝛ de mẽse nouẽbris duo comites vicz de Lucelstein:ꝛ de Eberstein alamani cũ certis nobilibꝫ ꝛ cõplicibꝫ suis nõ abhorrẽtes gñissimas penas.in.c.felicis.de pe.lib.vj.cõphẽsas:ꝛ metuẽdissime ꝓmulgatas Reuerẽdissimũ patrem dñm cardinalẽ Arlatẽn.cõcilij Basilien.psidẽtẽ/cũ mltis plat̃is ꝛ doctoribꝫ de conuẽtu principũ electoꝝ:in oppido Frãckfurt nup ꝓgregatoꝝ in ambasiata dicti ꝓcilij:ꝛ in regis romanoꝝ ꝛ alioꝝ ꝓncipũ ꝛ vniuersitatũ saluo ꝓductu:put sperabãt securissime trãseuntes effectualiter nõ diffidatos in ptibꝫ Elsacie inuaserũt.ꝛ captis q̃busdã plat̃is ꝛ doctoribꝫ ꝛ rebꝫ oĩbus ablatis:cardinal' vir euasit laudãs deũ;put cõpertũ est dictoꝝ comitũ publica relatiõe:ꝛ dixit in dicti cõcilij publica sessiõe.Ecce xps vẽdebat̃ p.xxx.argẽteis:sed ego ꝑciosi⁹ multũ.qꝛ ꝓ sexaginta milibꝫ aureoꝝ ꝓ Gabrielẽ quõdã eugeniũ tradẽdis ꝛ exoluendis:vt captiuarer ꝛ sibi ꝑsentarer si venũdat⁹ ꝛ tã execrabil aut silis excessus ab oĩ rusticanoꝝ cetu semp videbatur abhorrẽd⁹.¶ Cõsequẽter aliud deterrimũ nobilitat̃ ꝓtubernio crimẽ nota cõissimũ.qꝛ decimas frugũ terre/solis in vtroq̃ testamẽto sacerdotibꝫ ꝛ leuitis:ꝛ domibꝫ dei nr̃i debitas temeritate ꝓpria:tãq̃ res humanas:humano iure sibi ꝺ sacroꝝ canonũ statuta violẽter vsurpare nõ formidãt.Sunt em̃ decime tributa egentiũ aiaꝝ.et dñs eas in signũ vniuersal' dñij sibi retinuit:ꝛ debent̃ diuina ꝓstitutiõe.vt.xvj.q.j.decime.de deci.tua.Et si ille q̃ non soluit decimas in fame ꝛ penuria maledict⁹ erit.vt.xvj.q.j.reuertimini.Quõ maledicet̃ ille q̃ solutas iã dño rapit:ꝛ de fructibꝫ ꝓprijs decimas nũq̃ soluere ꝓsueuit.De his ꝛ alijs ꝓ nobiles terre ptẽsos/clero ꝛ ecclesijs miserabilr irrogatis ꝛ irrogãdis.j.c.psenti.circa fi.formalit rũdebis:ꝛ ꝑtim de decimis.De his etiã lamẽtabilit Jnno.ij.in generali ꝓcilio ꝓquerebat̃.vt ptz de re.eccle.nõ alie.c. vlti.sic dicẽs.Cũ laicis q̃uis religiosis disponẽdo de rebꝫ eccl'ie/nulla sit attributa ptãs.quos obsequẽdi manet necessitas:nõ auctas impãdi dolem⁹:in q̃busdã ex ill' put ꝓ nũc sunt nobiles:vt ꝑmissim⁹ sic refrigescere charitatẽ:q̃ immunitatẽ eccl'iastice libertatis quã nõ tm̃ sancti ꝑres:sed etiã princ ipes seculares mltis priuilegijs munierũt/nõ formidant suis ꝓstitutiõibꝫ impugnare nõ solũ de alienatiõe feudoꝝ:ac aliarũ possessionũ eccl'iaꝝ vsurpatiõe iurisdictionũ:sed etiã de mortuarijs nec..õ ꝛ alijs q̃ iuri spũali annexa vident illico psumẽdo.Hec ille.Cõcordat ad ꝓpositũ nr̃m.c.j.ꝛ ij.ꝛ.iij.de imuni.eccle.lib.vj.que si placet videre poteris ꝓ extẽsum.Et vt sũmarie ꝛcludã.Nemo secur⁹ est añ oculos vros:nisi q̃ bui⁹ vite callez vacu⁹ viatoꝝ intrat:q̃ ꝛ corã latrone cãtaret.vt dicit Boe.ij.de ꝓso.psa.v.in fi.Et ita iuris priuilegiũ corã vob obtinet spoliat⁹:q̃ nõ põt exui iam nudat⁹.vt de resti.spol.c.j.lib.vj.Et qꝛ dixi.Nemo secur⁹ ꝛc̃.Et nemo.i.nullus homo.Jta dic̃ Arch.de vsu.c.j.lib.vj.Cũ vidim⁹ experiẽter mulierũ venerabilẽ fragilẽq̃ sexũ apud vos ꝛ vr̃ates nobiliũ cõmilitones/ penit⁹ suo ꝛ in suis carere priuilegio ꝓ veteres ꝓseruato/nobiles ingit violato.Et sic ꝓprie cõpellor dicere refert q̃so.Quis nã ali⁹ es tu:ꝛ tui ꝓtuberniones:q̃s h̃ qđ fuerũt Nero Diocletian⁹:ꝛ alij ꝑdicti fidei ꝑsecutores.Nã illi ꝑseq̃bant̃ eccl'iam ꝛ eccl'ie fideles:sil' ꝛ vos:ꝛ intãto vos estis illis deteriores ꝛ crudeliores.nã illi gẽtiles fuerũt/nescierũt q̃d fecerũt:ꝛ obsequiũ plerũq̃:put Paul⁹ ꝛ Trayan⁹ credebãt pstare deo:qꝛ sui rit⁹ ꝛ obseruatiõis ꝑseq̃bant̃ extores.Vos aũt xpiani:ꝛ vr̃e ꝓfessiõis estis ꝛ ꝓfratꝝ in fide ꝑsecutores.Et si q̃ sunt excusatões vr̃e excusabunt vos penit⁹ in pctis.Apud hoies aũt vob cõpares sub q̃dã diffidatiõis paliatõe crudũ conamen honorẽ mũdanũ imũdissimũ ꝓseruare putat;q̃ q̃dã paliatio corã ill̃o q̃ cũ accepit tps iu-

sticias vestras iudicabit: fet vra nō est extinanita: sed bibetis ꝓut oēs pctōres terre: ⁊ cornā illo q̄ cornua pctōꝝ ꝓfringet. Ps. lxxv. Uñ rectissime dixit Seneca dū q̄situ est ab eo. Quid est boī inimicissimū. rñdit. Alter homo. Et dixit Cathonis auctoritas. Cū tibi ꝓponas aīalia cūcta timere. Unū ꝑcipio tibi boīem plus esse timēdū. Et nou⁹ Catho/maxim⁹ est error cum sint aīalia terror. Sic tibi maioris nō est homo causa timoris. ac si diceret. Ambo Cathones p̄ omnib⁹ aīalib⁹ timeas boīem/cui⁹ natura nobis est ignota. Sed alioꝝ aīaliū naturas legē do libros: vicz Aristo. Isidō. Plinij/Alberti magni: ⁊ alioꝝ multoꝝ de naturis reꝝ subtil⁹ scri bētiū nob⁹ noui⁹ notissimas. Nā scim⁹ lupū ferocē/⁊ custodim⁹ aīas nras a ferocitate sua. sed homo q̄ credit mālsuetus: ⁊ intus est lup⁹ sub agni vellere rapax. Uñ nec ꝓpēdas artis phy sonomie quoꝝūcūq̄ traditionē. nā ipam in oī spēb⁹ boīm vidi fallacē. Uñ dixit antiqu⁹ q̄dā Bonoñ. medic⁹. Prospexi sincerissime oēs physonomie modos: ⁊ oīm vidi physonomie for marū boies/supplicio ꝑ malificio dānatos: ⁊ fortassis in me spēs mea decepit te. Igit sup oīa timeas boīem. Et hoc ꝓpter tria. Primo q̄ ad dei imaginē fact⁹ cunctis aīantib⁹ est ꝑfectus. ⁊ in hoc eius ostēdit dignitas. Secūdo ꝓpter ipm cūcta alia aīalia sunt creata. vicz ad boīs vti litatem. Tertio q̄ cūcta ꝑcellit aīalia in sua naturali dñantis animi rōnabiliter industria. quæ si male vsi fuerint boies: put faciūt nobiles/mille artifices ad nocendū ꝓmo suo tāq̄ añ fa ciem venti ignē ꝓpellētis terribiliter tremore magno iugit est timendū: q̄ nec seipsos /nec alios optāt ad diligendū. imo inter hmōi boīes iniquissimos p̄m ꝑm ethim. viij. nulla est ami cicia: put iuxta legē inter latrones nulla est societas. ff. ꝑ socio. l. nō ptermittēdū. ⁊ sic ad se /nec ad alios habēt amiciciā. vt no. ꝑbus vbi. s. Sed nūc restat te ptinēter intelligere: q̄ hmōi seua de q̄ dixim⁹ crudelitas: ⁊ in clemētia apud eosdē ꝑsumptos ⁊ ptensos nobiles animi fortitu do ꝑsignat: ⁊ tanq̄ magnanimitas inter vos nobiles ꝓpollēter estimat. cum virt⁹ siue fortitu do corporis sit donū dei. vt. xij. q. j. noli. Et ita vicia sua cū virtute palliāde pdere solent. vt di cit Greg. in pastoꝝ. c. xxx. ⁊ idē sup Ezech. lib. j. omel. xij. ⁊. xl. dis. sepe. ⁊ taliter inq̄ens. Plerūq̄ vicia virtutes se esse mentiunt. ⁊ ptz in exemplis. Nam sepe sub parsimonie nore se tenacitas palliat. Cōtra q̄ se effusio sub appellatōe largitatis occultat. Sepe inordinata remissio pietas credit. Et effrenata ira spūalis zeli virt⁹ estimat. Sepe precipitata actio velocitatis efficacia. Atq̄ agēdi tarditas granitatis ꝓsiliū putat. Ita ⁊ ecōtra vir q̄et⁹ inutil⁹ vir /religiosus ypocri ta. Ur simplex fatu⁹ reputat: ⁊ deridet iusti simplicitas. Job. xij. Ita in ꝓposito. Ineffor abil⁹ exactio. execrabil⁹ suffocatio: inexpiabil⁹ extinanitio. ⁊ oīs hūilitatis desolatio. Nunc militaris act⁹ strēnu⁹/potētat⁹/legalitaſ conat⁹: ⁊ virilitaſ ⁊ audacitatis gest⁹ nūcupant. Sed q̄lis q̄n ti ⁊ q̄cq̄d sint ꝑ sinceros ⁊ sagaces aioꝝ sensus ꝓpendant. Hinc q̄d dicā ego rustican⁹ idiota: ruralitatis more nutrit⁹: si tuis ⁊ tuoꝝ ac tuarū/exercitatōis/officio ⁊ exercitio fungē do labo rarem: indubitāter raptorē ⁊ latronē me ptor iudicaret. Et vt talis ⁊ ꝑ tali ꝓdēnarer iuxta le gum impialiū disposittonē/put le. ⁊ no. in. l. capitaliū. §. famosos. ff. de pe. ꝟ. ꝓpēsa aūt q̄litate Sed tu pinde nobil⁹ ⁊ strēnuus appellaris. Uñ ꝓprie dic̄ Aug⁹. iij. de ciui. dei. ad nr̄m ꝓpo sitū de quodā pirrata q̄ vocabat Dyonides: q̄ cū fuisset capt⁹ ab Alexādro magno. ⁊ interro gatus. Cur mare bz̄et infestū. Ipse pirrata libera ptumacia rñdit. Quid tibi vt orbē terrarū sed q̄ exiguo nauigio id facio/latro vocor. Tu ꝟo q̄ magna classe diceris impator. ac si dice ret. Quia nauiculā dep̄daui/sum latro. Et tu totū mūdū auēte ꝓpria nullo iure suffultus /spo lias libertate ⁊ facis tributariū: impator ꝓterea vocitaris. Uñ antiq̄ꝝ ꝓuerbia ꝓmunt: q̄ tm̄ minores fures suspendunt. sed maiores penitus eximunt. Nā ⁊ araneaꝝ tela muſce minores p̄dunt: sed tele ꝑ maiores violēter corrūpunt. de q̄ dictū est. s. c. xxij. Igit ꝓprie Seneca. Dum lucij Catelline p̄dicti recitaret acta m⁹tū terribilia: dixit. Int cetera habuit ille ꝑ m⁹ta maxioꝝ nō exp̄ssa signa: sed ad vmbrata virtutū vtebat boīb⁹ ip̄probis. ⁊ q̄dā optimis virꝫ se deditū esse simulabat. ⁊. j. Quis em̄ clarioꝝib⁹ viris q̄nq̄ iocundioꝝ: q̄s hostis ciuitati deterioꝝ: q̄s iniq̄ta tib⁹ inq̄natioꝝ: q̄s in largitiōe effusioꝝ Illō q̄z in eo erat mutabile naturā suā ꝟsare: ⁊ regere ad tp̄s atq̄ huc ⁊ illuc torq̄re ⁊ flectere cū tristib⁹ seuere: cū remissis iocūde: cū senib⁹ grauit: cū iuue nib⁹ cōit: cū facinerosis audact: cū luxuriosis incōtinēt viuere. ⁊. j. O mag̃ vis ꝟitati q̄ ꝓ oīa ingenia calliditate solertia ꝓ q̄ fictas oīm īsidias facile ꝑ seipaz defēdit. hec ille. Uñ dic̄ glo. ad collo. iij. Simlata inocētia nō ē inocētia: simlata eq̄tas nō ē eq̄tas. sz duplicatū pctm̄. in q̄ ē ⁊ iniq̄tas ⁊ sil⁹atio. Itē ī cle. cū ō q̄busdā. de re. do. ī glo. ōr. Sil⁹ata eq̄tas duplex ē iniq̄tas. q̄ ma lū fac ⁊ abutit bono. ecce q̄z ꝓprie singl⁹a p̄dicta modne st nobilitati notabil⁹ applicāda. Sz q̄d

sequit in penis/quas in fide cõfratrib nequiter inflixerũt cẽtuplũ accipiẽt:ĩmo cruciatũ ꝑpe-
tuum:ꝛ vitã eternã nõ possidebũt.ratio qꝛ ꝑ hoc ꝑcusserũt fedus cũ morte:ꝛ cũ inferno fecerũt
pactũ.Esa.c.xxviij.Sunt ꝛ alij tibi compares qui bona ecclesiarũ q̃ clericis religiosis ꝛ pau-
peribꝫ essent iuxta sacrorũ canonũ ꝛ legũ dispositionẽ cõicanda diripiũt:ꝛ in vsus inusitatos
ꝑprios ꝛ ꝑphanos describũt.Hi,put lõga tpis deduxit experientia inter nobiles ꝓtinuata.Nõ
tñ sua legittima parte:ac hereditate paterna extra memoriã hominũ generose nobilitatis ti-
tulo legaliter possessa.,put ꝑdictũ est.s̃.c.xx.Et in ipsos hõorabili honestate mũdiali ꝑduc-
ta patẽter inficiũt/ꝛ intoxicãt:ꝛ cũcta ꝑ mundũ tpalia sua reddũt morboso dolore malificia-
ta:vt decetero tam infeliciter violata sub sistere nõ ꝑñt.Et insup qõ peius est/amittũt eterna.
ꝛ tanto minus hic ꝛ illic:hoc est in ꝑsenti/necnõ futuro sanari poterũt: quãto lesis attrocius
nocuerũt:ꝛ satisfacere tpe pñie lesis noluerũt:ꝛ nõ est incõueniẽs si bene ꝑpendim⁹:si illius pe-
na sit sine fine de actu momẽtaneo:per quẽ sine fine satisfactiõis terminũ incunctãter ꝑfixerũt:
vt patet.nã ꝛ ꝑctus emptõis seu vẽditiõis verbo solo ꝑfect⁹ sine fine:hoc est ꝑpetuo videt du-
raturus.vt õr Eze.vñ.Qui vẽdit ad id qõ vendidit nõ reuertet.vt dictũ est.s̃.c.xviij. in fi.Et
sic fert qõ quidã homo militaris/religioso viro ꝑegrinãti palliũ surripuerat in cãpo q̃ suspirã-
do mox ad spoliãtẽ.Tu restitues inqt hec ꝛ alia dolẽter in die nouissimo.Et ecce militaris cõ-
uersus ad illũ:ꝛ si nõ citeriori restituã termino:ꝛ tã largo certus gaudebo restitutionis spacio:
statim irruit in peregrinantẽ dicẽs.Et tunicã siliter tuã mox recipiã in eodẽ ꝓuẽtionis pacto.
his igit miserrimis spoliatoribꝫ iuxta Grego.Horꝛ sine morte ꝛ finis sine fine.Quaꝓpter
rogo:vt adhuc aliã tuorũ cõmilitonũ ꝛ nobiliũ:ĩmo tuã ꝑpendas vanitatis ꝑsumptionẽ:dũ ꝑ
terrenis sepe vitã vtrãq; ponãt;sub ꝑiculo mortis firmiter asserũt/horã sibi ꝑdestinatã/sub q̃
pũctatim:ꝛ nõ ꝓr⁹ aut posterius succũbãt.ꝛ terminũ sibi ꝓstitutũ quẽ ꝑterire nõ possint:ĩmo ꝑ
uenire firmiter putãt.Et hi errãt corde cũ mox huic ꝑsumptioni facto ꝑdicãt:vt ecce:n am ar
mis ꝛ equis erq̃site fortioribꝫ ꝛ ꝑeminẽtioribꝫ hostilitatis tpe se munĩũt:ꝛ plus in eis q̃s in bo
rã ꝑtactã anchorã spei sue diligẽter ꝑsupponũt;put legit.xxiij.q.iij.§.in his.vbi õr:licet scia-
mus nullũ vltra terminũ adeo ꝑfixũ esse victuruz:tñ omnibꝫ lãguẽtibꝫ nõ incõgrue medemur:
ꝛ de ꝑdestinatiõe terrene terribilis vite ꝑsentis vanã sibi ponũt ꝑsumptiõis omẽ.Sed de eter
na de qua dicit ibidẽ vicz.Quãuis nemo saluet nisi ꝑdestinat⁹:omni tñ delinquẽti adhibẽda
est correctio ꝛc̃.Minime de se ꝛ suis aut suoꝝ rebꝫ salubriter disponũt.Uñ si termin⁹ nõ pos-
sit ꝓtrãsiri ꝓstitutus inuanũ dixisset dñs.Exo.xx.Honora patrẽ tuũ ꝛ matrẽ tuã/vt sis super
terrã lõgeuus.Et dicit mgr̃ in hist̃or.Heñ.iij.q̃ sit lanugo in foliꝭ arborꝫ apud seres cui⁹ esu
vita ꝓlat.Est autẽ seres quidã ppl's:a quo õr sericũ:qꝛ ipsi primũ vermiculos sericũ ꝑducẽ
tes inuenit.ꝛ ꝑ dictũ mgr̃m ibidẽ õr de Alexãdro magno:q̃ scripserat Aristoteli de sacerdoti
bus solis ꝛ lune/q̃ esu pomorꝫ lõgissimã agãt vitã:ꝛ ꝑ esum ligni vite in paradiso homines diuti⁹
vixissent.ꝛ sup̃ dixisti.c.xxviij.de q̃busdã insulis maris.in q̃bꝫ nullus morit.ꝛ per hec oĩa ꝓꝛ
q̃ inaniter in horis fati vel fortune/salus tua ꝓstituit.de quo plenius per Grego.mora.xij.c.
xvj.circa fi.Has quoq; nobiliũ ꝛ militariũ ꝓditiões/ꝛ labores suoꝝ/mercedisq; remuneratio-
nem notanter nobiles notare poterũt:ꝛ alias quas ab antiquo de romanorũ stemate. immo
fortius de Nemroth ꝑpagatiõe ꝓtraxerũt:q̃ cepit ꝓm⁹ potẽs esse in terra: ꝛ robust⁹ venator
hominũ corã dño.hoc est ꝑm mgr̃m in hist̃or.Extinctor ꝛ oppssor amore dñandi.vt sup̃ no-
tabiliter posuisti.de ꝑtense nobilitatis exordio.c.viij.Et reuera si bene cõsideras:,put narrat
Catho de semideo.ꝛ mgr̃ in hist̃or.Heñ.vj.De causa diluuij ex gigãtibꝫ.i. viris fortissimis:q̃
vim ꝛ virtutẽ etiã ab incubis.i.demonibꝫ ꝓtraxerũt descẽdebãt:romanũ ꝛ tot⁹ orbis impiũ
ꝛ principat⁹ nobilitatũ.,put legit de Enea q̃ fuit filius Ueneris:ꝛ oraculoꝝ iudicio ꝓmissam
inuenit italiã:in qua nutu demonũ sedẽ statuit ꝛ sementũ generis humani in ortu eius iocũdo
seminauit:de q̃ plenissime de mure'.in lib̃.de genealogia deoꝝ.ꝛ refert Jordanis Gothus hũ-
norũ horribiliũ gẽtes:de q̃bꝫ in hist̃or.xj.miliũ virginũ tam ex incubis traxisse pariter ꝛ mere
tricibꝫ origenis.Et sic sentis demones nobiliũ maioꝝ fuisse ꝑgenitores.ꝛ elicit ex dictis tuis
capl'i.viij.ꝛ.xxvj.determinatões.Scriptũ est eñ q̃ olla noua caput inueterata sapit.s̃.c.iij.
Itẽ q̃ male ꝓsuescit cui ꝓr⁹ mos inoleuit Raro deleuit q̃ ꝓsuetudie creuit.ar.xlix.di.hinc eñ
ꝛ Spẽc.de instru.edi. ꝑ.utẽ ponit q̃ tabellio. **Nobilis** O amore dei qñ deficiẽt iniq̃ fabulatiões tue /tam mi-
rabiliter extra fidei normas catholice tam debilit fun
date:ꝛ ꝑsertim qꝛ demonibꝫ ,put asseris ꝑ genitoribꝫ nr̃is tam largũ scripturis: tñ satis ꝓpt

apparet auctētic; fundatū fecisti memoriale. Restat vt proportionabiliter mea similiter vtar: vtar ꝓtra te legittimā defensiōis replicatōe

Rusticus. Restāt adhuc alia q̄q; vel plures. tibi rōne certe dignitat; prętense/cōditiōes ꝓpalande. Nā prēter presumpte nobilitat; tue gradū. Aliū tibi dignitat; ⁊ curialitat; ascribis: vtputas magne legalitatis artic'm. quia militari p̄rogatiua te p̄ponis ceter; insignitū. Audi q̄d de militib; ⁊ militaribus dicat p venerabilē Petrū Blesensem/Bachonien. Archid. epla sua. xciij. Porro inquit ordo militū nūc est ordinē nō tenere: put in Clem. sepe de ỽ.sig. dicit. Ex in causis sine strepitu ⁊ figura iudicij ꝓcedendis ordo iuris est/ordinē iuris nō seruare. Naz cui⁹ os maledictiōe plenū est ⁊ amaritudie maiore verbo⁊/spurcitia polluit. qui iurat detestabili⁹/qui deū timet min⁹/q̄ dei vilificat ministros. et eccl'iam nō vereť/fortior ⁊ notatior reputat. militaris hodie disciplīa: quā Vegeti⁹ renat⁹ ꝓput. s. dictū est. c. xv. plerīq; alij docuerūt: ꝓfus euanuit. Et i se q̄ndā deliquēdi libertatē ⁊ scurrilitat; spēm deformauit. ¶ Olim se iuramēti vinclo milites obligabāt q̄ stabāt ꝓ reipublice statu/q̄ in acie nō fugerēt. ⁊ q̄ vita ꝓpria būilitatē publicā haberēt. Sed ⁊ olim Tyrones ensis suas receperūt de altari vt ꝓfiterenť se filios ecclie/atq; ad honorem sacerdotij/ad tuionē pauperū/ad vindictā malefactoꝝ/patrieq; liberationem/ gladiū accepisse. ¶ Porro res in cōtrariū ỽsa est. Nā exquo hodie militari cingulo decorant: statim insurgūt ⁊ xp̄os dñi: et deseruiūt in patrimoniū crucifixi spoliāde: et depdanť subiectos xp̄i paupes. et miserabiliť atq; immisericordiť affligūt miseros: vt in doloribꝫ alienis illicitos appetit⁹ ⁊ extraordinarios impleāt voluptates. Unde refert Lucas. c. iij. Et babeť. xxiij. q. j. Militare. Ex milites accedētes ad Johem baptistā interrogauerūt eū dicētes. Dagī quid faciem⁹/⁊ nos. Neminē inq̄t cōcusseritis neq; calūpniā faciat;. sed cōtenti estote stipēdijs vestris Qui ꝫ inimicos cruc; xp̄i vires suas exercere debuerāt/poti⁹ et ebrietatibꝫ impugnāt. vacant ocio/marcēt crapula/vitāq; degenerē in immūdicijs transigētes. Nomē ⁊ officiū militie de honestāt. Nihil dāpnabili⁹ est in milite q̄ ociū/p q̄d vsus armoꝝ dediscit. Nutrit pusillanimitas: vires faciscūt/obrepit inercia. et ad immūdicie act⁹ anim⁹ occupat. Unīnā nō intumescerēt aduersus xp̄m. ⁊ xp̄os eius. Sed būiliter ⁊ deuote recolant qualit per gr̄am dei de pulnere pauptat;: vt p̄dixim⁹. c. xv. de militib;. Et de stercore sunt erecti. Quatin⁹ is quō dñs exaltat/būiliť int diuie gr̄e magnificētias: ⁊ se puluerē recogn̄scat. Scio ꝓ certo q̄ iohānes baptista locut⁹ est de norma militū/⁊ nō tm̄ cīgulo militari gl'iantū: sz oīm nobiliū in tra militātiū vt; Lu. iij. ⁊. xxij. q. j. Parat⁹. ⁊. c. militare. Scio martinū ⁊ sebastianū sub dāciano materialē exercuisse militiā/⁊ militiā spūalez nūq; deseruisse Scio thebeā btī mauricij societatē militari balibeo legalit vsam/et int ipam dei militiā nunq; fuisse derelictā. Insup scio q̄ exterior militia interioris militie ꝓportionabilit est figurata. Et abs interiori militia: mūdialis exterior est inanis ⁊ vacua. Et sic̄ sunt due hoīs ptes: ita duo gladij ptinent ad ꝓpellandū. Insult⁹ eisdez iugit imminētes: vtputa materialis q̄ remotius repellunť iniurie corpis Spūalis quo remotius iniurie mētis ⁊ molestie affectiōis. Un̄ scriptū est. Ecce duo gladij hic Luce. xxij. prout p̄dictū est sup̄. c. xiij. Un̄ mihi cōuenienter apparet/q̄ si verus miles ad reformandā pacē exteri⁹ gladiū accingeret. Et nihilomin⁹ ad reformandū pacē pectoris. Interi⁹ gladio spūali videlicz ỽbi dei se firmiter armaret/vtiq; cōfidenter militaret. Un̄ cōtra ritū de p̄nti militantiū Audi q̄d dicat. Nō mea rusticitas/aut ruralitat; sagacitas. Sed formidolosa correptionis ⁊ increpatiōis scripturarū: in abusus nobiliū seueritas: q; patent per milites ⁊ militares oīes eq̄tes ⁊ equoꝝ ⁊ armorū vsu tanq; nobiles ⁊ nobilib; ministrātes/assidue strepitātes experiēter intelligas. Un̄ ꝓsequenter ex scriptur; colligo. Et veri⁹ ex gestoꝝ experimentꝫ ꝓpediculabo/ q̄ nō moueat inimicū militē ad arma cupiditas. nō animi feritas: nō ire feruētis indignatio: nō būani fauor; inclinatio. cōstituat sue militie finē cordialiter in patrie defensionē. Et maxīe vt nr̄a pia mater eccl'ia: toti⁹ q̄q; patēter eccl'ie mēbra. Et p̄sertim eccl'iastica. sue securitat; immanitate fruanť militia. Ad ħ em vt scīus attestať Johes. put premittit. Militia feliciter instituť ⁊ vt penitētie fines fideliť ab hostib; muniant. Et iniuriātes eccl'ie sl'iter ⁊ patrie vtiliter repellant. Nō fastidiāt p̄sentiū oierū. Et nūc occurrentiū patēter tēpoꝝ militantiū mores paupeꝝ depopulatores/subiectorū exactores/p̄darū duces/rapinarū cōseruatores. et q̄ sub spē militū: oīm p̄donū sunt crudeliores. oīm raptoꝝ sunt seueriores. oīm spoliatoꝝ sūt inhumaniores oīm depopulatoꝝ sunt rudiores. sunt etenī abigeis viliores/mulianū turpiores/et opilionuꝫ sualidiores. ⁊ eorundē oīm officiorū violenter surripiētes. et suis manib; oues boues ⁊ omia

pecora campi p vias ꝛ deuia minantes. Nec vltra militant in hostes Sed plus vt ꝓprie dicit de Burgundionib⁹ militib⁹ ꝛ militantib⁹ ꝛ militarib⁹: offendũt/inficiũt/destruũt/impellunt/ ꝛ repellũt.amicos/vicinos/terrigenas/indigenos ꝛ incolas ꝓmiores.ꝛ multo seuerꝰ et crudelius q̄ inimicos exteriores. Et q̄s tueri tenerent clipeo munitiõis ꝛ immunitatis:pcutiunt gladio dirissime fericitat⁹. Uñ pat⁹ q̄ nõ aliter militãt/nisi vt lucrent/crassent ꝛ ditent. Arma q̄q̄ capiũt vt p̄dent. Et plus sunt negociatores q̄ milites.plus sunt mercatores q̄ militares. Et vt loquar cũ tua reuerẽtia:plures sunt fures q̄ defensores.plures sunt furiũ cõseruatores q̄ honestat⁹ defensores. Et insup in viscera matr⁹ ꝛ filioꝝ suorum ecclie acuũt gladiatores. et vim q̄ expẽdere deberẽt in hostes/expendũt in xp̄i seruitores. Et vt breuit pauca colligas de mult⁹.dũ h mõi militia/milites quoq̄ nobiles hostiũ ꝛ inimicoꝝ:ac aduersantiũ rebelliũ q̄q̄ ꝛ cõtumatiũ militare deberẽt:sumptib⁹ ꝛ expẽsis. Ecce q̄d erit religiosoꝝ ꝓpe vel late latentiũ:aut alioꝝ clericoꝝ insistũt monasteriis/mãsionib⁹ ꝛ habitaclis.ꝛ seruoꝝ dei exhauriunt cellaria/granaria/ꝓmptuaria/Casalia:necnõ horrea ꝓcul vel ꝓpe manẽtia. Et vltra q̄dã per pẽdas exactiõis genera/multũ singlaria. Hã semel in anno videlicz añ dies pascales:sibi formãt quasdã colonatas ficteq̄ deuotiõis occupatiões.in q̄ frequẽtant religiosoꝝ monachorũ: ꝛ fratrũ mãsiones. Et in his p aliq̄t dies pseuerãtes. Et tã p̄cipes q̄s minores nobiles cũ familia tumultuose.cũ equis mulis ozãdi causa p̄sistẽtes. Et alimẽta cenobitaꝝ:q̄bus mult⁹ diebus cõpetent sufficerẽt breui tp̄is spacio deuorãt ingurgitãtes. Et puto salua veritate.Si ad expensaꝝ tanq̄ apud hospites:cõmuniter ciuitatẽses tenerent solutionẽ/pro certo deuotiõis aut ozonis cã/nõ morarent: vel vix p mediũ diẽ facerẽt ibidẽ mansionis stationẽ. Hã adhuc te nõ lateat aliud exactiõis ꝛ direptiõis ipsorũ iudiciũ:ꝛ etiã p vniuersitatũ p̄tores introductũ.dũ dies placitãdi prouenũt rerũ tẽporaliũ/ad monasteriũ p̄dictorũ loca cõstituũt.notanter cõuentiõis ptibus ꝓsentientib⁹ cõpetentẽ terminũ. ¶ Et adhuc aliud molestatiõis a p̄ncipib⁹ ꝛ nobilib⁹ grauamẽ poter⁹ notare. Hã dũ p se loca religiosa fortassis occupati nõ p̃nt occupare.ponũt tñ equos ꝛ mulos/eq̄tes ꝛ muliões/aues ꝛ ancipes:et diuersi generis canes ꝛ caniculas.ad venandũ venatores ꝛ venatoꝝ substitutos ꝛ venantiũ gẽtes. Religiosoꝝ et regulariũ cibos irreligiose ꝛ irregulariꝰ ingurgitare/nõ formidãtes:imo tanq̄ lupi rapaces ingratanter p̄sumẽtes deuorare. Et recusantiũ loca minant ignis voragine penit⁹ consumare. nec cõtra molestantiũ violẽtias cõseruare. Et an hỹ p̄cipes ꝛ nobiles sint raptores aut spoliatores:seu eorũ cõseruatores vel fautores.et penis ꝛ cõdemnatiõe p̄tacꝛ digni vl̃ immunes q̄ ad deũ ꝛ ad hoĩes.tu ꝛ tibi pares sint suspecti iudices. Et vnã p mundũ nõ eẽt equus neq̄ mulus. Et vtiq̄ p̄ncipũ ꝛ nobiliũ cessaret oĩum violentiaꝝ insult⁹.et reipublice foret vtilius. Et in trãquillitat⁹ benignitate quiesceret orbis vniuersus.et p terre producẽdis fructib⁹ secure sufficeret vacca bos et cum asino thaurus. **Nobilis.** Os in celũ ponis.et linguã sup terrã trãsire nõ vere⁹ vt ps̃.lxxij.et.xxij.dist.intm̃. Hõne scriptũ est de re q̄ nihil ad te nolite intromittere,si vis viuere pacifice:vt no.j.q.vj.c.fi.cũ ꝓcor. Et nõ est sine culpa/q̄ rei que ad ip̄m nõ ptinet se imiscet.de reg.iur.li.vj. Hõ est. Tuũ em̃ corrigere nõ est quẽ q̄s.sed seruitut⁹ obsequia hũillimis affectib⁹ gratãter exhibere:vt le.ꝛ no.xxij.dist. Subdyacon⁹.de maio.ꝛ obe. Statuim⁹.xciij.dis.ꝛ totũ. Hã post generale diluuiũ. Et dum noua vicꝛ secla cepit etas seculoꝝ.seruitut⁹ vilissime.Et hui⁹ cõditõnis miserrime.et iugũ subiectionis patientissime/p orbis creatorẽ tibi fuit increatũ predestinatũ.Et hucusq̄ taliter tentũ ꝑut crebro per nos supra fuit implicatũ/replicatũ ꝛ triplicatũ. Et insup quia cõtra me apud te:et nõ fortioris munimine formauer⁹ cõtraria. Et q̄ de labiis tuis processerũt fecer⁹ irrita : notanter ꝓpende. Et p̄sertim que ꝓnũc resumã.cũ de ceteris nõ sit vis memoriter recollige. Et p̄cipaliter asseruisti nos nobiles p rapinã in tributis egentiũ p̄sonaꝝ p imbursationẽ:imo subtractionẽ decimaꝝ p singulos annos ꝛ dies nõ dolere. Et hoc maledictiõis vitiũ inclyto stẽmati nr̃o/tam crudeliter p̄dicasti cõmuniter inherere. ¶ Sũt vtiq̄ plures clericoꝝ p̄cones fundamẽta sacrarũ canonũ minime ꝓpendẽtes. Et vna tecũ talia firmiter astruẽtes . et hỹ errant corde. Uide q̄d scribit Hein. Bohic in.c. Quãuis.de decim.is. Et p̄sertim Johem in sũma cõfessoꝝ.lib.j.ti.xv.c.xxv. Et q̄ multorũ recitãt opiniones. hic breuitat⁹ gr̃a remittẽdas. Ex q̄bus oĩbus colligit⁹ p extensiuꝫ quedã tutior ꝛ benignior opiniõis collatio.q̄ etiã seruat in germania p vniuersum taliter vicꝫ Ex laici nedum nobiles:sed etiã ignobiles siue plebei/possunt hẽ decimas in feudũ sine pctõ. Et illas donare vẽdere vel al⁹ alienare:ꝑut res iuxta naturaꝫ

feudi pñt tractari. Et si dubiū est vtrū decime taliter ꝑ laicos retēte. sint de antiqs vel nouis. Sufficit ꝑ hmōi laicis/qꝫ nō est aliud in hoīm memoria. Et hec est ꝓsuetudo quā papa ⁊ ecclesia scit ⁊ tollerat sine reuocatiōe (et bñ) alʒ fere totꝰ mūdus vicz xp̄ianoꝝ vniuersitas staret in damnatiōe. Et adhuc plura de hmōi laicoꝝ decimas recipientiū cōditione restāt dicenda. q̄ videre poterʒ ibidē que nūc dre **Rusticus.** Et in his q̄ dicis forte manet voluntas uitatʒ gratia decreui dimittenda. ꝑ rōne. Sz dic vltra ꝑ put obiecerā si fortassis bñ poterʒ de monasterioꝝ op- **Nobilis.** Captiose talia in generose detractionez pressiōe ⁊ religiosoꝝ ꝑturbatiōe. ⁊c. nobilitatʒ irreuerent meis auribꝫ inculcasti. Et qꝫ nō liceat nobilibꝫ/ipsos curialiter increpasti. Audi q̄d dicat ꝑ prophetā Dauid. j. Paral. vlt. deuotiōe qua decuit intonantez. Tua sunt inq̄t oīa dñe. et q̄ de manu tua accepim⁹ dedim⁹ tibi. Sic nobilitatʒ clemētia. cui⁹ impleta est terra possessiōe sua. Et mare magnuz et spacioſum. Et a dño factū est istud; put sup̄ dixim⁹ de impatore. et ꝓsequent de regibꝫ et principibꝫ/et alīs terre nobilibꝫ. vrs̄. c. xxviij. Et ipa nobilitas fundauit/⁊ dotauit/⁊ restauranit Et fundata/dotata/⁊ restaurata feliciter ꝓseruauit. Uñ cōfidenter q̄ de manibꝫ nr̄is recepert dant nob: vt gl̄iose dicāt cū prophetā p̄dicta. Quid retribuā dño pro oībꝫ que retribuit mihi: hoc est tradidit mihi. Et infert insup. Calicē salutarʒ. Et hic est vini meri pleni mixto. Et letificat coꝛ hoīs. Et ad hoc ruralitas vniuersa/nō est habilis: qꝛ nihil tribuit eis. Sz si q̄ dat coacta donat. et nō de suo. qꝛ p̄ncipū t̄re tpaliū sūt eadē fundamēta t̄re/quā inhabitat ruralitas. Ueritas insup est plenissima. qꝫ si nos hmōi locoꝝ fūdatoꝛes ⁊ patroni: infelici p̄meremur india. Ad alendū nos tenent loca iā dicta. Et ex iurʒ dispositiōe iudicialit ad h̄ venirēt restringenda: vt le. ⁊ no. xvj. q. vij. Quicūqꝫ. ¶ Et insup tā impudenter optabas / qꝫ equos ⁊ mulos nō haberet nobilitas. Et qꝫ sequerek piculosius attēdas: nā cūctis gentibꝫ rusticoꝝ ⁊ plebeoꝝ dñarek crudelis puersitas: q̄ oīm tyrannoꝝ hacten⁹ excelleret in seueritate normas. Et hoc ex infrascriptʒ sincerius ꝑpendas. adhuc plura de dictʒ tuis in infamiā nobilitatʒ tendētia viderent tibi replicāda. sed qꝛ aut manifeste mētita est iniq̄tas sibi. vel alʒ nō sunt resumptione digna. Uñ solertiorʒ expeditiōis cā taliter arbitroꝛ relinquēda. Et nūc reuertamur ad alia. Ecce. s̄. c. ij. quadā frōtosa subsannatiōe curialit increpasti nobiliū cōuersatiōis hūilitatē: ⁊ ipsoꝝ ciuilis pietatʒ familiaritatē ꝓsodalis māsuetudinis cōtinuationē. Simpliciū moꝝ cōmunicationē. Et cōpassionis operū hūanitatē. Sz pronūc palliū tuū vertisti iuxta ventoꝝ boꝛrealiū dispositionē/ingenerose nobilitatʒ/despecte derisiōis increpationē. et eoꝛūdē nobiliuz strēnue militantiū/potēter dñantiū/gl̄ianter regnantiū/legaliter p̄ncipantiū/⁊ formalit gubernantiū mores ⁊ act⁹. O missis medꝝs: reponis in Tyrannidē. et fagurris in extremis. Et ipsoꝝ gesta patēter apud oēs māsuetos terre cōuertis in formidinē. Et ipsoꝝ militiā laudabi lē interp̄taris in terroꝛē. ⁊ mg̃roꝝ siue doctoꝝ licz nunq̄ fueris discipulus arrogant vsurpas bonoꝛē ꝓtra id qō le. ⁊ no. de elec. officij tui. Uñ dicit Greg. moral. xvj. c. vj. Culpa supbie est docere melioꝛē. Nā talis fuit Bohemoꝝ principalis erroꝝ suoꝝ articulus. ⁊ ipoꝝ destructionis p̄mordialis insult⁹. Ex rustici rurales plebei ⁊ penit⁹ impatorū/despectʒ sacerdotibꝫ ⁊ peritis incepit doctrinare tumult⁹. Sz ego de peritoꝝ cōsilio rudimētū tibi talit fidele cōmuni cabo: vicz iuxta Catbonis doctrinā/q̄ dixit ereptʒ opibꝫ noli merere dolēdo. Sz gaude port⁹ tibi si cōtingat habēdo. Et Catho nou⁹. Luctū depone ꝑ rerū ꝑditiōe. sed cōgaudebis port⁹ sup hoc qō habeb: exquo nō es creat⁹ ad habendū ⁊ possidendū diuitiaꝝ: ⁊ terrarū potentat⁹ Unde narrat Seneca epla. xiij. Ex Sabion pbus rusticanus nat⁹/capta patria sua. et amissis liberis ⁊ vxoꝛe: et oībꝫ bonis incēdio publico direptʒ/interrogāti. An omia ꝑdidisset. Respōdit/nihil inq̄t ꝑdidi. oīa em̄ mea mecū sunt. scz: virtutes ⁊ scie. Nihil em̄ bonū putauit qō eripi posset. Hāc sniam approbat Ambroſ. lxxxvj. dist. Nō satʒ. ¶ Nō sunt bona hoīs que secū ferre nō pōt. Sola miscōia comes est defunctoꝝ. Quāobrē si tu vel tuates rusticoꝝ contuberniones. ⁊ insup religiosi ⁊ religionū pfessoꝛes/offensi fueritʒ ꝑ p̄ncipes. comites. barones vl̄ inferioꝛes nobiles/patient sufferre: suspirādo p̄meditātes: put p̄missuz est. Cū ipsi fuerint oīm bonoꝝ vꝛoꝝ: aut fundatoꝛes: aut restauratoꝛes: aut donatoꝛes: aut cōcessoꝛes: aut defensoꝛes: aut eoꝛūdē cōseruatoꝛes. Propterea saluator te ⁊ religiosoꝝ pfessoꝛes docuit: prout p̄simo p singulos oꝛare dicens: ⁊ opibꝫ implere dicēdo. Dimitte nob debita nr̄a: sicut ⁊ nos dimittimus debitoꝛibꝫ nr̄is: prout ba **Rusticus.** Fortassis silr de re q̄ nihil ad te/tua ꝓtensa bet clar⁹ Luc. c. xj. ⁊ Mar. vj. p̄dicatiōis ꝓpalatiōe vis te tā audent introꝛ

mittere cum cõpeten= ter posses quiescere. **Nobilis.** Non intellect⁹ mei moderamĩe priuati. Sed sancti Thome nobil' z pitissimi viri. z alioꝝ doctorũ in p̃= sentis dñice dep̃cationis expressiõe vtamur vera determinatiõis declaratiõe. Dicit em̃ idẽ Tho mas. q̃ debita dicunt' pctã q̃ ꝓstituũt nos debitores pene. q̃ a deo dimitti petim⁹. si in nos pec cãtib⁹. ꝫ est nos offendẽtib⁹ offẽsis relaxam⁹. Et insup dicit Aug⁹. Si eis q̃ in nos peccãt nõ dimittim⁹ ipsi in nr̃a dep̃catione inculpamur. et aduersus nos deũ ad iram ꝓuocam⁹: z ipsi sup̃ nos inducim⁹ maledictionẽ poti⁹ q̃ bñdictionẽ. Itẽ Greg. sup eadẽ ozonis particla quã orat q̃ iracundiã sup̃ ꝓximũ portat in corde nõ apõ deũ speret veniã delictoꝝ. si ꝓpus offensas culpaꝝ nõ indulserit: z idẽ pulchrit' de ꝫ z copiose in moralib⁹ suis. li. x. c. xx. Itẽ Ambrosius sup eodẽ. indignũ est sibi deũ esse ꝓpitiũ qui crudel' est in ꝓximũ. Itez Iero. sup eodẽ. Iste recte veniã delictoꝝ postulat q̃ prius qõ in eũ delinquit' relaxat. Itẽ Bern. sup eodẽ. Uenia ei pctõ rum nõ dat' cui cor rancore z liuore afficit'. Si igit' vis vt pctã a deo dimittant'. Quis rancor et indigtio a corde tuo euellatu. z Jstõ. de summo bono sic dixit. Sicut nullũ ꝓficit in corpore medicamentũ si venenũ adhuc in eo fuerit. sic nihil ꝓficit oratio illius. cui⁹ adhuc dolus est in mente vel odiũ in pectore eius. Et dixit Ans. de clastro anie Ego vos amoneo ad inimico rum dilectionẽ. q̃ ad sanandũ pectoꝝ vulnera meli⁹ medicamentũ ego nõ cognosco. Ecce q̃d fecit legis antique zelator. Dauid rex pꝰssim⁹ dũ maledicebat sibi Semei fili⁹ Bera de cogna tiõe Saul: z potuit patent' vindicare. sed dixit si forte respiciat dñs afflictionẽ meã: z reddat mihi bonũ ꝓ maledictiõe zc̃. Reg. xvj. z vberi⁹ si videre voluerꝫ eiusdẽ regꝫ patientiã. vide de peni. dis. ij. §. opponit' ꝑ. an nõ caritatẽ. Itẽ Job dum Caldeoꝝ z Sabeorũ ꝓcurs ipm dep̃dã uerat: z diabolus oues z boues z pueros p ventũ z ignẽ ꝓsumpserat. nõ dixit impatient. dñs dedit z diabol⁹ abstulit. sed ait dñs dedit: z dñs abstulit. Quia sciuit. q̃ nõ illi virtute ꝓpria. sed tm̃ q̃ntũ dñs voluit z pmisit hec sunt pacta. Unde si tãti viri z plures alij dñicaꝝ p̃uenientes vt p̃mittit' exho. rationẽ ab hoste z diabulo patient' sustinuerũt obprobria. q̃re tu nõ rusticorũ callidissime cũ ꝓsortib⁹ z oib⁹ religiosis. hos z alios de nobilib⁹ a dño talit' ad ꝫ ordinat' ꝓpt salutes aniaꝝ vr̃arum vobis a dño p̃destinatas tolleretis occupatiões. Unde dixit Greg. ij. Moral' xij. Magna q̃ppe est ꝓsolatio in eo qõ displicet. qõ illo ordinãte erga nos agit'. cui nõ nisi iustũ placet. Si igit' iusta placere dño scim⁹. pati aũt nulla nisi q̃ dño placuerint possim⁹ iusta sunt cũcta q̃ patimur: z valde iniustũ est si de iusta passiõe murmuram⁹. Hec ille. Hanc igit' doctrinã non meis meritꝫ: sed mgroꝝ meorũ firmit' teneas z cũ scriptura sacra nõ ꝓtradi= cas cũ ꝓtrarietatis impedimẽta in sacra pagina nõ repies. vt plene ꝓbat' xxiij. q. v. Quid ergo xxviij. q. j. Sicut em̃ de peni. dis. ij. pi= culose: ergo susurrare non presumas. **Rusticus.** Fortassis multe littere put preses fe stus dixit ad Paulũ faciũt te insani re. Act'. xxvj. Extensim em̃ ꝓcedis: z nõ put est sensuꝫ int' nos ꝓtinuare ꝓtẽdis. Nõne recor= daris ꝙboꝝ q̃ dixisti collatiõis ab initio. s̃. c. ij. Or Asine Baal z mihi vn⁹ z idẽ spũs ad ꝓfe= rendũ hec z alia q̃cunq; libet. vt ꝓprie notabas expient' videt' infusus: z ibidẽ ꝓbasti tm̃ scriptu ras vtriusq; iuris codicib⁹ incorpatas fore auctẽticas: z q̃d tu allegaueris diligent' ꝓspicias. Unde nõ ꝓdam q̃cq̃ si potero de his q̃ fuisti locut⁹: z primũ q̃ te mihi corrigere liceat clare patet. Imo est necessariũ. vt q̃libz indiffer. nt' corrigat alteri⁹ crimis inq̃namentũ. q̃ sic q̃libet tenet' aliũ liberare de mortꝫ corporal' caligine. vt. lxxxvj. dis. nõ satꝫ. q̃ nõ est grãdis differẽtia. vtrũ mortẽ inferas vel pmittas. Mortẽ em̃ languẽtib⁹ ꝓbat' infligere q̃ hanc cũ possit nõ ex= clud it. vt. lxxxiij. dis. in prin. Unde maiori rõne. a morte ꝑpetua teneor frẽm liberare fraterna correctiõe: etiã ꝓtra tue volũtatꝫ certamia. put demens inuit⁹ trahit' de domo ruinosa. vt. xxiij q. iij. ipsa pietas. silr z frẽm liberare fraterna correctiõe etiã ꝓtra suã voluntatẽ ab eterna rui na: z idẽ valet. z vltra si veritatẽ loq̃ndo militiã tuã z ꝓmilitonũ tuoꝝ clamitando denudam: z q̃rulando: non tm̃ iudicialit' ꝓpalaui p ꝫ iniuriaꝝ actiõe tibi nõ teneri animũ meũ refrigerãdo multis iuriby z rõnib⁹ secura. put no. Jo. An. de iniurijs. §. j. in additiõe speciali maiori: z si offenso rustico nõ dimittit' pctm̃ nisi dimittat debitorib⁹ suis. Uñ bonũ argumentũ a maiori vl' fortiori. vt le. z no. in Clem̃. j. de reli. z ven. san. z in glo. iij. Or extũc debitorib⁹ ꝫ est nobilib⁹ offensoribus min⁹ dimittit' pctm̃ q̃ offenso rustico vel religioso nũq; satisfacere ꝓpoñt: z in sua malicia ꝑpetuo ꝓdurabũt. sed vltra ꝓcedendũ mihi mult; apparz rõnib⁹ de tua doctria. put legim⁹ de q̃dã fmone lupi. quẽ nimiꝝ rapaꝝ fecisse ferũt ad aucas agnos z angnellos: z decimas mentã. anetũ. z ciminũ. z relinq̃s q̃ grauiora sunt legꝫ. iudiciũ z miscdiaz z fidẽ. put tibi aliq̃ue

in pñti caplo deduxisti plustrandũ. Insup excolãdo culicẽ/camelũ aũt deglutire nõ ppendis
formidandũ: vt Math. xxiij. Et q insup multũ errauerꝫ Ausculta: scis q scriptũ est. qd allega
sti. p te tenerꝫ recipe ꝯtra te. ar. ix. di. neqꝫ quorũlibet. iiij. q. iij. §. Itẽ in crimĩali. v. Si qs testi-
bus. ⁊. iij. q. iiij. §. Cui⁹ in agẽdo. de cen. Cũ olim. ⁊. xix. di. Si romanoꝝ. ⁊ ibi de h. Uñ si pa
tientiã pyssimi regꝫ dauid allegasti ꝯ me. Audiat tue curialitatꝫ sagacitas qd idẽ dauid impa
tient dixerit pro me. et ꝓprijssime vbis suis vtar ꝯ te. Et alios nobiles iniqs q hacten⁹ psecuti
sunt me gratꝫ. Et alios cõrurales meos sic ⁊ me. Et ecce qliter dauid de inimico sibi ꝓplo lo-
cut⁹ est ad dñm talit lamẽtando. Et ita lamentor ꝯ te ⁊ tibi pares dicẽdo. Usqꝫquo exaltabit
inimic⁹ me⁹ sup me. Respice ⁊ exaudi me dñe de⁹ me⁹ Qui tribulãt me exultabũt si mot⁹ fue
ro. Ps. xij. qꝛ ego egen⁹ ⁊ paup suꝫ de⁹ adiuua. lxix. Et subiungã dicẽdo. O tu nobiliũ turba
Quid gl'iaris in malicia: q potẽs es in iniqtate. Tota die iniusticiã cogitauit lingua tua. Sic
nouacula acuta fecisti dolũ. Dilexisti maliciã sup benignitatẽ: iniqtatẽ magꝫ qꝫ loq equitatem
Propterea de⁹ destruet te in finẽ euellet te. ⁊ emigrabit te de tabernacl'o tuo. i. castro tuo. Et ra
dicẽ tuã de terra viuentiũ: put dictũ est. s. c. xix. qꝛ sperauit in multitudĩe diuitiaꝝ suaꝝ ⁊ pre-
ualuit in vanitate sua. vñ. Erubescãt ⁊ cõturbent vehement inimici mei: de turba pdicta no-
biliũ. Cõuertant ⁊ erubescãt valde velocit. Ps. vj. Cõfundant ⁊ reuereant: q querũt aĩaꝫ me-
am. Auertant retrorsuꝫ ⁊ erubescãt q volũt mihi mala. Auertant statim erubescẽtes: q dicunt
mihi. Euge euge. lxix. Et ꝯfundant ⁊ deficiãt detrahẽtes aĩe mee opiant cõfusione ⁊ pudore
q querũt mala mihi. lxx. Fiat mẽsa eoꝝ corã ipsis in laqueũ. ⁊ retributiões ⁊ in scandalũ. Ob-
scurent ocl'i eoꝝ ne videãt: ⁊ dorsum eoꝝ sp incurua. Effũde sup eos irã tuã: ⁊ furor ire tue cõ
phendat eos. Fiat habitatio eoꝝ deserta: ⁊ in tabernacl'is eoꝝ nõ sit q inhabitet. Appone iniq
tatẽ sup iniqtatẽ eoꝝ: ⁊ nõ intret iniusticia tua. deleant de libro viuentiũ. ⁊ cũ iustꝫ nõ scribant
lxviij. Et imple facies eoꝝ ignominia: ⁊ qrunt nomẽ tuũ dñe. lxxxij. Et educes de tribulatiõe
aĩam meã: ⁊ in miscdia tua dispdes inimicos meos. Et pdes oẽs q tribulãt aĩaꝫ meã: qm ego
seru⁹ tu⁹ suꝫ. cxlij. Et fac mecũ signũ in bono vt videãt q oderũt me ⁊ ꝯfundant: qm tu dñe ad
iuuisti me ⁊ cõsolat⁹ es me. lxxxv. Et qre: qꝛ loquunt pacẽ cũ proxio suo: mala autẽ in cordib
eoꝝ. Et ideo da illis fm opa ipsoꝝ: ⁊ fm nequiciã adinuentionũ ipsoꝝ. Et fm opa manuũ ip-
soꝝ tribue illis. Et redde retributionẽ eoꝝ ipis: qm nõ intellexerũt opa dñi. Et ĩ opa manuũ
ei⁹ destrue illos: ⁊ nõ edificabis eos. xxvij. vñ. Eripe me de manu inimicoꝝ meoꝝ: ⁊ a pseqn
tib me. Et iõ erubescũt impij. ⁊ deducant in ifernũ. Et muta fiãt labia dolosa: et retribuas ha
bũdant faciẽtib supbiã. xxx. Et auerte mala inimicꝫ meis. i. a me: ĩ illos: vt dt glo. interliniarꝫ
Et in vitate tua dispde illos. liij. Et iõ fac illis sic madian ⁊ Cisare: qs de⁹ miraculose debel
labat p Baruch. Jud. iiij. Et sic Jabin. q oẽs submersi sunt in torrẽte Cyson. Pone pncipes
eorũ sic Oreb ⁊ Zebet Zebee ⁊ Salmana. ⁊ illos debellauit dñs p Gedeonẽ ⁊ trecẽtos viros
cũ eo. Jud. vij. Et hij oẽs perierũt in pctis suis: vñ. Pone illos vt rotã. Et sic stipulã añ faciez
vẽti. sic ignis q cõburit siluã: ⁊ sic flãma cõburẽs mõtes. ita psequerꝫ illos in tẽpestate sua. ⁊ in
ira tua turbab eos. Imple facies eoꝝ ignomĩa. erubescãt ⁊ cõturbent in secl'm seculi: ⁊ cõfun-
dant ⁊ pereãt. lxxxij. Et tu dñe redde retributionẽ supb. et indubie reddet illis iniqtatẽ ipsoꝝ.
Et in malicia ipsoꝝ dispdet illos dñs de⁹ nr̃ xciij. Et cadẽt sup eos carbones/in ignẽ deijcies
eos: in miserijs nõ subsistẽt. Et ita cognoui: qꝛ faciet dñs iudiciũ inopis ⁊ vindictã pauperuꝫ.
cxxxix. Uñ ptinent dicã cũ ꝓpheta. Dñe vim patior rñde p me. Judica dñe nocẽtes me/h est
mihi nocẽtes: expugna impugnãtes me. Appphende arma ⁊ scutũ ⁊ exurge in adiutoriũ mihi
Effunde frameã ⁊ cõclude aduersus eos q psequunt me. dic aĩe mee/saluis tua ego suꝫ. Con-
fundant ⁊ reuereant querẽtes aĩaꝫ meã. Cõuertant retrorsuꝫ ⁊ cõfundant cogitãtes mihi ma
la: Fiãt tanqꝫ puluis añ faciẽ venti. ⁊ angel⁹ dñi coartãs eos. Fiat via eoꝝ tenebre ⁊ lubricũ ⁊
angel⁹ dñi pseqns eos. Ueniat illi vicꝫ turbe nobiliũ/laqus quẽ ignorat. ⁊ captio quẽ abscõ-
dit appphẽdat eã: ⁊ in laqueũ cadat ĩ ipso. Erubescãt ⁊ reuereant simt q gratulant malis meis.
Induant cõfusiõe ⁊ reuerẽtia: q magna loquunt sup me. xxxiiij. Et gladi⁹ eoꝝ intrat in cor-
da ipsoꝝ: ⁊ arc⁹ eoꝝ cõfringat. Deficiẽtesqꝫ quẽadmodũ fum⁹ deficiẽt. xxxvj. Et ita relinqnt
alienis diuitias suas. Et sepulcra eoꝝ dom⁹ illoꝝ ineternũ: ⁊ vsqꝫ ineternũ nõ videbũt lumẽ.
xxxvj. Et veniat mors sup illos: ⁊ descendẽt in infernũ viuẽtes Qꝛ viri sanguinũ ⁊ dolosi nõ
dimidiabũt dies suos. liiij. Et iõ reddet illis iniqtatẽ ipsoꝝ. ⁊ in malicia dispdet illos. Disper
det illos dñs de⁹ nr̃. xciij. Uñ pones eos vt clibanũ ignis: in tpe vult⁹ tui dñs in ira sua ꝯtur

babit eos. Et deuorabit eos ignis.xx. Et exurge dñe in ira tua: ⁊ exaltare in finib⁹ inimicor̃ meor̃. vij. Et extunc: qui habitat in celis irridebit eos ⁊ dñs subsannabit eos. Et loquitur ad eos in ira sua ⁊ in furore suo conturbabit eos.ij. ⁊ sequitur nunc. Exsurgam dicit dominꝰ ad faciendam vindictam in nationibus ⁊ increpationes in populis. ad alligandos reges eorum in cõpedib⁹: ⁊ nobiles eor̃ in manicis ferreis: ⁊ ita faciat in eis iudiciũ scriptũ: ⁊ gl'ia est hec oĩb⁹ sctis eius. Quale aũt sit iudiciũ ꝓtra hoĩes nobiles scriptũ pñti capitl'o alĩqlit extitit declaratũ. Hec ⁊ alia plura ꝑ ꝓposito nr̃o notabilit faciẽtia. si saltẽ studiose colligere voluerꝫ Da uid fideli carmĩe demõstrare dinoscit. q nõ ad lr̃az Oz̃o dñica in ℔ pũcto. sed alit noscit intelligenda. cum etiã Dauid tam studiose ꝓtra suos inimicos ꝟba sua duxerit impatient applicãda sed hoc nõ est speculationis nostre. **Nobilis.** Tu multũ astute ꝓtra dñice depcatiõis ordinẽ soles interptare. Dic igit iudicio tuo saluo saniori an ne simplr̃ tu rustice tenearis offensas tibi ꝑ nobiles irrogatas penit⁹ dimittere sub ingruẽtꝫ picli pena anĩe tue diuinit⁹ infligẽda. **Rusticus.** Tibi dixi q nõ pertinet ad me. Actũ ex q̃ querꝫ attende. ⁊ videt q cũ distinctiõe possim cõpetenti⁹ rñdere: aut dimisso debiti est ad rancorẽ vidicte ad: aut ad actũ iusticie. Primo adhuc dupl'r. qz aut q̃ntũ ad actũ rancor̃ interiorẽ. ⁊ sic dimittere nõ est necessitatꝫ: aut q̃ntũ ad act⁹ exteriores scz signũ amicitie tunc distinguendũ est. qz aut ille q̃ offendit petit. sic est necessitatꝫ: aut nõ petit: ⁊ sic nõ est necessitatꝫ. ni si forte ꝑm aliq̃s q̃ ad ꝓfectos: ⁊ ita fecerũt xp̃s ⁊ Steffan⁹ ꝓthomartyr. Si aũt intelligat q̃ntum ad actũ iusticie nõ oportet nec teneat. imo possum⁹ iusticiã petere modo seruato. vel aliter et melius. qz ℔ põt intelligi vel q̃ntũ ad inimicicĩã: ⁊ sic est necessitatꝫ. vel q̃ntũ ad iniuriã: ⁊ sic est sup erogatiõis nisi forte. put p̃dixim⁹ q̃ntũ ad ꝓfectos: ⁊ etiã ꝓfect⁹ põt petere iusticiã. dũmõ tñ põt fieri sine scãdalo. put fecit sctũs Thomas Cantuarien. ⁊ Briccius cpi ꝓtra suos aduersarios. Cũ his ꝓcor. frat Ascen. li. ij. ti. lxij. Et ibidẽ plene qualit inimic⁹ sit diligendus: et Tho. scda scde. q. xxv. arti. viij. ⁊ xlix. Item. q. xxvij. arti. vij. Item in scriptꝫ. di. xxx. q. j. ⁊. iij. et ibi videas: ⁊ talit apparet mihi. q hec oz̃o dñica q̃ ad istũ punctũ patiat multas exceptiones. put alior̃ canonũ ⁊ legũ determinatiões. qz dicit lex oĩs diffinitio in iure piculosa est. paz. eĩ est q nõ subuerti possit. i. qõ nõ exceptionẽ patiat. ff. de re. iur. oĩs diffinitio: ⁊ dicit paz. qz glo. annũerat ibidẽ aliq̃s iurꝫ casus. q̃ fortassis exceptionẽ non patiunt: ⁊ ꝓpende silr̃. qõ scribitur. ff. de legib⁹ senatꝰ cõsultꝫ. vbi dicit. l. Neq; leges neq; senatus ꝓsulta. Ita scribi pñt. vt oĩs casus q̃ qñq; inciderint cõprehendant. sed sufficit ea q̃ plerũq; accidũt cõtineri. vnde ⁊ nõ mireris. Nam leges dicunt diuinit⁹ plate ꝑ ora ꝓncipum. vt. xvj. q. iij. Nemo. sic ⁊ oz̃o dñica ꝑ ꝓncipem vicz xp̃m diuinit⁹ est ꝓmulgata: ⁊ si vna patit exceptionẽ patiat ⁊ alia. Cũ de filiib⁹ idem sit iudiciũ. de transl. inter corporalia. ⁊ vtiq; in ꝟitate patit exceptionẽ. vel satꝫ indiget moderatiõis declaratiõe. vt ꝑ oĩs doctores ptz. sup eadẽ largit scribẽtes: ⁊ naturalis ratio subest. vicz ne quis cogat ꝑ simplicꝫ sacerdotꝫ doctrinã. in reb⁹ aut corpore seu fama suis atrotione iniuriã violent illatã arroganti violatori tam facilit dimittere: ⁊ cũ cordis amaritudine nõ petẽti: aut nõ desideranti. tam benignit put Steffan⁹ fecit penit⁹ ignoscere. ⁊ ꝓtra naturã tã guit molesta tã lesori guissimo pacifice 'oq. ⁊ facilitas venie incẽtiuũ denuo ꝓbeat delinq̃ndi. vt de vi. ⁊ ho. cle. vt clericor̃ cũ ꝓcor. in glo. ⁊ dicit. l. Si operis. C. de penis. penas defacili nõ remitti ne ad maleficia q̃sq; temere ꝓsileat. Unde bonũ erit vt in his habeas discretionẽ ne cũ hostib⁹ cogarꝫ occasiõe dñice oz̃onis. nisi discretã inire cõpositionẽ. Et ex oĩb⁹ ꝑdictis sum mariã tibi refero collationẽ. Ex put quondã ꝓncipes ⁊ nobiles put ex veteri ⁊ nouo colligit testamẽtis: erant subiector̃ sal⁹ oĩm in se sperantiũ: ⁊ in tribl'ationib⁹ pcuper̃ restauratiõis remediũ: ⁊ in oppressiõib⁹ egenor̃ releuatõis presidiũ: ⁊ in molestatiõib⁹ viduar̃ pupillorũ ⁊ orphanor̃ ꝓsolatiõis graduũ. ⁊ pegrinãtib⁹ cunctꝫ quoq; viatorib⁹ tutamẽ ꝓduct⁹ securissimũ. Nunc aũt sunt timor ⁊ stupor ⁊ horror ⁊ pauor ⁊ tepor ⁊ palor ⁊ strido⁹ ⁊ tremor. oĩm ⁊ singulorũ qui in circuitu suo sunt: ⁊ ꝑsertim illor̃. q̃s hũiliores aut deliliores seu impotẽtiores ipsis occurrẽtes ꝑspiciũt. Potẽtioribꝫ aũt de gr̃a dei put etiã leges impiales ⁊ canones ⁊ iporum mĩstri facere ꝓsueuerũt necessario parcũt. put dictũ est. s. c. xxij circa ꝓn. Recognosco tñ iuxta Greg. Moral'. xij. c. ij. Ex aliquãdo necesse est. vt prauis mentib⁹ que humana predicatione corrigi nequeunt. diuina flagella optari benigne debeant. qõ tñ magno amoris fit studio. videlicet ne errantis pena. sed correptio querit; ⁊ oz̃o potius q̃ maledictio monstrat.

De Rusticorum presentium emoritatibus.

Capitulum Tricesimūsecundum. Ait Nobilis.

Unc scio vere. q̄ vngentē pungit: z pungentē rustic⁹ vngit. Unde dixit q̄dē sapiens Ablue pecte canē. canis est z ꝑmanet idez: z quidē alius de rusticoꝝ ꝓditione certissim⁹ sic inq̄t. rustica gens. optima flens. pessima gaudens: ac si diceret p̄ssima dum fuerit ꝓuicta. sed victrix impꝝssima: z generatio prava atq; ꝓuersa. Deut. xxxij. Et in ꝓsperꝫ infelicissima cōcordat Greg. li. moral. vj. c. iij. sic inq̄ens. Sed q̄ iniqui quiq; q̄ plus in hoc mūdo ꝓficiūt plures secū ad interitū trahunt. z. j. Qui ꝓfecto tanto a salute lōgius fiūt q̄nto in ꝓpetratiōe nequitie nulla infirmitate feriunt. Hec ille. Ex quib⁹ quidē exp̄ētia doctissimi ꝓgruenter arguūt. in. o arbitrati fuerūt reꝑublice fore salutifeꝝ salutare: ac salutꝫ hūane: z insup rusticitatꝫ z ruralitatis z ruris saluberrimū rituissimū z ꝓgruissimū vitale remediū. dum rustico ꝝ habitacla lares z ordea magalia ꝑ gule p̄dia. caule dom⁹ z tuguria ꝑ singl'os annos iubileos deuastant: aut igne ꝓsumūtur. denudant. spoliāt z extuūtur: z ꝑ h̄ tanq; arbor nimiū ramosa ramis ramūculis ramentꝫ z virgultꝫ suphabūdantib⁹ sarculo vel rastro resecatꝫ ad fertilitatꝫ z fecūditatis salutē redacta reducunt: z de sua cōpetentius arrogātia naturali supbia ꝓsequētiali neq̄tia radicali. inuidia. quoq; letali ad obediētie seu hūilitatꝫ subiectiōis z seruitutꝫ z suꝫpsi⁹ recognitionis disciplinā ꝑpagant: z qō salubrius est ꝑ hmōi flagelloꝝ seuere visitatiōis afflictionē. a coꝝporib⁹. tepoꝝrib⁹ fastidiꝫs tedꝫs z ocꝫs: ac lasciuis voluptatib⁹. q̄ arma sunt hostꝫ antiq̄ ad miseras anias capiēdas purius liberius z clari⁹ eliminant: vt le. z no. de renun. nūī cum ꝑdez. §. veꝝ. de q̄ superi⁹ in ꝓlogo sufficient repies ruminatū: z de hmōi penaꝝ inflictione dicit Greg. in pastoꝝ. c. xxxvj. in fine. Cur inq̄t tā aspeꝝ credit. vt a deo hō ꝑtulerit flagella ꝑ malis. Si tanta deus ab hoib⁹ ꝑtulit mala ꝑ bonis: aut si sana intelligentia de ꝑcussiōe sua ingrat⁹ extitit. si ipse hinc sine flagello nō exiuit q̄ h̄ sine pctō vixit: z idē de h̄ plenissime moraliū. xxvj. c. xv. Quid aūt sit iubile⁹ habet. Leui. c. xxv. Haz dicit spatiū q̄nquaginta ānoꝝ post qō tēp⁹ filij israel destituti ꝑ calamitatis a suaꝝ possessionū z prediꝝ habitatiōe miserabilē oppressionem reuertebant. z illi: z vnusq̄sq; ad familiā p̄stinā redire dimittebant. ꝑtentissimi z ḡtissimi. Cū post triste malū sit gratior ipsa sal⁹ ꝓm Ouidiū: z qñ incepit iubileus z q̄liter ortū habuerit. vide mḡm in histoꝝ. Beñ. xlviij. de ortu iubilei. Attū si rite nouerint nobiles docti pcedendū erga rusticos suos in p̄ncipijs. tenerꝫ annis temeritatꝫ z rebellionis capacib⁹ studeat diligenter fore rep̄mendos: z plumis z pennis ne nimis alte volent disponāt. sagacit̄ spoliādos. Nam difficulter potētie diuitiarūq; ponderib⁹ alis largissimisq; pennatos nouim⁹ retroquendos. Unde ꝓprie dicit Ouid. in lib. de remedio amoris. ꝙsus. Ad ꝓpositū nostrū dirigēdos dum inquit. Principijs obsta sero medicina paratur. Cum mala ꝑ lōgas conualere moras. Sed propera nec te venturas differ in horas. Qz non est hodie cras minus aptus erit. Uidi ergo. q̄ primū fuerat sanabile vulnus dilatū longe dampna tulisse more. dum furor incursu est currenti cede furori. difficiles aditus impet⁹ omis habet. Sed his dictis reuertamur stilo. quo cōgruentius fieri poterit ad nostre sentētie z intentiōis ꝓpositū. Nam dicit Seneca. Ymago homis sermo est. qualis vir talis oratio. Os tuū habundauit malicia: z lingua tua cōcinebat dolos. Psal. xlix. z anio infronito z irreuerenti me tradis obꝓbrio. Non obstante. q̄ cōtinuo dulcissima dabam petitionis allocutiōe respōsiones colloquia: z nunc contra me que ad rem nō pertinēt vltionis intentiōe motu crudelissimo. nec ad me quoniā ab his semper scopebā spiritū meum. nec ad ꝑgenitores meos in excessu mentis tue ꝓducis elatiōis. et increate verba procaciter arrogātie promēdo detractoria: z si fuisses princeps aut prelatus meus: z perpendisses mentē Greg. in pastorali suo lib. j. c. penult. concerneres. q̄ nimiū exaperando increpationis ventilabra ꝓpulsasses. Unde cōgruenter dicit Ouidius. Non annosa comis stringi patitur bene lotis. Ulpem vulpe capi niso fudatur inani. z igitur rustici cinici dicūtur. i. canes mordaces: z insup singula ꝑ beatos Paulum z Bernardum cōtra Romanos non nobiles. sed ꝓprie plebeos. s. c. iij. p̄scripta: ac ꝑ te similit̄ allegata ꝑtinentissime tue rusticitati: z alijs tuis conruralib⁹ nullo puncto dempto sunt. atiōabilit̄ applicanda: z in signum vestrum retorq̄enda. imo forent ꝓnunc memoriter refricanda que breuitatis cōmodo

veniēt ꝑtermittēda. Et idē Bern̄. sermōe. lxvij. sup Cātica dicit de boc vtriusq; sex⁹ hoim ge-
nere detestabili. Rusticani sunt inq̄t hoies ydiote ⁊ cōtemptibiles/⁊ sine lr̄is: cū quib⁹ tm̄ non
est negligent agendū: q⁊ sermo co⁊ vt cancer serpit. Et ita in malicia obdurati sunt/q⁹ nec rati
onib⁹ ꝓuincunt: q⁊ nō intelligūt/nec auctatib⁹ co⁊rigunt: q⁊ nō recipiūt/nec flectunt iuasiōib⁹:
q⁊ subuersi sūt. vl̄ forte vt idē ōt sermōe. lxv. ibidē. Jō rustici pusilli appellant: nō malicia/sed
subtilitate. Astutū siq̄dē natura est h̄ gen⁹ aīa⁊: ꝑmptū admodū nocēdū i occulto Et vī mihi
ꝓgruissime designre subtilissima q̄dā vicia ꝑtutū spē palliata: nec em̄ aliter nocere q̄unt: nisi ꝑ se
ꝑtuosos ꝑtutū quadā silitudie mētiant/trāsfigurātes se i angelos luc⁊: parātes sagittas i pha
retra: vt sagittēt in obscuro rectos corde. Et ꝓsolatione recipiā a btō Greg. dicēte. Inter ꝑba
laudantiū seu vituperantiū ad mentē sp recurrendū est. ⁊ si in ea nomē inuenit/q̄ de nob dicit
magnā tristiciā nob generare d⁊ Et rursu⁊ si in ea nō inuenit malū q̄ de nob hoies loquunt:
in magnā debem⁹ leticiā psilire ⁊c. xj. q. iij. inc ꝑba. Et nihilomin⁹ ea q̄ scribit mgr Gratian⁹
xlvj. di. in ꝑn. de rusticitat⁊ tue. et alio⁊ de tui cōtubernij cōditiōe tibi notificare nō postponā.
nā dicit. Nihil em̄ impudēti⁹ arrogātia rustico⁊: q̄ garrulitatē auctatē putāt ⁊ parati ad lites
in subditos si q̄s habēt timidi intonāt. q̄d ex arrogātia superbie pucnit mānifestū est. hec ille. Est
aūt arrogātia ſm frēm Asceñ. lib. ij. tit. xxviij. Dū hō interi⁹ elevat: ⁊ est spēs superbie. Cū autez
rustic⁊ ex nature legib⁹/⁊ impiali: put infra patebit/plus ceter⁊ hoib⁹ cōueniat. humilitas q̄ d⁊
ab humo: q̄ pedib⁹ oim cōculcat. Et circa humū ⁊ arua ipso⁊ rustico⁊/negociatio ꝑtat. Que
q̄dē hūilitas etiā ex regulari disciplia scī Francisci frib⁹ minorib⁹ scribit appropriata Quare
ipi mīores int alios dicunt ordies: put vniuersis religiosis ⁊ cenobit⁊: ac ipis indicit caritas
Et ipsis plus alijs ꝓhiberi videt vt nec insolescāt. Et oīme superbie: necnō libidinis viciū eui-
tāt. Quapro⁊ in ipsis tā experient opat prohibitiōis effect⁹ Ex in rustic⁊ pmicatio⁊ arrogātia.
et in fratrib⁹ mīorib⁹ ingētior superbia. ⁊ in religiosis vniuersis feruētior luxuria. proculdubio
pullulare: necnō inolescere ꝑcernit. Juxta illud Greg. Qō min⁹ licet acri⁹ vrit. Et phs dicit.
phibitio augmētat affectū Et ꝓuerb. ix. Aq̄ furtiue dulciores sunt. ⁊ panis abscōdit⁹ suauio⁊
Vñ poeta. Vilia furtiue dulcescūt pocula limphe. Valde fore suauis nō visi crustula panis.
Et ouidi⁹. Nitimur in vetitū sp cupimus q̄z negata. Sic int dict⁊ iminet eger aq̄s. Et h̄ mani
feste patuit in Eua. q̄ comedebat de ligno vetito in medio padisi. Beñ. c. iij. Et in vxore Loth.
q̄ ꝓter transgressionē phibitiōis versa est in statuā salis. Beñ. c. xix. Et in cubiculario ydolū:
prout pdictū est supr̄. c. ij. Et expienter visu⁊ est in terra nr̄a Ex ꝓter impotentiā eccūdi iudici
aliter sepat⁹ ab vxore/fact⁹ est monach⁹. Et ꝓhibitio regle sibi resoluebat neruos testiculo⁊
ita q̄ exarsit exercēs officiū nature sic asin⁹. Et hoc ꝓbabat apparat⁹ prolis in ētra gradientis
multiplicat⁹. Religioso⁊ aūt q̄dem effrenatā/incentiuū delinq̄ndi quorūdaz excusabat: dicēs
cū gregorio. Ex alimēta q̄ min⁹ sufficiūt audi⁹ sumunt: vt apparet in lupo: diut⁹ alijs aīalib⁹
famē ferenti. Demū vocacitate/q̄ cuncta ꝑcellit copia rerū patēti. ac si diceret: q⁊ monachi q̄ ra
ro mulieribus cōiungunt. Dū aūt patebit loc⁹ ⁊ tp̄us feruēti⁹ saturari moliunt. Sic rustici duz
poterūt arrogātia nunq̄z saturabunt. Sed vt rustico⁊ clari⁹ enodem⁹ ꝓprietates. Vadam⁹ ad
glo. ꝑbo⁊ dicti Gratiani. q̄ octo designat in affectu vitra p̄missa cōditiōis notabilit distictas
¶ Primo dicit q⁹ idē rustici cōsueuerūt esse put hodie sunt/intēpati moribus: h̄ est/grossi/globo
si/gulosi/ruggosi/squalidi corpis q̄litate raro ꝓportionati. Et post distortū vultū sequitur di-
storta mo⁊. vñ Dum dō volebat cuadere man⁹ abimelech: effigiē trāsformauit nobilissimā in
rusticanā squalosaz. ⁊ vino debachatā psonā. vt. j. Reg. xxj. ⁊. xxij. q. ij. vtile. Vñ legit q⁹ Esau
fuit hō agricola. i. rustic⁹ hyspid⁹ mēte ⁊ corpe Beñ. c. xxv. ⁊. lvj. ⁊ nasci. circa fi. Porro q̄z d⁊
de Silleno q̄ fuit senex cū ferula ebrietate titubās: libidinē feruēs: asina sedēs. ⁊ ē de⁹ rustic⁹
agrest⁊ ō familia ⁊ comitatu bachi q̄ est de⁹ vini ſm ydol. ¶ Sc̄ō dixit glo. q⁹ rustici solēt cē
adulatores: ac si diceret iuxta gre. sup eze. li. j. O me. ix. Scorpiōes st̄ q̄ blādi ⁊ inocuj i facie vi
det hoib⁹ placēt. Cōfusi sūt: qñ de⁹ spreuit eos. ps̄. lij. Quietā grosa dicūt: q⁊ illes appent. iz nō
sint i effectu: vt. iij. q. v. silr ⁊ i glo. j. ⁊ dixit Boe. j. ō ꝓso. psa. iij. Adulatores a potētib⁹ diligūt.
⁊ vituperandi sūt: q⁊ iusto ⁊ iusticie nō assistūt. ⁊ iō d⁊ de eisdē. Pollin sūt ſmōes eo⁊ sup oleū
⁊ ipi st̄ iacta. ps̄. liij. vñ dixit Petr⁹ blesen. i plogo epla⁊ sua⁊. Nō sū inq̄t vēditor olei. ⁊ scio
q⁊ cū sal correctōis in oi sacrificio acceptat a dño. Vel aūt in oi sacrificō reprobat. ¶ Tercio
dixit eos fore ꝑditores ⁊ oim secreto⁊ ꝓpalatores: ⁊ i sui[illegible] cāis ꝓxijs maiores: ⁊ q̄ ꝓprie ꝑdito

res dicunt. vide de peni. dis. vj. Sacerdotes. z ad ꝓpositū nostrū tāgit Jo. An. de p̄sump. lras sed dñs Petrus de ancorano antiquꝰ doctor z ciuis Bononien. dū legebat in cathedra supdictū. c. lras Asseruit. Jo. An. fortassis nō immemorē dicte sue lecture diu post nouellarū compilationē talē vt ecce actū ꝓpetrasse. sic ait Cum ciuitas Bonon̄. cum suo comitatu a tpe Constantini imperatoꝛ. fuerit ecclie romane subacta: z frequēter in obedientie vitio ꝓsuefacta. Vñ quodā tpe Jo. An. fungens legatiōis officio ꝑ parte suoꝝ ꝓciuiū ciuitatis p̄dicte ad papā. Jo annē. xxij. q̄ ꝓgregato cetu cardinaliū in publico cōsistorio Joanni Andree dū causam sibi et suis collegis cōmissaꝛ publicauerat obiecit ipm interfuisse ꝓsilio iurato. imo ibidē deduxisse tractatū. vt Cōmunitas Bonon̄. iugū penit⁹ abiceret subiectiōis q̄ romane eccl'ie fuerat ꝓstricta. ꝓpendebat itaq; Jo. An. certissimus sagacit' ꝓiecturis vnū de collegijs suis nobilē vir̄ et veneráde reputatiōis hui⁹ increpatiōis auctorē. mox Jo. An. prudentie redundans iurium q; plenitudine sctē pater ūq̄t. si tl'ia forent pacta qō absit nō ꝓstaret nisi hominū relatiōe. sed ille qui talia retulerit z si ver̄ dixerit, pditor foret z piurus: z ꝓrie turpitudis allegator infamissimus: z sibi credendū non est. Nam z ꝓsiliū nomē accepit ex con. z sileo. q; ꝓsiliendū z tacendum est. sed si ver̄ nō dixit mendax est: z q̄cunq; se diuerterit. sine fide nequā est z satis ꝓfusus est: qui in se confusus est. z ita Jo. An. solēniter huius pditoris ibidem p̄sentis per gloriosas vtriusq; iuris allegationes euasit examine. Dicit aūt pditor multis modis. vt le. z no. xj. q. iij. Nolite timere. xvj. dist. clericus: z ibidem Archid. xlvj. dist. Clericus. Et dñorum seruis qui semper rustici fuerunt aut plebei, put predictum est z huiusmodi serui. si eorūdez dñorum pditores fuerunt z qua pena puniantur. le. z no. in. l. vlt̄. C. de dela. lib. x. Quia naturaliter ingratissimi sunt beneficiorū acceptoꝝ: vt habitatores Zeilay quos saluauit Dauid. attū ipsi pditores eūdem Dauid inimico suo morti tradere voluerūt. vt. j. Reg. xxiij. Quarto dicit eos fore detractores mordacissimos. nō ꝓpendentes q; scriptū est. vj. q. j. Sūma vbi dicit Sūma iniquitas est detrahere z fratres accusare. Unde scriptū est. oīs qui detrahit fr̄i suo homicida est: z oīs homicida nō habet partē in regno dei. j. Jo. iij. Et q; pctm̄ sibi nō dimittit' nisi restituat honorē sublatū. de q̄ dictū est. s. c. xxx. Quinto dicit eos esse malidicos hoc est cōtra deum z aliquos sanctorū suorum: z maxime beatam virginē linguā in blasphemiā publice relaxare p̄sumentes z plus ipsi ceteris homib⁹ mundi. vt in. c. Statuim⁹ de maledictis. hoc sepius euidenter apparet. dum plaustrū p rotas aruo sulcatas impotentia bestiarū ꝓspiciunt. impedimentū execrabili maledictiōe horribili blasphemia sonorose dētib⁹ collisis impedimē ta ꝓpulsare p̄tendunt. vt ꝓrie de ipsis dicat'. quorū maledictiōe os plenū est z amaritudie z dolo: sub lingua eorū labor z dolor. ps. ix. penit⁹ immemores de his blasphemis. de quib⁹ dicit Jero. in Leuitic'. qui negligunt oris maledicti ꝓsuetudinē resecare: etiā si nō corde maledicāt. tū in iniusticiā labioꝝ ꝑm Ysaye verbū vicz. c. vj. z inq̄namenta oris incurrūt. xxiij. q. j. q̄ negligunt z taliter z non tm̄ per capillos z caput dei blasphemia ꝓferūt. vt le. z no. xxij. q. j. Si quis. Sed acrius: z ita q; non licet boi loqui saltē honesto inhonestissime, ꝓrumpere nō erubescunt: z sic ex ꝓsuetudine z nō ex corde pater maledicit filio z male. vt no. ibidem. Sexto dicit rusticos inuidos fore ꝓrie ꝑm Bern̄. in sermone de verbis Ysaie. Humore pessimo liuore ꝓprio quasi quodā velamine ne sublimiorē ꝓspiciant inuidi ꝓpendūtur: at illoꝝ quos superiores habere debent modo felicitatē. modo gloriā. modo vtrunq; simul cōspiciunt contabescētes. Septimo dicit eos esse scurriles. i. multiloquos per verba turpissima procaciter fr̄ctose ꝓpalantes: z interdū risum z subsannationē immoderatos ꝓuocantes. quos detestat' aplus ad Eph̄. c. v. Octauo ad vlciscēdas iniurias proni nec vindictā superiori aut diuino derelinquūt examini. vt le. z no. xxiij. c. j. §. j. vsq; ad. c. Nisi bella. Ulciscī tū iniurias illatas a tyrāno multo est dulcius q̄ mel. si credim⁹ Homero. summa quidē est voluptas. Sed Juuenalis dixit. Glorioſum genus vindicte putam⁹ ignoscere noxijs dū poterimus vindicare.. Ut aūt prout premisimus sup̄. c. xiij. circa finē. Septenus numerus veneret' celebrius. put septē genera siue gradus nobiliū notante posuim⁹. Hic similiter septē genera rusticoꝝ ꝑ extensum ponam⁹ Nam ꝓmo ponit' rusticus medius ꝓducta. Hinc sedo rustoicus. Tercio rustinardus. Quarto rustibaldus. Quinto rustiboldus. Sexto rustincus. Septimo rusticellus. Rusticus igit' dicitur runcone rudis in rure. necnon iugiter laborat: z insup clerū sincere reuerentia decorat et dum gaudet mirifice. hoc illico dire deplorat. z ieiunat cum murmure: z multū ebrius orat Sed rustoycus. est eñ rusticorū fallax ioicus. trux z irsut⁹. necnō ꝓtentionū odax Cōmotor

Capitulum

ire ꝑſutus. Et cū ſit lup⁹ rapax incedit vt agn⁹ mut⁹. Et tiã ſophiſta mordax/naturalis ⁊ aſtutus. Ruſtinardus hinc ad laborẽ tepidus velox/nõ eſt ſicuti pardus. Et cuꝫ fetore ſualidus. turpis nõ eſt nard⁹. Quietẽ amat pauid⁹ hypocriſat vt begbardus. Ad bella nimis trepidus ad bona ſingula tardus. Hinc ruſtibaldus/vt ribaldus eſt volubilis/dũ põt crapuloſus: et ad potandũ dapſilis. et ſp ebrioſus/ad maledicendũ eſt agilis. ꝑ cunctꝫ eſt verboſus/ad deierandũ labilis. et cordax ſeditioſus. Hinc ruſtiboldus vt heroldus ꝑ oĩa cõiungit nobilibus. Deſpicit ruralia/vnit ſe ciuilib⁹/deſiderat magnalia/ſeruit militarib⁹. ⁊ dũ reꝗrit talia/plus nocet hic ruralib⁹. Hinc ruſtinc⁹ vt incus fabri ſtat oſur⁹. Et dirus incuruabilis/et villanis obſtat durus: ac feror importabilis. Aſt nobilib⁹ exoſus/triſtis inamabilis/clero ſp eſt odioſus. ſic manet in mallabilis. Hinc ruſticellus vt aſellus naſcit/⁊ pec⁹ ad arandũ. Sicut bubalus exorit/ad iugit triturandũ. Ut hericius volut/nec aliud ſcit colendũ. Et ſicut miſer paſcit/ſic ſe nouit ſepeliendũ. Hꝭs igit generib⁹ ruſticorũ ⁊ alꝭs ꝑmiſſis ſincere ꝓpenſis. Dicere poſſum⁹ ad vos ruſticorũ vtruſqꝫ ſexus cõtuberniones. Nõne vos eſtis de quib⁹ dicit Salomõ. Letant cũ male fecerint/⁊ exultãt in rebus peſſimis. Prouerb. j. Et iuxta Greg. moral. xvj. c. xvij. In tenebris ꝙſi in luce ambulãt: qꝛ ſicut in pñti cecitate leti ſunt. ac ſi iam eterne patrie luce pfruent. Hinc ꝓſequar intentũ. Nõne vos eſtis hoc gen⁹ hoĩm qõ freqnter dñm in decimis ⁊ ꝑmicꝭs offendiſt defraudatũ: put cõquerit dñs Malach. c. iij. Si affligit hõ deum: qꝛ vos cõfigitis me: ⁊ dixiſtis in quo cõfixim⁹ te. Et rñdit dñs. In decimis ⁊ ꝑmicꝭs/et in penuria vos maledicti eſtis. Et hec nõ ꝓpendẽtes. Et q̃d dicit Aug⁹. et le. ⁊ no. xvj. q. j. decime ſic inquiẽs. Si tu decimas nõ dederꝭ/ad decimam reuocaberis. i. demonib⁹ ſociaberis. Qui ſunt decima ꝑs angelorũ q̃ de celo ceciderũt. de peni. diſt. ij. principuz. Quare ſequit per Aug⁹. vbi ſup. Dabis impio militi qõ nõ vis dare ſacerdoti. Et hoc tollit fiſcus qõ nõ tollit xp̃us. xvj. q. iij. Maiores, put infra tibi deducã clari⁹. Nonne vos eſtis hoc gen⁹ hoĩum qõ creaturã timet ⁊ nõ creatorẽ. dominũ formidat formidantẽ. ſed nõ dominũ cũcta cõcutientem. Uñ. Dũ facultas ſe obtulerit tẽporali: nec eterna perrerri pena poterit. quin quẽcunqꝫ ⁊ quõcũqꝫ ⁊ qualitercũqꝫ decipit/in mẽſura et in nũero et in pondere. in quib⁹ conſiſtũt oĩa: vt Sap. xj. Et in his quẽlibet ſibi cõmunicantẽ cuiuſcunqꝫ ſtatus fuerit circũuenire non erubeſcit. cõtra id proprie. de quo dr̃ Leuit. xix. in fi. vbi inqt dñs. Nolite facere iniquũ allqõ in iudicio. in regula. in pondere. in menſura. ſtatera iuſta. ⁊ equa ſint pondera. iuſtus modius. equuſqꝫ ſexternus. Nonne eſtis illud gen⁹ hominũ: in quo tm̃ crudeliſſimi facinoris cõquieſcunt freqn ter exercitamẽta/vicꝫ frequentiſſima ꝓuria. penitus immemores antiquoꝝ aſſertiõis aut prouocationis iurãdi ſeu cõfirmandi formas. oĩpotenti deo min⁹ iniurioſas firmiter apud eũ Antiquos obſeruatas: ⁊ nunc̃ꝫ violatas. Saluo qõ le. ⁊ no. in. c. Et ſi chriſtus. de iure iuran. put inquit donat⁹ minor exemplificãdi dicẽs Da iurandi. edepol/caſtor/hercules/medius ⁊ fidius. ¶ Unde notabis ꝙ antiqui iurabant ⁊ fideliſſime cõſeruabant. Edepol. i. per edem pollutis. Caſtor. i. per caſtorẽ dicebãt eñ: vt me caſtor. i. ſic me adiuuet caſtor. Pollux aũt ⁊ caſtor erãt duo dij gentiũ. q̃daꝫ tũ libri habẽt medepol. et mehercule: qõ ad idẽ redit. Hercule. i. iuro ꝑ herculẽ qui eſt medi⁹ fidius. Et medi⁹ fidius eſt hercules dici⁹: ꝙſi ſemideus: qꝛ natus de pre immortali vicꝫ Ioue. ⁊ matre mortali vicꝫ Alchmena/q̃ fuit vxor Ampitrionis. de q̃ pleni⁹ infra. c. xxvj. Et de ſemideo videt ſatis narratũ ſup ⁊ infra ꝑ ruſticuꝫ ad deteſtationem nobiliũ. Hꝭc redeam⁹ ad propoſitũ. vel medi⁹ fidius ꝙſi medios filij⁹. i. Iouis filius: prout ꝑtactũ eſt. Nã fidius ponit pro filij⁹. d mutata in l. ſicut ſedda pro ſella. Et ſic medi⁹ filius dicitur quaſi dyoc. i. Jouis filius: qꝛ dyoc grece/quaſi Iouis latine appellat. Uñ Ouidi⁹ fauſtorũ Nõ iunũ q̃rebã ſctõ nonas fidione referre. An tibi ſemipat tũc mihi ſctus ait. Cuicũqꝫ ex illo dederꝭ ego mun⁹ habeo. Noĩa ẽna fero ſic voluere cures. Nã fidi⁹ ⁊ ſemipat ⁊ ſctus tria ſũt noĩa vni⁹ numinis/ſeu diuinitatis iuxta deos gentiliũ ꝑtactos. q̃s tũ per Aſyam q̃ maior eſt ꝑs Sarracenoꝝ ⁊ paganorũ: aut barbarorũ: iuxta terraꝝ paragratores modernos/⁊ ipſorũ relata nõ reperim⁹ mõ ꝑ

Ruſticus. In ventũ loq̃ris ⁊ aer⁹ gratis ꝑberare conarꝭ. Et ut quondã ſollicitatos. q̃d hec oĩa ⁊ ſingula ad nos ruſticos ⁊ ruſticanorũ cõtuberniones

Nobilis. Quia ꝑ ipos ⁊ ipoꝝ ſinglꝭ ꝓfortes hmõi deteſtabiles ꝑ ꝓducꝭ deteſtãdos.

Nobilis. boꝝ crudeliũ mores magiſqꝫ freqntius videm⁹ bucuſqꝫ ⁊ mõ ꝑ ſinglos diez paſſus ipudent ꝓtinuatos. Et put dr̃ i antiq̃ puerbio. ab ipꝭs egrediet impietas. j. Reg. xxiiij. Ita ſilr ꝺ anitiq̃ puerbio dr̃ De grege q̃d i incãpo ſotũ occurrit lupo. ⁊ q̃d

consciētie vinculo cōmissus fuerit monacho.et iuramēti sacramēto creditū fuerit rustico. Hoc totū in pericl'o teste cōmuni ꝓuerbio. Uñ vulgare hoc ꝓuerbiū Et argumentū a vulgari ꝓuerbio.est validū in iure:vt.xvj.q.j.legi. Et plene ꝑ hostī. de elec. venerabilis. §. Qz aūt. ¶ Unde quidē poeta vicz Jacob Solodorēn. in lib. ij. c. v. de floribꝫ moraliū Exptissim⁹ int' cetera de moribꝫ rusticoꝝ:sic inqt. Periurare caue vel iuratoria ꝑba Usus iurādi ligatos ad mortis acerba. Nunqz ꝑiura ꝑiuria sunt caritatura. Sorte boni cura ne sint tibi iuria cura. Turpe ꝓius fuge qz veniat ad tua mitte. Cōmissum sil'e scelus est in fame sagitte. Henda recens est culpa vet⁹ maculis manet atris. In prolē dilata ruūt ꝑiuria patrī. In vanū deū caueas assumere nomē. Et iurare caueas ne det sceleris tibi fomē. Nequaqz iuret q̄ periurare vereť. Qui nunqz iurat nunqz ꝑiurus habeť. Heu quo successit fidei lex regula morū. Scema pudicoꝝ verboꝝ sydus honoꝝ. Per probra iurare nec ꝑiurare timeť. Blasphemare deū iā pro ꝓbitate teneť. Heu ꝙs iam iuret q̄ christū nō crucifigat. Christū blasphemās ꝑ singula mēbra trucidat. Per caput ꝛ per cerebꝝ crines aures quoqz dentē. Per cor splen renes pulmonē viscera ventrē. Per neruos venas oculos os ossa medullā. Sic ꝑmittūt partē de corpe nullaz. Jurat ꝑiurat nec eñ periurgia curat. Hec nō sufficiūt blasphemās plus male iurat. Per tormē per flagra crucis vulnusqz cruorē. Crebro per mortē solitum tenet hūc sibi mortē. hec ille. ¶ Hunc reuertamur ad principali ꝓpositū. Nonne estis similit' hoc gen⁹ hominū qđ prouocat nubes/ꝛ aerē ꝑturbat demoniorꝝ ministerio:vt ꝓducanť fulgura grādo/nix/glacies ꝛ spiritus ꝓcellaꝝ.i.vētus ꝛ turbo:ac inundatiōes aquarū ꝑiculosissime.et nō tm̄ in oppressionem pauperꝝ.sed etiā nobiliū.qm̄ tu ꝛ tibi pares gl'iosos terre fruct⁹ segetes ꝛ surculos cōculcatis.

Rusticus. Ego sicut ꝛ tu cōsueui pōposa discrepatiōis verba patienter audire. Et nibilomin⁹ anīo penit⁹ floccipēdere. Sed vltiō qz pretēdis me vel conrurales meos miserabil'it' christū blasphemia crucifigere. Sz hoc ꝓprijssime tibi ꝛ tuatibꝫ vicz nobilibꝫ crudis:prout supꝝ.c.proxio. vbi restāt adhuc alia ꝛc̄. Per Petrū Bleseñ.poterim⁹ applicare. Et vltra ꝑtendis cōuicaneos meos prout xp̄us fecit in nauicula vētis impare.hoc natura nō patiť. Et in ħ phie monarchas:imo theologie firmiter puto ꝓfessores mecū cōcordare.

Nobilis. Et tu forte sicut Thomas didim⁹ pretēdis cōcordare. Et nil credere neqz ꝑcipe.nisi q̄ manibꝫ putauerī cōtrectare. Et fortassis nosti.et astutia ꝑuentus. nō intēdis tam patenť ꝓpalare. Sz vt intelligere valeas/me de p̄missis onīo nō ignauum. Sincere ꝓpendas scripturaꝝ tenores subsequentiū. Hā legiť de Job:qz dño p̄mittēte satbana quoqz cooperāte. Ignis dei cecidit de celo ꝛ tactos boues pueroscz consumpsit. Itē filijs ei⁹ ꝛ filiabꝫ vescentibꝫ ꝛ bibentibꝫ vinū in domo fratrī sui p̄mogeniti. repēte vētus vehemens venit a regiōe deserti.et cōcussit q̄ttuor angelos dom⁹ que corruēs oppſſit liberos eius: ꝛ mortui sunt. Uñ sctūs Thomas ex his ꝛ alijs arguit/demones posse grādines fulmia ꝛ tēpestates dño permittēte. Et malorū hoīm prouocatiōe. qui se malis spiritibꝫ vniuerint. ꝛ cōfederauerūt patenť procurare. Lū ꝛ per liberū arbitriū hoīs.quondā ꝑ Symonē magū.ꝑ pharaonis ariolos. Et nūc singulis diebꝫ maiora minoraqz p̄mittit. Hinc mihi cōstat:q vtroes vēres materiales cōponere solēt venenosissimas ꝛ immūdissimas. ꝛ quasdaz herbas cū radicibꝫ vaporosas:q̄bus ꝑ ignē in olla diligenť obstructa suffi. rēterqz decoctis/ad clarissimos solis radios discoopertā ollā cōsistunt. Uñ primū fum⁹ naturaliť ascēdit. ꝛ mox in serenissimo celo nubes coagulat:ꝛ diabolorū cōmertio vt premittiť/insolite generanť tēpestates. Et nō mirerī quia dico de vtroibꝫ vēis. Nam nō sine cā:qz vnā de principalibꝫ materijs/ tm̄ mulierū coopatiōe cōquiris. Itē fit celo sereno:vt sol sine impedimēto fumū attrahere valeat vltra secundā regionē aeris/vbi n'ues generanť. Et infra q̄rtā regionē aeris vñ imbres ꝛ pluuie proredūt. Et vbi tercia firmať regiōis aerī dispositio. Et vbi grādinū fieri solet coagulatio scōm Jsiō.iij. Ethi. Ubi si voluerī de grādinis productiōe videre poterī. Itē freq̄nter in vallibus hmōi grādines artificiales fieri solēt vt huī⁹ assensus fumi ꝑ ventos min⁹ impediať:quousqz de terra sursuz eleueť. Itē ꝛpe ꝑ mōtanos ꝛ alpinates:qz etiā vna spēs principalis in altioribꝫ mōtiū verticibꝫ crebrī⁹ inuenit. Uñ dixit Claudian⁹ in ꝓncipio. Quas natura negat p̄buit arte vias. Legiť eñ in histor. Alexādri magni:q ipe q̄ddaz mare iudaicū trāsfretatur⁹ vidēs ventū validū sibi ꝓtrariantē:ab incolis tre sibi cōpetentē cōparauit. Itē Jsiō. viij. Ethi. c. ix. Ad ꝓpositū nostrū narrare videť/allegādo Uirgiliū sic dicens. Hinc apparet nō esse incertum dubiuz, q nobilis ille poeta scripsit de quadam femia que magicis artibus excellebat

Hec inq̃t se carminib⁹ p̃mittit soluere mẽtes quas velit. Ast alias duras mittere curas. sistere aquã fluminis. et vertere sydera retro. Sub pedib⁹ terrã ꝛ descẽdere mõtib⁹ ornas. Est autẽ orn⁹ genus arbor⁹ sterile. ¶ Et cõstat q̃ tpe Martini pape de anno dñi. M. cccc xx. quedam mulier Strega/residẽs trans Tyberim se transformauerat in cattũ. Et actus bũano ritui ros: imo impossibiles/et solis cattis applicabiles: et pure cattinos exercuit. Et int̃ cetera pueros in cunabulis iacẽtes maleficijs infecit/quos exposł sanãdo dũ cõuertenł in hoiem mercedẽ vsurpauit. Et hoc ei⁹ finale lucrũ sibi coaptãdo reputauit. Et de his et alijs publice cõfessa iudicialiter igne cõcremata/vitã finiuit. Et q̃d vltra dicã: nisi q̃ hoc maleficiũ/vicz aeris infectio: vt p̃mittit̃ ministerio demonũ/ꝛ nature que sequit̃ artẽ in q̃ztum põt: vt. ff. de adop. l. adoptio. Sit in veritate spẽs artis magice. De qua idẽ ait Isiõ. Hec vanitas magica q̃ artiũ ex traditiõe angelo q̃ malo q̃ in toto orbe terrarũ pluribꝰ seculis valuit. Hec mirũ de magoꝝ ꝓstigijs quorũ intantũ ꝓdigere maleficiorũ artes: vt etiã Hoysi/simillimis signis resisterẽt. Uertẽtes virgas in dracones/aquas in sanguinẽ. Exo. c. vij. Prudẽtius ꝙ de Mercurio sic ait. Tradit̃ hic extinctas sumpto moderamĩe virge in lucẽ reuocasse aĩas: ac alꝰ dãpnose neci. Et post paululũ adiecit murmure. Hã magico tenuo extirpe figuras. Atq̃ sepulcrales scire incantare fauillas. Uica itidẽ spoliare alios ars noxia nouit. Mercurius iste fuit bõ magus ꝑ gentiles deificatus: put sepe tactũ est. quẽ Jupiter genuit ex Junone mliere sagacissima/q̃ ipm pre ceterꝰ suis filijs dilexit. Et ideo ꝓprijs vberib⁹ lactauit. et astutissim⁹ ipse mirabilia ꝑ fecit in vita sua/ꝛ inter cetera Lirã inuenit hoc mõ. Uisa ꝑ ipsum quadaz testa cuiusdã bestie putrifacta: ꝛ neruos ei⁹ extẽtos intra cozijũ. q̃ ꝑ mercurijũ ꝓcussi dabãt sonitũ/ad cui⁹ imitatiõnẽ liram inuenit. Itẽ ab Apolline Caduceo mercuri⁹ idẽ recept⁹. in Archadio duos dracones intra se implicatos ꝛ dimicãtes/virga inter medios ꝓiecta ab inuicẽ sepauit. Quo facto virgã causa pacis nouit institutaz. Et tres alios ꝑ poetas legim⁹ esse Mercurios: de quib⁹ nil ad ꝓpositũ. sed ad intentũ nostrũ reuertẽdo: ꝛ de pluribꝰ aliq̃ dicẽdo: scias q̃ hac maledictione plena est terra. Comitat⁹ siue dyocꝰ. Seduneñ. Et freq̃nter illi⁹ occasiõe innũcrabiles vtriusq̃ sexus. et tñmõ rurales/et plebee psone/ignis amarissima pena. Cõfessione de p̃missis publice p̃habita. legũ auctoritate/aut terre cõsuetudie videbanł cõsũpte: vt. C. de maleficꝰ. ꝛ mathe. l. nullus. ꝛ. l. nemo. ꝛ. l. culpa. Uñ nõ sine causa memorie memoriť cõmendãda/dicit. l. eorũ. C. de maleficꝰ. in hec ẏba. Nulli ꝙ crimiationib⁹ implicãda sunt remedia hũanis quesita corporib⁹/aut mgr̃atib⁹ locis innocent̃ adhibita suffragia: ne naturꝰ vindemijs metuerentur Imbres aut vẽtis grãdinisq̃ lapidationẽ terenł. quib⁹ nõ cuiusq̃ saluo aut estimatio lederet Sed quoꝝ proficeret act⁹ ne diuia mũera/ꝛ labor hoim sterneret̃. Et dicit Azo in sũma. e. ti. in fine. Qui faciũt ne labores hoim vento q̃ grãdinis q̃ lapidatiõe sternunt̃. nõ pena/sed premio digni sũt: ac si diceret. Uigore dicte legꝭ: q̃ arte magica absilire faciũt nubes fulgura. Similiter ꝛ tẽpestates/q̃ nocẽt hoib⁹/cõmendãdi sunt: ne breuis hora lõgi tpis victũ consumat. de con. cũ aplus. Et etiã dicit lex. Ne modico momẽto pereat cõmoditas celesti ꝓmissiõe concessa. Uñ videť q̃ ꝑ manere aut impediri hmõi quassatiões hoim mĩsterio/ꝛ demonũ cõmunione cõtingit. Et licz lex vt p̃mittit̃ impedimẽta pmittat / iura tñ canonica: vt. xxvj. q. v. q̃sti ꝑ totũ. Et sctus Thomas scõa. ij. q. xcvi. onio sub pena pcti mortalis ꝓhibere videnł: cũ ꝓ nullo bono malũ sit faciendũ: ne cle. vel mo. c. ij. §. de hac. Dicit tñ Archõ. in. c. nõ obseruetꝭ. xxvj. q. vlt. q̃ illã pturbationẽ sui tẽpestatẽ/que per artẽ fit: tollere possum⁹ ꝑ artẽ cõtrariã. Sec⁹ si naturaliť: vel a deo ad puniendũ nos est inducta. Et sic puto sil'iter q̃ hoc maleficiũ/q̃ homi per hominẽ inf⁹ gitur: vt le. ꝛ no. de frigi. fraternitatis per similẽ artem posset tolli sine peccato: dummodo huiusmodi cura nõ sit contra fidem/aut alꝰ bonos mores. nõ obstañ. prout le. ꝛ no. x. di. lege. vbi dz̃. q̃ prohibet quãlibet quedam lex diuina que lex hũana concedit. sed lex diuia diligenti⁹ seruãda est. ¶ Et nota q̃ dz̃. j. de Hoyse ꝛ regina ethiopũ. Uñ narrat Marcus Uener⁹. de quo supr̃. c. xxvj. mentionẽ fecim⁹ in itinerario suo. Q̃ in vna pte regni Persie regio grãdis est ꝛ plana: in qua ciuitas ꝓncipalis dz̃ Camãdu/magna valde. ꝛ per Tartaros multũ dilaniata In q̃ terra ꝑdones regẽ habẽt ꝛ gentẽ spãles mutã nimis. Et dum voluerint alios deprędare natiões Arte sua diabolica disponãt tenebras intensissimas ꝑ aliquot dies/immo ꝑ septẽ si voluerint durãtes/sibilꝑis tñ nõ tm̃ sicut alijs apparẽtes. in quib⁹ homines et iumẽta ꝛ alias res rapiẽtes: execrabilia mala cõmittũt. Quib⁹ dicit se interfuisse ꝛ vix euasisse. et res ꝛ socios multos ꝑdidisse. De aliquib⁹ premissis mihi cõstat ex diuersis. Et ꝑsertim q̃a

nup consuluit quidẽ rusticus per suũ ad me destinatus curatũ. Qui eidẽ rustico/ecclesiastica sacramẽta denegauerat: qꝛ bestias ab alijs rusticis maleficiatas ꝑ mõstruosos ꝟborũ signorũ ⁊ gestuũ in diebꝫ specialibꝫ ꝑ eũ ad hoc deputatꝰ apparatꝰ. mihi plene detectos curare solebat. Itẽ mihi cõstat a fide dignoꝝ relatione viroꝝ qui viderũt/ꝙ quedã mlieres rurales realiter abnuẽtes tẽpestatũ importunitates. Jam in ꝑcinctu ꝑ nubiũ coagulatiões turbulent̃ imminẽtes. ⁊ retorserũt in aliã mõtosam nemorosam sterilẽ: necnõ infecundã regionẽ/ne fructus ⁊ adoꝛ terre sue multꝰ sudoribꝫ conq̃siti dissiparent̃.

Rusticus. Est ne igit̃ aliꝰ modus q̃ generant̃ tẽpestates preter ꝑtactos vicꝫ naturales ⁊ artificiales mĩsterio demonũ ⁊ homi nũ prouenientes.

Nobilis. Utiqꝫ sic ⁊ ꝑ gestꝰ multũ terribiles: ĩmo fortassis tibi ceterisqꝫ rusticanis: aut alijs nõ credibiles. Subtilibꝫ tamen phis/ad naturales meatꝰ. Scias ꝙ in mẽte fracto q̃ vulgarit̃ dr̃ fracmont Constꝰ. dyocꝰ. de sub cuiꝰ pede oppidũ Lucerneñ. cũ lacu grãdi situat̃. Alij tres lacus in ꝟtice mõtis fundant̃. inter q̃s est vnꝰ rotũdus q̃si ⁊ latitudinis vniꝰ iugerꝰ. cõiter lacꝰ Pylati nũcupatus. Et vtiqꝫ talis ineuitabiliter ibidẽ modꝰ a tanto tpe/cuiꝰ initiũ nõ est in hoĩm memoria patenter cõpertus. Ex si q̃s hoĩem accesserit ⁊ tacuerit/et aquã verbo nec facto cõmouerit. ꝯtinuo illesus ꝯ ibit. Si aũt ꝟba q̃cunqꝫ protulerit/et ꝑsertim pylatũ noĩauerit: aut rẽ quãtumcũqꝫ modicam in aquã proiecerit: aut ipam tetigerit vel cõmouerit. Mox etiã celo serenissimo tempestas orit̃ validissima in regiõe nubiũ. et grãdines niues ⁊ pluuie sequunt̃ intollerabiles/ad subuersionẽ terraꝝ ad pedes montiũ sitarũ cõminãtes: ĩmo prout docuit expientia violent̃ propt̃ causas ꝑdictas. Subuertit sepe terras/agros ⁊ prata circũiacentes: ⁊ multas oppidi ꝑdicti ꝑtes. Et si bos equꝰ vel alia bestia ad lacũ accesserit intrauerit vel exiuerit: nullũ malũ exinde cõtingit. Et ideo custodes ꝑpetuo deputant̃ in mõtis assensu: ne ꝑ accedẽtes damna terre: ꝓut premittit̃ inferant̃. Sꝫ vt ad interrogata ꝓcedamꝰ: vtrũ tales grãdines artificialiter: aut naturaliter: aut dei vindicta cõtingat maiorũ disputatiõi relinquamꝰ. De q̃bus quidẽ mõte ⁊ sepultura pylati: prout dr̃ ibidẽ existentibꝫ. Aliq̃ libri Petri lombardi/q̃ dicunt̃ lombardica de vitis sctõꝝ: in titulo de passiõe dñi faciũt notabilẽ de ꝑdictꝰ pylato ⁊ monte ⁊ loco mentionẽ. Est tñ argumentũ magnũ ꝙ hmõi tẽpestates de illiꝰ aque cõmotiõe fiãt naturalit̃: qꝛ prout predictũ est fortassis aqua iã dicta ꝓpter montis ꝑeminentẽ celsitudinẽ/tangit̃ regionẽ aeris in qua grãdines generari solent. Sꝫ obstat qꝛ per alteriꝰ anĩalis tactũ talia nõ apparẽt. Sed forte si penitꝰ a crimĩe purus accederet hõ: talia nõ cõtingerent. sed peccatꝰ cõtaminatꝰ contaminato cõiunctꝰ facit ipm magꝰ tale ⁊ prouocat alꝰ faciliter prouocandũ. Nã dicit phs. iij. Topicoꝝ. Tale additũ tali facit ipm magis tale Nã ⁊ asinus Balaam angelũ videbat: ꝓut predictũ est sup̃. c. j. quẽ ꝓpheta pctis suis exigentibꝫ videre nõ poterat. Nã dũ malũ ⁊ bonũ associant̃ malũ recipit naturã boni. xxxij. q. j. Nõ est culpãdus. et ar. C. de rei. vx. ac in ꝑn. Et. C. cõ. del̃. l. ij. circa finẽ. ¶ Cõstat mihi ꝙ in alpibꝫ inter Bononiã ⁊ Bistoriũ ciuitates ꝓpe castellũ Sambuci silꝛis mõs est ⁊ lacꝰ eiusdẽ dispositiõis ad prouocandũ tẽpestatis horribiles apparatꝰ Et nota qd̃ sup̃ diximꝰ. c. xxvj. de mõte venerꝰ ad tẽpestatis corruscationẽ sepe ꝓuocato. Sed q̃d dicamꝰ vt legit̃ Joh. c. v. Angelus dñi descẽdit in piscinã probaticã. et mouebat̃ aqua ⁊ sanabat̃ vnꝰ hõ. Et nimirũ si ꝓpter maledicti corꝑis pylati ꝑsentiã ibidem sepulti: aut alꝰ angelus malus descẽdit in aquã tã maledictã ⁊ nõ tm̃ homo. sed ⁊ terra: necnõ hoĩm possessiões inficiunt̃. De hac aũt materia plenissime vide Tho. in tractatulo suo de Sortilegꝰ edito ad requisitionẽ dñi Jacobi largissime ⁊c̃.

Rusticus. Et quid hoc ad romanos cũ tam experient̃ excesseris ad actus mihi ⁊ toti propagationi mee penitus extraneos.

Nobilis. Fateor inq̃ꝫ. sed in collatiõis exordio ꝑmisimus incidenter actus interdum tãgere ꝑegrinos. Et igit̃ nũc reuertamur ad rusticos hijs maleficijs ꝑ mlta secula plenos: ĩmo tm̃ assuetos. ꝙ etiã dũ morbo naturali laborãt/se ⁊ int̃ se maleficiatos putãt: vt ecce. Nã vt freq̃nter rusticũ inuaserit Amorreus. i. amor ereus. q̃ fm Auicennã est morbus ꝓueniẽs ex nimio ⁊ immoderato amorꝰ incendio/qd̃ vir ad mulierẽ vel ecõtra gerere solet. ita vt ꝓpter amaritudine cordis difficillime dormitat. et animꝰ dormitãdo nõ requiescat: ac cõputationibꝫ ⁊ suspirijs amarissimi cordis incalescat. Credit rusticꝰ se mox inficiatuꝫ. ⁊ per mulierꝰ exercitia secreta molestatũ: nõ ꝑpendẽs huiꝰ naturalis infirmitatꝰ afflatũ/q̃ talis est: qꝛ dũ in absentꝰ cõsodalis amore languet. hic lãguor fortꝰ est vt mors. Et dilectio dura sic̃ infernꝰ emulatio. i. amor. Cant̃. c. viij. Et de eo dr̃. Est in amore modꝰ nõ habuisse modũ: vt no.

pilati lacus & sepultura

Capitulum

de iure iur. ad nr̃am. Et Boeti⁹. iij. de cõso. metro vlt̃. Quis legez det amãtib⁹. maior lex amor est sibi. Et lex in auẽ. quib⁹ mo. na. fi. effi. legit. §. vlt̃. vbi dicit̃. Nihil est furore amatorio vehemẽtius quẽ retinere ꝓhie est ꝓfecte ꝛc̃. Et glo. ibidẽ dicit. Nota amorẽ appellari furorẽ vehementẽ: vt sic̃ furiosus se nõ sentit. sic nec amorosus. Et est sil'is ebrio: vt insti. ō succeſ. subla. q̃ si. ex cõ. §. fi. Et ponit ibi ꝓsus. Nõ frat̃ fratri cũ furor ille venit. Igne⁹ ille furor nescit habere modũ. Et dũ furor ille venit nemo secur⁹ erit. Hec est q̃ se absconda a calore ei⁹ Et põt dici morbꝰ cõtagiosus: put mihi videt̃. Sicut lepra scabies. et oculorũ dolor ꝛ hmõi: ꝓout annumerat eosdẽ Cardinalis sup̃ rubro de coniugio leprosorũ. Nã in veritate tali morbo videlicz amorei/nullus hõ cõtaminaret̃: nisi cõtagione visu. vel cõuersatiõe alteri⁹ homis habilis ad amandũ inficeret̃. ꝛ taliter philocapt⁹ restringeret̃. Vñ scribit mgr̃ in hystor̃. Exod̃. ij. Quia Moyses erat vir bellitiosus ꝛ peritissim⁹/dũ expugnauit ethyopes q̃s fugiẽtes in ciuitatem Saba. quã cũ quia inexpugnabilis erat diuitꝫ obsedisset. Filia regis iniecit in eũ oc'os nomine Tharmis. et ex cõdicto tradidit eis ciuitatẽ/si duceret eã in vxorez. et ita factũ est. Inde est q̃ Maria ꝛ aaron iurgati sunt aduersus Moy. pro vxore ei⁹ ethiopissa. Dũ aũt redire voluisset moyses: nõ acq̃uit ei vxor. Deinde moyses tanq̃z vir perit⁹ altrorsz/imagines sculpsit in gẽmis hui⁹ efficacie: vt altera memoriã/altera oblitionẽ cõferret Cunq̃z paribꝰ anulis eas inseruisset/alterũ sez oblitionis anulũ vxori ꝑbuit. alterũ ipse tulit: vt sint pari amore sic paribus anulis insignirent̃. Cepit ergo mulier amor̃ viris oblinisci. Et tandẽ liber recessit in egyptũ ad cognatos. Hec ꝛ alia canonũ ꝛ iuriũ nostror̃ cõditores nouerũt. et salubriter statuer̃t ne moniales ꝛ monachi in vno monasterio habitarẽt: ne se mutuo cõtagione naturaliꝫ inficerẽt: vt. xvij. q. ij. diffinim⁹. de quo de sta. regu. c. j. lib. vj. Et leges volũt ne viri ꝛ mulieres vno carcere cõcludant̃ ꝓpter causaz ꝑdictã: vt. C. de custo. reo. qñ. Unũ Petrus Blesensis dixit q̃ suggestione diaboli/q̃daz mlieres cereas: siue luceas formãt imagines: vt sic hostes vel amasios torqueãt vel incendãt. iuxta illud ꝓ gilianũ. Scim⁹ vt hic dure scit ꝛ hec vt cera liquescit. Sz ego credo q̃ in patienti talia sint/pusillanimitas ꝛ fides pessima. Nã si possibile foret in hominibꝰ indifferenter hmõi maleficia ꝓtendere. Dux Mediolanen̄. a Venet̃. Dionisi⁹ Tyrann⁹ a Liclis. Theodoric⁹ Veronen̄. a Lombardis. Et infiniti plures vniuersitatũ hostes taliter fuissent maleficiati. ¶ Vidim⁹ tñ experient̃ plures vtriusq̃ sexus/boies miserabiliter stante matrimonio maleficiatos: ꝛ ad mutuos actus carnales penit⁹ impeditos. Ex mala fide et debili spe hominũ: vt plurimũ proueniẽtes. Et nũc redeam⁹ ad propositũ nostrũ. ne cõmouearis tedio. Et horũ et aliorũ operũ actuũ ꝛ operationũ ipsorũ rusticorũ occasiõe tibi notabiliter dico. Ex legũ auctoritate rustici non equitare. sed quadrigis prouehi debent: aut asinare: vt le. ꝛ no. ff. mandati. l. idem. §. idem lib. ait in glo. Nec debẽt vti albis panib⁹. sed grossis. Nec familia rustica debet vti pullis: nec alijs cibarijs delicatis. Sed alec/caseo/cepis et fabis. glo. in. l. Seruis. ff. delegatis. iij. Itez impator Fridericus ꝑmus de domo ducũ Sueuie natus rationabiliter motus: ꝛ fortassis spẽaliter per suorũ rusticorũ abusionẽ ꝛ arroganti am sibi cognitã: ac iporum insultus. et incõpositos mores refrenare volens. in libro suar̃ cõstitutionũ: videlicz in vsu feudorũ/de clerico violatore pacez statuit in hunc moduz. Si quis rusticus arma vel lanceam portauerit/vel gladiũ. iudex in cui⁹ potestate repertũ fuerit vel arma vel viginti solidos pro ipis recipiat a rustico. Et intelligebat armorũ nomĩe: videlicz illa. quibus boiez solent vti in bellis. siue sint ad offendendũ siue ad defendendũ: prout sunt plura de istis annũerata sup̃. c. xxx. Et insuper ligna fustes ꝛ lapides ad nocendũ. ff. de verb. sig. armorũ appellatiõe. Sed itinerantib⁹ alia lex est imposita. de quo per Bar. in lege pen̄. §. bellorũ. ff. de vi. publica. Et qõ no. in auẽ. de armis. coll̃. vj. ¶ Unde fertur dũ iamdictus Fridericus sua prout premittit promulgauerat statuta. Mox rustici sue dnationi paterne subiecti. volentes fraudẽ facere legi: vt le. ꝛ no. de priui. quãto. et in glo. vlt. Et dũ quandã more patrie tumultuose cateruatim pedes ꝛ equis ꝑ bigas/trigas et quadrigas ambulando visitarẽt cuiusdã eccleſie prochialis dedicationẽ. et sine armis: prout cõstituit dñs ambularent. Ecce zonas magnas/capulis siue globellis aut capitellis/spadorũ pertusis fulcitas ferreisq̃ ponderosis: put solet fieri ꝑ at̃ nr̃. ydiotaꝫ instrumẽtũ orãdi. ꝛ optunitate captata/se mutuo violent ad saturitatẽ cũ eisdẽ instrumẽtis tanq̃z cũ armis dirissimis ꝓberib⁹ ꝛ vulneribꝰ afflixerũt. Et plures apud dedicationẽ mortuos ꝛ semiuinos relinquerũt. Ex hijs aut̃ ꝛ alijs notabiliter in ꝑsenti capitulo collectis cõuenienter inferre poteris. Ex si quandoq̃ principes aut nobiles

rusticorū malitia et cōtumacia: ac inobediētia multisq; demeritis suis exigentibꝫ/in ipsos rapinas/p̄das/spolia: ꝛ alia plagarū: ꝛ alia tunsionū genera terribilit cōmiserunt. Dico tibi q̄ p hoc man⁹ suas cōsecrarūt: prout ait Moyses Exo. xxxij. c. ad filios Leui. dū pl̄m dño rebellē ꝛ inobedientē ad. xxiij. milia hoīm occiderūt. Cōsecrastꝫ inq̄t man⁹ vras domino hodie vnusquisq; in filio: ꝛ in fratre suo/vt det vob bñdictio. Cōstat insuper q̄ dicit Canon. xxiij. q. v. quali. Qꝛ magnū sacrificiū deo offert dū mali q̄ in suā ꝛ aliorū pernicie debachant cōpescunt. Et cōstat luce clarī⁹/q̄ nobiles p te rep̄hensi/de rapina viuētes/iustū tñ bellū: prout p̄sumit̄ preliaq; legalia ducētes/p hoc suū statū nō denigrare prout p̄sumis. sed clarificare vident. et vberi⁹ eorū naturalis nobilitas clarescere. et claritas nobilitatis lucescit. Nā ꝑm Plinīū p̄hm. Solū aues de p̄da se nutriētes: apud naturales se naturali radicata nobilitate videntur chorusc̄ates: vt patꝫ p̄ncipaliter in Aquila: q̄ p̄missoꝝ occasiōe cōmēdat̄ pre alīs generosa: imo ꝓpterea auis dr̄ regia/qꝛ int̄ oēs volucres auidi⁹ de p̄da viuit. Et insup̄ summe liberalis est: put nobilitas ꝓprie req̄rit. Nā predā quā arripit: nisi nimia fame coarcet̄. Sola non vtit: immo auibꝫ eā sequentibꝫ: q̄si cōmunē exponit. Sua tñ primit⁹ recepta portiōe. Et ideo sp̄ alias aues ipam sequentes hꝫ in contione. Sed q̄n̄ preda p̄us capta sibi nō sufficit/tanq̄ rex de p̄da publica aues sibi ꝓmio: **Rusticus.** Scias me vidisse nisuꝫ plene domares rapit. et in mediū largiter ꝓducit. tū/de manibꝫ dñi sui volatu recenti pcedentē. et qualliam in terra capientē. et illico prosperi falconē siluestrē a desertꝫ montibꝫ superuenientē. et p̄donē cū preda vicꝫ Nisuꝫ cū qualia ab oc̄lis dñi sui violent vngulbꝫ suis surripientē. ꝛ ad interiora deserti deducentē. Et si p rapinā ꝓdit̄ nobilitas. Sic tua p̄sumpta clare nobilitatꝫ ingentia: ꝛ quāto nobilior tāto raptior. ꝛ p cōseqūns tanto peior. Ecce quō ꝓduci tur tue magnanimitatis pre **Nobilis.** Dicit Plini⁹ p̄hus q̄ apis ꝛ aranea de vn⁹ floris pulcritudie sumūt mel/venena q̄ꝫ mortifera. Nōne pcepisti q̄ ꝓnūc rapinas ꝛ spolia ꝓducim⁹ ad bella ꝛ p̄lia iusta. Sꝫ qm̄ pturbarꝫ de rapinis ꝛ preda ꝓpendas in his alia nobilitatꝫ signa. Nā vides experient̄ aues de p̄da viuētes: vt sunt Aq̄la Falco Nisus Ancipit Herodi⁹ Milu⁹ Merobs Pubo q̄ꝫ Vultur ꝛ si miles. Nec nobilibꝫ: nec rusticꝫ: aut popularibꝫ in escā ꝓueniētes. Et hec ceterꝫ auibꝫ sunt nobiliores. Sꝫ aues rustice rurales siue p̄diales/de fructibꝫ agroꝝ ꝛ terre viuētes: vt sunt Altiles Pulli Galline Pauones Anete Anseres Lapones Colūbe Perdices Sturni Cōturnices Qualie seu Turtures: ꝛ hmōi p hoīes indifferent̄ deuorari: imo siliter p aues nobiles cōtinuo cōquassati vidēm⁹ indesinent̄. vñ Hysopicalis fabule nup narratiōe pcepimus ancipitrē generosuꝫ gallo rusticali familiariter in hec ꝓba fuisse locutū. Nōne ꝓdigū inq̄t vidēt in terra viuentiū. q̄ tu cū vxoribꝫ tuis ꝛ tota ꝓgenies tua sis nutrit⁹ de manibꝫ hoīm: quoꝝ nichilomin⁹ cōtinuo timide refugis cōsortiū. Et nisi fame cōpellaris/ipsoꝝ nō seq̄ris comitatū. Et ego siluestris alpinas ꝛ mōtan⁹ ab oībus meis ꝓgenitoribꝫ: sicut ꝛ pat̄ me⁹ humanū genus ꝓmordialit̄ declinam⁹. Et demū ꝓut alī cōtribules mei/magnatū ꝛ nobiliuꝫ nutrimur manibꝫ euagātes lete colligimur. euolātes dulcit̄ reuocamur. reuertētes laudabilit̄ tractamur et ꝓncipū ac nobiliū tā siluestres q̄ꝫ domestici sim⁹ Cura tuitiōe defensiōe custodia quoq; splēdide diligēter delicate nitideq; custodimur/ꝛ defendimur. Et iuxta generosos ꝛ terre p̄stantiores collocamur. Hīs ꝛ alīs effabiliter prolatꝫ gallus deliberatoq; suspirādo collectus respōdebat aīo dicēs. O ancipit̄/si tu ꝛ tuates ꝛ tui generosi generꝫ ꝓsodales/videretis tā freq̄nter in verubꝫ cū prunis ꝛ carbonibꝫ ꝓpēdissetis/assatos ꝛ rustitos/ꝛ p man⁹ hoīm tā crudelit̄ in ollis ꝛ caldarijs decoctos. quēadmodū ꝓspexi nostrates: vicꝫ filios/frēs/sorores/nepotes ꝛ vxores/hoīm cordintime/timidior me: manibꝫ te nequaq̄ applicares. Et hmōi cruciat⁹ martyrū formidares. Ex his notare poterꝫ nota dignū. Et antroxuꝫ pcedam⁹ ad propositū. Et euidēter apparet mēti colligendū/q̄ nobiles hmōi quēadmodū aues rapaces rapinas nobiliter comittētes/in hoc differūt ab auibus istis. Nam sole nobiles auicule siue rusticaꝝ auium p̄sidio/predādi patenter vtunt̄ officio. Sed nos nobiles hmōi cōmendabiles predas ꝛ rapinas/nunq̄ in rustico ꝫ siue rusticorū aliorū vehemētius crassatorū: et auidius anhelanti um cōmittim⁹: auxilio fauore vl̄ p̄sidio. Nobis ad hoc frequēter rusticanorū famulantium ministerio. Et in hūc vsum p̄sentibꝫ diebus eorundē signāter vtimur seruitio. Et ratio. Nobiles nonne homīes sunt prout Noe Abraham ꝛ Isaac fuerūt. et sine hominū cōuersatione viuere nō possunt. Et exquo p̄ciosus est nobiliū cetus. et ipius raro pro seruili ministerio ra-

Capitulum

ritas adaptat: immo diuina dispositio post diluuiũ generale patẽter ordinauerat: vt ad seruiẽ dum nõ sit coaptatus. Unde de rusticis rusticanis ꝛ popularib⁹: bonos ꝛ malos indifferẽter administrandũ domib⁹ nostris associare solem⁹. Et dicam cũ Augustino: vt habet. xlvij. dis. Quantũlibet homo sum/ ꝛ inter homies viuo: nec mihi arrogare audeo: vt dom⁹ mea dom⁹ melior sit q̃ archa Noe. Ubi tamẽ inter octo homies reprob⁹ vnus inuẽtus est: aut melior sit q̃ dom⁹ Abrahe: vbi dictũ est. Ejce ancillã ꝛ filiũ eius. aut melior q̃ domus Jsaac. Cui de duob⁹ geminis dictũ est. Jacob dilexi: Esau autẽ odio habui. hec ibi. Igit̃ proba docente inter rusticos nobis ministrãtes. reperim⁹ experienter cõtra rusticos psecutores acriores. Et in oñi persecutiõe rusticorũ. vltra nobiles sunt p̃eminẽter excellentiores. ꝛ ad omnẽ instigatiõis violentiã seueriores. Et vtinã raptorib⁹ ꝛ furibus nõ essent scelestiores/ ꝛ ad latrocinia ceteris nõ essent promptiores. Ecce quid factũ est in veritate. Dũ ego Felix huius opusculi p̃co nup per terrã dñi Marchionis Badeñ. tẽpore crudelitatis bussitarũ iũctis familiarib⁹ ambularẽ. Et in quadã magna villa/ refectiõis causa. hospitio publico rusticorũ cõtubernio radicitus fulcito requiescerẽ. Ecce rusticorũ gentes solita dementia: ꝓpter diem festũ ibidem in eodẽ cenaculo mecũ cõuiuantes. Et me ꝛ clericũ meũ fortassis irritare volentes. Lateruatim cõmunit̃ in clerũ ꝛ clericos/ verbis insultantes. et cõtumeliosa ꝟba proferẽtes: in effectu propter fornicationis ipsorũ: ꝛ cõcubinat⁹ peccata cũctis in mũdo fore deteriores. crudeliter q̃ntuꝫ in ipis fuit cõcludentes. Et cũ hec multis argumẽtis me cõtinuo famis auctoritate corpus reficiente. ꝛ non min⁹ attendẽte/ tã arroganter astruerũt. et non aliã criminis maculaꝫ clero cõmunit̃ inferrent. Demũ ꝛ quãdo ex stomachi cõsolatione animũ cõfortauerã. impetrato silẽtio ꝛ obtento. Jn hec vl̃ in effectu similia verba processerã. Pridie Renũ ascendẽdo de Maguntia p̃ pe oppidũ dictum Oꝓpenheym. ꝛ inibi in arno plano repperi. xxiij. Rotas in altũ cõiunctum erectas. Et p̃ singulas singulos viginti q̃ttuor rusticos sigillatim ꝛ mẽbratim cõflictos. ꝛ omnes fuerũt latrones/ ꝛ rurales vni⁹ ville. Et nullus inter ipos erat nobilis aut clericus. Sed erant meri rusticales. Et si vnus cleric⁹ aut nobilis inter eos fuisset Cõtuberniũ vestrũ ꝓpetuo nobis clericis ꝛ nobilibus infamiã perhenniter ꝛ apud vos rationabilit̃ irrogasset. Audiui propterea vestre crudelis increpatiõis verba: ꝓpter vnum aut aliquos clericos/ tam irreuerenter auribꝫ meis inculcata. Et hoc ꝓpter opus naturale/ qõ per duo milia annorũ ante diluuiũ. Et post per quicq̃ milia vsq̃ ad christũ Et exposit per mille annos vl̃ quasi sine cõtumelia creatoris fuit cõtinuatũ. Et ex nunc tm̃ hoim prohibitiõe constrictũ ꝛ redactũ est in peccatum/ ꝛ nihilomin⁹ naturale. Et vobis simulit̃ cõmune. Unde bos ꝛ sules cõtra clerum rudis increpatiõis penitus materiã declinantes. et latrocinia que contra naturã sunt acriter proclamantes. Quibus dictis cõmoti sunt oñes. Et dixi clerico meo nunc vadam⁹: prout fecimus Alioquin exurrexissent hij homines in nos ꝛ viuos deglutissent nos: aut iratus fuisset furor eorũ in nos/ ꝛ forsitan aquã absorbuisset nos.

Rusticus. Sunt autẽ ne remedia contra talia/ ꝛ aliorũ in sua cõtumacia persistentiũ rusticanorũ: ꝓut aliquos noui/ non oñes seueritatem. Cum ꝛ plures viderim humanam conseruantes mansuetudinez.

Nobilis. Notabilẽ habes rationis motionẽ. non tm̃ ad rusticorũ: sed ad aliorũ aniadium se protendẽs discretionẽ. Ecce dicit sctũs Jsidorus multipliciter in nostre collationis processu notanter alleg[illegible]. lib. xij. Et hi. ca. iij. De Basiliſco serpente pernicioſissimo. Nihil em̃ parens ille rex sine remedio cõstituit. Et ita vniuersorũ cognitor creator et domin⁹ cog[illegible]ouit presentiũ/ preteritorũ/ ꝛ futurorũ radicit⁹ increatã rusticorũ maliciã. et remediũ posuit salutare: prout contra lupos rapaces ordinauit canes mordatiores. Et mustelam cõtra Basiliscos visu letales. Et contra Cocodrillũ cunctis quadrupedib⁹ crudeliorem Delphinũ piscem marinũ ipius occisorem. Et cõtra Scorpionũ v[illegible]neficã punctionẽ. dat ipsorum sup ictus pro remedio cõteritiones. Et cõtra periculosissimi veneni videlicꝫ herbe que dicit Anapellũ intoxicationes/ dat eiusdẽ stipitis alteram herbã. ad morborũ eorundẽ curationes. Et contra canis rabidi morsum/ dat ipius pilos insalutare solamen. Et contra lipporũ ꝛ caligantiũ ꝛ cõniuentium oculorũ teporem/ dat berilli seu vit[illegible]virentis colorez. Et sic de pluribus alijs iuxta medicine traditiõis ꝛ eius artis facultatẽ. Sic ꝛ cõtra clericorũ vanum ꝛ exquisitio tpalis pompe nitorẽ ꝛ elatiõis ineffabilis p̃sumptionẽ. Dñs ordinauit vel saltẽ p̃mittit laicorũ corrosiuã iugiter inuidie latentis liuorẽ. Qui laici propterea lupi clericorũ quẽ admodũ lupus insidiator ostendit ouiũ/ iuxta iuris dispositionez merito dici possunt: vt le. et

no.lxxxvij.dūt.nihil.in prin.Quod sincere cognouit Eusebi⁹ papa q̄ dixit. q̄ laici oppido infesti sunt clericis.ij.q.vij.laicos.Et cōtra mentē z pñssimū desiderū impatoris magni Constantini:vt.xcvj.dist.in scripturis.Et sic p̄dictus omps parens/cōtra mortē hui⁹ vite dirissimā vitā nobis si voluerim⁹ confert pro remedio sempiternā.Sic ad propositū nostrū contra rusticorū execrabilis cōtumacie z naturalis versucie cōtumeliā.Nobilū potenter eisdem dominantiū diuini⁹ dispōsuit disciplinādi solercīā/z sollicitudinis habūdantiā.Et si hmōi nobiliū cōtra rusticos talē nō exerceret potētia suppressionis disciplinā/omis pollutice Ciuilisq̄ regimis discretio ꝓrumperet in desolationis ruinā.Un̄ put scribit Thomas in libro suo.iij. de regimīe principū/z approbat opinio sapientū:imo btūs dicit Augustin.in lib.xix.de ciuitate dei.Ex ꝓrie contra populoꝝ demerita sit seruitus miserabilis calamitas rōnabiliter introducta/q̄ modo rusticis z plebeis inest ꝓrie.Et nō alijs gentib⁹ cōmunicata.Item dicit Job q̄ dñs regnare fecit ypocritā ꝓpter populi pctā/z p̄mi dñantes in mūdo ꝓpter cōtumaces fuerūt tyranni.Sic visum est p Chayn Nemroth Beleon z Ninū:ac Semiramidē vxorē ei⁹. q̄ z dominiū in p̄ma z secūda tenuerūt etatib⁹.Causa aūt semp fuit principalis in subditi⁹ inobedient⁹ puersantib⁹.Unde tyrāni sunt instrumēta diuīe iusticie/ad hoīm delicta puniendū in sua temeritate.Sicut rex assiriorū sup populū ysrahelitic̄.Et Assur ꝑga furor⁹ dñi. z baculus ipse est in manu ei⁹ super ꝓplm israel.Isay:c.x.Un̄ scriptū est.In manu eorū indignatio mea ad gentē fallacē mittā eū.Et cōtra populū furor⁹ mei mādabo illi vt auferat spolia/z diuidat predam.et ponat illū in cōculcationē quasi lutū platearū.Et de hoc pleniſſime.xxiij. q.v.Sup extensuz.Per q̄ verba satis ostendit/qualit⁹ deus punit cōtumaces p manū dominantiū:etiā tyrannoꝝ.Et sic cōcludit ipos nobiles instrumentū fore diuinū.sicut z demones ad cruciandū pctōres/quoꝝ tñ ptās iusta dē a sacris doctoribꝫ.volūtas tñ intq̄:vt clare patz per Hiero.sup Jobelē:z habet.xxiij.q.v.Nā solū inquit hoīes ministri sunt z vltores ire dei b̄ijs qui malū operant.Un̄ nō sine causa gladiū portat.Sed etiā cōtrarie fortitudines.i.demones.sed glo.ibidē que appellant furor z ira dei.Jtē idem ibidē.c.sequēti.Non est crudelis q̄ crudelē iugulat.sed crudelis ideo vocat:qz crudelis patientib⁹ esse videt.Nam latro suspensus in patibulo crudelē.iudicē putat.hec ille.Sic nobiles fore laboratorū cōtra rusticoꝝ:vt premittit arrogantiā/cōtumaciā/inobedientiā:z oēm ipsorum maliciā notabiliter p̄tactas.De hoc ꝓrie locut⁹ est Aug⁹.scribendo ad quosdā nobiles.Et habet.xxiij.q.v.prodest. ita dicēs Prodest seueritas vīa cui⁹ ministerio quies adiuuat.ac si diceret.Q̄ seueritas nobiliū quietē nf ert in quietudini naturali vniuersitatis rusticoꝝ.et sequit ibidē.Nā hoīm iniquitatē.etiaz Paulus apl⁹us nō tm̄ iudicio futuro:verūetiā de p̄sentib⁹ nr̄is secularib⁹ potestatib⁹ terruit asserens ad Rom̄.xiij.c.Et ipas ad dispensationē diuīe prouidētie ptinere.Omis inquit aīa potestatib⁹ sublimioribꝫ subdita sit.Hec ꝑba apl⁹i vtilitatē nostrē seueritat⁹ ostendūt:qz z plectendo z ignoscēdo hoc solū bene agit:vt vita hominū corrigat.Q̄ si tanta est puersitas:z impietas vt corrigendi rei:nec disciplīne nec venie remedia suffragent.Ab oi tñ intentione atq̄ conscia quā deus cernit sine seueritate siue leuitate.Nō nisi officiū dilectiōis implet.hec ille. Et idē Aug⁹.ad faustū.Et habet.xiij.q.iij.quid faciet.vbi dicit.Naz z frenetici nolūt ligari. Et letargici nolūt excitari.Sed z pseuerat diligētia charitat⁹.freneticū ligare.letargicū stimulare.Ambos amare:ambo offendunt.sed ambo diligunt Ambo molestati q̄diu egri sunt indignant.sed ambo sanati gratulant.hec ille.Un̄ ꝓrie scripsit Greg.Natio ego sic inquiens Jam ꝑo si rustic⁹ tante pfidie z obstinatiōis fuerit inuent⁹ z ad dñm venire p̄sentiat tāto pensionis onere grauādus est/vt ipsa exactiōis sue pena cōpellat ad rectitudinē festinare.xxiij.q.vj.Jā ꝑo.Et in hoc semp bene agit:quādo intendit:vt vita hoīm corrigat.xxiij.q.v.prodest. Ex his oīb⁹ infero/q̄ nobiles terre cōpellūt intrare rurales ad domū z habitationē vtriusq̄ vite salutares.Mentionē aūt notāter fecim⁹ illi populo rusticano/z nō alijs hāc humanitatis grauissimi pōderis penā.Et calamitat⁹ tediū.vicz seruitutis liuorē ꝓpter pctā cōdictuz. Cui⁹ horroꝝ cōsiderantes/quondā quedā gentes in hyspania.Hūmanni feroces.De quib⁹ legit in Cronica Ottonis Frisien.lib.ij.c.xliij.Qui dū se supatos a romanis pficere nō posse vidissent desperati/potius mori q̄ seruituti se subij decreuerūt.Unde castra romanoꝝ irruebāt insultanter sibi multū potētioza/z dū nil pagerent.vltima demū cōsolatiōe:prout putabāt cōfracti.Seipos vxores z puulos cū vniuersa suppellectili flāmis ignīū dare/q̄ romanis perpetuo seruitut⁹ liuore ꝓstrictū:in loco sue natiōis morari.Sz cōcludēdo breui⁹ ne turpē mihi

sic inferas causaz/qua te redarguebã postꝫ in animo meo scrutans scrutinio ascendrim ad cor altum ꝛ passum: ꝛ in medio silentij girum celi circuiui ꝛ pfundum abyssi discretius pene traui: ꝛ in oñi terra steti: ꝛ in oñi populo: ꝛ in omni gente primatũ tenui. Ecc̃i.xxxiij. Ac si dicam primatũ inscrutationis diligentia pre ceteris mihi paribus ꝓpter causas ante finem collocationis nostre ꝓferẽdas ꝑ librorũ veterum ꝛ nouorũ hystorias ꝛ cronicas: ꝛ insup experientie ꝛ expertorũ demonstratiões solertissime tenui: ꝛ omniũ gentium ꝛ nationum ꝛ populorum conditiões. ritus. status. cõuersationes. ꝛ modulationes luculenter acquisiui: ac acquisita exquisitissimis cõtinuo cõparationis reuolutione reuolutiõis quoꝫ premeditatiõe ac premeditationis cribratione: ꝛ demũ mature deliberatiõis intentione arbitror firmiter ꝓferendum. Ex pre rusticis ꝛ rusticanorum gentibus abhominabiliores. funestiores. versuciores. infronitiores. preuaricatiores. execrabiliores. impudentiores. ꝛ audatiores non reperiuntur creature. Et presertim vt fama quã omnes famant vsqꝫ modo famauit: dum euentus qualiscunqꝫ circumspectus ꝓuisus aut fortuitus rusticũ rusticis prefectũ deputauerit: aut rusticus rusticorũ magistratũ tenuerit. Nam extũc ruralitatis laqueo penitus cõtrito liberatus vt prefundit tanꝫ apostata ꝓsecutor ordinis sui prioris. plusꝫ nobiles in cõrurales suos tanꝫ sue ꝓfessionis repudiate ꝓfratres seuire crudelius nõ desinit. Est aũt apostata legis sue violator vt.iij.q.iij.btũs alꝫ sctũs. Unde quidẽ exptus rusticus ꝛ porcus ignis ꝛ flumis ortus nulli saluanꝫ vbi talia dominãtur: ac si dicat si vnius rustici dñatio est tam periculosa plurium rusticorum cõmotionis conuolutio est ꝓnicio sissima. De prescriptis aũt vicijs rusticitati ꝓprie ꝛ ꝓtinenter applicatis nobilitas generosa naturaliter ꝛ cõsuetudinarie semꝑ ab euo fuit expers insons. ĩmunis: ꝛ sine neuo iugiter illibata: ꝛ vt tecũ breuius cõcludam cum Greg. ꝛ habetur lxxxvij.di.tanta. quia adhuc canis. i. senectuti tue ꝑcimus hortamur aliquãdo resipisse miser senex atqꝫ a tanta leuitate morum ꝛ operũ puersitate compescere: ꝛ quãto morti vicinior efficeris: tanto sollicitior atqꝫ ti- **Rusticus.** Constat me tibi. sup̃. c.iij.ꝑ. scis q scriptum ꝛ ẽ. midior esse debes. hec ille. Non sine mentis reuolutiõe notabiliter dixisse. Ex signa dñi assiduitate transierũt in abusus. sic tue correptõis reuolutio non grauat mei cõstantis animi motus. Nam sic omniũ nobilium ꝓclamatio tam assidue cõparet sup rebelles rusticorũ conatus: ꝛ rusticorũ oppressio tam assuete ꝓcipitur ꝑ solitos nobiliũ fremitus: ꝛ nobilium cõuersatio tam cõmunis est inter rudes plebeorũ tumultus: ꝛ peritorũ applicatio tam socialis est apud crudos clericorũ fastus: ꝛ dominorũ consolidatio tam vehemẽs est inter ingratos famulantiũ astus: ꝛ curialiũ adulatio tam ingens est apud maiores dominantiũ ꝓncipatus: ꝛ prelatorũ dissimulatio tam iugis est cõtra publicos subiectorũ offensus: ꝛ predicantium correctio tam frequẽs videꝫ ad cõmunes xp̃ianorum cetus: ꝛ festoꝝ celebratio tam multiplex indiciꝫ apud cõmune rusticorũ vulgus: ꝛ pure cõscientie ꝓseruatio tam sepe requiritur cõtra indiscretos monachoꝝ insultꝰ: ꝛ discipline cõmendatio tam diligenꝫ infingiꝫ cõtra vagos monialiũ discursus: ꝛ castitatis ãmonitio tam sedula ꝓcerniꝫ in vniuersos religiosoꝝ conuentus: ꝛ cõtinentie ꝓtinuatio tam stricte ꝓcipitur ꝓtra manifestos clericoꝝ cõcubinatus: et symonie ꝑpetratio tam cõiter ꝓhibeꝫ ꝓpter spũales ꝓsonarũ ꝓtractꝰ: ꝛ vsuraꝝ palliatio taꝫ iugiter deteꝫ ꝓtra nouos rexꝝ cõmutatꝰ: ꝛ censuraꝝ ꝓmulgatio tam solita fit cõtra ꝓtumaces laicorũ actus. et indulgentiarũ publicatio/tã largiter intimaꝫ ad diuersos pietatũ cultꝰ. Et reliquiaꝝ ostẽtatio tam iugis est inter inertes romanoꝝ vultꝰ. Et pctõꝝ remissio tam facilis ꝑpendiꝫ apud largos ꝓfessoꝝ applausus: ꝛ missaꝝ inofficiatio tam ꝓsuetudinaria ꝓficiꝫ apud cõmunes presbyteroꝝ ritꝰ: ꝛ corporis xp̃i cõficatio tam frequẽs est inꝫ oẽs fideliũ statꝰ: ꝛ dispensatiõis ꝓcessio tam remissa videꝫ sup quoscũqꝫ hominũ transgressus: ꝛ priuilegioꝝ interruptio tam violenꝫ ꝓcerniꝫ ꝓpter seuos magnatũ potentatꝰ: ꝛ iustic.. suppressio tam fauorabiliter freqntaꝫ ꝓpꝫ infelices paupeꝝ casus: ꝛ iurꝭ puersio tã experiẽter vsitaꝫ ꝑ iniqꝭ iuristaꝝ cõsultꝰ: ꝛ eris accumulatio tã repẽtina ꝓcerniꝫ ꝑ rapaces scribaꝝ manꝰ: ꝛ mercantiũ deceptio tã q̃ttidiana videꝫ apud cões ꝗbentiuꝫ questꝰ. Et furti accusatio tã cõiter inpingiꝫ in vniuersos molitoꝝ reatꝰ: ꝛ adulteroꝝ ꝓmixtio tã ꝓtinue cõmittiꝫ inꝫ vtriusqꝫ ꝓsonaꝝ sexꝰ: ꝛ hũilitaꝭ inductio tã q̃ttidiana videꝫ ꝓtra vanus dñoꝝ ornatꝰ: ꝛ ꝓtentionũ recõciliatio tã leuis post lacrimabiles mulieꝝ fletꝰ: ꝛ mestitie reuolutio tã faciꝫ post delectabiles corũdez risꝰ. Et meretricũ cõmunio tã familiarꝭ apõ honestos feminaꝝ incestus: ꝛ sanctitatꝭ simulatio tã notãter videꝫ inꝫ beghardoꝝ apparatꝰ: ꝛ mgroꝝ dissolutio tã vaga ꝓcerniꝫ in indiscretos discipl'oꝝ gestꝰ: ꝛ ꝑe

ptoꝝ multiplicatio tam cōsuete publicaꝝ cōtra diuersos populariū excessus: ꝛ parentū cōmi-
natio tam crebre percipiꝝ cōtra indiscretos librorū ausus: ꝛ iuris iurandi delatio tam frequē
ter offertur in puersos rusticoꝝ consensus: ꝛ pastorū questio tam solers audiꝝ ꝓtra solitos lu-
porum incursus: ꝛ luporū inuasio tam intrepida videꝫ cōtra continuos caniculorū latratus.
et canum latratio tociens excitaꝝ contra cōsuetos ferarū aduentus: ꝛ vincarū tuitio ꝙ laruarū
horrores vilipendiꝝ contra oīes auiū volatus: ꝛ patibuloꝝ ꝓpalatio tam mltiplex euanescit
contra violentos malefactorū attemptatus: ꝛ pecunie ꝑdicio tam cōsueta manet inter cōtinu
os ludentiū vsus: ꝛ medicorū consolatio tam diligenꝫ premittiꝝ apō impatientes egrotantiū
lamentus: ꝛ librorꝝ accumulatio tam multiplex est apud aduersus studentiū affectus: ꝛ alimē
torum ingurgitatio tā freqns sit ꝑciosa ꝙ fastidiosos stomachoꝝ gust⁹: ꝛ ciboꝝ sumptio tam
q̄tidiana rudis assumiꝝ ad dulces laborantiū appetit⁹: ꝛ musice modulatio tam trita inꝫ assue
tos iubilantiū audit⁹: ꝛ paupeꝝ repulsio tā impie ꝓmiꝝ apō refertas diuitiaꝝ dom⁹. Ita ꝛ taliꝫ
q̄ in ꝫ ꝛ oīb⁹ ꝑmissis infronite ꝓtinuatiōis effect⁹ ꝓꝫ mltiplicatos freq̄ntatiōis act⁹ ineffre-
natos mentiū corruūt affect⁹. Et ꝓsequent ꝙ incuriā assuete ꝓuersatōis: ad solitos assiduitatꝫ
obstinate ꝓrūpunt abusus. Unde ꝓgrue sequiꝝ oīe raꝝ carū vilescit q̄tidianū. Et hec oīa ꝛ
ꝑmissa ꝓbant. xciij. di. legim⁹. lix. di. Si officia in fine. de ꝓbat. c. j. ¶ Propterea ꝙ nr̄o ꝓposito
refert tibi dicendū q̄ nup generosus comes Frideric⁹ de Zolr senior: ꝛ possessor castri fortissi
mi Zolr vulgariꝫ dict⁹ Oetingen ex eo. qꝛ in eximio castro siue domo illustri Oetingen nutri
tus cū suo fr̄i carnali sil̄r Friderico/ ꝛ iuniore ꝙ dicti castri vel saltē sue partꝫ possessione ḡuissi
ma letaliaq̄ duxerūt guerraꝝ ꝑlia: ꝛ dū predict⁹ comes senior ꝛ possessor tract⁹ ꝙ iuniorē co-
mitē in causaꝫ corā iudice impial' auctoritate ꝓuinciali ꝙ tribunali sedēte ꝓsonaliꝫ cōpareret: ꝛ
iunior comes aduersus eundē ḡuissimas execrabiles ꝛ inauditas infamie diffamatiōis. detra
ctionis. ꝓuiciatiōis. denigtiōis. ꝛ ꝑturbatiōis stat⁹ ꝛ honoris ꝓponeret q̄relas: ꝛ easdē ꝙ exq̄si-
ta oīm maleficioꝝ criminū sceleꝝ ꝛ excessuū vocabl'a hoim inuentiōe crudeliꝫ in oīm ꝓl'oꝝ
āmirationē ibidē copiosa mltitudīe tā militū nobiliū militariū ciuiū ꝛ plebeo..q̄ occasiōe iu-
diciū ꝓuinciaꝫ ꝑtūc generaꝫ aduenerāt notabiliꝫ specificaret: ꝛ determīaret: ꝛ ecce dict⁹ comes
senior durāte hmōi diffamatoria ꝓpositiōis q̄rela: ꝛ vsq̄ ad finē ꝓtinuo ac si nō aduerteret cuꝫ
quodā suo scutifero mutui sermonis ꝙuersat⁹ est colloq̄o. Ūn Judex ꝓuinciaꝫ Sonora voce
patentꝫ ad comitē seniorē clamitabat: ꝛ ipm q̄re tā execrabil'ꝫ ꝓpositiōis ꝓpalatiōi non ꝺicendo
imo dissimulādo ꝛ tacēdo q̄si ꝓsentiēdo ꝓtinuo sileret acriꝫ increpauit: ecce promptā sagacissi
me mētis in effectu ab actiōis petitiōe colorata exceptōis apō ipsos satis pempto ꝛie callidissi
mā rūsionis ꝓpalationē. dū fraꝫ me⁹ inq̄t hic iunior comes castꝝ Zolr me violēt ꝛ fraudulēt
repulso potentꝫ possidebat. exul ego sil'a imo crudeliora ꝓtra ipm iudicialiꝫ in ꝫ loco tribuna
li ꝛ extra q̄r̄ioseꝫ ꝓponebā ꝛ ipse min⁹ q̄ ego nūc aduertā aduertebat. Nunc ego sil'r ipso repul
so magnimiꝝ possideo: ꝛ sue maledictōis ꝙba q̄ntū ipse curabat ꝓnūc ego curabo. Et sic recess-
sum est de iudicio. sed junior comes lapsis post ꝫ q̄busdā diebꝫ ꝙ obsidionis machinationē ad
anni spaciū durantē: ac si diceret: nec tibi nec mihi cū ciuitatibꝫ impialibꝫ ibidē vicinis labora
bat ad dicti castri radicit⁹ destructōez factā effectualiꝫ ꝛ expeditā ꝙ ciuitatēses cosō de āno dn̄i
Mcccxxj. de mēse Maij. Sic ad ꝓpositū ꝙsueꝫ nō sit passio: ꝛ oīm ꝓtentōis ꝛ increpatōis al
tricatio ꝓcertatōis infla tio nō ꝙturbet Abul. Et hec est ꝓpꝛie ꝓprietas hoiꝝ in maloꝝ po
nos ī mīmo mētꝫ ꝛ cordis māsiuncl'o. tenter existentiuꝝ profundo. Quorū nec
in p̄senti nec in futuro est honoris fidei spei nec redemptiōis salutaris cōsolatio. Unde dicit
Greg. in quadā Omelia Non min⁹ ꝓfusus est qui in se ꝓfusus est ꝛ sic d ñri tecū ꝓcludo.

De gentibus illis qui Switzer siue Switen

ses dicunt. Et rusticorū vocabulo non cōprehendunt. Capitulum. xxxiij. Ait rustic⁹.

Dhur uno premissa tue cōmote mentis

alienatiōe nō obstante solerter meus pulsaꝫ anim⁹. Cum hūs diebꝫ sit ru
a morū clamor famosissim⁹/ quasi per Europe climata cōmuniter diuul-
gatus de mirabilis imo supmirande potētie pompa quorundā plebeorū
in Alamania supiori. qui Switzer vulgariter siue Switenses tam ar
roganter volunt patenter vocari. Et per alios vt tales noiant. Et cū su

perius in nr̃e collatiõis certamie ipsoz̃ gesta supficialiter/z incidenter z accidenter sepius recitanť. Et nũc proxime in oĩi rusticoz̃ rusticanoz̃ z ruraliũ tam largo prout patz examine. ipis penit⁹ exclusis/nulla cõuersationis z ꝓsuetudinis z conditiõis ipsoz̃ peracta repetunť. De quo nõ tm̃ ego. sed oẽs q̃bus referã toti⁹ ruralitatis vicinitas. Et aliozũ rusticozũ vniuersitas mi-

Nobilis. rabũtur. Harũ gentiũ homies prout cõenieẽter ammiratiõe mouer̃ nõ dubito per mundũ elegãter assuete laudis ꝓconio largiter cõmendatos. Et tanq̃ pre ceteris filijs hominũ corpe robustos/statura proceros/effigie feroces/bellatores strẽnuos. In prelijs animosos/in armis bellitiosos/in campis intrepidos/in domib⁹ prouidos: in cõsilijs maturos/in tractatib⁹ circũspectos/cũ vicinis pacificos: aut rebelles importunos. Et ad omnẽ hũani laboris inclinationẽ sollicitos. Et licz homies rurales cõmuniter fore videanť. Rusticozũ tamẽ vocabulo inq̃tum rustic⁹ dicit a rure vocari non meretur. Sed inq̃tum rusticus dicit a ruditate: prout supra tactũ est. c. xvij. circa principiũ/rudissimi rustici oĩi ruditatis ferocitate farcitis ptinentissime nũcupanť: prout hec z alia sincerius in fra dicenť. Et q̃uis hacten⁹ ipsi se gesserint arroganter pro rusticis/a rure deriuatis prout ruder presumptuose pomis riuulo sibi cõfluentib⁹ inquit. Nos poma natam⁹. Naz z demones licz spũs sint immortales. ex quo ꝓpheta dixit. Qui facis angelos tuos spũs. Psal. ciij. Angelozũ tamẽ regulariter oraculo vocari aut nomiari verenť. prout lex imperialis dicit de meretricib⁹/q̃ q̃uis homies sint. tamẽ laqueis legũ digne nõ illaqueanť: vt. C. de adult. l. qui adulteriũ. Attamẽ iudei sub legũ z ministris legũ imperio sunt: vt. C. de iudeis. l. iudei. Laqueis tamen ecclesiastice censure per directũ non liganť: vt de vsuris. post miserabilẽ. cũ concoz. Sz ꝑ indirectũ. vt no. ibidẽ. Et prout dixit Socrates hystoziographus: vt habeť in hystoria Tripartita. lib. vj. c. vltť. in fine. Dũ per eundẽ libzũ solũmodo apostate Juliani impatoris scelera tissimi/gesta cõpleuerat. et sibi sequentiũ: videlicz Jouiniani christianissimi. Et Ualeriani et Ualentis/z aliozũ imperatozũ hystorias ꝓgrare disposuerat. inquit post multa. Hic ergo libzi videlicz sexti termin⁹ est habẽdus: ne pio impio/impietatis potentia copuleť: ac si diceret. vt tanta huius viri malicia solo z vnico specialiter libzo describať: vt ꝑcedentiũ. Et sibi sequẽtiũ imperatozũ hystoria: nõ inficiať. Unde ne cõtuberniones vniuersitatis Switensiũ predictozũ rustici seu rurales fore credanť. De rusticoz̃ precedẽti tractatulo/penitus eliminanť. Et prout predixim⁹. Fines acta probãt: vt. C. de iudi. l. Rem non nouã. in fine. cũ cõcoz. Et quia notãter ea que vltimo dicunť: vel fiunt sinceri⁹ audientes memorie cõmendant: vt. le. z no. de con. dist. ij. Liquida. Uñ circa fines z vltimo dictozũ Switensiũ gesta refricam⁹: vt memoriter q̃ z qualia presentib⁹ diebꝫ perpetrauerint lõgeue ꝓterita/futuraq̃ gesta ꝑsumam⁹: vt le. z no. in. c. que

Rusticus. nit. xvij. dist. Dic primũ rogito: quare in rusticoz̃ z rusticanozũ nõ comꝑhendunť contubernio. ꝙ te nũc tam largiť in primo capitlo ꝑcedẽti radici

Nobilis. matus descripto. Et tu siliter oĩa rusticoz̃ z rusticanoz̃ genera supius. c. ij. magna sagacitaz̃ astutia/cum eoz̃ officijs z obsequijs. et cõmerciijs. a quib⁹ denoianť: multz̃ generaliť et specialiter enũerasti/noiatim de tua stirpe. Et hos inter illos non arbitramur cõprehendi rõne: quia hozũ vite exercitia/ab oĩm rusticozũ mũdi ministerio. et ipsozũ exercitatiõis cõmoda/differentialiter segregatim z effozmiter sunt discreta vt ecce. Nã quodãmodo virilis animi natura ritubante/quẽadmodũ in hermofrodita/mysteriũ perturbãt. Et feminei sexus officiũ viliter effemĩatim impudẽter vsurpant. Nã cõtra ꝓuinciarũ quarũlibet morẽ z cõmune cõsuetudinis ritũ/ad femineũ opus muliebze se molliter accuruãt. Et ꝙ se vaccaz̃ agnicularũ z capzarũ mãmas z mãmarũ papillas mulgẽt. Lac palmis extorquẽt. et mulgere caseos quoq̃ coagulare/butyrũ prozumpere/z hmõi opera muliebzia virilibus manib⁹ in virilis sexus execrabilẽ detestationẽ contrectare/mulierib⁹ suis hoc cõmertio penitus vacantib⁹ non formidãt: immo qõ turpius sonat/vaccarũ mulsozes appellari coram gentib⁹ ouant. Et in signũ huius executionis turpissime: vt nomia videanť consonare rebus: vt dicit lex. instituta. de dona. §. Est z aliud. Idem Switenses caudas vaccarum pilosas/capiti/capucijs/cappellis/piretis/et pileis suis deserunt eri gendo pro signis quemadmodum nobiles/pennas Pauonũ: aut Strutionũ. galeis infigunt/indecus sue generose nobilitatis. Sic illi per delationẽ caudarum vaccinarũ frontose cunctis patescere volunt/opus sue turpitudinis. Et igiť auribꝫ pcipe memorie cõmendandũ. Nã nup in oppido Badeñ. in dyoc̃. Constañ. vbi sunt balnea naturalia/z multi multipliciter cõcurrũt homies. per

ipos cū complicib⁹ violenter occupatū. Ad instar iuuenū ⁊ iuuēcularū/qui simul paribꝫ passibus cozeisare:aut tanzare solent/dictoꝫ Suitensiū mozes singuli sumptꝫ sibi per cozna singulis vaccis/sonante tuba/ꝑ plateas oppidi iamdicti cū tripudio/multū gaudent cozeizabāt Item ibidē vaccis frena sellasqꝫ ponētes/⁊ ipsas ascendētes/⁊ vaccare:quēadmodū asinā solemus asinare nō erubescebant. Item dū nuper Cōsulatus ⁊ maiozes natu dicte gentꝫ in ciuitate Constañ. de pretorio ibidē cateruatim cū complicib⁹ ambularēt/visum est patenter/q̄ quedā vacca cū mugito feroci/se ipsoꝝ contioni tanqꝫ agnatꝫ ⁊ cognatis auidissime cōmiscēdo cōiunxerat. Et licet acriter repelleret/nihilomin⁹ violenter irruit. Et vsqꝫ ad domū quam ꝓpter altitudinē graduū ascendere non poterat/gressus cōtinuos continuauerat. Sed hoc fortassis quadā naturali ꝓpulsiōe concipit:vt dū canis cocū aut carnificē famelicus etiā minime notū sequit. Nam hoc est experiētia veritate confecta certissimū:q̄ dū boies dictarū gentiū/plures in vnū loco recluso:ꝓout accidit in Stufis estuarijs:aut alꝫ tumultuose cōgregatis cōueniunt/quidā vapoꝛ vt de gregib⁹ vaccarū vel boum humoze bestiali sudantiū/⁊ fatigatiōe laboꝛantū:ac si stabulū bene constipatū plenū pecoꝛib⁹. Et ꝓsertim hyemalis aperit algoꝛis tēpestate:feruenti fumigatiōe tumescenti quoqꝫ tepoze diffundit. Et intrā aduenis et extrancis vl̄ accolis incōsuetis fastidiū inducit. Q̄ illis cōuersando diuti⁹ etiā cōuiuādo natura nō patit. Nam vidi exēplariter homīes naturaliter vinū nō bibētes: q̄ in refectoꝛijs aut cellarib⁹ vel toꝛcularib⁹ mero redolentibus stabant tristes impatientes. Sed hoc saporꝫ condimentū boui bibacce sequebant gaudentes. Sic ad propositū / hec vacca in Cōstantia:naturaliꝫ sequebat coꝛriuales. odoꝛe sibi naturaliter cōpetenti flagrātes. Sed hec nihil ad nos sed propositū nostrū continuem⁹. Sūt etenī quidē de gentib⁹ istis aliqualiter palio verecūdie consperſi. Et hoc opus mulsiōis vaccarū in semetipis excusare putātes. et nimis austerū foꝛe sexui muliebꝛi cōtinuando: ꝓpter pecoꝛū multitudinē totius terre firmiter asserētes. Scim⁹ ⁊ legimus de pꝛouincia Frisie multomagis pecoꝛib⁹ ⁊ pecudibus copiosissime refecta: sed viri non apponūt opam. ad hui⁹ feminei cōmertij tā impudēter exercicia. Mulieres tamē multū virag̃ines bꝛeuib⁹ habitib⁹ vtētes. Et dū se curuat ad hoc iuuencula vel anus. cūctis retro patebit anus. ¶ Nūc aliud operis conuiciū ipsoꝝ potius silere q̄ꝫ pꝛodere liberet. Et vtinā sit tot⁹ mūdus digitū oꝛi supponeret/⁊ sermonē neq̄ꝫ firmādo penit⁹ retoꝛqueret. Et fama quā oīes famāt radicitus quiesceret. Nā maioꝛē anni partē femina q̄ suarū declināt cōsortia. Et cū armentis altissimoꝝ frequentāt iuga montū asperrima. Et iuxta famā fortassis eandez q̄ nō anīo deperdit:vt dicit pꝫus Ethi. vij. Cū pecoꝛib⁹ qō non licz hoīb⁹ loq̄. contra nature dñationē exercere rep̄hendunt:imo tales ⁊ vt tales ⁊ forte mētita est iniq̄tas sibi/qō pie credam⁹. Ab alijs ⁊ pꝛsertim emulis palā acclamant. et cōtinuatiōe fortassis: put pꝛemittit lassati ꝓterea nō passionant:nec excusatiōis aut accusatiōis onere grauant. Vñ inter pctā contra naturā grauissimū est pctm̄ bestialitatꝫ. Post hoc aūt min⁹ peccatū zodomiticū/vbi nō seruat debit⁹ sexus. Post hoc aūt peccatū min⁹/q̄ nō seruat debit⁹ oꝛdo cōcubēdi. Min⁹ autē inter pecccata cōtra naturā est peccatū molliciei/qō cōsistit in sola obmissiōe cōcubit⁹ ad alteruz. i. dum homo peccat in coꝛpus pꝛopriū Cū brutis aūt anialib⁹ pꝛout p̄dictū est: videt pessimū. Ita scribit Joh. in sūma cōfes. lib. ij. ti. v. q. ij in fi. Et ad Ro. c. j. per glo. ordinarꝫ. **Rustirus.** Quantū cōuenit cōtentoꝛ de pꝛemissis: nūc delectarer pcipere an gētes hmōi oꝛiginaliter ibidem sint educate. Et vnde tam singulares ipsoꝝ ritus pꝛouenere.

Nobilis. Sūt tue questiōes pꝛo certo rationabiles. ⁊ quibusdā ammiratiōi cōsueꝫ delectabiles. Colligit in hystoꝛia Karoli magni sepi⁹ pꝛenotati. Qō de āno dñi octingētesimo sexto: vel circa. et imperij sui tricesimo septimo. Dū ipse Karolus Saxoniā ingressus Saxones maꝛi transalpinos mōtanos ⁊ alpinates rurales ceteꝫ ferotioꝛes ad decē milia viroꝝ cū vxoꝛib⁹/⁊ paruulis deꝓtauerit. ⁊ in exiliū radicitus eneruādo transtulerit Et per diuersas Gallie ⁊ Hermanie partes relegauerit. ⁊ alios fideles natiōes eoꝝdē loco relocauerit. Et pꝛsertim Sclauos qui ⁊ wādali dicunt q̄s hodie eiusdē regiōis terra terrigenas ⁊ incolas cōpꝛehēdit. Et [illegible]cte relegatiōis cā fuit:q̄ gētes hmōi ad fidē sepe gladio ⁊ p̄dicatiōnis ⁊bo pꝛuersi totiēs apostatarū. et sibi gētes vicinas pfidia sua crudelit infecerūt. Et pꝛsertim dū impatoꝛ p̄dict⁹ ad alias regiōes sibi subiectas aut subijciēdas declinarat. Vñ maximā dicto q̄ relegatoꝝ partē. Ad infimas Hūgarie ptes ꝙ Thurcos/vicz in terrā septē castroꝝ: vbi modo degēt destinauit. Itē aliquos ad comitatū vallesie Seduneñ. dyocꝫ. Aliquos ad vallē

Capitulum

Uranie. Lonstantien. dyoces. Aliquos vltra montē Jouis qui alʒ dicit̄ sancti Bernhardi. Ad quandā vallem que dicit̄ Brüssenei in Lombardia ꝓpe ciuitatē Augusten. que alʒ dicit̄ impialis Augusto ab Augusto cesare cōdita/sub domio ducꝭ Wediolanen. hodie inter Lō bardos degentes. ad duo milia virorū cum vxoribꝫ ⁊ puulis lingua sua Saxonica siue theu tonica patēter prout audiui loquētes. Sic aliquos eorundē relegatorū posuit ad vallē artaz In cui⁹ introitu hodie est villagiū qđ dicit̄ arta Lonstañ. dyocꝭ. altissimis mōtibꝫ ⁊ lacubus munitā ⁊ circūseptam/in fine: vt ibidē residerent/pro custodibꝫ: vt dū ipe Karolus ꝑ viam re ctā quā dirigit vallis eadē. per vallē Uranie predictā per montē Bothardi ad Lombardiaz: ⁊ ytaliam transalpinare disponeret/sibi liber ibidē pateret ingressus ⁊ regressus. Et hmōi cu stodiam fideliter ꝓmiserunt relegati Saxones ꝑtacti conseruandā se facturos. Unde ꝓtule rūt suo saxonico vulgari. wir wellen hie switten. i. nos vulmus hic sudare: vicz sudorez san guinis/ad conseruandā impiali serenitati. Hanc viam ꝑpetuo meabilē. ad Lombardorū ibi dem vicinorū regionē. Unde primū Szwitter lingua sua ꝑ ceteros romanos sunt nūcupati. Et switzer siue suitenses ꝑ mundū vocati. Et in rei geste memoriā impator predict⁹: quia ꝓ missa solenniter sepe probati seruauerūt. Eisdem gentibꝫ: ꝙ sudorē sanguinis sudare: put pre mittit̄ tam acriter profitebant̄/pro signo iugiter ⁊ armis seu panerio/clipeū aue scutum/⁊ ve xillum penitus sanguinei seu rubei coloris. Nulla quoq; quauis alia coloris tinctura permi xtum. In bellis/prelijs/⁊ pugnis: ac in bellorū preliorū et pugnarū expeditionibꝫ ⁊ campis armorū more patenter deferendū: prout hodie deferūt solēnitate qua decuit assignauit. Hinc veritas est ꝙ more Saxonū ab eodem tēpore: ipi truncato/concusso/cōpacto/⁊ breuissimo: prout Saxones fuerūt vsi linguagio. Et notabiliter est ꝓpendendū: ꝙ put isti etiam hȳs die bus/sic ⁊ illi parentes suos nō tibizare. sed vobisare reuerenter cōsueto solebāt alloquio/a sa xonico more ibidē moderno cōmunit̄ ab antiq̄s contracto. Nunc autē aliqualiter in dies illi Szwitenses ꝓpter frequentē cū vicinis gentibꝫ quoq; cōmunē cōuersatiōis cōtinuationē Ap mordiali mor⁹ loquēdi: prout quondā a fide catholica patēter et cōsequenter a dominio na turali: put infra patebit **Rusticus.** Diligenter audiui taliter ⁊ ordine tali res fore ge ptinaciter apostatarunt. stas. Nunc restat quare dicti Szwitenses: dicunt confederati principaliter ⁊ Eydgnossen vulgariter sunt nūcupati/⁊ inter oīes natōnes sibi vicinas ⁊ remotas: vt ta les arrogāter diuulgari. **Nobilis.** Ecce quondā dum quidā comes de Habspurg de quo prout ꝓmissum est dom⁹ domiatiōis videlicet illustrissimorū ducū Austrie sumpserat ꝓpagatiōis originem. Eorundē Szwitensiū dōs na turalis/in valle arta supdicta. Et in quodā castro Lorwurtz noie suo posuerat Lastellanū: et totius vallis gubernatorē: quē duo Suitenses germani sup eo. ꝙ cū sorore sua rem habuerit suspectū interfecerunt. quos dū comes predictus pro suis excessibꝫ prouenire proposuerat. Alij duo Suitenses agnati/illis duobꝫ cōtra dominū suū cōspirauerūt. Hinc illis alij decē. q̄bus ꝑo viginti. Et consequēter oīes istius vallis habitatores cōtra suū dōm penit⁹ rebel lionē ⁊ inobedientiā profitentes se cōfederauerūt. Et castrū predictū cui⁹ stigmata parēt i me dio vni⁹ lac⁹ ⁊ videt̄ hodie/destruxerūt. Et sic ꝓmū cōfederatiōis cōsortiū inceperūt. Hoc sen tiētes quidā mōtani illic vicini q̄ vulgariter Underwaldenses dicunt̄. Hȳ se insigillo ipsoꝝ boies de stannes alta ⁊ bassa describūt. Et dū eorū dōs nobilis de Landenberg. in nocte Natiuitatis dōi Matutinū visitaret. Hentes sue castrum Sarne intrauerūt. et ipsum excludentes. Et demū castrū deuastarunt. et secū Suitensibus ꝑdictis cōtra dominū suū cō federauerunt. Hinc Lucernēses oppidani sub domino abbatꝭ Wozbacen. ordinis scti Be nedicti Basilen. dyocꝭ. degētes/dictis suitensibꝫ vicini. Et dū eēnt suo dōo cōtumaces. idē ab bas eosdē oppidanos comiti de Habspurg/tāq̄ potētiori subiecit. q̄ sibi castrū ⁊ oppidū Hac wiler in Alsacia irrecōpehēsaz assignauit: ⁊ q̄ndā baronē de Brunēberg in castro Rotēburg degentē/eisdē Lucernen. dñante collocauit. Qui q̄dē baro/quodā die suū cocū/ad cōparan dū carnes ad oppidū Lucernen. destinauit. Qui carnifex. in q̄ inq̄t loco placet hui⁹ bouis vt carnes abscindā tibi cōpetētes ostēdas. Et dū cocus ad ostendend̄ petiā sibi placentē/manū apposuit. cōtinuo macellator cultello suo palmā eidē coco penit⁹ amputauit/quā crudelitatez Baro predict⁹ in noie sui dōi vindicando potenter attemptauit. Hinc oppidani ꝑdicti mox domū Baronis in medio oppidi locatā/et cōsequēter castrū Rotenburg ꝑdictū destruxerūt: et se ꝑdictis Suitensibꝫ: prout premittit̄ rebellibꝫ cōfederauerunt. Et hȳs confederatis con-

sequenter Berneñ. hinc oppidū Zug. Hinc vallis Uranie/que sub dominio fuerat abbatisse Thuriceñ. Hinc Claronēsis vallis gentes/que sub dominio abbatisse Seconieñ. perstiterant. Hinc inde cōtumaciter se illis cōstrinxerunt. Hinc Thuriceñ. saluo iure impiali/cui tāq̄ impiales fuerunt astricti/tali cōfederationis vinculo se cōuixerunt. Et sic vsq̄ modo huiusmodi confederatiōes firmiter cōtinuauerūt. et licet feroces fuerint/cōtra dños suos naturales. pacē tamē ꝛ tranquillitatē cū oībus accolis ꝛ incolis firmiter tenuerūt: ꝛ vsq̄ modo. saluis infra dicēdis perstiterūt. Et in huius cōfederatiōis psistentia exclusis Thuricensibꝫ dicti Suitensēs cū cōpliciby suis vnū principē/vicz leopaldū ducē Austrie dñm suū naturalez et proprīū. in terra sua ꝓpria. et pro re sua ꝓpria cū multis generosis Comitibꝫ Baronibꝫ nobilibus/ꝛ alijs vasallis suis ꝓpe castrū suū Sempach occiderūt in bello publico. Et prius ꝛ posteriꝰ multū in circuitu sanguinē nobilium effuderunt. **Rusticus.** Et si tales Suitensiū gentes cū cōpliciby cōtra nobilitatē magnificentiā sibi naturaliꝫ dominatricē/tot ꝛ tantos rebelliōis actus exercuerūt: bonū est q̄ tamē clerū ꝛ religiosos sibi cōmorātes vl' vicinos **Nobilis.** De quo palā miranda recenter volo tibi tangere gesta/ non molestauerunt. hijs saluis q̄ presentibꝫ diebꝫ p ipsos ꝛ complices suos prout ordinatim infra dicā videnꝫ perpetrata. Nō te lateat q̄ hec gens ꝓpter simulatā magne legalitatis apparentiā/dudū per Sigismundū imperatorē aduocatie dominationē glorioſissimi monasteriꝫ beate virginis heremitarū sibi vicini. quondā imperatorie maiestati solum modo reseruatā. Ineptissimis conatibꝫ renitentibus ibidem Abbate ꝛ Cōuentu/ab olim illustribꝫ ꝛ liberis nobilibꝫ quoq̄ psonis semper munito/cū pluribꝫ ꝓuilegijs alijs et preogatiuis: arroganter obtinendo conabaꝫ. Et quanq̄ gens huiusmodi plebea sit: ꝛ ignobilis. Attamen tamē religiosis huiusmodi de Comitū ꝛ Baronū: immo quondā de principum prosapia ꝓcreatis/tamq̄ reges domīari. Et tam inclytū cenobiū ꝛ cenobitas subdi sibi laborabat: licz non profecerit impio. et hijs laborat diebus. Non obstante/q̄ olim videlicz de anno domini. M. cccxiij. in vigilia Epiphanie dñi circa noctis mediū dicte gentes Suitensium/hostiliter in armis cōgregate. Jam dictū monasteriū violenter intrando insultanter irruerunt. Et portas/posticas/valuas/ꝛ hostia singularū habitationū ꝛ mansionū ꝛ cellarum: immo sacrorū locorū videlicz Monasteriꝫ ꝛ Capellarū non obstantibꝫ/clausuris/repagulis ꝛ vectibꝫ quibuscūq̄ confregerūt. Et hostiolū ferreū altaris summi in quo reliquiarū sanctarum/ꝛ clenodiorū auri/argenti/lapidibusq̄ preciosis redimitarū latebat thesaurus/ad altaris eiusdē decorem dispositus laniarūt ꝛ aperuerūt. Et res huiusmōi sacras dispersērūt. Et insuper oīes libros/litteras/rotulas/instrumēta/cyrographos ꝛ regiſtra: quibꝫ census redditus ꝛ ꝓuētus estimabāt totꝰ monasteriꝫ cōscriptos/igne copioso patenꝫ educato consumarūt. Hinc cortinas vela. tapetas. cappas. albas. casulas. libros missales aurata plenaria gēmis decorata. Cādelas cū thuribulo tollunt: ꝛ altaria denudarūt. Hinc sctōꝝ ossa de scrinijs altaris summi sublata pollutis manibꝫ irreuerenꝫ tangūt/dispergūt. et pedibꝫ cōculcare pauimēto nō obmittūt. Cōsequenꝫ qō premissoꝝ oīm est deterrimū. Nā sacratissimuꝫ eucharistie sacramentū effuderūt. et cōseruatoriū pixides sibi sumpserūt. Hinc ꝓmptuaria cellaria cānas q̄ publicarūt. et esibilia cūcta vocarūt. Hinc vini hauſtibꝫ temulēti. et ecclesiaꝫ: immo singulos angelos ecclie turpiꝫ defedarūt. Porro ꝙ monachos monasteriꝫ in cāpanali latētes ceperūt/ꝛ quousq̄ deliberarēt: qd facerēt ex eis in locū munitū reposuerūt. Hinc mala malis accumulādo Capellā beatissime ꝙginis marie angelicis manibꝫ cōsecratā accedētes. et ianuam ei⁹ pedibꝫ suis cōpugnantes. Et ad ipius confractionē dirissimis ictibꝫ ꝛ actibꝫ conātes. Qō demū quidē presbyter intuēs/ne deteri⁹ inde cōtingeret: allatis clauibꝫ/vt seras resoluerēt. Et ꝙginis marie imagini inibi glorioſe collati min⁹ insultarēt. Qua protūc apta: plebanū monasteriꝫ/in eadē reclusum inuenerūt. Quē crudelibꝫ manibꝫ arripuerūt. et monachis ꝑdictis cōiūxerūt. Hijs oibꝫ inhūaniter sacrilegis manibꝫ ꝓpetratis/ort⁹ est sol: claruitq̄ dies sūptiſq̄ singlis mobilibꝫ/nil ibidē derelictꝫ cū pecoribꝫ ꝛ iumētis. Monachos plebanū ꝛ familiā eorundē captiuos deduxerūt. Demū laicis dimissis nouē monachos de nobili liberaq̄ ꝓsapia ꝓcreatꝫ: in vallē suā vicz Switz. ibidē vicinā ligatos minauerūt. Et decim⁹ monachꝰ agilitatē mirāde/ab oculis oīm p mōtes ꝛ colles glacies ꝛ niues euaserat. q̄ cūcta p ordinē abbati ꝓtūc extra monasteriū casualiter manēti retulerat. ipi Switenses reliquos monachos p vndecim septimanas strictissimis carceribꝫ retinuerūt inclusos Et demū multis tractatibꝫ per genero-

sos comites videlicz de Habspurg/ꝛ de Toggenburg eosdē legim⁹ liberatos Hec ꝛ alia per eosdē Switenses tā crudeliter ꝛ bestialiter cōsumata/nup repperi antiquissimis hystorijs metrice ꝛ prosayce notabilit̄ annotata. Uñ similit̄ quodā vetustissimo vetustate q̄si ꝯsumpto. antiquata lr̄a mihi difficulter ꝑlustrāda. repperi volumīe siue libello hec metra q̄ sequunt̄/pentametro ꝛ exametro ritu subtiliter mixtim cōscripta/bestiales ritus ꝛ mores Suitensiū multipliciter declarantia. Ut ecce.

Fertilis est vallis celo suauis generosa.
Plantis iocunda flumine lacte fluens.
Huic Switz est nomen. hec vndiq; tingitur altis.
Montibus ꝛ lacubus nec sibi strata patet.
Nobilis est tellus. ignobilis incola. fida.
Est humus inuidus incola fraude scitur.
Hec gens rege caret ꝛ lege. sed ad libitū fert.
More tyrannorū que facta placent.
Hanc sathan aduersans circūuolat ingerit iras.
Immeritas grande suadet inire nephas.
Gensq; diabolica sic inflammata furore.
Turget ꝛ inde scelus cogitat atq; parat.
Est plebs que non plebs gens que non gens. qui
Non homines dici. sed fera monstra queunt.
Incolit hec vallem cui nomen Switz fore fertur.
Hinc gens Suitenses nomine freta datur.
Indurata malis. hec est gens in reprobum. nam
Hanc gentem sensum tradidit ip̄e deus.
Hec est peruersa mala peior pessima genti.
Parcitur huic mala. ꝙ post cumulata ferat.
Hec est austera. quia tollit que sua non sunt.
Ipsa meretur in hoc perdere quoq; sua.
Hec fera bella gerit semper sitit ip̄a cruorem.
Facit ipsa bona cunctaq; praua colit.

Rusticus. Hec sunt vetera. sed nihilomin⁹ erit p̄sumptio circa p̄ntia siue futura: ꝓut tibi dixim⁹ sup̄ de Romāis. c. iiij. ꝓpter malā antiquā radicē notabiliter significāda. Sz qꝛ nūc nr̄is occurrūt tp̄ibus noua de Suitensib⁹: ꝛ gentib⁹ sibi cōiunctis p̄liorū bellorꝝ siue guerraꝝ certamīa mouētib⁹. De q̄bb⁹ tota sup̄ior Alamania q̄si cōcussa ꝯcernit̄ grauit̄ occupata. De q̄ꝝ ꝛ sibi resistentiū cōditiōe: ac cāruz causis vellē scire latissima p̄dicata.

Nobilis. Optarē te ꝑ aliū informari: cū sim de nobiliū ꝑtis adhesiōe. Et possim suspect⁹ in rei geste ꝓcessu leuiter fauorꝫ gr̄a. Colorꝫ fucati quoq; fallacia notari. Nihilomin⁹ tñ prout nouit ille a cui⁹ ocl'is nō est quecq̄ absconditū. Ecc̄i. xxxix. ꝙ q̄tuz potero ip̄ius vtar veritate. Et igit̄ si q̄s sit q̄ corripere voluerit/veritate manēte: manuz ponat ad aratrū: ꝛ nō retrospexerit. Cā aūt est talis. Exclusis extrauagātib⁹ negocijs pl'ib⁹: q̄ grauissimū genuerāt odiū inter ꝑtes oppidū imp̄iale Thuriceñ. grauissime lesuz. ꝑgentes Suitēsiuz ꝛ cōplices suos. Quare decreuit facere sibi dorsispinā fortiorē. Et igit̄ nouā cōfederatiōis ligam ꝑpetuo duraturā ꝑfecit. Cū illustrissima domo ducū Austrie. Cū exp̄ssa verborū cōditione: vt cōfederatiōis lige/quā prius habebāt cū Suitensib⁹ ꝛ cōplicib⁹ suis nō deberet preiudicare. Nā ꝛ exp̄sse cauebat̄ in lr̄is ꝛ cyrographis Suiteñ. ꝛ suorū cōfederatoꝝ sil'iter ꝛ Thuriceñ: vt Thuriceñ. possent se libere Cū alijs quibuscūq; ꝛ q̄ñcunq; cōfederare. salua prioris cōfederationis obligatiōe: ꝓut nup fecerāt Berneñ. cū ciuitate Basilieñ. ꝛ quondā cum duce Sabaudie. Timuerūt aūt Suitenses cū complicib⁹ predictā ligā cū domo Austrie factā. In futurū posse sibi damnū ꝓpter antiq̄s offensas p̄ncipib⁹ Austrie/nobilibusq; suis: vt p̄mittit̄ illatas incultare. Uolentes ꝓpterea ꝑ vim cū de iure nō poterant. Hmōi ligā nouā dissoluere. Uñ taliter oriebat̄ dissensio mortalis discordie. Et licz Thuriceñ. hui⁹ occasiōe. ad standū iuris dictamini/corā villanis Berneñ. ꝛ oppidanis Solodoreñ. eorundē Suitensiū cōfederatis. ꝛ q̄lurimū alijs p̄ncipib⁹ ꝛ vniuersitatib⁹ ciuitatū imp̄ialiū. Nihilomin⁹ dicti Suitēses

sua seuissima potentia multitudine gentiū ruraliū fulcita eosdem Thuricen. vt starent viri coram sue cōmunitatis seu vniuersitatis tribunali. cōtra naturalis ⁊ vtriusq; iuris dispositionē cōpellere violent attēptarunt. Item hac durante certamis ptentiōe illustris pnceps Alberth⁹ dux Austrie. p parte generose dom⁹ sue petiuit terrā que dicit Ergowia. cū multis castris. castellis. ⁊ oppidis p pdictos confederatos ⁊ p annos multos violenter occupatā. Quā silr resti tuere aut iuri stare coram competēti iudice ptumaciter recusarūt. imo auribꝫ pcipe quid vltra furibunde ptulerūt. Deus inquiūt non tm pficere pōt. vt aliter cꝫ p gladiū. in quo adepti sumus terrā istis cū suis ptinētijs restituam⁹. In his eorūdē pfederatoꝝ fallacijs dolosecꝫ subtilitatis astutiā ppendam⁹. Nam scis. q̄ est cōis hominū opinio. de duobꝫ duellando se disponentibꝫ. Nam is q̄ puocat tancꝫ reus in iudicio scit si taliter oblatū sibi duellū iuxta multarum terrarū ꝓsuetudies. vt etiā predictū est. nō assumpserit reum se mortis ostēdit. ⁊ h̄ intra se dicere poterit. inter duo pricula hoc eligā in quo spes est vicz duellū. cum in altero nullus sit vite pntis subsidiū. sic Switenses cum cōplicibꝫ suis iuris ordinē ⁊ iusticie rigorē quē infallibiliter sine spe norunt sue temeritatis suppressionē firmiter fore hucusq; recusarunt: ⁊ bel...z in quo spem pmerūt violenter ꝓtra quoscūq; pmissoꝝ occasione ꝓstanter eligerūt. qđ iam p annos multos passim ⁊ interdū intervenientibꝫ treugis: ⁊ ab obitu generosi comitis Friderici de Toggenburg ꝓtinuauerūt: ⁊ in tali ꝓtumacia plura milia hominū interpellatim ⁊ ꝓiunctim successiuis tpibꝫ ⁊ actibꝫ pntibꝫ pdiderūt: ⁊ silr pleriq; nobiles cum thuricensibꝫ in sua iusticia multiplicit exhibita succubuerūt. qui put est spes ⁊ fides nostra ⁊ signus declaratū. quia p iusticia ⁊ patrie defensione feliciter pugnauerunt. nō aliter nisi misericorditer eterne vite pmia pceperūt. Scis aūt ab eq; eo. de quo infra dicet. quia scriptū est. q̄ qui iudiciū ⁊ iusticiam refugit. put pfati pretensi Switenses cū cōplicibꝫ fecerūt apparz eū de iusticia esse diffusz. vt. xj. q. j. xpianis. Ad h̄. iij. q. ix. decernim⁹. vbi de hoc ad idē. lxxiij. di. honorat⁹. de here. cum ꝓtumacia. lib. vj. ⁊ idem silr p Archid. Nam ⁊ fugiens ob timorē accusat⁹ p pdempnato habet. vt dicit lex. ff. de bo. li. Si in libertū: ⁊ in auc. de exhi. ⁊ introducendis reis. §. Si ꝓ quidē. coll. v. Et fuga accusat fugientē vt hic. Nam Switen. cum cōplicibꝫ tam ꝓtumaciter iusticie: necnō iurꝫ ordinē fugierūt. q̄ se reos cora deo ⁊ hoibꝫ patent pdiderūt. O mors cꝫ amara est memoria tua homi iniusto. Ec. xli. ⁊ p psequens iniquissimis amarissima. Nam finis illoꝝ mors est. stipendia em pcti mors: ad Ro. vj. Et pmaxime tam obstinacis mentibꝫ in pfundo maloꝝ sordescētibꝫ. O mors hic tam crudelit inchoata seuerit inflicta horribilit attemptata. stupende ꝓtinuata. gemēter ꝓtinuāda. indesinenter tormētanda. angustiatim torq̄nda. penaliter stimulāda. stridenter fremenda. ⁊ finaliter sine fine. hec mors sine morte infligēt miserabiliter sine misericordia ppetuo cruciatura: ⁊ ad instar horū Switensiū talit succumbentium: ⁊ tam nequit bellantiū bellatur⁹ erat rex Sparitanoꝝ noie Leonida armat⁹ quattuor milibꝫ vel infra bellatoꝝ ꝓtra Xersem regem persaꝝ. fulcitū p mille milia viroꝝ ⁊ vltra. Et ne hic Leonida hostiū dñationi suoꝝ subiceret ad socios inquit. prādete cū inferis cenaturi cenaturi Et ꝓsequēter ea desperatiōe qua pugnabāt ad inferos anhelabant: ⁊ sic gentes Xerses regis. eosdez penit⁹ cōculcabāt. Switensiū aūt gentes cum cōplicibꝫ admstar illoꝝ sine spe iusticie pugnātes quo morituri vadant hacten⁹ puto. q̄ nō ꝓsiderabant. de quo sufficiēter dictū est. §. c. xxx. de bello iusto vel iniquo. Nunc vltra ppende natura silentiū non tolerāte: et h̄ opatur ferox radix pducta radicit⁹ in bestialitate. ⁊ ecce eadē tempestate: ⁊ in dictoꝝ pliorum ꝓtinuatiōe aduersarioꝝ in terris intrepide nulla dei timoris impediti fo...udine plura monasteria vtriusq; sexus. q̄ religiōis loca. insup ecclias collegiatas ⁊ prochiales ac capellas ignis diri foragine. ⁊ al's sacr...ega ⁊ crudeli dissipatiōe tāq; inimici xpi. put fuerūt. imo pissime sue matris: ⁊ oim sctoꝝ suoꝝ se inimicos patent ꝓstituerūt. Eapropt ipsoꝝ dom⁹ ⁊ loca que sup terrā in dic. Thuricensiū regione ꝓsecrata reperierūt quasi in silua lignoꝝ securibꝫ exciderūt ianuas eius in idipsum ⁊ insecuri ⁊ astia deiecerūt ⁊ incenderūt igni sanctuarium dñi in terra pdicta: ⁊ polluerunt tabernaculū nois sui: ⁊ gloriati sunt q̄ oderunt dñm in medio solennitatz sue: ⁊ posuerūt signa sua signa ⁊ nō cognouerūt sicut in exitu vicz terraꝝ suarū sup summū videlicz locorū dom⁹ dei tancꝫ dño dominātes. put lamentat ꝓpheta. ps. lxxiij. Et q̄ vltra infert vsquequoq; deus improbabit inimic⁹ vicz dei: ⁊ irritat aduersarius nomen tuū in finē. vt q̄d auertis manū tuam ⁊ dexterā tuam de medio sinu tuo in finē. Ac si diceret ꝑm. Nicol. de lyra. vt q̄d auertis manū tuā ⁊ dexterā tuam extrabere de medio sinu tuo in finē. i. tam diu nō de-

fendis nos. ꝛ loquit de deo ad modū homis. qui q̄diu differt pcutere dicit manū suam in sinu tenere: ex eo q̄ dom⁹ suas tam miserabiliter quas attingere poterant laniarūt: ꝛ inhūanit defastarūt put infra clarius dicet: ꝛ insup in quodā monasterio Ruti nuncupatū ordis premonstrateñ. terre suo vicino: alis miserabilit p ipsos dilaniato oñi ptunc ipsorū suiteñ. metu diuini cult⁹ decore penit⁹ careñ. cāpanas rapuerūt: ꝛ generosi comitis de Toggenburg pdicti. suorūq̄ pgenitor: ꝛ eorūdem vxor tumbam solennit vt decuit tantā pgenē testudinibus pauimentis ꝛ alijs ornamentj laudabilit decoratā inuaserūt ꝛ aperuerūt: ꝛ nobilia defuncto rum corpora violent extraxerūt: ꝛ q̄ntuz in ipsis fuerat: etiſdez cadauerib vitupositi scādali furiosos insult⁹ suis manib ꝛ pedib intulerūt ꝓtra sacra leguz imperialiū statuta. vt ptz. C. ꝛ. ff. de sepulchro vio. q̄si p totū banc violentiā abhorruit pphet Jacob Dū p filios suos ossa sua de egipto in terrā Chanaā deduci post mortē disposuit. Et psequenter illius ꝛ alior sacrorū locor predia. dom⁹. curtes. possessores. ꝛ habitatores monasterij affixas. Porro quoq̄ vineas. vites. arbores fructiferas. ꝛ fertilissimas radicitus flāmar incendijs. ꝛ alis hostili fastacōe crudelit effulserūt: ꝛ talit exterminauerūt. q̄ hmōi eccliar ꝛ monasterior psone regulariter enutrite ad summā egestatē. imo publicā mendicitatē. pueniētes exulari in opprobriū ꝛ ptemptuz religiose. pfessionis cōpulsi vagarūt: ꝛ ecce q̄d deus vltionū dñs in vindictā malor disposuerit. Nam fuit monasteriū monialiū. de filiab suitensiū: ꝛ suatū ad numer. lxx. vel quasi cōiter refertū ordinis scti Benedicti in interioribs suitensiū alpib ꝓstitutū dictū in monte angelorū p ceteris illius terre angelica religiōis obseruātia vltra memoriā hominū cōtinua strictissime clausura ꝓseruatū. Ūñ nup sedata psecutione pdicta. vicz de anno Mcccclix. Die ꝓo Martis. xvij. Junij. ignis crudelissima voragine p vnius noctis spaciū dictū Monasteriū cū oib ptinentijs suis exceptz psonis q̄ omes euaserūt radicit⁹ est ꝓsumptū: ꝛ intm. q̄ dicte moniales in loco vicino ibidē in monasterio monachor artissimo hacten⁹ cū nimia pressura lamēta bili quoq̄ penuria pmanserūt: ꝛ alique talib incōsuetis anxietatib collapse turpitudis actus exules dispse cōmittendo vagarūt. nec est spes restaurādi: aut pueniendi ad statū priorem: aut paulo minorē. sed prestulant indies totalis desolatiōis maledictionē. put his diebꝫ desperare turpiter vagari ꝓcernunt. Et sic ad ꝓpositū redeundo vident Suitenses in quē transfixerunt. et q̄ in suis vident expienter taliū acerbitatū penam quā nup alijs religionū locz multiplicit intulerūt: ꝛ q̄ filie parentū peccata defleuerūt ꝛ ptulerūt. Et nunc ad ꝓcessum ꝓncipalem redeamus: ꝛ q̄d vltra liuor edax crudelissime gentis ppetrauerit cordialit ppēdam⁹. Nam dū quoddā castrū vocabulo Brissense septuaginta viris ꝛ vltra: ꝛ alijs bellicis reb plene fulcitū cum suis cōplicibꝫ dicti suiteñ. vi potēter obsiderēt: ꝛ dum fortuna mināte. q̄ sine magnor piculor vehemēti⁹ corpor ꝛ rer pnitione violent irruere nō possent: ꝛ possessores castri a Thuricensibꝫ q̄r obsequio fungebant euasionis solatio nō gauderēt ipsi suitēses iādictos possidētes. vite securitatj functiōe firmissimis ꝓbis stabilierūt: ꝛ vt illesi castro cederent spopondert Unde possidentes hmōi sponsiōibꝫ ꝛ pmissis suitensiū credentes. castrū relinq̄ntes ꝓfidenter abierunt. q̄s illico suitenses idem ꝓtra securitatis pmissa. imo penit⁹ alijs suis cōplicibꝫ displiciā gerentibꝫ: ꝛ q̄ hmōi act⁹ nephandissimi ppetrationē oñipotentis iram ꝛ maledictionē sup se puocarent patent ꝓminantib. nichilomin⁹ eosdē cedentes captiuarūt ꝛ crudelit capitibus suis truncarūt: ꝛ taliter in ipsis latrociniū atrocissimū impudent ꝓmiserūt: ꝛ castrū cōsequenter destruxerūt. sed mōstruosa q̄ sunt secuta auribꝫ pcipiam⁹. decollatj hmōi psonis singulariter singuli cū. singul suis capitib in q̄daz prato viridi virētibꝫ quoq̄ gramib plene referto ad ordinē positj: ꝛ ecce loca singlor capitū gramib tanq̄ rasis ad qualitatē ꝛ q̄ntitatez cuiuslibz capitj rotūde fuerāt decaluata ꝛ p plures annos ibidē patent ꝓtinuo videbant. put hodie oīm ꝛ singulor capitū stigmata cernūtur gramib plene. put ꝓmittit denudata: ꝛ miro dei nutu multor languentiū illic quenientiū curabant dolores. Unde pnūc ibidē oratorij p gulam pdicti Thuricen. ꝓstituerūt ꝛ incole proximiores: ꝛ fiūt signa ꝛ pdigia ꝛ miracla p singlos dies: ꝛ talit q̄ p hūanor salute corporū queniūt cateruati. nō tm terrigene. sed etiā extorres: et presertī suitenses ꝛ suitensiū cō-

Rufinus. Et nūq̄d dicā. put clamauert Judei feroces in xpi pscutiōe. alios saluos fecit ꝛ seipm nō pōt saluū facere. Matt. xxvij. ꝛ iste crudel suitensiū pplus alios felices fec: ꝛ seipsum beatū facere nō potuit. sic Nero cū Diocletiano Maximiano ꝛ Domiciano tyrānis mltos sctificauit. i. sctos martyres fecit: ꝛ seipm cū ceteris ecclie pscutoribꝫ infernor gur-

plices sanitatis obstacula recuperātes'

gitib⁹ ꝓhenniter ꝓfundius implicabit. Nam vt dicit ſctūs Tho. in Sūma Act. vj. ar. ij. Magis ⁊ crudelius peccat q̄ bonos occidit q̄ iniquos: ⁊ hoc quadruplici rōne. Primo quidē. qz nocet ei quē plus deberet diligere: ⁊ ita magis agit ꝑtra caritatē Scōo. qz iniuriā infert ei q̄ eſt min⁹ dignus: ⁊ ita magis ꝑtra iuſticiā agit. Tercio. qz ꝓuat cōmunitatē maiori bono. Quarto: quia deū ꝓtempnit ſm illud Luc. x. Qui vos ſpernit me ſpernit: ⁊ ſic iudei ꝓut intelligo maxime peccauerūt interficiēdo xp̄m: ⁊ ꝓſequenter Stephanū: ⁊ multitudinē viroꝝ ſctoꝝ. Attū apparet mihi. q̄ tales ſint inſenſati. q̄ cōtra ſacroꝝ canonū ſtatuta p̄ſumūt venerari mortuos in terra. quoꝝ nobis notiſſima multū vitioſa videbat̄ fore vita. ⁊ ſi ibidē fiunt miracula fraude diabolica. ꝓterea tū non licet ipſoꝝ corpora vel loca colere ſine ſummi pontificis auctoritate. vt ple. ⁊ no. in. c. j. de reli. ⁊ ven. ſanc. Certū eſt aūt q̄ fi unt miracula malorū poteſtate temeraria. vt. j. q. j. Teneamus. **Nobilis.** Bene mouetis. ſz clari⁹ ꝑpende: ⁊ ſincerius informaberis. Dicit text⁹ p̄dicti. c. de quodā ebrioſo violent occiſo: ⁊ venerabiliter tanq̄ ſctūs honorificato. Hij aūt viri ꝓ republica laudabilit̄ ⁊ ꝓ patria tuenda. paſſi ꝓſecutionē. ꝓt̄ iuſticiā occiſi ſunt. quos fore beatos verba veritat̄. vicz. Matt̄. vj. patent oſtendūt. q̄ dixit Beati q̄ ꝓſecutionē patiūtur ꝓpter iuſticiā: ⁊ p̄ſertim. qz in bello iuſto Confeſſionis vero necnō ꝓtritionis remedio laudabilit̄ p̄libato. de quo ſufficient eſt dictū. ſup. c. xxx. ÿ. quid credis ⁊c. Cū al's ſilr. q̄ tollat oīe peccatū. de vltimo ſcribit̄ ſupplicio: etiā extra iuſtū bellum ꝓ officiū iudicij. ꝓut declarat̄ ibidē ꝓ maioribꝫ crimibꝫ inflicto. Hec obſtat. q̄ inuiti ducebant̄. Nam ⁊ iudei traxerūt Paulū extra ciuitatē eumq̄ lapidantes vt eſtimarent eū mortuū. Et ipſe ꝓualeſcens fugiebat eoꝝ ꝓſecutionē. Act. xiij. Et xp̄us dum ſignificaret Petro qua morte foret clarificatur⁹ deū dixit: ⁊ alius te cinget ⁊ ducet te quo non vis Johis. xxj. Et xp̄us ducebat̄ vinct⁹ ad mortē: vt ibidē. c. xix. Nec obſtat ꝓut dictū eſt. s. c. xxx. Si volūtas illoꝝ forte repugnabat in natura. que reſpuit mori. ſed volūtas ꝓ iuſticia vult pati mortē ſi ꝓuenit: ⁊ ita xp̄us ſm naturā humanā abhorruit mori. dū dixit Aba tranſfer a me calicē ⁊c. et hec volūtas glorioſos martyres fecit. Ita no. mgr̄ in hiſtoꝝ. de trina oꝛone dñi. ⁊ Boetius. ij. de cōſo. pſa. xj. Et q̄d aliud mirificū de ſctō legim⁹ Oſwaldo. quia bello publico ꝓſtrat⁹ occubuit. Et palus in quo caput ſuū fuerat affixum. monſtra. qz tactu ſuo ſanauerat infirmos declarauit. Non aūt ſummi pontificis canonizatio hominē poſt mortē facit ſanctiorē. ſed tm̄ eundē oſtendit venerabiliorē. Et dixit Auguſtinus. multoꝝ corpora venerāt̄ in terr̄ quoꝝ anīe ſepulte ſunt in inferis. ſed fines acta ꝓbant: vt no. lex. ⁊ finis quoq̄ pugna coronat. C. de Judi. Rem nō nouā in fi. de peni. di. ij. multi. ix. di. negare. de con. di. j. nullus. hoc expient videmus in paulo crucis xp̄i ꝓſecutore: ⁊ longino lateris xp̄i ꝓfſore: ⁊ pluribꝫ alijs finalit̄ q̄ ꝓ palmā martyrij celeſtia regna poſſidere. Quid aūt aliud: vt dicit Jo. An. i. c. glorioſus. de reli. et ven. ſanc. lib. vj. Conſequit̄ ſctūs ꝓ canonizationē. niſi q̄ eccl'ia ꝓ eo ſolennit̄ ⁊ ꝓ aliquibus ſolēnius dicit officiū: vt in dic. c. glorioſus. Itē int̄ alios ſctūs in letanijs notat̄: ⁊ inuocat̄. Et ſi eccl'ia in canonizatiōe erraret q̄ nō eſt credendū. licet accidere poſſet: vt de ſen. ex. a nob. Nichilomin⁹ p̄ces etiā ad honorē tal' accepte ⁊ grate ſunt. ꝓ fidez eīm xp̄i oia purgant̄. de coha. cle. vr̄a. Et eſto q̄ ÿitas canonizatiōis deficiat. nō deficit fides ⁊c. Item ibidē dicit Jo. Dicim⁹ etiā q̄ cuilibet licet in ſecreto alicui defuncto q̄ ſanctu credit preces porrigere: vt ꝓ ipſo deum intercedat. licet ſolennes preces publice emittere vel ſolenne officiū publice dicere nequeat: et allegat Inno. ⁊ boſt̄. Eſt tū clar̄ q̄ in p̄dicto loco nō corpora cruciatoꝝ: ſed locus tormētoꝝ querit̄. In quo multiplicit̄ ſal⁹ hoīm patēter acq̄rit̄. Nam ⁊ rome vincula ſcī Petri ⁊ carcer ſcī Lucilli ⁊ ꝓpe romā ſpelunca ſcī Benedicti venerant̄. Et ſi eccl'ia ſynagogas ꝓmittit: vt de iud. iudei in ciuitate. īmo loca ꝓſtituta ſub diſſimulatiōe ptrāſit: vt deſpon. inter. in glo. j. Cōſequēter ħ oratoriū priuatū tollerabit: ⁊ ꝓut colligit̄ ex dicta glo. Niſi ſigna miraculoꝝ ⁊ fides fideliū ante ⁊ poſt mortē ſctōꝝ hominū claruerint ad canonizationē ipſoꝝ ſummi pontificis nullaten⁹ ꝓceſſerit. Videm⁹ igit̄ expienter. q̄ in dicto loco ſigna fiūt: ſed q̄ ſpiritu veriſimilit̄ dubitam⁹. de meliori ꝓte. ea rōnabilit̄ interptemur: vt i. c. ij. de re. iur̄. ꝓpendam⁹ q̄z vt res potius valeat q̄ pereat. de ÿ. ſig. Abbate. cū ꝓcor. ⁊ in dubijs benigniorē interptationē ſeq̄ debemus. ff. ō his q̄ in teſta. delē. j. proxime. Notem⁹ etiā. q̄ melius eſt pie dubitare q̄ temere diffinire. xxxij. q. vij. Tantū ⁊ in glo. pen. Et p̄ſertim dū fieri pōt in nulli⁹ ꝓiudiciū: vt ibidē q̄m ꝓncipiū ⁊ mediū ⁊ media ſepe ad ſe trahūt extrema. ff. de ſerui. ruſti. p̄di. l. q̄ ſella. §. vlt. ⁊. l. ij. tēdam⁹ igit̄ fideli' conſideracōe diligent̄ ad ſeq̄ntia: ⁊ ꝓſeq̄mur ſutenſiū geſta Refert igit̄ vt ſcias

quō malitia radicalit̄ insita malis nō penit⁹ sauciata quoddā toti mūdo stupendū impudēter crudelitaſ ꝓmisit ꝓuitū. Nam nō ꝓtenti. q dom⁹ xp̄i ꝛ xp̄iane ꝓfessionis corpora tā flagitio se. put p̄mittit̄ desolarūt. sed insup eiusdē dñi nr̄i Jesu xp̄i sacratissimū corp⁹ in altaraſ ꝓseruatorio venerabilit̄ in ecclesijs ꝓchialib⁹ iuxta ritū eccl'ie vel ꝓpe summū altare magna reuerentia reconditū: ꝛ p̄sertī in eccl'ia ꝓchiali sibi vicina q̄ dicit rifreswil. de loco sct̄o suo tulerūt et vasa ꝓsecrata rapuerūt: ꝛ rabida temeritate hostias eucharistie sacratissime p infirmor̄ vsu ꝓseruate in cruētas sacrilegaſq⁹ man⁹ palpitando surripuerūt: ꝛ in subsannationē sacerdotal' officij sueq⁹ dignitatis temeritate p̄ria suis ꝓtubernionib⁹ funestissimis. ebrioſis ꝛ vinolentaſ et al's crapulosis. non ad māducandū sed dentib⁹ laniandū ꝛ deuorandū indignant̄ singl'arit̄ singulis singulas hostias p̄buerūt: ꝛ talit̄ alludentes cachino turpiq⁹ derisione. Adinstar p̄s byteral'ā ministratiōis gestib⁹ fungētes h̄ dei sanctuariū ꝓsumarūt: ꝛ silia in alijs ecclesijs clā et palam ꝓpetrarūt: ꝛ ecce nōne hic p̄rie pl'us est iste. de q̄ dicit Salomō. Prouerb. xviij. qui impi⁹ in pfundū p̄uenit pct̄or̄ ꝛ ꝓtempnit: ꝛ sequit̄ eū ignomīa ꝛ opprobriū vicz future damnationis. Quia p̄m Jsi⁹. sepe diabol⁹ eos q̄s ad penitentiā ꝓuerti negligentes ꝓspicit p̄ vanitate scelerū p̄culsos ad desperationem deducit. **Rusticus.** Sunt horrende ꝓsideratiōis iudicia q̄ p̄fers et cuncte xp̄iane ꝓfessionis ꝓfitentib⁹ fidē pfundis suspirijs lachrimosiſq⁹ gemitib⁹ ꝓpendiculāda: ꝛ nūq̄ frigide p ꝓncipes terre obliuioni desidioseq⁹ tradenda. sed his dimissis vadam⁹ ad alia: ꝛ rogo si q̄ bella gesserūt suitenses cū cōplicib⁹ q̄lit̄ illa p̄feceṙt cū magna de sua strenuitate q̄ndā recent̄ recitabaṫ fama. de his rusticitas mea desiderio foret clarius certificāda. **Nobilis.** Sup̄. c. xxx. ꝯ. quō larga ꝛ c̄. tetigim⁹ de falsitate in bello nō cōmittenda. sed q in ipso certa iusticie fides int̄ bellatores sit fidelit̄ seruāda Unde p̄sentē gestor̄ materiā mouim⁹. sed hic plen⁹ veniet determinānda. Scias q de āno dñi. Mcccxliij. ipsa die marie Magdalene iā dicti suitēses seclusis Solodorēn. ꝛ Bernēn. al's tū cum cōplicib⁹ suis ante muros oppidi impial' Thuricēn. ꝛ p̄pe torrētem ꝛ capellā sct̄i Jacobi leprosor̄: ꝛ cū leprosario in armis hostilit̄ ꝓgregati: ꝛ suos hostes vicz Thuricēn. ibidē p̄ntes virilit̄ aggredi trepidātes: ꝛ p̄dūt q̄si ex adipe inimīcas eor̄. atz humanitaſ ꝛ māsuetudis natural' abutētes officio transiert̄ in affectū cordis malignissimi: ꝛ opati sunt nequitiā vt ecce. Naz dū decreuerūt vt bellarēt ꝓtra nobiles ꝛ ciues Thuricēn. ibidez p̄stulātes eosdē: ꝛ dū essent in p̄cinctu bellādi extūc q̄dringenti viri vel q̄si ad h̄ p suitēses ordinati p̄curētes: ꝛ signo q̄ nobiles ꝛ Thuricēn. vtebant̄. vicz rubea cruce sigti: ꝛ tanq̄ amici cōiunxerūt se eisdē pacifice penit⁹ p nobiles ꝛ ciues p̄dictos ignoti: ꝛ ꝓsequēter dū sui cōplices vicz suitēn. appropinq̄bant: clamauerūt fugā: ꝛ coartarūt alios ad eandē: ꝛ dū patuit opportunitas ml'tos nobiles ꝛ ciues Thuricēn. improuisos intra capellā ꝛ extra manētes apō torrentē de p̄pe manantē crudelit̄ occiderūt: ꝛ effudeṙt sanguinē ipsor̄ tāq̄ aquā in circuitu: ꝛ leprosos in leprosario ꝓstitutos interemerūt: ꝛ res eor̄ surripuerūt. ꝛ supstites extra sua habitacl'a repulerūt. hinc suburbia cū capellis ꝛ molendinis vsu dicti falsi signi igne cremarūt: ꝛ res mobiles abstulerūt. Item sil'i q̄z modo oppidani Berneñ. sepe dicti cū suatib⁹ cōtra ciues Friburgeñ. sibi vicinos inimicos diffidatos. de āno dñi. Mccccxlviij. ꝛ de mense septēbris se rubeis crucib⁹ bellādo nequit̄ desigrūt: ꝛ p hmōi falsitatē multos de dictaſ ciuib⁹ palā improuisos ꝓsternarūt. Et nūc ad ꝓpositū redeam⁹. Jtē dicti suitēn. cū cōplicib⁹ dū quendā Rudolffum militē strenuissimū p̄cunctaſ in pl'o elegātiorſ forme p̄pollentiorſ stature ꝛ robustioris corpis effigie: et eminentē adinst̄.r Saul regſ ab hūero ꝛ sursuz: vt. j. Reg. ix. c. patent̄ p̄signatū: necnon dignitaſ ciuiū Thuricēn. regentē mgr̄atū p supdicta bellator̄ falsissima signa deceptū. Multo tū suitensiū interitu difficillimo canatu ꝓstrauerūt: ꝛ ipsi semiuiuo d mū manēte pect⁹ aperuerunt: ꝛ cordis sui massam integralit̄ de suis visceribus eneruarūt: ꝛ sagimine suo tanq̄ pinguedine porcor̄ ocreas ꝛ calciamēta in nobil' hūane ꝓditiōis ꝓtemptū punxerūt: ꝛ talit̄ demū diuerso cruciatu sibi miserabilit̄ inflicto dire mortiſ examē intulerūt. Nunc audi mirabil' dei iudicia. Nā deo vltionū dño miscēt̄ disponēte finalit̄ maiorē dicti suitēses cū cōplicib⁹ iacturā reportarūt. q plures de ipsis q̄ fuerāt in exercit⁹ cauda nescientes hmōi traditionē seuissime suates talit̄ falso signo sigtos tanq̄ inimicos inuaserūt ꝛ occiderūt iuxta illō sepe sup̄ allegatū Nō est lex eq̄or vlla q̄s necis artifices morte pire sua. de q̄ conamine ꝛ tāte falsitatiſ ꝓpetratiōe: merito exigētib⁹ ꝓpetuā demeritiſ infamiā reportabūt: ꝛ de h̄ est publica vox ꝛ fama: ꝛ q̄ nō tm̄ eodē tp̄e: sed exposṫ multiſ ꝛ iteratiſ vicib⁹ vsi sunt eadē falsitate: ꝛ q̄ in h̄ casu sup̄ his bo

stis ꝓtra hostẽ possit esse testꝫ: ꝛ ꝓpetrata semel ꝑ hostẽ tlĩ falsitate ꝙ exposit ꝑs aduersa ad fidẽ tal' iusticie seruandã nõ teneat'.plene dictũ est.s.c.xxx.ỹ.videt mihi ꝙ non ꝛc. Et quõ ꝑ hmõi act⁹ nequã q̃druplex ꝓmiserit crimẽ. vicz falsitatꝫ incẽdq̃. dictũ est in eodẽ.c.ỹ.clare ꝓsiderãti. Sz attẽde q̃lit' dñs exercituũ: ꝛ rex magn⁹ sup oẽs deos: reddit habũdant' faciẽtibꝫ intq̃tatẽ iuxta opa sua: ꝛ puguit ꝑ eo orb terraꝝ ꝓtra insensatos. Sap'.v.qõ exponit Greg. Horat'.vj. l.c.v. Orb q̃pe terraꝝ cuz dño ꝓtra insensatos pugt.qñ in pena delinq̃ntiuz elemẽtoꝝ aduersitas militat.qõ patebit.j. Et insup q̃ patent' dictꝫ gẽtibꝫ.q̃ suitẽses dicũt'.cũ cõplicibꝫ ꝓprie talionis influxerit dirissime pene punitionẽ: ꝛ retributõis mercedẽ: ꝛ ad lr̃az iuxta ꝓphetã. Jere. j.c. Cuz ad eũ dixerit dñs.q̃d vides Jeremia: ꝛ dixit virgã vigilantẽ ego video: ꝛ dixit dñs ad eũ bene vidisti.qz vigilabo ego sup ỹbo meo:vt faciã illõ: ꝛ factũ est ỹbũ dñi scõo ad eũ dicẽs. q̃d tu vides:ꝛ dixit ollã succẽsam ego video: ꝛ faciẽ ei⁹ a facie aq̃lonis: ꝛ dixit dñs ad eũ. Ab aq̃lone pandet oĩe malũ sup oẽs habitatores tre:qz ecce ego ꝓuocabo oẽs cogtiones regnorũ aq̃lonis ait dñs. Regna aũt iuxta Bedã aq̃lonis sunt infra occidentẽ ꝛ septentrionẽ.de q̃bꝫ gẽtes inferi⁹ descripte ꝓprie ꝓuenerũt in dãpnationẽ suitensiũ: ꝛ suoꝝ complicũ. Et ꝓñter prophet⁹ ꝑ eundẽ Jeremiã.c.v. put ibidẽ dixit dñs Ecce ego adducã sup vos gentẽ de lõginq̃:gentem robustã:gentẽ antiquã:gentẽ cui⁹ ignorabas linguã: neq̃ itelliges q̃d loq̃t' pharatra eius q̃si sepulchꝝ patẽs vniuersi fortes:ꝛ comedet segetes tuas ꝛ panẽ tuũ devorabit filios tuos ꝛ filias tuas comedet gregẽ tuũ: ꝛ armẽta tua comedet vineã tuã ꝛ ficũ tuũ ꝛ ꝓteret vrbas munitas tuas ĩ q̃bꝫ tu habebas fiduciã gladio ꝛc. Cõcordat ꝓprie maledictio Hoysi quã fec̃ inobediẽti ꝓpl'o isrl'.Deut'.xxviij.ỹ.adducet dñs sup te gentẽ de lõginq̃ ꝛc. ꝛ ecce q̃d dixit devorabit filias tuas. ℏ intellige put p̃dictũ est.s.c.xxiij.ỹ.ꝛ cõmederũt Jacob ꝛc de cardinalibꝫ: ꝛ sequit' in textu. Uexꝝ tñ in dieb⁹ ill'ait dñs nõ faciã vos ĩ ꝓsumationẽ vicz suitẽses: vt ptz ac si diceret sed in futuro. Itẽ seq̃. Ex si dixerit⁹ q̃re fec̃ nob dñs nr̃ hec oĩa:dices ad eos:sic derelicq̃stis me vicz ꝑ maliciã:ꝛ fuistis deo alieno in tra vr̃a vicz ꝓncipi vr̃o q̃ dicebat' Ammã reding: sic fuiet⁹ dijs alienis.i.alijs ꝓncipibꝫ exulati in tra nõ vr̃a.put.j.dicet'. Et in ỹitate loq̃r exprt⁹.q̃ bũt suũ ꝓncipẽ q̃ mõ mortu⁹ est in vita coluerũt.put q̃ndaz romani Quirinũ ꝛ Octauianũ et Atheneñ.mineruã ꝛ apd delos apollinẽ.p dijs gẽtes venerati sunt. de q̃bꝫ.s.c.xvij. Et nũc ppende magĩa dei. Ñã anno revoluto vicz. Dcccc.xliij. Uenerũt gẽtes ab extremis tre:ꝛ in nũerabiles nobiliũ cet⁹ nutu iudicꝫ cũcta cernẽtꝫ ꝓgregat⁹ vicz frãcigine/hispani/arrogoneñ. portugaleñ.castelleñ.cõpostelleñ.scoti.britones.normãni.lombardi.castellani.burgũdiones. sabaudini.bickardi.armeniaci.lotringeñ.flandreñ.brabãdini.hollandrini. ꝛ summarie de oĩbus finibꝫ gallie. Et p̃sertim ab oĩ natiõe q̃ sub celo est siue plaga occidẽtal' ꝛ aq̃lonis ptiuz ad excitationẽ illustrissimi ꝓncipis Delphini ꝓmogeniti regꝫ frãcie. veri karolini diuinit⁹ ordinati in victã maloꝝ.put Asur rex.de q̃.s.fecim⁹ mẽtionẽ notabilẽ.c.ptio.ỹ. Sũt aũt ne remedia ante mediũ: ꝛ die Mercurij.xxvj.mẽsis Augusti.dictꝫ suitẽsibꝫ cũ oĩbꝫ suis ꝓfederatꝫ. ꝓtũc dictũ oppidũ Thuriceñ. ꝛ sil'r aliud castrũ fortissimũ dictũ Uarefberg alimentꝫ tñ nõ refertũ ꝓpe Basileã collocatũ in supbia ꝛ abusiõe gñdi potent' obsidẽtibꝫ.gẽtes p̃dicte iuxta tenorẽ ꝓphecie ꝛ de ꝓpl'o p̃dicto vicz suitensiũ ꝛ ꝓfederatoꝝ ꝺ alamanic⁹ fuit: ꝛ linguã quã nõ nouit audierat:p̃cise ꝛ adinstar ꝓflicti ꝑoris extra muros suoꝝ ꝓfederatoꝝ vicz Basilien siũ ciuiũ et apd capellã sctĩ Jacobi apt'i leprosoꝝ: ꝛ apd torrentẽ ibidẽ defluentẽ q̃ttuor milia p̃dictoꝝ ex oĩbꝫ suis finibꝫ electoꝝ ꝛ vltra: ꝛ q̃ extra t'mios suos hmõi aduenas insecꝫ p̃tendebãt: vna ptinuatiõe de mane vsq̃ ad vesperã occiderũt: ꝛ plures eorũdez in mltitudie gñdi q̃ ꝓfugerãt in capellã ꝛ habitacl'a leprosoꝝ elemẽto ignis crudelit' ꝓsumarũt: ꝛ de igne tpali ꝛ corrupubili ad instar Sodomitaꝝ ꝛ Homorreoꝝ violent' ad ignẽ eternũ trãsmigre cõpulerũt: vt Beñ.xix. ꝛ q̃d vltra factũ sit attẽdam⁹. Ñã post mẽsem dũ loc⁹ certamis ꝑ infirmoꝝ reductiõe mũdaret' aptũ fuit cellare q̃ddã.in q̃ centũ min⁹ vno suitẽses integris corporibꝫ ꝛ incorruptꝫ statẽs cõpressi tantũ elemẽti supdicti fumo ꝛ feruẽti tumore amarissima morte suffocati sunt:ꝛ hic iuxta ỹba ꝓpete p̃dicti ad lr̃az aduenaꝝ gens robustissima comedebat segetes: ꝛ ꝓprie oĩa alia ꝛ singl'a prefecit ꝓsumauit ꝛ ipleuit q̃ ꝓpheta supi⁹ descripsit. Et insup impleta sunt q̃ scribunt' Johel'.ij. c.vbi ꝓpheta sic inq̃t Quasi mane expãsum sup mõtes ꝓpl'us mult⁹ ꝛ fortꝫ silis ei nõ fuit a principio:ꝛ post eũ non erit vsq̃ in oẽs generatiões ante faciẽ ei⁹ ignis vorans: ꝛ post eũ exurens flãma q̃si ort⁹ voluptatꝫ tra corã eo: ꝛ post eũ solitudo deserti: neq̃ est q̃ effugiat eũ q̃si aspect⁹ equoꝝ aspect⁹ coꝝ: ꝛ q̃si equites sic current sic sonit⁹ q̃drigaꝝ sup capita montiũ exiliẽt sicut

Capitulum

sonit⁹ flãme ignis deuozãt⁹ stipulã velut ꝓlus fort⁹ ad p̃liũ a facie ei⁹ cruciabũt ꝓpli oẽs vultus redigent ad ollã sic̃ fortes cuꝛrũt q̃si viri bellatoꝛes ascẽdũt muꝝ. hec ibi. Et vltra si ꝓpie ꝓpẽdis i eo in q̃ deliq̃rũt vic⁹ suiten. cũ cõplicib⁹ in loco re ⁊ tpe sunt puniti: vt de tẽp. oꝛ. ifas ꝺ elec. puida. li. vj. ti. fi. cũ ꝓcoꝛ. Cõcoꝛdat mgr̃ i hys. Act. j. vbi ꝺr ꝺ judę ꝓditoꝛ⁹ iteritu miserabili sic inq̃ens. dignũ em̃ erat vt viscera q̃ ꝓditionẽ acceperãt rupta caderẽt guttur q̃ voꝝ ꝓditionis exierat laq̃o artaret: ⁊ subiũgit. sepe em̃ malũ pene exp̃mit mod⁹ culpe. Vñ abscidit̃ hoi caput coꝛpis: qꝛ ipe abscidit caput mẽt⁹. i. rõnez: sic judas moꝛtu⁹ est i aere tãq̃ acreis ptãtib⁹ sociãd⁹ cõgruũ em̃ erat vt separet̃ ab angeloꝝ ⁊ hoĩm regiõe q̃ offensus fuerat vtriq̃: sic dignũ erat. q̃ q̃ aplꝰ xpi vic⁹ Jacobo: ĩmo ipi xpo ⁊ ꝓpt̃ xpm honoꝛi ꝓprio ⁊ alieno nõ pepceꝛt. q̃ hãc vltiõis amarissimã talionis penã reportaꝛ⁹: ⁊ ita mod⁹ ⁊ loc⁹ pene ipsi culpe ꝓpꝛiissime ꝓuene rũt: ⁊ insuꝝ aliud gl̃iose notab vidicte gen⁹ rõnabilit̃ pñtib⁹ reuerent̃ ꝓscribendũ. Fla Karol⁹ magn⁹ ĩpaꝛ⁹ exoꝛt⁹ de fr̃aco ꝝ regno pissim⁹, put ĩ hac valle lacrimaꝝ dilexit suos: nec vnq̃s sibi fideles reliq̃t q̃slibz in tribulatiõe ꝓstitutos: ⁊ q̃ndã ꝑ antiq̃ssimũ Thuriceñ. castrũ tã solẽnit̃ in sctoꝝ martyꝝ Felic⁹ ⁊ Regule ac exupantij laudẽ ⁊ honoꝛẽ: eccl̃ia ⁊ clericoꝝ venerabili collegio fertilissimisq̃ terr⁹ t̃itoriis ⁊ possessiõib⁹ dotate decoꝛauit talit̃ tã enoꝛmit̃ vidẽs ꝑ gẽtes suitensiũ ꝓdictas q̃ndã ꝑ ipz vt p̃mittit̃ religatas ⁊ cõplices suos tã crudelit̃ angustiatũ. vndiq̃z igit̃ apd̃ regẽ regũ in cui⁹ pallatio ꝓhẽnit̃ militat. Adinstar pzoni fidel̃ ⁊ aduocati sagacissimi ipsi⁹ regi et̃ni gr̃a: ⁊ legũ imp̃ialiũ habũdant̃ referti ꝓtia ꝓdicti sui nobil̃ castri tã iniq̃ suppꝛessi largã a dño dñantiuz impetrauit liberationẽ. Vñ de regno suo Fr̃acie ⁊ de domo magnificẽtie sue filiũ suũ noĩe Karolũ ⁊ vez Karolinũ cognoĩatuz Delphinem cũ regnicol̃ suis ad ciuiũ siue burgẽsiũ suoꝝ: ĩmo clericoꝝ de dicẽ⁹ suis eccles̃ijs q̃s fundauerat suscitanit ⁊ destinauit gl̃iosum liberatoꝛẽ: vt talit̃ extra muros Basilien. ꝓsterneret hãc ꝓteruissimã gentis generationẽ: ⁊ ꝑ h̃ de oppido suo imp̃iali Thuriceñ. put factũ est penit⁹ tolleret obsidionis et oppꝛessiõis tꝛiolationẽ: ⁊ talit̃ vt ipsi suiteñ. ꝑ se dicere possent elcuate vexillũ: qꝛ malũ visuz est nob⁹ ab aq̃lone ⁊ ꝓtricio mag⁹: vt ibidẽ Jere. c. vj. in ꝓn. ⁊ ecce illi ab aq̃lone ⁊ mari ⁊ isti de terra australi aut ex pte dominꝰ Austrie Isa. xlix. ⁊ ipsi ciues Thuriceñ. ꝓclamarẽt. laudate celi ⁊ exulta t̃ra Jubilate mõtes laudẽ qꝛ ꝓsolat⁹ est dñs ꝓp̃lm suũ ⁊ paupeꝝ suoꝝ miserebit̃ ibidẽ. Sz vt vltia ꝑmis coꝛrũdeant: ⁊ q̃ ad vniuersoꝝ ꝓditoꝛũ cũcta rite regẽt⁹ cernam⁹ q̃ potent̃ singl̃a ꝓcedãt: ⁊ gẽtes in quẽ trãsfixeꝛt stupẽdo pauoꝛe ꝓspiciãt: vt Joh. xix. Ecce Jacobũ inter gl̃iosos ꝓncipes t̃re nõ minimũ: vt p̃mittit̃ crudelit̃ offensuz. ⁊ ꝑ h̃ Karoli magni viscerib⁹ int̃nis spẽali ꝓuilegio dilectõis spiritũ amari⁹ incẽsuz: vtz Fla ipse ꝑmũ ad ipsi⁹ apl̃i nois magnimitatẽ apd̃ sue sedis ꝓpiat̃ maiestatẽ vic⁹ ĩ Aq̃sgrani Basilicã scti Jacobi. Itẽ apd̃ Tholosaz collegiũ scti Jacobi: ⁊ aliud qd̃ est i vasconia int̃ vbẽ q̃ dr̃ Axa ⁊ sctm̃ Joannẽ fordue via jacobitania. Itẽ eccl̃iaz scti Jacobi apd̃ Parisi⁹ ⁊ ꝓdictã eccl̃iaz Thuriceñ. mire deuotiõis affectu fundaunt: ⁊ quãlibz eoꝝ solẽnit̃ dotauit: ⁊ si vindictã hmõi ad suoꝝ ꝓnoꝝ gl̃iaz ordinauit apd̃ altissimũ Nõne videt̃ iurz ⁊ rõnis iudiciũ fore dignissimũ. put hec ⁊ alia in q̃daz monstruosa collatõis cõpilatiõe ad romanoꝝ regẽ modernũ dictata. j. vident̃ sincer⁹ exp̃ssa. Dicit̃ aũt Delphin⁹ a nobili comitatu delphinat⁹: aut delphin a delphinib⁹ beluis marinis velocioribus cũctz: q̃ꝝ effigies ducit i armis. de q̃b⁹ post mlta ꝺr Physiolog⁹ delphines mli serra dorsi cocodrillos ledũt: ĩmo necãt ex secta vẽtib⁹ illos. Vñ ꝓprie quẽadmodũ delphi sol⁹ int̃emit cocodrillũ int̃ aialia q̃drupedia ferocissimũ ꝛm Plinij: sic delphin⁹ nr̃ solus int̃ mũdi ꝓncipes ꝓstrauit hos ꝓpꝛios. i. cocodrillos ferocissimos int̃ gẽtes germanie crudelissimos Est aũt cocodrill⁹ aial i t̃ra ⁊ i aq̃ gsistẽs cutẽ vsq̃z ad pect⁹ inuicibilẽ armis ꝓducẽs vigiti cubitoꝝ lõgitudine Quat tellure solũ int̃ aniantia supioꝛẽ mãdibulã manet ⁊ ligna caret dẽtib⁹ serratz moꝛsu venenoso cũ apꝛi culmo ꝓparet. Bulosuz nimis: ⁊ semꝑ crescit fugiẽtes hoies ꝓsequit̃ ⁊ manẽtes fixe ꝓfugit: ⁊ si fugiẽtes int̃ imit sup̃ ꝓstratos lacrimas emittit. ꝑ hyemẽ dormit secur⁹ ab oĩb⁹ aialib⁹ ꝓter delphinẽ q̃ ipm doꝛsispina in pectoꝛe molli ꝓfigit: ⁊ ecce mirandũ mlta q̃dẽ ãmiratiõe ꝓgruũ q̃ in iãdicto regno fr̃acie ⁊ ĩ ciuitate Cameraceñ. ⁊ nibi ĩ loco religioso i q̃dã volumie vetustissimo lr̃a antiq̃ta nouit̃ repta sunt metra q̃ sequunt̃ de hoc certaminis conflictu (ꝓpꝛiissime vatizinãtia. Et sunt hec.

Annis millenis q̃dringentz sibi iunctis
Undecies quater vexabitur aquila nigra
A rabido vulgo peribit copia gentis
Juuenis ab occeano veniens intrabit in austrum
Dulciter ⁊ multa sociatus gente perita
Aduentu cuius timebit ⁊ aquila vulgus

Magnus regnabit succumbēt quē contra tenebit
Fames ⁊ interritus ac strages in illos
Non contentus eis magnanimus alta querendo
Tandem pax ampla toto vigebit in orbe
Copia frumenti sic olei magis auene
Vel rarum venus gaudebit copia vini
Steriles ⁊ multe parturient meretricos
Et ventris fluxus sequetur post variolas

¶ Plura siq̄dez alia ptic̄lariū bellor̄ certamīa int̄ ptes mr̄uplicit̄ sunt pacta q̄ brevitatis gr̄a p̄nūc decreui⁹ dimittēda. Et ad nr̄m ꝓpositū reuertēdo diligēt̄ ppēde. Hā dū nup. vicz de āno dñi. Mcccc viij. ī medio mēs̄ januarij: ⁊ ipa die scti Hilarij q̄daz gētes mōtane cōit̄ nūcupate Appenzelleñ. pnūc put ptūc dict⁹ fuit ēsibꝫ ꝓfederati moribꝫ. ritibꝫ. ⁊ gestibꝫ. ⁊ stat⁹ ꝓformes ꝓnūc⁹ sibi pseuerāt̄ fuit ēsibꝫ iādict⁹ dñarēt̄ seuiēdo p̄ sweuie ptes supior⁹: ⁊ mr̄ta nobiliū castra castella ⁊ castileta desolauerāt: ⁊ hmōi psecutōis exam̄ crudelit̄ fere p̄ septē ānos durauerat: ⁊ ecce dū demū castrū pgancie ī capite laci Cōstañ. ⁊ ī mōt⁹ ꝓtice firmissime ꝓstitutū deuastare p̄sumpserāt dño disponēte q̄si oēs p̄ wilh. comitē dicti castri ⁊ nobiles sibi cohērētes gladio fūt extīcti: ⁊ ecce q̄dē Berengeri⁹ nobil̄ de landēberg breuissime defūct⁹ mag̃ voce clamabat dē cēs: nūc int̄ficiem⁹ mr̄ieres cū puul̄ suis: ne forte viuēdo crescāt: ⁊ ī naturali malicia radicalit̄ īsita fiāt viri parētibꝫ peiores ⁊ pseqūnt̄ nos ⁊ posteros nr̄os quēadmodū fecer̄t pres eor̄: ⁊ heu nō fuit exaudit⁹ sz expiēt̄ hmōi fūj put seniores sui hodie psequūt̄ nobiles. vñ put scribit̄ Nūeri. xxx. dixit moyses ad pl̄m isrl̄ dū de mādato dñi psecut⁹ fuerat madionitas cūctos int̄fi cite q̄cq̄d est gener⁹ masculi etiā in puul̄ ⁊ mr̄ieres q̄ nō nouer̄t viros in coitu iugulate: puellas aūt ꝑgies rel̄quate vob: sic ⁊ ait q̄dē exp̄t⁹ Oportet fieri de dictar̄ gētiū vicz suitēsiū vniuersitatibꝫ vl̄ aūt penit⁹ cū germīe suo relegēt̄ put q̄ndā sil̄e de saxonū regiōibꝫ fuer̄t deportati ako q̄n pacē nob⁹ ⁊ poster⁹ nr̄is

Rustic⁹ An supior̄ numinis fato mōstruose ꝓcesserit hor̄ sincerā nunc̄z relinq̄mus.

Nobil̄ plebeor̄. vicz suitēsiū ꝓcurētibꝫ tpm q̄litatibꝫ tam subita ꝓcul

Nobil̄ Cōpetent q̄r⁹ ⁊ cōpetentiori q̄z rōne nimir̄ mouer⁹: ⁊ si placz iudicio catio ⁊c. nr̄o ꝓgrua rūsiōe satier⁹: puto mirifice p̄nt⁹ belli mysteriū fuisse p̄figuratū: ⁊ tāc̄z āniuersariū necessario celebrāduz ꝓpt̄ gestor̄ mirabile testioniuz incūctant antiq̄ssimor̄ fūt ⁊ fuer̄t ꝓxie mille āni iuxta diuersar̄ cronicar̄ ꝓcordātias ritissime trāsacti vicz ab incarnatiōe dñi nr̄i jesu xp̄i. cccc xliij. q̄ numer⁹ p̄ algorismū antiquū trib⁹ tm̄ figur⁹ sil̄ibꝫ videt̄ designi⁹: vt ecce. 444. q̄ q̄dez figure bis p̄cē millenariū ꝓxie ꝓcurr̄t dieb⁹: ⁊ tal̄ figurar̄ nūer⁹ iter̄ post mille ānos videbit̄ revolut⁹ dū talit̄ vicz. 2444. fuerit p̄ posteros figurat⁹: sz omissa millenarij nūeri declaratiōe q̄ sufficient p̄ Greg. Horal̄. ir. c. j. videt̄ latissima designatiōe describi pt⁹: sz nūc ad hmōi triū sil̄ium figurar̄ pcedam⁹ diuulgationē cū larga demōstratōe. ecce obi de āno dñi. 444. mortu⁹ ē sixt⁹ papa. iij. ⁊ eodē āno creat⁹ leo papa. j. ⁊ ipauit ī orientē mior theodosi⁹: ⁊ cū eo gener su⁹ valētinian⁹ q̄ de theodosij dispositiōe ī ptes occidētales dirigit̄ gl̄iose regitur⁹ ⁊ ipatur⁹: ⁊ eod̄ āno Attila rex hunor̄ dū Belā germanū regna sui ꝓsortē pemerat sil̄r puenit ad gallias fult⁹ fortissimor̄ ⁊ ferocissimor̄ iror̄ ptubernio q̄s sibi de diuersar̄ gētiū regiōibꝫ subiugauerat p̄lio ad demoliendū romanū umpiuz p̄seuerabāt aūt cū dicto valētiniāo galli ⁊ burgūdiōes ⁊ frāci ⁊ saxones: ⁊ oēs pene ptiū occidētaliū gētes. Vñ p̄ibꝫ ab vtrisq̄z cōdicti inestimabilit̄ glomorose ꝓueniētibꝫ ī alamannia ꝓpe mōtaniū alsatinū. i. mōtes ptiū alsatie. j. Basileā ⁊ Argentariā civitates. vbi p̄mū rex burgūdie cū armiger⁹ suis ꝓstrat⁹ succubuit. demū vt mr̄ta pauc⁹ ꝓstrigam⁹ tā crudelit̄ pugtū est q̄ cesa sūt ex vtraq̄z pte. cl xxx. milia pugtor̄ tāt⁹ q̄z sāguis effus⁹ ē. q̄ riuuli torrētes excreuer̄t. q̄ cadauera mortuor̄ p̄ loca remoti⁹ trāsti. ler̄t Attila ꝺo rex tāc̄z vict⁹ pannoniā vngarie vicinā redūt: ⁊ maiorē exercitū colligēs cū feruēti furore lōbardiā trāsitur⁹ p̄ totā ytaliā intrauit ⁊ p̄mū acq̄leyam capiēs. ⁊ deiceps mr̄tas lōbardie civitates occupauit. deīde ad p̄ces leonis pape p̄dicti italiā exiēs ī pānonia tyrānidē dire mor⁹ exa-

Rustic⁹ Et sic ptinēt̄ ppēdo. q̄ āniuersariū mille vicz ānor̄ ī ista regiōe vimie ꝓsūauit.

Nobil̄ dēt̄ ꝓxīssime celebratū nūc q̄ternū describas pib⁹ passib⁹ triptitū

Nobil̄ Placet q̄situz. Nam in vtroq̄z bello p̄ primū q̄ternariū nob⁹ designi⁹ q̄druplex superbia predictorū gentiū vicz superbia cordis. scōo superbia oris. tercia superbia operis quarta superbia habit⁹. De p̄ma superbia vicz cordis dixit ꝓpheta Ysa. v. Ue q̄ sapientes estis in oculis vr̄is: ⁊ alibi extollentiā oc[illegible] ne deder⁹ mihi. Ecc̄i. x. Hā hac superbia fuerat infecte gē

tes supdicte vicz Suitēses z Hunones. qz de laribz ꝓuīs mlto pauciores trāsiuerūt ꝓtra plures z in alias regiões vicz Gallicanas. De scda supbia vicz oris silr ambe iādicte ptes fuerāt resperse: qz patent nō hesitātes palā ptestātes: īmo ꝓmittētes mutuo se velle occidētales. ꝑut ꝓmittit redigere succūbentes: z mēnta est iniqtas sibi ꝓtra quā dixit ꝓpheta Dispdat dns vniuersa labia z linguā magniloquā. ꝑs. xj. Et scribit Sopho. iij. qz dixit dns Transferā de medio tui magniloqs supbie eue: z nō adjcias exaltari āpli⁹ in mōte sctō tuo. De tcia supbia videlicz operz mirabilit ambe fuerunt circūsepte ptes: qz fortiores z robustiores qs fuerit apparebāt: z de opibz manuū suaz nimiū ꝑsumebāt: de q dixit ꝓpheta. ꝑs. c. Nō habitabit in medio dom⁹ mee q facit supbiā. De q̄ta supbia vicz babit⁹ insensate ꝓcedebant: qz ꝓ traz spacio se mlcz armis ꝓciosis z armatur z armoz instrumētz onorabāt q Jeremias ꝓpheta. c. xlvij. detestabat dicēs Clamabūt boies z vllulabūt oēs habitatores tre ab strepitu pōpe z armatoz z bellatoz ei⁹. z a cōmotione q̄drigaz ei⁹ z mltitudie rotaz illi⁹. Itē de scdo q̄ternario ꝑut colligim⁹ ꝑ beatū Bernn. in ꝑmone q̄daz ad ꝑsiliū impator z q̄dez q̄ttuoz modi pueniūt: vt h. q̄dez ꝙ trahunt inuiti z fuerūt debiles z imbecilles: alij trahunt illecti ꝑut fuerūt robusti fortes et iuuenes: Alij seducunt ignari ꝑut fuerūt simplices causaz dissensionū non intelligētes: Alij se quūtur spōtanei ꝑut fuerūt dñantes z iratu maiores. auaricia. inuidia. z supbia. pullulātes z ceteros oēs seducētes. Itē de tcio q̄ternario ꝑut elicit ex libris iādicti bti Bernn. q ꝑut ꝑmittitur loqns de ꝓsilio impioz iniq ꝓsedere volētibz cathedra pestilētie ꝓstituit: q q̄ttuoz pedibus substituit. ꝑm⁹ est malicia. scdus ꝓtēpt⁹ dei. tercⁱ⁹ irreuerētia. q̄rtus astucia. Hā vtiqz malicia fuit in gētibz ꝑdictz cū tanta mala ꝓ deū z ei⁹ iusticiā acqrendo rem nō suā ꝑut ꝑmittit ꝓpetrare ꝑsumpserūt. Itē scdo ꝓtēpt⁹ dei fuerat in ipsis duz ipm deū z ei⁹ iusticiā ꝓtēpnendo nō ꝑiurz ordinē sed ꝑ violentiā alioz possessiões inuadere ꝑsumpserūt. Tercio fuit irreuerētia. dū extoꝛres z adue. vagādo reges z ꝓncipes gallie in solo suo irreuerent angarie potent attēptant Hā licz eadē ꝛa sit de lingua ꝑnūc alamanica indubitāter tn ab antiq dr oriētal gallia se ꝓtendens ad reni z are flumia. Quarto fuit astucia. i. dol⁹. īmo caliditas maxia volētibz ditari fraudulēter cū alteri⁹ iactura: z maxie in gentibz suitensiū q in ꝑlio ꝑtacto aduersarioz assumpserūt sig: z sic habes haz triū figuraz q̄ternoz ꝓter q̄ttuoz interꝓtatiões plenā desigtionē. Sunt āt hee figure ꝑ ceterz i algozismo significatie vnū certū modū belladi aut dimicādi ꝺ octo modis ꝓncipalibz in. c. xxx. deductz. Hā dimicatur⁹ z bellatur⁹ studiose nitit talē tractū vicz q̄ttuoz ꝑ gladiū circūferēdo aduersus aggredientē g rare: z acie suā sagacit ꝑ tles belliferos cōpat⁹ defensare. Un nō caret mysterio qz Dō· ꝑs. xlviij. his duabz figurz bellicios desigto inqt impatiue: accigere gladio tuo **Rusticus.** Fozēt hec curialibz ocio tepide vacātibz mēozie sup femur tuū potētissime. cōmendāda: sz ꝑ nos q viuim⁹ pluribz intricati mime ꝓpendēda. Sz nūc redeam⁹ vt ꝓncipal extricet vicz suiteñ. ꝓtūeliose ꝓtentiōis materia et qz nō dubitam⁹: qn post tenebras lucē sperādo curam⁹ q nūc mōdo pueniēti crepusclo ꝓparuit dic ꝑ qs modos z fozas hec mortal z execbil dissensiōis calamitas demū peccāda patebit.

Nobilis. Licz dudū ꝑdicti suitēses in exordijs suoz ꝓlioz ī quētu maligntiū: z in mltitudie opantiū iniqtatē exacuerit vt gladiū līguas suas: z intēderit arcū z rem amarā vt sagittarēt in occlz z manifestz innocētes: z firmauerint sibi ꝓmonē nequā: z scrutati sunt iniqtates. Attn demū defecerī scrutātes scrutinio vt ecce. Hā nup ſwiteñ. cū cōplicibz vniuersalit oēs z singli ad arma saltē habiles iuramēto docta q̄daz ꝙboz foꝛa ꝑ suū capitaneuz delato fuerī firmit int se cōstricti: z qntū in ipsis fuit adunati. q bella lites guerras z plia ꝑtūc ꝓ ꝓncipē Austrie necnō ciues Thuriceñ. attēptata: z ꝑ aliqt ānoz tēpestates ꝓtinuata pace nlla finirēt nisi ꝑus ꝑdictos Thuriceñ. ad vincli dimissionē ꝓfederatōis cū iādicto ꝓncipe et sua domo Austrie nup ꝓfirmate z ad restitutionē cirographi cōfederationis desup cōfecte: et ad stādum iuri coram eis ꝑ vim compellerēt: ecce hec iurauerūt ꝑ ꝓncipem pacz: vt Jsa. c. ix. Sed vīa pacz nō cognouerī. ꝑs. xiij. Et pacē dñi q supat oēz sensuz irritauerī ad ꝓhil. c. iiij. Unde q ꝓsequent gesta sunt patient attēdam⁹. Nam iusticia dñi ꝙa iustificata in semetipsa illustrissimā suscitauit ꝓncipis. vicz vni⁹ electoz impy clementiā dñi Ludowici Palatini comitz reni Qui de anno dñi. Mcccclvj. Cōtendentibz ꝑdictz hincinde mlto magna tū sufficiētus ꝓsilio statuit diē vicz dñicaz q fuit. xv. mēsis Maij. cū ꝓtinuatiōe seqntiū ad ciuitatē Constañ. z oim z singloz q̄z intererat nūcijs plenū mandatū hntibz talit pueniētibz z mirāda cōtinuatiōis. ꝓsideratiōis solertia ad vigiti dies z vltra ibidē ptelātibz dicti ꝓfederati in sua ꝓtu

matia firmit pstiterūt: z ad cōpetentes iudices venire ptūacit renuerūt. sed demū videtes. imo trepidātes timore: z vtiq; fuerat timor in ipsis pfederatis. de nobiliū z sibi coherentiū mirifica potētie magnificētieq; magnimitate. z insup metu grundā pdigioz signorū z iudicioz infra dicēdaz de suitēsibz z suis cōplicibz siniſtra. put nouerāt iudicātiū a ptensa temeritate psumptiōe. put pmittit iuramēto firmata recesserūt: z a voce tonitrui formidarūt. z sic ad nutū dicti pncipis palatini sup singulis ptroversie pūctis quo ad pncipē: z ciues Thuricen. sup q̄buscūq; qstionū ptentiōibz. Nobilomin⁹ tñ dāpnis homicidioz z incēdioz q̄litercūq; pmissoz exclusis in cōpetentes arbitros de stando iuri q̄si vi cōpulsi se pstrinxerūt: z illico vicz die Mercurij octaua Junij: pace patent pclamata q̄libet ptiū pstulando iurs diffinitionē pseqnt q̄euerūt et talit pfederati a sua. put putabāt firmissima diuci⁹ psumptiōe ptūacit ptelata prorsus hūiliati declinarūt: z q̄ pri⁹ put pmittit z qre belloz plia peligerūt: nūc rigoris statera z iurs examen supplicit subierūt: z indomita supbie necnō tortuosa nimis ingēs arrogātie colla iusticie iugo tristes z impatientes submiserunt. **Rustic⁹** Fac de pmissis summarij breuis recapitulationē: vt pñter de certs nos monētibz habeā⁹ aliā querelatōez collationē.

Nobilis. Placet z igit de bello extra muros Basilieñ: cū suitensibz ppetrato: z extra muros Thuricen. inchoato. recipias breuissimo themate metrico p me singulariter z recenter de talibz compendiose cōposito. vt ecce.

Bis septingentis quadraginta quoq; tribus
Annis in festo Magdalene memor esto
Quo Thuricenses falso certamine cesi
Ad sanctū Jacobum sed illic foris quoq; murum
Per cruces rubeas suitensi crimine sumptas
Qui Jacobus retulit vindictam criminis huius
Extra Basileam reuoluto temporis anno
Vicesimosexto Augusti mercurioq;
Cum sua capella perierunt milia plura
Gentibz ex istis nobilium manibus vnctis
Hoc legas vere fatum quinto Jeremie
Dum dñs gentem robustam fert venientem
Ex vaticinio narratur ordine pleno
Q̄ cito subeant z rem cum nomine perdant
Longue suitenses arta valle residentes

Et hec sequūtur de futuro

Rusticus. Tedio pssus cū de pmissis accidiose ptēt⁹ fore cōpellar licz ꝓboz aucupes et sillabaz dinumeratores nodosas calūpniaz replicatōes ꝓponere potentes te cape possent in ꝓbis gliantes. sz nūc restat aliud ammiratiōis scrupulo dignū a te curialit grendū. Nā ex pmissis ptz. q̄ suiteñ. seu suitensiū gētes ortū traxerit z originē. d̄ villa vl' valle puata. null' menibz. murs. aut mūitiōibz. castrēsibz. vrbanis. seu ciuilibz decorata. sz ruralit siluis. nemoribz. ptis. alpibz. riuul'. z mōtibz circūuallata: z tñ pñter tāq; a digniori. vt solet fieri denoiatio ipoz cōplices aut adherētes. siue sint ciuitat .oppida. cōitates. z vniuersitates. q̄ pfederati z vulgarit dicunt Eydgenossen: z nūc scim⁹ q̄ sunt z q̄les. q̄s talit noiare solem⁹. Sed qre silr pdicti ac generalit oēs switzer siue suitēses indifferēt ab vnica villa vl' valle p te supra specificata indubitant sine discretiōis z discussiōis moderamie noiam⁹. cū tñ famosioza loca int ipos. vipu

Nobilis. Amore dei credebā tibi sup sufficient breuis ꝑmonis colloto repiamus. q̄o demōstrasse. q̄ primū suitēses. q̄ suitzer dicunt. de valle arta: aut de villa Switz. ibidē i eadē sue rebelliōis ptūacia ortra dñm naturalē h̄ pfederatōis cōtubernū pncipalit incepisse. sz sepe. s. pbatū est: z pncipalit in. c. v. de romanoz ꝓpagatiōe. Q̄ q̄ malo pncipio inchoant vix bono fine termiabunt. Vñ p ceters in hac pfederatōis cōbinatione. primū suitēses colleabunt: z pseqnter oēs sibi coherētes cūcti p mundū nūc dicunt suitēses: z de h̄ nō dubitam⁹ qm Basilieñ. sunt ville Berneñ. pfederati. q̄ vltra suitensibz sunt colligati. qre p mundū ipsi Basilieñ. odiose ꝓpt adherentiū adhesionē sunt suitēses pseqnter vocitati. licet in iqtas fuerit mētita sibi: z nō mirers q̄ tāt⁹ plus z tot vniuersitates ab vna villa denoiant. Nā z totū regnū Bohemie z ei⁹ regnicole: z marchiōat⁹ morauie z ei⁹ trigie ab vna sola psona vicz mgro joāne husso. husslite fuert p vniuersuz mūdū cōit z diuisi appellati: z

Capitulum

nomẽ retinebũt vsq; ad ꝓsumationẽ scḷi. sic ab Arrio presbitero ꝛ heretico Arriani. ꝓut fuerant oẽs q̃si partes oriẽtales vniuersaliṫ denoiati. vt. xxiij. q. ij. Resecande. xxiij. q. ij. §. quidem aũt. Et hystoria triptita. lib. j. c. xij. ꝛ sequẽtib⁹ Sic ꝛ tpe Celestini pape fuit scisma ꝛ illi qui adherebãt Clemẽti ꝛ Benedicto succesori suo dicebaṫ clemẽtiste: aut Auinioneñ. q; residebat in Auinione: ꝛ q̃ adherebãt Benedicto. xij. ꝛ Clementi. vj. ꝛ succesoribꝫ suis q̃ residebant rome dicebaṫ romani Jta adherẽtes suitensibꝫ imediate vel mediate dicũtur suitenses licet Thuriceñ. aut Berneñ. ipsis ꝛ alie vniuersitates ipsis fuerint potentiores. Hinc valles suꝑawaldeñ. ꝛ infrawaldeñ. a dño nobiliũ ꝓteruiter recedẽtes Hinc Lucerneñ. ꝛ Zugenses ꝓprietatis titulo. sub ducibꝫ Austrie aut comitũ de Habkburg q̃ idẽvalet dominio quondã degẽtes. Hinc valles Uranie gentes quondã ad Abbaciam Thuriceñ. ꝓprietatis titulo spectãtes: ꝛ se ꝓtumaciṫ absoluẽtes. hinc vicz Thuriceñ. saluo iure impiali se colligauerũt. Hinc villa Berneñ. q̃ nũc sua potẽtia poccupat Argowie terrã multꝫ opidis. castris. castellis. vicis. et villis. munitã ꝓprie domui ducũ Austrie ꝓtinentẽ. occasiõe q̃ꝫ guerram passi sum⁹ imminẽ-
[illegible]. His Berneñ. taliṫ sint comes Sabaudie cũ toto dño suo ꝓnexus: ꝛ hinc comes de nouo castro cõtiguus ꝛ his Bern⁹ñ. antiquissimi impialis oppidi Solodoreñ. ꝑplus ibidẽ vicinus sil'r illis fuit colligaṫ⁹: ꝛ his nobilis ab antiquo ciuitate Basilieñ. ciues ꝛ exercit⁹. ꝓut pretactũ est ꝓfederatiõis iugo ad certos annos in sue maledictiõis ꝓdigiũ fuerat ꝓiunct⁹. His ꝑplus crudel' de Clarona valle ꝓprietaꝫ titulo ad abbatissam Seconieñ. ab antiquo ꝓtinens fuit cõbinat⁹. His oñib⁹ quedã gens radicaliṫ ꝓteruissima Appencellenses seu appenceller sil'r iure ꝓprietaꝫ ꝛ seruitutis quondã abbati scti Galli fuerat subiecta. Et nunc violenṫ ꝓfuga cũ sibi coherentibꝫ oppidanis de will ꝛ liechtensteig ꝛ alijs vallibꝫ ꝛ vallensibꝫ ꝓtumaciṫ litis ꝛ belli ꝓsortib⁹. His oppidis Rinfelden ꝓpe Basileã in ꝓpetue sue ꝓnitiõis maculã castrũ sue domũ ameniss̃imã ꝓfun. dissimis gurgitibꝫ reni ꝓuallatã p̃dicti ꝓncipis austrie ꝓriã deuastando. in nobiliũ predec⁹ ꝓtemptũ ꝓfatoꝝ suitensiũ ligam tenuit ꝓteruissimã. Qð tñ nup iusto dei iudicio vicz Mercurij. xxij. octobris. de anno dñi. Mcccclviij. ꝑ nobiles inuasum spoliatum ꝛ depredatũ: ꝛ captis ciuibꝫ potioribꝫ ꝛ relegaṫ q̃busdã ad naturale dominiũ vi stat impatienṫ retrorsuꝫ. Et vt ꝓseqũmur ꝓpositũ attẽdas: ꝛ bñ ꝓfederati toti mũdo se ꝓtendebant potentiores ꝛ cũctis resistẽdo ꝑeminentiores inṫ hos primũ suiten. vnius principis de austria. Hinc isti: ꝛ Claroneñ. Berneñ. Lucerneñ. Zugeñ. ꝛ Appenzelleñ. multoꝝ comitũ. Baronũ. ꝓceꝝ. nobiliũq; fuerũt interfectores: ꝛ orbis stupor vicinarũq; terraꝝ pauores ꝛ incolaꝝ principes: ꝛ oĩm sibi circũiacentiũ nobiliũ subuersores: ac alioꝝ rusticoꝝ sibi subiectoꝝ terrores et plebeoꝝ horrores. ꝓut q̃ndã romani sicuti predictũ est multũ ꝑ mundũ dominãtes. nunc facti sunt humiliores ꝛ possibile crediṫ q; hmõi ꝓfederati ꝙuertanṫ deo ꝛ natura disponẽtibꝫ ad hũanitaꝫ grad⁹ ꝛ fa-

Rusticus. Licet ꝓut tibi. s. c. ij. notabiliṫ significaui ab oñib⁹ ciliter ad priores. ꝓgenitoribꝫ meis rusticalis fuerim ꝓditiõis. Nihilomin⁹ animi ꝓturbaṫ discussionis arbitriũ. de tantoꝝ plebeoꝝ arrogãtia ꝓteruissime dñationis. sed q; sup̃ tetigisti. Qꝝ ipsi vel ipsoꝝ aliqui trepidãt de sui ꝓtinuatiõe iuris. qð certꝫ ꝓueniat ex signis ꝛ ꝓdigijs miraculose clam vel palã in haꝝ guerraꝝ ꝓseuerãtia mltiplicit exortũ: et q; s. c. xxvj. de ꝓncipe vno q̃ ad vnã: de magna ꝑlariũ multitudine q̃ ad aliã ꝓtes in hmõi mõstruosis actib⁹. sile iudiciũ fecisti cõpationis. rogo q̃ ꝛ qualia fuerit illa. de bis fac vnã ꝓportionis ꝓpalationem

Nobilis. Contẽtor de tue ruralitaꝫ cõmotione: ꝛ q; ꝓdictoꝝ crudelitaꝫ occasione nitantiũ mouebarꝫ vt vltra q̃reres de signis ꝛ ꝓdigijs vt sinceri⁹ cõmouearꝫ: ꝛ bñ fecisti: alꝫs pure. ꝓt iminentꝫ occupatõis grãde vicz expeditõis desideriũ reliq̃ssem in sorte obliuiõis. Quãobrẽ scias q; de anno dñi. Mcccclij. de mense septẽbris dũ Fridric⁹ romanoꝝ rex modern⁹ dux austrie ꝑambularet hereditariã sue dñationis. olim terrã vicz Ergowiam. ꝓnũc ꝑ ꝓfederatos occupatã trãsitur⁹ vltra q̃z visitatur⁹ Sabaudie ꝛ Burgũdie ducũ magnificentiã: ꝛ dum appropinq̃ret ville Berneñ. ꝛ ibidẽ in cãpo planissimo potẽtat⁹ eiusdẽ loci in ꝙspicua ꝛ abusione ꝓuidẽt ordinauerat oẽs gentes sue ditiõi subiectas a minimo vsq; ad maximũ. ũo ab etate puerili vsq; ad decrepitos: ꝛ infinitos ad belloꝝ acies ineptissimos ibidẽ ad vtrũq; ipsius vie lat⁹. vt segregati starẽt in armis in spiritu ꝑsumptuose ꝓminatiõis: ꝛ ostẽtatione ꝓtumacꝫ elatiõis. sub fuco tñ subiecte veneratiõnũ exhibitiõis. Effectualiṫ tñ vt rex emulos illustrissime dom⁹ sue ꝓtremẽdo ꝙspiceret: et potẽtie põpã inṫne ꝙsideratõis sue turbã tãte mltitudis ab vtero sibi ferociṫ ũimicãtꝫ ꝓcernerẽt

Adinstar Dauid regis. vt legit̃. ij. Reg. c. vlt̃. qui supbe numerãdo ꝓplm̃ gl̃iabat̃ nimis. ⁊ offendit dñm ⁊ intantũ ꝙ vno die ꝓuocat⁹ a mane vsq; ad tẽpus sacrificij vesptini necauit de ꝓplo suo pestilẽtia tricenta milia viroꝝ. Et is q̃ ꝯtra Dauid elatiõis vindictã intulit infra anni spacium. vicz. xxvj. Augusti. ꝓut p̃mittit̃ sequentis vltionis rigorẽ reddendo retribntionẽ superbis extra muros Basilieñ. de iãdicto ꝓplo ⁊ sibi ꝯfederatis ad milia plura ꝓstrauit. Hui⁹ credis silr̃ mirandũ ꝑpẽde nimis horrendũ patent̃ p̃sagiũ. Nã ad dieꝝ triginta spaciũ ꝑ singl̃as noctes apd̃ p̃dicti sctĩ Jacobi capellam extra Basileã armatoꝝ violent̃ hastantiũ bellatoruz hostiliter dimicantiũ. viroꝝ fortiũ. ferocit̃ pugnantiũ cesoꝝ letalit̃ vllulantiũ: ⁊ lesoꝝ dolenter frementiũ sonit⁹ ⁊ ꝓplꝰoꝝ tumult⁹: ⁊ magnaꝝ gentiũ strepit⁹ ꝑhabitãtes ibidẽ leprosos multũ ꝑterritos terribilit̃ fuit audit⁹: ⁊ die tricesima ꝓut p̃notat̃ bellũ sup̃dictũ in ⁊ ꝓpe capellã eandem ꝑpetrat̃. Item post Bernensiũ predictã ꝓplꝰoꝝ oñtationẽ ipsa die Epiphanie dñi duz iste ꝓplus seditiosus q̃ suiteñ. dicunt̃ q̃ddã monasteriũ Sancimonialiũ. ordinis Cisterceñ. dictũ in wurmſbach Constantieñ. dioc̃. ipsis vicinũ violent̃ occuparent: ⁊ ꝯtumacit̃ inuaderent: et ꝑsonas monasterij abinde repellerẽt quedã imago beatissime virgĩs Marie. gestant̃ Jesuz filiũ suũ in vlnis. more ꝯsueto vetustissima in eccl̃ia dicti monasterij cũctis vidẽtib; ab antiq̃ collocata. ⁊ tpe dicte occupatiõis in facie ⁊ manib;: ⁊ puerulus nud⁹ ꝑ totũ corp⁹ sudabãt guttas aq̃sas. aquoso more realit̃ ⁊ cũ effectu guttatim manẽtes adinstar corpoꝝ humanoꝝ viuentiũ passim ambo stillantes: ⁊ in hmõi sudore ꝑ triduũ integrũ die noctuq; ꝑseuerãtes. Itẽ ꝙ post p̃missa ⁊ in eodẽ anno ꝯtingebat digne notandũ in q̃dã oppido wile. p̃dicto ibidẽ vicino dict̃ suitensib; ꝯfederato. qꝛ visus est vitul⁹ cũ duob; capitib; illic ꝓcreat⁹: ⁊ in rei memoriam eiusdẽ oppidi porcis palam ꝑ dies plures ꝑmãsit affixus: ⁊ eodẽ q̃si tpe in ammirationẽ oĩm ꝓplꝰoꝝ apd̃ suiteñ. predictos quidã vitul⁹ hũane capite patent̃ cũ oĩb; suis circũferentijs discretissime d̃ vacca nat⁹ videbat̃: ⁊ mõstruose publice ꝓduct⁹. Itẽ ãno seq̃nti de valle q̃ dicit̃ Clarona. ꝯtigua dict̃ suitẽsib; p̃dicta: ⁊ ipsis ꝓprie ꝯfederata exiuit grex agnoꝝ ⁊ arietũ inter quos vna de agnellis fetosa seu fetu plena ꝑ carnifices incisa ⁊ aperta. reptus est fetus viuus et partui vicinus. pilo tenui tectus. ⁊ integre formatus vnũ habẽs caput. ⁊ faciem simã plus ad effigiẽ aut formã symee. vel homis symij q̃ꝫ agnelli dispositam os vnũ cum dentib; rite locatis. ⁊ pendentib; latissimis labijs supioribꝫ penit⁹ cooptum. nullum dorsum. sed dorsispinã duas caudas. ⁊ duos anos. ⁊ octo crura. ⁊ octo pedes taliter ordinatos. Ex quãdo cum quattuor pedib; in terra naturalit̃ ambulasset. alios quattuor directe ꝟsus celum ꝓtendisset. Item eadem tẽpestate. quedã magna nauis plena pecorib; ducebat̃. vt solitũ est de partib; suitẽsium per fluuiũ rursam. qui mox reno cõiungit̃ versus Basileã transitura: ⁊ inter cetera quidẽ vitulus quo ad frontis ⁊ aurium ⁊ oculoꝝ ⁊ nariũ ⁊ oris ⁊ menti: ⁊ orificij dispositiõis nõ vituli sed plus homis habens effigiẽ. visus est patenter. quẽ naute ãmiratiõe ꝑterriti cõcernentes: et ne cõfusio terrigenis vnde venerat exinde generaret̃ in flumĩs impetũ palam dimersert̃. Item anno p̃dicto ⁊ de mense Marcij dum potẽtatus dicte gentis in quodã oppido notabili apd̃ locum termaꝝ ibidem vicino cum suis cõplicib; ꝯfederatis ex vna: ac copiosa nobiliũ ⁊ ciuium Thuriceñ. multitudine ꝑtib; ex altera causa tractãte pacis fuissent ꝯgregati. ecce quidẽ milu⁹ q̃ inter alias aues ſm Isid̃. timidissim⁹: ⁊ auib; ꝓpterea minorib; se ꝓpt̃ pusillanimitatẽ ⁊ segniciem sepe supprimit̃ descẽdens ab arce: ⁊ scribe siue notario publico dicte gentis in medio suatum: ⁊ in p̃sentia sui capitanei officio fungenti in fori patulo vtriusq; sexus hoĩm pleno. piretum siue capellum coloris albi. de capite violent̃ surripuit: ⁊ vehementer trãsuolauit: ⁊ vnguibus suis transportauit: ⁊ penit⁹ abstulit. Et notãter dixi coloris albi. Nam si rubeũ aut ceruseum fuisset cruentaꝝ forte carniũ apparentiã representasset: ⁊ auicule visu decepto. nõ tam mirabile in oculis nr̃is apparuisset. Est aũt notãdum. ꝙ scriba aut cãcellarius vel ꝓthonotarius alicui⁹ p̃ncipis vel vniuersitat̃ ꝓ republica legalit̃ expediẽda magne lateq; p̃sumit̃ auctoritatis: ⁊ ipsa respublica tanq̃ circul⁹ siue pũcto in suis extremitatib; ſm Euclidẽ ⁊ q̃rumlibꝫ hominum status. videlicet nobilium ciuiũ ⁊ plebeorum siue scriba seu cãcellario persistere nõ potest. sed per istum punctũ videlicet scribam tanq̃ hostiũ per cardines suos necessario registratur: atq; conuoluitur ⁊ reuoluitur. Unde Aristo. in libro de regimine p̃ncipum ad Alexandrũ magnũ. c. lvij. in fine de cancellario sic inquit inter multa. pone ergo eum videlicet scribam in gradu remuneratiõis tue. quia eius ꝓprietas tua est: ⁊ eius corruptio tua. Et ita volo. ꝙ auis predicta tetigerit cordis intima suite. siũ in hac ꝑsona: ⁊ inde ꝑiculosum gesserunt prodigiũ.

Capitulum

Et audi: nam nō longe post hunc casuz due maiores cāpane in switensiū valle vna in supiozi et alia in inferiozi partibz. vna quasi z eadē die z hoza nō violent sed moze ꝓsueto pulsate patē ter sunt disrupte. Hinc scda Augusti eodē anno quidē notabilis de ꝓsulatu switensiū p partē aduersam vicz Thuricenses mācipat⁹: z dum sperabāt secreta suoz inimicoz ab illo extoz qre ꝓpꝛijs suis caligulis iugulando in carceribz se ꝑmit. put z plures de dictz switensibz apō inimicos detenti eisdē tpibz ꝓpꝛijs se manibz occiderūt. Item eodē tpe duo viri de dicto ꝓpꝛio qui quandā in obsidione ciuitatis Thuriceñ. partis aduerse mulierē maritatā vi oppꝛesserant ad exercitū redeuntes. Unde vnus dum se in mēsa capitanei de ꝓpetrato scelere narrando iactaret mox moꝛte subitanea cōstrict⁹ occubuit: z aliter illico telo partis aduerse ꝓfossus expirauit ¶ Item c̄ sequenter de anno Mccccxlvj. z die. xxvij. menſ Januarij in terra ꝓfederatoz pre dictoz: z ꝑsertim in z circa Zouingen Lentzburg surse z Arow oppida ditiōi quondā ducū Austrie ꝓpria: z nunc p eosdē violenter ablata post noctis mediū tenebꝛis nocturnalibz repul s est visa adinstar diei meridiani quedā fulguroſa claritas ad moꝛā vnius hoze vel quasi ꝑdurans intonātibz fremen⁹ tonitruoz coꝛuscationibz: z ventoz validis cōcussionibz: ac si montes z colles collisiōe violētissima coꝛruerent: z facti sunt mugit⁹ hoꝛribiles p aerē frango rē timoꝛoso resonātes. Quibz vt ꝑmittit repētine trāsactis facte sunt tenebꝛe. quēadmoduz ꝓ res rite iuxta tēpoz qualitates ad oꝛtū diei naturalis ꝑdurantes. Item cōsequent die prima mensis Februarij de ꝓpe in oppido iamdicto Surse dum boies moze solito mane ꝓmo diluculo suam visitarēt eccliaz in cimiterio suo z als in duabz notabilibz domibz grandē sanguinis seu cruoꝛis effusi coagulationē modo mōstruoso sine quoq hominū suffragio. put fideli comparuit scrutinio palam z publice ꝑmanentē: z iacentē inuenerūt. Itez cōsequent tercia die Februarij. visum e. ꝗbusdā monialibz in monasterio ibidē vicino. vicz Eberseg ordinis Cisterciēn. mane nouuz oꝛto solis. q ambit⁹ monasterij plen⁹ iaceret moꝛtuoz cadaueribz. quo tremē dē cognito mox disparuit euētus. Item de anno iādicto: z de mense Julij quidā insensati de switēsibz ad numez. xx. cateruati ꝓiuncti de oppido Zug exeuntes ipsos Thuriceñ. dampnificare volentes ꝓgressuri. ecce auis quedā siluestris que Werobs dicit⁹ ab alto veniens: z duobus viris ꝓe ceteris multz ꝑeminētibz appꝛopinqbat: z capitibz coꝛ moꝛsu amarissimo cohe rentes cōtinuo insedere laboꝛabat q violent ipsam abijcientes: z demū occidentes: z iter ꝓsus montes intentū. ꝓsequēdo ꝓcedebant: z ibidē quosdā Thuriceñ. in insidijs latentes inueniebāt. qui mox aggresso ꝓmo duos eosdē p auem ꝓut ꝑmittit molestatos interficiebāt: z alij eoꝛ cōtuberniones fugabāt. Item mense sequēti ipsa die sctoꝛ Johis z Pauli martyrū fulmē illi co de celis quendā vir mire foꝛtitudis dictoꝛ Thuriceñ. inimicū scueriſſimū qui p cunctis non lancea vel gesa: sed solum claua quadā penit⁹ ferrea magno pōdere diris aculeis ad modum Herculis vtebat in bellis. sed tpe tunc pacis violent extinguebat. Nam z fulmis ictus p maledictiōe ponit. vt Job. c. vlt. vbi dicit. mitte cōtra eum fulmina: z ad locum alium non feret vicz vnius sicut ille. Item anno iādicto de medio mensis Augusti in valle suitensiū z mōtibus alpibz z collibz suis vbi pascuis vtebant oues z boues z alia sua pecoza cāpi tam intolerabiles z grandes niues vltra triduū durantes violent irruerūt. q se ad genu cuiuslibet viri ꝓtenderūt: z igit innūerabilia aīalia sua pdicta in pascuis existentia frigoze z fame z suffocatione perierūt. multū quidē his similia vel maioza foꝛent ꝓpalanda. sed ne vltra tuā grauemus rusticitatē cetera decreuim⁹ restringenda. Nam sepe periti pauca ponūt. vt eoꝛ exemplo oīa similia caueant. vt le. z no. in cle. vel. mo. c. j. in glo. j.

Rusticus. De multoz tuoz collegi premissoz z pluriū aliozū mihi fideliter referentiū relatione ꝓ tanto. q in modū latissime recapitulatiōis prioꝛ quoddā tibi foꝛmavo thema cū ammirationis questiōe. quia impialis oppidi Thuriceñ. cōmunitas ex vna: z suitensiū z alioꝛ suozū confederatoz vniuersitas partibz ex alia vicz. de anno dñi. Mcccliij. fecerūt vnā ꝓfederationis ligā ꝑpetuo duraturā: z taliter est ꝓuisum q̄ntū fuit in vtrisq ꝓtibz. q inueniri nō debz mod⁹. quo predicte ꝓnexionis valeat dilui: aut disrūpi nodus. z hic patentibz cyrographis cū suphabūdantibz cautelis z cū singularibz capitulis singulaꝛ vniuersitatū sigillis est laudabilit firmatis: z quolibz decennio in qualibz vniuersitatz parte p extēsum plect⁹ z iuramentis singuloꝛ de vniuersitate saltē discretoꝛ de rato firmit innouat⁹: z in eȳsdem cyrographis patent magna cōsideratiōe videt foꝛe cautū. vt quelibet vniuersitatū pars seoꝛsum similiter se cōfederare possit saluo prioꝛis cōfederat. ꝛis ligamīe. cū quibuscūq ꝓncipibz. ciuitatibz. oppidis. castris

ꝛ singularibꝫ vniuersitatibꝫ. Quãobrem cõmunitas ꝑpũ Thuricen. nup se cũ illustrissima domo ducũ Austrie salua ꝑpetuo colligauit. Et seruatꝫ seruãdis cõfirmauit: ꝓut ex cõuentiõe potuit. Et insuper iuri rõniq̃ cõgruit ad dilitandũ pacꝫ ꝛ ꝑcordie clemẽtiã. Hã ꝛ Judas Machabeꝰ ꝛ vniuersitas iudeorũ in hierlm ꝑfederationẽ fecerãt cũ Romãis. salua ꝑfessione sua. q̃ ipam ꝑfirmabãt tabulis eneis ad hierlm soleniter directis: vt. j. Mach. viij. Et ꝭ idẽ ibidẽ. c. xij. ꝛ xiij. Et. ij. Mach. xj. ꝛ hodie licꝫ: vt le. ꝛ no. xj. q. j. Si q̃s clericoꝝ Et clariꝰ ibidẽ ꝑ Archiẽ. sed clarissime ꝑ eundẽ. de ꝑbe. fig. ꝑstitutionẽ. Et ibidẽ in glo. magꝫ. Hũc ceteri ꝑfederati ꝓtra Thuricen. displicẽtiaꝫ gesserũt. ꝛ auerterũt se ꝛ nõ seruauerũt pactũ quẽadmodũ ꝓres eoꝝ/cõuersi sunt in arcũ prauũ. ps. lxxvij. Et vt Thuricen. illã nouã cõfederatiõis sponsionẽ dimitterẽt/vel eiꝰ occasione coꝛã ipis in effectu iuri parẽt: vt ꝓprie diceretur Inimici nri sunt iudices. Deut. xxxij. Eos ꝑ vim cõpellere hostiliꝫ attẽptarũt. Frion obstañ. dictoꝝ Thuricen. exceptiõe dicentiũ. q̃ iã scripturaꝝ Cirogꝑphos. q̃d iurꝫ sit pleniꝰ explorat ũ. Et inde sup eo de stando iuri coꝛã tribꝫ ꝓsonis de cõsulatu Berneñ. q̃ eorundẽ Szvitensiũ fuerũt cõfederati. Siliter hoc idem obtulerũt. coꝛã aliarũ ciuitatũ impialiũ vniuersitatibꝫ. De hijs Szvitẽses ꝓncipaliter ꝛ alij sui ꝑfederati ꝑsq̃nter mime[illegible]nti/grauissimoꝝ ꝑuoꝝ bella. Et hostiles inuasiões Thuricẽsibꝫ intulerũt. ꝛ effectualiꝫ ꝓtra ꝑditiões ꝛ pũcta dudũ fideliter iurata. ꝛ in cyrogꝑphis ꝑdictꝫ patẽter ꝓtenta. eosdẽ Thuricen. crudeliꝫ grauarũt. Et ipsorũ opꝑidũ ꝑ duos mẽses. et. xij. dies obsiderũt. ꝛ mille iactꝰ q̃ maioribꝫ fecerũt bombardis. Et vnũ sacerdotẽ ꝛ q̃ndã vetulã: necaliũ boiꝫ intra muros ꝛ menia dño disponẽte tetigerũt. illi tñ ad penitentiã ꝛ sacramẽtoꝝ ꝓceptionẽ q̃uenerũt. Cõsequent Szvitẽses ꝑdicti sub sub urbia villas/possessiões/curtes/domꝰ/hoꝛtos/ꝛ arboꝛes/vineas ꝛ tuguria: igne. ꝛ alꝭ hostili deuastatiõe ꝓsumarũt. Immo q̃ deteriꝰ est ꝓtra sacroꝝ canonũ ꝛ felicissima legũ impialiũ Et vniuersalis oĩm ꝓpifideliũ ecclie statuta/ꝓsuetudines ꝛ obseruatiões. ꝛ ꝑ ꝑpriam inter ꝓtes dudũ initã cõditionẽ/patentibꝫ litterꝫ coꝛroboratã tanꝗ bestiales ꝛ insensati/narraceni/pagani/hussones ꝛ infideles. in ipsoꝝ Thuricen. terra ꝛ territoꝛio/monasteria loca ꝛ cenobia religiosoꝝ vtriusq̃ sexus: necnõ ecclias collegiatas: prochiales ꝛ capellas nũero. xxiij. ignis voragine miserabiliter ꝓsumarũt ꝛ deuastarũt. Et in ꝓpiane religiõis ꝓtemptũ/domꝰ dñi dei nostri ꝑbanarũt. Et ꝑsonas religiosas ad exiliũ miserabiliꝫ penas cõpulerũt. ꝓsbyteros ꝛ clericos vinculauerũt/ꝛ ipsoꝝ mẽbra cõpedibꝫ ꝛ manicꝫ ferreis crudeliter cõstringẽtes. ꝛ ad exoꝛiandũ eosdẽ: ꝓut Bartholomeꝰ apꝭus fuit afflictus ꝑ incisionẽ cutis effectualiꝫ attẽptãtes et alios miserabiles cruciatꝰ intulerũt/mulieres violẽter oppꝫsserũt. Et in obsidione ꝑdicta taliter indurati ꝛ obstinati ꝑmanserũt/vsq̃ ad tẽpus a dño ꝓfinitũ: q̃ per bellũ extra ciuitatem Basilien. inhũaniter domati recesserũt: ꝓut hec ꝛ alia supius ꝛ[illegible]e collatiõis series clariꝰ tetigerũt. Hũc quero ex themate ꝑdicto: vtrũ ꝑmissoꝝ occasiõe liceat vniuersitati impialis oppidi Thuricen. a ꝑfederatiõis liga ꝑdicta ante centũ annoꝝ spaciũ taliꝫ instituta recedere penitꝰ: ꝛ auctoꝛita[illegible]te ꝓpria. **Rubrica.** dit eloq̃a. Attñ dño duce sacroꝝ canonũ ꝛ legũ ponderabo cõsilia. Solũ deũ ꝓe oculis habẽdo. Et dicã cũ Hieronyme. xxiij. q. j. Nõ auferam[illegible] stateras dolosas vt appendam[illegible]/q̃d volum[illegible] ꝓ arbitrio nr̃o: Dicites. hoc graue/hoc leue est. Sed afferamus diuinã staterã de scriptꝫ sctis tanꝗ de thesaurꝫ dñicis. Et ꝛa illa q̃d sit graui[illegible] appendam[illegible] hec ille. Cõtra iniquissimos iudices: ꝛ pessimũ[illegible]en[illegible] hoĩm: quꝫ iuriste dicunt q̃ tam lucri aut metus odij vel fauorꝫ. Nõ tñ cõtra iuris: imo sue mẽtis tramite arbitrant De q̃bus sup dictũ est. c. j. Unde. Christi noĩe inuocato bone fidei cõstantia firmat[illegible] firmiꝫ felici moderamine saluo: ꝛ reseruato. Nihilor[illegible]in[illegible] mgroꝝ meoꝝ iudicio taliter dico. Nõ est dubiũ: q̃n obligationũ vincula/etiã iuramẽto firmata. ꝑ predecessoꝛes vniuersitatũ cõtracta ꝑpetuo sunt in successoꝛes eiusdẽ vniuersitatis obligatoꝛia: vt de solu. c. j. de vsurꝫ. Tua. Quia ideꝫ ꝓpius est hodie/q̃ fuit centũ annis ꝛ vltra in vniuersitate ꝑobligata: vt le. ꝛ no: vij. q. j. Deniq̃. Nec expediret ꝑ successoꝛes hmõi iuramẽ[illegible] renouare: vt de iure iur. veritatis. q̃ alꝭ sufficienꝫ sunt obligati ꝑ iura ꝑdicta. Est añt vniuersitas ꝓm Archiẽ. de vsuris. c. j. li. vj. Coꝛpus aliquoꝝ hoĩm. Uñ dicit vniuersitas ab vno: eo q̃ in vnitatẽ colligat. Siẽ vniuersitas scolariũ Bonoñ. ꝛ Ciuiũ alicuiꝰ loci ꝛc. Et est generaliꝰ nomẽ/q̃d sit hec dictio collegiũ. Et plura cõprehendẽs. Nam collegiũ est collectio hoĩm simul viuentiũ. Et quot hoies collegiũ faciunt: no. ꝛ. q. j. c. j. de elec. nullus. ff. q̃ cuiusq̃ vniuersitatis. l. ff. q̃bus. Sed q̃ in dictis cyrographis ꝓm aliq̃s colli-

gik q modus nõ sit inuenięd⁹ p quẽ dicte cõfederatiõis cõuent⁹ veniat dissolnẽd⁹: ac si di
ceret. z si casus eueniret: q vtriusq; iuris traditiõi patent obuiaret: aut q clausulas artic'os vel
pũcta lre sue vicz cyrographi pncipalis violaret. Nihilomin⁹ hui⁹ cõfederatiõis ligamie in
sui robor firmitate ppetuo pmanere dz. Ecce nõne in celũ os ponũt: q singl'os rerũ euentus/
ñumcũq futuros restrĩgere volũt: nec impator regl'am ponere poterit. Quã exceptionẽ pa
ti nõ voluerit. vt ptz. ff. de reg. iur. ois diffinitio. Et clari⁹ ibidẽ in glo. Nõne scribit q pacto p
uator iuri cõmuni nõ derogat de foro cõpe. Si diligẽti. cũ pcor. Et iuri cõi caueat q in oi iu
ramẽto ius supior est exceptũ: de iureiur. veniẽtes. cũ pcor. Et iuramẽti cuiuscũq interptatio
Et pser̃tim in magnis tractatib⁹: vt hic. spectat ad solũ papã. c. ti. veniẽs. z. c. veritatis. z. c. quã
to. Nec iuramentũ extendit ad ea de quib⁹ nõ est cogitatũ. eo. ti. Quitauallis. Jtẽ q iurat sta-
re mandat⁹ cuiuscũq: put psumũt Suitẽses dictos Thuriceñ. iurasse parere mãdatis cõfede
rator. iuxta tenorẽ litterar: tñ intelligit nisi de iusto z legittimo mãdato: vt le. z no. de sen. ex. te
norẽ. z in glo. ſ. Et illud nõ est mãdatũ iustũ: ũmo multũ est iniquũ: vt q̃s stet iuri corã aduersa
rio suo. Quia dicit lex: q nemo sibi vel suis ius dicere põt. ff. de iurisdic. om. iudi. Qui iurisdi
ctionẽ. Et. C. ne q̃s in sua causa ius sibi dicat. l. vnica. Jtẽ cauet in iure. q iuramẽta q̃ prestant
hoĩes hoĩb⁹. z in b'ȳs q̃ respiciunt cõmodũ vtriusq; ptis. sic̃ fit in ptractib⁹ z societatib⁹/ hoĩes
se mutuo põt absoluere: vt de iureiur. c. ſ. Et ita pfederati hmõi se mutuo possent absoluere de
hmõi pfederatione p̃ mentẽ clausule pdicte. Et si ptes iurarẽt se mutuo nunq; velle dissoluere.
Nihilomin⁹ papa posset: ex cã supuenięte. vicz si hmõi liga i deteriorẽ partẽ vergerẽt/ aut pec
catũ generaret: vt notat ibidẽ in glo. Nũc aũt ad q̃stionẽ pncipalẽ: vtrũ Thuriceñ. pmissorũ
excessiuũ occasiõe possint recedere auc̃tate ꝓpria de dicta pfederatiõe. Et videt q sic. Nã certũ
est: qz in cyrographo pncipaliter cautũ. et iuramẽto sigillis vniuersitatũ singularũ firmato pa
tenter videt. q Thuriceñ. poterant se cõfederare cũ domo ducũ Austrie. Uñ qz de hoc cõfede
rati certi fuerũ. z hodie sunt. z ipi similia: prout pmissum est fecerũt. Certionari nõ debebãt: vt
in regula iur. enu. qui. lib. vj. Nam ꝓprie certus est: illud q̃ est clarũ z manifestũ. Et ita sũmit
xj. q. ij. Certũ. de bere. excõica. j. §. vlt. lib. vj. vij. q. ij. c. vl. Ergo incertũ est obscurũ z nõ mani
festũ: put no. Archiẽ. de elec. c. ij. li. vj. Uñ si certũ fuit. q fideliter fuit iuratũ de seruãdo pśen-
tẽ clausulã. g cõtra fidẽ. Qua nõ tm̃ huic oppido impiali: ũmo vniuersali eccl'ie. z xp̃o suo tan-
q̃ ceteri fideles obligati sunt. Et cõtra iuramentũ prestitũ/ hoc glorioſuz oppidũ cũ sibi cohe
rentib⁹ iniquissime fuit taliter: put premittit pturbatũ. ¶ Jtem ponam⁹ q in cyrographis p̃-
dictis sit lucidissime cautũ. Et pro qualibet cõtrouersia sit coram cõfederatis: aut arbitris per
ipsos vel ab ambab⁹ ptibus electis iuri parendũ. Jta tamẽ q supar biter: in quo stat totũ iudi
ciũ sit eligẽd⁹ ab ambab⁹ partib⁹: ita vicz q actrix eligat duos: z rea siliter duos. z illi eligant
quintũ de vniuersitate ambarũ partiũ/ iuxta p̃dictarũ litterarũ cõdictũ. Sed nollent eligi ali
quid de parte aduersa. sic siliter actores. Et ita cõdictũ videt insufficiẽs: qz stat negociũ per in
finitũ z indiscussuz. nisi rei eligant de pte aduersa. Et hec electio patent esset iniqua: q̃a sic effe
ctualiter actores essent partes z iudices. qõ nullo iure licebit: prout predictũ est. Et si procede
ret q absit. ceteri cõfederati possent de hoc impiali oppido Thuriceñ. Jnter loca totius prouĩ
cie nobilissimo z antiquissimo: vt patz. acere villã priuatã: aut burgũ sine munitiõe: aut muro
rũ tuitiõe. vt ecce. Dicerẽt Suitenses iuxta rudẽ morẽ suũ iudicialiter corã alĩs confederatis
aut cõfederatorũ deputat⁹. Hoc oppidũ vicz Thuriceñ. fortissimũ nobis est in oculis nostris
trabs intollerabil'is. Et ppetuũ obstaculũ: cũ sit in terrarũ nostrar angulos vniuersos largis-
simũ trãsitus exitus z introitus hostiũ. p quod nobiles oppido naturalit inimici nr̃i nob⁹ iugi
ter sunt offendiculũ. Et q̃nto fortius/ tanto firmius. eorundẽ nobiliũ potenti⁹ conseruatorũ
Unde petim⁹ muros ipius oppidi penit⁹ destrui/ fossata quoq; penitus obrui. Siliter menia
turres z munitiões ad fundamẽtũ cõsternendo dilaniari Et adinstar Ananieñ. Troyane Ba
bylonis Carthagineñ. z Herbipoleñ. ciuitatũ/ deuastari. Ad hoc Thuriceñ. respõdendo p-
ponerẽt: dicẽtes. quia sonat pncipalis cyrographus cõfederatiõis nostre. qõ nos antiq̃s iuri
bus. et cõsuetudinib⁹/ priuilegi⁹s. et prerogatiuis z immunitatib⁹/ inuiolabiliter gaudere de-
bem⁹. Uñ nr̃is nõ priuari debem⁹ antiq̃ssimis signis. z insignyis ciuilib⁹: put intẽdit cyrogra
phus. p vos iurat⁹/ z sigillis vr̃is plene firmat⁹. Ad h̃ replicãdo dicerẽt Suitẽses nõ virtutẽ
ac mentẽ. sed nudũ verborũ sectantes cortic̃/ sensumq; cõfundentes: vt de iureiur. c. ſ. verũ. in
Clem. z inferẽtes. sup hoc corã cõfederatis iudicialiter congregatis petim⁹ iuridicas expedi-

tiones. Ad hoc duplicādo: iterū Thuriceñ. respōderent. hec res iā est iudicata: q̄ in veritate rata semp est habēda: vt de re iudi. Cū int̄. Et patentiby lr̄is vr̄is plenissime fulcita. Sz Suitē ses sagacit̄ triplicādo ꝓponerēt/ sup hoc: interueniat ꝓfederatoꝝ nr̄oꝝ iuridica z finalis diffinitā. in loco ad hoc deputato. sn̄ia. Unde ceteri ꝓfederati cū Suitcñ. talit̄ incitati possent extūc si saltē vellēt: put precincti sunt roborꝫ potēcia/ sine fustiby z gladiys: ac belloꝝ z bellatoꝛūꝫ plys/ p suā declarationē de hoc oppido nobilissimo facere burgū: aut villā miserabilē/ oñi honoris ornatu z municipali pollicito/ sine ciuili decore carentē. Et sic p̄ter sup qualibet pticula aut q̄libet capitulo ipius cyrographi p̄ncipalis posset in infinitū fieri noua cōtentio. nec cyrographus finē poneret: nec rē in aliq̄ certo termio ꝓstitueret. Et qō prouisuꝫ fuit ad ꝓcordiā tēderet ad notā. Cōtra id qō le. z no. in. c. licz nōnunq̄ꝫ. xlv. dist. Et qō pro pietate introductū est: videlicz ꝑ pace z ꝓpetua ꝓcordia redūdaret in alteri⁹ iniuriam. Cōtra id qō no. in. c. reprehensibilis. de app. de ecc̄. edi. c. ij. ¶ Haz ꝓpte iste cyrographus igit̄ videt̄ tā solēniter introduct⁹: vt in hys q̄ in ipo cōprehēdunt̄. Nullus de cetero sic ꝓtentiōis scrupulus Sz taliter cōtra cyrographū ꝓcedēdo esset indubitant̄ infinit⁹ maledictiōis euent⁹. Hec est infinietas a iure reprobata: vt plene no. Archid. de rescp. c. ij. li. vj. Ān dixit Esopus de lupo q̄ causaz quesiuit de riuulo pturbato: vt innocēti noceret agniculo/ inquies. Sic nocet innocuo nocuus/ causamq̄ nocēdi inuenit. hy regnāt q̄libet vbe lupi. Jtē causaz q̄rit q̄ vult recedere ab amico dixit Salomon. Ad ꝓpositū. igit̄ redeūdi/ nota q̄ in dictiꝫ cyrographis cōtinet̄ ex si aliq̄ partiū fuerit rebellis vl̄ ꝓtumax in his q̄ spectāt ad ꝓfederatiōis vinclū. q̄ alia ps ipam inducat sine tñ graui z crudeli lesione ad obediētie bonū. Et q̄ꝫ crudelit̄ Switenses cū suatiby ꝯ capitula z articl̄os in ꝓfederatiōis lr̄a comphensas fide z iuramētis multipl̄ firmatas excesserūt. patz ex p̄missis. q̄re mihi videt̄ q̄ dicti Thuriceñ. auctate iuris cōmunis. Et tā ꝓmulgate patent̄ iuridice declaratiōis fuit/ si saltē volūt a dicto ꝓfederatiōis vinclo penit⁹ absoluti: vt clarissime patz in. c. quenit. ij. de iureiur. Sūptū ex registro Greg. pape. qō ꝓpte tāgit hystoriā cause iuxta Bernhar. in casiby suis/ mote q̄ndā int̄ regē Francie ex vna. Et regē Anglie partiby ex altera sententialit̄ diffinite. Concor. Bar. Brix. in Brocardū. lvj. q̄ allegat ad ℔ pñs. c. quenit. ij. et de reli. domi. ꝓstitut⁹. de diuor. significasti. xxv. dis. esto subiectus. de adult̄. intellexim⁹. xxij. q. vj. Nihil iniqu⁹. C. de trāsac. Si q̄s maior. de muti. peti. c. j. Et. xxij. q. j. noli. Allegat etiā in cōtrariū tres text⁹ qui nihil faciūt ad ꝓpositū. Huic opinioi Jo. an. in nouel la sup dicto. c. quenit. multū solerter loquentē nō inuenim⁹ cōtrariū. Idē Inno. ibidē notanter dicit ꝓcordādo p textū iā dictū. Et notant̄ dicit Jo. an. in fine dicti. c. Innocēs ꝙo dicit fidez seruandā nō seruāti z̄c. Et ego dico q̄ innocēs etiā vim vi nō repellit. Et si faceret nō peccaret de resti. spo. olim/ cū ꝓcor. Exemplū vidim⁹ in xp̄o z Stephano z multiꝫ sctis martyriby. Nā si Thuriceñ. essent spū sctō referti: put Thebeoꝝ milites z martyres/ iudiciū nō quererēt. Sz eozundē exēplo patient̄ offensas sufferētes pristerēt. vt de ipis diceret. Bti q̄ psecutionē patiūtur ꝓpter iusticiā Math. v. Sed aio in ꝓsciētia bona/ z fide nō ficta. ſ. ad Tbi. ſ. Pugna ꝑ patria. de q̄ sup̄. c. xxx. clarissima ꝓcepisti documēta. Ān dicit regula iuris. lib. vj. frustra aliqs fidē postulat ab eo seruari: cui fidē a se prestitā seruare recusat. Et ibi videas diuū ꝓpte de materia loq̄ntez. Et Jo an. in Mercurꝫ. ibidē. Et si placz. vide de elec. Cū int̄. xij. z in glosa. Sz nōne. Et vide. l. Si q̄s accepto. ff. de ꝓdi. cā. da. cā. nō seruata. Et. l. si mlier. c. ti. sed nota q̄ in dicto. c. quenit. Heinr. Bohic potī vnā distinctionē in effectū ꝓnentē. si ī vna gte vl̄ pticula cōtract⁹ est violat⁹/ p fidē quondā firmat⁹ q̄ in illa gte fides posset violari. Ad ys illese ꝓmanēti bus. Allegat. l. Marit⁹. C. de dona. int̄ vi. z vxo. q̄ vult q̄ sepatoꝝ sepata dz esse ratio. ꝓcor. de elec. Si ꝓfirmationē. z. c. ñ eo tpe. de pbēn. q̄ sepe. li. vj. sed clari⁹ de rescp. edoceri. de puil. cuz capella. Sz ꝑpendo iura p ipm allegata/ z ipsoꝝ rōnes. tūc ꝯ tā clarū textū z rotundū. vicz. c. quenit. ij. nō vident̄ efficaces. Als Jo. an. siliter posuisset Nā in pñti casu foret impossibile q̄ sup vno articulo siue capitlo cyrographi/ esset cōfederatio. z in ceterꝫ esset dissolutio. Jura aūt adaptant̄ ad ea que cōpetentius fieri possunt/ z min⁹ competēs. et nullū esse/ idē valent: vt le. z no. in. c. Tue. de cle. nō resid. tanq̄ nihil z inutili: vt ibidē no. Unde competent̄ dicam⁹ aut totū aut nihil: vt le. z no. de con. dist. ij: Comperim⁹. de peñ. dis. iij. §. sunt plures: put dixit poeta Larga dei pietas venia nō dimidiabit: aut nihil aut totū te lacbrimāte dabit. Sic in ꝓposito/ z maxime ex eo: q̄ oīm articulorū in cyrographo comphensorū sit quasi indissolubilis cōcathenatio. vnde Jn vno reus/ omn̄ū est reus: vt in regla iuris declarat. Et semel malus semp

Capitulum

ꝑsumit esse malus. Regla iuris in.vj. ⁊ semel ꝓiurus semp periurus: ⁊ semp infamis: ⁊ semp infidelis: hoc est q̄ ꝑpetuo sibi fidem nō adhibebit iudex. vel pars fidelis vel alius quicūq; si voluerit. de testi. testimoniū. ⁊. vj. q. ij. infames. Item inimico recōciliato non est credēdum ineternū: ⁊ in ipsius saltē mortalis hostis reconciliatiōe magnū vertit periculū. Unde cautius est agendum. de elec. vbi periculū. lib. vj. Et q̄ nulla peior pestis ad nocendū q̄z familiaris vel domesticus inimicus. Boe. iij. de cō. psa. v. in fine. ⁊ no. in. c. ⁊ si Judas. de iudeis: ⁊ talis fuit Judas scarioth ⁊ cubicularis Alexandri magni: ⁊ plures alij. de quib. s. Q̄ aūt ex cōfidentia letalis inimici periculū oriat tripliciter ostendit. vicz ratione ⁊ auctoritate ⁊ exemplo: ꝓbat primo rōne: quia quēadmoduz antiqua amicicia ꝓ lōgam consuetudinē quasi lapis pollitus clarus efficitur ita ira inueterata odium generat: ⁊ odium inueteratū a deo in naturā vertitur q̄ in inimicū antiquū nunq̄z per aliquē sincere sperat: hoc philosophica auctoritate ꝓbatur: qua cauetur q̄ cōsuetudo est altera natura. Ethi. vij. Et Ypocras dicit Consuetudo mutat cōplexionem: ⁊ de hoc dictū est. s. c. v. de virgine nutrita veneno. Scōo ꝓbatur auctoritate vicz Salomonis. Eccli. xij. Non credas inimico ineternū: sicut em̄ eramentū eruginat nequitia illius ⁊ humiliatus vadat curuus abijce animū tuum: ⁊ custodi te ab illo. Et ad ꝓpositū nostrum ꝓsequere illud. c. vsq̄z in finē suum. Et Phus Polit. vij. inimicū q̄uis humiliatū docti est metuere. Tercio ꝓbatur exēplo qō narrat Augustin⁹ in lib. de ciuitate dei. de quodā patrefamilias qui serpentē nutriuerat quē finxit dixisse: quia dum video bonorem meū ⁊ pulchritudinem meā vicz caudam diuerso colore decoratā ⁊ a te precisam Certe nunq̄z tibi parcam ⁊ satiabor sanguine tuo ꝓ vindictā. Nōne scis q̄ dicit sapiētis auctoritas. Eccli. xij. In oculis tuis lacrimabit inimicus ⁊ quasi adiuuans suffodiet plantas tuas caput suū mouebit ⁊ plaudat manu: ⁊ multa susurrās cōmutabit vultū suum. hec ille. Quando aūt sit confidendū de amico recōciliato ꝓ ⁊ cōtra. plene videbis infra. c. primo. de rustico cum nobili penitus simplicit̄ et de plano rōnabiliter reconciliato. Nunc ad ꝓpositum nostrū redeundo. Et de cōfederatorū ratione dicte ꝓfederatiōis notanter iuramento notabis cōsueto. Nam singula singuli iurant ꝓ singulas vniuersitates quolibet decēnio ad puram ꝓseruationē oim ⁊ singulorū capitulorū et articulorū ⁊ punctorū in supradicto cirographo comprehensorū. Et quis dubitat quin singulares de qualibet cōmunitate hmōi ꝓfederationis iuramentū singlariter ligati. ⁊ si quis ꝓtra fecerit manifesto se ꝓ iurū vicio maculat. Unde canonibus omissis qui largissime loquuntur de iuramentorū vinculis dicit lex impialis. qui sibi ꝓ iuramentū necessitatē imposuit illud seruabit. ff. qui satis. da. co. l. Si fideiussor. §. j. ff. de distrac. pig. Si creditor. §. fi. Item licet pastilli ⁊ iurare via tū non debet ꝓ iurūs aperire. ff. ad. l. Jul. repen. l. fi. C. de Judit vidu. l. ij. ⁊ vinculum indissolubile ꝓstitui licet qō ꝑpetuo obseruet. C. si manci. ita fuit alie. vt manu mittat. l. penult. ⁊ dicit glo. ij. intu. de obligatōib: vt em̄ boues visibilit̄ funib⁹ sic hoīes verbis ligant intellectualit̄ ꝓ accurs. Unde vbi ꝓba ligāt homīes thaurorū cornua funes Ecce quō gl̄iosissime legū auctoritas fidei iuramentorūq̄z volunt seruari solēnitates. Constat aūt q̄ si singli de vniuersitate olim iurauerūt ꝓ se ⁊ successoribus eor. successores obligant: sed si ꝓtrauenerint non sunt puniri: vt le. ⁊ no. de iureiur. veritatis: ⁊ est questio dñicalis. xxxviij. ⁊ frater Alceñ. lib. j. ti. xix. ꝓ. pone q̄ vniuersitas: ⁊ ne fidei vel iuramēti fractor de malicia sua comodū reportet vt de eo qui dux in vt. c. j. cum ꝓcor. sic penā talionis legalit̄ inferam⁹ quā Moyses inuenit Deut. c. xix. in fine. ⁊. xxij. q. j. qō debet: vt puniat quis in eo in quo deliquit. de elec. puto. lib. vj. cū ꝓcor. Nam in veritate pena videt: ⁊ suitensiū vniuersitas in hoc puniri cū suis complicibus patenter ꝓcernit: si Thuricensiū cōmunitas tam violenter ⁊ crudelissime lesa ab ipsorum ꝓsortio dissoluit. Ratio: q̄ oppidum Thuriceñ. eorūdem suitensiū ⁊ suatū fuit fortaliciū patēter fortissimū: imo mēnia murus ⁊ turris fortitudis ꝓtra quorūcunq̄z potentiā ⁊ rabidas insultus oim nobiliū qui semp eorundē fuerāt interne naturalisq̄z radicis⁹ hostilitatis armamentū. Posito aūt q̄ in p̄missa fidei fractōis questiōe plures ⁊ diuerse doctor⁹ mgr̄orumq̄z forent opiniones qō possibile est: q̄ q̄t capita tot sensus. d. ꝓcess. pben. Quia diuersitatem ex tunc licebit cuilibz dicere seruare tenere similit̄ ⁊ sentētiare: ꝑm illū qui saniores vtrorūq̄z iurū rūnauerit aut ruminauerint rōnes: vt no. de consti. ne innitat⁹. xxxiij. di. fraternitatis. in glo. fi. xxj. q. ij. in summa. xvij. q. j. c. fi. ⁊. q. ij. c. j. in glo. q̄ incipit alibi. Et h̄ plenissime declarat Johs. in summa ꝓcess. lib. iij. ti. xxxij. q. xvij.

Rusticus. Et sic silr si saltē vsus fuero vtriusq̄z iuris rōnib⁹ dicere possum qō v lo: sed his non obstātib⁹: est ne modus

securioꝛ illo exquo tantarū gentium vniuersitates nollent credere homīs simplicis simplicissimo quibuscūqꝫ iuribꝫ ful cite narrationis eloquio. **Nobilis.** Quis dubitat si superoganter ꝛ ad obstruendū oꝛa loquentiū iniqua: ꝛ q̄ nemini nocet opponat supabundans cautela: vt. C. de testa. l. testamenta. vniuersitas Thuriceñ. summi pōtificꝫ aut consilij generalis cum gestoꝛū fideli veridica quoqꝫ narratiōe clemēter ꝛ humiliter inuocaret auctoꝛitatē oīm ꝛ singuloꝛ vniuersitatis sue iuramentoꝛū ꝓ dicta ꝓfederatione qualitercunqꝫ conseruāda prestitoꝛū puram ꝛ sincerā ꝑ oꝛbem penitus indubitatā obtineret relaxationem. Nam dicit impatoꝛ in auctentica. de nup. §. nuptias. coll'. iij. Oīne qō ligatur solubile est. ꝛ glo. ibidem. nec miꝫ. Cum oīs noster status sub ꝑpetuo motu ꝓsistat allegat ad hoc auctoritate. de nō alie. aut ꝑ mutā. reb. §. vt aūt lex. coll'. ij. Et q̄ tante auctoꝛitatꝫ ꝛ potestatis pleni tudo sit apō summū pōtificem sufficient colligit. s. c. xxiij. Sed de ꝓsilio generali. vide Johēz an. in. c. significauit. de elec. ꝛ pleni⁹. Panoꝛmitanū i suo tractatꝰ de ꝓsilijs i Senis cōpositū.

Rusticus. Constat mihi sufficient ex p̄missis ꝛ insup quoꝛūdam veridica relationis declaratione. qō vtiqꝫ suitēses cum cōpliciby ꝓnotatis Thuricensiby enoꝛmissima satis violent intulerūt dāpna in coꝛporibꝫ rebus bonis ꝛ possessionibꝫ: ꝛ si ius ad bellandū nō habebant. de quo dictū est. s. c. xxx. ꝓ. Questio larga: ꝛ ꝓsumpti vitam suā taliṫ terminarūt in inferno vbi nulla est redemptio nisi penitentia preueniti reatū cognouerunt: ꝛ ablata restituerint igne gehennali ꝑpetua coꝛrosione coꝛrodent ꝛ coꝛrosionis ꝓsumatione mini me ꝓsument. Credo tñ q̄ hij qui taliū factoꝛ ꝛ gestoꝛū ꝛ actoꝛ iuris ignari sunt: ꝛ p ignoꝛātiam ꝛ obedientiā talia ꝑpetrarūt. q̄ apō illum qui nouit abyssum ꝛ coꝛ hoīs inuestigat ꝛ nouit omnē scientiā ꝛ a quo non abscondit vllus sermo. Eccī. xlij. c. Omnē iuris euadat strictissimam scripti penā: ꝛ insup infernoꝛ tristissimā maledictionē. Nam ꝛ xp̄us dixit put ꝓnotasti Luc. xxiij. Pater dimitte illis q̄ nesciūt quid faciunt: ꝛ lex vult put predictū est. s. c. ij. q̄ ipsi tanqꝫ rustici licet fortassis grossiores sint iura scire nō tenent. ff. de iurꝫ. ꝛ facti ignoꝛātia. l. regula et iuriū ignoꝛantia ipsos excusat. viij. di. cōsuetudo. de con. di. ij. scriptū. ff. de iurꝫ. ꝛ fac. igno. l. in oīni parte. §. j. ꝛ nullū crimen maculat nescientē: vt notabiliṫ scribit. j. q. j. c. iij. ꝛ maxime ex eo: q̄ ex obedientia fecerūt ꝛ mandato spēali suoꝛum prefectoꝛ. Nam dicit lex nō potuit dolo carere non parens imperio magistratus. ff. Si quis ius di. non obtemperauit. l. vna. **Nobilis.** Scias ꝓ certo. q̄ hos nec ignorantie nec obedientie ꝓsumptionis oꝛnat⁹ excusat a tam enoꝛmissimi peccati ꝓtagione. Nam quantūcunqꝫ quis simplex videtur potest tñ habere copiā peritoꝛ in qualibꝫ mētis ꝑplexitate: ꝛ ideo nō excusat: vt in dic. l. regula. vl'sua prudentia facile potuit illud scire: vt. C. de inge. manu. l. iij. ff. qui is oꝛdo. in bo. poss. in bonoꝛum. l. ij. Nam illi excusati non sunt qui sunt in finibus terre: et in insulis que procul sunt ad quos apostoloꝛum predicationes nō peruenerunt. vt le. ꝛ no. xxxviij. dist. §. j. et. sup̄. c. xxviij. de insulis nouiter inuentꝫ. ꝓ. Questioni aūt dignum: ꝛ in malis obediendum non est prelato domino vel prefecto. de quo plene de temp. oꝛ. ad aures. in glo. ij. Nam etiam ꝓ nullo bono malū est faciendū: vt vicꝫ ꝓ bono obedientie ad malū est obediendū. ne cle. vel mo. Magnope de vsurꝫ. sup eo. j. q. j. non est putan⁹. cū ꝓcoꝛ. nec ꝓdet alicui ignoꝛare q̄ñ potuit scire ꝑ se vel ꝑ aliū. lxxxiij. di. c. j. ꝛ in glo. ij. ꝛ mercurialem sup regl'a. q̄ quis mandato. lib. vj. ꝓ. ter. **Rusticus** Sed q̄ ꝓstat inimicos Thuricensiū ibidem clero sil' ꝛ ꝑplo iniuricio sic. as ꝛ dāpna miserabili intulisse: ꝛ maxime cleꝛ ibidē crudeliṫ damꝑnificasse: vt cōparet ꝑ singl'os dies ꝛ hoꝛas in monasterioꝛ ꝛ eccliaꝛ collegiataꝛ ꝛ prochialium: ꝛ cenobioꝛ: ꝛ capellaꝛ ꝛ oꝛatoꝛioꝛ igne ꝓsumptoꝛ refectione: necnō in suaꝛ vinearū restauratiōe: in domoꝛ reedificatiōe: in possessionū recupatione: in grauissimoꝛ debitoꝛū accumulatione: ꝛ in impoꝛtunioꝛ creditoꝛū inuestatione: vt vociferando ꝑ laboꝛe tanqꝫ filij isrl' in egipto: vt Exo. iij. Et dicant cū lamentatiōe suspirādo hoc malū habem⁹ de suitensiby. ꝓut matutinū de iudeoꝛ gentiby. Nam si suitenses tanta nobis dampna non intulissent: ꝛ iudei xp̄m nō hoꝛa noctis: sed luce meridiana captiuassent isti de magnaꝛ declarationū angustia: et illi vicꝫ iudei a noctis inquietudie nos ꝑpetuo liberassent. Unde videt clericis ꝛ ciuibꝫ Thuriceñ. impossibile tantos dei ꝛ hoīm inimicos posse diligere: aut fauoꝛe fraterno sibi tales coꝛdialiter colligere. Scriptum est eīm Diliges amicū tuum: ꝛ odio habebꝭ inimicū tuū. Leuit. xix. et. xxvj. ꝛ Matt. v. ꝛ xxij. q. iij. cum in lege: ꝛ singuli clamitare compelluntur. Ach miser crucioꝛ tantum bonum esse ex[illegible]ptum de faucibus meis [illegible]ij. q. j. §. Quilibet autem.

Capitulum

Nobilis. Tu.s.c.xxxj.ꝯ.vbi dixisti ꝛc̄.sufficienꝫ ꝑ te declarādo ꝓtulisti:ꝛ quō ꝛ qualiꝫ offensoribꝫ nr̄is sit parcendū summati eneruasti:ꝛ illis sincere ꝓpensis congrue sequiꝫ quō inimici nostri sint diligēdi:ꝛ ꝓsiderabis ꝓmū q̄ iudeos non debem⁹ ꝓsequi sed Sarracenos ꝛ Paganos.vt.xxiij.q.viij.dispar.ꝛ iudei ꝛ sarraceni ꝓximi nostri sūt: vt de peni.di.ij.§.nōnulli:ꝛ ibidez clarius in glo. Unde de his ꝛ oīmibꝫ homibꝫ scriptū est. Diligite inimicos vr̄os:ꝛ benefacite his q̄ oderūt vos:ꝛ orate,p his qui vos ꝓsequūtur ꝛ calūpniant. Matt.v. Luc.vj.xxiij.q.iij.§.ex his.ꝛ.c. cuz in lege.ꝛ.c.ea vindicta.xxiij.q.iij.§.sed ad huc. Itē si esurierit inimic⁹ tu⁹ ciba illū:si sitit potū da illi. Ad Ro.xij.xxiij.q.j.§.ex his oīb⁹: ex his et alijs sūmati colligūt doctozes q̄ ī inimico debem⁹ odire inimiciciā ꝛ rancorē quē habet ad nos:qz ilia sūt sibi pcta:ꝛ mala ꝛ sunt ꝺ deū:ſz naturā ei⁹ debem⁹ diligere.i. aīaz ꝛ corp⁹:ꝛ sic faciēdo īplem⁹ in vno hoīe.ꝫ antiqs dictū.put p̄misim⁹. Diliges amicū.ꝛ odio habeꝫ inimicū tuū.put xp̄us ꝓ se allegauit. Mat.v.īplem⁹ q̄dē nō f̄m intellectū carnale ꝛ erroneū iudeorū.de q̄ dictū fuit:ſz īplem⁹ ad vez ꝛ catholicū intellectū. Hā in vno ꝛ eodē hoīe malo ꝓximū habem⁹ ꝛ inimicū: qz f̄m q̄ hō ꝓxim⁹ noster est:sed f̄m q̄ mal⁹ nō solū noster:sed ꝛ si inimic⁹ est. diligam⁹ ergo in eo ꝛ aīmā ꝛ corp⁹ ꝫ est diligere ꝓximū quē deus fecit:ꝛ odio habem⁹ maliciā eius quā ipso ꝓsentiēte diabol⁹ intromisit. de hoc Augustin⁹ loquēs de regla hec est: vt oderim⁹ inimicū ꝓt̄ id qō in eo malū.i. iniquitatē ꝛ diligam⁹ inimicū ꝓt̄ qō in eo bonū est .i.rōnabilē creaturā. de q̄ dilectionis norma pulchriter scribit Greg. Moral.xxij.c.x. dū dicit Sed sciendum est. q̄ inimici dilectio tūc veraciter custodit:cū nec de ꝓuentu adūcimur nec de ruina illius letamur. Nam sepe in dilectiōis imagine erga inimicū anim⁹ fallit seqz hūc diligere estimat si eius vite ꝓfectus exist at: sed dilectiōis vim occulte ꝛ veraciꝫ aut ꝓuect⁹ inimici aut casus interrogat.ꝛ.j. Et inter hec sciendū est: quia euenire plerūqz solet:vt non amissa caritate ꝛ inimici ruina nos letificet:ꝛ rursum eius glia sine inuidie culpa ꝓristet:cum ꝛ ruente eo quosdā bene erigi credim⁹:ꝛ ꝓficiente illo pleroscz iniuste oꝓmi formidem⁹ ꝛc̄.hec ille. Hanc ibidem materiā ꝓsequere si placet vsqz ad finē.c.ꝛ.c.seqnti.ꝛ Tho. in summa.scōa scōe q.xxv.ar.viij.ꝛ.ix. Item.q.xxxij.ar.vij.ꝛ in scriptꝫ sup Sen.di.xxx.q.j.ꝛ.iij.ꝛ si tales tāget torꝫmentū malicie qui suos ꝓsecutores nō dilexerūt quo putas tozmēto tangent hmōi ꝓsecutores qui dāpna nequiꝫ intulerūt:ꝛ non refuserūt:ꝛ nihilomin⁹ inimici ꝓstiterūt:nec recōciliari deo nec homibꝫ curauerunt:ꝛ hij sunt ꝓprie suitensiū gentes in sue maledictiōs ꝓtinatia nūc ꝛ semper perseuerantes.

Rusticus. Sed qualiꝫ natura titubantes hos vt ꝓmittiꝫ diligā dur⁹ est sermo qui pōt eum audire:vt Job.vj. vbi discipuli dñi leniori sunt ꝓterriti colloquio:ꝛ quō talem ꝓsequar amoze fraterno quē cum ꝓspexero:vt Joseph visis fratribꝫ suis in egipto olim suis ꝓsecutoribꝫ cōmota sunt oīa vlcera sua in regali pallacio.Gen.xliij.ꝛ cozdintime ruminauero q̄ hic me patre crudeliter ozbauit.matrē depauperauit frēs occidit:cōsanguineos ꝓstrauit:cōciues necauit:habitacla cremauit:possessiones euacuauit: culturas nemozauit: hic victū abstulit:fruct⁹ deuastauit:terrā sterilizauit: ꝛ ꝓpetuis anxietatibꝫ me ꝓuoluit. Quē dum intuoz cū tremoze ꝓcutiunt viscera cū frangoze quassant membza cum palloze Delizat coz cū frendoze:singultat guttur cū stridoze: os ossitat cū paloze:lingua balbuciat cum linoze:ꝛ corpus creticat cū sudoze. Scis aūt vt prędixi. Qō natura negat nemo felicit audet:ꝛ Salomō ꝓput.j.dicēt.c.ꝓxio. de inimici etiā recōciliati cōtione diligent q̄ fecere iubet:vt Eccl.xij. Quis igit natura talit reluctāte inimicū diligere rōnabiliꝫ ꝓsuadere.

Nobilis. Is q̄ naturā oīs creature de nihilo creauit talit ꝓut p̄dixim⁹ fieri patent mādauit:ꝛ ad impossibilia ꝓut ꝛ lex canonica: vt ꝓz de pactꝫ.c.vlt.cū ꝓcoz.neminē restrīgit:ꝛ ea q̄ docuit nō sol⁹ sed hoies naturaliꝫ degētes talit in paciētia:īmo multū trībiliora ꝓficiētes ꝓpetrauit. Unū dixit Paul⁹ Fidel aūt de⁹ est q̄ non patiet vos tēptari sup id qō ferre potestꝫ ſz faciet cū temptatiōe etiā ꝓuentū:vt possitꝫ sustinere.j.ad Coz.x. Qō pulcherrime,pseqt̄ Greg. Moral. Dicit Lassiodozus q̄ virtutū gesta narrare est laudē.cap.viij.ante medium. **Rusticus** dare:ꝛ qs dubitat q̄n viciox rabie ꝓacta ꝓpalare sit laudis ꝛrūm refricare lassat⁹ p̄missoz relatiōis ꝓtinuatiōe delectaret vticz noua saturari recitatione: dic q̄so dum nobil⁹ loc⁹ sua vetustate laudādus vicz impiale castrū Thuricen.talit vt refers nup suitēsiū ꝛ suatū fuerat ꝓteruia q̄ssatū:circumfallatū:ꝛ castris ꝛ castinētatiōibꝫ tantaz gentiū vndiqz angustiatū Quid ad ꝫ ceteri supiozis alamanie ciuitatū impialiū potentat⁹ sibi tanqz filijs impū ꝓfratribꝫ obsidione plūs ꝛ guerris ꝓtinuo ꝓuoluꝫ pegerūt. Nōne q̄n quōdam consolatiōis socij nunc tribulatis magna legalitate ꝓout tenebantur compassi fuerunt.

Nobil'. Ach vero nequaq̄. **Rustic⁹** Ach dolēs animi ꝑsagiū: vt plenꝫ videaꝫ notatū. xiij. q.j.§. Quib⁹ aūt Adquid aūt hmōi ꝓponis lamētatio nis oꝛa= culum. **Nobil'.** Sane ꝑpendas vt sincer⁹ intelligas Oēs supiozis alamanie ciuita= tēses impio de iure subiecti ꝑter ciues Constañ. tribulātib⁹ ꝛ nō tribu= latis ꝓtinuo subsidia ꝑstarūt. ꝓlijs ꝓfortarūt. auxilijs instaurarūt: īmo auꝝ ꝛ argentū ꝛ oīm metalloꝝ genera: ꝛ offensionis instrumēta opoꝛtuna q̄z minere materieq̄z quarūq̄z fulcitamē= ta largit' cōicarunt. put de his ꝛ alijs dicti Thuricēses doleter passionati frequēter certificati fuerūt: sz audi ꝛ vide gesta put de⁹ vltionū dñs in sue maiestaꝫ throno ꝑdestinauerat merito ꝑpetuo mēoꝛit' scripturꝫ cōmendāda: ecce ciuitatēses ꝑdicti ī generose nobilitaꝫ ꝓpētū ꝑmissa q̄daz sagaci fallacia mlto ꝓcurēti ꝓfilio machiati dispoſuerūt: ꝛ ꝑ ꝟ radices germis generose nobilitaꝫ: īmo ꝑncipes generositaꝫ tū semie suo: ꝛ ꝓfederatoꝝ suitēsiū ꝑdictoꝝ munimie sup= ꝑmere fundit⁹ ꝛ fūdamēta dissipare decreuerūt. Nūc ꝑpende palā q̄d de anno dñi. Mcccclxx et seq̄ntib⁹ ꝛ ꝑsertim in iubileo nobilitaꝫ apices ꝑdicti ꝓtra ciuitatēses attēptarunt: ꝛ in attem ptatis laudabiliter bellando. certando. preliādo similiter ꝛ pugnādo cōmendabiliter ꝓfecerūt et experient huiusmodi ciuitatenses foueas q̄s fecerant insidiātib⁹ ꝑcipitanter incidere dispo= suerūt: īmo vidim⁹ q̄ ī ꝟ plio ciuitatēses felicitaꝫ ꝛ fecūditaꝫ glia penit⁹ caruerūt ꝛ vna cū ipsis gregati mltiplicit' pempti pleriq̄z suitēses: ꝛ vltra priciores ī armis robustiores ī vlnis exq̄sitio res i ꝑsonis i ciuitatēsiū defensiōe directi nobiliū manib⁹ potent' sūt sil'r ꝛ segregati pempti. De b⁹ aūt gestꝫ decetero ꝟ i libro scribēdi decreuim⁹ q̄escendū: ꝛ alijs ad ꝟ habilib⁹ vices duxi= mus cō= **Rusticus.** Sū mēoꝛ etem q.s.c.xxj. mentōis elogiū patēt' feciſti. ō q̄ndā mittendū. ciuitatēsiū ꝓtubernio. īmo sil'r ꝛ spēalit' videt' facta notabil' de eodē satirice dictamis collatio rogo fac vt fiat sū **Nobil'.** Sincero mouerꝫ motiuo ꝛ igit' vnū marie recapitulatōis ꝛ int' ꝓpositiōis ꝓclusio. singl'are tibi fidelit' ꝛ supficialit' refe rendū ꝓpalare nō omitto. Nā dudū añ reuolutōes ānoꝝ q̄nq̄z dū libꝝ pūtez ad nobilitaꝫ glo riā tāto. put dñs dederat studio duxi ꝓponendū ī dicto p te recitato capitlo scripsi ī rubꝛo de q̄rundā hoīz ꝛ locoꝝ nobilitaꝫ suppꝛessiōe: ꝛ ipoꝝ reuoluēda restauratiōe: ꝛ ibidē palā deduxi rusticos ad rusticoꝝ statiōes ꝛ loca sil'r ꝛ rura ꝓuenient' retoꝛq̄ndos: nobiles ꝟo sil'r ꝛ nobiliū māsiōes ad nobilitaꝫ immunitatē felicit' reuerſuros: ꝛ tūc ego sig̃nt' ꝓpēdebā. q̄ ciuitates ala manie supioꝛ ipiales sūma gaudebāt pace ꝛ trāq̄llitate oīm q̄z tpaliū abūdant' latitudie ꝛ hūa= nat' potēt⁹ iocūda celsitudie ac nō ꝛreri cuiuscūq̄z ꝑncipat⁹ āplitudie. Nihilomin⁹ tū tāc̄z fa tes diuinādo certꝫ exēplis rem futurꝫ ꝓtinentē tpib⁹ solerē demōstrādo ꝛ int' mlta notabilit' de noīata, ptūc ingētꝫ fame attū radicalit' necnō naturalit' rusticalia nobilitati generose ꝛ nobiliū q̄ndā terꝛ locꝫ ꝛmis ꝛ passib⁹ violent' dñantia ad naturā suā demū facilit' reuertētia int' illa tū ꝑncipalit' specificādo noīari villas ō scripsi vicz vlmēsiū. nurēburgeñ. ꝛ berneñ. q̄ ꝑ ceterꝫ ī pla ga nr̄a nobilitaꝫ generose infinita locoꝝ stigmata: īmo diuersa nobiliū stemata sibi fatꝫ arrogāt' subiugāt' ꝛ ꝑ suos ꝓuincaleos. ꝓciues. burgeñ. ꝛ ꝓtubernīōes possideri castra castellaq̄z fecerī ecce aspicīēs a lōge q̄d fiat ꝛ si tue sagacitaꝫ idustria ꝑdicti ꝑ ertēsū capitū ꝓcitamēta radicit⁹ ꝑpēdebat series q̄z scripturaꝝ rōnib⁹ figurꝫ exēplic legib⁹ ritib⁹ ꝛ obſuātia cōi fulcitas ꝑspi= cacit' rumīabat extūc rexꝝ natura cū ꝑ ceterꝫ q̄d fiat ō futurꝫ necitaꝫ q̄dāmō moderamīe ꝓnter cogēte di **Rustic⁹** Lōstat q̄ ōt ꝑbs q̄ corruptio vni⁹ ē gñatio alteri⁹. ꝛ e.ōtra. sic fortas= ctabat. sis ō nobilitaꝫ ꝑtēse mltipl'r ꝑ me patēt' q̄z vilit' detestate noua q̄dā re creatōe gñat' rusticitaꝫ nr̄e suppssiō cū āxietate. Nā le. ꝛ no. ī clem. cupiētes ō penis. q̄ ꝓria ꝑ= rūs purgāt'. put t're sic'tas dulcissima purgat' ibriū diffusiōe sic orꝫ loq̄citas purgat' subiectō nis būilitat. et ābitiōis magnimitas suppssiōis correptōe ꝛ mali regimīs iniq̄tas deḡdatiōis emēdatōe ꝛ iepte dñatōis crudelitas potētiorꝫ recuruatōe sic Assur rex assiriorꝝ ꝑ filios isr'l fuit virga furorꝫ dñi cū crudelitate Isa. x. ꝛ igit' si ciuitatēsiū burgēsiū plebeoꝝ ꝛ ruraliū in locꝫ sa cro ipio subiectꝫ alamanie supioꝛ potētat⁹ videbat nimis exaltat⁹ sup oēs celos. i. speras emi sperij regiōis generose nobilitaꝫ t're ne ꝛ nimis exaltat⁹ ꝑncipat⁹ eoꝝ pie credēdū videt'. q̄ oꝛb stelliferi pol⁹: ꝛ influēcie supioꝛ diuti⁹ nō patiant': ꝛ vt res reuertaꝫ ad naturā suā. put ꝓme trāsactꝫ tpib⁹ fuit ꝑ foꝛib⁹ toti⁹ mūdi machia ꝛ sideꝝ expient' moliunt' mot⁹. Nam in veritate put est publicū ꝛ notoriū supeminētis ipsoꝝ sublimitas elatiōis videt' curuata. ac ad būilita tis scabellū videt' collocata: ꝛ hoc notabili⁹ ꝑ quattuoꝛ terre ꝑncipū cum coherentib⁹ vicz Al= berti Marchionis Brandeꝛburgeñ. Jacobi Marchionis Badeñ. ꝛ Ludowici comitis wirtenbergeñ. Et incidenter Alberti ducis Austrie viuaceñ. latissimā quoq̄z dominationem.

Capitulum

Et licet segregatim Nurenbergen. ⁊ Ulmen. tanq̃ principaliores: ⁊ exinde correlarie seducti plerũq̃ sequaces in cõtemptus augmentũ nobilitati crudelius infligẽdum cum dicti ciuitatẽ. loca presertim sacratissima p generose nobilitatis stẽmata concernunt quõdam fore fundata. Et igit adinstar suitensiũ sup̃ in presenti capitlo descriptorũ infinitas dei domos cõsecratas: ⁊ ad diuinũ iugiter cultũ p huiusmodi nobilitatis apices fundatas. videlicz gloriosa monasteria cenobia preposituras p̃laturas: necnõ ecclias collegiatas ⁊ prochiales ac capellas ⁊ oratoria cum clericorũ habitaculis ignis vorazine seueriss̃ima consumarũt: sed frequenter p nos sup̃ cum ea qua decuit deuotiõis reuerentia. deus vltionũ dominus talionis penas tales ciuitatenses reportarũt: ⁊ quemadmodũ suitenses cum cõpliciby retributionis talentũ in sinũ suum reposuerunt: vt ptz. Nam huiusmodi locorũ incendiarios principales ⁊ consequenter alios ad plures millenarios framee feroces nobiliũ deuorarũt: ⁊ q̃ demũ concluſiue ciuitatẽ. huiusmodi ad dominũ clamauerunt: ⁊ vix liberauit eos ⁊ finaliter pacem ⁊ cõcordiam lamentabiliter per ipsos desideratas ad nutum ⁊ voluntatis optatũ eorundem principum dicti ciuitatẽses cum ingenti dampnorũ calamitate cũ derisionis subsannatiõe gemẽtes reportarunt: que quidem concordia cum letic̃ie ps̃odia p omniũ campanarũ totius ciuitatis Constañ. die mensis Julij Anno iubileo iubilanter vicz. Mcccc l. fuit altisonanter intonata. Sed his penitus dimiss̃is: vt etiã ceteris hist̃oriarũ ac rerum gestarũ scriptoriby moueat locus largiss̃ime collatiõis: ⁊ ne nimietas vertat in tabescentis viciũ corrosionis cessemus vatigati de tam protelate patentiõis plena concordia ⁊ recõciliatõis forma. Capl'm. xxxiij. Ait rusticus.

Nobilis. Placet: quia cõstat. q̃ iudicia dñi vera iustificata in semetipsa. desiderabilia super aurũ ⁊ lapidem precios̃um multũ. in oua cuncta queniẽt purificãda facigitur diligentiã tibi cõscriptam: vt ad rugiẽris stomachi lutientis quoq̃ palatus queniam⁹ refocillationẽ: ⁊ ad nunc derelicte, put sup̃a premiss̃uz est in themate cõcionis nostre redeamus sodalitatẽ. Et scias q̃ nec huius finis habebis intellectus informationẽ nisi thematis iamdicte purã in mente rumines recapitulationẽ: ⁊ ita transeamus ad finalis capituli sincerã ꝓpationis intimationem.

De militis ⁊ rustici de quibus fit mentio in the-

mate ꝓtentiõis plena concordia ⁊ recõciliatõis forma. Capl'm. xxxiij. Ait rusticus.

Requenter nouisti: quid dixit ꝓpheta. Ps̃. cxliij. dũ innuit Tãge mõtes ⁊ fumigabũt: ⁊ ideo q̃ stimulat indomitas paledras ẽm Plinĩ recalcitrabunt studiose egisti: qd̃ rectũ erat: ⁊ placebat in oc̃lis meis: ⁊ oĩa que latebãt in corde meo ꝓpalasti: ita locut⁹ est dñs ad Nien regẽ quando destruxerat ydolum Baal ⁊ cultores eius. iiij. Reg. x. ⁊ notas mihi feciſti vias vite mee. Ps̃. xv. Tu scis improperiũ meum ⁊ ꝓfusionẽ meam ⁊ reuerentiã meam. Ps̃. lxviij. Et mihi ꝓstat. q̃ ceteri animãtiby sese ignorare natura est hoĩby ex vicio. vt dicit Boe. ij. de cõ. ps̃a. v. ⁊ Bern. in meditatiõiby. in prin. Multi mlta scũt: ⁊ seipsos nesciũt alios inspiciũt. et seipsos deserũt. egregiũ membrũ esset oculus si seipsaz videret: nihil em̃ bene videt: qui seipm nõ videt. Quis nã mei nõ ego p certo noticiã mihi tradidiss̃et: sed nobilitatẽ offendẽdo causaz et merito dedi vt mõtes fumigarẽt: ⁊ ꝓuocatiõis nubes corruscatiões imbres ꝓducerent ⁊ grãdines correptiõis ingruerẽt: ⁊ nisi vitas meas ⁊ meoꝝ conruraliũ tua legalitas tam signãter plegeret: ⁊ ecõtra neruos inertis pretensec̃ nobilitatis quorundã notant tangebã: vt opinionis tue tortuose superlimitas simili marceret. Dicit em̃ Salomon. Quis miserebit incãtatori a serpẽte pcusso: ⁊ oiby q̃ appropinquãt bestiis. Eccl. xij. ⁊ tãgentẽ cacubi maculat caligo vetusti: ⁊ q̃d cõmunicabit cacuby ad ollã: quando em̃ se colliserint ꝓfringunt. Eccl. xiij. Recognosco verius etiã si ꝓtentionis nostre fuero victor sine facto victus: ⁊ si victus ꝓtendero victus semp manebo iuxta tuam iuris allegationẽ: quia potentioribus pares esse nõ possumus: ⁊ dixit Ouid. ij. de amore. Lede repugnãti cedẽdo victor abilis: ⁊ recordor eius q̃ scripsit Eusebi⁹ q̃ quidẽ Eutalus adolescens ad discendã eloquentiã in cau⁹s oratorie postulãdo corã ꝓtore vel ꝓside ꝓuenit cũ ꝓthagaro sophista maximo: ⁊ pecuniã pmisit se datuz̃ dũ alicui⁹ cause victor fuerit ĩ iudicio: cũq̃ ille Eutal⁹ habũdo pfeciss̃et infacũdia silr ⁊ ĩ arte: sz causas pagẽdas nõ accipet ꝓthagaras ex pacto mercedẽ petiuit ⁊ ipso reluctãte demũ litẽ cũ discipl'o suo ꝓtestat⁹ fuerit: ⁊ corã iudice ꝺ discipl'm suũ iudicialit̃ locut⁹ ẽ: ⁊ ait Tu reddis mihi q̃d peto siue ꝺ te, pnũciatũ siue p te, nã si ꝺ te merces mihi ex sñia debet ꝝ victor. si ãt p te sñia fuerit merces

mihi debeꝫ ex pacto: qꝛ sufficienter doctus sententiã reportasti triũphando cui Euchalidus discę magister ⁊ ꝓpende: quia non reddam tibi qõ petis siue cõtra me siue ꝓ me pnunciatum fuerit. Nam si ꝓ me nil tibi ex sentẽtia debeꝫ: quia sum victor. Si aũt contra me nihil debeo: quia alicuius causę in iudicio victor nõ eram: ac in me nihil meruisti. Per has igiꝫ mutuo petitiones iudex ꝓplexus vsq; modo nõ sunt partes extricate sic tu ⁊ ego cõtendendo manerem⁹ ꝓpetuo prepediti reuertamur ergo linguã refrenandi ne litis horror insonet ad alterutras amicicias atq; grãs reddamus dñi de tam largo collatõis ⁊ altricationis colloquio. Nam nõ est incõueniens ꝓut scripsit Constantinus impator ad Alexandrũ pontificem Alexandrinum: quẽ ad pacis reuersionẽ inuitauit offensum dicẽdo: sincera deliberatiõis prehabita rumination suauiores crebro sunt amicicie post inimiciciarũ causas ad concordiam restitute: vt hec et alia ad hoc cõgruenter facientia ponunt in cronica tripartita per Socratem. lib. iij. c. penult.

Nobilis. Ad hoc Valerius maximus. lib. iiij. c. ij. Nam sicut placitũ mare ex aspero celumq; ex nubilo serenũ hylari aspectu sentit. Sic bellũ pace mutatũ plurimi gaudiũ affert Offensorũ etiam acerbitas deposita cãdida relatione celebranda est. Hic ipse videt expienter nominatim annumerare multos veteris cui[illegible]latores illustrissimos ⁊ nobilitatis stigmate viros inclite preclaros: qui seuissimoꝝ bellorum odia tortuosius fulminata intestino feruore intricabili terrore pacati: cõcorditer indissolubili vinculo fauoris ⁊ amoris se iugiter ꝓtractarũt. Ad hoc dicit sapiẽtis auctoritas: Lites preterite noli maledicta referre: post inimicicias ire meminisse malorum est: ⁊ Eccĩ. xix. Ne iteres verbum durum ⁊ nequã: ⁊ non minoraberis. Inquire ergo pacem ⁊ sequere eam. i. cõtinue sequere. Unde dixit Tullius. Nihil turpius q̃ cum eo bellũ gerere: cum quo familiariter vixeris. Magnũ est eñ inter discordes pacem cõfirmare: sed magis est reformatã sufficienti corroborare cautione. Unde sincere perpendas verba catbonis. Nam dixit. Noli referre. i. iterũ dicere vel refer[illegible]re. i. reminisci maledicta preterite litis. i. transacte cõtentionis quia malorũ est. i. ad malos ptin[illegible] reminisci iram id est discordiã preteritam post inimicicias iam sedatas. Unde dñs: non queras vltionem nec eris memor maledicti: cui ꝓtrariũ facit homo puersus qui lites suscitat sopitas. De tali bene loquit Salomõ. Prouerb. xvj. dicens. Homo puersus suscitat lites: ⁊ ꝓbosus separat ꝓncipes. Ad ꝓpositum aũt nostrũ vicz de amicicia post inimicicias instaurata scribit ꝓ Josephum in hystoꝝ. Titi qui fuit filius Uespasiani ita vicz: cum idem Titus obsideret Jerusalem audiuit Uespasianũ prem suum ꝓ romanoꝝ senatũ ꝓcorditer ad imperiũ gubernacla sublimatũ. Uñ pre gaudio nimiũ excessiuo Concussa sunt oñia viscera sua: ⁊ neruoꝝ tremore vehement ob riguerũt: ⁊ ꝓtracta sunt singla mẽbra sua. Dec videns medic⁹ suus in arte peritissim⁹: ⁊ causam egritudis agnoscens requisiuit: si Tito aliquis eñet emulus mortalis ⁊ inimic⁹: cui mox intimatũ est: quendã nomine Titum talem dño fore delatũ ⁊ ta[illegible]odiosum' q̃ nullus in curia eundem in ꝑsentia sua nomiare ꝑsumeret. Unde medicus eundẽ aduocauit: ⁊ q̃ nullus eundem emulum ad mandatũ Titi presumeret offendere strictissime disposuit: sic aũt oñibꝫ ordinatis cũ honore ⁊ reuerentia eũdem emulum ꝓ familiã Titi in aspectu [illegible]o tractatũ prospexit et ꝓ hoc taliter Titum ad iracundiã ꝓuocauit: ⁊ dum Titus eundẽ suum emulũ occidi mandauerit nullus eidẽ obediuit. Unde taliter ira succedus interne tremuerũt interiora sua ⁊ pristinam sanitatẽ recupauit: ⁊ extunc eũdem emulum decetero nõ obediuit: sed ꝑ cunctis adamauit: ⁊ inimicicie priores in amicicią benefi[illegible]io medici ꝓmutauit: sed q̃ post inimicicie puritum interueniat amicicie vere puritas expedit vt partiũ hincinde ꝓtendentiũ si que cõmissa videnꝫ cõpensari valeant verisimiliter: offensa cũ offensa: dolus cum dolo: ⁊ culpa cum culpa. Als vix firmiter stabuiri poterit concordia: vt. ff. de dolo. Si duo. ff. de cõpen. Si ambo. Et no. in. c. peñ. de adult. ⁊ vlt. Nam ⁊ dolus ꝓtra hostes qui bon⁹ dicit semp est ꝓmissus: vt. s. ꝓbatum est. c. xxx. Si aũt improbitas ⁊ falsitas versabant ꝓ vnam partiũ: ⁊ presertim ꝑ quas denigrari potest boni viri fama firmit extũc tanq; ab inimico recõciliato cauendũ est: vt dicit Phus. vij. Polit. Inimicũ q̃nis humiliatũ docti est metuere. Et Eccĩ. xij. Non credas inimico tuo ineternũ: ⁊ si humiliatus vadat curuus abice animũ tuum: ⁊ custodi te ab illo: Et ponamus exemplũ in Esau quẽ Jacob frater suus semp abhorruit: quia dolo ꝓmogenita surripuerat. Geñ. xxv. ⁊. fratres Joseph quẽ offenderãt adolescentes senes. Geñ. xxxix. Unde quidem sapiens ait. Nullum eñ pdibilius malũ q̃ inimicicia pace coopata. Nimiq; vbi est offense mẽoria ibi ira: sed cupit ira vin[illegible]dictã. Uidicta nutrit fraudulentiã q̃ inferẽdo serpit ad penã.

Rusticus. Et ad prositũ nostrũ dicit Jnno.in.c.olim.ſ.de restit.spo. Si ḳs dolose impr̃obe ꝛ furtiue abstulit tibi castrũ tuũ ḳ dz̃ dolus malus p̃sertim.dummõ sine diffidatiõe fuit insult⁹. Tu p bonũ dolũ.i.siliter furtiue ab occupãte poterſ recuparc:imo plus dicit:si nõ possuz recuparc talit castrũ possuz surripe rẽ equalẽ: vt no. Bal.ibidẽ. Jnde est ꝙ veteres bonũ dolũ solertiã vocabãt.ff.de do.l.ſ.§.nõ fuit Jdẽ frat Asceñ.li.ſ.ti.xxxix.ꝑ. Itẽ dicũt. Jnde dz̃ bone indolis.i.bonũ dolũ hñs interp⁹.i.ingeniũ. Uñ et Salon. iudicãdo int̃ duas meretrices bonũ dolũ adhibuit.ij. Reg.iij.de p̃sũp.c.ij. Jnt̃ nos aũt ḳlibet vsus est iure suo. Jdcoꝙ nos nob̃ mutuo iniuriati nõ sum⁹.de elec.cũ eccã.ff. de iniuſ.l.iniuriaruz.§.ij. ff. de iuſ.here.l.illud.ſ. Reg.ꝛ.xij.q.ſ.Qõ debeꝁ.ꝛ.q.v.nõ satſ.ĩmo si vn⁹ alteri semoto mẽdatio/ sua dinũerauit actiõis vicia:nil refert/qz ḳ ad hoc ꝑitas caret iniuria.ne malus meliozi q̃ ꝑbus sit ꝓditiõe notãdus:vt le.ꝛ no.in.l.Si nõ puicij.ff.ꝺ iniuſ. Pleni⁹ tũ per Jo.an.in addi. spe.sup ruorſ.de iniurijs. Sz hec abijciã:recedãt vetera/noua sint oia. Et iuxta Pamphiluz. Est serena dies:post lõgos gratioz ymbres Est post triste malũ gratior ipa salus. Et ad idem Boe.iij.de ꝓso.metro.ſ. Dulcioz est apiũ labor si malus oza ꝑus sapor edat. Grati⁹ astra nitẽt vbi not⁹ definit ymbꝛi feras dare sonas lucifer vt tenebras pepulerit pulchra dies roseas agit equas.hec ille. Nec est nouũ si altricatiõis amare ꝓtentiõis fastidiose p̃mordia ad dulcſ allocutiõis deuenerũt exordia. Hã dicit canon.ꝙ sepe siniſtra p̃cipia/ad felices puenerũt exit⁹. vt Jacob p supplãtationẽ puenit ad bñdictionẽ. Et seges q̃ lepzosa manu serit̃/mũda tũ metit̃ Et ex adulterino ꝓcubitu pulchra soboles nascit̃. Sic ꝛ pecunia q̃ p symoniã acq̃ritur/felicẽ hz exitũ:cũ pauperib⁹ ꝑfutura erogaꝁ.ſ.q.ſ. Itẽ obijciꝁ. Uñ prosper eq̃tanicus post ꝑsam. xcvſ. Nemo sue mẽtis mot⁹ nõ estimaꝁ eq̃s. Qdoꝙ volãt oẽs se bñ velle putãt. vñ anim⁹ celeri pace est reuocãd⁹ ab ira ne robur seuis tpa dẽt odijs. Offensas sibimet pcẽtia corda remittãt. Naz nemo est ḳ nõ indigeat venia. Quã nr̃i memozes mũdi int̃ vana vicissim. Qibus in causis/et damus ꝛ petimus. hec ille. **Nobilis.** Cõstat mihi ꝙ dicit idẽ eq̃tanic⁹ in eodẽ: ꝑsa.xxx.xp̃iane pfectiõis est pacificũ esse. Etiã cũ pacis inimicis spe correctionis Non ꝑsensu malignitatis. vt si nec cohortationẽ dilectiõis sequunt̃. Causas tamẽ non habeant ḳbus odisse nos debeant. Uñ versus sequunt̃ ibidẽ. Mõtib⁹ in sanctis pulchra ꝓcordia pacis. Cũ multis vnũ cõuenit atq̃ placet. Uñ August.de ꝑbis dñi.pax est serenitas mentis/ tranq̃llitas animi/simplicitas cordis/vinculũ amoris/consortium charitatis. Hec est que si multates tollit/bella compescit/supbos calcat/humiles amat/discordes sedat/inimicos concordat/cũctſ ẽ placita/nescit extolli/nescit inflari.hãc ḳ accipit teneat ḳ ꝓdidit repetat.hec ille.

Rusticus. Gaudeo te mihi cõcordem:et pacis amatorẽ. Uñ huic congrue ꝓiungitur verbũ Boetij.ij.de conſo.in fi.qui ait. O felix hominũ genus. si vzos animos amoz/quo celũ regit̃ regat. Et insup quidã poeta. Ex modico multũ reddit cõcordia fer rũ. Unde amore concordie iugiter seruando dixit prudentissim⁹ Catho. Etiã quẽ supare potes interdũ vince ferendo. Maxima etenĩ morũ est semp patientia virtus. **Nobilis.** Fateoꝛ attamẽ prout bonorũ vnionis ꝓmunitas eximie videt̃ cõmendabilis Sic malorũ cõcordia cõcernit̃ vituperabilis:vt deducit Greg. in suo pastorali.c.xlvij. Dum inquit. Nam sicut multũ nocet.si vnitas desit bonis. Ita valde est noxium/si non desit malis. Si ergo peruersorũ nequicia in pace iũgitur.profecto eorũ malis actibus robur augetur. Quia quot sibi in malicia congruũt/tot se robustius bonorum afflictionib⁹ illudãt. Hec ille.

Rusticus. Et licet naturaliter ſm p̃m. Quilibet vindictã appetat:prout de hoc superius scripsi in tractatulo ꝓtra Aithardũ de consolatiõe supꝛessorũ. Ahilomin⁹ tamẽ in modo vincẽdi inter pḥos ꝛ theologos.differẽtia talis repitur. Quia antiqui philosophi asserũt:ꝙ pulchrioꝛ modus vindicte est ignoscere. vnde Seneca ad Lucillum. Scito enĩ honestũ:et magnũ esse genus vindicte ignoscere noxijs/dum potuerim⁹ vindicare. Istũ modũ tenuit Dauid.ſ. Regſ.xxiij. Dũ prescidit vestes Saul regis. Sed doctores noui testamẽti:vt Paulus ꝛ alij dicunt. Ex pulchrioꝛ modus hebẽdi vindictã de inimico est/bonũ pro malo reddere.ad Ro.xij. Si inimic⁹ tu⁹ esu.it:ciba eũ. Si sitit:potuz da illi.

Nobilis. Adh Ualeri⁹ maxim⁹ dicit. Ex hũanitatſ dulcedo/etiã effrenata barbarozꝝ ingenia.ꝛ crudeles hostiũ oc'os emolluit. Qõ exẽplo tali ꝑbauit ferꝁ. ꝙ Filicart⁹ Atthenẽsiũ dux hzet filiã mire pulchritudinis.q̃ quidẽ iuuenis accẽsus amore/captaret tp̃us ꝛ locũ:vt ipam tm̃ inspiceret. Et visu delectatiõis affectũ satiaret. Cõtingebat ꝙ ipse

eidē virgini cū pncipissa matre sua trāseunte per vias obuiaret: cū magne familie comitiua. Discretiōe p̄ ammiratiōis magnitudine ꝑuatus irruit in filiā. ꝛ ipam cordialiter osculabatur Familia igit̄ p̄ ß nimiū incitata/ p ipm ducit̄ ad pncipē: vt tanq̄ ꝓterimīe lese maiestat̄ in ꝟgi nitat̄ pudorē cōmisso/capite puniret. Vñ mater videṡ pncipis vultū ḡuiter ira concitatū. In q̄t hūana naturaliq̄ māsuetudie redimita O pnceps ꝛ si eos q̄ nos amāt inf̄ecerim⁹ q̄d nos eis q̄ nos odio ꝓsequunt̄ faciem⁹ Unde pnceps pncipisse ꝟba sincere ꝑpendēs. anī tranq̄lli tatem ap̄hendes. iuuenē illesum abire p̄cepit. ꝛ iuueni cui nocere potat curialiter pepercit.

Rusticus. Optime dicis/ ꝛ pro tanto iuxta Cathonis p̄ceptū qui dixit: prout p̄mittit. Quō superare potes: prout ego possum te derelinq̄ndo: ꝛ nō educendo de p̄nti nemoroso/tenebroso/mōtoso siluestriq̄ deserto. tanq̄ de mort̄ ergastulo. Et te de hoc exilio nō facerē resilire/ ꝛ frui hūanali felicitq̄ domicilio. Te vincā ferendo. i. sustinēdo: vt videar maximā mor̄ semp in patiētia. iuxta Cathonis doctrinā sapiētis adipisci ꝟtutē E. sic ego rusticus nō rustica cruditate. sed mitissima renatus māsuetudine/ ꝑpendo te sitis ꝛ famis cruciari torpedine. in tā protelate/tedioseq̄ collatiōis ꝓlatiōe. Hā Greg. in suo pastorali. c. xvij. diligent demōstrare videṁ/q̄ in famelicis solatiū doctrine cuiuscūq̄ nō inuemur dū corripit ꝓlatos in tpalib⁹ negligentes/cū inq̄t. Quorū nimirū p̄dicatio plerūq̄ despicit: q̄ dū delinquentiū facta corripiūt. sed cū eis necessaria p̄ntis vite nō tribuūt: nequaq̄ libent audiuntur. Egent̄ etenī mentē doctrine sermo nō penetrat. Sic hūc apud eū animū man⁹ misericordie nō cōmendat. Tūc em̄ vbi semē facile germinat. Q̄n hec in audiētis pectore pietas p̄dicātis rigat. Sic itaq̄ pastores erga interiora studia subditor̄ suor̄ feruēat/ quatin⁹ in eis exterioris quo q̄ vite prouidentiā nonr elinquāt. Hec ille.

Nobilis. Hoc sincere p̄pōderāt moderni religionū ꝛ obseruā tie regularīū ꝓseruatores/ q̄ ꝓtinuo reformatiōis statiōes: nō in locis infelici penuria cōstrict̄: aut crudelis odioseq̄ pauptatis onere iugit̄ afflict̄ Sed feliciter ꝛ habundanter oīi bonitate fulciūs: vt A fructu frumenti/ ꝛ vini multiplicati fideles in pace christi requiescāt. Et vt eorū holocaustū pingue fiat. vbi. in voce exultatiōis resonēt epulantes. in mēsa dñi: quia spūs vt videṁ experient in eisdē religiosis/ ꝛ p̄sertim in Carthusiensib⁹ in sicco habitare nō pōt. xxxij. q. ij. Moyses. De quo sufficienter dictū est sup̄. c. vj. ꝟsu. penultī. Et alīs in q̄dā spēali tractatulo de negocio monachor̄. ad Abbatē de Wulbron intitulato/ p me nup plenius reperies cōpilato. Vñ petiturus ingredior vnacū clientulo. mihi parit̄ indesināter cōiuncto/ diligēti⁹ instabo: quatin⁹ desiccatū spm̄ fame sitiq̄ deficientē humidi sapore cōdumēti refoueas. Et intellectu mihi quo vadā patent̄ disponas: put in principio collatiōis nr̄e sitientib⁹ labijs esurīēti stomacho stomachabar/ famelic⁹ intelligebas/ ꝛ tā tū vni⁹ diei laborē collau

Rusticus. Hec nr̄e collatiōis cōuersatio si saltē est vni⁹ dies et labor̄ opatio. Dies est larga ceteros nimis de dare gloriant nō omittas. cē lineis excedēs in vmbra: aut sol retrorsuz regressus est totidē grad⁹ put Ezechie regi collatū est diuinit⁹: vt cōpleret tāti labor̄ op⁹: vt. iij. Reg. xx. Aut sol stetit in medio celi/ ꝛ nō festinabit occūbere spacio vni⁹ diei. ꝛ nō fuit antea vel postea. tā lōga dies: vt Josue. x. Uel die ꝑ anno recepisti: vt Ezech. iij. vñ. Accingere gladio tuo sup̄ femur tuū potentissime. Intellectū tibi dabo/ ꝛ instruam te in via hac qua gradier̄: firmabo sup̄ te oculos meos. quia tēpus est vt reuertaris in terrā desiderabilē. Et ecce illic iter/ quo ostendā tibi salutare dei. Et ne declines ad dexterā neq̄ ad sinistrā. Auerte pedē tuū a malo/ ipe autē domin⁹ rectos faciet gressus tuos. Itinera autē tua in pace

Nobilis. Lucerna pedib⁹ meis ꝟbū tuū: ꝛ lumen semitis meis. Cōsiderabā ad dexterā ꝛ non videbā qui cognosceret me. Tu es spes mea portio mea in terra viuentiū. Bñdictus dñs die quotidie ꝑ sperū iter faciet nobis deus salutariū nostrorū. et deducat nos p viā rectā: vt eamus in ciuitatem habitatiōis. Et in pace factus est noster loc⁹. Et dñs sinistra principia: prout ꝓtactuz est. Ad felices produxit extremitatis euētus. Et altricatiōis nr̄e cōtentiōis insultus/ p discordiarū dissensionis scrupulū indignanter iniciat⁹. in pacis sincer tate/ feliciter discernit̄ terminat⁹ Unde mutuo de bona collatiōis ꝛ confabulatiōis exercitatione collaudantes/ dominū glorificantes ꝛ benedicentes/ qui est pacis auctor ꝛ amator iusticie. in cui⁹ defensionis p̄sidio/ si confidimus. nullius hostilitatis arma timeam⁹. Cum sit rex pacificus/ per infinita secula seculorum secula benedi

Rusticus. ctus. ¶ Et Amen dixit

Capitulum

Processus iudiciarius habitus coꝛã omnipotẽti deo inter nobiles ꝛ Thuricẽses ex vna. ꝛ Switẽses cũ cõpliciby ꝓtiby ex altera.

Serenissimo ꝓncipi ꝛ dño dño Friderico Romanoꝝ regi excellentissimo. Felix ecclie Thuriceñ Cantoꝛ suꝰ capellanꝰ decretoꝛũ doctoꝛ valde modicus. Salutẽ in eo q̃ regiby dat salutẽ. Cũ generosus animꝰ maiestatis Regie freq̃ter occupet in magnis: interponat interdũ gaudia curꝭ Et delectet in humilimis/ꝛ auriby ꝓcipiat diligent de inimicis. ex quo nullũ bonuꝝ remanet irremuneratũ. Sic nullũ malũ sanctoꝝ patrũ auc̃tate latebit impunitũ. Et letabit iustus dũ viderit vindictã/ꝛ lauabit manꝰ in sanguie peccatoꝝ. Et hoc expienter visuꝝ est nouissimis diebꝫ. dũ atroꝝ calliditas/audaꝝ crudelitas/coꝛdaꝝ asperitas/cõtumaꝝ bestialitas/dedaꝝ lupositas/dicaꝝ vulpositas/edaꝝ hostilitas/efficaꝝ malignitas/fallaꝝ securitas feroꝝ imanitas/ypoꝝ curiositas/yllaꝝ scurrilitas/mẽdaꝝ volũtas/ moꝛdaꝝ imanitas/minaꝝ improbitas/odaꝝ põpositas/olaꝝ iniq̃tas/ꝓpleꝝ obstinacitas/pallaꝝ impietas/ꝓtinaꝝ rigiditas/ꝑspicaꝝ dolositas/pernicaꝝ inanitas/procaꝝ seueritas/rapaꝝ insatietas/sagaꝝ puersitas/sataꝝ temeritas/sequaꝝ puersitas/tenaꝝ proteruitas/truꝝ impetuositas/ꝛ voraꝝ coꝛrositas. Quarundã gentiũ que vulgo Switenses cũ compliciby nũcupant Radicaliꝫ quodã naturali fomẽto oꝛigiali quoq̃ malicie fermẽto ꝛ cẽter vetustate/coꝛruptiõisq̃ putredie decocto: maledictiõis et ne pastã finaliꝫ cumerẽt. et ꝓgne male volũtatis rabida patent insanirẽt: vt ipsi tanq̃ viri sanguinũ ꝛ dolosi diec suos tiõ mediarẽt. Nã dũ in ꝓsilio impioꝝ: ꝛ in cathedra pestilẽtie sederẽt vt trucidarẽt sanguinẽ innocentẽ/herodiana ꝓsecutiõe. Cõuenerũt i vnũ aduersus dñm: ꝛ aduersus xpm eiꝰ. Et vt Jude ꝓditoris fallacia cõuincerẽt suos. Et suo ꝓsidie ꝓstantes in mꝛtos: q̃s viriliꝫ agẽtes bellacio cõprimere nõ poterãt. Et iusti certamis prelio trepidãtes/ voi fuꝛtimoꝛ. sed fallaciꝫ falsi conamis interuallo/occidere nõ formidabãt. Et tali ꝓput sequiꝫ neq̃cie modulo vicz: qz nup de anno dñi. Mcccc.xliij. Et ipa die marie Magdalene p̃dicti Suitẽses cũ compliciby vt bellarẽt ꝫ nobiles ꝛ ciues Thuriceñ. in imperiali oppido Thuriceñ. ꝓiunctos. Cũ ij dẽ raptiẽ signa nobiliũ ꝛ ciuiũ iã dictoꝝ q̃bus vtebant in pliozũ ꝛ belloꝝ cõtinẽtia/vicz rubeas cruces assumẽdo. mentiẽtes se pollicitos/ꝛ tanq̃ amici se patent vnirẽt amiciꝭ. licz in veritate nõ fuerũt: put Judas Scharioth ꝓiũxit se xpi discipulis. Et dũ patuit opoꝛtunitas: qz facies coꝝ. vicz Suitenñ. taliter signatoꝝ abscõdite fuerũt ab eis: vt nõ cognoscerent. Eosdẽ suos aduersarios vicz nobiles ꝛ Thuriceñ. nũero centũ ꝛ q̃nq̃ginta vnũ. Et ꝑsertim int illos quẽdam magne strenuitatis militẽ ab humero ꝛ sursuz pre alijs ꝑeminentẽ/cui singulariꝫ insidiebant/ hmõi falsitatis tradimẽta nescientẽ. Cũ ceteꝛ latrocinaliter interemerũt ꝛ suo sanguĩ. . xpiano sanguĩe. ocreas ꝛ calciamẽta punxerũt. Et quia cõstat: qz in oi bello ꝛ ꝓlio/dolus cũ seditiõe sit ꝓmissus: sed nõ falsitas: vt le. ꝛ no. xxij. q. ij. vtilẽ. cũ ibi notatis. Et igiꝭ dñs exercituũ reddebat retributionẽ supbis. iuxta modũ delicti: qz ijdẽ Suitẽses falsiꝫ signati p . nicos suos collusionẽ ignoratẽs: vt mentita videreꝫ iniq̃tas sibi. siliter sunt ꝛ mlto plures de salute sua desperatẽs necati. ꝛ in laqo isto quẽ absconderũt cõprehẽsus est pes eoꝝ. Illi aũt vicz ciues cũ nobiliby/in pace sepulti sunt. ꝛ viuẽt noia eoꝝ ineternũ: qz iusto bello pro iusticia tradiderũt coꝛpa sua: ꝛ sanguinẽ innocentẽ fuderũt/ tanq̃ martyres xpi ꝛ salui facti sunt in momẽto: put dñi nri iesu xpi . icariozũ ꝛ suozũ sacrozũ canonũ declarat auc̃tas. Et ptz. xxiij. q. v. ꝺim. ꝛ. c. rex. et. c. homicidiũ. Et ibidẽ. q. viij. c. omi tpe. Hec aũt oia pacta fuit die quo sup. ꝛ extra muros Thuriceñ. in ꝛ ꝓpe capellã scti Jacobi leꝛosoꝝ. ꝛ iuxta ripã ibidẽ defluentẽ. ¶ Hũc audiamꝰ q̃d sit factũ. Ecce moꝝ Michael archangelus cũ multitudie celestis exercitꝰ ꝓduxit eos in paradisuz solicitꝰ: dicẽs. Sustinete hic modicũ donec impleaꝫ fratrũ vioꝝ nũerꝰ. Apoc. vj. Qui moꝛã faciẽtes in ꝫ amenitatis viridario loco. q̃sq̃ Suitẽses cum suatiby alios. lxx. viros ꝓbitate ꝓbatos. in castro Griffense firmiꝫ de vite ꝑsistentia securatos neq̃ter moꝛtu tradiderũt. q̃ statim suis cõciuiby eos in paradiꝰ viridario spectantiby sunt feliciter adunati. Et hinc durãte ꝓlio p̃dicti Suitẽses. xxvj. domos dei: vicz monasteria/ecclias collegiatas. ꝛ prochiales ꝛ capellas igne cõsumarũt. ꝛ insup sacramentũ altaris: de q̃bus infra in ꝓcessu cause diceꝫ: execrabiliꝫ dehonestarũt. Et ꝓseq̃nter pluriby de ciuiby occisis ꝑlibatis in paradisuz destinauerũt. Hinc Michael ꝓpositus paradisi quẽ in hoc honorificabãt angelozũ ci-

ues Jādictos milit̃ z nobiles/z oppidanos Thuriceñ.p̃sentari fecit ad portas celoꝝ.inquiens. Pulsate z aperiet̃ vobis: put p se xp̃s dixerat Matth.vij. Quos petr⁹ qui claues habuit regni celoꝝ/ex cõmissione dñi:vt Mar.xvij. Mox intromisit. Et ad dicti Michaelis archã geli.lete p̃sentationẽ suscepit.et de gestis reb⁹ z rerũ nouitatib⁹:prout p̃missim⁹ diligenter inquirẽdo plene certificat⁹. Mox p suũ discipulũ Clementẽ ad deuotissimã aduenarũ depeationez Ad antiquissimorũ burgensiuz impialis oppidi Thuriceñ.p̃dicti/vicz sciõꝝ Felicis z Regule: ac Exuperancij mansionẽ direxit. Qui visis compatriotis cõciuib⁹ z domesticis suis/gauisi sunt gaudio magno.de tãto sibi tangz coniunctarũ personarũ collegio/tam concorditer in vnũ congregato. Et siliter post hilarẽ salutatiõis exhibitionẽ/p dictũ militẽ noie singulorũ p ceperũt gestorũ:put premittit hystoriã.z hmõi bellũ pro parte Suitensiũ patent iniquissimũ In die festo/vicz sancte marie Magdalene.z locis p̃notatis nequit perpetratũ. Et ipsi martyres mox cõtristati. Et audito hmõi sermone nimis sunt mirati/de dictorũ Suitensiũ z cõplicũ suorũ seueritatz crudelitate.et honorz proprij p̃secutiõe/in tãte falsitatis crimis cõmissione.dicẽtes cũ sonora vocis amaritudine. Lõcorditer cordi nobis erit.sicut matri q̃ vnicũ plãgebat filiũ:q̃ efferebat defunct⁹ Luc.vij. Sed hoc nõ est opus vni⁹ diei.sed cũ interstitijs tẽporũ laudabiliter procedẽtes:qz sunt euẽtus futuri/non tm̃ nos z nostrates.sed totius militie celestis exercitus gloriã cõcernẽtes:prout in p̃cessu cause proueniũt cõparentes. Jn ℌ itaqz quicq̃d agendũ emineat de consilio z auxilio:z naturalis fauoris inclinatiõe dñi nostri imperatoris/videlicz Karoli magni.qui olim ad laudẽ z gloriaz oipotentis dei z gloriosi martyrũ nr̃ĩ/in dicto suo castro Thuriceñ.fideliter z p̃stanter p̃sumati.dictũ castrũ z maxime ꝓpter nostrã ibidẽ corporalẽ p̃sentiã/dilexit. Et rationabilit diligit. Et igit ipm castrũ eximit Canonicorũ z clericorũ collegio. xxiij. nũero dignificauit/insigniuit z decorauit. Et magnanimiter fructib⁹ illic competentib⁹ dotauit. Et insup impiali suo pallatio mirificauit.et se laudabiliter illi⁹ loci patriciũ p̃stituit. Lorã quo cũcta p ordinẽ gesta ꝓpalemus/rimem⁹. z gloriant in effectus secũdos producem⁹. Hinc pariter omes z singuli tã aduene q̃ incole cõuenerũt in vnũ Et ad eiusdẽ impatoris aulã processionalit accesserũt. Quib⁹ pulsantib⁹ z p bostiarios diligẽter interrogatis Quiates essent reuelantib⁹. Et sic largiter intrantib⁹. ipis Karolus magn⁹ taliter suis comburgensib⁹ letissimos sui vult⁹ ostendebat apparat⁹. Et dyademate qõ in capite gesserat deposito veneratiõe qua decuit recepit cosdẽ.et ouãtes demõstrabat occursus. Et dũ morã singuloꝝ accubitus singuli reciperẽt. Sctũs Felix martyr p̃dictus ad hoc mature refertus fidelẽ singuloꝝ que p̃narrata sunt:fecit relatiõis executionẽ:put sufficient iteratisqz vicibus de dictis bello z plio fuerat informat⁹. Et subinferẽs O rex Karole/z impator xp̃ianissime.nouisti q̃ hoc castrũ tuũ olim dicebat Duregũ.q.duorũ regũ/vel duorũ regnoꝝ:vicz Arrogonie z Alamanie p fluuiũ inibi/puta lindimacũ z p mediũ eius discrete fluentẽ discretoꝝ:et nũc Thurgũ nuncupat.q̃si turris regũ Rome/regũ regale pallaciũ.et impialis legũ ab antiquo maiestatz cõseruatoriũ. Et igit pre ceteris restat tuis castris legalissime succurrendũ. His igit auditis p Karolũ anio nimiũ cõsternato/dixit suspirãdo. Et quõ potero sustinere:necnõ z interfectionẽ populi mei:put dixit Hester.c.vij. Et talis impialis castri desolationẽ veniat mors sup illos vicz Suitenses. Et descendãt in infernũ viuẽtes: z qz collatiõis series ipsius sancti Felicis martyrz/de beatissimi Jacobi celebrz apli sanctuario multiplicit tractabat offenso.quẽ Karolus in dieb⁹ suis plus ceterz p̃elegerat aplis/in mũdo.z affectu diligẽbat amoris singularissimo:put patz:qz in ipius honorz exaltationẽ sexgliosos in Hallia p̃struxit ecclesias/ornatu dignissimo. Et inq̃t anio viuaci hui⁹ apli diligẽter fruamur p̃missorũ occasione suoꝝ ministerio p̃siliorũ. Et mox p aulicũ suũ btõ Jacobo ad oipotẽtis tribunal p̃sidenti demõstrauit:vt sua dispositiõe diligẽter ordinaret.vt in crastinũ ad eterni iudicis p̃lationẽ lamẽtabilit querelatur⁹ sup iniurijs sibi vicz Jacobo. Alijs quoqz xp̃i triũphatorib⁹ illatis cõparere possit.quo dignant obtento/z interim z illico p aduẽtu iocũdo iamdictz martyrib⁹ z cõpatriotis suis vicz Nob⁹ cũ Thuricensib⁹ parari fecit cenam magnã/apparatu regali. ad quã Moyses fecit apportari mensas de lignis Sethim. Exod.xxv. Et afferi sal. Leui.ij. Et oleũ de arboribus purissimũ:vt arderet lucerna. Exod.xxvij. Et Jsaac portauit ligna z pat⁹ ei⁹ Abrahã ignẽ et gladiũ. Heñ.xxij. Ad quã cenã Melchisedech rex Salem ꝓferebat panem z vinũ. Heñ.xiiij. Et Jacob attulit duos hedos optimos. Heñ.xxvij.et Esau frater su⁹ coctos de venatiõe sua cibos intulit ibidẽ. Abigail aũt vxor Nabal viri pessimi tulit ducẽtos panes

z

ꝛ duos vteros vini.ꝛ q̄nq̄ arietes coctos.ꝛ q̄nq̄ sata polēte.ꝛ centū ligaturas vue passe.ꝛ du cētas massas caritaꝛ.j. Reg.xxv. Et Jacob pīarcha misit p filios suos de optimis tre fructi bus:ꝛ modicū resine.ꝛ mellis ꝛ scoracis ꝛ states ꝛ tberebinti ꝛ amigdalaruꝫ. Hñ.xiij. Hinc Symō petr⁹ ꝛ Thomas nathanael ꝛ filij Zebedei.ꝛ alij ex discipulis dñi duo portabāt rethe plenū magnis piscib⁹. Joh.xxj. Et mlier q̄dā Martha noīe;ꝑter turpis ꝓtumelie p̄uitatē in die festo sororꝭ sue puta magdalene cōmissaꝫ;put p̄mittit:acri⁹ ꝛ diligēti⁹ vindicandā.ad cō placēdū tā hospiti serenissimo scz Karolo ꝛ suis cōmēsalib⁹/vicz aduenis nobilib⁹ ꝛ Thuricē sib⁹:ac eoꝝ patronis vacabat circa freq̄ns mīsterij. Luc.x. Et discūbebāt ꝛ bibebāt oēs q̄ inui tati fuerāt. Aureis pocīs ꝛ alijs alijsq̄ vasis cibi inferebant Unū q̄z vt magnificētia regia di gnū erat habūdās. Et p̄cipuū ponebat:nec erat q̄ cogeret nolētes ad bibēdū. Hesr.c.j. Et da uid rex tollebat cytharā ꝛ pcutiebat manu sua ꝛ refocillabat oēs.j. Reg.xvj. Cūq̄ in orbē trā sissent dies cōuiuij. Job.c.j. In hymnis ꝛ ꝓfessiōib⁹ būdicebāt dñm.ij. Hach.x. Quia gl̄ia et diuitie i domo ei⁹: ꝛ iusticia ei⁹ manet in seculm seculi. Et extūc dixit impator inuitaꝫ. Unusq̄sq̄ redibit ad familiā suā. Leuit.xxv. Et cras erit vobiscū salus cū incaluerit sol.j. Regꝫ.xj. Et dabitꝫ gl̄iam deo isrl.j. Re. xvj. Et hijs recedētib⁹ impator;put ex iniūcto sibi cōpetebat offi cio/volūtarios inq̄t labores appetim⁹/vt quietē alijs p̄parem⁹: vt nob pridie retulit diu⁹ im pator Justinian⁹.in auc.ne.diui.iussz.coll.viij. Et ego dormio ꝛ cor meū vigilat. Cant.v. Et taliter noctē istā duxit insomnē:vt subiecti sibi fideles/vicz Thuricēn.adhuc supstes cū nobili bus suis ad q̄tē puenirēt:vt referebat idē Justinian⁹.in auc.vt iudi.sine q̄z suffra.in pn. coll. ij. Et valde mane orto iā sole impator karolus cōuocauit p̄dictos gl̄iosos xp̄i martyres cū in colis ꝛ accolis q̄s hmōi tāgere potuit negociū quōlibz nūc vel tpib⁹ futurꝭ. Et cū hijs maturo celebrato diuersaꝫ collationū ꝛ silio/placuit cūctꝭ vt oēs iurisperiti. q̄ iuriste vocitant/tot⁹ vi delicz regni celoꝝ cōuocarent/p edictū publicū in albo p̄toꝝ.vt.ff.de albo scrib.l.j.ꝛ.ij.vt tan q̄z aduocati ꝛ ꝓ patroni militādo gl̄iose vocꝭ munimīe laborātiū. Spem ꝛ vitā ꝛ postremo de fendāt:vt.C.de aduo.l.ad vocati. Et expectato termio.solus cōparebat de Britānia mgr̄ Yuo/ vtriusq̄ iurꝭ doctor exptissim⁹/ꝛ pauperaꝫ aduocat⁹. At impator ꝛ de iurisperitoꝝ cōtubernio Tu solus ait pegrin⁹ es in hierlm ecclesti. Luc.xiij.et mgr̄ Yuo. Hirū celi circuiui sol⁹, Ecc. xiij. Cū ꝛ naturalit/silis silem sibi q̄rat/ꝛ silis silī ꝓgaudeat:vt.xij.dis. Herui. Et put oīe aīal diligit sibi sile. Ecc.xij. Nullū tñ iurisperitū in diebꝫ nr̄is. Soleꝛs mea sagacitas in oīb⁹ celoꝝ māsionib⁹ inueire potat. Et illic stabat Hieronym⁹ p̄sbyter dicēs. Et sic oīe raꝫ carū xciij.dis.legim⁹. Et illico Zozim⁹ papa.lix.dis. Si officia.in fi. sic dicēs Et raritas p̄ciositatē facit.et dixit karolus. Et sic rōnabilit asserim⁹ ꝛ arguim⁹ ex p̄missis.q̄ si iuriste de terrꝭ migrā do cōparebūt i celo pegrini sunt rarissimi/cū Suitēsi xp̄o. Et ideo merito honorꝭ decore de corabunt carissimo ꝛ p̄ciosissimo. Sz hijs dimissis inq̄t impator/dicā cū paulo. Si de⁹ pro nob q̄s ꝑ nos.ad Rom.viij. Quadam⁹ igit parit oēs ad cūcta potētꝭ clementiā/q̄ reddit vni cuiq̄ iuxta opa sua.ps.lxj.apō quē nō est p̄sona ꝛ acceptio nec imq̄tas. Act.x.ꝛ ip̄ius iusticia plena est tra. Et hijs ꝓbis ad pallaciū regꝭ magni cū mgro yuone demeritꝭ cause penit⁹ infor mato/tnmultuabit cū solēnitate q̄ decuit accelerādo.ꝛ pulsantes.ꝛ audientiā būiliter impetrā tes. Et q̄ dñs oipotēs cū ap̄lo ꝛ senat⁹ cōtione/ꝑter scismatꝭ ꝓtūc totū mundū fastidietꝭ cau sas/dudū int duos pseudo pōtifices:vicz Eugeniū ꝛ felicē de Sabaudia:ac cōcilij Basilieñ. p̄sidētes de p..patu ꝓtendētes exortas. Et de scti spūs dudū ad dictū Basilieñ.cōciliū solēnit missi mime ꝓficietis:vt vltrioribꝫ pceret laoribꝫ ꝛ expēsis reuocatiōe notabilit occupatōis intricatiōe fuerat ꝓsolut⁹.cui⁹ expeditiōis ptic̄larꝭ extricationē pmodicū p̄stulātes. Et de nū expeditionē largā quā petiuerāt p sollicitudinē iacobi maiorꝭ lit⁹ralit obtinuerūt. Hinc impatore cū oīb⁹ sibi ꝓiūctus p Babrielē aulicū sessionib⁹ singulis assignatis reuerēter locato Magr̄ yuo stans i medio pallacij depositio doctorat⁹ pirreto:magne tñ exhibitiōis deuotio nis apparatu subiectissimo. O rex inq̄t ineternū viue.et Amē.dñe dixit Hieremias ꝓpha.c.ij. Hinc silētio patēter indicto.exorsus est ꝓmendo tubalit altissona voce loquēdo dicēs. O alti tudo diuitiaꝫ.ad Ro.xj. O altissime creator oīm ꝛ rex potēcie ꝛ metu ēde nimis:sedēs sup throⁿ dominās de⁹. Ecci.j. Cui⁹ honor iudiciū diligit. Ecce gētes quā scicbas ab antiq̄s aposta tricē:que i dieb⁹ ꝓxime ꝓteritꝭ tā falso certamis ausu hūanimo xp̄iani sanguis vndas funde bat.ꝛ p hoc latrocinij crimē cōmittebat. Et iterū dū sub talis falsi signi delatiōe ignē ponebat incēdiarioꝝ reatū p̄ficiebat Et itez dū sub tali falso signo rē nō suā ꝓtrectabat/raptoꝝ scelere

laborabat. Et iterū dū signū nō suū sibi assignabat se crimīe falsi denigrabat. Et ħ in die festo qđ iudeoꝝ cet⁹ in necē xpi vnici filij tui fallax abhorruit. Et ꝑnter rē gestā: put plene ꝑmissuꝫ est ordinatim ꝓnūciabat. Et hinc. dñe ꝓtutū inqt q̄ es rex glie. ⁊ rex magn⁹ sup oēs deos: put hodie ꝓcepim⁹. Hȳs hec gēs crudelis mala malis accumulādo minīe ꝓtēta ī diebꝫ pūtibꝫ Oratoria plura publica ⁊ ꝓuata. imaginibꝫ crucifixi filij tui dñi nr̄i iesu xpi. ī mēoriā passiōis sue diligent⁹ ornata/igne cōcremauit. Hinc qđ pudet loq̄: ⁊ spūs meus ꝓpalare ꝓmescit. execrabili⁹ crimē impudent⁹ cōmisit. Hā corp⁹ eiusdē dñi nr̄i filij tui qđ nob in remediuꝫ salutis et̄ne ī vltīa cena sua p laudabilē cetū ap̄lorꝝ vsq̄ in ꝓsūmationē seculoꝝ mēoriē reliq̄t: vt Mat. xxvj. cū ꝓcor. In hostiaꝝ eucharistie plimaꝝ spēbꝫ. hic ꝑ̄s suis mānibꝫ pollutissimis ꝓtrectās nō comedēs cōmestiōe rōnabili. sꝫ irreuerent⁹ more bestiali deuorauit. Et insup ꝓtim deportauit: aut al̄s alienauit. ⁊ laudabilia cōseruatoria disrupit. ⁊ argentū ⁊ aurū ad hui⁹ ministerij tū honorabilit⁹ deputatū/⁊ oēm eccl̄iaꝝ ornatū cū cāpanis ⁊ cymbalis bñsonātibꝫ distraxit. Et insup ī oīm eccl̄iaꝝ angul̄/act⁹ īmūdissimos ꝑpetrare nō erubuit. Quibꝫ ⁊ pluribꝫ alijs breuitat̄ꝫ benignitate ꝓnūc nō recitādis ꝑ magistrū yuonē/patēter ꝓpositis. Surrexit magn⁹ sctūs paul⁹. Cōstat o rex inqt oīpotēs. q̄ hec gens p̄ ceter̄ lōge ꝓut p̄ꝫ inīq̄s ꝓoluit inīq̄tatibꝫ ꝓut dudū ad Ro. c. j. ꝓfunda meditatiōe fui locut⁹. Hā ipsa ⁊ suates nō ꝓbauerūt deū hr̄e in noticia. tradidit illos de⁹ in reprobū sensuꝫ: vt faciāt ea q̄ nō cōueniūt. repletos oī iniq̄tate. malicia. fornicatiōe. auaricia. neq̄cia. plenos inuidia. hōicidijs. ꝓtētione. dolo. malignitate. susurrones. detractores. deo odibiles. ꝓtumelioſos. supbos. elatos. inuētores maloꝝ. insipiētes. incōpositos sine affectōne. absq̄ federe sine miscōia ⁊c̄. Hic sctūs Bernhard⁹ abbas alta voce clamabat dicēs intrepid⁹. Dudū ꝺ̄ Romanos ad eugeniū papā fere silia sub tali forma sermones scripsi rotūdos. Hȳs diebꝫ ꝓxie plus ſwitēsibꝫ ꝓdictis q̄ romanis applicādos: put aliq̄lit̄ repies p Jo. mo. in. c. fūdamēta. de elec. li. vj. notabilit̄ recitatos. dū dixi post mlta. Hȳ in deuz impȳ in sctā temerarȳ/inuicē seditiosi/in vicinos emuli/in extraneos inhūani/superioribꝫ infideles/inferioribꝫ importabiles/ad petēduꝫ inuerecūdi: ad negādū frōtosi. hȳ importuni vt accipiāt inqeti: donec accipiāt ingrati vbi acceperūt. Docuerunt linguā suā loq̄ grādia/cū opant̄ exigua largissimi ꝓmissores pcissimi exhibitores/blādissimi adulatores/mordacissimi detractores/simplicissimi dissimulatores/⁊ malignissimi ꝓditores. hec ibi. Sꝫ q̄ luce clarius apparet. Q̄ dū ego Bernhard⁹ forē in mūdo cōstitut⁹/q̄ freq̄ns ẏginis btūssime sp amator exist̄e rē feruētissim⁹. Ūñ subiungā. Doctor gētiū ⁊ ego ꝓnūc sermōe generali locutus sum⁹/p quē in spē nulli derogaū. sed hmōi generalitate nō obstāte ad spēm vadam⁹ p quā act⁹ singl̄oꝝ demōstraū: vt ī regl̄a iurꝫ. generi p spēm. li. vj. notabilit̄ designaū. Et igit̄ ecce o rex oīpotēs inqt. Et ꝓtinuo lachrimaꝝ riuulos largit̄ fundēs: quē celi capē nō poterāt. hui⁹ ẏginis viscera p gl̄iosa filioꝝ hoīm redēptiōe portabāt/⁊ fuit filj⁹ tu⁹ dilect⁹. in q̄ cōp[illegible]usi. Math. iij. Et nihilomin⁹ hec gētes hāc vilipendēdo: ⁊ in ipius ꝓtēptū duo monasteria monialiū: ⁊ vnū monachorū ordis mei Cistercien. in ipius ẏginis honore ꝓstructa. ⁊ dedicata igne voragine. ⁊ al̄s seuissima deuastatiōe cū suis ꝓtinēcijs p̄dijs ⁊ allodijs ⁊ possessiōibꝫ laniaſt. Hic ꝓnceps ap̄lorū petr⁹. Scio inqt. put dixi in Canonica mea. j. c. ij. q. subiecti esse debem⁹ oī hūane creature ꝓpter deū: siue regi q̄si ꝑcellēti/siue ducibꝫ tanq̄ ab eo missis ad vindictā malefactoꝝ: laudē ꝓ bonoꝝ: qz sic est volūtas dei vt bñfaciētes obmutescere faciāt imprudētū hoīm ignorātiā. Et sic lamētabili qōne ꝓpono: q̄ dicte gētes vnā eccl̄iaꝝ collegiatā ⁊ duas prochiales noie meo ⁊ alioꝝ coapl̄oꝝ meoꝝ ꝓsecratas dirissimis igniū flāmis ꝓsumaſt. Hinc Stephan⁹ pthomartyr ad dñm clamitabat. Scit tot⁹ mūd⁹. q̄ filj⁹ tu⁹ dñs nr̄ iesus xp̄s dixit de suis ꝑsecutoribꝫ Pat̄ dimitte illis qz nesciūt qđ faciūt. vt Luc. xxiij. Et ego secut⁹ eundē. silia loq̄bar de tortoribus meis. vt Act̄. c. vij. Sꝫ q̄ nūc scio. q̄ illi moderni ꝑsecutores sciuerūt qđ fecerūt. dū templa dñi ꝓsumarūt. Et igit̄ p̄ces mee. p ipsis nō intercedūt. Et ideo q̄rela ꝓpono flebili: q̄ dicte gentes mihi capellā extra muros Thuriceñ. cū assisterēt̄ siue inclusorio suo igne radicit⁹ dissiparūt. Hinc lenita Laurēti⁹ clamore ꝓtulit anxiat⁹. licꝫ inqt ī patiētia magna dixerim Decio cesari in craticl̄a posit⁹/miser assasti vnā ꝓtē: regira aliā ⁊ māduca. Et me semel in vna ꝓte assatū dimiserit. Sꝫ hec gēs ferocissima: mihi ⁊ noie meo prochialē eccliam igne cremauit: ⁊ me inibi ī imagine mea denuo rustire et ī totū incinerare nō formidauit. Hinc Martin⁹ eps eiu lādo demōstrauit dicēs/q̄ licꝫ ad dñm sepe clamauerī. fiat volūtas tua nō recuso laborez: nec corpis molestiā. nihilomin⁹ dicte gētes afflicto afflictiōez ꝺ̄ iurꝫ dispositionē infligebāt. Et to

tũ monasteriũ meũ in mõte Thuriceñ. noĩe meo dedicatũ ordinis canonicoꝝ regulariũ/radicit⁹ flãmaꝝ vredine: ꝛ siliter vnã eccl'iaz prochialẽ ꝑculcarũt. Porro ꝑsurgẽs ĩ altũ mgr̃ yuo: qz vidit mariã Magdalenã/ꝛ cũ ea cateruatim turbas sctõꝝ siliter ꝑ dictas gẽtes offensorũ/tã in suis eccl'iis q̃z in suaꝝ eccl'iaꝝ mĩstris/ꝛ in eorũdẽ reb⁹ ꝛ ptinẽtiꝫ ad istaꝝ switẽsiũ accusationẽ festinant ꝓperãtiũ. Haudẽt inq̃t breuitate moderni: vt no. glo. ff. ꝙ me. cau. l. j. Et nõ differak̃ vidicte cõpetentz iusticia sufficiũt ꝛ cessabũt lõgi verboꝝ cõtractus. ꝑsertim vbi factum repẽtine req̃rit acceleratiõis op⁹: vt le. ꝛ no. lxxxvj. di. nõ satz. Et moꝝ intulit Job patiẽtissim⁹ Qm̃ ea q̃ gesta sũt: als nouit ille q̃ mũdi fines intuet̃/ꝛ oĩa q̃ sub celo sunt respicit Job. c. xviij. Et Daniel illico ĩmo nouit oĩa antecꝫ fiãt. Dañ. xiij. Et iteꝝ mgr̃ yuo altissona voce. Dñe rex oꝑs in cui⁹ ditiõe cũcta sint posita: vt dixit Hest. c. iij. Flouisti ꝙ hec gẽs ꝑteruissima postpositis maleficiꝫ ineffabilib⁹. diuersis pronũc breuitatz amoze nõ referẽdis: vt paucis multa concludã: vigĩti sex dom⁹ dei venerabiles in noĩe tuo ꝛ noĩe matrz filij tui dñi nr̃i iesu xp̃i/ꝛ sctõrũ apl'oꝝ/martyrũ/cõfessorũ/ꝛ ꝙginũ solẽnit̃ dedicatas/cõbustione rabidissima violent̃ incinerauit. et incineratas ꝓphanauit. Et insup mĩstros tuos ad altaria tua dñe ꝓtutũ deputatos ꝛ dignificatos miserabil... ...ibus reb⁹ suis/in annos inestimabiliter futuros depredauit: et depauperauit. Sz qm̃ oĩm ꝛ singuloꝝ dicte gẽtis interuenire videt̃ assensus: ꝛ ꝟ ex eo qz capitanei ꝛ ꝑsertim ꝑsidẽtes ꝛ regẽtes ꝛ ꝓmores ipsoꝝ/hoc nephas multiplicatũ/talit̃ ꝛ ꝙ quales ꝓpetratũ ꝓtinuo sciẽtes ꝛ expienter intelligẽtes/tũ nunc̃ execrabiles ꝛ sacrilegos in rẽ sacrã ꝛ sacratã corrigere corripe: necnõ emẽdare curaꝛt aut⁹. sz hmõi ꝙ eosdẽ ꝑfectos tanc̃ ꝑsentiẽtes impuniti ꝓtumacit̃ pseuerãtes ꝓmanserũt insult⁹/put Paulus vas electiõis sup̃ notant teti git in fine sue ꝓplatiõis. Et etiã papa venerabilis Alexander. iij. de offi. dele. c. j. Quare solẽniter ꝓcludẽdo instant̃ peto noĩe q̃ .up̃: vt hmõi sceleratissimos gẽtis excessus/ꝙ oĩpotentis iustitie rigorẽ iuxta suoꝝ canonũ sacrorũ ꝛ impialiũ legũ clarã dispositionẽ nunc̃ ꝓmaneat inultus. Hiꝫ ꝙ oĩpotentz maiestatẽ auribꝫ inclinatz oꝛi digito mature supposito cordis eructatiõe ꝓ ꝓbo bono sincere ꝓpẽsus. iudiciũ meũ inq̃t: de vultu meo ꝓdeat: ꝛ oculi mei videãt eq̃tatẽ/ꝛ qz nũc artioribꝫ toti mũdo sperã ꝛ tot⁹ eccl'ie machinã tãgentibꝫ cogoꝝ ꝓpedit⁹. als descendere/intulit ꝛ viderẽ vtrũ clamoꝛẽ q̃ venit ad me ope cõpleuerint an nõ. Ben. xviij. Olim ꝓ loꝛcut⁹ suz ꝙ ꝓphetã. Si vere vtiq̃z iusticiã loq̃ Recte iudicate filij hoĩm. Ps. lvij. Et hui⁹ occasione de mltoꝝ patent̃ sctõꝝ cõfident̃ noui testamẽti patrũ ꝓsilio nobiscũ in circuitu cõmorantiũ ꝓcedere volẽtes. Et igit̃ int̃ illos dixit ꝓsultissime diligent̃ interrogat⁹. Brego. magn⁹. dudũ me scripsisse memini ad Mauriciũ impatorẽ: vt habeat̃. xj. q. iij. illa. Prepositoꝝ solicitudo vtilis est illa/est cautela laudabilis. in q̃ totũ rõ agit. ꝛ furoꝛ nihil sibi vẽdicat restringẽda sub rõne est ptãs. Nec q̃d agendũ ꝓsc̃z cõcitata mẽs redeat ad tranq̃llitatẽ. Hinc Innocẽti⁹ ꝑpa iij. ad dñm. Patere legẽ ...ipse tulerz: put notant quondã dixi post cathonis sapiẽtis auẽtatẽ. in. c. cũ oẽs. de consti. Hinc interpellat⁹ Greg. ix. vir magna ꝓuidẽtia refert⁹. Hã iure cauet̃ inq̃t. Aliã audire partẽ Et igit̃ cõtra inauditã pson̄ã intulit nihil posse rõnabiliter diffiniri: put posui de cã po...ꝛ ꝑri. c. j. Hinc Alexãder papa. iij. inq̃t notant interrogat⁹/vbi ex iuris necessitate aliquoꝝ pñtia desiderat̃. Quod in ipsoꝝ absentia agit̃ facilit̃ irritat̃. ꝓout decreui de offi. del'. cũ matrimoniũ. cum ꝓcor. i. glo. Hinc Bonifaci⁹. viij. papa. multũ venerandus inq̃t req̃sit⁹. Q... oẽs tãgit ab oĩb⁹ dz approbari: put dixi in reglis meis. li. vj. Hinc Clemẽs papa. v. signant̃ inuestigat⁹: put inq̃t dudũ nouui in clem. j. de iudi. Et ibidẽ colligit̃ ꝙ doc. modernos desup̃ scribẽtes. Ex nũc illico ꝺ dictos suitẽses. ꝛ cõplices vndicũq̃z ꝛ vbicũq̃z sub celoꝝ tuoꝝ regno degẽtes: ac sub diuĩe maiestatz iurisdcõne morã trahẽtes. ꝛ ꝺ q̃scũq̃z ꝛ ꝑsertim illos q̃s ꝓnũc aut ĩ futuꝝ pñtz tãgere potit. qõnis act⁹ Et q̃rũ ĩ celo ꝛ ...tra. ꝛ ĩ inferioribꝫ tre cõcernit̃ incolat⁹: ꝙ edictũ publicũ citatiõis publice dirigat̃ ꝓcessus: qz verisilr ad dicte crudelitatz actores vicz suitẽn. nõ tut⁹ patebit accessus. Hĩc Luci⁹ ꝑp. iij. cõfident̃ accersit⁹. o rex in q̃t oꝑs. Casus ẽ magn⁹ ingẽs ꝛ mõstruos⁹. ꝛ a nr̃is ĩ mũdo pribꝫ silis veracit̃ nõ est audit⁹. sz qz filij tui vnigeniti vicz dñi nr̃i iesu xp̃i ꝛ pꝑssime matrz sue ꝙginis intemerate. Et eorũdẽ cognatoꝝ ꝙsanguineoꝝ ꝛ agnatoꝝ: etiã ĩ apl'at⁹ dignitate ꝓstituatoꝝ. vicz iohis ꝛ iacobi matorz tãgit statũ ꝛ honorẽ iniurijs ꝛ dãnis insup ꝛ ptuelijs ꝛ obprobrijs ꝓflictoꝝ ꝛ enormit̃ lesoꝝ. ꝛ ne ꝓpt̃ amicicie hmõi natural' vl' dilcõis singl'arz aut incliatiõis carnal' obiectiõz suspitiõis notari poterz nũc aut ĩ futuꝝ susurratiõe aut ligua ꝓcutiarz ꝺ trahẽtiũ aut loq̃ntiũ iniq̃ rumurosa ꝓclamatõe placeat ꝙ rite regl'arit̃ via q̃z regia ꝓcedak̃ vt r...o iurz ꝙmodo ꝓuek̃. put. i. c. postrẽo ꝺ ap. ꝑ me scribit̃ ꝛ not̃. hic greg. ꝑp. ix. ꝓdict⁹ dixit idagat⁹. ...t viaꝝ distãtias, q̃ sũt int̃ celoꝝ

ꝛ inferioꝝ citandoꝝ mãsiones expedit vt sufficiẽtis dilatiõis termio q̃z cõpetẽti. Citenꝫ oẽs ꝛ singli/q̃ꝝ interest:aut interesse poterit.hic in celoꝝ ꝛ ĩ terraꝝ regnis ꝛ infra terrã manẽtes Et pemptorie put de iure ꝛ ꝓsuetudie facere poteritꝫ vt notaui diligenꝫ de dila.c.vltꝫ.Et in glo.ſ. Hinc Celeſtinꝰ.iij.ꝑpa.Dñe rex omps.vere integrũ est ꝓsiliũ q̃ tã magnoꝝ ꝛ multorũ patrũ sctõꝝ sentẽtijs ꝓfirmatꝫ;put scꝑsi de offi.dele.c.prudẽtiã.ꝛ ꝟ idẽ solẽnitꝫ notatꝫ.Hijs igitꝫ votis ingẽti diligẽtia p dñm patentꝫ auditꝫ ꝛ receptꝫ.Ad ꝑdicti mgri yuonis sollicitudinẽ ꝓductꝰ ẽ Azabel cursor velociſſimꝰ.De q̃.ij.Reg.ij.Ad citãdũ vocãdos:put ꝑmittitꝫ paratiſſimꝰ.Et ad hoc ſm stilũ curie celeſtꝫ iuratꝰ.et abijt lr̃is ꝛ munimẽtꝫ plenꝫ munitꝰ.ꝛ dictas gẽtes inuenit p tum ꝑfatã vrbẽ Thuriceñ.ꝛ aliq̃s castrũ Uarenſperg obſidione crudeliſſima ſtrigẽtes.Et ho ſtilitꝫ ſine mora potentꝫ impugnãtes/q̃s ꝓpter ſue ſeueritatꝫ ĩmanitatẽ metuẽs accedere neq̃uit Sꝫ in locꝫ circũuicinis/vt tñ verisiliter ad ipſoꝝ noticiã citatõis effectꝰ puenire ꝑ.tuit/ꝑ patẽtes lr̃as hmõi solẽnitꝫ relictꝫ copijs executiõi demãdauit.Hic reliq̃s oẽs ꝛ singlos Switẽſes ĩ bello ꝑdicto defũctos in inferno inferiori veracitꝫ ꝓcepit ſuffoſſos.Ad q̃s ſecurꝰ nõ videbatꝫ ingreſſus:nec ipſis ĩ ſpe redẽptiõis ꝓgruebat egreſſus.ſed ꝓpetue maledictiõis ꝑmebat incolatꝰ.Attñ ad ſupabũdantꝫ cautele munimẽtũ/qđ nemĩ nocet:vt ꝯe teſta.ꝟ.habũdare.Et ſufficiebat ad domũ habitatiõis.de q̃ Jo.an.ſup regꝫa ꝑſumitꝫ ignorãtia ĩ mercurijs.Ad portas ereas inferni copias citatiõis affixit intrepidꝰ.Et de viuis,put ꝑmittitꝫ citatꝫ:ſolẽnes fecit put debuit relatiõis apparatꝰ.Sꝫ de defunctꝫ hoc ſuo neq̃ſſimo bello ꝓſtratꝫ.dixit:qđ egerat apud portas infernales firmitꝫ repagulatas.Quo q̃dẽ relationis officio in citatiõis termio ſignantꝫ ꝓtib⁹ aſſignato/in iudicis pñtia fideliꝫ expedito.Surgẽs mgr̃ yuo ꝛ citatoꝝ nõ cõparẽtiũ viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ.Cõtumatia legaliꝫ accuſata dixit.Dñe rex oĩpotẽs/q̃ mortui ſunt:ſicut oues ĩ inferno poſiti ſunt.mors depaſcet eos:vt dixit ꝓpha ꝑſ.xlviij.Et in rẽ iudicatã tranſierũt.iã quoꝝ nõ es mẽor amplijſ/ꝛ ipſi de manu tua repulſi ſunt:q̃a ĩ inferno nulla redẽptiõis ꝓſolationẽ inuenerũt.Nũc iuſticia tua ſicꝫ mons dei.ꝛ iuſticia plena est dexteꝛa tua.irruat ſup eos formido ꝛ pauor ĩ magnitudie brachij tui:vt cognoſcãt nomẽ ſctñ tuũ.Puniantꝫ vt ipoꝝ pena ſit aliꝫs ĩ metũ ſempiternũ:vt dicit impator ad.le.iulꝫ.repeteñ.l.j.cũ ꝓcor.Et notabiliꝫ notab qđ dixit Bonifaciꝰ.viij.de elec.ꝓ iuda.li.vj.vt puniantꝫ q̃ nũc ſunt vicꝫ ſwitcñ.in q̃ deliq̃rũt.Scitꝫ eñ q̃ in crimĩb⁹ notorijs publicꝫ ꝛ manifeſtꝫ.ſicꝫ hic ĩ caſu nr̃i:onere nõ indigẽtibus ꝓbatiõis.ſufficit efficax executio ſolẽnis citatiõis.ꝛ accuſatio patẽs ꝓterijſſimi cõtumacis:put clare colligitꝫ p Spe.de noto.crimĩb.ꝟ.j.ꝛ ſeq̃ntib⁹.¶ Hijs igitꝫ in ꝑmacia citatoꝝ venerabiliꝫ petitꝫ.Dñs omps iudicialiꝫ apparatu regali ĩ ſue maieſtatꝫ ſolio ꝓ tribunali ſedẽs Amẽ inq̃t dico vob.q̃ defũcti p vos citati receperũt mercedẽ ſuã in ſeclo paterer intẽtatã/ꝛ ꝑpetuo duraturã.ꝛ igitꝫ cũ maturitate cũcta rimãtes:vt laudabiliꝫ ꝓceſſus fundamẽta neruãt ꝓſultiſſimo q̃z fulmineꝰ cõſilio.Et igitꝫ cõuocauit oẽs ſenores ꝓ[illegible]i.ꝛ ꝑſertim ꝑiarchas ꝛ ꝓphetas.ꝛ ꝑres veterꝫ teſtamẽti ĩ buiꝰ certamĩs ꝓtinuatiõe ſingulariꝫ nõ offenſos:neq̃ de corrupto iudicij dictamĩe ſuſpectos.neq̃ de ꝓſanguinitatꝫ vl affinitatꝫ:aut agnitiõis inclinatiõe put.ſ.Lucaꝰ ꝑpa notantꝫ auizauit mollitos.ſeu ꝑce ꝑcio vel q̃libet machinatiõe ſiniſtra:put totꝰ mũdus ꝑſumit de illis depũatas.De q̃rũ ꝓſilij moderamĩe ſanioꝝ mature ꝑlibato:in tribunali loco ꝓtacto taliꝫ put ſequitꝫ procedẽdũ decreuit in publico.Unde in voce tube cornec.Oĩb⁹ ꝛ ſinglis q̃rũ intereſſe poterat palã cõuocatꝫ.ſentẽtiã diffinitiuã petẽtib⁹ gl̃oſa voce ꝓtulit dicẽs.Mihi vindicta ꝛ ego retribuã.mea est vltio ꝛ ego retribuã eis ĩ tpe:ꝛ nõ labaꝫ pes eoꝝ.Juxta est dies pditiõis.Deut.xij.Et p memetipm iuraui.Beñ.xxij.Vt punienꝫ put ꝑmiſſum est.in eo in q̃ deliq̃rũt.Hoc tñ solẽnitꝫ ꝓtestato/q̃ nõ aliter procedamꝰ niſi de ſctoꝝ patꝝ veterꝫ teſtamẽti nulli pr̃ũ ſuſpectoꝝ decreto.Quãobrẽ ꝑmũ reqſitꝰ rex dauid.ꝑmiſſis singlaritꝫ ſinglis mature ꝓpẽſis.Ad dñm leua manꝰ inq̃t tuas ĩ ſupbias eoꝝ in finẽ/quãta maligna tus est inimicꝰ in ſctõ:ꝛ gl̃iati ſunt q̃ oderũt te in medio ſolẽnitatꝫ tue.poſuerũt ſigna ſua ſigna vicꝫ in eccl̃ijs paneria.Et nõ cognouerũt ſicꝫ in exitu ſup ſummũ/q̃ſi in ſilua lignoꝝ ſecuribꝫ exciderũt.ianuas eius inidipm in ſecuri ꝛ aſcia deiecerũt eaꝫ.Et hec ꝓpꝛie in eccl̃ijs Jncẽderũt igni ſanctuariũ tuũ in terra polluerũt tabernaculũ nois tui:vt olim dixi.ꝑſ.lxxviij.Et hĳ ſunt pctoꝝ ſuoꝝ exceſſus.Et vt ferat ſentẽtia ꝟ eoſdẽ.Dicã ꝛ clamito vehemẽter.Deꝰ meꝰ pone illos vt rotã:ꝛ ſicut ſtipulã ante faciẽ vẽti:ſicꝫ ignis q̃ cõburit ſiluã/ꝛ ſicꝫ flãma cõburẽs montes:ita ꝓſequerꝫ illos in tẽpeſtate tua.Et ĩ ira tua turbabis eos.Jmple facies eoꝝ ignominia Attñ nunq̃ꝫ querẽt nomẽ tuũ dñe.Erubeſcãt ꝛ cõturbentꝫ in ſeculũ ſeculi:ꝛ cõfundantꝫ ꝛ pereant.vt cognoſcãt:q̃ nomẽ tibi dñs/tu ſolus altiſſimꝰ in oĩ terra:put dixi ꝑſ.lxxxij.Hinc

Salomõ filius regis Dauid magna sunt inq̃t iudicia tua dñe: ꝛ in enarrabililia ꝟba tua ꝓpt̃
ꝟ indisciplinate anie errauer̃t: duz em̃ ꝑsuasuz ꝟñt inq̃ posse dñari natõi sct̃e vinculꝫ tenebraꝫ
et lõge nocte ꝓpediti inclusi sub tectis fugitiui ꝓpetue ꝓuidẽtie iacuerũt. Sap̃. xvij. ꝛ subiũxit
odibilꝫ est coꝝ deo ꝛ hoĩb⁹ supbia: ꝛ exec̃bilꝫ ois iniq̃tas gentiũ vicz p̃dictoꝫ suitensiũ: vt Ecc̃i.
x. Vnde Jere. diligẽter indagat⁹ dixit. Dies aũt ille dñi dei exercituũ dies vltiõis vt sumat vi-
dictã de inimicis suis deuorabit eos gladi⁹ ꝛ saturabit̃ ꝛ inebriab̃ sanguĩe eoꝝ victima em̃ dñi
exercituũ in tra aq̃lonis iuxta flumẽ effraten ꝓut notãter dix. c. xlvj. Vnde ꝓpha Jsaias accer-
sit⁹ O ꝓnceps pacis inq̃t multipucabit̃ impiũ tuũ: ꝛ pacis nõ erit finis. ꝓut dixi q̃ndã. c. ix. et
subiũxit ve gẽti peccatrici ꝓlo gui iniq̃tate semi neq̃ filijs sceleratis derelinq̃rũt dñm plasma
uerũt sct̃m alienati sunt retrorsuz: ꝛ intulit in noĩe dñi ad eosdẽ vicz suiteñ. terra vr̃a deserta ci-
uitates vre succẽse igni regionẽ vr̃az alieni coꝝ vob deuorãt ꝛ desolabit̃ sic̃ in vascitate hosti
li: vt dixi in ꝓncipio ꝓphetie mee: ꝛ extñ. c. iij. ve impio in malũ retributio em̃ manuũ ei⁹ fiat ei.
hec ille. Quid aũt sit ve in sac̃ scriptura exponit Greg. sup Ezech. omel. ix. dicẽs fore pñtez lu-
ctũ ꝛ et̃nũ. His auditis ait mgr̃ yuo dñe rex oĩpotẽs Cũ iãdict⁹ ysaias ꝓpha te dixerit ꝓn
cipẽ pacis vtz ex p̃ tacti... Johs euãgelista dixerit te ꝓncipẽ regũ tre: vt in Apocal. c. j. Cum
aũt ꝓnceps ꝛ ois illustris ꝑ aliã ꝑsonã possit ꝓferre diffinitiuã sñiaz in scriptis tñ solẽnit̃ reda
ctã: ꝛ dixit Justinian⁹ ĩperaꝝ. C. de sen. ex. pi. reci. l. ij. ꝛ Bonifaci⁹. viij. in. c. vlt̃. de re iudi. li. vj.
Cũ etiã piclim sit in diffinitẽdo ꝛ dilatiõis articlo. de q̃ dixit Lucan⁹ Tolle moras semp nocuit
differre paratis cũ captiui Thuriceñ. feroci strigant̃ obsidiõe: ꝛ minaci freq̃nt̃ ꝛculcent̃ impul
sione placeat diuine maiestati tue: vt ꝑ aliũ cũ maioribꝫ fortassis sis ꝛ artioribꝫ Bix celi circuẽ-
do ꝛ ꝓfundũ abyssi penetrãdo: ꝛ in fluctibꝫ marꝭ ambulãdo sis occupat⁹. Ecc̃i. xxiij. ꝛ alꝫ ꝓpt̃
suspitiõis causas put ꝑ Luciũ papã in hmõi negocij ꝓsecutiõe fuisti signant̃ ꝓmunit⁹: ꝛ igit̃
subito scripturis parẽtib⁹ diffinitiã ꝑ aliũ ꝛcipiat̃ ꝛ ferat̃ sentẽtia. Porro sermo talꝫ placuit in
oculꝫ dñi: ꝛ illico magnifice ꝑ Jeremiã ꝓphetã sibi assessorẽ ꝓnominatũ ꝛ assistricẽ sapientiã q̃ ex
ore altissimi ꝓdiuit ꝓmogenitã ante oẽm creaturã sincera maturitate ꝛ sui ꝓsilij dispositiõe in
hmõi scriptis soluz p̃ oculꝫ habẽdo et̃ni regis iusticiã eternã laudabilit̃ ꝛceptã ꝛ dictatã. in li.
suo. c. v. sinceriss̃imo ꝓscriptã ꝛ registratã ꝓtra gentes eosdẽ absentes ꝛ ptũaces: sic vt ipsaꝫ ab
sentiã pñtia repleat̃ diuina: ꝛ eas reputari faciat ꝑ pñtib⁹. de arbi. c. ij. li. vj. ꝛ talẽ ꝓnunciauit
Jeremias iãdict⁹ ꝓtra Suiteñ. ꝛ ꝓplices: ecce adducã sup vos gentẽ de lõginquo gentẽ robu
stam. gentẽ antiquã. gentẽ cui⁹ ignorabas linguã. nec intelliges q̃d loquat̃. Pharetra aũt ei⁹
q̃si sepulchrũ patens. i. mors ꝛ sequit̃ vniuersi fortes ꝛ comedet segetes tuas ꝛ panẽ tuũ deuo-
rabit filios tuos ꝛ filias tuas comedet ꝛ gregẽ tuam ꝛ armenta tua comedet vineaz tuam ꝛ fi-
cum tuã: ꝛ ꝓteret vrbes tuas munitas in quib⁹ habebas fiduciã gladio: ꝛ ꝑ ꝟ q̃ dixit ꝓpheta
deuorabit filios ꝛ filias ... ꝓut Dñs dixit comederũt Jacob ꝛc. ꝟ impletũ est dum puuli paren
tib⁹ sunt orbati: ꝛ sequit̃ mox in textu. qđ erit notãdũ. Verũtamẽ in dieb⁹ illꝭ nõ faciã vos in cõ
sumationẽ: ꝛ si dixerint q̃re fec̃ nob⁹ dñs deus noster hec oĩa dicetis ad eos noĩe meo sic̃ dereli
quistis me ꝛ seruistis deo alieno in terra vr̃a sic seruietis dijs alienis in terra nõ vr̃a. ꝟ ibi: et
hec vltima sentẽtie ꝓcla intelligit̃ de futuro: ꝛ ex eo q̃ coluerũt hominẽ ꝑ deo. cui nomẽ erat
Johes: ꝛ reding cognoĩat⁹ ipse fons ꝛ clausula est oĩm maloꝝ ꝓteritoꝝ: ꝛ ideo seruiẽt dijs. i.
homĩb⁹ alienis in terra nõ sua. i. ꝓuintia ipsis penit⁹ ignota: q̃ q̃dez sentẽtia ꝑ Jeremiã nomĩe
diuine maiestatis: ꝛ in ipsi⁹ aspectu cũ ea q̃ ... ecuit solẽnitate patent̃ in ꝑsentia celestis exercit⁹
Et oĩm q̃ꝫ intererat plecta mox mgr̃ yuo noĩe dicti ĩperatoꝭ Karoli ꝛ singloꝝ astantiũ de iu
sticia tã larguiter mistrata retulit inmensas gr̃arũactiones ꝛ ꝓuertens se ad ĩperatorẽ inq̃t Dñe
ne mereris de hmõi ꝓphe sentẽtia nutui nr̃o tã competẽter applicata. Nam ꝛ sentẽtia Dñ ꝑs.
cvij. vicz deus laudẽ meã ne tacueris ꝛc. in vnico ꝓditore Juda: ꝛ ꝑs. j. Btus vir de Jo-
seph ab arimathia: vt dicit de sepultura dñi mgr̃ in hystoꝝ. ꝛ in ꝑs. xxxv. vicz dixit iniust⁹ ꝛc.
ꝑsicio ibi ceciderũt q̃ opant̃ iniq̃tatẽ expulsi sunt nec potuerũt stare in bello leodiensi vbi ceci-
dit gens ꝓteruissima sunt oĩa ptinẽtissime cõpleta: ꝛ mox intulit ad oĩpotentis maiestatem
Dñe rex regũ qz in noĩe tuo dixit xpianiss̃im⁹ Justinian⁹ ĩperaꝝ q̃ ꝓncipis sentẽtia plenuz
ius ꝓfert: nec alijs amminicul. i. declaratiõib⁹ eget: vt. ff. de manumiss. l. apud eũ, q̃ audito mox
insup dixit Bonifacius p̃dict⁹ de statu regu. piculoso. §. Qm̃. li. vj. Pax est iuris sententiã cõ
dere nisi statuer̃ is q̃ possit eã executiõi debite demãdare: ꝛ illico mgr̃ yuo p̃dict⁹: q̃re rex inq̃t
oĩpotens hũilit̃ peto noĩe q̃ sup hmõi ꝓsecutõis officiũ certo cõmittere delegato cũ potesta

te subdelegãdi meliorib⁹ modo ⁊ forma q̃b⁹ decz. Et p̃cipiẽdo demãdare: q̃ merũ ⁊ mixtũ habeat impũ. in hui⁹ executiõis expeditiõe. ⁊ effectualit cũ brachij secl'aris inuocatiõe: put le. et no. p Archid. de here. ⁊ officij. li. vj. Porro cõgruent ait dñs. Bratũ habeo qđ petj. Beñ. xxv. Qz dixit filj⁹ me⁹ dũ manebat i terris: q̃cũq; petierit in noie meo dabo vob. Joh. xiiij. Et ut sta petẽtib⁹. sed senecã nõ est denegãdus assensus: ⁊ magnificent intulit. Et igit p̃ p̃tis executiõis gl'iosa dispositiõe p̃gruent industria: imo legalitas p̃sone notabilit illustrj: ⁊ impterrite videt exq̃renda. q̃re dñs noluit Judã machabeũ: qz dilatauit gl'iam p̃lo suo. ⁊ induit se lori cã sic̃ gygas. ⁊ succinxit se arma bellica sua i p̃liis. ⁊ ptegeb.. t gladio suo castra. silis fact⁹ est le oni i op'ib⁹ suis. ⁊ p̃secut⁹ est iniq̃s. j. Mach. iiij. Sz mgr̃ yuo mox intulit. Dñe rex omps. pu.. is est laic⁹ ⁊ nõ legisperit⁹. ⁊ ad p̃mulgandũ si expediret cẽsurarñ sentẽtias: nõ cẽt ydone⁹. de q̃ Archid. de offi. del. arbitrj. li. vj. Et g̃ue est impitos misterioz quozũlibz exequi, ɜ associari Ad h̃ scia nõ fulcitos. xix. q. iij. Monasteriis oib⁹. Repelli aũt p̃ illitterati a delegatiõis offi cio: vt ple. p spe. de delegato. §. Excipi. p̃. Itẽ q⁹ est illitterat⁹ ⁊ imperit⁹. ⁊ clari⁹ ibidẽ in addi. Hinc dñs vocauit Moysen ducẽ p̃li isr'l ⁊ legislatorẽ p̃ executiõe ⁊ hui⁹ snie p̃secutiõe. q̃ c.. tinuo celerit. obsecro inq̃t dñe nõ suz eloquẽs ab heri ⁊ nudiust.. Ex q̃ locut⁹ es ad seruũ tuũ impeditiõis ⁊ tardiorj lingue suz. Exo. iiij. Et ait mgr̃ yuo: imo al's est inhabilis ad h̃ p̃secu nõis officiũ: qz homicida: vt Exo. ij. ⁊ p̃ p̃seq̃ns irregl'aris: vt de tẽp. oz. c. fi. Nec in platõis fa stigio p̃stitut⁹: vt j. dicet. Quãobrẽ hũilit noie q̃ sup̃ peto. q̃tin⁹ ali⁹ nob assignet executor. q̃ cũq; / dũmõ indignitatj culmie fuerit sublimat⁹: vt le. ⁊ no. in. c. statutũ. de rescrip. li. vj. Et illo ad magne sollicitudis impetũ viri venerabil' Esa. p̃he. c. ix. Verbũ misit dñs i iacob. ⁊ p̃serti ex eo cũ sit sctõ p̃triarchat⁹ p̃sulatu decorat⁹: vt ptz. v. q. v. nõ ois. Et tho. vj. imo p̃triarchaz pa ter. Act. vij. Et insup p̃ pha. vt Beñ. xlix. ⁊ non minor epis. i.. apl'is. Act. j. q̃s spũsctũs posuit: vt tales / regere eccl'iam dei: quã acq̃siuit sanguie suo. Act. xx. Et req̃escit sup cũ spũs dñi Esa. xj. in q̃ est sermo sapie ⁊ sermo scie. j. ad Ebor. xij. Et p̃sertim cũ idẽ p̃triarcha ex industria na turali i vtero matrj bella gesserit. Beñ. xxv. imo adult⁹ cũ dño p .. Octẽ vsq; ad auroz̃ luctat⁹ fuerit: vt Beñ. xxxij. Quo audito frat' ei⁹ Esau de sue legalitatj industria testioniũ phibuit di cẽs. Juste vocatũ est nomẽ ei⁹ iacob qz supplãtauerat me en altera vice. Beñ. xxvij. Et inde sup plãtator vocat⁹ p̃destinatiõe dñi. q̃ vt ait Dõ / sil'r testificãdo annũciauit p̃bũ suũ iacob: iustifi cias ⁊ iudicia sua isr'l. Ps. cxlvij. Et filj⁹ eiusdẽ vicz Salo. sap̃. x. iuxta glo. ibidem. ⁊ p̃terea dñs custodiuit illũ ab inimicj ⁊ a seductoribus tutauit illũ. ⁊ certamẽ forte dedit illi vicz dũ luctat⁹ est cũ ãgelo vt viceret ⁊ sciret / qm̃ oim potẽtioz est sapia. Et igit cũ h̃ placuerit mgr̃o yuo ni Bigamia quã dñs in ipo tollerauit: necdũ p̃hibita fuit: nõ oposuit. Beñ. xxix. Et hoz occasiõe dñs fortj ⁊ potẽs / eundẽ patriarchã tanq̃ habilẽ in executiõis p̃secutiõe ptinent snie p̃ dicte / cũ ea q̃ decuit reuerẽtia cõstituit / ⁊ magnanimit ordiauit: t.. ..ũ cũ ptãte subdelegãdi qđ solũ p̃ncipi p̃uenit: vt ff. de lex imp'ialis. C. de iudi. a iudice. cũ pcor. Cũ gratiosuz sit put asse ruit exptos debitj obsequijs associare: vt le. ⁊ no. a p̃rio in dicto. c. monasterijs. in finẽ ⁊ euẽtuz vt p̃ se vel surrogatũ supplãtet / suppeditet / dissipet / ⁊ impugnet gẽtis pte.. ..ã pdicte. Et al's p cedat: put de iure cũ brachij secularj inuocatiõe. Et i forma meliori: put hec ⁊ alia in l'ris et in strumẽtis desup p̃fectis: cũ clausulis optunis plen.. p̃bendunt exp̃ssa. Un̄ p̃triarcha iadict⁹ tanq̃ obediẽtie filj⁹. ad hui⁹ executiõis officiũ cũ cordis intimi desiderio se disponens para tissim⁹ inq̃t suz ego. Et ideo alta voce p̃clamãdo dixit. Ubi sunt ⁊ vbi manere p̃sueuerũt glo riosi martyres ciues Thuricen. vicz Felix ⁊ Regula ⁊ Exuperanti⁹: q̃ n.. dixerũt. Dñe assu m⁹. Quib⁹ ait p̃mo p̃ hui⁹ executiõis initio vob solent iniũgim⁹: q̃tin⁹ accedẽtes / q̃ p̃terea fu erit accedẽdũ. ⁊ p̃eratis ad cõcives ⁊ domesticos vr̃os incolas oppidi Thuricen. p̃nũc illu strj Marchionis wilhelmi de Hochberg / capitanei sui misterio strẽnue militantis p̃corditer vnitos: ⁊ p̃ dictos Servitẽses ⁊ cõplices obsidione ferocissima circũfallatos / impiose dicẽtes Consolami p̃solami p̃l'e me⁹ dicit dñs deus vester Ecce dñs deus in fortitudie veniet ⁊ bra chiũ ei⁹ dñabit'. put dixit ⁊ p̃fuit hic Jsaias p̃pha. c. xl. ⁊ liberabit vos de manib⁹ inimicoz vr̃oz: q̃ quidẽ martyres talit' ad locũ suũ festinãtes ambulauerũt: ⁊ expient talẽ in effectu pa tent' executionẽ pegerũt: qz in eodẽ loco nõ timor. nõ pauor. neq; vllus dolor: qz poza trãsierũt neq; vllus clamor fuit in plateis eoz: sed pure hui⁹ obsidionis tpe portj toti⁹ vrb̃ p̃ diẽ ⁊ noctẽ p̃stãter aptis: ⁊ incol' audent extra muros suos p̃tra hostes castrometatj erat ibidẽ gaudiũ patẽter immẽsuz: ⁊ oim incolaz tã..obiliũ q̃s plebeoz fuit vniformitas anioz p̃ extẽsuz. Cõse-

quenter in predicte fidei executiõis virtute dixit patriarcha apl'o vicz Jacobo maiori. vade parare vicz Bolgathan siue caluarie aut tormẽtoꝝ locũ in q̃ dicta gens ad nutũ tuũ rigorissime immò sine misc̃ia qua ipsi hactenus caruere puniant qui mox se paratũ obtulit ingens nup in canonica mea. c. j. dixi notãter Estote aũt factores ꝙbi: z nõ auditores tm̃ fallẽtes vosmet ipsos: z ibidẽ. c. ij. Judiciũ em̃ sine misc̃ia illi qui nõ fecit misc̃iaz: z illico repentim adinstar prioris loci modũ z formã z dispositionẽ in quo ꝓpetratũ fuit tam execrabile nephas iuxta ripam acherontis: z extra muros Basilien. put prius extra muros Thuriceñ. z intra z extra capellam scti Jacobi leprosoꝝ: vt ꝓprie ꝓris corrũderent p̃destinatio gestoꝝ z loca rebꝰ ꝙgruerent p. xxx. noctes ante diez supplicioꝝ z vindicte terminũ ꝓtinuas p spũs inuisibiles armoꝝ et armatorũ more clangẽtes: z tãq̃ lemures remuli z mirmidones achillis mirifice pugnãtes Qꝝ hoies z incole loci ãdicti auxiliũ z habitationũ suaꝝ custodie munimentũ a ꝓsolatu Basilien. obtinuerũt instant̃ petitũ: z sic Jacobꝰ diligent̃ p hmõi mõstruosos laruaꝝ gestꝰ aptauit ꝓuenient̃ locũ tormentoꝝ: z ne mireris nam z discipli dñi ait mgr̃ Yuo petri viuentis z incarcerati spiritũ seu angelũ credebat ꝓstant̃ pulsando supuẽtuꝝ: vt Act. xij. sic z lemures vicz mortuoꝝ spũs sepe vidim9 inuitãtes z audiuim9 nobis firmiter alloquẽtes. Sed nũc redeamus ad ꝓpositũ. Porro dixit patriarcha ꝓpter executionis p̃dicte fideliter faciendo ꝓcessus adhuc nil videt̃ actũ cum adhuc supsit opportunius ad agendũ: vt. vij. q. v. illud. z alta voce clamabat O magne Karole gẽma francorũ z impator terre regũ z impatorũ serenissime qui ait dñe presto sum z patriarcha man9 inquit tua in ceruicibꝰ inimicoꝝ tuorũ. Beñ. xlix. Hac quidẽ bene dcõne benedixim9 filio nr̃o Jude caculo leonis dilectissimo. Unde Leonino pectore festina ne tardaueris more inestimabili quo semp diuine maiestati rebelles ꝓsueuisti ꝓstanter ꝙsequi: et reducere toruos flexibiles: z p̃sertim cosdẽ suitẽses: quos quondã de Saxonica ꝓuintia repulisti: z in vallem artam vbi ꝓnũc morant̃ mirabiliter collocasti viriliter age z cõfortetur cor tuũ: vt in loco tormentoꝝ ꝙ dilectũ nobis apostolũ diligent̃ ꝓparatũ disponas sine misc̃ia legaliter vindictã cõmissoꝝ. Unde Karolus impator strenuissimus paratus sum inquit z nõ turbatus: vt custodiã mandata tua z accepto benedictiõis munimine p̃dicto surgẽs velociter in magnitudie brachij sui: erexit cornu salutis Beatus inquit cuius deus Jacob adiutor eius spes eius in dño deo ipsius qui fecit celum z terrã mare z omnia que in eis sunt: z susceptor meus deus Jacob docens manus meas z cõponens quasi arcum ereum brachia mea. Persequr igitur inquit inimicos nr̃os z cõprehendam illos: z nõ ꝓuertar donec deficiant/cõfringam illos nec poterũt stare cadent subtos pedes meos. Ps̃. xvij. z ꝓminuã eos vt puluerẽ ante faciẽ venti z vt lutum platearũ delebo eos. ij. Reg. xxij. Et ecce patẽter: quia notabiliter scriptũ est. qui per aliũ facit. vt in re. da iur̃. lib. vj. est ac si p seipsum faciat: z illico dilectissimũ filium suũ vicz Karolum primogenitu Karoli regis francie delphinũ cõiter nuncupatũ de femore z germine suo feliciter ꝓpagatũ tanq̃ sibi cõiunctam ꝓsonam disposuit/destinauit/armauit/z ornauit: z stola glorie induit apprehendentẽ arma z scutũ vt repẽte ventur9. put filius obedictie subito pareret put coparebat cũ turba magna quã nemo dinumerare poterat de suo francorũ regno: z aliũde de partibꝰ occidẽtalibꝰ ꝙgregatã. put dñs in sua maiestate disposuerat: z ꝓprie anno reuoluto a die q̃ gens suitensiũ cum suatibꝰ sacrilegij z latrocinij z falsitatis crimia terribiliter cõmiserat Mercurij q̃ fuit. xxvj. mens Augusti z in loco p Jacobũ apl'm curialit̃ dispositio reperit degẽtibꝰ p̃dictis electos de plebe fortiores z elegãtiores z robustiores z ferotiores et aptiores ad bellũ: z inter ceteros vnũ de ꝓpl'o plebeũ z rusticũ ad militiã presumptuose necnon arrogãter aspirantẽ z insignũ assequende militie crucẽ de margaritis albedine nitentẽ sibi patẽter assumpserat affixã: quẽ nobiles multũ exorbitanter. put ipli prius aliũ militẽ apud scti Jacobũ extra muros Thuriceñ. in ꝓris falsi certamis ꝓflictu tractauerãt sine misc̃ia iugulabãt: z vt dicte gentes Switensiũ tm̃ eiulatu dicere possent: impletũ est in nobis qꝺ scribit Jere. c. j. Ab aquilone pandet̃ omne malũ: z sic dict9 ꝓnceps illustrissim9 vicz Karolus delphinus: vt punitio corrũderet culpe: z vt eoꝝ pena quẽadmodũ sodomitaꝝ hic incipet z ꝓpetuo duraret. de pen. dis. iij. §. auctas. Et etiã iuxta iuris dispositionẽ infligeret rite talionẽ. de q̃ dixit Moyses. Deut. xix. z igit̃ tam per ignẽ vrentem infra muros leprosoꝝ tanq̃ ecclesiaruz z aliorũ locorũ sacrorũ z habitationũ incẽdiarios q̃ etiam p gladiũ z dire mortis crudelibꝰ crudeliter intulit supliciũ z punctatim z articulatim z sigillatim omnia que dicta sunt z fuerunt per dñm in sentẽtia de ore ꝓphetico fulminata in ꝓpl'm Switensiũ p gentẽ cuius linguã non

nouerũt legaliter sunt impleta. Et de hmõi Switensib⁹ cum cõplicib⁹ ⁊ ꝓprie ꝓut scribit. j. Reg. iiij. Ceso sunt in illo certamine passim ꝑ agros quasi quattuor milia virorũ. Et reuersus est ꝓplus vicz nobiliũ ad castra: ⁊ hec mira ꝯsideratiõe sunt ꝑpendenda. ꝓut ꝓprie delphin inter beluas marinas velocissimus: ⁊ solus est qui interimit cocodrillũ inter quadrupedia crudelissimũ: sic delphinus noster solus est qui inter terre ꝑncipes hunc ꝓplm ꝓ prime partis sententie fideli ꝓsecutiõe ꝓstrauit inter gentes germanorũ tanq̃ cocodrillos inuicibiles ꝓteruissimũ. Attamen vltimã sententie clausulã ꝑ dñm magna maturitate ꝓnunciatã: ⁊ sue dispositioni diuine reseruatã que incipit. Uerumtñ in dieb⁹ illis non faciã vos in ꝯsumationẽ ⁊ c̃. Speramus per singulorũ dierum occursus gloriãter ad implendã cum omniũ ꝓlationẽ que ꝓcessit de ore dicti iudicis nunq̃ repimus irritandã: sed vt dicte sententie finalẽ videamus expienter laudabilis executionis expeditionẽ clarissimã. Nam subito dũ gentem Switensiũ in obsidione castri Thuriceñ. ⁊ etiã Uarensperg constitutã ꝓspeximus certificatã. ꝙ maiores natu extra muros Basilieñ. prosternati defecerũt tanq̃ scintille in arũdineto discurrentes turpiter et illico ꝑfugas nouim⁹ dissolitã quo facto gaudiũ fuit in celo ⁊ terra: qm̃ psallenter venit Johel ꝓpheta cũ tripudio dicens. Annũcio vobis dño imꝑatori Karolo ⁊ om̃ib⁹ regniculis celestium virtutũ quos delectat gratulãdo aurib⁹ ꝑcipere triũphos suorũ ꝯmilitonũ cum iubilo. ꝓut dudum sum locutus verbũ lucidissimũ. c. ij. quasi mane expãsum super montes inquit populus multus ⁊ fortis similis ei nõ fuit a principio ⁊ post eum non erunt vsq̃ in om̃es generationes ante faciem eius ignis forans: et post eum exurans flãma quasi ortus voluptatis terra coram eo ⁊ post eum solitudo deserti: neq̃ est qui effugiat eum quasi aspectus equorum aspectus eorum ⁊ quasi equites sic currũt sicut sonitus quadrigarũ super capita montiũ exilient sicut sonitus flãme ignis deuorãtis stipulã velut ꝓplus fortis ad preliũ a facie eius crucie bantur populi om̃es vultus redigẽtur ad ollam sicut fortes currũt quasi viri bellatores ascẽdunt murũ. hec ille. Hinc Isaias ꝓpheta. c. v. Dilatauit inquit infernus animã suaz ⁊ aperuit os suũ absq̃ vllo termino ⁊ descenderũt fortes. Hinc Salomon sicut aqua frigida grata est anime sitienti ⁊ nũcius bonus de terra longinqua. Prouerb. xxv. Quia cõstat ꝙ iusti tulerũt spolia impiorũ ⁊ decantauerũt nomen tuum sanctũ ⁊ victricem manũ tuam laudauerũt pariter. Sap. x. His igitur nouitatib⁹ in celorũ regno ⁊ in terra ꝓmulgatis: extunc vrbs Thuriceñ. que per tres mẽses vel quasi fuerat per huiusmodi terribiles Switensiũ gentes impulsione seua ferocis obsidiõis circũfallata: immo gesta ꝓpe Basileã tanq̃ incarceratis ipsis penitus fuerãt incognita per xp̃ianissimi principis videlicz Karoli minoris siue delphinus nomine sui patris videlicet Karoli magni: ⁊ ex virtute sue strẽnuitatis ⁊ per sctõrum Felicis et Regule ⁊ Exuperãtij diligentiã sollicitudinis ⁊ per Jacobi maioris dispositionẽ fidelitatis: et aliorum dei dilectorũ assiduitatis deprecationẽ ipsi Thuriceñ. liberati sunt: ⁊ in futuris ab om̃i crudelis inuasionis periculo per eum qui regnat per infinita secula seculorũ benedictus in celo. Amen.

Sequitur epistola Karoli magni de throno celorum congruẽter occasione premissorũ ad modernũ regem romanorum directa.

Karolus imperator semꝑ Augustus dilecto nobis filio Friderico regalis maiestatis successori xp̃ianissimo feliciter imꝑaturo Salutẽ de nobis Archano collateralis assessoris impenso Salomonis sapientissimo cõsilio tibi fideliter scribimus premissorũ occasione gloriãter imperiose ꝓmendo Surge aquilo veni Auster ꝑfla ortum tuũ ⁊ fluẽt aromata illius. Cañ. iiij. Qđ ipsius industria ꝓ nostre volũtatis ꝓsecutione legalius tibi declaramus ꝑlustrãdo Surge aquilo potẽter repellẽde: veni Auster o Friderice romanoꝝ rex serenissime: ⁊ perfla ortum tuũ vicz viridariũ orbis terraꝝ fecundissime: ⁊ fluent aromata illius que mũdi sunt hui⁹ clare pacis viriditas regalis ornateq̃ celsitudinis amenitas iusti regiminis sincerissima puritas: necnon reipublice iugiter preferẽde celebris emunitas. Qm̃ quẽadmodum in celis vbi nunc gaudemus felicissime fulget eterne beatitudinis maiestas: sic in terris tuarũ strenue Rorate celi desuper iubetur nubium pluuialiũ largissima magnanimitas: vt coruscat rigoris gladij equitatis metallo temperati fulgoris splendidissimi caritas. Unde Gregorius

ethereus regnicola dudū suo moraliū. lib.ix.c.vj. fidelit scripsit: z in passumptoꝝ verboꝝ declaratione tali, pcessit oraculo. Surge inqt aquilo: veni auster: Austro quipe inquit veniente: aquilo surgens vicz gens diabolica recedit. Naz cū aduētu spūssctī expulsus hostis qs in corpore mentes cōstrixerat deserit: atqz ortū auster pflat: vt aromata defluāt: quia nimirū dū sctaz eccl'iaz donoꝝ suoꝝ virtutib spūs ꝑitatis impleuerit ab ea lōge lateqz odores boni operis spargit: z igit aquilo aufugit z succūbit: z idem Greg. sup Ezech. lib. q. omel'. j. p aquilonē sepe diabolus designat: qz qđ australis ventꝰ suo dulcedie relaxat in calore naturali. aquilo borealis amaritudine sua pstrigit in frigore glaciali. Vñ ꝑitas dicit Abūdauit iniqtas refrigescit caritas multoꝝ. Mat. xxiij. sed dū supabūdat caritas: vt no. ibidē obfuscat penitꝰ iniqtatis absurditas: vt generatio vnius sit corruptōis alteriꝰ causalitas: z sic ꝓfortabit rex Austri z dñabit t. tione mlta em dñatio etꝰ. Dan. xj. z h tu es q habitas in terra australi. Ecñ. xxiij. z in antiqssima marchia orientali: z igit oriens ex alto Illumīare his q in tenebris z in vmbra mortis sedēt ad dirigendū pedes eoꝝ in viā pacis. Luc. vj. z sis dñator boim iustus dñator in timore dei. luc lux auroze oriēte sole mane absqz nubib rutilat. ij. Reg. xxiij. Unde dixit chr̄i vicarij canō nō frustra z instituta potestas regis: z ius cognitoris vngule carnificis: arma militis: disciplina dñationis: seueritas etiā boni pris hñt ista oia modos suos causas rōnes vtilitates: hec cū timent z mali cohercent: z boni qete int malos viuūt. xxiij. q. v. nō frustra. z hui regis gladius est: de q scribit. ij. Mach. xv. Quē Jeremias ꝑphā donare visus est eximio militi Jude Machabeo Accipe inqt gladiū sctm z munꝰ a deo q deiicies aduersarios ppli mei: hic est gladiꝰ qui tibi p regē regū z dñm dñantiū, put quōdam nob dū regnabamꝰ in terris pre ceteris filijs hoim in dilectissimi filij sui dñi nri Jesu xpi viue vocis oraclo motu ꝑprio patenter ea q decuit solēnitate p vnius gladij designationē in cena nouissima z in imminētis mortis articlo fidissime fuit delegatꝰ: z fideicōmissione cōmissus: vt cūctas p mūdi limites in oēs xpi fideles: z in insulaꝝ gētes q, pcul sunt clemēt vibratꝰ resplēdent: z cet xpicolaꝝ vocem tonitrui tui formidet ppt officiū vigilātis tuitiōis z ꝓminātis vltionis tibi de throno summo aduersus insensatos celitꝰ iniunctū q vt xpi vicarius p hui gladij stupore terribilit maleficis incutiendū rite regere et intēdere: pspere, pcedere qz regnare. signāter ordinatis in enū. Quib singlaribz delegatione: necnō fidei ꝓmissiōe: imo strictissimi pcepti fulminatiōe p viscera dñi nri Jesu xpi viscerib et neruis tuis p magnitudie reuelationū trementib interni feruoris affectu sincerissime ꝓcussis iuxta sacꝝ legū quaꝝ es scriniū dispositōis: z tu cū sis insup lex in tra viuens aniata: z sacrorum canonū magno psultissimo qz ꝓsilio summoꝝ pontificū. synodoꝝ. sctaꝝ conditoꝝ insigne ꝓseruatoriū: pstanter repagulis virtutū firmit refertū: z tui magnifici pectoris habitacl'o diuinitꝰ reconditū: imo tibi de romanoꝝ vetustissimi stematis germine de, pgenie in, pgenies: imouerius de Troianoꝝ inclita stirpe quib z nos ꝑpagati sumꝰ. z vna nobiscū Eneades vocitari merearis. Nam z Justinianꝰ impator pdecessor noster vt apparet in auctētica sua legali in titlo: vt ꝓponat impatoris nomē cc. coll'. v. imo z Augustus Octauianꝰ z Julius cesar gliabant de eodē Enea Troiano rege z pncipe reipublice laudabilit pcessisse. qb celebrit agminat z vnit ꝓiūctim z diuisim, put decet gubernat gubernas regeris regis regnas z impas: et ad hoc natural'ipsa te cogat pietas. vt mala nroꝝ sufferras: incitat te qz parit increata magnimitat imensit regal'insup culmis largissima dignitas ac antiqssime nobilitatis romane: imo Troiane, ꝑpagalitas ast adipiscēda speranda, mirs affectionū desiderijs actib strēnuissimis et gestib pissimis impatorie supueniēt diua maioritas: z talit vt oc'os clemētie tue tibi cordialit infixe dulcit lachrimātes nō ꝓmuētes sed aqle nobil' forme q ne dū ex adepte dignitatis officij: sz insup parētele ꝑmordiali mltiplicit laureatꝰ exists vnacitate circit apias alacrit spe culātes: z inclinatiōe patrnali q vincit oēz affectū in filios tibi nō p adoptionē nō de ancilla sed carnē natos: sz de libera q sursuz est p reꝝmissionē cordialit ꝑcreatas z cordintime cōmissos imo nob affectualit ꝓiūctas sup rabidis flagitiosis miserabilib execbilib z crudelib iniurijs et ꝓnicijs z ꝑturbatōib z oppressiōib ꝓnotatis z ꝑsertim p suite sūi gētes adhuc supstites p filū nr̄m vicz Delphinū primogenitū regis frācie ditiōi tue ꝓfuatos tā bestialit z īpudēter et arrogāter ꝑpetratis: primū in mris tue q te genuit mūdi pncipē vicz ecclie xpi tui imo ipsi xpo et sui sacratissimi coporis crucifixi sub saluberrimo eucharistie sacmento recluſi glie z honoris detestationē: imouerit in vniuersal'ecclie z suaꝝ pticlariū eccl'iariū cure z puidētie tue singularit cōmissoꝝ ꝑuilegioꝝ z immunitatū derogationē ꝓpicias: z alioꝝ pncipum z nobiliū

sub regimīs tui fastigio dñantiuz ꝛ sub vmbra alarū tuaꝝ militantiū pia q̄z corda fidelīū exē plo ꝟbo factoq̄z ꝓmoueas: ꝛ ad hec liberalit̄ q̄ nō tua sunt sed q̄ dñi sunt ꝛ tue sagacitaſ̄ in= dustrie describēdo ꝓmissa sunt ea liberalitatis magnificētia: q̄ ex interne nobilitaſ̄ illustrissi= me ꝑsapia teneris q̄z ꝑpagatiōe paterna legalit̄ ad aratrū non retrospiciēdo ꝑficere nō omit= tas: vt tā abhominabil̄ excessus nephas ꝛ obꝓbriū nephādissime ꝓpetratū ꝛ nequissime ꝑ actū ꝑfecto odio quo iniq̄s oderat illos dñs odiēdo cū effectu ꝑsequendo q̄z dissimulare nō ꝓ= sumas: vt exeo tāq̄z ꝑsentiens taciturnitate quiescēdo alieni pcī flagitiū in sinū tuū retūdas: et vt nomē tuū regale q̄d plerisq̄z de tua ꝑsapia gl̄iosissime fuit ꝓscriptū ꝑ abusionis tepozem aboleſcas: sed in virga ferrea potēter regas vt vltionis ꝛ talionis examē inferas cū tibi vindi= cta sit vt retribuas. Hā ad hoc ꝓprie de superſ̄ tua est potētia tuū regnū tu es sup ōēs gentes: et te creator oīm deus terribil̄ ꝛ fortiſ̄ iust⁹ ꝛ misericors ꝓstituit ad faciendū vindictā in natiōi bus puersis eccl̄ie quoq̄z mādatiſ̄ infrunite rebellib⁹: vt ꝓprie dicam⁹ cū ꝓpheta Qui transtulit austrū de celo ꝛ induxit in ꝟtute sua affricū: ꝛ hic cui⁹ est vent⁹ austri ꝓtriuit eos Jere. xxvi quā ꝓteritionē cū viderit iust⁹ letabit̄ ꝛ man⁹ suas lauabit in sanguīe pctōꝝ: q̄ honor regis iu diciū diligit: vt in chamo ꝛ freno maxillas eoꝝ ꝓtrīgas q̄sq̄z a ꝓpositum ad te q̄m cognoui mus. q̄ faciet ꝑ te dñs iudiciū inopis ꝛ vindictā paupeꝝ: quia Propterea vnxit te deus tuus oleo leticie ꝑ cunctiſ̄ ꝓncipib⁹ terre: vt surgēte aq̄lone repulso O rex auſ̄er ꝑflare non omittas ortū tuū: vt fluant aromata illi⁹ felicit̄ in terra ꝓmissionis scitur⁹ q̄ si regnādo ꝓut nos q̄ndaz regnauim⁹ diligent̄ ꝓfeceriſ̄ Qꝛ ineternū ꝟyademate celesti coronaberis: ꝛ ꝑsertim si in ꝟ mūdi viridario iusti iudicij sarclo malignantiū vepres. spinas. ꝛ tribulos euulseriſ̄: ꝛ recto libramīe gladiū vibrando dimicatur⁹ ꝓsultissimo ꝓsilio necnō ope resplēdueriſ̄. Datū in pallatio eterni= tatis Anno iubileo impō nr̄i ꝑpetuo ꝓma augusti octauiani cesariſ̄ auctoritate diuīa sine inter missione ꝛ vsq̄z ad ꝓsumationē mūdi diuinit⁹ durāte ad horā ozonis nonā subscriptū ꝛ subsi gnatū manib⁹ q̄ttuoꝝ archangeloꝝ curie celestiſ̄ officialiū ad ꝟ specialit̄ vocatoꝝ cū diligētia.

Sequitur responsio regis ad Karolum magnum.

f Elicissimo ꝓncipi Karolo magno impatoꝝ impatori maxim̄o semp Augu sto: dño nob ꝑceptori q̄z ꝑcioſissimo Friderico romanoꝝ rex sue duriſſime pe dissequ⁹ maiestatiſ̄ semp bumillim⁹ nō tibi salutē q̄ btissime fruerī ꝑpetua lice bit ꝑmittere: sed vt salutē eiusdē gr̄a q̄ tu tui dñatoris eterni benignitate largit̄ vteriſ̄: vt vtamur nob digneris miscōit̄ impetrare q̄ten⁹ tuaꝝ monitionū ora culo tāq̄z rigidioꝝ ꝑceptoꝝ mādato valeam⁹ iugit̄ inherere: q̄ sctōꝝ patꝝ auctate cauet̄ q̄ sepe suscepta cura regimīs cor ꝑ diuersa diuerberat ꝛ impar q̄sq̄ ad singl̄a duz ꝓfusa mēte diuidit̄ ad mlta. Vñ q̄dē sapiēs puide ꝓhibz dicēs fili ne mult̄ sint act⁹ tui: q̄ vicz neq̄z plene ī vniuscuiusq̄z operiſ̄ rōne colligit̄ dū mens ꝑ diuersa sparsa ptit̄: ecce nūc q̄ntis a diuerſ̄ mūdi climatib⁹ stimulamur angustiꝫ q̄ necab occidēte neq̄z ab occidēte neq̄z a dissertis mōtib⁹ q̄m de⁹ iudex est: ꝛ fortassis de merito nr̄oꝝ occasiōe patēt ferocissimoꝝ vngaroꝝ ꝛ puersoꝝ Bohemoꝝ ꝛ infideliū turgoꝝ ꝛ tartaroꝝ q̄ttidie nob trāq̄llitas nec animi nec corpis relinq̄t: vt reipublice cūcta ꝑ mundū dilapsa repatōis arte vacare valeam⁹. Vñ ꝓ tue volūtatiſ̄ impio se magnifica fidelit̄ executōis ꝓsecutōe frēz nr̄m vicz ducē Albertū ꝓncipē australē ꝟsus aq̄lo nē ꝛ ꝑ gētes tue maiestati imo diuīe clemētie dꝛspicētes effectualit̄ i effectu dudū ī armis gl̄io se potent̄ agmine ꝛ ere stipatū: vt castroꝝ acies ordinatim legalissime: vt decet domū nostrā cō sultissimo quoq̄z cōsilio infallamur fulcitū: q̄m ꝑmissoꝝ occasione ꝓsonalit̄ interesse nō possu mus duxim⁹ celebriter dirigendū: ꝛ vltra posse nos nulla lege coherceri putam⁹. Datum ꝛc.

Sequitur replicatio Karoli magni recitantis terre principes in priorum consilio facillantes.

Arolus impat. ꝛ ꝛc. charissimo nobis filio Friderico romanoꝝ regi ꝛc. Tibi nup̄ impiose legalitaſ̄ magnimitate post mlta finalit̄ ꝓcludēdo tanq̄z sinceri⁹ k mēorie ꝓmēdandū mlto ꝓsilio mature scribēdo notauim⁹ ꝓut ī eiusdē foꝛe bre uius q̄litate rndendo sil̄ summariū relatōis accepi⁹: vt ꝓsultissimo circa rem publicā ꝓmpto q̄ ꝛ expeditiuo solerter vtaris ꝓsilio: sed q̄m te ꝓncipalit̄ tanq̄z regē regū: ꝛ ꝓncipem orbis ter. ꝛ ꝓsilioꝝ ꝓsiliario ꝝ q̄z secratu: ꝛ ꝑ̄ter omnes fere principes

terre Stat⁹ vtriusq; vidim⁹ ꝓperã: z sui cõsulat⁹ ꝑsidẽtes. q̃ vtiq; sunt iudices aiaꝝ z ꝑsonaꝝ Et ad q̃relã ꝓphe lamẽtabilit suspicant recipe mũera z peruertere iudiciũ. Romanis z rõnũ leges/z abutunt benignitate naturali: qz cor apponũt z diuitijs affluunt/z ꝓncipes attenuant oi felicitate. Et igit tãta nõ tñ reipubllce. sz aiaꝝ dãpna mltoꝝ lachrimãt deplãgẽda: imo cor dialit interne nõ solũ ꝓncipũ. sed subiectoꝝ crudelissima pñtũ ꝓteritorũ q̃z futuroꝝ detestari picula nõ cessam⁹. Hã st sano iustoq; ꝓsilio dauid ꝓpha salubri⁹ vniuerso nouisset mũdo fidelu carmie ꝑ fundamẽto toti⁹ sapie z scie dei posuisset/dũ exordialit inijciãdo. Btũs vir inq̃t. q̃ nõ abijt i cõsilio impioꝝ. Qõ q̃dẽ ꝓfũdissimi ꝓbi magno mysterio nõ vacãtis ꝓmordiũ: nõ sine solẽnitat; mirifice testionio: idẽ generi ꝓpha curiose toti patefecit hũano. Scies virũ ꝓmũ vicz adã fi'se beatũ. Et cõsilio impiorũ vicz mlier; z serpẽtis in viã pctoꝝ abyssse miserabilit cũ sua posteritate dãnatũ. Et idẽ ꝓpha ꝑm Ambros. in plogo sup Genesim in descriptiõe iusti viri vicz q̃ talit nõ abijt/cũ arbore vite q̃ est in paradiso compat int ceteras ꝓtutes dicẽs inferẽ do. in lege dñi volũtas ei⁹: z in lege ei⁹ meditabit die ac nocte. z q̃cunq; faciet sp ꝓsperabunt. Uñ dixit Jsiõ. ethi. p. Bñe dict⁹. q̃si bñ agit⁹: scz ab habẽdo qõ velit. z nihil patiẽdo qõ nolit. Ille aũt vere btũs est/q̃ z hz oĩa q̃ vult bñ: z nihil vult mali. Et hijs em̃ duobꝫ btũs hõ efficit. Uir aũt a ꝓtute ꝑm eũdẽ dr. vñ ꝓphissime btũs vir nimiꝝ/q̃cunq; faciet ꝓsperabunt. Et ꝑsertĩ quẽ bona ꝓsilia ꝓsequunt. O q̃nta ꝓsilioꝝ crudel inculcatio ꝑ quã btũs vir: imo fecũda nimis bũani generis ꝓpagatio. extra paradisiaca pta fuerat relegata ꝓpetuo. et adhuc diebꝫ nris hmõi posteritas/z ꝑsertim hui⁹ posteritat; maiorit as/z maiorit; ꝓncipalitas. q̃nimmo ꝓncipalitas maiestas/ad impioꝝ ꝓsilia itinere caliginoso ꝑm Bernhardũ ꝓtẽdit. Et q̃ttuor modis seducit ipsoꝝ curialitas. Hã q̃dez trahunt inuiti. alij trahunt illecti. alij seducunt ignari. alij sequunt spõtanei. Et istis ncẽrio sunt q̃ttuor ꝓtutes ꝑ q̃s armati resistãt. ne i cõsiliũ impiorũ ꝓsiliãt. Prim. i inuit; ncẽria est fortitudo q̃ resistãt vsq; ad mortez minis cruciatibꝫ z dãnis. Scõo q̃ attrahunt illecti. indigẽt tpantia q̃ rep̃mit illicita desideria: nec cedit ꝓmissionibꝫ doꝝ: nec emollit blãdicijs adulatoꝝ. Tercio q̃ seducunt ignari. hijs est ꝓudẽtia q̃ ab inutilibus vtilia discernit. Et decet q̃d tenẽdũ q̃d ve rejciendũ sit. Quarto q̃ sequunt spõtanei indigẽt iusticia/q̃ est rectitudo volũtat; q̃ nec amat peccare: nec pctõ cõsentire. Mali aũt z deo odibiles z toti mũdo piculosi Cõsiliarij siue iniq̃ssimi iudices sũt hij/q̃ sedẽt i cathedra pestilẽtie q̃ttuor pedibꝫ substructa. Prim⁹ pes est malitie ꝓfũditas radicate. Scõs ꝓcept⁹ dei z ei⁹ iusticie. Terci⁹ irreuerẽtia vt nec deũ timeãt nec hoies reuerent. Quart⁹ astutia. q̃ scit̃ vti tribꝫ pedibꝫ ꝑdict; miscẽtes oleo venenũ. z melli acetũ. z dicũt malũ bonũ/z bonũ malũ. Et hijs pedibꝫ vsq; ad inferni nouissima trãsibũt vbi est ve ve ppetuũ. vñ nõ sine mysterio dixit sapient; auẽtas. Cõsult⁹ esto: ac f'iceret/q̃ talis sis. q̃ ne dũ alijs. sed tibiipsi ꝓsulere possis. Et ꝓsultus dr a q̃ cõsiliũ petit Cõsultor ꝓpo q̃ ab alio ꝓsiliũ petit ꝑm Jsiõ. Cõsult⁹ em̃ q̃si cõspiciens alteri⁹ dr. scz vltra superficialẽ rei apparentiã. vel ꝓsult⁹ dr cõspiciẽs int⁹. qõ idẽ est q̃ esse cautũ. Hã caut⁹ dr. q. cõnẽs int⁹. q̃ quidẽ cõditioĩs bono cõueniũt cõsiliario: ad bonũ aũt ꝓsiliariũ ꝑtinet q̃ habeat tria z tria vitet. Prio nãq; dz hẽ sapiam. vñ Ambr. li. ij. de offi. Quis se cõmittit ei quẽ nõ putat plus sape q̃z sapiat ipe ꝫ q̃rit ꝓsiliũ. Uñ idẽ ambr. Necesse est inq̃t vt ꝑstanti or sit a q̃ consiliũ petit/q̃z ille q̃ petit. Et sequit qualis dz esse. s. exẽplo z ꝓbo. ita q̃ pñtia saluet picula. futura puideat iminẽtia recent expediat. z remedia ferat. z nõ tm̃ parat⁹ ad saluandũ. sed ad subueniendũ. z qz tales raro inueniunt. dr Ecci. vj. Multi pacifici sint tibi/z ꝓsiliari⁹ sit tibi vn⁹ de mille. Et glo. ibidẽ. mlti pacifici. Et cũ oibꝫ pax est habẽda q̃ntũ ꝑmittit nra fragilitas. Sz nõ cũ mult; ꝓsiliũ: qz scriptũ est Multi misericordes vocant. virũ aũt fidelẽ q̃s inueniet. vñ Thomas. iij. Consiliũ a sapiẽte ꝓquire. Et dr Ecci. vij. Cũ fatuis ne habeas cõsiliũ: nõ em̃ poterũt diligere nisi q̃ eis placẽt. Coz extraneo nõ facias cõsiliũ. nescis em̃ q̃d pariet zc. Inter aũt sapientẽ cõsiliariũ z fatuũ/talis assignat differẽtia: qz fatu⁹ nõ respicit nisi ꝓncipiũ facti. Sapiẽs aũt finẽ respicit z ea q̃ sũt ad finẽ cui bñ cõuenit idẽ qõ in Esopo dr Quicq̃d agas ꝓudenter agas: respice finẽ. ferre mioza volo ne grauioza ferã. Scõo cõsiliari⁹ dz hẽ iusticiã ipm solidantẽ: vt scz nõ tioze vel amoze vel cupiditate i ꝓsilijs dãdis moueat. vt Ecci. xxxvij. Ante oẽm actũ cõsiliũ stabile. Illi em̃ sunt stabiles z firmi cõsiliarij/q̃ sunt veri amatores veritat;. vt Ecci. vbi. s. A malo ꝓsiliario serua aiam tuã. Malus cõsiliari⁹ esse dr. q̃ ꝓponit cõmodũ tpale: z ꝓpriũ vtilitati cõmuni: vel factũ hois facto dei. z talis sp instabilis est. sed qõ variant cõmoda/q̃ spectat z intendit. Tertio dz hẽ longi rerũ experientiã: put dr de antiq;s

rusticis. ꝑ quoꝝ dicta iubet impator iurisperitos argumẽtari: vt. ff. deꝛ. Si chor⁹. §. j. Debz nã qz consiliari⁹ expientia multiplici esse industri⁹ ꝛ pspicax. Et ideo merito eligunt senes cõsilia rũ. Hoc est q dicit Ambro. in exameron. O meꝛ. j. Senect⁹ est in cõsilio vtilioꝝ. ꝓterea Ecc̃i. xxv. quã speciosuz Canicies iudiciũ/qz speciosa veteranis sapiẽtia. ꝛ gl'iosus intellect⁹/ꝛ cõsiliũ. Coꝛona senũ multa peꝛicia ꝛ gloꝛiosa Jdeo in hui⁹ signũ pꝛecepit dñs Moysi. Exod. iij. Uade ꝛ cõgrega seniꝛes israel. Et Hũeri. xj. Cõgrega mihi. lxx. de seniꝛibz qs nostis esse senes populi. vñ Roboam reliqt cõsiliũ senũ/ꝛ adherebat cõsilio iuuenũ ꝛ iniquoꝝz. ꝛ a populo derelict⁹ est. iij. Reg. xxvij. Sic Jonadab iniquũ cõsiliũ dedit Amon vt violaret Thamar sꝛoꝛẽ suã/de q multa mala ꝓuenerũt. ij. Reg. xiij. Itẽ Balaam ꝓpheta cõsuluit Balaach. q filios isrl facereꝛ foꝛnicari cũ alienis mlieribz: vt irã dei incurrẽret. vt Hũeri. xxij. Sic in diebus Anthiochi regis exierũt ex isrl filij iniq: ꝛ suaserũt mltis dicẽtes. Eream⁹ ꝛ disponam⁹ testamẽtũ cũ gentibz q circa nos sunt. Et. j. Mach. ij. Sic rectoꝛes ꝓpli ꝛ sapiẽtes cõsuluerũt Sedochiã regẽ: vt occideret Hieremiã ꝓphetã inique. Hiere. xxxviij. Sic Menela⁹ iniquũ cõsiliũ dedit Anthiocho regi vt occideret Oniaz sacerdotẽ: vt ipe hẽret sacerdotiũ. ij. Mach. v. Et colligerũt põtifices ꝛ pharisei ꝓsiliũ aduersus ieſuz. ꝛ dicebãt. qd faciemus ꝛc̃. Joh. xj. Uñ qdã sapiens. illos felices describit antiqtas. qbz ex alieno pstaculo cautele curiositas. Et vt impssiones cera recipit ex sigillo: sic hũane vite formaꝝ mortalitas ab exẽplo. Exẽplariꝝ igiꝝ hij oẽs ꝛ sibi silẽs sũt de ꝓsilio impioꝝ q sedere ꝓsueuerũt: in pestilẽtie cathedra q̃ttuoꝝ pedibz: put pmittiꝝ cõpaginata. Ex pmissis igiꝝ oibz ꝛ singlis distiguẽdo colligiꝝ: q duplicia sũt ꝓsilia bona vicz ꝛ mala. Bonũ igiꝝ est dandũ ꝛ ꝑ psidẽtes terre libenꝝ audiẽdũ. Aliud ẽ malũ ꝑ oẽs fugiẽdũ. Quãtũ ad pmũ vbi ꝓsiliũ bonũ emiet/dandũ est ꝛ nõ silendũ est tioze. ne dei in currat maledictiõez. q dr̃ Isa. vj. Ue. i. dãnatio mihi q tacui: nec ꝓsiliũ malũ dare qz mihi vtro qz casu teneꝝ qs de dãno qd sequiꝝ ꝑ rõnẽ legz. C. de peri. tu. vl cu. l. j. q vult ĩ effectu. Quidẽ pnceps in testõ duos viros babũdãtes ꝛ locupletes filijs suis tutoꝛes dedit: ꝛ qz ipsi nõ nouerãt facultates ei⁹. Adiũxit eis q̃si duos ꝓsiliarios: ꝛ coadiutoꝛes seu supintẽdẽtes: nõ ido vt admĩstrarẽt. sz vt alios ĩ admĩstratiõe instruerẽt. ꝛ qd ab eis gereꝛeꝝ inspicerẽt. postmodũ tutela neglecta vl fraudulenꝝ admĩstrata: tenenꝝ illi siẽ ꝛ illi si dissiluerũt: vl cũ illis ꝑticipauerĩ Et hec lex põt ꝓpie applicari ad ꝓpositũ nr̃m: qz sepe ꝓtigit q̃ pncipes aut plati sũt iurꝫ ignari in mltꝫ casibz: vel sũt intelligẽtes/sz nimiũ flexibiles ꝑ iniq̃rũ ꝓsulũ cõsiliarioꝝ ꝛ assessoꝝ introductiones. Et igiꝝ siml in vnũ diues ꝛ paup. dñs ꝛ seru⁹ irruũt in easdẽ maledictiões ꝛ dãnatiões. iuxta illud sap̃. xviij. Siꝛi aũt pena seru⁹ cũ dño afflict⁹ ẽ: ꝛ ꝓlaris hõ regi silia passus. silr ḡ oẽs vno noie. i. silꝛi genere mozꝫ moꝛtuos hẽant innũerabiles: nec excusaꝝ dñs apd deũ: qz potuit hze bonos ꝛ fideles ꝓsules ꝛ copiã peritoꝝ: nec ĩgrantia eũ excusat: vt. ff. de iur̃. ꝛ fa. ig. l. j. Et noluit intelligere vt bñ ageret. Quãtũ aũt ad scm̃ bonũ ꝓsiliũ: est libenꝝ audiẽdũ: qz in tali cõsilio ẽ ille spũs ꝓsilij. de q dr̃ Esa. xj. Et requiescit sup eũ spũs dñi. sz sapie ꝛ intellect⁹/sz ꝓsilij ꝛ fortitudis: sz scie ꝛ pietatꝫ. ꝛ repleuit eũ spũs timoꝝ dñi. Nõ fm visionẽ oculoꝝ iudicabit. neq fm auditũ auriũ arguet ĩ eqtate ꝑ mãsuetꝫ tre. ꝛ pcutiet terrã vga oris sui. ꝛ spũ labioꝝ suoꝝ interficiet impiũ. ꝛ erit iusticia ciguliũ lũboꝝ ei⁹. ꝛ fides cinctoꝝiũ renũ ei⁹. Isa. ibi. Ecce qz gl'iosuz ẽ sanũ ꝓsiliũ ꝑ ꝓphetã tã mirifice cõmẽdatũ. Et igiꝝ is q dixit. Btũs vir q nõ abiit in ꝓsilio impioꝝ. ꝛ desup/diligite iusticiã inqt q iudicatis terrã. Et iterũ. nunc reges intelligite/ꝛ erudimini q iudicatꝫ terrã. Et iterũ si vere vtiqz iusticiã loqmini. recte iudicate filij hoim. ꝛ nõ min⁹ non recte iudicas si iusticiam retardas/impedis: aut ipam facere recusas. Unde quidem sapiẽs. Et iusticiã nemi tanqz crudeꝛ sui ꝓxij psecutoꝝ honorꝫ inferre psumas: imo iusticiã ꝛ iusticie petẽtibz executiõem recens facere nõ retardes. ꝛ tui diui ꝛ celebris officij ptãtez tre pncipibus ꝛ alijs inferioribz mĩstrare celeriꝝ ne recuses: qz iuxta sctm̃ Ambr̃. Nescit tarda molimina spũsctũ gra. An ne putas q hñt iniqssime spolias. si infers dãna ꝑ moras. Et iniqtatẽ sup iniqtatẽ accumulas. si male ꝓtẽdentꝫ ꝛ possidẽtꝫ pseuerãtiã remouere retardas. Et ꝑ hoc maleficijs admicula pstas. Uñ Berñ. Ingratũ est inqt deo. qcqd ei obtuleris eo obmisso. ad qd teneris. Sacerdotes igiꝝ tui induanꝝ iusticia: ꝛ pagãt diuina solẽniꝝ officia. ꝛ tu ꝓtinuo mũdi cliata. arma legalibz iustinianis nõ oꝛonibz: nõ depcatiõibz. A xpo ꝓput pmittiꝝ. in iminẽtis moꝛtis articulo fideliꝝ delegatis magnanimiꝝ gladio potẽter exeq̃ris. Cũ iuxta pdicta ingratũ sit oipotẽti deo qcqd ei ꝑter officiũ tibi designatũ ꝓseq̃ris. Nõ vt oꝛes ꝑ mũdo: sz vt tot⁹ mũd⁹ oꝛet ꝑte. Sis miss⁹ a deo. ꝺt igiꝝ fortissimi iurꝫ auctas. q ꝓuilegiũ mereꝝ amittere. q sibi ꝓcessa abutiꝝ ptãte. Ptãte q̃ppe sua patenꝝ abutiꝝ. q aliud ꝑ alio inuit⁹ creditoꝛe nr̃o cũcta bona cõcedẽ-

te ſoluere conat. Et iuſto dei iudicio p̄rogatiua q̄ nō vſus eſt dū potuit ⁊ noluit. ⁊ demū dū vo
luit adimplere neq̄uit ꝓuabit. Sz nūc itez de bono ꝓſilio reuertamur ad ꝓpoſitū. vñ Hugo
Lard. i libro de exhortatiōe p̄cipū. c. xvij. ad Heinrz. j. romanoz regē. q̄ expoſt imp̄ialis dia
demate dignitaz fuit coronat⁹ de domo ducū Bauarie ꝓcreat⁹. ⁊ fūdator ecclie Babēburgñ.
magnific⁹: ſic īquiēs de cōſulatu regnādi. Sol⁹ q̄dē q̄libz rex/etiā ſi ſapiētiſſim⁹ ſit gubnacla
regni tenere diu nō poterit/niſi auxiliatores atq̄ ꝓſiliatores prudētiſſimos in tāti officij pōde
re/ne ſuccūbat acq̄eſcerit: nec accerſiti ad op⁹ tā difficili regi ſuo ꝓgrue cōſulere p̄ñt. Si būt
decent interrogāte: ac ꝓfident acquieſcentē te interdū ꝓprio ingenio pollentē. ſeipos indifficī
lioribz p̄cellere nō cōperiūt. Dux em̄ licz fortiſſim⁹ ſit hoſtiū cuneos ſupare nō pōt ꝓuat⁹ mili
te: neq̄ exercit⁹ cū p deuia diuidat ab hoſtibz diu ſubſtiterit/pſtrato duce. Porro ſi gubnator
nauis magne: cui intra fluct⁹ pelagi p̄ſidere dinoſcit/abſq̄ p rethe cuſtodia: ne forte inuado
ſos ſirtes ſcopuloſoſq̄ aduerſarios incurrat/pſpero curſu ad portū optatū applicare nō ꝓua
let. ⁊ nō ſolū p̄fati p rethe ꝓuidētia. ſed ⁊ nautarū remigio pectoz̄ brachiorūq̄ cuſtodia ipſo
rū acceleritate Naustologorū etiā induſtria ſolerti epibacūq̄ obedientia tremebunda/in velis
appēdendis/⁊ in finib⁹ nō firmit⁹ trahēdis: ⁊ ad clauos firmiſſime alligādis. Nūc eleuato al
tero remiſſi⁹ relaxādis/ꝛ tenēdis. cū neceſſariū artz ſue officiuz ſiue ꝓprie vite diſcrimīe: ⁊ oīm
q̄ ſub ipſo ſunt. ad finē vſq̄ laudabilit⁹ neq̄t explere. Quātomagz rex ⁊ potiſſimū imperiū tot⁹
europe/ſiue prudētiſſimoz virorū ⁊ pfecte ꝓbatiōis ſe diligentiuz deſudātis ingenū. Cōſilio
irrep̄henſibili ad deponēdū ſupbos potētes de ſede. Et ad ꝓuulos. i. hūles ſublimi⁹ exaltan
dū. habenas cōmiſſi a deo regimis pōt dextra/leuaq̄ quo voluerit dilatare. Hoc aūt nō idcir
co dicim⁹ q̄ ꝓbatos aut fideles vos hz̄e neſciam⁹: ſed vt q̄tidie multiplici⁹ augeant ad ſtatū
imperij toti⁹. ⁊ vīm dño ſupplicātes optam⁹ hortamur. ad ℔ Salomonē in ꝓuerbijs ſapien
tes/qm̄ q̄ cū ſapiētibz gradit⁹ ſapiēs eſt. q̄ aūt cōmittat ſtulto/ipi⁹ efficit ſilis Ideoq̄ optet cō
ſiliarios xp̄iani regz ſm q⁹ de⁹ vnicuiq̄ cōmiſerit eiuſdē ſpūs qō eſt ꝓbū dei gladijs eē accin
ctos. Juxta qō in cāticis cāticoz. Cuſtodes turrz libani/q̄ ecclie dealbate venietis de gentib⁹
tipū geſtat p ſalomonē deſcribunt habuiſſe. iuxta ℔ etiā q⁹ ⁊ cuſtodes lecturi ſui ſexagita ex for
tiſſimis iſrl in eodē ephitalamo teſtat tropologice tenuiſſe. Aut g vniuſcuiuſq̄ enſis erat ſup
femur ſuū/ꝓter timores nocturnos. timores nāq̄ nocturni oīa infortunia/q̄ int spem ⁊ metū
in hui⁹ tenebroſi ſeculi incerta caligie hūanas mētes impediūt recte ſignificāt/ſiue ſint inſidie
hoīm/ſiue demonū tēptatiōes: q̄s leuit anteq̄ noceāt dep̄hendim⁹. ſi ſpm̄ puide diſcretionis
a deo hz̄e meremur. hec ille. Et hic nō eſt ali⁹ ſpūs niſi ille de q̄ ꝓxime p̄miſim⁹. ⁊ de ꝓphete ꝙ
bo colligim⁹. Abutēs aūt hui⁹ cardinalis: īmo ſcti ſpūs ꝓſilio ſiue ſit p̄nceps aut inferior. Di
cam⁹ cū Job. c. xvij. p̄cipitabit eū cōſiliū ſuū. Et ibidē ōt Greg. moral. xiij. c. ij. Habet aūt cō
ſiliū oīs iniqu⁹ pūtia appetere/et na deſperare/iniuſta agere/iuſta deridere. Sz cū iudex iuſto
rū iniuſtorūq̄ venerit. luo vnuſq̄ſq̄ impi⁹ cōſilio p̄cipitabit: qz p ℔ q⁹ hic appetere iniq̄s cogita
tiōibz elegit. ineterni ſupplicij tenebras mergit. Quē em̄ hic gl'ia tpalis extollit/illic ſine termio
pena p̄mit. q̄ hic ī voluptate let⁹ eſt/illic ꝓpetua vltiōe cruciat. Et fit plerūq̄ vt ipa hui⁹ mūdi
pſperitas/q̄ ab impijs inhiant appetit. eoz greſſus in obliget: vt etiā cū ad bona opa voluerit
redire vix poſſint: qz recte agere cū hui⁹ mūdi amatoribz nō valēt diſplicere timēt. Vñ agit vt
p gloriā quā impi⁹ ex pctō aſſequit/ei⁹ adhuc pctā ampli⁹ multiplicent. hec ille. Videm⁹ aūt
maloz ꝓſilia-ioz expient in exēplo puerſo p̄ſumptoribz. tñ in ſequelā mīme trahendo: vt le. ⁊
no. in. c. Quāto. de transla. Hā Martin⁹ papa. v. natiōe Roman⁹ de Colūna genit⁹. Poſtq̄
arrogant toti⁹ eccl'ie ſibi potent applicauerat ſubiectos/⁊ p̄nceps eēt eccl'ie ſolus ⁊ vnic⁹/non
tm̄ iuxta Salomōis ſniam: put p̄dixim⁹. Cōſiliariū vnuz eligit de mille. ſed de mille regiōib⁹
ſibi ſubactz elegit vnū. ⁊ de toto mūdo tm̄mō tres vel q̄ttuoz exq̄ſiuit: q̄rū cōſilio impioz abūt
Et eccl'ie ſue fideliter nō ꝓuidit. ſed ſibi ⁊ ſuis ſeoꝛſum collegit/vltra mille maſſas auri ⁊ argē
ti puri. Et finaliter ꝓprie in cathedra peſtilētie/quattuoz pediby: put p̄mittit cōpagata ſedit. et
corruēdo p̄cipitāt occubuit. ⁊ nō eccl'ie ſz filijs eccl'ie/vicz ſuis neporibz hmōi peſtiferū theſau
rū reliq̄t/q̄ cū ꝓſiliarijs nimiū ſupabūdant ditatz. vix p bien̄niū poſt pōtificz obitū gl'iabant
⁊ nunq̄z ꝓſperabant. ſed ipoz theſaur⁹ tanq̄z dies q̄ pterijt ⁊ ſic fum⁹ euanuit. Et p infelicisſi
mos euēt⁹ paternā ſuoz nepotū hereditatē in dicto bien̄io radicit⁹ infecit ⁊ defedauit ⁊ male
fecit. Et hijs diebz mirifice vilificauit: vt de male q̄ſitis nō gauderet terci⁹ heres: īmo nō ſucceſ
ſores īmediati ꝓximiores. Oſtēdim⁹ aūt tibi magnā cōſilioz ⁊ cōſiliarioz diſcretiōez/cū ere

ꝓncipibꝫ cõmorãtiũ: nũc restat colligẽduz. q̃d o tibi rex ⁊ sub tue diue dñatiõis ꝑsidio ꝑfectis in cũbere videꝫ/taliꝫ duxim⁹ impiose colligẽduz: vt vicz/declines a male ⁊ facies bonũ Et in q̃re pacẽ ⁊ ꝓsequre eã. i. freq̃nter sequre: qz sc̃ptũ est Uia stulti recta in oc'lis ei⁹. q̃ aũt sapiẽs audit ꝓsilia. q̃ aũt ineũt paꝯ cõsilia seq̃ eos gaudiũ q̃ aũt agũt cũcta cũ ꝓsilia regunt sapia. ꝓuer. xiij. Nõ aũt suadem⁹ oẽs recipiẽdos: sz tibi sint expti gueſq; morib⁹ ꝑ tuo ꝓsilio diligent' req̃ rẽdi: vt ỏt Greg. j. q. j. Estote: Et extũc ꝓut scriptũ est ꝓpzie tibi sequiꝫ. ⁊ salus vbi mlta sũt cõsilia. ꝓuer. xj. Et bñ q̃ taliꝫ in ꝓsilijs ꝓncipũ seu etiã vniuersitatũ bon rei dãt ꝓsiliũ/bñ ꝑse quũꝫ pñtꝯ vite subsidiũ: ⁊ eterne remũeratiõis expectãt ꝑmiũ. xij. q. ij. Bone. ⁊ a ꝺrio q̃ impiaꝝ mẽtiũ videnꝫ ꝓsilia radicata; put in ꝓsilio ꝓmi parẽtis ade. Et ꝑpe Martini iãdicti pñtis vi te ꝑãnt tristicie miseriã: ⁊ future maledictiõis penã ꝓpetuã: vt lx xxvj. di. Tãta. in fi. Et vtiq; deteriozes sũt. itaq; q̃ vitã/mozesq; bonoꝝ ꝓncipũ malis ꝓsuasiõibꝫ cozrũpunt: bñs ỏ substãti as alioꝝ ꝑdiaq; diripiũt. i. tales ꝓsuasozes raptoribꝫ sunt peiozes: vt. vj. q. j. Et merito: vt ꝓpzie dz. ff. de ser. cozrup. l. j. §. ꝓsuadere. Pei⁹ est ꝓsuadere q̃ facere. sic ꝓsuaserũt filij Amon regi suo vt deh onestaret nũcios dauid. ij. Reg. x. Et ꝓsuaserũt mlieres salomõi. vt deũ celi relinq̃ret/et alienos deos adozaret/⁊ pessimo se crimĩe cõuoluere' vt. iij. Reg. xiij. Uñ ỏt lex dolosa ꝓsuasio plus est q̃ violẽta coactio. ff. de li. ho. exhi. l. iij. §. Si q̃s volentẽ. Ex hñs o rex serenissime tu cũ terre ꝓncipibꝫ ꝓserua q̃ collegim⁹ fideliꝫ de eo q̃ dixit put ꝑmisim⁹. Btũs vir q̃ nõ abiit in ꝓsilio impioꝝ. Et idẽ inq̃t. Nõ sedi cũ ꝓsilio vanitaꝯ ⁊ cũ iniq̃ gerentibꝫ nõ introibo. Odi ui eccl'iam malignãtiũ. i. cõuentũ/⁊ cũ impijs nõ sedebo. Jn q̃rũ manibꝫ iniq̃tates sũt: ⁊ dexte ra coꝝ repleta est mũeribꝫ. Uñ ⁊ tu ĩ impioꝝ ꝓsilio tuoꝝ aulicoꝝ ⁊ curionũ curialiꝫ nõ abeas Neq; in cathedra pestilẽtie ꝓsuasiõibꝫ impijs cõsedeas: vt dñs tibi tribuat ꝑm coz tuũ. ⁊ oĩe ꝓsiliũ tuũ ꝓfirmet: qz in cõsilio iustoꝝ ⁊ ꝯgregatione magna opa dñi/exq̃sita in oẽs volũtates ei⁹. Qz expienter vidim⁹/senatozes ꝓncipũ. q̃ cozrupti sũt: ⁊ abhoiabiles facti sũt/in studijs suis. Et nõ est q̃ faciat bonũ: qz supbie coꝝ maligna uerũt ꝓsiliũ: ⁊ exacerbauerũ ⁊ cogitauerũ eloq̃a dei; put ꝑmittiꝫ. Et declinauerũt ⁊ cogitauerũt ꝓsilia q̃ nõ potuerũt stabilire. ⁊ igiꝫ iustꝰ dñs q̃ iusticias dilexit: ⁊ cui⁹ vultꝰ vidit eq̃tatẽ. Uarũ dissipat ꝓsilia gentiũ: ⁊ reprobat cogi tatiões ꝓpꝛoꝝ. ⁊ reprobat ꝓsilia ꝓncipũ eozundẽ: qz solũ ꝓsiliũ dñi manet ineternũ Et coꝝ q̃rũ in oẽm terrã exiuit son⁹ ⁊ ipse est q̃ gl'iaꝫ in ꝓsilio sc̃toꝝ. magn⁹ ⁊ terribilis sup oẽs q̃ in circui tu ei⁹ sunt. Et ꝑ ꝓseq̃ns exasperaꝫ in ꝺrio: qm̃ cõsilia impiozũ ꝓbũt. ⁊ intantũ vt clamem⁹ di cẽtes. Uenite opa dei: qm̃ est terribilis sup filios hoim/q̃ ꝓsiliũ altissimi irritauerũt. Et extũc ꝓpter miseriã inopũ ⁊ gemitũ paupeꝝ. ab impio ꝓsilio suppꝓssozum. nũc exurgã dicit dñs. Quã diu ponã ꝓsilia in aĩa mea vt cõfundenꝫ ⁊ deficiãt detrahẽtes aĩe mee. opianꝫ ꝓfusiõe ⁊ pudo re q̃ querũt mala mibi. ⁊ bñs q̃ tribulato sunt coꝛde. Et insup. erubescãt impij ⁊ deducanꝫ in infernũ. muta fiãt labia dolosa: q̃ locunꝫ aduersus iustũ iniq̃tatẽ. in supbia ⁊ inabusiõe. ⁊ dñs retribuet habũdanꝫ faciẽtibꝫ supbiaz. Et demũ hũiles spũ saluabit. qz mlte sunt tribulatiões iustoꝝ. ⁊ de oibꝫ hñs liberabit eos dñs. De q̃bꝫ vicz ꝑ impia ꝓsilia ditatis/⁊ ꝑ eadẽ cõsilia sup ꝑssis; ꝓpzie loquiꝫ Greg. moral'. xxj. c. iij. neganꝫ electi in hac vita bona trena: qz ⁊ egris q̃bus spes viuẽdi est. neq; a medico cũcta q̃ appetit ꝓcedunꝫ. Danꝫ aũt reprobis bona q̃ in hac vita appetũt: qz desperatis egris/oĩe qꝺ desiderãt nõ negaꝫ. Perpendãt igiꝫ iusti. q̃ sint mala/q̃ iniquis ꝑmanẽt. ⁊ nequaq; felicitati eozum inuideãt/que ꝓcurrit. Hec ille. ꝓcurrit itaq; felici tas coꝝ. q̃s cõsilijs ꝓncipũ breui tpis ausu vidim⁹ incrassatos/impiguatos: ⁊ d' atos. ⁊ ꝓ pterea cõsiliũ altissimi: put ꝑmittiꝫ irritauerũt. ꝓncipes seduxerũt ⁊ seipos iudicãdo dãpnaue rũt. qz ꝓfidebãt ꝓncipes in filios hoim: in q̃bꝫ nõ erat salus. Et igiꝫ ꝓncipes filij hoim decepe rũt. in q̃bꝫ nõ erat nisi mal'ns neq̃cie dolus/⁊ nullũ sapiẽtie mun⁹. Et extũc ꝑ oc'lis deũ nõ ha bẽtes: aĩam dñi sui/nõ aĩam suã diligẽtes. pñtia dona diligenꝫ affectãtes: ⁊ futurã gl'iam mime sperãtes/⁊ sunt vere gẽtes absq; cõsilio: ⁊ sine prudẽtia/⁊ plene penit⁹ fraude: necnon auaricia ⁊ vtinã sapent ⁊ intelligerẽt ꝑmissa. ⁊ nouissima ꝓuiderẽt: ⁊ ꝓuerterenꝫ ad coz: ⁊ sermonẽ neq; nõ firmarẽt/⁊ te ⁊ alios ꝓncipes tre: a via iusta nõ diuerterẽt. Et extũc q̃ nouit viã iustoꝝ: iter impioꝝ cõsilio pire disponeret: ⁊ gẽtes q̃ fremuerũt aduersus dñm: ⁊ aduersus xp̃m ei⁹: put ꝑ missus est regeres. in ꝙga ferrea/⁊ vt vas figuli cõfringeres eos. Cũ exarserit in breui ira eius Qui dixit. Mihi vindictã ⁊ ego retribuã. Et insup viuit ⁊ regnat ꝑ infinita secula seculoꝝ benedictus. Amen.

Gloria in excelsis deo.

Ov 1500

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
UNIWERSYTETU
IM. A. MICKIEWICZA

albū ptorij xlij
Caiphnema xcvij
mlier papa xcix

de Johanne Papisa. p. 99.
Unde dn. Ecclā Caput aliar. pag 46.

Item ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
admitt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et c
insup xiiij q ij 2c vide c xviij

